

skupščina
socialistične
republike
slovenije

sejni zapiski

seje

od 1. IV. 1976

do 30. VI. 1976

10

ljubljana 1977

**skupščina
socialistične
republike
slovenije**

sejni zapiski

**seje
od 1. IV. 1976
do 30. VI. 1976**

Ljubljana 1977

At - S: 19/10 I

Sekretariat Skupščine SRS
dokumentacija

Lm. št. 223/77

zbor združenega dela

29. seja

(28. aprila 1976)

Predsedoval **Štefan Nemeč**,
predsednik Zbora združenega dela

Seja se je začela ob 9.05.

Predsednik **Štefan Nemeč**: Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 29. sejo Zbora združenega dela, ki sem jo sklical na podlagi 365. člena ustave SR Slovenije in prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Z dopisom z dne 6. 4. 1976 in z dne 12. 4. 1976 sem razširil dnevni red, in sicer z naslednjimi točkami:

- poročilom o delu javnih pravobranilstev v SR Sloveniji v letu 1975,
- osnutkom zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa modernizacije carinske službe od leta 1976 do leta 1980,
- predlogom za izdajo zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem, z osnutkom zakona, in
- z osnutkom zakona o spremembah zakona o sredstvih rezerv.

Zboru predlagam, da dnevni red današnje seje razširimo še z eno točko, in sicer z izvolitvijo podpredsednika Zbora združenega dela.

Z dopisom z dne 20. 4. 1976 ste prejeli dopis Izobraževalne skupnosti za usnjarsko in usnjarsko predelovalno stroko, s katerim skupnost umika svoj samoupravni sporazum in statutarni sklep, zato umikam z dnevnega reda današnje seje ti dve točki.

Glede na to predlagam zboru, da sprejme naslednji dnevni red:

1. izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije,
2. izvolitev podpredsednika Zbora združenega dela,
3. odobritev zapisnika 29. seje Zbora združenega dela,
4. poročilo Vrhovnega sodišča SR Slovenije o problemih kazenskega sodstva in kaznovalne politike v SR Sloveniji,
5. poročilo Javnega tožilstva SR Slovenije o delu javnih tožilstev v l. 1975,

6. poročilo Republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1975,
7. poročilo o delu javnih pravobranilcev v SR Sloveniji v letu 1975,
8. predlog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb,
9. predlog za izdajo zakona o zdravstvenem varstvu živali,
10. predlog za izdajo zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem, z osnutkom zakona,
11. predlog za izdajo zakona o republiških blagovnih rezervah, z osnutkom zakona,
12. predlog zakona o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene družbeni dogovor o ustanovitvi in nalogah Jugoslovanskega sveta za varstvo prometa,
13. samoupravni sporazum o ustanovitvi Zveze skupnosti otroškega varstva Slovenije,
14. statut Zveze skupnosti otroškega varstva Slovenije,
15. osnutek zakona o spremembah zakona o sredstvih rezerv,
16. osnutek zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa razvoja in modernizacije letalske meteorologije v Jugoslaviji v obdobju od leta 1976 do leta 1980,
17. osnutek zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa modernizacije carinske službe od leta 1976 do leta 1980,
18. osnutek zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prispevkih za obnovo in graditev Skopja,
19. volitve in imenovanja,
20. vprašanja delegatov.

Vprašujem, ali se s predlaganim dnevnim redom strinjate! Ali ima kdo kakšno pripombo ali dopolnilni predlog?

Ugotavljam, da ni pripomb. Dajem na glasovanje predlagani dnevni red. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlagani dnevni red soglasno.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije.

Predlagam, da v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za današnjo sejo zbora izvolimo naslednje delegate: Franca Lotriča za predsednika in za člana Cirila Umeka ter Lojzeta Borinca. So predlagani delegati navzoči? (Da.) Želi morda o tem predlogu kdo razpravljati? (Ne.) Lahko preidemo na glasovanje? Glasovali bomo z dvigom rok. Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 29. sejo zbora izvoljeni Franc Lotrič, Ciril Umek in Alojz Borinc.

Prosim predsednika in člane Komisije, da pregledajo pooblastila delegatov oziroma poročilo, ki ga je pripravila strokovna služba ter nato poročajo zboru.

Medtem ko komisija zaseda, bom dal nekaj obvestil.

Ker imajo delegati v smislu 212. člena ustave SR Slovenije in v smislu 12. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije pravico govoriti v jeziku svojega naroda, vpárašujem delegate, ali želi kdo razpravljati v italijanskem ali v madžarskem jeziku!

Ugotavljam, da nihče ne želi govoriti v teh dveh jezikih.

Na današnje sejo zbora so bili povabljeni predstavniki Republiške konference SZDL Slovenije, Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije, Skupnosti socialnega varstva Slovenije, Zveze skupnosti za zaposlovanje, Vrhovnega sodišča SR Slovenije, Javnega tožilstva SR Slovenije, Republiškega javnega pravobranilstva, Republiškega sekretariata za notranje zadeve, Veterinarske uprave in Carinarnice Ljubljana.

Poleg tega je bila na sejo povabljena tovarišica Jolanda Slokar, vabljeni pa so bili še predsedniki odborov našega zbora, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ in delegati iz SR Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFRJ. Vse predstavnike in vabljene lepo pozdravljam in jih vabim, da sodelujejo v razpravi.

Obveščamo vas, da se bo Zbor združenega dela aktivno vključil v javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu. Zakon o združenem delu posega v vsa življenjska vprašanja družbenih odnosov. Zato bo morala biti organizirana idejna in politična aktivnost vseh socialističnih sil v okviru Republiške konference SZDL in sindikatov kot nosilcev te aktivnosti ter dosežena široka politična mobilizacija delavcev in delovnih ljudi za zavestno nadaljevanje procesa uresničevanja vsebine ustavnih načel in nadaljnjega razvoja socialističnih samoupravnih odnosov. Zagotoviti se morajo pogoji za njihov aktiven vpliv na dokončno oblikovanje zakona o združenem delu.

Razprava o tem zakonu mora biti usmerjena v razrešitev vseh odprtih vprašanj v temeljnih samoupravnih sredinah, to je v organizacijah združenega dela, krajevnih in interesnih skupnosti, v delegacijah in v delegatskih skupščinah ter v družbenopolitičnih in drugih družbenih organizacijah.

Naš zbor se bo v to aktivno vključil s tem, da bomo obravnavali osnutek zakona o združenem delu na sejah teles zbora kakor tudi na seji zbora. Glede na to je zelo pomembno, da vsi delegati za Zbor združenega dela in člani njegovih odborov aktivno sodelujejo v javni razpravi v sredinah, kjer živijo. Vsi delegati bodo lahko sodelovali in posredovali v svojih razpravah na sejah odborov in zbora pripombe in stališča, oblikovana v bazi.

Vsi odbori Zbora združenega dela bodo obravnavali osnutek zakona o združenem delu na sejah konec maja in v začetku junija 1976, in sicer tako, da bodo osnutek zakona obravnavali čimbolj poglobljeno, po potrebi tudi na več sejah. Verjetno bo razprava o tem osnutku na več sejah odborov.

To bi bila prva faza obravnave osnutka zakona v Zboru združenega dela.

Druga faza naj bi bila obravnava o osnutku zakona na seji zbora. Kdaj bo zbor obravnaval osnutek zakona, še ni dokončno določeno. Za sedaj sta glede tega dve varianti: ali bi bila obravnava na zadnji seji zbora pred skupščinskimi počitnicami ali pa na prvi seji zbora po počitnicah, to je sredi septembra 1976.

Pred sejo zbora bosta osnutek zakona ponovno obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in Odbor za družbenopolitični sistem, da bi strnila dotedanjo razpravo v odborih zbora oziroma v zborih združenega dela občin in opredelila stališča, pripombe in ugotovitve, ki bi bile oblikovane v javni razpravi. Namen razprave na seji zbora ni v tem, da bi zbrali pripombe celotne javne razprave. Obravnava na seji zbora naj bi bila usmerjena predvsem v to, da bi predstavljali zaključki in ugotovitve, ki jih bo sprejel zbor, le prispevek k celotni javni razpravi.

Glede na povedano prosim, da se aktivno vključite v razpravo o osnutku zakona o združenem delu, da se na ta način zagotovi čim kvalitetnejša razprava tudi na sejah odborov zbora in na seji zbora.

Priprave za javno razpravo o osnutku zakona, kot ste verjetno tudi že obveščeni, so na terenu še v teku.

Komisija je že zaključila svoje delo. Prosim predsednika Komisije, da da poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja!

Franc Lotrič: Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za 29. sejo dne 28. 4. 1976.

Zbor združenega dela šteje 150 delegatov. Za današnjo sejo je predložilo delegatska pooblastila 147 delegatov, in sicer: z gospodarskega področja 80 delegatov, s prosvetno-kulturnega področja 17 delegatov, s socialno-zdravstvenega področja 13 delegatov, iz kmetijske dejavnosti 18 delegatov, iz obrtne in podobnih dejavnosti 5 delegatov, iz delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij, društev ter drugih delovnih skupnosti 5 delegatov, iz delegacij aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi v oboroženih silah v SFRJ 1 delegat.

Na današnji seji niso prisotni delegati z naslednjih področij oziroma okolišev: s področja gospodarstva za 7. okoliš 1 delegat in za 15. okoliš 1 delegat, skupaj 2 delegata in s prosvetno-kulturnega področja za 5. okoliš 1 delegat.

Skupaj so odsotni trije delegati.

Komisija je pregledala vsa predložena pooblastila in ugotovila, da so vsa pooblastila v skladu z zakonom in ustavo SR Slovenije, zato predlaga, da Zbor združenega dela vsa predložena pooblastila verificira.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa. Ali želi kdo razpravljati o poročilu Komisije? Ugotavljam, da ne želi nihče. Prehajamo na glasovanje. Glasovali bomo javno in v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno.

Kdor je za poročilo, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja in s tem verificiral pooblastila delegatov za 29. sejo Zbora združenega dela.

Ugotavljam, da zbor lahko veljavno odloča, ker je na seji navzoča večina delegatov.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na izvolitev podpredsednika Zbora združenega dela.

Ker je dosedanji podpredsednici Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije tovarišici Nadi Beltran iz Nove Gorice prenehal status delegata in s tem funkcija podpredsednice Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije, je Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve zaprosila Republiško konferenco SZDL Slovenije, da v skladu s svojo funkcijo in vlogo na področju kadrovske politike izpelje kandidacijski postopek za izvedbo nadomestnih volitev podpredsednika Zbora združenega dela.

Prejeli smo pismo Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, danes pa tudi pismeni predlog Republiške konference SZDL, s katerim predlaga za podpredsednika zbora tovarišico Jolando Slokar iz Nove Gorice.

Predlog odloka, ki ga je predložila Komisija, ste dobili na mizo.

Izvršni svet se s predlogom strinja.

Prosim predstavnika Republiške konference SZDL Slovenije tovariša Mitjo Horvata, da predlog ustno obrazloži!

Mitja Horvat: Tovarišice in tovariši delegati, tovariš predsednik! Ker so vam znani razlogi, ki so narekovali kadrovske spremembe za funkcijo podpredsednika Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije, dovolite, da vas seznanim, da je bil predlog za kandidata za novega podpredsednika Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije izoblikovan ob upoštevanju družbenih načel in meril za uresničevanje kadrovske politike v naši republiki, ki so bila že doslej osnova za oblikovanje predlogov za volilne funkcije v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti, in seveda v skladu z volilnim pravilnikom SZDL Slovenije.

Tovarišica Jolanda Slokar iz Nove Gorice, ki je zaposlena v Meblu, je dobila kot kandidatka za podpredsednika Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije v kandidacijskem postopku, ki je potekal v vseh občinskih, Obalni in Mestni konferenci SZDL Ljubljana, vso podporo. Zato je Predsedstvo Republiške konference SZDL na svoji zadnji seji, dne 23. aprila 1976 sklenilo, da jo predlaga na današnji seji Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije v izvolitev za podpredsednico tega zbora.

Tovarišica Jolanda Slokar je dolgoletna prizadevna in uspešna družbenopolitična delavka. S svojim dosedanjim strokovnim in družbenopolitičnim delom, zavzemanjem za razvoj in uveljavljanje samoupravnih odnosov v organizaciji združenega dela, kjer je zaposlena, kot tudi v širši družbenopolitični skupnosti, je dokazala, da je predlog utemeljen in da ji lahko zaupamo veliko odgovornost, ki jo bo, glede na vlogo in značaj Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije, prevzela z izvolitvijo za podpredsednico tega zbora.

Od Republiške konference SZDL in njenih organov bo tovarišica Jolanda Slokar pri svojem nadaljnjem delovanju za razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, za utrjevanje ustavnega položaja delavcev v združenem delu in pri prizadevanjih za nadaljnjo krepitev materialnih osnov naše samoupravne socialistične družbe dobila vso podporo.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi kdo o tem razpravljati? (Ne.) Ugotavljam, da ne želi nihče.

Kdor je za to, da se izvoli za podpredsednico Zbora združenega dela tovarišica Jolanda Slokar, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za podpredsednico Zbora združenega dela soglasno izvoljena tovarišica Jolanda Slokar.

Tovarišici Jolandi Slokar k izvolitvi v imenu vseh delegatov in v svojem imenu čestitam in ji želim veliko uspeha pri opravljanju odgovorne dolžnosti. (Ploskanje.)

V smislu 434. člena ustave SR Slovenije in 338. in 339. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije pozivam tovarišico Jolando Slokar, da da slovesno izjavo, in sicer tako, da podpiše besedilo slovesne izjave, ki jo bom prebral.

Besedilo slovesne izjave se glasi:

»Izjavljam, da bom svojo dolžnost opravljala vestno in odgovorno, da bom delala po ustavi in zakonih ter da bom varovala družbeni red Socialistične federativne republike Jugoslavije. Z vsemi svojimi močmi se bom borila za razvoj socialističnih samoupravnih odnosov, za oblast delavskega razreda in uresni-

čevanje skupnih interesov delovnih ljudi in občanov ter za napredek in razvoj Socialistične republike Slovenije in Socialistične federativne republike Jugoslavije.«

Prosim tovarišico Jolando Slokar, da besedilo slovesne izjave podpiše in zavzame svoje mesto pri vodenju seje kot podpredsednica zbora. (Ploskanje.)

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 28. seje Zbora združenega dela.

Zapisnik 28. seje ste prejeli. Vprašujem delegate, ali ima kdo kakšne pripombe ali predloge za dopolnitev zapisnika!

Ugotavljam, da pripomb ni. Dajem na glasovanje zapisnik 28. seje Zbora združenega dela. Kdor je za to, da se zapisnik seje zbora potrdi, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala lepa. Ali je kdo proti? (Nihče.) Ali se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zapisnik 28. seje Zbora združenega dela odobren.

Preden preidemo na 4., 5., 6. in 7. točko dnevnega reda, predlagam, da glede na sorodnost problematike združimo razpravo in sklepanje o poročilu Vrhovnega sodišča SR Slovenije o problemih kazenskega sodstva in kaznovalne politike v SR Sloveniji, poročilu Javnega tožilstva SR Slovenije o delu javnih tožilstev v letu 1975, poročilu Republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1975 in o poročilu o delu javnih pravobranilstev v SR Sloveniji v letu 1975.

Za vse štiri točke dnevnega reda ste danes dobili na klop pripravljen enoten dokument, in sicer predlog stališč Skupščine SR Slovenije do gibanja kriminalitete in drugih družbeno škodljivih pojavov, njihovega preprečevanja in usmerjanja kaznovalne politike v SR Sloveniji, ki ga je pripravila in predložila Komisija za pravosodje Skupščine SR Slovenije.

Ima kdo kakšno pripombo k temu, da te točke obravnavamo na tak način? Ugotavljam, da ne, zato prehajamo na razpravo in sklepanje o vseh štirih točkah dnevnega reda.

Poročilo Vrhovnega sodišča SR Slovenije o problemih kazenskega sodstva in kaznovalne politike SR Slovenije je Skupščini SR Slovenije predložilo v obravnavo Vrhovno sodišče SR Slovenije in za svojega predstavnika določilo Ivana Repinca, predsednika kazenskega oddelka Vrhovnega sodišča SR Slovenije.

Ali želite tovariš Ivan Repinc še ustno obrazložiti poročilo? Prosim!

Ivan Repinc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Poročilo o problemih kazenskega sodstva in kaznovalne politike v SR Sloveniji je bilo izdelano na pobudo Predsedstva republike, ki je o njem razpravljalo v komisijah in na svoji seji. Sočasno smo ga predložili tudi Skupščini SR Slovenije, obenem pa z njim seznanili tudi družbenopolitično vodstvo Slovenije: Centralni komite Zveze komunistov Slovenije in Republiško konferenco SZDL. O poročilu so razpravljala na posebnih konferencah tudi sodišča splošne pristojnosti, ki so pregledala svoje naloge in sprejela konkretne akcijske programe.

Za zadnje desetletje je značilno naraščanje kriminalitete v gospodarsko visoko razvitih državah po vsem svetu. V nekaterih najbolj razvitih državah narašča mnogo hitreje, kot narašča prebivalstvo. Značilna sta tudi nastanek in

naraščanje novih oblik kriminalitete, kot so kriminaliteta v gospodarstvu, tatvine kulturnih in umetniških zakladov, nasilništvo in terorizem. Tudi države v razvoju ugotavljajo, da hiter gospodarski razvoj spremlja porast kriminalitete ali pojavljanje njenih novih oblik, ki jih prej skoraj niso poznali. Spričo novih oblik in razsežnosti kriminalitete v sodobnih družbenih razmerah se zastavlja tako pri nas kot tudi v številnih drugih državah vprašanje, kaj storiti za učinkovitejše preprečevanje kriminala.

Problematika kriminalitete in njenega preprečevanja je tudi pri nas eno izmed vprašanj, ki povzroča zaskrbljenost, čeprav je odstotek naraščanja števila kaznivih dejanj v Jugoslaviji in v Sloveniji mnogo manjši kot na primer v nekaterih zahodnih državah s približno istim razvojno-ekonomskim položajem.

Gledano na daljše časovno razdobje — menimo, da je pri ocenjevanju gibanja kriminalitete treba stvar gledati tudi s tega zornega kota — se nam pokaže, da se število pravnomočnih obsojenih oseb ni povečalo in da jih je tako relativno, glede na porast prebivalstva, kot celo absolutno manj kot pred dvajsetimi leti. Tudi mladostniška kriminaliteta se je umirila. Če pa ne upoštevamo števila obsojenih za prometne delikte, katerih naraščanje je razumljivo zaradi skokovitega porasta motorizacije, pa se je število obsojenih oseb za druga kazniva dejanja celo občutno zmanjšalo. Utemeljeno zato lahko sklepamo, da naš družbeni sistem samoupravljanja v celoti predstavlja močno oviro kriminalu. Predvsem pa sistem družbene samozaščite ovira prenašanja raznih novejših oblik kriminala iz sosednjih kapitalističnih držav.

Gradivo kaže na nekatere razlike med kriminaliteto v Sloveniji in med poprečjem v Jugoslaviji, kot npr. število obsojenih oseb v Sloveniji narašča hitreje kot v jugoslovanskem poprečju; intenziteta sodno ugotovljenega kriminala je najvišja v Sloveniji; delež polnoletnih obsojencev, še bolj pa mladostnikov, katerim so bile izrečene kazenske sankcije, je višji, kakor je delež prebivalstva Slovenije v Jugoslaviji; struktura obsojenih oseb po vrsti kaznivih dejanj se je spremenila in se razlikuje od strukture za vso Jugoslavijo. Obsojenih žensk je pri nas relativno manj kot v jugoslovanskem poprečju. Odstotek priprtih oseb in odstotek povratnikov sta pri nas višja itd. V Sloveniji imamo tudi precej hudih kaznivih dejanj, na katerih preprečevanju je družba posebej zainteresirana, kot so kazniva dejanja, s katerimi se huje oškoduje družbeno premoženje, nadalje kazniva dejanja z elementi nasilja, ropi, roparske tatvine, kazniva dejanja, storjena v skupinah in s surovostjo, huda kazniva dejanja zoper življenje in telo ter posilstva. Na višjo številčnost izkazane kriminalitete v Sloveniji v razmerju do jugoslovanskega poprečja vpliva cel kompleks vzrokov, med katerimi je treba predvsem omeniti intenzivnejše odkrivanje in doslednejši pregon storilcev kaznivih dejanj. Vzroki pa so tudi v negativnih pojavih, ki spremljajo naglo spreminjanje družbe, urbanizacija, migracija prebivalstva, širjenje turizma in geopolitični položaj Slovenije sploh. Opisane posebnosti kriminalitete v Sloveniji nam narekujejo primerno ostro kaznovalno politiko, po drugi strani pa vključitev vseh družbenih dejavnikov v boj za preprečevanje kriminalitete.

Znano je namreč, da za učinkovitejše preprečevanje kriminala ne zadostuje le represivno ukrepanje pristojnih državnih organov, čeprav morajo ti organi vedno in povsod izpolniti svojo pomembno družbeno nalogo. Nujno potrebno je sodelovanje družbenih, nepravosodnih, socialnih, zdravstvenih, prosvetnih, kulturnih in vseh drugih organiziranih socialističnih sil ter javnosti sploh, kakor tudi vključitev preventivnih ukrepov v razvojne načrte posameznih organizacij

združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti. Poročilo zato opozarja na potrebo po organizirani, medsebojno povezani in načrtno usmerjeni preventivni dejavnosti pri odstranjevanju vzrokov kriminala in za njegovo preprečevanje, ki mora biti kot sestavni del družbene samozaščite vpletena v vse načrte našega družbenega razvoja.

V tej zvezi tudi posebej opozarja na družbene napore za utrjevanje ustavnosti in zakonitosti in na spoštovanje predpisov, družbenih dogovorov, samoupravnih sporazumov ter na prizadevanje vseh družbenih organizmov za krepitev socialnih, moralnih, kulturnih in etičnih vrednosti, državljskih dolžnosti in odgovornosti. Sistem prevencije povsod še ne deluje ustrezno. Zato je še toliko bolj pomemben preventivni vidik konkretno izrečenih kazenskih sankcij. Kazenskopravni ukrepi namreč nimajo samo prisilnega pomena, temveč opravljajo tudi pomembno preventivno funkcijo. Do večjih in trajnih rezultatov pri preprečevanju kriminala lahko pripelje le vzporedna in uskladena preventivna in represivna družbena dejavnost.

Tovarišice in tovariši! V poročilu je dovolj gradiva, da bi lahko zaznali poglavitne probleme in razvojne težnje tako v gibanju kriminalitete kot tudi v kaznovalni politiki sodišč. Zavedamo pa se, da s statistično metodo oziroma s številkami ni mogoče prikazati vse osebnostne in socialne problematike ljudi, ki so pred sodiščem, prav tako pa tudi ne teže in okoliščin obravnavanih dejanj. Ker pa je sodna kazenska statistika za vso državo enotna, nam omogoča dokaj solidno primerjavo. Glede na to, da ta statistika zajema le pravnomočno obsojene osebe, se podatki te statistike nujno razlikujejo od podatkov organov odkrivanja in pregona. Seveda pa to poročilo ne more biti popolno, ker bi bila za temeljito obdelavo nekaterih problemov, ki jih načenja, potrebna dopolnjena analiza tudi dejavnikov izven pravosodja. Omejuje se namreč samo na eno fazo represivne dejavnosti, to je na sojenje in deloma še na izvrševanje kazenskih sankcij.

Sodišče je pri izdelavi poročila izhajalo iz mnenj in stališč skupščin družbenopolitičnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij in predvsem iz sklepov Skupščine SR Slovenije iz leta 1974, ko je bilo o tej problematiki dano zadnje poročilo Vrhovnega sodišča SR Slovenije, sklepov 10 seje Predsedstva Centralnega Komiteja zveze komunistov Jugoslavije in 29. seje Izvršnega Komiteja Predsedstva Centralnega Komiteja ZK Slovenije ter iz stališč v pismu tovariša Tita in Izvršnega biroja o utrjevanju zakonitosti. Vsi ti dokumenti so postali temelj akcijskih programov sodišč, spodbujali so jih k večji prizadevnosti pri njihovem delu in k skrbi za ustavnost in zakonitost v skupnem boju proti družbeno negativnim pojavom, obenem pa jih opozarjali, katerim negativnim pojavom in protislovjem v družbi, ki jih razrešujejo in s katerimi se pri svojem delu srečujejo, morajo na sedanji stopnji družbenega razvoja posvetiti večjo pozornost.

Poročilo poskuša čimbolj jasno ugotoviti, ali je delo sodišč na tem področju v skladu z že omenjenimi političnimi dokumenti, ali so sodišča pravilno ocenila družbeno nevarnost kaznivih dejanj, zlasti tistih, ki so naperjena zoper družbenopolitično ureditev, zoper družbeno premoženje, narodno gospodarstvo, zoper uradno dolžnost ter drugih hudih kaznivih dejanj. Skratka, poskuša ugotoviti, ali sodišča s svojim delom dovolj prispevajo k družbenopolitični stabilizaciji in k nadaljnjemu družbenemu razvoju.

Mnenja smo, da so sodišča v naši republiki pravilno razumela pomen navedenih dokumentov, da so pravilno ocenila naloge, ki so jih ti postavili pred nje, ter da so dala s svojim delom pozitiven prispevek v boju zoper družbeno

negativne pojave in s tem tudi prispevek za družbeni napredek in za nadaljnjo graditev naše samoupravne socialistične skupnosti. Hkrati pa menimo, da so pri delu sodišč še slabosti in ovire za pravilno in učinkovito delo. V poročilu, zlasti pa v ugotovitvah in sklepih, so nakazane tudi naloge, kaj je pri delu sodišč potrebno izboljšati. Mnenja smo, da se da marsikaj izboljšati že s prizadevanjem pravosodja samega, s stalnim in bolje organiziranim strokovnim in idejnopolitičnim izobraževanjem sodnikov in s pomočjo višjih sodišč sodiščem prve stopnje. Potrebna pa je tudi večja skrb družbenopolitičnih skupnosti za dopolnitev izpraznjenih mest sodnikov in za izbiro takih sodnikov, ki so družbenopolitično primerni in strokovno usposobljeni za opravljanje odgovorne družbene naloge na področju pravosodja. Sodišča so po našem mnenju sposobna izpolniti naloge, ki jih pred njih postavlja družba. Posebno skrb pa bo treba posvetiti usposabljanju sodišč za izvršitev tistih nalog, ki jih bo pred nje postavila preobrazba sodnega sistema v zvezi z določbami nove ustave.

Kaznovalna politika se je v zadnjem obdobju zaostрила za kazniva dejanja gospodarskega in političnega kriminala, zlasti najtežjega, tako da po našem mnenju ustreza družbeni nevarnosti storjenih dejanj. Izrečene kazenske sankcije so bolj uskladene z vzgojno-preventivno funkcijo kaznovanja. Učinkovitost sodišč pri družbeno najpomembnejših kaznivih dejanjih je večja zaradi hitrejšega reševanja zadev, tako v preiskavi kot v samem sojenju. Stanje na tem področju pa še ni zadovoljivo, ker imamo še posamezne primere neutemeljeno nizkih kazni, ki dajejo v javnosti vtis, kot da je celotna kaznovalna politika premila. Imamo pa tudi primere preostrih kazenskih sankcij in neupravičenih razlik pri kaznovanju med posameznimi sodišči, senati in sodniki posamezniki. Na preostro kaznovalno politiko do takih storilcev kaznivih dejanj, ki so prvič pred sodiščem, in to zaradi lažjih kaznivih dejanj, kažejo tudi podatki o občutnem zmanjševanju števila pogojnih obsodb in o le izjemnem izrekanju sodnih opominov. Sicer pravilno prizadevanje za zaostritev kaznovalne politike za hujša kazniva dejanja se je v praksi večkrat razumelo preveč pavšalno. Posamezna občinska sodišča, ki so v preteklosti v preveliki meri izrekala pogojne kazni, so te v zadnji dobi preveč omejila. Iz prakse tudi vemo, da prvostopna sodišča premalo osvetljujejo osebnost storilcev, tako da izrečene kazenske sankcije često niso dovolj individualizirane.

Poročilo tudi opozarja, da je treba zaostriti kaznovalno politiko pri kaznivih dejanjih z elementi nasilja, saj pri hujših kaznivih dejanjih te vrste večkrat ugotavljamo, da so izrečene kazni prenizke.

V Sloveniji že vrsto let ni bila izrečena nobena smrtna kazen, 17 let pa je že minilo, odkar je bila ta kazen v Sloveniji tudi izvršena za kvalificiran uboj. Po ustavni določbi se smrtna kazen sme le izjemoma predpisati in izreči samo za hujše oblike hudih kaznivih dejanj. Po mnenju sodišč pa pri nas takih hudih primerov ni bilo.

Pri kaznovalni politiki ni moč upoštevati samo števila in narave storjenih kaznivih dejanj, ampak tudi čas, v katerem živimo. Zato je treba pri sojenju z vso skrbnostjo analizirati težo in posledice posameznih hujših in družbeno nevarnejših kaznivih dejanj in odmeriti temu primerno strogo kazen ter pogoje izrekanja varnostne ukrepe, ki pridejo v poštev, kot so: odvzem premoženjske koristi, prepoved opravljanja poklica, odvzem voznškega dovoljenja itd. Teh ukrepov se poslužujejo nekatera sodišča sicer v znatni meri, saj so ti pri nekaterih kaznivih dejanjih izredno učinkovito sredstvo za varstvo družbe pred storilci kaznivih dejanj.

K oblikovanju pravilne kaznovalne politike v znatni meri prispevajo javni tožilci, pa tudi obramba s svojimi pritožbami in tako omogočajo, da sodišča druge stopnje s svojimi odločbami vplivajo na pravilno uporabo kazenskih sankcij, hkrati pa odpravljajo neutemeljene razlike pri določanju kazenskih sankcij med posameznimi sodišči.

Poseben problem v Sloveniji so povratniki, saj je odstotek le-teh pri nas še enkrat večji kot v drugih republikah. Največ jih imamo pri kaznivih dejanjih zoper premoženje, kjer je tudi največ specialnih povratnikov, to je tistih, ki so bili že kaznovani za istovrstno kaznivo dejanje. Mnogo povratnikov imamo tudi pri kaznivih dejanjih zoper življenje in telo. Poročilo zato posveča temu pojavu posebno pozornost in menimo, da je zaostrena kaznovalna politika proti njim povsem pravilna, čeprav smo mnenja, da na tako visoko število povratnikov ni vplivala samo morebitna neustrezna kaznovalna politika, temveč prav gotovo tudi druge okoliščine, zlasti problemi z vključitvijo v življenje na prostosti po prestani kazni. Sicer povratništvo po svetu raste hitreje od kriminala. V razvitih državah ocenjujejo, da je med obsojenci celo od 40 do 60 % povratnikov, da je med njimi velik del psihično neprilagojenih oseb in da se kriminal v obliki povratništva povezuje s klateštvom, brezdeljem, prostitucijo in drugim asocialnim obnašanjem. V poročilu se nakazuje tudi potreba po posebni proučitvi tega problema, kar je bilo že dogovorjeno. Potrebno bi bilo, da bi ponovno ustanovili komisije za pomoč obsojenim osebam pri občinskih skupščinah ter da bi se za reševanje tega problema bolj zavemale organizacije združenega dela in krajevne skupnosti.

Učinkovitost varstva družbe pred kriminalom je v znatni meri odvisna od hitrosti odkrivanja kaznivih dejanj in njihovih storilcev, od trajanja preiskav, kazenskega pregona in od sojenja pa vse do izvršitve kazenske sankcije.

Poročilo nam nadalje pokaže, da je postopek pred sodišči sorazmerno dolg. Iz gradiva je razvidno, da postopki v najtežjih zadevah praviloma ne trajajo dolgo zaradi prednostnega reševanja teh zadev, toda splošna slika o trajanju postopka ni zadovoljiva.

Sodišča so z izvajanjem akcijskih programov pospešila reševanje starejših, tudi več let trajajočih postopkov in so pri nekaterih sodiščih ugotovljeni znatni uspehi, pri mnogih sodiščih pa teh uspehov ni ali pa so le manjši.

Večina odprtih preiskav in prvostopnih kazenskih zadev je na občinskih sodiščih, ki sicer pravnomočno obsodijo od 87 % do 89 % vseh obsojenih oseb v Sloveniji. V glavnem je dolgotrajnost postopka posledica objektivnih razlogov, to je občutnega pomanjkanja sodnikov na nekaterih večjih sodiščih, ki odločajo o večini kaznivih dejanj v Sloveniji, pa tudi na manjših sodiščih, kjer dela le po en sodnik, nadalje v delu z izvedenci, odsotnosti obdolžencev in prič in podobno. Na dolgotrajnost pa vplivajo tudi subjektivni razlogi, ki se odražajo v premajhni izkušnosti in odločnosti mnogih mladih sodnikov, ki so šele začeli z delom, ki je po svoji naravi zelo odgovorno in zahtevno.

Končno še kratke pripombe o kaznovalni politiki za nekatera kazniva dejanja, ki so družbeno najbolj nevarna zaradi svoje teže, pomembnosti ali množičnosti.

Gospodarskemu kriminalu je dana posebna pozornost, saj sodišča družbeno nevarnost teh kaznivih dejanj ocenjujejo ne le po nastali visoki premoženjski škodi, temveč tudi po tem, da ima gospodarski kriminal za posledico veliko moralno-politično škodo, ker spodkopuje in načenja moralne in splošno veljavne človeške vrednosti, na katerih temelji naša samoupravna socialistična družba.

Menimo, da je kaznovalna politika za najhujša kazniva dejanja zoper družbeno premoženje, narodno gospodarstvo in uradno dolžnost na splošno primerna, učinkovito pa se uravnava tudi v pritožbenem postopku. Kjer so se pojavila odstopanja, pa smo o njih podrobneje razpravljali na konferencah sodnikov in zavzemali konkretna stališča o nalogah sodišč, da bi se dosegla ustrezna kaznovalna politika.

Prometni delikti, ki so se z naraščanjem prometa povzpeli na prvo mesto, v zadnji dobi ne naraščajo več tako močno kot prej. Pri prometnih deliktih, ki imajo za posledico lažje ali hude telesne poškodbe, sodišča večinoma izrekajo namesto zavora denarne kazni. Če pa je posledica ogrožanja javnega prometa smrt, sodišča izrekajo kazen zavora ali strogega zavora. Čeprav je kaznovalna politika glede teh kaznivih dejanj v glavnem ustrezna, pa menimo, da bi bilo treba strožje kaznovati vinjene in brezobzirne voznike.

Glede političnega kriminala pripominjamo, da je po podatkih sodne statistike število teh kaznivih dejanj majhno, obenem pa večina obravnavanih kaznivih dejanj ni imela značaja organiziranega protirevolucionarnega delovanja. V nobenem primeru pa ni imelo elementov terorizma, temveč se je sovražno razpoloženje v glavnem izražalo v grobih in vulgarnih sovražnih izpadih posameznikov, ne redko v vinjenem stanju. Čeprav sodna statistika ne more dati celotne ocene sovražne dejavnosti proti naši državi in družbeni ureditvi, zlasti s strani sovražne emigracije in tujih agentur, pa ob spremljanju dejavnosti pristojnih organov družbene samozaščite menimo, da si sovražna emigracija in tuje agenture kljub vsem prizadevanjem ne morejo pridobiti podpore med našimi ljudmi v Sloveniji. Sodišča so v vseh primerih političnih kaznivih dejanj, ki so jih obravnavala, izrekla primerne kazni v skladu s konkretno družbeno nevarnostjo kaznivih dejanj in storilcev. Vsa ta kazniva dejanja, čeprav so maloštevilna in lažje oblike, sodišča ocenjujejo v vsakokratnem širšem povezovanju protisamoupravnega delovanja od zunaj, v povezavi z raznimi oblikami in sredstvi psihološke vojne proti neuvrščeni samoupravni socialistični Jugoslaviji ter z drugimi oblikami poskusov negativnega vplivanja na naš razvoj.

Razprava o kaznovalni politiki v republiški skupščini je primerna tudi zato, ker bo letos Skupščina SFRJ sprejela zvezni kazenski zakon in zakon o kazenskem postopku, vse republiške skupščine pa republiške kazenske zakone. Sedaj enotni kazenski zakon velja z nekaterimi spremembami in dopolnitvami od leta 1951. Ob uskladitvah kazenskih zakonov z ustavo bo treba rešiti tudi številna vprašanja, med drugim, ali so za določena kazniva dejanja še primerni dosedanji okviri, v katerih se izrekajo kazni, katere določbe o kaznivih dejanjih bi bilo prav opustiti in katere na novo predpisati in ali kazenske sankcije za nekatera kazniva dejanja še ustrezajo namenu kaznovanja. Skratka, kazensko zakonodajo, to je kazenski zakon in kazenski postopek, bi bilo treba prilagoditi sodobnim družbenim potrebam, varovanju družbe kot celote in temeljnih človekovih pravic in svoboščin.

Naj zaključim. Sodišča so pri opravljanju sodne funkcije neodvisna in sodijo po ustavi, zakonu in samoupravnih splošnih aktih. Vendar pa opravljajo to svojo funkcijo v enotnem sistemu oblasti in samoupravljanja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Zato je Vrhovno sodišče Socialistične republike Slovenije predložilo republiški skupščini poročilo o problemih kazenskega sodstva in kaznovalni politiki, da bi dal ta organ družbenega samoupravljanja in najvišji organ oblasti v okviru pravic in dolžnosti republike splošno družbenopolitično oceno dosedanjega dela kazenskega sodstva in še posebej kaznovalne politike.

Sodiščem bodo stališča republiške skupščine dala trdno usmeritev za njihovo nadaljnje delo. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Poročilo Javnega tožilstva SR Slovenije o delu javnih tožilcev v letu 1975 je Skupščini SR Slovenije predložilo v obravnavo Javno tožilstvo SR Slovenije in za svojega predstavnika določilo tovariša Bojana Škrka, republiškega javnega tožilca.

Ali želi tovariš Škrk dati še ustno obrazložitev k poročilu? (Da.) Besedo ima tovariš Bojan Škrk!

Bojan Škrk: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Glede na izčrpano in pa tudi obširno poročilo Javnega tožilstva dovolite, da pritegnem vašo pozornost le na nekaj konkretnih vprašanj.

Z ustavo in zakonom opredeljeni položaj javnega tožilstva izraža v sedanjem družbenopolitičnem trenutku poleg represivnega delovanja tudi poudarjeno družbeno angažiranost. V organizirani borbi proti kriminaliteti pokriva javno tožilstvo med represivnimi organi enega najbolj občutljivih sektorjev.

Funkcionalno je odgovorno za odkrivanje kaznivih dejanj in gospodarskih prestopkov, za ovadbo in pravilno politiko kazenskega pregona, poleg tega pa nosi velik del odgovornosti pri oblikovanju pravilne kaznovalne politike.

Javni tožilec je dejansko nosilec politike kazenskega pregona. Z nepravilnim zavrženjem kazenske ovadbe oziroma odstopom od pregona lahko krši svoja funkcionalna pooblastila, po katerih je pred družbo odgovoren za preprečevanje kriminalitete, na drugi strani pa lahko z nepravilno sprožitvijo kazenskega prestopka neutemeljeno posega v pravice in svoboščine občanov.

Podatki iz poročila govora, da so javni tožilci z vso odgovornostjo in dovolj kritično in strokovno presojali ovadbe, saj so jih zavrgli v 21 %. Če upoštevamo še poročilo ustavljenih preiskav, potem lahko ocenjujemo, da javni tožilci niso neutemeljeno vlagali obtožb.

Z odločitvijo javnih tožilcev o zavrženju ovadbe oziroma o odstopu od pregona ni soglašalo le 115 oškodovancev, ki so začeli oziroma nadaljevali pregon, potem ko so sprejeli obvestilo javnega tožilca, da ni razlogov za pregon.

Oškodovanci kot tožilci so uspeli v lanskem letu doseči pri sodiščih obsojilno obsodbo le v petih primerih.

Na drugi strani pa visok odstotek obsodilnih obsodb v obtožbah javnih tožilcev, v povprečju kar 91 %, kaže, da so javni tožilci svoje odločitve skrbno pretehtali ter dejansko in pravilno utemeljili.

V zvezi s tem je treba poudariti, da so kazenske ovadbe, ki jih organi za notranje zadeve pošiljajo javnim tožilem, teh je pa prek 90 %, kvalitetne, kar kaže tudi na kvalitetno delo teh organov.

Občinska javna tožilstva so namreč na podlagi argumentiranih ovadb, brez preiskave, že na podlagi samih podatkov ovadbe neposredno obtožila v minulem letu več kot 50 % ovadenih oseb.

Že omenjeno vprašanje kaznovalne politike je v ospredju pozornosti javnih tožilcev, zlasti kadar gre za kazniva dejanja s področja političnega in gospodarskega kriminala ter za kazniva dejanja z znamenjem nasilja zoper občane. Občinski javni tožilci so s pritožbo izpodbijali vsako 13. sodbo in pri tem dosegli 83 % uspeh, okrožni javni tožilci pa so z izpodbijanjem vsake 7. sodbe dosegli 60 % uspeh pri obtoževanju.

Pritožbe javnih tožilstev torej v veliki meri prispevajo k pravilni rešitvi posameznih kazenskih zadev, pa tudi k zaostrovanju ter izenačevanju kaznovalne politike sodišč.

Pomen in volja neformalnega družbenega nadzorstva narašča s krepitvijo samoupravnih družbenih odnosov. V sistem družbene samozaščite se tvorno vključujejo tudi javna tožilstva, ki s takšno dejavnostjo izpričujejo tudi svojo družbeno angažiranost. Pri svoji dejavnosti se namreč javni tožilci niso omejevali le na reševanje konkretnih zadev, temveč so se spuščali v širše proučevanje in analiziranje raznih negativnih, družbi škodljivih pojavov in nezakonitosti, ki so jih ugotovili pri svojem delu.

Z opozorili organom delavske kontrole in drugim samoupravnim organom v organizacijah združenega dela je bil brez dvoma dan tehten prispevek k sanaciji posameznih neurejenih razmer in neresnega poslovanja.

Odzivi na opozorila javnih tožilstev so obetavni, saj organizacije združenega dela praviloma prično urejati in ukrepati ter odstranjevati vzroke ugotovljenih pomanjkljivosti ter obveščajo javna tožilstva o svojih ukrepih.

V takšni klimi je seveda mogoče, da javni tožilec sodeluje z vsemi možnimi oblikami opozarjanja in da ima neposredne stike z organi upravljanja in organi notranje kontrole, tako da je animiran najširši krog delavcev samoupravljalcev.

Tako družbeno naravnana aktivnost javnega tožilstva pa seveda zahteva polno kadrovsko zasedbo, strokovne in družbeno aktivne delavce. Dosedanji rezultati, posebno če upoštevamo število pripravnikov in štipendistov, ki jih je skupno 40, kažejo, da lahko pričakujemo v naslednjih dveh letih rešitev sedaj še težkega kadrovskega vprašanja in potrjujejo pravilnost takšne usmeritve. S tem se perspektivno nakazujejo še nove možnosti in obseg družbenega angažiranja javnih tožilstev, pa tudi njihove večje vloge v fazi odkrivanja in preiskave.

V zvezi s prizadevanji za doslednejše zagotavljanje načela zakonitosti v našem gospodarstvu bi želel posebej poudariti, da smo po naših ocenah v minulem letu dosegli določen uspeh v borbi proti dokaj razširjenemu pojavu lažne dokumentacije v gospodarstvu.

Lažna dokumentacija je namreč tudi po pismu predsednika Tita in Izvršnega biroja še vedno zavzemala velik obseg, posebno v primerih, ko ni šlo za osebno okoriščanje, temveč za tako imenovane »koristne zlorabe«.

Pri uporabnikih družbenih sredstev so bila prikazana zelo pogosto povsem drugačna stanja od dejanskih. Na ta način so bile prikrite najrazličnejše nedovoljene manipulacije in zlorabe, na drugi strani pa tudi neupravičeno pridobivanje ugodnosti od družbene skupnosti v obliki izogibanja obveznosti ali izposlovanja posebnih privilegijev ali stimulacij, zlasti v zunanjetrgovinskem prometu.

Republiško javno tožilstvo je sprožilo zvezno akcijo za ostrejši kazenski pregon na tem področju.

Sprejeti so bili ustrezni sklepi o zaostritvi pregona odgovornih oseb v organizacijah združenega dela za vse težje primere sestavljanja ali uporabe lažne dokumentacije kot za kazniva dejanja po kazenskem zakoniku, ne pa samo kot za gospodarske prestopke po določenih zakona o knjigovodstvu organizacij združenega dela.

Dogovorjeni so bili ustrezni kriteriji, kdaj naj se posamezni primeri takšnih kršitev ocenjujejo kot težji primeri.

S temi sklepi in kriteriji so bili seznanjeni vsi organi odkrivanja in pregona, Gospodarska zbornica Slovenije in drugi družbenopolitični in upravni organi. Sklepi so bili publicirani tudi v sredstvih javnega obveščanja, tako da so bili nanje v zadostni meri opozorjeni tudi vsi uporabniki družbenih sredstev. Izvajanje te poostrene akcije pregona se je pričelo 1. julija 1975.

Kot sem že omenil, podatki s terena kažejo, da je kljub kratkemu roku od začetka te akcije le-ta uspešna ter da se v upravnem prometu s poslovnimi listi že čuti večja družbena disciplina.

S takšnim pristopom se odstranjuje tudi ozka podjetniška miselnost ter dobivajo tako imenovane »koristne zlorabe« pravo podobo tudi v očeh odgovornih oseb in v vodilnih telesih organizacij združenega dela.

V naporih za zagotovitev izvajanja stabilizacijskih ukrepov v gospodarstvu uspešno delujejo tudi javna tožilstva, ko obravnavajo kršitve po zakonu o zagotavljanju plačil za investicije, ki je stopil v veljavo junija 1975, in po zakonu o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev, katerega določbe so se pričele uporabljati šele v letošnjem letu, s 1. aprilom letošnjega leta.

Tožilstva so doslej obravnavala 117 ovadb zaradi kršitev po zakonu o zagotavljanju plačil za investicije in vložila 51 obtoženih predlogov zoper uporabnike družbenih sredstev in odgovorne osebe le-teh.

V zvezi z multilateralno kompenzacijo pa je bilo doslej sprejetih 22 ovadb, od katerih so bili v 7 primerih že vloženi obtožni predlogi.

Oba navedena zakona določata tudi po tri nova kazniva dejanja za investitorje, izvajalce investicijskih del oziroma za dobavitelje opreme, odgovorne osebe banke in druge uporabnike družbenih sredstev.

Za kazniva dejanja po zakonu o zagotavljanju plačil za investicije so občinska javna tožilstva doslej sprejela 8 ovadb, na podlagi katerih sta bila doslej vložena dva obtožna predloga, ostali primeri kaznivih dejanj gospodarskih prestopkov pa so še v obdelavi.

Končno bi želel poudariti, da je varstvo samoupravnih pravic tisto torišče, ki bo moralo dobiti še večji pomen kot doslej tudi na represivnem področju.

Prijav za tovrstna kazniva dejanja je zelo malo, čeprav sicer ugotavljamo odklone in kršitve temeljnih samoupravnih pravic. Odločilna vloga je poverjena sicer dejavnikom v združenem delu, toda družbeno delo javnega tožilstva in tudi družbenega pravobranilca samoupravljanja mora prav tako zagotoviti delavcu samoupravljalcu potrebno varstvo njegovih pravic.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Hvala lepa! Poročilo Republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1975 je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Republiški sekretariat za notranje zadeve in za svojega predstavnika določil tovariša Janeza Winklerja, republiškega podsekretarja za notranje zadeve. Izčrpno obrazložitev k temu poročilu smo poslušali na zadnji seji Kluba delegatov.

Poročilo o delu javnih pravobranilstev v SR Sloveniji v letu 1975 je Skupščini predložilo v obravnavo Javno pravobranilstvo SR Slovenije in za svojega predstavnika določilo Betko Šugman-Kancler, namestnico javnega pravobranilca. Ali želi tovarišica Betka Šugman-Kancler še ustno obrazložiti poročilo? (Da.) Prosim!

B e t k a Š u g m a n : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Republiško javno pravobranilstvo daje poročilo o delu javnih pravobranilstev

v SR Sloveniji za leto 1975 Skupščini SR Slovenije na podlagi temeljnega zakona o javnem pravobranilstvu. Po določbah tega zakona so javna pravobranilstva zakoniti zastopniki družbenopolitičnih skupnosti in krajevnih skupnosti v njihovih premoženjsko-pravnih zadevah, poleg tega pa varujejo tudi premoženjske pravice in koristi širše družbene skupnosti. Poleg tega javna pravobranilstva spremljajo in proučujejo družbene odnose in pojave, pomembne za pravno varstvo družbenega premoženja, o čemer obveščajo skupščino pristojne družbenopolitične skupnosti, po potrebi pa tudi druge organe in organizacije in jim dajejo pravno pomoč.

Javna pravobranilstva so v preteklem letu opravljala svoje delo tudi v skladu s sprejetimi sklepi in stališči Zveze komunistov Jugoslavije in Zveze komunistov Slovenije glede na krepitve pravnega reda in zakonitosti. Kot družbena institucija za zakonitost, zastopanje družbenopolitičnih skupnosti in njihovih organov ter krajevnih skupnosti in za zastopanje po pooblastilu družbenih pravnih oseb so si javna pravobranilstva prizadevala, da so poleg interesov in koristi pri zastopanjih subjektov varovala družbeno lastnino tudi pred družbeno neupravičenim in nezakonitim izkoriščanjem posameznikov, zlasti v pravnem prometu z nepremičninami.

V okviru svojih nalog so javna pravobranilstva o vseh pojavih nezakonitosti in o drugih deformacijah, zlasti pa o neupravičenem bogatenju posameznikov na škodo družbenega premoženja sproti obveščala družbenopolitične skupnosti, organe in organizacije in nakazovala možne zakonodajne rešitve in ukrepe, da bi se odpravili vzroki, ki pogojujejo tako ravnanje.

Poročilo o delu Javnega pravobranilstva v SR Sloveniji za preteklo leto, ki ga podajamo, sovpada s postopkom za izdajo republiškega zakona o javnem pravobranilstvu.

Osnutek tega zakona je bil namreč sprejet marca 1976 v Skupščini SR Slovenije, sedaj pa je v pripravi predlog tega zakona, ki naj bi ga obravnavala Skupščina po programu dela predvidoma julija 1976.

Zaradi tega ima poročilo še poseben pomen, kajti iz njega je razvidno sedanje delovno področje in opravljeno delo javnih pravobranilstev. Menimo, da je lahko tudi to poročilo pripomoček za oblikovanje novega republiškega zakona.

Poročilo zajema delo vseh javnih pravobranilstev v SR Sloveniji, to je zastopanje na podlagi zakona in na podlagi pooblastila ter preventivne ukrepe in pravna mnenja, nadalje posebno področje dela republiškega javnega pravobranilstva pri zakonitem zastopanju Socialistične republike Slovenije in končno premoženjsko-pravno varstvo družbenega premoženja v prometu z nepremičninami, kar je delovno področje občinskih javnih pravobranilstev.

V poročilu je tudi kratek pregled sedanje organizacije javnega pravobranilstva v celotnem območju SR Slovenije.

Javna pravobranilstva imajo po že navedenem temeljnem zakonu dolžnost, da zastopajo družbenopolitične skupnosti in njihove organe ter krajevne skupnosti v premoženjsko-pravnih zadevah kot njihovi zakoniti zastopniki, poleg tega pa imajo tudi možnost, da po pooblastilu zastopajo druge družbene pravne osebe, tudi tiste s področja gospodarstva.

Zastopanja po pooblastilu so se javna pravobranilstva posluževala le v manjšem obsegu in so praviloma zastopala le tiste družbene pravne osebe, ki so bile svoječasno financirane iz proračunov družbenopolitičnih skupnosti, pozneje pa so prešle na drugačen način financiranja. To so bile predvsem šole,

vzgojno-varstvene ustanove, zdravstveni zavodi, knjižnice, fakultete, znanstveni zavodi in podobne organizacije, ki niso imele lastne pravne službe. Med zastopniki po pooblastilu so bile tudi družbenopravne osebe s področja stanovanjskega in komunalnega gospodarstva, vodne skupnosti in kmetijske zemljiške skupnosti.

Iz podatkov zadnjih 5 let izhaja, da so v sporih pred sodišči javna pravobranilstva nastopala kot zakoniti zastopniki v poprečno 75 % vseh primerov, na podlagi pooblastila pa v 25 %.

Vrednost spornih, izvršilnih in drugih zadev, v katerih so zastopala javna pravobranilstva, znaša za preteklo leto 196 milijonov dolarjev.

Pojasniti moramo še to, da javna pravobranilstva niso zastopala družbenopolitičnih skupnosti, njihovih organov in krajevnih skupnosti samo v pravih, temveč tudi v drugih postopkih, kot na primer v razlastitvenih, v katerih so bile družbenopolitične skupnosti upravičenci, in v postopkih za določanje odškodnine za nacionalizirane in razlašene premožnine.

Obstaja še vrsta zakonov, ki določajo občino kot nosilca pravice uporabe na družbeni lastnini. V vseh teh postopkih zastopa javno pravobranilstvo premoženjske koristi družbenopolitične skupnosti.

Naloge javnega pravobranilstva pa niso omejene le na zastopanje pred sodišči in upravnimi organi. Javna pravobranilstva dajejo mnogim uporabnikom družbenega premoženja pravna mnenja in drugo pravno pomoč v premoženjsko-pravnih zadevah.

Pomembno delo javnih pravobranilcev je tudi premoženjsko-pravno varstvo družbene lastnine, ki ga opravljajo javna pravobranilstva na podlagi posebnih republiških zakonov in enega zveznega zakona, in to izključno pri pravnem prometu z nepremičninami, kadar le-ta prehajajo iz družbenega sektorja v zasebni sektor in nasprotno.

Že zvezni temeljni zakon o javnem pravobranilstvu iz leta 1965 je predvidel, da javna pravobranilstva varujejo premoženjske pravice in koristi družbene skupnosti.

Od leta 1971 do leta 1974 je Socialistična republika Slovenija sprejela zakone, s katerimi je posebej uredila nadzor nad prometom z nepremičninami določenih vrst, kot so stanovanja in stanovanjske hiše v družbeni lastnini, kmetijska zemljišča in gozdovi ter nezazidana stavbna zemljišča, ki ga opravljajo javna pravobranilstva.

V vseh vprašanjih, ki jih ne urejajo ti posebni zakoni, se uporabljajo še vedno zvezni zakoni o prometu z zemljišči in stavbami iz leta 1965 kot splošni predpisi.

Taka ureditev omogoča tudi naslednjo situacijo:

Prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini občanom ureja ustrezni republiški zakon iz leta 1971 oziroma iz leta 1974 tako, da se kupnina za prodano stanovanje določi po valorizirani vrednosti stanovanja na dan prodaje. Za izračun te vrednosti je predpisana metodologija, ki temelji na poprečni gradbeni ceni in poprečnih stroških za komunalno urejanje zemljišč v določeni občini.

Ta dva elementa mora občinska skupščina določiti vsako leto s svojim odlokom. Tako izračunana valorizirana vrednost stanovanjske hiše pa je v dosti primerih nižja od dejanske prometne vrednosti nepremičnine. Torej se te nepremičnine prodajajo iz družbene lastnine zasebnikom pogosto po prenizki ceni. Po drugi strani pa kupujejo družbene pravne osebe enake objekte od za-

sebnikov po ceni, ki presega prometno vrednost. V teh primerih namreč uporabljamo zvezni zakon v zvezi z zemljišči in stavbami, ki dopušča, da kupnina odstopa od prometne vrednosti za eno tretjino.

Ker je osnutek republiškega zakona o prometu z nepremičninami Skupščina SR Slovenije že sprejela, se bo stanje izboljšalo, saj republiški zakon ne bo več dopuščal odstopanja odkupnine, kot je bilo sedaj to dopustno po že navedenem zveznem zakonu.

Naj še posebej poudarimo, da so občinske skupščine dolžne za vsako leto sprejeti odloke o poprečnih gradbenih cenah stanovanj in poprečnih stroških komunalnega urejanja zemljišč. To so dolžne storiti na podlagi dveh republiških zakonov: zakona o razlastitvi in o prisilnem prenosu pravice uporabe ter zakona o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini. Mnoge občine so z izdajo teh odlokov v zamudi, nekatere pa teh odlokov še sploh niso sprejele. Ker se tudi odškodnina za razlašene nepremičnine določa bivšim lastnikom po elementih za izračun odškodnine iz zgoraj navedenih odlokov, prihaja do takih situacij, da so elementi za izračun odškodnine neuporabni, če temeljijo na odlokih iz prejšnjih let. Zato so postopki pred sodiščem dolgotrajni. Sodišča morajo določati izvedence, ki naj izračunajo pravo prometno vrednost nepremičnine. Tako prejemajo bivši lastniki odškodnino z veliko zamudo. Po drugi strani pa zamuda občin pri izdaji teh odlokov prizadene družbene pravne osebe, ki prodajajo stanovanja in stanovanjske hiše zasebnikom, ker so elementi v odloku osnova za izračun valorizirane vrednosti stanovanja na dan prodaje. Torej povzroča zamuda pri izdaji odlokov to, da je kupnina pri prodaji družbenih stanovanj v zasebno lastnino praviloma nižja kot v navedenih primerih.

Nekatere od občin so sicer mnenja, da ni nobene škode zaradi zamude pri izdaji odlokov, ker ne predvidevajo, da bodo v bodoče družbene pravne osebe v večjem obsegu prodajale stanovanja zasebnikom.

V poročilu o delu javnih pravobranilcev v SR Sloveniji v letu 1975 smo se omejili le na pomembnejša in značilna vprašanja, ki so jih javna pravobranilstva reševala v preteklem letu. Kljub tako postavljenim okvirom naj bi to poročilo v zadostni meri prikazalo vsebino in obseg dela javnih pravobranilcev, njihovo koristnost in družbeni pomen. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Slišali smo uvodno obrazložitev.

Z dopisom z dne 6. 4. 1976 ste prejeli ugotovitve, ocene in stališča Predsedstva Socialistične republike Slovenije ob obravnavi nekaterih pomembnejših družbenopolitičnih vprašanj gibanja kriminalitete in usmerjanja kaznovalne politike v Socialistični republikli Sloveniji.

Z dopisom z dne 12. 4. 1976 pa ste prejeli statistične podatke Republiškega pravobranilstva o pripadu pravnih in drugih zadev v letih 1971—1975, z dopisom z dne 20. 4. 1976 pa stališča Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k poročilu Republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1975.

Danes ste prejeli, kot sem že prej dejal, predlog stališč, ki ga je predložila Komisija za pravosodje Skupščine SR Slovenije. Prav tako pa ste prejeli mnenje Izvršnega sveta k poročilu Vrhovnega sodišča in k predlogu stališč, ki jih je predložila Komisija, ter k ugotovitvam in ocenam stališč Predsedstva Socialistične republike Slovenije. Danes ste prejeli tudi mnenje Izvršnega sveta k poročilu o delu javnih pravobranilcev v letu 1975.

Ker je Komisija za pravosodje pripravila stališča o gibanju kriminalitete in drugih družbeno škodljivih pojavov, njihovem preprečevanju in usmerjanju kaznovalne politike kot zaključek obravnave poročil, ki jih danes obravnavamo, smo se predsedniki zborov in Komisije dogovorili, da v vsakem zboru spremljajo razpravo člani Komisije za pravosodje iz vsakega zbora. Trije člani teh komisij so navzoči tudi na današnji seji našega zbora. Po razpravi bo sestanek celotne Komisije, ki naj glede na razpravo dopolni ali pa spremeni predloženi predlog stališč in ga predloži zboru v potrditev.

Vprašujem, ali se strinjate s takim načinom dela! (Da.) Ugotavljam, da se zbor strinja. Hvala lepa. Prosim člane Komisije, da spremljajo razpravo in kasneje predložijo zboru dokončni predlog sklepov oziroma stališč.

Gradivo sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Komisija za pravosodje, njuni poročili ste prejeli. Predstavnik Izvršnega sveta za poročilo Vrhovnega sodišča, Javnega tožilstva in Javnega pravobranilstva je tovariš Vlado Tance, namestnik republiškega sekretarja za pravosodje, organizacijo uprave in proračun; za poročilo Republiškega sekretariata za notranje zadeve v letu 1975 pa je predstavnik tovariš Janez Winkler, republiški podsekretar za notranje zadeve.

Na podlagi uvodnih obrazložitev, gradiv in poročil pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim. Besedo ima Stanislav Bohinc, delegat področja državnih organov, 4. okoliš — Maribor!

Stanislav Bohinc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Pravosodni organi v Mariboru so glede svojega dela in uresničevanja zakonitosti že poročali Skupščini občine Maribor, ki je o tem že sprejela ugotovitve in stališča.

K poročilu Vrhovnega sodišča SR Slovenije o problemih kazenskega sodstva in kaznovalne politike v SR Sloveniji pa imajo delegati 4. skupine še naslednje pripombe:

Pravosodni organi v Mariboru so bili v letu 1975 prizadevno vključeni v napore vse naše družbe za dosledno spoštovanje ustavnosti in zakonitosti in so pri tem prispevali pomemben delež pri zatiranju kriminalnih in podobnih ravnanj, ki zavirajo razvijanje socialističnih samoupravnih razmerij in krepitev vpliva delavskega razreda. V obdobju, ki ga označuje rahel porast celotne kriminalitete, pa tudi gospodarskega kriminala in še posebej kaznivih dejanj grabeža, so še nadalje prednostno reševali zadeve gospodarskega kriminala, gospodarske prestopke in sploh vse zadeve, ki so pomembne s stališča varovanja družbenega premoženja ter zakonitega in samoupravno organiziranega gospodarjenja z njim. Pravosodni organi v Mariboru so obdržali primerno zaostrene kazni za vsa tista kazniva dejanja, ki so v sedanjem obdobju še posebno družbeno nevarna, in se zavzemali za poostreitev kazni za kazniva dejanja ubojev. Okrožno gospodarsko sodišče je izdatno zvišalo denarne kazni pravnim osebam za gospodarske prestopke in se bodo še nadalje izvajala tako usmerjena kaznovanja storilcev kaznivih dejanj in pravnih oseb za gospodarske prestopke. Okrožno gospodarsko sodišče pa bo poostrilo kaznovalno politiko proti odgovornim fizičnim osebam za gospodarske prestopke. Uporaba varnostnih ukrepov proti storilcem kaznivih dejanj je bila ustrezno široka, razen varnostnega ukrepa obveznega zdravljenja alkoholikov ali narkomanov, ki ga naj Okrožno in Občinsko sodišče kljub pomanjkanju zavodov za zdravljenje v bodoče pogosteje izrekata. Okrožno gospodarsko sodišče je pri sojenju za gospodarske pre-

stopke dosledno izrekalo varnostni ukrep odvzema premoženjske koristi. V bodoče pa bo primerno razširiti uporabo varnostnega ukrepa prepovedi opravljanja poklica odgovornim fizičnim osebam. Prav tako naj bi se začel uporabljati varnostni ukrep objave sodbe za gospodarski prestoppek v sredstvih javnega obveščanja.

Vsi pravosodni organi bodo stalno spremljali in preučevali gibanje kriminalitete in podobnih negativnih pojavov v svojem območju, zlasti tudi morebitnih novih oblik gospodarskega kriminala. Preverjali bodo učinke svoje kaznovalne politike, spremljali problematiko izvrševanja kazenskih sankcij in z opozorili državnim organom, organizacijam in skupnostim pomagali pri vzpostavitvi učinkovitejšega sistema resocializacije kaznovanih oseb.

Čeprav je bil storjen premik v prizadevanju sodišč in javnih tožilstev, da bi pomembno izboljšali preventivno obveščanje javnosti o kazenskih in gospodarskih kazenskih postopkih, je bila učinkovitost pravosodnih organov pri izvajanju te naloge bolj majhna. Sodišča in javna tožilstva bodo kljub nezadostni kadrovski zasedbi okrepila svoje napore, da bi bile organizacije združenega dela, samoupravne skupnosti in državni organi temeljiteje seznanjeni o nepravilnostih pri njihovem poslovanju, samoupravljanju in interni zakonodaji, ki so omogočile kazniva dejanja, gospodarske prestopke in podobne družbeno škodljive pojave.

Z obvestili o razpisanih glavnih obravnavah, pošiljanjem sodb, opozorili in predlogi naj bi se povezovali predvsem z organi samoupravne delavske kontrole v organizacijah, ki so bile z obravnavanimi kaznivimi dejanji oškodovane ali neupravičeno obogatene.

Organi samoupravne delavske kontrole naj spremljajo kazenske postopke in proučujejo sodbe, ki se jih tičejo, da bi lahko učinkoviteje preprečevali kriminalno dejavnost in skrbeli za odpravljanje posledic kaznivih dejanj in gospodarskih prestopkov.

Pri presoji učinkovitosti pravosodnih organov pa ni mogoče obiti pogojev za njihovo delo, zlasti ne kadrovskega stanja na javnih tožilstvih in sodiščih, kar ugotavlja že poročilo Vrhovnega sodišča SR Slovenije. Vprašanje sodnikov je posebno pereče pri okrožnih sodiščih v Ljubljani in Mariboru, ki obsojata skoraj 53 % vseh obsojenih pred okrožnimi sodišči v SR Sloveniji. Nadalje je pri obeh občinskih sodiščih, tako v Mariboru kot v Ljubljani, problem relativno mladih sodnikov, brez zadostnih strokovnih in delovnih izkušenj, ki obsodijo dobro četrtno vseh pri občinskih sodiščih v SR Sloveniji obsojenih oseb. Nič manjše pa niso kadrovske težave pri javnih tožilstvih. Med zahtevami, ki izhajajo iz stališč in sklepov Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije o aktualnih idejno-političnih problemih krepitve zakonitosti pri poslovanju gospodarstva, je tudi naloga, da naj Skupščina in Izvršni svet povečata odgovornost za kadrovske, organizacijske in materialno-tehnično krepitev ter izboljšanje dela v organih odkrivanja, javnih tožilstvih in sodiščih.

Zaradi premajhnega dotoka pravnikov v pravosodje se zasedba delovnih mest sodnikov in javnih tožilcev v našem območju ni izboljšala, pač pa je bila v letu 1975 celo slabša kot leto poprej. Pri Okrožnem sodišču v Mariboru je sistemiziranih 25 delovnih mest sodnikov, pri 5 občinskih sodiščih v njegovem območju — Maribor, Ormož, Ptuj, Slovenj Gradec, Slovenska Bistrica — pa 63. Pri okrožnem sodišču je bilo zasedenih po stanju z dne 10. 3. 1976 22 mest, pri občinskih sodiščih pa 44. Pri takem stanju je pri vseh šestih sodiščih zasedenih

le 75 % sistemiziranih delovnih mest sodnikov, pri petih občinskih sodiščih pa 70 %.

V primerjavi s stanjem z dne 10. 2. 1975 se je število sodnikov v okrožju zmanjšalo za 5 % oziroma procentualni delež zasedenih sodniških mest od 81 % na 75 %. Zasedba se je poslabšala pri Okrožnem sodišču v Mariboru, Občinskem sodišču v Mariboru in Občinskem sodišču v Slovenj Gradcu. Pri občinskih sodiščih je skupno 13 sodnikov in sodnic — 29 % vseh občinskih sodnikov — ki imajo sodniški staž do treh let, v Mariboru pa 9 ali 36 %.

Okrožnemu sodišču v Mariboru so od junija do decembra 1975 manjkali 4 sodniki. Na zadnji razpis prostih sodniških mest pri Okrožnem sodišču ni prišlo zadostno število prijav, kar se je v povojni zgodovini tega sodišča zgodilo prvič. Iz Občinskega sodišča v Mariboru je v letu 1975 odšlo 8 sodnikov, od tega 3 v gospodarstvo. Le-ti so iz gospodarstva tudi prišli. Občinsko sodišče je imelo 3 razpise za prosta sodniška mesta, na katera so se prijavi le pripravniki Občinskega in Okrožnega sodišča, ki so opravili izpit, pri zadnjem razpisu pa je bilo na razpolago tudi dvoipolsobno stanovanje, vendar ni bilo mogoče dobiti novega sodnika.

V času od leta 1972 do konca leta 1975 je z Občinskega sodišča v Mariboru odšlo 22 sodnikov, 9 na Okrožno sodišče v Mariboru, 5 na Okrožno gospodarsko sodišče v Mariboru, eden na Sodišče združenega dela, eden v Skupščino SR Slovenije, 5 v gospodarstvo in eden v pokoj.

Prav tako je zasedba pravniških mest slaba na javnih tožilstvih, saj znaša na Okrožnem javnem tožilstvu v Mariboru in pri občinskih javnih tožilstvih le 70 % sistemiziranih delovnih mest javnih tožilcev in njihovih namestnikov.

Na Okrožnem javnem tožilstvu v Mariboru je bilo poleg javnega tožilca na delu le 7 njegovih namestnikov, namesto 10. Zasedba tožilskih delovnih mest pri Občinskem javnem tožilstvu v Mariboru je znašala le 60 %.

Občinska sodišča v območju Okrožnega sodišča v Mariboru imajo sistemiziranih 14 delovnih mest sodniških pripravnikov, zasedenih je 6 mest ali 43 %.

Okrožno sodišče nima omejitve glede števila sodniških pripravnikov; trenutno pa je pri tem sodišču 7 sodniških pripravnikov. 3 občinska sodišča štipendirajo 4 študente prava, dva Republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo SR Slovenije, 4 študente Skupščina občine Maribor in 7 štipendistov Občinsko sodišče v Slovenj Gradcu.

Med ukrepi, ki naj bi pomagali odpraviti slabo kadrovsko stanje v pravosodnih organih v območju Okrožnega sodišča v Mariboru, bo čimprejšnji prehod Višje pravne šole v Mariboru na drugo stopnjo, če bo oblikovala takšen profil samoupravnega pravnika, ki bo lahko delal tudi v rednem pravosodju.

Gospodarstvo, samoupravne interesne skupnosti in uprava potrebujejo pravnike, ki jih ni dovolj. V gospodarstvu je malo takih, ki imajo pravosodni izpit. Nekateri pravniki ne želijo v pravosodje, ker je delo odgovorno in naporno ter izpostavljeno. Nekateri ne želijo, da bi sodili drugim, pravniki v gospodarstvu pa so tudi boljše stimulirani, medtem ko pravniki v pravosodju nimajo nobenih možnosti za dodatne dohodke.

V gospodarstvu ponujajo pravnikom tudi 8000 dinarjev osebnega dohodka, kar nimajo niti sodniki z daljšo delovno dobo. Zaradi velike fluktuacije sodnikov in pomanjkanja le-teh prihaja do zaostankov pri delu pravosodnih organov. Pri tem gre seveda prioriteto reševanje določenih zadev na škodo drugih, obenem pa pri forsiranem reševanju zadev trpi kvaliteta.

Opozoril bi še na pomanjkanje sodnih prostorov in slabo stanje sodne zgradbe, ker ni sredstev za investicijsko vzdrževanje niti ni možnosti za nadzidavo pravosodne stavbe v Mariboru.

Spričo družbenega pomena in zaradi učinkovitejšega dela pravosodnih organov v Mariboru ostaja še nadalje aktualen sklep Druženopolitičnega zbora Skupščine občine Maribor, ki je bil sprejet dne 4. 3. 1975, da naj Predsedstvo Skupščine pripravi konkreten predlog za ustanovitev stalnega delovnega področja pravosodnih organov. Hvala lepa.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Hvala! Kdo še želi razpravljati? Prosim. Besedo ima Ivica Kavčič, delegatka gospodarskega področja, Idrija!

Ivica Kavčič : Tovarišice in tovariši delegati! Mnenja sem, da je tema, ki jo danes obravnavamo, izredno pomembna. Pomembna je zato, da se delegati in vsa skupnost seznanimo s kriminaliteto, tem najbolj škodljivim pojavom v naši družbi. Pomembno je tudi, da vsa tri poročila, ki jih obravnavamo hkrati, omogočajo poglobljen in celovit pregled nad stanjem in gibanjem teh pojavov pri nas.

Vsa tri poročila so obravnavale skupine delegatov, predtem pa so tudi občinske skupščine obravnavale poročilo ustreznih občinskih organov.

Menim, da je obravnava poročil pomembna tudi z vzgojnega stališča. Ob prebiranju skrbno izdelanih poročil, posebno pa še po razpravi, vsakdo bolje razume vzroke nastajanja delikventnosti in probleme v zvezi z njenim zatiranjem. Menim, da bi moral biti cilj obravnave tudi ta, da vsakdo izmed nas aktivno in po najboljših močeh pomaga preprečevati nastajanje teh družbeno negativnih pojavov, in sicer v smislu družbene samozaščite.

Da bi na podlagi sedanjih spoznanj resnično uspešneje reševali te težke probleme, je prav, da izoblikujemo stališča, ki nas bodo obvezovala. Mnenja sem, da predlog stališč Komisije za pravosodje vsebuje vse naše naloge in ga zato v celoti podpiram. Zlasti podpiram tisti del stališč, ki govori o povečani skrbi za zatiranje gospodarskega in političnega kriminala. Predlagam pa, da v njih nakažemo tudi potrebo po vzgajanju občanov za njihovo preventivno delovanje. Pri tem mislim tudi na vzgojo mladine v šolah, v katerih morajo imeti odločujočo vlogo teami socialnih delavcev, psihologov in pedagogov. To velja tako za vzgojo otrok kot tudi za vzgojo staršev. Enako potrebno je to delo tudi v samih delovnih organizacijah. V njih naj ustrezne socialne službe, ki obravnavajo delovnega človeka kot celovito osebnost, vpeto med delovnim mestom in domačimi razmerami, opozarjajo na probleme in na rešitve takih problemov, ki se lahko sprevržejo v kazniva dejanja.

Predlagam, da se v tem smislu stališča dopolnijo.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Prosim! Besedo ima Stanko Kos, gospodarsko področje, 13. okoliš!

S t a n k o K o s : Tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov s področja gospodarstva 13. okoliša je obravnavala gradivo za 3., 4. in 5. točko dnevnega reda 29. seje Zbora združenega dela. Skupina je ob obravnavi ugodno ocenila prizadevanja Republiškega sekretariata za notranje zadeve, Javnega tožilstva in pravosodnih organov pri razčiščevanju in preprečevanju kršenja

družbenih normativov. Na pobudo konference delegacij Agrokombinata Maribor pa je obravnavala tudi problematiko kraje kmetijskih pridelkov, ki je poročila ne obravnavajo, ker oškodovanci teh manjših tatvin ne prijavljajo, ki pa postajajo čedalje večji problem. Kmetijske površine so dostopne vsakomur, še posebno vabljivi pa so sadovnjaki in vinogradi v času zorenja. Niso pa izvzete niti njivske površine s krompirjem, koruzo, žitom in drugimi kulturami. Uspešna čuvajska služba, glede na velike površine, zelo draži proizvodnjo, predvsem kmetijskim proizvajalcem, ki so v bližini mest in večjih naselij. Je pa edini izhod. Res je, da velik del škode odpade na otroke, ki običajno naenkrat ne vzamejo več, kot lahko pojedjo. Vendar, če se to dogaja dan na dan, nastanejo iz tega večje količine. Glavno škodo povzročajo odrasli, ki so včasih odnašali le v nahrbtnikih, danes pa, ko je avtomobilizem že bolj razvit, odvažajo z avtomobili. Škoda pa ni samo zaradi pokradenega, še večja je zaradi otresenega ali pogaženega pridelka.

Mentaliteta občanov je danes takšna, da si brez večjih pomislekov upa večina napolniti plastično vrečko s sadjem v nezaščitenem sadovnjaku, da se jih pa le od tisoč eden upa v samopostrežni trgovini vtakniti v žep škatlico cigaret ali vrečko bonbonov, ki predstavlja manjšo vrednost kot vrečka sadja.

Dejstvo je, da občani, kakor tudi organi pregona in kaznovanja, ostreje obsojajo kraje v drugem primeru kot pa kraje kmetijskih pridelkov, ne zavedajoč se dovolj tega, da kmetijski pridelki predstavljajo za proizvajalca dohodek, od katerega mora živeti. V ilustracijo navajam, da obrat Agrokombinata v Mariboru, kljub čuvanju dosega na račun kraje 5—10 % manj pridelka kot obrat Svečina, ki je na razvitem kmetijskem področju.

V letih od 1970 do 1976 je bilo iz 30 ha na novo posajenih sadovnjakov ukradenih 1500 sadnih dreves v skupni vrednosti prek 100 000 din. Pokradena so bila v neprimernem času za presajanje, ko smo čuvanje opustili.

Stroški, ki jih imamo s čuvanjem, znižujejo dohodek. Namesto diferencialne rente, ki naj bi jo omogočala bližina sadovnjakov, dosegamo nasprotno rezultate.

Manjše kraje se običajno ne prijavljajo organom ljudske milice, ker je pravi postopek na sodiščih predlog in zaradi višine škode navadno neuspešen. Že sama izguba časa pomeni večji strošek, kot pa je vrednost ukradenega pridelka.

Prav bi bilo, da bi se manjše kraje obravnavale kot prekrški pri sodnikih za prekrške. Vsekakor pa je pomembna tudi privzgoja poštenosti pri državljanih, zlasti pri otrocih v otroških vrtcih. Pomembno vlogo imajo pri tem tudi družbenopolitične organizacije.

Vendar spričo problema ne bomo mogli iti mimo kazenskih mer zoper prestopnike, s čimer bi pomagali zavarovati proizvodnjo, ki je najbolj izpostavljena najširšemu krogu nepoštenih ljudi. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Naj zaključim razpravo? Če se ne javi nihče več, zaključujem razpravo in prosim člane Komisije za pravosodje, da se sestanijo in pripravijo dokončni dokument.

S tem tudi prekinjam to točko dnevnega reda. Delo bomo nadaljevali, ko bo Komisija predložila dokument.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Izvršni svet je za svojega predstavnika določil tovariša Pavla Gantarja, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za delo.

Predlog zakona so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin, ki sta dala skupno poročilo, Odbor za finance našega zbora, ki je dal poročilo, ter Zakonodajno-pravna komisija, ki je prav tako dala poročilo.

Vsa poročila smo prejeli. V smislu 81. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije sprejema enakopravno z našim zborom in Zborom občin predlog zakona tudi Skupščina socialnega varstva Slovenije.

Ali želi besedo predstavnik Izvršnega sveta? (Da.)

Besedo ima tovariš Pavle Gantar, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za delo!

Pavle Gantar: Tovarišice in tovariši delegati. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga temu zboru v obravnavo in sprejem predlog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb, katerega osnutek sta sprejela Zbor združenega dela in Zbor občin 19. novembra 1975 in Skupščina Skupnosti socialnega varstva Slovenije 19. decembra 1975, ki je zasedala kot zbor Skupščine SR Slovenije. S sprejemom tega osnutka so vsi trije zbori potrdili družbenopolitično, ekonomsko in socialno utemeljenost predlaganega zakona, ki ga naša javnost težko in z zanimanjem pričakuje ter s tem opozarja na njegovo aktualnost. Njegov pglavitni namen je v skladu z določbami 236. in 238. člena ustave SR Slovenije zagotoviti ustrezno družbeno varstvo še tistim invalidnim osebam, ki tega varstva še nimajo po kakšnih drugih predpisih s področja socialne varnosti.

Bistvo tega varstva sta usposabljanje in zaposlovanje, to je ustvarjanje pogojev za vključitev v normalne delovne in življenjske pogoje in življenjsko okolje.

S sprejemom predlaganega zakona bosta torej dani pravna podlaga in pravna možnost, da si od približno 3100 invalidnih oseb, ki so bile doslej brez varstva, veliko število pridobi pravico do usposabljanja za delo. Gre za pridobitev pravice do izpopolnjevanja ali spremembe znanja in delovne sposobnosti, ki sta potrebna za zaposlitev v določenem poklicu ali za opravljanje določenega dela ali določenih opravil.

Takšno usposabljanje vsebuje tudi prilagajanje na delu in pravice ter obveznosti iz naslova priprave za zaposlitev po predpisih o zaposlovanju, če je neogibno potrebno za delo in življenje invalidne osebe, pa tudi socialno rehabilitacijo v obsegu, ki je sestavni del programa njene rehabilitacije. To je edini učinkoviti način, da se invalidnim osebam omogoči, da lahko uveljavijo svojo ustavno zajamčeno pravico do dela, do zaposlitve v skladu s svojo usposobljenostjo.

Kolikšnega pomena je pravica do usposabljanja, katero bodo dobile invalidne osebe po uveljavitvi predloženega zakona, kaže vsebinsko nova določba, ki je predvidena v 146. členu osnutka zakona o združenem delu. Po tej določbi se bo namreč štel, da imajo invalidne osebe zdravstveno možnost za opravljanje dela, za katerega so usposobljene. Ta določba pa v bistvu hkrati potrjuje

vso pomembnost usposabljanja invalidnih oseb, da si lahko kot enakopravni občani pridobijo status delavca v združenem delu.

Če še opozorim, da imajo po 17. členu predlaganega zakona nezaposlene invalidne osebe prednostno pravico pri zaposlitvi na prostem delovnem mestu, za katero se je prijavilo več oseb, če njene strokovne in zdravstvene sposobnosti oziroma zmožnosti ustrezajo zahtevam prostega mesta, potem je jasno, zakaj predlog zakona posveča posebno pozornost usposabljanju.

Še bolj očitna pa postane aktualnost pravice invalidne osebe do usposabljanja v smislu predlaganega zakona, če upoštevamo, da predlog zakona glede zaposlovanja izhaja iz načela, da je treba invalidno osebo vključiti v normalno delovno okolje, če je to mogoče glede na njeno zdravstveno stanje ter s poklicno in socialno rehabilitacijo doseženo delovno zmožnostjo.

Zato predlagani zakon temelji na postavki, da se invalidne osebe zaposlujejo v organizacijah združenega dela in drugih delovnih skupnostih ter pri zasebnih delodajalcih. V skladu z vlogo usposabljanja si predlagani zakon prizadeva, da se zagotovi zaposlitev invalidnih oseb v normalnem delovnem okolju, da se torej realizira načelo integracije invalidne osebe. Le izjemoma naj bi se te osebe zaposlovale v invalidskih delavnicah in v posebnih socialnih zavodih, in sicer samo takšne invalidne osebe, ki ne morejo delati v enakih razmerah kot drugi delavci, to je v normalnih razmerah. Predlog zakona torej temelji na sodobnih humanih pogledih na invalidne osebe, na sodobni, našim družbenim odnosom prilagojeni vsebini, mestu in vlogi invalidskega varstva, katerega temeljna tendenca je zagotoviti invalidni osebi vse možnosti, da si pridobi enak družbenoekonomski položaj v združenem delu kot vsi drugi, zdravi delavci.

Pot k takšni enakopravnosti vodi prek usposabljanja in prek primerno organizirane ter programirane skrbi za zaposlovanje. Po drugi strani pa je treba zagotoviti uresničevanje tistih določb predlaganega zakona, ki z opisom vsebine in politike usposabljanja invalidnih oseb uveljavljajo načelo, da mora biti politika zaposlovanja invalidnih oseb sestavni del politike zaposlovanja.

Za vse to si prizadeva zakon z določbami o nalogah organizacij združenega dela, Skupnosti za zaposlovanje in Skupnosti socialnega varstva, o zavodih za usposabljanje invalidnih oseb, o invalidskih delavnicah ter o davčnih in drugih olajšavah, ki jih bodo lahko deležne posebne organizacije za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb ter druge organizacije združenega dela.

K učinkovitosti zakona naj prispeva novo poglavje, ki celovito ureja poglobljena procesualna vprašanja o uveljavljanju in uživanju pravic, ki ga osnutek ni imel. Sedaj je v predlogu zakona. Zanj je dala pobudo Zakonodajno-pravna komisija.

Osnutek je predvideval, da bi se novi zakon začel uporabljati že 1. julija 1976. Tako je bil izdelan tudi izračun potrebnih finančnih sredstev za drugo polletje 1976. Predlog pa sedaj določa, da začne veljati zakon 1. januarja 1977. Po sprejemu osnutka sta bila namreč sprejeta dva za financiranje skupne in splošne porabe odločilna dokumenta. Bila je sprejeta resolucija o družbeno-ekonomski politiki in razvoju naše republike ter neposrednih nalogah v letu 1976. S to resolucijo so določeni temelji in okviri za financiranje družbenih dejavnosti. Sprejet je bil tudi družbeni dogovor o razporejanju dohodkov v letu 1976, s predvidevanji in ukrepi, ki naj uresničijo postavke resolucije o gibanju skupne in splošne porabe. Ta družbeni dogovor sta sprejeli tudi Skupnost Socialnega varstva Slovenije in Zveza skupnosti za zaposlovanje naše republike.

S tem dogovorom so se podpisniki zavezali, da bodo pri obsegu in sestavi skupne porabe ravnali tako, da bo zagotovljena uresničitev politike, ki jo določa resolucija za letošnje leto.

Med drugim je v tem dogovoru sporazumno določeno, da bodo skupnosti za zaposlovanje v okviru sredstev, ki bodo na razpolago v letu 1976, izvajale samo dosedanje naloge pri usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb.

Za nove naloge, ki izvirajo iz predloženega zakona, za leto 1976 torej ni bilo mogoče zagotoviti novih dodatnih sredstev. Treba pa je ugotoviti, da je bilo med pripravo osnutka storjeno vse, da bi se dobila za drugo polletje potrebna sredstva za izvajanje zakona. Vse to je bilo podrobno prikazano v obrazložitvi osnutka in na sejah ustreznih pristojnih organov, preden je bil osnutek sprejet.

Smotrnost in načrtnost in temu ustrezna politika financiranja družbenih dejavnosti v okviru gospodarskih zmogljivosti so bile razlog, da predlaganih sredstev za leto 1976 ni bilo mogoče zagotoviti. Poudariti pa je treba, da se s tem ne podcenjuje pomembnost tega novega zakona. Torej z resolucijo o družbenoekonomski politiki in razvoju naše republike in neposrednih nalogah za leto 1976 dogovorjena politika je postavila dokaj ostre okvire za vse družbene dejavnosti. Zato ni mogoče dovoliti povečanja prispevka za zaposlovanje, s katerim bi se zbirala sredstva za izvajanje zakona že v drugem polletju leta 1976. Torej objektivni razlogi narekujejo, da začne zakon veljati 1. 1. 1977.

Hkrati je bila izdelana tudi nova ocena potrebnih finančnih sredstev za izvajanje zakona v letu 1977. Po tej oceni bodo znašali stroški 62 712 200 din. Ta izračun temelji na predpostavki, da bo v letu 1977 deležnih usposabljanja in vseh drugih pravic iz tega zakona približno 3000 invalidnih oseb, ki nimajo statusa invalidne osebe in niso deležne družbenega varstva.

V ta znesek so vračunani tudi povečani stroški Skupnosti za zaposlovanje, ki bodo nastali z organizacijo in izvajanjem usposabljanja ter zaposlovanja invalidnih oseb ter z ustrežno kadrovsko okrepitevijo teh skupnosti.

Določba, da bo začel veljati novi zakon 1. 1. 1977, pa ne pomeni nikakršnega odlaganja vseh tistih priprav, ki jih zakon predvideva in ki jih je treba opraviti, da se bo zakon izvajal, takoj ko bo veljaven. Mislim, da je v zakonu precej določb, ki zahtevajo zelo izčrpna oziroma natančne priprave. V tak namen se že pripravljajo ustrezni izvršilni predpisi. Zveza skupnosti za zaposlovanje pa pripravlja akcijski program, ki bo podlaga za organizirano in načrtno izvajanje novega zakona.

Predlog zakona je izdelan na podlagi osnutka. V njem so upoštevani predlogi, ki so jih k osnutku dali odbora za družbenoekonomske odnose obeh zborov in Zakonodajno-pravna komisija.

Po proučitvi pripomb Zakonodajno-pravne komisije Izvršni svet predlaga dva amandmaja, k 14. in 16. členu, ki so ju delegati sprejeli:

3. odstavek 14. člena naj se glasi: »Pri programiranju in izvajanju tehnološkega oziroma delovnega procesa si je treba prizadevati, da so delovna mesta dostopna tudi invalidnim osebam.« S tem odpade toga obveznost, na katero je opozorila Zakonodajno-pravna komisija.

V 16. členu naj se črta beseda »lahko«. S tem se odpravlja neskladnost med prvim odstavkom 14. člena in dosedanjim besedilom 16. člena predlaganega zakona.

Pri tem bi opozoril še, da bo sprejet tudi nov zakon o usposabljanju otrok in mladoletnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, ki s predlaganim zakonom tvori zaokroženo celoto in na katerega se tudi sklicuje drugi

odstavek 1. člena tega zakona. V imenu Izvršnega sveta prosim tovariše delegate, da predlog zakona sprejmete! Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo želi besedo? Besedo ima Oskar Naglav!

Oskar Naglav: Zakonodajno-pravna komisija soglaša z vsemi amandmaji Odbora za družbenoekonomske odnose Zbora združenega dela in Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin ter z danes predloženimi amandmaji predlagatelja k 14. in 16. členu predlaganega zakona. Zaradi večje jasnosti Komisija popravlja svoj amandma k 45. členu predloga zakona, ki se pravilno glasi:

V prvi vrsti tega člena naj se beseda »invalidna« nadomesti z besedo »pri-zadeta«.

Štefan Nemec: Hvala! Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Igor Pelan, poročevalec Odbora!

Igor Pelan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Odbor za družbenoekonomske odnose našega zbora je na svoji seji obravnaval predlog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb in se je strinjal z amandmaji Zakonodajno-pravne komisije k 5., 44., 45., 46., 51. in 52. členu predlaganega zakona, ni se pa strinjal z nekaterimi pripombami Zakonodajno-pravne komisije. Pripombe in amandmaji Odbora so razvidni iz njegovega poročila. Pravkar ste slišali predstavnika Zakonodajno-pravne komisije, da se ta v celoti strinja z amandmaji, ki jih je dal Odbor za družbenoekonomske odnose. Odbor za družbenoekonomske odnose pa se tudi strinja z amandmajema, ki ju je danes predložil predlagatelj. Kot predstavnik Odbora prosim delegate, da glasujejo za zakon skupaj z amandmaji. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim. Besedo ima tovariš Viljem Petek, poročevalec Odbora za finance!

Viljem Petek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Odbor za finance umika vse svoje amandmaje, ker so smiselno vgrajeni v amandmaje, ki jih je predložil Odbor za družbenoekonomske odnose, in pa v amandmaja, ki ju je predložil Izvršni svet. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Ne želi nihče več? Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Izvršnega sveta k 14. in 16. členu. Dobili smo ju danes na klop; obrazložil ju je pa tovariš Gantar.

Dajem amandmaja na glasovanje. Kdor je za, naj glasuje! (128 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (4 delegati.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji k 14. in 16. členu z večino glasov sprejeti.

Prehajamo na glasovanje o amandmajih, ki jih je predložil Odbor za družbenoekonomske odnose našega zbora k 10., 14., 20. in 47. členu. Ali se predlagatelj strinja s temi amandmaji? (Se strinja.)

Tudi Zakonodajno-pravna komisija se v celoti strinja s temi amandmaji. Potem dajem amandmaje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (134 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji soglasno sprejeti.

Odbor za finance je umaknil amandmaje k 14., 20., 39. in 47. členu.

Imamo pa še amandmaje Zakonodajno-pravne komisije k 5., 44., 45., 51. in k 52. členu. Vprašujem predstavnika Odbora za družbenoekonomske odnose, predstavnika Odbora za finance in predstavnike predlagatelja, ali se strinjajo s temi amandmaji! (Da.) Potem dajem amandmaje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (138 delegatov je za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so soglasno sprejeti amandmaji Zakonodajno-pravne komisije. Drugih amandmajev ni.

Prehajamo na glasovanje o zakonu v celoti. Kdor je za zakon, naj prosim glasuje! (140 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog zakona v našem zboru z večino glasov sprejet.

Zaključujem 8. točko dnevnega reda in prehajam na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o zdravstvenem varstvu živali, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Iva Marenka, republiškega podsekretarja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Z dopisom z dne 30. 3. smo prejeli tudi teze za osnutek zakona o zdravstvenem varstvu živali. Predlog za izdajo zakona sta obravnavala Odbor za agrarno politiko in Zakonodajno-pravna komisija. Njuni poročili smo prejeli. Želi predstavnik predlagatelja še kaj ustno dodati? Besedo ima tovariš Ivo Marenk!

I v o M a r e n k : Tovariš predsednik, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Zdravstveno varstvo živali je bilo doslej urejeno s temeljnim in republiškim zakonom o ukrepih za pospeševanje živinoreje in o zdravstvenem varstvu živine, z zakonom o organizaciji veterinarske službe in z mednarodnimi konvencijami. Poleg tega, da je treba navedene zakone uskladiti z novo ustavo, je treba nekatera vprašanja na podlagi izkušenj pri izvajanju teh zakonov in v skladu z novimi družbenimi potrebami na novo urediti.

Zakon naj bi se nanašal na nad 8 milijonov raznih domačih živali in nad 250 000 v naravi živčih živali, ki nam dajejo v prvi vrsti hrano in delovno silo, nekatere od njih so pa seveda tudi v službi družbene samozaščite in ljudske obrambe. Ribe in divjad so del naravnega bogastva. To pa seveda velja le toliko časa, dokler žival ne zboli, ko seveda neha biti proizvajalec hrane in ne more opravljati svoje funkcije.

Nekatere kužne bolezni se sicer prenašajo samo na živali, vendar pa lahko zaradi širjenja bolezni po vsej republiki ali državi povzročijo ogromno gospodarsko škodo. Veterinarska služba je s sistematičnim delom in zatiranjem v preteklosti zatrla večino klasičnih kužnih bolezni. Vedno večja koncentracija živali, vedno bolj živahna trgovina oziroma promet znotraj države kot tudi v mednarodnem pogledu pa prinašajo nove zdravstvene probleme, ki predstavljajo nevarnost tudi za zdravje ljudi. Vse to narekuje, da je treba nekatere bolezni organizirano preprečevati in zatirati po enotnih načelih, ki temeljijo na sodobnih

znanstvenih dogajanjih, in sicer v vsej republiki, nekatere bolezni pa celo v vsej državi, kar bo uredil poseben zvezni zakon.

Po predlogu zakona naj bi bila uveljavljena naslednja načela: zdravstveno varstvo živali je družbena dejavnost posebnega družbenega pomena; vsak posestnik živali ima pravico do zdravstvenega varstva živali in je dolžan skrbeti za zdravje živali in ne sme ogrožati zdravja ljudi; zagotavljanje zdravstvenega varstva živali je pravica in dolžnost vse družbene skupnosti ter je treba v vsej republiki zagotoviti enotno raven zdravstvenega varstva živali.

Pri uresničevanju in izvajanju zdravstvenega varstva je dan poseben podarek preventivi, ki naj bi se izvajala na podlagi posebnih programov, ki jih sprejemajo družbenopolitične skupnosti. Zakon naj bi opredelil tudi ukrepe ob pojavu ali sumu kužnih bolezni, zlasti obvezno prijavljanje bolezni, zagotovitev diagnostike ter seveda obveščanja ustreznih služb in organizacij. Zadržan naj bi bil dosednji sistem financiranja upravnih ukrepov, ki jih odredi občinski oziroma republiški upravni organ na podlagi sredstev, ki se zbirajo z upravnimi pristojbinami za zdravstvena spričevala.

V celotnem sistemu financiranja in izvajanja ukrepov naj bi se uveljavila naslednja načela: vsi rejci živali enotno prispevajo za zdravstveno varstvo; ob pojavu ali sumu določenih kužnih bolezni se izvajajo določeni ukrepi za rejce ogroženega območja brezplačno; pomanjkanje sredstev pri enem ali več posestnikih živali ne sme biti ovira za izvajanje ukrepov. Z zakonom naj bi bil določen postopek za uveljavitev odškodnine za ubite in zaklane živali ter za uničene predmete ob pojavu določenih kužnih bolezni.

Glede na to, da je za izvajanje predpisov o zdravstvenem varstvu živali temeljnega pomena dobra organizacija veterinarske službe, naj bi zakon predpisal tudi organizacijo veterinarske dejavnosti. Veterinarska zasebna praksa naj bi bila tudi kot možnost, ki je bila doslej z zakonom opredeljena, odpravljena. Strokovne veterinarsko-sanitarne ukrepe naj izvajajo veterinarske organizacije združenega dela, in sicer veterinarski zavodi, specialistični veterinarski zavodi ter osemenjevalna središča, obratne veterinarske ambulante in veterinarski upravni organi v občini oziroma medobčinski veterinarski inšpektorati ter Republiška veterinarska uprava.

Določene naj bi bile tudi naloge in dolžnosti, ki jih morajo opravljati posamezne organizacije oziroma organi.

Urejen naj bi bil tudi način uresničevanja posebnega družbenega interesa in samoupravnih pravic delavcev v veterinarskih organizacijah, in sicer z določitvijo pogojev za upravljanje veterinarske dejavnosti, z zagotavljanjem soodločanja uporabnikov in organov družbenopolitičnih skupnosti ter s samoupravnim sporazumevanjem in dogovarjanjem pri oblikovanju cen za veterinarske storitve. Ker bo zakon posegal v pomembna vprašanja ekonomskega položaja proizvajalcev, na področje zdravja živali in ljudi in tudi na področje družbenega položaja zaposlenih v veterinarski dejavnosti, Izvršni svet predlaga, da v razpravi zainteresirani razčistijo tudi tista vprašanja, o katerih so imeli doslej različna mnenja, bodisi v razpravi v odborih bodisi v javnosti, ki je že doslej precej razpravljala o tem zakonu. Poudarim pa naj, da je za razpravo o predlogu za izdajo zakona s tezami zadosti časa. Ustrezni zvezni zakon, ki bo opredelil tudi nekatere obveznosti republik in pokrajin, je še v pripravi. Ker bo ta zakon okvir za razmejitev pristojnosti med federacijo in republikami, naj bi se tudi končna faza, se pravi faza predloga, sprejela po predlogu Izvršnega sveta šele po zadnji fazi sprejema zveznega zakona.

Predsednik Štefan Nemec: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Kljub temu, da imamo že teze za osnutek, obravnavamo zakon kot predlog za izdajo. Kdo želi razpravljati? Prosim. Besedo lima tovariš Ciril Umek iz Celja — 1. okoliš!

Ciril Umek: Tovarišice in tovariši! Kot delegat 1. okoliša iz Celja želim dopolniti osnutek zakona o zdravstvenem varstvu živali. V 9. točki na 6. strani piše v zvezi s preventivnimi ukrepi, da občina določi, kdo izdaja zdravstvena spričevala. Po našem mnenju bo treba to načelo dopolniti, kar dokumentiramo z naslednjim:

Danes na sejmišča večina pripeljejo živali prekupčevalci, po domače mešetarji, ki nimajo ustreznih zdravstvenih spričeval za prodajo privedenih živali. Tako je omogočeno, da prodajajo že okužene živali oziroma iz okuženih krajev. S tem da prodajalec mešetar ne da kupcu ustreznega zdravstvenega spričevala, nima kupec možnosti, da bi v primeru pogina živali, ki je bila okužena že pred nakupom, zahteval odškodnino. Potrebno bi bilo prepovedati takšen način prekupčevanja. Občina sicer izda veterinarsko-sanitarni red tudi za sejmišča, potrebno pa je, da se izdajajo tudi v zveznem merilu enotna zdravstvena spričevala.

Po našem mišljenju, bi bilo potrebno tudi za pse izdajati zdravstvena spričevala, saj so danes številna tekmovanja in mednarodne razstave.

18. točka govori o ukrepih proti okužbam z živili in krmili. Potrebno takih ukrepov želimo podkrepiti z opozorilom na nevarnost okužb ob elementarnih nesrečah. Ob poplavih bi bila krmila preplavljena tudi z odplakami tovarn, klicami iz klavnic itd. Taka krmila bi bilo treba v laboratorijih pregledati brezplačno.

Na 22. strani govori 90. člen o delavcih, ki opravljajo veterinarsko dejavnost. Tu so označeni vsi delavci po kvalifikacijah in dejavnostih. Vmes pa je še vedno pomanjkljivost, ki jo je treba odpraviti. Po našem mišljenju se ne sme dovoljevati poseg laikov v zdravstveno stanje živali in ga je treba z zakonom preganjati. Sedaj namreč laiki zdravijo tudi razna obolenja, med njimi tudi kužna. Posebno v primerih zakola v sili laik ne ve, ali je bilo obolenje živali kužnega značaja. Dosti je tudi potujočih rezarjev, ki nestrokovno in z mučenjem kastrirajo živali. S tem ko potujejo iz kraja v kraj, so možne tudi okužbe. Toliko v dopolnitev.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim. Besedo ima tovariš Andrej Oman, Koper, gospodarsko področje!

Andrej Oman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Skupina delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Koper in skupina delegatov 23. okoliša, gospodarsko področje, za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije sta na skupni seji 23. aprila 1976 obravnavali gradivo za 29. sejo Zbora združenega dela. Pri obravnavi predloga za izdajo zakona o zdravstvenem varstvu živali sta skupini delegatov sprejeli naslednja stališča in predloge:

Skupini delegatov sta predlog za izdajo zakona o zdravstvenem varstvu živali ocenili pozitivno, zlasti s tega vidika, da predstavlja omenjeni predlog za izdajo zakona o zdravstvenem varstvu živali veliko pridobitev za veterinarsko službo. Skupini delegatov predlagata glede na velik družbenogospodarski po-

men te dejavnosti, naj se v osnutku zakona o zdravstvenem varstvu živali predvidi tudi možnost ustanovitve ustrezne samoupravne interesne skupnosti. Ta predlog verjetno sodi k 3. alinei 40. točke predloga. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim. Besedo ima Andrej Bidovec, prosvetno-kulturno področje, 1. okoliš!

Andrej Bidovec: Iz vse obrazložitve predloga za izdajo zakona o zdravstvenem varstvu živali izhaja, da gre za zadevo posebnega družbenega pomena. Če pa ni zagotovljeno družbeno varstvo živali pred zoonozami, to so bolezni, ki se prenašajo z domačih živali na človeka, in dobro organizirana veterinarska služba, ki preprečuje prenos zoonoz in drugih bolezni z živali in živil živalskega izvora na človeka, ni v celoti zagotovljena ustavna pravica ljudi do varstva svojega zdravja.

Prav to dokazuje, da mora biti način uresničevanja posebnega družbenega interesa zagotovljen na enak način, kot je to predvideno v zdravstvu, in sicer v skladu s 54. členom ustave SR Slovenije. Zaradi tega menimo, da je treba v novem zakonu zaradi uskladitve interesov, uveljavitve družbenoekonomskega položaja in hitrejšega uresničevanja posebnih in skupnih interesov na področju zdravstvenega varstva živali organizirati samoupravno interesno skupnost uporabnikov veterinarskih storitev, delavcev na tem področju ter izvajalcev zdravstvenega varstva živali. S tem v zvezi predlagamo, da se 40. točka predloga ustrezno dopolni s tem, da bodo delovni ljudje v skladu z 51. členom ustave SR Slovenije poseben družbeni interes in način njegovega uresničevanja uveljavljali v samoupravnih interesnih skupnostih.

Tak način povezovanja podpirajo tudi sklepi 4. kongresa veterinarjev in veterinarskih tehnikov, ki je bil v Ljubljani konec meseca marca tega leta.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Nihče? Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o zdravstvenem varstvu živali se sprejme.
2. Osnutek zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Pri pripravi osnutka naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in ostalih gradivih ter predloge, dane v razpravi na današnji seji.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (140 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Ker kaže, da bo seja kmalu končana, prej kot običajno, predlagam polurni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 11.15 in se je nadaljevala ob 11.45.)

Predsednik Štefan Nemec: Nadaljujemo sejo Zbora združenega dela.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Borisa Mikoša, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za urbanizem. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga Skupščini SR Slovenije, da obravnava zakon v smislu 2. odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije in sicer, da se združita prva in druga faza, tako da se hkrati obravnavata in sprejmeta predlog za izdajo zakona in osnutek zakona. Ali ima kdo k temu predlogu kakšen pomislek ali ugovor? Ugotavljam, da ne. Zato obravnavamo zakon v prvi in drugi fazi hkrati.

Predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek sta obravnavala Odbor za finance, ki je dal poročilo, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je prav tako dala poročilo. Obe poročili smo prejeli. Danes pa smo prejeli na klop tudi dopis Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze Slovenije, v katerem podaja stališča Koordinacijskega odbora za razvijanje in uveljavljanje socialistične solidarnosti za nadaljevanje solidarnostne akcije za odpravo posledic potresa na Kozjanskem. V njih podpira izdajo zakona, ki ga imate pred seboj. Ali želi predstavnik še kaj ustno obrazložiti? Prosim. Besedo ima tovariš Boris Mikoš, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za urbanizem!

Boris Mikoš: Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da imam, glede na obširno obrazložitev predloga za izdajo zakona in osnutka zakona in ker sta 10. marca oba zbora Skupščine podrobno obravnavala stanje na Kozjanskem, le kratek uvod.

Ko smo zadnjič v tej skupščini razpravljali o stanju na Kozjanskem, smo navedli podatke o posledicah, ki so nastale na družbenem in zasebnem imetju po potresu leta 1974, in o dosedanjem obsegu kakor tudi o rezultatih družbene solidarnostne akcije, ki je dosegla enkratne razmere in je zajela v dveh velikih krogih vso Slovenijo. Razpravljali pa smo takrat tudi o problemih, ki so še odprti in ki čakajo na rešitev. Ob tej priliki smo nanizali tudi možnosti, kako naj bi se v bodoče reševalo sedanje stanje na Kozjanskem in situacija, ki je težavna, ker je bil priliv sredstev v preteklem letu majhen. Ker je medtem prišlo do nekaterih sprememb v obsegu sredstev, ki so dotekala na Kozjansko, mi dovolite, da vendarle objavim nekaj globalnih števil, ne da bi šel v detajle.

Naša skupna dosedanja pomoč Kozjanskemu je dosegla 330 milijonov dinarjev ali 33 starih milijard dinarjev. Od tega smo zbrali v dveh solidarnostnih krogih od delovnih ljudi Slovenije 180 milijonov dinarjev. Stanovanjske skupnosti so na podlagi posebnega sporazuma o izjemnem posojilu prispevale 50 milijonov dinarjev, druge skupnosti, delovni ljudje Banjaluke in drugih delov Jugoslavije pa so prispevali 20 milijonov dinarjev. V zadnjem času smo na podlagi sklepa, da se izloči 75 % sredstev, zbranih po zakonu o formiranju sredstev solidarnosti v preteklem letu, namenili prizadetemu območju nadaljnjih 80 milijonov dinarjev, tako da je prizadeto območje doslej prejelo pomoč v višini 330 milijonov dinarjev. Sredstva, ki smo jih v zadnjem času, to je po zadnji razpravi v tej skupščini, namenili prizadetemu območju in so znašala 80 milijonov dinarjev, so bila namenjena za dograditev šol in plačilo prekoračitev na šolah, za dograditev Doma počitka v Šmarju pri Jelšah, kakor tudi za pomoč pri stanovanjski gradnji iz družbenega stanovanjskega fonda ter za sanacijo zasebnih stanovanjskih hiš. Tokrat smo tudi dali prvič del pomoči obema prizadetima kmetijskima obratoma na tem območju. Vsa ta pomoč je bila, kot sem rekel, dana iz 75 % sredstev, zbranih po republiškem zakonu o solidarnosti. Ta sredstva smo zbirali lansko leto. Tako je v skladu s sklepom Skupščine ta del

pomoč realiziran in omogoča na začetku gradbene sezone vsaj del nujne intervencije. V skladu s sklepom, da se pripravi osnutek zakona, na podlagi katerega bi bilo možno v dveh letih na prizadetem območju normalizirati delovne in življenjske razmere ob polnem angažiranju lastnih sredstev in lastnih sil delovnih ljudi prizadetega območja, smo danes predložili v razpravo predlog za izdajo zakona, skupaj z osnutkom zakona. Hkrati predlagamo, da bi ob predlogu za izdajo zakona upoštevali tudi razpravo, ki je tekla v tej skupščini dne 10. marca, ko smo obravnavali stanje na Kozjanskem, nastalo zaradi potresa. Dejstvo je, da osnovna izhodišča predlaganega zakona slonijo na tedanji razpravi. Ko predlagamo, da z zakonom zberemo za pomoč prizadetim na potresnem območju 320 milijonov dinarjev, upoštevamo naslednja dejstva:

Da je prizadeto območje doslej že dobilo 330 milijonov dinarjev pomoči. Da bomo predlagali, da se tudi iz letošnjih sredstev, zbranih po republiškem zakonu o oblikovanju sredstev solidarnosti, izloči 75 % za pomoč Kozjanskemu, kar naj bi znašalo približno 90 milijonov dinarjev. Dalje, da bo del danih sredstev možno v prihodnjih letih na prizadetem območju ponovno angažirati, ker bodo nekateri posojilojemalci del sredstev lahko tudi odplačali. In dalje, da so možne tudi racionalnejše rešitve od enostavnih adaptacij in ponavljanj starega stanja.

Na tej osnovi, tovariši in tovarišice, predlagamo, da se v razdobju od junija letošnjega leta pa do decembra prihodnjega leta izločajo sredstva v višini 0,45 % od bruto osebnega dohodka od višine 320 milijonov dinarjev. Ko bi bila ta višina po zakonu dosežena, bi izločanje prenehalo. Ta predlog je uskladen tudi z dogovorom o delitvi dohodka v letošnjem letu, ki smo ga sprejeli in kjer so bile računane obveznosti v višini 1 % od bruto OD za pomoč prizadetim po potresu v Bosanski Krajini, ki pa sedaj prenehajo. Prispevek bo plačan iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela, iz sredstev drugih organizacij in delovnih skupnosti. Zakon pa zavezuje tudi vse tiste, ki zaposlujejo pri svojem delu druge delavce, to se pravi zasebne obrtnike. Sredstva naj bi bila po predlogu zakona uporabljena skladno s posebnim sanacijskim programom, ki ga bosta po zakonu dolžni sprejeti skupščini obeh prizadetih občin. Osnutek zakona tudi predvideva, da naj bi tak program potrdila Skupščina SR Slovenije. Danes naj bi razpravljali o tem, ali je Skupščina pripravljena to tudi storiti.

O predlogu ureditve odprtih vprašanj pri pomoči prizadetim po potresu na Kozjanskem je razpravljalo tudi Predsedstvo Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva ter se opredelilo za nadaljevanje pomoči v predloženi obliki in predloženem obsegu. Koordinacijski odbor za razvijanje in uveljavljanje socialistične solidarnosti pri Republiški konferenci SZDL je prav tako razpravljal o nadaljevanju solidarnostne akcije za odpravo posledic. Danes so predloženi sklepi te seje. Odbor je sprejel in podprl predlagane rešitve za odpravo posledic potresa in za normalizacijo življenjskih in delovnih razmer na prizadetem območju.

Tovarišice in tovariši! Ker je doseženo v Sloveniji splošno soglasje, da je z dajanjem družbene pomoči prizadetim po potresu na Kozjanskem treba nadaljevati, predlagam, da o predlogu za izdajo zakona in osnutku zakona razpravljate in ga tudi sprejmete! Hvala lepa.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Hvala lepa. Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim! Besedo ima tovariš Oskar Naglav, delegat iz Celja, gospodarsko področje!

Oskar Naglav: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Pred nami je predlog za izdajo zakona, z osnutkom zakona, o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem. Vsem je še v spominu, da je potres prizadel področje, ki je eno najbolj nerazvitih v naši republiki, ter povzročil ogromno materialno škodo. Res je, da so se takoj pričela prizadevanja za odpravo posledic. Delovni kolektivi so nudili svojo pomoč, prav tako pa so tudi sami občani potresnega območja zavihali rokave ter znatno prispevali k ublažitvi posledic potresa. Vse dosedanje prostovoljne solidarnostne akcije pa niso uspele zagotoviti toliko sredstev, da bi odpravili vse posledice potresa. Čas se odmika. Prizadeti kraji pa imajo še vrsto problemov, ki jih zaradi gospodarske nerazvitosti ne zmorejo sami rešiti. Potrebno je zagotoviti sredstva. To podpira tudi medobčinski koordinacijski odbor občin celjske regije, čeprav se zaveda, da bo to zahtevalo od občin in celjske regije dodatne obveznosti.

Prav tako pa se s predlogom za izdajo in z osnutkom zakona strinjamo vsi delegati skupine delegatov iz 3. okoliša s sedežem v Celju. Ker smo prepričani, da bodo sredstva smotrno uporabljena, da se bo krajem in občinam na Kozjanskem omogočilo čimprej odpraviti vse materialne posledice potresa, predlagam, da na današnjem zasedanju sprejmemo predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona. Tako bi omogočili, da bi to nerazvito območje doseglo takšno stanje, kot je bilo pred naravno nesrečo.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Ne želi nihče več? Lahko zaključim razpravo? Če ni več razpravljalcev, zaključujem razpravo. Predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Pri pripravi predloga naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles, stališčih Republiške konference Socialistične zveze delovnih ljudi in drugih gradivih ter predloge, dane v razpravi na današnji seji.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (132 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Zaključujem 10. točko in prehajam na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o republiških blagovnih rezervah, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Štefana Korošca, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga Skupščini, da obravnava zakon v smislu 2. odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, in sicer, da se združita prva in druga faza, tako da hkrati obravnavamo predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. Ali ima k temu predlogu kdo kakšno pripombo ali pomisleke? Izgleda, da ne. Potem obravnavamo skupaj predlog za izdajo zakona in osnutek zakona.

Predlog za izdajo in zakonski osnutek so obravnavali: Odbor za družbeno-ekonomski razvoj, Odbor za finance ter Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Ali želi besedo predstavnik predlagatelja? Prosim! Besedo ima tovariš Štefan Korošec!

Štefan Korošec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dinamika gospodarskega razvoja, gospodarska stabilnost ter stopnja oskrbe tržišča so poleg splošne učinkovitosti gospodarjenja v veliki meri odvisni od strukture in obsega zalog surovin, reprodukcijskega materiala in končnih izdelkov, s katerimi razpolaga gospodarstvo kot z rezervo za kontinuirano proizvodnjo in za kritje morebitnih motenj v redni preskrbi. Zlasti pomembno mesto v preskrbi pa zavzemajo osnovni prehrambeni proizvodi. Zagotovitev potrebnih zalog surovin, reprodukcijskih materialov in končnih izdelkov je v prvi vrsti naloga organizacij združenega dela, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in s prometom določenih proizvodov, prav tako pa je to tudi določena obveznost družbenopolitičnih skupnosti. Pri obravnavi problematike preskrbe tržišča je potrebno računati tudi z motnjami širšega obsega, ki lahko prizadenejo družbo in državo kot celoto ali pa samo del nje. Vzroki za to vrsto motenj lahko izvirajo iz mednarodnih političnih kriz, nevarnost napada na našo državo, vojnih žarišč ali vojaškega spopada, elementarnih nesreč in podobnega. V takšnih primerih je širša družbena skupnost zainteresirana in dolžna, da preskrbi ustrezna materialna sredstva kot svojo rezervo za nadaljevanje proizvodnje in preskrbo prebivalstva z osnovnimi življenjskimi potrebščinami.

V naših pogojih, posebno pa v okviru koncepcije splošnega ljudskega odpora, ima sistem materialnih rezerv posebno vlogo in naloge kot komponenta obrambne sposobnosti naše dežele. Materialne rezerve morajo ustrezati specifičnim zahtevam borbe, ki izhajajo iz naše koncepcije splošnega ljudskega odpora.

Pri preskrbi tržišča pa moramo računati tudi z drugimi vrstami motenj na trgu, ki lahko ogrozijo normalno, kontinuirano proizvodnjo ter povzročijo tudi motnje pri preskrbi prebivalstva. Tako na primer nezadostne količine posameznega blaga na trgu povzročajo deficitarnost in rast cen. Prevelike količine posameznega blaga pa povzročajo problem plasmaja in večkrat tudi padec cen izpod ravni, ki spodbudno vpliva na proizvodnjo. Posledice neuskladenih razmerij na trgu so spremembe pogojev poslovanja, ki vplivajo na ekonomski položaj posameznih grupacij gospodarstva. Pogosto pa lahko takšne razmere povzročijo tudi politične in socialne probleme.

S sprejemom nove ustave se postopoma uveljavljajo tudi spremembe na področju sistema in politike materialnih rezerv. Pred uveljavitvijo nove ustave so bile materialne rezerve izključna pristojnost federacije. Glede na vzroke motenj in značaj intervencij so bile in so na ravni federacije oblikovane stalne rezerve in tržne rezerve. Stalne rezerve se uporabljajo za kritje potreb države v vojni ali neposredni vojni nevarnosti ter za preprečevanje oziroma odpravljanje motenj, ki utegnejo v gospodarstvu ali na drugih področjih družbenega življenja povzročiti ali so že povzročile razmere v državi ali zunaj nje. Tržne rezerve pa se uporabljajo za intervencije, s katerimi se zagotavljajo stabilna razmerja na trgu in izvajajo določena politika cen, kadar nastopijo ali utegnejo nastopiti večje motnje na trgu.

Podlaga za zvezne blagovne rezerve je 281. člen zvezne ustave, kjer je rečeno, da federacija ureja in zagotavlja zvezne blagovne rezerve za potrebe države v vojnih in drugih izrednih razmerah ter za stabilizacijo trga ob večjih motnjah. Na temelju tega ustavnega določila je bil v začetku leta 1975 sprejet zakon o zveznih blagovnih rezervah. Po sprejetju nove ustave in izgradnji družbenopolitičnega in gospodarskega sistema, ki temelji na določilih nove ustave, so bile opravljene sistemske spremembe na področju materialnih rezerv. Tako

se na nivoju federacije sedaj oblikuje samo del rezerv. Vprašanje rezerv je v pristojnosti tudi drugih družbenopolitičnih skupnosti, ki so dolžne v skladu z ustavnimi določili republiških in pokrajinskih ustav oblikovati svoje blagovne rezerve. V 321. členu ustave Socialistične republike Slovenije je rečeno, da Socialistična republika Slovenija z zakonom ureja republiške blagovne rezerve. Da bi realizirali to ustavno določilo, je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravil predlog za izdajo zakona, z osnutkom zakona, o republiških blagovnih rezervah. S predlaganim zakonom urejamo le republiške blagovne rezerve kot del sistema rezerv, ki ga poleg republiških sestavljajo še zvezne in občinske blagovne rezerve. Tako bo za oblikovanje celovitega sistema potrebno, da tudi občinske skupščine uredijo to področje s svojimi akti.

Za razliko od zveznega zakona o blagovnih rezervah, ki posebej in podrobno ureja oblikovanje, programiranje, financiranje, uporabo stalnih in tržnih rezerv, predloženi osnutek republiškega zakona obravnava le vprašanja programiranja, oblikovanja, uporabe, poslovanja in financiranja stalnih blagovnih rezerv. Vprašanja republiških tržnih rezerv bodo urejena z družbenim dogovorom med Republiškim komitejem za tržišče in cene, ustreznimi bankami in večjimi organizacijami združenega dela s področja proizvodnje in prometa blaga. Ravno takšna oblika urejanja tržnih rezerv bo omogočala tudi uveljavitev zaščite oziroma pomoči posameznim proizvodnim organizacijam združenega dela. Pri tem pa je celovitost stalnih in tržnih republiških blagovnih rezerv zagotovljena z letnimi in srednjeročnim programom, ki bo vseboval vrsto, količino in vrednost blaga, potrebna sredstva, rok za oblikovanje rezerv, teritorialno razmestitev, način obnavljanja, potrebna sredstva za zgraditev skladišč in dinamiko gradnje skladišč glede na določeno makrolokacijo in mikrolokacijo v Sloveniji.

V zakonu je predvideno, da o programu oblikovanja in uporabe republiških stalnih blagovnih rezerv odloča Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije na predlog Republiškega komiteja za tržišče in cene.

Operativne naloge v zvezi z gradnjo, vzdrževanjem skladišč, z nakupom, razmestitvijo in hrambo blaga pa bo opravljal Zavod SR Slovenije za rezerve.

Predvideno je tudi, da Republiški komitej za tržišče in cene poleg nalog v zvezi z oblikovanjem programov in uporabo republiških blagovnih rezerv in drugih nalog, ki izhajajo iz zakona o republiških upravnih organih, opravlja tudi vse naloge, ki so povezane z oblikovanjem, hrambo, uporabo in razmestitvijo zveznih blagovnih rezerv v območju Socialistične republike Slovenije. Tako bo Republiški komitej sodeloval tudi pri programiranju in realizaciji programov gradnje skladišč za potrebe zveznih rezerv v Socialistični republiki Sloveniji.

Zakon tudi določa vire financiranja nakupa blaga ter vire financiranja graditve skladišč za potrebe stalnih republiških blagovnih rezerv. Pri tem je predvideno, da bi se za oblikovanje blagovnih rezerv uporabili trije viri, in sicer sredstva rezerv organizacij združenega dela in bank. To gradimo na predpostavki oziroma predlogu, ki ga zastopa tudi naša delegacija v zvezni skupščini, o čemer boste tudi vi danes še razpravljali. Potem so še sredstva, ki jih organizacije združenega dela združujejo iz sredstev poslovnih skladov in še sredstva, ki bodo v ta namen zagotovljena v republiškem proračunu. Izgradnja skladišč pa naj bi se financirala iz naslednjih sredstev: iz sredstev proračuna republike, amortizacije osnovnih sredstev Zavoda Socialistične republike Slovenije za rezerve, pridobljenih sredstev s hranjenjem zveznih in občinskih rezerv, pridob-

ljenih sredstev kot soudeležbe federacije pri gradnji skladišč za potrebe republiških rezerv.

Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije pričakuje, da boste podprli predloženi predlog za izdajo zakona o republiških blagovnih rezervah, z osnutkom, da bi tako čimprej dali zakonsko osnovo za oblikovanje republiških blagovnih rezerv. Ta obveznost izvira tudi iz sprejete resolucije o družbenoekonomski politiki v letu 1976. S tem zakonom in s funkcioniranjem republiških blagovnih rezerv se bodo tudi hitreje reševala nekatera odprta vprašanja celotnega sistema blagovnih rezerv v Jugoslaviji ter ustvarili pogoje za usklajevanje politike oblikovanja, programiranja, financiranja, uporabe in razmestitve blagovnih rezerv na enotnem jugoslovanskem trgu.

Predsednik Štefan Nemec: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim. Besedo ima tovariš Ciril Umek.

Ciril Umek: Tovarišice in tovariši! K osnutku zakona o republiških blagovnih rezervah ima naša delegacija iz Celja naslednje bistvene pripombe:

K 17. členu: Ta člen govori o obnavljanju blagovnih rezerv, odvisno od vrste in narave blaga ter o dobi uporabnosti. Opozorim naj, do moramo v bodoče upoštevati predpisane roke uporabnosti živil živalskega izvora.

19. člen govori o prodaji proizvodov iz rezerv kot enakovrednih blagu, nabavljenemu iz drugih virov. Samo higiensko in kvalitetno blago se ima lahko za enakovredno blagu iz rezerv. Če bi tu dal še mnenje o uporabnosti mesnih izdelkov oziroma mesa, predlagam, da bi se skladiščilo goveje in svinjsko meso samo v izluščenem stanju. S tem bi zadostili higienskim predpisom, poleg tega pa bi pakirano meso znatno zmanjšalo potrebe po skladiščnem prostoru. V paketih ne bi prišlo do sprememb, ki povzročijo kvarjenje uskladiščenega mesa.

K določbam o komiteju, ki bo upravljal državne rezerve, imamo naslednjo pripombo: Komite se bo moral ob sodelovanju z delovnimi organizacijami pogodbeno vezati z roki o prevzemu blaga, da bi te delovne organizacije te roke uskladile s pogodbami oziroma z odkupi. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi razpravljati? Prosim. Besedo ima tovariš Albin Naglič, gospodarsko področje, 21. okoliš!

Albin Naglič: Tovariši predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ob obravnavi predloga za izdajo zakona o republiških blagovnih rezervah je skupina delegatov 21. okoliša ugotovila, da je predlog dobro zasnovan, zaradi česar tudi soglaša z njegovo vsebino.

Delegacija pa ima pripombe k nedorečeni vsebini 5. člena zakona. V 5. členu zakon predvideva, da določi vire in način financiranja občinskih blagovnih rezerv občinska skupščina s predpisom. Menimo, da pri tem določilu manjka konkretnjša opredelitev virov financiranja, tako kot je določena v 20. členu zakona za financiranje republiških blagovnih rezerv.

Ni namreč verjetno, da bi občinska skupščina iz sredstev proračuna dodatno zagotavljala še finančna sredstva za občinske blagovne rezerve. Menimo tudi, da bi bila dodatna obremenitev organizacij združenega dela oziroma njihovih poslovnih skladov v tem trenutku nespremenljiva. Predlagamo, da se tudi za programiranje, oblikovanje, uporabo in financiranje občinskih blagovnih

rezerv predvidi družbeni dogovor, katerega osnova naj bi bila ugotovitev Komiteja za tržišče in cene. Kot možni del oblikovanja občinskih blagovnih rezerv pa predlagamo, da se uporabljajo naslednja sredstva: sredstva občinskega proračuna, ki naj bi bila formirana zunaj sredstev dovoljene porabe, in pa bančni krediti in krediti, ki jih v ta namen dajejo pristojni zvezni organi za blagovne rezerve. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Želi še kdo razpravljati? Prosim. Besedo ima tovariš Mirko Bajželj iz Kranja, 8. okoliš!

Mirko Bajželj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina za gospodarstvo iz občine Kranj, ki delegira delegate v Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije, in skupina, ki delegira delegate v Zbor občin Skupščine SR Slovenije, sta na seji 24. 4. 1976 obravnavali predlog za izdajo zakona o republiških blagovnih rezervah, z osnutkom zakona.

Delegaciji sta ugotovili, da več vprašanj še ni razčiščenih. Niso zadosti pojasnjene relacije med zvezo, republiko in občinami. V 5. in 20. členu naj bi bili vsaj primeroma navedeni tudi viri sredstev za občinske blagovne rezerve.

Določbe 5. člena so za občine dosti zahtevne, sicer pa organizacijsko precej nedoločne. Ustrezneje bi bilo, da bi bile že z zakonom bolj podrobno opredeljene.

Predlagamo, da se 1. n 2. faza sprejemanja zakona ne združita. Če pa bi bilo vseeno tako, naj se po 3. odstavku 250. člena poslovnika sklene, da se zakon ponovno obravnava kot zakonski osnutek. S tem bo dana organizacijam združenega dela in občinam večja možnost sodelovanja pri oblikovanju zakona. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Samo, tovariš Bajželj, o postopku je zbor že odločil. Zakon obravnavamo kot osnutek.

Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovariš Štefan Korošec, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za tržišče in cene.

Štefan Korošec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati. Dal bi samo dve pojasnili.

Koncepcija blagovnih rezerv je naslednja: Imamo dve skupini blagovnih rezerv. Eno tvorijo prehrambeni proizvodi, drugo pa industrijski proizvodi.

Doslej je vse te rezerve, kot sem uvodoma povedal, imela federacija. Naj ilustriram bodočo ureditev s prehrambenimi proizvodi, ki je najbolj enostavna. Zaloge morajo biti takole strukturirane: zvezne rezerve so enomesečne, republiške rezerve so enomesečne, občinske rezerve so enomesečne, rezerve trgovine od 14—30 dni in na koncu, na podlagi politične akcije, naj bi trajale rezerve 10 dni.

To bi bila celotna koncepcija prehrambenih proizvodov.

S tem zakonom reguliramo samo stalne rezerve za republiko za obdobje enega meseca.

Nismo pooblašteni točno opredeliti tudi občinskih zalog, zaradi tega smo v 5. členu samo opredelili, da bi se te zaloge uredile z družbenim dogovorom. V samem dogovoru pa lahko določimo, da je vir financiranja proračun, kar je po mojem mnenju edino logično. Vendar v zakonu tega ne moremo navesti.

V zvezi s pripombo k 17. in 19. členu naj opozorim, da so med prehrabeniimi proizvodi predvideni le pšenica, mast, sol, sladkor, ne pa tudi mesni izdelki. Strinjam pa se s predlaganim kriterijem vrednotenja kvalitete proizvodov in kupoprodajnih pogojev. Vsa druga vprašanja o prehrabeniimi proizvodih bomo reševali z družbenim dogovorom.

Oblikovanje rezerv industrijskih proizvodov bo moralo temeljiti na srednjeročnem planu Slovenije.

Za občine torej bolj konkretnega določila o virih sredstev ne moremo predvideti v zakonu, bo pa predviden v dogovoru. V prvi verziji zakona smo tako določilo imeli, vendar so nas predstavniki zakonodaje opozorili, da ne more biti v zakonu. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Lahko zaključim razpravo? (Da.) Potem zaključujem razpravo. Sedaj sprašujem tovariša Bajžlja, ali vztraja pri predlogu glede postopka.

Mirko Bajželj: Glede na stališče skupine delegatov ne vem, če lahko glasujemo za.

Predsednik Štefan Nemec: Potem dajem ponovno na glasovanje predlog, da zakon obravnavamo kot osnutek. Kdor je za, naj prosim glasuje! (124 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (5 delegatov.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (3 delegati.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta sprejet.

Ce ni več razpravljalcev, bi zaključil razpravo. Predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o republiških blagovnih rezervah, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in predloge, dane na naši seji zbora.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (131 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (4 delegati.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet.

Zaključujem to točko dnevnega reda. Vidim, da je Komisija za pravosodje končala z delom. Tako se lahko vrnemo k 4., 5., 6. in 7. točki dnevnega reda. Prosim predstavnika Komisije, da da poročilo oziroma predlog stališč!

S t a n e R e v: Tovariši in tovarišice delegati! Komisija za pravosodje se je po končani obravnavi poročil Vrhovnega sodišča SR Slovenije o problemih kazenskega sodstva in kaznovalne politike v SR Sloveniji, Javnega tožilstva v SR Sloveniji za leto 1975, Republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1975 in Republiškega javnega pravobranilca o delu javnih pravobranilstev v SR Sloveniji v letu 1975 sestala in ugotovila, da so vsi razpravljalci v zborih Skupščine SR Slovenije podprli predlog stališč o gibanju kriminalitete in drugih družbeno škodljivih pojavov, njihovem preprečevanju in usmerjanju kaznovalne politike v SR Sloveniji.

Glede na to, da je bila v razpravi posvečena posebna pozornost preventivni dejavnosti, ima Komisija za pravosodje za potrebno poudariti pomen družbene preventive. Zato predlaga naslednjo dopolnitev druge točke predloga stališč: »V boju zoper vse oblike delinkvence je prvenstvenega pomena razvita preventivna dejavnost vseh samoupravno naravnanih družbenih sil v vseh oblikah njihove organiziranosti in na vseh ustreznih področjih družbene dejavnosti. Med njimi imajo posebno odgovornost organi odkrivanja pregona in sojenja. Ti organi se morajo tesneje povezovati z organi v samoupravnih organizacijah in skupnostih z namenom, da izboljšajo učinkovitost, hitrost in doslednost pri odkrivanju in pregonu kriminala.«

Drugi in tretji odstavek ostaneta nespremenjena.

Komisija za pravosodje je mnenja, da je vloga vzgojno-izobraževalnega dela kakor tudi socialnih služb pri preprečevanju delinkvence vsebovana v predlaganem spremenjenem prvem odstavku 2. točke. Zato ni treba posebej in izrecno naglašati vloge vzgojno-izobraževalne dejavnosti in delovanja socialnih služb.

Komisija za pravosodje ugotavlja, da je potrebno v besedilu popraviti tudi tiskovne napake oziroma redakcijsko izboljšati besedilo na naslednjih mestih:

Na drugi strani naj se v tretjem odstavku črta beseda »organov«, v drugi vrsti pa naj se za »in« vstavi beseda »organov«. Ostalo besedilo ostane nespremenjeno.

Na 3. strani naj se v četrti vrsti 5. točke črta beseda »dveh«.

To so bila dopolnila, za katera Komisija predlaga, da jih Skupščina sprejme.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi kdo razpravljati o poročilu Komisije za pravosodje? Ne želi nihče razpravljati? Če nihče, dajem na glasovanje predlog stališč s predlaganimi popravki, ki jih je navedel tovariš Stane Rev, predstavnik Komisije.

Kdor je za predlagana stališča, naj prosim glasuje! (138 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog stališč soglasno sprejet.

Predsednik Štefan Nemec: Zaključujem 4., 5., 6. in 7. točko in nadaljujemo z 12. točko dnevnega reda, to je s predlogom odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene družbeni dogovor o ustanovitvi in nalogah Jugoslovanskega sveta za varnost prometa, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Livia Jakomina, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze.

Kot gradivo smo prejeli tudi družbeni dogovor o ustanovitvi in nalogah Jugoslovanskega sveta za varnost prometa. Predlog odloka sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija. Poročili smo prejeli. Ali želi tovariš Jakomin besedo? (Ne želi.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim. Besedo ima tovariš Ivo Vilfan, 8. okoliš — Kranj, gospodarsko področje!

Ivo Vilfan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Zbor združenega dela Skupščine občine Kranj je razpravljajl o predlogu odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene družbeni dogovor o ustanovitvi in nalogah Jugoslovanskega sveta za varnost prometa ter predlaga, da se naslov dopolni tako, da bo iz njega razvidno, da gre za varnost cestnega prometa. V nasprotnem primeru se namreč lahko razume, da je pri tem dogovoru mišljen celoten promet, to je letalski, pomorski in tako dalje. Iz vsebine dogovora pa je razvidno, da je mišljen samo cestni promet. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Kdo še želi razpravljati? Ne želi nihče več? Besedo ima tovariš Livio Jakomin, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za promet in zveze!

Livio Jakomin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Predlog delegata iz Kranja, da se spremeni naslov, bi bil sprejemljiv, vendar moram povedati, da je taka dikcija že sprejeta tudi v zakonu o varnosti prometa, ki smo ga sprejeli v tej skupščini. Verjamem, da lahko sam naslov privede do mišljenja, da gre za varnost prometa v celoti, vendar je iz samega družbenega dogovora jasno, da gre za cestni promet. Kolikor boste sprejeli predlog, da naj se naslov spremeni, bomo morali spremeniti naslov tudi v zakonu, ki smo ga sprejeli pred približno pol leta. Mislim pa, da za to ni praktične potrebe.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Sprašujem tovariša Vilfana, ali vztraja pri svojem predlogu? (Ne.) Hvala lepa. Ni več razpravljalcev? (Ne.) Zaključujem razpravo in predlagam, da preidemo na glasovanje. Najprej o amandmajih.

Imamo amandma Zakonodajno-pravne komisije, in sicer, da naj se za besedami »v imenu SR Slovenije« doda besedilo »z zveznim izvršnim svetom«. Amandma je redakcijskega značaja. Ali je točno? (Da.) Odbor se z amandmajem strinja, Izvršni svet tudi. Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (137 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma sprejet. Drugih amandmajev nimamo.

Dajem na glasovanje predlog odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene družbeni dogovor o ustanovitvi in nalogah Jugoslovanskega sveta za varnost prometa. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (136 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene družbeni dogovor o ustanovitvi in nalogah Jugoslovanskega sveta za varnost prometa.

Zaključujem 12. točko dnevnega reda in prehajam na 13. točko dnevnega reda, to je na samoupravni sporazum o ustanovitvi Zveze skupnosti otroškega varstva SR Slovenije, ki ga je predložila v potrditev Zveza skupnosti otroškega varstva SR Slovenije.

Za svoja predstavnika je Zveza skupnosti določila tovarišico Vido Rudolf, predsednico Izvršnega odbora Zveze skupnosti, in tovariša Franca Škufco, pomočnika tajnika Zveze skupnosti. Izvršni svet je določil za svojega predstav-

nika tovarišico Marijo Cigale, pomočnico predsednika Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo.

Samoupravni sporazum so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose našega zbora, Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin, ki sta dala skupno poročilo, ter Zakonodajno-pravna komisija. Predlog odloka in poročila smo prejeli. Prejeli smo tudi mnenje Izvršnega sveta.

Ali želi predlagatelj besedo? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ne želi nihče razpravljati? Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Dajem na glasovanje predlog odloka o potrditvi samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Zveze skupnosti otroškega varstva SR Slovenije. Kdor je za, naj prosim glasuje! (135 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

S tem je potrjen odlok o samoupravnem sporazumu o ustanovitvi Zveze skupnosti otroškega varstva.

V poročilih skupščinskih teles je nekaj pripomb, katere bo Skupnost upoštevala pri dokončni formulaciji.

14. točka dnevnega reda je statut Zveze skupnosti otroškega varstva SR Slovenije, ki ga je Skupščini predložila v potrditev Zveza skupnosti otroškega varstva Slovenije.

Tudi pri tej točki sta predstavnici tovarišica Vida Rudolf in Marija Cigale. Statut so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose našega zbora in Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin ter Zakonodajno-pravna komisija. Prejeli smo mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Potem lahko zaključim razpravo. Prehajam na glasovanje. Dajem na glasovanje predlog odloka o potrditvi statuta Zveze skupnosti otroškega varstva SR Slovenije. Kdor je za, naj prosim glasuje! (135 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je statut soglasno potrjen. Pripombe teles bo Skupnost upoštevala pri dokončni formulaciji statuta.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o spremembah zakona o sredstvih rezerv, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ Jugoslavije.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance, ki je dal poročilo, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je prav tako dala poročilo. Prejeli smo tudi mnenje Izvršnega sveta. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o spremembah zakona o sredstvih rezerv.

2. K osnutku zakona daje zbor pripombe, navedene v poročilih skupščinskih teles in mnenju Izvršnega sveta.

Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin, da da v imenu Skupščine SR Slovenije in v skladu z njenimi pripombami soglasje k predlogu zakona.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (131 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Odbor za finance predlaga še en sklep, in sicer, da se delegaciji Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin in na seji Zbora republik in pokrajin postavi vprašanje, zakaj Zvezni izvršni svet pri določanju besedila osnutka zakona o spremembah zakona o sredstvih rezerv ni upošteval tudi predloga za dopolnitev zakona o sredstvih rezerv, ki ga je v skladu s sklepi zborov Skupščine SR Slovenije poslal Izvršni svet Skupščine SR Slovenije Zveznemu izvršnemu svetu. Ali se strinjate s tem sklepom? Kdor je za, naj prosim glasuje! (130 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo glasovanja vzdržal? (Nihče.)

Prehajamo na 16. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa razvoja in modernizacije letalske meteorologije v Jugoslaviji v obdobju od leta 1976 do leta 1980, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta dala poročili. Prejeli smo tudi mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Kot predstavnik Izvršnega sveta je na seji navzoča tovarišica Milica Ozbič, članica Izvršnega sveta in republiška sekretarka za finance. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, lahko zaključim razpravo. Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa razvoja in modernizacije letalske meteorologije v Jugoslaviji v obdobju od leta 1976 do leta 1980.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu tega zakona, potem ko ugotovi, da so bili predloženi in uskladeni vsi programi negospodarskih investicij, ki se bodo v tekočem srednjeročnem obdobju financirale prek zveznega proračuna.

Kdor se strinja s tem predlogom, naj prosim glasuje! (130 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je sklep sprejet soglasno.

Prehajamo na 17. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa modernizacije carinske službe od leta 1976 do leta 1980, ki ga je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

Osnutek zakona so obravnavali: Odbor za finance, Zakonodajno-pravna komisija in Izvršni svet. Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovarišico Milico Ozbič, republiško sekretarko za finance in članico Izvršnega sveta. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? (Ne.)

Potem predlagam podoben sklep kot pri prejšnji točki, in sicer:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa modernizacije carinske službe od leta 1976 do leta 1980.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu tega zakona, potem ko ugotovi, da so bili predloženi in uskladeni, v

skladu s pripombami Odbora za finance in Izvršnega sveta SR Slovenije, vsi programi negospodarskih investicij, ki se bodo v tekočem obdobju financirale prek zveznega proračuna.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (133 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 18. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prispevkih za obnovo in graditev Skopja, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance ter Zakonodajno-pravna komisija. Prejeli smo tudi mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Za svojega predstavnika je Izvršni svet za to točko določil tovarišico Milico Ozbič, republiško sekretarko za finance in članico Izvršnega sveta.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, lahko zaključim razpravo. Predlagam, da sprejememo naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prispevkih za obnovo in graditev Skopja.

2. K osnutku zakona daje zbor pripombe, navedene v poročilih skupščinskih teles in mnenju Izvršnega sveta Skupščine SRS.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije in v skladu z njenimi pripombami soglasje k predlogu zakona.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (136 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep sprejet.

Prehajamo na 19. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Najprej imamo predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi podpredsednika Odbora Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za družbenoekonomske odnose, ki ga je predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika k tej točki in ostalim točkam je Komisija določila tovariša Stanka Jakija, člana Komisije. Ali je tovariš Jaki navzoč? (Da.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Kolikor ni pripomb, dajem na glasovanje predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi podpredsednika Odbora Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za družbenoekonomske odnose, s katerim se predlaga, da se dolžnosti podpredsednika razreši tovariš Boris Berce in imenuje za podpredsednika Odbora tovariš Rudi Potočar. Kdor je za predlagani predlog, naj prosim glasuje! (133 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je dolžnosti podpredsednika Odbora za družbenoekonomske odnose razrešen tovariš Boris Berce, za podpredsednika Odbora pa je izvoljen tovariš Rudi Potočar. Ob tej priliki se tovarišu Bercetu najlepše zahvaljujem v svojem imenu in v imenu zbora za njegovo požrtvovalno delo v Odboru kakor tudi na drugih funkcijah, ki jih je kot delegat v Zboru združenega dela v tem času opravljal.

2. Predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Predlog odloka je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Želi kdo razpravljati? Ne želi nihče.? (Ne.) Potem zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani, s katerim se predlaga, da se za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani ponovno izvoli Milan Gombač.

Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (133 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet.

3. Predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju je tudi predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Predlog odloka imamo pred seboj. Želi kdo razpravljati? (Ne.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Dajem na glasovanje predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju. Kdor je za, naj prosim glasuje! (134 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet.

4. Predlog odloka o imenovanju generalnega direktorja Službe družbenega knjigovodstva SR Slovenije je prav tako predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Želi kdo razpravljati? (Ne.) Potem zaključujem razpravo i dajem na glasovanje predlog odloka, s katerim se predlaga, da se za generalnega direktorja Službe družbenega knjigovodstva SR Slovenije ponovno imenuje tovariš Andrej Levičnik, dosedanji generalni direktor. Kdor je za predlagani predlog, naj prosim glasuje! (135 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet.

5. Predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije.

Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka, s katerim se predlaga, da se za guvernerja Narodne banke Slovenije ponovno imenuje Sveto Kobal, dosedanji guverner Narodne banke Slovenije. Kdor je za, naj prosim glasuje! (135 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka v našem zboru soglasno sprejet. S tem smo izčrpali tudi to točko dnevnega reda.

20. točka dnevnega reda so vprašanja delegatov.

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za kmetijsko področje 1. okoliša bo odgovorila tovarišica Milica Ozbič, članica Izvršnega sveta in republiška sekretarka za finance.

Milica Ozbič: Skupina delegatov za kmetijsko področje 1. okoliša Zbora združenega dela je postavila vprašanje, zakaj Republiški sekretariat za finance še ni izdal ustreznega navodila k pravilniku o uporabi davčnih stopenj ter o načinu evidence obračunavanja in plačevanja davka od prometa proizvodov in kdaj misli to storiti. Tovariš Karel Franko, delegat skupine delegatov za kmetijsko področje 5. okoliša — Murska Sobota, pa je postavil vprašanje, ali

kmetje kooperantje lahko nabavljajo gradbeni material brez prometnega davka pri organizacijah združenega dela, s katerimi nimajo sklenjenih pogodb o dolgoročnem sodelovanju, kot na primer pri komunalnih organizacijah ali organizacijah za odkup in prodajo odpadnega materiala.

Ker se obe vprašanji nanašata na problem upravičenosti kmetov kooperantov za nakup gradbenega materiala brez prometnega davka, dovolite, da damo na obe vprašanji skupen odgovor.

Po veljavnih predpisih o prometnem davku Republiški sekretariat za finance nima nikakršnega pooblastila za izdajanje navodil ali pojasnil k zveznim predpisom.

Kolikor na konkretno vprašanje da odgovor, tak odgovor temelji na zakonskih ali podzakonskih določbah. Če pa same določbe niso povsem jasne, lahko Sekretariat da le svoje mnenje.

Ker nove določbe 34. člena omenjenega pravilnika, na katerega se sklicuje skupina delegatov za kmetijsko področje 1. okoliša Zbora združenega dela, niso povsem jasne, smo Zvezni sekretariat za finance zaprosili za podrobnejšo razlago teh določb.

Odgovor smo prejeli 22. marca in ga takoj posredovali Zadružni zvezi Slovenije, ki ga je v prevodu poslala temeljnim zadružnim enotam in obratoma za kooperacijo dne 25. marca.

Sporno je bilo namreč vprašanje, ali kmetijska organizacija, ki ima sklenjeno pogodbo o dolgoročni proizvodni kooperaciji z individualnim kmetijskim proizvajalcem, lahko odtuji, torej proda takemu kooperantu gradbeni reprodukcijski material brez plačila prometnega davka za graditev, vzdrževanje, ureditev, rekonstrukcijo ali popravilo objektov, ki so po omenjeni pogodbi namenjeni izključno za namene dolgoročne kmetijske proizvodne kooperacije, ali pa gradbeni material ostane v lasti kmetijske organizacije in ga postopoma odpisuje.

Odgovor Zveznega sekretariata za finance je mogoče razumeti tako, da sme kmetijska ali druga organizacija združenega dela, ki je sklenila s kmetom pogodbo o dolgoročni kmetijski kooperaciji, kupovati ob pogojih iz 6. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu in 31. člena omenjenega pravilnika ves gradbeni material, ki se bo uporabil za graditev, vzdrževanje, preureditev, rekonstrukcijo ali popravilo gradbenih objektov, ki so po omenjeni pogodbi namenjeni izključno za dogovorjeno kooperacijsko proizvodnjo. Tak gradbeni material lahko tudi proda omenjenemu kooperantu, pri tem pa je dolžna voditi posebno evidenco o nabavi, gibanju in uporabi takega materiala ter je v primeru, če kooperant material uporablja v druge namene ali pa se pogodba iz kakršnihkoli razlogov razdre pred potekom določenega roka, dolžna naknadno obračunati in plačati prometni davek.

Pri tem pa ni pomembno, ali je kmetijska ali druga organizacija združenega dela, ki za navedene namene kupuje gradbeni material, registrirana za prodajo gradbenega materiala ali ne.

Glede na zahtevo po vodenju posebne evidence o uporabi takega materiala pa kmet kooperant ne more kupovati gradbenega materiala za tak objekt brez plačila prometnega davka pri drugih organizacijah združenega dela, s katerimi nima sklenjene omenjene pogodbe.

Organizacija združenega dela, ki ob navedenih pogojih proda kooperantu gradbeni material brez plačila prometnega davka, je dolžna na fakturo napisati

klavzulo, da je bil material prodan brez obračuna davka na podlagi pogodbe o dolgoročni proizvodni kooperaciji, z navedbo številke in datuma pogodbe.

Ob tem želimo opozoriti na to, da se za dolgoročno proizvodno kooperacijo šteje na pismeni pogodbi zasnovano združevanje dela in sredstev za skupno kmetijsko proizvodnjo med kmetom oziroma skupino kmetov in kmetijsko ali drugo organizacijo združenega dela. Pri taki proizvodnji se ugotavlja ustvarjeni dohodek in riziko iz skupne proizvodnje na podlagi obračuna vloženih sredstev in dela. Dohodek in riziko se delita v razmerju, ki izhaja iz obračuna vloženega dela in sredstev. Prav tako pa se šteje, da gre za dolgoročno proizvodno kooperacijo v primeru, ko se kmet združuje s svojim delom, sredstvi oziroma zemljo v zadrugo ali obrat kooperantov ter delo in sredstva združuje z drugimi kmeti in njihovimi sredstvi ter uporablja v taki proizvodnji tudi družbena sredstva. V takšnem primeru se ugotavlja in deli dohodek oziroma riziko v temeljni zadružni enoti oziroma po posameznih delovnih enotah temeljne zadružne enote skladno s samoupravnim sporazumom o združevanju v takšne organizacije.

Pri vlaganjih, ki izhajajo iz pogodb o proizvodni kooperaciji, izdelava načrt, vključno s specifikacijo potrebnega reprodukcijskega materiala, organizacija oziroma njena pospeševalna služba. Le-ta tudi nadzoruje izvajanje del ter je odgovorna za namensko porabo načrtovanega reprodukcijskega materiala. Zato si mora zagotoviti s pogodbo pravico, da izterja od uporabnika reprodukcijskega materiala neplačani prometni davek in eventualne druge dajatve, ki bi jih bila organizacija dolžna plačati v primeru, če bi bila uporaba nenamenska, ali v primeru, če bi prišlo do prekinitve pogodbe pred potekom določenega časa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za gospodarsko področje 1. okoliša bo odgovoril tovariš Boris Mikoš, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za urbanizem!

Boris Mikoš: Tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov iz občine Celje je postavila več vprašanj. Če mi dovolite, bi skupini delegatov posredoval pismene odgovore, zboru pa bi le prebral vprašanja in dal kratko vsebino odgovora, da vas ne bi zadrževal, ker so pismeni odgovori daljši.

Prvo vprašanje se je glasilo takole: Po 23. členu zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena je občinska skupščina pooblaščen, da s svojim odlokom med ostalim lahko predpiše tudi obvezen prispevek porabnikom komunalnih storitev za gradnjo komunalnih naprav ali za financiranje komunalne dejavnosti, in to v skladu s posebnim zakonom, če sredstva za te namene niso zagotovljena v okviru komunalne skupnosti oziroma krajevnih skupnosti.

Glede na neurejeno vprašanje financiranja samoupravnih komunalnih skupnosti, zlasti še s področja kolektivne komunalne porabe, in ob upoštevanju, da že več let upadajo naložbe v komunalno oskrbo, je urgentno vprašanje sprejetja prej omenjenega zakona, ki bi omogočil občinskim skupščinam reševanje problemov na tem področju. V programu dela zborov Skupščine SR Slovenije ni zaslediti omenjenega zakona do julija 1976. Ali je možno program v tem pogledu dopolniti oziroma ali se lahko pričakuje, da bi bil ta zakon sprejet v drugi polovici letošnjega leta?

Odgovor je naslednji: Strinjamo se z ugotovitvami skupine delegatov, da gre za urgentno reševanje omenjenega vprašanja. Ker pa je v dokončanju pomem-

ben zakon, ki dopolnjuje samoupravno organizacijo komunalnega gospodarstva in daje sistemsko rešitev za financiranje opremljanja zemljišč s komunalnimi napravami za daljši rok, menimo, da je o tem zakonu potrebna širša, organizirana javna razprava. Tega pa časovno ni mogoče uskladiti s skrajševanjem rokov, predvidenih v programu dela zborov Skupščine SR Slovenije. Osnutek zakona bo Skupščini predložen v začetku jeseni.

Druugo vprašanje: V izhodiščih za pripravo republiškega proračuna za leto 1976, ki jih je Skupščina SR Slovenije sprejela 26. novembra lani, je predvideno prestrukturiranje splošne v skupno porabo tudi za financiranje komunalnih potreb, zlasti kolektivne komunalne porabe. »Očistiti« proračune družbenopolitičnih skupnosti tako, da bodo interesne skupnosti v letu 1976 prevzele naloge, ki so se še v preteklem letu financirale iz proračunov, ima za posledico, da moramo izvršiti razmejitev med splošno in skupno porabo. Pričakujemo, da bo ta razmejitev slonela na enotnih sistemskih zasnovah, ki naj bi veljale za vso Slovenijo. Vprašujemo, ali bo to opravljeno, kdaj bo opravljeno in ali je za to kdo zadolžen.

V odgovoru, ki ga bomo posredovali pismeno, opisujemo, kako je do tega prišlo, kakšna so bila izhodišča, kakšne so bile težave, ki so nastale v zvezi z opredelitvijo, kaj spada pod komunalno porabo, kaj pod skupno in kaj pod splošno. Sedaj pa bom prebral samo zaključek našega odgovora: V zakonodajnem delovnem programu skupščine je predvideno, da bo potrebno za vsebinsko opredelitev nalog komunalnih interesnih skupnosti poiskati rešitev, ki bo temeljila na enotnih sistemskih izhodiščih. Za to nalogo je zadolžen Republiški sekretariat za urbanizem.

Tretje vprašanje se nanaša na depozite za naložbe v komunalne objekte, češ da to vprašanje še ni v celoti in ustrezno urejeno. Zato je v praksi zelo različna uporaba pojma komunalni objekt in zelo dolga in zapletena pot za pridobitev dokumenta o upravičenosti investitorja, da investira brez obveznosti depozita. Smo tik pred začetkom gradbene sezone in je nujno, da se to vprašanje uredi.

V našem odgovoru smo podrobno navedli ves potek naših prizadevanj za to, da se to vprašanje uredi. Tu pa bom prebral samo rezultat teh prizadevanj: Zvezni izvršni svet je na svoji 152. seji dne 15. 4. 1976 sprejel in potrdil predlog Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in odločba o oprostitvi bo objavljena v prihodnji številki Uradnega lista SFRJ. Hvala lepa.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Hvala lepa. Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za gospodarsko področje 20. okoliša bo odgovoril tovariš Leopold Kejžar, namestnik predsednika Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje, Prosim, besedo ima tovariš Kejžar!

L e o p o l d K e j ž a r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor združenega dela s področja gospodarstva 20. okoliša — Postojna je postavila več vprašanj v zvezi z gradnjo šole v Prestranku, v občini Postojna, katero je uničila elementarna nesreča.

Odgovor: Po kriterijih, ki veljajo za opredelitev naravne nesreče, požara enega samega objekta, kot je primer pogorele šole v Prestranku v občini Postojna, praviloma ni mogoče pojmovati kot naravno nesrečo. Zato bi morala biti v takih primerih osnovni vir za nadomestitev pogorelega objekta zavarovalnina. Vloga, ki jo je Izvršni svet Skupščine občine Postojna naslovil na

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije za brezobrestno posojilo iz sredstev rezervnega sklada SR Slovenije, ne vsebuje nobene dokumentacije, na osnovi katere bi bilo mogoče v celoti spoznati okoliščine za nastanek in značaj nesreče. Izvršni svet Skupščine občine Postojna naj ugotovi, če občina izpolnjuje pogoje iz družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč (Uradni list SRS, št. 29/75). Če ugotovi, da ne izpolnjuje pogojev po tem družbenem dogovoru, je treba ugotoviti, ali izpolnjuje pogoje 39. člena zakona o financiranju splošnih družbenih potreb v družbenopolitičnih skupnostih (Uradni list SRS, št. 39 iz leta 1974). Zato naj Izvršni svet Skupščine občine Postojna pošlje dopolnjeno vlogo z ustrezno dokumentacijo na Republiški sekretariat za pravosodje, organizacije uprave in proračun.

Poleg tega velja pri sanacijah posledic naravnih nesreč načelo relativne vzpostavitve v prejšnje stanje. Zato je treba upoštevati, da je mogoče v okviru akcije izjemnega reševanja posledic naravnih nesreč obravnavati samo nadomestitev tistega dela predvidene zmogljivosti nove stavbe, ki pomeni nadomestilo dosedanje stavbe, to je dosedanje prostorske zmogljivosti. Niti Izvršni svet Skupščine občine Postojna v svoji vlogi niti delegati v svojem vprašanju niso navedli, ali gre samo za nadomestilo izgubljenih kapacitet ali pa tudi za povečanje zmogljivosti objekta. Sedanje in bodoče verificirane potrebe kraja po osnovnošolskem prostoru je treba upoštevati pri vsaki novi gradnji kot tudi pri novi gradnji osnovne šole v Prestranku, če so te v skladu s perspektivnim programom osnovnih šol v občini. V tem primeru pa je treba financiranje povečanih zmogljivosti reševati v okviru obstoječega sistema financiranja investicij v osnovnošolske objekte.

Ustanavljanje osnovnih šol in zagotavljanje pogojev za njihovo delo je naloga občin, v skladu s 55. členom ustave SR Slovenije. Sredstva za investicije na tem področju zagotavljajo občinske izobraževalne skupnosti v skladu z 12. členom zakona o izobraževalnih skupnostih.

Med nalogami, ki jih občinske izobraževalne skupnosti solidarno zagotavljajo v okviru Izobraževalne skupnosti Slovenije, je letos dogovorjeno tudi združevanje sredstev za kreditiranje graditve osnovnošolskega prostora. Pri obravnavanju posojil bodo imele prednost investicije za nadomestitev stavb, ki jih ni več mogoče popraviti, kot je to primer v Prestranku. Vendar sredstva letos verjetno ne bodo zadoščala za udeležbo pri vseh nujnih gradnjah. Ustanovitev posebnega rizičnega sklada pri Izobraževalni skupnosti Slovenije, ki bi osnovnim šolam pokrival škodo v primeru elementarne ali druge nesreče, doslej ni bila predlagana, ker so šole dolžne zavarovati družbeno premoženje v zavarovalnih skupnostih. Poleg virov, kot so zavarovalnine in vzajemna sredstva občin za kreditiranje graditve osnovnošolskega prostora, je za financiranje gradnje šol glede na nove predpise mogoče najemati tudi bančna posojila, če so za to zagotovljeni potrebni pogoji. Z zakonom o zavarovanju vplačil med uporabniki družbenih sredstev je namreč dana možnost, da uporabniki družbenih sredstev, kot so samoupravne interesne skupnosti, organizacije združenega dela, sprejmejo sklep o izdaji garancije po pooblastilu. Na osnovi take garancije po pooblastilu in dogovoru z določeno banko lahko banka izda garancijo izvajalcem del. Prvi porok za investitorja, če le-ta ne bi plačal svojih obveznosti v skladu z določili zakona, so samoupravne interesne skupnosti oziroma organizacije združenega dela, ki so sprejele sklep o izdaji garancije po pooblastilu.

Poleg tega pa so v proučevanju spremembe zakona o bančnih kreditih, s katerimi naj bi ta zakon prilagodili predpisom, uveljavljenim z zakonom o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev.

Dalje je z dopolnitvijo zakona o sredstvih rezerv dana možnost, da lahko dajo organizacije združenega dela do 15 % sredstev, izločenih po zaključnem računu za prejšnje leto, za pomoč organizacijam združenega dela, ki so pretrpele škodo zaradi elementarnih nesreč, če bo ugotovljeno, da ima ta nasreča značilnosti elementarne nesreče.

Končno naj bi ponovno proučili možnosti za morebitno spremembo namembnosti dosedanjega samoprispevka oziroma za razpis novega samoprispevka, saj občani vse bolj prevzemajo neposredno skrb in odgovornost za razvoj tistih dejavnosti, ki zagotavljajo trajno zadovoljevanje njihovih potreb in interesov.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa. Na delegatsko vprašanje Milene Zidanšek, ki ga je postavila v imenu skupine delegatov za gospodarsko področje 3. okoliša, bo odgovoril Livio Jakomin, predsednik Republiškega komiteja za promet in zveze!

Livio Jakomin: Pismena vprašanja, ki jih je postavila skupina delegatov za Zbor združenega dela iz 3. okoliša — Šentjur pri Celju, se glasijo:

1. Kaj smo storili pri zakonskem oziroma družbenem dogovarjanju za uskladeno prometno politiko v okviru federacije?

2. Ali smo izdelali analizo cen storitev v železniških transportnih podjetjih in cen energije v naši širši družbenopolitični skupnosti v primerjavi s cenami v deželah, s katerimi imamo blagovno menjavo?

3. Kako si delavci v združenem delu elektrogospodarstva prizadevajo z lastnimi notranjimi ukrepi zmanjšati pojave izpada dohodka in kako železniško transportno gospodarstvo uresničuje svoj stabilizacijski program?

Posredujemo naslednji odgovor:

Republiški izvršni svet se zavzema za celovito in takojšnjo izdelavo kompleksne prometne politike za celotno državo. Pri tem pa menim, da bi bilo potrebno prioriteto z medrepubliškim dogovorom razrešiti naslednja vprašanja:

— prenos pristojnosti v zvezi z določanjem cen v železniškem prometu na samoupravne interesne skupnosti,

— oblikovanje železniške tarifne politike, ki bo stimulirala prevoz tovorov po železnici,

— usmerjanje čezmejnih transportov (dovolilnice, cestne takse) zaradi preusmeritve nekaterih tovorov s ceste na železnico,

— uskladenost sistema financiranja prometne infrastrukture,

— povečanje cen plinskega goriva in cestnih pristojbin v korist razvoja cestne infrastrukture,

— omejitev nekaterih transportov po cesti, zlasti prevozov nevarnih in masovnih tovorov in prevozov na poteh, ki so vzporedne železniškim zvezam,

— omejevanje razvoja režijskih in privatnih transportnih kapacitet.

Zvezni izvršni svet je zadalžil Zvezni komite za promet in zveze, da v letošnjem letu izdela družbeni dogovor o prometni politiki v Jugoslaviji. V ta namen je Zvezni komite za promet in zveze v dogovoru z republikami naročil pri Inštitutu »Kirilo Savić« študijo, ki bo služila kot osnova za izdelavo druž-

benega dogovora o prometni politiki. Na seji Zveznega komiteja dne 16. 4. 1976 je bil sprejet program za pripravo družbenega dogovora, v katerem je predvideno, da bi prvi osnutek družbenega dogovora o prometni politiki skupaj s študijo »Kriterij in merila družbenoekonomske celovitosti razvoja prometnega sistema in posameznih prometnih vej kot element za določanje prometne politike do leta 1980« obravnavali najpozneje do 15. 7. 1976. leta.

Drugo vprašanje: Ali smo izdelali analizo cen storitev železniških transportnih podjetij in cene energije v naši širši družbeni politični skupnosti v primerjavi s cenami v deželah, s katerimi imamo blagovno menjavo? Ob analizi izpadlih transportnih dohodkov na železnici v letu 1975 je bila izdelana tudi primerjalna analiza prevoznih cen med jugoslovanskimi železnicami in železnicami nekaterih sosednjih držav. Ugotovljeno je bilo, da je pri poprečni razdalji 250 km odnos cen v prevozu masovnih tovorov, kot so premog, ruda, nafta in podobno, naslednji: če imajo jugoslovanske železnice indeks 100, ima Zvezna republika Nemčija indeks 247, Francija 207, Avstrija 186, Švica 252, Italija 97, Češkoslovaška 146 in Madžarska 95.

Pri tem je potrebno poudariti, da so posamezne železnice izkazovale izgubo oziroma da so posamezne države namenile izdatna sredstva za modernizacijo železnice. Tako so francoske železnice v letu 1975 dobile od države za modernizacijo 2935 mio francoskih frankov. Italijanske železnice so v letu 1975 povečale tarife za 23 %, hkrati pa je vlada namenila za razvoj železnice do leta 1980 2000 milijard lir. Avstrijske železnice prikazujejo izgubo za leto 1975 v znesku 1 milijarde šilingov. Švicarske železnice pa izkazujejo v letu 1975 primanjkljaj 165,7 milijona frankov, hkrati pa so povečale tarife za 23 %. V podobnem položaju so tudi druge evropske železnice.

Na področju elektrogospodarstva je bila narejena primerjalna analiza uvoznih cen električne energije v letu 1975 z domačo ceno. Ugotovljeno je bilo, da poprečna uvozna cena odstopa od jugoslovanske cene, kakor je navedeno: če vzamemo, da ima Jugoslavija indeks 100, ima Italija indeks 123, Avstrija 99, Madžarska 84, Bolgarija 91, Grčija 106 in Albanija 71.

Tretje vprašanje: Kako si delavci v združenem delu elektrogospodarstva prizadevajo z lastnimi notranjimi ukrepi zmanjšati pojave v izpadu dohodka in kako železniško transportno gospodarstvo uresničuje svoj stabilizacijski program? Izvajanje akcijskega programa in stabilizacijskih ukrepov na železnici spremljajo samoupravni organi in Samoupravna interesna skupnost za železniški in luški promet. Skupščina Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet SR Slovenije je na seji 24. 11. 1975 obravnavala akcijski program stabilizacijskih ukrepov za sanacijo železniškega gospodarstva Ljubljana, katerega so sprejeli samoupravni organi železniškega gospodarstva 30. 10. 1975. Skupščina je obravnavala tudi poročila o izvršitvi nalog akcijskega programa stabilizacijskih ukrepov za sanacijo Železniškega gospodarstva Ljubljana ter priporočila samoupravnim organom ŽTP Ljubljana, da tekoče spremljajo in dopolnjujejo sprejete programe in o rezultatih obveščajo Samoupravno interesno skupnost. Delavci v elektrogospodarstvu Slovenije so sprejeli akcijski program, ki daje poseben poudarek povečanju produktivnosti, zmanjšanju poslovnih stroškov in povečanju stopnje obratovalne pripravljenosti elektrogospodarskih objektov in naprav, kakor tudi izboljšanju oskrbe uporabnikov električne energije. Menimo pa, da je potrebno tako v samoupravni interesni skupnosti za elektrogospodarstvo kot za železniško gospodarstvo terjati prek delegatov dosledno izvajanje sprejetih programov.

Predsednik Štefan Nemec: Tovarišica Milica Ozbič, sekretarka za finance in članica Izvršnega sveta bo odgovorila še na dve delegatski vprašanji, to je na delegatsko vprašanje iz 23. okoliša in pa na vprašanje iz 2. okoliša.

Milica Ozbič: Skupina delegatov za gospodarsko področje 23. okoliša — Koper je postavila vprašanje o znižanju carinske stopnje za uvoz lahke kmetijske mehanizacije, in sicer take, ki je pri nas ne proizvajamo, a je našim kmetom nujno potrebna. Delegacija je predlagala, naj bi glede carin veljal enak režim znižanja kot velja za velike kmetijske stroje. V sodelovanju z Republiškim sekretariatom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Republiškim sekretariatom za mednarodno sodelovanje vam dajemo takle odgovor:

Predvideni pospešeni razvoj kmetijstva v Sloveniji in Jugoslaviji v obdobju 1976—1980 bo v veliki meri slonel tudi na razširitvi mehanizacije dela v kmetijstvu. Hribovitost, razgibanost terena in drobna parcelna struktura v Sloveniji in v velikem delu Jugoslavije, zahtevajo večjo uporabo lahke mehanizacije. Zato sodimo, da je potrebno omogočiti uvoz lahke kmetijske mehanizacije po nižjih carinskih stopnjah, vendar s pripombo, da je potrebno določiti stroje, za katere naj bi veljale nižje carinske stopnje oziroma isti režim, kot velja za velike kmetijske stroje. Če bi bile znižane carinske stopnje za vso lahko kmetijsko mehanizacijo, torej tudi tisto, ki se proizvaja v Jugoslaviji, bi bila ta ugodnost v nasprotju z interesi proizvajalcev lahke kmetijske mehanizacije. Zato menimo, da je predlog delegacije skupnosti kmetov v občinski skupščini Koper za izenačenje režima uvoza lahke kmetijske mehanizacije, ki se v Jugoslaviji ne proizvaja, z režimom uvoza velikih kmetijskih strojev utemeljen in ga bo Izvršni svet Slovenije podprl pri Zveznem izvršnem svetu, ker je ukrepanje na področju carinskih odločitev v izključni zvezni pristojnosti.

Pripravljen imamo še odgovor na delegatsko vprašanje skupine delegatov 2. okoliša s področja državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev. Skupina delegatov v svojem delegatskem vprašanju obravnava problem prehoda na novo obliko in vsebino položnice za plačilo davkov občanov s posebnim ozirom na ceno te položnice. V zvezi z navedenim postavlja vprašanje, kakšna je struktura prodajne cene za eno položnico glede na to, da je nabavna cena 0,18 dinarja, medtem ko je prodajna cena 0,45 dinarja, kar je 150 % pribitka na nabavno ceno.

Postavlja nadalje vprašanje, ali je tak pribitek k nabavni ceni v skladu z našimi socialističnimi in samoupravnimi načeli ter etiko nadzornega organa, kot je SDK.

Postavlja še vprašanje, zakaj SDK, centrala za Slovenijo ne dovoli, da bi večji uporabniki te položnice sami poskrbeli za tisk, ker bi se na ta način znatno znižali stroški za nabavo položnic.

Odgovor je naslednji: Po zakonu o Službi družbenega knjigovodstva določa obliko, vsebino in kvaliteto instrumentov plačilnega prometa generalni direktor Službe družbenega knjigovodstva Jugoslavije. V okviru ukrepov za poenotenje plačilnega prometa v državi je bila že v preteklem letu uvedena nova splošna položnica in nova posebna položnica. Ob zaključku preteklega leta pa se je pristopilo k poenotenju davčne položnice. Da bi se ublažil prehod, zlasti še glede na to, da so nekatere davčne uprave imele na zalogi še stare položnice oziroma da so bile stare položnice že razposlane zavezancem, je bil določen polletni prehodni rok, v katerem je možno uporabljati obe položnici, staro in novo. Od 1. julija 1976 dalje bo torej v uporabi izključno nova davčna položnica.

V zvezi s ceno položnice 45 para, na katero opozarja skupina delegatov v svojem vprašanju, pa vas seznanjamo s pojasnilom Službe družbenega knjigovodstva v Sloveniji: Položnice za plačilo davkov in prispevkov občanov na neskončnem traku so bile tiskane in postopoma poslane podružnicam SDK od konca februarja do konca marca. Cene za te položnice so bile sicer dogovorjene pred tiskanjem, vendar njihove končne cene ni bilo mogoče določiti pred prejemom fakture iz tiskarne. Tiskarna Cetis Celje je fakture pošiljala podružnicam tako, da jo je na primer podružnica SDK Nova Gorica prejela šele sredi aprila. Ker so bile položnice že v prometu, faktur pa ni bilo, smo zaprosili za potrditev dokončne dobavne cene, ki smo jo prejeli 23. marca. Nabavna cena brez davka na promet proizvodov je znašala 18,5 para. Na to je pribitek 14 % prometnega davka, ki ga plača proizvajalec v višini 2,5 pare, torej skupna nabavna cena na eno položnico je 21 par. Da bi mogli kriti manipulativne stroške SDK v maloprodaji in zagotoviti gotovinska plačila položnice, je SDK k ceni pribil še 0,03 dinarja.

Torej je bila skupna maloprodajna cena 0,25 din. O tem je SDK obvestil vse organizacijske enote SDK, torej tudi podružnico Nova Gorica, z dopisom. S tem so spremenili prvotno informacijo podružnicam z dne 28. 1., da bo prodajna cena položnice znašala 45 para. Podružnici SDK Nova Gorica je SDK na vprašanje, ki ga je postavila po izstavitvi računa Skupščine občine Nova Gorica, svetoval, da naj izdano fakture stornira, ker bo nabavna cena položnice nižja, kot je bilo sporočeno z dopisom konec januarja. Podružnica Nova Gorica je predlog upoštevala tako, da je po telefonu obvestila Skupščino občine Nova Gorica, da naj računa ne plača, ker bo cena položnice verjetno nižja. Podružnica pa je sprejeto fakture, ki jo je zahtevala Skupščina občine Nova Gorica, izdala z namenom, da bi izdala novo fakture po dokončni nižji ceni.

Glede na vprašanje o možnosti, da bi večji uporabniki sami tiskali položnice, pa je SDK glede na že uvodoma omenjeno zakonsko pooblastilo generalnemu direktorju SDK Jugoslavije za predpisovanje oblike, vsebine in kvalitete instrumentov plačilnega prometa zavzela naslednje stališče:

Načelno ni ovire, da SDK dovoli uporabnikom družbenih sredstev, da sami tiskajo položnice in druge instrumente plačilnega prometa, zato smo že v letu 1976 izdali 85 dovoljenj večjim uporabnikom. V navedenem primeru pa je šlo za novo obliko in vsebino položnice, zato je bilo za prvo postavitev potrebno zagotoviti enoten tisk. Tak pristop je bil tudi dogovorjen z Republiškim sekretariatom za finance in z načelniki davčnih uprav.

Predsednik Štefan Nemec: Ali so kakšne pripombe ali vprašanja glede na ta dva odgovora? (Ni pripomb.)

S tem smo izčrpali odgovore in vprašujem, ali kdo želi postaviti delegatsko vprašanje! Prosim, tovariš Gojko Vizovišek!

Gojko Vizovišek: Tovarišice in tovariši delegati!

Smernice ekonomskega razvoja dobivajo vedno bolj določeno obliko, saj so zadnje uskladitve v duhu teh smernic gospodarskega razvoja.

Tukaj mislim predvsem na prehod od fakturiranja na plačano realizacijo in pa na zakon o garanciji plačil. Predvsem slednji, to je zakon o garanciji plačil, je povzročil preplah, zaradi katerega so predvsem proizvodne delovne organizacije potegnile krajši konec.

Gre namreč za odločitev, da naj bi za vsako ceno zmanjšali vezana obratna sredstva. Temu so lahko sledile trgovske organizacije neprimerno hitreje kot pa industrija. Gre za dodatno obliko nesorazmernega obremenjevanja gospodarstva, kjer je proizvodni del dobil hkrati še tisto breme, ki naj bi ga nosila trgovina na svojih ramenih.

Zaradi odločitve vseh trgovskih organizacij, da bodo zmanjšale vezana obratna sredstva z zmanjšanjem zalog, je bila večina delovnih organizacij, ki so poslovale izključno ali pa pretežno prek trgovine, postavljenih pred nerešljivi problem, kako znižati obratna sredstva, ko pa je trgovina prevzela svoje breme na industrijo.

Ni majhno število tistih delovnih organizacij, ki so zaradi teh problemov morale začasno zaustaviti proizvodnjo, o čemer trgovini do sedaj ni bilo treba razmišljati.

Zaradi takšnega stanja postavljam naslednje vprašanje: Kdaj in s kakšnimi ukrepi nameravamo na jugoslovanskem tržišču zagotoviti pogoje za normalno planiranje proizvodnje in gospodarsko rast?

Navedel pa bi rad še drugo vprašanje, ki se tiče nadaljnje rasti in razvoja slovenske predelovalne industrije, če upoštevamo z resolucijo o družbenoekonomskem razvoju določena prioritetna področja razvoja.

Vprašanje je nastalo ob analizi minimalnih kazalcev razvoja v občini Maribor, verjetno pa tu bistvenih razlik med občinami v Sloveniji ni. V industriji se predvideva rast družbenega proizvoda po stopnji 15,3 odstotka, rast zaposlenosti po povprečni stopnji 3,7 odstotka, izvoz bi se povečal za povprečno 16,7 odstotka, v elektro industriji pa celo za 29,3 odstotka.

Vse te napovedi so pogojene z realizacijo plana investicij, ki ga pa delovne organizacije pokrivajo z lastnimi sredstvi le v višini $\frac{1}{3}$ celotne vrednosti.

Iz tega sledi naslednje vprašanje: Kakšno je stališče Izvršnega sveta in slovenske delegacije v Zboru republik in pokrajin in kakšni ukrepi so predvideni za realizacijo predvidenih stopenj rasti?

Menim, da si slovenska industrija ne more privoščiti stagnacije ali pa celo nazadovanja, saj je preveč vključena v mednarodno trgovinsko izmenjavo.

Odgovor na to vprašanje naj bi bil posredovan čimprej, saj bi bili točni podatki večini delovnih organizacij zelo dobrodošli pri sestavljanju srednjeročnih planov razvoja, ki morajo biti v delovnih organizacijah izdelani v mesecu maju. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi besedo? Prosim, Besedo ima tovariš Franc Žugman, gospodarsko področje, 13. okoliš — Maribor!

Franc Žugman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Delegatom za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije je bilo posredovano delegatsko vprašanje delegacije Swaty z željo, da predloži delegatsko vprašanje republiški skupščini.

Z letošnjim letom je bil uveden poseben restriktivni režim uvoza iz zahodnoevropskih dežel. Uvozna pravica sloni na izračunu, ki upošteva samo devizni priliv od izvršenega izvoza v zahodno Evropo in dežele tretjega sveta. Tak način izračuna ima za posledico, da lahko krije Swaty samo 70 % svojih potreb po uvozu repromateriala in rezervnih delov.

Pri tem gre za surovine in rezervne dele, ki jih ne moremo kupiti niti doma niti iz dežel SEV in s klirinškega področja. Pomanjkanje teh surovin je

že dalj časa povzročalo zmanjšanje proizvodnje za 20 %. V bodoče grozi še večji padec proizvodnje.

Posledica tega je, da ne moremo oskrbovati domačih kupcev s tem potrebnim in tudi strateškim materialom. Tako bo naš potrošnik kupoval namesto doma izdelanih brusov, uvožene z Zahoda. Še slabši je položaj v izvozu, ki predstavlja 40 % količinskega plasmaja naše proizvodnje.

Izvoz na Zahod (v Italijo, Nemčijo itd.) zaradi krize stalno pada. Kljub temu, da smo že delno osvojili nova tržišča — Egipt, Pakistan — nam je letos izvoz na Zahod in v tretji svet v celoti padel že za 10 %. Zaradi pomanjkanja surovin smo prisiljeni odklanjati izvozna naročila dežel SEV s konvertibilnim plačevanjem (Poljska, Romunija) in bomo tako izgubili težko pridobljena tržišča.

Zaradi vsega navedenega prihaja naša delovna organizacija v vedno težji gospodarski položaj. Težko situacijo bi pa bistveno popravila vključitev konvertibilnega deviznega priliva iz držav SEV za koriščenje uvozne pravice. Postavljamo vprašanje, zakaj je vzhodni izvoz, plačljiv v USA dolarjih, izključen iz izračuna pravice uvoza?

Predsednik Štefan Nemeč: Kdo še želi postaviti delegatsko vprašanje? Tovariš Igor Pelan, kulturno-prosvetno področje, Koper!

Igor Pelan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Knjigo in izdajanje knjige smo uvrstili med kulturne dejavnosti in prav je tako. Vendar knjiga uživa to obravnavo le do tistega momenta, ko pride v prodajo. Ko pa je knjiga v knjigarni in na voljo kupcem, postane navadno blago, tako kot čevlji, sladkor, britvice ali kateri drugi trgovski artikli. Vendar danes ne mislim razpravljati o tem problemu knjige. Opozoril bi rad na pomen uvoza in izvoza slovenske knjige.

Z našimi predpisi je urejeno, da je knjiga oproščena carinskih dajatev in prav je tako. A kaj ko nam ta olajšava prinaša zelo malo koristi. Knjiga je po sedaj veljavnih predpisih pri uvozu izenačena z vsem ostalim potrošnim blagom. Tudi za knjigo velja tako imenovani LB režim. O problemu uvoza tujih strokovnih revij smo v našem zboru že slišali delegatsko vprašanje in odgovor.

Za uvoz knjig je določena devizna kvota. To je res. Problem, ki nas danes prav posebno zanima, pa je uvoz in izvoz slovenskih knjig. Založništvo tržaškega tiska iz Trsta in Založba Lipa iz Kopra že vrsto let skupno izdajata zbirko pesniških listov, ki jih tiskamo v Trstu, večino naklade pa prodamo v Sloveniji. Do 25. številke, to je približno polovica tretjega letnika te zbirke, ni bilo pri uvozu nobenih večjih težav. Sedaj pa v Trstu čakajo že štiri številke, ker se je pri izdaji te pesniške zbirke in pri uvozu zataknilo. Vprašanje je, ali pri carini ali pri SDK.

Med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Italijo so sklenjeni dvostranski sporazumi o oskrbi slovenskih šol v Italiji s slovenskimi knjigami, učbeniki ter tudi knjigami za šolske knjižnice ter o oskrbi italijanskih šol pri nas z italijanskimi knjigami. Pri tej kulturni izmenjavi pa je v zadnjem času prišlo do težav, z naše in ne z italijanske strani.

Carina je zahtevala pri izvozu naših knjig za slovenske šole v Italiji enak postopek, kot pri izvozu kateregakoli drugega blaga. Govorimo o enotnem slovenskem kulturnem prostoru, naletimo pa pri izvozu slovenske knjige na težave. Še večje težave pa so pri uvozu slovenske knjige, ki jih v skupnem programu izdajata slovenski založbi, ena tostran druga onstran meje.

Kdaj se bodo razmere izboljšale? Želeli bi, da bi se razmere čim hitreje uredile, da bi se izvozno-uvozni postopek za napredne slovenske knjige poenostavil, saj je to naša kulturna, moralna in politična zavest in potreba. To naj bo v premislek in v ukrepanje ter kot delegatsko vprašanje. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Želi še kdo postaviti delegatsko vprašanje? Ne želi nihče več? (Ne.)

Tovarišica Ozbič me je obvestila, da je pripravljena odgovoriti na prvo delegatsko vprašanje, to se pravi na delegatsko vprašanje, ki ga je postavil tovariš Gojko Vizovišek. Prosim!

Milica Ozbič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Čeprav ni v navadi, da se takoj odgovarja na delegatsko vprašanje, menim, da je zaradi aktualnosti postavljenega delegatskega vprašanja prav dati takoj nekaj pojasnil.

Situacijo, ki je nastala delno tudi zaradi uveljavljanja zakona o zagotovitvi plačil, vendar ne samo zaradi tega, na splošno opredeljujemo z imenom motnje v odnosih med proizvodnjo in trgovino.

Ker po znanih podatkih trgovina ne razpolaga z zadostnimi obratnimi sredstvi, ki imajo karakter trajnih obratnih sredstev, je bila prisiljena zmanjšati dobršen del vseh svojih naročil in prilagoditi obseg svojega poslovanja nivoju svojih trajnih obratnih sredstev. To je tudi vzrok težav v dobršnem delu industrije. Predvsem so se te težave potencirale v industriji potrošnega blaga, ker je morala trgovina omejevati obseg naročil.

Proizvodnja težav ne more prenašati naprej. Stvari so se zaostrele, posebej ko se je začela druga faza uveljavljanja tega zakona. Vsi vemo, da je do 15. maja potrebno pokriti vse obveznosti, ki so nastale iz medsebojnih upniško-dolžniških razmerij. Zaradi tega je v dobršnem delu slovenske in jugoslovanske industrije prišlo do resnih težav, ki se odražajo zlasti v kopičenju zalog in v zaostajanju proizvodnje. Zaradi tega se v zveznem merilu pripravlja nekaj ukrepov, ki naj bi pospešili kroženje blaga.

Prva skupina ukrepov, torej 11 točk, spada na področje kreditno-monetarne politike. Najpomembnejši od teh ukrepov je predlog — ki pa še ni šel skozi vse faze, ki so potrebne, da bi bil sprejet v delovni zasnovi, ki ima za cilj povečati obseg dolgoročnih kreditov za vsa tista področja združenega dela, kjer je to izključni zaviralni moment. Akcija gre za tem, da bi se del kratkoročnih kreditov in potenciala bank spremenil v dolgoročne kredite.

Seveda ni mogoče računati, da bi ves kratkoročni kreditni potencial bank s konverzijo prenesli v trajna obratna sredstva. Še vedno mora zaradi tekočih problemov pri financiranju tako industrije kot trgovine in ostalih dobršni del potenciala poslovnih bank ostati v kratkoročnem potencialu, vendar pa menimo, da se da del sedanjega kratkoročnega potenciala spremeniti v dolgoročne kredite in s tem omiliti nekatere težave.

Predvsem bi bilo po našem mnenju potrebno zajeti tudi trgovino. Ravno v trgovini je namreč v največji meri prisoten problem pomanjkanja obratnih sredstev, ker so leta trajajoče zamrznitve marž in rabatov v dobršni meri zmanjševale akumulativnost trgovine. Tako trgovina v svoje poslovne sklade ni mogla vnašati zadostnih sredstev.

Rezultatov s področja kreditno-monetarnih ukrepov ni pričakovati pred majem. Verjetno pa bodo v maju ti ukrepi sprejeti in upajmo, da bodo učinko-

viti. Seveda vseh problemov ne bodo razrešili. Predvsem moram opozoriti na to, da ne bodo razrešili ti ukrepi problemov v tistih organizacijah združenega dela, kjer niso samo ti odnosi med trgovino in proizvodnjo zakrivili trenutnih zastojev v proizvodnji, ampak so razlogi drugačni, globlji ali širši. Gre predvsem za primere zasičenosti trga in probleme v plasmaju, kjer se z ukrepi kreditno-monetarne politike ne da veliko pomagati.

Z drugim sklopom ukrepov si prizadevamo, da bi se z raznimi usmeritvami in preusmeritvami — teh je cela vrsta in vam jih ne bom podrobno naštevala, ker ne vem, katere od teh bodo dokončno sprejete — obstoječih virov sredstev podpre kritične točke v gospodarstvu. Drugi sklop ukrepov je pripravljen v sferi potrošniških posojil. Uredba o potrošniških posojilih bo v nekaterih določilih verjetno v kratkem spremenjena, tako da bodo v sistem prodaj prek potrošniških posojil vključeni artikli, ki do sedaj niso bili. Predvsem bodo vključeni vsi gradbeni artikli, ki seveda zajemajo lepo število raznih dejavnosti industrije, od opekarn do izdelovanja zaves itd., nadalje stavbeno pohištvo, ki je bilo doslej izključeno. Uredba bo v kratkem predložena medrepubliškemu komiteju za finance, ki ima nalogo usklajevati stališča republik in pokrajin. Stališča republik in pokrajin so v delovni fazi že uskladena, tako da tukaj ne bo več ovir.

Nadalje so v pripravi predlogi v sferi potrošniških posojil, ki gredo za tem, da se z znižanjem pologa kupcev ob odločitvah za nakupe pospeši oziroma doda nov interes. Znižanje pologov ima za cilj, da pospešimo nakup izdelkov tistih panog, kjer so zastoji in kopičenje zalog največji. Predvsem mislim tu na belo tehniko in podobno.

S tretjim sklopom ukrepov si prizadevamo, da bi se znižal temeljni prometni davek za celo serijo artiklov. Sedaj vam ne moremo razlagati, za katere artikle in za kakšne stopnje gre. Računamo, da bo to pripravljeno do srede maja. Seveda je velika težava v tem, ker so republiški oziroma zvezni proračuni vezani na ta vir dohodkov in je treba vzporedno s predlogi za zniževanje najti tudi ustrezen protipredlog, katere stopnje in za katere artikle naj se zvišajo, kajti v proračunih je nemogoče brisati ta del kot vir dohodkov. Zaradi tega tudi ta ukrep zelo počasi leze svojo pot. Upamo, da je tik pred zaključkom in da bo kmalu pripravljen.

To so tri skupine predlogov, ki imajo za cilj omiliti učinek zakona o zagotovitvi plačil. Moram poudariti, da gre samo za omiljevanje, ne pa za odpravo vseh, ponekod zelo težkih posledic. Vendar pa bodo ti ukrepi taki, da bodo tam, kjer ni drugih razlogov, težave odpravljene. Če pa obstajajo poleg tega zakona še drugi razlogi za zaskrbljenost, potem ni mogoče pričakovati, da bodo s temi ukrepi odpravljene. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Želi še kdo postaviti ali odgovarjati na vprašanje? Očitno ne. Sprašujem pa tovariša Vizoviška, ali je zadovoljen z odgovorom? (Da.)

Potem je na to vprašanje odgovorjeno.

Je še kakšno delegatsko vprašanje? Če ne, smo zaključili dnevni red. Vsem delegatom se zahvaljujem. Naslednja seja bo 26. maja. Ker se do 1. maja ne vidimo, izkoriščam to priliko, da čestitam vsem navzočim delegatom, prek vas pa tudi drugim delegatom praznik dela 1. maj.

(Seja je bila končana ob 14.10.)

30. seja

(26. maja 1976)

Predsedoval: Štefan Nemec,
predsednik Zbora združenega dela

Začetek seje ob 9.15.

Predsednik Štefan Nemec: Pričenjam 30. sejo Zbora združenega dela, ki sem jo sklical na podlagi 365. člena ustave SR Slovenije in prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Z dopisi z dne 6. 5. 1976, 17. 5. 1976 in 18. 5. 1976 sem razširil dnevni red današnje seje zbora z naslednjimi točkami:

- predlogom zakona o spremembah zakona o podaljšanju rokov za določitev stopenj in osnov davkov za leto 1976;

- predlogom odloka o uporabi devizne kvote od odkupljenih deviznih nakazil delavcev in izseljencev;

- predlogom zakona o ratifikaciji pogodbe med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o spremembah in dopolnitvah pogodbe med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o skupni državni meji, z dne 8. aprila 1965;

- predlogom zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju;

- predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o posebnem republiškem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve ter o načinu, po katerem občani in zasebne pravne osebe obračunavajo in plačujejo davek od prometa proizvodov in storitev;

- predlogom zakona o dopolnitvi zakona o uvedbi in stopnjah republiških davkov in taks;

- predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu;

- predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj;

— predlogom odloka o poroštvu Socialistične republike Slovenije imetnikom obveznic, izdanih za financiranje 380 kV omrežja in modernizacijo magistralnih železniških prog v SR Sloveniji, v znesku 13 milijonov ZDA dolarjev.

Glede na ugotovitev Zakonodajno-pravne komisije, ki izhaja iz njenega poročila z dne 19. 5. 1976, da po 13. členu zakona o izobraževalnih skupnostih Skupščina SR Slovenije potrjuje samoupravne sporazume posebnih izobraževalnih skupnosti, ne pa tudi statute, umikam z dnevnega reda potrditev statuta Izobraževalne skupnosti za gozdarstvo.

Glede na to predlagam zboru, da sprejme naslednji dnevni red:

1. izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije;

2. odobritev zapisnika 29. seje Zbora združenega dela;

3. ocena gospodarskih gibanj v prvih mesecih 1976. leta;

4. predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Socialistične republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1975;

5. letno poročilo o delu Službe družbenega knjigovodstva v letu 1975 in program dela Službe družbenega knjigovodstva za leto 1976;

6. zaključni račun dohodkov in izdatkov Narodne banke Slovenije za leto 1975;

7. finančni načrt Narodne banke Slovenije za leto 1976;

8. zaključni račun Narodne banke Slovenije za leto 1975;

9. predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih;

10. predlog zakona o dedovanju;

11. predlog zakona o varstvu pred hrupom v naravnem in bivalnem okolju;

12. predlog odloka o zavarovanju redkih ali ogroženih rastlinskih vrst;

13. predlog zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju;

14. predlog zakona o spremembah zakona o podaljšanju rokov za določitev stopenj in osnov davkov za leto 1976;

15. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o posebnem republiškem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve ter o načinu, po katerem občani in zasebne pravne osebe obračunavajo in plačujejo davek od prometa proizvodov in storitev;

16. predlog zakona o dopolnitvi zakona o uvedbi in stopnjah republiških davkov in taks;

17. predlog odloka o uporabi devizne kvote od odkupljenih deviznih nakazil delavcev in izseljencev;

18. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu;

19. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj;

20. predlog odloka o poroštvu Socialistične republike Slovenije imetnikom obveznic, izdanih za financiranje 380 kV omrežja in modernizacijo magistralnih železniških prog v SR Sloveniji, v znesku 13 milijonov ZDA dolarjev;

21. predlog zakona o ratifikaciji pogodbe med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o spremembah in dopolnitvah pogodbe med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o skupni državni meji z dne 8. aprila 1965;

22. predlog za črtanje 21. člena zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci;

23. osnutek poslovnika Zbora združenega dela;

24. volitve in imenovanja;

25. vprašanja delegatov.

Vprašujem delegate, ali se s predlaganim dnevnim redom strinjate! Ali ima kdo kakšno pripombo glede na spremenjeni dnevni red?

Očitno ni pripomb. Potem dajem predlagani dnevni red na glasovanje. Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje z dvigom roke! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala lepa.

Ugotavljam, da je zbor predlagani dnevni red soglasno sprejel.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja in poročilo te komisije.

Predlagam, da v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za današnjo sejo izvolimo naslednje delegate: za predsednika Zoro Gosak, za člana Dušana Obada in Alojzijo Vižintin. Ali so predlagani delegati navzoči? (Da.) Prosim, če dvignejo roko! (Vsi trije delegati dvignejo roko.)

Želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Nihče.) Potem dajem predlog na glasovanje. Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 30. sejo zbora izvoljeni: za predsednika Zora Gosak, za člana Dušan Obad in Alojzija Vižintin.

Prosim predsednika in člana Komisije, da pregledajo pooblastila delegatov oziroma poročilo, ki ga je pripravila strokovna služba, ter nato poročajo zboru. Med tem časom bom dal nekaj obvestil.

K posameznim točkam dnevnega reda so bili za današnjo sejo Zbora povabljeni predstavniki Republiške konference Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije, Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarske zbornice SR Slovenije, Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje, Narodne banke Slovenije, Službe družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji — Centrala Ljubljana in Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije.

Na sejo zbora so bili povabljeni tudi predsedniki odborov Zbora združenega dela, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ in delegati iz SR Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFRJ. Vse lepo pozdravljam in vabim k sodelovanju.

Ker imajo delegati v smislu 212. člena ustave SR Slovenije in v smislu 12. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije pravico govoriti v jeziku svojega naroda, vprašujem delegate, ali želi kdo razpravljati v italijanskem ali madžarskem jeziku! Ugotavljam, da se ni prijavil noben delegat, da bi v svoji razpravi na seji zbora uporabil pravico, ki je določena z ustavo in poslovníkom.

Poleg tega vas obveščam, da sva se s predsednico Zbora občin na predlog Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije dogovorila, da bomo poslušali ekspozice k oceni gospodarskih gibanj v prvih mesecih letošnjega leta in uvodno obrazložitev k predlogu zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju na skupnem zasedanju Zbora združenega dela in Zbora občin, in sicer po končani drugi točki dnevnega reda.

Obveščam vas tudi, da bomo po končani seji zbora imeli 1. sejo sekcije Kluba delegatov Skupščine SR Slovenije za področje dela našega zbora. Prosim vas, da se seje polnoštevilno udeležite.

Dogaja se, posebno takrat, kadar je dolg dnevni red, da je proti koncu seje večji osip. Prosim, da ne zapuščate seje pred zaključkom! Obljubljeno je, da bo ta seja zelo kratka.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 29. seje Zbora združenega dela.

Zapisnik 29. seje Zbora združenega dela ste dobili. Ali ima morda kdo kakšno pripombo ali predlog za dopolnitev zapisnika? (Nihče.) Dajem zapisnik 29. seje na glasovanje. Kdor je za potrditev zapisnika, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zapisnik 29. seje Zbora združenega dela odobren.

Je Komisija zaključila delo? Prosim predsednika Komisije, če da poročilo!

Zora Gosak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za 30. sejo, dne 26. 5. 1976:

Zbor združenega dela šteje 150 delegatov. Za današnjo sejo je predložilo delegatska pooblastila 146 delegatov, in sicer z gospodarskega področja 90 delegatov, s prosvetno-kulturnega področja 18 delegatov, s socialno-zdravstvenega področja 13 delegatov, iz kmetijske dejavnosti 17 delegatov, iz obrtne in podobnih dejavnosti 4 delegati, iz delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev ter drugih delovnih skupnosti 5 delegatov, iz delegacije aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi v oboroženih silah SFRJ 1 delegat.

Na današnji seji nista prisotna dva delegata, in sicer 1 delegat iz skupine delegatov za kmetijsko dejavnost 4. okoliša in 1 delegat iz skupine delegatov za področje obrtne in podobnih dejavnosti 3. okoliša.

Komisija je pregledala vsa predložena pooblastila in ugotovila, da so vsa pooblastila v skladu z zakoni in ustavo SR Slovenije. Zato predlaga, da Zbor združenega dela vsa predložena pooblastila verificira.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa. Želi kdo o tem poročilu razpravljati? (Nihče.) Potem dajem poročilo na glasovanje. Glasovali bomo javno in v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno.

Kdor je za poročilo, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastilo delegatov za 30. sejo Zbora združenega dela.

Ugotavljam, da zbor lahko veljavno odloča, ker je na seji navzoča večina delegatov.

Sedaj prekinjam sejo Zbora združenega dela in prosim, da ostanete na svojih mestih toliko časa, da se zberejo še delegati Zbora občin. Potem bomo poslušali skupen ekspeze in obrazložitev.

(Seja je bila prekinjena ob 9.20 in se je nadaljevala ob 10.25.)

Predsednik Štefan Nemeč: Nadaljujemo sejo Zbora združenega dela.

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na oceno gospodarskih gibanj v prvih mesecih 1976. leta, ki jo je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje.

Za svoje predstavnike je Izvršni svet k tej točki dnevnega reda določil tovariša Mirana Mejaka, člana Izvršnega sveta in predsednika Odbora Izvršnega sveta za gospodarstvo in finance, Zvoneta Dragana, podpredsednika Izvršnega sveta, Jožeta Zakonjška, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem, tovarišico Milico Ozbič, članico Izvršnega sveta in republiško sekretarko za finance, dr. Antona Fazarinca, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli poleg ocene gospodarskih gibanj, ki je bila objavljena v Poročevalcu št. 11, še oceno in stališča Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1976, z informacijo o upniško-dolžniških razmerjih.

Gradivo so obravnavali: Odbor za družbenoekonomski razvoj, Odbor za družbenoekonomske odnose in Odbor za agrarno politiko, ki so dali skupno poročilo, ter Odbor za finance, ki je prav tako dal poročilo.

Danes na klop pa ste prejeli predlog stališč, ki ga je predložil Odbor za družbenoekonomski razvoj našega zbora, in predloge ter stališča Družbenopolitičnega zbora, ki je oceno gospodarskih gibanj obravnaval na svoji seji dne 24. maja 1976. Družbenopolitični zbor je za svojega predstavnika določil tovariša Vladimira Logarja, delegata Družbenopolitičnega zbora in podpredsednika Skupščine SR Slovenije.

Na današnji seji zbora je navzoč Odbor za družbenoekonomski razvoj našega zbora, ki je predlagatelj stališč in bo spremljal razpravo. Po končani razpravi se bo ta odbor sestal z Odborom za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin ter glede na razpravo predlagal spremembe in dopolnitve predloženih stališč.

Ali želijo morda poročevalci odborov poročilo in predloge stališč še ustno dopolniti ali obrazložiti? Tovariš Kert? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim! Besedo ima delegat Rudi Perozzi, gospodarsko področje, 6. okoliš — Nova Gorica!

Rudi Perozzi: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša delegacija je z vso pozornostjo proučila oceno in stališča Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije v letu 1976 in hkrati s tem ocenjevala gospodarski in družbeni položaj občine Nova Gorica v prvih mesecih leta 1976.

Na podlagi pregleda poslovnih uspehov in položaja nekaterih delovnih organizacij v občini, ki opredeljujejo strukturo gospodarstva v novogoriški občini, podpiramo oceno in stališča Izvršnega sveta, predvsem pa naloge, ki so izpostavljene v II. točki ocene in stališč. Poleg tega želimo z našo razpravo dopolniti oceno in ukrepe, ki so potrebni za ožvitev proizvodnje z vidika specifičnosti, ki se kažejo v novogoriških gospodarskih gibanjih.

V industriji plastičnih mas je bil dosežen v prvih štirih mesecih le 80% proizvodni plan, v mesecu aprilu celo samo 50%. V primerjavi z istim obdobjem lanskega leta se proizvodnja ni povečala.

Predpisi o zagotavljanju plačil so praktično povsem ustavili povpraševanje po investicijski opremi (npr. pekarska oprema v »Gostolu«), čeprav se ocenjuje, da so potrebe tolikšne, da bi se lahko prodajala celo za leto ali dve vnaprej. Podoben je položaj industrije gradbenih elementov, za katero ugotavljamo, da je bila glede proizvodnje prednapetih betonskih konstrukcij za gradnjo industrijskih objektov v neenakopravnem položaju nasproti proizvajalcem železnih konstrukcij. Za obe panogi je nujno potrebno rešiti vprašanje kreditiranja investicijske opreme in elementov, kar lahko pozitivno vpliva na investicijsko dejavnost.

Položaj opekarsko-keramične industrije se sedaj nekoliko izboljšuje zaradi znižanja zveznega prometnega davka in potrošniškega kreditiranja, vendar bi bilo potrebno zmanjšati tudi republiški in občinski prometni davek.

Industrija gradbenega materiala namreč opozarja na nelogičnost, da je prometni davek za gradbeni material višji kot za proizvode bele tehnike, avtomobile in celo za kozmetiko. V zahodnih državah je to obratno, na Vzhodu pa ta material celo ni obdavčen. Vprašanje, ali naj se s politiko prometnega davka zavira zasebna gradnja, je najbrž odveč. Tako družbeno kot zasebno gradnjo je treba poživiti, bodisi z zmanjševanjem prometnega davka, ki ga plačuje zaseben kupec gradbenega materiala, bodisi s kreditiranjem gradbene operative, ker ta v največji meri daje impulz za oživetev proizvodnje v drugih panogah.

Kmetijstvo v naši občini je v specifičnem položaju. Glavna proizvodnja je proizvodnja vina. Kmetijske delovne organizacije so v naši občini organizirale kooperacijo z zasebnimi kmetovalci na novih naprednih načelih, tako da odkupujejo grozdje, s tem pa lahko v večji meri vplivajo na asortiment in kvaliteto. Zaradi tega je potrebno kreditirati del starih zalog in vsakoletni odkup grozdja, za kar pa te organizacije nimajo dovolj lastnih obratnih sredstev. Druge kmetijske predelovalne organizacije odkupujejo vino, zato tega problema ne čutijo. Sedaj razpolaga ta panoga s kratkoročnimi obratnimi sredstvi. Za ureditev položaja je nujno potrebna konverzija teh kreditov, ki bi vplivala na pospešeno proizvodnjo.

Gradbeništvo v občini tare predvsem nekontinuirana proizvodnja, ki je rezultat skokovitih sprememb v investicijskih dejavnostih in politiki. Na področju stanovanjske gradnje, ki predstavlja 60 % celotne proizvodnje, je nevarnost popolnega zastoja, ker niti v občini niti v SR Sloveniji ni sistemsko rešeno vprašanje financiranja primarne komunalne opreme v stanovanjskem gospodarstvu. Menimo, da je nujno potrebno sistemsko rešiti to vprašanje, kot smo ga rešili za stanovanjsko gradnjo.

Gospodarstvo v občini ima zastoje v prodaji nasploh, razen pri prodaji avtomobilov, zato je težko trditi, da so ti zastoji v vzročni povezavi s strukturo gospodarstva. V tem trenutku je še premalo indikatorjev, ki naj gospodarstvu povedo, katero industrijo bo potrebno postopno preusmeriti in katere ne, ker ima dobre perspektive tako na domačem kot tudi na tujem tržišču. Da bi gospodarstvo jasneje videlo svoje perspektive, bi bilo potrebno pripraviti temeljitejšo analizo, s katero bi ugotovili poglobitve vzroke zastojev, proučili raven kupne moči, usmeritev kupne moči in nakazali gospodarstvu ustrezne rešitve poleg tistih, ki jih že kot prioritete nakazujejo ocene in stališča Izvršnega sveta.

Trgovina, pa tudi prehrabena, tekstilna, kemična industrija in industrija gradbenega materiala ter druga predelovalna industrija opozarjajo, da trgovina

razpolaga z odločno premajhnimi obratnimi sredstvi. Ker sama ni več akumulativna in ker se nabavne cene povečujejo, trgovina zmanjšuje svoje zaloge ter na račun zmanjševanja zalog zožuje asortiment in s tem ponudbo. Proizvajalne delovne organizacije menijo, da je trgovini potrebno zagotoviti trajna obratna sredstva, da bi lahko izboljšala ponudbo in prodajo. To posebej velja za trgovino na obmejnem območju, katere prodaja je pomembna v maloobmejnem izvozu.

V zvezi z restrikcijami pri uvozu investicijske opreme in nadomestnih delov je potrebno ugotoviti, da so ponekod bile za dalj časa ustavljene cele proizvodne linije. Zavedati se moramo, da industrija ne more delati kvalitetno z zastarelimi stroji. V primerih, da opreme ne izdelujemo doma, je škodljiva vsaka uvozna restrikcija, zato bi se morali sedaj in v prihodnje odgovorneje opredeljevati do takšnih ukrepov ter k rešitvam pristopati selektivno.

Organizacije združenega dela opozarjajo na togost v nekaterih predpisih. Tako zakonodaja o medsebojnih delovnih razmerjih delavcev v združenem delu onemogoča nadurno delo takrat, ko je naročil naenkrat več, ko so delavci sicer pripravljeni delati. Družbena režija je predraga. Tudi režija v gospodarstvu skokovito narašča brez vpliva delavcev v združenem delu. Postopki pri upravnih in drugih organih so odločno predolgi, kar vse vpliva na neučinkovitost poslovanja in slabše proizvodne rezultate.

Naj na koncu opozorimo še na problem, da se v Jugoslaviji različno držimo rokov glede zagotavljanja plačil, kar ima lahko negativne posledice. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa. Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima Božo Cvetkovič, delegat z gospodarskega področja, 8. okoliš — Kranj!

Božo Cvetkovič: Na skupnem zasedanju Zbora združenega dela in Družbenopolitičnega zbora Skupščine občine Kranj dne 24. 5. 1976 sta me oba zbora pooblastila, da pri oceni gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976 podam naslednja stališča:

Zaradi izrednega pomena za nadaljnje usmerjanje gospodarstva je občinska skupščina Kranj kot konferenca delegacij na sejah Zbora združenega dela in Družbenopolitičnega zbora obravnavala oceno gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976. Oba zbora sta pri tem primerjala podatke iz ocene z gospodarskimi gibanji v občini v letu 1975 in tudi v prvih treh oziroma štirih mesecih leta 1976.

Tudi v naši, industrijsko dosti razviti občini, kažejo gospodarska gibanja v zadnjem času naslednje značilnosti:

— zunanjetrgovinska menjava se giblje v prvih štirih mesecih v okviru letnega družbenega načrta; izvoz je bistveno večji kakor v istem obdobju lanskega leta, uvoz pa je minimalno večji;

— zaposlovanje nove delovne sile je znatno nižje od predvidevanja, kar kaže na racionalno zaposlovanje delovnih organizacij, obenem pa je to tudi posledica splošne gospodarske situacije;

— produktivnost industrijske proizvodnje se znižuje, ob hkratnem povečanju zalog gotovih izdelkov, kar je posledica zmanjšane obsega blagovne menjave. To zahteva povečanje obratnih sredstev industrijskih proizvajalcev.

Navedene značilnosti v gospodarstvu naše občine so na splošno enake, kot se v oceni ugotavljajo za celotno gospodarstvo republike. Glede na to, da sta

se oba zbora strinjala s konceptom nadaljnjih ukrepov, ki naj za prihodnje zagotovijo ugodnejši potek gospodarskih gibanj, Skupščina občine Kranj načeloma sprejema oceno in stališča, ki so navedena k oceni gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976 v SR Sloveniji.

Skupščina pri tem opozarja še na naslednje:

1. Rast družbenega proizvoda, kot je predvidena v resoluciji o družbeno-ekonomski politiki in razvoju SR Slovenije, ne bo realizirana z anonimno emisijo kreditnih sredstev, kakor je bil to primer v zadnjih mesecih leta 1975 in tudi v prvih mesecih letošnjega leta, ko se je trenutno izboljšala likvidnost slovenskega gospodarstva, temveč s strogo namensko porazdelitvijo teh sredstev, ki bodo oživila predvsem tisto proizvodnjo, ki ima možnosti za realizacijo na domačem tržišču. Obenem bo moral republiški izvršni svet s sodelovanjem Gospodarske zbornice zagotoviti tako združevanje dela in sredstev, ki bo v okvirih dohodkovno soodvisnih celot zagotavljalo tudi delitev rizika, predvsem med proizvodnjo in trgovino. To bo vplivalo na boljšo preskrbo prebivalstva s potrošnimi dobrinami, hkrati pa s spremenjeno politiko potrošniških kreditov tudi občutno poživilo povpraševanje.

2. Zunanjetrgovinska menjava v prvih treh mesecih letošnjega leta je kljub manjšemu fizičnemu obsegu relativno ugodna, vendar bo moral Izvršni svet Skupščine SR Slovenije zagotoviti tudi v prihodnje nemoteno oskrbo proizvodnih delovnih organizacij z uvoženimi surovinami, reprodukcijskimi materiali in strojno opremo, ki je doma ne proizvajamo. To pomeni, da se bo moral zavzemati za takojšnje sprejetje sistemskih ukrepov na področju zunanjetrgovinske menjave, ki bodo na eni strani zagotavljali nemoten proizveden proces gospodarskih panog, vezanih na uvoz, obenem pa le-te tudi stimulirali za povečanje izvoza. Združeno delo se bo moralo tudi na področju zunanjetrgovinske menjave organizirati tako, da bo na podlagi poslovno-tehničnega sodelovanja zagotavljalo tudi ugodnejšo regionalno strukturo.

3. Glede na dejstvo, da je leto 1976 prvo leto srednjeročnega obdobja, za katerega še ni sprejet družbeni načrt in v katerem se pogoji gospodarjenja bistveno razlikujejo od tistih v prihodnjem obdobju, bo moral Izvršni svet Skupščine SR Slovenije zagotoviti take rešitve trenutnega gospodarskega položaja, ki bodo tudi dolgoročno zagotavljale ugodnejše pogoje gospodarjenja, in to predvsem na področju kreditno-monetarne sistema in zunanjetrgovinske menjave. Hvala lepa.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Hvala lepa. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Jakob Babnik, gospodarsko področje, 33. okoliš!

J a k o b B a b n i k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na koordinacijskem sestanku dne 24. 5. 1976 so delegati ljubljanskih občin razpravljali o oceni gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976.

V podrobni razpravi so se strinjali z oceno gospodarskih gibanj v prvih treh mesecih leta 1976 in s poročilom Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Poleg stališča Izvršnega sveta, da bodo republiški organi poskušali v okviru federacije doseči poenostavitev in olajšanje uvoza reprodukcijskega materiala in omiliti kvantitativne restrikcije pri uvozu, delegati opozarjajo še na nekatere probleme, ki nastajajo zaradi administriranja pri uvozu. Vsi delegati se strinjamo, da je v prid stabilizacije moralo priti do restrikcije uvoza, vendar je ta administrativna prepoved povlekla za seboj tudi niz proizvodnih problemov

našega gospodarstva. Temeljne organizacije združenega dela so ostale tako brez reprodukcijskega materiala, orodij, rezervnih delov in podobnega. Nepreskrbljeni trg z navedenimi materiali in rezervnimi deli pa ni imel doma proizvajalca, ki bi ga preskrbel s tem materialom.

Po razpravi so delegati na koordinaciji sprejeli zaključke, ki naj služijo kot napotki za izvajanje in usmerjanje politike uvoza in stimulacije inovacij slovenskega gospodarstva. Predlagamo, da jih Izvršni svet, kolikor je to mogoče, vključi v svoj program:

— z ustrezno pripravo domače proizvodnje stimulirati domačo industrijo za proizvodnjo elementov in materialov, ki jih lahko z našo surovinsko bazo in izkušnjami proizvajamo; s tem v zvezi pospešiti aplikativno raziskovalno dejavnost ter inovatorstvo;

— pri administrativnih prepovedih uvoza je potrebno natančno upoštevati, kateri elementi se lahko uvažajo — glede na že uvoženo tehnologijo, da bi nemoteno tekla proizvodnja in ki jih domača industrija ne bi nikoli izdelovala;

— obenem z uvedbo restrikcij uvoza bi morala biti uvedena kontrola cen domačih reprodukcijskih materialov za potrebe industrije. Nikakor ne bi smeli dopuščati, da bi domači reprodukcijski materiali dosegali višje cene kot uvoženi, ker bi tako tudi brez restrikcij uvoza dosegli večje povpraševanje po domačih reprodukcijskih materialih.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa. Besedo ima dr. Srečko Herman, delegat socialno-zdravstvenega področja, 1. okoliš — Ljubljana!

Dr. Srečko Herman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša delegacija si je v prizadevanju, da se izboljšajo razmere v naši družbi, kot tudi v zdravstvu, pridružila razpravljanju o trenutni situaciji in je na zadnji seji, ki je bila prejšnji četrtek, nekoliko širše obravnavala situacijo, v kateri so zdravstvene delovne organizacije.

Že na začetku vas prosim, da oprostite, če bom s svojo razpravo nekoliko daljši. Zdi se mi, da je nujno potrebno, da že na začetku gibanj, ki imajo negativne posledice za zdravstveno varstvo v letošnjem letu, kar lahko prizadene vsakega od nas, na njih opozorimo, tako da bi mogoče s skupnimi ukrepi, ki bi jih sprejeli dovolj zgodaj, preprečili neželene posledice.

Resolucija o družbenoekonomskem razvoju Slovenije v letu 1976 je naložila zdravstvenim skupnostim obveznost, da ohranijo doseženo raven zdravstvenega varstva. Pri tem pa se točno ne ve, kaj naj bi se upoštevalo pri določanju dosežene ravni zdravstvenega varstva, ali je to mogoče število zaposlenih, število oskrbnih dni, število operacij ali kaj drugega.

Ne glede na to so zdravstvene delovne organizacije resolucijo temeljito proučile, jo analizirale in se trudijo, da bi jo uresničile. Dejstvo je, da so pravice delovnih ljudi in občanov do zdravstvenega varstva zagotovljene z zakonom o zdravstvenem varstvu in s samoupravnimi akti zdravstvenih skupnosti. Izkoriščanje teh pravic, ki pogojujejo obseg zdravstvenega varstva, pa je odvisno od števila prebivalcev, njihove starostne strukture, obolenosti in njihove zdravstvene prosvetljenosti.

Vsi ti dejavniki so v stalnem porastu in torej delujejo pospešujoče na rast obsega zdravstvenih storitev.

Zdravstvene delovne organizacije ne bodo mogle same, z lastnimi silami uskladiti dosežene ravni zdravstvenega varstva s povečanimi zahtevami, ker so

zaradi dosedanje stabilizacijske politike same v težkem položaju in ker je povpraševanje po zdravstvenem varstvu zaradi zaostrenega položaja v gospodarstvu nad pričakovanim, kar se odraža tudi v povečani bolezenski odsotnosti z dela.

Da bi lahko izpolnili določila resolucije in ugotovili, kako bi skupno prebrodili nastale težave, bi se morali najprej dogovoriti, kako naj se razdelita novo nastajajoča odgovornost in breme med zdravstvene delovne organizacije, zdravstvene skupnosti, delovne ljudi in ostale občane.

V letu 1976 so izvajalci zdravstvenega varstva v težkem finančnem položaju, za kar je več razlogov, ki bi jih lahko razporedili po vzrokih v naslednje skupine:

1. splošni položaj gospodarstva z ekstenzivnim zaposlovanjem, stalnim hitrim naraščanjem cen, nizko stopnjo produktivnosti, velikimi potrebami po uvozu reprodukcijskega materiala in sredstev za proizvodnjo;

2. relativno visoka raven zdravstvenega varstva, ob stalnih zahtevah po uvajanju vseh najsodobnejših znanstvenih dosežkov na zdravstvenem področju in ob zelo široko razvejanih pravicah do zdravstvenega varstva, kar je bilo možno vzdrževati v pogojih inflacijskega financiranja. To bo pri delitvi realiziranega družbenega proizvoda, tako kot je programirano sedaj, izredno problematično.

Navedel bom ob tej priliki Karla Marxa, ki je v »Kritiki Gothskega programa« predvidel za socialistično družbeno ureditev nujnost hitrejše rasti sredstev za skupno porabo od rasti narodnega dohodka, ob hkratnem zmanjševanju splošne porabe;

3. sistemsko, razen idejnih zasnov, neurejena menjava dela, za katero ni bila izdelana niti metodologija, niti niso bila izdelana merila in ostali instrumentariji. Prav tako je načelno oziroma idejno sicer rešen cel sklop drugih problemov, metodološko pa sploh ne, kar prav tako zadeva v poslovanje zdravstvenih delovnih organizacij, kot je na primer splošna disciplina glede izvajanja predpisov, resolucij, dogovorov in drugega.

To so slabosti, katerim je podvržena naša celotna družba in zdravstva ni moč izvzeti. Nemogoče je namreč pričakovati, da bi se zdravstvene delovne organizacije obnašale drugače od vseh ostalih organizacij združenega dela v gospodarstvu in drugih družbenih službah, čeprav se trudijo, da bi svoje poslovanje prilagodile načrtovanim gospodarskim gibanjem.

Karakterističen za to trditev je podatek Komisije za družbeno dogovarjanje na področju delitve dohodka in osebnih dohodkov v poročilu o dinamiki in ravneh osebnih dohodkov z dne 17. marca 1976, v katerem je na 4. strani navedeno, za koliko so se v prvih 9 mesecih leta 1975 v primerjavi z istim obdobjem leta 1974 povečali osebni dohodki: v gospodarstvu je bil indeks osebnih dohodkov 132, pri indeksu družbenega bruto proizvoda 125, indeks ostanka dohodka pa je bil 113; družbene dejavnosti so imele indeks družbenega bruto proizvoda 132, indeks osebnih dohodkov in ostanka dohodka pa 133.

Navedeni podatki jasno kažejo, kdo je v večji meri izpolnjeval dogovorjena stališča oziroma kdo jih je bistveno kršil. Pri tem ne gre prezreti dejstva, da so v absolutnih zneskih po istem viru, tabela 2, znašali poprečni bruto osebni dohodki na pogojno nekvalificiranega delavca v zdravstvenih dejavnostih od 214 do 296 novih din manj kot v gospodarstvu in da so take razlike v vsem obdobju od leta 1972 do 1975.

Brez dvoma so take tendence tudi za vnaprej, saj je v istem gradivu na strani 17 zapisano: »Vsekakor pa za leto 1976 ni sprejemljivo stališče, da se naj izenačujejo osebni dohodki na pogojno nekvalificiranega delavca z osebnim dohodkom v gospodarstvu«. Tak pojav, ki traja že vrsto let, pa ni v skladu z ustavnim določilom o enakem družbenoekonomskem položaju vseh delavcev. Ustava je bila razglašena že 28. februarja 1974 in je od takrat minilo že več kot dve leti.

Kljub vsemu navedenemu pa je zdravstvo opravilo ogromno delo in doseglo lepe uspehe. Oglejmo si nekaj podatkov, ki dokumentirajo to trditev.

Raven zdravstvenega varstva pri nas nenehno raste in gre vzporedno z evropskim povprečjem. Pravice iz zdravstvenega zavarovanja, ki so izredno obsežne, saj so praktično zavarovani vsi prebivalci, se izkoriščajo zelo intenzivno, kar lahko potrdi podatek, da so v letu 1970 zdravstveni delavci v osnovni zdravstveni službi na 100 prebivalcev Slovenije opravili 519 ur pregledov, leta 1974 pa že 598 ur, kar je 15,2% povečanje. Tudi število hospitaliziranih zavarovancev se je v istem obdobju povečalo za 12,8 %. Najbolj pa se je dvignilo število specialističnih pregledov, ki niso le kvantitativni, temveč predvsem kvalitativni pokazatelj zdravstvenega varstva. Tako zdravstveno varstvo ima, zaradi svoje intenzivnosti, in še bolj zaradi visoke strokovne ravni, nemajhen vpliv na podaljšanje življenjske dobe, na padanje splošne umrljivosti, zlasti pa vpliva na zmanjšanje umrljivosti dojenčkov.

Medtem ko ugotavljamo na eni strani zaradi intenzivnega zdravstvenega varstva in kvalitete zdravstvene službe uspešnost boja proti določenim boleznim, ki smo jih praktično že izkoreninili ali smo tik pred tem, nam na drugi strani rastejo bolezni dihal, obtočil, prebavnega trakta, rakaste bolezni, starostne bolezni in število nezgod, čemur je predvsem vzrok spremenjen način življenja, novi delovni pogoji, sprememba okolja in življenjskih navad ter višji življenjski standard.

Da bi zmogli tako razširjeno in zahtevno zdravstveno varstvo, smo morali zdravstvene ustanove prostorsko povečati. To se nanaša predvsem na bolnišnice. Tako se je v obdobju 1970—1975 število hospitaliziranih bolnikov dvignilo za 12,8 %, število oskrbnih dni za 2,3 %, poprečna ležalna doba se je zmanjšala za 9,3 %, število specialističnih pregledov, kot sem že omenil, pa je naraslo.

Hkrati s kapacitetami smo morali povečati tudi število delovnih mest in seveda usposobiti celotno zdravstveno službo za opravljanje njenih nalog, tako glede opreme kot tudi glede kadrov. Rast zaposlovanja, ki je bila v 70-tih letih večja v bolnišnični službi, se je že lani prevesila v korist splošne službe. Število na novo zaposlenih delavcev v letu 1975 se je v splošni zdravstveni službi povečalo za 7,2 %, v bolnišnični službi pa le za 2,6 %.

Spreminja se tudi struktura zaposlenih in se večja število zdravstvenih delavcev, zaposlenih v zdravstvu. Struktura zaposlenih v zdravstvu se boljša v korist zdravstvenih delavcev, pada pa število administrativnih kadrov.

Ob upoštevanju izboljšanja opremljenosti, večjega števila zaposlenih, rastoče kvalitete in kvantitete, se ob stalno prisotni inflaciji sredstva, namenjena neposrednemu zdravstvenemu varstvu, v absolutnem znesku sicer večajo, v relativnem razmerju do narodnega dohodka pa v letu 1975 že padajo. Če primerjamo neposredno solidarnostno zdravstveno varstvo, to je dohodek zdravstvenih domov in ostalih zdravstvenih zavodov, ki izvira iz skladov zdravstvenega varstva, oblikovanih v Sloveniji, z narodnim dohodkom v Sloveniji, dobimo naslednje številke: v letu 1970 je delež tega varstva v narodnem do-

hodku znašal 3,27 %; če ta delež označimo z indeksom 100, je bil v letu 1974 3,88 % delež in je bil le za 0,1 indeksne točke večji; v letu 1975 pa je bil delež 3,85 %, kar pomeni, da je bil za 1,1 indeksno točko večji kot v letu 1974.

Zdravstvene organizacije so se tega zavedale in so v korist ohranitve ravnih doseženega zdravstvenega varstva sprejemale različne ukrepe za zmanjševanje stroškov in večanje dohodka. Skupnost zdravstvenih delovnih organizacij SR Slovenije je organizirala maja 1975 posvetovanje o racionalizaciji, na katerem so bili podani usmerjevalni referati za racionaliziranje za vse glavne dejavnosti zdravstvenega varstva. Zdravstvene delovne organizacije so nato izdelale racionalizacijske programe za svoje poslovanje, po katerih so se tudi ravnale. Rezultati teh programov so bili kmalu vidni, saj so se med drugim pričela intenzivna integracijska gibanja, ki so privedla tudi že do ustanovitve štirih sestavljenih organizacij združenega dela, ki imajo značaj zdravstvenega centra, in to v Ptuj, Murski Soboti, Celju in Novem mestu. Poleg tega pa tečejo intenzivni integracijski procesi tudi med kliničnimi institucijami in medicinsko fakulteto ter med zdravstvenimi zavodi v posameznih regijah.

Težje je zasledovati racionalizacijske ukrepe na področju materialnega poslovanja, ker jih v veliki meri prekriva povečanje obsega zdravstvenega varstva in pričetek obratovanja novih kapacitet, obenem pa je pomemben tudi vpliv inflacije.

Eden izmed naporov v tej smeri je razviden iz analize dohodkov leta 1975, ki kaže, da se je v primerjavi s preteklim letom povečala po doseženem dohodku realizacija za 25 %, medtem ko so se ostali dohodki dvignili za 30 %. To pomeni, da so zdravstvene organizacije intenzivno iskale uravnoteženje svojih proračunov s pomočjo dohodkov iz nezdravstvenih dejavnosti.

Racionalizacijska prizadevanja opazno demonstrira tudi indeks rasti stroškov za živila, ki znaša v zdravstvu za leto 1975 v primerjavi z letom 1974 samo 120, čeprav je po podatkih Zavoda za statistiko v SR Sloveniji indeks cen živil na drobno znašal 129,3, indeks cen živil na debelo pa celo 137. Tak relativno nizek porast teh stroškov je nedvomno posledica pospešenega uvajanja tabletne sistema delitve hrane in je s tem v duhu racionalizacijskih prizadevanj.

Na stroškovni strani je zanimivo gibanje amortizacijskih sredstev, ki so se, obračunana po minimalnih stopnjah, povečala za 18 %, nad minimalno stopnjo pa so se sredstva amortizacije v letu 1975 nasproti letu 1974 znižala za 19 %.

Podobno je tudi pri delitvi dohodka, saj so v sklad skupne porabe, in sicer v del, ki predstavlja obveznosti iz sindikalne liste, razporedile bolnišnice lahko samo 70 %, zdravstveni domovi pa samo 66 % tistih sredstev, ki so jih v ta namen razporedili v letu 1974. Ker se je osnova za formiranje teh sredstev dvignila za 20,9 %, pomeni, da so zdravstvene delovne organizacije vplačale v sklad skupne porabe 51 % oziroma 55 % manj, kot bi morale, da bi v letu 1976 lahko v celoti zadostile obveznostim iz sindikalne liste, ki bremenijo sklad skupne porabe.

Zdravstvene delovne organizacije posvečajo tudi v letošnjem letu posebno pozornost rasti materialnih stroškov, ki so že v prvih treh mesecih narasli nad pričakovanjem. Tako pozornost posvečajo tem stroškom zlasti zato, ker ni mogoče pričakovati, da bi z notranjimi rezervami uspeli nadomestiti 40 % rast cen, kar je navedeno v 14. členu družbenega dogovora o razporejanju dohodka v letu 1976. Materialni položaj zdravstvenih zavodov otežuje dejstvo, da so bile z velikimi materialnimi žrtvami delovnih ljudi in občanov aktivirane nove kapacitete za izboljšanje zdravstvenega varstva, ki so pričele z delovanjem šele

v drugi polovici preteklega leta ali pa v letošnjem letu in ki v izhodiščih dogovarjanja za letošnje leto niso upoštevane.

Naša delegacija meni, da je med nadaljnjimi skupnimi nalogami najpomembnejše rešiti nekatera vprašanja na področju menjave dela, ki je eden ključnih problemov v zdravstvu. Sedanja praksa financiranja zdravstva se čedalje bolj usmerja v proračunsko pavšaliranje, ker so sredstva omejena, obenem pa tudi v povečano povpraševanje po zdravstvenih storitvah, po popolnejšem zdravstvenem varstvu, po uvedbi sodobnejših metod diagnostike in terapije in po večjem standardu v bolnišnični oskrbi. Vsekakor sredstva z zahtevami niso uskladenjena in edino merilo usklajevanja ne more biti odnos zdravstvenega delavca do pacienta, ko ta že pride v zdravstveno institucijo z zahtevo po zdravstveni storitvi. Na drugi strani tudi ni mogoče zahtevati od zdravstvenih delovnih organizacij, da opravijo vse storitve, ki se od njih zahtevajo in ki so od leta do leta večje, za sredstva, ki se ustrezno ne povečujejo.

Treba je torej uskladiti realno razpoložljiva sredstva z dejanskim obsegom dela. Če ni mogoče spremeniti višine razpoložljivih sredstev, jim bo treba prilagoditi obseg, seveda potem ko bodo cene storitev ustrezno prečiščene. Prilaganje obsega samo verbalno, številčno, v okviru pogodb z zdravstvenimi delovnimi organizacijami pa ni tisto, kar lahko prinese zadovoljivo rešitev, saj to pomeni le prevalitev vsega rizika in vse odgovornosti na zdravstvene delovne organizacije.

To nam dokazujejo izkušnje iz leta 1975, ko se praktično niso povečale prekoračitve programov zdravstvenih storitev. To pomeni, da so ves rizik nosile zdravstvene delovne organizacije. To je zmanjšalo celotni dohodek zdravstva do take meje, da so bile nekatere zdravstvene delovne organizacije v izgubi oziroma niso mogle v zadostni meri formirati skladov, kar se bo odražalo na poslovanju v letošnjem letu. Za letošnje leto se napoveduje enak učinek. Posledice tega bodo: beg kadrov, onemogočena enostavna reprodukcija in s tem bistveno poslabšani delovni pogoji zdravstvenih delavcev in delna demontaža zdravstvene službe.

Zdravstveni delavci se bojimo, da bomo prišli do istega stanja kot v letu 1965, ko je bila močno prizadeta zdravstvena dejavnost, ki je lahko ta močan udarec iz leta 1965 nadomestila šele v naslednjih sedmih letih. Če se ne bomo lotili vseh ukrepov, in to na vseh ravneh, ne bo doseženo zmanjšanje obsega zdravstvenih storitev in s tem prilagoditev števila storitev razpoložljivim sredstvom v taki meri, da ne bi bile prizadete kapacitete za izvajanje zdravstvenega varstva.

Novi predpisi o zagotavljanju plačil namreč onemogočajo zdravstvenim delovnim organizacijam, da potem ko izčrpajo razpoložljiva sredstva, še nabavljajo repromaterial, zdravila in živila ter energijo. Če ne bodo izvedeni splošni ukrepi za zmanjšanje obsega in se ne bodo razpoložljiva sredstva limitirala mesečno, bodo zdravstvene delovne organizacije permanentno nelikvidne, če pa se bodo limitirale letno, bodo imele izčrpana sredstva v prvem delu zadnjega trimesečja. Niti v prvem niti v drugem primeru pa zdravstvene delovne organizacije ne bodo mogle zadovoljiti nezmanjšanih potreb in želja občanov.

Kdo in kako naj usklajuje sredstva z obsegom, je najbrž že jasno. Zdravstvene delovne organizacije bodo morale do skrajne meje dopustnosti racionalizirati svoje poslovanje. Kar pa gre prek tega, bodo morale urejevati zdravstvene skupnosti, bodisi s pravilniki o izkoriščanju zdravstvenega varstva in svojimi statuti bodisi z iskanjem dodatnih virov sredstev s pomočjo participacije,

s samoprисpevki ali s podobnimi dodatnimi viri. Kar bi morali storiti pri tej problematiki, pa mora biti storjeno hitro, saj odlaganje nujnih ukrepov samo slabša situacijo.

Če pogledamo samoupravno organizirano zdravstvo, potem lahko rečemo, da so zdravstvene delovne organizacije pospešeno uvajale samoupravljanje v svoje poslovanje že takoj ob sprejetju ustavnih amandmajev in pričele z oblikovanjem temeljnih organizacij združenega dela in samoupravnih interesnih skupnosti. Na tem področju so prednjačile pred drugimi družbenimi dejavnostmi. Takratni koncepti so bili za organizacijo TOZD heterogeni in so se v sprejetih rešitvah prepletala strokovna medicinska in teritorialna načela. Tudi v vseh internih samoupravnih aktih, ki so bili sprejeti, se je odražalo tako stanje. Že konec leta 1973 so izvajalci zdravstvenega varstva pristopili k oblikovanju začetnih samoupravnih interesnih skupnosti na ta način, da so delegatom v skupščinah zdravstvenega zavarovanja priključili delegate zdravstva in iz njih oblikovali zbore delegatov izvajalcev.

Nadaljnja samoupravna organiziranost se kaže v oblikah zdravstvenih centrov, ki naj bi omogočili bolj kvalitetno in bolj ekonomično zdravstveno varstvo. Doslej smo v Sloveniji organizirali štiri zdravstvene centre.

Podobne težave imajo tudi samoupravne interesne skupnosti zdravstva, za katere so naloge opredeljene z ustavo in zakonom. V praksi pa prihaja do mnogih kratkih stikov na relaciji: delovni ljudje in občani, temeljna organizacija združenega dela, občinska, regionalna, republiška zdravstvena skupnost in Zavod SR Slovenije za gospodarsko planiranje. Tudi tu se čedalje močnejše občuti pomanjkanje tako optimalnih in z načeli poglobljene samouprave uskladenih konceptov organiziranosti kot tudi enotne metodologije dela in postopkov, ki bi omogočili optimalno zadovoljevanje uskladenih potreb in možnosti z odgovornostmi in bremenmi.

Glavno nasprotje med teorijo in prakso je nasprotje med načelom svobodne menjave dela in dejansko čisto proračunskim financiranjem. Načelo o popolni pravici delavcev pri gospodarjenju z dohodkom ni v skladu z možnostjo ugotovitve dohodka šele po sklenitvi pogodbe o izvajanju in financiranju zdravstvenega varstva, ki se sklepa v zadnjih letih praviloma šele v drugi polovici ali celo v zadnji četrtini tekočega leta. Načelo enakega družbenoekonomskega položaja vseh delavcev se ne more uveljaviti z ukrepi, ki onemogočajo realizacijo tega načela, kot so npr. obveznost neprekinjenega zdravstvenega varstva, sindikalna lista, ki določa razne oblike prejemkov s kvantificirano višino in finančnimi izhodišči, ki izenačujejo celotne dohodke ne glede na navedene obveznosti. S tem se v celoti ruši ravnotežje osebnih dohodkov delavcev v zdravstvu za redni delovni čas. Največja težava je v tem, da družbeni dogovori in samoupravni sporazumi med seboj niso uskladeni, čeprav so oboji izdelani na podlagi družbeno priznanih meril, kot so družbeni dogovor o delitvi dohodka in osebne dohodka, samoupravni sporazum o delitvi dohodka itd.

Izredno težko je iz tako neuskladenih družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov sestavljati interne samoupravne akte, ki morajo biti uskladeni z vsemi navedenimi akti višjega ranga in bi morali biti oblikovani tako, da bi jih bilo mogoče v praksi v celoti izvajati.

Glede sistema delitve dohodka in osebnega dohodka v zdravstvu bi povedal še naslednje: Zdravstvene delovne organizacije so se trudile, da so poenotile za zdravstvene domove, bolnišnice in zavode za socialno medicino in higieno določila samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

Prej so bili v veljavi trije taki sporazumi. Žal določila tega enotnega sporazuma niso mogla biti realizirana, ker niso bila upoštevana v kalkulativnih osnovah za določitev cen zdravstvenih storitev.

V praksi se je sistem formiranja delitve dohodka in osebnega dohodka prelevil v proračunsko financiranje in delitev osebnih dohodkov po vnaprej določenih razredih. Tako delitev celotnega dohodka kot tudi delitev dohodka in osebnega dohodka se je v globalu orientirala po smernicah resolucije o družbenoekonomskem razvoju, medtem ko so vsebinska določila o oblikovanju celotnega dohodka in o delitvi osebnega dohodka po opravljenem delu ostala le deklaracija na papirju.

Delegacija je neposredno razpravljala tudi o drugih kriterijih in je menila, da dosedanji sistem sindikalne liste previsoko stimulira razne oblike dopolnilnega dela, s čimer v končni konsekvenci destimulira intenzifikacijo dela v rednem delovnem času in povzroča pritiske na ekstenzivno podaljšanje delovnega časa. Gre torej za popolni sistem uravnilovke. Menimo, da ni realizirana misel o svobodni menjavi dela in o dohodkovnem sistemu v smislu ustave in zakonov.

Če je bila v preteklem letu dosežena približna izravnava poprečja osebnih dohodkov na pogojno nekvalificiranega delavca v zdravstveni dejavnosti, ni bila dosežena izravnava z ostalimi dejavnostmi. Po podatkih SDK in ekonomske analize za leto 1975 so kazalci naslednji: v gospodarstvu so bili poprečni osebni dohodki (mesečni) na pogojno nekvalificiranega 2705 din, to je indeks 100, v družbenih dejavnostih pa 2544 din oziroma indeks 94, v zdravstveni dejavnosti 2472 din ali indeks 89,1. Pri teh primerjavah je treba upoštevati še to, da so v bruto osebnih dohodkih zdravstva zajeti vsi dodatki za nočno in nedeljsko delo ter vse oblike podaljšanja dela, kot so na primer dežurstvo in pripravljenost, ki v večini drugih dejavnosti sploh niso zastopani ali pa so v mnogo manjši meri. Če zaostaja zdravstvo za gospodarstvom v osebnih dohodkih na pogojno nekvalificiranega delavca za 10,5 % pri vseh prijemkih, potem zaostaja v osebnih dohodkih na pogojno nekvalificiranega delavca za redno delo še mnogo bolj.

Če dovolite, tovariši delegati, bi vas rad seznanil še s fizičnim obsegom in gibanjem potrošnje v zdravstvu v letošnjem letu.

Tudi v prvem trimesečju letošnjega leta narašča uporaba zdravstvenih storitev, kot je bilo to tudi v preteklih letih. Imamo najnovejše podatke za prvo trimesečje 1976. V osnovni zdravstveni službi se je povečal obseg dela pri kurativnih pregledih za 4 %, v preventivni dejavnosti za 9 %, število obiskov v zobozdravstvu za 4 % in število storitev v zobozdravstvu za 8 %. V specialistični ambulantni dejavnosti se je število prvih pregledov povečalo za 7 %, število ponovnih pregledov pa za 16 %. Število operativnih točk je večje za 43 %, število sprejetih bolnikov za 4 % in število oskrbnih dni za 2 %. To pomeni, da se nadaljujejo pozitivna gibanja iz preteklih let, da se znižuje ležalna doba bolnikov in da se bolniki hitreje menjajo. S tem se nudi intenzivna zdravstvena oskrba tudi v letošnjem letu.

Predsednik Štefan Nemec: Tovariš Herman! Ne bi rad prekinjal vaše razprave, ampak mislim, da preveč podrobno obravnavate probleme zdravstvenega varstva, ker moramo obravnavati tudi druga vprašanja v zvezi z oceno gospodarskih gibanj v začetku letošnjega leta.

Dr. Srečko Herman: Moja razprava je bila dolga zato, ker se mi zdi, da je bila zdravstvena dejavnost v dosedanjem skupščinskem delu premalo

obravnavana. V zadnjem času je prišlo do takih spodrsrljajev, da se sprejemajo resolucije s procenti, ki nam delajo sive lase.

Naša delegacija predlaga, da se odpravijo globalna neskladja v zdravstvu, da se ločijo v skladih zdravstvenega zavarovanja sredstva, namenjena menjavi dela, od sredstev, ki so namenjena za osebne dohodke, to so sredstva nadomestil osebnih dohodkov za čas nezmožnosti za delo zavarovanih delavcev. Ta nadomestila so v lanskem letu narasla za 35 %. V celotnem 11,1% povečanju sredstev za zdravstveno varstvo za letošnje leto ostane za neposredno zdravstveno varstvo samo 4 %, vse ostalo povečanje pa bo namenjeno nadomestilom osebnih dohodkov zavarovancev.

Preveriti je treba učinek novih predpisov o soudeležbi zavarovancev. Mislim, da je utemeljeno mnenje, da so ti predpisi zmanjšali tako svoj programirano-usmerjevalni kot tudi finančni učinek. V večji meri je treba upoštevati mnenja temeljnih zdravstvenih skupnosti glede usklajevanja pravic in obsega zdravstvenega varstva z razpoložljivimi sredstvi. Z vsemi dejavniki je treba, ne samo na račun zdravstva, uskladiti potrošnjo in porabo sredstev za zdravstveno varstvo. Hvala lepa.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Hvala lepa! Tovariš Herman je dal zares izčrpno poročilo. Kdo se še javlja za besedo? Besedo ima Janko Sodja, delegat 9. okoliša, gospodarsko področje — Jesenice!

J a n k o S o d j a : Po obravnavi ocene gospodarskih gibanj v SR Sloveniji v prvih mesecih leta 1976 v vseh treh zbora Skupščine občine Jesenice smo delegati v razpravi, upoštevajoč ceno gospodarskih gibanj v prvem trimesečju 1976 v občini Jesenice, podprli predloge Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije glede usmeritev pri reševanju tekočih gospodarskih problemov v Sloveniji.

Pri primerjanju gospodarskih gibanj v občini Jesenice z gospodarskimi gibanji v Sloveniji ugotavljamo, da se gospodarstvo občine Jesenice giblje v sorazmerju z gospodarstvom v Sloveniji.

Pri vsem tem pa želimo poudariti nekatere ugotovitve delegatov občine Jesenice. Menimo, da je gospodarstvo med seboj premalo povezano. Pri tem so delegati opozorili na nezadostno uveljavitev dohodkovnih odnosov, ki so tudi eden od faktorjev pri medsebojni povezavi gospodarstva.

Osnutek zakona o združenem delu nam prinaša rešitve tudi na teh področjih, to je glede ekonomskih odnosov. Sedaj razpravljamo o tem osnutku in si še posebej prizadevamo delovati po načelih osnutka omenjenega zakona. Tudi trgovina še nima tistega mesta oziroma ne igra tiste vloge, ki naj bi jo v skladu z razvojem družbenoekonomskega sistema. Predvsem smo ugotovili, da trgovina in proizvodnja nista zadostno medsebojno povezani in slabo sodelujeta.

Posebej je važno, da se bomo za naprej odločno zavzemali za povečanje produktivnosti in za zmanjšanje materialnih stroškov.

Delegati smo mnenja, da je leto 1976 sicer težko gospodarsko leto, v katerem je začelo veljati več novih sistemskih zakonov, obenem pa je to leto tudi prvo leto uresničevanja srednjeročnega plana razvoja.

V zvezi s tem pa smo v občini Jesenice sprejeli podobne splošne usmeritve glede na spremenjene pogoje gospodarjenja. Zagotavljamo, da kljub predhodnim pripravam le nismo bili zadostno pripravljeni na tak način gospodarjenja. Tako

so nekatere organizacije iskale ustrezne rešitve le kratkoročno, šele v zadnjem času pa so pristopile k rešitvam srednje- in dolgoročnega značaja.

Nadaljevati bomo morali tudi z akcijo samoupravnega sporazumevanja v posameznih samoupravnih interesnih skupnostih. Glede delovanja družbenih služb menimo, da se razvijajo po svoje, neodvisno od proizvodnje. Na tem področju bo treba zavzeti odločno stališče, ker se te službe morajo razvijati v odvisnosti od rasti proizvodnje. Prav tako tudi opozarjamo, da naj bi se gibanje zaposlovanja v negospodarstvu usklajevalo z gibanjem zaposlovanja v gospodarstvu.

Pri zunanjetrgovinski menjavi se v občini ugotavlja, da se izvoz gible nad planskimi predvidevanji, medtem ko je uvoz pod planom. Prizadevanja za uresničitev izvoza predstavljajo eno osnovnih izhodišč resolucije o družbeno-ekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1976.

Glede na povedano je prav, da se na vseh ravneh odgovorno zavzemamo za spoštovanje z resolucijo začrtanih gospodarskih gibanj. Ponovno podpiramo nakazane rešitve Izvršnega sveta SR Slovenije. Izvršnim svetom občinskih skupščin naj se da naloga, da predvidijo sistem uresničevanja dolgoročnih nalog na področju marž in pri zagotavljanju poslovnih rezultatov. Prav tako tudi menimo, da bi bilo prav, da trgovina prevzame del zalog. Za to pa ji je potrebno zagotoviti več obratnih sredstev.

Rast skupne in splošne porabe postavljamo v odvisnost od proizvodnje oziroma od rasti družbenega proizvoda.

Predvsem opozarjamo, da je točna ugotovitev, da delavci premalo poznajo nekatere probleme in da se posamezne rešitve iščejo preveč na ravni vodilnih struktur in posameznih odborov. Naša naloga je, da se delavci vključijo kot aktivni dejavniki pri reševanju vseh problemov gospodarjenja.

Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi besedo? Ni več razpravljalcev? Gremo lahko k sklepanju? Preden bi prešli na sklepanje, bi se še sam prijavil k razpravi.

Najprej moram povedati, da menim, da je pozitivno, da obravnavamo problematiko gospodarskih gibanj v prvih mesecih letošnjega leta z ocenami in stališči, ki jih je predložil Izvršni svet.

To je tudi odgovor na zahteve delegatov, ki so bile postavljene ob sprejemu resolucije. V preteklem letu nismo tako na široko razpravljali o prvih periodičnih poročilih. Razprave so se v lanskem letu v glavnem zaključevale na ravni skupščinskih odborov.

Res je, da nam sedanjo razpravo v zborih narekuje tudi sedanja gospodarska situacija. Poleg tega imamo tudi stališča iz razprav v družbenopolitičnih organizacijah, to je tistih, ki so bile v Socialistični zvezi, Sindikatih in na seji Centralnega komiteja ZKS, kakor tudi na seji Republiškega sveta za gospodarski razvoj.

Žive in zavzete so bile razprave o gospodarskih gibanjih tudi v temeljnih in drugih delovnih organizacijah ter na sejah občinskih skupščin.

Podobno potekajo razprave o osnutku zakona o združenem delu. Akcija je tako zastavljena, da je nujno potrebno povezati obravnavo osnutka zakona o združenem delu z reševanjem tekočih problemov, ki so pred našo družbo, to je predvsem z vprašanji, ki so povezana z borbo za stabilizacijo v gospodarskem razvoju.

Zato menim, da je tudi današnja razprava pomoč delegatom za nadaljnjo obravnavo o osnutku zakona o združenem delu. Povratne informacije, ki jih delegati prinašamo s sej Skupščine, so tudi mobilizacijski faktor za izvajanje sklepov oziroma stališč, ki jih v tej skupščini sprejemamo.

Ob tem pa bi rad poudaril še nekatera vprašanja, ki jih postavljajo delavci v tisti sredini, iz katere izhajam, in bi dal nekatere predloge, za katere se delovni ljudje zavzemajo. Poleg tega bom navedel tudi nekaj svojih stališč.

Že vnaprej moram povedati, da se na Jesenicah strinjamo s stališči in ocenami Izvršnega sveta, kar je sicer že poudaril prejšnji govornik. Predvsem soglašamo, da je padanje rasti proizvodnje osnovni problem gospodarskih gibanj. Prodaja gotovih proizvodov jugoslovanskih železarn je v drugem četrtletju letošnjega leta pričela naglo upadati. Pri tem so se posamezne železarne znašle v različnih položajih. Odvisno od padca povpraševanja po posameznih vrstah naših proizvodov imamo tudi znotraj železarn zelo različno stanje zalog gotovih proizvodov, tako da imajo nekateri obrati skoraj normalna, drugi le skromna naročila, ki so poleg tega zelo razdrobljena.

Pozna se padec poprečne cene, kupci iščejo cenejši in manj kvaliteten material. Povečuje se izvoz, pri katerem se dosega manjša cena. Ni znano, ali so pri tem obračunane tudi vse premije in druge izvozne olajšave.

Železarna Jesenice je naravnana na prodajo prek trgovskih hiš, kot so »Metalka« in druga večja trgovska podjetja, kar je tudi normalno, saj ni mogoče racionalno delati z majhnimi naročili za posameznega porabnika. Trgovina pa ni bila pripravljena prevzeti železarskih izdelkov, kot je bilo poudarjeno že tudi v drugih razpravah.

Tudi v oceni Izvršnega sveta je omenjeno, da je zaradi slabega povezovanja med proizvodnjo in trgovino že prišlo do motenj v reprodukcijskem ciklusu.

Zato se tudi v železarni, tako kot drugje, kopičijo zaloge v proizvodnji. So tudi drugi vzroki, ki so taki, kot jih nakazuje ocena, od strukturalnih neskladij do nepovezanosti v gospodarstvu. Takšno stanje ogroža tudi likvidnost.

Zaradi izboljšanja stanja je pripravljen v železarni akcijski program, ki predvideva omejitve investicij, in sicer manjših investicij, ne pa velikih, kot je na primer hladna valjarna, ki bo kmalu končana. Povečuje se skrb za kvaliteto in za vse faktorje, ki vplivajo na boljšo produktivnost in na zmanjšanje stroškov proizvodnje.

Vlagajo se naporji za pridobitev direktnih kupcev ter se tako delno prevzema funkcija veletrgovine. Mislim, da je to lahko samo kratkoročen ukrep in da moramo preiti na kvalitetne ukrepe. Bolj bi se morali zavedati, kakšen je dejanski sedanji gospodarski položaj in sprejeti dolgoročne kvalitetne ukrepe.

Mislim, da se je treba zavedati, da ni rešitev v kratkoročnih ukrepih, ampak v kvalitetnih in daljnosežnih, to je v stalnem izboljševanju kvalitete in v povečanju produktivnosti, v uveljavljanju takih dohodkovnih odnosov, kot jih predvideva osnutek zakona o združenem delu. Da bi trgovina lahko dobila vlogo aktivnega posrednika med proizvodnjo in potrošnjo, se je prav gotovo treba dogovoriti, da se trgovini odobrijo krediti za dolgoročna obratna sredstva.

To velja tudi glede prestrukturiranja predelovalne industrije na tiste kvalitete in asortimente, ki jih prevzemata domači in tuji trg. Pri tem gre tudi za potrošnjo tistih kvalitetnih materialov, za katere so slovenske železarne programirane. Gospodarska zbornica bi morala ne le izdelati analize, ampak voditi konkretno akcijo v tem smislu.

Moje razmišljanje gre tudi v to smer: V Sloveniji in Jugoslaviji izvajamo velike investicije. Tako na energetske področju združujemo velika sredstva, razpisano je javno posojilo za modernizacijo in razširitev cestnega omrežja. Podobno je tudi na drugih področjih. Ocene, ki smo jih že obravnavali, npr. o energetski bilanci, pa nam govorijo o tem, da je naša industrija razmeroma malo udeležena v teh velikih investicijah. Vzrok za to je prav gotovo v tem, da je zelo razdrobljena. Pri združevanju sredstev industrija še ne programira svoje udeležbe v teh investicijah in je za podjetja, tudi za gradbena, zelo značilno, da čakajo, kdaj bodo dobila kako delo. Šele takrat programirajo svojo opremljenost. Potem je tudi velik pritisk za nabavo razne opreme iz uvoza, ki bi jo lahko dobili doma. Prav za izdelavo gradbene opreme, od valjarjev, do ne vem kakšnih dvigal, imamo usposobljeno industrijo, ki pa nima nič naročil, ker sama nima kreditov za kreditiranje prodaje svoje opreme. To vprašanje bi se moralo po mojem mnenju končno le urediti.

Mislim, da so to tisti problemi, ki bi jih morali analizirati in za njihovo rešitev izdelati predloge konkretnih ukrepov, to je zlasti glede povezovanja in kreditiranja. Ne bom konkreten, ker je to stvar analize. Mislim, da bi to analizo morala pripraviti Gospodarska zbornica.

Drug tak problem se nanaša na združevanje sredstev. Tudi v tem zboru smo se vsi močno zavzemali za združevanje sredstev za elektrogospodarstvo, za železnice in tako dalje. Vidimo, da samoupravni sporazumi v tem pogledu niso bili podpisani, zato tudi Izvršni svet predvideva zakonske ukrepe. Menim, da je vzrok, da nekatera vprašanja še niso urejena, tudi v tem, da nimamo točnih normativov, kaj se dejansko lahko prizna za izgubo pri železniškem in drugem gospodarstvu. Pri tem izgube negativno vplivajo na medsebojne odnose in se postavlja vprašanje, ali so delavci dovolj vključeni v gospodarjenje svojih delovnih organizacij, ali ni morda neustrezno gospodarjenje vzrok za te izgube. Mislim, da bi morali te konkretne normative čimprej izdelati, o čemer sem že govoril.

Na koncu se zavzemam za večjo odgovornost in za dosledno spoštovanje samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov na vseh ravneh.

Tudi delegati in delegatske skupščine se moramo bolj vključiti, da skupaj z delovnimi ljudmi ne samo vzpostavimo vzdušje, ampak izvedemo tudi konkretne akcije za spremembo sedanjih neugodnih gospodarskih gibanj, za izvajanje resolucijskih načel ter tudi stališč, ki jih danes sprejemamo. Zavzemati se moramo za realne in konkretne informacije v temeljnih delegacijah, v zborih, ker opažamo, da temeljne delegacije ne razpolagajo vedno z vsemi informacijami.

Podpredsednica Jolanda Slokar: Želi še kdo besedo? Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo. Prosim člane Odbora za družbeno-ekonomski razvoj, da se sestanejo skupaj z Odborom za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin in pripravijo eventualne dopolnitve predloga stališč.

Predsednik Štefan Nemec: Ali želi morda predstavnik Izvršnega sveta še dopolniti predlog stališč in ekspeze, glede na dosedanje razpravo?

Besedo ima tovariš Zvone Dragan, podpredsednik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije!

Z v o n e D r a g a n : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ob koncu razprave dovolite, da v imenu Izvršnega sveta spregovorim samo nekaj besed.

Najprej lahko ugotovimo, da so bili razpravljalci popolnoma soglasni z osnovnimi ugotovitvami, ocenami in stališči ter predlogi ukrepov, ki jih predlagamo v našem dokumentu, podobno kot je bilo to tudi na zasedanju Družbeno-političnega zbora.

Mislim, da je ta skladnost v oceni položaja, v smereh in načinu ukrepanja izredno pomembna, prav zaradi tega, ker nas vse skupaj opogumlja, da smo odločni v vseh akcijah za doslednejše izvajanje resolucije o družbenoekonomskem razvoju za tekoče leto.

Tako kot v poročilih odborov so tudi v današnji razpravi bili dani nekateri novi predlogi rešitev, ki pa po našem prepričanju samo dopolnjujejo dokument o ocenah in ukrepih ter so tudi v skladu z usmeritvami, ki jih vsebuje resolucija kot temeljni dokument za naše ravnanje v tekočem letu. Zato jih Izvršni svet sprejema kot svojo obveznost, kot skupno izhodišče za aktivnost v naslednjih mesecih.

Letos lahko ugotovimo, da smo napravili v delu izvršnih organov in Skupščine korak naprej glede pravočasnosti reagiranja na gibanja, ki vplivajo na izvajanje letne resolucije. V lanskem letu je Izvršni svet šele konec julija predložil Skupščini oceno in ukrepe za izvajanje resolucije. Tedaj smo ugotavljali, da je to bistveni napredek glede na pretekla leta, ko smo prihajali v Skupščino z eventualnimi ukrepi šele v oktobru ali novembru. To je bilo prepozno, da bi lahko kaj bistveno vplivali na gospodarska gibanja v tekočem letu. Letos lahko rečemo, da gremo z ocenami in predlogi za konkretno ukrepanje, ki smo jih predložili v maju, po našem prepričanju korak naprej, ne le v oceni položaja, ampak predvsem v tem, da predlagamo konkretne, pravočasne in predvsem preventivne ukrepe, da bi tam, kjer so odmiki od začrtane politike, te odmike zmanjšali oziroma da bi zagotovili večjo stopnjo uspešnosti pri izvajanju resolucije.

Mislim, da smo prav tako enotni v oceni, da je gospodarski položaj težak. Položaja ni potrebno še posebej dramatizirati, ker je objektivno dovolj resen in zahteva zavoljo tega takojšnjo in intenzivno akcijo in ukrepanje vseh samoupravnih subjektov, od organizacij združenega dela, interesnih skupnosti, bank ipd. do družbenopolitičnih skupnosti, občin, zlasti pa republike in seveda tudi federacije.

Politična ocena v republiki je, da samoupravna baza še preveč pričakuje od tega, kaj bodo dali ali ne bodo dali tako imenovani ukrepi ekonomske politike, ki jih sprejemamo v republiki in federaciji. Danes smo ugotovili, da ti ukrepi lahko marsikaj prispevajo, lahko tudi marsikaj korigirajo in stimulirajo, vendar mnogo temeljnih vprašanj ne more nihče drug razrešiti, kot jih lahko postopno razrešijo gospodarski subjekti, med seboj povezani v različnih oblikah lastne organiziranosti, in to na vseh področjih. Na vseh področjih terja položaj akcijo: od proizvodnje, prodaje, do vseh oblik porabe, vključno z osebno, skupno ter splošno porabo, ki se morajo gibati skladno z letošnjimi dogovori in skladno z začrtano resolucijsko politiko.

Če so potrebni zlasti preventivni in sanacijski postopki v proizvodnji, potem so potrebni tudi v prodaji in v porabi. Niti ena sfera družbene reprodukcije glede na položaj, v katerem smo, ne more držati križem rok, saj mora upoštevati lastno odgovornost za uspešno izvedbo letošnje razvojne politike.

V bistvu gospodarska gibanja niso nič presenetljivega. Tisti, ki s presenečenjem ugotavlja sedanji gospodarski položaj, očitno pozablja, da smo v decembru 1975 ob sprejemanju resolucije v Skupščini SR Slovenije skupno ugotavljali, da jo sprejemamo za zelo zahtevno in težko gospodarsko leto, predvsem zaradi tega, ker smo že v drugem poletju lanskega leta ugotavljali nekatere negativne trende, zlasti v stopnji rasti gospodarstva, v proizvodnji so se povečale zaloge in tako naprej. Očitno so bili prisotni že takrat nekateri trendi, za katere smo vedeli, da jih ne bo mogoče v dveh ali treh mesecih spremeniti, niti ne z ukrepi v samem gospodarstvu niti ne s pomočjo ukrepov ekonomske politike. Očitno je, da so nekateri dejavniki tako v proizvodnji kot tudi v porabi premalo resno in nepravočasno upoštevali opozorila ob sprejemanju resolucije.

Na koncu samo še nekaj besed o položaju trgovine.

Vsi delegati iz gospodarstva ste seznanjeni s tem vprašanjem, ki je sicer tema za širšo obravnavo. V oceni je Izvršni svet pokazal na položaj trgovine, nekaj pa je bilo o tem govora tudi v ekspoziciji in v predloženem dokumentu. K vsemu temu bi dodal samo še tole:

Očitno je, da se kažejo na vseh področjih, od proizvodnje, investicij, trgovine in tudi v delu skupne ter splošne porabe, posledice zaradi postopnega učinkovanja vseh mogočih ukrepov, ki so usmerjeni proti vsem oblikam anticipirane porabe. Pri tem mislim tako na investicijsko kakor tudi vse druge oblike porabe izven materialne sfere družbene reprodukcije. Očitno je, da učinkujejo v lanskem letu sprejeti ukrepi na investicijskem področju. Tu so bili sprejeti ukrepi za zagotavljanje plačil za investicije. Ravno tako učinkujejo ukrepi pri prehodu na nov obračunski sistem itd. S temi ukrepi se v bistvu samo razgaljajo šibke točke v celotni gospodarski reprodukcijski strukturi. Tisto, kar je bilo prej previdno oziroma zaradi inflacije prikrito, se sedaj postopoma odkriva tako, da se pojavljajo kritične točke v gospodarjenju in tudi v porabi.

Trgovina se torej obnaša v nekem smislu tako zato, ker je odvisna od potrošnika. Trgovina je povezana s stanjem v strukturi proizvodnje in potrošnje. Pri tem seveda ne trdimo, da se tudi z aktivnejšo kreditno politiko v odnosu do trgovine in do njenih obratnih sredstev, z ustrežnejšo politiko potrošniških kreditov, z ustrežnejšim in hitrejšim povezovanjem trgovine in proizvodnje na ustavnih temeljih, s hitrejšo cirkulacijo blaga in denarja, s prevzemanjem skupnega rizika za skupni dohodek in tudi za skupne zaloge ne bi moglo bistveno prispevati k temu, da se poživi in stabilizira položaj trgovine in tako tudi izboljšajo odnosi med njo in proizvodnjo. Skratka, nemogoče je računati samo na uspehe ob posameznih akcijah, če ne bomo v celoti izvajali vseh ukrepov, ki smo si jih načrtali. Te bi morali sprejeti in izvesti na vseh področjih: od investicij, proizvodnje do potrošnje.

Tovariši delegati! V današnjem ekspoziciji je Izvršni svet že napovedal, da bomo julija 1976 pripravili novo informacijo o položaju, na podlagi podatkov prvih štirih oziroma petih mesecev leta 1976. Za nekatera vprašanja bomo podali verjetno predhodne ocene za I. polletje. To zlasti velja za fizične kazalce proizvodnje v I. polletju oziroma kako se izvaja resolucija v proizvodnji. Skupščino bomo tedaj ponovno informirali o najnovešem položaju. To poročilo bo povezano z razpravo o osnutku družbenega plana republike za obdobje 1976 do 1980. Takrat bo Skupščina ponovno lahko obravnavala položaj v gospodarstvu. Delegati bodo seznanjeni z ugotovitvami o ugodnih oziroma neugodnih

kazalcih gospodarskih gibanj. Mislim, da bodo kazalci glede na gibanja, ugotovljena v aprilu in maju, ugodnejši. S pomočjo vseh sprejetih ukrepov in akcij bomo zagotovili, da bo Skupščina in prek nje tudi vsa delegatska baza lahko tudi v bodoče tekoče spremljala izvajanje resolucije za letošnje leto.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Prekinjam to točko dnevnega reda in prosim Odbor za družbenoekonomski razvoj, da se sestane, prouči pripombe delegatov in predloži predlog stališč.

Prehajam na 4. točko dnevnega reda, to je na zakon o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Socialistične republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1975, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Marjana Oblaka, republiškega podsekretarja v Republiškem sekretariatu za pravosodje, organizacijo uprave in proračun, ki bo dal obrazložitev. Izvršni svet Skupščine predlaga Skupščini, da predlog zakona obravnava v smislu 295. člena poslovnika Skupščine po hitrem postopku. Vprašujem delegate, ali ima kdo pripombe k predlogu za hitri postopek! (Ne.) Ugotavljam, da nihče. Prosim tovariša Oblaka, da prevzame besedo!

Marjan Oblak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Proračun Socialistične republike Slovenije za leto 1975 je sprejela Skupščina SR Slovenije 25. 12. 1974 na seji Zbora združenega dela in na seji Zbora občin na podlagi sprejetih izhodišč za sestavo republiškega proračuna za leto 1975. Izhodišča, sprejeta na zborih, so temeljila na načelih resolucije družbenoekonomske politike za leto 1975 in na ukrepih, ki jih je le-ta predvidevala, ter na določbah predloga zakona o financiranju splošnih družbenih potreb v družbenopolitičnih skupnostih v Socialistični republiki Sloveniji. Obseg predvidenih dohodkov in izdatkov proračuna Socialistične republike Slovenije za leto 1975 je temeljil na smernicah iz srednjeročnega programa razvoja, pri čemer se je obseg proračunske porabe na ravni republike uskladal s programirano stopnjo rasti nominalnega družbenega proizvoda in narodnega dohodka. Viri denarnih sredstev, iz katerih je republika zagotavljala zadovoljevanje splošnih družbenih potreb, ki so ji naložene po ustavi in zakonih, so ostali isti kot v letu 1974, z izjemo, da v letu 1975 ni bil predviden kot vir sredstev republiškega proračuna temeljni davek od prometa proizvodov. Ta je v letu 1974 v določenem delu še predstavljal dohodek republiškega proračuna. Kot nov vir sredstev republiškega proračuna pa je bil uveljavljen 50% delež sredstev, zbranih z davkom od skupnega dohodka občanov. Tega je namreč republika do leta 1975 v celoti odstopala občinam. Tu gre za sredstva, ki jih republika zbira in v dosti višjem znesku zagotavlja občinam v obliki dopolnilnih sredstev za konkretne namene oziroma jih združuje s sredstvi občin za solidarno pomoč občinam, ki s sredstvi iz lastnih virov ne morejo financirati svojih, z ustavo določenih nalog.

Dohodki republiškega proračuna v letu 1975 so znašali skupno 2738 milijonov dinarjev. Viri teh dohodkov pa so bili naslednji: davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela, posebna stopnja davka iz osebnega dohodka iz dopolnilnega delovnega razmerja, del davka od skupnega dohodka občanov, poseben republiški davek od prometa proizvodov in plačil od storitev, sodne takse in denarne kazni, izvirni dohodki ukinjenega računa za izravnava-

nja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti in drugi dohodki.

Izdatki republiškega proračuna za leto 1975 so znašali 2602 milijona dinarjev. Sredstva so bila uporabljena za pravočasno pokrivanje obveznosti Slovenije do republiških organov, za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v Socialistični republiki Sloveniji, seveda pod pogoji in merili, ki so bila določena z zakonom, za zaščito in varstvo borcev NOV ter vojaških vojnih invalidov, za zakonske ali dogovorne intervencije v gospodarstvu in za tiste negospodarske investicije in odplačila anuitet od kreditov, ki jih je najela republika oziroma federacija, pa so bili ti z likvidacijo neproračunske bilance federacije z zakonom o prenosu pravic in obveznosti preneseni na republiko.

Rast življenjskih stroškov v prvih mesecih 1975. leta je narekovala potrebo po delni uskladitvi osebnih dohodkov delavcev državnih organov za prvo polletje 1975. Ker ni bilo mogoče od 1. 1. 1975 dalje zagotoviti sredstev za realizacijo določb samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, je Izvršni svet 20. 5. 1975 začasno uskladil osebne dohodke, in sicer tako, da so se delavcem z nižjimi osebnimi dohodki povečali le-ti za 12 %, delavcem z višjimi osebnimi dohodki pa za 8 %. Izvršni svet pa je decembra 1975 s sklepom odobril uporabo sredstev do 40 % realizacije razlik med določbami samoupravnih sporazumov za prvo polletje ter hkrati ugotovil, da so s tem izpolnjene vse obveznosti SR Slovenije za realizacijo samoupravnih sporazumov za leto 1975 do organov, ki se financirajo iz republiškega proračuna. Hkrati je bila opravljena tudi 7 % valorizacija osebnih dohodkov za voljene in imenovane upravne in pravosodne funkcionarje z veljavnostjo od prvega julija 1975.

Intervencije v gospodarstvu znašajo po zaključnem računu proračuna SR Slovenije za leto 1975 781 milijonov dinarjev ali 33 % vseh izdatkov proračuna. Skoraj polovica tega zneska ali 47 % odpade na odplačevanje obveznosti SR Slovenije do federacije, ki so bile na podlagi zakona o prenosu sredstev, pravic in obveznosti federacije prenesene na republike in avtonomni pokrajini. Na osnovi tega zakona je Socialistična republika Slovenija prevzela obveznosti za odplačilo zunanjih posojil Narodne banke Jugoslavije in Jugoslovanske investicijske banke in za odplačilo notranjih posojil Jugoslovanske investicijske banke. Z zakonom o prenosu sredstev, pravic in obveznosti za investicije v gospodarstvu na določene temeljne organizacije združenega dela so bila prenesena neproračunska sredstva SR Slovenije za investicije v gospodarstvu. Vse oblike tako imenovanega državnega kapitala so se prenesle na temeljne organizacije združenega dela za razširjeno reprodukcijo. Temeljne organizacije združenega dela, ki so prevzela ta sredstva, so jih uporabile predvsem kot združena sredstva za investicije v železniško in luško infrastrukturo, za razširjeno reprodukcijo v črni metalurgiji, elektrogospodarstvu, stanovanjskem gospodarstvu in za pospeševanje izvoza. S prenosom sredstev na temeljne organizacije združenega dela so se prenesle tudi obveznosti, ki jih je do sprejetja tega zakona pokrivala SR Slovenija. Temeljna načela zakona o likvidaciji tako imenovanega državnega kapitala določajo, da morajo temeljne organizacije združenega dela, na katere so se prenesla sredstva, pravice in obveznosti SR Slovenije za investicije v gospodarstvu, same s samoupravnimi sporazumi določiti kriterije za razdelitev, pogoje in namene združevanja prenesenih sredstev.

Preostali znesek uporabljenih sredstev za intervencije v gospodarstvu ali 53 % pa predstavljajo: sredstva za pospeševanje razvoja manj razvitih občin na pod-

lagi zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v Socialistični republiki Sloveniji, sredstva za realizacijo tistih družbenih potreb na področju kmetijstva v Sloveniji, ki so že opredeljena s posebnimi predpisi (nadomestilo dela obresti za kredite iz hranilnih vlog, sofinanciranje kmetijskih pospeševalnih služb, premije za mleko, sofinanciranje stabilizacijskega živinorejskega sklada), sredstva za izvedbo tistih nalog, ki omogočajo posameznim organizacijam združenega dela ohranitev določenih kulturno-zgodovinskih vrednot in nacionalnih parkov republiškega pomena, obveznosti za odplačevanje kreditov, ki jih je najela SR Slovenija pri federaciji v višini 63 milijonov dinarjev iz proračunske rezerve federacije za financiranje obveznosti do borcev NOV in vojaških vojni invalidov v letu 1973, ko so bili izvršeni nekateri prenos iz federacije na republiko, odplačilo kreditov pri Narodni banki Jugoslavije v višini 245 milijonov dinarjev za poravnavo obveznosti do Narodne banke Jugoslavije, ki so bile z zakonom o prenosu sredstev, pravic in obveznosti prenesene na SR Slovenijo, odplačilo obveznosti na podlagi medrepubliškega dogovora o pomoči SR Črni gori za kritje prekoračitve stroškov pri gradnji proge Beograd—Bar na območju SR Črne gore, konverzija investicijskih kreditov Časopisno-grafičnemu podjetju Delo, za regres za roto papir in za pokritje razlik v ceni trem slovenskim dnevnikom, sredstva za pospeševanje sodelovanja z deželami v razvoju na podlagi zakona o prispevku republik in pokrajin za financiranje sklada solidarnosti z neuvrščenimi državami z deželami v razvoju.

Predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna SR Slovenije za leto 1975 sta 17. 5. 1976 obravnavala odbora za finance Zbora združenega dela in Zbora občin. Odbora soglašata, da se predlog zakona obravnava po hitrem postopku. V razpravi je bilo ugotovljeno, da predlog zakona pomeni realizacijo tiste politike, ki je bila načrtovana s sprejemom resolucije o družbeno-ekonomski politiki SR Slovenije in proračunom za leto 1975, ki je sledil gospodarskim gibanjem na območju republike in federacije. Odbora podpirata razporeditev nerazporejenih dohodkov proračuna za leto 1975 v višini 136 milijonov dinarjev, tako kot predvideva 3. člen zakona o zaključnem računu. Ta razporeditev izhaja iz določb zakona o davku iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela, da se več doseženi dohodki za leto 1975 ne morejo uporabiti, so pa akontacija davka na dohodek v letu 1976 in tako predstavljajo tudi del dohodka proračuna SR Slovenije za leto 1976. Vse druge obveznosti, za katere se zagotavljajo sredstva po zaključnem računu, pa pomenijo realizacijo obveznosti preteklega leta, ki niso mogle biti pokrite do 31. 12. 1975, oziroma obveznosti, ki jih ne bo mogoče pokriti s sredstvi proračuna za leto 1976.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji 18. maja 1976 obravnavala predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna SR Slovenije za leto 1976. Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije predlaga sprejem zakona v predloženem besedilu, ker predstavlja finančni zaključek preteklega leta, temelječ na nalogah, ki so bile Izvršnemu svetu naložene. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Dajem na glasovanje predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Socialistične republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1975.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (114 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zakon v našem zboru z večino glasov sprejet.

Zaključujem to točko in predlagam, da bi šli sedaj na 21. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji pogodbe med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o spremembah in dopolnitvah pogodbe med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o skupni državni meji z dne 8. aprila 1965, ki ga je Skupščini Socialistične republike Slovenije predložil v soglasje Zvezni zbor Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Predstavnik Izvršnega sveta je tovariš dr. Ivo Murko, svetovalec v Izvršnem svetu.

Predlog zakona so obravnavali: Komisija za mednarodne odnose, Odbor za družbenopolitični sistem ter Zakonodajno-pravna komisija. Prejeli pa smo tudi mnenje Republiškega sekretariata za mednarodno sodelovanje.

Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije je dal k predlogu zakona pozitivno mnenje. Prosim, besedo ima tovariš dr. Ivo Murko!

Dr. Ivo Murko: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Običajno ni potrebno ob soglasjih k mednarodnim sporazumom dajati posebnih obrazložitev, razen kakšnega pojasnila. Vendar gre tu za pogodbo, s katero se sporazumno spreminjajo mejne črte med Jugoslavijo in Avstrijo, zamenjujejo se enake površine, kar se redko dogaja. To pa je občutljiva materija, zato so koristna nekatera kratka pojasnila. Kot je razvidno iz pogodbe, je glavni vzrok za spremembo tehnični: Gre za regulacijo potoka Kučnica, to je severnega pritoka reke Mure, ki na tem radgonsko-pomurskem območju deli avstrijsko-radgonski kot od našega Prekmurja. Spodnji tok Kučnice se več ali manj pokriva z državno mejo, deloma pa je meja v neposredni bližini tega potoka.

Ta potok pred vojno ni bil reguliran, ker predvojni sporazum o regulaciji Mure ni obsegal tudi del na pritokih. Po vojni in še sedaj so bile velike pritožbe, ker je ta potok poplavljal na obeh straneh meje, v Avstriji in Jugoslaviji. Ob normalnem vremenu je ta potok zelo nedolžen, ob hujših nalivih pa poplavlja in povzroča škodo. Na to so nas opozarjali tudi občani ogroženih slovenskih vasi v radgonsko-avstrijskem kotu.

Ko so se leta 1954 obnovili stiki na več nivojih, tudi strokovnih, in je bil leta 1954 sklenjen nov sporazum med Jugoslavijo in Avstrijo o reki Muri in pritokih, se je takoj pojavilo vprašanje regulacije tega potoka v tem strogo obmejnem območju. Po večletnih razpravah in projektiranju je bil nato potok reguliran v zadovoljstvo vseh. Ob tem pa so strokovnjaki, ki so opravili regulacijo, ugotovili, da ima potok zelo neugodno vijugasto strugo. To je oteževalo delo ustreznih organov ob meji. Nato se je ugotovilo, da bi bila pravzaprav optimalna rešitev taka, da bi se potok po vsem dolnjem toku, dolgem približno 10 km, zravnal z državno mejo, kot je to v mnogih primerih, meja pa določila po sredini vodnega toka. Čeprav je to majhen potok, je z gledišča mednarodnega prava taka rešitev najprimernejša.

Regulacija je potem bila opravljena. Projekti so morali biti izdelani tako, da po novi mejni črti z izmenjavo ozemlja nobena država ne izgubi niti enega m². Tega namreč nobena država zaradi prestižnih razlogov ne bi prenesla. In tudi mi smo za to občutljivi, zato so projekti to izhodišče dosledno upoštevali.

Ko je bil projekt realiziran, je zadevo prevzela posebna komisija za obnovo in vzdrževanje mejnih znakov. Vmes naj tu opozorim na vprašanje vse naše mejne črte z Avstrijo in njene dokumentacije, ki je nastala po prvi svetovni vojni ob nastanku Jugoslavije. Napravile so je zavezniške vojaške komisije in je bila podlaga za določitev vse državne meje, od tromeje na Peči do tromeje blizu Kuzme.

Med okupacijo od leta 1941 dalje so nemški oziroma avstrijski sosedi, ki so si prisvajali del Slovenije, odstranili oziroma podrli v glavnem vse mejne znake. Leta 1945 ob osvoboditvi so bili mejni znaki intaktni samo še na grebenih Karavank. Zato se je še pred sklenitvijo državne pogodbe z Avstrijo pokazala potreba skleniti začasni sporazum o obnovi starih mejnih znakov in o njihovem vzdrževanju. Ta sporazum je bil potem po državni pogodbi bolj preciziran. To je ta pogodba iz leta 1965, ki se sedaj spreminja. Takrat sta obe državi dopolnili manjkajočo dokumentacijo in ustanovili posebno stalno komisijo, ki skrbi za obnavljanje in vzdrževanje mejnih znakov. To sodelovanje poteka dobro. V Komisiji svetujejo tovariši iz zunanjih in notranjih zadev, vojni geodeti in predstavniki iz republike. Ti so potem prevzeli nalogo, da regulacijo Kučnice tudi v pogledu dokumentacije dopolnijo na način, ki naj bi omogočil sklonitev take državne pogodbe.

Leta 1965, ko se je ta pogodba sklepala in ko Kučnica še ni bila regulirana, je bilo stališče, naj se mejna vprašanja v zvezi s Kučnico rešijo kasneje.

Vsa korektura meje ni tako majhna. Med obema državama se zamenjuje približno 55 000 m². Hkrati pa so tovariši, ki mejo zelo dobro poznajo in jo tudi drugje ogledujejo, ugotovili še drugo potrebo zamenjave. Ta priložnost se je izkoristila še za majhno korekturo na cestnem prehodu Šentilj. Gre za miniaturno zamenjavo 309 m² v eno in drugo smer.

Tretja manjša sprememba pa je bolj interesantna. Gre za spremembo ob cestnem prehodu Holmec—Pliberk, ki naj bi dobil večjo vlogo v mednarodnem prometu. Tam sta cestni upravi cesto razširili in zravnali teren. Tudi tam so se pokazale neke vijuge. Če bi ostala mejna črta taka, kot je bila v dokumentaciji, bi na novem cestišču nastala zelo neugodna situacija. Cesta bi prečkala državno mejo v neprimernem kotu. Ta tretja sprememba pri Pliberku in Holmcu obsega približno 1600 m². S to spremembo smo dosegli tudi to, da nekemu jugoslovanskemu lastniku sedaj ni treba več hoditi čez tuje ozemlje, da pride na lastno njivo.

Naj še povem, da smo morali paziti tudi na to, da niso nastali novi dvolastniki. Ozemlje se je zamenjalo tako, da ni bila predana nobena hiša, še manj pa kak prebivalec. Drugo pa je vprašanje lastnine teh zemljišč. Tehniki so rešitev tega vprašanja pripravili tako, da je vse zamenjano ozemlje v Avstriji v državni lasti, pri nas pa v lasti našega družbenega premoženja. Prenos zemljišč se tudi v lastninskem pogledu opravi bremen prosto.

To je tehnična in pravna stran pogodbe. Pri sprejemanju te pogodbe je pač treba imeti pred očmi dejstvo, da gre za spremembo državnega ozemlja. Zato je potrebno soglasje skupščin vseh republik in tudi zvezne skupščine. V Avstriji je potrebna sprememba ustavnih predpisov, soglasje pa morajo dati pokrajinske skupščine Štajerske in Koroške in zvezni parlament.

Praksa tudi narekuje potrebo, da se take spremembe meja hitro ratificirajo. Sedaj velja še stara meja. Potok pa je že reguliran in tudi cesta je že nova. S tem sem hotel opozoriti, da je za izvedbo pogodbe že vse pripravljeno. So

sicer še stari mejni znaki, ki še veljajo; so pa postavljeni že tudi novi, vendar so še pokriti, da ne bi bili vidni.

Kot predstavnik Izvršnega sveta predlagam zboru, da da soglasje k tej mednarodni pogodbi. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Želi kdo razpravljati? (Ne.) Lahko zaključimo razpravo? Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji pogodbe med SFRJ in Republiko Avstrijo o spremembah in dopolnitvah pogodbe med SFRJ in Republiko Avstrijo o skupni državni meji z dne 8. 4. 1965. Kdor je za, naj prosim glasuje! (130 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je odlok soglasno sprejet.

6. točka dnevnega reda je zaključni račun dohodkov in izdatkov Narodne banke Slovenije za leto 1975, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložila v obravnavo in potrditev Narodna banka Slovenije. Za svojega predstavnika je Narodna banka določila tovariša Draga Lipiča, namestnika guvernerja Narodne banke SR Slovenije.

Je tovariš Lipič navzoč? (Ne.) Mislim sem predlagati, da bi skupaj obravnavali 6., 7. in 8. točko, ker pa ni predstavnika Izvršnega sveta, gremo na 9. točko. Ali so predstavniki Narodne banke navzoči? (Da.) Potem lahko obravnavamo 6. točko.

Predlagam, da obravnavamo skupaj 6., 7. in 8. točko dnevnega reda, to je zaključni račun dohodkov in izdatkov Narodne banke Slovenije za leto 1975, finančni načrt Narodne banke Slovenije za leto 1976 in zaključni račun Narodne banke Jugoslavije za leto 1975.

Vidim, da k predlogu ni pripomb, zato bomo obravnavali skupaj vse te tri točke dnevnega reda. Predstavnik Narodne banke je Drago Lipič, namestnik guvernerja Narodne banke. Izvršni svet je za svojega predstavnika določil tovarišico Milico Ozbič. Te akte sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija.

Predloge odlokov in poročila smo prejeli. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je dal pozitivno mnenje. O vsakem dokumentu bomo sklepali posebej.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče se ne javi.) Če nihče ne želi besedo, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o zaključnem računu dohodkov in izdatkov Narodne banke Slovenije za leto 1975. Dajem na glasovanje predlog odloka o potrditvi zaključnega računa Narodne banke Slovenije za leto 1975. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (129 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je odlok v našem zboru sprejet.

Dajem na glasovanje predlog odloka o potrditvi finančnega načrta Narodne banke Slovenije za leto 1976. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (130 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je odlok soglasno sprejet.

Dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k zaključnemu računu Narodne banke SFRJ za leto 1975, ki ga je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (129 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je tudi ta odlok sprejet.

Zaključujem 6., 7. in 8. točko dnevnega reda in prehajam na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je določil tovarišico Marijo Cigale, pomočnico predsednika Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo.

Predlog zakona je obravnaval tudi Družbenopolitični zbor, ki je sprejel stališča. Družbenopolitični zbor je za svojega predstavnika določil tovariša Vladimira Gošnika.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta dala poročili. Poročili smo prejeli danes na klop.

Prejeli smo tudi amandmaje Izvršnega sveta k 68., 69., 70. in 71. členu in amandma k 12. členu. Danes smo prejeli na klop tudi stališče Družbenopolitičnega zbora. Poleg tega smo prejeli še amandmaje tovariša Mirka Jankoviča, delegata 29. okoliša in pa amandmaje Skupščine občine Ljubljana-Center.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim! Besedo ima tovarišica Marija Cigale, predstavnica Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo!

Marija Cigale: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Čeprav imate danes za sabo in pred sabo še naporen dnevni red, upam, da ne boste zamerili, če poskušam z nekoliko uvodnimi besedami usmeriti vašo pozornost tudi na predlog zakona, ki je zdaj na dnevnem redu.

Predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih je pomemben za slehernega občana. Nastajal je precej časa, kar je tudi razumljivo, saj gre za zakon, ki pomeni novo pravno ureditev zakonske zveze in družinskih razmerij. Doslej so to področje vse od osvoboditve dalje skoraj nespremenjeno urejali zvezni in republiški zakoni. Zakonodajna pristojnost nad tem področjem pa je prišla na republike in pokrajine že z ustavnimi dopolnili leta 1971.

Obsežnost in zahtevnost te pravne materije je zahtevala daljše in bolj temeljite priprave. Osnutek zakona je sprejela Skupščina SR Slovenije v marcu 1974.

Vrsta variantnih rešitev in pa z njimi povezanih dilem je terjala pri oblikovanju predloga zakona intenzivno in dolgotrajno delo in številne razprave.

Pri oblikovanju pravnih norm, ki urejajo zakonsko zvezo in razmerja v družini, je bilo treba upoštevati predvsem novi ustavni položaj človeka, saj sta družbenoekonomski položaj človeka in njegov položaj v zakonski zvezi in družini medsebojno pogojena.

Niti zakonska zveza niti družina nista nekaj stalnega in nesprejemljivega. Sta le zgodovinski obliki medsebojnega sožitja ljudi, povezani z razvojem družbe in z družbenoekonomskim in političnim sistemom ter s položajem človeka v določenem družbenem sistemu. V sistemu socialistične samouprave družbe, ki temelji na delu in iz dela izvirajočih pravicah delovnega človeka, da odloča o pogojih dela in o delitvi ustvarjenega ter o vseh družbenih vprašanjih, se posameznik in družina ne pojavljata več kot objekt neke paternalistične državne skrbi ali pa objekt skrbi kake abstraktne družbe.

Človek je postal subjekt in nosilec vseh družbenih odnosov. Udeležba v združenem delu mu zagotavlja pravico do odločanja o ustvarjenem dohodku, pa tudi dolžnost, da po načelih solidarnosti in vzajemnosti zagotavlja razvoj družbenega varstva otrok in družine. Starši torej nimajo le pravice in dolžnosti, da skrbijo za otroke v okviru svoje družine, ampak da kot združeni samoupravljalci zagotavljajo pogoje za razvoj vseh otrok.

Zakonsko zvezo pojmuje kot prostovoljni prevzem določenih pravic in obveznosti, ki temelji na svobodni odločitvi moškega in ženske in ki po njuni odločitvi lahko tudi preneha. Ob prenehanju zakonske zveze so pooblaščen družbeni organi dolžni zavarovati le interes otrok. Poleg varstva otrokovega interesa pa ima družba dolžnost, da z zakonodajnim sistemom in praktičnimi ukrepi prepreči možnost, da bi zakonska zveza postala pretveza za izkoriščanje človeka po človeku. Zaradi tega je s tem zakonom tudi življenjska skupnost moškega in ženske, ki živita dalj časa v takšni skupnosti, nista pa sklenila zakonske zveze, v načelu izenačena glede pravnih posledic z zakonsko zvezo.

Družbeni interes je osredotočen v prvi vrsti na otroka. Starši imajo pravico in dolžnost, da skrbijo za svoje otroke, naloga družbenih organov in služb pa je, da jim pomagajo pri uresničevanju njihove roditeljske vloge. Ne gre torej za opredelitev, s katero bi nekemu družbenemu organu poverili pravico, da v imenu družbe nadzoruje starše, pač pa z zakonom opredeljujemo predvsem naloge in dolžnosti teh organov glede pomoči staršev. V primerih, ko starši zanemarjajo koristi otrok, so pa ti organi dolžni uporabiti tudi vse ukrepe, ki so potrebni, da se zavarujejo interesi otrok in se jim zagotovijo možnosti za razvoj.

V predlogu zakona je opredeljen postopek pri sklepanju zakonske zveze. V zvezi s tem prinaša predlog pomembno novost, to je obveznost, da bodoča zakonca pred sklenitvijo zakonske zveze opravita obisk v zakonski posvetovalnici. V razpravah so se glede teh določb izoblikovala med drugimi tudi stališča, katerih cilj je bil odpraviti to obveznost in prepustiti oceno o potrebi za takšnim svetovanjem bodočima zakoncema samima. Za argumentacijo teh stališč je bilo navedeno med drugim: vprašljivost skladnosti te določbe z ustavo SR Slovenije, bojazen, da se bodo zaradi slabih kadrovskih in drugih pogojev zakonske svetovalnice spremenile v pisarne za izdajanje potrdil o obisku oziroma svetovanju bodočima zakoncema, mnenje, da se potrebna stopnja poučenosti o pomenu zakonske zveze in posledic, ki izhajajo iz nje, lahko doseže z redno vzgojo, predvsem v družini in šoli, in pa bojazen, da bo delovanje zakonskih svetovalnic predstavljalo novo, dodatno breme za posameznika in družbo.

Glede prvega razloga smo mnenja, da določba o obveznem obisku bodočih zakoncev v zakonski svetovalnici ne posega v svobodno odločanje vsakega izmed zakoncev, da skleneta zakonsko zvezo, oziroma da se s tako določbo ne posega v zasebnost bodočih zakoncev. Oba navedena razloga, pa tudi možni drugi razlogi glede neskladnosti tega zakona z ustavo SR Slovenije niso utemeljeni. Tako v načelnem delu kot tudi v določbah o svoboščinah in pravicah človeka in občana ustava SR Slovenije in ustava Socialistične federativne republike Jugoslavije izrečno naglašata povezanost pravic in svoboščin z dolžnostmi in odgovornostmi. Obravnavanje svoboščin in pravic brez povezave z ustreznimi dolžnostmi in odgovornostmi posameznika do sočloveka in do družbene skupnosti predstavlja izrazito formalen pristop k razlagi svoboščin in

pravic in zato kot izhodišče ustavno-pravne interpretacije posameznih svoboščin in pravic nikakor ni sprejemljivo.

Predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih izrecno poudarja družbeni pomen zakonske zveze, ki je v zasnovanju družine, kakor tudi temeljev zakonske zveze, ki poleg svobodne odločitve obeh zakoncev zanjo obsegajo tudi tiste značilnosti, ki so nujne, da se doseže enakopraven položaj obeh zakoncev — ohranitev njune osebnostne integritete in osebnega dostojanstva ter v skladu s tem doseganje realne osnove za ustrezna medsebojna razmerja obeh zakoncev.

Da bi lahko zakonska zveza tem načelom ustrezala, da bi bila odločitev obeh zakoncev za sklenitev tako pojmovane zakonske zveze v čim večji meri zavestno svobodna, je potrebno, da se oba bodoča zakonca v kar največji meri seznanita z vsemi posledicami svoje odločitve, z vprašanji, s katerimi se bosta nujno srečevala med trajanjem zakonske zveze, nadalje z vprašanji, ki so povezana z uresničevanjem pravice do načrtovanja družine, kot tudi s svojimi dolžnostmi in odgovornostmi, s katerimi se bosta srečevala kot roditelja ob predpostavki, da je družbeni pomen zakonske zveze v zasnovanju družine. Svobodna odločitev obeh zakoncev je torej tem bolj svobodna, čim bolj so v zavesti obeh bodočih zakoncev jasne vse posledice njune odločitve. Pri tem ni potrebno posebej navajati, da je po tretjem odstavku 233. člena ustave SR Slovenije dolžnost družbene skupnosti in torej tudi vseh pristojnih organov, da zakoncema zagotove vse tiste informacije, ki so potrebne za uresničevanje pravice do načrtovanja družine. Zato menimo, da je obisk v zakonski svetovalnici tisti dejavnik, ki lahko bistveno prispeva k svobodnejši odločitvi za zakonsko zvezo, ne pa ureditev, ki ovira tako svobodno odločitev.

Zaradi družbenega pomena družine, ki po ustavi uživa posebno družbeno varstvo, tudi zakonska zveza ne more biti samo in zgolj zasebna stvar zakoncev, ampak jo tako v naši kot v vseh drugih družbenih ureditvah ureja zakon.

Ustava SR Slovenije v prvem odstavku 235. člena izrecno določa, da zakonsko zvezo in pravna razmerja v zakonski zvezi in družini ureja zakon, poudarja pa tudi, da se zakonska zveza sklepa s svobodno privolitvijo zakoncev.

Zakonodajalec ima torej možnost, v skladu z ustavnimi načeli in našim družbenim sistemom — po našem mnenju pa tudi implicitno dolžnost, da z ureditvijo postopka sklepanja zakonske zveze prispeva k temu, da bo odločitev za sklenitev zakonske zveze v kar največji možni meri posledica trezne in premišljene presoje obeh bodočih zakoncev. Zato je lahko obvezna priprava zakoncev za sklenitev zakonske zveze samo koristna, in to v interesu obeh zakoncev in tudi družbe kot celote.

Zakonsko svetovanje, kot je zamišljeno, v nikakršnem pogledu ne bo posegalo v osebnost bodočih zakoncev, v njuno čustveno medsebojno navezanost in razumevanje, ampak bo prispevalo le k spoznanju o daljnosežnosti in pomembnosti njune odločitve in k spoznanju družbenih temeljev družinskih odnosov v naši samoupravni socialistični družbi.

Po našem mnenju bo torej taka ureditev samo prispevala k utrjevanju medsebojnih vezi obeh zakoncev in k premišljenosti njune odločitve. Ta ureditev torej nikakor ne posega v zasebno življenje bodočih zakoncev, ampak predstavlja samo družbeno in individualno potreben del po zakonu obveznega postopka za sklenitev zakonske zveze. Po našem mnenju je zato v interesu družbe in bodočih zakoncev, da to svetovalnico obišče vsakdo, ki namerava skleniti zakonsko zvezo.

Glede bojazni, da bi se zakonske svetovalnice spremenile v pisarne za izdajanje potrdil o obisku bodočih zakoncev, velja povedati naslednje: Da bi lahko zakonske svetovalnice uspešno opravljale svoje naloge, bodo morale biti ustrezno organizirane, imeti bodo morale ustrezne strokovne kadre s področja prava, sociologije, vzgoje, zdravstva itd., ki bodo sposobni zagotoviti ustrezno stopnjo in kvaliteto informiranja. Izoblikovati bo treba kriterije za organizacijo in razporeditev teh svetovalnic in ustrezne metode dela, ob upoštevanju vseh sodobnih možnosti individualne in skupinske tehnike informiranja. Da bi tako delale, je pa treba nekaj več časa za priprave.

Zato je v prehodnih določbah predvideno, da naj bi te svetovalnice pričele delovati najkasneje 1. januarja 1980.

Z redno vzgojo in poukom v šoli in družini je nedvomno treba dati osnovno znanje in informiranost o pomenu zakonske zveze in odnosov v družini in med spoloma, vendar pa to še ne da zagotovila, da sta bodoča zakonca dejansko poučena o vseh pravnih, socialnih in zdravstvenih vidikih in posledicah zakonske zveze in odnosov v družini ter o njunih medsebojnih pravicah in dolžnostih, kakor tudi o pomembnosti svojih obveznosti do družbe in nasprotno.

Menimo, da lahko le obvezno svetovanje pred sklenitvijo zakonske zveze zagotovi potrebno stopnjo te informiranosti.

Glede bojazni, da bo delovanje zakonskih svetovalnic predstavljalo novo finančno breme za posameznika in družbo, pa velja ugotoviti, da predstavlja delovanje svetovalnic nedvomno zelo pomemben preventivni ukrep, s katerim se lahko tudi preprečujejo posledice, katerih reševanje je kasneje vsekakor dražje in terja nedvomno več sredstev kot delovanje posvetovalnic. Zato vztrajamo pri stališču, da je treba z zakonom predpisati obveznost obiskov bodočih zakoncev v zakonski svetovalnici pred sklenitvijo zakonske zveze.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je ob razpravah o predlogu zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih med drugim sprejela tudi sklep, naj bi se opravljanje pravnega poskusa pred razvezo preneslo iz pristojnosti sodišč v pristojnost občinskih skupnosti socialnega skrbstva. Temu predlogu je ustrezno z amandmaji Izvršnega sveta k 68., 69., 70., 71., 230. in 232. členu tega zakona. Z amandmajem Izvršnega sveta k 12. členu tega zakona smo prav tako ustregli pripombi Zakonodajno-pravne komisije k temu členu. Prav tako sprejemamo druge amandmaje Zakonodajno-pravne komisije.

Amandma k 144. členu, ki ga je predlagal tovariš Mirko Jankovič, po našem mnenju ni potreben, ker so v 41. členu zakona precizno urejeni pogoji, ki morajo biti izpolnjeni za posvojitve, v kasnejših členih pa tudi obveznosti skupnosti socialnega skrbstva, da pravilno izpeljejo postopek, ki bo seveda moral upoštevati tudi take okoliščine. V 152. členu in 153. členu je dana možnost razveljavitve popolne posvojitve tudi na predlog staršev, če se ugotovi, da niso bili izpolnjeni ali spoštovani pogoji, ki jih zahteva zakon za popolno posvojitve.

Glede amandmajev skupin delegatov 5. okoliša ljubljanskih občin moram reči, da so amandmaji formulirani v obliki mnenj, ne pa v obliki amandmajev, in da po našem mnenju tudi smiselni amandmaji ne bi bili potrebni. Mnenju k 12. členu pa že deloma ustreza predloženi amandma Izvršnega sveta k 12. členu, s katerim se precizirajo določbe tega člena.

K drugem mnenju, da bi bilo potrebno v členih od 39 in 43, ki govorijo o razveljavitvi zakonske zveze, vgraditi tudi vprašanje otrok, ki so se rodili v tem zakonu, pripominjamo, da niso potrebne spremembe. Upravičene bi bile v določilih sedanjega zakona, ki razlikuje zakonske in nezakonske otroke. Se-

danji zakon pa popolnoma izenačuje vse otroke in ni potrebno potem tega posebej urejati.

Mnenje, da so nekateri izrazi, ki so uporabljeni v zakonu, na primer v 52. členu »v neugodnem času«, nejasni, ni utemeljeno. Ti izrazi se namreč uporabljajo in so v sodni praksi jasni. Tudi 65. člena ni potrebno spreminjati. Če bi naštevali razloge za razvezo, bi se vedno dogodilo, da bi kakšnega prezrli. Razlogi za razvezo so v določeni meri vedno individualni. Vsak ima pač svoj razlog in mislimo, da je ustrezno, da je formulacija tako široka, da omogoča vse mogoče življenjske rešitve in da nihče ne bi bil prizadet zaradi formalnosti. To je splošna pravica, ki jo zakon daje, in tako kot pravilno ugotavlja predlagatelj, to mnenje daje že sama ustava.

Tovarišice in tovariši delegati! Predlagam Zboru združenega dela, da sprejme predloženi predlog zakona z amandmaji Izvršnega sveta in Zakonodajno-pravne komisije! Hvala!

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo želi razpravljati? Besedo ima tovariš Stane Boštjančič, predstavnik Zakonodajno-pravne komisije!

Stane Boštjančič: Tovarišice in tovariši delegati! V poročilu Zakonodajno-pravne komisije, ki ste ga prejeli pred sejo, je glede 23. in 24. člena Komisije mnenja, da bi bilo ustrezno glede na določbe prvega odstavka 27. člena zakona o socialnem skrbstvu, po kateri opravljajo javna pooblastila organi skupnosti socialnega skrbstva, v teh členih in drugih členih določiti, da te pristojnosti opravljajo pristojni organi te skupnosti. Zakonodajno-pravna komisija predlaga, da o prvotnem njenem mnenju razpravljate kot o amandmaju. Po amandmaju naj se spremenjeni 23. člen glasi: »Pristojni organ občinske skupnosti socialnega skrbstva itd.« V 24. členu pa naj se novo besedilo glasi: »Preden pristojni organ občinske skupnosti socialnega skrbstva dovoli itd.« Gre za to, da organi, ki so določeni v statutu in v samoupravnem sporazumu o ustanovitvi socialnega skrbstva, opravljajo javna pooblastila. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima Mirko Jankovič, 29. okoliš!

Mirko Jankovič: Samo tole naj pripomnim k amandmaju, katerega smo predlagali. Še vedno menimo, da je potreben. Členi, ki jih je tovarišica navedla, ne izključujejo te možnosti. Še vedno obstaja možnost, da lahko brez krivde staršev pride do posvojitve, na primer če se ladja potopi, mornar pa preživi. Ni treba naštevati vseh primerov, ko lahko brez krivde staršev pride do posvojitve. Zato mislim, da je potrebno amandma podpreti.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? (Nihče se ne javi.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej glasujemo o amandmajih! Pred seboj imamo amandmaje Izvršnega sveta k 12., 68., 69., 70., 71., 230. a in 230. b členu ter k 232. členu. Ali se Odbor strinja s temi amandmaji? (Odbor se strinja.) Hvala. Dajem na glasovanje amandmaje Izvršnega sveta. Kdor je za, naj prosim glasuje! (124 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (1 delegat se je glasovanja vzdržal.)

Ugotavljam, da so amandmaji Izvršnega sveta z večino glasov sprejeti.

Prehajamo na glasovanje o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 23., 24., 33., 132., 140., 146. in 233. členu. Izvršni svet se z amandmaji strinja, z njimi se strinja tudi Odbor. Dajem amandmaje Zakonodajno-pravne komisije na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (130 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da so amandmaji soglasno sprejeti.

Prehajamo na glasovanje o amandmajih tovariša Mirka Jankoviča k 144. členu. Izvršni svet zavrača amandma. Je točno? (Da.) Prosim za mnenje Odbora in Zakonodajno-pravne komisije! Zakonodajno-pravna komisija se strinja z Izvršnim svetom; torej ne podpira amandmaja. Dajem amandma na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (26 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (37 delegatov.)

Amandma ni sprejet. S tem smo glasovali o vseh amandmajih.

Dajem predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (124 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (3 delegati.)

Ugotavljam, da je zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v našem zboru z večino glasov sprejet.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na letno poročilo o delu Službe družbenega knjigovodstva v letu 1975 in program dela Službe družbenega knjigovodstva za leto 1976, ki ga je Skupščini Socialistične republike Slovenije predložila v obravnavo Služba družbenega knjigovodstva Slovenije, Centrala v Ljubljani.

Za svojega predstavnika je Služba družbenega knjigovodstva določila tovariša Andreja Levičnika, direktorja SDK Slovenije.

Letno poročilo in program je obravnaval Odbor za finance, ki je dal poročilo. Izvršni svet je dal k temu letnemu poročilu in programu pozitivno mnenje.

Ali želi predstavnik še kaj ustno dodati? Prosim!

Besedo ima tovariš Andrej Levičnik, direktor SDK Slovenije, Centrala v Ljubljani.

Andrej Levičnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Nekaj besed za uvod. V letnem poročilu o delu Službe družbenega knjigovodstva v Sloveniji za leto 1975 smo podali celovit pregled usmerjenosti Službe glede na opravljeno delo in problematiko in njene organiziranosti in delovanja.

V programu dela Službe družbenega knjigovodstva SR Slovenije za leto 1976 smo opredelili naloge, ki jih moramo opraviti v skladu z ustreznimi funkcijami Službe, in tudi naloge, ki so povezane z nadaljnjim razvojem Službe družbenega knjigovodstva.

Zaradi kratkega časa, ki ga imam na voljo, vam, tovarišice in tovariši delegati, v tem svojem uvodu ne morem navesti vseh ugotovitev in podatkov oziroma nalog, ki so navedene v poročilu in programu. Zato bom v informaciji o usmerjenosti in delovanju Službe nakazal nekaj pglavitnih ugotovitev, s katerimi bi želel obrniti vašo pozornost na tale ključna vprašanja s tega področja:

1. V Službi družbenega knjigovodstva so bila in so še v središču pozornosti prizadevanja za uveljavitev nove vsebine njenih funkcij, v skladu s korenitimi spremembami, ki nastajajo v družbenoekonomskih odnosih na podlagi nove ustave in kongresnih sklepov Zveze komunistov. Cilj teh naših prizadevanj je taka vsebinska sprememba vseh funkcij in nalog Službe, da bi ta dejansko v celoti prerasla v strokovno službo združenega dela v okviru samoupravljanja in družbenoekonomskega sistema. Pri tem upoštevamo dejstvo, da vsaka akcija za spremembo družbenoekonomskih odnosov, zlasti še na področju gospodarjenja in razpolaganja z dohodkom, pomeni tudi zahtevo za ustrezne spremembe v delovanju SDK.

To je razumljivo, saj SDK z evidenco in analiziranjem razpolaganja z družbenimi sredstvi, s funkcijo nadzorstva in plačilnega prometa, z ustavo opredeljenimi razmerji do delavske kontrole, z nalogami na področju družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja in z drugimi nalogami posega v vse sestavine gospodarskega in družbenega življenja.

Ustavna preobrazba združenega dela in celotne družbe je torej neposredna podlaga tudi z ustavno preobrazbo Službe družbenega knjigovodstva. V navedenem smislu je Služba družbenega knjigovodstva že opravila mnoge naloge, mnoge so v teku, številnih pa se bo še treba lotiti, zlasti po sprejetju novega zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov.

Tako smo posebno pozornost namenili razvijanju sodelovanja s samoupravnimi organi, zlasti še z organi samoupravne delavske kontrole, z družbenopolitičnimi organizacijami in družbenopolitičnimi in samoupravnimi interesnimi skupnostmi. Na tem področju razvijamo številne nove oblike, ki jih delavci in njihovi samoupravni organi v večini zelo dobro sprejemajo in marsikje tudi s pridom uporabljajo.

Uspešna oblika takega sodelovanja je na primer poročanje predstavnikov Službe družbenega knjigovodstva organom samoupravljanja, delegacijam in vodstvom družbenopolitičnih organizacij o finančnih kazalcih, ki so neposredno povezani z gospodarjenjem, razporejanjem dohodka in finančnim rezultatom.

Ti razgovori so še posebej pomembni za delavce v organizacijah združenega dela, ki so v težjem gospodarskem položaju. Večkrat smo opazili, da jim šele objektivna informacija naše službe odkrije stvarno stanje in jih usmeri v konkretno ukrepanje za izboljšanje gospodarjenja, v spremembo poslovanja, v aktivnejši odnos do združevanja dela in sredstev in v boljšo organizacijo dela ter podobno.

Seveda ni pri prilagajanju informativno-analitske in drugih dejavnosti SDK vse odvisno le od naše aktivnosti, marveč tudi od enotnih stališč v okviru Službe družbenega knjigovodstva v Jugoslaviji, od številnih zveznih in republiških predpisov in od drugih dejavnikov.

2. Iz letnega poročila o delu v letu 1975 je razvidno, da je bila Služba družbenega knjigovodstva v skladu s svojo vlogo in pristojnostmi vključena v vse pomembnejše družbenoekonomske akcije, ki zadevajo ustvarjanje in gospodarjenje oziroma razpolaganje z družbenimi sredstvi.

Posebno pozorno je s podatki, analizami in opozorili, pa tudi s prijavi kršitev spremljala uresničevanje resolucije o ekonomskem razvoju in ekonomski politiki, uresničevanje družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov in ukrepov v okviru obsežne akcije za stabilizacijo gospodarstva.

Močno si je Služba prizadevala tudi v družbeni akciji na podlagi sklepov predsedstva CK ZKJ o uresničevanju zakonitosti. Aktivnosti v okviru stabili-

zacijske akcije, obsežno delo ob dvakratni neobvezni multilateralni poravnavi in drugi ukrepi so precej prispevali tudi k prehodu na nov, strožji režim medsebojnega plačevanja blaga in storitev po zakonu o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev.

Sedaj je akcija o navedenem zakonu v polnem teku. V naši republiki je sedaj le 14 takih organizacij, ki so morale objaviti sanacijo, to je 3 % takih organizacij v Jugoslaviji; njihov dolg pa znaša 1 % od skupnega dolga, ki ga je treba sanirati v območju celotne Jugoslavije.

To je seveda trenutni rezultat, ki ne odraža celotne problematike na tem področju. Znani so namreč relativno slabi rezultati gospodarjenja v preteklem letu in tudi problemi gospodarske rasti in drugi gospodarski problemi v letošnjem letu. Ni dvoma, da so v vseh delovnih organizacijah potrebni odločnejši ukrepi, kot smo jim priče danes. Nov način plačevanja je namreč nujna in trajnejša sistemska rešitev po načelu čistih računov in ne le trenutna administrativna poteza.

3. V poročilu Službe so navedeni številni podatki o obsegu njenega delovanja v preteklem letu. Tako je Služba vodila nad 49 000 žiro in drugih računov uporabnikov družbenih sredstev. Izdelala je nad 286 000 statističnih poročil, pri čemer je opravljala 79 vrst statističnih raziskovanj in pripravila več kot 1000 raznih informacij in analiz.

V plačilnem prometu je služba obdelala 63 milijonov nalogov v skupnem znesku prek 670 milijard din. Pri uporabnikih družbenih sredstev je opravila 2672 pregledov in ugotovila 2942 nezakonitosti in nepravilnosti, izdala 512 odločb za odpravo nepravilnosti in vložila za pregon pri organih 465 prijav. Nadalje je pri kontroli nalogov za uporabo sredstev na žiro in drugih računih zavrnila zaradi nepravilnosti skoraj 48 000 nalogov v skupnem znesku prek 5 milijard din.

Primerjava teh in drugih podatkov z letom 1974 pokaže, da se je obseg poslovanja Službe družbenega knjigovodstva v naši republiki povečal lani za skoraj eno četrtno.

Obseg dela se še povečuje, večja pa se tudi zahtevnost nalog naše službe in s tem tudi njena družbena odgovornost.

4. Eden od bistvenih pogojev za dobro in pravočasno opravljanje navedenih zelo obsežnih in zahtevnih nalog je sodobna tehnična opremljenost Službe, drug tak pogoj pa je ustrezna kadrovska sposobnost.

Moram povedati, da ima Služba glede tega še precej resnih problemov. Na področju tehnične opremljenosti imamo zagotovljeno računalniško obdelavo za približno 70 % plačilnih nalogov in za znatni del obdelave statističnih podatkov, vendar moramo povedati, da v 10 od 14 podružnic, kolikor jih je v Socialistični republiki Sloveniji, še vedno obdelujejo podatke v glavnem ročno oziroma z mehanizacijo nižje stopnje.

Po dogovorih v okviru Službe družbenega knjigovodstva Jugoslavije, ki skrbi za računalniške kapacitete vseh republik po enotnem načrtu, bi se morale računalniške kapacitete v Socialistični republiki Sloveniji v naši službi povečati že v letu 1974. Program pa ni bil realiziran v celoti predvsem zaradi restriktivskih ukrepov pri uvozu računalniške in druge opreme. Številne zadrege nastajajo ob sedanjih kapacitetah, tako da Služba le z težavo sledi postavljenim rokom za obsežne obdelave. In drugič, na področju kadrovske usposobljenosti je bil v zadnjih letih in tudi v letu 1975 dosežen dokajšen napredek, predvsem

z dopolnilnim šolanjem in štipendiranjem, urejenim pripravništvom in z občasnimi oblikami strokovnega in družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja.

Največji poudarek smo namenili kadrovanju vodilnih delavcev in pri tem nam je uspelo, da smo v zadnjih dveh letih za dvakrat izboljšali kadrovsko strukturo.

Nadalje je pomembno, da je velika večina delavcev zelo prizadevnih in da z vso odgovornostjo opravljajo vse naloge. Vse to pa ne more v celoti odtehtati dejstva, da je zasedenih le 93 % sistemiziranih delovnih mest, in ne tega, da so v Službi znatni deficiti pri stopnjah zahtevane izobrazbe. Če upoštevamo dejansko in tako imenovano priznano izobrazbo, manjka v službi 293 delavcev z visoko, 262 delavcev z višjo in 101 delavec s srednjo izobrazbo, medtem ko je delavcev z nižjo izobrazbo 297 več, kot jih zahteva sistemizacija delovnih mest. Z objavami prostih delovnih mest je tako kot v marsikateri drugi delovni organizaciji ali še slabše. Nove delavce z ustrezno izobrazbo je zelo težko pridobiti, saj večina objav ni uspešna. Menimo, da je razlog le delno v splošnem pomanjkanju določenih poklicev, bolj pa v posebnosti dela SDK, ki za večino mladih strokovnjakov trenutno ni najbolj privlačna. Zato je toliko pomembnejše stopnjevanje notranjih naporov za nadaljnje dopolnilno šolanje, štipendiranje in strokovno in družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje delavcev Službe.

Tovarišice in tovariši delegati! Služba družbenega knjigovodstva bo tudi v letošnjem letu opravljala svoje naloge v skladu z ustavo, zakoni in drugimi družbenimi dokumenti z orientacijo, da naj bo njeno delovanje čim bolj usmerjeno k združenemu delu in v celoti skladno z interesi delavskega razreda in drugih delovnih ljudi.

Predlagam, da izrečete soglasje k tej usmeritvi Službe in s tem k programu njenega dela za leto 1976! Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela sprejema na znanje letno poročilo o delu Službe družbenega knjigovodstva v letu 1975 in program dela Službe družbenega knjigovodstva za leto 1976.

2. Zbor združenega dela sprejema ugotovitve Odbora za finance in Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije ter priporoča, da jih SDK upošteva pri svojem nadaljnjem delu, zlasti pa da v okviru svojega programa z doslednim in ažurnim delom pri izpolnjevanju zakonskih določil in dajanju tekočih podatkov zagotovi združenemu delu, da bo čimbolj kvalificirano sprejelo odločitve o svojem kratkoročnem in dolgoročnem razvoju ter da se bo aktivno vključilo v priprave za zagotovitev doslednega izvajanja nalog, ki bodo sprejete in uveljavljene z zakonom o združenem delu.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (124 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prekinjam sejo in odrejam pol ure odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 13. uri in se je nadaljevala ob 13.45.)

Predsednik Štefan Nemec: Nadaljujemo sejo Zbora združenega dela. Prosim predstavnika Odbora za družbenoekonomski razvoj, da da poročilo o usklajevanju stališč!

Ivan Zelenšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati. Odbor za družbenoekonomski razvoj Zbora združenega dela je proučil pripombe in predloge, dane v diskusiji, in ugotovil naslednje:

1. Da se večina pripomb konstruktivno vključuje v oceno in predloge Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in v predloge stališč zbora. Večina teh pripomb je že bila v obravnavi na seji Odbora in pripombe so posredovane Izvršnemu svetu in Zavodu Socialistične republike Slovenije za družbeno planiranje.

2. V zvezi s konkretnimi pripombami in predlogi razpravljalcev, ki se nanašajo na posamezne delovne organizacije oziroma panoge in družbene dejavnosti, naj jih Izvršni svet Skupščine SR Slovenije prouči. Konkretna ukrepa v zvezi s tem naj Izvršni svet sprejme in vključi v akcijski program oziroma v akte za izvajanje resolucije o družbenoekonomski politiki za letošnje leto oziroma v srednjeročne programe, kolikor gre za ukrepe in akcije, ki imajo dolgoročen značaj.

3. Odbor meni, da ni potrebno spreminjati in dopolnjevati stališč, ki jih predlaga, ker po njegovem mnenju predložena stališča v načelu vsebujejo v diskusiji izražene pripombe in predloge.

4. Odbor predlaga zboru, da sprejme stališča v predloženem besedilu.

Predsednik Štefan Nemec: Slišali ste poročilo predstavnika Odbora. Ali ima k poročilu kdo kakšno pripombo? (Ni pripomb.) Potem dajem stališča k oceni gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976 na glasovanje v besedilu, ki smo ga dobili na klop. Kdor je za, naj prosim glasuje! (95 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so stališča v našem zboru sprejeta.

S tem zaključujem 3. točko dnevnega reda.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dedovanju, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Vlada Tanceta, namestnika republiškega sekretarja za pravosodje, organizacijo uprave in proračun.

Predlog zakona o dedovanju je obravnaval tudi Družbenopolitični zbor in sprejel stališča. Za svojega predstavnika je določil tovariša Vladimira Gošnika.

Predlog zakona so obravnavali še: Odbor za družbenopolitični sistem našega zbora, Komisija za pravosodje in Zakonodajno-pravna komisija, ki so dali svoja poročila. Poročila smo prejeli.

Danes pa smo prejeli na klop tudi stališče Družbenopolitičnega zbora.

Pričenjam razpravo. Ali žele predstavniki Odbora, Komisije in predlagatelja še kaj ustno dodati k pismenim poročilom? Besedo ima predstavnik Komisije za pravosodje tovariš Adolf Jurše!

Adolf Jurše: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati. Komisija za pravosodje je k predlogu zakona zavzela stališče in dala tudi

amandma. Poleg amandmaja je pa dala še šest predlogov za morebitne amandmaje, ki naj bi jih proučil Izvršni svet. Izvršni svet je te predloge upošteval, razen predloga k 13. členu, ki bi ga rad zaradi vprašanja na kratko prebral.

Vprašanje je, kaj predstavlja v naravi pojem dvakrat večji delež. Namen zakonske ureditve je, da se zmanjša delež zapustnikovega zakonca v primerih, ki se določajo v tem členu, tako da dobi enkrat manjši delež kot pa zapustnikovi otroci in posvojenci, ki to zahtevajo. Ti naj bi torej dobili še enkrat več kot zapustnikov zakonec. Matematično pa je pojem dvakrat večji delež razumeti kot dvakrat več kot zakonec. Tudi predstavnik Izvršnega sveta je povedal, da je mišljeno še enkrat toliko, to se pravi pri indeksnih razmerjih je to 100 % plus 100 %. To lahko terminološko izrazimo kot dvakratno vrednost, ne pa dvakrat večjo vrednost, kot je to napisano v 13. členu.

Še enkrat prosim predstavnika Izvršnega sveta, da bi se o tem izrekel. Če se s tem mnenjem Komisija strinja, predlagam preprost redakcijski popravek. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima tovariš Vlado Tance, namestnik republiškega sekretarja za pravosodje, organizacijo uprave in proračun!

Vlado Tance: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Za rešitev, ki je navedena v 13. členu, smo se odločili predvsem zato, ker je zakon o dedovanju, ki je bil sprejet leta 1955, tako rešitev vseboval in v praksi ni povzročala težav. Ker smo torej v praksi sodišč dobrih 20 let uporabljali to terminologijo, ki ni povzročala problemov pri izračunu, smo menili, da bi sprememba te dikcije pomenila prej zmedo kot jasnejšo rešitev. Osnovna misel je ta, da v primeru, če so otroci iz prejšnjih zapustnikovih zakonov, dobijo ob pogojih 13. člena enkrat večji delež. Bojazen, da bi se ta pojem tolmačil drugače, je namreč zaradi tegale: Če delež zakonca štejemo kot enoto 1 in če rečemo enkrat večji delež, bi se ta enkrat lahko tolmačil kot ena. Precej gre pa tudi za praktičen razlog, ker v več kot 20 letih ta zakonska določba ni povzročala težav in smo jo enostavno prevzeli.

Če pa menite, da je sprememba dikcije potrebna, pa predlagam, da jo izvede Zakonodajno-pravna komisija pri redakciji tega zakona. V zakonu je tudi več strojepisnih napak.

Komisija za pravosodje je v svojem poročilu, ki ste ga dobili, nakazala še nekaj drugih predlogov, ki naj bi jih predlagatelj proučil in eventualno predlagal amandmaje. En tak predlog je k 13. členu, drugi predlog pa je vezan na člen 30. V 30. členu je določeno, kako se oceni vrednost darila. Tu je zapisano, da se darilo oceni po vrednosti ob zapustnikovi smrti in po stanju ob daritvi. Pomislek, ki je bil izražen na seji Komisije, je bil ta, da je vprašanje, kako se to tolmači, zlasti pa, kako se valorizira vrednost darila, ki je bilo dano pred več leti. S kratkim in enostavnim primerom naj to obrazložim: Če je nekdo pred petimi leti dobil v darilo nov avto, potem se upošteva vrednost avtomobila, kakršna je bila ob zapustnikovi smrti. Stanje avtomobila je pa bilo novo. Gre torej za novo stanje predmeta, vrednost pa se ocenjuje ob zapustnikovi smrti. To se pravi, da ta pomislek ni utemeljen in mislim, da je dikcija 30. člena dovolj jasna in precizna.

Glede kolizijskih norm pa moram reči, da je to stvar zveznega zakona, ki bo reševal kolizijo predpisov med republikami in pokrajinama. Sprejete bodo v

primeru različnih zakonskih rešitev republik in pokrajin. Za to pa sedaj še ni čas. Rešitve, ki so tu oblikovane glede pristojnosti sodišč, so pa že uskladene. To pa seveda ne izključuje možnosti, da ne bo ob sprejemu zakonov v vseh republikah in pokrajinah prišlo do določenih razlik, ki jih bo moral rešiti zakon o kolizijskih normah. Torej je sprejem tega zakona pogoj, da se lahko oblikujejo kolizijske norme.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi razpravljati? Ne želi nihče več? (Ne.) Lahko zaključimo razpravo in preidemo na glasovanje? (Da.) Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije, ki se nanašajo na 230. in 232. člen. Odbor, Izvršni svet in Komisija za pravosodje se z amandmaji strinjajo. Je to točno? (Da.) Hvala. Kdor je za amandmaje Zakonodajno-pravne komisije, naj prosim glasuje! (127 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Zakonodajno-pravne komisije soglasno sprejeti.

Prehajamo na glasovanje o amandmajih Komisije za pravosodje, ki se nanašajo na 59. in 61. člen. Kdor ja za amandmaje Komisije za pravosodje k 59. in 61. členu, naj prosim glasuje! (121 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (1 delegat.)

Ugotavljam, da so amandmaji Komisije za pravosodje k 59. in 61. členu sprejeti.

Glasujemo o amandmaju Izvršnega sveta k 42. členu! Tudi ta amandma imamo pred seboj. Zakonodajno-pravna komisija, Odbor in Komisija za pravosodje se z amandmajem strinjajo.

Dajem amandma na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (126 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma soglasno sprejet.

Dajem predlog zakona o dedovanju v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (129 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona v našem zboru soglasno sprejet.

Zaključujem 10. točko in prehajam na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o varstvu pred hrupom v naravnem in bivalnem okolju, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovarišico Danico Bresjanac, namestnico predsednika Republiškega komiteja za varstvo okolja. Predlog zakona so obravnavali: Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja našega zbora, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja Zbora občin, ki sta dala skupno poročilo, ter Zakonodajno-pravna komisija, ki je tudi dala poročilo. Poročila smo prejeli.

Pričenjam razpravo. Ali želi besedo predstavnik Izvršnega sveta? Prosim! Besedo ima tovarišica Danica Bresjanac, namestnica predsednika Republiškega komiteja za varstvo okolja!

Danica Bresjanac: Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet je na svoji včerajšnji seji obravnaval pripombe in predloge, ki so jih dali odbori republiške skupščine. Dovolite, da vam posredujem stališča Izvršnega sveta k pripombam odborov in Zakonodajno-pravne komisije. Ugotovimo lahko, da

so vse pripombe in predlogi sprejeti, razen ene vsebinske pripombe. Opozorila bi vas rada, da je besedilo 10. člena nekoliko spremenjeno na podlagi predloga obeh odborov. 10. čeln se sedaj takole glasi: »Stroji, naprave in priprave morajo biti konstruirani, izdelani, nameščeni in uporabljeni tako, da pri obratovanju niso presežene s predpisi določene maksimalno dovoljene emisije hrupa. Pri tem pa si je treba prizadevati, da se hrup omeji na najnižjo tehnično dosegljivo mero. Vsi stroji, naprave in priprave, za katere je s predpisi določena maksimalna dovoljena emisija hrupa, morajo biti opremljeni z ustreznimi testi.« Ta 10. člen sem še enkrat prebrala zaradi tega, ker pripomba obeh odborov k 16. členu zakona za predlagatelja ni sprejemljiva. Odbora sta predlagala, da se doda k 10. in 16. členu besedilo: »da so proizvajalci dolžni proizvajati«. Predlagatelj opozarja, da so izvršilni predpisi, ki sledijo iz 10. člena, v zvezni pristojnosti. Predlagatelj bo pristojnim zveznim organom predlagal spremembo jugoslovanskih standardov oziroma da se hrupnost nekaterih strojev in naprav omeji z zveznimi predpisi.

Predloge za druge spremembe 16. člena sprejemamo. Besedo »najmanjše« bomo nadomestili z besedo »najnižjo« in besedo »glušilcev« z besedo »glušniki«.

Pripomba k 21. členu: Nosilec naloge po tem členu je Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo. Dovolite mi, da preberem 21. člen:

»Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo izda v soglasju z republiškim sekretarjem za industrijo in predsednikom Republiškega komiteja za varstvo okolja v 6 mesecih po uveljavitvi tega zakona predpise o omejitvi emisije hrupa v naseljih, rekreacijskih območjih in drugih območjih, ki bodo na podlagi 20. člena tega zakona posebej zavarovana.« Sprejete so vse nadaljnje pripombe do kazenskih določb. Pripombe k tem zavračamo. Ne moremo sprejeti sankcioniranja določb 7. in 8. člena, ker se nanašajo na projekte, za katere se pred začetkom izvajanja opravi več revizij, in sicer ob predlokačnem postopku in ob lokacijski razpravi. Skratka, v naši zakonodaji je predpisanih več stopenj preverjanja in je naša naloga, da zagotovimo dosledno izvajanje predpisov. To se pravi, da s tem zakonom ne moremo sankcionirati odgovornosti projektanta, potem ko je bil projekt odobren, tu gre za odgovornost vseh tistih, ki opravljajo revizijo projekta in dajejo k njemu soglasje. Tako je bilo tudi stališče Sekretariata za zakonodajo Izvršnega sveta.

Prav tako ne moremo sprejeti pripombe k 26. členu.

Prevedba kršitev določb v prvi in drugi točki prvega odstavka in v drugem odstavku tega člena v gospodarski prestopki ne bi bila v skladu z zveznim zakonom o gospodarskih prestopkih (Uradni list SFRJ 25/65).

Tudi k 27. členu ne moremo sprejeti pripombe. Tu je podobna situacija kot pri 16. členu. Pristojnost zveze je, da določa standarde. Kar pomeni, da za sedaj ne moremo sankcionirati teh prekrškov razen za motorna vozila, to pa ureja že zakon o cestnem prometu.

Druge pripombe obeh odborov in Zakonodajno-pravne komisije je predlagatelj sprejel. Prosim, da obravnavate stališča Izvršnega sveta in v skladu z njimi sprejmete predlog zakona, da bi z njim uspešneje odpravljali hrup v našem okolju in omogočili občinskim skupščinam in drugim organom, da sprejmejo izvršilne predpise na podlagi tega zakona.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo želi razpravljati? Besedo ima tovariš Janko Uršič, gospodarsko področje, Nova Gorica!

J a n k o U r š i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša delegacija je razpravljala o predlogih, ki so jih dale strokovne službe Splošnega gradbenega podjetja Gorica.

1. Strinjali smo se s predlogom, da bi v 21. členu določili rok, v katerem mora Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo izdati v teh členih navedene predpise in navodila. Predlagamo, da bi bil ta rok 6 mesecev, tako kot velja tudi za 6. in 14. člen.

2. Predpisi in navodila po 6., 14. in 21. členu naj bodo realni, konkretni in življenjski ter sestavljeni tako, da jih bo mogoče uporabljati v vsakdanjem življenju. Obrazložitev je naslednja: Doslej so bila v takih predpisih in navodilih določena merila oziroma normativi, na primer glede ventilacije stanovanj, da jih ni bilo mogoče realizirati. Inšpekcije pa so toge. Zaradi tega imamo ogromne težave pri odobravanju projektov ali pa jih je moč realizirati le z zelo velikimi stroški. Čeprav so takšna merila koristna, pa moramo upoštevati tudi finančne posledice. Vsi do sedaj sprejeti predpisi in zakoni s področja stanovanjske gradnje so sicer koristni, vendar na žalost vplivajo tudi na dražjo gradnjo. Ko je bila zadnjič razprava na televiziji o najdražjem metru v Evropi, je bilo na ta problem mimogrede opozorjeno. Sem spadajo predpisi o zaklo-niščih, o minimalni toplotni zaščiti, zakon, ki ga sedaj sprejemamo, in zakon o gradnji na potresnih področjih. Vsi ti predpisi zahtevajo gradnjo bolj varnih in boljših stanovanj, ki pa, jasno, vplivajo tudi na ceno stanovanja, za katero trdimo, da je tako visoka in bi jo radi znižali.

Vseh teh predpisov v marsikateri bogatejši državi nimajo. Bodimo torej realni in v mejah, ki jih zmoremo. Poslušal sem strokovno debato o merilih, ki naj bi jih ti predpisi vsebovali. Da bi takim merilom zadostili, bi bilo potrebno trislojno okno.

Določene delovne organizacije že študirajo, kakšno naj bi bilo to trislojno okno, da bi bilo skladno z vsemi temi predpisi. Kako bodo taka okna vplivala na ceno stanovanja, si lahko predstavljamo. Poleg tega je še določena zveza med minimalno toplotno zaščito in akustično izolacijo. Ko bomo določali minimalno toplotno zaščito stavb, da bi ohranjali toplotno energijo, ki jo nam primanjkuje, bomo morali paziti tudi na to, da bodo vsi ti predpisi med seboj uskladeni. Če ne, bodo stanovanja tudi zaradi tega dražja. Hvala.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Ni več razpravljalcev? (Ne.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da preidemo na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih Odbora za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja našega zbora in Odbora za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja Zbora občin k 4., 10., 16., 24., 28. in k 29. členu. Z amandmaji soglašata Izvršni svet in Zakonodajno-pravna komisija.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (132 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji soglasno sprejeti.

Prehajam na glasovanje o amandmaju Odbora za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja k 16. členu, da se v prvi vrsti doda besedilo »so proizvajalci dolžni proizvajati«. Izvršni svet ni dal soglasja k temu amandmaju. Zakonodajno-pravna komisija tudi ne. Ali predstavnik Odbora še vztraja pri tem amandmaju?

Janez Marinšek: Oba odbora za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja sta ocenila, da je 16. člen eden od tistih, ki zadeva naše vsakdanje življenje. Gre namreč za vozila, ki povzročajo hrup. Zato sta menila, da ne bi bilo prav zavezovati samo uporabnikov teh vozil, temveč tudi proizvajalce, da ne proizvajajo vozil, ki povzročajo čezmeren hrup. Konkretno so to mopedi in še nekatera druga vozila.

Če dopolnitev zaradi pravnih razlogov ni dopustna, predlog umikamo. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Torej umikate amandma? (Da.) Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja umika amandma in o njem ni potrebno glasovati.

Prehajam na glasovanje o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 7., 13., 25., 26. ter k 28. členu. Izvršni svet se z amandmaji strinja. Ali se Odbor strinja s temi amandmaji Zakonodajno-pravne komisije. (Da.)

Dajem amandmaje Zakonodajno-pravne komisije na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (129 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji soglasno sprejeti.

Sedaj glasujemo o amandmaju tovariša Uršiča! Kdor je za, naj prosim glasuje! (128 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (3 delegati.)

Ugotavljam, da je amandma z večino glasov sprejet.

Dajem predlog zakona o varstvu pred hrupom v naravnem in bivalnem okolju v celoti na glasovanje. Kdo je za? (132 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona v našem zboru sprejet.

Zaključujem to točko dnevnega reda in prehajam na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o zavarovanju redkih in ogroženih rastlinskih vrst, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Borisa Mikoša, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za urbanizem. Predlog odloka so obravnavali: Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja našega zbora in Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja Zbora občin, ki sta dala skupno poročilo, ter Zakonodajno-pravna komisija, ki je prav tako dala poročilo.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Če nihče, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Dajem na glasovanje predlog odloka o zavarovanju redkih in ogroženih rastlinskih vrst. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (129 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o zavarovanju redkih in ogroženih rastlinskih vrst.

Prehajam na 13. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Borisa Mikoša. Uvodno obrazložitev smo poslušali na skupnem zasedanju. Izvršni svet pred-

laga Skupščini Socialistične republike Slovenije, da predlog zakona obravnava v smislu 295. člena poslovnika Skupščine po hitrem postopku.

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta to še posebej obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Savo Vuk, go-spodarsko področje, 6. okoliš, Nova Gorica-Ajdovščina!

Savo Vuk: Oprostiti mi boste morali, če bom kakšno stvar, ki jo je povedal že tovariš Mikoš, v svoji razpravi ponovil.

Dovolite mi, da vas ob razpravi o predlogu zakona o prispevku za odpravo posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju seznanim z obsegom in posledicami potresa v občini Nova Gorica ter tako v imenu naše delegacije prispevam k podpori za sprejem navedenega zakona.

V občini Nova Gorica je potres prizadel večje ali manjše poškodbe v 3000 stanovanjih in hišah, od katerih jih je bilo že brez ocene uradnih strokovnih komisij do 17. maja približno 160 neprimernih za prebivanje.

Vsem tem družinam je bila nudena pomoč, s prikolicami, šotori, v velikem številu primerov pa so nudili pomoč sosedi z zasilno nastanitvijo.

Sedanje rešitve so v pretežni meri le začasne; morda je za nekoliko daljši čas rešeno bivanje družin v prikolicah in pri sosedih. Ocenjujemo, da je večje število družin sedaj v stanovanjih, ki trenutno ne predstavljajo življenjske nevarnosti, vendar bo sanacija teh objektov zahtevala krajšo ali daljšo izselitev.

Število selitev pa se bo povečalo tudi, ko bodo komisije gradbenih strokovnjakov dokončno pregledale še nepregledane poškodovane objekte.

Poudariti moram, da je potres prizadel predvsem območje na desnem bregu Soče, zlasti predel Livka, Kambreškega ter Goriških brd, kjer je bila že pred potresom prisotna socialna problematika starih, osamljenih in bolnih ljudi, pogosto tudi brez lastnih sredstev za preživljanje.

V občini obstaja bojazen, da se bodo zaradi potresa ti kraji ob naši zahodni meji začeli še bolj prazniti.

Tej delegatski skupščini smo že ob razpravljanju zakona o pospeševanju manj razvitih območij in manj razvitih obmejnih območij Slovenije posredovali podatke, da se je na tem območju zmanjšalo število prebivalcev v zadnjih 10 letih za 30 %.

Odločno smo na stališču, da moramo tako v občini kot tudi s pomočjo širše družbene skupnosti vložiti vse napore, da bodo prizadeti ljudje obnovili svoje domove, ne pa, da se bodo odseljevali v dolino.

Ob ugotavljanju posledic potresa v teh krajih je potrebno reševati tudi boljšo cestno povezavo teh krajev z dolino, telefonsko povezavo ter ostale infrastrukturne objekte, ki pospešujejo vitalnost teh krajev.

Do 24. maja letos je bilo v občini pregledanih 1248 stanovanjskih objektov in od tega jih je kar 89 potrebno porušiti. 286 objektov je potrebno sanirati ter za določen čas izseliti ljudi iz teh objektov. 873 objektov pa je takih, da zahtevajo večjo ali manjšo sanacijo.

Poudariti pa moram, da komisije niso ocenile še niti polovice prijavljenih objektov. Komisije gradbenih strokovnjakov bodo končale z ocenjevanjem do konca tega meseca.

Predvidevamo, da se bo število kategoriziranih objektov do zaključka popisa podvojilo.

Poleg stanovanjskih objektov je potres povzročil veliko škodo zlasti na šolskih in varstvenih objektih. Tako smo morali izprazniti prostore posebne

osnovne šole v Solkanu, otroški vrtec v Solkanu, otroški vrtec v Zaloščah ter podružnični osnovni šoli v Medanji in Ročinju.

Poleg tega so večje poškodbe tudi na ostalih šolskih objektih v občini. Poškodbe so tudi na nekaterih gospodarskih, kulturnih in cerkvenih objektih.

Ob tej priliki bi se zahvalil tudi za vso solidarnostno pomoč, ki je bila dovolj učinkovita, da smo lahko v relativno kratkem času rešili najnujnejše probleme prizadetih ljudi.

Ugotoviti moramo, da smo z razvojem koncepta splošnega ljudskega odpora ustvarili pogoje, da so se lahko delovni ljudje in občani v krajevnih skupnostih neverjetno hitro in samoiniciativno organizirali ter da so v prvi fazi samostojno in odgovorno reševali probleme, ki jih je povzročil potres.

Naša delegacija podpira izhodišča ukrepov za odpravo posledic potresa v Posočju, ki so jih delegati sprejeli na zadnji seji Republiške konference SZ delovnega ljudstva SR Slovenije.

Načelno pa podpiramo tudi zakon o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju, ki naj bi veljal do 31. 12. 1977. Ker pa škoda na prizadetem potresnem področju še ni znana, znana nam bo okrog 15. junija, še ne moremo povedati ali bodo sredstva, zbrana s tem zakonom, zadostovala za odpravo teh posledic.

Poleg tega nam še niso dovolj znani drugi viri, ki bodo namenjeni za reševanje problemov na potresnem območju, zato predlagam, da bi zbori republiške skupščine pred letnimi počitnicami, to je v -juliju, ponovno obravnavali kompletno informacijo o škodi na potresnem področju ter sprejeli ukrepe, ki bi zagotovili učinkovito pomoč pri odpravljanju posledic potresa.

Delitev sredstev po predloženem zakonu je naša delegacija razumela tako, da se od začetka zbiranja sredstev za obe v potresu prizadeti območji dobijo sredstva v višini 40 % do vsote 32 milijard starih din za Kozjansko in v višini 60 % za odpravljanje posledic potresa v Posočju.

Naša delegacija je mnenja, da bi morali obrazložitev predloga zakona o odpravljanju posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju dopolniti z obveznostjo Skupščine SR Slovenije, da v primeru, če sredstva, ki so v zakonu predvidena, in drugi viri ne zadoščajo za sanacijo razmer na potresnem področju, zakon podaljša oziroma zagotovi z zakonom sredstva iz drugih možnih virov.

V razpravi smo delegati v naši delegaciji izrazili bojazen, da zaradi še ne izdelanih kriterijev za dodeljevanje pomoči že kasnimo z začetkom obnove.

Prizadetim občanom moramo čimprej povedati, koliko in kakšno družbeno pomoč bodo dobili. Zato zahtevamo, da ustrezni republiški organi skupaj z občinami te kriterije izdelajo najkasneje do 15. junija.

Ker poznamo dosedanje prakso dolgotrajne poti za pridobivanje potrebnih soglasij in dovoljenj, predlagamo delegatom Zbora, da na današnji seji sprejmemo sklep, da Izvršni svet oziroma pristojni republiški upravni organ v najkrajšem času izda ustrezna navodila za poenostavitev postopka za izdajo soglasij, lokacijskih in gradbenih dovoljenj. V nasprotnem primeru bodo občani izgubljali dragoceni čas za zbiranje papirjev.

Napeti moramo vse sile, da bi prizadeti občani začeli takoj obnavljati svoje domove, saj lahko na delu prizadetega področja prej zapade sneg ali pa se še kaj poruši.

Naši ljudje ob meji spremljajo tudi ukrepe, ki jih sosednja Italija sprejema za odpravo posledic potresa v svojem območju.

Prepričani smo, da bo pomoč naše družbene skupnosti učinkovitejša in hitrejša pri odpravljanju posledic potresa, sicer bo drugačno reševanje nastale škode zelo neugodno vplivalo na razpoloženje naših občanov. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Trstenjak.

Pavel Trstenjak: Umikam amandma delegatov 13. okoliša za gospodarsko področje.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi razpravljati? Ne želi nihče več? (Ne.) Najprej moramo glasovati o hitrem postopku. Že v obrazložitvi na skupnem zasedanju in pa iz samega značaja zakona je razvidno, zakaj je predlagan hitri postopek. Prosim, da se o tem izrečemo. Kdor je za to, da se ta zakon obravnava po hitrem postopku, naj prosim glasuje! (131 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je soglasno sprejeto, da se zakon obravnava po hitrem postopku.

Želi še kdo razpravljati? Morda odgovor na to, kar je bilo predlagano? Besedo ima tovariš Boris Mikoš!

Boris Mikoš: Tovarišice in tovariši! Rad bi se le na kratko zaustavil pri predlogih tovarišev iz Gorice in pa pri predlogu amandmaja, ki smo ga prejeli k temu zakonu.

Najprej bi povedal, da ni nobene potrebe, da v tem trenutku razmišljamo, ali so sredstva, ki jih zbiramo s tem zakonom v okviru slovenske in jugoslovanske solidarnosti, v okviru zakona o solidarnosti v Sloveniji, v okviru stanovanjskih in drugih skupnosti, dovolj velika. Vsi skupaj realnega obsega škode ne poznamo. Želim pa prepričati tako ta zbor kakor tudi naše tovariše iz Gorice, da je obseg teh sredstev tako velik, da je pred nami resna naloga, kako ta sredstva racionalno in dovolj hitro porabiti za doseganje največjih učinkov na terenu. Brez nadaljnjega sprejemamo pobudo, da skupaj s prizadetimi občinskimi skupščinami pripravimo konkretno poročilo, ko bodo vse stvari podrobneje znane, in ga predložimo v obravnavo Skupščini SR Slovenije.

Nobenega dvoma seveda ni, da ima ta skupščina v vsakem trenutku pravico, ko se bo podrobneje seznanila s stanjem in posledicami, ponovno razpravljati o višini sredstev, ki so namenjena za škodo. Ob tem bi ponovno rekel, da je obseg sredstev, ki jih namenjamo, tolikšen, da, vsaj po mojem osebnem prepričanju, ne bo potrebe, da v juliju mesecu razpravljamo o višini, ampak da je boljše, da vidimo, kako se lahko dobro organiziramo in kaj lahko storimo. Kasneje, tudi v boljših ekonomskih pogojih, kot so v tem trenutku, pa lahko še enkrat pogledamo, kakšne so naše objektivne možnosti, pa tudi kakšne so potrebe prizadetega območja.

Strinjam se s predlogom za poenostavitev določenih upravnih postopkov. O tem se bomo dogovorili skupaj z občinskimi upravnimi organi in videli, kakšne možnosti imamo.

Na koncu bi rad rekel še to. Predlagam, da predlagatelji predloženi amandma umaknejo. Za to govori več razlogov. Mislim, da nam ta amandma ni potreben. Posebnega družbenopolitičnega pomena pa je, da v tem trenutku enotno in brez omahovanja sprejmemo zakon, s katerim potrjujemo slovenski poli-

tični dogovor o nadaljnji sanaciji Kozjanskega in s tem izpričujemo svojo vero in pripravljenost v obnovo Posočja.

Predsednik Štefan Nemec: Tovariš Mikoš, gre za amandma, ki ga je predložila skupina iz 13. okoliša? (Da.)

Sprašujem delegate 13. okoliša, ali vztrajajo pri amandmaju! (Ne.) Ugotavljam, da delegati 13. okoliša umikajo amandma. Ali želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Potem prehajamo na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmaju, ki ga je predložil Izvršni svet, in sicer, da se za 10. členom predloga zakona doda nov 11. člen. Zakonodajno-pravna komisija in odbora se z amandmajem strinjata. Dajem amandma na glasovanje. Kdor je za amandma, naj prosim glasuje! (125 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma Izvršnega sveta soglasno sprejet. Drugih amandmajev nimamo.

Dajem na glasovanje predlog zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (128 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona v našem zboru soglasno sprejet.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o podaljšanju rokov za določitev stopenj in osnov davkov za leto 1976, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Izvršni svet je določil za svojega predstavnika tovarišico Milico Ozbič, članico Izvršnega sveta in republiško sekretarko za finance. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga Skupščini, da predlog zakona o spremembah zakona obravnava v smislu 295. člena poslovnika po hitrem postopku. Takšen postopek predlaga zato, ker predlog zakona o ljudski obrambi, ki je bil Skupščini SR Slovenije predložen v maju, navezuje financiranje ljudske obrambe na srednjeročne načrte družbenopolitičnih skupnosti in drugih organizacij in skupnosti in je potrebno takoj zagotoviti dodatna proračunska sredstva za izvršitev programiranih nalog družbenopolitičnih skupnosti na področju financiranja ljudske obrambe. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta še kaj dodati? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Najprej glede predloga, da obravnavamo predloženi zakon po hitrem postopku.

Če ni razprave, dajem predlog na glasovanje. Kdor je za to, da zakon obravnavamo po hitrem postopku, naj prosim glasuje! (118 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (5 delegatov.)

Ugotavljam, da je z večino glasov sprejet predlog, da se zakon obravnava po hitrem postopku.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovarišica Milica Ozbič, članica Izvršnega sveta in republiška sekretarka za finance!

Milica Ozbič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Danes vam predlagamo, da po hitrem postopku sprejmete predlog zakona o spremembi zakona o podaljšanju rokov za določitev stopnje in osnov davkov za leto 1976. V obrazložitvi k predlogu zakona je zapisano, da gre za več spre-

memb, z amandmajem Izvršnega sveta pa je predlagana le ena sprememba in zato prosim, da pri obravnavi to upoštevate. Gre za naslednje: Ko smo pripravljali predlog, smo po izračunih, ki so bili takrat na razpolago, iskali rešitev za problem pokritja odprtih zneskov za financiranje ljudske obrambe, predvsem v občinah. Od takrat, ko je bil predlog pripravljen, pa do takrat, ko je šel skozi obravnavo v telesih Izvršnega sveta in v Skupščini, se je izkazalo, da v mnogih občinah poskušajo uspešno pokriti manjkajoča sredstva za letošnje programe ljudske obrambe s sklepanjem samoupravnih sporazumov z organizacijami združenega dela in da je bilo v tem času pripravljenih dokaj veliko število teh sporazumov, ki so pokrili pretežni del manjkajočih sredstev. Zaradi tega se je Izvršni svet odločil, da od predlaganih sprememb v tem zakonu odstopi in ostane samo pri eni. Gre za preprosto spremembo, in sicer da se 3. člen tega zakona črta. To pomeni, da se črta določilo, ki govori o tem, da se v letošnjem letu ne predpisujejo akontacije iz skupnega dohodka občanov.

S črtanjem tega člena bi omogočili občinam, da predpisujejo akontacije tako, kot je bilo sicer vsa leta doslej v navadi.

Sredstva iz teh akontacij, ki se v vseh občinah skupaj ocenjujejo na približno 45 milijonov din, naj bi se namensko, prek občinskih proračunov namenila za pokrivanje letošnjih programov ljudske obrambe. Po eni strani bi s tem rešili problem manjkajočih sredstev za te namene, po drugi strani, kot sem povedala, pa kaže, da bodo rešeni problemi financiranja letošnjih programov ljudske obrambe s samoupravnimi sporazumi. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi razpravljati? Če ne želi nihče več razpravljati, lahko zaključim razpravo. Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Izvršnega sveta k 1., 2. in 3. členu. Tovarišica Ozbičeva jih je že obrazložila. Sprašujem Odbor za finance in Zakonodajno-pravno komisijo, ali se strinjata z amandmaji Izvršnega sveta! (Zakonodajno-pravna komisija se strinja.) Odbor za finance? (Odbor za finance se tudi strinja.) Hvala. Dajem na glasovanje amandmaje Izvršnega sveta. Kdor je za, naj prosim glasuje! (119 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (3 delegati.)

Ugotavljam, da so z večino glasov sprejeti amandmaji Izvršnega sveta. Drugih amandmajev nimamo. Dajem na glasovanje predlog zakona o spremembi zakona o podaljšanju rokov za določitev stopenj in osnov davkov za leto 1976. Kdor je za, naj prosim glasuje! (121 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona v našem zboru sprejet.

Prehajam na 15. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o posebnem republiškem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve ter o načinu, po katerem občani in zasebne pravne osebe obračunavajo in plačujejo davek od prometa proizvodov in storitev, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet. Izvršni svet je za svojega predstavnika določil tovarišico Milico Ozbič.

Izvršni svet tudi ta zakon predlaga v smislu 295. člena poslovnika po hitrem postopku. Takšen postopek predlaga Izvršni svet zato, da bi se takoj omogočilo izvajanje ukrepov za ublažitev posledic potresa v Posočju. Dajem v razpravo predlog za hitri postopek. Ima kdo kakšno pripombo? (Ne.) Dajem

predlog na glasovanje. Kdor je za to, da se obravnava omenjeni zakon po hitrem postopku, naj prosim glasuje! (120 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je soglasno sprejet predlog, da obravnavamo omenjeni zakon po hitrem postopku. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Poročili smo prejeli. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovarišica Milica Ozbič!

Milica Ozbič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Pred vami je zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o posebnem republiškem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitev ter o načinu, po katerem občani in zasebne pravne osebe obračunavajo in plačujejo davek od prometa proizvodov in storitev. Ta zakon o spremembah in dopolnitvah zakona vsebuje tri med seboj različne korekcije dosedanjega zakona. Prva korekcija zadeva predlog za znižanje republiškega prometnega davka za kolesa in motorna kolesa do 100 kubičnih cm na isto stopnjo, kot ga imajo osebna vozila, torej osebni avtomobili. Gre za dvoje: Prvič za že dalj časa zahtevano izravnavo višine prometnega davka, ki se plačuje v republiki v prometu s temi industrijskimi proizvodi. In drugič je to vprašanje povezano s problemom plasmaja proizvodov tovarn, ki izdelujejo kolesa in motorna kolesa vseh komercialnih izvedb. Iz časopisja in drugih sredstev informiranja vam je znano, da se ta proizvodnja nahaja v izredno kritični situaciji in da so ustavljali proizvodnjo, ker ni bil rešen problem realizacije. Drugi del predloga se nanaša na popolno oprostitev republiškega prometnega davka za vrsto proizvodov, ki se uporabljajo za popravila in gradnjo hiš na potresnem območju v zahodni Sloveniji. V 22. členu so navedene vrste proizvodov, za katere republiški izvršni svet predlaga, da se do leta 1977 ne plačuje republiški prometni davek v vseh tistih primerih, ko se uporabijo ti materiali za popravilo nastale škode.

Tretji del tega predloga pa se nanaša na prav tako s strani gospodarstva zahtevano korekcijo zakona, ki je bil pred kratkim sprejet v tej skupščini in zadeva prometni davek za menične golice. S predlogom upoštevamo zahteve Gospodarske zbornice in nekaterih panog gospodarstva, ki se v zadnjem času močno poslužujejo menic. Zato zahtevajo, da se menice, ki se uporabljajo v skladu z zakonom o zavarovanju plačil, oprostitjo plačevanja republiškega prometnega davka oziroma da se republiški prometni davek ustrezno zniža. Vse tri dopolnitve, o katerih sem govorila, imajo nujni karakter, zato smo tudi predlagali, da se sprejmejo po hitrem postopku. Kot dodatno informacijo k temu bi vam lahko povedala, da je bil v medrepubliškem postopku glede motornih koles in koles sprejet naš predlog, tako da je bil tudi zvezni prometni davek ustrezno znižan. Prav tako veste, da se je v zvezi z nabavo gradbenega in inštalacijskega materiala na potresnem področju Zvezni izvršni svet že izrekel glede mnogih ukrepov, ki imajo, kot ga ima ta predlog, karakter hitre in učinkovite pomoči prizadetim po potresu. Zato seveda upamo, da bo tudi vaš zbor razumel potrebo in sprejel predlagane spremembe zakona po hitrem postopku brez sprememb.

Hkrati moram opozoriti, da je predlagal Odbor za finance amandma. Gre le za popravek, ker je pri prepisovanju po pomoti izostala vrsta, v kateri se navaja med vrstami proizvodov zelo pomemben proizvod za obnovo, to je opeka in strešniki in se v obliki amandmaja predlaga ta dopolnitev. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? (Nihče.)

Če nihče, lahko zaključim razpravo in preidem na glasovanje. Najprej glasujemo o amandmaju Odbora za finance, in sicer k novemu 22. b členu.

Dajem amandma na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (119 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma sprejet.

Drugih amandmajev ni.

Dajem na glasovanje predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o posebnem republiškem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve ter o načinu, po katerem občani in zasebne pravne osebe obračunavajo in plačujejo davek od prometa proizvodov in storitev. Kdor je za, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona v našem zboru sprejet.

Prehajam na 16. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dopolnitvi zakona o uvedbi in stopnjah republiških davkov in taks, ki ga je Skupščini prav tako predložil Izvršni svet in določil tovarišico Milico Ozbič za svojega predstavnika.

Izvršni svet tudi ta zakon predlaga po hitrem postopku v smislu 295. člena. Tak postopek predlaga Izvršni svet zato, ker za prihodnje leto, ko še ne bo v celoti uveljavljen nov sistem financiranja ljudske obrambe v občinah, ne bo mogoče pokriti s sedanjimi in predvidenimi sredstvi vseh načrtovanih potreb za te namene.

Za zagotovitev nemotenega financiranja ljudske obrambe je zato potrebno v letu 1976 storiti izjemne predhodne ukrepe.

Je ta obrazložitev točna ali je treba še kaj dodati?

Milica Ozbič: Obrazložitev k temu predlogu je zelo kratka in enostavna. Povezana je s prejšnjo točko, ki ste jo že izglasovali. Gre za to, da se je v dosedanjih rešitvah davek iz skupnega dohodka občanov delil med občinske proračune in republiški proračun v razmerju 50—50. Letos izjemoma predlagamo, da v celoti ostane ta davek dohodek občinskih proračunov, torej da se ne deli med republiko in občinami in da se v celoti namenja za potrebe ljudske obrambe v občinah.

Predsednik Štefan Nemeč: Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Če nihče, dajem predlog na glasovanje. Kdor je za to, da se obravnava omenjeni zakon po hitrem postopku, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet. Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Poročili smo prejeli.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog zakona o dopolnitvi zakona o obveznih stopnjah republiških davkov in taks. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (118 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona v našem zboru sprejet.

Prehajam na 17. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o uporabi devizne kvote od odkupljenih deviznih nakazil delavcev in izseljencev, ki ga je Skupščini SR Slovenije prav tako predložil Izvršni svet in določil za svojega predstavnika Milico Ozbič.

Predlog odloka sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Kdo želi besedo? Ali želi predstavnik predlagatelja še kaj ustno dodati? Prosim!

Milica Ozbič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Predlagani odlok o uporabi devizne kvote od odkupljenih deviznih nakazil delavcev in izseljencev je pripravljen in vam je predložen v skladu s splošno aktivnostjo, ki v zadnjem času, glede delitve deviz za nakup opreme v tujini za naše gospodarske organizacije, prehaja v vedno večjem obsegu na republiko.

Že po dosedanjih predpisih je republika razpolagala z izračunljivo kvoto po ustreznem ključu, ki je odpadla na republiko Slovenijo od nakazil delavcev in izseljencev in ki se je lahko po določenih kriterijih uporabljala za potrebe gospodarstva oziroma za uvoz opreme. Ta odlok, ki je bil doslej v veljavi, je pooblašчал Narodno banko Slovenije in Sekretariat za finance, da sta sporazumno to kvoto tudi razdelila. Ker pa je medtem v letošnjem letu prišlo do novih sprememb pri odobravanju deviz za uvoz opreme — kot vam je znano, se za gotovinske nakupe opreme letošnje kvote delijo v republikah in republike same odločajo, kdo v gospodarstvu bo in koliko od teh kvot koristil, je bil Izvršni svet mnenja, da naj se oba vira sredstev za uvoz opreme za potrebe slovenskega gospodarstva združita, seveda s spoštovanjem kriterijev, ki so že sedaj v veljavi in ki se morajo tudi spoštovati za ta del kvote, ki izvira od nakazil delavcev in izseljencev.

Odlok daje razpolagalno pravico glede odločanja o delitvi te kvote ne več Narodni banki Sloveniji in Sekretariatu za finance kot doslej, temveč Republiškem sekretariatu za mednarodno sodelovanje, ki bo izdajal odločbe za ta del devizne kvote, pa tudi za drugi del devizne kvote, ki se sicer deli za uvoz opreme na republike. Obravnavo vseh vlog in zagotovitev spoštovanja kriterijev po tem odloku zagotavlja posebna, od Izvršnega sveta imenovana medresorska komisija, ki vse vloge pregleduje, ugotavlja njihovo primernost ali neprimernost in pripravlja predloge za izdajo odločb. Kriteriji za uporabo deviznih sredstev, ki izvirajo iz nakazil delavcev in izseljencev, se torej ne spreminjajo, spreminja se samo način, kako se bo v Sloveniji razpolagalo s temi sredstvi. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Dajem na glasovanje predlog odloka o uporabi devizne kvote od odkupljenih deviznih nakazil delavcev in izseljencev. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (119 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je odlok v našem zboru soglasno sprejet.

Prehajamo na 18. točko dnevnega reda, to je na zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in določil za svojega predstavnika tovariša Borisa Mikoša.

Izvršni svet predlaga, da obravnavamo zakon po hitrem postopku v smislu 295. člena poslovnika.

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog obrazložiti? Prosim! Besedo ima tovariš Boris Mikoš!

Boris Mikoš: Tovariš predsednik! Prosim, če bi lahko združil to obrazložitev z obrazložitvijo k naslednji, 19. točki dnevnega reda, to je k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj!

Tovarišice in tovariši! Dovolite mi, da vsebine zakona ne razlagam posebej, ker predstavlja dejansko samo konsekvenco naše družbene akcije na področju gradnje dijaških, študentskih in samskih domov.

Zakon, kot je predložen, predstavlja izpolnitev obveznosti našega izvršnega sveta, ki smo jo sprejeli spomladi letos, ko smo sprejemali družbeni dogovor o razporeditvi dohodka v letošnjem letu. Mislim, da sem dolžan ob tem pojasniti predvsem, čemu prihajamo v Skupščino s predlogom za hiter postopek.

Veste, da akcija za sistematično gradnjo študentskih in dijaških domov ni nova stvar, da poteka približno že dve leti in da je bila v začetku nekoliko drugače orientirana glede na vire sredstev, kot je sedaj.

Takrat smo nameravali takole reševati problem gradnje dijaških in študentskih domov: Mislili smo, da bomo lahko del sredstev zbrali z dodatnim delom vseh zaposlenih, da bomo del sredstev zbrali s samoupravnimi sporazumi, s katerimi bi mobilizirali del sredstev iz skladov skupne porabe temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, in da bi nekako $\frac{1}{3}$ sredstev pridobili iz stanovanjskih skladov. Pri tem smo se predvsem orientirali na anuitete odpravljenega republiškega in odpravljenih občinskih stanovanjskih skladov.

Kot veste, akcija ni dala pričakovanih rezultatov. Res je, da so stanovanjske skupnosti združile sredstva odpravljenega republiškega stanovanjskega sklada za dobo 5 let, kar znaša 8 do 9 starih milijard.

Manj je bilo uspeha pri bivših občinskih stanovanjskih skladih in pri sredstvih sklada skupne porabe TOZD.

To nas je spomladi letos privedlo do intervencijskega zakona, s katerim smo za leto dni uredili financiranje s strani tistih temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, ki niso podpisale samoupravnega sporazuma v lanskem letu.

Naš izvršni svet je imel v svojem letnem programu dela pripravljeno kompleksnejšo dopolnitev teh zakonov, ki so dani na dnevni red. Po našem programu bi morali spremembe in dopolnitve teh zakonov predložiti v maju letošnjega leta. Ta zakon pa je, kot sami veste, močno vezan na zakon o družbenem planiranju in v določenih sekvencah tudi na zakon o združenem delu.

Zakon o združenem delu je bil komaj sedaj objavljen v osnutku, zakon o družbenem planiranju pa je moral Izvršni svet premakniti od spomladi na jesen letošnjega leta. Komaj takrat bomo zato tudi mi lahko v povezavi s tema zakonoma pripravili svoj specialni planerski zakon, torej zakon o programiranju in financiranju stanovanjske graditve.

Tako smo se znašli v položaju, da obveznosti, ki smo jo sprejeli pri podpisu družbenega dogovora o delitvi dohodka v letošnjem letu, nismo mogli s kompleksnim zakonom realizirati, zato sedaj prihajamo s tem, v bistvu z majhnim dopolnilom obstoječih dveh zakonov.

Računali smo tudi, da ne bo nobenih težav zaradi majhnih časovnih razlik med podpisom samoupravnega sporazuma oziroma družbenega dogovora o delitvi dohodka v letošnjem letu in pa zakonom, ki naj bi bil maja na dnevnem redu v Skupščini. Menili smo, da bo vse o pravem času narejeno in da ne bodo nastale posebne ovire za sklepanje samoupravnih sporazumov. Medtem se je celotna družbena akcija na tem področju po svoji vsebini precej spremenila, ne glede na cilje, pač pa na vire sredstev. Dejstvo je, da se sedaj akcija v celoti usmerja na angažiranje skoraj izključno stanovanjskih sredstev. Zaradi tega je pravočasna sprememba sedaj veljavne zakonodaje postala zelo nujna in to je bil tudi razlog, da smo Skupščini dali predlog, da zakon sprejme po hitrem postopku v predlaganem besedilu.

V zvezi s predloženim amandmajem bi rad opozoril na naslednji dve dejstvi:

Na podlagi sedanje zakonodajne ureditve so že na voljo sredstva za gradnjo domov za ostarele v okviru sredstev Skupnosti za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Na voljo so tudi sredstva solidarnostnih stanovanjskih skladov za gradnjo stanovaj za stare ljudi. To se pravi, da je ta problem v glavnem pokrit. Zato predlagam, da predlagatelji amandma umaknejo in da damo v jeseni, ko bomo predlagali širše, kompleksnejše spremembe in dopolnitve sedanjih dveh zakonov, ki sta danes na dnevnem redu, po opravljenih konzultacijah z družbenopolitičnimi organizacijami in skupnostmi, zlasti glede bodoče globalne politike varstva družine in socialno ogroženih kategorij, odgovor tudi na predloženi amandma. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Pričenjam razpravo. Najprej glede postopka pri obeh zakonih, glede na to, da sta si po vsebini sorodna in da veljajo skoraj enaki argumenti za njun sprejem.

Želi kdo o tem razpravljati? (Ne.) Če ne želi nihče, dajem na glasovanje predlog, da zakon obravnavamo po hitrem postopku. Kdor je za, naj prosim glasuje! (107 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je z večino glasov sprejet predlog, da obravnavamo zakon po hitrem postopku.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu.

Amandma, ki ga je omenil tovariš Mikoš, ste prejeli razmnoženega na klop. Ali delegacija vztraja pri amandmaju? Ugotavljam, da delegacija amandma umika. Ker ni drugih amandmajev, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (114 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona sprejet.

Glasovati moramo še o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj.

Dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje. (115 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona soglasno sprejet.

Prehajamo na 20. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o poročtvu SR Slovenije imetnikom obveznic, izdanih za financiranje 380 kV omrežja in modernizacijo magistralnih železniških prog v SR Sloveniji, v znesku 13 milijonov ZDA dolarjev, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet. Izvršni svet je določil za svojega predstavnika tovarišico Milico Ozbič.

Tudi ta predlog odloka predlaga Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, da ga obravnavamo v smislu 295. člena. Izvršni svet predlaga takšen postopek zato, ker mora biti sporazum o posojilu zaradi finančne politike posojilodajalca perfektuiran najkasneje v prvi dekadi julija.

Sprašujem, ali ima kdo kakšen pomislek ali drugačen predlog glede postopka. Očitno nihče. Ker nima nihče pripomb, lahko ugotovim, da se s predlaganim postopkom strinjamo. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Želi predstavnik Izvršnega sveta še kaj dodati? (Ne želi.) Ni razprave? Potem zaključujem razpravo in dajem predlog Izvršnega sveta, da se sprejme predlog odloka o poročtvu SR Slovenije imetnikom obveznic, izdanih za financiranje 380 kV omrežja in modernizacije magistralnih železniških prog v Socialistični republiki Sloveniji, v znesku 13 milijonov ZDA dolarjev, na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (112 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka v našem zboru sprejet.

Prehajamo na 22. točko dnevnega reda, to je na predlog za črtanje 21. člena zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci, ki ga je predložila v obravnavo Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije. Komisija je določila za svojega predstavnika tovariša Janka Česnika, predsednika Zakonodajno-pravne komisije. Predlog Zakonodajno-pravne komisije je obravnaval Odbor za družbenoekonomske odnose, ki je dal poročilo, ki smo ga prejeli. Pričenjam razpravo. Želi predlagatelj še kaj ustno dodati? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in v skladu s 378. členom poslovnika Skupščine SR Slovenije ter na podlagi obravnave predloga Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije predlagam zboru, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela ugotavlja, da je potrebno črtanje 21. člena zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci.

2. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj pripravi in predloži Skupščini SR Slovenije predlog zakona, s katerim bo ugotovitev Zbora združenega dela realizirana.

Ima kdo kakšno pripombo ali mnenje glede predlaganega sklepa? Očitno ni pripomb. Če ni pripomb, dajem ta sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (113 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predloženi sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 23. točko dnevnega reda, to je na osnutek poslovnika Zbora združenega dela.

Osnutek poslovnika je predložila v obravnavo Komisija za pripravo poslovnika Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije. Za svojega predstav-

nika je Komisija določila Oskarja Naglava, predsednika Komisije, ki bo podal uvodno obrazložitev.

Poslovnik so obravnavali: Odbor za finance, Odbor za družbenoekonomski razvoj, Odbor za družbenoekonomske odnose, Odbor za agrarno politiko, Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja ter Odbor za družbenopolitični sistem našega zbora in Zakonodajno-pravna komisija. Pripombe k osnutku poslovnika je poslala skupina delegatov za gospodarsko področje 4. okoliša.

Besedo ima tovariš Oskar Naglav!

Oskar Naglav: Tovarišice in tovariši delegati! Pred vami je osnutek poslovnika Zbora združenega dela z obrazložitvijo, ki ga predlaga Komisija za pripravo poslovnika. Pri pripravi poslovnika so sodelovale strokovne službe zbora. Med pripravo je bil opravljen tudi razgovor s predstavniki republiških družbenopolitičnih organizacij, obravnavali pa so ga tudi Odbor za družbenoekonomski razvoj, Odbor za družbenoekonomske odnose, Odbor za agrarno politiko, Odbor za finance, Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja ter Zakonodajno-pravna komisija.

Komisija za pripravo poslovnika je pripombe in misli, ki so bile dane med pripravo poslovnika, upoštevala v predloženem osnutku. Pripombe in mnenja, ki so bila dana po objavi osnutka in ki bodo dana še na današnjem zasedanju, bo proučila in jih upoštevala pri izdelavi predloga.

Ne želim ponavljati obrazložitve, ki ste jo prejeli skupaj z osnutkom poslovnika, opozoril bi le na nekatera važnejša poglavja. Pri pripravi osnutka so strokovne službe in člani Komisije želeli vključiti v poslovnik le tista določila, ki so specifična za delo Zbora združenega dela ter niso vključena v poslovnik Skupščine ali pa ki niso dovolj podrobno razčlenjena v ustavi. V ustavi je ena izmed osnovnih domen, da razpolaga z dohodkom tisti, ki ga ustvarja v vseh sferah potrošnje. Da bi delavci to svojo pravico lahko uveljavljali, morajo biti o predlogih zakonov, ki posegajo v sfero delitve dohodka, pravočasno in v popolnosti obveščeni. Ta obveščenost mora biti omogočena tako, da sega do temeljnih organizacij združenega dela kakor tudi do zborov združenega dela občinskih skupščin. Zaradi tega mora biti predlog tako pripravljen, da je možna primerjava med prejšnjim in novim stanjem ter tudi predvideni skupni zneski, ki bi jih dobili s spremenjenim predpisom.

Ti pogoji so določeni predvsem v členih 6., 7. in 8. predloženega poslovnika. O načinu sklepanja o tovrstnih aktih pa je govora v petem poglavju osnutka poslovnika.

Nadalje bi opozoril še na osmo poglavje osnutka poslovnika, ki vsebuje določila o ustanavljanju in delu delovnih teles zbora. Da bi se zbor lahko čimbolj kvalitetno odločal na svojih sejah, je predvideno, da lahko ustanavlja odbore in druga delovna telesa, ki bi določeno problematiko čimbolje proučil ter skušala predlagati čimboljše rešitve.

Ker so nekatere naloge trajnejšega značaja, naj bi se ustanovili nekateri stalni odbori, in sicer predvsem za proučevanje sistemskih vprašanj, proučevanje vprašanj na področju družbenoekonomskih odnosov in vprašanj, ki vplivajo na sredstva organizacij združenega dela ter razpolaganja s temi sredstvi v vseh sferah uporabe.

Za proučitev posameznih problemov, o katerih odloča Zbor združenega dela, pa naj bi se ustanovljali odbori ali komisije, ki bi proučile konkreten problem in o tem poročala zboru. S tem bi bila njihova naloga končana. Tu je

dvoje poglavij, na katera sem želel posebej opozoriti. Prosim, da o osnutku razpravljate ter prispevate dodatne misli in mnenja, ki bi jih Komisija za pravo poslovnika lahko vključila v predlog poslovnika.

Predsednik Štefan Nemec: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim! Besedo ima tovariš dr. Lojze Hrček, prosvetno-kulturno področje, okoliš 1!

Dr. Lojze Hrček: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V imenu skupine delegatov prosvetno-kulturnega področja 1. okoliša — občina Ljubljana-Vič-Rudnik bi rad dal k diskusiji naslednji prispevek:

Skupina je na svoji seji dne 24. 5. tega leta razpravljala med drugim tudi o osnutku poslovnika Zbora združenega dela. Skupina se z besedilom osnutka strinja, vendar meni, da je dikcija 25. člena v nasprotju s členom 6 in členom 8.

Člen 25 se namreč glasi: »Predsednik zbora lahko zaradi posebnih razlogov izjemoma skliče sejo zbora s krajšim rokom, kot je določeno v poslovniku skupščine. Tako sejo skliče predsednik zbora prek sredstev javnega obveščanja ali na drug način. Dnevni red in gradiva o zadevah, ki so na dnevnem redu seje, sklicane na podlagi prejšnjega odstavka, se predložijo delegatom najkasneje pred začetkom seje.«

Člen 6 pa se glasi: »Kadar zbor razpravlja in odloča o zakonu, s katerim se izloča del dohodka temeljnih organizacij združenega dela itd., se gradivo pošlje v roku, ki omogoča, da o gradivu lahko razpravljajo delavci v tozdihi in zboru združenega dela občinske skupščine kot konference delegacij za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije.« Podobno se glasi tudi 8. člen poslovnika.

Skupina meni, da je potrebno 5. člen bolj precizirati z novim odstavkom, ki naj bi se glasil: »Med posebne razloge za sklic zbora v smislu prvega odstavka tega člena pa ne štejejo razprave in odločanje o zakonih, s katerimi se izloča del dohodka temeljnih organizacij združenega dela ali del bruto osebnega dohodka delavcev za skupne in splošne potrebe, o čemer je govora v členih 6 in 8.«

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa. Ali želi še kdo razpravljati? (Nihče.)

Če dovolite, bi dal odgovor na to pripombo. Člen 25 se nanaša samo na hitro sklicanje seje v kakem nujnem primeru, to se pravi v primeru vojne ali kakšni drugi situaciji. V takem primeru seveda ne prideta v poštev 7. in 8. člen. Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Osnutek poslovnika Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije se sprejme.

2. Predlog poslovnika naj pripravi Komisija za pripravo poslovnika Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije. Pri pripravi predloga naj Komisija upošteva predloge, pripombe in mnenja, dane v poročilih skupščinskih teles in drugih gradivih.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (115 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 24. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Komisija določila pri vseh treh predlogih odlokov tovarišico Šariko Ficko, članico Komisije. Izvršni svet je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje.

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani tovariša Ivana Babiča. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (111 članov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je z večino glasov v našem zboru sprejet sklep o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani. S tem je v Zboru združenega dela razrešen dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani tovariš Ivan Babič.

2. Predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani je prav tako predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Izvršni svet je dal k odloku pozitivno mnenje. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (112 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet.

S tem sta v Zboru združenega dela izvoljena za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani Albina Palovšnik-Grabrijan in Miha Štukelj.

3. Predlog odloka o določitvi števila sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Novi Gorici je prav tako predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo.

Prehajam na glasovanje. Dajem na glasovanje predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Novi Gorici. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (111 delegatov je za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet.

Prehajam na 25. točko dnevnega reda, to je na vprašanja delegatov.

Preden preidemo na posamezne odgovore, še obvestilo! Z Zborom občin smo uskladeni v vseh točkah dnevnega reda, le pri zakonu o dedovanju je Zbor občin sprejel nekaj amandmajev, ki jih mi nismo. Ti amandmaji so izključno redakcijskega značaja, zato vprašujem Zakonodajno-pravno komisijo, ali se strinja, da o teh amandmajih ni potrebno glasovati. V tekst zakona bodo namreč vključeni ob redakciji. Vidim, da se Komisija strinja, zato lahko štejemo, da smo tudi v tej točki uskladeni z Zborom občin.

Prehajamo na odgovore na delegatska vprašanja. Na delegatsko vprašanje delegata Karla Franka, ki ga je postavil v imenu skupine delegatov za kmetijsko področje 5. okoliša, bo odgovoril tovariš Božidar Tvrdy, pomočnik predsednika Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo. Prosim!

Božidar Tvrdy: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Tovariš Karl Franko, delegat skupine delegatov za kmetijsko dejavnost 5. okoliša — Murska Sobota je postavil v zvezi s težko situacijo v pomurski regiji naslednje delegatsko vprašanje:

»Posledice manjše razvitosti pomurske regije se odražajo predvsem na področju zdravstvenega varstva. Ni seje delegacije, na kateri to vprašanje ne bi bilo prisotno. Razprave v samoupravnih interesnih skupnostih s področja zdravstva, v katerih je bilo prikazano finančno stanje skupnosti in nakazani nekateri drastični ukrepi, ki jih bo potrebno sprejeti, je ustvarilo precej nezadovoljstva. Občani ugotavljajo, da je bila že do sedaj velika razlika med potrošnjo na prebivalca na razvitem in nerazvitem območju. Sodeč po podatkih, ki so bili posredovani v razpravi o programu dela in finančnem planu, se bo v letošnjem letu razlika še povečala. Obstaja upravičen dvom, da bodo v letu 1976 bolniki-porabniki zdravstvenih storitev deležni vsaj povprečnega zdravstvenega varstva. Bolniki postavljajo nezaupljivi do zdravstvenih ustanov, ne zaradi osebja, pač pa zaradi znane situacije. Ni malo primerov, da ljudje iščejo zdravniško pomoč v Avstriji in na Madžarskem, da se poslužujejo ilegalnih zdravnikov, iščejo pa tudi zdravnike, ki so pripravljeni privatno dajati zdravniško pomoč. Občani podpirajo vsa prizadevanja, ki bi vodila k varčevanju tudi na tem področju, zahtevajo pa, da se najde način, kako bi dobili od zdravstvene službe toliko, kot dobijo bolniki na razvitejšem področju. Postavljeni sta bili naslednji vprašanji:

»1. So Izvršni svet in drugi republiški družbenopolitični dejavniki seznanjeni z nastalo situacijo?

2. Ali je pričakovati določene ukrepe, ki bi poleg že obstoječih (republiška solidarnost) pripomogli k ublažitvi težavnega položaja na področju zdravstvenega gospodarstva na manj razvitih področjih?«

Na delegatsko vprašanje odgovarjamo: Izvršni svet Skupščine SR Slovenije v svojih organih, zlasti v Komiteju za zdravstveno in socialno varstvo in Odboru Izvršnega sveta za družbene dejavnosti nenehno spremlja dogajanja tudi na področju zdravstvenega varstva.

S tem je seznanjen s problematiko, ki nastopa v zdravstvenih skupnostih, zlasti v tistih, kjer je strukturni delež kmečkega prebivalstva večji, čeravno moramo pripomniti, da vprašanje zdravstvenega varstva v Pomurju ni bilo doslej posebna točka razprave na sejah Izvršnega sveta.

Sistemsko se rešuje problematika zdravstvenih služb skupnosti in zdravstvenega varstva nasploh v okviru občinskih in regionalnih zdravstvenih skupnosti ter Zdravstvene skupnosti Slovenije. Če se znotraj zdravstvene skupnosti oziroma zdravstvenih skupnosti ne doseže sporazum ali odločitev o vprašanju, od katerega je bistveno odvisno njihovo delo, in če bi zaradi tega nastala občutna škoda, mora intervenirati skupščina družbenopolitične skupnosti, ki s svojimi ukrepi začasno uredi tako vprašanje.

Reševanje problema pomurske zdravstvene skupnosti, ki izvira predvsem iz sedanje populacijske strukture in dosežene stopnje družbenoekonomskega razvoja, je treba reševati predvsem v okviru občinskih in regionalnih zdrav-

stvenih skupnosti, pa tudi v okviru solidarnostnega programa Zdravstvene skupnosti Slovenije, kot to smiselno opredeljuje prvi odstavek 11. člena zakona o zdravstvenem varstvu.

V poslednjih dveh letih, zlasti pa v tekočem letu, ugotavljamo v vseh zdravstvenih skupnostih določene težave in tako problem Pomurja ni osamljen. Vsekakor pa se vprašanje pokrivanja potreb v zdravstvenem varstvu v Pomurju postavlja, odkar obstaja regionalna zdravstvena skupnost, tako da je upravičena misel o prevelikem optimizmu o rizični obstojnosti regije.

Skupščina Zdravstvene skupnosti Slovenije je na zadnjem zasedanju dne 12. 5. 1976 sprejela sklep o združevanju in namenski porabi sredstev zdravstvenih skupnosti za solidarnostno in skupno nalogo na področju zdravstvenega varstva v SR Sloveniji v letu 1976, na podlagi katerega bodo posamezne skupnosti v tem letu solidarnostno združevale sredstva po stopnji 0,46 %, v ocenjenem znesku za Slovenijo skupaj 211 milijonov 414 000 din, ter razdelile iz tega solidarnostnega sklada sredstev za kritje funkcionalnih stroškov po številu rangirnih točk kriterijev skupaj za Slovenijo 405, v znesku 37 809 000 din.

Samo v skupnost Murske Sobote se solidarnostno združuje po že omenjeni stopnji 0,46 % 7 989 000 din in bo po številu rangiranih točk (58) prejela iz solidarnostnega sklada za kritje funkcionalnih stroškov 14 milijonov 779 000 din, kar pomeni, da bo prejela 6 790 000 din več, kot je vložila, kar je edinstven primer v Sloveniji. Samo ta regija prejme več kot vloži.

Samo majhen retrospektiven podatek: Pomurska zdravstvena skupnost je v zadnjih treh letih prejela iz solidarnostnega sklada naslednja sredstva za kritje funkcionalnih izdatkov: leta 1974 — 4 802 000 din ali 37,3 % od vseh razdeljenih solidarnostnih sredstev v tistem letu; leta 1975 — 11 500 000 ali 45,9 % od vseh razdeljenih solidarnostnih sredstev v letu 1975; v letošnjem letu pa 14 797 000 din ali 39,1 % od razdeljenih sredstev. Tudi analize o gibanju osebnih dohodkov kažejo, da položaj zdravstvenih delavcev v Pomurju v letu 1975 ni bil slabši od položaja zdravstvenih delavcev v drugih krajih.

Ker pa obstajajo še številni odprti problemi, je Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo predvidel poseben razgovor s predstavniki pomurskih zdravstvenih organizacij ter občinskih in Pomurske zdravstvene skupnosti. Ta razgovor pa ne bi bil koristen, dokler ne bi bilo razčiščeno vprašanje združenih solidarnostnih sredstev na področju zdravstvenega varstva v SR Sloveniji.

Glede na veliko obremenitev delavcev Komiteja z neodločljivimi nalogami predvidevamo, da bo razgovor možen v prvi polovici junija. Hvala lepa.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Hvala lepa! Ali se delegat strinja z odgovorom? (Da.) Hvala.

Na delegatsko vprašanje Igorja Pelana, delegata iz skupine delegatov za prosvetno-kulturno področje 3. okoliša bo odgovorila tovarišica Milica Ozbič!

Milica Ozbič : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegat skupine delegatov za prosvetno-kulturno področje 3. okoliša tovariš Igor Pelan je postavil vprašanje, v katerem je opozoril na pomen uvoza in izvoza slovenskih knjig.

V sodelovanju z Republiškim sekretariatom za mednarodno sodelovanje in Republiškim komitejem za vzgojo in izobraževanje dajemo naslednji odgovor:

Izvoz knjig je prost in veljajo zanj vse izvozne stimulacije, kot za prodajo ostalega blaga v tujino. Po sedaj veljavnih predpisih pri uvozu knjig ni nobenih

omejitev. Postopek pri uvozu knjig ni izenačen z uvozom drugega potrošnega blaga, saj uvoz knjig ni odvisen od izvoznih dosežkov posameznih organizacij združenega dela. Pri uvozu knjig tudi ni treba plačati carine in drugih uvoznih dajatev. Edini administrativni zadržek, ki se morebiti lahko pojavlja s tem v zvezi, temelji na določilu 6. člena zakona o vnašanju in razširjanju tujih sredstev množičnega komuniciranja in o tuji informacijski dejavnosti v Jugoslaviji, na podlagi katerega je potrebno ob nakupu posameznih knjig v tujini pridobiti dovoljenje Zveznega sekretariata za notranje zadeve iz Beograda.

Po zadnjih navodilih Zvezne carinske uprave iz meseca aprila 1976 pa je postopek pri uvozu knjig v zvezi s sklepom jugoslovansko-italijanske mešane komisije poenostavljen tako, da ob uvozu oziroma carinjenju knjig in učbenikov, ki se pošiljajo brezplačno za potrebe jugoslovanske oziroma italijanske manjšine na obeh straneh meje, sploh ni več potrebna carinska deklaracija, temveč je treba predložiti samo specifikacijo učbenikov s klavzulo, da se blago pošilja brezplačno. Carinska deklaracija se predloži pozneje, vendar najkasneje v roku dveh mesecev. Tudi pri uvozu ostalih knjig je postopek poenostavljen. Edino kar lahko podaljša postopek uvoza posameznih knjig je, to smo že omenili, izdaja dovoljenja Zveznega sekretariata za notranje zadeve. Pač pa so imele težave organizacije združenega dela pri uvozu knjig lani, in to od 20. junija do konca leta 1975, ko je bilo po odloku o blagu, ki se uvaža na podlagi posebnega soglasja, tudi za knjige potrebno soglasje Zveznega sekretariata za zunanjo trgovino. Zastoj pri uvozu je nastal tudi v prvih mesecih letos, dokler ni zvezni izvršni svet sprejel režima uvoza blaga za široko potrošnjo. Te ovire pa so, kot smo že omenili, do danes že odpravljene. Hvala.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Ali se predstavnik iz 3. okoliša za kulturno-prosvetno področje strinja z odgovorom? (Se strinja.)

Želi kdo postaviti novo delegatsko vprašanje? (Ne.)

S tem smo izčrpali tudi to točko dnevnega reda, zato zaključujem sejo Zbora združenega dela.

Prosim, da ostanete na svojih mestih, ker bomo imeli, kot je bilo že uvo-
doma povedano, še sejo sekcije kluba delegatov.

(Seja je bila končana ob 15.55.)

31. seja

(23. junija 1976)

Predsedoval: Š t e f a n N e m e c ,
predsednik Zbora združenega dela

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 31. sejo Zbora združenega dela, ki sem jo sklical na podlagi 365. člena ustave Socialistične republike Slovenije in prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine socialistične republike Slovenije.

Z dopisom z dne 10. 6. 1976 sem razširil dnevni red za današnjo sejo zbora z naslednjimi točkami:

- s predlogom zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev uporabnikov družbenih sredstev za financiranje energetskega objektov,

- s predlogom zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev odjemalcev električne energije na visoki napetosti za financiranje energetskega objektov,

- s predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku odjemalcev električne energije na nizki napetosti za financiranje energetskega objektov,

- s predlogom zakona o spremembi zakona o obveznem združevanju sredstev temeljnih organizacij združenega dela za pokritje manjkajočih sredstev pri gradnji energetskega objektov,

- s predlogom zakona o spremembi zakona o usmeritvi sredstev Socialistične republike Slovenije za investicije v gospodarstvu v letih 1971—1976,

- s predlogom zakona o dopolnitvi zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976.

Glede na to razrešitev predlagam zboru, da sprejme naslednji dnevni red:

1. izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije,

2. odobritev zapisnika 30. seje Zbora združenega dela,
3. osnutek družbenega plana Socialistične federativne republike Jugoslavije za obdobje 1976—1980,
4. problematika varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov,
5. predlog za izdajo zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo, z osnutkom zakona,
6. predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev uporabnikov družbenih sredstev za financiranje energetskih objektov,
7. predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev odjemalcev električne energije na visoki napetosti za financiranje energetskih objektov,
8. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku odjemalcev električne energije na nizki napetosti za financiranje energetskih objektov,
9. predlog zakona o spremembi zakona o obveznem združevanju sredstev temeljnih organizacij združenega dela za pokritje manjkajočih sredstev pri gradnji energetskih objektov,
10. predlog za izdajo zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975, z osnutkom zakona,
11. predlog zakona o spremembi zakona o usmeritvi sredstev Socialistične republike Slovenije za investicije v gospodarstvu v letih 1971—1976,
12. predlog zakona o dopolnitvah zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976,
13. predlog za izdajo zakona o sladkovodnem ribištvu, z osnutkom zakona,
14. predlog za izdajo zakona o morskem ribištvu, z osnutkom zakona,
15. predlog za izdajo zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka, z osnutkom zakona,
16. odločba Ustavnega sodišča Socialistične republike Slovenije, s katero je to sodišče ugotovilo, da določbe 116. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju niso v skladu z ustavo Socialistične republike Slovenije,
17. volitve in imenovanja.
18. vprašanja delegatov.

Ali ima k predlaganemu dnevnemu redu kdo kakšno pripombo, vprašanje ali dodatni predlog? (Nihče.)

Če nihče, dajem predlagani dnevni red na glasovanje. Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor dnevni red soglasno sprejel.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije.

Predlagam, da v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za današnjo sejo zbora izvolimo naslednje delegate: za predsednika Nado Kobal, za člana Jožeta Megliča in Marijo Hlebec.

Ali ima kdo spreminjevalni predlog? (Nihče.) Ker ni drugih predlogov, prosim, da glasujemo o mojem predlogu! Kdor je za, naj prosim glasuje z dvigom roke! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

S tem je Komisija izvoljena. Prosim jo, da pregledajo pooblastila delegatov oziroma poročilo, ki ga je pripravila strokovna služba, in nato poroča zboru. Med tem časom bi dal nekaj obvestil.

Sprašujem delegate, ali kdo namerava razpravljati v madžarskem ali italijanskem jeziku, da ne bi prevajalci po nepotrebnem čakali! Ker se nihče ne javi, lahko obvestimo prevajalce, da jih ne potrebujemo.

K posameznim točkam dnevnega reda so bili na današnjo sejo Zbora združenega dela povabljeni predstavniki Republiške konference SZDL Slovenije, Zveze sindikatov Slovenije, Zveze združenj borcev NOV Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije, Zavoda Socialistične republike Slovenije za družbeno planiranje, Samoupravne interesne skupnosti za elektro gospodarstvo, Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet, Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Socialistične republike Slovenije in Ribiške zveze Slovenije.

Na sejo so bili povabljeni še predsedniki odborov našega zbora ter člani delegacije Skupščine Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije in delegati iz Socialistične republike Slovenije v Zveznem zboru Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije. Vse lepo pozdravljam in vabim k razpravi.

Preden preidemo k obravnavi posameznih točk, vas še obveščam, da sem se s predsednikoma Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora dogovoril, da bomo poslušali uvodno obrazložitev o problematiki varstva borcev NOV in drugih borcev in vojaških invalidov in poročilo naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije o usklajevanju osnutka besedila družbenega plana Socialistične federativne republike Jugoslavije za obdobje 1976—1980 na skupnem zasedanju Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora, in sicer potem, ko bo dala Komisija poročilo.

Komisija še ni končala svojega dela. Imamo še čas, da opravimo 2. točko dnevnega reda, in sicer odobritev zapisnika 30. seje Zbora združenega dela.

Zapisnik smo prejeli in sprašujem, ali ima kdo kakšno pripombo, predlog ali dopolnitev k zapisniku 30. seje Zbora združenega dela! (Ni dopolnitev.)

Potem prosim, da glasujemo! Kdor je za odobritev zapisnika 30. seje Zbora združenega dela, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zapisnik 30. seje Zbora združenega dela odobren.

Vidim, da je Komisija svoje delo končala. Prosim jo, če da poročilo!

Nada Kobal: Tovariš predsednik, tovariši delegati! Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za 31. sejo 23. junija 1976.

Za današnjo sejo je predložilo delegatska pooblastila 145 delegatov, in sicer z gospodarskega področja 89 delegatov, s prosvetno-kulturnega 16 delegatov, s socialno-zdravstvenega področja 12 delegatov, iz kmetijske dejavnosti 17 delegatov, iz obrtne in podobnih dejavnosti 5 delegatov, iz delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev ter drugih delovnih skupnosti 5 delegatov, iz delegacije aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi v oboroženih silah 1 delegat.

Na današnji seji niso prisotni delegati z naslednjih področij oziroma okolišev: s področja gospodarstva za 8. okoliš 1 delegat, s prosvetno-kulturnega področja za 1. okoliš 1 delegat in za 6. okoliš 1 delegat, s socialno-zdravstvenega področja za 6. okoliš 1 delegat ter iz kmetijske dejavnosti za 1. okoliš 1 delegat. Skupaj 5 delegatov.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa. Želi kdo razpravljati o poročilu Komisije? (Nihče.) Glasovali bomo javno in v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno. Kdor je za poročilo, naj prosim dvigne roko! Hvala lepa. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Hvala lepa.

Ugotavljam, da je zbor soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter verifikacijo pooblastila delegatov za 31. sejo Zbora združenega dela.

Ugotavljam, da zbor lahko veljavno odloča, ker je na seji navzoča večina delegatov.

S tem prekinjam sejo Zbora združenega dela in prosim, da počakamo v dvorani, da se zberejo še delegati Zbora občin in Druženopolitičnega zbora, da bomo poslušali ekspeze k poročilu o borch in poročilo delegacije Zbora republik in pokrajin glede zveznega plana.

(Seja je bila prekinjena ob 9.20 in se je nadaljevala ob 10.55.)

Predsednik Štefan Nemec: Nadaljujemo sejo Zbora združenega dela. Opravičujem se za kratko prekinitev, ki je nastala zaradi posveta, ki smo ga imeli predsedniki zborov.

Predlagam, da preidemo na 3. točko dnevnega reda, to je na osnutek družbenega plana Socialistične federativne republike Jugoslavije za obdobje 1976—1980, ki ga je predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet k tej točki dnevnega reda določil tovariša Zdravka Praznika, direktorja Zavoda socialistične republike Slovenije za družbeno planiranje. Poročilo delegacije Skupščine Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije o usklajevanju osnutka besedila družbenega plana Socialistične federativne republike Jugoslavije za obdobje 1976—1980 smo poslušali na skupnem zasedanju vseh treh zborov.

Za gradivo smo prejeli osnutek družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1976—1980 — prvi, drugi in tretji del, pismo predsednika Zbora republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije, informacijo delegacije Skupščine Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije o zaključnem usklajevanju osnutka srednjeročnega plana razvoja Jugoslavije za obdobje od leta 1976 do leta 1980, priloge k informaciji in dopolnitve integralnega besedila osnutka družbenega plana, katere ste prejeli danes na klop.

Osnutek družbenega plana so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose našega zbora, Odbor za družbenoekonomski razvoj našega zbora, Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin in Odbor za družbeno-

ekonomske odnose Družbenopolitičnega zbora, ki so dali skupno poročilo, ter Zakonodajno-pravna komisija, katere poročilo ste prav tako prejeli.

Danes smo prejeli tudi stališče Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Pričnjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim! Besedo ima tovariš Jože Zakonjšek, član Izvršnega sveta!

Jože Zakonjšek : Ker ste šele danes prejeli dopolnilni predlog Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije k stališčem, bi želel povedati razlog, zaradi katerega Izvršni svet meni, da bi morali med stališča vključiti tudi tekst, ki vam je bil predložen danes.

Znano vam je, da je gradnja svobodne cone Sežana ena izmed obveznosti, ki je dogovorjena s sporazumi med republikama Jugoslavija in Italija, in predstavlja velik projekt in skupni interes vseh republik in pokrajin. Zato smo menili, da bi morali ta skupni interes vseh republik in pokrajin na primeren način obravnavati tudi v družbenem planu Jugoslavije. Glede na to bi kazalo priporočiti delegaciji, da poleg stališč, ki so že predložena in s katerimi se Izvršni svet strinja in jih podpira, poskuša uveljaviti še to stališče oziroma dopolnilo. Izvršni svet je sam poslal Zveznemu izvršnemu svetu predlog, da to dopolnilo kot svoj amandma priloži k integralnemu tekstu plana. Ocenjujemo, da bo verjetno Zvezni izvršni svet to iniciativo sprejel. Če pa tega amandmaja k osnutku plana ne bi dal, potem predlagamo, da delegacija to zahtevo postavi na razpravi o integralnem tekstu.

Priloženo besedilo dopolnila bi nekoliko spremenili in prosim, da to upoštevate. Črtali bi besede: »z deželami EGS in deželami v razvoju ter neuvrščeni deželami«. To pa zaradi tega, ker gradnja in delovanje svobodne cone Sežana ne bo omogočala samo razvijanje odnosov s temi deželami, temveč celotno okrepitev gospodarskega sodelovanja Jugoslavije s tujino in pa seveda izboljšanje njene plačilne bilance. S tem, da te besede črtamo, bi se besedilo glasilo takole: »Pomembno obliko pospeševanja gospodarskega sodelovanja s tujino in za izboljšanje plačilne bilance pomeni uresničevanje obveznosti, ki se nanašajo na projekt proste jugoslovansko-italijanske industrijske cone, predvideno s sporazumom z Italijo.« Tako je seveda jasno, da bo potem, ko bodo sporazumi ratificirani in uveljavljeni, naloga Zveznega izvršnega sveta, da predloži ustrezne zakone za izvajanje sporazumov. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec : Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Jože Kert, predsednik Odbora za družbenoekonomski razvoj našega zbora!

Jože Kert : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati. K poročilu štirih odborov dajem popravek: Druga točka stališč odborov naj se črta. Tudi tovariš Bulc je v svojem poročilu poudaril, da se s tem popravkom strinja. V četrti točki pa naj se za besedo »tujino« postavi pika, ker nadaljnji tekst ni pomemben. Poleg tega me je Odbor pooblastil, da izjavim, da se strinja z dopolnitvami, ki jih je pravkar povedal tovariš Zakonjšek. Prosim zbor, da to stališče odborov podpre! Hvala.

Predsednik Štefan Nemec : Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Rok Pavšič, gospodarsko področje, 33. okoliš!

Rok Pavšič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na svoji seji dne 18. 6. 1976 je skupina delegatov obravnavala osnutek družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1976—1980 in soglašala s stališči slovenske delegacije v Zboru republik in pokrajin in s pripombami in predlogi skupščinskih odborov. Poleg navedenih predlogov in pripomb pa skupina predlaga še nekatere podrobnejše dopolnitve.

Stran 16, točka 3. 8. 8.: Besedilo o problematiki transporta in prometa se v zadnjem stavku drugega odstavka glasi: »znižanje prometnih transportnih stroškov in dvig racionalnosti transporta.« Predlagamo, da se to besedilo glasi: »znižanje poprečnih transportnih stroškov, dvig racionalnosti transporta in racionalno organiziranje transportnih organizacij v vsem območju SFRJ«.

Brez celotne rešitve koncepta integralnega transporta na vsem področju SFRJ bodo še vedno neracionalno izkoriščena transportna sredstva in prometne poti. Ob sedanji energetske situaciji in stanju prometnih poti mora biti celotna politika usmerjanja prometa usmerjena na racionalno organiziranje transportnih organizacij v duhu hitrejšega tehnično-tehnološkega vključevanja v ves sistem jugoslovanskega in mednarodnega transporta.

Druga dopolnitev naj bi bila na strani 17 v točki 3. 8. 10. 4 »Gradbeništvo«: Zadnji stavek prvega odstavka naj bi se nadaljeval: »z vidika gradnje in stroškov vzdrževanja objektov.« Z v osnutku navedenimi izboljšavami tehnoloških postopkov gradnje dosežemo le stranske učinke ekonomičnosti objekta, z vidika zmanjševanja tekočih stroškov vzdrževanja in ogrevanja objektov. Zlasti pri potrošnji energije je v strukturi energetske porabe naselij in mest več kot 50 % energije namenjene za ogrevanje prostorov. V skladu s tako strukturo porabe energije bi bilo potrebno s pravilniki določiti optimalno toplotno izolacijo za posameznike klimatske cone, s katerimi se doseže komparacija med ceno objekta in tekočimi stroški z amortizacijsko dobo objekta. Ta predlog so obravnavali delegati vseh ljubljanskih občin in ga soglasno podprli.

Stran 29, 2. 8. 1.: Za predzadnjo vrstico za vejico naj se besedilo: »Davčne olajšave za varčevalce, ki so svoje vloge vezali na rok za stanovanjsko gradnjo« nadomesti z besedilom: »Davčne olajšave za občane, ki svoja sredstva vlagajo v stanovanjsko gradnjo.« V osnutku opredeljene olajšave se nanašajo samo na del sredstev, vezanih za stanovanjsko gradnjo pri bankah, medtem ko druga, direktna vlaganja v stanovanjsko gradnjo niso stimulirana. S tem mislimo predvsem na tisti del sredstev, ki se nalaga v stanovanje za tekoča vzdrževalna dela lastniških etažnih in družbenih stanovanj. Z uvedbo olajšav za vlaganja v stanovanjsko gradnjo bi povečali zanimanje vseh občanov za vlaganje v stanovanjsko gradnjo za izboljšanje stanja objektov, tudi tistih v družbeni lasti, kot so najemniška stanovanja, in tako krepili odnose do družbene lastnine in večali stanovanjsko kulturo. In tretjič, zvečana bi bila kontrola nad izvajalci gradbenih in obrtniških del in večja bi bila kvaliteta opravljenih del.

Vse te pripombe in dopolnitve predlagamo zaradi neuskladenosti plana Socialistične federativne republike Jugoslavije in plana Socialistične republike Slovenije, ki ga bo Skupščina obravnavala julija.

Tako točka 1. 4 prve alineje plana družbenega razvoja SR Slovenije navaja našo pripombo k točki 3. 8. 10 plana SFRJ o gradbeništvu. V isti točki pa zadnja alineja republiškega plana ne omenja olajšav, predvidenih v planu SFRJ, točka 2. 8. 1. Enako je s problematiko integralnega transporta. V planu SR Slovenije je predvideno v zadnjem stavku točke 2. 5. 1: »Racionaliziranje poslovanja in organizacije in s tem postopno lastno pokrivanje stroškov reprodukcije v tem

sektorju.« Tako programiranega razvoja v tej panogi ne navaja družbeni plan SFRJ v točki 3. 8. 8. Zaradi vseh teh neskladij med družbenim planom SRS in SFRJ za obdobje 1976—1980 predlagamo Zboru združenega dela, da se izreče o dveh variantah, ali sprejme družbeni plan SFRJ kot celoto, brez dopolnil in potem na seji 12. 7., ko bo na dnevnem redu družbeni plan SRS, le-tega uskladi s planom SFRJ ali pa oba plana med seboj ustrezno uskladi. Če pa bi bila možna dopolnitev teh dveh dokumentov, pa naj se med tekočim planiranjem, ki bo služilo kot dopolnjevanje v vsem petletnem obdobju, upoštevajo ti napotki. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovariš Marko Bulc, vodja delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ!

Marko Bulc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Najprej o predlogu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Vsa vprašanja, ki so navedena v stališčih štirih odborov, so bila prisotna v postopku usklajevanja v Zboru republik in pokrajin in jih vse delegacije že poznajo kot naša stališča. Predloga proste jugoslovansko-italijanske carinske cone delegacija do sedaj v usklajevalnem postopku ni postavila, ker za to ni prejela sugestij oziroma zadolžitev. Treba je računati, da bodo druge delegacije ugovarjale, ker dajemo predlog, ko smo plan že uskladili, in še posebej, ker je še mnogo drugih konkretnih mednarodnih obveznosti, od katerih ni nobena v planu konkretno navedena. Zato mislim, da bomo predlog lahko uveljavili samo, če ga bo podprl Zvezni izvršni svet. Tudi ob tem bo precej težav, še posebej, ker bo verjetno eden od ugovorov, da je ustavljena praksa, da se mednarodne obveznosti realizirajo s posebnimi zakoni, katere predlaga Zvezni izvršni svet kot nosilec in realizator teh mednarodnih obveznosti. Sicer pa bo treba ne glede na rešitev v planu sprejeti poseben zakon, ki bo realiziral prosto jugoslovansko-italijansko cono. To navajam zato, ker je prav, da veste, v kakšni situaciji bo naša delegacija. Še to bi rad rekel, da je predlog res predložen Zveznemu izvršnemu svetu. Pri njem je treba še to doseči, da ga bo takoj poslal vsem delegacijam, ne pa šele potem, ko bomo imeli ponovno usklajevanje po vseh sejah republiških skupščin, ker bi v tem primeru deloval preveč fascinantno.

O drugih pripombah pa moram to reči, da naša delegacija ni vztrajala pri redakcijskih pripombah. Menila je, da bo Zvezni izvršni svet pri končnem besedilu posamezne informacije še izboljšal. Če pa menite, da so bistvena vprašanja, potem moramo računati, da bodo predložena vsem republiškim skupščinam. Zaradi tega jih ne sme biti veliko, ker bi s tem ogrozili naš rok 20. julij, ko bomo sprejeli plan. Zato je treba ponovno oceniti, katere so bistvene pripombe in jih moramo uveljaviti in katere niso bistvene in jih lahko uresničimo v procesu kontinuiranega planiranja in zato zanje ni potrebe, da jih delegacija uveljavlja. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Glede na razpravo tovariša Marka Bulca prosim tovariša Pavšiča, da pove, ali so pripombe njegove delegacije tako tehtne, da naj bi se o njih razpravljalo. Prosim, besedo ima Rok Pavšič!

Rok Pavšič: Naj pripomnim, da bi moralo biti naše stališče o racionalizaciji poslovanja in organizacije, da bi panoga postopno sama pokrivala

stroške reprodukcije, tudi v zveznem planu. Če bi ta predlog zakompliciral postopek sprejemanja plana, naj se vključi v plan za leto 1977.

O predlogu glede stanovanjskega sklada in glede olajšav menim, naj se vključi slovenski zakon, ki pa bo predmet razprave v juliju.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Ali lahko tovariš Bulc kaj pomaga pri razrešitvi? Besedo ima tovariš Marko Bulc!

Marko Bulc: Glede prve pripombe mislim, da je v več delih plana zelo poudarjena, samo ne v tistem delu, ki naj bi se nanašal na gradbeništvo. V uvodni besedi sem poudaril, da smo se trdno sporazumeli glede izboljšanja ekonomije dela in sredstev, ki velja tudi za gradbeništvo. To se pravi, da se to nanaša na vse dejavnosti, ne samo na gradbeništvo. Res pa je, da to ni za vsako panogo posebej navedeno. Ves zakon poudarja potrebo po racionalnem izkoriščanju kapacitet, racionalnejšem zaposlovanju, boljšem izkoriščanju delovnega časa itd. Iz vsega tega izvira predlog o zvečanju produktivnosti za 4 %. Mislim, da zato ne bi bilo prav, da posebej poudarimo potrebo po racionalnem izkoriščanju transportnih sredstev, prometnih poti itd.

Glede druge pripombe, to je olajšav, naj povem, da je v tem planu eksplicitno zapisano, kakšne olajšave naj bodo na nivoju federacije, in te so dogovorjene. To pa ne preprečuje republikam, da bi prejele še vrsto drugih olajšav. Če je to slovenska posebnost, ne moremo zahtevati od drugih republik, da tudi one tako ravnaajo. Zato pri tem predlogu ni smotrno vztrajati. Če se bo pa kasneje pokazala ovira pri uresničevanju naših koncepcij, jo bomo lahko reševali ob sprejemanju letnih planov.

Zato predlagam za zaključek, da stališča skupine delegatov prejme naša delegacija. Če bomo kasneje ob pregledu ugotovili, da so stališča vsebinsko zajeta v planu, bomo obvestili delegacijo, da pri njih nismo vztrajali. Če pa bomo ugotovili bistvene neskladnosti, jih bomo poskušali odpraviti. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Ali se tovariš Pavšič strinja s predlogom tovariša Bulca? (Da.) Hvala! Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Skupščina Socialistične republike Slovenije sprejema integralno besedilo osnutka družbenega plana Socialistične federativne republike Jugoslavije za obdobje 1976—1980.

2. Predlagatelj naj pri pripravi predloga upošteva stališča, navedena v poročilih skupščinskih teles, in predlog Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije, da da v imenu Skupščine Socialistične republike Slovenije soglasje k predlogu družbenega plana Socialistične federativne republike Jugoslavije za obdobje 1976—1980.

Prosim, kdor je za ta sklep, naj glasuje! (135 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (2 delegata.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep z večino glasov sprejet.

Poleg tega predlagam, da sprejmemo še naslednje sklepe:

1. Zbor združenega dela se strinja z delom delegacije Skupščine socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine Socialistične

federativne republike Jugoslavije v dosedanem usklajevalnem postopku pri sprejemanju osnutka družbenega plana Jugoslavije za obdobje od 1976 do 1980.

2. Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije naj si v skladu s stališči, izraženimi v Skupščini Socialistične republike Slovenije, med razpravami o družbenem planu čim bolj prizadeva za sklenitev vseh predvidenih dogovorov republik in pokrajin, ki so vezani na sprejem družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1976—1980.

3. Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije naj v zvezi s sklepanjem družbenih dogovorov za uresničevanje družbenega plana Jugoslavije skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije in drugimi dejavniki stori vse za sprejem ustreznih družbenih dogovorov do konca leta 1976, vključno s kontinuiteto razvoja do leta 1985.

4. Delegacija Skupščine Socialistične republike Slovenije naj med postopkom usklajevanja in priprav predloga prouči in po potrebi uveljavi stališča k družbenemu planu za obdobje 1976—1980, ki so bila izražena v razpravi na današnji seji.

Ima kdo pripombe k predlaganemu sklepu? (Ne.) Če nihče, glasujmo! Kdor je za, naj prosim glasuje! (142 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so sklepi soglasno sprejeti.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda in prehajam na 4. točko dnevnega reda, to je na problematiko varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov.

Uvodno obrazložitev k tej točki dnevnega reda smo poslušali na skupnem zasedanju vseh treh zborov. Izvršni svet je za svojega predstavnika določil tovariša Marjana Lenarčiča, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov. Komisija za vprašanje borcev NOV pa je za svojega predstavnika določila tovarišico Anico Kirn, članico Komisije.

Kot gradivo k tej točki dnevnega reda smo prejeli analizo o varstvu borcev NOV in drugih borcev, vojaških invalidov ter o drugih zadevah iz pristojnosti Republiškega komiteja, skupaj s stališči Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije o problemih socialne varnosti borcev narodnoosvobodilne vojske in drugih borcev ter vojaških invalidov, ki so bila objavljena v »Poročevalcu«, številka 12, in stališča Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije o problemih socialne varnosti borcev NOV ter vojnih invalidov, ki so bila prav tako objavljena v tej številki »Poročevalca«. Z dopisom z dne 11. 6. pa smo prejeli tudi predlog stališč Skupščine Socialistične republike Slovenije o nadaljnjem urejanju socialne varnosti borcev NOV ter drugih borcev ter vojaških invalidov, ki jih je predložila Komisija za vprašanja borcev NOV ter drugih borcev ter vojaških invalidov, ki jih je predložila Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine Socialistične republike Slovenije.

To gradivo so obravnavali: Komisija za vprašanje borcev NOV, Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki so zboru predložili poročila.

Obveščam vas, da so na današnji seji navzoči člani Komisije za vprašanje borcev NOV iz našega zbora, ki bodo spremljali razpravo. Po končani razpravi bo Komisija glede na razpravo po potrebi dopolnila predlagana stališča in jih predložila zborom.

Pričnjam razpravo. Kdo želi besedo? Ali želijo predstavniki odborov še kaj dodati k pismenemu poročilu? Prosim, besedo ima tovarišica Anica Kirn, predstavnica Komisije za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije!

Anica Kirn: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije je že v pismenem poročilu k analizi sporočila vsem delegatom Skupščine SR Slovenije svoja mnenja in predloge o problematiki varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov ter družin padlih borcev. Poleg tega je predložila Skupščina Socialistične republike Slovenije v sprejem tudi predlog stališč o izvajanju in nadaljnjem urejanju sistema socialne varnosti borcev. Predlog stališč je Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije uskladila z odbori za družbenopolitični sistem vseh zborov Skupščine SR Slovenije in na skupnih razgovorih s predstavniki Izvršnega komiteja CK ZKS, Izvršnega odbora Republiške konference SZDL Slovenije in Republiškega odbora Zveze združenj borcev NOV Socialistične republike Slovenije, ki so v teh organih neposredno zadolženi za reševanje problematike borcev, kot tudi s predstavniki Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov ter Izvršnega odbora Skupnosti socialnega varstva Slovenije.

Ceprav iz poročila Komisije in predloga stališč izhaja jasna usmeritev za nadaljnje dopolnjevanje sistema socialne varnosti borcev NOV in vojaških invalidov, ima Komisija za potrebno, da za popolnejšo razumevanje obravnavane problematike poda še nekaj dodatnih mnenj in stališč.

Med borci, katerih problematiko spremlja naša komisija, je večina udeležencev NOV in predvojnih revolucionarnih gibanj, torej tistih naših občanov, na katerih ramenih je ležala vsa teža in odgovornost za boj naših narodov proti fašizmu ter za zmago narodne in socialne revolucije.

Komisija je že na prvi seji 28. septembra 1974 ugotovila, da je za nadaljnje sistematično urejanje borčevske problematike potrebno izdelati kompleksen pregled stanja borčevsko-invalidskega varstva, da bo na tej podlagi mogoče dolgoročno dograjevati sistem socialne varnosti borcev NOV in drugih borcev in vojaških invalidov. O pravilnosti svojega stališča se je prepričala, ko je spomladi leta 1975 tudi Skupščina SFRJ obravnavala analizo Zveznega komiteja za vprašanja borcev in vojaških invalidov o izvajanju začrtane politike in izvajanju zveznih predpisov, ki urejajo temeljne pravice borcev, vojaških invalidov in družin padlih borcev. Komisija ocenjuje, da predstavlja predložena analiza dobro in dokumentirano gradivo, v katerem je prvič predložen delegatski skupščini celovit vpogled v stanje in izvajanje sistema socialne varnosti borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov. Analiza predstavlja tudi pomembno gradivo za informiranje borcev NOV in vseh delovnih ljudi in občanov o družbeni skrbi za borce NOV in druge udeležence vojne ter bodo njeni podatki in ugotovitve kot tudi stališča posameznih organov služili kot izhodišče za nadaljnje urejanje borčevske problematike.

Za popolnejšo razumevanje sistema socialne in materialne varnosti borcev je potrebno poudariti, da zagotavlja temeljne pravice borcev NOV in vojaških invalidov federacija. Druge družbenopolitične skupnosti pa s svojimi predpisi dopolnjujejo to varstvo, ki se posebno skrbno izvaja v Socialistični republiki Sloveniji, tako v okviru republike kot tudi vseh občin. Pri tem pa se pozitivno ocenjuje in podpira usmeritev k vse večjemu podružbljanju sistema socialne var-

nosti borcev ter zagotavljanju in dopolnjevanju njihovih pravic v organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih in v krajevnih skupnostih. To smo v predlogu stališč posebej podčrtali. Vse to so tisti samoupravni družbeni organizmi, ki predstavljajo temelje samoupravnega socialističnega družbenega sistema. V teh družbenih organizmih in v družbenopolitičnih skupnostih uresničujejo delovni ljudje in občani skupne interese in se na temeljih solidarnosti in vzajemnosti ter socialističnega humanizma zagotavljata ekonomska in socialna varnost in ustvarjajo čedalje ugodnejše možnosti za življenje in delo. Problematika borcev je bila doslej preozko družbenopolitično obravnavana in preveč zaprta v krog borcev samih ter nekaterih upravnih organov, čeprav je po svoji naravi taka, da zahteva uskladene akcije vseh družbenih dejavnikov.

Vprašanja in momenti, ki zadevajo položaj in vlogo borcev in njihove življenjske razmere, morajo biti prisotni v organiziranih prizadevanjih za ustavno preobrazbo naše družbene skupnosti. Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije meni, da je dobra socialna varnost vseh borcev in njihova prisotnost in aktivnost v celotnem samoupravnem mehanizmu tudi pomemben pojav za razvoj socialističnih samoupravnih odnosov in utrjevanje splošne ljudske obrambe. Družbeno prizadevanje bi morali usmeriti tako, da bi bilo manj osredotočeno na statusna vprašanja, pač pa da bi bolj uveljavili pozitiven odnos samoupravnih organov in družbenih dejavnikov do konkretnih problemov, ki terjajo vse ali pa le posamezne borce. Ta skrb za človeka borca mora rasti iz temeljnih organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti, krajevnih skupnosti in občin. V okviru republike pa se bo potrebno dogovoriti o obsegu socialne varnosti borcev ter katera področja bomo urejali z republiškimi oziroma občinskimi predpisi in katera z družbenim dogovarjanjem in samoupravnim sporazumevanjem med samoupravnimi družbenimi organizmi.

V tak pristop sodi tudi izpeljava solidarnosti med občinami in samoupravnimi interesnimi skupnostmi, ki bi omogočila izenačevanje socialne varnosti borcev v območju republike, pa tudi njihovo sprotno usklajevanje s splošnimi družbenoekonomskimi gibanji oziroma življenjskim standardom. To mora biti vključeno v družbenem dogovoru o splošni in skupni porabi. Čeprav je socialistična družbena skupnost poveljna leta urejevala in dopolnjevala sistem socialne varnosti borcev in drugih udeležencev vojne ter so bili pri tem zlasti v Socialistični republiki Sloveniji doseženi pomembni rezultati, so še vedno problemi, ki se lahko rešujejo z doslednim uresničevanjem sprejetih zakonskih in drugih predpisov, pa tudi s pravilnim pristopom in posluhom za problematiko borcev, zlasti v okviru nekaterih samoupravnih interesnih skupnosti, med njimi zlasti skupnosti zdravstvenega zavarovanja, invalidsko-pokojninskega zavarovanja, stanovanjske skupnosti, skupnosti socialnega skrbstva. Ta prizadevanja bi morala usklajevati Samoupravna interesna skupnost socialnega skrbstva. Zato pa so potrebni skupni organi teh skupnosti, sestavljeni iz delegatov zainteresiranih skupnosti in organizacij Zveze združenj borcev NOV.

V zadnjih letih je namreč med borci prišlo do nekaterih novih problemov, ki so posledica staranja in bolezni in zahtevajo poseben družbeni in humani pristop pri njihovem reševanju. Poleg vprašanj, ki zadevajo materialno varstvo, to so pokojnine, invalidnine, priznavalnine, stanovanja, so posebno pomembna, včasih celo odločilna vprašanja zagotovitve vsestranskega zdravstvenega varstva in skrbi za stare in osamele borce.

Naj navedem le nekaj odprtih vprašanj, s katerimi se srečujemo. Vsako leto se pojavlja vprašanje ustreznosti osnov za odmero in valorizacijo pokojnin borcev, zlasti tistih z zagotovljeno pokojninsko osnovo. Ugotavljamo, da se na področju zdravstvenega varstva prepočasi realizira zakon o zdravstvenem varstvu glede ustanavljanja in ustreznega delovanja dispanzerjev za borce, odnose posameznih zdravstvenih delavcev do borcev, problemi pa so tudi pri zagotavljanju nadomestnega bolnišničnega zdravljenja v naravnih zdraviliščih. Prav to zadnje vprašanje je zadnjih nekaj let še posebno pereče ter ga kljub prizadevanjem borčevskih organizacij nikakor ni mogoče premakniti.

Problem je bil prisoten tudi ob razpravi o republiškem proračunu za leto 1976, ko smo se zavzemali za zagotovitev namenskih finančnih sredstev za zagotavljanje te oblike zdravljenja v višini približno 6 milijonov dinarjev. Ta znesek bi omogočil podaljšanje ali nadomestno zdravljenje 800 do 1000 borcev letno.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predloga ni sprejel, ker ni sistemski. Mnenja pa je bil, da bi se morala finančna sredstva za to obliko zdravljenja zagotavljati v okviru finančnih sredstev posameznih samoupravnih skupnosti zdravstvenega varstva. Takega mnenja je tudi Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije, ki pa mora seveda ugotoviti, da se stanje na tem področju v ničemer ne izboljšuje. Zato bo potrebno, da Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravi določene ukrepe za rešitev tega problema, za kar je že dal zagotovilo na sejah zborov Skupščine SR Slovenije dne 29. decembra 1975.

Naj ob tej priložnosti odgovorimo na predlog Izvršnega sveta Skupščine občine Izola z dne 28. maja 1976, naj bi omogočili borcem NOV pravice do zdravstvenega varstva v obsegu, ki ga uživajo vojaški vojni invalidi. Komisija ugotavlja, da izhaja ta predlog tudi iz četrte redne skupščine Zveze združenj borcev NOV SR Slovenije, in sicer za borce pred 9. 9. 1943 oziroma 13. 10. 1943. Komisija je o njem razpravljala na drugi seji dne 11. 11. 1974 ob obravnavi predloga zakona o zdravstvenem varstvu. Na seji Komisije je tedaj predlagatelj zakona pojasnil, da znaša samo število borcev pred 9. 9. 1943 oziroma 13. 10. 1943 približno 42 000. Uzakonitev omenjene pravice samo zanje bi veljala skupnost po takratnih izračunih od 90 do 100 milijonov dinarjev letno. Komisija se je takrat, upoštevajoč te podatke in sedanjo stopnjo gospodarske moči naše družbe odločila, da ne bo predlagala amandmaja k zakonu o zdravstvenem varstvu, ki bi uzakonil tako izenačitev. Pač pa je bilo dogovorjeno, da se zagotovijo finančna sredstva, da bi se vsako leto na ta način zdravilo najpotrebnejše število borcev. Če bi ta dogovor izvajali, v zvezi s tem ne bi bilo problemov.

Glede drugega predloga Izvršnega sveta Skupščine občine Izola, za uveljavitev enotnih kriterijev in pogojev za priznavanje priznavalnin, pa je znano, da je osnutek takega družbenega dogovora že v razpravi na terenu. To pa hkrati pomeni, da so že prisotna prizadevanja, da se v tem letu doseže izenačitev pogojev na področju priznavalnin, ki jih podeljujejo občine s svojimi odloki. Pri tem pa je potrebno poudariti potrebo po solidarnostnem združevanju sredstev med občinami v ta namen.

Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije zato tudi sprejema amandma, ki ga je dal k prvi točki predloga stališč Odbor za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, naj se na koncu tretjega odstavka za besedo Slovenija črta pika in namesto nje postavi vejica ter doda besedilo: »kar je potrebno upoštevati pri družbenem dogovarjanju o skupni in splošni porabi«. Glede na razprave na regionalnih posvetih

pa Komisija predlaga še naslednjo dopolnitev četrte alineje 4. točke stališč: Za besedami »stanovanjske problematike borcev« naj se črta vejica in nadaljnje besedilo ter se doda besedilo: »v stanovanjskih skupnostih v pokojninsko-invalidski skupnosti, v temeljnih organizacijah združenega dela in s sredstvi, ki so bila zbrana z zakonom o prispevku za graditev stanovanj za udeležence NOV«.

Naj te uvodne misli podpremo tudi z ugotovitvijo, da terja nova samoupravna usmeritev reševanja borčevske problematike tudi vso podporo delegatov Skupščine SR Slovenije, ki jim je bilo tudi omogočeno, da se na regionalnih posvetih, ki so se zaključili v ponedeljek dne 21. 6. 1976, in na različnih drugih sestankih in sejah seznani s stališči nadaljnega urejanja socialne varnosti borcev. Ta usmeritev pa daje tudi novo vsebino dela borčevskim organizacijam in hkrati pomeni realizacijo delegatskega sistema.

Vloga in aktivnost borcev NOV članov delegacij v zborih, telesih in organih skupščin samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti bo izrednega pomena za učinkovito funkcioniranje delegatskega sistema, pa tudi za vsestransko realizacijo pravic borcev NOV in drugih borcev, vojaških invalidov in družin padlih borcev. S takim delovanjem bomo uspešno realizirali ustavo, sklepe X. kongresa ZKJ in VII. kongresa ZZB NOV Jugoslavije. To bo prispevalo k nadaljnji ureditvi mesta in vloge organizacij Zveze združenj borcev NOV v samoupravnem socialističnem sistemu in k nadaljnjemu izpopolnjevanju sistema socialne varnosti borcev.

Na koncu naj vas tudi obvestim, da bodo predstavniki Komisije za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije v vseh zborih Skupščine SR Slovenije spremljali razpravo o borčevski problematiki ter morebitne amandmaje k predlogu stališč. Po končani razpravi o tej problematiki bo Komisija za vprašanja borcev NOV na seji zavzela stališče do morebitnih amandmajev k predlogu stališč in z njimi seznanila vse zbore Skupščine Socialistične republike Slovenije. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo želi besedo? Besedo ima tovarišica Metka Močnik, delegatka 1. okoliša, socialno-zdravstveno področje!

Metka Močnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za socialno-zdravstveno področje Zbora združenega dela iz 1. okoliša je na seji dne 16. 6. 1976 obravnavala celotno problematiko varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov in ugotovila, da je najbolj neustrezno rešeno vprašanje pokojnin borcev NOV, ki so za različne kategorije različno urejene. Razlike so nerazumljivo velike. Problematične so zlasti pokojnine borcev NOV pred 9. 9. oziroma 13. 10. 1943, ki ne zagotavljajo socialne varnosti. Sedanja borčevska pokojnina v znesku din 2 982 ne zadostuje niti za nastanitev borca v domu upokojencev, ker je mesečna oskrbnina 2 868 oziroma 3 056 din. Tako borcu ne ostane niti dinar za druge potrebe normalnega življenja. V primeru dietne prehrane ali težje bolezni pa je še toliko na slabšem in je zato nujna socialna intervencija v oblikah, ki jo prejema tudi drugi socialni podpiranci občine.

Borci NOV po 9. 9. oziroma 13. 10. 1943 pa so v celoti prepuščeni socialni pomoči občin. Pokojnina je pravica, ki je določena in precizirana in je ne more nihče kratiti. Vsak drugi način zagotavljanja varnosti je v bistvu za borce sociala in je odvisen od različnih faktorjev, zlasti od ekonomske moči in razumevanja občin za reševanje vprašanj borcev NOV. S tem je povezan tudi cen-

zus, kdaj komu socialna pomoč pripada. O vsem pa odloča komisija, ki je lahko nekemu bolj, drugemu pa manj naklonjena.

Nerazumljivo je, da pri pokojninah borcev NOV govorimo le o minimalnih pokojninah, pri tem pa ne upoštevamo splošnega standarda, v katerem bi morali borci živeti in do katerega imajo vso moralno pravico. To je v analizi in v stališčih Izvršnega sveta Socialistične republike Slovenije in Republiške konference SZDL zelo dobro dokumentirano in tega ni potrebno še posebej utemeljevati.

Vedno večje razlike nastajajo zlasti ob vsakem letnem usklajevanju in valorizaciji pokojnin, ob katerih so upoštevani le življenjski stroški, zanemarjen pa je splošen porast standarda. Ustrezno urejeno pokojninsko varstvo borcev NOV bi vsekakor bistveno vplivalo na zelo različno in pisano urejenost občinskih priznavalnin ali družbenih pomoči, kot jih v nekaterih občinah imenujejo. V tem primeru bi bila potreba za tako pomoč manjša ali je celo ne bi bilo in veliko enostavneje in hitreje bi se dogovorili o sprejemljivem družbenem dogovoru. Podpiramo dogovarjanje o enotnem in solidarnem urejanju občinskih priznavalnin. Ob tem ugotavljamo, da so kriteriji in merila za dodeljevanje občinskih priznavalnin oziroma družbenih pomoči v ljubljanskih občinah enotna. Zato ni bistvenih razlik in zagotovljena je dokajšnja socialna varnost. Menimo, da bi bil vsak družbeni dogovor, ki bi kakorkoli zmanjševal doseženo stopnjo socialne varnosti borcev NOV, korak nazaj in zato nesprejemljiv. Reševanje stanovanjskih vprašanj udeležencem NOV v Ljubljani tako rekoč nadaljujemo s stanovanjsko politiko reševanja stanovanjskih vprašanj borcev NOV, začeto 1968. leta. Ko je bil leta 1973 ustanovljen enotni solidarnostni stanovanjski sklad Ljubljane, je v okviru sklada samostojno delovala Komisija za reševanje stanovanjskih vprašanj borcev NOV. Skupščina mesta Ljubljana je sprejela ustrezen odlok. Komisija je v okviru določil odloka samo odločala, kdo je upravičen do posojila za gradnjo, dograditev ali adaptacijo stanovanja ali do delitve stanovanja. Za posojila so bila uporabljena vsa prenesena neporabljena sredstva, zbrana po zakonu, in sicer 20 % sredstev od 4 % stanovanjskega prispevka in odplačanih anuitet za dana posojila od 1968. do 1972. leta.

Z ustanovitvijo občinskih in mestne samoupravne stanovanjske skupnosti v Ljubljani leta 1975 so bile v okviru Odbora za družbeno pomoč na občinskem in mestnem nivoju imenovane komisije za reševanje stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV, ki ves čas samostojno delujejo in dokončno sklepajo o upravičenosti zahtevkov borcem NOV do dodelitve posojila in najemnih stanovanj.

Na predlog Mestnega odbora Zveze borcev NOV po predhodnem obravnavanju osnutka odloka o reševanju stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV v vsej borčevski strukturi, v krajevnih skupnostih in občinskih skupščinah ter v mestni skupščini, v samoupravni stanovanjski skupnosti, je Skupščina mesta Ljubljana sprejela odlok o načinu upravljanja s sredstvi družbene pomoči v stanovanjskem gospodarstvu za udeležence NOV in načinu reševanja stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV. Z odlokom je določeno, da so sredstva posebnega računa Samoupravne stanovanjske skupnosti za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu za udeležence NOV anuitete iz odobrenih posojil, sredstva amortizacije njenih stanovanj in druga namenska sredstva. Poudarjamo zlasti dodatna sredstva ali stanovanja, ki jih prispeva Samoupravna stanovanjska skupnost Ljubljana za uresničitev letnega programa reševanja stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV, ki ga izdela in predloži Komisija za stanovanjske zadeve borcev NOV pri Odboru za družbeno pomoč Samoupravne interesne

skupnosti Ljubljana. Pravico do razpolaganja s temi sredstvi ima Komisija. Sredstva, ki se zbirajo direktno na posebnem računu, se v Ljubljani porabljajo za dajanje posojil, najemna stanovanja pa zagotavlja Samoupravna interesna skupnost Ljubljana. Komisija na podlagi zahtevkov ugotavlja upravičenost in ne sestavlja prednostne liste, temveč listo upravičencev, kar pomeni, da se mora vsem borcem, ki nimajo ustrezno rešenega stanovanjskega vprašanja, to vprašanje urediti, do česar so tudi po 30 letih svobode upravičeni. Na ta način je Komisija odobrila 68 udeležencem NOV posojila v skupnem znesku 4 milijone din. Na predlog Komisije pa je Samoupravna stanovanjska skupnost Ljubljana na zasedanju na svoji skupščini dodelila 85 stanovanjskih enot za najemna stanovanja.

Menimo, da je le na ta način možno tudi v bodoče reševati ta vprašanja in ne le s sredstvi, zbranimi z zakonom o prispevku za graditev stanovanj za udeležence NOV, kakor je to zapisano v predlogu stališč, ki naj jih sprejme Skupščina SRS. V Ljubljani je urejena tudi možnost zamenjave stanovanj tistim udeležencem NOV, ki imajo sicer komfortna in dobra stanovanja, pa zaradi starosti, onemoglosti, slabega zdravja ali invalidnosti ne morejo priti v visoka nadstropja. Tudi zamenjava se rešuje v okviru Samoupravne stanovanjske skupnosti na predlog Komisije. Mislimo, da je nujno treba rešiti vsa v analizi obravnavana vprašanja in ne le določiti prednost reševanja posameznih vprašanj pri izpopolnjevanju sistema socialne varnosti borcev NOV in drugih.

Zato predlagamo, da se ustrezno spremeni besedilo drugega odstavka 3. točke stališč, in sicer naj se drugi odstavek glasi takole: »Pri izpopolnjevanju sistema socialne varnosti borcev NOV, vojaških invalidov in drugih borcev in družin padlih in umrlih borcev je treba v prihodnje čimprej zagotoviti.«

V drugi alineji naj se na začetku dodajo še besede: »ustanovitev in razvijanje dispanzerske službe za borce«. Družbeni dogovor in reševanje stanovanjske problematike smo že omenili in nimamo drugih pripomb.

Naj omenim še to, da pozdravljamo akcijo reševanja problematike vseh kategorij udeležencev NOV in drugih in podpiramo rešitve, ki so predložene, s predlogom, da se tudi naše pripombe in predlogi upoštevajo. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovarišica Marija Harmel, gospodarsko področje, 29. okoliš!

Marija Harmel: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupine delegacij za Zbor občin in Zbor Združenega dela ljubljanskih občin in mesta Ljubljana so obravnavale analizo o socialni varnosti borcev NOV in drugih borcev in vojaških invalidov in o drugih zadevah iz pristojnosti Republiškega komiteja za vprašanje borcev NOV in vojaških invalidov, stališča Izvršnega sveta SRS, Republiške konference SZDL, poročilo Komisije za vprašanja borcev NOV in predlog stališč, ki naj jih sprejemamo na zborih republiške skupščine na 31. zasedanju.

Ker so naša stališča enaka, kot jih je povedala tovarišica govornica pred menoj, in se z njimi strinjamo, naših stališč in predlogov ne bi prebrala. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Lahko zaključim razpravo? Prosim! Besedo ima tovariš Marjan Lenarčič, predstavnik Izvršnega sveta!

Marjan Lenarčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Žele bi odgovoriti samo na vprašanje o dopolnilnem topliskem in klimatskem zdravljenju, v zvezi s katerim je bilo v dosedanjih razpravah največ kritičnih pripomb, tako v občinah kot tudi na republiški ravni.

Izvršni svet je namreč menil, da dopolnilno klimatsko in topliško zdravljenje sodi v okvir skupne porabe. Zaradi tega smo vsa ta vprašanja, o katerih je bilo govora tako na skupščini kot na terenu ob razpravi o analizi, posredovali pristojnim samoupravnim interesnim skupnostim. Te naj bi o teh vprašanjih razpravljale in skušale zagotoviti dodatna sredstva, da bi odšel vsaj del borcev na to zdravljenje. V tem smislu smo imeli lansko leto dva razgovora z Zvezo skupnosti zdravstvenega varstva in ji priporočili, da naj po samoupravni poti združuje del sredstev, vendar so bila naša prizadevanja neuspešna. Po tej seji bomo morali ta predlog ponoviti. Naj povem, da je Izvršni svet v skladu z novo ustavo, ki je opredelila, kaj sodi v splošno in kaj sodi v skupno porabo, obseg proračuna zmanjšal. V ekspoziju sem navedel, da je reševanje te problematike skrb celotne družbe, krajevnih skupnosti, temeljnih organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti. In zato je treba ta vprašanja reševati z družbenim dogovarjanjem in samoupravnim sporazumevanjem in po tej poti združevati sredstva tudi v ta namen.

Potreben bo močnejši politični napor v okviru te interesne skupnosti, da bi v bodoče en del sredstev namenila za reševanje te problematike. Seveda pa se sedaj ne bi kazalo zavzemati za to, da se ta obveznost vrne v proračun. To ne bi bilo v skladu z intencijami ustave. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Tone Knez, delegat državnih organov, 21 okoliš — Celje!

Tone Knez: Delegacija me je pooblastila, naj bi se dotaknil zlasti vprašanja dispanzerjev za borce. V posameznih občinah ta služba še ni stekla tako, kot bi morala. Vsi vemo, da borec pride šele takrat k zdravniku, ko je že prepozno. Dispanzer pa je namenjen ugotavljanju zdravstvenega stanja borcev. Zato bi bilo nujno posvetiti ustanavljanju dispanzerjev več pozornosti.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Želi še kdo razpravljati? Ne želi nihče več? Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in prosim člane Komisije za vprašanja borcev NOV, da se sestanejo v sobi številka 209 in pripravijo morebitne dopolnitve predloga stališč. S tem prekinjam to točko dnevnega reda in jo bomo nadaljevali, ko bo Komisija končala delo.

Prehajam na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Draga Petroviča, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za energetiko. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga Skupščini SR Slovenije, da zakon obravnava v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, in sicer da se združita prva in druga faza. Torej naj bi obravnavali zakon kot osnutek.

Ali ima kdo k temu predlogu pripombo? Torej ni pripomb in bomo obravnavali zakon v drugi fazi, to se pravi kot osnutek.

Predlog za izdajo zakona, z osnutkom, so obravnavali: Odbor za finance našega zbora, Odbor za družbenoekonomski razvoj in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila teh teles smo prejeli.

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Drago Petrovič, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za energetiko!

Drago Petrovič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi kratko uvodno besedo ob osnutku predloženega zakona. Skupščina SR Slovenije je ob ocenjevanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1975 junija lani zadolžila Samoupravno interesno skupnost elektrogospodarstva, da pripravi predlog sporazuma o združevanju sredstev za pokritje izpada dohodka elektrogospodarstva v letu 1975. Tudi v letošnji resoluciji o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije smo opredelili, da moramo pokriti primanjkljaj poslovanja elektrogospodarstva in železniškega gospodarstva z ustreznimi zakoni in samoupravnimi sporazumi.

Tako je Skupščina v mesecu marcu letos sprejela tudi poseben zakon o pokrivanju primanjkljaja v elektrogospodarstvu za tiste uporabnike električne energije, ki jih ni bilo možno zajeti v samoupravni sporazum. Ko danes predlagamo osnutek zakona tudi za tiste temeljne organizacije združenega dela s področja gospodarstva, ki še niso podpisale samoupravnega sporazuma, je potrebno nekaj povedati tudi o tem, zakaj pokritje izpadlega dohodka samoupravnih sporazumov ni uspelo v celoti. Oceniti moramo torej, ali se je reševanje tega vprašanja pričelo pravočasno in ali je bilo storjeno dovolj, da bi združeno delo v celoti dojelo družbenoekonomske razsežnosti tega problema.

Samoupravni sporazum je Skupščina Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva sprejela 16. oktobra lani. V drugi polovici meseca novembra je bil skupno z obrazložitvijo poslan vsem temeljnim organizacijam združenega dela s področja gospodarstva. Na podlagi sklepa Skupščine Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva je bil konstituiran odbor za spremljanje in izvajanje samoupravnega sporazuma. Po sklepu tega odbora je bilo v času od 19. do 25. januarja letos sklicanih 21 konferenc delegatov porabnikov v vseh območjih, ki jih oskrbujejo temeljne organizacije združenega dela distribucije električne energije.

Za obrazložitev problematike elektrogospodarstva in vzrokov, zaradi katerih je nastal primanjkljaj v prometu z električno energijo, so združena gospodarska podjetja imenovala poseben štab. Člani tega štaba so se udeleževali sej delegatskih konferenc, pa tudi zborov delavcev združenega dela, če so ti to zahtevali. Ker so mnoge temeljne organizacije združenega dela naavajale kot oviro za podpis samoupravnega sporazuma pomanjkanje trajnih obratnih sredstev, je Republiški sekretariat za finance objavil posebno pojasnilo, po katerem pomanjkanje obratnih sredstev ni ovira za podpis samoupravnega sporazuma. Navedeno problematiko je večkrat obravnaval tudi Izvršni svet, organiziral pa je tudi poseben sestanek s poslovodnimi organi nekaterih večjih organizacij združenega dela. Rok za podpis samoupravnega sporazuma je bil 20. 2. 1976, vendar je odbor za spremljanje akcije za podpis samoupravnega sporazuma sklenil, da je ne glede na ta rok potrebno nadaljevati akcijo. Čeprav torej podpisovanje samoupravnega sporazuma še teče, pa obseg doslej zbranih sredstev in

predvidevanje o nadaljnjem dotoku ne dovoljuje odloga zagotovitve sredstev za pokritje izpadlega dohodka elektrogospodarstva v letu 1975. Po zadnjih podatkih je samoupravni sporazum podpisalo približno 1000 temeljnih organizacij združenega dela, kar je približno 30 % vseh temeljnih organizacij združenega dela, ki bi morale podpisati sporazum. Približno 25 % pa znašajo doslej po samoupravnem sporazumu vplačana sredstva temeljnih organizacij združenega dela za pokritje izpadlega dohodka elektrogospodarstva v letu 1975. Poudariti moramo, da večina temeljnih organizacij, ki še niso podpisale samoupravnega sporazuma, ni izrecno odklonila podpisa samoupravnega sporazuma, saj predstavlja delež temeljnih organizacij, ki sporazuma niso odklonile, prek 60 %. Pri tem se je zastavljalo vprašanje učinkovitosti delovanja delegatskega sistema v Samoupravnih interesnih skupnostih elektrogospodarstva in kaže, da so delegati premalo povezani s svojo samoupravno bazo. Drugačno tolmačenje ni mogoče, ker so delegati v Skupščini Samoupravne interesne skupnosti sprejeli samoupravni sporazum o pokritju izpadlega dohodka oktobra 1975, delavci v temeljnih organizacijah združenega dela pa k temu samoupravnemu sporazumu v večini primerov še vedno niso pristopili.

V razpravi o osnutku zakona v odborih Skupščine je bila širše obravnavana splošna problematika slovenskega elektrogospodarstva. Obravnavani pa so bili tudi osebni dohodki delavcev elektrogospodarstva ter so bila postavljena vprašanja o morebitnih bonitetah delavcev elektrogospodarstva pri odjemu električne energije v primerjavi z drugimi porabniki.

Za obrazložitev stanja v slovenskem elektrogospodarstvu navajamo tudi nekaj primerjav z elektrogospodarstvi v drugih socialističnih republikah.

Skupnost jugoslovanskega elektrogospodarstva je za leto 1975 ugotovila naslednje poprečne cene električne energije za odjemalce na distribucijskem omrežju posameznih republik: poprečna cena za Slovenijo znaša 47 par, za Srbijo 54, Makedonijo 56, Bosno in Hercegovino 57, Črno goro 60, Hrvaško 60, poprečje za SFRJ pa znaša 55 par. Po teh podatkih je bila poprečna cena električne energije za odjemalce na distribucijskem omrežju v Sloveniji najnižja. Upoštevati pa je treba, da je ob takšnih cenah elektrogospodarstvo zaključilo leto 1975 z izpadom dohodka. Ob upoštevanju tega izpadlega dohodka se cena v Socialistični republiki Sloveniji poveča na 58 par za kWh in je višja od poprečne cene odjemalcev na distribucijskem omrežju SFRJ. S tako ceno Slovenija ni več na zadnjem, ampak je na tretjem mestu. Navedene cene seveda ne vsebujejo sredstev, ki se zbirajo za financiranje razširjene reprodukcije v energetiki, vendar se ta sredstva tudi ne vštevajo v celotni dohodek elektrogospodarstva.

Skupnost jugoslovanskega elektrogospodarstva je objavila tudi osebne dohodke elektrogospodarskih organizacij posameznih republik. Po teh podatkih so znašali poprečni neto osebni dohodki v letu 1975 v organizacijah proizvodnje in prenosa električne energije v SFRJ 4535 dinarjev, v organizacijah proizvodnje in prenosa v Sloveniji pa 4385, kar je za 3 % pod povprečjem v SFRJ. V distribuciji električne energije so znašali povprečni osebni dohodki v SFRJ 3675 dinarjev, v Sloveniji pa 3980 na zaposlenega, kar je za 6 % nad povprečjem osebnih dohodkov v distribuciji v Jugoslaviji. Primerjava razporejenih sredstev za osebne dohodke v slovenskem elektrogospodarstvu kaže, da je slovensko gospodarstvo v letu 1975 razporedilo 96 % sredstev, dogovorjenih s samoupravnimi sporazumi, elektroproizvodnja je razporedila 98 %, distribucija pa 108 % sredstev, dogovorjenih s sporazumi.

V Termoelektrarni Trbovlje in v Dravskih elektrarnah Maribor so tudi presegli s sporazumom določen najvišji osebni dohodek. Gibanje osebnih dohodkov v prvih štirih mesecih letos je bilo v elektrogospodarstvu v primerjavi z gospodarstvom Slovenije nekoliko počasnejše. Po podatkih iz OD obrazcev je znašal porast osebnih dohodkov v tem obdobju v primerjavi s povprečjem 1975, preračunan na pogojno nekvalificiranega delavca, v slovenskem gospodarstvu 11 %, porast v elektrogospodarstvu pa je znašal 4 %. Absolutna višina osebnih dohodkov na pogojno nekvalificiranega delavca je bila v obdobju januar—april 1976 v elektrogospodarstvu višja od povprečja v Sloveniji za 6,5 %, medtem ko je bila v istem obdobju 1975. leta višja za 7,8 %. Takšna gibanja kažejo na nekoliko počasnejšo rast osebnih dohodkov v elektrogospodarstvu v primerjavi z rastjo osebnih dohodkov gospodarstva v prvih štirih mesecih. Tudi podatki o osebnih dohodkih na zaposlenega v gospodarstvu v prvih štirih mesecih v primerjavi z istim obdobjem lani kažejo, da so bili v gospodarstvu dohodki višji za 19 %, v elektrogospodarstvu pa za 15 %.

Ugotavljamo tudi, da se je število zaposlenih v obdobju januar—maj letos v primerjavi s povprečjem leta 1975 v proizvodnji in prenosu električne energije zmanjšalo za 1 %, v distribuciji električne energije pa je število zaposlenih ostalo nespremenjeno. Navedena gibanja v letošnjem letu kažejo na določene pozitivne premike v elektrogospodarstvu, ki pa še vedno ne kompenzirajo negativnih gibanj v drugi polovici leta 1975. V okviru združenih elektrogospodarskih podjetij Slovenije so bili lani in letos sprejeti akcijski programi za racionalnejše gospodarjenje v slovenskem elektrogospodarstvu. Konkretno rezultate akcije pa bo potrebno sproti preverjati ob analiziranju doseženega poslovnega rezultata za leto 1975 in ob periodičnih obračunih elektrogospodarstva v letu 1976.

Odgovore na vprašanja o rezultatih realizacije akcijskega programa, sprejetega v okviru združenih elektrogospodarskih podjetij v aprilu leta 1975, ter na vprašanja o bonitetah delavcev v elektrogospodarstvu pri plačevanju porabljene električne energije, lahko da predstavnik elektrogospodarstva, ki je prisoten na današnjem zasedanju zbora, ali pa bomo dali odgovore pri obravnavi predloga zakona.

Ne glede na gibanja v elektrogospodarstvu, ki so v določeni meri vplivala na potek podpisovanja samoupravnih sporazumov o kritju primanjkljaja v letu 1975, velja dejstvo, da je potrebno elektrogospodarstvu v letu 1976 zagotoviti ustrezno likvidnost in normalne pogoje poslovanja s pokritjem izpadlega dohodka iz leta 1975, upoštevajoč, da gre za dejavnost posebnega družbenega pomena, katere delovanje neizogibno zadeva gospodarsko oziroma vso družbeno sfero. Zaradi nepokritega izpada dohodka in uveljavitve zakona o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev je elektrogospodarstvo prisiljeno najemati kratkoročne kredite z visokimi obrestnimi merami, ki še povečujejo stroške proizvodnje električne energije v letu 1976.

Tovarišice in tovariši delegati! Zaradi navedenih dejstev Izvršni svet predlaga osnutek zakona, s katerim bi zajeli tiste temeljne organizacije združenega dela s področja gospodarstva, ki sporazumov o kritju primanjkljaja elektrogospodarstva še niso podpisale. Pri pripravi predloga zakona bomo predlagali na osnovi porabljene električne energije nekoliko višjo stopnjo prispevka, kot jo predvideva samoupravni sporazum, medtem ko bo prispevek iz dohodka izenačen s samoupravnim sporazumom.

Osnovni pomen takega predloga bo, da zavezance po zakonu izenačimo s tistimi, ki so samoupravni sporazum že podpisali, torej ne gre za sankcijo,

temveč za pokritje povečanih stroškov elektrogospodarstva, ki so nastali zaradi nujne potrebe najemanja kratkoročnih premostitvenih kreditov.

V razpravi o osnutku zakona v odborih je bilo danih tudi več drugih pripomb in predlogov, ki jih bomo obravnavali ob pripravi predloga zakona. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim! Besedo ima tovariš Stane Vilar, gospodarsko področje, 32. okoliš!

Stane Vilar: Tovariš predsednik, tovariši delegati! Še preden smo delegati 32. okoliša in pa delegati Ljubljane prejeli vse gradivo, smo zavzeli enaka stališča kot Odbor za družbenoekonomski razvoj Zbora združenega dela. Zato ni potrebno, da jih ponavljam in zavlačujem sejo. Vsi delegati iz Ljubljane, ki so danes na seji zbora, podpirajo stališča, ki jih je sprejel Odbor za družbenoekonomski razvoj tega zbora. Ta stališča so nekoliko drugačna, kot stališča predlagatelja in drugih teles Skupščine in zbora. To, kar sem sedaj povedal, velja tudi za 6. točko dnevnega reda. Delegati iz Ljubljane bomo glasovali za stališča Odbora.

Predsednik Štefan Nemec: Besedo ima tovariš Marjan Somrak, gospodarsko področje, 17 okoliš — Novo mesto—Trebnje.

Marjan Somrak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegacija 17. okoliša — Novo mesto — Trebnje je obravnavala predlog za izdajo zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokrivanje izpadlega dohodka za električno energijo in je sprejela določena stališča.

Popolnoma se strinjamo, da je potrebno zagotoviti sredstva za pokrivanje primanjkljaja v prometu z električno energijo s samoupravnim sporazumom ali zakonom. Vendar moramo pri tem upoštevati tudi določena dejstva in težave, katere tarejo organizacije združenega dela in hkrati pomenijo tudi delni odgovor, zakaj je podpisalo samo 30 % udeležencev samoupravni sporazum. Med temi dejstvi so zelo slab položaj nekaterih gospodarskih pagon, ki se kaže tudi v prvi polovici letošnjega leta, administrativni ukrepi, med katerimi je tudi obvezno zagotavljanje trajnih obratnih sredstev. Na zborih delovnih ljudi ni bilo dovolj pojasnjeno, kako se izvaja stabilizacijski program elektrogospodarstva, kako se gibljejo osebni dohodki, kako se giblje skupna poraba. V naših občinah in verjetno tudi v drugih imajo mnoge delovne organizacije težave v zvezi z zagotovitvijo sredstev za povišanje osebnih dohodkov in za skupno porabo. Imamo organizacije, ki so v letu 1975 povečale osebne dohodke samo za 6 %.

Tu so določena vprašanja, ki se ne nanašajo samo na ta sporazum, temveč tudi na druge, ki naj se podpišejo v okviru republike, regije ali pa občine:

1. Kako naj deluje sistem samoupravnega sporazumevanja za pokrivanje potreb, za katere vemo, da so splošne družbene potrebe, če je na drugi strani administrativno omejena možnost izvajanja takih sporazumov? V tem primeru, ko govorimo o samoupravnih sporazumih, pa moramo te sporazume tudi kompleksno reševati.

Na podlagi teh ovir naj naštejemo samo določene sporazume, ki se ne morejo izvajati: To so sporazumi, ki se nanašajo na srednje šolstvo in na komunalno infrastrukturo.

2. Ali je smiselno podpisovati samoupravne sporazume, če vnaprej vemo, da takih sporazumov ne moremo izvajati, to je plačevati prispevkov?

3. Kako naj se v taki situaciji izvede načelo solidarnostnega zbiranja sredstev za splošne družbene potrebe vseh organizacij združenega dela, v skladu z njihovo ekonomsko sposobnostjo, če že vnaprej vemo, da velik del sredstev združenega dela sporazumov ne bo mogel izvajati? Ker so pa te stvari splošno znane, se pojavlja odpor za podpis samoupravnih sporazumov tudi pri delavcih tistih organizacij, kjer ni formalnih sporazumov tudi pri delavcih tistih organizacij, kjer ni formalnih administrativnih ovir za izvajanje samoupravnih sporazumov.

Na podlagi teh ugotovitev in dejstev bi bilo potrebno organizacijam združenega dela omogočiti izvajanje samoupravnih sporazumov, kakor tudi sporazuma za pokrivanje primanjkljaja električne energije. Mislimo, da bi bil od boljših možnosti izvajanja sporazumov in ob boljšem informiranju o izvajanju stabilizacijskih ukrepov delavcev v elektrogospodarstvu odstotek podpisnikov višji.

Iz tega lahko zaključimo, da se velik del organizacij združenega dela ni neodgovorno obnašal in zato je tudi nesprejemljivo, da so predvidene sankcije za tiste organizacije, ki niso podpisale sporazuma. Ni prav, da bi se obračunavali dodatni stroški za pokritje obresti, kot je bilo omenjeno v današnji razpravi. Te delovne organizacije združenega dela so že tako v težavnem položaju in bi se s tem njihov položaj še poslabšal. S tem bi jim naložili določene večje obremenitve. Zaradi tega naša delegacija predlaga stališče oziroma se zavzema za to, da bi bile iste prispevne stopnje, kot so v samoupravnem sporazumu, to je 9 in 3 9/16. Hvala.

Predsednik Štefan Némec: Hvala! Prosim! Besedo ima tovariš Adolf Jurše, Maribor — 13. okoliš, gospodarsko področje!

Adolf Jurše: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša skupina delegatov je obravnavala osnutek zakona in ima za predstavnika predlagatelja aktualno vprašanje.

Osnutek zakona določa, da se prispevek za kritje primanjkljaja v prometu z električno energijo plačuje po stopnji 10 0/0 od fakturiranega zneska in 3,3 0/0 od osnove, od katere se plačuje davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela. Imamo primere, da organizacije združenega dela niso zavezanke za plačilo davka iz dohodka temeljnih organizacij, ker so dohodkovno tako šibke, da jih že sam zakon oprošča te obveznosti. To so zlasti manjše organizacije s področja storitvene obrti, ki so tudi nizko akumulativne. Iz osnutka zakona bi torej izhajalo, da plačujejo takšne temeljne organizacije prispevek samo iz naslova fakturiranega zneska, ker nimajo osnove, od katere se plačuje davek od dohodka temeljne organizacije.

Prav tako se to vprašanje pojavlja pri zakonski ureditvi zagotovitve dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu. So še drugi predpisi in samoupravni sporazumi, ki bremenijo temeljne organizacije s finančnimi obveznostmi, katerih višina se odmerja po stopnji od osnove, po kateri se plačuje davek iz dohodka temeljnih organizacij.

Menimo, da bi moralo biti to vprašanje v zakonih jasneje urejeno, ker tako, kot je sedaj, povzroča različna tolmačenja o uporabi predpisov. Če danes ne bi mogel dobiti odgovora na to vprašanje, prosim, da se prekvalificira v delegatsko vprašanje! Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Besedo ima Andrej Oman, delegat 23. okoliša!

Andrej Oman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Skupina delegatov 23. okoliša s področja gospodarstva in skupina delegatov iz občine Koper za Zbor občin Skupščine SRS sta na skupni seji 20. junija obravnavali gradivo za 31. sejo zborov Skupščine SRS in sprejeli naslednja stališča:

Predlog za izdajo zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo delegaciji podpirata, ob tem pa menita, da je potrebno v bodoče ta vprašanja sproti reševati. Gospodarstvo bi moralo biti pravočasno seznanjeno s problematiko infrastrukturnih dejavnosti in s finančnimi bremenmi, ki jih mora v končni fazi v celoti pokrivati. S sprotnim urejanjem teh vprašanj bi gospodarstvo imelo vpliv na gospodarjenje v obravnavanih infrastrukturnih dejavnostih. Delegati menijo, da naj bi se v bodoče ta vprašanja urejala v okviru ustreznih interesnih skupnostih.

Skupini delegatov nadalje predlagata, da naj bi se začel takoj reševati letošnji primanjkljaj v elektrogospodarstvu in železniškem gospodarstvu. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima Marjan Čeferin, gospodarsko področje, 8. okoliš — Kranj.

Marjan Čeferin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov občinske skupščine Kranj, ki delegirata delegate v Zbor združenega dela in Zbor občin republiške skupščine, sta na skupni seji dne 16. 6. 1976 obravnavali predlog za izdajo zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo, z osnutkom zakona, in predlog za izdajo zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975, z osnutkom zakona, pa tudi stališča, ki so bila o navedenih zakonskih osnutkih sprejeta v temeljnih organizacijah združenega, ter izoblikovali naslednja stališča:

Organizacije združenega dela oziroma tozdi v načelu podpirajo pokrivanje izpada dohodka v elektrogospodarstvu in železniškem ter luškem prometu, vendar menijo, da je bila akcija za podpis samoupravnega sporazuma slabo pripravljena oziroma da materiali, ki so jih dobile organizacije združenega dela, niso vsebovali odgovorov na vprašanja, ki so jih delavci postavili na zborih že v preteklem letu ob razpravah o sklenitvi takratnega sporazuma.

Za potrjevanje omenjenih dveh sporazumov so želeli biti bolj pripravljeni. Zato so organizacije združenega dela iskale dodatne informacije. Tako je na primer Organizacija združenega dela Sava Kranj zadnja vprašanja naslovila na omenjeni skupnosti 24. 4. 1975, po okviru razprav, ki jih je organiziral občinski sindikalni svet. Nekaterne odgovore je dobila šele v mesecu maju od Samoupravne interesne skupnosti za elektrogospodarstvo, Samoupravna interesna skupnost za železniški in luški promet pa ustreznih odgovorov sploh ni

dala. Ne glede na to, da organizacije združenega dela podpirajo pokrivanje izpada dohodka, imajo naslednje pripombe:

1. Tak način financiranja je izjemen. Kritično ekonomsko situacijo na teh področjih je treba rešiti sistemsko in dolgoročno, saj je nemogoče, da se kolektivi iz leta v leto na ta način srečujejo s problemi pokrivanja izpadlih dohodkov.

2. Dolgoročna rešitev naj ne bo linearna, ampak pogojena z obsegom storitev, ki jih koristijo posamezne organizacije združenega dela.

3. Tudi ob takih izjemnih rešitvah je treba povečati iniciativo obeh interesnih skupnosti, tako da bosta sami pokrili vsaj manjši del izpada dohodka.

4. Na osnovi dodatnih informacij Skupnosti elektrogospodarstva se ugotavlja, da prikazani izpadi dohodka vsebujejo tudi dohodke, ki normalno ob izgubah sploh ne morejo nastati oziroma se po predpisih celo uporabijo za saniranje izpada dohodka. To je na primer obračunana amortizacija nad predpisano stopnjo, visoko investicijsko vzdrževanje glede na preteklo leto, rezervacija dohodka na osnovi zakonskega odpisa, terjatve in zaloge, rezervni sklad in podobno.

V temeljnih organizacijah združenega dela je bilo zelo težko uspešno vključiti akcijo, ker je iz podatkov Skupnosti elektrogospodarstva razvidno, da so te organizacije lani formirale sklade skupne porabe na zaposlenega v višjem znesku, kot ga je sposobna formirati večina podpisnic. Delovne organizacije kranjske občine se zavedajo potrebe po reševanju izpada dohodka tako v elektrogospodarstvu kot v železniškem gospodarstvu, zato je večji del temeljnih organizacij rezerviral sredstva v svojih zaključnih računih v ta namen. Zavedajo se tudi, da je edina rešitev nastale situacije sprejetje ustreznega zakona. Ta pa za večino tozdov, ki niso podpisali sporazuma, ne more biti sankcija za njihovo dosedanje odgovorno obnašanje do pokrivanja izgub v elektro in železniškem gospodarstvu. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Drago Petrovič!

Drago Petrovič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dolžan sem dati delegatom nekaj odgovorov.

Delegat iz ljubljanske regije je pojasnil, da bo glasoval za stališča, ki jih je sprejel Odbor za družbenoekonomski razvoj. Odbor za družbenoekonomski razvoj je v načelu sprejel koncept zakona, vendar je menil, da je potrebno zakon oblikovati tako, da ne bo predvideval sankcije, marveč da je potrebno zaradi povečanih stroškov, ki so nastali zaradi nepodpisovanja sporazuma, ustrezno povečati prispevno stopnjo. Zato naj bi dodali novo 3. točko, ki naj bi v drugem členu zajela prispevek za pokritje povečanih stroškov zaradi nepravočasnega izpolnjevanja obveznosti. Naslednjo pripombo je imel Odbor za družbenoekonomski razvoj k 4. členu: za besedama »električno energijo« naj bi se postavila pika, ostalo besedilo pa črtalo. To pomeni, da Odbor predlaga, da naj zakon ne predvidi 30-dnevnega roka po uveljavitvi zakona, v katerem bi lahko temeljne organizacije združenega dela sporazum podpisale. Ob pripravi predloga zakona bomo ta stališča obravnavali. Moje osebno mnenje je, da sta oba amandmaja, ki jih predlaga Odbor za družbenoekonomski razvoj, sprejemljiva.

Delegat iz Trebnjega je predlagal, naj ostanejo nespremenjene prispevne stopnje. Menimo, da ne more biti enaka obremenitev za tiste, ki so podpisali

sporazum, in za tiste, ki bodo zavezanci po zakonu. To pomeni, kdor bo zavezanec po zakonu, ki bo obravnavan v juliju, mora računati, da je 20. maja potekel rok za zadnji del prispevkov. Za te štiri mesece smo prisilili elektrogospodarstvo, da je najemalo kratkoročne kredite. Zato bi morali zavezanci po zakonu pokriti vsaj povečane stroške, ki so iz tega naslova nastali. Pod temi pogoji pa so izenačeni z zavezanci po samoupravnih sporazumih. Toliko o prispevnih stopnjah. Menimo, da bo treba prispevno stopnjo temu ustrezno prilagoditi.

Delegati iz Maribora pravijo, da imamo organizacije, ki ne bodo plačevale prispevka, ker nimajo osnove. Izračun je opravljen na temelju globalnih podatkov o razpoložljivem dohodku tozda, ki zapade pod obdavčitev. To seveda pomeni, da bomo imeli nekatere delovne organizacije, ki bodo plačale samo od uporabe, ne pa od dohodka tozda, ker pač zanj nimajo osnove.

Delegat iz Kopra je postavil zahtevo, da bi morale biti znane obremenitve že prej, pri delitvi. Na to dajem naslednji odgovor: Samoupravni sporazum o pokritju primanjkljaja je bil sprejet 15. oktobra lanskega leta. Torej je bila obremenitev znana še pred koncem leta 1975. Resolucija o družbenoekonomskem razvoju Slovenije je pa bila sprejeta konec leta. Ponovno je poudarila nujnost pokrivanja izgube oziroma izpada dohodka v elektrogospodarstvu. Torej so bile te obremenitve znane že pri koncipiranju delitvenih razmerij za leto 1976, to je v letu 1975. Strinjam pa se s predlogom delegata, da naj bi se o teh obremenitvah dogovorili že prej oziroma jih opredelili. O tem naj bi bil sklenjen ustrezen samoupravni sporazum v okviru samoupravnih interesnih skupnosti elektrogospodarstva, kar je tudi zelo jasno napisano v njenem samoupravnem sporazumu o konstituiranju.

Tovariš iz Kranja je postavil nekaj osnovnih vprašanj. Nesporno je, da sistemske rešitve na tem področju šele pripravljamo in da bomo na podlagi srednjeročnega plana sistemsko rešili tudi problem poslovanja vseh energetskih dejavnosti. V pripravi je dogovor o politiki cen za področje energetike do leta 1980. Menim, da bomo s temi akti dokončno rešili nekatera odprta vprašanja, ki jih imamo na področju elektrogospodarstva že tri leta. Dolgoročna rešitev politike in sistema cen mora biti prilagojena celotnemu razvojnemu konceptu elektrogospodarstva, pa tudi ostalih energetskih dejavnosti. Strinjam se, da je potrebno povečati iniciativo samoupravnih interesnih skupnosti. Delegati se verjetno spominjajo, da smo ob obravnavi gradnje elektroenergetskih in ostalih energetskih objektov obravnavali tudi poročilo o delovanju samoupravnih interesnih skupnosti s tega področja. Mislim, da smo takrat zelo jasno povedali svoj odnos do delovanja teh samoupravnih interesnih skupnosti, njihovih težav, delovanja delegatov, delegatskega sistema in do vseh drugih nalog. Skupščina je sprejela tudi ustrezna priporočila za boljše delovanje teh skupnosti.

Moram pa povedati, da ne gre za izgubo, ampak za izpad dohodkov. Iz tega naslova se potem opravlja delitev celotnega dohodka oz. tistega dela dohodka, ki odpade na osebne dohodke, sklade, skupno porabo in ostale prispevke iz dohodka. Moram reči, da so bile temeljne organizacije združenega dela elektrogospodarstva zavezane, da plačujejo prispevek za nerazvite v sklad skupnih rezerv in v občinske rezervne sklade.

Menimo, da je priprava predloga zakona potrebna in da moramo v skladu z določili resolucije in priporočili, ki so bila sprejeta lansko leto ob obravnavi položaja elektrogospodarstva, dokončno rešiti problem izpada dohodka oziroma primanjkljaja. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Marjan Somrak!

Marjan Somrak: Mislim, da tovariš Petrovič ni odgovoril na moje vprašanje in vprašanje, ki ga je postavil tovariš iz Kranja. Gre za odgovore na vprašanja delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela. Povedal sem, da imamo delovne organizacije, katere se niso mogle odločiti zaradi slabega položaja in zaradi nepravočasnih odgovorov samoupravnih interesnih skupnosti elektrogospodarstva. V samoupravnem sporazumu hoče imeti delavec konkretne podatke in se za podpis sporazumov ne odloči prej, preden jih ne dobi. S tega gledišča menim, da ni na mestu povišanje stopenj. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Želi še kdo razpravljati? Ali se tovariš Jurše strinja z odgovorom? (Se strinja.) Hvala. Lahko zaključim razpravo? Če ne želi nihče več razpravljati, predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva predloge, ki so jih dala telesa zbora, ter predloge, dane v razpravi na današnji seji. Torej naj upošteva današnjo razpravo.

Ima kdo pripombo k temu sklepu? (Ne.) Če nihče, o njem glasujmo! Kdor je za, naj prosim glasuje! (116 delegatov je za.) Je kdo proti? (1 delegat je proti.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (9 delegatov se je glasovanja vzdržalo.)

Torej ugotavljam, da je predlagani sklep z večino glasov sprejet.

Zaključujem to točko dnevnega reda in odrejam polurni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 12.45 in se je nadaljevala ob 14.35.)

Predsednik Štefan Nemec: Nadaljujemo sejo Zbora združenega dela.

Vračamo se na 4. točko dnevnega reda, to je na problematiko varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov.

Obveščen sem, da je Komisija za vprašanje borcev NOV končala delo. Prosim predstavnika Komisije, da poroča zboru in predlaga morebitne dopolnitve predloga stališč. Prosim! Besedo ima tovarišica Anica Kirn!

Anica Kirn: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine Socialistične republike Slovenije se je po zaključku razprave v vseh zbora Skupščine Socialistične republike Slovenije o problematiki varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov sestala na seji in zavzela stališče do predlaganih amandmajev skupin delegacij ljubljanskih občin in mesta Ljubljana za Zbor občin in Zbor združenega dela.

Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine Socialistične republike Slovenije sprejema amandma k drugemu odstavku 3. točke stališč, po katerem naj se besedilo »pri izpopolnjevanju sistema socialne varnosti borcev NOV, vojaških invalidov in drugih borcev in družin padlih in umrlih borcev«
nadaljuje z besedilom »je treba v prihodnje čimprej zagotoviti«. Komisija tudi sprejema

amandma, da naj se besedilo druge alinee drugega odstavka 3. točke stališč spremeni takole: »Ustanovitev in razvijanje službe za zdravstveno varstvo za borce in dispanzerske službe za borce.« Ostalo besedilo ostane nespremenjeno.

Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine Socialistične republike Slovenije je že v uvodni razpravi na današnjih sejah zborov Skupščine Socialistične republike Slovenije predlagala, da naj se 4. alinea drugega odstavka 3. točke stališč dopolni tako, da se za besedami »stanovanjske problematike borcev« doda besedilo: »v stanovanjskih skupnostih, v pokojninsko-invalidski skupnosti, v temeljnih organizacijah združenega dela in s sredstvi, ki so bila zbrana z zakonom o prispevku za graditev stanovanj za udeležence NOV.« Glede na to, da je amandma Komisije širši kot amandma, ki ga je predlagala skupina delegacij, Komisija ne sprejema amandmaja skupine delegacij, s čimer se predstavnik skupine delegacij tovariš Javor strinja.

Predstavnik delegacij ljubljanskih občin in mesta Ljubljana v Zboru občin in Zboru združenega dela tovariš Javor je bil navzoč na seji Komisije za vprašanja borcev NOV Skupščine Socialistične republike Slovenije. Po obrazložitvi, da skrb za vsestranski položaj borcev NOV in vojaških invalidov, ki žive v zamejstvu, zlasti pa materialna skrb, ni samo v pristojnosti Socialistične republike Slovenije, temveč predvsem federacije, se je predstavnik predlagatelja amandmaja strinjal, da naj ostane dosedanje besedilo sedme alinee drugega odstavka 3. točke stališč nespremenjeno ter je umaknil amandma skupine delegatov.

Glede na sprejete amandmaje pa bo potrebno pri nekaterih besedah spremeniti sklone oziroma vrstni red besed. Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine Socialistične republike Slovenije meni, da s tem ne bi obremenjevala delegatov Skupščine Socialistične republike Slovenije ter prosi za pooblastilo, da to opravi pri končni redakciji besedila stališč. Komisija predlaga, da se stališča objavijo v Uradnem listu Socialistične republike Slovenije. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Ali ima kdo pripombe ali kakšen predlog k poročilu Komisije? Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Potem lahko preidemo na glasovanje. Torej menim, da je predlog o pooblastitvi Komisije, da redakcijsko popravi predlog za objavo v Uradnem listu, sprejet. Ali ima kdo kakšno pripombo? (Ni pripomb.) Potem dajem predlog, ki ga je dala Komisija, na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet.

Zaključujem 4. točko dnevnega reda in prehajam na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev uporabnikov družbenih sredstev za financiranje energetskih objektov, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Izvršni svet je za svojega predstavnika določil tovariša Draga Petroviča. Izvršni svet Slovenije je predlagal Skupščini SR Slovenije, da obravnava v smislu 295. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije po hitrem postopku:

— predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev odjemalcev električne energije na visoki napetosti za financiranje energetskih objektov;

— predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku odjemalcev električne energije na nizki napetosti za financiranje energetskih objektov;

— predlog zakona o spremembi zakona o obveznem združevanju sredstev temeljnih organizacij združenega dela za pokritje manjkajočih sredstev pri gradnji energetskih objektov;

— predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev uporabnikov družbenih sredstev za financiranje energetskih objektov.

Prosim predstavnika, da obrazloži potrebo, da se ti zakoni obravnavajo po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. Besedo ima tovariš Drago Petrovič, član Izvršnega sveta!

Dr a g o P e t r o v i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Danes vam predlagamo v obravnavo podaljšanje štirih zakonov na podlagi prve alinee 200., 267. in 295. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije. S tremi od teh zakonov podaljšujemo lani uveljavljene stopnje do 31. decembra letošnjega leta oziroma do uveljavitve samoupravnega sporazuma. Z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku odjemalcev električne energije na nizki napetosti za financiranje energetskih objektov pa podaljšujemo stopnje do 31. 12. 1980. leta, to je do konca obdobja srednjeročnega plana, ker zavezancev za prispevek po tem zakonu ni moč zajeti s samoupravnim sporazumom.

Sprejem vseh zakonov predlagamo po hitrem postopku, ker 30. junija letošnjega leta prenehajo veljati lani junija sprejete povišane stopnje, sprejete z zakonom o obveznem združevanju sredstev temeljnih organizacij združenega dela. Pri tem pa samoupravni sporazum o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976—1980 še ne bo uveljavljen in bi prenehanje veljavnosti zakonov pomenilo izpad določenega obsega sredstev.

Izpad sredstev bi znašal 40 do 50 milijonov novih dinarjev mesečno oziroma 25 do 30 odstotkov mesečno združenih sredstev, kar bi onemogočilo izvajanje že sprejetih kreditnih obveznosti in povzročilo zastoj pri gradnji energetskih objektov in v skrajni konsekvenci lahko povzročilo resne probleme pri zagotovitvi električne energije v letih 1977 in 1978. Ker bi prekinitev gradnje objektov lahko ogrozila nemoteni potek družbene reprodukcije, predlagamo, da se lani sprejeta obveznost združevanja dodatnih sredstev oziroma plačevanje prispevka podaljša do uveljavitve samoupravnega sporazuma, kar je glede na omenjeno stanje tudi v skladu z določili 25., 70. in 89. člena ustave Socialistične republike Slovenije. Čas po sprejemu sporazuma v Skupščini Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva, to je po 11. 5. 1976, nam ni omogočal, da bi predlagali sprejem zakonov po ustaljenem postopku. Zato predlagamo enofazni postopek.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Hvala lepa! Začenjam razpravo o predlogu za skrajšano obravnavo vseh omenjenih zakonov. Želi kdo razpravljati? (Ne.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in dajem predlog na glasovanje. Kdor je za predlog, da obravnavamo omenjene zakone, to se pravi predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev odjemalcev električne energije na visoki napetosti za financiranje energetskih objektov, predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku odjemalcev električne

energije na nizki napetosti za financiranje energetskih objektov, predlog zakona o spremembi zakona o obveznem združevanju sredstev temeljnih organizacij združenega dela za pokritje manjkajočih sredstev pri gradnji energetskih objektov, predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev uporabnikov družbenih sredstev za financiranje energetskih objektov, po hitrem postopku, naj prosim glasuje! (121 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat je proti.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (5 delegatov.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel sklep, da se omenjeni zakoni obravnavajo po hitrem postopku.

Najprej bomo obravnavali predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev uporabnikov družbenih sredstev za financiranje energetskih objektov. Ta zakon so obravnavali: odbora za finance našega zbora in Zbora občin, ki sta dala skupno poročilo, Odbor za družbenoekonomski razvoj in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila teh teles smo prejeli. Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim! Besedo ima tovariš Petrovič!

Dr a g o P e t r o v i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da dam k vsem štirim zakonom kratko pojasnilo.

Vsi zakoni, razen zakona o nizki napetosti, so podaljšani do konca letošnjega leta, ker računamo, da bo do takrat v celoti zaživel samoupravni sporazum o združevanju sredstev in razvoju elektrogospodarstva.

Obveznost združevanja sredstev neha veljati za zavezance takrat, ko začne veljati samoupravni sporazum, to je, ko samoupravni sporazum podpiše najmanj 50 % zavezancev. Predvidevamo, da bo to še pred koncem letošnjega leta, upoštevajoč predvideno aktivnost pri sprejemanju družbenega plana Slovenije.

Glede na to, da je bil samoupravni sporazum o razvoju elektrogospodarstva kot predlog objavljen šele 4. junija letos in do 30. 6. ne bo sprejet, bi bilo nujno podaljšati obvezno združevanje sredstev, ker bomo na ta način ob intenzivni družbenopolitični aktivnosti omogočili sprejem sporazuma po postopku, ki je predviden. Vsi porabniki električne energije s področja gospodarstva in proizvajalci električne energije, združeni v Interesni skupnosti elektrogospodarstva, bodo ob uveljavitvi samoupravnega sporazuma na nov način samoupravno urejali medsebojne odnose pri financiranju gradnje elektroenergetskih objektov. Z uveljavitvijo sporazuma se zakonsko zbiranje sredstev za razširjeno reprodukcijo elektrogospodarstva nadomešča s samoupravnim združevanjem sredstev. Kriteriji oziroma viri združevanja so v sporazumih isti kot v zakonih, razen posebnih odjemalcev.

Skupno dogovorjena sredstva v letih 1976—1980 znašajo glede na dogovorjeni program gradnje 23,5 milijarde. Od tega je že zagotovljenih 8,6 milijarde tujih sredstev, ostalih 14,9 milijarde pa morajo zbrati porabniki, ki bodo v okviru samoupravnega sporazuma združili 11,4 milijarde, gospodinjstva v obliki prispevka 3 milijarde, ostalo pa zagotavlja elektrogospodarstvo.

V gradnji so objekti s predračunsko vrednostjo 26,8 milijarde. Do konca leta 1975 je bilo že porabljenih 4,3 milijarde dinarjev. V okviru tega programa bodo dokončani vsi objekti proizvodnje, prenosa in distribucije, sprejeti v okviru Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije junija 1973 ter potrjeni in dopolnjeni v programu Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva junija 1975. leta. Dokončane bodo rekonstrukcije premogovnikov in rudnikov urana ter začeta gradnja objektov za kritje potreb po električni energiji po 1980. letu. Kapacitete za proizvodnjo električne energije se bodo do 1980. leta

povečale za 980 megavatov. Začeli bomo z gradnjo kapacitet za 1000 megavatov za pokritje potreb po letu 1980. Temu ustrezno bo zgrajena prenosna in distribucijska mreža in kapacitete primarne energije.

V okviru sprejetega programa je že bila zgrajena Plinska elektrarna Brestanica z 69 megavatov vgrajene moči, Plinska elektrarna Trbovlje pa je še v poskusnem obratovanju. Pričetek obratovanja Termoelektrarne Šoštanj 4 in Hidroelektrarne Srednja Drava II je predviden v drugem letu oktobra. Zato pri obeh objektih potekajo intenzivna gradbena in montažna dela. Po programu tečejo dela pri Nuklearni elektrarni Krško, premogovnikih, montaži 380-kilovoltnih daljnovodov in ostalih daljnovodov ter distribucijskih objektov. Dela so v polnem teku, zato bi tudi krajši izpad sredstev za financiranje graditve povzročil resne zastoje kot tudi nepremostljive težave pri kasnejši oskrbi z električno energijo.

V tem trenutku torej potekajo najbolj intenzivna dela in si zastoja ne moremo dovoliti, ne da bi zaradi tega utrpeli resno finančno in materialno škodo neposredno v elektrogospodarstvu, v končni fazi pa tudi pri samih uporabnikih. Samo pravočasna in kvalitetna izvedba predvidenih del bo omogočila, da bomo leta 1979 končno premagali že vrsto let trajajoča strukturna neskladja, ki resno ogrožajo nadaljnji razvoj gospodarstva.

Dovolite mi nekaj pojasnil v zvezi s pripravo samoupravnega sporazuma.

Lansko leto ob sprejemu povečanih zakonskih stopenj pri združevanju sredstev in prispevkov za elektrogospodarstvo je bilo poudarjeno, da je potrebno do 30. 6. 1976 sprejeti v okviru Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva samoupravni sporazum o združevanju sredstev za gradnjo elektroenergetskih objektov, ki naj bi v celoti nadomestil obstoječe zakone. Skupščina je tudi zadolžila Samoupravno interesno skupnost elektrogospodarstva, da s samoupravnim sporazumom pokrije izpad dohodka elektrogospodarstva za leto 1975. Interesna skupnost elektrogospodarstva je 15. oktobra lani obravnavala in sprejela samoupravni sporazum o pokritju primanjkljaja pri proizvodnji električne energije za leto 1975. Takrat je menila, da samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za razvoj elektrogospodarstva ne bi sprejeli, dokler ne bo s samoupravnim sporazumom pokrit primanjkljaj elektrogospodarstva za leto 1975, to je predvidoma do 20. februarja letos. Kljub počasnemu podpisovanju sporazuma o primanjkljaju je Samoupravna interesna skupnost skupaj z našim komitejem za energetiko pričela januarja pripravljati sporazum o združevanju sredstev, ki naj bi nadomestil obstoječe zakone. Zaradi velikega obsega objektov in potrebnega usklajevanja je priprava samoupravnega sporazuma tekla do začetka marca, ko smo v prilogi Poročevalca objavili osnutek.

Osnutek je bil v razpravi do 11. maja, ko je Skupščina Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva sprejela predlog samoupravnega sporazuma o razvoju elektrogospodarstva. 4. junija ga je objavila skupaj s predlogoma samoupravnih sporazumov o razvoju premogovništva ter nafte in plina.

V obdobju do sprejetja predloga so bile opravljene potrebne uskladitve s predlogom dogovora o temeljih plana, kot tudi z osnutkom družbenega plana SR Slovenije do 1980. leta.

Predlog samoupravnega sporazuma je bil poslan vsem temeljnim organizacijam in je v teku sprejemanja. Do 22. 6., to je v prvem roku, je sporazum podpisalo le nekaj organizacij združenega dela, kar pa seveda ne zadostuje za uveljavitev sporazuma. Priprava in sprejem samoupravnega sporazuma pote-

kata hkrati s sprejemom družbenega plana SR Slovenije, kar je seveda zahtevalo dodatna usklajevanja v okviru proporcev družbenega plana. Menimo, da je bilo to potrebno in koristno, kajti predlog smo usklajali že v okviru nove stopnje gospodarske rasti in nove opredelitve investicij za prioritete dejavnosti posebnega družbenega pomena. Prav tako je prišla pri pripravi sporazuma do izraza družbena vsebina dohodka, saj so tako porabniki kot proizvajalci električne energije spoznali, kako potrebno je usklajevati med seboj odvisne razvojne programe. Pokazala se je vsa nujnost koncepcije dohodka za razvoj elektrogospodarstva, ki jo moramo v sedanjih odnosih doseči predvsem s sporazumevanjem in dogovarjanjem, ne pa s silo zakonov. Država naj intervenira le takrat, ko se združeno delo v okviru svoje samoupravnne organiziranosti ne uspe pravočasno dogovoriti.

Mnenja smo, da pomeni podaljševanje zakona tak izjemen ukrep, s katerim bomo omogočili normalen potek podpisovanja samoupravnega sporazuma in s tem zagotovili kontinuiteto del pri gradnji elektroenergetskih objektov, ne da bi se ob tem povečale že obstoječe obremenitve gospodarstva.

Tovarišice in tovariši delegati! V teku je široko zasnovana akcija za sprejem samoupravnih sporazumov o temeljih plana in dogovora o temeljih družbenega plana za obdobje 1976—1980, ki jo je v dogovoru z občinskimi štabi pripravil operativno-politični štab v Republiškem komiteju za družbeno planiranje in informacijski sistem. Med temi sporazumi je tudi energetske sporazum, v okviru katerega združeno delo sprejema materialne obveznosti. Samoupravni sporazum sprejemajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela z osebnim izrekanjem, bodisi z referendumom ali na zboru delavcev v skladu z določili statuta temeljne organizacije.

Občinski štabi so akcijo začeli in računamo, da bo zaključena v juliju. Dogovor o tej akciji je bil sprejet na sestanku predsednikov občinskih in medobčinskih svetov Zveze sindikatov Slovenije, predsednikov občinskih štabov za družbeno planiranje ter predstavnikov Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in Republiške konference SZDL v skladu z dogovorom na seji Izvršnega komiteja Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije z dne 16. junija letošnjega leta.

Ob koncu predlagam, da sprejmete predloge zakonov in predloženi amandma ter da s svojo aktivnostjo omogočite čimprejšnji sprejem in podpis samoupravnega sporazuma o razvoju elektrogospodarstva, kot tudi ostalih samoupravnih sporazumov, ki urejujejo dodatna vprašanja našega družbenoekonomskega razvoja. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Uvod se je nanašal na 6., 7., 8. in 9. točko dnevnega reda, zato predlagam, da imamo o vseh teh točkah dnevnega reda skupno razpravo. Kdo želi razpravljati? Besedo ima tovariš Alfonz Gospodarič!

Alfonz Gospodarič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor združenega dela 29. okoliša, Ljubljana-Bežigrad glede na številne spremembe financiranja energetskih objektov predlaga, da predlagatelj zaradi boljšega planiranja posreduje vse dosedanje in bodoče obremenitve porabnikov električne energije, tako da bi lahko prišli do števil, ki bi v celoti kazale razpoložljive materialne možnosti, in bi lahko ocenili, ali

je združevanje sredstev in njihova uporaba v skladu z doseženim razvojem SR Slovenije. Prosim, da se materiali objavijo in pošljejo vsem delegatom!

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi razpravljati? Prosim, tovariš Petrovič!

Drago Petrovič: Tovariš predsednik! Dolžan sem odgovor na vprašanje, ki ga je postavil delegat iz Ljubljane. Želel bi povedati, da so bile obremenitve gospodarstva za celotno področje infrastrukture objavljene v včerajšnji izdaji Dela. Poleg tega so bili že julija objavljeni samoupravni sporazumi o razvoju elektrogospodarstva, o razvoju premogovništva in o razvoju nafte in plina. Vsi ti sporazumi so bili poslani vsem temeljnim organizacijam združenega dela v Sloveniji. Če meni zbor, da morajo tudi vsi delegati dobiti ta material na razpolago, smo pripravljeni material posredovati tudi vsem delegatom. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Želi še kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo. Prehajam na sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev uporabnikov družbenih sredstev za financiranje energetskih objektov. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (125 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (3 delegati so se glasovanje vzdržali.)

Ugotavljam, da je predlog zakona v našem zboru sprejet z večino glasov.

Prehajam na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev odjemalcev električne energije na visoki napetosti za financiranje energetskih objektov.

Tudi tu je predstavnik tovariš Drago Petrovič, ki je predlog zakona že obrazložil. Sprejeli smo sklep, da obravnavamo predlog zakona po hitrem postopku. Zakon so obravnavala ista telesa kot prejšnji zakon.

Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Če nihče, prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (125 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (2 delegata.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (4 delegati.)

Ugotavljam, da je predlog zakona v našem zboru sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku odjemalcev električne energije na nizki napetosti za financiranje energetskih objektov.

Tudi k temu zakonu smo že poslušali uvod. Poleg poročil delovnih teles smo prejeli danes še amandma Izvršnega sveta k 3. členu.

Želi kdo razpravljati? Prosim, tovariš Drago Petrovič!

Drago Petrovič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Dolžan sem pojasnilo k amandmaju, ki ga je predlagal Izvršni svet Skupščine SR Slovenije k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku odjemalcev električne energije za financiranje energetskih objektov na nizki napetosti. Izvršni svet predlaga dopolnitve 3. člena, in sicer da naj se za prvim stavkom 3. člena doda besedilo: »Izjemoma pa, če v posameznem letu

s ceno električne energije ne bi mogli pokriti v celoti amortizacije, ki je element strukture cene, se po sklepu Skupščine Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva SR Slovenije lahko uporabi tudi za pokritje dela amortizacije, ki se v enakem znesku obvezno združi in vplača na posebni račun Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva Slovenije za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu iz prvega odstavka tega člena.«

Amandma smo predlagali zato, ker smo v letošnji politiki cen določili, da se en del povečane amortizacije, ki izhaja iz sprejetja novega zakona o minimalni amortizacijski stopnji in revalorizaciji osnovnih sredstev, pokrije s tistim delom amortizacije, ki izhaja iz naslova tega zakona. V elektrogospodarstvu se je amortizacija praktično podvojila. To je predstavljalo preveliko obremenitev, ki je nismo mogli pokriti s povečanjem cen. Predlagali smo, naj se ta povečana amortizacija delno pokrije iz sredstev na nizki napetosti in potem ponovno združi za gradnjo elektroenergetskih objektov. V 12. členu samoupravnega sporazuma je navedeno, da se vsa sredstva, ki se združujejo v samoupravnem sporazumu, lahko porabijo tudi za kritje dela amortizacije, če za to nastopi potreba. Ker ta zakon, ki ga danes predlagamo, združuje sredstva, ki jih ne moremo združiti po samoupravnem sporazumu, predlagamo, da se tudi tem sredstvom da tak status in da se omogoči, da Interesna skupnost elektrogospodarstva v izjemnih primerih lahko uporabi tudi del sredstev za namen, ki je definiran v 12. členu samoupravnega sporazuma o razvoju elektrogospodarstva in predvideva, da se lahko amortizacija pokrije tudi iz teh sredstev, če povečane amortizacije ne bi uspeli pokriti s korekcijo cen. To je primer v letu 1976. Zato prosim, da zbor odobri ta amandma! Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej glasujmo o amandmaju Izvršnega sveta k 3. členu. Kdor je za amandma, ki ga je obrazložil tovariš Petrovič, naj prosim glasuje! (115 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (9 delegatov.)

Ugotavljam, da je amandma z večino glasov sprejet.

Dajem predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku odjemalcev električne energije na nizki napetosti za financiranje energetskih objektov v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (122 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (9 delegatov.)

Ugotavljam, da je predlog zakona v našem zboru z večino glasov sprejet.

Tovarišice in tovariši, moram se vrniti na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev odjemalcev električne energije na visoki napetosti za financiranje energetskih objektov.

Imamo amandma, Zakonodajno pravne komisije redakcijskega značaja. Gre za tiskovno napako, kar je razvidno iz obrazložitve. Kljub temu je dobro, da se opredelimo.

Amandma se nanaša na 1. člen omenjenega zakona, in sicer naj se »do« nadomesti z »od«. Ali želi kdo o tem razpravljati? (Nihče.) Kdor je za, naj prosim glasuje! (127 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je z večino glasov sprejet amandma Zakonodajno-pravne komisije.

Prehajam na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o obveznem združevanju sredstev temeljnih organizacij združenega dela za pokritje manjkajočih sredstev pri gradnji energetskih objektov, kar je prav tako predložil v obravnavo Izvršni svet. Izvršni svet je za svojega predstavnika določil Draga Petroviča.

Zakon so obravnavala ista telesa kot prejšnje zakone. Ali želi kdo razpravljati? (Nihče.) Lahko zaključim razpravo? Dajem na glasovanje predlog zakona o spremembi zakona o obveznem združevanju sredstev temeljnih organizacij združenega dela za pokritje manjkajočih sredstev pri gradnji energetskih objektov. Kdor je za, naj prosim glasuje! (129 delegatov je za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (3 delegati so se vzdržali glasovanja.)

Ugotavljam, da je predlog zakona v našem zboru z večino glasov sprejet.

Zaključujem 9. točko dnevnega reda in prehajam na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil Livija Jakomina, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze. Tudi ta zakon predlaga Izvršni svet v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SRS.

Ali ima kdo kakšno pripombo? (Ne.) Potem bomo obravnavali ta zakon kot osnutek, torej v drugi fazi. Predlog za izdajo zakona z osnutkom so obravnavali: Odbor za finance, Odbor za družbenoekonomski razvoj in Zakonodajno-pravna komisija. Vsa poročila imamo. Pričenjam razpravo. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta še kaj ustno dodati? Prosim, besedo ima tovariš Livio Jakomin!

Livio Jakomin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! O stanju in problematiki na železnici je bilo več razprav v Zveznem izvršnem svetu, Zveznem komiteju za promet in zveze, Republiškem izvršnem svetu in Republiškem komiteju za promet in zveze. Razprave so potekale predvsem o perspektivnem razvoju železnice, ob upoštevanju sedanjega izredno perečega finančnega stanja v zvezi s kritjem izpada transportnih dohodkov v letu 1975.

Pripravlja se družbeni dogovor o prometni politiki v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji in prometni politiki republik, v katerem naj bi železniški promet dobil pomembno mesto. Za ugoden nadaljnji razvoj železniškega prometa pa je treba temeljito proučiti položaj, pravočasno rešitev vprašanja izpada transportnih dohodkov v letu 1975. Kot vam je znano, znaša izpad transportnih dohodkov v letu 1975 450 milijonov din. Na ta izpad je vplivalo več dejavnikov: dosedanji način financiranja gradnje in rekonstrukcije železniške infrastrukture, razmejitev tovara, politika cen in še nekateri drugi faktorji. Med postopkom za sprejem predloženega zakona so bila v Samoupravni interesni skupnosti kakor tudi v skupščinskih organih večkrat omenjena in postavljena vprašanja, kolikšna je višina osebnih dohodkov železničarjev ter kakšna je produktivnost dela, kakor tudi vprašanje, na kakšen način so železničarji sami pristopili k reševanju izpada transportnih dohodkov.

Po podatkih, ki smo jih imeli na razpolago, so se poprečni osebni dohodki v letu 1975 v železniškem gospodarstvu gibali v mejah, določenih s samoupravnim sporazumom in so bili za 4,6 din višji, kot poprečno v gospodarstvu.

Kljub temu pa močno zaostajajo, za 11,7 %, v primerjavi s cestnim transportom. Po podatkih železniškega gospodarstva je bilo v zadnjih letih veliko prizadevanj za povečanje produktivnosti, saj so slovenski železničarji po obsegu dela in izkoriščenosti osnovnih sredstev na prvem mestu v Jugoslaviji.

Kljub temu si moramo prizadevati za to, da dosežemo takšne rezultate, ki nas bodo uvrstili med razvite dežele. Vsi naporji morajo biti usmerjeni na povečanje hitrosti pretoka blaga in na povečanje potovalne hitrosti. Stabilizacijski ukrepi, ki jih je sprejela Samoupravna interesna skupnost, so usmerjeni na znižanje stroškov, povečanje dohodkov in izboljšanje poslovanja. Analiza izvršenih ukrepov kaže, da se vsi predvideni učinki ne uresničujejo. Vzroki so subjektivne in objektivne narave, zato bi bilo prej potrebno odstraniti vse zadrževalne momente, ki onemogočajo realizacijo vseh sprejetih ukrepov. Predvsem mislimo na nekatere sistemske ukrepe, ki bi omogočili izenačitev pogojev poslovanja med temi prometnimi panogami in ki se morajo enotno reševati v okviru Jugoslavije, istočasno pa na nekatere notranje ukrepe v Železniškem gospodarstvu Ljubljana, ki bi omogočili uspešnejše gospodarjenje. Z ustanovitvijo Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet naj bi se njeni člani samoupravno sporazumevali tudi o nadaljnjem razvoju železnic.

Ko so člani v okviru Samoupravne interesne skupnosti ugotovili izpad transportnih dohodkov Železniškega gospodarstva Ljubljana v letu 1975, so se odločili, da bodo izpad sporazumno pokrili. Tako je Skupščina Samoupravne interesne skupnosti svojim članom predložila samoupravni sporazum, po katerem naj bi temeljne organizacije združenega dela članice Samoupravne interesne skupnosti solidarno pokrile ta izpad s posebnim prispevkom v višini 3,7 % od osnove, od katere se v letu 1975 plačuje davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela. Po predvidevanjih naj bi bil ta sporazum podpisan do 31. 1. 1976. Kljub večkratnim podaljšanim rokom je ta samoupravni sporazum podpisala le dobra tretjina temeljnih organizacij združenega dela članic Samoupravne interesne skupnosti, zaradi česar je ogroženo normalno poslovanje železnic. Glede na take razmere v železniškem gospodarstvu, ki je kot osnovna prometna panoga izrednega pomena za normalno delovanje ostalega dela gospodarstva in družbe kot celote, in glede na to, da so z zakonom o Samoupravni interesni skupnosti za železniški in luški promet na področju železnice določene zadeve posebnega družbenega pomena, je možno na podlagi 70. člena ustave SR Slovenije predpisati obveznost plačevanja prispevkov.

V skladu z gornjim predlagamo sprejem ustreznega zakona, ki naj bi imel izrazito intervencijski značaj, hkrati pa bi zavezoval tudi vse tiste temeljne organizacije združenega dela članice Samoupravne interesne skupnosti, ki niso podpisale samoupravnega sporazuma. Tako naj bi prispevek 3,7 % od osnove plačali tudi vsi tisti člani Samoupravne interesne skupnosti, ki niso podpisali samoupravnega sporazuma, poleg tega pa bi zakon uvedel tudi poseben prispevek po stopnji 1,3 % od osnove za tiste člane Samoupravne interesne skupnosti, ki so v letu 1975 uporabili železniške storitve v vrednosti nad 10 000 din voznine. Zaradi neustreznih cen železniških storitev so večji uporabniki povzročili sorazmerno večji delež v izpadu transportnih dohodkov, ki pa je v zakonu upoštevan po načelu diferenciranega pristopa.

Tovarišice in tovariši delegati! Z uveljavitvijo zakona o uvedbi prispevka za pokritje izpada dohodkov v železniškem prometu za leto 1975 bi bil po predloženih načelih in osnovah pokrit celotni izpad za navedeno leto.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim! Besedo ima tovariš Milan Razdevšek, gospodarsko področje, 24. okoliš!

Milan Razdevšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 24. okoliša ima k predlogu tega zakona tele pripombe:

Ko ugotavljamo, da podpisovanje samoupravnega sporazuma o pokrivanju izgub na železnici ni uspelo in moramo ta problem sedaj reševati z zakonom, bi bilo potrebno v občinah podrobno proučiti vzroke, ki so pripeljali do takih odločitev. Splošne in pavšalne ocene, češ da je samoupravljanje padlo na izpitu, gotovo ne držijo. Eden od razlogov je gotovo ta, da celotna akcija podpisovanja ni bila dobro pripravljena. Predvsem pa to, da so bile pri oblikovanju sporazuma premalo upoštevane pripombe, ki so jih dali delovni ljudje na posameznih območjih.

Na kamniško-domžalskem območju je bil v občinskih skupščinah soglasno sprejet predlog, da se železniška proga Kamnik—Ljubljana ponovno vključi v javni promet in da se gospodarjenje na tej progi vključi v program Skupnosti za železniški in luški promet SRS. To so enotno in odločno zahtevali delegati združenega dela tozgov s področja gospodarstva, ki so hkrati tudi člani Skupnosti za železniški in luški promet. Tudi Izvršni svet Skupščine SRS je v nedavnem dogovoru na delegatsko vprašanje potrdil prizadevanja, da se ta proga obravnava v okviru omenjene skupnosti. Toda Železniško gospodarstvo Ljubljana vztraja pri stališču, da je to zadeva kamniške in domžalske občine oziroma njunega gospodarstva. Tako stališče za nas člane Skupnosti za železniški in luški promet ne more biti sprejemljivo. Menimo, da moramo železniški promet, in tudi cestni promet, v naši republiki celovito obravnavati in načrtovati njegov razvoj.

Zato ne moremo razumeti, da v program razvoja železniškega omrežja v SRS Sloveniji v obdobju 1976—1980 niso vključene tako imenovane lokalne proge in da se pri 113 milijardah naložb v železnico v tem obdobju za obnovo teh prog niso namenila nobena sredstva. Menimo, da bo nujno potrebno pred podpisovanjem sporazuma za naslednje obdobje te predloge združenega dela bolj upoštevati kot doslej. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Kdo še želi razpravljati? Nekaj razprav, ki so se nanašale na to točko, smo slišali že ob obravnavanju zakona o pokrivanju izgub v elektrogospodarstvu.

Ali je kdo od predstavnikov pripravljen odgovoriti na vprašanja, ki so bila postavljena v razpravi? Prosim, tovariš Livio Jakomin!

Livio Jakomin: O vprašanju, ki ga je postavil tovariš Razdevšek iz 24. okoliša, je razpravljal tudi Republiški komite za promet in zveze na eni od zadnjih sej. Sklep Republiškega komiteja za promet in zveze je bil, da naj Samoupravna interesna skupnost skupaj z delegati prouči ta predlog.

Mislimo, da je potrebno v okviru reševanja celotne problematike, ki nastaja na posameznih področjih, razmisliti tudi o tem, da se ustanovijo območne skupnosti, tako kot jih imamo drugje, kjer bi prav gotovo lahko take interese, kot so interesi Domžal in Kamnika, uspešneje reševali.

Predlagano je, da se v samem planu razvoja upoštevajo zahteve občin Domžal in Kamnik. Železniško gospodarstvo jih bo moralo upoštevati skladno

s sklepi, ki jih bo sprejela Samoupravna interesna skupnost, ki bo ta problem postavila na dnevni red ene od prihodnjih sej.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Je delegat zadovoljen z odgovorom? (Da.) Ne želi nihče več razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Stane Vilar!

Stane Vilar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Mislim, da je prav, da bi slišali mnenje predlagatelja k stališčem Odbora za družbenoekonomske razvoj tega zbora. Ta stališča so nekoliko drugačna, kot je bilo uvodoma pojasnjeno. Delegati Ljubljane se namreč v sedANJI situaciji ne moremo opredeliti. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi razpravljati? Stališča Odbora za družbenoekonomske razvoj se nanašajo na to, da bi tudi to področje pokrilo tisti del izgube, ki je nastala, ker samoupravni sporazum ni bil podpisan.

Tovariš Zelenšek se javlja k besedi. Prosim!

Ivan Zelenšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Odbor za družbenoekonomske razvoj Zbora združenega dela je na svoji seji dne 15. 6. razpravljal o predlogu za izdajo zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975, z osnutkom zakona, ter predlaga, da naj zakon temelji na enakih stopnjah kot samoupravni sporazum, pri čemer tisti, ki samoupravnega sporazuma doslej niso podpisali, ne morejo biti na boljšem kot oni, ki so svoje obveznosti na samoupraven način in v duhu nove ustave v celoti poravnali.

Odbor nasprotuje sankcijam proti tistim, ki samoupravnega sporazuma niso podpisali, saj je to akt svobodne odločitve. Z vso odločnostjo pa zagovarja stališče, da morajo povečane stroške zaradi nepravočasnega izpolnjevanja svojih obveznosti kriti tisti, ki so jih povzročili, to je nepodpisniki samoupravnega sporazuma. V tem smislu Odbor meni, da je potrebno spremeniti in dopolniti načelo, na katerem naj temelji predloženi zakon. Pri tem pa posebej poudarja, da ne gre za sankcije, temveč za konkretne materialne posledice, ki lahko bremenijo le tiste, ki so jih povzročili.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Prosim! Besedo ima tovariš Livio Jakomin!

Livio Jakomin: Glede na predlog Odbora za družbenoekonomske razvoj lahko povem, da je predlagatelj izhajal iz tega, da bodo plačali vsi člani Samoupravne interesne skupnosti enak prispevek. Pri železnici je težje postaviti drugi kriterij, s katerim naj bi pokrili izpad, ki je nastal zaradi zmanjšane davčne osnove. Spomnite se, da smo sprejeli pred kratkim zakon o zmanjšani davčni osnovi, na osnovi katere se obračunavajo prispevki. Zato se je predlagatelj odločil, da kot drugi kriterij postavi voznino, in sicer za tiste, ki so imeli v letu 1975 voznino nad 10 tisoč dinarjev. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in ostalih gradivih ter predloge, dane v današnji razpravi.

Ali ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? (Ne.) Če nihče, dajem ta sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (120 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (2 delegata.) Se je kdo vzdržal? (4 delegati.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlagani sklep z večino glasov.

Zaključujem 10. točko in prehajam na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o usmeritvi sredstev SR Slovenije za investicije v gospodarstvu v letih 1971—1976, ki ga je predložil v obravnavo Izvršni svet. Izvršni svet je določil za svojega predstavnika tovariša Livia Jakomina.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, da predlog zakona obravnavamo v smislu 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku. Prosim tovariša Livia Jakomina, da obrazloži, zakaj Izvršni svet predlaga zakon po hitrem postopku!

Livio Jakomin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Pred seboj imate predlog zakona, s katerim naj bi se podaljšalo zakonsko zbiranje sredstev, ki so jih temeljne organizacije združenega dela združevale za potrebe razširjene reprodukcije železnic. Slovensko gospodarstvo je že od leta 1969 usmerjalo del sredstev za gradnjo in rekonstrukcijo železnic, in sicer s posebnim predpisom, za katerega je bilo rečeno, da naj bi veljal do sklenitve samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev v okviru Samoupravne interesne skupnosti. Samoupravna interesna skupnost za železniški in luški promet je svojim članom predložila samoupravni sporazum za pokritje izgube in samoupravni sporazum o združevanju sredstev za razvoj. Podobno usodo kot samoupravni sporazum za pokritje izgube je doživel samoupravni sporazum o namenskem združevanju sredstev za razširjeno reprodukcijo. Do roka ga večina temeljnih organizacij združenega dela ni podpisala. Z zakonom je bilo določeno, da temeljne organizacije združenega dela združujejo za potrebe železnic po stopnji 1,6 % od osnove, od katere se plačuje davek od dohodka temeljnih organizacij združenega dela, vendar najdlje do 30. 6. 1976. Iz dosedanjega poteka podpisovanja pa je jasno, da do tega roka samoupravni sporazum ne bo podpisan. Zato predlagamo, da predloženi zakon sprejmete po hitrem postopku.

Po sedanjem zakonu bi prenehala obveznost združevanja sredstev za modernizacijo železnic v SR Sloveniji 30. 6. 1976. Ker samoupravni sporazum o temeljih razvoja železniških zmogljivosti za obdobje od 1976 do 1980 ne bo sprejet do tega roka, sredstva za modernizacijo in nemoteno delovanje železnic pa morajo dotekati, je nujno potrebno z zakonom podaljšati obvezno združevanje sredstev za ta namen.

Če teh sredstev ne bo, lahko pride do hudih motenj na področju železniškega gospodarstva v SR Sloveniji, to pa bi se odražalo na celotnem gospodarstvu. Do 30. 6. 1976 ne bo sprejet samoupravni sporazum, ki naj bi uredil višino in način združevanja sredstev za razvoj in delovanje železnic. Zato je za sprejetje zakona potreben hitri postopek.

Zakon bo prenehal veljati z dnem, ko bo stopil v veljavo samoupravni sporazum, katerega bodo temeljne organizacije združenega dela podpisovale v naslednjem mesecu. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi kdo razpravljati o postopku? (Nihče.) Če ne želi nihče, dajem na glasovanje predlog, da se zakon obravnava po hitrem postopku! (118 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat je proti.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (4 delegati so se glasovanja vzdržali.)

Ugotavljam, da je z večino glasov sprejeto, da se zakon obravnava po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. Zakon so obravnavali: odbora za finance našega zbora in Zbora občin, Odbor za družbenoekonomski razvoj ter Zakonodajno-pravna komisija. Njihova poročila imamo. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Dajem na glasovanje predlog zakona o spremembi zakona o usmeritvi sredstev SR Slovenije za investicije v gospodarstvu v letih 1971—1976, pri tem pa opozarjam na tiskovno napako, ki je razvidna iz poročila Zakonodajno-pravne komisije.

Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (120 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog zakona v našem zboru z večino glasov sprejet.

Zaključujem 11. točko dnevnega reda in prehajam na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dopolnitvah zakona o določitvi stopenj. odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976, ki ga je Skupščini predložil Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Dragana Mozetiča, namestnika republiškega sekretarja za finance.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, da predlog zakona obravnavamo v smislu 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku. Prosim predstavnika, da obrazloži ta predlog!

Dragan Mozetič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Predlagana dopolnitev davčnega zakona razširja obseg davčnih olajšav v letu 1976 na del dohodka, ki ga temeljna organizacija združenega dela nameni:

1. za nakup obveznic za gradnjo, rekonstrukcijo in modernizacijo magistralnih in regionalnih cest v SR Sloveniji. Zato da bi stimulirali vpisovanje obveznic za ceste, predlagamo, da se del dohodka, ki ga temeljna organizacija združenega dela nameni za nakup obveznic za gradnjo, rekonstrukcijo in modernizacijo magistralnih in regionalnih cest v Sloveniji, ne upošteva v davčni osnovi pri obračunavanju davka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976;

2. za priznanje regresa za prehrano. Odbitna postavka pri ugotavljanju davčne osnove ne pomeni širjenja odbitnih postavk, temveč le prilagajevanje izračunavanja davčne osnove novemu obračunskemu sistemu. V letu 1975 je bil regres za prehrano vključen v materialne stroške. Ker so materialni stroški odbitna postavka pri ugotavljanju davčnih osnov, regresa za prehrano ni bilo treba posebej naštevati med odbitnimi postavkami. V letu 1976 pa regres za prehrano ne spada več v materialne stroške, zato ga je treba posebej navesti.

Amandma k predlogu zakona o dopolnitvah zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka tozgov v letu 1976 dopolnjuje obseg davčnih olajšav s pokritjem izpada dohodka pri Železniškem gospodarstvu Ljubljana in združenih podjetij Elektrogospodarstva Slovenije in s temeljnimi organizacijami združenega dela, ki se ukvarjajo s časopisno dejavnostjo in izdajajo dnevnike.

Ze v letu 1975 je bil izključen iz davčne osnove del dohodka, ki so ga temeljne organizacije združenega dela prispevale za pokrivanje iz sklada dohodka za železniško in elektrogospodarstvo Slovenije. Menimo, da je potrebno tudi v letu 1976 ta del dohodka izločiti iz davčne osnove, da ne bi prišlo do dvojne obdavčitve dohodka.

Izhajajoč iz družbenopolitične vloge politično-informativnih dnevnikov, to je Dela, Dnevnika in Večera, predlagamo, da se temeljnim organizacijam združenega dela, ki se ukvarjajo s časopisno dejavnostjo in izdajajo dnevnike, zniža obračunski davek za 80 % in tako delno prispeva k znižanju razlik med prodajno in dejansko ceno dnevnikov.

Da bi bile te olajšave čimprej uveljavljene in da bi čimbolj stimulatивно vplivale na potek določenih akcij, ki so pomembne za celoten družbenoekonomski razvoj SR Slovenije, predlagamo, da se predlog zakona o dopolnitvah zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka TOZD v letu 1976, vključno z amandmaji, sprejme po hitrem postopku. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Najprej glede postopka. Ima kdo kakšno pripombo ali drugačen predlog? (Ne.) Če nihče, dajem predlog na glasovanje. Kdor je za to, da obravnavamo predlog zakona po hitrem postopku, naj prosim glasuje! (121 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je z večino glasov sprejet predlog, da obravnavamo zakon po hitrem postopku.

Zakon sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Prejeli smo tudi amandma Izvršnega sveta.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmaju Izvršnega sveta k 2. členu. Ali se Zakonodajno-pravna komisija strinja z amandmajem? (Se strinja.) Ali se Odbor za finance strinja? (Odbor za finance se strinja.) Dajem amandma na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (125 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma soglasno sprejet. Drugih amandmajev nimamo.

Dajem predlog zakona o dopolnitvah zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976 v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (122 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog zakona z večino glasov sprejet.

Zaključujem 12. in prehajam na 13. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o sladkovodnem ribištvu, z osnutkom zakona.

Zakon je predlagal Izvršni svet in za svojega predstavnika določil Karmelo Budihno, namestnika republiškega sekretarja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Izvršni svet predlaga v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, da se obravnavata prva in druga faza skupaj. Ima kdo glede tega predloga kakšno pripombo? (Nihče.) Če nihče, predlagam, da zakon obravnavamo kot osnutek.

Zakon so obravnavali: Odbor za agrarno politiko in Odbor za družbeno-ekonomski razvoj, ki sta dala skupno poročilo, ter Zakonodajno-pravna komisija.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Karmelo Budihna, namestnik republiškega sekretarja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano!

Karmelo Budihna: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V predloženem osnutku zakona o sladkovodnem ribištvu predlagamo ureditev, ki je pogojena z razmerami v vodotokih naše republike ter z dosedanjim razvojem ribištva in njegove organiziranosti pri nas. Osnutek zakona ureja nekatere nove temeljne elemente gospodarjenja z ribami v odprtih vodah, zlasti pa konkretizira ustavna izhodišča, ki so izražena v določbah 102., 103. in 104. člena ustave SR Slovenije. Namen zakona je pravna ureditev varstva, gojitve in lova rib pa tudi varstva in ohranitve čistosti ribolovnih voda. Ribe in druge vodne živali kot dobrine splošnega pomena je treba posebej varovati kot pomembno kategorijo družbene lastnine, ne glede na to, kdo gospodari z njo. Zato zakon ureja pravice, obveznosti in odgovornosti vseh subjektov gospodarjenja z ribami s področja sladkovodnega ribištva.

Ribe v odprtih vodah, raki in druge vodne živali predstavljajo samostojno kategorijo družbene lastnine. Kot naravno bogastvo in dobrine splošnega pomena so pod potrebnim varstvom in se uporabljajo na način, ki ga določa zakon. Ribolov je področje, ki se po izrecni določbi 23. člena ustave SR Slovenije ureja z zakonom.

Slovenija je razmeroma dobro preprežena z vodami, saj ima prek 7600 ha ribolovnih voda, od katerih pa je zaradi vedno večjega onesnaževanja že mnogo vod manj sposobnih za izvajanje intenzivnega športnega ribolova.

Čuvanje teh voda in njihovega ribjega bogastva kot enega od posebno pomembnih elementov okolja je naloga, ki je naložena ribiškimi organizacijam, pri čemer se interesi ribičev, ki v vodi iščejo rekreacijo, pokriva s splošnim interesom o varstvu okolja. Interes po koristni rekreaciji je vsak dan večji. Že danes je v 61 ribiških družinah prek 13 tisoč članov. Ob rastočem interesu občanov za ribolov imamo pojave, ko ribiške družine omejujejo število svojih članov, se zapirajo vase in si lastijo pravice, ki so pravica vseh občanov. Zato si osnutek zakona prizadeva ustvariti tako stanje, da bo imel vsak občan, ki pristaja na pravila ribolova, ki so določena z zakonom in pravili ribiških družin, pravico postati njihov član. Za to pravico predvideva osnutek zakona tudi sodno varstvo.

Zahteva po odprtosti ribiških družin je novost, ki jo zahteva obstoječe stanje in uveljavljena praksa ribiških družin. Novost je tudi določilo, da je vsak občan lahko član le ene ribiške družine. Ta princip, ki so ga lovci že sprejeli, je motiviran z dejstvom, da stalno raste zanimanje občanov za športni ribolov, in z omejitvenim faktorjem, ki ga predstavljajo ribolovne vodne površine, ki se ob tem še manjšajo zaradi še vedno neobvladanega procesa onesnaževanja voda. S tem principom se nekateri ribiči strinjajo, drugi pa ne.

Gre preprosto za to, ali naj se materialno sposobnejšim občanom omogoči, da v večji meri izkoriščajo naše vode kot tisti, ki materialno tega ne zmorejo.

Običajno se zahteva, da naj bi zakon dovoljeval občanom članstvo v dveh družinah, češ da so vode glede vrste rib različne in da ni prav, da nekdo lovi samo take ribe, drug pa samo drugačne. Predlagatelj misli, da so njegovi razlogi dovolj utemeljeni, posebno še zato, ker je možno, da se v okviru asociacije ribiških družin doseže samoupravni sporazum o recipročni izmenjavi določenega števila ribolovnih dovolilnic, s čimer bi bilo ustrezno željam ribičev po pestritvi ribolova.

Zaradi vedno težjih pogojev za ohranitev in gojitev rib v naših vodah in da bi se omogočila rekreacija delovnemu človeku, je potrebno vedno večje vlaganje ribjega naraščaja, ki ga ribiške organizacije pridobivajo v številnih ribogojnicah. Pri tem in pri reševanju drugih strokovnih vprašanj, pomembnih za razvoj ribištva, ima Republiški zavod za ribištvo, ki ga je Izvršni svet ustanovil pred nekaj več kot 10 leti, pomembno vlogo.

Poleg novosti, ki se nanašajo na pravice občanov glede članstva, osnutek prinaša še nekaj novosti, ki so našteje v obrazložitvi, zato jih ne bom ponavljal. Zadržal bi se samo še pri enem vprašanju. Osnutek zakona predvideva, da se smejo sredstva, ki jih ribiške družine pridobijo pri gospodarjenju z ribami v posameznih ribolovnih vodah, porabiti samo za gojitev in varstvo rib v teh vodah. Za dosego skupnih ciljev pri gojitvi in varstvu rib lahko ribiške družine združujejo svoja sredstva. Cilj tega določila je zagotoviti, da se zbrana sredstva uporabi izključno za napredek ribištva, zlasti za večja vlaganja v ribji naraščaj. Tu so še velike rezerve, ki jih bodo ribiške organizacije morale izkoristiti, če bodo hotele zadostiti vedno večjim potrebam.

Novo je tudi določilo, da se nove, neavtohtone vrste rib vlagajo v naše vodotoke le še s posebno privolitvijo, s čimer se želi ohraniti naseljenost voda v čimvečji meri z domačimi, avtohtonimi vrstami. Prav tako so nova določila, ki govore o ribiških načrtih, s čimer se želi doseči optimalno gospodarjenje z ribjim zarodom.

Končno naj omenim še, da osnutek zakona predvideva, da člani ribiških družin, združenih v Ribiški zvezi Slovenije, delavci Zavoda za ribištvo v Ljubljani ter delavci drugih organizacij združenega dela s področja sladkovodnega ribištva urejujejo s samoupravnim sporazumom zagotavljanje posebnega družbenega interesa in uresničevanje skupnih interesov na področju varstva in gojitve rib v SR Sloveniji.

Osnutek zakona je bil oblikovan v tesnem sodelovanju z Ribiško zvezo Slovenije in nekaterimi drugimi institucijami. Dosedanja razprava je dala vrsto pobud za dodatne ali izboljšane rešitve. Zlasti naj omenim, da bodo nedvomno doživela spremembe določila o škodi in določila o varstvu pravic občanov, da postanejo člani ribiških družin. Spremembe bodo gotovo šle v smeri samoupravnijšega reševanja teh vprašanj in čim manjšega obremenjevanja upravnih organov in sodišč.

Sprejetje osnutka zakona o sladkovodnem ribištvu bo gotovo pomenilo nadaljnjo fazo prizadevanj za zakonsko ureditev odnosov pri gospodarjenju z ribami v odprtih vodah. Glavne osnove je postavila do sedaj dosežena razvojna stopnja sladkovodnega ribištva pri nas in nova ustava SR Slovenije.

Predsednik S t e f a n N e m e c : Hvala lepa! Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima tovariš Vojko Rot, Idrija-Tolmin — 7. okoliš, gospodarsko področje!

Vojko Rot: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Skupina delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Tolmin in skupina delegatov za Zbor združenega dela s področja gospodarstva 7. okoliša dajeta naslednje pripombe k osnutku navedenega zakona:

1. Za prvi odstavek 39. člena predlagamo naslednje besedilo: »Ribiške družine se zaradi uresničevanja svojih skupnih ciljev samoupravno združujejo v področne zveze ribiških družin in v Ribiško zvezo Slovenije.«

Obrazložitev: Samoupravno organiziranje ribiških družin je doseglo takšno stopnjo razvoja, da ribiške družine lahko v okviru z zakonom danih pooblastil samostojno gospodarijo z dodeljenimi vodami in se samostojno medsebojno povezujejo za reševanje skupnih problemov in za zadovoljevanje skupnih interesov.

Prvi odstavek citiranega člena predvideva združevanje ribiških družin v področne ribiške zveze, področne ribiške zveze pa se združujejo v Ribiško zvezo Slovenije. Menimo, da takšen predlog zakona omalovažuje, če ne celo zanika samoupravni razvoj ribiških družin, hkrati pa zožuje njihove samoupravne pravice. Ribiške družine se direktno povezujejo v Ribiško zvezo Slovenije, področne zveze pa imajo lahko samo tiste pravice, ki jih ribiške družine s samoupravnim sporazumom prenesejo nanje. Pri naši formulaciji predloga bomo vztrajali do ustavnega spora.

2. Tretja točka 19. člena osnutka predvideva, da ribiški okoliš izroči ribiški organizaciji občinska skupščina, hkrati pa predlog zakona v predzadnjem členu, ki ni oštevilčen, predvideva, da še nadalje ostane v veljavi uredba o izročitvi posameznih vod iz ribiških okolišev (Uradni list SRS, št. 17-95/59). Pripominjamo, da je ta določba v nasprotju s tretjo točko 19. člena osnutka, ker negira pravice občinske skupščine. Uredbo je sprejel upravni organ, in to v letu 1959. Od sprejema uredbe do danes je športno sladkovodno ribištvo naredilo ogromen samoupravni in strokovni razvoj, h kateremu pa so najmanj prispevale izločene vode. Vode so bile iz ribiških okolišev izločene z namenom, da bi pospešili razvoj sladkovodnega športnega ribolova in znanstveno dejavnost na področju sladkovodnega ribištva. Izločene vode se uporabljajo v popolnoma druge namene, kot jih citira uredba o izročitvi, predvsem v komercialne. Pripominjamo, da sta v območju občine Tolmin izločeni iz ribiškega okoliša Soča od izvira do Mosta na Soči in njen pritok Koritnica. Obe vodi se uporabljata predvsem v komercialne namene. Tudi izločeni del Soče se uporablja pretežno v komercialne zadeve, kar dokazuje tudi množično vlaganje konsumne šarenke v ta predel Soče.

Iz navedenega predlagamo, da vse vode v območju občine dodeljuje skupščina občine po svoji presoji. Menimo, da je uredba že davno preživela in se sprašujemo, če je še v skladu z ustavo. V primeru, da naš predlog ne bo sprejet, bomo presojo o skladnosti citirane uredbe z ustavo prepustili Ustavnemu sodišču. Naša stališča so bila že ustno podana 14. 6. 1976 na seji skupščinske komisije, ki je obravnavala osnutek zakona, z zahtevo, da naše pripombe pridejo v zapisnik te komisije.

3. Popolnoma podpiramo vse varstvene ukrepe, ki jih predvideva osnutek zakona, zlasti pa še tretjo točko 36. člena, ki določa, da nihče ne more biti član dveh ali več ribiških družin. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Franc Rudolf, gospodarsko področje, Postojna — 20. okoliš.

Franc Rudolf: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Delegati skupine za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije in skupine za Zbor občin iz Postojne so na skupni seji dne 18. 6. 1976 poleg ostalega gradiva obravnavali tudi zakon o sladkovodnem ribištvu. V zvezi s tem so sprejeli do osnutka zakona spodaj navedena stališča in predlagali nekatere spremembe in dopolnitve, s pooblastilom delegiranim delegatom, da z njimi seznanijo Skupščino SR Slovenije.

Zakon v svojih prehodnih in končnih določbah predvideva, da se bodo do izdaje novih predpisov še uporabljale uredbe o odločitvah ribiških rajonov in okolišev ter o izločitvi posameznih voda iz ribiških okolišev. Taka ureditev je s stališča uresničevanja ustavnih določil zelo vprašljiva, saj pušča v veljavi predpise, katerih skladnost z ustavo je danes izredno vprašljiva. Zato bi morale te določbe vsebovati najkrajši možni rok, v katerem bi morali na podlagi zakona sprejeti predpise, ki bi nadomestili prejšnje. Določitev ribiških rajonov in okolišev ter izločitev posameznih voda bi morala biti sprejeta na novih samoupravnih načelih.

V 13. členu osnutka zakona so sicer navedeni pogoji in namen razglasitve za varstveno vodo, vendar ta odločitev lahko v veliki meri prizadene interese posameznih občinskih skupnosti, saj je to tesno povezano s celotnim in enotnim obvladanjem ribištva. Ta dejavnost je prav na področju Cerkniškega jezera tesno povezana s prostorskim planom, zato je nujno, da pri teh odločitvah sodelujejo tudi družbenopolitične skupnosti območja, v katerem so varstvene vode.

V osnutku zakona se Zavod za ribištvo pojavlja v nejasni vlogi, čeprav je njegova dejavnost opisana v obrazložitvi osnutka. V samem zakonu je potrebno opredeliti njegovo vlogo, pristojnosti in naloge. Zavod bi moral biti po našem mišljenju oblikovan v skladu z ustavnimi določili in samoupravnimi delegatskimi načeli ter bi moral delovati le kot strokovna služba za potrebe ribištva. Tako naj bi deloval za vse ribiške družine, Ribiško zvezo Slovenije in druge dejavnike, ki so povezani z ribištvom, seveda v okviru pooblastil in nalog, za katere bi se dogovorili.

Ribištvo je zaradi svoje narave tesno povezano tudi z lovstvom, kmetijstvom, varstvom okolja, turizmom, športno rekreacijsko dejavnostjo, kar ima poseben pomen tudi v procesu samoupravljanja, samoupravnega planiranja. S tem pa je dan tudi širši družbeni vpliv na to področje. Prav tega pa v osnutku zakona ni čutiti. Rešitve v zakonu morajo zato omogočiti, da bo ribištvo povezano z naštetimi dejavnostmi in da bo zagotovljena taka samoupravna organiziranost na tem področju, ki bo v interesu širših družbenih interesov zagotovila uskladenost politiko vseh naštetih dejavnosti.

V 15. členu, točka 4, naj bi se dodalo besedilo: »za ribištvo pristojnega občinskega organa«.

K 13. členu: V odstavku naj se črta besedilo »strokovna ribiška organizacija« in namesto tega besedila vpiše »strokovna služba Ribiške zveze Slovenije«.

K 40. členu: Besedilo »delavci Zavoda za ribištvo v Ljubljani« naj se črta. Obrazložitev: Pri odločanju o ribiških območjih okolišev je nujno, da da mnenje tudi skupščina občine, ker bi bila sicer lahko prizadeta, če se njena stališča ne bi upoštevala. Ribiška zveza Slovenije naj bi imela svojo strokovno službo, to pa naj bi bil Ribiški zavod Slovenije, ki je ustanovljen z odločbo Izvršnega sveta SRS (Uradni list, št. 1/65). Samoupravno nesprejemljivo je, da zavod gospodari z narodnim bogastvom, ki pripada čisto drugim družbenopolitičnim

skupnostim. Zato naj Ribiški zavod Slovenije postane znanstveno-strokovna služba Ribiške zveze Slovenije in se s tem vključi v samoupravne tokove, ki so začrtani v zakonu in sedanji ustavni ureditvi. Potrebna je tudi odločba Izvršnega sveta SR Slovenije o ustanovitvi zavoda in o uskladitvi z razvojem samoupravnega sistema. Torej je smiselno iz 40. člena osnutka zakona črtati besedilo »delavci Zavoda za ribištvo Ljubljana«. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Stane Modic, kmetijsko področje, Ajdovščina!

Stane Modic: Tovarišice in tovariši delegati! Naša skupina iz okoliša Ajdovščina za kmetijsko dejavnost je razpravljala o 32. členu, kjer je govora o škodi. Mnenja smo, da je potrebno ta člen formulirati tako, da bo škoda, ki jo povzročajo ribiči, čim manjša. Poti ob vodah ribiči namreč ne uporabljajo samo za hojo, temveč tudi za vožnjo z avtomobili. S tem pa se dela seveda veliko večja škoda. Predlagamo, da bi bile poti ob vodah od 15. 5. do 15. 6., ko je visoka trava, zaprte. Za vse kršitve tega zakona naj bi bile v posebnem členu določene sankcije.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Milan Bole, gospodarsko področje, Trbovlje!

Milan Bole: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za delegiranje delegatov za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije iz 22. okoliša za gospodarsko področje je v zvezi s predlogom za izdajo zakona o sladkovodnem ribištvu, z osnutkom zakona, dobila od Ribiške družine Trbovlje pripombo. Gre za določilo 3. odstavka 36. člena osnutka zakona, ki pravi, da nihče ne more biti hkrati član dveh ali več ribiških družin. Negativni učinki industrializacije in urbanizacije nekaterih območij v SR Sloveniji na sladkovodno ribištvo, trajno onesnaževanje voda, zastrupljanje voda z industrijskimi odplakami ter drugo ne omogočajo rekreativnega niti turističnega ribolova, razen športnega metanja in namakanja trnkov. Zaradi tega se veliko število članov iz ribiških družin iz takih okolišev včlani dodatno v ribiške družine, kjer imajo relativno čistejšo vodo in okolje. S sprejetjem navedenega določila bi nastal položaj, da bi matične ribiške družine izgubile mnogo članov, ker bi večina ribičev z dvojnim članstvom ostala v članstvu tistih ribiških družin, kjer so boljši pogoji za ribolov. S tem pa bi ogrozili obstoj ribiških družin iz onesnaženih območij.

Predlagamo, da naj se prouči možnost dvojnega članstva ribičev iz takih okolišev, za katera je nesporno dokazano, da nimajo pogojev za izvajanje športnega rekreativnega ribolova v sladkih vodah, ali pa da se na kak drug način omogoči športni rekreativni ribolov. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi razpravljati? Ali želi predstavnik odgovoriti na vprašanja? Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o sladkovodnem ribištvu, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in v ostalih gradivih ter predloge, dane na današnji seji zbora.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je predlog za izdajo zakona o morskem ribištvu, z osnutkom zakona.

Tudi tu je predstavnik Izvršnega sveta tovariš Karmelo Budihna. Predlagano je, da zakon obravnavamo v drugi fazi. Ali ima kdo glede postopka kakšno pripombo? (Ni pripomb.) Če nihče, menimo, da je predlog sprejet. Zakon torej obravnavamo v drugi fazi. Zakon so obravnavali: Odbor za agrarno politiko, Odbor za družbenoekonomski razvoj in Zakonodajno-pravna komisija. Želi kdo kaj dodati k pismenim poročilom? (Ne.) Hvala.

Začenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Zvonko Filipi, gospodarsko področje, 23. okoliš!

Zvonko Filipi: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov za Zbor združenega dela iz 23. okoliša in delegatov za Zbor občin sta na skupni seji dne 21. 6. 1976 obravnavali zakon o morskem ribištvu. Na predlog delegata OZD Delamaris Izola sta ugotovila, da je potrebno dopolniti 26. člen tega zakona, in sicer naj se določbe tega člena ne bi upoštevale pri lovu z mrežo plavarico in mrežo za globinski lov pri gospodarsko pomembnih ribah in drugih morskih živalih. Pri navedenem lovu ni mogoče klasificirati rib po velikosti. Ulov je množičen, po več ton in ko se riba izvleče na ladjo, je že poginjena. Če bi to poginjeno ribo vrgli nazaj v morje, bi s tem povzročali gospodarsko škodo. Ribolov z navedenimi mrežami ne ogroža varnosti nedoraslih rib in drugih morskih živali, ker je lov že prepovedan v obalnem pasu, in sicer v razdalji ene navtične milje. Zato predlagamo, da se v 26. členu zakona o morskem ribištvu za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi: »Izjemoma se ne upošteva pri lovu na gospodarsko pomembne ribe in druge morske živali njihove velikosti pri lovu z mrežo plavarico in mrežo za globinski lov.«

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o morskem ribištvu, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Pri pripravi predloga zakona naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in drugih gradivih ter predloge, dane v razpravi na seji zbora.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (115 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo glasovanja vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka, z osnutkom zakona.

Zakon je predložil Izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovarišico Maro Rovan, pomočnico republiške sekretarke za finance. Izvršni svet predlaga, da zakon obravnavamo v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine. Ima kdo glede postopka kakšno pripombo? (Ni pripomb.) Torej obravnavamo zakon kot osnutek.

Zakon sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Ali želi kdo še kaj ustno dodati k pismenim poročilom? Prosim, besedo ima tovarišica Mara Rovani!

M a r a R o v a n : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da na kratko pojasnim razloge, ki so nas navedli, da Skupščini SR Slovenije predložimo predlog za izdajo zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka.

Do uveljavitve ustavnih sprememb v letu 1971 je bila pravna ureditev katastrskega dohodka v pristojnosti federacije. S prenosom pristojnosti iz zveze na republike je bilo celotno področje zemljiškega katastra preneseno v zakonodajno pristojnost republik, torej tudi vprašanje sistema in ugotavljanja katastrskega dohodka. SR Slovenija je trenutno edina republika, ki takega zakona, s katerim naj bi uredili vsebino, način in postopek ugotavljanja katastrskega dohodka, še nima. Katastrski dohodek je bil zadnjikrat izračunan v letu 1964 in ne upošteva vseh kasnejših sprememb pri obsegu, načinu proizvodnje, cenah kmetijskih proizvodov in drugem. Kot tak torej ne daje več prave slike o višini dohodkov niti ne ustreznega razmerja teh dohodkov za posamezne kmetijske proizvajalce. V tej zvezi tudi resolucija o skupnih ciljih ekonomskega in socialnega razvoja Jugoslavije v letu 1976 med drugim določa, da se bomo lotili valorizacije katastrskega dohodka individualnih kmetijskih proizvajalcev.

Potrebe po ažurnem stanju katastrskega dohodka so večstranske. Čeprav se tudi v kmetijstvu postopno prehaja na sistem obdavčenja ugotovljenih, dejansko doseženih dohodkov, se vendarle računa, da bo za velik del zavezancev tudi v bodoče kot osnova odmere davkov uporabljen katastrski dohodek. Katastrski dohodek služi tudi kot podlaga za določanje tujih obveznosti, določanje prispevka za zdravstveno zavarovanje, prispevka za starostno zavarovanje kmetov, po njem se običajno naravnava višina samoprispevka in drugo. Tudi uveljavljanje raznih pravic občanov lastnikov kmetijskih zemljišč je vezano na višino katastrskega dohodka, od socialne podpore, otroških dodatkov, raznih taks in drugih oprostitev in olajšav do štipendij, kreditov in podobnega.

Navedeno torej nakazuje potrebo po novi ugotovitvi višine katastrskega dohodka. Za izvedbo teh nalog pa je potrebno sprejeti republiški zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka. Naj še pripomnimo, da je s sprejetjem tega zakona pogojena tudi uveljavitev v aprilu 1974. leta sprejetega zakona o zemljiškem katastru, in sicer tistega dela zakona, ki namesto dosedanjih 8 določa na novo 12 kultur. Za 4 kulture, to so hmeljišča, gozdne plantaže, plantažni sadovnjaki in barjanski travniki, namreč še ni bil izračunan katastrski dohodek.

Kar zadeva samo vsebino osnutka zakona, ki je predložen ob predlogu za izdajo, želim le pojasniti, da osnutek izhaja iz dosedanjih ugotovitev o teh vprašanjih, pri čemer naj bi o tem, kdaj se pristopi k ugotavljanju, odločila Skupščina SR Slovenije in ob tem odločila tudi o načelnih elementih izračuna. Vse ostalo pa naj bi na podlagi širokih pooblastil zakona urejali pristojni republiški upravni organi.

Upošteva je navedene razloge in probleme, ki naj bi jih ta zakon reševal, predlagamo zboru, da predlog za izdajo zakona, z osnutkom, odobri in sprejme! Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim! Besedo ima tovarišica Gizela Rihtar, gospodarsko področje!

Gizela Rihtar: Skupina delegatov gospodarskega področja iz 25. okoliša ima pripombe k osnutku zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka.

Poglavje o določanju lestvic katastrskega dohodka ureja predvsem delo in sestavo komisij za izdelavo osnutka lestvic katastrskega dohodka. Predpisano je tudi, da v komisiji sodelujejo zastopniki iz tistih občin, ki segajo na območje katastrskega okraja. Ugotovljena višina katastrskega dohodka bo hkrati podlaga za odmero davka. Morebitne razlike v višini katastrskega dohodka med katastrskimi okraji pa bodo povzročale težave. Razlike bodo zato, ker v osnutku zakona ni predvideno usklajevanje lestvic katastrskega dohodka med katastrskimi okraji. Podobno odločitev je vseboval že zvezni zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka določila, s katerimi bo mogoče usklajevanje lestvic katastrskega dohodka med katastrskimi okraji. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Lahko zaključim razpravo? Prosim! Besedo ima tovariš Rok Pavšič, gospodarstvo, 33. okoliš!

Rok Pavšič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 33. okoliša, Ljubljana Vič-Rudnik, je razpravljala o predlogu za izdajo zakona oziroma o osnutku zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka in prišla do takih ugotovitev, kot jih je pojasnila že delegatka pred menoj. Menimo, da neskladno določanje lestvic za ugotavljanje katastrskega dohodka na področju Slovenije ne bi bilo na mestu, zato naj bi se dodal v zakonu ustrezen instrument, ki bi omogočil medsebojno primerjavo in usklajevanje lestvic na celotnem področju Slovenije. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Prosim! Besedo ima tovarišica Mara Rovani!

Mara Rovani: V zvezi s pripombami delegatov bi rada pojasnila samo to, da je ravno vprašanje skladnosti lestvic eno od osnovnih vprašanj, ki jih je treba z vso skrbnostjo reševati. Neskladnost lestvic katastrskega dohodka bi namreč pomenila neenakost občanov v zvezi z obdavčitvijo vse do tedaj, dokler je katastrski dohodek uporaben kot osnova za odmero davščin. Prav to je razlog za predlagani sestav komisij, ki naj bi zagotovile uskladitev lestvic. Poleg tega pa uskladitev lestvic zagotavlja tudi sam način potrjevanja lestvic. Predvidena je tudi republiška komisija, katere glavna funkcija je prav usklajevanje. Zakon pa tudi določa, da se začno lestvice uporabljati šele, ko jih potrdi Izvršni svet. Razumljivo, da bo do potrditve lahko prišlo šele takrat, ko bo usklajevanje izvedeno in s tem tudi zagotovljen enak pristop v vseh prizadetih občinah, kamor posamezni katastrski okraj sega. Bomo pa proučili, če ne bi morda samo

formulacijo spremenili toliko, da do takšnih pomislov v delegacijah ne bo prišlo. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo. Predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in ostalih gradivih ter predloge, dane v razpravi na seji zbora.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (118 delegatov je za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Zaključujem 15. in prehajam na 16. točko dnevnega reda, to je na odločbo Ustavnega sodišča SR Slovenije, s katero je to sodišče ugotovilo, da določbe 116. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju niso v skladu z ustavo SR Slovenije. -

Izvršni svet je za svojega predstavnika določil tovariša Franca Briclja, pomočnika republiškega sekretarja za delo. Odločbo so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose, Odbor za družbenoekonomske razvoj ter Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Kdo želi razpravljati? Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije ugotavlja, da je potrebno odločbo Ustavnega sodišča SR Slovenije o ugotovitvi, da določbe 116. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju niso v skladu z ustavo SR Slovenije, izvršiti tako, da se 116. člen zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ustrezno spremeni.

2. Predlog za izdajo zakona o spremembi oziroma dopolnitvi 116. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, z osnutkom zakona, naj pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in ga predloži Skupščini SR Slovenije najkasneje do konca julija 1976.

Ima kdo pripombe k predlaganemu sklepu? Če nihče, dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (112 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (2 delegata.)

Sklep je torej z večino glasov sprejet.

Prehajamo na 17. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o začasnem nadomeščanju predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene je predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije. Za svojega predstavnika je Komisija določila pri vseh predlogih odlokov Staneta Jakija, člana Komisije. Izvršni svet je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje. Želi kdo o tem razpravljati? (Nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Dajem na glasovanje predlog odloka. Kdor je za, naj prosim glasuje! (108 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel odlok o začasnem nadomeščanju predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene. S tem je v Zboru združenega dela sprejeto, da tovariš Miloš Šulin, član Izvršnega sveta, nadomešča Štefana Ko-rošca, predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene.

2. Predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani je predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije.

Izvršni svet je dal pozitivno mnenje. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (112 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je v našem zboru razrešen dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani Franc Miklavčič,

3. Predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Celju je prav tako predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Izvršni svet je tudi k temu odloku dal pozitivno mnenje. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (110 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je naš zbor razrešil dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Celju, tovariša Janeza Novaka.

4. Predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru.

Izvršni svet je dal pozitivno mnenje. Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru, naj prosim glasuje! (109 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je v Zboru združenega dela sprejet odlok, s katerim je razrešen dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru Stefan Hlade.

5. Predlog odloka o razrešitvi sodnika za prekrške Republiškega senata za prekrške je prav tako predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Izvršni svet je tudi k temu odloku dal pozitivno mnenje. Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o razrešitvi sodnika za prekrške Republiškega senata za prekrške. Kdor je za, naj prosim glasuje! (110 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je v našem zboru sprejeto, da se tovariš Miloš Ogrin razreši dolžnosti sodnika za prekrške Republiškega senata za prekrške.

6. Predlog odloka o izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Komisije Skupščine SR Slovenije za družbeno nadzorstvo je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Tudi k temu odloku je dal Izvršni svet pozitivno mnenje. Kdo želi razpravljati? Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Komisije Skupščine SR Slovenije za družbeno nadzorstvo. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (110 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v našem zboru izvoljeni za predsednika tovariš Vladimir Logar, za podpredsednika tovariš Rudi Vrčkovnik, za člane Avgust Ander-

lič, Vasilij Koman, Franc Mrcina, Filip Novak, Rastó Plesničar, Marica Šiker in Savo Vuk.

S tem smo zaključili 17. točko in prehajamo na 18. točko dnevnega reda, to je na vprašanje delegatov.

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za gospodarsko področje 6. okoliša bo odgovoril tovariš dr. Miro Saje, pomočnik republiškega sekretarja za urbanizem!

Dr. Miro Saje: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Tovariš Savo Vuk, vodja delegacije za Zbor združenega dela s področja gospodarstva in Miroslav Nakrst, vodja delegacije za Zbor občin iz občine Nova Gorica sta skupno vložila tole delegatsko vprašanje:

V Socialistični republiki Sloveniji imamo zakon o stanovanjskih zadrugah, ki je bil sprejet konec leta 1974, vendar pa stanovanjske zadruge, ki se ustanovljajo na osnovi tega zakona, ne delujejo, ker še niso sprejeti ustrezni zakoni v zvezi z gospodarjenjem in razpolaganjem s stavbnimi zemljišči v družbeni lastnini.

Po veljavnem zakonu o urejanju in oddajanju stavbnih zemljišč in občinskih odlokih, ki temeljijo na tem zakonu, stanovanjske zadruge kot družbeno pravni subjekti ne morejo pridobivati stavbnih zemljišč. Taka je tudi razlaga Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo.

V občini Nova Gorica smo že lani začeli z ustanavljanjem stanovanjskih zadrug, ker že nekaj let nimamo na razpolago komunalno urejenih stavbnih zemljišč za individualno stanovanjsko gradnjo. Doslej je bilo ustanovljenih 7 stanovanjskih zadrug na zazidalnih kompleksih, za katere je že sprejeta urbanistična dokumentacija, z okoli 600 stavbnimi parcelami, vendar te stanovanjske zadruge ne poslujejo, ker ne morejo pridobiti teh kompleksov, da bi jih začele komunalno opremljati. Člani so del sredstev že vplačali in so sredstva še pripravljeni vplačati, poleg tega pa imajo že odobrene stanovanjske kredite in privarčevana sredstva, ki jih ne morejo uporabiti. Problem se je še bolj zaostril zaradi posledic nedavnega potresa, ker so nekateri zadružniki postavljeni pred dejstvo, ali sanirati sedanja stanovanja oziroma stanovanjske hiše ali nameniti stanovanjska sredstva v pričakovano novo gradnjo.

Tudi nedavno končano mariborsko posvetovanje o angažiranju osebnih sredstev pri gradnji in uporabi stanovanj šteje stanovanjsko zadružništvo za eno od politično sprejemljivih oblik angažiranja osebnih sredstev v stanovanjski gradnji v srednjeročnem obdobju 1976—1980. Glede na obrazloženo postavljamo Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednje vprašanje:

Kakšno je stališče Izvršnega sveta in kakšne predloge in ukrepe namerava sprejeti ter do kdaj, da bi v SR Sloveniji začeli uresničevati sklepe X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije in VIII. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, ki se nanašajo na angažiranje osebnih sredstev delovnih ljudi v stanovanjski gradnji in na stanovanjsko zadružništvo, in tudi veljavni zakon o stanovanjskih zadrugah?

Odgovor Izvršnega sveta: Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo do konca julija tega leta predložil Skupščini SR Slovenije predlog za izdajo zakona o gospodarjenju s stavbnim zemljiščem, z osnutkom zakona. V predlogu za izdajo zakona oziroma v osnutku zakona bo urejeno tudi oddajanje stavbnega zem-

ljišča stanovanjskim zadrugam in določena bodo merila za davčne in druge olajšave za stanovanjske zadruţnike, v skladu z določbami 2.  lena zakona o stanovanjskih zadrugah.

Izvršni svet bo na ta način uresničil tudi stališča, ki izhajajo iz splošnih določb citiranega zakona, da občani lahko po načelih vzajemnosti in enakopravnosti združujejo svoje delo in sredstva v stanovanjski zadrugi, z namenom, da v njej organizirano uresničujejo svoje potrebe in interese pri graditvi stanovanj, ter da jim družba pri tem pomaga z določenimi ukrepi in posojili. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč : Hvala lepa! Ali je delegat s tega področja zadovoljen z odgovorom? (Da.) Hvala! Źeli kdo postaviti novo delegatsko vprašanje? (Ne.) S tem smo izčrpali dnevni red. Zahvaljujem se tistim, ki so vztrajali do konca in zaključujem 31. sejo Zbora združenega dela.

(Seja je bila končana ob 15.45.)

32. seja

(30. junija 1976)

Predsedovala: **Stefan Nemeč**,
predsednik Zbora združenega dela, in

dr. **Aleksandra Kornhauser**,
predsednica Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije

Začetek seje ob 9.15.

Predsednik **Stefan Nemeč**: Tovarišice in tovariši! Začenjam 32. sejo Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije in 6. sejo Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije.

Po dogovoru s predsednico Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije pričnjam v smislu 85. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije skupno zasedanje Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije in Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije. To je prvič, da Zbor združenega dela in Skupščina Raziskovalne skupnosti na skupnem zasedanju razpravljata in enakopravno odločata.

Predlagam, da za skupno zasedanje sprejmemo naslednji dnevni red:

1. izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela ter poročilo te komisije in izvolitev Komisije za verifikacijo mandatov Skupščine Raziskovalne skupnosti ter poročilo te komisije,
2. inovacija kot sestavina združenega dela.

Ali ima kdo kakšno pripombo oziroma vprašanje glede dnevnega reda? (Ne.) Predlagam, da ta dnevni red potrdimo. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela ter poročilo te komisije in izvolitev Komisije za verifikacijo mandatov Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije ter poročilo te komisije.

Predlagam, da se v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela izvolijo naslednji delegati: za predsednika Zlata Kert, za člana Valerija Komac in Andrej Kuzman. Ali so navzoči predlagani delegati? Prosim, če dvignejo roko. Ugotavljam, da so vsi trije navzoči. Želi morda kdo o tem predlogu razpravljati? Ugotavljam, da ne.

Dajem na glasovanje predlagani predlog. Glasujejo naj samo delegati za Zbor združenega dela. Kdor je za to, da se v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja izvolijo delegati Zlata Kert, Valerija Komac in Andrej Kuzman, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so predlagani tovariši izvoljeni. Prosim, da Komisija takoj začne z delom. Strokovna služba zbora bo pripravila poročilo. Komisija naj ga pregleda in z njim seznani zbor.

Predlagam, da se v Komisijo za verifikacijo mandатов Skupščine Raziskovalne skupnosti izvolita naslednja delegata: Miroslav Černivec in Ludvik Mali. Želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Nihče.)

Potem dajem ta predlog na glasovanje. Glasujejo delegati Raziskovalne skupnosti. Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta delegata izvoljena in prosim, da pripravita poročilo. Med tem časom nekaj obvestil. Na današnjo sejo so bili povabljeni poleg delegatov še predstavniki Republiške konference SZDL Slovenije, Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije, Republiškega odbora Zveze združenj borcev NOV, Predsedstva Socialistične republike Slovenije, Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Gospodarske zbornice Slovenije, Republiške izobraževalne skupnosti, Republiškega štaba za splošni ljudski odpor, Jugoslovanske ljudske armade, Zveze raziskovalnih organizacij Slovenije in Zavoda za produktivnost dela.

Na sejo so bili povabljeni tudi člani Odbora za inovacije. Vse lepo pozdravljam in jih vabim k sodelovanju!

Ker imajo delegati v smislu 212. člena ustave SR Slovenije in v smislu 12. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije pravico govoriti v jeziku svojega naroda, vprašujem delegate, ali želi kdo razpravljati v italijanskem ali madžarskem jeziku! To vprašujem zato, ker imamo pripravljene prevajalce, da ne bi čakali. (Nihče se ne javi). Ugotavljam, da nihče ne bo govoril v italijanskem ali madžarskem jeziku.

Prosim vse delegate in vabljenе, ki nameravajo in so se že pripravili za razpravo, da naprej oddajo prijavnico ter da v prijavnici navedejo temo, o kateri nameravajo razpravljati. To je potrebno za lažje vodenje razprave.

Obveščam tudi, da bo Skupščina Raziskovalne skupnosti po končanem skupnem zasedanju nadaljevala s sejo.

Poleg tega vas obveščam tudi o tem, da je Ljubljanska banka v sodelovanju z znanstveno-raziskovalnimi ustanovami, avtorji posameznih inovacij, delovnimi organizacijami, ki so dosežke uspešno prenesle v proces redne proizvodnje, in na podlagi dogovorov o kreditiranju med Ljubljansko banko, Raziskovalno skupnostjo Slovenije in skladom Borisa Kidriča pripravila razstavo pod imenom »Inovacije — Ljubljanska banka — gospodarstvo«. Ta razstava bo odprta okrog 12. ure in si jo lahko potem tudi ogledamo.

Prosim, če lahko prinesete prijavnice k mizi predsedstva!

Vidim, da sta komisiji že opravili svoje delo. Prosim predsednika Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela, da poda poročilo komisije!

Zlata Kert: Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za 32. sejo dne 30. junija 1976.

Zbor združenega dela ima 150 delegatov. Za današnjo sejo je predložilo delegatska pooblastila 137 delegatov, in sicer: z gospodarskega področja 85 delegatov, s prosvetno-kulturnega področja 17 delegatov, s socialno-zdravstvenega področja 11 delegatov, iz kmetijske dejavnosti 14 delegatov, iz obrtne in podobnih dejavnosti 4 delegati, iz delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev ter drugih delovnih skupnosti 5 delegatov in iz delegacij aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi oboroženih silah SFRJ 1 delegat.

Na današnji seji niso prisotni delegati z naslednjih področij oziroma okolišev: z gospodarskega področja za 8., 13., 15., 18. in 30. okoliš po 1 delegat, s prosvetno-kulturnega področja za 4. okoliš 1 delegat, s socialno-zdravstvenega področja za 1. in 2. okoliš po 1 delegat, iz kmetijske dejavnosti za 4. okoliš 1 delegat, 5. okoliš 2 delegata, 6. okoliš 1 delegat in iz obrtne dejavnosti za 1. okoliš 1 delegat.

Torej je odsotnih skupaj 13 delegatov. Komisija je pregledala vsa predložena pooblastila in ugotovila, da so vsa pooblastila v skladu z zakoni in ustavo SR Slovenije, zato predlaga, da Zbor združenega dela vsa predložena pooblastila verificira.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi kdo razpravljati o poročilu Komisije? Ugotavljam, da nihče. Zaključujem razpravo in dajem poročilo na glasovanje.

Glasovali bomo v celoti, ker ni sporno nobeno pooblastilo. Kdor je za poročilo, naj prosim dvigne roko! To velja za Zbor združenega dela. (Vsi delegati dvignejo roko.) Ugotavljam, da je Zbor združenega dela soglasno sprejel poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja in s tem verificiral pooblastila delegatov za 32. sejo Zbora združenega dela. Ugotavljam, da zbor lahko veljavno odloča, ker je na seji navzoča večina delegatov.

Prosim člana Komisije za verifikacijo mandatov Skupščine raziskovalne skupnosti, da poda poročilo Komisije!

Miroslav Črnivec: Komisija za verifikacijo mandatov za 6. sejo Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije je pregledala mandate in ugotovila njihovo veljavnost. Glede udeležbe je Komisija ugotovila, da je v Zboru raziskovalcev raziskovalne skupnosti prisotnih 36 delegatov od 48, kar predstavlja 75% udeležbo. V Zboru uporabnikov Raziskovalne skupnosti je prisotnih 39 delegatov od skupno 60 delegatov, kar predstavlja 65% udeležbo. Skupno je prisotnih 75 od 108 delegatov, kar predstavlja 70% udeležbo. Predlagamo, da Skupščina potrdi veljavnost mandatov in da se ugotovi, da je sklepčna. Hvala lepa.

Predsednik Stefan Nemec: Želi kdo razpravljati o poročilu Komisije? Ugotavljam, da ne. O poročilu boste glasovali javno in v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno. Velja za delegate Raziskovalne skupnosti! Kdor je za poročilo, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.)

Ugotavljam, da je skupščina Raziskovalne skupnosti soglasno potrdila poročilo Komisije za verifikacijo mandатов Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije ter s tem verificirala pooblastilo delegatov za 6. sejo Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije. Ugotavljam, da Skupščina lahko veljavno odloča, ker je na seji navzoča večina delegatov.

S tem zaključujem 1. točko in prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo inovacije kot sestavine združenega dela.

Za to točko dnevnega reda ste prejeli revijo Raziskovalec, v Poročevalcu Skupščine SR Slovenije št. 15 pa je bilo objavljeno gradivo »Inovacije — pogoj gospodarskega in celotnega družbenega napredka« ter »Predlog družbenega dogovora o inovacijah«.

V zvezi s predlogom družbenega dogovora o inovacijah bi vas opozoril, da je to del gradiva in da o njem posebej ne bomo odločali. Vse predloge in razprave bomo posredovali podpisnikom družbenega dogovora.

Celotno gradivo so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose in Odbor za družbenoekonomski razvoj Zbora združenega dela, ki sta dala skupno poročilo, ter Zakonodajno-pravna komisija, ki je prav tako dala poročilo. Ta poročila ste prejeli. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je dal pozitivno mnenje.

V okviru Skupščine Raziskovalne skupnosti sta celotno gradivo obravnavala Izvršni odbor Raziskovalne skupnosti Slovenije in Komisija za inovacije. Delegati te skupščine ste o poteku razprav obveščeni z zapisnikom.

Gradivo »Inovacije — pogoj gospodarskega in celotnega družbenega napredka« je pripravil Odbor za inovacije, ki ga je ustanovila Skupščina SR Slovenije 29. januarja 1975. Odbor je za današnjo sejo pripravil tudi predlog stališč glede inovacij kot pogoja gospodarskega in celotnega družbenega razvoja. Ta stališča ste prejeli danes na klop. Predlagam, da izvolimo posebno komisijo, ki bo spremljala današnjo razpravo. Na podlagi razprave bo ta komisija predlagala k predlogu stališč eventualne spremembe oziroma dopolnitve.

Predlagam, da šteje komisija 6 članov. 3 člane komisije naj izvoli Zbor združenega dela, 3 člane pa Skupščina Raziskovalne skupnosti Slovenije. Ali ima glede tega kdo kakšno pripombo, vprašanje ali spreminjevalni predlog? (Nihče.) Za člane komisije iz Zbora združenega dela predlagam delegate: Ivana Zelenška, Franca Tranteta in Milana Boleta. Ali so predlagani delegati navzoči? (Navzoč je samo en delegat.) Izvoliti moramo druge. Za člane komisije iz Raziskovalne skupnosti predlagam delegate Petra Gregorca, Iva Klemenčiča in Borisa Paternuja. Ali so ti delegati navzoči? (Vsi trije delegati so navzoči.)

Prosim, da glasujemo o predlogu za člane komisije iz Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije. Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati glasujejo za.)

Ugotavljam, da so soglasno izvoljeni predlagani delegati za komisijo le iz vrst delegatov Raziskovalne skupnosti.

Predlagam naslednje delegate za člane komisije iz vrst delegatov Zbora združenega dela: Ivana Zelenška, Jožeta Pahorja in Aleksandra Iliča. Ali so ti delegati navzoči? (Vsi trije delegati so navzoči.) Želi kdo o tem predlogu

razpravljati? (Ne.) Potem dajem ta predlog na glasovanje. Glasujejo le delegati za Zbor združenega dela. Kdor je za predlagani predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati glasujejo za.)

Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet.

S tem smo skupno komisijo izvolili.

Obveščam vas, da bo po razpravi odmor. V tem času bo zasedala komisija. Po odmoru bomo nadaljevali z delom in sprejeli stališča in sklepe. V nadaljevanju seje naj bi predvsem na podlagi poročila komisije dokončno oblikovali predlog stališč in nato o njih glasovali. O stališčih bomo glasovali ločeno.

Izvršni svet je za svojega predstavnika določil Milana Osredkarja, predsednika Republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost.

Prosim Andreja Verbiča, predsednika Odbora za inovacije, da poda uvodno besedo k tej točki dnevnega reda!

Andrej Verbič: Tovarišice in tovariši delegati! Današnja skupna seja Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije in Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije z eno samo točko dnevnega reda: inovacije kot sestavine združenega dela, ima tri temeljne značilnosti, na katere vas želim posebej opozoriti.

1. Prvič gre za primer, da eden od zborov republiške skupščine obravnava eno samo točko dnevnega reda, kar pomeni, da z izjemno mero odgovornosti, pozornosti in posluha za vprašanje nadaljnjega razvoja gospodarstva obravnava temo, ki po svoji vsebini in opredelitvi ni le element združenega dela, ampak tudi gibalno nadaljnjega družbenega in gospodarskega razvoja. S tem Zbor združenega dela zagotavlja dovolj časa za kritično in poglobljeno delo delegatov.

2. Prvič se na tej seji sestavljajo delegati temeljnih organizacij združenega dela v Zboru združenega dela in v Raziskovalni skupnosti Slovenije na skupni seji. To pomeni, da gre za dejansko in vsebinsko skupne naloge, medsebojno povezanost in skupni interes, kar je odraz tega, da se znanost uveljavlja kot normalni in neogibni del združenega dela.

3. Odbor za inovacije SR Slovenije že sedaj poroča Skupščini Slovenije o doslej opravljenem delu, čeprav je z odlokom o ustanovitvi, sestavi in nalogah Odbora, ki ga je sprejela Skupščina SR Slovenije 29. januarja 1975, dobil nalogo, da mora posredovati poročilo o svojem delu do 31. decembra 1976. Odbor za inovacije je opravil to nalogo toliko prej, da bi ostalo dovolj časa za priporočila in napotila za nadaljnjo akcijsko usmerjenost, tako Odbora za inovacije kot temeljnih organizacij združenega dela.

Ta dejstva navajam zato, da opozorim, s koliko pozornostjo in zavzetostjo smo se lotili tega vprašanja, ki je eno temeljnih vprašanj našega nadaljnjega razvoja in še posebej razvoja v srednjeročnem obdobju. Vse srednjeročne načrte in programe je treba vključiti v inovacije kot sestavni del prizadevanj za uspešnejše dosežke v sleherni organizaciji združenega dela gospodarstva in družbenih dejavnostih.

Naj uvodoma naštejem naloge, ki jih je Skupščina SR Slovenije naložila Odboru za inovacije, s preprosto željo, da jih znova osvetlim in da lahko na podlagi tega skrbno ocenimo, kolikšno delo smo opravili in če smo ga opravili tako, kot so bile pred nas postavljene naloge. Naloge Odbora za inovacije SR Slovenije so v skupčinskem odloku opredeljene takole:

— analize ekonomskega sistema v zvezi z iznajditeljsko in inovacijsko dejavnostjo ter predlaganje njegovih sprememb in dopolnitev;

— sistem vključevanja raziskovalne dejavnosti v inovacijske procese gospodarstva in družbe v celoti;

— organizacija množičnega iznajditeljskega dela;

— oblikovanje kadrov za vodenje iznajditeljske in inovacijske dejavnosti;

— organizirano prenašanje tujih inovacij;

— problemi pravne zaščite inovacij ter zakonsko in samoupravno urejanje odnosov na tem področju združenega dela.

Čeprav ste vsi delegati prejeli poročilo, vendarle sodim, da moramo opozoriti na nekatera dejstva pri opravljanju nalog, ki so bile zastavljene. V tem času so bile sprožene pobude in uresničene tudi nekatere naloge, ki jih lahko sintetično opredelim takole:

— Razrešena so nekatera sistemska vprašanja, ki naj zagotovijo spodbujanje raziskovalnega dela, izumiteljstva in tehničnih izboljšav. Pri tem predvsem mislim na v Skupščini SR Slovenije sprejet odlok o dogovoru socialističnih republik in avtonomnih pokrajin o uskladitvi ukrepov davčne politike za spodbujanje razvoja znanstveno-raziskovalnega dela, izumiteljstva in tehničnih izboljšav, na podaljšanje odločb odlokov, ki oproščajo plačevanje republiškega davka iz dohodka temeljnih organizacij v letu 1975 za vlaganje v raziskovalno opremo raziskovalnih institucij, in končno na odlok o merilih in postopku za oprostitev obveznega depozita pri investicijskih vlaganjih, s katerim so investitorji v objekte in opremo za raziskovalno dejavnost oproščeni depozita.

— V mnogih samoupravnih sporazumih gre za več kot 70 samoupravnih sporazumov o ustvarjanju in delitvi dohodka in osebnih dohodkov v panogah in temeljnih organizacijah združenega dela, so že določila o urejanju tega področja ter nagrade izumiteljem, novatorjem in racionalizatorjem. V sindikalni listi za leto 1976 so pomembna določila o spodbujanju in organiziranju inovacijske dejavnosti v organizacijah združenega dela.

— V številnih organizacijah združenega dela so bili sprejeti novi samoupravni splošni akti, ki urejajo področje izumiteljske in inovacijske problematike. Naj omenim le nekatere: Elektrovina, Iskra, Tovarna avtomobilov Maribor, Slovenske železarnice in tako naprej.

— Mnoge raziskave s tega področja so še podrobneje razsvetlile razmere na področju inovacijske dejavnosti in tako še bolj utrdile prepričanje, da urejamo za krepitev in razvoj slovenskega gospodarstva pomembno področje. Hkrati so te raziskave tudi opozorile, kje mora biti jedro naših nadaljnjih akcij. Omenim naj le nekatere raziskave in študije: položaj raziskovalnega dela v slovenskem gospodarstvu; analiza uporabe rezultatov raziskovalnega dela in prenašanje raziskovalnih dosežkov v gospodarstvu; programska usmerjenost, delovni potencial in opremljenost celotne slovenske raziskovalne sfere v gospodarstvu in končno raziskava o možnosti za transfer tehnologije v države v razvoju.

— Ustanovljeni so bili regijski odbori za inovacije. Delo teh odborov je usmerjeno na mobilizacijo vseh družbenih dejavnikov. Ustanovljeni so v 13 regijah in z veliko aktivnostjo obravnavajo tekoča vprašanja inovacij ter posredujejo svoje predloge.

— V mnogih regijah so bili posveti, v številnih občinah so na skupnih sejah občinskih zborov združenega dela in zborov občinskih raziskovalnih skupnosti razpravljali o inovacijah kot sestavini združenega dela.

— Končno velja opozoriti še na to, da se o tej problematiki razpravlja v mnogih temeljnih organizacijah združenega dela, kjer je bilo v tem času mnogo posvetov, seminarjev in drugih oblik organiziranih razprav o nalogah, ki jih imamo vsi skupaj in vsak posebej. Tako so razprave v temeljnih organizacijah združenega dela kot tudi v drugih asociacijah o vprašanju vključevanja inovacij v združeno delo, o vrednotenju inovacij kot pogoja za gospodarski in celotni družbeni napredek osvetlile te probleme v sedanjih razmerah.

Ocena preteklega dela pa ne bi bila popolna, če ne bi poudaril, da je celotna dejavnost Odbora in komisij nasploh to družbeno akcijo privedla do take aktivnosti, da prihaja v zavest delovnih ljudi spoznanje, da so inovacije pomembne za naš jutrišnji gospodarski in družbeni razvoj. To je bilo mogoče zaradi tega, ker je bila sprožena široka družbenopolitična akcija in dejavnost tako v temeljnih organizacijah kot tudi v družbenopolitičnih organizacijah, skupnostih, strokovnih društvih in podobnem. V strokovnih komisijah je poleg vseh drugih dejavnikov delovalo več kot 300 strokovnjakov, kar je tudi zagotavljalo strokovni pristop pri reševanju vseh teh vprašanj.

Se posebej pomembna je dejavnost, ki je tekla v okviru Republiške konference SZDL, Zveze komunistov, v okviru Republiškega sveta Zveze sindikatov, Gospodarske zbornice in Raziskovalne skupnosti Slovenije. Zlasti so pomembna stališča Zveze komunistov Slovenije, ki je na X. seji Predsedstva CK ZK Slovenije opredelila idejna izhodišča in idejno razčistila nekatera vprašanja.

Vsekakor lahko danes, domala pred zaključkom dela Odbora za inovacije SR Slovenije rečem, da je predvsem družbenopolitični odnos, ki se je izoblikoval glede vprašanj inovacij, omogočil razreševanje dilem. Zato danes na podlagi teh spodbud lahko govorimo o tem, da je pred sprejetjem družbeni dogovor ne le o inovacijah, ampak tudi o smotnosti uvoza tuje tehnologije, o politiki investiranja, o nastopanju na tujih tržiščih, skratka o nekaterih bistvenih vprašanjih, ki so med seboj tesno povezana.

Ni mogoče — tega tudi nisem želel, glede na to, da imate pred seboj poročilo o inovacijah, navajati vseh dejstev o opravljenem delu, ampak sem hotel le opozoriti na nekatera. Tako naj bi se sprožila razprava o opravljenem delu, spodbudila kritična ocena o teh vprašanjih in spodbudili delegati za oblikovanje nalog za nadaljnje delo.

Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da vas opozorim še na nekatera aktualna vprašanja inovacij. Brez inovacij, ki vključujejo razvojne napore, izvirnih misli, ki se porajajo v raziskavah in v množičnem izumiteljskem delu, in prenosa dosežkov v proizvodnjo ter družbeno prakso, ni mogoče gospodarsko napredovati v današnjem času, ki ga opredelujeta znanstveno-tehnična revolucija in prizadevanje za tehnološki razvoj, niti v nacionalnem okviru, še manj pa v okviru prizadevanj, da se kot enakopravni partner vključimo v mednarodno menjavo. Gotovo je, da brez zavzemanja za inovacije kot sestavino in pogoj za razvoj samoupravne socialistične družbe ni mogoče pričakovati napredka, pa najsi gre za razvoj gospodarstva ali celotne družbe, saj gre v obeh primerih za sproščanje delovnih in umskih sposobnosti delovnega človeka.

Naš samoupravni sistem lahko na tem področju hitreje kot drugi sistemi razvija odnose in proizvodjalna sredstva. Od tega je v nemajhni meri odvisen

naš razvoj, naš ugled in naša vloga v sodobnem svetu, predvsem pa v deželah v razvoju, za kar smo še posebej politično in gospodarsko zainteresirani tudi z vidika preraščanja razlik med razvitimi in nerazvitimi v svetu. To je še posebej važno zaradi vsebine odnosov, kajti sodelovanje na podlagi enakopravnih odnosov zagotavlja nadaljnjo neodvisnost slehernega subjekta, s katerim sodelujemo. V teh primerih gre za ustvarjanje odnosov, ki zagotavljajo ekonomsko in politično neodvisnost.

Ta spoznanja so toliko močna, da smo neštetokrat z vso upravičenostjo dejali, da moramo vse družbene sile, tako v združenem delu kot v družbi v celoti, mobilizirati v tolikšni meri, da bodo spremenile svoj odnos do znanstvenega in tehničnega ustvarjanja ter spodbudile inovacijsko dejavnost, tako da se bo naša dežela v celoti, pa tudi vsak njen segment lahko pospešno vključeval v sodobne gospodarske in razvojne tokove.

Znano je, da je Predsedstvo Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije na svoji 10. seji opredelilo naloge na tem področju tako, da se moramo odločno usmeriti v razvoj lastne tehnologije s spodbujanjem izumiteljstva in tehničnih izboljšav, z boljšo organiziranostjo in delovanjem raziskovalnih organizacij, z boljšim nagrajevanjem strokovnih dosežkov v skladu z njihovo koristnostjo, hkrati pa tudi zagotoviti nadzor združenega dela nad kupovanjem tujih licenc in drugih pravic industrijske lastnine ter nad sklepanjem pogodb o vlaganju sredstev tujih partnerjev v organizacije združenega dela. Še več, na tem področju so naloge, ki ne izhajajo le iz nalog razvoja socialistične republike Slovenije ter družbenoekonomske politike za tekoče leto, ampak iz priprav srednjeročnih programov razvoja do leta 1980.

Dogovorili smo se, da v čim večji meri uporabljamo lastno znanje, da raziskovalno delo povezujemo z gospodarstvom, kar naj prispeva k čim večji uporabi domačega znanja in dosežkov raziskovalnega dela, za načrtnost pri spodbujanju inovacijske dejavnosti v procesu družbene reprodukcije, za njeno vključevanje v razvojno politiko in še posebej v plane temeljnih organizacij združenega dela in njihovih združenj. Celotno naše prizadevanje pri načrtovanju družbenega in gospodarskega razvoja je torej podvrženo potrebi po sodobnejši tehnologiji, s tem tudi po kvalitetnejši proizvodnji in večjih gospodarskih učinkih, kar naj zlasti sloni na domačih dosežkih in znanju in naj bo predvsem manj odvisno od prenašanja tujega znanja.

To naj bi v praksi zavrlo nesmotrno kupovanje tujih licenc ter sklepanje neenakopravnih kooperacij, ki onemogočajo nadaljnje nastopanje na tržišču in podobno. Pri prenosu tujega znanja je treba skrbeti za načrten in kritičen odnos. Za to morajo prevzeti odgovornost poslovodni organi, ki morajo pripraviti strokovne predloge, o katerih bodo odločali delavci temeljnih organizacij.

Na podlagi rešitev teh vprašanj je treba oceniti dosedanje delo na področju inovacij in raziskovalnega dela. Pri tej oceni velja pibiti, da na tem področju še posebej, če se primerjamo z nekaterimi drugimi državami, nismo dosegli zadovoljivih rezultatov. Ob tem se še posebej zastavlja vprašanje, kako da na tem področju nismo uspeli storiti več, saj samoupravna organiziranost naše družbe nedvomno sproža mnogo več pobud za ustvarjalno delo delovnih ljudi. Vzroki za tako zaostajanje kljub nedvomnim možnostim so v spletu okoliščin in dejstev, med katerimi velja našteti vsaj tele:

— Nestimulativno nagrajevanje je nedvomno eno od pomembnih in ne-nehno prisotnih dejstev, ki je zaviralo inovacijsko dejavnost. Pri nas je kreativno in ustvarjalno delo slabo nagrajevano. Analiza delitve osebnih dohod-

kov za obdobje 1964—1974 kaže, da je bilo kreativno delo ovrednoteno le neznatno bolje in da so bili osebni dohodki takih strokovnih kadrov le za 6 % višji od drugih. Pri tem ni niti najbolj pomembno, kolikšni so osebni dohodki, ampak dejstvo, da pri osebnih dohodkih ni nobenih razlik glede na dosežene učinke, ki izhajajo iz inovacijske dejavnosti. Pri tem velja poudariti, da ustvarjalno delo ne trpi hierarhije delovnih mest.

— V preteklem obdobju je dobiček predstavljal glavno odliko v poslovanju, ne glede na rezultate dela in kreativnega ustvarjanja, kar je spodbujalo inovacijsko dejavnost.

— V ospredju aktivnosti organizacij združenega dela so bili zgolj trenutni rezultati gospodarjenja. Zaradi tega smo nekritično sprejemali tujo tehnologijo in sploh hlapčevali tujim dosežkom, ne pa ustvarjalni sposobnosti našega delovnega človeka.

— Zadovoljevali smo se z ozkimi podjetniškimi ali grupnimi interesi, ki jih je bilo mogoče uresničevati z nesistemskimi ukrepi in špekulacijami na tržišču.

— Tržna in potrošniška miselnost je temeljila na vzorcu tuje ekonomske propagande, navidezne kvalitete in znaka.

V preteklosti tudi nismo imeli kriterijev za izkoriščanje inovacij in vse je bilo podrejeno le preveč trenutnim rezultatom, manj pa načrtni usmerjenosti. V sklopu teh vprašanj bi vas opozoril tudi na zaprtost, ki se odraža na eni strani v organizacijah združenega dela zaradi že znanih možnosti njihovega nadaljnega razvoja tudi brez vlaganja v znanje, na drugi strani pa v delu raziskovalnih ustanov, ki so zaradi proračunskega financiranja prav tako ostale zaprte in niso imele prav nobene potrebe, da se povežejo z gospodarstvom. Rezultat tega so tudi opravljene raziskave, ki jih v gospodarstvu mnogokrat ni bilo mogoče uporabiti. Skratka, gre za obojestransko odtujenost in nerazumevanje ter nespoznavanje prednosti, ki jih v integraciji dajo združeni napor pri inovacijah. Te tendence nepovezanosti in predvsem nesmotrne delitve dela imajo svoje korenine tudi v odsotnosti družbene klime pri ocenjevanju pomena inovacij za naš nadaljnji družbeni in gospodarski razvoj.

Vse to je povzročilo, da smo zaostajali. Če k temu dodamo še pasivnost kadrov, tako v procesu dela kot v znanstvenih ustanovah, pa tudi pasivnost drugih dejavnikov, potem je toliko bolj očitna podoba o neprisotnosti inovacijskih pobud za uspešnejše gospodarjenje.

Ta spoznanja se danes spreminjajo iz preprostega razloga, ker ni več mogoče zagotavljati razvoja gospodarstva in uresničevanja drugih družbenih ciljev na podlagi ekstenzivnega gospodarjenja, saj danes raziskave kažejo, da je dohodek, ki izhaja iz uveljavljanja novega znanja v proizvodnih procesih, višji kot dohodek, ki izvira iz širjenja kapacitet in tržišča.

Ta ugotovitev je ključna za Slovenijo, ki ima zaradi svojih surovinskih, prostorskih in kadrovskih pogojev omejene možnosti razvoja. Če so doslej prevladovali tako imenovani ekstenzivni razvojni dejavniki, potem zahteva sedanjí gospodarski trenutek, pa tudi naš družbeni razvoj, preusmeritev v aktiviranje kvalitetnih dejavnikov razvoja. To terja spodbujanje inovacijske dejavnosti in sploh sprostitev množičnega izumiteljskega dela. Ustvarjalna dejavnost je naše glavno bogastvo in naša edina razvojna možnost.

Zaradi tega je treba preseči dosedanjí položaj, ko organizacije združenega dela niso angažirale raziskovalnih institucij, ki so bile medsebojno nepovezane in razdrobljene, ko ni bilo posebej spodbujeno množično izumiteljsko delo. Taka

usmeritev je nujna toliko bolj, ker so sedaj tudi cilji bolj opredeljeni, predvsem s plani in povezovanjem organizacij združenega dela v okviru večjih interesnih skupnosti. To je toliko bolj pomembno, ker plani izhajajo, tako kot povezave, iz temeljnih organizacij združenega dela in ker postavljamo v ospredje povezanost znanosti z delom in nasprotno. Še posebej pomembno je to v trenutku, ko so sredstva za investicije omejena in je naš kapital predvsem v kvaliteti, v znanju ter produktivnosti in v tehnoloških rešitvah, ki jih pogojuje znanje.

Nova razmerja, ki jih prinašata ustava in osnutek zakona o združenem delu, odpirajo proces drugačnega povezovanja, ki temelji na združevanju dela na dohodkovni soodvisnosti in predvsem na dolgoročni planski usmerjenosti ter povezanosti gospodarstva na podlagi razvojnih programov in planov, ki izhajajo iz temeljnih organizacij združenega dela in interesa neposrednega proizvajalca. V te razmere je vključeno tudi vprašanje inovacij, ki vso dosedanje stihijnost, kratkoročno tržno usmerjenost in kratkovidno pridobitništvo nadomešča z dolgoročnimi koncepti razvoja. Motiviranost za angažirano delo na tem področju kot rezultat resničnega interesa delavcev v združenem delu je predvsem v boljših rezultatih dela. To pomeni večjo produktivnost kot posledico vloženega znanja, tehnologije in dela. Od tod možnost z analizo in vsebinsko preobrazbo vprašanja inovacij spodbuditi resničen interes za spremenjanje odnosov, ki bodo v končni fazi privedli do ustvarjanja večjega družbenega dohodka, s katerim se bo povečal tudi osebni dohodek.

Usmeritev delavcev in temeljnih organizacij združenega dela v to področje hkrati pomeni zavestno odločitev in skrb za zdrav in načrten razvoj posameznih organizacij združenega dela. Pri tem je posebej pomembno, da je spodbuda za hitrejši znanstveni in tehnološki napredek, za sproščeno znanstveno ustvarjalnost in uporabo dosežkov raziskovalnega dela v družbeni in proizvodni praksi tudi sestavni del boja za osvoboditev dela.

Ustava in osnutek zakona o združenem delu terjata neposredne odnose in povezavo temeljnih organizacij združenega dela z znanstvenim delom. Dosedanja odtujenost na eni strani in domala tržni odnosi med naročniki raziskav in izvajalci na drugi strani so odtujevali medsebojni vpliv dela na področju proizvodnje in družbenih dejavnosti ter sfere raziskovalnega dela. Ni bilo povezav na podlagi razvojnih konceptov, dolgoročnih usmeritev, skupnih interesov in predvsem ne na podlagi dohodkovnih odnosov.

Tudi v odnosih med organizacijami združenega dela in v okviru njih oblikovanimi raziskovalnimi enotami so prevladovali podobni interesi. Prvi pogoj za uspešno uveljavljanje inovacij je nedvomno sprememba odnosov na relaciji temeljna organizacija združenega dela — raziskovalna organizacija, in sicer na podlagi dolgoročnih dogovorov in sporazumov. Dejstvo je, da imamo na področju raziskovalnega dela v glavnem opraviti s parcialnimi rešitvami posameznih sklopov ali posameznih nalog ali pa z reševanjem manj določenih, splošnih gospodarskih vprašanj in mnogo manj z reševanjem konkretnih nalog, z obravnavo razvojnih programov ali pa programov preusmeritev posameznih organizacij združenega dela in panog v smislu uveljavljanja nove tehnologije ali pa naključnih prioriteten nalog našega razvoja. Ob upoštevanju nenehnega planiranja zahteva to stalno prisotnost delovnih skupin na področju inovacijskih kompleksov, v katerih morajo sodelovati raziskovalci, tehnologi, ekonomisti, sociologi, politologi in končno tudi raziskovalci trga, seveda v stalnih kontaktih z delavci v temeljnih organizacijah združenega dela, da bi tako za-

obsegli celotni kompleks vprašanj, ki izhajajo iz ideje in načrta in se v končni fazi realizirajo na tržišču.

Te odnose bi v slovenski praksi in v razmerah, kjer je okrog 3000 raziskovalcev, prav gotovo uresničili. Zagotoviti moramo najtesnejšo povezanost med temeljnimi organizacijami združenega dela in dejansko uveljaviti dohodkovne odnose na podlagi samoupravnih rešitev. S skupnimi naporami bo mogoče povezati in uresničiti celotno inovacijo od zamisli in temeljnih raziskav prek delovnega procesa in racionalizacije. Na podlagi tega bo potrebno opraviti tudi delitev dela na osnovi ustvarjenega deleža in vloženega dela ter znanja in sredstev. Ta stališča so znana in zapisana, neposredna naloga je, da na podlagi teh izhodišč preidemo na konkretne povezave in akcije.

Naš končni cilj ni v odličnih dosežkih v eni izmed sfer od zamisli do realizacije, ampak v celotnem učinku, v integralnosti celotnega dosežka, kar pomeni tako rešitev, ki jo lahko s pridom uporabimo, ki jo lahko posredujemo naprej in predvsem na področja v razvoju, s katero se lahko vključimo v mednarodno menjavo. To je še posebej pomembno za sodelovanje z deželami v razvoju, ki žele na področju znanja in tehnologije stopiti na pot, kot je naša, in predvsem sodelovati tudi z deželami, kot je naša. Vse to pomeni odločno preusmeritev, in sicer tako, da kar največ vlagamo v znanje, ki ga le stežka pri zadenejo take krize, kot smo jih bili vajeni sicer.

Dotakniti se moram še nekaterih konkretnih vprašanj na tem področju. Želim opozoriti na to, da je treba omejiti uvoz tujega znanja in tuje tehnologije in to nadomestiti z domačim, kar se lahko doseže s pravilnim vrednotenjem znanja in z njegovim spodbujanjem. Drugače bi kazalo ravnati edino takrat, ko ne moremo uveljaviti domačega znanja in domače tehnologije, in tudi tedaj le v primeru, če tuje znanje in tuja tehnologija hkrati pospešujeta naš razvoj, če dopolnjujeta naše delo na tem področju ali pa če gre za začetne impulze. Čas je, da to storimo odločno. Sedaj se, zlasti po X. kongresu v okviru Zveze komunistov vlagajo napor, da se ustavi nesmotrna in stihijska uporaba tujih dosežkov, zlasti taka uporaba, ki ima namen, da na tržišču dosežemo kratkotrajne učinke, ki včasih dajejo trenutno sicer dobre rezultate. Moramo se organizirati tako in na ta način strniti svoje sposobnosti, da bo naša prisotnost pri vsakem projektu očitna in da ob nastopu velikih družb projekti ne bodo šli mimo nas in da pri takih odnosih ne bomo v podrejenem položaju. Zagotoviti moramo, da ne bomo stopili v odnose, da ne bomo podpisovali neustreznih pogodb, da bomo v vse rešitve vključili tudi svoje delo in znanje in da bomo to znanje tudi uspešno plasirali. To je zlasti pomembno, kajti s tako usmeritvijo v izvoz znanja lahko zaokrožimo svojo optimalnost v gospodarskih odnosih, le na tak način lahko zagotovimo našo konkurenčnost na svetovnem trgu, tako si lahko zagotovimo napredek. Seveda je treba na podlagi srednjeročnih usmeritev dognati tudi to, kje nastopati, kako, s kakšnim deležem, predvsem pa je treba zagotoviti za tak nastop smotrno organiziranost na podlagi možnosti, da damo kompleksne ponudbe.

Slovenija ima možnost, glede na svojo stopnjo razvoja in sposobnosti, da znanje in kreativne dosežke ne le vplaga v razvoj svojega gospodarstva, ampak to znanje in dosežke posreduje tudi drugam. Slovensko gospodarstvo in slovenski znanstveni dosežki morajo odigrati pomembno integracijsko vlogo pri uveljavitvi doma in v tujini. Slovenija mora biti hkrati pobudnik za skupno proučevanje inovacij tako doma kot v tujini. Iz naših vrst je treba pregnati občutek in predvsem oportunizem, da ne znamo ničesar storiti. Zato moramo

z vsemi močmi podpreti naše znanje in našo ustvarjalnost, saj gre za družbeno in nacionalno samozavest.

V taki soodvisnosti teh dveh vprašanj se lahko izognemo dvem očitnim nevarnostim, in sicer neproučenim novim naložbam in pomanjkljivemu vključevanju znanja v gospodarstvo. Pri uveljavljanju ekspanzij slovenskega gospodarstva in slovenske znanosti ter strokovne misli pa je treba opredeliti cilje, delitev dela, dohodkovne odnose, skratka vse tisto, kar je pomembno za ustvarjalni pristop, pa najsi gre za ekspanzijo doma ali na tujem. Pri tem velja še posebej poudariti, da moramo ustvarjalno delo prav tako vključiti v dohodkovne odnose, ker se čisto javljajo stare oblike in odnosi, ki vodijo k neučinkovitim rešitvam. Osnutek zakona o združenem delu predvideva, da dobi inovacijsko delo svojo vrednost v procesu proizvodnje.

Velja opozoriti, da predstavlja pomemben del inovacij izumiteljska dejavnost in da je eden od primarnih ciljev razširitev te dejavnosti, tako v okviru strokovnih delavcev kot najširšega kroga delovnih ljudi. Uresničevanje tega v temeljnih organizacijah združenega dela, kjer delavec neposredno vpliva na ustvarjanje dohodka in programira svoj razvoj, je toliko pomembnejše, ker ustvarjalna dejavnost delavcev v teh okvirih odpravlja neracionalnosti. Tudi v tem je možnost velikih prihrankov, pa naj jih imenujemo tako, kot smo vajeni: notranje rezerve, ali pa gre v tem primeru za novo kategorijo, ki naj preseže neracionalnost, neplanske rešitve, stihijnost in podobno. Te postavke so gospodarsko zelo pomembne, vendar pa ima množična izumiteljska dejavnost še širšo družbeno dimenzijo. Gre za to, da delavec postaja ustvarjalec, torej za bistveni korak k osvoboditvi dela.

Seveda bi storili veliko napako, če bi se vseh teh problemov lotevali le kratkoročno. Ta trenutek smo tik pred zaključkom sprejema našega plana razvoja do leta 1980. Tudi v ta plan razvoja moramo vključiti inovacijsko dejavnost. Šele v tako časovno opredeljenem razponu je mogoče smotrno uporabiti inovacije. Poskušal bom navesti nekatera področja, v katera bi lahko posegle naše inovacije, seveda brez želje, da bi našteval vse, pomembne za naš razvoj, ampak le z željo, da nanje opozorim in da sprožim razpravo o tem vprašanju. Gre za vprašanja, kot so na primer: vključevanje Slovenije v mednarodne prometne tokove, razvoj in smotrna izraba domačih in energetskih surovinskih osnov, angažiranje predelovalne industrije na področju stanovanjske gradnje, razvoj strojegradnje, proizvodnja hrane, izboljšanje tehnologije, uvajanje novih proizvodov z večjim deležem znanja, migracijska gibanja in njihov vpliv na gospodarski razvoj. Potrebno je zbrati še druge predloge. Gospodarstvo in raziskovalne organizacije bodo morale na podlagi tega priti čimprej skupaj do ustreznih dolgoročnejših razvojnih načrtov.

Naša ambicija mora iti danes še dlje. Zastaviti moramo perspektivo ovrednotenja nalog za naslednje desetletje. Pri tem moramo še posebej opredeliti naš odnos do sveta in predvsem naše možnosti za angažiranje v deželah v razvoju. V skladu z družbenim dogovorom o inovacijah moramo že v letošnjem letu sprožiti razpravo za uresničitev v dogovoru nakazanih nalog s tega področja.

Ta program bomo lahko dosegli le pod pogojem, če bomo zelo intenzivno delovali na naslednjih toriščih dela: pri povezovanju neposredne gospodarske prakse in raziskovalnega dela, pri izvajanju temeljne kadrovske politike, pri izobraževanju kadrov v šolah in ob delu, nenehnem spodbujanju družbenopo-

litične klime in pri spoznavanju potreb o inovacijski dejavnosti za gospodarski in družbeni napredek.

Končno še dve vprašanji, ki ne bi smeli ostati ob strani v današnji razpravi:

1. V ta prizadevanja moramo vključiti tudi Zavod za mednarodno, znanstveno in tehnično pomoč, v kompleksu vseh vprašanj in povezav, vključno z elementom študija in izpopolnjevanja tako pri nas kot v tujini.

2. Zagotoviti moramo vključevanje naših kadrov v mednarodne znanstvene in tehnične forume, kjer morajo biti prisotni, če želimo na področju mednarodne delitve dela kaj pomeniti.

Prepričan sem, da je teh nekaj misli lahko le skromen uvod v današnjo razpravo o inovaciji kot sestavini združenega dela, saj je nedvomno še mnogo družbenih in strokovnih vidikov tega vprašanja. Toda eno je gotovo: inovacije so nepogrešljiva sestavina združenega dela in gibal našega celotnega razvoja in zato je prav, da na današnjem zasedanju sprožimo čimveč pobud, hkrati pa sprejmemo kar najbolj konkretne zaključke za nadaljnje delo ter določimo tudi nosilce posameznih nalog.

V teh uvodnih mislih je poudarek na gospodarski dejavnosti, saj sta njena stabilizacija in razvoj pogoj za celotno družbeno stabilnost. To ne pomeni, da bi smeli zanemarjati inovacijske napore na vseh področjih družbenih dejavnosti, saj so tudi izobraževanje, zdravstvo, kultura in druge družbene dejavnosti, tako kot znanost, enakopravne sestavine združenega dela in je njihov razvoj pogoj za celotni uspeh. Zato je nujno razvojne napore snovati tako, da bomo vključevali potrebe človeka v celoti, to je ne le njegove možnosti za uspešno delo, ampak tudi kulturne ter socialne osnove, potrebne za oblikovanje njegove celotne osebnosti. Zato prosim delegate, da se v razpravi dotaknejo tudi teh vprašanj.

Na današnji razpravi moramo opredeliti tudi naš odnos do strokovnih rešitev, ki so v družbenem dogovoru in v sporazumih, ki sem jih uvodoma navedel, prav tako pa tudi predstaviti izhodišča za sklepe današnje skupne seje.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Pričenjam razpravo. Glede na prijave, ki ste jih dali, smo skušali razpravljalce razporediti po nekaterih skupinah vprašanj, da bi bila razprava lahko povezana. Če kdo od prijavljenih meni, da bi lahko razpravljaj v drugi skupini, se lahko javi z dvigom roke in ga bomo potem tudi vključili v to drugo skupino. K besedi se je prijavil tovariš Peter Gregorc, kot predstavnik Odbora za inovacije, ki je pripravil tudi predloge sklepov, ki smo jih dobili na klop.

Peter Gregorc: Tovariši delegati! Dovolite mi, da vam na kratko pojasnim precej zgoščeno besedilo dveh dokumentov, ki bosta rabila za osnovo razpravi, to je predlog sklepov, ki ga je predložil Odbor za inovacije in predlog družbenega dogovora o inovacijah, o katerem se danes zaključuje javna razprava.

Če pogledamo predlog sklepov, boste v ugotovitvah na prvi strani opazili tri osnovne misli: Prva je definicija inovacijske verige, ki obsega pojave, s katerimi smo se do sedaj v naši praksi že srečali, kot so raziskovalno delo, inženiring, marketing. Vse to je združeno v kompleks in predstavlja osnovo. Vse te dejavnosti usmerjamo v naše razvojne načrte, v svoje nacionalne kratkoročne in dolgoročne cilje. Logično, da ob teh tehničnih pojmih kot so inven-

cija, inženiring, storitve in raziskave, neposredno stopajo v inovacijsko verigo tudi kultura, politologija in sociologija. Vsak nov objekt, ki ga kjerkoli zgradimo, vpliva na socialne spremembe, vsak nov proizvod, ki vpliva na naš razvoj, na socialno in tudi na kulturno stanje naroda. To pomeni, da je zajeta vsa kreativna veriga, od razširjene reprodukcije do celotnega nacionalnega razvoja.

V drugi misli se ugotavlja, da ima Slovenija glede na surovinske in energijske vire omejene možnosti in da so naše največje bogastvo človek in njegovo znanje. To bo osnovno merilo pri konkurenčni sposobnosti našega znanja in proizvodov na svetovnem tržišču. Kvaliteta in znanje sta edini naši možnosti za ekspanzijo v primerjavi z velikimi silami, ki imajo veliko večje materialne možnosti.

V tretji misli je postavljena zahteva za naš hitrejši razvoj, ker je držanje tempa za majhne narode del eksistenčnega boja. Poleg tega je treba tukaj omeniti tudi velike obveznosti, ki smo jih sprejeli ravno glede transfera tehnologije na alžirski konferenci v sklopu dežel v razvoju, v sklopu 77, kjer smo jim ponudili svoj, to je drugačen model, kot ga imajo zahodne in vzhodne države, brez intervencij v nacionalna gospodarstva teh držav. Na tem modelu temelji tudi leto inovacij. V predlog družbenega dogovora smo vključili konkretne naloge tudi na tem področju.

Pri branju predloga stališč opazimo, da je naša osnova v znanju in strokovnosti. Če bomo vse kupovali zunaj, bo to premalo. Osnovni potencial je v znanju majhnega človeka, ki zna proizvod, za katerega smo idejo kupili, tudi izdelati, ki ga zna znova inovirati in dopolnjevati. Znanje je, da se inovacija ne neha s tem, ko je industrijski objekt zgrajen in gre v pogon, ampak se nenehno dopolnjuje in razvija in zdrži le v stalni tekmi s konkurenčnimi objekti in proizvodi ter znanjem. Zato v 1. členu pridajamo invencije, za katere je potrebno zagotoviti ustrezno stimulacijo tega človeka inovatorja, racionalizatorja in izumitelja, ki do sedaj ni bil stimuliran. To točko smo dali tudi v družbeni dogovor o inovacijah kot prvo obveznost Gospodarske zbornice in Zveze sindikatov, s točno določenim rokom, da se sestavi samoupravni sporazum, na podlagi katerega bodo tozdi v svojih pravilnikih določili nagrajevanje teh ljudi za njihovo kreativno dejavnost.

V tretji alineji so naloge uporabnikov in raziskovalcev, ki jih je sistem že formiral, saj je v raziskovalni skupnosti že zaživel. Ta sistem bo v drugi fazi prevzel nalogo nadaljnje medsebojne povezave znanja, idej in prakse. Tako bomo prišli do mešanih teamov in skupne odgovornosti s končnim ciljem, da v razvojnih programih odpravimo disperzijo in da mobiliziramo vse umske in fizične potenciale v težki borbi, ki se na svetovnih tržiščih vedno bolj zaostrojuje.

Tretja točka govori o transferu tehnologije, o problemu licenc in tujih inovacij. Vemo, da teče vzporedno akcija za podpis družbenega dogovora o smotrnosti uvoza tuje inovacije. V osnutku so tudi že pripravljeni samoupravni sporazumi v gospodarstvu, s katerim so postavljeni kriteriji za uvoz take tuje tehnologije, ki jo potrebujemo. Predvsem bo s sporazumi predvideno:

1. da ne bomo uvažali tistega, kar smo sami sposobni izdelati ali pa že izdelujemo,

2. da ne bomo sprejeli koncepcij multinacionalnih družb, ki hočejo v naše nacionalne oziroma državne projekte uvajati svoje projekte razvoja, oziroma ki naše anulirajo in negirajo,

3. da bomo pozorni na nevarnosti, da se ne bi z restrikcijami, ki so v pogodbah s tujimi partnerji, omejila izvoz naših proizvodov in znanja in optimalnost naših tovarn, kolikor bi zanje bilo omejeno samo za potrebe našega tržišča.

Pododdelek na strani 3 govori o pravni zaščiti naših znanstvenih dosežkov, ki je bila doslej zanemarjena.

Omeniti moram tudi aktivni del. Ta je v predlogu družbenega dogovora in je zlasti pomemben za obnašanje na mednarodnih tržiščih. Ta dogovor pripravljajo vsi faktorji, ki plasirajo v inozemstvu proizvode našega znanja.

V 7. točki predloga družbenega dogovora o inovacijah so skoraj vse teze, ki so bile sedaj v razpravi o predlogu predložene. V tej točki so konkretne naloge Zbornice, Sindikata, Raziskovalne skupnosti. Tako je v tej točki tudi zahteva, da se 6 mesecev po podpisu tega družbenega dogovora določijo ozka področja našega dolgoročnega razvoja, ki jih bomo gradili predvsem na domači inovaciji, kjer bomo to inovacijo uporabili samo kot inicialo, kot začetek razvoja naše inovacije. Poleg tega imamo samoupravne sporazume, ki bodo zagotovili, da se bo bolj razvijala inovacijska veriga, ki je sicer precej razvita in samoupravno organizirana v raziskovalni smeri, zelo malo pa v okviru podjetij, kot so inženiring, projektivne, marketing in konstrukcijske organizacije, v katerih imamo mogoče samo nekaj sto strokovnjakov. V okviru teh delovnih organizacij se mora inovacijska veriga okrepiti in dobiti samoupravno obliko, da ne bodo delovale samo podjetniško, ampak za tiste cilje, za katere smo povezani z omenjenim programom.

Srednjeročni plan bo osnova in izhodišče, v njem bodo imeli raziskovalci še večjo nalogo pri vključevanju v kontinuirano planiranje. To pomeni, da v srednjeročnih planih ne sme biti togih elementov. Za to bodo predvsem poskrbeli raziskovalci v podjetjih in v samostojnih raziskovalnih inštitutih, ki bodo precizirali naloge naslednje petletke.

Glede kadrovske politike bo pomembno usmerjeno in dodatno šolanje. Šolstvo mora biti prav tako usmerjeno k našim ciljem. Tudi na tem področju moramo nehati z liberalizmom, zlasti s preobremenitvijo mladine pri tako imenovani standardni izobrazbi. Večji poudarek se mora dati izobrazbi na delovnih mestih, stalnemu obnavljanju znanja ob konkretnih problemih v raznih elementih, ki se tako spreminjajo, da ne moremo večno ostati na začetni ravni.

Hkrati imamo tudi nalogo, da našo propagando bolj usmerimo v vzgojo potrošnika. V vseh občilih moramo propagirati vse ideje, o katerih bomo danes sklepali. V našem tisku in televiziji mora dobiti poleg propagande tujih izdelkov ustrezno mesto propaganda za domače izdelke. Prepričati moramo našega potrošnika, da smo sami prav tako sposobni nekaj narediti in da predstavlja prepričanje mnogih občanov o boljši kakovosti tujih izdelkov v primerjavi z našimi malikovanje tujega blaga, ki je v številnih primerih dejansko manj vredno.

Najbolj važna je 8. točka, ki se nanaša na akcijo o licencah in na akcijo o politiki investiranja. Sami v SR Sloveniji te akcije ne bomo mogli izpeljati. Jugoslovanski trg je odprt in enoten. Priti moramo do samoupravnih in ne do administrativnih modelov za koordinacijo uvoza tuje tehnologije in investiranja. Pri tem mislim na dvojne kapacitete, na nezdravo konkurenco, na to, da bodo multinacionalne družbe takoj opazile pot najmanjšega odpora za plasma svojih idej in proizvodov. Predlagam, da Skupščina sklene, da se takoj začne akcija v vseh naših socialističnih republikah in socialističnih avtonomnih

pokrajinah o pomenu inovacijskih kriterijev, o katerih bomo danes razpravljali in jih tudi sprejeli. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Prosim delegate, ki bodo razpravljali, da čimbolj natančno povedo svoje pripombe in predloge glede sprememb predlaganih sklepov, ker bi s tem olajšali delo komisije.

Za razpravo se je prijavil delegat Mirsad Džafić, gospodarsko področje, 13. okoliš — Maribor!

Mirsad Džafić: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

O tem, kaj pomeni inventivna dejavnost za bolj učinkovito in bolj produktivno delo, je bilo že veliko povedanega in se verjetno vsi strinjamo s tem, da je v tem obdobju razgibanega in pospešenega razvoja na vseh področjih združenega dela inovacija temeljni dejavnik napredka.

Da bi uresničili predvidene in pred združeno delo postavljene cilje, moramo zagotoviti, da se spremeni dosedanji odnos do inventivne dejavnosti, kar je zlasti pomembno v času, ko teče široka razprava o osnutku zakona o združenem delu in o osnutku srednjeročnega plana razvoja SFRJ za razdobje od 1976—1980.

Stanje naše inventivne dejavnosti v okviru SFRJ je znano in porazno. Še vedno smo med zadnjimi v Evropi, še vedno nismo uspeli najti tistih vzvodov, ki bi nas na tem področju potisnili naprej. Vse preveč se razvijamo s pomočjo tujega znanja. Rezultati tega so znani. Naši izdelki na svetovnih trgih so le redko cenjeni in niso skrite stare, že izrabljene ideje in draga tehnologija. Bolj cenimo tuje proizvode, ki običajno nimajo prednosti v zunanjetrgovinski blagovni menjavi. Bilanca licenc potrjuje tako stanje.

Zavedajoč se takšnega stanja in njegovih posledic, predvsem za mariborsko gospodarstvo, je Občinski odbor Sindikata delavcev industrije in rudarstva Občinskega sindikalnega sveta Maribor pred 11 leti pričel z akcijo pospeševanja predvsem množične inventivne dejavnosti v mariborskem industrijskem bazenu.

Pri Občinskem svetu sindikatov je bila ustanovljena posebna komisija za inventivno dejavnost, ki s svojim delovanjem pospešuje razvoj množične inventivne dejavnosti in njeno stanje ugotavlja z vsakoletnimi anketami. Število zaposlenih v delovnih organizacijah, ki jih zajema anketa, konstantno narašča. Leta 1973 so imele delovne organizacije, ki so bile anketirane, 29 000 in nekaj več delavcev, leta 1974 že 43 000, leta 1975 pa že čez 50 000 delavcev. Pri Občinskem svetu Zveze sindikatov Slovenije Maribor je danes zbrano dragoceno gradivo, s pomočjo katerega skušamo analizirati našo uspešnost na področju množične inventivne dejavnosti.

Na tem področju, ki je odločilnega pomena za sleherni razvoj, in ne samo inventivne dejavnosti, v našem primeru gre samo za inventivno dejavnost, ugotavljamo porazno dejstvo, da je velika večina delovnih organizacij organizacijsko popolnoma nepripravljena. Zato ne moremo govoriti o organizirani intenzivni dejavnosti, temveč lahko sklepamo, da je sleherni pozitiven rezultat odraz slučajnosti in spontane samoiniciative posameznikov.

Seveda to ne velja za vse delovne organizacije, posebej ne za delovne organizacije, kjer se trudijo, da bi čimprej presegli odnose, ki ne spadajo v socialistično samoupravno gospodarstvo. Pri tem je spodbuden podatek, da je imelo v letu 1974 20 delovnih organizacij ustrezne pravilnike, v letu 1975 pa že 28 delovnih organizacij, kar predstavlja 27% porast. Nad temi ugotovitvami

se morajo zamisliti samoupravni organi in družbenopolitične organizacije v delovnih organizacijah, kajti dejstvo, da v 36 delovnih organizacijah nimajo pravilnikov, pomeni, da so delavci v več kot polovici delovnih organizacij brez slehernih pravic, da bi lahko karkoli pričakovali ali dosegli, če bi uveljavili zahtevo za nagrado oziroma odškodnino, čeravno bi šlo za milijonske prihranke pri gospodarjenju. Torej ugotavljamo neenakopraven položaj delavcev v različnih delovnih sredinah.

Indeks porasta predlogov po podatkih ankete je zelo visok in bi presenetil lahko samo pesimiste, za vse druge pa je le še en dokaz več, da so naši delavci sposobni doseči še več, ob ustreznih družbeni klimi in angažiranju organizatorjev, če so ustvarjeni pogoji, kjer se lahko vsak posameznik uveljavlja. Upravičeno pričakujemo, da bo prišlo to še bolj do izraza, ko bodo začele delovati določbe novega zakona o združenem delu.

Po podatkih ankete je opaziti skoraj 100% zvišanje prijavljenih predlogov v letu 1975 v primerjavi z letom 1974. Dosežena čista gospodarska korist od realiziranih predlogov je nekaj nad 10 milijonov dinarjev v letu 1975 v primerjavi s 5 800 000 din v letu 1974 in 2 500 000 v letu 1973. Skupaj je v 6 letih čista gospodarska korist znašala 26 675 000 dinarjev. Rezultati bi bili še višji, če bi realizirali preostanek 217 predlogov, ki so ostali nerešeni zaradi predolge obravnave predlogov.

V povprečju je trajanje postopka pri obdelavi predloga v delovnih organizacijah v Mariboru okoli 103 dni. To je posledica še vedno slabe organizacije množične inventivne dejavnosti.

Ugotovitve in izkušnje, do katerih so prišli v Tovarni stikalnih naprav Maribor, to je v delovni organizaciji, ki je po lestvicah komisije za inventivno dejavnost pri Občinskem svetu Zveze sindikatov Slovenije Maribor na prvem mestu uspešnosti pri realizaciji množične inventivne dejavnosti, kažejo na nekatera bistvena vprašanja in probleme pri razvoju organizirane množične dejavnosti. Ti problemi so največkrat problemi medsebojnih odnosov, saj se pri množični inventivni dejavnosti srečujemo z materialno stimulacijo, osebno sposobnostjo in ugledom. Za te kvalitete smo najbolj občutljivi in jih zato radi dramtiziramo.

Popularizacija množične inventivne dejavnosti je eden od bistvenih faktorjev organiziranega razvoja množične inventivne dejavnosti, za kar je treba uporabljati vse možne vire sredstev in informacij. Reševanje predlogov je pogosto zelo počasno, kar deluje destimulativno na predlagatelje. Razlogi so največkrat v tem, ker rešujejo komisije predloge amatersko. Izkušnje kažejo, da se že pri 50 predlogih izplača postaviti profesionalnega referenta za inovacije. Spremeniti je treba odnos do izumitelja in racionalizatorja v tem smislu, da bo prepričan, da je v vlogi kreatorja zaželen. Uvesti je treba ostale oblike nematerialne stimulacije, kot so diplome, sprejemi, razglasitve inovatorja leta in podobno. Način preverjanja predlogov je zelo kompliciran. Na tem področju je treba marsikaj spremeniti.

Pomembno je vprašanje objektivnosti, kar se da popraviti z vključevanjem inventivne dejavnosti v zakonodajo o združenem delu in v splošne samoupravne akte znotraj združenega dela. Bistveno pri vsem tem je predvsem splošna prepričanost v delovni organizaciji o koristnosti predlogov. Osnovni pogoj za ugodne razmere in razvoj množične inventivne dejavnosti v delovni organizaciji je, da so za vsak uporabljen predlog v vodstvu delovne organizacije čim bolj točno določena materialna koristnost in kriteriji nagrajevanja.

Najvažnejše za pospeševanje množične inventivne dejavnosti je vsekakor to, da si razvoj množične inventivne dejavnosti zares želimo in da smo prepričani, da je ta dejavnost koristna. V tem primeru nam ne bo težko najti oblik in načinov, da jo vpeljemo. Pri tem nam bo v veliko olajšanje dejstvo, da si naši delavci želijo množično inventivno dejavnost in jo tudi zahtevajo.

Zato predlagam, da bi v stališča, ki jih bo danes zbor sprejel, prišle naslednje ugotovitve:

»Dopolniti je treba vse stabilizacijske programe tako, da bodo opredelili in zahtevali uporabo mase inventivne dejavnosti kot neposreden in racionalni način gospodarjenja s sredstvi, energijo in časom. Obenem to pomeni aktiviranje notranjih rezerv, pri čemer naj sodelujejo vsi zaposleni. Določiti je treba rok, v katerem bo organizacijam združenega dela naloženo, da bodo imele pravilnike in druge samoupravne akte, ki urejajo odnose na področju predlagateljske inventivne dejavnosti znotraj delovne organizacije. V vseh temeljnih organizacijah združenega dela se mora uvesti registracija in knjigovodski prikaz vseh inventivnih predlogov, ki nastajajo samoiniciativno ali po delovni dolžnosti. Gospodarska korist mora biti prikazana v zaključnem računu kot inovacijski dohodek. S samoupravnimi sporazumi je treba poenotiti sistem elementov izračuna čiste gospodarske koristi, ki mora sloneti na dejansko ekonomsko-gospodarsko utemeljenih elementih. Enako naj se poenotijo družbeno priznani kriteriji za določitev pravičnih odškodnin avtorjem. Vse organizacije združenega dela, ki so nosilke razvoja posameznih gospodarskih panog v SR Sloveniji, morajo organizirati inventivno dejavnost na višjih ravneh, to je, ustanoviti morajo službo za industrijsko lastnino.«

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Obveščam delegate, da je prijavljenih še 18 razpravljalcev. Predlagam, da se to upošteva pri dolžini vsake nadaljnje razprave. Besedo ima Jože Štancar, delegat združenega dela iz Kranja!

Jože Štancar: Spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Na podlagi razprave v okviru priprav za današnjo skupno sejo Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije in Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije sta Zbor združenega dela občine Kranj in Skupščina Raziskovalnih skupnosti iste občine na svoji skupni seji 28. t. m. na podlagi široke razprave predstavnikov temeljnih organizacij občine sprejela stališča glede inovacije kot pogoja gospodarskega in celotnega družbenega razvoja. Zbor in Skupščina v celoti soglašata z vsebino gradiv v Poročevalcu št. 15 in v reviji Raziskovalec št. 3, skupaj z nalogami, ki jih mora izvršiti združeno delo na tem področju. Še posebej veljajo navedene smernice za razmere v naši občini, ki vidi le v taki usmeritvi doseganje predvidenega razvoja in ki je takšno obliko razvoja že začrtala v svojih samoupravnih aktih o družbenem razvoju občine Kranj.

V celoti podpiramo jasne zahteve, da mora vsaka temeljna organizacija združenega dela namensko usmerjati določen del svojih finančnih in produktivnih sredstev v raziskovalne in razvojne programe v skladu z lastnimi razvojnimi načrti. Domači inovacijski dejavnosti bo dana vsa družbena podpora, pri čemer je mišljeno predvsem kreditiranje pod ugodnimi pogoji in določene davčne ter carinske olajšave. Posebni poudarki so dani populaciji ustvarjalne dejavnosti, predvsem motivaciji in stimulaciji ustvarjalcev ter organiziranemu samoupravnemu sporazumevanju med uporabniki in raziskovalci na podlagi do-

hodkovnih odnosov, z edinim skupnim ciljem: da bodo dosežene kar najbolj racionalne skupne rešitve.

S tega vidika pričakujemo od odgovornih asociacij enotno metodologijo in kriterije za kontinuirano načrtovanje razvoja in jasno strokovno oceno predloženih razvojnih programov s stališča inovacijske dejavnosti v okviru sprejetih samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov o razvoju regije in republike.

Ne nazadnje, vsebinska obdelava temeljnih razvojnih programov s stališča inovacijske dejavnosti in vsebinska obdelava razvojno-raziskovalnih potencialov in načrtov raziskovalcev naj postaneta organizirani obliki zbiranja potreb po razvojno-raziskovalnih potencialov in načrtov raziskovalcev naj postaneta organizirani obliki zbiranja potreb po razvojno-raziskovalni dejavnosti, ki bo našla skupne interese v obojestranski informiranosti raziskovalcev in uporabnikov.

Na področju inovacijske dejavnosti si bomo morali prizadevati v vseh oblikah temeljnega združenega dela, kakor tudi v odgovornih asociacijah in samoupravnih interesnih skupnostih na ravni občine in republike, da bomo upravičili vlogo, ki nam je zaupana. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Besedo ima tovariš Igor Ponikvar, delegat za Zbor združenega dela iz 3. okoliša, s področja državnih organov!

Igor Ponikvar: Tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov in Zbor združenega dela občinske skupščine Celje sta me pooblastila, da povem, kako podpiramo usmeritev današnjega skupnega zasedanja in gradivo, ki nam je bilo predloženo v razpravo.

V Celju smo v bitki za stabilizacijo dali velik poudarek tudi področju inventivne dejavnosti in o tem v sklopu celote sprejeli tudi ustrezen akcijsko-študijski pristop, ki je napisan v naši knjižici, ki smo jo dali kot pomoč pri delu vsem koordinacijskim odborom za stabilizacijo. Zaradi tega se navezujem na misel delegata iz Maribora in predlagam, da se v predlogu dokumenta, ki je predložen, v zadnji vrsti drugega odstavka ugotovi nekoliko drugače. Zagotoviti je treba, da se preide od posamičnih kratkoročnih akcij za stabilizacijo na sistematično večanje produktivnosti po ustvarjalni poti. Menim, da je bila stabilizacijska akcija v prvem trenutku namenjena predvsem mobilizaciji množic. Pri izvajanju te akcije je vsak njen sestavni del v bistvu zasledoval dolgoročne cilje. Poleg tega smo morali z nekaterimi nesprejemljivimi primeri takoj obračunati.

Današnja skupna seja je tribuna za izmenjavo medsebojnih izkušenj. Čeprav ne gre za to, da bi morali biti govorniki iz vsake sredine, mi dovolite, ker imam srečo, da sem med prvimi, da zlorabim vaše potrpljenje in vam nekoliko več povem o tem, kako smo delali v Celju. V razpravi bom dal dva ali tri predloge za izboljšanje besedila predloga sklepov.

Družbena akcija za oživljanje inventivne dejavnosti teče tako kot v mnogih sredinah tudi v Celju bolj organizirano zlasti od lani, ko smo bili ponovno spodbujeni s razglasitvijo leta inovacij. V Celju smo sprejeli že v družbeni dogovor o obveznostih pri pospeševanju inovacijske dejavnosti. V vse organizacije združenega dela in njihove temeljne organizacije združenega dela, tako gospodarskih kot družbenih dejavnosti, smo poslali vzročni samoupravni akt

o izumih in izboljšavah v proizvodnji in v poslovanju ter za nagrajevanje, zato lahko pričakujemo skorajšnjo normativno ureditev tega področja.

Zaslužnim inovatorjem so bile na ravni občine v letošnji pomladi prvič podeljene nagrade in priznanja za inovacijske dosežke v letu 1975. Seveda do sedanja akcijo sproti dopolnjujemo. Jasneje želimo opredeliti elemente moralne in materialne stimulacije ter zagotoviti dosledno izvajanje sprejetih pravilnikov. Izoblikovati moramo še koncept animacije za pospešitev celotne aktivnosti v temeljnih organizacijah združenega dela. Opredeliti moramo obliko akcije za dopolnitev politike z dejanskim stanjem ter doseči oživljanje celotnega inventivnega dela. Trenutne razmere za uspešen pristop k organiziranju akcije namreč kljub vsemu še vedno niso najbolj ugodne. Pri nagrajevanju inovatorjev vlada dokajšnja sebičnost. Marsikateri vodilni delavci se za akcijo tudi premalo zanimajo in so zanj premalo zavzeti. Tudi družbenopolitične organizacije v temeljnih organizacijah združenega dela in v drugih organizacijah združenega dela na tem področju še vedno niso dovolj aktivne.

Organizatorji so še premalo usposobljeni in nezadostno motivirani. Zaradi tega je potrebno problematiko inovacij vključiti v program usposabljanja, ki ga pripravljajo družbenopolitične organizacije, in tudi v vse druge programe usposabljanja vodilnih strokovnih in političnih kadrov v združenem delu.

Naj omenim, da smo prav letos začeli s prvim ciklusom seminarja za direktorje temeljnih organizacij združenega dela, kjer je ena izmed tem namenjena pospeševanju inventivne dejavnosti. V stalni šoli delegatov, ki je začela z delom lansko jesen in jo je doslej absolviralo nad 1300 delegatov, smo stabilizacijsko aktivnost povezali tudi z neposrednimi nalogami na področju inventivne dejavnosti.

Načrtujemo tudi razgovor z neposrednimi nosilci angažirane inventivne dejavnosti ter z animatorji inventivne dejavnosti v temeljnih organizacijah združenega dela.

Dosežki na področju oživljanja inventivne dejavnosti v lanskem letu so skromni, vendar smo že dosegli toliko, da pomeni to bistveni premik na boljše v primerjavi s stanjem izpred nekaj let. Kot globalni cilj na tem področju smo si v občini zastavili, da bomo v letu 1976 lanskoletne rezultate podvojili, pri čemer ostaja osnova akcije še vedno v tem, da moramo v vsaki temeljni organizaciji združenega dela, kjer značaj dela to omogoča, doseči najmanj eno inovacijo. Posebna pozornost velja seveda tistim temeljnim organizacijam združenega dela, v katerih lani pri teh prizadevanjih niso bili uspešni.

Zato hkrati uvajamo za področje inventivne dejavnosti tudi moralne stimulacije. Uvedli smo namreč značko inovator v treh stopnjah, in sicer za eno inovacijo bronasto, za dve srebrno in za tri zlato ter za vsako nadaljnjo inovacijo zlato značko z vencem. Značke se bodo podeljevale po sklepu občinske raziskovalne skupnosti vsake tri mesece na zborih delavcev. Deset najboljših inovatorjev v občini se bo brezplačno udeležilo vsakoletne razstave izumov v Bruslju. Taki so elementi naše akcije na področju inovatorske dejavnosti.

Neposredni cilj naše akcije je dejansko v tem, da dosežemo programirano inventivno aktivnost na ravni samoupravnih delovnih skupin. Tipični problemi, ki so neposredno v domeni posameznika ali skupine in tako v domeni njihovega vpliva, so zlasti: zmanjšane porabe osnovnega repromateriala, izpopolnitev asortimenta proizvodov, uporaba domačih surovin, boljša izkoriščenost delovnega časa, izboljšana organizacija notranjega transporta, racionalna poraba energije vseh vrst in še marsikaj, saj vemo, da ustvarjalnost delavcev ne

pozna nikakršnih meja. Prepričani smo, da ob konkretni usmeritvi kolektivov tako v iskanje izhoda iz njihovega trenutnega položaja kot tudi v krepitev njihove perspektive ne bo težko normativno opredeliti in ovrednotiti rezultatov. V vseh primerih bo treba pošteno in nesebično izračunati stimulacijo, ki jo bo deležna skupina ali posameznik za svoj prispevek k boljšemu gospodarjenju in k boljšemu delu. Osnova za stimulacijo mora biti prihranek, ugotovljen s fizičnimi indeksi in tudi ustrezno povezan s finančnimi indeksi.

Ne nazadnje moramo biti prepričani še o enem: sistem nagrajevanja po delu, ki ga žal prepočasi vgrajujemo v delitev dohodka, mora sam po sebi zagotoviti sprostitvev ustvarjalnosti najširšega kroga delavcev, ki sedaj dejansko marsikje za to niso stimulirani. Zato gredo, zlasti v sindikatih, naša skupna prizadevanja tudi v to smer. Seveda mora biti jasno, da potrebujemo pri tem angažirano sodelovanje znanstvenih in raziskovalnih delavcev. Prav v tem smislu predlagam, da danes na našem skupnem zasedanju še bolj določno, kot je to poudarjeno v 2. točki predloga stališč, izpostavimo pričakovanje po tesnejšem sodelovanju raziskovalcev na področju uvajanja sistemov nagrajevanja po delu.

Od zadnjih kongresov Zveze komunistov in Zveze sindikatov je namreč minila že dosti dolga doba. Ta trenutek je treba terjati odločno vsestransko in organizirano akcijo, ki mora dati rezultate. V nasprotnem primeru ne bo zadovoljivo utrjen eden temeljnih kamnov socializma, na katerem je zasnovan človekov položaj pri delu in v družbi.

Končno z zadovoljstvom ugotavljam, da je besedilo stališč v glavnem prirejeno tako, da ga je mogoče uporabiti tako v gospodarstvu kot v družbenih dejavnostih. Da bi zagotovili še boljše razumevanje stališč, predlagam, da se tudi v uvodnem delu v ustreznem smislu dogradi besedilo, kajti znano je, da prevladuje zmotno prepričanje, da je inovacijska dejavnost možna predvsem v gospodarstvu in da inovacijske dejavnosti na drugih področjih združenega dela ni toliko, kolikor bi bilo za njo možnosti.

Mislím, da je treba prav zato še bolj odločno poudariti, da gre za poziv celotnemu združenemu delu in da seveda tisti del združenega dela, v katerem so umski potenciali še posebej skoncentrirani, tudi da svoj prispevek h krepitvi in izboljšanju lastne dejavnosti in pri pomoči ostalim delom združenega dela. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Leopold Šolc, delegat Zbora uporabnikov Republiške raziskovalne skupnosti za strojništvo.

Leopold Šolc: Tovarišice in tovariši delegati! V svoji razpravi bi se rad dotaknil dveh zelo konkretnih vprašanj:

1. Kadrovskega vprašanja v naših proizvodnih delovnih organizacijah, kar je v zvezi s V. poglavjem predloga družbenega dogovora o inovacijah.

2. Nadalje bi rad spregovoril nekaj besed o zaščiti industrijske lastnine, kar je v zvezi z VIII. poglavjem predloga družbenega dogovora o inovacijah.

Pri tem, ko govorimo o vnašanju znanja v združeno delo, ne smemo prezreti tiste normalne poti, po kateri mora prihajati novo znanje v delo: to je z mladimi tehničnimi izobraženci. Ti bi morali prihajati v dosti večjem številu kot dejansko prihajajo v naše proizvodne organizacije. Žal je resnica drugačna.

Za diplomante tehničnih visokih šol delo v proizvodnji očitno ni zanimivo. Za to lahko navedem dva primera iz ljubljanskih podjetij. V Litostroju po dotekanju novih kadrov praktično ne občutimo, da je v Ljubljani fakulteta za strojništvo. Od približno 130—150 diplomantov letno prideta v podjetje kvečjemu dva. Deficit tehničnih kadrov imajo tudi v Iskri. Posebno kritičen je položaj v industriji elementov, ki je bazična industrija in nujno potrebuje večje število kemikov tehnologov. Letos je menda na tej veji vpisanih le 19 slušateljev.

Mladi inženirji se že desetletja raje zaposlujejo izven proizvodnje, kjer so za delo, za katero se zahteva manjša odgovornost, boljše plačani. Posledica tega je znana statistična ugotovitev, da je število delavcev z visoko izobrazbo v gospodarstvu danes nižje, kot je bilo leta 1958. V službah izven gospodarstva se je njihovo število potrojilo! V proizvodnji je treba odgovorno delati in proizvode seveda tudi prodati. Vsak dinar je zato težko zaslužen. Ne nazadnje so dohodki v proizvodnih organizacijah nižji tudi zaradi tega, ker je marsikatero proizvodno podjetje zaostalo v svoji tehnologiji. Razkorak med prakso in znanjem zunaj proizvodnje dela je vsak dan večji. Slabo znanje pogojuje nizko proizvodnost. Ta ima za posledico nizke osebne dohodke, ki mladih ne stimulira za delo v proizvodnji. Gibamo se zatorej v zaključenem krogu. Prav ta krog moramo pretrgati. To je »klic v sili« naših proizvodnih podjetij, ki ga med družbenim dogovarjanjem o inovacijah ne smemo prezreti. Kako naj večamo delež znanja v strukturi dela, ko so marsikatero delovne organizacije s svojim strokovnim kadrom tako nizko, da potrebe po raziskavah in razvoju ne vidijo, kaj šele, da bi še to vrsto dejavnosti spodbujale ali gojile. Kako naj navajamo mlade izobražence k ustvarjalnosti, če se predvsem zaposlujejo izven proizvodne sfere? Proizvodnja kot materialna osnova naše družbe bi morala imeti selekcijo teh kadrov in obdržati najbolj sposobne in najbolj ambiciozne, ne pa nasprotno.

Na osnovi tega se zavzemam za amandma k V. poglavju — »kadrovska politika« predloga družbenega dogovora o inovacijah, ki ga je predlagala Občinska raziskovalna skupnost Šiška in ki se glasi takole:

Potrebno je dodati nov člen z naslednjim besedilom: »Prizadevali si bomo vključiti čimveč novega znanja v proizvodno delo z mladimi visokošolskimi izobraženimi ljudmi. Mlade kadre z visoko izobrazbo bomo zato usmerjali v proizvodne organizacije združenega dela s takim oblikovanjem in koordiniranjem samoupravnih sporazumov o merilih za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke, da bo delo v proizvodnih panogah zanje stimulatívno.« Nosilec naloge Zveza sindikatov Slovenije.

Rad bi še opozoril na velikanski razkorak med podatki, ki jih prikazuje statistika o številu izumov, in pa med resničnim številom izumov. Pri našem gospodarskem razvoju je praktično neverjetno, da smo po številu izumov in tehničnih izboljšav na nečastnem zadnjem mestu. Kdor ima vpogled v naše delovne organizacije, lahko potrdi, da imamo v naših delovnih organizacijah veliko izumiteljev in predlagateljev tehničnih izboljšav ter veliko racionalizatorjev. Vendar pa vsi njihovi predlogi niso evidentirani in sistematično zajeti. Zakaj?

Prvi vzrok je, da obravnavajo te predloge ponavadi in v večini naših podjetij komisije, ki jih postavljajo samoupravni organi. To je obrobna dejavnost ljudi, ki so zaposleni v podjetju na drugih dolžnostih in zato seveda največkrat inovativni dejavnosti ne posvečajo tiste pozornosti, ki bi ji lahko. Do izraza prihajajo tudi različni subjektivni faktorji, kot je ozkosrčnost itn.

Pomemben vzrok za neuspešno delo teh komisij je tudi v tem, da zelo počasi in neučinkovito delajo. Zaradi tega menim, da mora biti zaključek današnjega skupnega zasedanja Zbora združenega dela in Raziskovalne skupnosti Slovenije tudi ta, da vsem našim delovnim organizacijam damo priporočilo, da ustanove strokovno službo za inovacijsko dejavnost. Ta strokovna služba bi imela širše naloge. Morala bi evidentirati vse patente, domače in tuje s tistega področja, ki zadevajo določeno delovno organizacijo. Ta strokovna služba bi morala prevzemati tudi posredništvo med izumiteljem in patentnim uradom. Znano je, da je prijava patenta kar lep napor, ki zahteva dovolj znanja, da se z njo tudi uspe. Znana resnica je, zato ni treba nikogar biti sram, da celo tehnični izobraženci nismo vsi patentno pismeni. Zaradi tega je potrebno veliko poti in opravkov na patentnem uradu itd., skratka veliko časa gre v izgubo. Tisti, ki je kdaj prijavil svoj izum, ve, da je s postopkom prijave svojega izuma porabil več časa kot s samim izumom. Zaradi tega je nujno, da ustanovimo strokovne službe po podjetjih in da le-te prevzamejo posredništvo med izumitelji in patentnim uradom.

Končno bi morale strokovne službe biti tudi čuvar nad izvajanjem vseh internih aktov, ki zadevajo inovacijsko in inventivno dejavnost posameznega podjetja. Vprašanje je, s kakšnimi kadri izpolniti taka delovna mesta. Mislim, da delovno mesto v takem biroju, pa naj se imenuje razvojni biro ali biro za industrijsko lastnino ali kakor koli že, zahteva celega človeka, saj gre za resno studiozno delo. Ni pretiran predlog, ki ga bom dal sedaj, da bi morali počasi pristopiti k izobrazbi patentnih inženirjev, ki bi bili specializirani za delo v takih strokovnih službah naših delovnih organizacij. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! K besedi se je prijavila tovarišica Vida Prinčič, članica Odbora za inovacije in predstavnica Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije!

Vida Prinčič: Tovarišice in tovariši delegati! Želela bi spregovoriti nekaj besed o tem, kako smo v sindikatih začeli razreševati problematiko inovacijske dejavnosti.

Prizadevanja vseh družbenih dejavnikov, da ustvarimo osnovne pogoje za razvoj in porabo ustvarjalnega potenciala na področju inovacijske dejavnosti, se kažejo danes tudi v tem, da se prvič v republiški skupščini obravnava tako pomembno področje, kot je inovacijska dejavnost. Vsi sprejeti dokumenti v zvezi s problematiko inovacijske dejavnosti, zlasti še sklepi 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije obvezujejo sindikate, da se vključijo z dodatnimi zadolžitvami v aktiviranje množic na inventivne dejavnosti. Z dodatnimi zadolžitvami zato, ker je bil prav sindikat tisti, ki je prvi temu problemu posvetil posebno družbeno pozornost. Republiški odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije je namreč že leta 1970 razpravljal o problematiki razvoja množične inventivne dejavnosti v Sloveniji. Tudi sindikalna lista za leto 1976 obvezuje osnovne organizacije sindikata, da se zavzemajo za to, da bodo v samoupravnih sporazumih o razporejanju dohodka določile osnove, merila in postopke, ki bodo spodbujali delavce k organiziranemu razvoju in nagrajevanju dosežkov inventivne dejavnosti, njihovo konkretizacijo pa opredelile v splošnih samoupravnih aktih organizacij združenega dela. V akciji spodbujanja množične inventivne dejavnosti morajo biti prisotni ne le posamezni sindikati, marveč vsi sindikati in Zveza sindikatov na vseh ravneh naše organiziranosti. V tem

smislu so bili sprejeti tudi sklepi Odbora za izumiteljstvo in tehnični napredek pri Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije. V nastanku so komisije za inventivne dejavnosti pri občinskih svetih Zveze sindikatov. V skladu s sklepi 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije so osnovne organizacije sindikata prevzele politično odgovornost za to, da bodo v samoupravnih aktih temeljnih in drugih organizacij združenega dela podrobneje opredeljene možnosti za čim širši razvoj ustvarjalnosti delavcev in merila za pravične odškodnine in nagrade inovatorjem. Sindikati na občinski ravni, republiški odbori in Zveza sindikatov Slovenije so si zadali nalogo, da stalno spremljajo razvoj teh dejavnosti na svojih področjih, zlasti da skrbijo za usposabljanje kadrov in za usklajevanje normativnih aktov organizacij združenega dela. Čeprav ima pospeševanje inventivne dejavnosti mnoge dolgoročne in širše družbene posledice, moramo vendar imeti pred očmi primarni in glavni cilj prizadevanj za poživitev inventivne dejavnosti pri nas: doseči boljše gospodarske rezultate z večjim angažiranjem ne le intelektualcev, marveč predvsem najširših delavskih množic. Še vedno namreč ugotavljamo, da so akcije in iniciative v zvezi z inovacijami na robu gospodarskega in družbenega interesa ter da tečejo samostojno, organsko nepovezano s prioritetskimi gospodarskimi in družbenimi akcijami. In vendar bi lahko prav domača ustvarjalnost, predvsem v njeni množični dimenziji, bistveno prispevala k njihovemu uspešnemu razreševanju.

Za odpravo teh pomanjkljivosti je treba ustvariti ugodno družbeno vzdušje za razvoj inovacijske dejavnosti v delovnih organizacijah ter v raziskovalni sferi. Raziskovalni potencial moramo bolj usmeriti na razreševanje problemov v gospodarstvu, vključiti inovacijsko dejavnost v razvojno politiko temeljnih organizacij združenega dela ter uveljaviti sistem materialnega in moralnega nagrajevanja za dosežene uspehe. Glede na to bi se morale vse družbene sile, politične, znanstvene in strokovne, aktivno in dolgoročno angažirati pri spremembi dosedanjega pojmovanja množične inventivne dejavnosti, ki ne spodbuja razvoja na tem področju. Tu bo potrebno veliko naporov, ne le v smeri osebne pojasnjevanja pomena množične inventivne dejavnosti, marveč bo potrebna organizirana akcija širšega javnega okolja. Pri tem mislim tako na sredstva javnega obveščanja kot tudi na vključitev te dejavnosti v sistem izobraževanja samoupravljalcev, saj danes le-ta še nima pravega mesta. Veliko več bo treba storiti na tem področju tudi pri vodenju kadrovske politike in seveda tudi ustrezno povezati elemente delitve dohodka z inovacijsko dejavnostjo. Vemo namreč, da nagrade inovatorjem še vedno niso vgrajene kot poseben element delitve dohodka. V skladu s tem so tudi priporočila Odbora sindikatov Slovenije za izumiteljstvo in tehnični napredek, ki se zavzema tudi za akcijo, da se organizirano registrirajo v temeljnih organizacijah združenega dela vsi izboljševalni predlogi in da se tudi zasleduje njihova realizacija. Pomembno delo bo pomenila tudi ureditev normativnih aktov za področje inventivne dejavnosti, saj vemo, da prav pomanjkanje le-teh v večini primerov že v zasnovi zavira uspešen razvoj inventivne dejavnosti.

V času, ko se na vseh področjih vključujemo v organizirano akcijo stabilizacije našega gospodarstva, moramo še posebej poudariti povezanost inovacijske dejavnosti z akcijo stabilizacije kot njenim sestavnim delom. Zavedati se moramo, da je za uspešno stabilizacijo gospodarstva potrebna aktivizacija vseh naših ustvarjalnih sil in da moramo angažirati predvsem lastne sile. Ne smemo pozabiti na to, da moramo v vsaki temeljni organizaciji združenega dela in drugih organizacijah združenega dela ob ocenjevanju rezultatov akcije

za stabilizacijo gospodarstva vključiti v oceno tudi uspešnost na področju inovacijske dejavnosti kot kvaliteten element gospodarjenja.

Sindikati prav sedaj vodijo organizirano akcijo za povečanje produktivnosti dela. Ena od rezerv za povečanje produktivnosti dela je prav na področju inovacij. Pri tem se ne smemo zadovoljiti s tem, da bi postala akcija za organizirano množično inventivno dejavnost le kampanjska akcija, marveč mora postati stalna sistemska in organizirana akcija, s katero se vključujemo tudi v akcijo za stabilizacijo našega gospodarstva, ki prav tako ne sme biti le politična kampanja, marveč mora postati bistvena sestavina celotne družbene preobrazbe.

Za vsako družbo je pomembno, da čimbolj omogoča sprostitev vseh ustvarjalnih potencialov delovnih ljudi s hkratnim ukinjanjem vseh ekonomskih, pravnih in drugih spon, ki dušijo ustvarjalne sile. To je tudi zelo pomembno za našo samoupravno družbo, kjer naj bi delovni človek aktivno absorbiral nova spoznanja znanstveno-tehnične revolucije in tudi s svojim kreativnim potencialom sodeloval v tem procesu. S tem dobiva samoupravljealec močnejšo družbeno emancipacijo in afirmacijo v združenem delu kot celoti. Velika revolucionarna sprememba, ki jo prinaša znanstveno-tehnični napredek, je tudi odstranitev meje med fizičnim in umskim delom in s tem bolj ugodni pogoji za odstranitev nasprotij. Od delovnega človeka se vedno bolj zahteva kreativen odnos do delovnega procesa. Naša družba mora omogočiti takšno družbeno vzdušje, da bodo vsi delovni ljudje imeli enake možnosti za sproščanje svojih kreativnih sposobnosti. Miselnost o množičnosti inventivne dejavnosti mora prodreti v vsako temeljno organizacijo združenega dela, kjer tudi pridejo krea-

cijske sposobnosti delovnega človeka najbolj do izraza. Družbenopolitične organizacije bi morale imeti še posebno tanek posluh za pozitivni razvoj inventivne dejavnosti v organizacijah združenega dela, kjer se prav s pravilno vođeno politiko pri nagrajevanju najbolj približujemo politiki nagrajevanja po delu. Naloga sindikata pri tem je, da predvsem ustvarja vzdušje inventivnega delovanja in navaja slehernega, da kritično presoja, kar je, pokazati pa mora, kako naj bi bilo. S takim delom trgamo delavce iz okovov robota, ker ga silimo k razmišljanju. Zavedati se moramo, da na tem področju tako dolgo ne bomo dosegli pravih rezultatov, dokler ne bo postala inventivna dejavnost normalni razvojni delovni proces in obravnava predlogov delovna dolžnost.

Sindikati se ne zavzemajo za inventivno dejavnost zgolj zaradi akcije, marveč zaradi gospodarske koristi, ki jih ta dejavnost prinaša. Sindikati delujejo kot družbeni dejavnik, ki pomaga soustvarjati materialno podlago samoupravljanja v združenem delu. Zato ne smemo dovoliti nastajanja izgub, ki izhajajo iz sedanje neorganiziranosti pri razvijanju in izkoriščanju inventivnih sposobnosti vseh delavcev. Vsak odpor proti razvoju množične inventivne dejavnosti moramo imeti za odpor proti razvoju samoupravljanja. Sindikati morajo spodbujati vse dejavnike, ki imajo možnost vplivati na organiziran razvoj inventivne dejavnosti, k bolj odgovornejšemu ravnanju. Naša naloga je zlasti v tem, da prevzamemo pobude povsod tam, kjer delujemo, da bi inventivna dejavnost resnično postala normalna gospodarska in družbena kategorija, v podjetjih propagirana, usmerjena, registrirana in organizirana kot dejavnost, ki je točno definirana v normativnih aktih delovne organizacije. V tem okviru bi morali vsi sindikalni organi tudi načrtovati svoje nadaljnje akcije na področju množične inventivne dejavnosti. Prizadevanje po organskem vključevanju inventivnega dela v normalne delovne in poslovne procese v organiza-

cijah združenega dela je tudi osnovno izhodišče za urejanje odnosov na tem področju, kot jih postavlja tudi sindikalna lista za leto 1976. Inventivno delo mora biti obravnavano kot potrebna sestavina dela v samoupravnih splošnih aktih organizacij združenega dela, ki urejajo medsebojne odnose v združenem delu, predvsem pa odnose pri ustvarjanju in delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Janez Ažman, področna raziskovalna skupnost za tekstil in usnjarstvo!

Janez Ažman: Tovarišice in tovariši delegati! V svoji razpravi se želim dotakniti problema oziroma odgovoriti vsaj deloma na vprašanje, zakaj je pri nas tako malo patentov, inovacij in racionalizacij, čeprav smo ravno Slovenci narod, ki je v preteklosti dal veliko število iznajditeljev.

Predvsem je boleče dejstvo, da je od vseh prijavljenih patentov komaj 20 % iz organizacij združenega dela. Menim, da na to vplivata dva dejavnika: prvič, zbiranje in evidentiranje inventivnih predlogov, in drugič, priznanje in nagrajevanje. Zbiranje in evidentiranje predlogov je v večini tozdv slabo urejeno ali sploh neurejeno. Večina delavcev niti ne ve, komu naj prijavi svoj predlog. Največkrat ga posreduje svojemu nadrejenemu, ki predlog zavrne ali pa ga realizira brez največjega pompa, nemalokrat kot lastno idejo. Pri tem največkrat zavrne prijavitelja, da podjetje nima časa, da bi se ubadalo s takimi malenkostmi, kot so prijava, ocenjevanje in podobno. In ker prihajajo predlogi predvsem iz proizvodnje oziroma iz razvoja, se jih zavrne z »delajte« ali bolje v žargonu »mirkajte se proizvodnje in ne izgublajte časa s takimi malenkostmi, kot so prijave, kajti to nam ne daje kruha«.

Zaradi tega potencialni prijavitelji sploh ne prijavijo svojih inovacij, marveč jih enostavno realizirajo, za kar ve le skromen krog delavcev. Ob koncu obračunskega meseca, ko se izkaže prevelik dobiček, iščejo v oddelku krivca za to. V oddelku se zmanjša dobiček, čeprav je bil dosežen z inovacijo ali racionalizacijo, in življenje teče naprej. Težave v podjetju se pokažejo ponavadi ob koncu leta, ko prihajajo v podjetje različne ankete o inventivni dejavnosti. Treba je odgovoriti, koliko patentov, inovacij, racionalizacij in izboljšav je bilo v preteklem letu, in izpolnjevalec anketnega lista nima kaj vpisati. Prijav namreč ni bilo, čeprav se ve, da je bilo v tem letu realizirano toliko in toliko izboljšav in inovacij, ki niso nikjer registrirane.

Na drugi strani je zbiranje prijav največkrat urejeno tako, da se prijave zbirajo v splošnem sektorju, kjer za to delo ni nihče osebno odgovoren. Če pa je, ni strokovno sposoben oceniti kvaliteto določenega predloga. Komisije, ki so sestavljene bolj kot organi delavskega sveta, so strokovno zelo slabo oblikovane in ne znajo oceniti vrednosti prijave. Inovacijo sicer v svoji proizvodnji uveljavijo, vendar je ne posredujejo še patentnemu uradu, čeprav bi bilo to še kako potrebno.

Končno naj še poudarim, da je premalo naših delavcev in tehnikov seznanjenih s postopkom patentiranja, ki je tudi resnično preveč kompliciran. V vzhodnoevropskih deželah, še zlasti v DDR je skoraj vsak priročnik opremljen z osnovnimi načeli zakona o postopku patentiranja in z odstotkom dohodka, ki ga bo dobil prijavitelj za izkoriščanje patenta. Torej je vse urejeno z zakonom in ni prepuščeno nagrajevanje posameznim organizacijam, ki lahko vrednotijo inovacijsko delo vsaka po svoje.

Drugi problem je vprašanje nagrajevanja predlagateljev. To vprašanje ni urejeno, predvsem ni razčiščeno na relaciji: službena dolžnost — inventivnosti. Danes imamo menda vsi kar dober standard, zato ni tako pomembno denarno priznanje, pomembnejše je priznanje pred kolektivom in javnostjo, ki daje moralno zadoščenje. Največkrat pa še tega ni. Pri tem mislim predvsem na gospodarstvo, to se pravi na ozde in tozde. Poznam veliko podjetje, kjer je v pravilniku naslednje delilno razmerje pri inovacijah: delavec, mojster, inženir — 50, 30, 20 % od dohodka od realizacije je namenjenih za nagrado za inovacije. Seveda z motivacijo, da je inženir pač študiran človek, da ima večji umski potencial in večjo možnost za razmišljanje v službi, za kar je tudi plačan. Mojster ima primerno nižjo izobrazbo, malo manj časa za razmišljanje in temu primeren odstotek in končno delavec, ta mora delati, nima časa za razmišljanje, nima primerne izobrazbe in zato naj bi prejel 50 % od celotne inovacije.

To delo se razvija takole: celoten pregled je naredil inženir, skupaj z idejo. Torej je v inovacijo vložil največ, pod njegovim vodstvom se je ta realizirala v proizvodnji. Tudi riziko je v celoti njegov. V primeru neuspeha je on edini, ki je podvržen celotni kritiki. Če pa se podeli nagrada, je v tem primeru njemu dan najmanjši odstotek od te nagrade in najmanjše moralno zadoščenje.

V nekaterih podjetjih je to urejeno celo tako, da delavci, ki delajo kot razvijalci v razvojnih oddelkih, ne morejo dobiti za svoje inovacije niti materialnega niti materialnega priznanja. V večini primerov namreč pravijo, da je to njihova službena dolžnost.

Iz vsega povedanega se vidi, da je veliko nesoglasij med posameznimi tozdi in ozdi, tako v načinu prijavljanja kot v načinu nagrajevanja. Predvsem pri nagrajevanju je veliko nesoglasij. Zato menim, da bi bilo treba verjetno ali zakonsko ali samoupravno urediti za vse tozde enak postopek prijavljanja, enak način nagrajevanja in predvsem enak odnos na relaciji službena dolžnost — inventivnost. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Besedo ima tovariš Jože Ulčar, gospodarsko področje, 9. okoliš — Jesenice!

Jože Ulčar: Tovarišice in tovariši delegati! Zbor združenega dela Skupščine občine Jesenice in Skupščina Raziskovalne skupnosti Jesenice sta obravnavala inovacije kot pogoj gospodarskega in celotnega družbenega napredka.

Delegati so pri primerjanju razvoja raziskovalne dejavnosti v občini Jesenice s predlaganim gradivom za Zbor združenega dela in Raziskovalne skupnosti Slovenije poudarili, da je treba dati predlaganemu dogovoru o inovacijah pomembno mesto ter inovacije, izumiteljsko dejavnost in inovatorstvo organizirati tako, da postane integralni del proizvodnje.

V razpravi je bilo posebej poudarjeno, da podpiramo sprejem družbenega dogovora o inovacijah, k predlogu dogovora o inovacijah pa so se izoblikovala tale stališča, mnenja in pripombe:

K III. poglavju naj se doda še področje množične inventivne dejavnosti, saj ta dejavnost sploh ni zajeta, marveč je poudarjena le profesionalna raziskovalna dejavnost. Množično inventivno dejavnost bo treba razvijati tako, da se v ozdih sprejmejo samoupravni sporazumi oziroma pravilniki o izumih in tehničnih izboljšavah ter organizirajo ustrezne službe za varstvo družbene lastnine.

V V. poglavju, ki obravnava kadrovsko politiko, je poudarjeno predvsem usposabljanje profesionalnih raziskovalnih kadrov. Treba je dodati, da moramo vzgajati tudi organizatorje množične inventivne dejavnosti v organizacijah združenega dela.

Pri razpravi o inovacijah kot sestavini združenega dela so delegati ugotavljali, da je v Sloveniji z zakonom urejeno, da avtorske odškodnine niso del osebnega dohodka, marveč se krijejo iz materialnih stroškov. V praksi se večinoma dogaja prav nasprotno, čeprav na Jesenicah ugotavljamo, da za Železarno to ne velja.

Zato je treba poudariti, da avtorske odškodnine niso del osebnega dohodka. Poklicni raziskovalni delavec naj za svoje izredne dosežke na področju inventivne dejavnosti dobi ustrezno odškodnino, podobno kot delavec, ki presega normo. To naj velja tudi za inovatorje amaterje, saj novi zakon o inventivni dejavnosti ne razlikuje profesionalcev od amaterjev.

Še vedno ni povsem opredeljeno, kot je bilo na tem mestu že poudarjeno, kaj je službena dolžnost in kaj inovacija. Šele na osnovi natančne opredelitve bo možno zagotoviti pravno zaščito inovacij.

V Sloveniji smo doslej vlagali premalo sredstev v raziskovalno dejavnost. Za to bodo morali tozdi namensko združevati sredstva.

V skladu z navedenim smo delegati neposredno razpravljali o organizaciji inventivne dejavnosti v občini Jesenice, in sicer predvsem v Železarni in Iskri. V Iskri, TOZD Blejska Dobrava glede na to, da je v Iskri inovacijska dejavnost združena na nivoju združenega podjetja in da ima vsaka delovna organizacija profesionalnega referenta za inovacije in tehniške izboljšave, je ta služba dokaj razvita. V Železarni Jesenice je v množični inventivni dejavnosti udeleženo približno 6 % zaposlenih. Vsak tozd ima ustrezen samoupravni organ, ki se ukvarja s tem področjem. To je ali komisija ali odbor za racionalizacijo inovatorstva.

Na nivoju slovenskih železarn je to področje urejeno s samoupravnim sporazumom o raziskovalni dejavnosti. Vendar pri tem delegati ugotavljajo, da se dosežki Metalurškega inštituta Ljubljana premalo upoštevajo v proizvodnji. S profesionalno raziskovalno dejavnostjo se v Železarni ukvarjajo sodelavci raziskovalnega oddelka, ki je bil ustanovljen leta 1961, leta 1974 pa je bil registriran kot samostojna raziskovalna enota. Z raziskovalno dejavnostjo se ne ukvarja le raziskovalni oddelok, ampak sodeluje tudi laboratorij, ki spremlja proizvodnjo. Raziskovalni odelek organizira svoje delo v strokovnih teamih, kjer so delavci specializirani za posamezna področja, kot so proizvodnja jekla, vroča in hladna predelava in podobno. Letni plan dejavnosti raziskovalnega oddelka obsega 40 do 50 raziskovalnih nalog. Doslej raziskovalni programi niso bili v razpravi v tozdi, letos pa jih bodo obravnavali tudi vsi delavci v vseh tozdi.

Raziskovalni oddelok Železarne ni najboljše opremljen z raziskovalno opremo, zato bo treba nameniti več sredstev za nabavo osnovne raziskovalne opreme. Vsa naša proizvodnja in vsi tehnološki procesi so zajeti z regulativi, ki se v skladu z razmerami redno dopolnjujejo. Vsako leto se poda poročilo o praktični vrednosti raziskovalnih nalog. V preteklem obdobju je bilo doseženih največ praktičnih rezultatov na teh področjih: priprave vložkov za plavž, izboljšanje proizvodnje naravnih jekel, valjenje vložkov za hladno predelavo jekla in na drugih področjih. Gospodarski prihranek inovacij v Železarni Jesenice je precejšen, kljub temu pa so odškodnine manjše kot na primer v mariborski občini, kjer je manjši gospodarski prihranek.

Na podlagi povedanega lahko ugotovimo, da smo pravzaprav na področju raziskav in inovacij ustvarili določen napredek. Zdi se nam, da smo v minulih letih vendarle delali na inovacijah in tehniških izboljšavah in ne samo na raziskavah. Če sedaj — glede na celoten obseg te dejavnosti — primerjamo slovenske železarne, lahko ugotovimo, da so slovenske železarne v zadnjih 5 letih povečale obseg proizvodnje za približno 25 % in da so povečale asortiment svojih izdelkov z nad 80 novimi vrstami visoko kvalitetnih in plemenitih jekel, da ne naštevamo manjših izboljšav, pri čemer ta fizični obseg povečanja proizvodnje in povečan asortiment nista rezultat novih kapacitet. Vprašamo se lahko, kdo je potem tisti, ki prispeva k za 25 % povečani proizvodnji in k tako povečani kvaliteti, če moramo na drugi strani priznati, da v tem času nismo zbrali več kot tri inovacije.

Danes vsi ugotavljamo, da imajo slovenske železarne izdelan program raziskovalnega dela do leta 1980. Treba je hkrati priznati, da mnoge metalurške in druge organizacije združenega dela v Sloveniji v svojih programih razvoja niti z enim stavkom niso zapisale potrebe po raziskavah. Tudi glede kadrovske politike je prav, da povemo, da smo na tem področju precej siromašni. Prav bi bilo, da bi delovni strokovnjaki, ki so že delali v proizvodnji in v raziskovalnih centrih, idejo o nujnosti aplikativnih raziskav bolj uresničevali. Delegati podpiramo sprejem družbenega dogovora o inovacijah, pri čemer enotno ugotavljamo potrebo po širši inventivni dejavnosti, po njeni razširjenosti in iskanju načinov, kako vse to uresničiti.

Menimo, da ta inventivna dejavnost sicer živi, vendar je ne znamo pravilno prikazati ali ne najdemo pravilnega načina, da bi ji dali pravi pomen in pravo mesto. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Besedo ima tovariš Milan Starman, 32. okoliš, gospodarsko področje!

Milan Starman: Tovarišice in tovariši delegati, tovariš predsednik!

Zbor združenega dela Skupščine občine Ljubljana-Siška je na svoji 22. seja 28. 6. 1976 obravnaval predlog družbenega dogovora o inovaciji in k temu predlogu predlagal svoj amandma, ki ga podpiramo tudi delegati iz 32. okoliša za Zbor združenega dela.

Amandma je že prebral tovariš Šolc, kot tudi obrazložitev k temu amandmaju, zato menim, da ni potrebno, da ga še enkrat ponavljam.

Danes obravnavamo inovacijo kot posebno nalogo vseh družbenih dejavnikov, ki bi se morali vključiti na vseh delovnih mestih, tako v proizvodnji kot v drugih družbenih dejavnostih. Inovacije so še posebno potrebne našim organizacijam združenega dela zato, ker se naše slovensko gospodarstvo vključuje v tako imenovanem svetovnem prostoru med velike gospodarske grupacije, katerim je težko konkurirati, saj smo mnogokrat predragi. Izvažati pa moramo za vsako ceno. Posledica tega čutita naš domači trg in naš proizvajalec.

Inovacijska dejavnost in raziskovalna dejavnost sta se v preteklosti preveč zanašali na uvoz licenc in tehnologije, ki je bila včasih tudi že zastarela. Zato je nujno organizirati stimulatивно inovacijsko dejavnost, ki naj angažira vse tiste, ki lahko prispevajo k temu, da bo delo na tem področju racionalnejše in da bo večja tudi proizvodnja. Vendar ne z garanjem, marveč s tem, da uporabimo znanje vsakega zaposlenega v delovni organizaciji. Angažirati je

treba predvsem tiste, ki delajo na odgovornih delovnih mestih. Ti naj vestno zasledujejo vse inovacije in predloge za praktično delo.

Mislim, da je celotna inovacijska in raziskovalna dejavnost na pravi poti. Ta dejavnost bo dala rezultate samo takrat, kadar bomo vsi zaposleni odgovorno sodelovali v tem procesu, ki naj bo praktičen in stalen. Na tem področju imamo nedvomno neizčrpne možnosti, le uspeti moramo, da jih bodo uresničevali naši delavci in strokovnjaki.

Nujno pri tem je, da so v tem procesu vključene tudi univerze, vse raziskovalne dejavnosti, organizacije in vsi tisti, ki delajo na tem področju. Menimo, da v naših organizacijah v tem trenutku še nimamo takega sistema, ki bi dajal najboljše rezultate. To pa zaradi tega ne, ker delavcev in strokovnjakov še nismo uspeli organizirati tako, da bi dajali take rezultate svojega dela, ki bi dajali celotnemu našemu gospodarstvu takšne rešitve, ki jih potrebuje naše gospodarstvo, seveda ob uporabi domačih materialov in moderne tehnologije. Vendar mislim, da si moramo prizadevati predvsem za to, da uporabljamo domačo tehnologijo, ki mnogokrat še ni zastarela. V tistih primerih, ko domače tehnologije nimamo, naj jo uvozimo.

Omenil bi še tuje licence in tuja imena naših proizvodov. Mislim, da bi bilo prav, da se tudi slavisti za to vprašanje malo bolj zanimajo, saj Slovenci nismo jezikovno tako revni, da bi morali uporabljati tuja zveneča imena, saj imamo mnogo lepih domačih izrazov. Hvala lepa.

Predsednica dr. Aleksandra Kornhauser: Besedo ima tovariš Miloš Komac, ki želi razpravljati o inovacijah s praktičnimi izkušnjami. Tovariš Komac je delegat v Raziskovalni skupnosti. Prosim!

Miloš Komac: Tovariši delegati in tovarišice delegatke! V razpravi o uvajanju inovacij bi želel prikazati nekaj izkušenj, zbranih na podlagi dela skupine raziskovalcev Inštituta Jožef Stefan, ki že vrsto let sodeluje z gospodarstvom. Kot je znano, so do podobnih izkušenj prišli tudi v drugih skupinah v našem inštitutu in tudi v drugih raziskovalnih organizacijah. Zato menim, da te izkušnje lahko v določeni meri posplošimo.

V določeni meri lahko ugotovimo, da so potrebni nekateri osnovni pogoji. Predvsem mora imeti delovna organizacija s področja gospodarstva definirane cilje in definiran razvojni program. Ima naj tudi lastno razvojno skupino, ki je sposobna uresničiti določene cilje.

Za reševanje kompleksnih problemov, kot je na primer uvajanje novih proizvodov, je treba izkoristiti znanje ekipe, ki pozna področje dejavnosti delovne organizacije, predvsem pa razpolaga z znanjem na tem področju, kar pomeni, da ima tudi usposobljene kadre. Take ekipe so v profesionalnih raziskovalnih organizacijah v inštitutih. Poudariti je treba, da zahteva inovacijski proces interdisciplinarni pristop. Glede tega vidimo prednost velikega inštituta, ki že sam razpolaga s strokovnjaki različnega profila, tudi takih dejavnosti, ki neposredno niso vezane na predmet inovacije, jo pa s svojim znanjem, pridobljenim ob fundamentalnih raziskavah, izpopolnjujejo in dopolnjujejo.

Vlaganje družbe v različne osnovne raziskave in vzgojo kadra se torej na tak način vrača nazaj. Najugodnejše je formiranje mešanih teamov, s strokovnjaki gospodarske in raziskovalne organizacije. Mešani team opravlja vrsto funkcij, predvsem lahko zajame celotni inovacijski proces. Poleg medsebojnega usklajevanja znanja in vzgoje kadrov omogočajo mešani teami najbolj racio-

nalno izvedbo raziskave ob stalnem upoštevanju ekonomskega faktorja in objektivnih možnosti proizvajalca. Tak pristop je omogočil v zadnjih letih vrsto inovacij, ki so plod skupnega dela strokovnjakov Inštituta Jožef Stefan in na primer strokovnjakov Iskre. Omenil bi nekaj takih primerov: denimo uvedba proizvodnje kondenzatorjev na osnovi domače tehnologije in patentov, uvedba proizvodnje potenciometrov na keramičnih substraktih in podobnem — tukaj velja omeniti vlogo kredita za inovacije, ki so ga omogočile Raziskovalna skupnost Slovenije in tudi banke, dalje uvajanje proizvodnih orientiranih magnetov na osnovah lastne tehnologije, uvajanje proizvodnje porcelanskih substratov za upore profesionalne kvalitete, uvedba proizvodnje novih keramičnih mas za izdelavo kondenzatorjev, uvajanje proizvodnje spremenljivih uporov, uvajanje proizvodnje elementov itd. To je samo nekaj teh primerov.

Doseženi uspeh je posledica tudi nekaterih posebnih okoliščin. Proizvodni program Iskre namreč že vrsto let temelji na domačem razvoju in raziskavah. Na drugi strani pa je Inštitut Jožef Stefan z močno razvitim fundamentalnim znanjem in interdisciplinirano sodelovanjem. Njuno sodelovanje traja že vrsto let.

K uspešni uresničitvi je bistveno pripomogla Raziskovalna skupnost in prej SDK s financiranjem fundamentalnih raziskav, ki so se v taki ali drugačni obliki izkazale kot potrebna baza za realizacijo aplikativnih nalog, ki jih je financirala oziroma sofinancirala Iskra. S tem je dovolj jasno in nedvoumno prikazana tudi osnovna finančna konstrukcija. V tej točki vidimo oporo v zakonu o združenem delu, katerega osnutek je dan v razpravo. Konkretnije rečeno: v tistih točkah, ki govorijo o načinu pridobivanja dohodka, o svobodni menjavi dela in o prodaji storitev. Hvala lepa.

Predsednica dr. Aleksandra Kornhauser: Naslednji ima besedo tovariš dr. Miran Slajmer, ki želi razpravljati o situacijah raziskovalnega dela na področju družbenih dejavnosti. Ker je bilo doslej veliko poudarka na gospodarstvu, je prav, da slišimo sedaj še drugo stran. Prosim!

Dr. Miran Slajmer: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V imenu delegatov četrtega okoliša s področja socialno-zdravstvene dejavnosti bi želel opozoriti na nekatere razlike pri nagrajevanju in stimuliranju raziskovalne dejavnosti v neposredni proizvodnji, se pravi v gospodarski dejavnosti, in tisto na področju družbenega dela, ki zadeva naravoslovne in druge vede. Dokumenti, ki so nam predloženi, so namreč glede tega pomanjkljivi. Edino tovariš delegat iz Celja, ki je predstavljal sindikat, je nekoliko omenil razliko, vendar se ni poglobljal v posebnosti s stališča stimuliranja.

Jasno mi je, da je lažje formulirati in tudi dati predloge za stimulacijo raziskovalcev oziroma iznajditeljev na področju industrije oziroma na področju gospodarstva. Tak raziskovalec oziroma iznajditelj lahko svoje vloženo delo, če je kreditirano od banke v fazi razvoja in raziskave, kasneje ovrednoti s sprejeto tržiščno ceno. V strukturo te cene lahko vgradi svoje vloženo minulo delo in vložena sredstva svoje delovne organizacije. S tem povrne kredit banki in dobi nagrado za svoje delo. To lahko uresniči, če sklene sporazum, denimo o odkupu pri ceni, bodisi v obliki odkupa bodisi v obliki tantiem, ki jih lahko prejema še leta in leta. Vsak proizvod lahko da toliko in toliko odstotkov. Torej je to njihovo delo precej lahko ovrednotiti. Težje pa je stimulirati delo, ki ga ne moremo prodati neposredno na tržišču. Tako delo nima svoje direktne tržiščne cene, vsaj v našem sistemu ne. To so denimo medicina, naravo-

slovne vede, sociologija in ne vem kaj še; skratka vse družbene dejavnosti. Tu moramo prav zaradi tega, ker je zelo zapostavljena ta stimulacija, izhajati iz tega, da je mogoče le družbeno ovrednotiti tako delo, družbeno ga priznati, kot je na primer dodeljevanje nagrad sklada Boris Kidrič s sistemom recenzij strokovnjakov. Tako se le skozi družbeno priznано telo ovrednoti delo s področja družbenih dejavnosti. Dokler je v fazi razvoja in raziskave, seveda ne more dobiti drugega kot kredit. Pomaga se mu lahko z navadnimi načini, kot na primer s sredstvi, aparaturami in podobnim. Torej v tej fazi ne moremo storiti ničesar drugega. Ko je raziskava končana, ko pride izsledek v recenzijo, se šele lahko to delo družbeno ovrednoti. Ne na miligrame in grame, marveč približno. Na podlagi ovrednotenja sledi nagrada, ki mora imeti svoj sklad. To nagrado naj dobi sorazmerno tudi ekipa, ki je delala raziskave, torej organizacija, ki je vložila sredstva, in sami raziskovalci.

V tem smislu bi tudi želel nekaj predlagati, kar pa ni amandma. Imamo družbeni dogovor o inovacijah v točki 11, ki se glasi takole: »Spodbujali bomo krepitev vseh inovacijskih kapacitet, predvsem tistih za potrebe neposredne proizvodnje ter usmerjali delo« in tako naprej. Jaz ne bi rekel »predvsem«, marveč bi dejal: »kakor tistih za potrebe neposredne proizvodnje tako tudi tistih s področja družbenih dejavnosti«. Tudi v stališčih bi na koncu točke 2 dodal 3. alineo ali na koncu druge alinee dodal besedilo: »Merilo za spodbujanje in stimulacijo raziskovalnega dela na področju družbene dejavnosti naj bo družbeno ovrednoteno in strokovno priznано delo.«

Predsednica dr. Aleksandra Kornhauser: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Miloš Kobe kot delegat Raziskovalne skupnosti!

Miloš Kobe: Tovarišica predsednica, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da povem nekaj misli o stališčih in odnosih do inovacijskih procesov v elektroniki, ki šteje med tako imenovana propulzivna področja in katere glavni proizvodni predstavnik v Sloveniji je danes Iskra.

Znano je, da je prav za to stroko značilen bliskovit tehnološki razvoj, ki ima za posledico progresivno zastarevanje tovrstnih izdelkov, ki tehnološko in tržno živijo le kakih 4—5 let. Za leto 1980 pa realno predvidevamo, da bo njihova povprečna doba le še 2—3 leta. V Iskri mislimo, da je zato na dlani zaključek, da moramo ob upoštevanju počasnosti naše inovacijske poti od ideje do proizvodne realizacije skrbeti za to, da bo inovacijski proces permanenten in ne občasen ter da bo neločljiv sestavni del reprodukcijskega procesa. Takšno principialno izhodišče logično poraja vrsto praktičnih zaključkov, ki jih v Iskri še posebno intenzivno zastopamo.

Prvič je to podpora stališčem o uvedbi obvezne razvojno-tehnološke amortizacije, ki mora prav povsod, tudi na programsko še tako neproblematičnih področjih in tudi pri propulzivnih panogah postati sestavni del cene izdelka ali storitve. Taki amortizaciji bi lahko rekli tudi zagotavljanje enostavne tehnološke reprodukcije, ki mora predvsem tehnološko obnavljati in pospeševati obstoječe ali iz njih organsko izhajajoče proizvodne programe, torej zagotavljanje tega, čemur pravimo spremljajoči razvoj.

Drugič, menimo, da je značilnost propulzivnosti razvoja elektronike ravno v novih tehnologijah in programih, ki so zasnovani na bistveno novih dognanjih fizikalnih in sistemskih ved, ki skorajda nimajo pravih predhodnikov v dosedanjih klasičnih proizvodnih programih polpreteklega obdobja. Za uvedbo

le-teh smo mnenja, da moramo doseči združevanje sredstev iz dohodka vseh temeljnih organizacij združenega dela Iskre, saj pomenijo te nove tehnologije — naj omenim le mikroelektroniko in računalništvo, novo bazično infrastrukturo za vso elektroindustrijo in tudi za mnoga področja izven nje.

Takšna združena sredstva predstavljajo sredstva za, lahko bi rekli, razširjeno tehnološko reprodukcijo.

Tretjič. V Iskri menimo, da prej omenjena nujnost inovacije kot bistvene sestavine družbene reprodukcije opredeljuje tudi družbenoekonomski položaj raziskovalne dejavnosti v združenem delu. Menimo, da je pri tem še mnogo nejasnosti, predvsem kar zadeva vprašanje, kaj je vrednost raziskovalno-razvojnega dela in kdaj se ta lahko opredeli. Zastopamo stališče, da je vrednost tega dela v resnici izrazljiva šele na koncu reprodukcijskega procesa, ko je razvit proizvod tudi proizvodno in tržno realiziran. Vsakršna vmesna ločnica ali kot bi temu rekli, fakturni prag med razvojnim delom in proizvodno realizacijo njegovega rezultata je družbenoekonomsko nelogičen. Koliko je lahko na primer vredno vloženo delo pri raziskovalnih razvojnih projektih, ki niso našli svoje proizvodne realizacije? Raziskovalno delo samo — vsaj v naših razmerah — ne more v svoji ceni zajeti svoje izredno visoke rizičnosti.

Odgovor na to lahko nudi le celovita dohodkovna povezava med raziskovalno-razvojno dejavnostjo in proizvodnjo, pri čemer mora biti raziskovalec dohodkovno zainteresiran, da se raziskovalni rezultati tudi proizvodno in tržno realizirajo, prav tako mora biti zainteresiran proizvajalec s stališča dohodka za vlaganje v perspektivno raziskovalno dejavnost za jutrišnjo in pojutrišnjo proizvodnjo. Če pa oboje postavimo kot ločena ekonomska podsistema z vmesnim fakturnim pragom, nam kaže vsa naša polpretekla zgodovina, da si vsaka od obeh sfer ustvari, kot biološka celica po delitvi, objektivno manjkajoči del kompletnega reprodukcijskega procesa: razvojna institucija si uredi proizvodnjo, proizvodnja pa si organizira svoj razvoj na novo. V Iskri menimo, da je takšna inovacijska dohodkovna odvisnost vsaj v elektroniki mnogo pomembnejša od surovinske in dobaviteljske dohodkovne povezave, kar je posledica preprostega dejstva, da je in bo temeljna surovina v elektroniki zanje. Prav tako menimo, da moramo pričeti z iskanjem rešitev za trajne dohodkovne povezave tudi s številnimi raziskovalnimi institucijami, kjer danes prevladujejo še fakturni in pogodbeni odnosi.

Četrtrič. Rad bi opozoril, da v Iskri vidimo glavno oviro za hitrejši prodor inovacijskih procesov v naše gospodarstvo predvsem v pomanjkanju kadrov oziroma v neustrezni kadrovski strukturi našega gospodarstva. Če inovacijski proces pojmuje kompleksno, pomeni, da ga morajo realizirati ne le vrhunski kadri, to je raziskovalni in tehnični voditelji v podjetjih, ampak tudi in predvsem širok krog realizatorjev, to so kvalificirani in visoko kvalificirani delavci, ki morajo biti zagreti za novo tehnologijo, da bi jo hitro sprejeli in da bi se čimprej otesli starih, tradicionalnih navad in utečenih poti. Ob tem ko kot osnovni steber razvoja Slovenije v prihodnjih letih deklariramo znanje, pamet, sposobnost, pa vse preradi pozabljamo, da je znatno nad 50 % zaposlenih brez vsakršne poklicne izobrazbe ali kot temu pravimo, nekvalificiranih in priučenih. Ta problem je še posebno aktualen v propulzivnih panogah. Menimo, da smo kot družba vse preveč brezbrizni do tega problema, saj se zadovoljujemo s formalno izobrazbo in končano takšno ali drugačno šolo in potem 20, 30 let ne terjamo od nikogar obvezne obnove tega znanja. Ob tako hitrih tehnoloških spremembah ne more biti izobraževanje prepuščeno le prosti

volji posameznika in njegova privatna stvar, marveč moramo zahtevo po trajnem izpopolnjevanju znanja vgraditi v vsako delovno mesto, v delovno dolžnost, sicer bodo ugotovitve, da je znanje vedno bolj odločilen dejavnik družbene reprodukcije, ostale samo deklarativna fraza.

V propulzivnih strokah je še posebno paradokсно dejstvo, da imamo na voljo vse mehanizme, ki zagotavljajo obnovo orodij, strojev, instrumentov, celo njihovo obvezno amortizacijo, skoraj nikakršnih mehanizmov pa nimamo, da bi zagotavljali trajno in obvezno obnavljanje zastarelega znanja. V Iskri se zato zavzemamo za izgradnjo širokega sistema strokovnega dopolnilnega in specialističnega izobraževanja ob delu kot obvezne kategorije, in to na vseh zaposlitvenih nivojih. Tem prizadevanjem se morajo pridružiti tudi vse naše družbenopolitične akcije, ki naj za pridobivanje znanja ustvarijo tudi potrebno politično klimo ter znanju kot neizogibnemu pogoju našega celotnega družbenega napredka dajo tudi prioriteto in podporo.

Predsednica dr. Aleksandra Kornhauser: Hvala lepa! K razpravi se je prijavil tovariš Franc Čačovič, delegat v Raziskovalni skupnosti, ki želi razpravljati o prvi točki stališč!

Franc Čačovič: Tovarišice in tovariši! Govorili smo, da mora biti skrb za inovacije izražena tudi v družbenih dejavnostih, da mora biti množična, da mora biti sestavni del proizvodnega procesa, pravzaprav sestavni del dela vsakega delavca. Če gledamo tako, gre tukaj ne toliko za to, kar piše v stališčih v prvi točki: »načrtna skrb za inovacije terja«, marveč za načrtno prizadevanje za preobrazbo delavca proizvajalca in upravljalca v delavca ustvarjalca in upravljalca. Le tako formiran delvec se bo namreč lahko vključil v inovacijsko dejavnost. Zato menim, da bi bilo primerneje v prvi točki navedeno misel izraziti tako kot sem povedal. Hvala lepa.

Predsednica dr. Aleksandra Kornhauser: Hvala! Nadalje ima besedo tovariš Jože Oštir, delegat Zbora združenega dela, ki želi razpravljati o predlogu za dopolnitev člena 11 in 23. točke družbenega dogovora!

Jože Oštir: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Čeprav je tovariš Ponikvar lepo obrazložil napore sindikatov v celjski občini za poživitev inovacijske dejavnosti, vseeno menim, da je potrebno, da iz 1. okoliša posredujem nekaj misli, ki so bile dane včeraj tudi na skupni seji Zbora združenega dela Skupščine občine Celje in Raziskovalne skupnosti. Te misli so bile sprejete tudi od delegatov.

Več let že ugotavljamo, da smo po številu izumov in tehničnih predlogov na milijon prebivalcev skoraj na repu svetovne lestvice. Žalostna je ugotovitev, da se moramo pri nas pogovarjati na milijon prebivalcev, ker če bi si zamišljali številko 100, potem bi bilo to strahota. Nerazvita inventivna dejavnost je spodbudila Skupščino SFRJ, da je oktobra 1974 razglasila leto 1975 za leto napredka, tehničnih inovacij in varstva pravic industrijske lastnine. Razglasitvi je sledila živahna družbena akcija spodbujanja vseh oblik dejavnosti, ki bi lahko vplivale na oživitev in razmah inventivnih dejavnosti sploh in posebej v podjetjih, kjer je potreba, da se z racionalizacijo dela poveča storilnost in dosežejo pogoji za stabilizacijo gospodarstva. Prisotne bi obvestil, da je bil na skupni seji dan pregled vseh dogajanj v zvezi z inovacijami v občini Celje.

Za primer navajam samo dosežke v Železarni Štore. Doseženih rezultatov ne bom opisoval, ampak jih bom predočil s številčnimi podatki. V letih od 1965 do vključno 1974 je bilo v organizaciji združenega dela povprečno 9 predlogov na leto, najmanj nič in največ 12. V letu 1975 se je stanje bistveno izboljšalo, saj je dalo 84 predlagateljev kar 75 predlogov. Komisija za inovacije je imela obilo dela. Na 8 sejah je obravnavala 44 predlogov, od teh jih je 38 sprejela in 6 zavrnila. Od sprejetih je bilo v istem letu 23 realiziranih, kar je prineslo približno 500 starih milijonov dinarjev prihranka. Na osnovi tega so bile izplačane odškodnine v skupnem znesku približno 6 milijonov starih dinarjev.

Za tiste, ki razmišljajo, kako spodbuditi in organizirati inventivno dejavnost, pa bi dejal samo tole. Po načelu postopnosti, to predvsem poudarjam, moramo doseči v organizacijah združenega dela za razvoj inventivne dejavnosti primerno vzdušje, izvoliti organ, ki bi obravnaval predloge in določal odškodnine, sprejeti sporazum ali pravilnik o izumih in tehničnih izboljšavah, v večjih delovnih organizacijah sistemizirati delovno mesto analitika za inovacije, v manjših pa zadolžiti nekoga, da bo tehnično pripravljaj predloge po službeni dolžnosti in posvetiti skrb obveščanju kolektiva o dosežkih in problemih na področju inventivne dejavnosti. Vem, da ni mogoče predpisati za vse veljavnega pravila, vendar imajo vse poti k boljšemu le nekaj skupnega.

Tovarišice in tovariši! Menim, da je treba ob tej priložnosti spregovoriti neposredno tudi o problemih in pomanjkljivostih, ki hromijo hitrejši razvoj inventivne dejavnosti in s tem neposredno tudi stabiliziranje našega gospodarstva.

Kot prvi motivni vpliv naj navedem pomanjkljivo ločene sfere množične inventivne dejavnosti in znanstveno-raziskovalne dejavnosti v organizacijah združenega dela in izven njih. Praksa kaže, da je odnos med obema področjema nejasen in nedomišljen, kar pogojuje pogosto napačne razlage medsebojnemu izključevanju ali vzporednemu in nepovezanemu delovanju. V fazi razvoja inventivne dejavnosti mora biti jasno, da sta obe nujno potrebni, le da je ena profesionalna, druga pa usmerjena v mobiliziranje širšega kroga zaposlenih v inovacijske procese. Obe področji se stikata tam, kjer preseže rezultat dela raziskovalca pričakovane in zastavljene cilje, ker je treba tisto, kar je ustvaril, več nagraditi po veljavnem sporazumu ali pravilniku. Opredeljen odnos rešuje tudi stalno prisotne probleme, kaj je službena dolžnost in kaj inventivna dejavnost, ki se dodatno nagraduje. Zaradi jasnosti predlagam, da vsaj za določen čas prevzamejo skrb za spodbujanje množične inventivne dejavnosti sindikati, za razvijanje in spremljanje znanstveno-raziskovalnega dela v organizacijah združenega dela pa občinske raziskovalne skupnosti.

Potrebo po ustrezni klimi v organizacijah združenega dela sem že omenil. Trdno sem prepričan, da je prav od doseženega vzdušja, ki vključuje kompleksen odnos vseh družbenih in političnih dejavnikov ter predvsem vodstvenih struktur, odvisen razvoj inventivne dejavnosti. Graditev takega odnosa je odvisna v veliki meri od širše informiranosti vplivnih dejavnikov. Skoraj ni mogoče, da bi nekdo nasprotoval dejavnosti, ki prinaša koristi, pogosto tudi brez vlaganj in je deležna posebne pozornosti v industrijsko razvitem svetu, če je v osnovi informiran o ciljih družbene akcije. Povsod je tako, da mora kljub temu pobudo nekdo le dati, to pa je lahko sindikat, vodstvo organizacije združenega dela ali drugi.

Ker so že in bodo o drugih problemih še govorili drugi razpravljalci, mi dovolite samo še nekaj misli o družbenem dogovoru o inovacijah. Ne bom raz-

členjeval niti povzema, poudariti le želim, kako se ne moremo znebiti občutka, da so sestavljenci posvetili premalo pozornosti množični inventivni dejavnosti. Zaradi proklamirane in znane dejanske pomembnosti tega področja predlagam, da se dopolnijo naslednji členi, tako kot sledi:

Z razpravljalcem, tovarišem dr. Šlajmerjem, ki je govoril o družbenih dejavnostih, se strinjam. Predlagamo, da se prvi stavek člena 11 glasi: »Spodbujali bomo krepitev vseh inovacijskih zmogljivosti in drugih dejavnikov« in se nadaljuje: »spodbujali bomo krepitev množične inovacijske dejavnosti in drugih dejavnikov« in potem nadaljevanje s pripombami tovariša, ki je že prej dal tudi amandma.

K členu 23. Prvi stavek, ki pravi: »Organizirali bomo načrtno usposabljanje kadrov, predvsem raziskovalnih, ki bo omogočalo hiter« predlagamo, da se glasi: »Organizirali bomo načrtno usposabljanje kadrov za raziskovalno delo in organiziranje in vodenje množične inventivne dejavnosti, ki bo omogočalo hiter« in tako naprej kot je zapisano.

To sta predloga, o katerih prosim, da se pogovorimo. Hvala lepa.

Predsednica dr. Aleksandra Kornhauser: K besedi se je prijavil tovariš Mateja Ignjatović, ki bo v imenu Zveznega sveta leta tehnoloških inovacij in zaštite industrijske lastnine spregovoril o tem, kako je treba razvijati inovacije kot sestavni del združenega dela!

Mateja Ignjatović: Poštovano radno predsedništvo, drugarice i drugovi delegati! Sa osobitim zadovoljstvom uzimam riječ u današnjoj razpravi i želim da izrazim zadovoljstvo zbog toga što nakon godinu i pol dana jedne izuzetne društvene aktivnosti, posvećene problematici stvaranja društvenih uslova za razvoj inventivne delatnosti razgovaramo o ostvarivanju onog cilja zbog koga je ova društvena akcija i pokrenuta, to je menjanje društvenog odnosa, koji je u pretekloj vremenskoj periodu usporavao, kočio ili zadržavao razvoj domaće inovacijske djelatnosti.

Mislim da današnja razprava, pogotovo način priprema za današnju razpravu, izrazito pokazuju da se u ovoj republici na ovom području mnogo što šta promenulo od perioda kada su prve inicijative u republici pošle da se pokrene jedna društvena akcija; mislim na period od 1971. godine i prvog savetovanja, koje je bilo organizovano u Mariboru.

Mnogi od govornika pomenuli su da se danas sve manje govori o potrebi, a više o pravim problemima i rezultatima. Upravo je to ono što izražava kvalitet promena, i mislim da je sama ta činjenica obavezujuća da se u narednom periodu, pogotovo što u našoj zemlji na ovom području ni ujednačenih uslova i iskustava do kojih se dolazi i do kojih se došlo u Sloveniji, uz puno sinhronizovano angažiranje svih društvenih snaga prenosi u druge sredine.

Mislim, da nam sama činjenica da razgovara najviši samoupravni organ u republici sa skupštinom za naučno istraživački rad odražava još jedan kvalitet više, koji se, pre svega, vidi u tome da jedan vakuum, koji je postajao i koji je živio vremenom kao izraz upravo tih nepovoljnih odnosa između povezanosti proizvodnih procesa i naučnoistraživačkog rada, počinje da prevazilazi na jedan nov samoupravni način. I to je onaj kvalitet koga stvarno treba negovati, dalje razvijati i podržavati.

Tako je godina i pol dana relativno kratak period, ja bih izkoristio ovu priliku da istaknem činjenicu afirmacije koja je nastala u uslovu traženja

najpovoljnijih i rekao bih najoptimalnijih rešenja kako se organizovati. Mi smo, i u periodu pre nego da proglasimo 1975. godinu za godinu inovacija, bili došli do jednog oblika organizovanja, za koga smo smatrali da može pokrenuti sve subjektivne društvene snage u našem samoupravnom društvu za razvoj ove djelatnosti.

Mislim da danas nakon godinu i pol dana možemo konstantovati da je taj uslov položio ispit i da se konačno afirmisao. Otuda vidim i izuzetno važan zadatak, rekao bih i izuzetno važnu činjenicu, da se danas razpravlja o jednom društvenom dogovoru, koji će i u narednom periodu obezbediti takav adekvatniji model međusobnih obaveza koje bi se morale u narednom periodu izvršavati da se ova djelatnost razvija u kontinuitetu i da ne doživi sudbinu nekih ranijih akcija, o tome je ovdje danas govoreno, da dakle ne dobije karakter kampanjske reakcije.

Ja mislim da su se danas ispoljili svi uslovi da se to može dogoditi. Postojanje odbora za inovacijske djelatnosti, od osnovnih organizacija i regiona do republike i federacije, stvarno realizuje onaj deo obaveza, za koje u društvu postoji. Mi očekujemo da su saznanja do kojih se dosada došlo i prvi rezultati, koji su postignuti, dosta dobri, ali da su još uvijek daleko ispod onoga što se u našim uslovima, sa prednostima koja pruža samoupravno socialističko društvo, može postići. I, to je ono zbog čega mislim da i u ovoj republici i u drugim sredinama moramo uložiti još više napora da praktično postignemo veće rezultate.

Danas je bilo dosta govora i dosta sugestija; ja mislim da će zaključci koje ovaj skup bude doneo poslužiti za dalju intenzifikaciju aktivnosti. A, ono što oduševljava — to je spremnost, to je kreativnost, koja se unosi u dogovor.

Delegacija Slovenije u Savetu godine tehnoloških inovacija u proteklom periodu dala je svoj puni doprinos. Mi s pravom očekujemo, da će taj doprinos biti i veći i snažniji i zato mi dozvolite da vas u ime ovog saveta godine tehnoloških inovacija i u ime njegovog predsednika Mike Špiljaka, čije pozdrave i želje za nove uspehe prenosim, i u svoje ime pozdravim i zaželim još više uspeha, još više rezultata, još više saradnje.

Predsednica dr. Aleksandra Kornhauser: Tovarišu Ignjatoviću, podpredsedniku Zveznega odbora za inovacije, se v imenu vseh zahvaljujem za spodbudne besede, obenem pa ga naprošam, da bi tisto točko, ki je o sklepih označena pod številko 8, to je prenos naporov in stališč na zvezni nivo, prenesel Zveznemu odboru z našo željo, da bi jih seveda na zveznem nivoju čimprej začeli skupaj usklajevati in jih bogatiti.

K razpravi se je prijavil tovariš Bogomil Koželj, delegat v Raziskovalni skupnosti Slovenije. Želi govoriti o splošnih pogojih in o problematiki raziskovalnega dela v Sloveniji. Je delegat s področja Gorenjske iz Občinske raziskovalne skupnosti v Kranju.

Bogomil Koželj: Dragi delegati! Že takoj v začetku lahko pregledamo učinkovitost naše znanstveno-raziskovalne sfere. Če analiziramo tisto, kar so govorniki že podčrtali, da imamo komaj 50 patentov na milijon ljudi oziroma 1000 patentov na leto, vidimo, da smo močno v zaostanku za industrijsko razvitiimi deželami. Če to še malo drugače pogledamo, vidimo, da imamo na milijon ljudi v Sloveniji in Jugoslaviji le 900 publikacij na leto. To je pa dvakrat manj kot v znanstveno razvitih deželah. Za en patent pri nas je treba 18 strokovnih

člankov, v svetu, kjer je popreček vzet za milijardo ljudi, pa je treba nekaj nad 6 člankov za en patent.

Te številke brez komentarja ne povedo veliko. Imamo lahko zelo kvalitetne članke, lahko tudi z visoko znanstveno vrednostjo, toda ob tem imamo mogoče našo znanost nepravilno usmerjeno, ne v smer inovacij. Konec koncev samo tehnično področje v glavnem lahko daje patente in izume. Zato bo potrebna večja soodgovornost podpisnic, ne samo Raziskovalne skupnosti Slovenije, temveč najbrž tudi Izobraževalne skupnosti, saj se tam ugotavlja, da je prevelik vpis na netehnične šole. Torej se mora tudi izobraževalna skupnost vključiti v proces inovacij.

Druga stvar, ki jo moramo tudi kritično pogledati, je stopnja rasti. V Sloveniji ta stopnja pada. V nerazvitih deželah gre pri tem v glavnem za zaposlovanje, v glavnem za prestrukturiranje prebivalstva, v tehničnih deželah pa gre to na račun nove proizvodnje. Tu nekje smo tudi mi; samo na neki prelomnici razvoja, ko ne moremo več zaposlovati nove delovne sile, ker je nimamo. Za vsako novo delovno mesto, ki ga odpremo, moramo pripraviti tudi 50 milijonov S din za stanovanje. Sredstva, ki gredo za stanovanje nekvalificiranega delavca, bi bilo mogoče preusmeriti v bolj opremljeno delovno mesto, z več avtomatizacije, z več mehanizacije.

Pogoj za konkurenčno sposobnost podjetja je, da ima hiter tempo inovacij. Ta čas je pri nas predolg. Dolg je tako kot čas uvajanja nove proizvodnje oziroma inovacij, se pravi od odkritja procesa do patentiranja in do tržno zrelega artikla. To traja pri nas 5 do 6 let, v svetu pa se je inovacijski čas zmanjšal na 6 mesecev. Ta čas bi se moral skrajšati vsaj na eno leto, kajti 20 % artiklov vsako leto zastari. Če tega parametra nimamo vgrajenega v sistem, bomo kljub inovacijam vedno zastareli.

Druga skupina problemov, ki ni tako nepomembna, je v zvezi s tehničnimi informacijami. Te so za razvite velikega pomena, za nerazvite pa prav malo pomembne, ker nimajo možnosti, da bi jih realizirali. Večina nerazvitih dežel pošilja svoje kadre najprej se učiti, potem pa dejansko na najbolj nerazvita področja, na tista, ki jih hočejo razviti. Tudi pri nas bo treba na določen način vzbuditi interes ali pa prisiliti mlajše ljudi, da bodo šli na Tolminsko, v Belo krajino, na Kozjansko in v Prekmurje; da ne bo agronom hodil v Ljubljano hišo zidat, namesto da bi ostal pri sladkorni pesi ali pa vzgojil novo marelico na ajdovskem področju. Te stvari bo treba urediti. Del tega je moralnega značaja, del pa materialnega.

Družbeni dogovor o inovacijah zavezuje tudi občinske raziskovalne skupnosti kot del Raziskovalne skupnosti za pravilno razvojno politiko v podjetjih, ki je sestavni del gospodarske politike občine. Področne raziskovalne skupnosti, ki so dvodomne, naj bi bile parlament in koordinacija med porabniki in izvajalci.

Nasprotno pa bi morali imeti inštituti in univerze posebne naloge. Inštituti bi morali biti posredovalci tehničnega in znanstvenega napredka v svetu. Morali bi tudi vedeti, kaj vse rabimo za naprej in ne samo za danes. Univerze pa bi morale biti vir teoretičnega značaja; to se pravi, da bi se bazično raziskovanje moralo razvijati na univerzah. Seveda pa bi morale imeti tudi nalogo vzgajati znanstveni in raziskovalni kader in organizirati podiplomski študij prav v smeri raziskovalnega razvojnega dela.

Še eno stvar bi bilo mogoče dobro doumeti: pri znanstvenem delu imamo sklad Borisa Kidriča. Kriteriji so postavljeni včasih dokaj medlo in niso povsod enaki. Gotovo je na prvem mestu pri vseh, ki dobijo denar za raziskavo, da

delo objavijo. Samo znanost in znanstvena sfera lahko da mnenje, kakšno je znanstveno delo. Pogrešamo pa znanstvene recenzije in objavo tistih instrumentov, ki bi objektivizirali vrednost raziskovalnega dela.

Predsednica Aleksandra Kornhauser: Prijavljenih je še 5 razpravljalcev. Želja je, da bi vsi razpravljali pred odmorom, ker bo tedaj morala naša komisija izpopolniti sklepe in stališča v skladu z razpravo. Zato bi prosila, da bi bili razpravljalci čim bolj koncizni. Seveda to ne omejuje njihove razprave; želeli bi le pripeljati razpravo tako daleč, da bi lahko naša komisija delala in da bi delegati dobili zaslužen odmor.

Besedo ima tovariš dr. Stojan Pretnar, ki želi govoriti o pomenu patentne dokumentacije in o pomenu razlikovalnih znakov!

Dr. Stojan Pretnar: Tovarišice in tovariši delegati! Dve točki sem najavil v svoji razpravi: prva je pomen, vloga in funkcija razlikovalnih znakov, ki sodijo v širši okvir tako imenovane industrijske lastnine, katere varstvo je prav tako razglašeno v naslovu leta inovacij, tako v zveznem kot tudi republiškem merilu. Druga je namenjena patentni dokumentaciji.

Najprej bi govoril nekaj o pomenu, vlogi in funkciji patentne dokumentacije. Kot izhodišče za svoja izvajanja jemljem ugotovitve v predloženem dokumentu na prvi strani spodaj, da daje danes znanstveno-tehnična revolucija pečat vsemu dogajanju v svetu ter ustvarja pogoje za doslej nesluteno rast proizvodnih sredstev in s tem družbenega bogastva. Smer in vsebina naših lastnih ustvarjalnih naporov je nakazana tukaj; če hočemo resnično dati svoj prispevek k temu, kar imenujemo, dostikrat neopredeljeno, mednarodno delitev dela, potem je to tisto področje, pri katerem je treba to pokazati, tudi iz daljnosežnih političnih vidikov, zlasti glede na manj razviti svet.

Če to vemo, potem moramo nadaljevati s konstatacijo, da se rezultati znanstveno-tehnične revolucije kažejo letno v prek 400 tisočih novih izumih, ki pa se patentirajo skoraj v 800 tisoč primerih. Zaradi tega je postalo sestavni del in kategorični imperativ vsakega raziskovalnega in inovacijskega dela predvsem to, kje smo in kam plovemo. To se pravi, da moramo imeti kompas za našo lastno ladjo, da jo usmerimo v oceane svetovnega tehničnega ustvarjanja.

Ta kompas in to vsebino nam daje samo izdelan dokumentacijski mehanizem. Namenoma trdim, da je to že pravi pravcati internacionalno urejen mehanizem patentne dokumentacije. Danes so mednarodne organizacije in visoko razviti nacionalni patentni uradi, ki imajo do vrha razvito patentno dokumentacijsko službo. Ti uradi jo uporabljajo predvsem za to, da predvsem sami lahko ugotavljajo, ali patentna prijava, ki jo nekdo predloži, izkazuje res neko novo ali pa že davno zastarelo tehnologijo. To je administrativna stran, pri čemer naj takoj povem, da se v te nove naloge in nove perspektive vključuje tudi naš zvezni zavod za patente, ki pa po dosedanji strukturi, tudi kadrovske, tem zahtevam tekočega evidentiranja svetovne tehnologije za enkrat žal ne ustreza. Ne toliko po lastni krivdi, kot zaradi zanemarjanja naših zveznih organov v vseh desetletjih po vojni.

Ce se vrnem na patentno dokumentacijo, bi hotel najprej povedati, da smo v svetovnem ustvarjalnem potencialu zelo malo prisotni: daleč daleč pod enim odstotkom vseh ustvarjenih izumov v svetu. Zato velja za nas enako kot za kogarkoli, ki se ukvarja z vključevanjem v znanstveno-tehnično revolucijo,

da nam to mora biti vodilo tudi pri planiranju in da mora vsakdo točno vedeti, v kaj vlaga sredstva za morebitne nove rešitve.

Inovacijsko delo je nujno povezano s tekočim informiranjem o tem, kaj se v svetu uporablja, hkrati pa je to tista neizčrpna zakladnica svetovnega tehničnega fonda, ki ga lahko nemoteno izkoriščamo. V svetu se danes izdaja za novo izume približno 350 tisoč patentov. Če od teh odštejemo 1000 patentov v Jugoslaviji, pomeni, da vsako leto lahko izkoriščamo na našem terenu 349 tisoč patentov, ki so v svetu znani. Zato je teoretični, pa tudi ekonomski pristop k inovaciji v svetovnem merilu samo ta, da mora biti lastna ustvarjalnost vedno hkrati povezana z ustvarjalno uporabnostjo tega, kar ves svet ustvarja. To pa seveda terja izredno intenzivno dokumentacijsko službo.

Meni je v veliko zadoščenje, da vam lahko kot predsednik Sveta za informacijski center pri Raziskovalni skupnosti Slovenije poročam, da smo že dosegli tako stopnjo, da lahko s službo, ki jo je razvil ta center, v najkrajšem času pokrijemo vse potrebe naših posameznih gospodarskih področij. Hkrati smo najbrž že tudi sposobni, da to službo razširimo tudi na širše jugoslovansko nacionalno področje. Brez izgrajevanja patentne informacije, ki je tudi za vsako posamezno gospodarsko organizacijo tako potrebna kot računovodstvo, si resnega nacionalnega inovacijskega procesa in inovacijskih naporov ne moremo predstavljati.

Drugi del moje razprave se nanaša na tako imenovano industrijsko lastnino. Rabim izraz »industrijska lastnina«, ki povzroča mnoge zmede pri marsikom, ki ni jurist. V svetu poznajo ta izraz tudi ekonomisti in sociologi. Gre za močno zastarel pojem, ki smo ga podedovali iz zakonodaje velike francoske revolucije. Ta je rekla, da ima izumitelj na podlagi podeljenega patenta »industrijsko lastnino« na svojem izumu.

Ta izraz je ohranjen, vsebinsko ima pa drugo. To ni lastnina, najmanj tista, ki bi bila vezana izključno na industrijo. Po Pariški konvenciji, na katero smo tudi mi vezani, ker smo njeni podpisniki, ne gre samo za izume in njihovo juristično varstvo, temveč tudi za varstvo distinktivnih znakov, to je znakov za razlikovanje blaga, pa tudi za zatiranje nelojalne konkurence. Logika povezovanja teh različnih kategorij pod eno streho skupnega pojma industrijske lastnine je na prvi pogled nerazumljiva, je pa globoko utemeljena v ekonomiki. Vsaka inovacija je sestavni del proizvodnega procesa in ima predvsem namen, da se realizira in ovrednoti na trgu. To pa je mogoče le na ta način, da dobi vsak produkt, pa naj bo to posamezna vrsta blaga ali pa posamezna vrsta storitev, svojo individualizacijo. V poplavi novih produktov se je uveljavil izreden pomen tako imenovanih distinktivnih ali raziskovalnih znakov. To so blagovne in storitvene znamke, to so vzorci in modeli, to so označbe porekla blaga.

Nikar ne mislite, da so to ne vem kakšna teoretska vprašanja. Vsak od nas se z njimi sreča najmanj 5-krat na dan. Ko greste kupit zobno pasto, boste hoteli tisto znamko, ki jo ponavadi rabite. To še posebej velja v medicini in pri zdravilih. Če greste kupovat kravato, boste najprej pogledali, ali vam bo po vzorcu všeč. In če greste v gostilno, boste delali že močno razliko med ljutomerskim vinom ali pa dolenskim cvičkom, še posebej, če je iz Gadove peči. Prvo je znamka, drugo je vzorec, tretje pa je označba porekla.

Vsakdo, ne samo gospodarstvo, si želi zaščito teh artiklov. Če bomo sicer maso proizvodov povečali, ne bomo pa jih znali usmeriti na trg z njihovo označbo, bomo ostali močno na pol pota. Na žalost je naše gospodarstvo pokazalo naravnost neodpušljiv oportunizem v tem, ko lahkomiiselno zapravljamo

svoje lastne domače označbe in naravnost provincialno klečeplazimo pred tujimi označbami in s tem ožimo trg za domače proizvode.

Pri tem nosijo veliko družbeno odgovornost, zlasti v obrambi jezika tudi vsa naša sredstva javnega obveščanja, od radia in televizije do časopisov in tako naprej. O tem že imamo sklepe Socialistične zveze in mislim, da bi kazalo v tej smeri odločnejše ukrepati. V Franciji so na primer pred nekaj meseci izdelali poseben zakon o zaščiti francoskega jezika. Mislim, da bi kazalo tudi v našem prostoru razmišljati o takih ukrepih, da bi s svojim lastnim izrazom dajali ime tistemu, kar sami ustvarimo.

Predsednica dr. Aleksandra Kornhauser: Razpravljal bo tovariš Metod Dular, prav tako predstavnik Odbora za inovacije, ki bo govoril o medobčinskih odborih za inovacije!

Metod Dular: Tovarišice in tovariši delegati! Po predlogu stališč Odbora za inovacije SR Slovenije je potrebno postaviti organizacijsko mrežo po regijah, panogah in v republiki. Govoril bom o taki mreži v regijah. Tako kot naj se po družbenem dogovoru o inovacijah ustanovijo koordinacijska telesa, ki bodo vključevala in usklajevala delovanje vseh republiških družbenopolitičnih in strokovnih organizacij glede inovacijske dejavnosti, naj se tudi na medobčinski oziroma regijski ravni ustanove medobčinski ali regijski odbori za inovacije. V Ljubljani naj se poleg medobčinskega odbora formirajo tudi občinski odbori za inovacije, ker ima ljubljansko območje tako veliko število organizacij združenega dela.

Do sedaj so bili medobčinski odbori za inovacije formirani v vseh regijah, razen v dveh. V teh odborih so predstavniki glavnih družbenopolitičnih in strokovnih organizacij, zlasti pa medobčinskega sindikalnega sveta, ki skrbi predvsem za množično izumiteljstvo, novatorstvo in realizatorstvo. V tem pogledu so sindikati že izredno mnogo naredili in dosegli lepe uspehe, kot je to že povedala tovarišica Prinčičeva. Nadalje gre za občinske oziroma medobčinske raziskovalne skupnosti, ki med drugimi svojimi funkcijami skrbijo tudi za povezovanje in vključevanje raziskovalnih zmogljivosti v inovacijske procese v delovnih organizacijah in za sodelovanje pri raziskovalnih nalogah s strokovnjaki v praksi. Nadalje so medobčinski odbori Gospodarske zbornice Slovenije, ki skrbijo za stalno vključevanje inovacij v vsakodnevno poslovno prakso in poslovno politiko. Potem gre za medobčinske svete regij, ki s svojimi oddelki za gospodarstvo in plan predvsem skrbijo za to, da bodo v občinskih družbenih planih in planih organizacij združenega dela v občini oziroma regiji vključene inovacije kot glavni razvojni dejavnik v proizvodnji in v družbenih dejavnostih oziroma v skrbi za razvoj družbenega standarda.

V medobčinske odbore za inovacije so vključene tudi medobčinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva regije, nadalje medobčinski sveti Zveze komunistov Slovenije, nadalje medobčinski sveti Zveze socialistične mladine Slovenije, pa tudi predstavniki strokovnih organizacij regije, kot na primer Društva inženirjev in tehnikov, Društva ekonomistov, Društva pravnikov v gospodarstvu, Društva izumiteljev, Društva ljudske tehnike oziroma Zveze za tehnično kulturo in podobnih. Ponekod so tudi predstavniki še drugih organizacij, na primer samoupravne skupnosti za varstvo okolja, kot je to primer v Ljubljani, potem regijski zavod za izobraževanje, kot na primer v Novem

mestu, potem sredstva javnega obveščanja, Društvo mladih raziskovalcev v Kopru.

Struktura medobčinskih odborov naj se ravna po konkretni inovacijski problematiki in razpoložljivih potencialih v regiji. Koristno pa je, da v teh odborih sodelujejo tudi večje delovne organizacije, ki so glavni nosilci razvoja v občini oziroma regiji, kot na primer Iskra, Krka, Gorenje, Elektrovina in še mnogo drugih. Medobčinski odbori naj sodelujejo tudi po zaključku leta inovacij kot trajni nosilci oziroma organizirane sile za inovacije na medobčinski oziroma občinski ravni.

Dosedanje izkušnje v medobčinskih odborih za inovacije so pokazale, da je koristno usklajevati delo pri inovacijski problematiki vseh navedenih organizacij tako, da se s programom dela postavijo skupne naloge ter da si jih člani medrepubliškega odbora za inovacije med sabo razdelijo. Posebej je treba poudariti, da se bodo dosegli cilji večjega vključevanja inovacij v naš gospodarski in družbeni razvoj samo s skupnim sodelovanjem vseh navedenih organizacij, ker posamezne organizacije lahko le delno rešujejo problematiko in samo s svojega ožjega vidika. Zaželeno je torej, da delegati združenega dela in delegati Raziskovalne skupnosti Slovenije v svojih sredinah skrbijo, da bodo najsposobnejši raziskovalci, inovatorji in drugi strokovnjaki poleg delovanja v svoji organizaciji združenega dela aktivno sodelovali tudi v medobčinskem odboru za inovacije pri reševanju njegovih nalog.

Predsednica dr. Aleksandra Kornhauser: Še tretji član Odbora za inovacije ima besedo. To je tovariš Jože Jan, ki bo govoril o družbenem dogovoru o inovacijah in o stališčih glede inovacij v zvezi z osnutkom zakona o združenem delu!

Jože Jan: Cenjeni delegati! Rad bi opozoril na potrebo po uskladitvi družbenega dogovora o inovacijah s stališči, ki so bila izrečena. Predlagal bi, da se glede na pomen množične inventivne dejavnosti zamenjata v samoupravnem družbenem dogovoru o inovacijah člena 11 in 10 in da se pri tem upoštevajo klavzule, ki jih je mnogo govornikov predlagalo glede množične inventivne dejavnosti.

Nadalje predlagam, naj bodo eden od nosilcev te naloge tudi sindikati, ne samo Gospodarska zbornica Slovenije in Raziskovalna skupnost Slovenije. To pa zato, ker so sindikati s svojo sindikalno listo v več etapah nakazali to pot in ker mislim, da bodo tudi v bodoče direktno v gospodarstvu zelo učinkoviti. O množičnem inventivnem delu je bilo že dosti rečeno. Če se inventivno delo dobro razvija, potem tudi rezultati ne izostanejo. Če pride na 50 tehničnih izboljšav, ki so sprejete v proizvodnjo, 1 izum, je to že dobro razmerje.

Pri točki 24 predlagam, da se med nosilce izobraževanja vključijo tudi sindikati, pri katerih že drugo leto teče izobraževanje v tečajih in seminarjih, kjer so že formirali organizatorje množične inventivne dejavnosti v delovnih organizacijah. Ta vrsta izobraževanja se bistveno razlikuje od formiranja patentnih inženirjev, organizatorjev, managerjev industrijske lastnine ter je z njo sorazmerno hitro mogoče doseči usmeritev. Izdana je tudi knjiga »Inventivna dejavnost v združenem delu«, ki bo rabila kot skupno izhodišče in vodilo za enotno organizacijo dela.

Končno bi k IX. točki predlagal, da se prenese tudi v družbeni dogovor tista točka iz stališč, po kateri bo družbeni dogovor obvezoval vse nosilce, da se povezujejo v državi z ostalimi republikami in pokrajinama.

Še nekaj besed bi povedal o zakonu o združenem delu, čeprav je bilo danes o tem že večkrat govora. Po predlogih, ki so prišli iz Zveznega sveta za inovacijo, je inventivna dejavnost že precej vključena v zakon o združenem delu, česar doslej naša zakonodaja ni urejala. Osnutek zakona o združenem delu torej zajema inventivno dejavnost že precej dobro. Zato bi bilo prav, da v javni razpravi o zakonu ne bi pozabili na inventivno dejavnost ter poslali svoje predloge in mišljenja Odboru za inovacije.

Naloga vseh organov, zlasti pa teh, ki se sedaj zavezujejo z družbenim dogovorom, je tudi stimulacija združenega dela, da bi le-to hitreje sprejemalo inventivno dejavnost in za tiste inovacije, ki so že uporabne, zagotovilo potrebna finančna sredstva. Pri nas v Zvezi izumiteljev imamo registriranih 100 aktualnih inovacij. Od teh se lahko pogovarjamo o prenosu v prakso samo za 5 do 10 %, ker je samo za toliko denarja. Mislim, da bo tudi v tem smislu treba začeti razpravljati, in to takoj, ker je škoda tako rekoč vsakodnevna.

Predsednica dr. Aleksandra Kornhauser : Besedo dajem tovarišu Slokanu, delegatu področne raziskovalne skupnosti za elektrotehniko, ki želi razpravljati o vlogi družbeno-strokovnih organizacij in pospeševanju inovacijskih procesov!

Milan Slokan : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Oglašam se predvsem zato, ker nobeden od razpravljalcev doslej ni omenil pomembne možnosti pospeševanja inovacijskih dejavnosti, ki sloni predvsem na ljudeh. Edino tovariš Dular je omenil, da so vključena v medobčinske odbore pospeševanja inovacij tudi strokovna društva, društva inženirjev in tehnikov. Gre za to, da se zbirajo v takih strokovnih organizacijah, kot so društva inženirjev in tehnikov, kot so specializirana strokovna društva raznih nivojev, krajevnega, republiškega in zveznega, ljudje, ki jih lahko označimo kot aktivne prostovoljce in entuziaste, ki želijo, da bi tudi izven službenega razmerja, ne glede na pripadnost delovni organizaciji, pripravljali akcije, ki po mojem mnenju prispevajo k pospeševanju inovacijskega procesa.

Tako na primer z organizacijo strokovnih konferenc in posvetovanj objavljajo rezultate domačega raziskovalnega, razvojnega dela in inovacijskih naporov; delujejo kot stimulator in ponekod tudi kot organizator strokovnih obravnav v temeljnih organizacijah; uporabljajo svoje znanje in izkušnje pri strokovnem usmerjanju razvoja, pri opredeljevanju in strokovni obravnavi poti za doseg z družbenim postavljanjem ciljev in sodelujejo pri strokovnem obravnavanju problematike našega usmerjanja, srednjeročnega planiranja in tako dalje; vključujejo in aktivirajo tudi mlade strokovne sodelavce v družbeno strokovno udejstvovanje, tudi izven delovnega mesta v njihovi temeljni organizaciji, o čemer je bilo med drugim tudi govora na razpravi, ki je bila ob 20. jubilejni konferenci Jugoslovanskega komiteja za elektroniko, telekomunikacijo, avtomatizacijo in nuklearno tehniko konec preteklega meseca, kjer so ugotovili, da moramo z vključevanjem tako organiziranih naših delovnih ljudi tudi prispevati k izboljšanju povezave združenega dela in tehnološkega napredka.

Dejstvo je, da se delovanje teh naših strokovnjakov, ki delajo v združenem delu v družbeno-strokovnih organizacijah, v resnici le malo in redkokdaj podpira. Zato predlagam, da bi se morda v družbenem dogovoru o inovacijah, na primer v poglavju III členoma 13 in 14 dodal še poseben člen, ki bi opredelil vlogo družbeno-strokovnih organizacij združenega dela in tehnološkega napredka ter inovacijskih prizadevanj s sistemom trajnega dopolnilnega izobraževanja in z aktivizacijo družbeno-strokovnih organizacij ter družbeno-strokovne organiziranosti procesa vseh subjektov inovacijske verige.

Morda bi lahko tak amandma dodali tudi v poglavju V, v členu 25. O tem naj odloči komisija, ki bo to obravnavala.

Predsednica dr. Aleksandra Kornhauser: Besedo ima delegat s področja vzgoje in izobraževanja v Raziskovalni skupnosti tovariš Anton Moljk, ki bo govoril o inovacijski miselnosti v izobraževanju in o ustvarjalnem šolanju, kot je navedel, ne samo o »know how«, torej vedeti kako, ampak tudi o »know what«, torej vedeti kaj? Prosim!

Dr. Anton Moljk: Tovarišice in tovariši! Pravijo, da tistim, ki na koncu pridejo, ostanejo le kosti. Ker pa se mi zdi, da je na tej kosti še nekaj mesa, sem se oglasil. Zdi se mi, da je bil doslej premalo poudarjen človek. Najbrž moramo razmisliti o tem, da morajo za večjo in bolj živahno inovacijsko dejavnost biti tudi ljudje drugačni, to se pravi, da jih moramo drugače šolati. Kot delegat s področja vzgoje in izobraževanja bi rad navedel nekaj misli, o katerih je razpravljala področna skupščina.

Eden ali eden in pol govornika sta že poudarila, da je inovacijska dejavnost tudi na področju vzgoje in izobraževanja pomembna. Prinese lahko mnoge koristne in mnoge finančne učinke. Zato je področje vzgoje in izobraževanja veselo dokumenta, ki je v razpravi, kajti v stališčih se poudarja prav pomen izobraževanja in ustvarjanja določenega družbenega vzdušja za samostojno snovanje. Namreč na marsikaterem področju, na tem pa gotovo, je tako, da inovator ni vedno zelo zaželen. Marsikje je nebodigatreba, ker moti ljubi mir. Ljubi mir pa ni vedno posebna vrednota. Zato pričakujemo, da bo ta dokument, ki je v razpravi, ustvaril inovacijsko ozračje, da se bo vsakdo čutil ohrabrenega za snovanje novih možnosti in za poskušanje.

Na mnogih področjih danes opozarjamo na to, da ekstenzivnost ni dobra. Rad bi opozoril, da tudi na področju znanja ekstenzivnost ni dobra. Imamo ogromno znanja, vprašanje pa je, ali imamo znanje, ki je koristno, in ali imamo znanje, ki je glede na naše posebne namene in cilje smotno. Ogromno vemo. Vemo, kje se znanje dobi, toda kaj naj bi vedeli, kaj naj bi znali, kaj naj bi delali, to je pa problem. Zato se mi zdi, da je v dokumentu preveč poudarka samo na uporabi znanja v inovacijskem procesu. Treba bi bilo poudariti tudi tisto modrost, če lahko tako rečem, ki privede do selekcije znanja. To pa pomeni, da moramo obrniti miselni proces in misliti naprej, najmanj za 10 ali 20 let, kaj bo pomembno. Tu pa smo slabi. Mi veliko znamo, znamo delati, znamo postopke, že manj spretni smo pri tem, ko gre za vrednotenje, ko je pri strokovnih mnenjih treba poguma, da se napiše resnica. Še veliko manj pa vemo, če vprašate, kaj naj delamo na tem ali onem področju.

Za tak nov način mišljenja, ki je obrnjen v prihodnost, ne pa v preteklost, je seveda potreben nov način šolanja. Zato bi posebej želeli, da bi v dokumentu

poudarili ustvarjalno šolanje, ki naj omogoči, da s pametjo zberemo, kaj moremo, kaj hočemo in kje se lahko najboljše uveljavimo. Takega selektivnega ustvarjalnega šolanja najbrž ne moremo doseči z vedno bolj ekstenzivnimi predmetniki in učnimi načrti in z vedno večjo preobremenjenostjo učencev, ki so obremenjeni s poslušanjem namesto s sodelovanjem med učiteljem in učenecem, ki naj bi ne bil le slušatelj. Selektivno ustvarjalno šolanje pa ne pomeni šolanja na zalogo, ampak šolanje za določen cilj, za znanje, za sposobnost samostojnega razmišljanja in ustvarjanja. To naj bi dalo sedanje reformirano šolstvo in usmerjeno izobraževanje.

Zato moramo posebej dobro poznati sedanji čas. Prav tako kot mora vsaka tovarna poznati svoje področje, bi najbrž tudi šole morale poznati, kakšne so perspektive na področjih, za katera usposablja, in kakšno znanje je res lahko produktivno. To se pravi, ukvarjati bi se morali s prognostiko šole. Zato želimo, da bi razmišljanju, raziskovanju in ustvarjalnemu izobraževanju dali več poudarka. Mogoče bi bil lahko tudi dokument o inovacijski dejavnosti nekoliko drugačen, manj konvencionalen, pa bolj kratek in jasen.

Predsednica dr. Aleksandra Kornhauser: Zadnji razpravljalec je tovarš Peter Alič, delegat občinske raziskovalne skupnosti Ptuj, ki želi razpravljati o pomenu inovacijske dejavnosti za razvoj manj razvitih področij. Prosim!

Peter Alič: Tovarišice in tovariši! Glede na to, da sem zadnji, bom kratek. Posredoval bom le stališča oziroma pripombe Raziskovalne skupnosti občine Ptuj. Raziskovalna skupnost občine Ptuj predlaga podpisnicam družbenega dogovora:

1. da dopolnijo poglavja II, III, IV in V s tem, da posebej poudarijo pomen inovacijskih dejavnosti za razvoj manj razvitih oziroma nerazvitih slovenskih področij;

2. da bolj konkretno določijo nosilce, ki bodo direktno odgovorni za spodbujanje inovacijske dejavnosti znotraj združenega dela ter za vsestransko obveščenost delavcev v pomenu inovacijske dejavnosti za nadaljnji razvoj delovnih organizacij in krepitev združenega dela;

3. ker je problematika inovacij za Slovenijo izredno pomembno vprašanje, menimo, da je potrebno v okviru družbenega dogovora v najkrajšem času sprejeti samoupravne sporazume, ki bodo podrobneje urejali vsa vprašanja v zvezi s krepitvijo inovacijske dejavnosti znotraj združenega dela. Poseben pomen ima vključitev inovacijske dejavnosti v razvojni program, zato menimo, da se morajo poleg organov Raziskovalne skupnosti zavzeti za navedeno problematiko tudi družbenopolitične organizacije.

Predsednica dr. Aleksandra Kornhauser: S tem zaključujem razpravo in prosim člane Komisije, da se sestanejo v sobi št. 209, da bi glede na razpravo izpopolnili predlagane sklepe. Hkrati prosim delegate, da ne bi odhajali, ker bomo o sklepih in stališčih, ki bodo predstavljali osnovo za nadaljnje delo, morali glasovati. Za to pa moramo biti sklepčni. Odrejam polurni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 13. uri in se je nadaljevala ob 14. uri.)

Predsednik Štefan Nemec: Ali želi morda še kdo razpravljati? Prosim, tovariš Stokin!

Marko Stokin: Rad bi povedal nekaj besed o pogojih za izvajanje inovacijskega dela. V zadnjih 10 letih smo zelo občutili veliko pomanjkljivost pri izvajanju raziskovalnega in inovacijskega dela. Gre za stalne restrikcije pri uvozu najbolj nujne opreme, raznih specialnih materialov in delov, ki so potrebni za zaključek neke raziskave. Včasih ni mogoče zaključiti raziskave leto dni zaradi formalnosti pri nabavi na primer specialnega ležaja ali specialnega materiala, ki stane komaj 100 starih dinarjev. To je absurdno. Urejanje prav teh stvari pa nato prepuščamo raziskovalcem in ljudem, ki so za to odgovorni, ki se borijo z različnimi administrativnimi preprekami.

Zato mislim, če hočemo omogočiti razvoj inovacijske dejavnosti, da bi morala Skupščina to zakonodajo tako urediti, da stvari, ki ne predstavljajo rušenja zunanjetrgovinske bilance, izloči iz restrikcij, ki so zlasti zadnja leta bile zelo pogoste in so predstavljale izredno veliko oviro za normalni razvoj raziskovalne oziroma, širše rečeno, inovacijske dejavnosti.

Zato predlagam, če ni prepozno, da v stališča dodamo odstavek, ki naj pove, da sredstev za potrebe inovacijske in raziskovalne dejavnosti, kadar gre za uvoz, ne prizadenejo restrikcije, ki so od časa do časa izredno velika ovira za normalen razvoj te dejavnosti.

Predsednik Štefan Nemec: Ali lahko na to vprašanje odgovori predstavnik Izvršnega sveta? (Da.) Besedo ima tovariš Osredkar, predsednik Republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost.

Dr. Milan Osredkar: Spoštovana predsednika, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Žal vam lahko na to odgovorim samo to, kar že veste, namreč, da so bili zaradi gospodarskega stanja, v kakršnem sta Slovenija in federacija, potrebni ostri ukrepi, ki naj bi izravnali mednarodno trgovinsko bilanco. Pri teh ukrepih je raziskovalna dejavnost samo majhen del, vendar je žal iz teh ukrepov niso izvzeli.

Izvršni svet je v več primerih in na več področjih zakonodaje in predpisov skušal raziskovalno dejavnost izvzeti iz restrikcij; deloma mu je to uspelo. Žal pa ni uspel na področju uvoza, ki je, kot veste, strogo omejen za vsako republiko. Lahko pričakujemo, da se bodo te omejitve proti koncu leta sicer olajšale, vendar za enkrat ne moremo povedati drugega kot to, da bomo poskušali potrebe raziskovalnega dela v čim večji meri upoštevati v smeri, kot je predlagal tovariš Stokin.

Predsednik Štefan Nemec: K besedi se javlja predsednica Raziskovalne skupnosti Slovenije tovarišica Kornhauserjeva!

Dr. Aleksandra Kornhauser: Ko čakamo na poročilo komisije, bi rada izrabila vašo pozornost in vas opozorila na nekaj, na kar so me opozorili delegati v odmoru. Vsi smo namreč zelo zadovoljni, da imamo danes skupno zasedanje Zbora združenega dela in Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije, saj je to prelomnica, ko gre prvič v zgodovini za akcijo, v kateri smo kritično ocenili, kaj je znanje, kaj znanje pomeni in kaj mora pomeniti

posebej pri nas v Sloveniji, kjer so vse druge možnosti omejene, edino znanje je neomejeno.

In ko smo to ugotavljali, ko ste tovariši delegati nastopali z vsemi lepimi, pa tudi grenkimi izkušnjami, smo kar pozabili, da ta povprečna republiška slika, kakršno imamo danes, ni tudi povprečna slika v vsaki občini. Na to so me nekateri med vami opozorili v odmoru. Povedali so, da imamo občine, kjer so že bila skupna zasedanja zbora združenega dela in občinske raziskovalne skupnosti, kjer si že leto ali več prizadevajo za izumiteljsko dejavnost, kjer že imajo občinske nagrade za izumiteljsko dejavnost.

Povedali pa so mi tovariši delegati tudi to, da v nekaterih občinah predsedniki in drugi funkcionarji raziskovalnih skupnosti sploh ne morejo priti v pravi stik z občinskimi funkcionarji, da skupnih zasedanj sploh še ni bilo in da o tem nočejo ničesar slišati, ker menijo, da se raziskovalna dejavnost nima kaj vmešavati, kadar je govora o planih in podobno. Menim, da je prav, da na to opozorimo na današnjem zasedanju. To skupno zasedanje je zasnovano z ustavo in terjano z ustavo. Po ustavi sta zbor združenega dela in skupščina raziskovalne skupnosti, naj bo to v občini ali v republiki, enakopravna partnerja vselej, kadar je govora o razvoju.

In zaradi tega so taka stališča v občinah, zaradi katerih raziskovalne skupnosti v občinah niso bile vključene v zasedanja, zaradi katerih ni bilo razprav o inovacijah in za to sploh ni bilo posluha, vredna ne samo vse obsodbe, ampak po mojem mnenju tudi disciplinskega postopka. Kajti odnos do razvoja ni stvar dobre ali slabe volje ljudi na vodilnih in vodstvenih funkcijah. Pri njih je to osnovna delovna dolžnost in ignoriranje tega pomeni kršitev osnovne delovne dolžnosti.

Zato menim, da je prav, da oba zbora, Zbor združenega dela in Skupščina Raziskovalne skupnosti, na skupnem zasedanju jasno postavita dolžnost uveljavljanja skupščinskega sistema, dolžnost njegovega uresničevanja v vsaki občini in v republiki in da terjata osebno odgovornost vseh tistih, ki so dolžni, da za to uveljavljanje pripravijo vse potrebne pogoje.

Zato predlagam, da dopolnimo naša stališča s tem, da bi najmanj enkrat na leto Zbor združenega dela in Skupščina Raziskovalne skupnosti skupaj obravnavala razvojne načrte za področje inovacij, kritično ocenila dosežene uspehe in jasno začrtala pot tudi za naprej. Če govorimo o enakopravnosti delavcev, potem moramo vedeti, da se ta odraža tudi v skupščinskem sistemu.

Predsednik Štefan Nemeč: Vidim, da je komisija končala z delom! Prosim poročevalca, da poda poročilo!

Ivan Zelenšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Komisija, ki je spremljala razpravo na današnjem zasedanju Raziskovalne skupnosti Slovenije in Zbora združenega dela, predlaga naslednje spremembe in dopolnitve k stališčem glede inovacij kot pogoja gospodarskega in celotnega družbenega razvoja:

V prvi vrsti ugotovitve na 1. strani naj se za besedama »združenega dela« dodaja besedilo: »tako v gospodarskih kot tudi v družbenih dejavnostih«.

V zadnjem stavku drugega odstavka ugotovitve naj se besedilo spremeni tako, da se glasi: »Zato je treba poleg posamičnih kratkoročnih akcij za stabilizacijo uveljavljati sistematično večanje produktivnosti po ustvarjalni poti.«

Na drugi strani naj se v prvi vrsti 1. točke za besedo »skrb« črtata besedi »za inovacije« in vstavi besedilo: »za hitrejši družbeni razvoj in za usposabljanje delavca kot ustvarjalca«.

Tretja vrsta 2. odstavka 1. točke naj se dopolni tako, da se glasi: »vsebinske dopolnitve, ustrezno miselnost, metodološke prijeme in smotrno izbiro znanja«. Na koncu tega odstavka naj se črta pika in doda besedilo: »in zagotoviti trajne oblike izobraževanja«.

V prvem odstavku 3. točke naj se v tretji vrsti za besedo »olajšavami« doda besedilo: »in urediti njihovo evidentiranje«.

Drugi odstavek na tretji strani naj se spremeni in dopolni tako, da se glasi: »Zagotoviti je treba učinkovito pravno in tržno zaščito naših postopkov, proizvodov, blagovnih znamk in označb porekla in izpopolniti zakonodajo na tem področju ter zagotoviti strokovno usposobitev institucij in oddelkov v organizacijah združenega dela za izvrševanje nalog na tem področju ter vpliv združenega dela na njihovo delovanje. Poleg tega je treba zagotoviti spoštovanje in uveljavljanje domačega jezika pri označevanju blaga in v ekonomski propagandi.«

V drugi vrsti tretjega odstavka naj se beseda »vzgoja« nadomesti z besedo »skrb«.

Na koncu 5. točke naj se črta pika in doda besedilo: »in opredeliti delovne dolžnosti na inovacijskem področju«.

Na koncu prvega odstavka 6. točke naj se črta pika in doda besedilo »in stabilizacijske programe«.

V 7. točki na 4. strani naj se doda nov zadnji odstavek, ki se glasi: »Ustvarjati je treba pogoje, da se bo z dotokom mladega strokovnega kadra v prakso izboljšala kadrovska struktura v proizvodnji, s čimer bo zagotovljeno hitrejša in učinkovitejša izvajanje inovacijskih procesov.«

Za 7. točko naj se doda nova 8. točka, ki se glasi: »Z organiziranjem informacijsko-dokumentacijskih dejavnosti je treba zagotoviti sprotno spremljanje razvoja znanosti in tehnike v svetu in skrbeti za učinkovit pretok informacij v organizacijah in med organizacijami združenega dela.« Sedanja 8. točka postane 9. točka.

Predsednik Štefan Nemec: Dajem v razpravo poročilo komisije za dopolnitev sklepov in stališč. Želi kdo besedo? (Nihče.) Prosim predstavnika Zakonodajno-pravne komisije, da pove njeno stališče v zvezi s predlaganimi spremembami in dopolnitvami!

Vasilij Polič (iz klopi): Zakonodajno-pravna komisija se strinja z dopolnitvami.

Predsednik Štefan Nemec: Kaj pa predstavnik Izvršnega sveta? Se strinja? (Da.) Predstavnik Izvršnega odbora Skupščine raziskovalne skupnosti? Se strinja? (Da.) Predstavnik odbora za inovacije? Se strinja? (Da.)

Potem lahko preidemo na glasovanje. Predlagam, da glasujemo o predlaganih spremembah in dopolnitvah ter o predlogu stališč skupaj, glede na to, da k njim ni nobenih pripomb. Kot sem že uvodoma pojasnil, bomo glasovali ločeno. Najprej bomo glasovali delegati Zbora združenega dela. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so predlagana stališča v Zboru združenega dela soglasno sprejeta.

Predsednica dr. Aleksandra Kornhauser: Sedaj pa prosim še delegate Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije, da glasujejo o predlogu stališč z dopolnitvami, ki so bile predlagane. Kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so stališča tudi v Skupščini Raziskovalne skupnosti soglasno sprejeta.

Predsednik Štefan Nemec: S tem smo izčrpali dnevni red in zaključujem skupno zasedanje Zbora združenega dela Skupščine Socialistične republike Slovenije in Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije.

(Seja je bila končana ob 14.25.)

zbor občin

29. seja

(28. aprila 1976)

Predsedovala: Mara Žlebnik,
predsednica Zbora občin, in

dr. Boris Berce, podpredsednik Zbora občin

Začetek seje ob 9.05.

Predsednica Mara Žlebnik: Spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 29. sejo Zbora občin Skupščine SR Slovenije, ki sem jo sklicala na podlagi prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Z dopisom z dne 6. 4. 1976 in z dne 12. 4. 1976 sem vas obvestila, da bom dnevni red današnje seje razširila še z naslednjimi točkami:

- s poročilom javnih pravobranilstev v SR Sloveniji v letu 1975,
- z osnutkom zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa modernizacije carinske službe od leta 1976 do leta 1980,
- s predlogom za izdajo zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem, z osnutkom zakona, in
- z osnutkom zakona o spremembah zakona o sredstvih rezerv.

Ker nas je Izobraževalna skupnost za usnjarsko in usnjarsko predelovalno stroko z dopisom z dne 15. 4. 1976 obvestila, da umika svoj samoupravni sporazum in statutarni sklep, umikam z dnevnega reda tudi ti dve točki.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije nas je z dopisom z dne 21. 4. 1976 obvestila, da je zboru na predlog Republiške konference SZDL predložila v obravnavo predlog odloka o izvolitvi podpredsednika Zbora občin Skupščine SR Slovenije. Zato uvrščam to točko na dnevni red današnje seje zbora. Tako predlagam za današnjo sejo zbora naslednji dnevni red:

1. izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja,
2. izvolitev podpredsednika Zbora občin Skupščine SR Slovenije,
3. odobritev zapisnika 28. seje zbora,

4. poročilo Vrhovnega sodišča SR Slovenije o problemih kazenskega sodstva in kaznovalne politike v SR Sloveniji,

5. poročilo Javnega tožilstva SR Slovenije o delu javnih tožilstev v letu 1975,

6. poročilo Republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1975,

7. poročilo o delu javnih pravobranilstev v SR Sloveniji v letu 1975,

8. predlog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb,

9. predlog za izdajo zakona o republiških blagovnih rezervah, z osnutkom zakona,

10. predlog za izdajo zakona o zdravstvenem varstvu živali,

11. predlog za izdajo zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem, z osnutkom zakona,

12. predlog odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene družbeni dogovor o ustanovitvi in nalogah Jugoslovanskega sveta za varnost prometa,

13. samoupradni sporazum o ustanovitvi Zveze skupnosti otroškega varstva Slovenije,

14. statut Zveze skupnosti otroškega varstva Slovenije,

15. osnutek zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa razvoja in modernizacije letalske meteorologije v Jugoslaviji v obdobju od leta 1976 do leta 1980,

16. osnutek zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prispevku za obnovo in graditev Skopja,

17. osnutek zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa modernizacije carinske službe od leta 1976 do leta 1980,

18. osnutek zakona o spremembah zakona o sredstvih rezerv,

19. volitve in imenovanja in

20. predlogi in vprašanja delegatov.

Ima kdo k predlaganemu dnevnemu redu kakšen dopolnilni ali spreminjalni predlog? (Nihče.) Kdor je tedaj za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red za današnjo sejo zbora soglasno določen tak, kot sem ga danes predlagala. Ta dnevni red smo vam danes predložili na klop.

Na današnjo sejo so bili poleg predstavnikov Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije povabljeni še: Centralni komite Zveze komunistov Slovenije, Republiška konferenca Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije, Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, Skupnost slovenskih občin, člani delegacije SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, Vrhovno sodišče SR Slovenije, Javno tožilstvo SR Slovenije, Republiški sekretariat za notranje zadeve, Konferenca za rehabilitacijo invalidov Slovenije, Zveza skupnosti otroškega varstva in Republiški koordinacijski odbor za odpravo posledic potresa na Kozjanskem ter Javno pravobranilstvo SR Slovenije.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na izvolitev članov Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije.

Izvoliti moramo predsednika in dva člana Komisije. Dovolite mi, da kar sama predlagam v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja po abecednem redu občin naslednje delegate: Bredo Verstovšek, delegatko iz občine Žalec za predsednika in Janka Kosmina iz Obalne skupnosti občin Koper ter Dušana Samca iz občine Ajdovščina za člana.

Želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Ne.) Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja izvoljeni: Breda Verstovšek za predsednika ter Janko Kosmin in Dušan Samec za člana.

Prosim Komisijo, da se takoj sestane v sobi 84, to je v pritličju levo od vhoda, in ugotovi navzočnost delegatov na seji ter verificira pooblastila. Ostale delegate prosim, da ostanejo na svojih mestih, ker bo Komisija takoj opravila delo.

Tovarišice in tovariši, če na današnji seji kdo želi razpravljati v italijanskem ali madžarskem jeziku, naj to čimprej sporoči sekretarju zbora, da bi lahko pravočasno zagotovili ustreznega tolmača! (Nihče ne želi.)

Ta kratek premor bi izrabila tudi za to, da bi vas obvestila, kakšen je program dela v Skupščini oziroma v našem zboru glede obravnave osnutka zakona o združenem delu.

V javne razprave v temeljnih organizacijah združenega dela in v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih bodo morali biti vključeni tudi delegati družbenopolitičnih skupnosti, kar pomeni tudi vsi možni delegati za pošiljanje delegatov v naš zbor. Tako je za te delegate ta obravnava priprava za obravnavo v delovnih telesih Skupščine in našega zbora, kakor tudi za obravnavo v samem zboru. Menimo, da bi morali biti vodje skupin delegatov za pošiljanje delegatov v naš zbor vključeni tudi v seminarje, ki bodo organizirani v občinah do 10. maja tega leta.

Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem našega zbora bosta obravnavala osnutek zakona na več sejah, in sicer konec meseca maja in začetkom meseca junija. Odbor za finance bo zakon prav tako obravnaval, vendar samo deloma, in sicer tista poglavja, ki sodijo v pristojnost tega odbora. Da bo obravnava v teh delovnih telesih izčrpna in bogata, se bodo člani Odbora vključili v seminarje, ki bodo organizirani v občinah. Pred obravnavo osnutka zakona v zboru — predvidevamo, da bo ta obravnava proti koncu meseca septembra ali v začetku oktobra, bodo omenjeni odbori našega zbora ponovno obravnavali zakon, pri čemer se bodo seveda opredeljevali do pripomb iz javne razprave.

Glede na takšen pristop k obravnavi zakona o združenem delu v našem zboru pozivamo vse delegate temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, zlasti pa člane skupin za pošiljanje delegatov v Zbor občin Skupščine SR Slovenije, da se čimbolj aktivno vključijo v obravnavo omenjenega zakona v svojem okolju in da s svojo aktivnostjo čimbolj prispevajo k temu, da bo zakon obravnavan v vseh družbenih sredinah vsebinsko čimbolj poglobljeno.

Prosila bi vas, da s to informacijo seznanite skupino delegatov za pošiljanje delegatov v Zbor občin na naslednji seji.

Komisija je medtem končala delo. Prosim predsednico Komisije za verifikacijo pooblastil tovarišico Verstovškovo, da da zboru poročilo!

Breda Verstovšek : Poročilo o pregledu pooblastil za 29. sejo Zbora občin, ki je bila sklicana za 28. 4. 1976 ob 9. uri v mali dvorani poslopja Skupščine SR Slovenije.

Zbor občin Skupščine SR Slovenije ima 62 delegatskih mest. Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora občin je iz predloženih pooblastil in opravljenega seznama delegatov ugotovila, da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin v SR Sloveniji, razen delegatov občin Grosuplje, Koper, Ormož in Tolmin. Navzoča sta tudi delegata mesta Ljubljana in Obalne skupnosti občin.

Pri pregledu dokumentacije je Komisija ugotovila, da so vsa pooblastila, ki so jih delegati predložili, neoporečna, zato predlaga, da zbor poroči sprejme in s tem verificira pooblastila delegatov za današnjo 29. sejo. Komisija tudi ugotavlja, da je zbor sklepčen in da lahko pravno veljavno razpravlja in sklepa.

Predsednica Mara Žlebnik : Hvala lepa, tovarišica Verstovškova! Prehajam na razpravo o poročilu, ki sta ga pravkar poslušali. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Prehajam na glasovanje o poročilu. O poročilu bomo glasovali v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno. Kdor je za to, da se sprejme poročilo, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 29. sejo zbora občin.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na izvolitev podpredsednika Zbora občin Skupščine SR Slovenije.

Predlog odloka o izvolitvi podpredsednika Zbora občin Skupščine SR Slovenije je Skupščini predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve in za svojega predstavnika določila člana komisije Gojka Vidoviča.

Želi mogoče tovariš Vidovič, poročevalec Komisije, predlog odloka tudi ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Predlog odloka ste prejeli danes na klop. Z dopisom z dne 22. 4. 1976 pa ste prejeli pismo predsednika Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve v zvezi s kandidaturo tovariša dr. Borisa Berceta za podpredsednika Zbora občin Skupščine SR Slovenije. Danes na klop ste prejeli tudi predlog Predsedstva Republiške konference SZDL, da se za podpredsednika Zbora izvoli dr. Boris Berce. Želi predstavnik Republiške konference tovariš Roman Osterc predlog še ustno obrazložiti? Prosim, tovariš Osterc!

Roman Osterc : Spoštovane tovarišice in tovariši delegati, tovarišica predsednica! Razlogi, ki so narekovali kadrovske spremembe v funkciji podpredsednika Zbora občin Skupščine SR Slovenije, so vam znani. Zato mi dovolite, da vas seznanim, da je bil predlog kandidata za podpredsednika Zbora občin izoblikovan ob upoštevanju družbenih meril in kriterijev kadrovske politike v naši republiki, ki so bili že doslej upoštevani pri oblikovanju predlogov za vse vodilne funkcije v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti.

Tovariš dr. Boris Berce je dobil kot kandidat za podpredsednika Zbora občin Skupščine SR Slovenije v kandidacijskem postopku, ki je potekal v

občinah, v Obalni in Mestni konferenci Socialistične zveze Slovenije vso oziroma enoglasno podporo. Zato ga je Predsedstvo Republiške konference SZDL Slovenije predlagalo današnjemu zasedanju Zbora občin Skupščine SR Slovenije v izvolitev za podpredsednika tega zbora.

Tovariš Berce je dolgoletni družbenopolitični delavec. S svojim dosedanjim strokovnim in družbenopolitičnim delovanjem, zavzemanjem za razvoj in uveljavitev samoupravnih odnosov v delovni organizaciji, kjer je zaposlen, in v širši družbenopolitični skupnosti je dokazal, da mu lahko zaupamo odgovornost, ki jo bo prevzel z izvolitvijo za podpredsednika Zbora občin Skupščine SR Slovenije.

Od Republiške konference Socialistične zveze in njenih organov bo pri svojem delovanju za razvoj komunalnega sistema ter poglobitev samoupravljanja v temeljnih samoupravnih skupnostih imel vso podporo. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Osterc! O predlogu odloka pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če nihče, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za to, da se za podpredsednika Zbora občin Skupščine SR Slovenije izvoli tovariš dr. Boris Berce, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za podpredsednika Zbora občin Skupščine SR Slovenije soglasno izvoljen tovariš dr. Boris Berce.

Tovarišu dr. Borisu Bercetu k izvolitvi v imenu vseh delegatov našega zbora in v svojem osebnem imenu iskreno čestitam in mu seveda želim veliko uspeha pri opravljanju nove dolžnosti.

Ker mora v smislu 338. in 339. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije vsak funkcionar, ki ga voli ali imenuje Skupščina SR Slovenije, pred prevzemom dolžnosti dati slovesno izjavo, prosim sekretarja zbora, da jo prebere, tovariša dr. Borisa Berceta pa, da jo potem podpiše.

Jernej Vrhunec: Slovesna izjava se glasi: »Izjavljam, da bom svojo dolžnost opravljal vestno in odgovorno, da bom delal po ustavi in zakonih ter da bom varoval družbeni red Socialistične federativne republike Jugoslavije. Z vsemi svojimi močmi se bom boril za razvoj socialističnih samoupravnih odnosov, za oblast delavskega razreda in uresničevanje skupnih interesov delovnih ljudi in občanov ter za napredek in razvoj Socialistične federativne republike Jugoslavije in Socialistične republike Slovenije.«

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa. Tovariša podpredsednika prosim, da zavzame mesto v predsedstvu zbora.

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 28. seje zbora.

Osnutek zapisnika ste prejeli z dopisom z dne 12. 4. 1976. Ima kdo k zapisniku 28. seje zbora kakšno pripombo ali popravek? (Ne.)

Dajem odobritev zapisnika na glasovanje. Kdor je za to, da se odobri zapisnik 28. seje Zbora občin, naj prosim glasuje! (61 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno odobril zapisnik 28. seje zbora.

Medtem so prišli še delegati Silvo Bratina, iz občine Tolmin, Viljem Podržaj iz občine Grosuplje in Rudi Kocjančič iz občine Koper. Pooblastila so verificirana.

Prehajam na 4. točko dnevnega reda, to je na poročilo Vrhovnega sodišča SR Slovenije o problemih kazenskega sodstva in kaznovalne politike v SR Sloveniji.

Ker tudi 5., 6. in 7. točka dnevnega reda, to je poročilo Javnega tožilstva SR Slovenije o delu javnih tožilstev v letu 1975, poročilo Republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1975 in poročilo o delu Javnih pravobranilstev v SR Sloveniji v letu 1976 obravnavajo podobno problematiko in ker bi razprave pravzaprav težko ločili, predlagam, da združimo obravnavo teh točk dnevnega reda. Ali kdo nasprotuje temu predlogu? (Nihče.)

Poročilo Vrhovnega sodišča SR Slovenije o problemih kazenskega sodstva in kaznovalne politike v SR Sloveniji je Skupščini SR Slovenije predložilo v obravnavo Vrhovno sodišče, ki je za svojega predstavnika določilo tovariša Kolomana Balažica, sodnika Vrhovnega sodišča SR Slovenije, ki bo to poročilo še ustno obrazložil. Besedo ima tovariš Koloman Balažic!

Koloman Balažic: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Poročilo o problemih kazenskega sodstva in o kaznovalni politiki v SR Sloveniji je bilo izdelano na pobudo Predsedstva republike, ki je o njem razpravljalo na svoji seji. Sočasno smo ga predložili tudi Skupščini SR Slovenije, hkrati pa z njim seznanili družbenopolitično vodstvo SR Slovenije, to je Centralni komite Zveze komunistov Slovenije in Republiško konferenco SZDL. O poročilu so razpravljala na posebnih konferencah tudi sodišča splošne pristojnosti, ki so pregledale svoje naloge in sprejela konkretne akcijske programe.

Za zadnje desetletje je značilno naraščanje kriminalitete v gospodarsko visoko razvitih državah po vsem svetu. V nekaterih najbolj razvitih državah narašča mnogo hitreje kot narašča prebivalstvo. Značilna sta tudi naraščanje in nastanek novih oblik kriminalitete, kot so kriminaliteta v gospodarstvu, tatvine kulturnih in umetniških zakladov, nasilništvo in terorizem. Tudi države v razvoju ugotavljajo, da hiter gospodarski razvoj spremlja porast kriminalitete in pojavljanje njenih novih oblik, ki jih prej skoraj niso poznali.

Zaradi novih oblik in razsežnosti kriminalitete v sodobnih družbenih razmerah se zastavlja tako pri nas kot tudi v številnih drugih državah vprašanje, kaj storiti za učinkovitejše preprečevanje kriminala. Problematika kriminalitete in njenega preprečevanja je tudi pri nas eno izmed vprašanj, ki povzročajo zaskrbljenost javnosti, čeprav je odstotek naraščanja števila kaznivih dejanj v Jugoslaviji in v Sloveniji mnogo manjši kot na primer v nekaterih zahodnih državah s približno enakim razvojnoekonomskim položajem.

Pri ocenjevanju gibanja kriminalitete je treba stvar videti tudi v daljšem časovnem obdobju. Ko se nam pokaže, da se število pravnomočno obsojenih oseb ni povečalo in da jih je tako relativno, glede na porast prebivalstva, kot tudi absolutno celo manj kot pred 20 leti. Tudi mladostniška kriminaliteta se je umirila. Če pa izločimo število obsojenih oseb za prometne delikte, katerih naraščanje je razumljivo glede na skokovit porast motorizacije, pa se je število obsojenih oseb za druga kazniva dejanja celo občutno zmanjšalo. Utemeljeno lahko zato sklepamo, da naš družbeni sistem samoupravljanja v celoti predstavlja močno oviro kriminalu. Predvsem pa sistem družbene samozaščite ovira prenašanje raznih novejših oblik kriminala iz sosednjih kapitalističnih držav.

Gradivo nam pokaže nekatere razlike med kriminaliteto v SR Sloveniji in poprečjem za SFRJ, kot so na primer: število obsojenih oseb v Sloveniji na-

rašča hitreje kot v jugoslovanskem poprečju; intenziteta sodno ugotovljenega kriminala je najvišja v Sloveniji; delež polnoletnih obsojencev, še bolj pa mladoletnikov, katerim so bile izrečene kazenske sankcije, je višji od deleža prebivalstva Slovenije v državi; sestava obsojenih oseb po vrsti storjenih kaznivih dejanj se je spremenila in se razlikuje od sestave za celotno Jugoslavijo; obsojenih žensk je pri nas razmeroma manj kot v jugoslovanskem poprečju; odstotek priprtih oseb in odstotek povratnikov pa je pri nas višji. V Sloveniji imamo tudi precej hudih kaznivih dejanj, za preprečevanje katerih je družba posebej zainteresirana, kot so kazniva dejanja, s katerimi se huje oškoduje družbeno premoženje, nadalje kazniva dejanja z elementi nasilja, ropi, roparske tatvine, kazniva dejanja, storjena v skupinah in s surovostjo, huda kazniva dejanja zoper življenje in telo in posilstva.

Na višjo številčnost izkazane kriminalitete v Sloveniji glede na jugoslovansko poprečje vpliva cel kompleks vzrokov, med katerimi je treba predvsem omeniti intenzivnejše odkrivanje in doslednejši pregon storilcev kaznivih dejanj, pa tudi negativne pojave, ki spremljajo naglo spreminjanje družbe, to so urbanizacija, migracija prebivalstva, širjenje turizma in geopolitični položaj Slovenije nasploh. Opisane posebnosti kriminalitete v Sloveniji narekujejo primerno ostro kaznovalno politiko, po drugi strani pa vključitev vseh družbenih dejavnikov v boj za preprečevanje kriminalitete.

Znano je namreč, da za učinkovitejše preprečevanje kriminala ne zadoštuje le represivno ukrepanje pristojnih državnih organov, čeprav morajo ti organi vedno in povsod izpolniti to pomembno družbeno nalogo. Nujno potrebno je sodelovanje družbenih organov sodnih, socialnih zdravstvenih, prosvetnih, kulturnih in vseh drugih organiziranih socialističnih sil, kakor tudi vključitev preventivnih ukrepov v razvojne načrte posameznih organizacij združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti.

Poročilo zato opozarja na potrebo po organizirani, medsebojno povezani in načrtno usmerjeni preventivni dejavnosti pri odстранjevanju vzrokov kriminala in za njegovo preprečevanje, ki mora biti kot sestavni del družbene samozagrade v vseh načrtih našega družbenega razvoja. V tej zvezi poročilo posebej opozarja tudi na družbene napore za utrjevanje ustavnosti in zakonitosti in spoštovanje predpisov, družbenih dogovorov, samoupravnih sporazumov ter na prizadevanje vseh družbenih organizmov za krepitev socialnih, moralnih, kulturnih in etičnih vrednot, državljskih dolžnosti in odgovornosti. Sistem preventive povsod še ne deluje ustrezno. Zato je še toliko bolj pomemben preventivni vidik konkretno izrečenih kazenskih sankcij. Kazensko-pravni ukrepi namreč nimajo samo prisilnega pomena, temveč opravljajo tudi pomembno preventivno funkcijo. Do večjih in trajnih rezultatov pri preprečevanju kriminala lahko pripelje le vzporedna in uskladena preventiva in represivna družbena dejavnost.

Tovarišice in tovariši! V poročilu je dovolj gradiva, da bi lahko zaznali poglobitve probleme in razvojne težnje, tako pri gibanju kriminalitete kot tudi pri kaznovalni politiki sodišč. Zavedamo se, da s statistično metodo oziroma s številkami ni mogoče prikazati vse osebnostne in socialne problematike ljudi, ki stoje pred sodiščem, prav tako pa tudi ne teže in okoliščin obravnavanih dejanj. Ker pa je sodna kazenska statistika za vso državo enotna, nam omogoča dokaj zanesljivo primerjavo. Glede na to, da sodna statistika zajema le pravnomočno obsojene osebe, se podatki te statistike nujno razlikujejo od podatkov organov odkrivanja in pregona. Seveda pa to poročilo ne more biti

popolno, ker bi bila za temeljito obdelavo nekaterih problemov, ki jih načenja, potrebna dopolnjena analiza tudi dejavnikov izven pravosodja. Omejuje se namreč samo na eno fazo represivne dejavnosti, to je na sojenje in deloma še na izvrševanje kazenskih sankcij.

Sodišče je pri izdelavi poročila izhajalo iz mnenj in stališč skupščin družbenopolitičnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij, predvsem iz sklepov Skupščine SR Slovenije iz leta 1974, ko je bilo o tej problematiki dano zadnje poročilo Vrhovnega sodišča SRS, sklepov 10. seje Predsedstva CK ZKJ in 29. seje Izvršnega komiteja Predsedstva CK ZK Slovenije ter stališč v pismu tovariša Tita in Izvršnega biroja o utrjevanju zakonitosti. Vsi ti dokumenti so postali temelj akcijskih programov sodišč, spodbujali so jih k večji prizadevnosti pri njihovem delu in pri skrbi za ustavnost in zakonitost v skupnem boju proti družbeno negativnim pojavom, hkrati pa jih opozarjali, katerim negativnim pojavom in protislovjem, ki jih razrešujejo in s katerimi se v svojem delu srečujejo, morajo na sedanji stopnji družbenega razvoja posvetiti največjo pozornost.

Poročilo poskuša čimbolj jasno ugotoviti, ali je delo sodišč na tem področju v skladu z že omenjenimi političnimi dokumenti, ali so sodišča pravilno ocenila družbeno nevarnost kaznivih dejanj, zlasti tistih, ki so naperjena zoper družbenopolitično ureditev, zoper družbeno premoženje, narodno gospodarstvo zoper uradno dolžnost, ter drugih hudih kaznivih dejanj. Skratka, poročilo poskuša ugotoviti, ali sodišča s svojim delom dovolj prispevajo k družbenopolitični stabilizaciji in k nadaljnjemu družbenemu razvoju.

Mnenja smo, da so sodišča v naši republiki pravilno razumela namen omenjenih dokumentov, da so pravilno ocenila naloge, ki so jih ti postavili pred nje, ter da so dala s svojim delom pozitiven prispevek v boju zoper družbeno negativne pojave in s tem tudi prispevek za družbeni napredek in za nadaljnjo graditev naše samoupravne socialistične skupnosti. Hkrati pa menimo, da so v delu sodišč še slabosti in ovire za pravilno in učinkovito delo.

V poročilu, zlasti pa v ugotovitvah in sklepih, so nakazane tudi naloge, ki jih je v delu sodišč potrebno izboljšati. Mnenja smo, da se da marsikaj izboljšati že s prizadevanjem pravosodja samega s stalnim in bolje organiziranim strokovnim in idejno-političnim izobraževanjem sodnikov in s pomočjo višjih sodišč sodiščem prve stopnje. Potrebna pa je tudi večja skrb družbenopolitičnih skupnosti za izpopolnitev izpraznjenih mest sodnikov z izbiro takšnih sodnikov, ki so družbenopolitično primerni in strokovno usposobljeni za opravljanje odgovorne družbene naloge na področju pravosodja. Sodišča so po našem mnenju sposobna izpolniti naloge, ki jih pred njih postavlja družba. Posebno skrb pa bo treba posvetiti usposabljanju sodišč za izvršitev tistih nalog, ki jih bo pred nje postavila preobrazba sodnega sistema v zvezi z določbami nove ustave.

Kaznovalna politika se je v zadnjem obdobju zaostрила za kazniva dejanja gospodarskega in političnega kriminala, zlasti najtežjega, tako da po našem mnenju ustreza družbeni nevarnosti storjenih dejanj. Izrečene kazenske sankcije so bolj uskladene z vzgojno-preventivno funkcijo kaznovanja. Učinkovitost sodišč pri družbeno najpomembnejših kaznivih dejanjih je večja zaradi hitrejšega reševanja zadev tako v preiskavi kot v samem sojenju. Stanje na tem področju pa še ni zadovoljivo, ker imamo še posamezne primere neutemeljeno nizkih kazni, ki dajejo v javnosti vtis, kot da je celotna kaznovalna politika premila. Imamo pa tudi primere preostrih kazenskih sankcij in neupravičenih razlik v kaznovanju med posameznimi sodišči, senati ali sodniki posamezniki.

Na preostro kaznovalno politiko do takih storilcev kaznivih dejanj, ki so prvič pred sodiščem, in to zaradi lažjih kaznivih dejanj, kažejo tudi podatki o občutnem zmanjševanju števila pogojnih obsodb in še bolj v le izjemnem izrekanju sodnih opominov. Sicer pravilno prizadevanje po zaostritvi kaznovalne politike za hujša kazniva dejanja se je v praksi večkrat razumelo preveč pavalno. Posamezna občinska sodišča, ki so v preteklosti v preveliki meri izrekala pogojne kazni, so te v zadnji dobi preveč omejila. Iz prakse tudi vemo, da sodišča prve stopnje premalo osvetljujejo osebnost storilcev, tako da izrečene kazenske sankcije pogosto niso dovolj individualizirane.

Poročilo tudi opozarja, da je potrebno zaostriti kaznovalno politiko pri kaznivih dejanjih z elementi nasilja, saj pri hujših dejanjih te vrste večkrat ugotavljamo, da so izrečene kazni prenizke. V SR Sloveniji že vrsto let ni bila izražena nobena smrtna kazen. 17 let pa je že minilo, odkar je bila ta kazen v Sloveniji tudi izvršena za kvalificiran uboj. Po ustavni določbi se smrtna kazen sme le izjemoma predpisati in izreči samo za hujše oblike hudih kaznivih dejanj. Po mnenju naših sodišč pri nas tako hudih primerov ni bilo.

Pri kaznovalni politiki ni mogoče upoštevati samo števila in narave storjenih kaznivih dejanj, temveč tudi čas, v katerem živimo. Zato je treba pri sojenju z vso skrbnostjo analizirati težo in posledice posameznih hujših in družbeno nevarnejših kaznivih dejanj in odmeriti pri tem primerno strogo kazen ter pogostejše izrekat tudi varnostne ukrepe, ki pridejo v poštev, kot so na primer odvzem premoženjske koristi, prepoved opravljanja poklica, odvzem vozniškega dovoljenja in tako dalje. Teh ukrepov se poslužujejo nekatera sodišča sicer v znatni meri, saj so ti pri nekaterih kaznivih dejanjih izredno učinkovito sredstvo za varstvo družbe pred storilci kaznivih dejanj.

K oblikovanju pravilne kaznovalne politike v znatni meri prispevajo javni tožilci, pa tudi obramba s svojimi pritožbami, in tako omogočajo, da sodišča II. stopnje s svojimi odločbami vplivajo na pravilno uporabo kazenskih sankcij, hkrati pa odpravljajo neutemeljene razlike pri določanju kazenskih sankcij med posameznimi sodišči.

Poseben problem v Sloveniji so povratniki, saj je odstotek le-teh pri nas še enkrat večji kot v drugih republikah. Največ jih imamo pri kaznivih dejanjih zoper premoženje, kjer je tudi največ specialnih povratnikov, to je tistih, ki so bili že kaznovani za istovrstno kaznivo dejanje. Mnogo povratnikov imamo tudi pri kaznivih dejanjih zoper življenje in telo. Poročilo zato posebej temu pojavu posebno pozornost. Mislimo, da je zaostrena kaznovalna politika proti njim povsem pravilna, čeprav smo mnenja, da na tako visoko število povratnikov ni vplivala samo morebitna neustrezna kaznovalna politika, temveč prav gotovo tudi druge okoliščine, zlasti problemi z vključitvijo v življenje na prostosti po prestani kazni. Sicer pa povratništvo po svetu raste hitreje od kriminala. V razvitih državah ocenjujejo, da je med obsojenci celo 40 do 60 % povratnikov, da je med njimi velik del psihično neprilagojenih oseb in da se kriminal v obliki povratništva povezuje s klateštvom, brezdeljem, prostitucijo in drugimi asocialnimi obnašanji.

V poročilu se nakazuje tudi potreba po posebni proučitvi tega problema, kar je že dogovorjeno. Potrebno bi bilo, da bi ponovno ustanovili komisije za pomoč obsojenim osebam pri občinskih skupščinah ter da bi se za reševanje tega problema bolj zavzele organizacije združenega dela in krajevne skupnosti. Učinkovitost varstva družbe pred kriminalom je v znatni meri odvisna

od hitrosti odkrivanja kaznivih dejanj in njihovih storilcev, od trajanja preiskav, kazenskega pregona in sojenja, pa vse do izvršitve kazenskih sankcij.

Poročilo nam nadalje pokaže, da je postopek pred sodišči sorazmerno dolg. Iz gradiva je razvidno, da postopki v najtežjih zadevah praviloma ne trajajo dolgo zaradi prednostnega reševanja teh zadev, toda splošna slika o trajanju postopka ni zadovoljiva. Sodišča so z izvajanjem akcijskih programov pospešila reševanje najstarejših, tudi več let trajajočih postopkov in so pri nekaterih sodiščih ugotovljeni znatni uspehi, pri mnogih sodiščih pa teh uspehov ni ali pa so le manjši. Večina odprtih preiskav in prvostopnih kazenskih zadev je na občinskih sodiščih, ki sicer pravnomočno obsodijo 87 do 89 % vseh obsojenih oseb v Sloveniji. V glavnem je dolgotrajnost postopka posledica objektivnih razlogov, to je občutnega pomanjkanja sodnikov na nekaterih večjih sodiščih, ki odločajo o večini kaznivih dejanj v Sloveniji, pa tudi na manjših sodiščih, kjer dela le po en sodnik, nadalje v delu z izvedenci, odsotnosti obdolžencev ter prič in podobnega. Na dolgotrajnost pa vplivajo tudi subjektivni razlogi, ki se odražajo v premajhni izkušeni in odločnosti mnogih mladih sodnikov, ki so šele začeli z delom, ki je po svoji naravi zelo odgovorno in zahtevno.

Končno še kratke pripombe o kaznovalni politiki za kazniva dejanja, ki so družbeno najbolj nevarna zaradi svoje teže, pomembnosti in množičnosti.

Gospodarskemu kriminalu je dana posebna pozornost, saj sodišča družbeno nevarnost takšnih dejanj ocenjujejo ne le po nastali visoki premoženjski škodi, temveč tudi po tem, da ima gospodarski kriminal za posledico veliko moralno-politično škodo, ker spodkopuje in načenja moralne in splošno veljavne človeške vrednote, na katerih temelji naša samoupravna socialistična družba. Menimo, da je kaznovalna politika za najhujša kazniva dejanja zoper družbeno premoženje, narodno gospodarstvo in narodno dolžnost na splošno primerna, učinkovito pa se uravnava tudi v pritožbenem postopku. Če so se pojavila odstopanja, smo o njih podrobneje razpravljali na konferencah sodnikov in zavzemali konkretna stališča o nalogah sodišč, da bi se dosegla ustrezna kaznovalna politika.

Prometni delikti, ki so se z naraščanjem prometa povzpeli na prvo mesto, v zadnji dobi ne naraščajo več tako močno kot prej. Pri prometnih deliktih, ki imajo za posledico lažje ali hude telesne poškodbe, sodišča večinoma izrekajo namesto zavora denarne kazni. Če pa je posledica ogrožanja javnega prometa smrt, sodišča izrekajo kazen zavora ali strogega zavora. Čeprav je kaznovalna politika glede teh kaznivih dejanj v glavnem ustrezna, pa menimo, da bi bilo treba strožje kaznovati vinjene in brezobzirne voznike motornih vozil.

Glede političnega kriminala pripominjamo, da je po podatkih sodne statistike število teh kaznivih dejanj majhno, obenem pa večina obravnavanih kaznivih dejanj ni imela značaja organiziranega protirevolucionarnega delovanja. V nobenem primeru pa ni imela elementov terorizma, temveč se je sovražno razpoloženje v glavnem izražalo v grobih in vulgarnih sovražnih izpadih posameznikov, neredko v vinjenem stanju. Čeprav sodna statistika ne more dati celotne ocene sovražne dejavnosti proti naši državi in družbeni ureditvi, zlasti s strani sovražne emigracije ali tujih agentur, pa ob spremljanju dejavnosti pristojnih organov družbene samozaščite menimo, da si sovražna emigracija in tuje agenture kljub vsem prizadevanjem ne morejo pridobiti podpore med našimi ljudmi v Sloveniji. Sodišča so v vseh primerih političnih kaznivih dejanj, ki so jih obravnavala, izrekla primerne kazni, v

skladu s konkretno družbeno nevarnostjo kaznivih dejanj in storilcev. Vsa ta kazniva dejanja, čeprav so maloštevilna in lažje oblike, sodišča ocenjujejo v vsakokratnem širšem povezovanju protisamoupravnega delovanja od zunaj, v povezavi z različnimi oblikami in sredstvi psihološke vojne proti neuvrščeni samoupravni socialistični Jugoslaviji ter z drugimi oblikami poskusov negativnega vplivanja na naš razvoj.

Razprava o kaznovalni politiki v republiški skupščini je primerna tudi zato, ker bo letos Skupščina SFRJ sprejemala zvezni kazenski zakon in zakon o kazenskem postopku, vse republiške skupščine pa republiške kazenske zakone. Sedaj enotni kazenski zakon velja z nekaterimi spremembami in dopolnitvami od leta 1951. Ob uskladitvah kazenskih zakonov z ustavo bo treba rešiti tudi številna vprašanja, med drugim, ali so za določena kazniva dejanja še primerni dosedanji okviri, v katerih naj se izrekajo kazni, katere določbe o kaznivih dejanjih je potrebno opustiti in katere na novo predpisati in ali kazenske sankcije za nekatera kazniva dejanja še ustrezajo namenu kaznovanja. Skratka, kazensko zakonodajo, to je kazenski zakon in kazenski postopek bi bilo treba prilagoditi sodobnim družbenim potrebam, varovanju družbe kot celote in temeljnih človeških pravic in svoboščin.

Naj zaključim. Sodišča so pri opravljanju sodne funkcije neodvisna in sodijo po ustavi, zakonu in samoupravnih splošnih aktih. Vendar pa opravljajo to svojo funkcijo v enotnem sistemu oblasti in samoupravljanja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Zato je Vrhovno sodišče SR Slovenije predložilo republiški skupščini poročilo o problemih kazenskega sodstva in o kaznovalni politiki, da ta organ družbenega samoupravljanja in najvišji organ oblasti v okviru pravic in dolžnosti republike splošno družbenopolitično oceno dosedanjega dela kazenskega sodstva in še posebej kaznovalne politike. Sodiščem bodo dala stališča republiške skupščine trdno usmeritev za njihovo nadaljnje delo. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Balazic! Poročilo Javnega tožilstva SR Slovenije o delu javnih tožilcev v letu 1975 je Skupščini predložilo v obravnavo Javno tožilstvo SRS in za svojega predstavnika določilo dr. Jaka Otrina, namestnika javnega tožilca SR Slovenije, ki bo poročilo še ustno obrazložil. Besedo ima tovariš dr. Jaka Otrin!

Dr. Jaka Otrin: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Glede na izčrpno pa tudi obširno poročilo Javnega tožilstva mi dovolite, da pritegnem vašo pozornost le na nekaj konkretnih vprašanj.

Z ustavo in z zakoni opredeljeni položaj javnega tožilstva izraža v sedanjem družbenopolitičnem trenutku, poleg represivnega delovanja, tudi poudarjeno družbeno angažiranost.

V organizirani borbi proti kriminaliteti pokriva javno tožilstvo med represivnimi organi, organi za notranje zadeve, inšpekcije in drugimi organi odkrivanja institucijo za razreševanje kazni in enega od najbolj občutljivih sektorjev. Funkcionalno je odgovorno za koordinirano odkrivanje kaznivih dejanj in gospodarskih prestopkov, za uvedbo kazenskega pregona, za pravilno politiko kazenskega pregona, poleg tega pa ima tudi velik del odgovornosti pri oblikovanju pravilne kaznovalne politike.

Javni tožilec je dejansko nosilec politike kazenskega pregona. Z nepravilnim zavrženjem kazenske ovadbe oziroma odstopa od pregona krši svoja

funkcionalna pooblastila, s katerimi je pred družbo odgovoren za preprečevanje kriminalitete, na drugi strani pa lahko z nepravilno sprožitvijo kazenskega postopka neutemeljeno poseže v pravice in svoboščine občanov. Podatki iz poročila govore, da so javni tožilci z vso odgovornostjo dovolj kritično in strokovno presojali ovadbe, saj so jih zavrgli 21 %. Če upoštevamo še veliko ustavljenih preiskav, potem lahko ocenjujemo, da javni tožilci niso neutemeljeno vlagali obtožb. Z odločitvijo javnih tožilcev o zavrnjenju ovadbe oziroma odstopom od pregona ni soglašalo 115 oškodovancev, ki so začeli oziroma nadaljevali pregon potem, ko so prejeli obvestilo javnega tožilca, da ni razlogov za pregon. Oškodovanci kot tožilci so uspeli doseči pri sodiščih obsodilne sodbe le v 15 primerih. Visok odstotek obsodilnih sodb po obtožbah javnih tožilcev, v povprečju 21 %, pa kaže, da so javni tožilci svoje odločitve skrbno pretehtali ter dejansko in pravno pravilno utemeljili. V zvezi s tem je treba tudi poudariti, da lahko kazenske ovadbe, ki jih organi za notranje zadeve pošiljajo javnim tožilcem, teh pa je nad 90 %, ocenjujemo za kakovostne, kar kaže tudi na kakovostno delo teh organov. Občinska javna tožilstva so namreč na podlagi podatkov same ovadbe neposredno obtožila v letu 1975 nad 55 % ovadenih oseb.

Že omenjeno vprašanje kaznovalne politike je v ospredju pozornosti javnih tožilstev, zlasti kadar gre za kazniva dejanja na področju političnega in gospodarskega kriminala ter za kazniva dejanja z obeležjem nasilja zoper občine. Občinski javni tožilci so s pritožbo izpodbijali vsako 13. sodbo in pri tem dosegli 83 % uspeh, okrožni javni tožilci pa so s spodbijanjem vsake 7. sodbe dosegli 60 % uspeh pri pritoževanju.

Pritožbe javnega tožilstva tako v veliki meri prispevajo k pravilni rešitvi posameznih kazenskih zadev, pa tudi k zaostrovanju in izenačevanju kaznovalne politike sodišč.

Pomen in vloga neformalnega družbenega nadzorstva narašča s krepitvijo samoupravljaljskih družbenih odnosov. V sistem družbene samozaščite se tvorno vključujejo tudi javna tožilstva, ki s takšno dejavnostjo izpričujejo tudi svojo družbeno angažiranost. Pri svoji dejavnosti se namreč javni tožilci niso omejevali le na reševanje konkretnih zadev, temveč so se spuščali v širše proučevanje in analiziranje raznih negativnih, družbi škodljivih pojavov ter nezakonitosti, ki so jih ugotovili pri svojem delu. Z opozorili organom delavske kontrole in drugim samoupravnim organom v organizacijah združenega dela je brez dvoma dan tehten prispevek k sanaciji posameznih neurejenih razmer in nevestnega poslovanja. Odmevi na opozorila javnih tožilstev so obetavni, saj organizacije združenega dela praviloma prično ustrezno ukrepati in odstranjevati vzroke ugotovljenih pomanjkljivosti ter obveščajo javna tožilstva o svojih ukrepih. V takšni klimi je seveda dana možnost javnemu tožilstvu delovati z vsemi možnimi oblikami opozarjanja in z neposrednimi stiki z organi upravljanja in organi notranje kontrole, tako da je opozorjen najširši krog delavcev samoupravljalcev.

Takšna družbeno naravnana aktivnost javnega tožilstva pa seveda zahteva popolno kadrovsko zasedbo, strokovno in družbeno aktivne delavce. Dosedanji rezultati, zlasti še če upoštevamo število pravnikov in štipendistov, skupno 40, dajejo možnost, da lahko pričakujemo v naslednjih dveh letih rešitev sedaj še težkega kadrovskega vprašanja in potrjujejo pravilnost takšne usmeritve, s čimer se perspektivno nakazujejo še nove možnosti in razsežnosti družbenega angažiranja javnih tožilcev, pa tudi njihove večje vloge v fazi odkrivanja in preiskave.

V zvezi s prizadevanjem za doslednejše zagotavljanje načela zakonitosti v našem gospodarstvu želim posebej poudariti, da smo po naših ocenah v minulem letu dosegli določen uspeh v borbi proti dokaj razširjenemu pojavu lažne dokumentacije v gospodarstvu. Lažna dokumentacija v gospodarstvu je namreč tudi po pismu predsednika Tita in Izvršnega biroja še vedno zavzemala velik obseg, zlasti v primerih, ko ni šlo za osebno okoriščenje, temveč za tako imenovane »koristne zlorabe.« Pri uporabnikih družbenih sredstev so bila prikazana zelo pogosto povsem drugačna stanja in poslovne spremembe od dejanskih in so bile na ta način prikrite najrazličnejše nedovoljene manipulacije in zlorabe, na drugi strani pa tudi neupravičeno pridobivanje ugodnosti od družbene skupnosti v obliki izogibanja obveznostim do družbene skupnosti ali izposlovanja osebnih privilegijev ali spodbud, zlasti v zunanjetrgovinskem prometu.

Republiško javno tožilstvo je sprožilo zvezno akcijo za ostrejši kazenski pregon na tem področju. Sprejeti so bili ustrezni sklepi o zaostritvi pregona odgovornih oseb v organizacijah združenega dela za vse težje primere sestavljanja ali uporabe lažne dokumentacije kot kaznivih dejanj po kazenskem zakonu, ne pa samo kot gospodarskih prestopkov po določenih zakona o knjigovodstvu organizacij združenega dela. Dogovorjeni so bili tudi ustrezni kriteriji, kdaj naj se posamezni primeri takšnih kršitev ocenjujejo kot težji primeri. S temi sklepi in kriteriji so bili seznanjeni vsi organi odkrivanja ter upravni organi, objavljeni pa so bili tudi v sredstvih javnega obveščanja, tako da so bili nanje v zadostni meri opozorjeni tudi vsi uporabniki družbenih sredstev. Izvajanje te zaostrene akcije pregona se je pričelo 1. 7. minulega leta. Podatki s terena kažejo, kljub kratkemu roku od začetka te akcije, da je le-ta bila uspešna ter da se v pravnem prometu s poslovnimi listinami že čuti večja družbena disciplina. S takšnih pristopom se odstranjuje tudi ozka podjetniška miselnost ter dobivajo tako imenovane »koristne zlorabe« pravo podobo tudi v očeh odgovornih oseb v vodilnih telesih organizacij združenega dela.

V naporih za zagotovitev izvajanja stabilizacijskih ukrepov v gospodarstvu uspešno delujejo tudi javna tožilstva, ko obravnavajo kršitve po zakonu o zagotavljanju plačil za investicije, ki je stopil v veljavo junija lanskega leta, in po zakonu o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev, katerega določbe so se pričele uporabljati šele v letošnjem letu oziroma s 1. 4. 1976. Tožilstva so doslej obravnavala 117 ovadb zaradi kršitev po zakonu o zagotavljanju plačil za investicije in vložila 51 obtožnih predlogov zoper uporabnike družbenih sredstev in odgovorne osebe le-teh. V zvezi z multilateralno kompenzacijo pa je bilo doslej prejetih 22 ovadb, od katerih so bili v 7 primerih že vloženi obtožni predlogi. Oba navedena zakona določata tudi po tri nova kazniva dejanja za investitorje, izvajalce investicijskih del oziroma dobavitelje opreme, odgovorne osebe, banke in druge uporabnike družbenih sredstev. Za kazniva dejanja po zakonu o zagotavljanju plačil za investicije so občinska javna tožilstva doslej prejela 8 ovadb, na podlagi katerih sta bila doslej vložena le 2 obtožna predloga. Ostali primeri kaznivih dejanj in gospodarskih prestopkov so še v obdelavi.

Končno želim poudariti, da je varstvo samoupravnih pravic tisto torišče, ki bo moralo dobiti še večji pomen kot doslej tudi na represivnem področju. Prijav za tovrstna kazniva dejanja je zelo malo, čeprav sicer ugotavljamo odklone in kršitve temeljnih samoupravnih pravic. Odločilna vloga je poverjena sicer dejavnikom v združenem delu, toda družbeno angažirano delo javnega tožilstva in tudi družbenega pravobranilca samoupravljanja mora prav tako

zagotoviti delavcu samoupravljalcu potrebno varstvo njegovih pravic. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Otrin! Poročilo Republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1975 je Skupščini predložil v obravnavo ta sekretariat in za svojega predstavnika določil tovariša Janeza Zemljariča, namestnika sekretarja v Republiškem sekretariatu za notranje zadeve. Kolikor sem obveščena, predstavnik predlagatelja gradiva ne bo ustno obrazložil. Obvestila pa bi vas, da je na drugi seji Kluba delegatov, ki je bila dne 31. 3. 1976, namestnik Republiškega sekretarja za notranje zadeve tovariš Zemljarič podrobno informiral delegate vseh treh zborov o varnostni situaciji v naši republiki, tako da menim, da dejansko ni potrebe, da bi poročilo tudi danes ustno obrazlagali.

Poročilo o delu javnih pravobranilstev v SR Sloveniji v letu 1975 je Skupščini predložilo v obravnavo Javno pravobranilstvo SR Slovenije in za svojega predstavnika določila dr. Antona Skobirja, republiškega javnega pravobranilca, ki bo poročilo tudi ustno obrazložil. Besedo ima tovariš dr. Anton Skobir!

Dr. Anton Skobir: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Republiško javno pravobranilstvo daje poročilo o delu javnih pravobranilstev v SR Sloveniji za leto 1975 Skupščini SR Slovenije na podlagi temeljnega zakona o javnem pravobranilstvu. Po določbah tega zakona so javna pravobranilstva zakoniti zastopniki družbenopolitičnih skupnosti in krajevnih skupnosti v njihovih premoženjskopравnih zadevah, poleg tega pa varujejo tudi premoženjske pravice in koristi širše družbene skupnosti. Poleg tega javna pravobranilstva spremljajo in proučujejo družbene odnose in pojave, pomembne za pravno varstvo družbenega premoženja, o čemer obveščajo skupščine pristojnih družbenopolitičnih skupnosti, po potrebi pa tudi druge organe in organizacije in jim dajejo pravno pomoč.

Javna pravobranilstva so v preteklem letu opravljala svoje delo tudi v skladu s sprejetimi sklepi in stališči Zveze komunistov Jugoslavije in Slovenije, pismom in govori tovariša Tita. Kot družbena institucija za zakonito zastopanje družbenopolitičnih skupnosti in njihovih organov ter krajevnih skupnosti in za zastopanje po pooblastilu drugih družbenih pravnih oseb so si javna pravobranilstva prizadevala, da so poleg interesov in koristi zastopanih subjektov varovala družbeno lastnino tudi pri družbeno neupravičenem in nezakonitem okoriščanju posameznikov, zlasti v pravnem prometu z nepremičninami.

V okviru svojih nalog so javna pravobranilstva o vseh pojavih, nezakonitostih in o drugih deformacijah, zlasti pa o neupravičenem bogatenju posameznikov na škodo družbenega premoženja sproti obveščala družbenopolitične skupnosti, organe in organizacije in nakazovala možne zakonodajne rešitve in ukrepe, da bi se odpravili vzroki, ki pogojujejo takšna ravnanja.

Poročilo o delu javnih pravobranilstev v SR Sloveniji za leto 1975 sovпада s postopkom za izdajo republiškega zakona o javnem pravobranilstvu. Osnutek tega zakona je bil namreč sprejet marca letos v Skupščini SR Slovenije, sedaj pa je v pripravi predlog tega zakona, ki naj bi ga obravnavala Skupščina po programu dela predvidoma julija letos. Zaradi tega ima poročilo še poseben pomen, ker je iz njega razvidno sedanje delovanje, delovno področje in oprav-

ljeno delo javnih pravobranilstev. Menimo, da je lahko tudi to poročilo pripomoček za oblikovanje novega republiškega zakona.

Poročilo zajema delo vseh javnih pravobranilstev v SR Sloveniji, to je zastopanje na podlagi zakona in na podlagi pooblastila ter preventivni ukrepi in pravna mnenja. Posebno področje dela Republiškega javnega pravobranilstva je zakonito zastopanje SR Slovenije, premoženjskopravno varstvo družbenega premoženja v prometu z nepremičninami pa je delovno področje občinskih javnih pravobranilstev. V poročilu je tudi kratek pregled sedanje organizacije javnega pravobranilstva v celotnem območju SR Slovenije.

Javna pravobranilstva imajo po že navedenem zakonu dolžnost, da zastopajo družbenopolitične skupnosti in njihove organe ter krajevne skupnosti v premoženjskih zadevah kot njihovi zakoniti zastopniki, poleg tega pa imajo tudi možnost, da po pooblastilu zastopajo druge družbene pravne osebe, tudi s področja gospodarstva. Zastopanje po pooblastilu je javno pravobranilstvo uporabljajo le v manjšem obsegu in je praviloma zastopalo le tiste družbene pravne osebe, ki so bile svoječasno financirane iz proračunov družbenopolitičnih skupnosti, pozneje pa so prešle na drug način financiranja. To so šole, vzgojno-varstvene ustanove, zdravstveni zavodi, knjižnice, fakultete, znanstveni zavodi in podobne organizacije, ki niso imele lastne pravne službe. V sedanjem sistemu družbenega samoupravljanja financirajo te institucije praviloma samoupravne interesne skupnosti, ki so del skupščinskega sistema. Področja vzgoje, izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva in socialnega varstva. Med zastopanimi po pooblastilu so bile tudi družbene pravne osebe s področja stanovanjskega in komunalnega gospodarstva, vodne skupnosti in kmetijske zemljiške skupnosti.

Iz podatkov zadnjih petih let, to je od 1971 do 1975 izhaja, da so v sporih pred sodišči javna pravobranilstva nastopala kot zakoniti zastopniki poprečno v 75 % vseh primerov, na podlagi pooblastila pa le v 25 %. Vrednost v sporih in drugih zadevah, v katerih so nastopala javna pravobranilstva kot zastopniki na podlagi zakona ali na podlagi pooblastila, znaša za preteklo leto 196 milijonov dinarjev. Pojasniti moramo še to, da javna pravobranilstva niso zastopala družbenopolitičnih skupnosti, njihovih organov in krajevnih skupnosti samo v pravih, temveč tudi v drugih postopkih, kot na primer razlastitvenih, v katerih so bile družbenopolitične skupnosti razlastitveni upravičeni, in v postopkih za določanje odškodnine za nacionalizirane in razlašene nepremičnine.

Obstaja še vrsta zakonov, ki določajo občino kot nosilca pravice uporabe na družbeni lastnini, na primer zakon o razpolaganju z nezazidanim stavbnim zemljiščem. V vseh teh postopkih zastopajo javna pravobranilstva premoženjske pravice in koristi družbenopolitične skupnosti. Naloge javnega pravobranilstva pa niso omejene le na zastopanje pred sodišči in upravnimi organi, javna pravobranilstva dajejo mnogim uporabnikom družbenega premoženja pravna mnenja in drugo pravno pomoč v premoženjsko pravnih zadevah. Pomemben del dejavnosti javnih pravobranilstev je tudi premoženjsko pravno varstvo družbene lastnine, ki ga opravljajo javna pravobranilstva na podlagi posebnih republiških zakonov in enega zveznega zakona, in to izključno pri pravnem prometu z nepremičninami, kadar prehajajo le-te iz družbenega v zasebni sektor in nasprotno.

Že zvezni temeljni zakon o javnem pravobranilstvu iz leta 1975 je predvidel, da javna pravobranilstva varujejo premoženjske pravice in koristi družbene skupnosti. Od leta 1971 do leta 1974 je SR Slovenija sprejela zakone, s

katerimi je posebej uredila nadzor nad prometom z nepremičninami določenih vrst, kot so stanovanja in stanovanjske hiše v družbeni lastnini, kmetijska zemljišča in gozdovi ter nezazidana stavbna zemljišča, ki ga opravlja javno pravobranilstvo. V vseh vprašanjih, ki jih ne urejajo ti posebni zakoni, se uporablja še vedno zvezni zakon o prometu z zemljišči in stavbami iz leta 1965 kot splošni predpis. Takšna ureditev omogoča tudi naslednjo situacijo: Prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini občanom ureja ustrezni republiški zakon iz leta 1971 oziroma 1974, da se kupnina za prodajo stanovanja določi po valorizirani vrednosti stanovanja na dan prodaje. Za izračun te vrednosti je predpisana metodologija, ki temelji na poprečni gradbeni ceni in poprečnih stroških za komunalno urejanje zemljišč v določeni občini. Ta dva elementa mora občinska skupščina določiti vsako leto s svojim odlokom. Tako izračunana valorizirana vrednost stanovanjske hiše pa je v večini primerov nižja od dejanske prometne vrednosti nepremičnine. Zato se te nepremičnine prodajajo iz družbene lastnine zasebnikom pogosto po pre nizki ceni. Na drugi strani pa kupujejo družbene pravne osebe enake objekte od zasebnikov po ceni, ki presega prometno vrednost. V teh primerih namreč uporabljamo zvezni zakon o prometu z zemljišči in stavbami, ki dopuščajo, da kupnina odstopa od prometne vrednosti za eno tretjino.

Ker je v pripravi republiški zakon o prometu z nepremičninami, katerega osnutek je Skupščina SR Slovenije že sprejela, se bo stanje vendarle izboljšalo, saj republiški zakon ne bo več dopuščal odstopanja od kupnine, kot je bilo to sedaj dopustno po zveznem zakonu.

Naj še posebej poudarimo, da so občinske skupščine dolžne sprejeti odloke o poprečnih gradbenih cenah stanovanj in o poprečnih stroških komunalnega urejanja zemljišč za vsako leto. To so dolžne storiti na podlagi dveh republiških zakonov, in sicer zakona o razlastitvi in o prisilnem prenosu pravice uporabe ter zakona o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini. Mnoge občine so z izdajo teh odlokov v zamudi, nekatere pa odlokov sploh še niso sprejele. Teh je sedem. Ena občina ima odlok od leta 1971, 10 občin pa iz leta 1972. Tudi odškodnina za razlaščeno nepremičnino se določa bivšemu lastniku po elementih za izračun odškodnine iz zgoraj navedenih odlokov. Če so odloki iz prejšnjih let, so elementi za izračun odškodnine neuporabni, zato so postopki pred sodiščem dolgotrajni, sodišče pa mora določiti izvedence, ki naj izračunajo pravo prometno vrednost nepremičnine. Tako prejemajo bivši lastniki odškodnino z veliko zamudo. Po drugi strani pa zamuda občin pri izdaji teh odlokov prizadene družbene pravne osebe, ki prodajajo stanovanja in stanovanjske hiše le zasebnikom, ker so elementi iz odlokov osnova za izračun valorizirane vrednosti stanovanja na dan prodaje. Tako povzroča zamuda pri izdaji odlokov, da je kupnin pri prodaji družbenih stanovanj v zasebno lastnino praviloma nižja kot v nasprotnih primerih. Nekatere od občin so sicer mnenja, da ni nobene škode zaradi zamude pri izdaji odlokov, ker ne predvidevajo, da bodo v bodoče družbene pravne osebe v večjem obsegu prodajale stanovanja zasebnikom.

Pri poročilu o delu javnih pravobranilcev v SR Sloveniji v letu 1975 smo se omejili le na pomembnejša in značilna vprašanja, ki so jih javna pravobranilstva reševala v preteklem letu. Kljub tako postavljenim okvirom, naj bi to poročilo v zadostni meri prikazalo vsebino in obseg dela javnih pravobranilcev, njegovo koristnost in družbeni pomen. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Poročilo Vrhovnega sodišča SR Slovenije in poročilo Javnega tožilstva SR Slovenije ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 25. 3. 1976, poročilo Republiškega sekretariata za notranje zadeve ste prejeli s sklicem 2. seje Kluba delegatov, ki je bila dne 31. 3. 1976, poročilo o delu javnih pravobranilstev v SR Sloveniji pa ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 6. 4. 1976. Z dopisom z dne 6. 4. 1976 ste prejeli tudi ugotovitve, ocene in stališča Predsedstva SR Slovenije ob obravnavi nekaterih pomembnejših vprašanj, gibanja kriminalitete in usmerjanja kaznovalne politike v SR Sloveniji.

Z dopisom z dne 12. 4. 1976 ste prejeli statistične podatke Republiškega javnega pravobranilstva o pripadu pravnih in drugih zadev v letih 1971—1975, z dopisom z dne 20. 4. 1976 pa stališče Izvršnega sveta k poročilu Republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1975.

Poročila sta obravnavala Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, ki je predložil skupno poročilo o obravnavi vseh omenjenih poročil, in Komisija za pravosodje, ki je prav tako predložila pismeno poročilo. Poročili ste prejeli. Danes na klop ste prejeli tudi predlog stališč do gibanja kriminalitete in drugih družbeno škodljivih pojavov, njihovega preprečevanja in usmerjanja kaznovalne politike v Sloveniji. Prav tako ste prejeli mnenja Izvršnega sveta k vsem štirim poročilom.

Želita mogoče poročevalca Odbora ali Komisije poročila še ustno obrazložiti? (Ne želita.) Hvala.

Ker je bil predlog stališč pripravljen na podlagi dosedanje razprave v skupščinskih in zborovskih delovnih telesih, jih bo treba po današnji razpravi verjetno še dopolniti. Zato smo se dogovorili, da bodo člani Komisije za pravosodje, ki so navzoči na vseh treh sejah zborov, sprejemali razpravo delegatov, po potrebi dopolnili predlog stališč in jih nato predložili v enakem besedilu vsem trem zborom.

Na podlagi vseh predloženih gradiv pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Kdo se prijavlja k besedi, prosim? Če nihče, bi prosila tovariša podpredsednika zbora, da me začasno nadomesti.

Podpredsednik dr. Boris Berce: Besedo ima predsednica zbora tovarišica Mara Žlebnik!

Mara Žlebnik: Tovariš predsedujoči, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Upam, da bo moja razprava samo spodbudila nadaljnje razpravljalce, saj menim, da z njo ne bom zaključila današnje razprave.

Dovolite mi, da se tudi sama vključim v razpravo o problematiki, ki se prepleta v poročilih Vrhovnega sodišča, Javnega tožilstva in Republiškega sekretariata za notranje zadeve. Predvsem menim, da je prav, da obravnavamo to problematiko strnjeno, saj nam poročila teh organov, vključno s poročilom o delu javnih pravobranilstev, dajajo dejansko celovito sliko o gibanju vseh tistih najbolj negativnih pojavov, bodisi da gre za kazniva dejanja, za prestopke ali za siceršnja oškodovanja družbenega premoženja in tudi za druge delikte. Vsemu temu mora zlasti naša socialistična družba posvečati izredno in nenehno pozornost in budnost ter nenehno preverjati tudi učinkovitost vseh ukrepov za omejevanje in čim uspešnejše izločanje teh negativnih pojavov iz našega družbenega življenja. Menim tudi, da je zelo prav, da so nekatere občasne skupščine prav tako vključile obravnavo te problematike na svoje seje,

bodisi ob hkratnem obravnavanju poročil občinskih pravosodnih organov bodisi samo v obravnavo gradiva, ki smo ga poslali za današnjo sejo zborov republiške skupščine.

Takšno sočasno obravnavanje te problematike v republiški in občinskih skupščinah predstavlja nedvomno veliko boljšo podlago za še širšo obveščenost delovnih ljudi in občanov o teh problemih in tudi osnovo za spoznanje vseh posebnosti v pojavih v posameznih območjih naše republike. To pa vsekakor lahko pripomore k večji učinkovitosti vseh ukrepov in nalog, ki iz takšne obravnave izhajajo. Zato menim, da bi bilo zelo prav, kolikor večji del občinskih skupščin doslej tega gradiva oziroma te problematike še ni vključil v svoje programe, da to stori po tej seji zбора.

Prav je, da ugotovimo, da nam predložena poročila vseh organov, ki so pripravljena po naši oceni zelo skrbno in realno, dejansko omogočajo celovit vpogled v problematiko gibanja kriminalitete in drugih družbeno negativnih pojavov v naši republiki ter omogočajo oceno učinkovitosti kaznovalne politike pri nas. Ko smo v Mariboru, danes sem namreč delegat občine Maribor, v skupini za pošiljanje delegatov v Zbor združenega dela in Zbor občin republiške skupščine obravnavali predloženo gradivo, so delegati menili, da je potrebno kljub temu, da je to iz poročila dovolj razvidno, da pristojni organi pravosodnja še temeljiteje proučijo zlasti nekatere ugotovitve, ki kažejo vendar na nekatere posebne in zato tudi zaskrbljujoče pojave v naši republiki. To so: hitrejši porast kriminalitete v Sloveniji; nadalje porast dejanj, ki pomenijo največjo družbeno nevarnost, kar predstavlja predvsem gospodarski kriminal, pri katerem ugotavljamo znatnejši porast dejanj, ki imajo obeležje grabeža; nadalje naraščanje političnih deliktov ne glede na to, da so pravzaprav po svojih razsežnostih in tudi po svojem številu razmeroma majhni; velik delež in tudi nenehno naraščanje prometnih deliktov, ki jih storijo vinjeni vozniki; nadalje kazniva dejanja zoper uradno dolžnost; naraščanje kaznivih dejanj zoper življenje in telo, zlasti v nekaterih predelih naše republike. Delegati so nadalje posvetili veliko pozornost ugotovitvi v poročilu, da je delež dejanj, za katere je zagrožena kazen strogega zapora ali smrtna kazen, in delež obsojenih mladoletnikov pri nas relativno večji.

Čeprav skuša navesti nekatere razloge za te pojave — tudi sama se strinjam, da je bržkone v navedenih razlogih iskati prave razloge za takšno stanje — se nam je zdelo, da bi bilo za našo prakso in usmeritev politike, zlasti pa za organizirano družbeno preventivno delovanje dobro, če bi vse te vzroke še natančneje analizirali in preverili in v naslednjem obdobju tem problemom posvetili osnovno skrb.

Delegati v mariborskem območju so opozorili tudi na nekatera dejanja, ki v gradivu niso omenjena oziroma ki jim gradivo mogoče v primerjavi z drugimi družbeno bolj nevarnimi dejanji ne posveča posebne pozornosti. Pri tem so zlasti opozorili na nekatera dejanja, ki so značilna v posameznih območjih, zlasti pa v kmetijskem zaledju večjih industrijskih centrov. Tako so opozorili na izredno širjenje tatvin kmetijskih pridelkov, zlasti na družbenih in pa tudi na zasebnih kmetijah, ki včasih dobivajo že takšne dimenzije, da ne gre več za drobne tatvine, temveč za precej organizirano zagotavljanje ozimnic. Delegati so ugotovili, da organi odkrivanja in pregona zlasti takim deliktom ne posvečajo dovolj pozornosti.

Iz poročil bi se dalo tudi sklepati, na to je opozoril tudi tovariš Otrin, in to je v poročilu tudi navedeno, da kaznivih dejanj zoper samoupravljanje pri

nas pravzaprav ni, saj je število prijav takšnih dejanj minimalno. Delegati menijo, da je dejansko takšnih dejanj vendarle več in da bosta zlasti večje uveljavljanje in učinkovitost pri delu organov notranje delavske kontrole in družbenih pravobranilcev samoupravljanja nujno potrebna.

Ker so obravnavali delegati tudi učinkovitost sredstev javnega obveščanja, so opozorili na potrebo nenehnega in konstruktivnega sodelovanja organov odkrivanja pregona in sojenja s tiskom, da bi se preprečilo včasih neobjektivno ali nepreverjeno, tudi senzacionalistično pisanje, ki pravzaprav ne koristi nikomur. Menili so tudi, da bi bilo potrebno v večji meri objavljati nekatere druge pojave, zlasti pojave v zvezi z gospodarskimi prestopki, ker je dimenzija teh prestopkov izredna, kar bi gotovo vplivalo na njihovo omejevanje. To pomeni, da bi tisk odigral preventivno vlogo. Hvala.

Podpredsednik dr. Boris Berce: Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Nadaljujemo razpravo. Kdo se javlja k besedi? Če nihče, zaključujem razpravo. Zaradi morebitnih dopolnil predloga stališč te točke še ne moremo končati, navzoče člane Komisije za pravosodje pa prosim, da bodo v stiku s člani Komisije, ki sodelujejo v delu drugih zborov.

Prehajam na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen Izvršni svet in za svojega predstavnika določil Rada Mikliča, republiškega podsekretarja v Republiškem sekretariatu za delo. Tovariš Miklič, želite uvodno besedo? Prosim!

Rado Miklič: Tovarišica predsednica, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet predlaga temu zboru v obravnavo in sprejem predlog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb, katerega osnutek sta sprejela Zbor združenega dela in Zbor občin 19. novembra lani ter Skupščina Skupnosti socialnega varstva Slovenije, ki je 29. decembra 1975 zasedala kot zbor Skupščine SR Slovenije.

S tem so vsi trije zbori potrdili družbenopolitično, ekonomsko in socialno utemeljenost predlaganega zakona, ki ga naša javnost z zanimanjem pričakuje ter s tem opozarja na njegovo pomembnost. Njegov poglobitveni namen je, da v skladu z ustavnimi določbami zagotovi ustrezno družbeno varstvo še tistim invalidnim osebam, ki tega varstva doslej še nimajo po drugih predpisih s področja socialne varnosti. Bistvo tega varstva pa sta usposabljanje in zaposlovanje, torej ustvarjanje pogojev za vključitev v normalno delovno in življenjsko okolje.

S sprejemom predlaganega zakona bo tako podana pravna podlaga in pravna možnost, da si okoli 31 000 invalidnih oseb, ki so sedaj brez tega varstva, postopoma pridobi in ustvari pravico do usposabljanja za delo, ki pomeni pridobitev, izpopolnjevanje ali spremembo znanja in delovnih sposobnosti, potrebnih za zaposlitev v določenem poklicu ali za opravljanje določenega dela ali določenih opravil.

Takšno usposabljanje, ki zajema tudi prilagajanje na delo ter pravice in obveznosti iz naslova priprave za zaposlitev, je neogibno potrebno za delo in življenje invalidne osebe, pa tudi za socialno rehabilitacijo v obsegu, ki je sestavni del programa rehabilitacije sploh. To je edini uspešen način, da se tem

invalidnim osebam odpro možnosti, da bodo lahko uveljavile svojo ustavno zajamčeno pravico do dela, do zaposlitve v skladu s svojo usposobljenostjo.

Odveč bi bilo dokazovati, kolikšen pomen ima pravica do usposabljanja, da si invalidna oseba lahko pridobi status delavca v združenem delu, zlasti pa je očitna aktualnost te pravice, če upoštevamo, da predlog zakona glede zaposlovanja izhaja iz načela, da je treba invalidno osebo vključiti v normalno delovno okolje, če je to mogoče glede na njeno zdravstveno stanje ter poklicno in socialno rehabilitacijo, doseženo z delovno zmožnostjo.

Predlagani zakon izhaja namreč iz temeljne predpostavke, da se invalidne osebe praviloma zaposlujejo v organizacijah združenega dela in v drugih delovnih skupnostih ter pri zasebnih delodajalcih. V skladu z vlogo usposabljanja si predlagani zakon tako prizadeva, da se zagotovi zaposlitev invalidnih oseb v normalnem delovnem okolju. Le izjemoma naj bi se te osebe zaposlovale v invalidskih delavnicah in v posebnih socialnih zavodih, in sicer samo takšne invalidne osebe, ki ne morejo delati v enakih razmerah kot drugi delavci, to je, normalnih razmerah.

Predlog zakona zato temelji na sodobnih, humanih pogledih na invalidne osebe, na sodobnem, našim družbenim odnosom ustreznem pojmovanju vsebine, mesta in vloge tako imenovanega invalidskega varstva, katerega temeljna usmeritev je zagotoviti invalidni osebi vse možnosti, da si pridobi enak družbenoekonomski položaj v združenem delu kot zdrava oseba. Pot k takšni enakopravnosti pa vodi prek usposabljanja in prek primerno organizirane in programirane skrbi za zaposlovanje. Po drugi strani pa je treba z realizacijo teh načel zagotavljati uresničevanje določb predlaganega zakona, z opisom vsebine meril za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb po načelu, da mora biti taka oblika kolektivnega zaposlovanja invalidnih oseb sestavni del celotne politike zaposlovanja.

Za vse to si prizadeva zakon s svojimi določbami o nalogah organizacij združenega dela, o nalogah skupnosti za zaposlovanje in skupnosti socialnega varstva, o zavodih za usposabljanje invalidnih oseb, o invalidskih delavnicah, o davčnih in drugih olajšavah, ki jih bodo lahko deležne posebne organizacije za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb, pa tudi druge organizacije združenega dela. K učinkovitosti zakona naj prispeva tudi novo poglavje, ki celovito ureja poglobljena procesualna vprašanja o uveljavljanju in uživanju pravic, ki ga osnutek še ni imel. Sedaj je v predlogu zakona na pobudo Zakonodajno-pravne komisije.

Tovarišice in tovariši delegati! Osnutek je predvideval, da bi se novi zakon začel uporabljati s 1. julijem letos. Temu ustrezno je bila izdelana takrat tudi kalkulacija potrebnih finančnih sredstev za drugo polletje 1976. Predlog zakona pa sedaj določa, da začne veljati zakon 1. januarja 1977. leta. Ob sprejemu osnutku zakona sta bila namreč sprejeta dva, za financiranje skupne in splošne porabe odločilna dokumenta. Bila je sprejeta resolucija o družbenoekonomski politiki in o razvoju SR Slovenije ter o neposrednih nalogah v letu 1976. S to resolucijo so postavljeni temelji in okviri za financiranje splošne družbene porabe. In sprejet je bil družbeni dogovor o razporejanju dohodka v letu 1976 s predvidevanji in ukrepi, ki naj zagotovijo postavke v resoluciji, ki zadevajo to porabo. Ta družbeni dogovor sta sprejeli tudi Skupnost socialnega varstva Slovenije in Zveza skupnosti za zaposlovanje Slovenije. S tem dogovorom so se podpisniki zavezali, da bodo pri obsegu in sestavi skupne porabe, to je pri financiranju in uporabi zbranih sredstev ravnali tako, da bo zagotovljena ures-

ničitev politike, ki jo določa omenjena resolucija. Med drugim je zato v tem dogovoru sporazumno določeno, da bodo skupnosti za zaposlovanje v okviru sredstev, ki bodo na razpolago v letu 1976, izvajale samo dosedanje naloge pri usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb. Za nove naloge, izvirajoče iz predloženega zakona za leto 1976, tako ni bilo mogoče zagotoviti novih sredstev.

Treba pa je pojasniti, da je bilo med pripravo in sprejemanjem osnutka zakona storjeno vse, da bi bilo mogoče dobiti za drugo polletje potrebna sredstva za izvajanje zakona v najracionalnejšem obsegu. Temu ustrezno je bila pripravljena tudi ocena potrebnih sredstev z upoštevanjem postopnosti izvajanja tega zakona.

Vse to vam je bilo podrobno prikazano v obrazložitvi osnutka. Toda smotrnost, načrtnost in temu ustrezna finančna politika v okviru gospodarskih zmogljivosti so bili razlog, da predlaganih sredstev za leto 1976 ni bilo mogoče zagotoviti. Poudariti je treba, da pri tem ne gre za nikakršno podcenjevanje pomembnosti tega novega zakona. Objektivni razlogi narekujejo, da stopi zakon v veljavo s 1. januarjem 1977. Hkrati je bila v ta namen izdelana nova ocena potrebnih finančnih sredstev za izvajanje zakona v letu 1977. Po tej oceni bodo znašali stroški tega izvajanja skupaj 62 milijonov 710 tisoč dinarjev.

Ta izračun je izdelan na predpostavki, da bo že v letu 1977 deležnih usposabljanja in vseh drugih pravic iz tega zakona okrog 3000 invalidnih oseb, ki sedaj nimajo statusa invalidne osebe in niso deležne nikakršnega družbenega varstva. V ta znesek so seveda vračunani tudi povečani stroški Skupnosti za zaposlovanje, ki bodo nastali z organizacijo in izvajanjem usposabljanja in zaposlovanja invalidnih oseb ter z ustrezno kadrovsko okrepitvijo te skupnosti.

Določba, da bi začel veljati zakon s 1. 1. 1977, pa ne pomeni nikakršnega odlaganja vseh tistih priprav, ki jih je treba opraviti, da se zagotovi izvajanje zakona takoj po njegovi uveljavitvi. V ta namen se že pripravljajo ustrezni izvršilni predpisi. Pripravljen je že poglavitni predpis, to je osnutek samoupravnega splošnega akta o merilih in postopku za ugotavljanje lastnosti invalidne osebe po predloženem zakonu. Zveza skupnosti za zaposlovanje pa prav tako pripravlja akcijski program, ki bo podlaga za organizirano in načrtno izvajanje novega zakona.

Predlog zakona, kakršen je predložen, je izdelan na podlagi sklepov, s katerimi so pristojni zbori sprejeli osnutek. Naj še pripomnim, da sta predlog zakona obravnavala Sekretariat in Predsedstvo Republiške konference za rehabilitacijo invalidov in ga soglasno podprla in sprejela. Predlog zakona so obravnavali Odbor za družbenoekonomske odnose Zbora združenega dela. Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin, Odbor za finance Zbora združenega dela ter Zakonodajno-pravna komisija.

Predlagatelj je proučil predlagane amandmaje in vse pripombe. Amandmaje sprejema, pri čemer velja pripomniti, da nekateri sprejeti amandmaji zajemajo oziroma tudi dopolnjujejo amandmaje Odbora za finance. Prav tako pa je proučil nekatere pripombe Zakonodajno-pravne komisije. V zvezi s tem predlaga, da se spremeni 3. odstavek 14. člena predloga tako, da se glasi: »Pri programiranju in izvajanju tehnološkega oziroma delovnega procesa si je treba prizadevati, da so delovna mesta dostopna tudi invalidnim osebam.« S tem odpade togost obveznosti v prvotnem besedilu, na katero je opozorila Zakonodajno-pravna komisija.

Predlagatelj predlaga tudi, da se v 16. členu predloga črta beseda »lahko« in s tem odpravi neskladnost med prvim odstavkom 14. člena in dosedanjim

besedilom 16. člena predlaganega zakona. Zakonodajno-pravna komisija je tudi opozorila, da je treba rešiti status oseb, ki bodo na poklicni rehabilitaciji ob uveljavitvi predlaganega zakona, ki v drugem odstavku 52. člena določa, da z dnem uveljavitve zakona preneha veljati določba 112. člena republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Skupščina SR Slovenije je na 28. seji 31. marca 1976 sprejela osnutek zakona o usposabljanju otrok in mladoletnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. V tem osnutku je v 7. členu določba, po kateri ustvarjajo in zagotavljajo pogoje za uposabljanje takih otrok in mladoletnikov izobraževalne skupnosti. Tako ne bo več Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja skrbela za poklicno rehabilitacijo otrok, kot je to sedaj po 112. členu citiranega republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Iz tega razloga odpade potreba po citirani določbi. Naloge prevzamejo Skupnosti za zaposlovanje in izobraževalna skupnost. Določba 52. člena predloga zakona lahko ostane takšna, kot je predlagana s sprejetim amandmajem k prvemu odstavku. Pri tem velja upoštevati, da bo do konca leta uveljavljen omenjeni novi zakon o usposabljanju otrok in mladoletnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, ki z danes predloženim zakonom tvori zaokroženo vsebinsko celoto. Zaradi tega navedeni predlog v drugem odstavku 1. člena omenjeni zakon izrecno navaja. Zato predlagam, da, tovarišice in tovariši delegati, sprejmete predloženi zakon v predlaganem besedilu in s predlaganimi amandmaji! Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Tovariš Miklič, hvala. K tej točki je bila povabljen Konferenca za rehabilitacijo invalidov v Sloveniji. Predlog zakona ste prejeli s sklicem za sejo zbora z dne 25. 3. 1976, obravnavala pa sta ga Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Danes na klop ste prejeli še amandmaje Izvršnega sveta. Na podlagi predloga zakona in pismenih poročil pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, tovarišica Dragica Rome, poročevalka Zakonodajno-pravne komisije!

Dragica Rome: Tovarišica predsednica, tovarišice delegatke in delegati! Komisija soglaša z vsemi amandmaji Odbora za družbenoekonomske odnose Zbora združenega dela in Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin ter z danes predloženimi amandmaji predlagatelja k 14. in 16. členu predloga zakona. Zaradi večje jasnosti komisija popravlja svoj amandma k 45. členu predloga zakona, ki naj bi se pravilno glasil: V prvi vrsti tega člena naj se beseda »invalidna« nadomesti z besedo »prizadeta«.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Naprej, prosim? Kdo še želi besedo? Če nihče, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije, in sicer k 5., 44., popravljenemu 45., 46., 51. in 52. členu, ki so razvidni iz njenega poročila z dne 15. 4. 1976. S temi amandmaji soglašata tako predlagatelj kakor tudi Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj. Zato menim, da lahko o vseh amandmajih glasujemo skupaj, saj je večina njih redakcijskega značaja, drugi pa bistveno ne posegajo v vsebino zakonskega predloga. Ali kdo temu mojemu predlogu nasprotuje? Kaže, da nihče. Kdor je za amandmaje Zakonodajno-

pravne komisije, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor amandmaje Zakonodajno-pravne komisije soglasno sprejel.

Prehajamo na glasovanje o amandmajih našega odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj k 10., 14., 20. in 47. členu. Z vsemi temi amandmaji soglašata predlagatelj in Zakonodajno-pravna komisija. Ker amandmaji tudi tu bistveno ne posegajo v vsebino zakona in ker predlagatelj ter Zakonodajno-pravna komisija z njimi soglašata, mislim, da lahko glasujemo o vseh amandmajih skupaj. Kdor je za amandmaje, naj prosim glasuje (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor amandmaje Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj soglasno sprejel.

Kot sem omenila, ste dobili danes na klop amandmaja Izvršnega sveta, ki ju je obrazložil tudi predstavnik Izvršnega sveta v svojem uvodnem poročilu. Izvršni svet je amandmaja predložil v zvezi s pripombami Zakonodajno-pravne komisije, ki so razvidne iz poročila te komisije z dne 15. 4. 1976.

Prosim, da se o teh amandmajih izreče še predstavnik odbora tovariš Janžekovič! Se strinjate z amandmajema Izvršnega sveta? (Da.) Hvala.

Zakonodajno-pravna komisija se z amandmajema strinja.

Ker z amandmajema Izvršnega sveta soglašata Odbor in Zakonodajno-pravna komisija, predlagam, da o njiju glasujemo skupaj! Kdor je za amandmaja Izvršnega sveta k 14. in 16. členu, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta amandmaja Izvršnega sveta soglasno sprejeta.

Tako moramo glasovati še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb.

Obveščam vas, da bo predlog tega zakona enakopravno obravnavala tudi Skupščina Skupnosti socialnega varstva Socialistične republike Slovenije na seji, ki bo v mesecu maju, tako da bo zakon sprejet šele takrat, ko ga bodo v enakem besedilu sprejeli Zbor združenega dela, Skupščina Skupnosti socialnega varstva Socialistične republike Slovenije in naš zbor. O tem vas bomo obvestili na prihodnji seji zбора.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o republiških blagovnih rezervah, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Štefana Korošca, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene. Tovariš Korošec, prosim!

Štefan Korošec: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Dinamika gospodarskega razvoja, gospodarska stabilnost ter stopnja oskrbe tržišča so poleg splošne učinkovitosti gospodarjenja v veliki meri odvisne od strukture in obsega zaloga surovin, reprodukcijskega materiala in končnih izdelkov, s katerimi razpolaga gospodarstvo kot z rezervo za kontinuirano pro-

izvodnjo in za kritje morebitnih motenj v redni preskrbi. Zlasti pomembno mesto v preskrbi pa zavzemajo osnovni prehrambeni proizvodi. Zaradi tega je zagotovitev potrebnih zalog surovin, reprodukcijskih materialov in končnih izdelkov v prvi vrsti stvar organizacij združenega dela, ki se ukvarjajo s proizvodnjo ali prometom določenih proizvodov. Prav tako pa je v določenem obsegu to obveznost družbenopolitičnih skupnosti.

Pri obravnavi problematike preskrbe tržišča je potrebno računati tudi z motnjami širšega obsega, ki lahko prizadenejo družbo in državo kot celoto ali pa samo njen del. Vzroki za to drugo vrsto motenj lahko izhajajo iz mednarodnih političnih kriz, nevarnosti napada na našo državo, vojnih žarišč ali vojaškega spopada, elementarnih nesreč in podobnega. V takšnih primerih je širša družbena skupnost zainteresirana in zato dolžna preskrbeti ustrezna materialna sredstva kot rezervo za nadaljnjo proizvodnjo in preskrbo prebivalstva z osnovnimi življenjskimi potrebščinami.

V naših pogojih, posebno pa v okviru koncepcije splošnega ljudskega odpora, dobiva sistem materialnih rezerv pomembno vlogo in nalogo kot komponenta obrambne sposobnosti. Materialne rezerve morajo ustrezati specifičnim zahtevam borbe, ki izhaja iz naše koncepcije splošnega ljudskega odpora.

Pri preskrbi tržišča pa moramo računati tudi z drugimi vrstami motenj na trgu, ki lahko ogrozijo normalno, kontinuirano proizvodnjo ter povzročijo motnje v preskrbi gospodarstva in prebivalstva. Tako na primer nezadostne količine posameznega blaga na trgu povzročajo deficitarnost in rast cen. Prevelike količine posameznega blaga pa povzročajo probleme plasmaja in večkrat tudi padec cen izpod ravni, ki spodbudno vpliva na proizvodnjo. Posledice neuravnovešenih razmerij na trgu je sprememba pogojev poslovanja, ki se kaže v ekonomskem položaju posameznih grupacij gospodarstva. Pogosto pa lahko takšne razmere povzročijo tudi politične in socialne probleme.

S sprejemom nove ustave se postopoma uveljavljajo spremembe na področju sistema in politike materialnih rezerv. Pred uveljavitvijo nove ustave so bile materialne rezerve v izključni pristojnosti federacije. Glede na vzroke motenj in značaj intervencije so bile in so na ravni federacije oblikovane stalne rezerve in tržne rezerve. Stalne rezerve se uporabljajo za kritje potreb države v vojni ali neposredni vojni nevarnosti ter za preprečevanje oziroma odpravljanje motenj, ki jih utegnejo v gospodarstvu ali na drugih področjih družbenega življenja povzročiti ali so jih povzročile izredne razmere v državi ali izven nje. Tržne rezerve pa se uporabljajo za intervencije, s katerimi se zagotavljajo stabilna razmerja na trgu in izvaja določena politika cen, kadar nastopijo ali utegnejo nastopiti večje motnje na trgu.

Podlaga za zvezne blagovne rezerve je 281. člen zvezne ustave, kjer je rečeno, da federacija ureja in zagotavlja zvezne blagovne rezerve za potrebe države v vojni in drugih izrednih razmerah za stabilizacijo trga ob večjih motnjah. Na temelju tega ustavnega določila je bil v začetku leta 1975 sprejet zakon o zveznih blagovnih rezervah. Po sprejetju nove ustave in ob gradnji družbenopolitičnega in gospodarskega sistema, ki temelji na določenih nove ustave, so opravljene tudi spremembe v sistemu materialnih rezerv. Tako se na nivoju federacije oblikuje le del rezerv. Vprašanje rezerv je v pristojnosti tudi drugih družbenopolitičnih skupnosti, ki so dolžne, da v skladu z ustavnimi določili republiških in pokrajinskih ustav oblikujejo svoje blagovne rezerve.

V 321. členu ustave Socialistične republike Slovenije je rečeno, da Socialistična republika Slovenija z zakonom ureja republiške blagovne rezerve. Da bi realizirali ustavno določilo, je Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije pripravil predlog za izdajo zakona, z osnutkom zakona, o republiških blagovnih rezervah. S predlaganim zakonom urejamo le republiške blagovne rezerve kot del sistema rezerv, ki ga poleg republiških sestavljajo še zvezne in občinske blagovne rezerve. Tako bo za celovitost tega sistema potrebno, da občine uredijo to vprašanje s svojimi akti. Za razliko od zveznega zakona o blagovnih rezervah, ki podrobno obravnava oblikovanje, programiranje, financiranje, uporabo in podobno, posebej za stalne in posebej za tržne rezerve, predloženi osnutek republiškega zakona obravnava le vprašanja programiranja, oblikovanja, uporabe, poslovanja in financiranja stalnih blagovnih rezerv.

Vprašanja republiških tržnih rezerv pa se bodo urejevale z družbenim dogovorom med Republiškim komitejem za tržišče in cene, ustreznimi bankami in večjimi organizacijami združenega dela s področja proizvodnje in prometa. Takšna oblika urejanja tržnih rezerv bo omogočala tudi uveljavitev zaščite oziroma pomoči posameznim proizvodnim organizacijam združenega dela. Pri tem pa je celovitost stalnih in tržnih republiških blagovnih rezerv zagotovljena z letnim in srednjeročnim programom, ki bo vseboval vrsto, količino, vrednost blaga, potrebna sredstva, rok za oblikovanje rezerv, teritorialno razmestitev, način obnavljanja, potrebna sredstva za izgradnjo skladišč, dinamiko izgradnje skladišč in podobno.

V zakonu je predvideno, da o programu oblikovanja in uporabe republiških stalnih blagovnih rezerv odloča na predlog Republiškega komiteja za tržišče in cene Izvršni svet Socialistične republike Slovenije. Operativne naloge v zvezi z gradnjo in vzdrževanjem skladišč, nakupom, razmestitvijo in hrambo blaga pa bo opravljal Zavod Socialistične republike Slovenije za rezerve. Predvideno je tudi, da Republiški komite za tržišče in cene poleg nalog v zvezi z oblikovanjem programa, uporabo republiških blagovnih rezerv in drugih nalog, ki izhajajo iz zakona o republiških upravnih organih, opravlja vse ostale naloge, ki so povezane z oblikovanjem, hrambo, uporabo in razmestitvijo zveznih blagovnih rezerv na področju Socialistične republike Slovenije.

Republiški komite za tržišče in cene sodeluje pri realizaciji in pri programiranju gradnje skladišč za potrebne zvezne blagovne rezerve na področju Slovenije. Republiški zakon določa tudi vire financiranja blaga in gradnje skladišč za potrebe stalnih republiških blagovnih rezerv. Pri tem je predvideno, da bi se za oblikovanje blagovnih rezerv uporabila sredstva rezerv organizacij združenega dela in bank, sredstva, ki jih organizacije združenega dela združujejo iz sredstev svojih poslovnih skladov, in sredstva, ki bodo v ta namen zagotovljena v republiškem proračunu. Gradnja skladišč pa bi se financirala iz sredstev, ki bodo zagotovljena v proračunu republike, iz amortizacije osnovnih sredstev Zavoda SR Slovenije za rezerve, iz sredstev, pridobljenih s hranjenjem zveznih in občinskih rezerv, ter iz sredstev, ki bodo pridobljena kot soudeležba federacije pri gradnji skladišč.

Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pričakuje, da boste podprli predloženi predlog za izdajo zakona o republiških blagovnih rezervah, z osnutkom zakona, da bi tako čimprej dali zakonsko osnovo za oblikovanje republiških blagovnih rezerv. S sprejetjem zakona in s funkcioniranjem republiških blagovnih rezerv se bodo hitreje reševala ne-

katera odprta vprašanja celotnega sistema blagovnih rezerv v Jugoslaviji ter ustvarili pogoji za usklajevanje politike oblikovanja, programiranja, financiranja, uporabe in razmestitve blagovnih rezerv na enotnem jugoslovanskem tržišču. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona ste prejeli z dopisom z dne 30. 3. 1976. Izvršni svet predlaga, da se v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita tako, da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek.

Glede na ta predlog Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, predlagam, da o predlogu glede postopka glasujemo. Kdor je za predlog Izvršnega sveta, da se prva in druga faza zakonodajnega postopka združita tako, da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona so obravnavali: Odbor za finance, Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli. Želijo morda predstavniki odborov in Komisije poročila še ustno dopolniti? (Ne.)

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? Besedo ima tovarišica Breda Verstovšek, delegatka iz Žalca!

Breda Verstovšek: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Osnutek zakona o republiških blagovnih rezervah govori pretežno o urejanju in oblikovanju republiških blagovnih rezerv, ki so namenjene za osnovno preskrbo občanov in organizacijo združenega dela v območju SR Slovenije v primeru izrednih razmer.

Občine oblikujejo za kritje potreb za osnovno preskrbo v primerih izrednih razmer posebne občinske blagovne rezerve. Viri in način financiranja občinskih blagovnih rezerv pa še niso določeni. Skupina delegatov in Izvršni svet Skupščine občine Žalec menita, da bo potrebna koordinacija z republiškimi organi, da se vzpostavi realna osnova za oblikovanje in financiranje občinskih blagovnih rezerv.

Predsednica Mara Žlebnik: Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o republiških blagovnih rezervah, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, dane v poročilih skupščinskih teles, pripombe skupin delegatov in pripombe, dane v razpravi na seji zbora.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlagani sklep soglasno sprejel.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o zdravstvenem varstvu živali.

Predlog za izdajo zakona je skupaj s tezami za osnutek zakona predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil dr. Karla Gošlerja, direktorja republiške veterinarske uprave. Tovariš Gošler, želite besedo? Prosim!

Dr. Karel Gošler: Spoštovano predsedstvo, spoštovane tovarišice in tovariši delegati!

Zdravstveno varstvo živali je bilo do sedaj urejeno s temeljnim in republiškim zakonom o ukrepih za pospeševanje živinoreje in o zdravstvenem varstvu živine, z zakonom o organizaciji veterinarske službe v SR Sloveniji in z mednarodnimi konvencijami. Poleg tega, da je treba navedene zakone uskladiti z novo zvezno in republiško ustavo, je treba nekatera vprašanja zdravstvenega varstva živali, ki spadajo v pristojnost republike, na novo urediti, in sicer skladno s potrebami, ki so se pokazale kot nujne pri dosedanjem izvajanju teh zakonov in pri preprečevanju in zatiranju kužnih bolezni.

V Sloveniji je okrog 8 milijonov raznih domačih živali in vsaj 250 tisoč divjadi. Nekatere živali nam dajejo v prvi vrsti hrano, zatem delovno silo in razvedrilo. Nekatere živali so uporabne v službi družbene samozaščite in ljudske obrambe. Ribe in divjad so del našega narodnega bogastva. Vse to pa velja le, dokler je žival zdrava. Ko žival zboli, preneha biti proizvajalec hrane, ne more biti več uporabna v ljudski obrambi itd. Nekatere živalske bolezni ogrožajo tudi zdravje ljudi. Te bolezni se lahko prenašajo neposredno z živali na ljudi ali po posredno, z živili živalskega izvora, surovinami in podobnim. Če ni zagotovljeno zdravstveno varstvo živali pred kužnimi boleznimi, tudi ni v celoti zagotovljena ustavna pravica do zdravstvenega varstva ljudi. Nekatere kužne bolezni se prenašajo samo na živali. Vendar pa lahko zaradi širjenja te bolezni po vsej republiki ali državi povzročijo ogromno gospodarsko škodo. Četudi je veterinarska služba s sistematičnim delom in zatiranjem v preteklosti zatrla večino klasičnih kužnih bolezni, pa novi momenti na tem področju predstavljajo novo nevarnost za zdravje ljudi in živali. Vedno večja koncentracija živali, vedno večja industrializacija proizvodnje ter vedno bolj živahna trgovina in promet med državami in kontinenti prinašajo nove zdravstvene probleme, ki predstavljajo nevarnost tudi za zdravje ljudi. Vse to narekuje, da je treba nekatere bolezni živali organizirano preprečevati in zatirati po enotnih načelih, ki temeljijo na sodobnih znanstvenih dognanjih, in sicer v celotni republiki, pri nekaterih boleznih pa celo v vsej državi.

Pri uresničevanju in izvajanju zdravstvenega varstva živali je dan poseben poudarek preventivi. Družbenopolitične skupnosti naj bi bile dolžne sprejemati programe zdravstvenega varstva živali. Zakon naj neposredno predpiše tudi ukrepe ob pojavu ali sumu kužnih bolezni, na primer obvezno prijavljanje bolezni, zagotovitev diagnostike bolezni ter obveščanje zainteresiranih služb in organizacij in podobno.

Ob nenadnem izbruhu bolezni lahko Izvršni svet SR Slovenije odredi tudi mobilizacijo veterinarskih delavcev in drugih občanov, rekvizicijo opreme, zdravil in podobno.

Zadržan je dosednji sistem financiranja upravnih ukrepov, ki jih odredi občinski oziroma republiški upravni organ. Sredstva v ta namen se zbirajo z upravnimi pristojbinami na zdravstvena spričevala, ki jih določi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. V celotnem sistemu financiranja in izvajanja ukrepov so uveljavljena predvsem naslednja načela: Vsi rejci živali enotno prispevajo

za zdravstveno varstvo. Ob pojavu ali sumu določenih kužnih bolezni se izvajajo določeni ukrepi za rejce iz ogroženega območja brezplačno. Pomanjkanje sredstev pri enem ali skupini posestnikov živali ne sme biti ovira za izvajanje ukrepov.

Z zakonom bo določen postopek za uveljavitev odškodnine za ubite in zaklane živali ter za uničene predmete ob pojavu določenih kužnih bolezni. Če pri občini ni dovolj sredstev, se začasno plačujejo odškodnine iz sredstev pri republiki oziroma iz združenih sredstev ali rezerv družbenopolitičnih skupnosti.

Glede na to, da je za izvajanje zveznega in republiškega zakona o zdravstvenem varstvu živali osnovnega pomena dobra organizacija veterinarske službe, bo zakon predpisal tudi organizacijo veterinarske dejavnosti. Veterinarska zasebna praksa bo odpravljena. Strokovne veterinarsko-sanitarne ukrepe naj izvajajo veterinarske organizacije združenega dela, to so veterinarski zavodi, specialistični veterinarski zavodi, obratne veterinarske ambulante in veterinarski upravni organi, kot na primer občinski in medobčinski veterinarski inšpektorati, republiška veterinarska uprava. Določene bodo tudi naloge in dolžnosti, ki jih morajo opravljati posamezne organizacije oziroma organi. Urejen bo tudi način uresničevanja posebnega družbenega interesa in samoupravnih pravic delavcev v veterinarskih organizacijah, in sicer z določitvijo pogojev za opravljanje veterinarske dejavnosti, z zagotavljanjem soodločanja uporabnikov in organov družbenopolitičnih skupnosti ter s samoupravnim sporazumevanjem in dogovarjanjem pri oblikovanju cen za veterinarske storitve. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Gošler! Predlog za izdajo zakona skupaj s tezami za osnutek zakona ste prejeli z dopisom z dne 30. 3. 1976. Obravnavala sta ga Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli.

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o zdravstvenem varstvu živali se sprejme.

2. Osnutek zakona pripravi Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije.

3. Pri pripravi osnutka zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, ki so bila dana v poročilih skupščinskih teles.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlagani sklep soglasno sprejel.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je predložil Skupščini v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Borisa Mikoša, republiškega sekretarja za urbanizem, ki bo imel uvodno besedo. Prosim, tovariš Mikoš!

Boris Mikoš: Tovarišice in tovariši delegati! Ker smo na predzadnjem zasedanju skupščine 10. marca na široko razpravljali o dosedanjem poteku

solidarnostne akcije za pomoč prizadetim ob potresu na Kozjanskem in o rezultatih, ki jih je ta akcija dala, ne bom ponavljal že znanih dejstev o posledicah potresa. Ko smo razpravljali o tem, smo navedli podatke o posledicah, ki so nastale na družbenem in zasebnem imetju. Govorili smo o dosedanjem obsegu in rezultatih družbene solidarnostne akcije, ki je zajela v dveh velikih solidarnostnih krogih vso Slovenijo. Govorili pa smo tudi o problemih, ki so še odprti in ki čakajo rešitve. Ob tej priliki smo nanizali tudi možnosti, kako lahko nadalje rešujemo sedanjo situacijo, ki je težavna, ker je bil priliv sredstev v preteklem letu sorazmerno majhen. Danes lahko te podatke, ki smo vam jih posredovali takrat, dopolnimo z nekaterimi novimi številkami.

V okviru prvega in drugega solidarnostnega kroga smo zbrali 180 milijonov dinarjev. Stanovanjske skupnosti so po posebnem sporazumu doslej vplačale 50 milijonov, druge skupnosti in delavci Banjaluke pa so skupno prispevali 20 milijonov. Na podlagi sklepa o 75% izločanju sredstev na podlagi zakona o solidarnosti v lanskem letu smo zbrali 80 milijonov, tako da smo skupno doslej v boju proti posledicam na Kozjanskem investirali 330 milijonov.

V času od prejšnjega zasedanja do danes smo samoupravnim skupnostim na prizadetem območju dali 80 milijonov dinarjev pomoči. Ta sredstva so bila uporabljena predvsem za dograditev šol, za dograditev doma počitka ter za pomoč pri stanovanjski gradnji in sanaciji zasebnih stanovanjskih hiš. Prvič smo dali pomoč tudi obema prizadetima kmetijskima obratoma v tem območju. Vsa pomoč je bila v tem času dana iz 75% sredstev, zbranih po republiškem zakonu o solidarnosti v lanskem letu, ki jih izločamo po zaključnih računih iz sredstev gospodarstva in drugih skupnosti. Lahko torej rečemo, da je v skladu s sklepom Skupščine ta del pomoči že bil realiziran in omogoča na začetku gradbene sezone vsaj del nujne intervencije, o kateri smo govorili.

V skladu s sklepom, da se pripravi osnutek zakona, na podlagi katerega bi bilo možno v dveh letih na prizadetem območju normalizirati delovne in življenjske razmere ob popolnem angažiranju lastnih sredstev in lastnih sil delovnih ljudi prizadetega območja, pa danes predlagamo predlog za izdajo zakona, z osnutkom zakona. V tem predlogu pa prosimo, da se upošteva tudi razprava, ki je potekala v Skupščini dne 10. marca, ko smo obravnavali stanje na Kozjanskem, ki je nastalo zaradi potresa. Ko predlagamo, da z zakonom zberemo kot pomoč prizadetim 320 milijonov dinarjev, pa moramo poudariti, da pri tem izhajamo iz dejstva, da je prizadeto območje doslej že dobilo 330 milijonov dinarjev pomoči, da bomo predlagali, da se tudi iz letošnjih sredstev, zbranih po republiškem zakonu o oblikovanju sredstev solidarnosti, izloči 75% sredstev za pomoč Kozjanskemu, to je približno 90 milijonov dinarjev, dalje da bo del danih sredstev možno v prihodnjih letih na prizadetem območju tudi ponovno angažirati, ker računamo s tem, da bodo nekateri posojilojemalci del sredstev lahko tudi odplačali, ter da so možne tudi racionalnejše rešitve od enostavne adaptacije in ponavljanja starega stanja.

Na tej osnovi predlagamo, da se v razdobju od junija letos pa do konca decembra prihodnjega leta izločijo do skupne višine 320 milijonov dinarjev po stopnji 0,45% od bruto osebnega dohodka v breme dohodka sredstva za pomoč Kozjanskemu. Treba je reči, da je tak predlog uskladen tudi z dogovorom o delitvi dohodka v letu 1976, kjer so bile računane obveznosti v višini 1% bruto osebnega dohodka za pomoč prizadetim ob potresu v Bosanski Krajini, na kar želimo v tej razpravi posebej opozoriti. Prispevek bo plačan iz dohodka temeljne organizacije združenega dela, torej je bruto osebni dohodek

samo merilo. Plačan pa bo tudi iz sredstev drugih organizacij in delovnih skupnosti. Zakon pa zavezuje k plačilu tudi vse tiste, ki zaposlujejo delavce, to se pravi zasebne obrtnike. Sredstva naj bi bila po predlogu zakona uporabljena v skladu s posebnim sanacijskim programom. Le-tega naj bi sprejeli skupščini obeh prizadetih občin. Po osnutku zakona pa naj bi ta program potrdila tudi Skupščina SR Slovenije, o čemer bi bilo dobro, da se dogovorimo.

O predlogu ureditve odprtih vprašanj pomoči prizadetim ob potresu na Kozjanskem je razpravljalo tudi Predsedstvo Republiške konference SZDL ter se opredelilo za nadaljevanje pomoči v predloženi obliki in obsegu. Koordinacijski odbor za razvijanje in uveljavljanje socialistične solidarnosti pri Republiški konferenci SZDL je prav tako razpravjal o nadaljevanju solidarnostne akcije za odpravo posledic ter je sprejel in podprl predlagane rešitve za odpravo posledic potresa in za normalizacijo življenjskih in delovnih razmer na prizadetem območju.

Na podlagi tega predlagam, da o osnutku zakona razpravljamo in da združimo obe fazi, glede na to, da je zaradi pomanjkanja materialnih sredstev za saniranje stanja na Kozjanskem že doslej bilo veliko težav. Z združitvijo dveh faz pa bi omogočili, da bi na zasedanju v maju sprejeli zakon, ki bi lahko veljal, torej zavezal k plačilu, od 1. junija dalje in tako omogočil, da bi se tekoči priliv sredstev za pomoč na Kozjanskem realiziral.

V razpravi sem pripravljen seveda odgovoriti na vsa postavljena vprašanja, ker sem bil v uvodu zelo kratek. Hvala lepa!

Predsednica Mara Žlebnik: K tej točki dnevnega reda je bil povabljen Republiški koordinacijski odbor za odpravo posledic potresa na Kozjanskem. Predlog za izdajo zakona ste skupaj z osnutkom zakona prejeli z dopisom z dne 12. 4. 1976. Izvršni svet predlaga, da se v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita tako, da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. Glede na ta predlog Izvršnega sveta pričujem razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.)

Predlagam, da o predlogu glasujemo. Kdor je za predlog Izvršnega sveta, da se prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Predlog za izdajo zakona sta z osnutkom zakona obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Želita predstavnika Odbora in Komisije poročili še ustno dopolniti? (Ne želita.)

Na podlagi gradiv in pismenih poročil pričujem razpravo! Kdo želi besedo? Razpravljaj bo tovariš Franc Zelič, delegat iz Celja!

Franc Zelič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V Celju smo o predlogu za izdajo zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem razpravljali v družbenopolitičnih organizacijah na občinskem, pa tudi na medobčinskem nivoju. Naša skupina delegatov, ki je tudi razpravljala o predlogu, me je zadržala, da kot delegat na današnjem zasedanju skupščine izrazim vso podporo temu zakonu.

Kot neposredni sosedje menimo, da je naša dolžnost opozoriti na težki položaj prizadetega Kozjanskega, ki zahteva sistemsko reševanje. Menimo, da

je v podrobni obrazložitvi predloga za izdajo in v osnutku zakona podana dobra utemeljitev, zato bom glasoval za sprejem osnutka zakona in k temu pozivam tudi vse ostale delegate. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Kdo še želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, dana v poročilih skupščinskih teles in v današnji razpravi na seji zbora.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva delegata.)

Ugotavljam, da je zbor predlagani sklep z večino glasov sprejel.

Prehajam na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene družbeni dogovor o ustanovitvi in nalogah Jugoslovanskega sveta za varnost prometa.

Predlog odloka je skupaj z družbenim dogovorom o ustanovitvi in nalogah Jugoslovanskega sveta za varnost prometa predložil v obravnavo Izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil tovariša Livija Jakomina, predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze. Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.)

Predlog odloka ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 25. 3. 1976. Obravnavala sta ga Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli.

Na podlagi predloga odloka in pismenih poročil pričnjam razpravo! Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej moramo glasovati o redakcijskem amandmaju Zakonodajno-pravne komisije. Kdor je za amandma Zakonodajno-pravne komisije, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor amandma Zakonodajno-pravne komisije soglasno sprejel.

Glasovati moramo še o predlogu odloka v celoti. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog odloka soglasno sprejel.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na potrditev samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Zveze skupnosti otroškega varstva SR Slovenije.

Samoupravni sporazum je Skupščini predložila v potrditev Zveza skupnosti otroškega varstva, ki je bila tudi povabljen na današnjo sejo zbora.

Predstavnik Izvršnega sveta je dr. Danijel Brezic, pomočnik predsednika Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo.

Samoupravni sporazum ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 25. 3. 1976, obravnavala pa sta ga Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, ki je predložil predlog odloka o potrditvi samoupravnega sporazuma, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je predložila pismeno poročilo. Predlog odloka in poročilo

Komisije ste prejeli. Prejeli ste tudi pripombe Izvršnega sveta. Želijo predstavniki Odbora in Komisije še kaj dodati k pismenim poročilom? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka o potrditvi samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Zveze skupnosti otroškega varstva SR Slovenije, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na potrditev statuta Zveze skupnosti otroškega varstva SR Slovenije.

Statut je Skupščini predložila v potrditev Zveza skupnosti otroškega varstva SR Slovenije, katere predstavnik je navzoč.

Želi morda besedo predstavnik Zveze skupnosti otroškega varstva? (Ne.) Predstavnik Izvršnega sveta je dr. Danijel Brezic.

Statut ste prejeli s sklicem za sejo zbora. Obravnavala pa sta ga Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, ki je predložil predlog odloka o potrditvi statuta, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je predložila pismeno poročilo. Predlog odloka in poročilo Komisije ste prejeli. Prav tako ste prejeli tudi pripombe Izvršnega sveta.

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka o potrditvi statuta Zveze skupnosti otroškega varstva SR Slovenije, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka.

Prehajam na 15. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa razvoja in modernizacije letalske meteorologije v Jugoslaviji v obdobju od leta 1976 do leta 1980.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavnik Izvršnega sveta je Dragan Mozetič, namestnik republiškega sekretarja za finance. Predstavnik naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je pri tej točki dnevnega reda tovariš Stojan Makovec, delegat naše republike v Zboru republik in pokrajin.

Osnutek zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 15. 3. 1976, z dopisom z dne 6. 4. 1976 pa novo besedilo pregleda opreme po programu razvoja in modernizacije zrakoplovne meteorologije v Jugoslaviji v obdobju od leta 1976 do leta 1980, po lokaciji in letu nabave. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročila ste prejeli. Naš odbor za finance predlaga, da se razprava o tej točki odloži z dnevnega reda ter da je treba pooblastiti našo delegacijo v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da zahteva od Izvršnega sveta Skupščine SFRJ podroben prikaz srednjeročnih obveznosti za vse negospodarske investicije. Vendar naša delegacija v Zboru republik in pokrajin meni, da bi Skupščina lahko dala soglasje k osnutku zakona, stališče Odbora pa sprejela kot pripombo in pogojno pooblastila delegacijo za soglasje k predlogu s tem, da lahko da soglasje šele takrat, ko bo od zveznega izvršnega sveta dobila potreben prikaz srednjeročnih obveznosti vseh negospodarskih investicij, kar pomeni, da je situacija približno

enaka, samo toliko racionalnejša, da se zboru ni potrebno na ta predmet ponovno vračati. Delegacija pa je vezana na pogoj, ki izhaja iz pripomb Odbora za finance in prav tako iz pripomb Izvršnega sveta.

Na podlagi osnutka zakona in vseh predloženih gradiv ter tega uvodnega pojasnila pričenjani razpravo! Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Stojan Makovec, delegat v Zboru republik in pokrajin!

Stojan Makovec: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši! Kot predstavnik delegacije v Zboru republik in pokrajin se strinjam s predlogom tovarišice, da se da delegaciji pogojno soglasje. Hvala.

Predsednica Mara Zlebnik: Hvala, tovariš Makovec! Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa razvoja in modernizacije letalske meteorologije v Jugoslaviji za obdobje od leta 1976 do leta 1980.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da soglasje k predlogu zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa razvoja in modernizacije letalske meteorologije v Jugoslaviji v obdobju od leta 1976 do leta 1980 šele potem, ko bo od zveznega izvršnega sveta dobila podroben prikaz srednjeročnih obveznosti za vse negospodarske investicije.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 16. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prispevkih za obnovo in graditev Skopja.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavnik Izvršnega sveta je Dragan Mozetič, namestnik republiškega sekretarja za finance, predstavnik naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je tovariš Stojan Makovec.

Osnutek zakona ste prejeli s sklicem. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta.

Zakon sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prispevkih za obnovo in graditev Skopja.

2. K osnutku zakona se dajejo pripombe, predlogi in stališča, ki jih predlagata Odbor v svojem poročilu in Izvršni svet v svojem mnenju.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v skladu s predlogi in pripombami Skupščina SR Slovenije in v njenem imenu soglasje k predlogu zakona o predlogu zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prispevkih za obnovo in graditev Skopja.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlagani sklep soglasno sprejel.

Prehajamo na 17. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa modernizacije carinske službe od leta 1976 do leta 1980.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavnik Izvršnega sveta in predstavniki naše delegacije so isti kot pri prejšnji točki.

Osnutek zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 6. 4. 1976. Prav tako ste prejeli mnenje Izvršnega sveta.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Želijo morda predstavniki še kaj dopolniti svoja poročila? (Ne želijo.)

Tudi v tem primeru je situacija podobna, kakor je bila pri 15. točki. Naš odbor za finance predlaga, da se razprava o tej točki odloži ter da je treba pooblastiti našo delegacijo v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da zahteva od zveznega izvršnega sveta podroben prikaz srednjeročnih obveznosti za vse negospodarske investicije. Vendar naša delegacija v Zboru republik in pokrajin meni, da bi Skupščina lahko dala soglasje k osnutku zakona, stališča odbora pa sprejela kot obvezno pripombo in pogojno pooblastila delegacijo za soglasje k predlogu s tem, da lahko da soglasje šele takrat, ko bo od zveznega izvršnega sveta dobila podroben prikaz srednjeročnih obveznosti za vse negospodarske investicije.

Na podlagi osnutka zakona in vseh predloženih gradiv pričenjam razpravo! Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa modernizacije carinske službe od leta 1976 do leta 1980.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da soglasje k predlogu zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa modernizacije carinske službe od leta 1976 do leta 1980 šele potem, ko bo od zveznega izvršnega sveta dobila podroben prikaz srednjeročnih obveznosti za vse negospodarske investicije.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlagani sklep soglasno sprejel.

Prehajamo na 18. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o spremembah zakona o sredstvih rezerv.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavnik Izvršnega sveta je Dragan Mozetič, namestnik republiškega sekretarja za finance, predstavnik naše delegacije v Zboru republik in pokrajin pa tovariš Stojan Makovec. Želita morda predstavnika delegacije in Izvršnega sveta uvodno besedo? (Ne.)

Osnutek zakona ste prejeli z dopisom z dne 12. 4. 1976, prav tako ste prejeli mnenje Izvršnega sveta.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli.

Na podlagi osnutka zakona in pismenih poročil pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam, da zbor sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine Socialistične republike Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o spremembah zakona o sredstvih rezerv.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine Socialistične republike Slovenije soglasje k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o sredstvih rezerv.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor predlagani sklep z večino glasov sprejel.

Prehajamo na 19. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije je predložila v obravnavo in sprejem naslednje predloge odlokov:

— predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani,

— predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju,

— predlog odloka o imenovanju generalnega direktorja Službe družbenega knjigovodstva v Socialistični republici Sloveniji,

— predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije in

— predlog odloka o izvolitvi predsednika Komisije za poslovniki Zbora občin Skupščine SR Slovenije.

Predstavniki komisije je Gojko Vidovič, član Komisije.

Prehajamo na predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Želi besedo predstavnik Komisije tovariš Vidovič? (Ne želi.) O tem predlogu odloka pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bil za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani ponovno izvoljen Milan Gombač, dosedanji sodnik tega sodišča.

Prehajamo na predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo! Želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem so bili za sodnike porotnike Okrožnega gospodarskega sodišča v Kranju izvoljeni kandidati, navedeni v tem predlogu odloka.

Prehajamo na predlog odloka o imenovanju generalnega direktorja Službe družbenega knjigovodstva v Socialistični republici Sloveniji.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bil za generalnega direktorja Službe družbenega knjigovodstva v Socialistični republiki Sloveniji imenovan Andrej Levičnik, dosedanji generalni direktor.

Prehajamo na predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bil za guvernerja Narodne banke Slovenije ponovno imenovan Sveto Kobal, dosedanji guverner Narodne banke Slovenije.

Prehajamo na predlog odloka o izvolitvi predsednika Komisije za poslovnik Zbora občin Skupščine SR Slovenije.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Prehajam na glasovanje. Kdor je za to, da se za predsednika Komisije za poslovnik Zbora občin Skupščine SR Slovenije izvoli dr. Boris Berce, podpredsednik Zbora občin, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bil za predsednika Komisije za poslovnik Zbora občin Skupščine SR Slovenije izvoljen dr. Boris Berce, podpredsednik Zbora občin.

Odrejam 30 minut odmora. Prosim pa, da delegati ne odhajate, ker moramo biti zlasti pri prvih štirih točkah, ko bomo sprejemali stališča in sklepe v zvezi s poročili organov pravosodja, sklepčni.

(Seja je bila prekinjena ob 11.50 in se je nadaljevala ob 12.30.)

Predsednica Mara Žlebnik: Nadaljujemo sejo. Ker sem obveščena, da je Komisija za pravosodje končala z delom, se vračamo na prve točke dnevnega reda in prosim predstavnika te komisije tovariša Janeza Lešnjaka, da zboru poroča o dopolnilnih predlogih k stališčem!

Janez Lešnjak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Komisija za pravosodje se je po končani obravnavi poročil Vrhovnega sodišča SR Slovenije o problemih kazenskega sodstva in kaznovalne politike v SR Sloveniji, Javnega tožilstva SR Slovenije za leto 1975, Republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1975 in Republiškega javnega pravobranilstva o delu javnih pravobranilstev v SR Sloveniji v letu 1975 sestala in ugotovila, da so vsi razpravljalci v zborih Skupščine SR Slovenije podprli predlog stališč o gibanju kriminalitete in drugih družbeno škodljivih pojavov, njihovem preprečevanju in usmerjanju kaznovalne politike v SR Sloveniji.

Glede na to, da je bila dana v razpravi posebna pozornost preventivni dejavnosti, meni Komisija za pravosodje, da je potrebno poudariti pomen družbene preventive in zato predlaga naslednjo dopolnitev 2. točke predloga stališč:

»2. V boju zoper vse oblike delinkvence je prvenstvenega pomena razvita preventivna dejavnost vseh samoupravno naravnanih družbenih sil v vseh oblikah njihove organiziranosti in na vseh ustreznih področjih družbene dejavnosti. Med njimi imajo posebno odgovornost organi odkrivanja, pregona in sojenja. Ti organi se morajo tesneje povezovati z organi v samoupravnih

organizacijah in skupnostih z namenom, da izboljšajo učinkovitost, hitrost in doslednost pri odkrivanju in pregonu kriminala.«

Drugi in tretji odstavek ostaneta nespremenjena.

Komisija za pravosodje je mnenja, da je vloga vzgojno-izobraževalnega dela kakor tudi socialnih služb pri preprečevanju delinkvence vsebovana v drugem odstavku 1. točke in v predlaganem spremenjenem prvem odstavku 2. točke, zato ni potrebno posebej naglašati vloge vzgojno-izobraževalnega procesa in delovanja socialnih služb.

Komisija za pravosodje ugotavlja, da je potrebno v besedilu popraviti tudi tiskovne napake oziroma redakcijsko izboljšati besedilo na naslednjih mestih:

Na 2. strani v 3. odstavku naj se v prvi vrsti črta beseda »organov«, v drugi vrsti pa naj se za besedo »in« vstavi beseda »organov delavske kontrole«. Ostalo besedilo ostane nespremenjeno.

Na 3. strani naj se v 5. točki v 4. vrsti črta beseda »dveh«.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Lešnjak! Slišali ste predlog Komisije. Ima morda kdo k predlogu Komisije še kako dopolnitev? (Nihče.)

Predlagam, da o stališčih, kakor so bila predložena in danes dopolnjena, glasujemo! Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog stališč soglasno sprejel.

Prehajamo na 20. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Po prvem odstavku 40. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ima delegat v zboru pravico postaviti Izvršnemu svetu ali republiškim funkcionarjem, ki vodijo delo republiških upravnih organov, vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ali na zadeve iz njihove pristojnosti.

Vprašanja lahko postavi delegat v zboru tudi predsedniku Skupščine SR Slovenije, predsedniku zbora ali tudi predsednikom delovnih teles, kakor tudi skupščini samoupravne interesne skupnosti za območje republike, kadar ta enakopravno odloča s pristojnim zborom.

K tej točki dnevnega reda smo vam poslali delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Celje, skupine delegatov iz občine Šmarje pri Jelšah, skupine delegatov iz občine Postojna, delegata Rada Ostrouške iz občine Koper in delegata Metoda Kovača iz občine Ljubljana-Šiška.

V zvezi z delegatskim vprašanjem skupine delegatov iz občine Celje vas moram obvestiti, da sem na prvo vprašanje že odgovorila na prejšnji seji zbora.

Na drugi del prvega vprašanja, na 2. in 3. vprašanje pa bo odgovoril tovariš Boris Mikoš.

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Šmarje pri Jelšah pa mislim, da ni potrebno odgovoriti, ker smo danes sprejeli predlog za izdajo zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem, z osnutkom zakona. Vprašujem delegata iz občine Šmarje pri Jelšah, ali se s tem strinja? (Da.)

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Postojna bo odgovoril Peter Winkler, pomočnik predsednice Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje!

Peter Winkler: Tovarišica predsednica, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor združenega dela s področja gospodarstva iz 20. okoliša in skupina delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije pri Skupščini občine Postojna je postavila v zvezi z gradnjo šole v Prestranku v občini Postojna, ki je pogorela, naslednje delegatsko vprašanje: »Kako si republiški organi zamišljajo reševanje gradnje šole, ki jo je doletela elementarna nesreča?« Podrobneje je vprašanje razčlenjeno in ga imate v gradivu, zato ga ne bom bral.

Odgovor: Po kriterijih, ki veljajo za opredelitev naravne nesreče požara na objektu, kot je primer pogorela šola v Prestranku v občini Postojna, praviloma ni mogoče pojmovati kot naravno nesrečo. Zato bi morala biti v takih primerih vir za nadomestitev pogorelega objekta zavarovalnina.

Vloga, ki jo je Izvršni svet občine Postojna naslovil na Izvršni svet Skupščine SR Slovenije za brezobrestno posojilo iz sredstev rezervnega sklada Slovenije, ne vsebuje dokumentacije, na osnovi katere bi bilo mogoče v celoti spoznati okoliščine o nastanku in značaju nesreče.

Izvršni svet Skupščine občine Postojna naj ugotovi, če občina izpolnjuje pogoje iz družbenega dogovora o načinu uporabe in o upravljanju s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč. Če ugotovi, da ne izpolnjuje pogojev po tem družbenem dogovoru, je treba ugotoviti, ali izpolnjuje pogoje 39. člena zakona o financiranju splošnih družbenih potreb družbenopolitičnih skupnosti (Ur. list SRS, št. 39/74). Zato naj Izvršni svet Skupščine občine Postojna pošlje dopolnjeno vlogo z ustrezno dokumentacijo na Republiški sekretariat za pravosodje, organizacijo uprave in proračun.

Poleg tega velja pri sanacijah posledic naravnih nesreč načelo relativne vzpostavitve v prejšnje stanje. Zato je treba upoštevati, da je mogoče v okviru akcije za izjemno reševanje posledic naravnih nesreč obravnavati samo nadomestitev tistega dela predvidene zmogljivosti nove stavbe, ki pomeni nadomestilo dosedanje stavbe, to je dosedanje prostorske zmogljivosti.

Niti Izvršni svet Skupščine občine Postojna v svoji vlogi niti delegati v svojem vprašanju niso navedli, ali gre samo za nadomestilo izgubljene kapacitete ali pa tudi za povečano zmogljivost objekta. Sedanje in bodoče verificirane potrebe kraja po osnovnošolskem prostoru je treba upoštevati pri vsaki novi gradnji, pa tudi pri gradnji osnovne šole v Prestranku, če so te v skladu s perspektivnim programom razvoja osnovnih šol v občini. V tem primeru pa je treba financiranje povečanih zmogljivosti reševati v okviru sistema financiranja investicij v osnovnošolske objekte.

Ustanavljanje osnovnih šol in zagotavljanje pogojev za njihovo delo je naloga občin (55. člen ustave SRS). Sredstva za investicije na tem področju zagotavljajo občinske izobraževalne skupnosti po 12. členu zakona o izobraževalnih skupnostih. Med nalogami, ki jih občinske izobraževalne skupnosti vzajemno in solidarno zagotavljajo v okviru Izobraževalne skupnosti Slovenije, je letos dogovorjeno tudi združevanje sredstev za kreditiranje graditve osnovnošolskega prostora. Pri obravnavanju posojil bodo imele prednost investicije za nadomestitev stavb, ki jih ni več mogoče popravljati, kot je to v primeru Prestranka. Vendar sredstva verjetno letos ne bodo zadostovala za udeležbo pri vseh njunih gradnjah. Ustanovitev posebnega rizičnega sklada pri Izobraževalni skupnosti Slovenije, ki bi osnovnim šolam pokrival škodo v primeru elementarne ali druge nesreče, doslej ni bila predlagana, ker so šole dolžne zavarovati družbeno premoženje pri zavarovalnih skupnostih. Poleg virov, kot

so zavarovalnina in vzajemna sredstva za kreditiranje gradnje osnovnošolskega prostora, je za financiranje gradnje šol glede na nove predpise možno najemati tudi bančno posojilo, če so za to zagotovljeni potrebni pogoji.

Z zakonom o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev (Uradni list SFRJ, št. 60/75) je namreč dana možnost, da uporabniki družbenih sredstev, kot so samoupravne interesne skupnosti in organizacije združenega dela, sprejmejo sklep o izdaji garancije po pooblastilu. Na osnovi take garancije po pooblastilu in dogovoru z določeno banko lahko banka izda garancijo izvajalcem del. Prvi porok za investitorja, če le-ta ne bi plačal svojih obveznosti v skladu z določili zakona, so samoupravne interesne skupnosti oziroma organizacije združenega dela, ki so sprejele sklep o izdaji garancije po pooblastilu. Poleg tega pa se proučujejo spremembe zakona o bančnih kreditih, s katerimi naj bi ta zakon prilagodili predpisom, uveljavljenim z zakonom o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev.

Z dopolnitvijo zakona o sredstvih rezerv (Uradni list SFRJ, št. 9/76) je dana možnost, da dajo organizacije združenega dela do 15 % sredstev, izločenih po zaključnem računu za prejšnje leto, za pomoč organizacijam združenega dela, ki so pretrpele škodo zaradi elementarnih nesreč, če je ugotovljeno, da ima ta nesreča značilnosti elementarne nesreče.

Končno naj bi ponovno proučili možnost za morebitno spremembo namembnosti dosedanjega samopriskrbe oziroma za razpis novega samopriskrbe, saj občani vse bolj prevzemajo neposredno skrb in odgovornost za razvoj tistih dejavnosti, ki zagotavljajo trajno zadovoljevanje njihovih potreb in interesov.

Predsednica Mara Žlebnik: Na delegatsko vprašanje delegatov iz občine Celje bo odgovoril tovariš Boris Mikoš!

Boris Mikoš: Tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov je postavila več delegatskih vprašanj.

Prvo vprašanje se glasi takole: Po 23. členu zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena je občinska skupščina pooblaščenca, da s svojim odlokom med ostalim lahko predpiše obvezen prispevek uporabnikov komunalnih sredstev za gradnjo komunalnih naprav ali za financiranje komunalne dejavnosti, in to v skladu s posebnim zakonom, če sredstva za te namene niso zagotovljena v okviru komunalne skupnosti oziroma krajevne skupnosti.

Glede na neurejeno vprašanje financiranja samoupravnih komunalnih skupnosti, zlasti še področja kolektivne komunalne porabe in ker že več let upadajo naložbe v komunalno oskrbo, je urgentno vprašanje sprejetja prej omenjenega zakona, ki bi omogočil občinskim skupščinam reševanje problemov na tem področju.

V programu dela zborov Skupščine SR Slovenije omenjeni zakon do julija 1976 ni vključen. Ali je možno program v tem pogledu dopolniti oziroma ali se lahko pričakuje, da bi bil ta zakon sprejet v drugi polovici letošnjega leta?

Odgovor: Strinjamo se z ugotovitvami skupine delegatov, da gre za reševanje urgentnega vprašanja. Ker pa je že pripravljen pomemben zakon, ki dopolnjuje samoupravno organizacijo komunalnega gospodarstva in daje sistemsko rešitev za financiranje opremljanja zemljišč s komunalnimi napravami, menimo, da je o tem zakonu potrebna širša in organizirana javna raz-

prava. Tega pa časovno ni mogoče uskladiti s skrajševanjem rokov, predvidenih v programu dela zborov Skupščine SR Slovenije. Zato moramo računati, da bo ta zakon sprejet v jeseni letos.

Drugo vprašanje: V izhodiščih za pripravo republiškega proračuna za 1976. leto, ki jih je Skupščina SR Slovenije sprejela 26. novembra lani, je predvideno prestrukturiranje splošne v skupno porabo tudi za financiranje komunalnih potreb, zlasti pa kolektivne komunalne porabe. Če hočemo očistiti proračune družbenopolitičnih skupnosti tako, da bodo interesne skupnosti v letu 1976 prevzele naloge, ki so se še v preteklem letu financirale iz proračunov, moramo izvršiti razmejitev med splošno in skupno porabo. Pričakujemo, da bo ta razmejitev slonela na enotnih sistemskih zasnovah, ki naj bi veljale za vso Slovenijo. Vprašujemo, ali bo to opravljeno, kdaj in ali je za to kdo zadolžen!

Odgovor: Za dogovarjanje o splošni porabi so bila že v oktobru preteklega leta sprejeta izhodišča. V teh je bilo predvideno, da se na podlagi razprav o splošni porabi pripravijo vsi potrebni pogoji, da se komunalna dejavnost v letu 1976 samoupravno organizira in da se ji zagotovi materialna osnova za financiranje njenih programov. Oblikovana je bila delovna skupina predstavnikov občin, ki je pripravila dogovor o splošni porabi. Vendar je morala kasneje v dogovarjanju od prvotno sprejetih izhodišč odstopiti.

Zaradi tega se še vedno v okviru proračunov zagotavljajo sredstva za financiranje komunalne dejavnosti. Delovna skupina je skušala za vse naloge v okviru proračunov poiskati ustrezna enotna merila, ki pa jih je bilo v tako kratkem času za posamezne dejavnosti težko opredeliti. Tudi za komunalno dejavnost ni uspela ukladiti mnenj, kaj naj le-ta zajema. Delovna skupina je upoštevala zahtevo, naj se v 1976. letu v vseh občinah ustanovijo interesne skupnosti za komunalno dejavnost, zato je v dogovoru o splošni porabi s posebnim členom, kot je znano, opredelila najnujnejša merila za zagotovitev materialnega položaja te dejavnosti v občinah.

Več v okviru danih možnosti in v okviru splošne porabe ni bilo moč storiti. Veste, da je omejena. V posameznih občinah, kjer so že ustanovljene komunalne skupnosti, se za dejavnost le-teh zagotovijo sredstva zaenkrat z dotacijami iz proračunov občin, kakor tudi s sredstvi, zbranimi s prispevkom za uporabo mestnega zemljišča in pristojbiniami za ceste, ki jih plačujejo potrošniki bencina. Navedeni viri, s katerimi se financirajo komunalne skupnosti, kažejo na to, da bi komunalne skupnosti težko šteli med skupnosti s področja skupne porabe.

V zakonodajnem delovnem programu Skupščine je predvideno, da bo potrebno za vsebinsko opredelitev nalog komunalnih interesnih skupnosti poiskati rešitev, ki bo temeljila na enotnih sistemskih izhodiščih. Za to nalogo je zadolžen Republiški sekretariat za urbanizem.

Tretje je vprašanje glede depozitov. Vprašanje depozitov za naložbe v komunalne objekte še ni v celoti in ustrezno urejeno. Zato je v praksi zelo različna uporaba pojma o upravičenosti investitorja, da investira brez obveznosti depozita. Smo tik pred začetkom gradbene sezone in je nujno, da se to vprašanje uredi.

V odgovoru, ki ga bomo pismeno posredovali skupini delegatov, smo na široko našli celoten potek, kako se ureja to vprašanje. Dovolite mi samo, da zaključim z utemeljitvijo, da je na predlog Izvršnega sveta Socialistične republike Slovenije zvezni izvršni svet sprejel na svoji 152. seji 15. aprila letos

sklep o oprostitvi depozita, ki bo objavljen v prihodnji številki Uradnega lista SFRJ.

Predsednica Mara Žlebnik: Metod Kovač iz občine Ljubljana-Siška je posredoval delegatsko vprašanje neposredno Izvršnemu svetu. Odgovoril bo tovariš Boris Mikoš!

Boris Mikoš: Vprašanje se glasi: »Z dopisom občinske skupščine z dne 24. 6. 1976 je bil podan predlog Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, da se samski domovi vključijo v kategorijo stanovanj. Do danes na ta predlog še nismo dobili nobenega odgovora. Zato zastavljam vprašanje Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, kaj je storil z našo zgoraj omenjeno vlogo in kaj lahko pričakujemo v zvezi s prekategorizacijo samskih domov v stanovanja.

Odgovor: Iniciativa skupine delegatov iz občine Ljubljana-Siška je podobna nekaterim drugim iniciativam. Izvršni svet je zato uvrstil to iniciativo med druge podobne iniciative, ki zadevajo spremembo zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj. Spremembe in dopolnitve tega zakona so v programu v drugem trimesečju tega leta. Ker pa medtem ni bil sprejet republiški zakon o družbenem planiranju, je njegova novelacija odložena na jesen.

Upoštevajoč potrebo, da se družbeni dogovor o razporejanju dohodka v 1976. letu, ki je bil sprejet marca letos, nemoteno izvaja v tistih njegovih določbah, ki se nanašajo na uporabo stanovanjskih sredstev za gradnjo dijaških in študentskih domov, bo Izvršni svet zato predložil Skupščini SR Slovenije zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj, in sicer tistih določb, ki se nanašajo na dijaške, študentske in samske domove.

S tem zakonom bodo dijaški in študentski domovi izenačeni s stanovanji. Hkrati bomo predlagali, da naj ta določba velja tudi za samske domove.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona bo predložen Skupščini v maju. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Mikoš! Na vprašanje delegata Rada Ostrouške iz občine Koper bo odgovoril Dragan Mozetič, namestnik republiškega sekretarja za finance!

Dragan Mozetič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegat Rado Ostrouška iz občine Koper je na 28. seji Zbora občin Skupščine SR Slovenije postavil vprašanje oziroma predlog za znižanje carinske stopnje za uvoz lahke kmetijske mehanizacije, in sicer take, ki je pri nas ne proizvajamo, pa je za potrebe naših kmetov nujno potrebna.

Delegacija je predlagala, naj bi glede carin veljal enak režim oziroma znižanje, kot velja za velike kmetijske stroje.

V sodelovanju z Republiškim sekretariatom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Republiškim sekretariatom za mednarodno sodelovanje je odgovor pripravil Republiški sekretariat za finance:

Predvideni pospešeni razvoj kmetijstva v Sloveniji in Jugoslaviji v obdobju 1976—1980 bo v veliki meri slonel tudi na razširitvi mehanizacije dela v kmetijstvu. Hribovitost predelov, razgibanost terena in drobna parcelna struktura v Socialistični republiki Sloveniji, pa tudi v velikem delu Jugoslavije

zahteva večjo uporabo lahke mehanizacije. Sodimo, da je potrebno omogočiti uvoz lahke kmetijske mehanizacije po nižjih carinskih stopnjah, vendar s pripombo, da je potrebno določiti stroje, za katere bi veljale nižje carinske stopnje, oziroma isti režim, kot velja za velike kmetijske stroje.

Če bi bile znižane carinske stopnje za vso lahko kmetijsko mehanizacijo, torej tudi tisto, ki se proizvaja v Jugoslaviji, bi bilo to v nasprotju z interesi proizvajalcev lahke kmetijske mehanizacije. Zato menim, da je predlog delegacije skupnosti kmetov v občinski skupščini Koper za izenačenje režima uvoza lahke kmetijske mehanizacije, ki se v Jugoslaviji ne proizvaja, za režimom uvoza velikih kmetijskih strojev utemeljen in priporočamo, da ga Izvršni svet SR Slovenije podpre pri zveznem izvršnem svetu, ker je ukrepanje na področju carinskih odločitev v zvezni pristojnosti. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Mozetič! Vsi pisмени odgovori bodo poslani vsem članom skupin delegatov v posameznih občinah.

Danes na klop smo vam predložili vprašanje Skupščine občine Kamnik. To vprašanje sem sprejela šele v ponedeljek 26. t. m., tako da ga niti nisem posredovala Izvršnemu svetu. Nanj bo odgovorjeno na prihodnji seji zбора.

Ali želi kdo od delegatov postaviti novo delegatsko vprašanje? Prosim. Delegatsko vprašanje bo postavil tovariš Vlado Üllen, delegat iz Murske Sobote!

Vladimir Üllen: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši! Skupina delegatov za delegiranje delegata v Zbor občin Skupščine SR Slovenije postavlja tole delegatsko vprašanje.

Temeljna organizacija združenega dela preskrbovalnega območja Elektro Maribor nas je s pismom dne 21. 4. 1976 obvestila, da ne more zadostiti zahtevam delovnih organizacij v območju občine Murska Sobota za izstavitev elektroenergetskih soglasij. Podoben položaj je tudi v radgonski in ljutomerski občini. Področje je sedaj napajano po 35 kV daljnovodih, ki so že tako obremenjeni, da termično dosegajo najvišje možne obremenitve. Znano je, da smo z akcijo za gradnjo 110 kV daljnovodov in razdelilnih transformacijskih postaj v tem območju pričeli že pred leti. Rezultat te akcije je, da so vsi 110 kV objekti, ki jih je potrebno zgraditi v Pomurju, v srednjeročnem planu gradnje elektroenergetskih objektov. Skupščina ISE je ta plan potrdila. Poleg tega je Skupščina ISE na svojem zasedanju dne 28. 10. 1975 sprejela letni plan izgradnje elektroenergetskih objektov, v katerem so zajeti 110 kV daljnovodi za Pomurje. Iz tega sledi, da bi že v letu 1975 morali dobiti finančna sredstva za zgraditev 110 kV daljnovodov v Pomurju, vendar teh sredstev še do danes investitor DEZ Maribor ni dobil. Če tak 110 kV daljnovod ne bo pravočasno zgrajen, ne bo mogoče priklopiti na novo zgrajenih industrijskih in drugih objektov na elektroenergetsko omrežje, posebno ne nove tovarne Mesnih izdelkov v Murski Soboti itd. S tem bo ogrožen nadaljnji razvoj našega nerazvitega področja. V zvezi s tem delegacija postavlja naslednje vprašanje:

Kaj bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije storil, da se bo v Pomurju zgradil 110 kV daljnovod in da se bo tako omogočil gospodarski razvoj Pomurja?

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Üllen! Ali želi še kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Ne.)

Tovarišice in tovariši delegati! Obveščam vas, da smo pri vseh točkah dnevnega reda, kjer smo sprejemali končne odločitve, uskladeni z ostalima zboroma, in sicer z Zborom združenega dela in z Družbenopolitičnim zborom.

Tovarišice in tovariši delegati! Iskreno vam čestitam za praznik dela 1. maj in vam želim prav prijetno praznovanje!

Ker je s tem dnevni red današnje seje izčrpan, se vsem delegatom zahvaljujem za udeležbo in sodelovanje in zaključujem 29. sejo Zbora občin. (Ploskanje.)

(Seja je bila končana ob 13. uri.)

30. seja

(26. maja 1976)

Predsedovala: Mara Žlebnik,
predsednica Zbora občin

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednica Mara Žlebnik: Spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 30. sejo Zbora občin Skupščine Socialistične republike Slovenije, ki sem jo sklicala na podlagi prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Z dopisi z dne 6. 5. 1976, 17. 5. 1976 in 18. 5. 1976 sem vas obvestila, da bom dnevni red današnje seje razširila še z naslednjimi točkami:

- predlog zakona o spremembah zakona o podaljšanju rokov za določitev stopenj in osnov davkov za leto 1975;

- predlog odloka o uporabi devizne kvote od odkupljenih deviznih nakazil delavcev in izseljencev;

- predlog zakona o ratifikaciji pogodbe med SFR Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o spremembah in dopolnitvah pogodbe med SFR Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o skupni državni meji z dne 8. aprila 1965;

- predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o posebnem republiškem davku od prometa proizvodov in plačil za storitve ter o načinu, po katerem občani in zasebne pravne osebe obračunavajo in plačujejo davek od prometa proizvodov in storitev;

- predlog zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju;

- predlog zakona o dopolnitvi zakona o uvedbi in stopnjah republiških davkov in taks;

- predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu;

- predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj in

— predlog odloka o poroštvu SR Slovenije imetnikom obveznic, izdanih za financiranje 380 kV mreže in modernizacijo magistralnih železniških prog v SR Sloveniji, v znesku 13 milijonov ZDA dolarjev.

Glede na ugotovitev Zakonodajno-pravne komisije iz njenega poročila z dne 19. 5. 1976, da po 13. členu zakona o izobraževalnih skupnostih Skupščina SR Slovenije potrjuje samo samoupravne sporazume posebnih izobraževalnih skupnosti, ne pa tudi statute, umikam z dnevnega reda potrditev statuta Izo-braževalne skupnosti za gozdarstvo. Tako predlagam za današnjo sejo zbora naslednji dnevni red:

1. izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije;

2. odobritev zapisnika 29. seje zbora;

3. ocena gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976;

4. osnutek poslovnika Zbora občin Skupščine SR Slovenije;

5. predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih;

6. predlog zakona o dedovanju;

7. predlog zakona o pravnem položaju verskih skupnosti v SR Sloveniji;

8. predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna SR Slove-nije (republiškega proračuna) za leto 1975;

9. predlog zakona o varstvu pred hrupom v naravnem in bivalnem okolju;

10. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o posebnem repu-bliškem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve ter o načinu, po katerem občani in zasebne pravne osebe obračunavajo in plačujejo davek od prometa proizvodov in storitev;

11. predlog zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Koz-janskem in v Posočju;

12. predlog zakona o dopolnitvi zakona o uvedbi in stopnjah republiških davkov in taks;

13. predlog zakona o spremembah zakona o podaljšanju rokov za določitev stopenj in osnov davkov za leto 1976;

14. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni po-moči v stanovanjskem gospodarstvu;

15. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj;

16. predlog odloka o uporabi devizne kvote od odkupljenih deviznih na-kazil delavcev in izseljencev;

17. predlog odloka o poroštvu SR Slovenije imetnikom obveznic, izdanih za financiranje 380 kV mreže in modernizacijo magistralnih železniških prog v SR Sloveniji, v znesku 13 milijonov ZDA dolarjev;

18. predlog odloka o zavarovanju redkih in ogroženih rastlinskih vrst;

19. predlog zakona o ratifikaciji pogodbe med Socialistično republiko Ju-goslavijo in Republiko Avstrijo o spremembah in dopolnitvah pogodbe med SFR Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o skupni državni meji z dne 8. aprila 1965;

20. volitve in imenovanja;

21. predlogi in vprašanja delegatov.

Ima kdo k predlaganemu dnevnemu redu kakšen dopolnilni ali spreminje-valni predlog? (Ni predlogov.)

Prehajam na glasovanje. Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red za današnjo sejo zbora soglasno določen tak, kot sem ga danes predlagala. Takšen dnevni red smo vam danes predložili tudi na klop.

Na današnjo sejo so bili poleg predstavnikov Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije povabljeni še: Centralni komite Zveze komunistov Slovenije, Republiška konferenca SZDL Slovenije, Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, Skupnost slovenskih občin, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, dr. Joža Vilfan, vodja delegatov iz SR Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFRJ.

Preden preidemo na obravnavo posameznih točk dnevnega reda, vas obveščam, da bomo na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela na predlog Izvršnega sveta poslušali ekspozice Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k 3. točki dnevnega reda, in sicer k oceni gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976, ki ga bo imel Miran Mejak, član Izvršnega sveta, ter uvodno obrazložitev k predlogu zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju, ki ga bo imel Boris Mikoš, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za urbanizem. Skupno zasedanje bo po dogovoru vodil Štefan Nemeč, predsednik Zbora združenega dela.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije.

Izvoliti moramo predsednika in dva člana Komisije. Dovolite mi, da kar sama predlagam v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja po abecednem redu občin naslednje delegate: Vilija Maleriča, delegata iz Brežic, Slavka Torniča, delegata iz Cerknice in Antonijo Geltar, delegatko iz Črnomlja, s tem da je tovariš Vili Malerič predlagan za predsednika Komisije.

Želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Nihče.) So vsi predlagani delegati navzoči? (Da.)

Mislím, da lahko preidemo na glasovanje. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Na podlagi glasovanja ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 30. sejo Zbora občin izvoljeni: Vili Malerič za predsednika ter Slavko Tornič in Antonija Geltar za člana.

Komisijo prosim, da se takoj sestane in ugotovi navzočnost delegatov na seji ter da verifícora pooblastila. Ostale delegate prosim, da ostanejo na svojih mestih, ker bo Komisija kmalu zaključila delo.

Tovarišice in tovariši delegati, izkoristila bi ta čas, da bi vas vprašala, če želi na današnji seji zbora morda kdo razpravljati v madžarščini ali v italijanščini. To naj takoj sporoči predsedstvu zbora, da bomo lahko zagotovili prevajalca.

Medtem so me obvestili, da je Komisija končala z delom. Nadaljujemo sejo in prosim predsednika Komisije tovariša Maleriča, da da poročilo!

Viljem Malerič: Poročilo o pregledu pooblastil za 30. sejo Zbora občin, ki je bila sklicana za 26. maja 1976 ob 9. uri v mali dvorani v poslopju Skupščine SR Slovenije. Zbor občin Skupščine SR Slovenije ima 62 delegatskih

mest. Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora občin je iz predloženih pooblastil in seznama delegatov ugotovila, da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin v SR Sloveniji. Navzoča sta tudi delegata mesta Ljubljana in Obalne skupnosti občin.

Ob pregledu dokumentacije je Komisija ugotovila, da so vsa pooblastila, ki so jih delegati predložili, neoporečna, zato predlagam, da Zbor poroči lo sprejme in s tem verificira pooblastila delegatov za današnjo 30. sejo.

Komisija tudi ugotavlja, da je Zbor sklepčen in da lahko pravno veljavno razpravlja in sklepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Malerič!

Prehajamo na razpravo o poročilu, ki ste ga pravkar slišali. Želi kdo besedo? (Nihče.)

Prehajam na glasovanje o poročilu. O poročilu bomo glasovali v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno. Kdor je za to, da se sprejme poročilo, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z glasovanjem soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 30. sejo Zbora občin.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 29. seje Zbora.

Osnutek zapisnika ste prejeli z dopisom z dne 6. 5. 1976. Ima kdo k zapisniku 29. seje Zbora kakšno pripombo ali popravek? (Nihče.)

Dajem odobritev zapisnika na glasovanje. Kdor je za to, da se odobri zapisnik 29. seje Zbora občin, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno odobril zapisnik 29. seje zbora.

Prosim delegate, da gredo sedaj v veliko dvorano, kjer bomo na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela poslušali ekspozice predstavnika Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije Mirana Mejaka, člana Izvršnega sveta, o oceni gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976, in tudi uvodno obrazložitev k predlogu zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju, ki jo bo imel Boris Mikoš, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za urbanizem. Po skupnem zasedanju bomo takoj nadaljevali sejo našega zbora v tej dvorani.

(Seja je bila prekinjena ob 9.15 in se je nadaljevala ob 10.30.)

Predsednica Mara Žlebnik: Nadaljujemo sejo. Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na oceno gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976.

Oceno gospodarskih gibanj je Skupščini predložil v obravnavo Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje. Uvodno obrazložitev k tej točki dnevnega reda smo poslušali na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela. Predstavniki Izvršnega sveta pri tej točki je tovariš Miran Mejak, član Izvršnega sveta in predsednik Odbora Izvršnega sveta za gospodarstvo in finance.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste poleg ocene gospodarskih gibanj, ki je bila objavljena v Poročevalcu št. 11, prejeli še oceno in stališča Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1976 ter informacijo o upniško-dolžniških razmerjih.

Gradivo sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Odbor za finance, ki sta predložila pismeni poročili.

Danes na klop ste prejeli tudi predlog stališč, ki ga je predložil Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, in predloge ter stališča Družbenopolitičnega zbora, ki je oceno gospodarskih gibanj obravnaval kot zainteresiran zbor na svoji seji, ki jo je imel v ponedeljek dne 24. maja 1976.

Odbor je tudi danes navzoč na seji in bo po razpravi predložil dopolnjen predlog stališč. Predstavnik Družbenopolitičnega zbora v našem zboru je tovarišica Danica Jurkovič. Želita mogoče poročevalca odborov poročili in predlog stališč še ustno obrazložiti? (Ne.)

Na podlagi predloženih gradiv pričenjam razpravo. K razpravi se je že prijavil tovariš Franc Svetelj, delegat iz Kamnika!

Franc Svetelj: Spoštovana tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Na seji občinske skupščine smo pred nedavnim obravnavali položaj gospodarstva v občini in republiki. Iz te razprave na seji skupščine bom posredoval nekaj stališč.

Ko ocenjujemo gospodarska gibanja v prvih mesecih letošnjega leta in vzroke za sedanje stanje, ne moremo mimo ugotovitve, da svoj delež prispevajo tudi nekateri neživiljenjski in togi predpisi oziroma togo administrativno izvajanje določenih predpisov.

Opozoriti želim samo na dve primeri: Na področju gospodarstva marsikje povzroča velike težave oskrba z uvoznimi surovinami, ki jih doma ne proizvajamo. S težavami se srečujejo tudi delovne organizacije, ki velik del svoje proizvodnje izvažajo. Tako ima na primer tekstilna industrija velike probleme pri pridobivanju zveznih uvoznih dovoljenj za uvoz barv in drugih kemikalij, čeprav teh surovin v Jugoslaviji nihče ne proizvaja.

Pred današnjo sejo sem dobil od delegacije našega tekstilnega podjetja Svilanit pismo, iz katerega bi vam prebral kratek odlomek:

»V letu 1976 je prišlo do spremembe režima uvoza barvil iz režima D na režim ULB, kar pomeni, da kvoto za omenjeni uvoz, ki jo odobri zvezni izvršni svet, razdeli Gospodarska zbornica Jugoslavije na svoje članice. Pri tej delitvi je bilo Svilanitu dodeljenih 1 987 000 dinarjev kot avans za prvo polletje, toda ker je celotna kvota po izjavi predstavnika Gospodarske zbornice Jugoslavije že skoraj v celoti razdeljena, ni pričakovati, da bi Svilanit do konca leta dobil še dodatna sredstva.

Posledica tega bo, da se bo proizvodnja v temeljni organizaciji združenega dela Frotir v mesecu juliju popolnoma ustavila, ker smo odobrena sredstva že v celoti porabili. Tudi do sedaj smo imeli zaradi nepravočasne dodelitve uvoznih kvot velike težave, ki se kažejo v izpadu proizvodnje, v zamujanju dobavnih rokov ter zaradi tega razveljavljanju uvoznih zaključkov.

Pripominjamo, da potrebnih barvil nihče v Jugoslaviji ne proizvaja. Možnost uvoza iz socialističnih držav je sicer dana, vendar jo v našem primeru lahko le minimalno koristimo, zaradi neustreznosti barvne palete. Zaradi tega

smo močno začudeni in tudi ogorčeni, ker se vprašanje uvoza reprodukcijskih materialov ne uredi. To ogorčenje je temvečje, ker smo že dolgo let velik konvertibilni izvoznik v Zvezno republiko Nemčijo, Avstrijo, Švico, Anglijo, Francijo, Švedsko, Dansko, Norveško in Finsko in ker znaša naš izvoz nad četrtno celotne proizvodnje.

Do sedaj smo bili zanesljiv poslovni partner pri kupcih na teh zelo zahtevnih tržiščih, uspeli smo ponuditi določeno kvaliteto in zagotoviti rok dobave. Tega zaradi omenjenih problemov ne moremo več izvršiti, zato že izgubljam kupce, kar bo imelo daljnosežne posledice.«

To je bil citat iz pisma delegacije tovarne Svilanit. Povedati moram, da na ta problem opozarjamo že več kot leto dni, vendar se stvari bistveno niso spremenile.

Drugo vprašanje je poenostavitev nekaterih postopkov v občinah. V predloženi oceni in v stališčih Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije glede izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki za leto 1976 Izvršni svet predlaga, naj bi zlasti občine poenostavile in pospešile postopek za pridobitev dovoljenj za gradnjo. V naši občini so delegati že večkrat postavili pred Izvršni svet zahtevo o skrajšanju teh postopkov, saj mora občan še vedno čakati na gradbeno dovoljenje več mesecev ali celo več kot leto dni.

Službe za pridobivanje lokacijskih dovoljenj so sicer nekoliko skrajšale svoj postopek, vendar še vedno ne moremo biti zadovoljni. Za najmanjšo adaptacijo ali spremembo oziroma dopolnitev zgradb in drugih objektov, še vedno na podlagi predpisov službe za izdajanje gradbenih dovoljenj, zahtevajo veliko število vseh mogočih soglasij in potrdil. To seveda močno zavira možnosti za uresničitev pobud občanov, krajevnih skupnosti in drugih za gradnjo oziroma modernizacijo zainteresiranih dejavnikov. Prav tako imajo krajevne skupnosti velike težave in probleme pri izvajanju del na svojih območjih, čeprav imajo sredstva zagotovljena s samoprispevkom.

Menimo, da je potrebno zlasti uskladiti zakon o urbanističnem planiranju z zakonom o graditvi objektov, da je potrebno te predpise dopolniti s podrobno navedbo potrebne dokumentacije za izdajo posameznih dovoljenj, saj so sedaj zahteve nekaterih organizacij, na primer elektro, PTT in tako dalje, po potrebnih soglasjih za lokacijska in gradbena dovoljenja nedvomno preširoke. Prav tako je treba rešiti problem izdelave tehnične dokumentacije za razne preureditve, prizidke in podobno. Pooblašcene projektantske organizacije se takih del branijo, kar tudi zavira gradnjo.

Zato predlagamo, naj bi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije čimprej predložil Skupščini konkretne predloge za spremembo predpisov, ki bi pripomogli k skrajšanju in poenostavitvi postopkov za pridobitev gradbenih dovoljenj.

Delegati naše občinske skupščine so na zadnji seji, ko so ocenjevali gospodarska gibanja v prvih mesecih letošnjega leta, kritično ocenili tudi predložene podatke Službe družbenega knjigovodstva na podlagi zaključnih računov organizacij združenega dela za leto 1975.

Ti podatki so zelo nepopolni in nepregledni in ne dajejo delegatom celovite slike o položaju gospodarstva v občini. Še posebej povzroča težave dejstvo, da za prvo četrtletje letos delegati niso dobili pregleda teh podatkov oziroma ni bilo priloženih nobenih podatkov o gospodarjenju v občinah s strani Službe družbenega knjigovodstva. Če bo tako, kot je bilo lani, potem bomo podatke o polletnem gospodarjenju v občinskih skupščinah obravnavali šele septembra oziroma oktobra. Zato delegati zahtevajo sprotno obveščanje o gibanju gospo-

darskega položaja in družbenega razvoja in predlagajo, naj Služba družbenega knjigovodstva svoja poročila in analize bolj prilagodi potrebam delegatskega sistema.

V zvezi z razpravo na seji skupščine in ker predloga stališč k oceni gospodarskih gibanj v prvih mesecih še nismo imeli na voljo, bi v zvezi s to razpravo in s tem, kar sem povedal v uvodu, predlagal, da bi v 3. točki v drugem odstavku dopolnili oziroma spremenili besedilo tako, da bi se glasilo: »Zbor opozarja, da bi nadaljevanje takšnih tendenc v blagovni menjavi lahko negativno vplivalo na gospodarsko rast, zato« tu bi vstavili »naj se Izvršni svet Skupščine SR Slovenije zavzame za čimprejšnjo poenostavitev in olajšave pri uvozu reprodukcijskega materiala« in tako dalje.

Prav tako menimo, da bi se bilo treba odločneje zavzeti za reševanje problemov zaposlovanja delavcev v upravnih in administrativnih organih in službah, saj v 5. točki na koncu prvega odstavka ugotavljamo, da je potrebno izdelati analize in ugotoviti, katerih se zaposluje več, ali administrativnih ali kvalificiranih delavcev. Menimo, da bi se bilo potrebno dejansko spoprijeti s tem problemom in omejiti porast zaposlovanja delavcev v administraciji in upravnih organih, predvsem pa menimo, da bi bilo treba čimprej sprejeti že dolgo časa pripravljeni zakon o občinskih upravnih organih v naši republiki. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Svetelj! Naprej prosim? Besedo ima tovariš Cipot, delegat iz občine Murska Sobota.

Ludvik Cipot: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Želel bi v svoji razpravi na kratko ugotoviti, da smo o gospodarskih gibanjih v prvih mesecih razpravljali v naši občini in sprejeli določene ukrepe, ki so seveda v naši pristojnosti. O tem bo jutri oziroma pojutrišnjem razpravljala tudi občinska skupščina. Gre pa za širše probleme, ki so bili izneseni tudi danes v ekspoziju. Osebnostno bi se pri tem omejil na dve oziroma na tri vprašanja:

Predvsem sem zadovoljen, da so bili ti problemi podčrtani v ekspoziju tovariša Mejaka, člana Izvršnega sveta. Pri tem mislim na razvoj kmetijstva in v zvezi s kmetijstvom na predelovalno industrijo, ki je značilna za naše območje, ki je hkrati tudi nerazvito območje. Strinjam se z ugotovitvami, da so neskladja pri cenah kmetijskih pridelkov in mesa ter da jih je treba razrešiti in uskladiti, in sicer čimprej, saj si bomo samo tako zagotovili uresničitev ciljev, ki smo si jih zastavili z resolucijo. Želimo si dejanskih ukrepov, ki bodo to problematiko čimprej razrešili, v nasprotnem primeru nas bo čas prehitel.

Drugo vprašanje, ki zadeva našo občino in Pomurje sploh, je vezano na razvoj nerazvitih, saj gibanja kažejo, da se nerazvita področja še počasneje razvijajo kot kažejo poprečni dosežki v republiki. Ostal bom pri dveh vprašanjih. Veseli me, da je bilo ocenjeno tudi vprašanje zaposlovanja, ki je bilo v prvih treh mesecih manjše kot v lanskem letu, kljub temu, da so bila predvidevanja postavljena nad republiškim poprečjem. Nadalje, vprašanje povečanje števila nezaposlenih. Navedel bom samo en konkreten podatek, da je od 586 registriranih, poudarjam registriranih, na Zavodu za zaposlovanje v decembru 1975 do konca meseca marca po podatkih tega biltena število

nezaposlenih naraslo na 2086, kar je 31,6 % več. To opozarja tudi na problem zaposlovanja vračajoče se delovne sile iz tujine. Opozoril bi, da sodi k vprašanju zaposlovanja tudi obmejno zaposlovanje, kot mi temu rečemo, ko se iz Pomurja vozijo na delo vsak dan v sosednjo Avstrijo. To upada zaradi krize, ki nastopa verjetno tudi v sosednji Avstriji, saj tam tudi odpuščajo delovno silo, kar vpliva tudi na povečanje nezaposlenih pri nas. Zato podpiram predloge, navedene v ekspoziciji, da naj se v naši investicijski politiki čimprej usmerimo na območja, ki imajo odvečno delovno silo — Pomurje pa je tipično med njimi, in sicer v smislu družbenega dogovora.

Na koncu bi želel, da bi bili predloženi zaključki in ukrepi realni in da bi se dejansko izpolnjevali. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Besedo ima tovariš Jože Jelovčan, delegat z Jesenic!

Jože Jelovčan: Tovarišica predsednica, tovariši delegati! Dobil sem dolžnost, da pred tem forumom povem, da smo tudi na Jesenicah na vseh zborih naše skupščine obravnavali oceno gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976. Pri tem smo prišli do nekaterih zaključkov, s katerimi želimo poudariti predvsem:

- da je gospodarstvo med seboj premalo povezano;
- da trgovina še nima tistega mesta oziroma vloge, ki naj bi jo imela v skladu z razvojem družbenoekonomskega sistema, predvsem glede odnosov trgovina — proizvodnja in
- da se je treba še vnaprej odločno zavzemati za povečanje produktivnosti in zmanjšanje materialnih stroškov.

Delegati so bili mnjenja, da leto 1976 pomeni sicer težko gospodarsko leto, v katerem se uvaja več novih sistemov, in tudi začetek uresničevanja srednjeročnega programa. V zvezi s tem tudi v občini Jesenice ugotavljamo, da kljub pripravam nismo bili dovolj pripravljeni na spremenjen način gospodarjenja ter da so nekatere organizacije začele iskati ustrezne rešitve šele v zadnjem času, ko so pristopile k reševanju vprašanj v zvezi s srednjeročnim in dolgoročnim razvojem.

Glede delovanja družbenih služb se hkrati ugotavlja, da se razvijajo po svoje, neodvisno od proizvodnje. Tu je treba zavzeti ustrežnejši odnos, saj se le te morajo razvijati v odvisnosti od rasti proizvodnje, gibanje zaposlovanja v negospodarstvu pa je potrebno uskladiti z gibanjem zaposlovanja v gospodarstvu. Glede ekonomskih odnosov s tujino je mogoče jeseniška občina v nekoliko boljšem položaju, saj se izvoz giblje nad predvidevanji, medtem ko je uvoz pod planom.

Glede na povedano je prav, da se na vseh ravneh odgovorno zavzemamo za spoštovanje z resolucijo začrtanih gibanj in damo polno podporo predloženim ukrepom Izvršnega sveta SR Slovenije.

Zaključil bi s tem, da naj se izvršni sveti v občinskih skupščinah zadolžijo, da proučijo sistem uresničevanja dolgoročnih nalog na področju marž in zagotavljanja trgovskih poslovnih prostorov. Prav bi bilo, da trgovina prevzame del zalog, to pa pomeni, da pridobi več obratnih sredstev. Rast skupne in splošne porabe je treba postaviti v odvisnost od proizvodnje oziroma družbenega proizvoda.

Vseskozi pa je bila na razpravah prisotna ugotovitev, da delavci premalo poznajo nekatere probleme in da se za posamezne rešitve preveč iščejo rešitve na ravni vodilnih struktur in posameznih odborov. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Jelovčan! Naprej, prosim? Prosim, razpravljaj bo tovariš Desan Justin, delegat iz občine Ljubljana-Vič!

Desan Justin: Tovarišice in tovariši delegati, tovarišica predsednica! V okviru naše delegacije v občini Ljubljana-Vič-Rudnik smo razpravljali o predloženih gradivih in bi radi opozorili zlasti na tri vprašanja.

Iz gradiva veje po mnenju naše delegacije nekoliko preoptimistična ocena gibanj na področju zunanjetrgovinske menjave. Poudariti je namreč treba le dejstvo, da je bila dosežena, kot tudi piše v predlogu sklepov zbora, na mnogo nižji ravni zunanjetrgovinske menjave, in ne le to, temveč tudi ob znatnem omejevanju uvoza. Zato se mi zdi, da je mogoče tudi predlog stališč našega zbora nekoliko preveč optimističen, saj je v 3. točki na prvem mestu izredno poudarjeno, da se poleg povečanja izvoza izboljšuje tudi razmerje med izvozom in uvozom in šele na koncu, bi rekel z majhnimi črkami, je navedeno, da je to doseženo na nižji ravni zunanjetrgovinske menjave. Tudi naslednji stavek ni jasen, saj zbor opozarja, da bi nadaljevanje takšnih tendenc v blagovni izmenjavi lahko negativno vplivalo na gospodarsko rast. Namreč, po mojem mnenju je v prvem odstavku 3. točke izraženo mnenje, da so tendence pozitivne, saj se izboljšuje razmerje med izvozom in uvozom, vendar ob nekaterih ukrepih omejevanja uvoza in da je doseženo na nižji ravni zunanjetrgovinske menjave, kar pa je negativno. V tem smislu bi se lahko mogoče te stvari prečistile.

Nadalje, zaskrbljujoče je tudi dejstvo, da produktivnost pada. Menim, da bi bilo treba, kljub povečanju zalog, predvsem temu posvetiti veliko pozornost na vseh ravneh in da se je treba pri tem osloniti predvsem na možnosti, ki jih dajeta domače znanje in domača raziskovalna dejavnost, seveda v razumnem razmerju z uvoženim znanjem in uvoženimi licencami.

Na koncu bi podprl mnenje, ki je bilo izraženo v današnjem ekspezeju tovariša Mejaka, da je treba z vsemi močmi ukrepati in se zavzemati za spremembo strukture proizvodnje. Verjetno je eden izmed takih ukrepov tudi omejevanje uvoza, vendar v nekem razumnem obsegu, da to ne bi zmanjšalo splošne družbene racionalizacije in družbene produktivnosti in tudi gospodarske rasti. Podprl bi tudi mnenje, da je treba tesneje povezati trgovino in industrijo oziroma gospodarstvo, saj je to eden izmed realnih ukrepov, da se zmanjšajo zaloge. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Justin! Naprej, prosim? Besedo ima tovariš Drago Benčina, predstavnik Zdravstvene skupnosti Slovenije!

Drago Benčina: Tovarišice in tovariši delegati! V organih Zdravstvene skupnosti Slovenije smo razpravljali o izvanjanju resolucije o družbeno-ekonomski politiki in o predlogih, ki jih je pripravil Izvršni svet.

Moram reči, da je razprava potrdila oziroma dala načelno podporo stališčem in predlogom Izvršnega sveta glede doslednega izvajanja resolucije o

družbenoekonomski politiki. S tem v zvezi pa seveda imamo nekatere pripombe, ki bi jih želel povedati pred vašim zborom.

Predvsem menimo, da je treba resolucijo uresničevati dosledno in da morajo vsi tisti, ki je niso dosledno izvajali, čutiti določene posledice. Posebej so navedene družbene dejavnosti, in včasih je videti tako, kot da so izključno družbene dejavnosti krivci za preveliko porabo. Mi pa vemo, da je bila prevelika poraba, zlasti na področju osebnih dohodkov, povsod, tudi v gospodarstvu, v družbenih dejavnostih in tudi na drugih področjih in da bi bilo treba s tem v zvezi ukrepati povsod enako. Seveda je pri tem potrebno upoštevati, kakšna so bila dejanska gibanja, tudi glede življenjskih stroškov in materialnih izdatkov, ki jih imajo posamezne dejavnosti, in tudi, kakšni osebni dohodki so bili dejansko doseženi. V tem smislu menim, da naj bi se enakopravno obravnavale družbene dejavnosti, gospodarstvo in ostala področja.

Kar zadeva položaj družbenih dejavnosti, je treba te dejavnosti predvsem bolje analizirati in ugotoviti, kakšne so posebnostne smeri posameznih področij, ki tudi povzročajo določeno porabo.

Na področju zdravstva bi rad povedal, da smo se v lanskem letu, kar zadeva dovoljeno porabo, držali resolucije, saj smo presežke, ki so bili zbrani v višini 15 starih milijard, vrnili gospodarstvu s tem, da so bile ali zmanjšane prispevne stopnje ali pa da se v zadnjih mesecih sredstva sploh niso več zbirala, 2 milijardi, kolikor je ostalo razlike, pa se je poračunalo za letošnje leto. Moram povedati, da je kljub določenim stabilizacijskim ukrepom, ki so bili izvajani, zdravstvo izkazalo do zdravstvenih skupnosti 13 starih milijard izgube.

Ta izguba je sicer sedaj pokrita, vendar so uporabljena vsa rezervna sredstva. Vprašanje se postavlja, zakaj je nastala izguba. Pri tem je treba povedati, da so določena gibanja na področju zdravstva pravzaprav neodvisna od gibanj v gospodarstvu. Na primer kadar se gospodarske razmere poslabšujejo, kadar je gospodarstvo v težji situaciji, se praviloma večajo stroški zdravstvenega varstva. Povečajo se storitve, povečajo se tudi denarna namočenja zaradi večje odsotnosti z dela, zaradi bolezni in poškodb.

Če pogledamo rezultate po zaključnih računih zdravstvenih delovnih organizacij, nam pokažejo, da so bile v lanskem letu predvsem povečane specialistične storitve, da se umirja poraba v osnovni službi in pa v bolnišnični ter da se je tudi znižala ležalna doba pacientov. Doseženi celoten dohodek je bil sicer nižji za 26 % v primerjavi z letom 1974, pri tem pa so poslovni stroški v celoti narastli za 31 %, od tega zdravila za 30 %, tako da so skladi v primerjavi z letom 1974 dosegli samo 66 % v osnovni zdravstveni službi in 70 % v bolnišnični zdravstveni službi. Osebni dohodki pa so po najnovejših podatkih v primerjavi s pogojno nekvalificiranimi delavci v poprečju v gospodarstvu dosegli komaj 89 %, tako da se postavlja vprašanje, zakaj na eni strani prevelika poraba glede na porast, na konkretno rast družbenega proizvoda, na drugi strani pa izgube in končno tudi razmeroma slabi gospodarski rezultati v zdravstvenih delovnih organizacijah.

Kar zadeva vprašanje letošnjih gibanj na področju zdravstva in porabe, še nadalje ugotavljamo porast zdravstvenih storitev, predvsem specialističnih pregledov. Slednji rastejo 13 % v primerjavi z lanskim letom, povečana pa je tudi preventivna dejavnost. To je sicer zaželeno, vendar raste z 9 % več,

medtem ko na področju bolnišnične dejavnosti nimamo večjega porasta in tudi ležalna doba ponovno upada.

Ponovno je seveda v porastu odsotnost z dela zaradi bolezni in poškodb. To bi lahko rekel v narekovaju, ker vemo, da skušajo tako posamezniki kot tudi nekatere delovne organizacije, ki so v težjem položaju, reševati problem svojih delavcev in zaposlenosti včasih tudi skozi bolnišnico. To pomeni, da je pri tem močno navzoč socialni problem. Hkrati je treba povedati, da odsotnost z dela pri nas v Sloveniji, pa tudi sicer v Jugoslaviji, še vedno ne dosega povprečja evropske odsotnosti z dela in da imajo praviloma vse sosednje države večjo odsotnost z dela. Seveda s tem ni rečeno, da pri nas nimamo rezerv, ki jih bo treba na tem področju še bolje izkoristiti.

Kar zadeva konkretno realizacijo, za katero je v poročilu Izvršnega sveta rečeno, da velja za področje družbenih dejavnosti, ki se napajajo iz bruto osebnih dohodkov, to je, da so ti dohodki večji, moram reči, da za zdravstveno varstvo to ne drži. Ti podatki namreč niso točni zaradi tega, ker izhajajo iz napačne, prenizke osnove. Zato je dejanska realizacija iz bruto osebnih dohodkov le 99,5 %, iz dohodka tozdev pa je za področje zdravstva realizacija le 81,9 % in ne takšna, kot je v poročilu, za katerega sem že dejal, da izhaja iz drugačnih osnov, ki so prenizke in niso upoštevale nekaterih prenosov, ki so bili izvršeni, med njimi tudi iz nekaterih investicijskih sredstev, ki so bila v lanskem letu v tako imenovani izvenproračunski porabi oziroma izvenbilančni porabi.

Kar zadeva konkretno situacijo, se sicer sredstva za zdravstvo, kot veste, letos povečujejo oziroma naj bi se povečala za 11,1 %, seveda če bodo gospodarska gibanja to dovoljevala, dejansko pa so razpoložljiva sredstva za neposredno zdravstveno varstvo veliko nižja in pomenijo samo 5 % povečanje. Zakaj? Povečala so se nadomestila za osebne dohodke, zaradi drugačne osnove osebnih dohodkov iz preteklega leta, kar znaša v denarju izraženo 16 milijard starih dinarjev, povečale pa so se tudi zakonske obveznosti, zlasti je povečana amortizacija po zveznem zakonu, ki znaša 9 milijard dinarjev, kar pomeni, da gre polovica sredstev samo za denarna nadomestila in povečano amortizacijo. Tako ostane za neposredno zdravstveno varstvo le nekaj več kot 5 %.

Poleg tega je treba pri ugotavljanju gospodarskih gibanj in splošnega položaja ugotoviti posebnost, kot sem že dejal, posameznih področij družbenih dejavnosti, med njimi tudi zdravstva. Že prej sem omenil, da se praviloma sredstva, potrebna za zdravstveno varstvo, povečujejo, če je situacija v gospodarstvu slabša, ker je več zdravstvenih storitev, več gre za zdravila in tudi več za odsotnosti z dela.

Nadalje, prilagajanje gospodarskim gibanjem na področju zdravstva ni tako enostavno, kot mogoče na prvi pogled izgleda. Zdravstvo se sicer mora in se bo moralo prilagoditi gibanju družbenega proizvoda, vendar je to zelo težko v kratkih rokih, ker se ni mogoče kar čez noč odpovedati določenim pravicam, ki jih imamo, in ni mogoče takoj energično ukrepati, kot na primer na področju gospodarstva, kjer, če ne gre drugače, se lahko da delavce na dopust. Ni si mogoče zamisliti, da bi zaradi težke situacije, pomanjkanja sredstev na primer, prenehale delati zdravstvene organizacije in poslale svoje delavce na dopust ali pa da bi se v kratkem času preusmerile v neko drugo dejavnost. Tega si ne moremo zamisliti in zato takšni ukrepi ne pridejo v poštev. Potrebni so predvsem ukrepi, da se bo povečal vpliv neposrednih proizvajalcev, delavcev, uporabnikov zdravstvenega varstva na racionalnejšo

porabo zdravstvenih storitev. Nadalje naj bi se zdravstvo bolj približalo potrebam gospodarstva, prilagodilo svoj obratovalni čas in seveda izvajalo tudi druge preventivne ukrepe, da bi zmanjšalo odsotnost z dela, ki je vsekakor pogojena s proizvodnjo v gospodarstvu in povečano produktivnostjo dela. Pri tem moram poudariti, da se to lahko zgodi v zdravstvenih delovnih organizacijah samo s pomočjo gospodarstva in združenega dela nasploh.

Kar zadeva ukrepe za omejitev porabe, ki bo nujna, zlasti če letošnja gospodarska gibanja ne bodo takšna, kot so predvidena, je treba seveda najprej ukrepati s stabilizacijskimi programi. Kolikor seveda rezultati ne bodo dali zadovoljivih učinkov, se bo potrebno dogovoriti z združenim delom in z drugimi delovnimi ljudmi v krajevnih skupnostih za določene ukrepe, in sicer ali izven sredstev, ki se dajejo, rekel bi iz delovnih organizacij, z družbenimi sredstvi ali pa zagotoviti dodatna sredstva iz osebnega dohodka oziroma iz ostanka dohodka oziroma spremeniti sistem participacije v tem smislu, da bi se bolj upošteval socialni položaj zavarovanca oziroma bolnika, to je, da se povečajo ali pa seveda zmanjšajo pravice, ki jih imajo zavarovanci. O vsem tem pa se ni mogoče pogovarjati v posameznih organih samoupravnih interesnih skupnosti, temveč se je treba pogovoriti z delavci v združenem delu in pa z delovnimi ljudmi v krajevnih skupnostih, ki so lahko neposredno pri tem zelo prizadeti.

Zaradi tega menimo, da je glede tako pomembnih odločitev, kot jih na primer predlaga Izvršni svet, da je treba še za preteklo leto v nekem smislu vrniti preveč porabljenih sredstev, v letošnjem letu pa tekoče omejevat porabo in se usklajevati z gospodarskimi gibanji, treba spregovoriti tudi v javni razpravi, v združenem delu, v krajevnih skupnostih in po našem mnenju bi bila nujna tudi skupna razprava v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti, skupaj s skupščinami samoupravnih interesnih skupnosti. Menimo namreč, da gre za tako pomembne ukrepe in tudi za odgovornost, ki ima lahko, če ne bo pravilno izpeljana, tudi zelo pomembne posledice, ki lahko vplivajo tudi na produktivnost dela in tudi na gibanje same proizvodnje. Hvala lepa!

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Stojan Makovec, delegat iz Ajdovščine!

Stojan Makovec: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Naša delegacija me je pooblastila, da izjavim, da v celoti podpiramo stališča in oceno glede gospodarskega razvoja v prvih treh mesecih. Imamo le majhno pripombo glede živinoreje: Danes že ugotavljamo, da je stalež živine tako nizek, da nam bo dejansko primanjkovalo mesa že konec 1976. leta. Pri tem se naša delegacija sprašuje, kje smo jemali statistične podatke, ko smo konec 1975 in v začetku 1976 zatrjevali prav nasprotno.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Makovec! Prosim, naprej? Besedo ima tovariš Matija Podjed, delegat iz Kranja!

Matija Podjed: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Zaradi izrednega pomena za nadaljnje usmerjanje gospodarstva je občinska skupščina Kranj kot konferenca delegacij na sejah Zbora združenega dela

in Družbenopolitičnega zbora dne 24. 5. 1976 obravnavala oceno gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976. Oba zbora sta pri tem primerjala podatke in ocene z gospodarskimi gibanji v občini v letu 1975 in tudi za prve tri oziroma štiri mesece v tekočem letu.

Tudi v naši, industrijsko precej razviti občini kažejo gospodarska gibanja v zadnjem času naslednje značilnosti:

— zunanjetrgovinska menjava se giblje v prvih štirih mesecih v okviru letnega družbenega načrta; izvoz je bistveno večji kot v istem obdobju lanskega leta, uvoz pa le malo večji;

— zaposlovanje nove delovne sile je občutno nižje od predvidevanj, kar kaže na racionalno zaposlovanje delovnih organizacij, hkrati pa je tudi posledica splošne gospodarske situacije;

— produktivnost industrijske proizvodnje se znižuje ob hkratnem povečanju zalog gotovih izdelkov, kar je posledica zmanjšanja obsega blagovne menjave, kar zahteva zvišanje obratnih sredstev industrijskih proizvajalcev.

Ker so navedene značilnosti v gospodarstvu naše občine na splošno enake kot one, ki se v oceni ugotavljajo za celotno gospodarstvo republike, in ker sta se oba zbora tudi strinjala z osnovnimi izhodišči nadaljnjih ukrepov, ki naj za prihodnje zagotovijo ugodnejši potek gospodarskih gibanj. Skupščina občine Kranj načeloma sprejema oceno in stališča, ki so navedena v oceni gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976 v SR Sloveniji, in naroča svojim delegatom, da na sejah Zbora združenega dela in Zbora občin Skupščine SR Slovenije glasujejo za sprejem navedenega dokumenta.

Skupščina pa pri tem opozarja še na naslednje:

1. Rast proizvodnje, kakor je bila predvidena v resoluciji o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije, ne bo uresničena z anonimno emisijo, kot je to bil primer v zadnjih mesecih lanskega leta, in tudi v prvih mesecih letošnjega leta, čeprav se je sicer trenutno izboljšala likvidnost gospodarstva, temveč s strogo namensko porazdelitvijo teh sredstev, ki bodo poživila predvsem tisto proizvodnjo, ki ima realno možnost za prodajo na domačem in tujem trgu. Sočasno bi moral republiški izvršni svet zagotoviti s sodelovanjem Gospodarske zbornice tako združevanje dela in sredstev, ki bi v okviru dohodkovno soodvisnih celot zagotavljalo tudi delitev rizika, predvsem med proizvodnjo in trgovino. To bi vplivalo na boljšo oskrbo prebivalstva s potrošnimi dobrinami, hkrati pa bi s spremenjeno politiko potrošniških kreditov občutno poživilo tudi povpraševanje.

2. Zunanjetrgovinska menjava je v prvih treh mesecih letošnjega leta kljub zmanjšanju v fizičnem obsegu razmeroma ugodna, vendar bo moral izvršni svet zagotoviti tudi v prihodnje nemoteno oskrbo proizvodnih delovnih organizacij z uvoženimi surovinami, reprodukcijskimi materiali in strojno opremo, ki je doma ne proizvajamo. To pomeni, da se bo moral zavzeti za takojšnji sprejem sistemskih ukrepov na področju zunanjetrgovinske menjave, ki bodo na eni strani zagotavljali nemoten proizvodni proces gospodarskih panog, vezanih na uvoz, hkrati pa tudi spodbudili večji izvoz. Združeno delo se bo moralo tudi na področju zunanjetrgovinske menjave organizirati tako, da bo na osnovi poslovno-tehničnega sodelovanja zagotovljena tudi ugodnejša regionalna struktura.

3. Glede na dejstvo, da je leto 1976 prvo leto srednjeročnega obdobja, za katerega še ni sprejet družbeni načrt, in ker se pogoji gospodarjenja bistveno razlikujejo od tistih v prehodnem obdobju, bo moral republiški izvršni svet

zagotoviti take rešitve, ki bodo tudi dolgoročno zagotavljale ugodnejše pogoje gospodarjenja, in sicer v glavnem na področju kreditno-monetarnega sistema in zunanjetrgovinske menjave. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Podjed! Naprej prosim? Besedo ima tovariš Tone Zimšek, delegat iz Celja!

Tone Zimšek: Tovarišice in tovariši! Ker je že bilo nekaj tehtnih razprav, ne bi ponavljal stvari, ki so bile jasno in primerno poudarjene. Tudi menim, da ne gre za to, da bi posebej izpostavljali vse pozitivne elemente iz ocene in tudi današnjega ekspozija tovariša Mejaka, saj lahko ugotovimo, da smo v ocenah gospodarskih gibanj prišli razmeroma daleč in da znamo dobro oceniti vzroke in probleme, vendar smo še marsikdaj zelo šibki pri ukrepih za odpravljanje negativnih tendenc. V zvezi z razpravo v naši delegaciji bi poskusil spregovoriti o tej temi, še posebej zato, ker se mi zdi, da danes ni pomembna samo neka splošna ocena gospodarskih gibanj, temveč je verjetno primerno spregovoriti nekaj tudi o odsevu razprav v bazi, v občinah in v organizacijah združenega dela in o družbenoekonomski klimi pri tem, ko sprejemamo takšno ali drugačno oceno, ki je razumljivo podlaga za ukrepanje.

Tudi naša delegacija se je sestala v posebnem, razširjenem sestavu: bili so navzoči tudi člani občinskega izvršnega sveta, samoupravnih interesnih skupnosti, nekaterih drugih organov občinske skupščine in predstavniki iz gospodarstva, tako da lahko rečemo, da je razprava bila v tem smislu tudi odsev razpoloženja in razmišljanja naših delovnih ljudi o konkretnih, aktualnih gospodarskih gibanjih.

Moram reči, da je $\frac{3}{4}$ razprave venomer uhajalo v povsem konkretno problematiko in konkretno angažiranje v posameznih organizacijah združenega dela in v občini. Iz tega bi lahko povzel, da se delegati, ki prihajajo iz organizacij združenega dela, že zavedajo, s tem pa tudi delovni ljudje, usmerjenosti pri ocenjevanju in ukrepanju na področju gospodarske problematike v lastno problematiko, da se že zavedajo nujnosti in energije, ki jo je treba vložiti v prestrukturiranje naših temeljnih organizacij oziroma gospodarstva v nove proizvodne programe, da se zavedajo potrebnosti angažiranja na področju povečanja izvoza, racionalizacije stroškov, produktivnosti dela itd. To poudarjam zaradi tega, ker končno ni tako daleč za nami obdobje, ko so bile tudi razprave v delegacijah v večji meri posvečene samo ocenam oziroma prikazovanju učinkovitosti gospodarjenja.

Nadalje je bilo značilno za to razpravo, da je bila v veliki meri usmerjena v stabilizacijsko akcijo, ki je v naši občini organizirana na poseben način, saj smo pripravili celo podroben priročnik za vse temeljne organizacije in tudi druge subjekte družbenega gospodarjenja, in sicer o tem, kako je potrebno izvajati stabilizacijsko akcijo, od racionalizacije in materialnih virov prek racionalizacije na področju energije do oblikovanja nove poslovne informatike itd. V občini smo v tej zvezi tudi oblikovali poseben informacijski podsystem za mesečno spremljanje premikov na tem področju in zaradi tega lahko delegati in delegacije o tej stvari zelo dosledno in konkretno razpravljajo.

Nadalje je bilo pri tej usmerjenosti razprave na probleme temeljnih organizacij zelo poudarjeno tudi povezovanje ocenjevanj gospodarske situacije in potrebnih ukrepov z razpravo in uvajanjem določil osnutka zakona o združenem delu. Lahko bi celo rekli, da se že kaže nekakšna nestrpnost med delegati

in v delegacijah, da bi se ta zakon čimprej sprejel in da bi lahko resnično uveljavili vse nove pravine, ki jih na tem področju prinaša ta zakon.

Moram reči, da so bile tudi drugačne razprave, ki so se dotikale predvsem republiške ravni ocen in ukrepanja v dani gospodarski situaciji. Bilo je dosti mnenj, da so te ocene, čeprav točne, vendarle marsikdaj zelo splošne, da v preveliki meri govorijo o ciljih, o tem, kaj bi bilo treba storiti, da so pa dosti premalo prisotne v nekem integralnem smislu nacionalne gospodarske strategije. Morale bi zelo konkretno pokazati, kaj je treba storiti, da bomo uresničili cilje, ki izhajajo iz takšnih ocen. Namreč kaže, da se v naši republiki vendarle prepogostokrat in vse preveč spuščamo v takšne ali drugačne vizije, kar je seveda tudi potrebno in nujno, vendar ni pravilno, da je vse preveč prisotna smer posplošenosti, predvsem parcialnosti oziroma neintegriranosti za oblikovanje sistema ukrepov v smislu nacionalnega gospodarskega prestrukturiranja. Takšna smer je po mnenju delegatov lahko — tudi za razmere, v katerih je slovensko gospodarstvo, tragična.

Menim, da ni treba naštevati posebej argumentov za ocene, ki so bile omejenjene. Gre za učinkovitost ali bolje rečeno, neučinkovitost integriranja akcije na republiški ravni, pri na primer povezovanju gradbeništva, za drugačen, predvsem zunanji nastop, gre za znana gibanja v slovenski kemiji, v slovenski kovinski industriji, industriji bele tehnike, gre za, lahko bi rekli, marsikdaj nerodno razreševanje problematike železnic, elektrogospodarstva, gre za togosti v kreditno-monetarnih tokovih v Sloveniji, ki so prišle predvsem v zadnjem času do izraza, itd.

Naj zaključim. Povedal sem že, da smo tudi v tej zvezi razpravljali o zelo podrobnih načrtih za razpravo v temeljnih organizacijah združenega dela o osnutku zakona o združenem delu, in sicer povezano z gospodarsko situacijo. Delegati so menili, da bi bilo smotrno tudi na republiški ravni, v resnično integrirani akciji, ne vsak zase — mislim pač na posamezne forume, analizirati stanje v naših najpomembnejših sestavljenih organizacijah in drugih tvorbah povezovanja združenega dela v širših nacionalnih okvirih in seveda tudi v okviru enotnega jugoslovanskega trga. Vendar ne samo analizirati, to smo v preteklosti že trikrat na tej ravni naredili, temveč se tudi obvezati za konkretne in učinkovite ukrepe, da bi se stvari, ki jih dobro poznamo, spremenile na boljše. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Žlebnik! Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Vlado Gorišek, delegat iz Žalca!

Vlado Gorišek: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Menim, da je uvodna obrazložitev, ki jo je dal član Izvršnega sveta, zelo dobro nakazala problematiko oziroma odkrila nekatere probleme, s katerimi se bomo morali spoprijemati sedaj in v bližnji prihodnosti.

Rad bi se samo dotaknil nekaterih stališč, ki so bila predložena danes Zboru občin in Zboru združenega dela.

Najprej vprašanje združevanja dela in sredstev. Zadeva je bila obravnavana tudi v referatih in pa v gradivu. Menim, da je to izredno pomembno vprašanje slovenskega gospodarstva, spričo situacije, v kateri nastaja. Menim, da slovensko gospodarstvo, razbito, velikokrat tudi drobnjakarsko, kot je, ne bo moglo ali pa bo izredno težko premagovalo probleme, ki se postavljajo pred

nas. Zaradi tega menim, da je prav nezdruževanje dela in sredstev v preteklosti leglo marsikaterega zla ali pa marsikatero težavo, ki se pojavlja v našem gospodarstvu in pa razumljivo tudi v ostalih strukturah. Zaradi tega menim, da je potrebno prav na tem področju izredno poudariti, da je združevanje dela in sredstev ena izmed nujnih oblik, da bomo lažje premagovali gospodarske probleme in težave in da bomo lažje in hitreje razvijali gospodarstvo tudi v bodoče. Namreč, precejšen del tako razbitega gospodarstva ne more prevzeti nekih večjih gospodarskih razvojnih konceptov, prav tako pa jih ne more finančno zagotoviti, tudi s pomočjo poslovnih bank ne.

Drugo vprašanje, ki se mi zdi, da ga je potrebno obravnavati, čeprav je bila zadeva osvetljena tudi v referatu, je vprašanje izvoza.

Popolnoma se strinjam s tovarišem iz Kamnika. Tudi naše delovne organizacije se izredno pritožujejo in protestirajo proti nekaterim administrativnim ukrepom, ki zavirajo izvoz ali pa tudi zavirajo uvoz nekaterih materialov, ki so nujno potrebni za proizvodnjo, ki pa jih doma ne moremo dobiti. Vendarle bi v stališčih kazalo napisati, da bi bilo v delovnih organizacijah nujno potrebno analizirati službe, ki se ukvarjajo z izvozom. Ta analiza bi bila izredno zanimiva, z več stališč, predvsem s strokovnega, pa tudi z moralno-političnega stališča. Take analize smo sicer delali in moram reči, da smo ugotovili, da v delovnih organizacijah niso najboljši kadri in da je izvozna politika pravzaprav nekakšen tabu za delovne ljudi, da je to nekaj skrivnostnega in da velikokrat delovni ljudje v delovnih organizacijah, kljub temu, da gre za njihovo delo, za njihove proizvode, pravzaprav niti niso dovolj seznanjeni z najosnovnejšimi usmeritvami izvozne politike. To pomeni, da je potrebno te kadre dograjevati, strokovno in politično, nesposobne pa čimprej tudi zamenjati s sposobnimi kadri in tudi ugotoviti, s kakšnimi firmami in s kakšnimi grupacijami v tujini sodelujejo.

Tretje vprašanje je vprašanje prestrukturiranja gospodarstva, zlasti še, ker ima naša občina sorazmerno precej tekstilne industrije, o čemer je govoril tudi tovariš Zimšek. Naj navedem, da je ena od naših tovarn najela pri nekaterih inštitutih in Gospodarski zbornici posebne skupine ljudi, da so napravili neke analize. Vendar se ni nihče dokopal do nikakršnega konkretnega zaključka. Vsi se strinjamo s tem, da je potrebno gospodarstvo prestrukturirati, vendar se vedno pojavlja vprašanje, v kaj naj se prestrukturiramo. Dejansko drži, da s takšno strukturo, kot jo imamo, ne bomo daleč prišli. Podpiram stališče, da je potrebno napraviti v SR Sloveniji nek koncept in ga razčleniti, da bomo vedeli, v kaj naj preusmerimo naše gospodarstvo.

Končno bi rad rekel, da bi v tem dokumentu, ki je danes pred nami, morali dati poudarek splošnemu varčevanju v delovnih organizacijah. Menim, da je treba varčevati z vsem, od materialov, delovnega časa in podobnega, kar ni dovolj poudarjeno v predloženih stališčih.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Gorišek! Želi še kdo razpravljati? Želi mogoče tovariš Mejak zaključno besedo? Prosim!

Miran Mejak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Celotna razprava v zboru in predlogi, ki so bili dani, so nedvomno sprejemljivi in bodo pomagali Izvršnemu svetu pri nadaljnjem oblikovanju njegove izvršne politike. Če dovolite, bi spregovoril le o dveh stvareh, za kateri se mi zdi, da je potrebno o njih nekaj povedati.

Prvo vprašanje je naša blagovna menjava s tujino, težave, ki jih imamo pri uvozu, in vse v zvezi s tem, kar so tovariši delegati rekli. Pri tem ne polemiziram s tovariši delegati oziroma ne polemiziram s tistimi stališči, ki so skladna z oceno in stališči, ki jih je Izvršni svet predložil, in z uvodnimi besedami, ki sem jih imel v imenu Izvršnega sveta. Rad bi na nekaj opozoril. Vi to že veste, zato se opravičujem, vendar se mi zdi, da je treba še enkrat poudariti, da je položaj slovenskega gospodarstva v mednarodni blagovni menjavi izredno neugoden. V preteklosti smo naš hiter gospodarski razvoj dosegli tudi zato, ker smo več uvažali in manj izvažali. Kar smo uvozili, smo z našimi sposobnostmi, z našimi napor in delom, to je res, predelali in doma zelo dobro prodajali, izvažali pa smo več ali manj le presežke. Na to je opozorila tudi razprava tovariša Goriška, s katero se strinjam. Položaj izvozne dejavnosti v podjetjih je vedno bil obravnavan bolj postrani, saj je bil tudi proizvodni asortiment delovnih organizacij praviloma namenjen domačemu trgu, kar je pač ostalo, pa je šlo v izvoz. Takšna usmeritev v bodoče za slovensko gospodarstvo materialno in politično, z družbenoekonomskega stališča ni več sprejemljiva.

Naša udeležba v mednarodni blagovni menjavi je izredno neugodna. Od vseh republik v Jugoslaviji in avtonomnih pokrajin imamo najbolj neugodno razmerje med izvozom in uvozom. Zato smo v položaju, to smo v naših stališčih in ocenah in tudi danes povedali, da se moramo na tem področju tudi prestrukturirati. Zato ne gre za poenostavljanje vprašanja prestrukturiranja, ki bi se nanašalo samo na železnico in na elektrarne, temveč tudi na prestrukturiranje v naši blagovni menjavi, ki ne more biti toliko odvisna od velikega uvoza in razmeroma majhnega izvoza. Na tem področju smo lahko ugotovili v nekaterih delovnih organizacijah pomembne premike, ki jih je treba poudariti, saj so izredno pomembni. V razmeroma kratkem času so delovne organizacije, nekatere seveda, ne vse, zavzele do izvoza drugačno stališče, ki ni več, rekel bi izvoz presežkov, temveč dejanska programska usmeritev v izvoz. To ugotavljamo zlasti v zadnjem času v zvezi z deželami v razvoju. To so prvi znaki, rekel bi, prve pomladanske cvetke našega dolgoročnega vključevanja v mednarodno menjavo dela, ki jih je treba podpirati in naprej razvijati.

Če preidem na vprašanja pretiranega administriranja, moram povedati, to smo povedali tudi v predloženih stališčih, da je popolnoma nemogoče, da nekdo v zvezi deli povsem nepomembne vsote denarja, recimo za uvoz barv, za kemikalije ali pa za pigmente, kar vse skupaj finančno skoraj nič ne pomeni, našim delovnim organizacijam pa povzroča nepremostljive težave. Nemogoče je, da lahko nekdo v zvezni administraciji, v svoji pisarni, pa naj bo še tako dobronameren, obvlada stotine in stotine drobnih stvari, od najrazličnejših rezervnih delov do pigmentov in raznih barv, zato upamo, da se bo ta stvar rešila. To je eno.

Vendar, če govorimo o administriranju, se moramo sprijazniti s tem, da je treba zaustaviti pretiran uvoz opreme. Zaustaviti je treba pretiran uvoz raznih reprodukcijskih materialov, za katere ne bomo imeli vedno dovolj sredstev, če ne bomo hkrati nekaj tudi izvažali. Danes pogosto uvažamo stvari, ki so posledica in samo posledica uvoza tuje tehnologije. Gre pogosto samo za to, da nam je nekdo prodal stroj za določeno embalažo ali za določen tehnološki postopek in nas s tem navezal na dolgoročen uvoz prav tistega repromateriala, ki ga on ima, čeprav imamo enake ali podobne repromateriale, ki jih lahko ena-

kovredno uporabimo. Na tem področju so stvari, ki jih ne bomo mogli vedno podpirati. Tu mora priti do neke spremembe, do določenega preloma.

Doslej je bilo večkrat omenjeno tudi vprašanje prestrukturiranja. Prestrukturiranje je treba gledati globalno, čeprav se strinjam, da obstajajo številni problemi. V Sloveniji na primer, če smo realni, bomo vedno imeli nekaj tekstilne industrije, ker jo pač vsi imajo. Vendar ta tekstilna industrija ne bo mogla temeljiti, to je sicer sedaj že razprava o srednjeročnem planu, na enostavni predelavi bombaža v belo platno, ki bi ga prodajali naprej. Če bo tekstilna industrija znala te stvari tako ovrednotiti, da ne bo v strukturi njenega izdelka predvsem uvožena surovina, temveč domače delo, domače znanje, domača sposobnost in domača kreacija, potem bo ta industrija lahko tudi zelo uspešno izvažala. Saj imajo tudi nekatere druge zahodnoevropske dežele zelo uspešno tekstilno industrijo.

Druga stvar, v zvezi s katero menim, da ni treba polemizirati — tudi tovariš Benčina je o tem govoril, vsaj jaz sem ga tako razumel — je, da ne kaže, da se prepiramo o tem, katera služba ali področje je bolj krivo za nastalo gospodarsko situacijo oziroma gibanja. Vsak od nas ima v tem obdobju stabilizacije svoje zelo resne probleme in programe, ki jih mora izvršiti. Nedvomno je, da so v gospodarstvu velike notranje rezerve. O teh ste tudi vi danes govorili, nedvomno pa tudi drži, da so v družbenih službah in na področju skupne in splošne porabe tudi zelo velike rezerve. In te rezerve je treba iskati in čim bolj racionalno uporabljati, ne pa iskati, kdo je za kaj kriv. Kajti to nikamor ne pelje. Tudi pojma gospodarstvo in negospodarstvo je treba dati pod narekovaj, saj ti izrazi še zdaleč niso adekvatni in tudi ustavnim kategorijam ne ustrezajo. Zato so kakršnekoli take distinkcije neznanstvene, nestrokovne, pa tudi nemarksistične. Izhajajoč iz tega sta pojma med seboj nedeljivo povezana. Zato bo v obdobju stabilizacije, v času, ko nam primanjkuje materialnih in finančnih sredstev, vsak svoje probleme postavil tako, kot bo najbolj vedel in znal. V času, ko bomo ustvarjali večja sredstva, bomo vsi dolžni ustvarjati določene rezerve za obdobje, ko ne bo mogoče financirati nekaterih stvari iz tekoče gospodarske aktivnosti. No, vendar tudi ta razprava bolj sodi v usmeritve glede srednjeročnega programa razvoja, kjer bodo vse te stvari gotovo dobile svoje mesto in bodo doživele svojo potrditev tudi v vašem zboru. Hvala lepa,

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Mejak! Izgleda, da smo razpravo izčrpali. Tovariše delegate obveščam, da sem prejela pismo razpravo, ki jo je predložil tovariš Miroslav Nakrst v imenu skupine delegatov za Zbor občin iz Nove Gorice.

Zaključujem razpravo k tej točki dnevnega reda in bi prosila člane Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj, ki so spremljali razpravo, da se takoj sestanejo in skupaj z Odborom za družbenoekonomski razvoj Zbora združenega dela ocenijo razpravo delegatov na zboru in predlagajo dopolnitve predloga stališč.

Predlagam, da na prošnjo predstavnika Izvršnega sveta obravnavamo sedaj 19. točko dnevnega reda, in sicer predlog zakona o ratifikaciji pogodbe med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o spremembah in dopolnitvah pogodbe med SFR Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o skupni državni meji z dne 8. aprila 1965.

Prosim tovariša dr. Iva Murka, da da uvodno obrazložitev k tej točki dnevnega reda!

Dr. Ivo Murko: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Ne bom dolg v svojem izvajanju, tudi navadno pri mednarodnih sporazumih, ki so bolj standardne oblike, ni vedno potrebno, da predstavnik Izvršnega sveta kaj posebej pove, razen če ne gre za kakšno vprašanje ali če ni kakšne posebne želje, da se kaj pojasni. Vendar, ker gre za pogodbo, ki je nekoliko neobičajna med državami sploh, gre dejansko za sporazumno spremembo mejne črte na treh mestih med Jugoslavijo in Avstrijo — v gradivu je to prikazano in je obrazloženo, bi vam le hotel povedati kaj več, zakaj je do tega prišlo.

V gradivu je povedano, da je že kmalu po vojni, ko se je še vse obnavljalo, prišlo med Avstrijo in Jugoslavijo do stikov tudi na vodnogospodarskem področju. Gre za to, da severni pritok Mure Kučnica — to je potok, ki je zelo majhen, kadar ni poplav — ki deli avstrijski radgonski kot od našega Prekmurja, veliko poplavlja in da ima zelo neugoden vijugast tok. Obstajale so tudi nejasnosti glede mejne črte, zato so včasih bili tudi incidenti, težave pa so bile tudi z dvolastništvom. Tako so se v komisiji za Muro, na željo obeh strani najprej pečali z vprašanjem regulacije tega potoka, da bi zravnali njegovo strugo in da bi odpravili tudi nevarnosti za poplave. Tako so prišli inženirji in drugi strokovnjaki z obeh strani do tega, da je mogoče stvar rešiti tako, da se potok regulira in izravna in da se tudi na spodnjem toku, to je približno 10 km nad izlivom v Muro — mejna črta postavi v os potoka tako, da je potem potok sam mejna črta, kar je iz praktičnih razlogov najboljša. To so potem v komisiji za Muro strokovno tudi obdelali. Projekt je seveda moral biti sestavljen tako, da pri zamenjavi zemljišč med državama nobena država ne bi nič pridobila in nič izgubila glede ozemlja. Stvar je dolgo trajala, terjala pa je tudi dosti denarja. Končno je prevzela stvar meddržavna komisija za vzdrževanje mejnih znakov, to je komisija, v kateri so v glavnem vojni geodeti in predstavniki iz notranje uprave. Ti so stvar obdelali tudi tehnično s stališča razmejitve.

V gradivu je tudi navedeno, da se spreminja pogodba iz leta 1965. Pri tem pa je treba vedeti, kako je z dokumentacijo glede meje med Jugoslavijo in Avstrijo. Ta meja je bila, kot veste, načrtana ob nastanku stare Jugoslavije leta 1918. Podlaga je senžermenska mirovna pogodba, potem je bil Koroški plebiscit (1920), potem pa je prišlo do skupnega dela takratnih vojaških medzavezniških in bilateralnih komisij približno do leta 1924. Od takrat imamo dokumentacijo o državni meji. V drugi svetovni vojni, ko so Nemci priključili to celotno območje rajhu, je bilo l. 1941 prvo dejanje vseh takratnih avstrijskih oziroma nemških nasprotnikov, da so, kjer so le mogli, vse mejne znake vandalsko porušili in so leta 1945 ostali mejni znaki in kamni indikatni v glavnem le tam, kjer so bili bolj nedostopni, to je na grebenih Karavank. Tako se je že leta 1953 pokazala potreba, da se na podlagi kratkega sporazuma, še pred avstrijsko državno pogodbo, obnovijo mejni znaki in da se temu obnavljanju in vzdrževanju posveti posebna pozornost komisije. Pozneje je prišlo do omenjene pogodbe leta 1955, kjer se je celotna mejna črta ponovno potrdila, čeprav omenjena regulacija Kučnice še ni bila opravljena. Zato je bil v pogodbi samo en pridržek, to je, da se sprememba mejne črte na tem sektorju prepusti kasnejši dobi. Tako smo poleg tehnične plati prišli do potrebe, da se uredi tudi pravna stran te zadeve.

Pri tem pa ni šlo ravno za majhno stvar, saj se med obema državama zamenuje približno 55 000 m². Pri tem se je ugotovilo, da se da izkoristiti ta situacija tudi za dve nadaljnji spremembi. Ena je zelo majhna in se skoraj ne opazi, to je na Šentiljskem cestnem prehodu. Tam gre za 309 m², tretja situacija pa se je pokazala na koroški meji, to je na cesti Homec-Pliberk. Tam so cestne uprave obeh držav razširile cesto, ki naj bi postala mednarodno bolj pomembna, in jo seveda tudi modernizirali, s čimer so odpadli tudi nekateri ovinki. Pozneje se je pokazalo, da če bi ostala mejna črta taka, kot je veljala, bi novo cestišče sekala pod silno neugodnim kotom, kar bi lahko povzročilo na terenu težave. Hkrati so se rešila še razna druga manjša vprašanja, to je, da so nekemu našemu lastniku omogočili lažji dostop do posestva, da mu ne bo treba hoditi čez tuje ozemlje na lastno posestvo.

Tudi glede tako imenovanega odstopa zemljišč s stališča suverenosti in glede odstopanja zemljišč s stališča lastnine, v zemljiški knjigi, ni ovir. To je sedaj tehnična stran, formalna, ustavno-pravna pa je seveda to, da je to vendarle sprememba državnega ozemlja. Zato je po ustavnih predpisih potrebno, da zvezna skupščina in skupščine vseh republik toodobrijo, enako tudi v Republiki Avstriji. Tam je to sprememba ustavnega zakona, zato morajo to potrditi v skupščinah dežel Stajerske in Koroške in tudi v njihovem centralnem parlamentu.

Predlagam, da bi se to hitro sprejelo. Ni namreč ugodno, kadar se na terenu dogajajo spremembe, to vidimo tudi v odnosih z Italijo, če med časom podpisa take pogodbe in ratifikacijo, to se pravi dejansko uveljavitvijo, poteče dalj časa. Mejne službe obeh strani so že tudi pripravile vse potrebno. Čeprav so še v veljavi stari mejni znaki, so sedaj že postavljeni novi mejni znaki, ki pa so še zakriti in bodo taki ostali vse dotlej, dokler se ta pogodba ne ratificira in stvar dokončno ne uredi. Samo to sem hotel pojasniti k tej pogodbi. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Murko! Predlog zakona je Skupščini predložil v soglasje Zvezni zbor Skupščine SFRJ.

Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 6. 5. 1976. Prav tako ste prejeli mnenje Republiškega sekretariata za mednarodno sodelovanje in mnenje Izvršnega sveta.

Predlog zakona sta obravnavali Komisija za mednarodne odnose, ki je predložila predlog odloka o soglasju, in Zakonodajno pravna komisija, ki je predložila pismeno poročilo. Poročilo in predlog odloka o soglasju ste prejeli. Želijo morda predstavniki obeh komisij pismena poročila še ustno obrazložiti? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.)

Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o soglasju k predlogu zakona. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdražil? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o soglasju.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na osnutek poslovnika Zbora občin Skupščine SR Slovenije.

Osnutek poslovnika Zbora občin je zboru predložila v obravnavo Komisija za pripravo poslovnika Zbora občin in za svojega predstavnika določila

tovariša Franca Fortuno, podpredsednika Komisije. Želi predstavnik predlagatelja osnutek poslovnika še ustno obrazložiti? Prosim!

Franc Fortuna: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Na tem mestu bi rad še enkrat opozoril na bistvena vprašanja, ki jih je morala Komisija za pripravo poslovnika razrešiti že na samem začetku svojega dela, kot tudi na nekatere rešitve, razvidne iz posameznih določb poslovnika.

Že ob pripravi poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije, ki so ga vsi trije zbori Skupščine sprejeli 24. julija 1975, je bilo kot temeljno sproženo vprašanje, kaj naj ureja poslovnik Skupščine Socialistične republike Slovenije in kaj poslovnik zbora. Takrat je bilo sprejeto stališče, da poslovnik skupščine kot tudi poslovnik zbora ne sme biti ustavni akt, ki bi reševal tudi vsebinska vprašanja, ampak mora le podrobno določiti postopek ob izvajanju določb ustave. Zato se je tako ob pripravi poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije kot tudi ob pripravi osnutka poslovnika Zbora občin težilo za tem, da se v njih ne povzamejo določbe ustave, temveč da se te določbe v poslovniku samo nadalje razčlenijo.

Analogno s tem je tudi Komisija za pripravo poslovnika pri pripravi osnutka poslovnika Zbora občin težila za tem, da se v ta poslovnik ne bi prevzele določbe poslovnika Skupščine, razen kadar je to zaradi celovitosti in jasnosti nujno potrebno, kot na primer, ko so določbe o nalogah predsednika zbora nadalje razčlenjene v poslovniku zbora.

Poslovnik Skupščine ureja izpeljavo z ustavo uveljavljenih delegatskih odnosov in vsa vprašanja, ki so skupnega pomena za delo Skupščine kot celote, kot tudi tista vprašanja, ki so skupna za delo vseh treh zborov in njihovih delovnih teles.

Zato želim še enkrat poudariti, da ob upoštevanju zgoraj omenjenih izhodišč osnutek tega poslovnika ne ureja vseh vprašanj v zvezi z delom zbora in njegovih teles, ker jih že ureja poslovnik Skupščine, ampak ureja le tiste zadeve, ki so glede na pristojnost, vlogo in način dela zbora specifične.

Zaradi tega je pri praktični uporabi treba imeti pred seboj tako poslovnik Zbora občin kot tudi poslovnik Skupščine Socialistične republike Slovenije, saj oba skupaj celovito rešujeta vprašanja v zvezi z delom zborov in njihovih delovnih teles.

Nekatera vprašanja glede organizacije in dela zborov bi bilo mogoče postaviti oziroma določiti še bolj trdno, vendar se je Komisija za pripravo poslovnika temu namenu izognila. To pa zato, ker bi s tem onemogočili nadaljnji razvoj delegatskih odnosov. Zato je v splošnih določbah v 2. členu dana možnost, da vprašanja, ki niso urejena s poslovnikom Skupščine ali poslovnikom zbora, uredi zbor oziroma delovno telo s sklepom.

Poleg splošnih določb je Komisija za pripravo poslovnika opredelila v poslovniku zbora še konstituiranje in organizacijo zbora, seje zborov, obravnavanje stališč, ki jih sprejema Druženopolitični zbor po 345. členu ustave Socialistične republike Slovenije, programiranje dela zbora in njegovih delovnih teles, delovna telesa zbora, postopek pri volitvah, imenovanjih in razrešitvah ter strokovne službe v zboru.

Na tem mestu se ne bi spuščal v celotno vsebino poslovnika, ampak bi želel opozoriti predvsem na tista vprašanja, glede katerih je bilo v dosedanji razpravi največ dilem, oziroma na tista vprašanja, ki pomenijo bistveno novost.

Tako na primer je z določbo 12. člena poslovnika predvidena posebna oblika sodelovanja oziroma dela predsednika in podpredsednika zbora s predsedniki delovnih teles. Na teh sestankih naj bi se opravljale priprave za seje zborov in delovnih teles in dogovori o izvajanju določb poslovnika zbora oziroma dogovori o drugih vprašanjih, pomembnih za del zbora in njegovih delovnih teles.

V poglavju o sejah zbora so vprašanja verifikacije pooblastil, ki se opravijo na začetku vsake seje zbora, oziroma izvolitve članov komisije za verifikacijo pooblastil in njeno delo zelo podrobno urejena. Tako natančna opredelitev tega vprašanja je potrebna predvsem zato, ker člani pri komisijah niso stalni, ampak se izvolijo na vsaki seji zbora izmed delegatov v zboru.

S četrtem poglavjem smo želeli podrobno rešiti z novo ustavo nastalo vprašanje glede stališč, ki jih sprejema Družbenopolitični zbor ob sprejemanju zakonov in drugih splošnih aktov. Tega vprašanja poslovnik Skupščine ne ureja, zato je potrebno v tem poslovniku jasno opredeliti odnos Zbora občin do teh stališč. Tako je v 25. členu posebej določeno, da se v primeru, ko zbor ne upošteva stališč Družbenopolitičnega zbora, odločanje o zadevi odloži. Dejstvo, ali je akt sprejet v skladu s temi stališči, ugotavlja predsednik zbora ali delovno telo zbora ob sprejemu zakonov ali drugih splošnih aktov. Če akt ni bil sprejet v skladu s stališči, pa se prične usklajevalni postopek po določbah poslovnika Skupščine.

Programiranje dela zbora oziroma priprava programa dela je nedvomno zahtevna naloga, saj mora le-ta živo in neposredno odraziti razmerje in potrebe samoupravne baze ter interese delovnih ljudi in občanov. Zato predlagamo, da se to vprašanje kljub temu, da je dokaj podrobno urejeno že v poslovniku Skupščine, še natančneje opredeli v tem poslovniku.

Tako smo z določbami osnutka poslovnika predvidevali, da se program dela zbora sprejme v dveh fazah ter da zbor za pripravo programa ustanovi posebno delovno telo. Zlasti pomembno pa je določilo 34. člena, po katerem mora biti zbor pred obravnavo predloga delovnega programa seznanjen z izvršitvijo delovnega programa iz prejšnjega obdobja.

Ob pripravi osnutka tega poslovnika je Komisija za pripravo poslovnika posvetila največ pozornosti ustanavljanju odborov, njihovi pristojnosti in načinu dela. Že ob pripravi poslovnika Skupščine so bila vsa prizadevanja usmerjena v to, da bi bila organizacija in delo teh teles takšna, da bi kar največ prispevala k uveljavljanju delegatske skupščine in delegatskih odnosov. Kot rezultat teh prizadevanj je s poslovnikom Skupščine predvideno, da se odbori zborov ustanavljajo za proučevanje sistemskih vprašanj, določenih skupnih vprašanj ali za proučevanje posameznih zadev. Potem je dana možnost, da se odbori ustanavljajo za proučevanje vprašanj, ki so trajnejšega pomena za delo zbora ali pa za proučevanje posameznih vprašanj, tako na primer za obravnavo posameznega zakona ali drugega akta.

Pri slednjih je zlasti pomembno, da se bodo ustanavljala delovna telesa za obravnavo posameznih zadev ob sprejemanju letnega programa ter da bodo v odloku, s katerim se bo to telo ustanovilo, tudi zelo jasno določene njegove naloge. S tem ko delovno telo izpolni svojo nalogo, preneha z delom, lahko pa ponovno zaživi, če se pokaže potreba po spremljanju izvajanja akta, za katerega je bilo pristojno ali če je s tega področja potrebno ponovno obravnavati ali reševati posamezno vprašanje.

Na osnovi rešitev, ki so razvidne iz poslovnika Skupščine, se komisija za pripravo poslovnika opredeljuje za to, da naj bi odbore s sistemskih področij ustanovili že s samim poslovníkom, odbore za reševanje posameznih sistemskih vprašanj oziroma posameznih vprašanj pa naj bi po potrebi ustanavljali z odloki. Pri tem je treba posebej poudariti dejstvo, da bodo odbori, ne glede na to, ali so ustanovljeni s poslovníkom ali odlokom, enako obravnavani, saj bosta obe kategoriji odborov proučevali sistemska vprašanja. Pri tem pa ni pomembno, ali gre pri enih za proučevanje vprašanj, ki so trajnejšega pomena za delo zbora, pri drugih pa za proučevanje enega samega sistemskega vprašanja v določenem krajšem času.

Vse navedene določbe iz poglavij o delovnih telesih zbora so v bistvu izpeljane iz analognih določb o delu zborov in komisij vseh treh zborov v poslovníku skupščine.

Tovarišice in tovariši delegati! Osnutek poslovnika, ki je pred vami, so že obravnavali vsi odbori našega zbora kot tudi Zakonodajno-pravna komisija Skupščine. Vse pripombe teh teles, kot tudi pripombe, ki bodo dane v današnji razpravi, bo Komisija obravnavala in upoštevala pri pripravi predloga poslovnika. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Fortuna! Osnutek poslovnika ste prejeli z dopisom z dne 30. 4. 1976. Obravnavali pa so ga: Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za finance, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila, ki ste jih prejeli. Želijo morda predstavniki teh odborov svoja poročila še ustno obrazložiti? (Ne.)

Obveščam vas, da sta pismene pripombe predložili skupina delegatov iz občine Žalec in skupina delegatov iz občine Škofja Loka.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Svetelj, delegat iz Kamnika!

Franc Svetelj: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Naša skupina delegatov daje pripombe predvsem v zvezi s pošiljanjem gradiva oziroma z naknadnim razširjanjem dnevnega reda že sklicane seje, kot je bil tokrat primer, ko smo večkrat razširili dnevni red. Postavlja se vprašanje, kam sedaj spada taka razširitev. Delegati menijo, da bi morali podobno kot za delovna telesa zbora veljati tudi za zbor, da bi moralo biti gradivo za sejo poslano občinam najkasneje s sklicem seje, kolikor ni kakšnih posebnih razlogov, ki pa so posebej obdelani v poglavju o posebnih razlogih za sklic zbora. Prav tako menimo, da naj ne bi bilo najpomembnejših zadev, zlasti pa predlogov dokumentov o gospodarskem in družbenem razvoju in drugih pomembnih zadev, ki jih obravnava skupščina, mogoče dati na dnevni red zbora, če temeljne delegacije ne bi bile poprej seznanjene z vsebino gradiva, torej če ne bi zagotovili seznanjanje in razpravo v temeljnih delegacijah in seveda potem tudi v občinskih skupščinah, ki so delegacije za ta zbor. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Svetelj! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejeme naslednji sklep:

1. Osnutek poslovnika Zbora občin Skupščine SR Slovenije se sprejme.

2. Predlog poslovnika pripravi Komisija za pripravo poslovnika Zbora občin.

3. Pri pripravi predloga poslovnika naj upošteva pripombe, mnenja in stališča, ki so vsebovana v poročilih skupščinskih teles, ki so jih pisмено posredovale skupine delegatov in ki so bila dana v razpravi na današnji seji zbora.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlagani sklep soglasno sprejel.

Odrejam 30 minut odmora!

(Seja je bila prekinjena ob 12.05 in se je nadaljevala ob 12.45.)

Predsednica Mara Žlebnik: Tovarišice in tovariši delegati! Ponovno vas prosim za uvidevnost, ker predlagam še eno spremembo v poteku današnje seje. Predlagam, da obravnavamo sedaj 11. točko dnevnega reda, to je predlog zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju. Ima kdo k temu predlogu kako pripombo? (Ne.)

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Borisa Mikoša, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za urbanizem. Obrazložitev zakona smo poslušali na skupnem zasedanju.

Predlog zakona ste prejeli z razrešitvijo dnevnega reda dne 17. 5. 1976. Izvršni svet predlaga, da predlog zakona obravnavamo po 294. in 245. členu poslovnika Skupščine SR Slovenije s tem, da se skrajša rok za obravnavo predloga oziroma da se predlog obravnava po hitrem postopku v tistem delu, ki ureja zbiranje sredstev za odpravo posledic potresa za območje občin Tolmin in Nova Gorica. Ta predlog je Izvršni svet posebej obrazložil.

O tem predlogu Izvršnega sveta pričnjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.)

Če ne želi o tem nihče razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta glasujemo. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta o postopku soglasno sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili, ki ste ju prejeli. Danes na klop ste prejeli amandma Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Želita predstavnika Odbora in Komisije poročili še ustno obrazložiti? (Ne.)

Na podlagi predloga zakona in pisemenih poročil pričnjam razpravo! Prosim, tovariš Ladava!

Anton Ladava: Uvodni obrazložitvi tovariša sekretarja za urbanizem ni dodati kaj bistvenega. Vendar je kljub temu potrebno opozoriti na nekatera dejstva, ki bodo imela prav gotovo daljnosežne posledice zlasti pri nadaljnjem razvoju tega območja. Treba je opozoriti, da je to obmejna občina, ki s sosednjo republiko Italijo meji na dolžini 96 km, da je to izredno obsežen teren,

saj je to največja občina v Sloveniji, meri 939 km², in da spada med nerazvite občine. Te karakteristike imajo prav gotovo določene posledice že v dosedanjem razvoju.

V zadnjih letih smo v tolminski občini za cilj družbenoekonomskega razvoja opredelili, da moramo vse napore in lastne sile vlagati v to, da bomo prekinili z negativnimi gibanji. Pri nas je zlasti izredno visoka depopulacija. Povprečna starost je največja v Sloveniji, saj znaša 37,5 let. Imamo 34 % občanov, ki so stari nad 50 let. S temeljitimi gospodarskimi in družbenimi posegi, ki so bili načrtovani v preteklem obdobju, smo menili, da bomo vsaj v začetku prekinili ta negativna gibanja in si ustvarili drugačne pogoje gospodarjenja. Ta katastrofa bo imela določen vpliv na negativna gibanja. Vendar smo v tem trenutku vendarle optimistični, zlasti ko vidimo, da so z nami vsi delovni ljudje Slovenije, pa tudi Jugoslavije, številne samoupravne skupnosti in politične organizacije, ki so s številnimi ukrepi v tem trenutku mnogo prispevale, da smo trenutno situacijo prebrodili tako, kot smo jo.

Pri tem je treba povedati tudi to, da so zlasti v krajih, ki jih je potres izredno prizadel, in to so ti obmejni kraji v Breginjskem kotu in pa nekateri višinski kraji, ti podatki še slabši. Depopulacija se tu pojavlja v zaostreni obliki. Tu se srečujemo s številnimi socialnimi in sociološkimi problemi.

Zavedamo se, da so pred nami samimi odgovorne naloge in da bomo morali zlasti v organizacijskem pogledu stvari temeljito opraviti. Mislim, da je tudi dosedanje delo, po katastrofi 6. maja pa do danes, dokaz, da se te odgovornosti zavedamo.

V tem obdobju smo se lotili številnih ukrepov, ki so nam pomagali premagati trenutno situacijo. Zlasti smo morali ljudem v tem obdobju preskrbeti streho nad glavo, kar nam je s solidarnostno pomočjo številnih kolektivov in posameznikov v SR Sloveniji uspelo. Preskrbeli smo ljudem streho nad glavo v takšni ali drugačni obliki in stanje se iz dneva v dan izboljšuje.

Zavedamo se, da moramo biti tudi pri nadaljnjem delu, to je pri odpravljanju posledic te katastrofe, učinkoviti in dosledni. Poskušamo se organizirati in seveda skladno delovati.

Zavedamo se, da so pred nami naloge, da bomo objektivno oblikovali kriterije, zavedamo se, da v času, ko razpravljamo tudi o tem zakonu, ki je danes na dnevnem redu, gospodarska situacija ni prav ugodna. Hkrati se tudi zavedamo, da so delovni ljudje Slovenije izkazali vso solidarnost, zato je naša dolžnost, da bomo z zbranimi sredstvi učinkovito in pošteno razpolagali. Zaradi tega je tudi naša želja, da pri oblikovanju kriterijev sodelujejo tudi drugi, zlasti mislimo na Socialistično zvezo. Menimo, da bo te kriterije potrebno temeljito prediskutirati v delegatski bazi, v krajevnih skupnostih in v vseh družbenopolitičnih organizacijah in v delegatski skupščini v občini tako, da bodo dejansko odraz zahtev delovnih ljudi in občanov.

Ko smo v tolminski občini pristopili k delu, smo si zadali nalogo, kot ste videli iz sredstev javnega obveščanja, da ne operiramo s številkami o škodi, ker smo se zavedali naše odgovornosti glede nalog, ki so pred nami. Trudili smo se, da bi oblikovali čimveč strokovnih delovnih skupin, ki so v glavnem sestavljene iz strokovnjakov iz drugih krajev, ker jih sami nimamo. Danes dela na območju tolminske občine 31 ekip in prepričani smo, da bodo v tem tednu oziroma v prvih dneh naslednjega tedna zaključile svoje delo. Te komisije morajo pregledati 8500 objektov, v katere so vključeni vsi individualni objekti, gospodarska poslopja in pa družbeni objekti. Do včeraj jih je bilo pregledanih

2095. Od tega jih je bilo 953 razvrščenih v prvo kategorijo, 741 v drugo in 401 v tretjo kategorijo. To so majhne sanacije, večje sanacije in pa rušenje.

Ti podatki so izredno zaskrbljujoči. Vendar je treba povedati, da so komisije že pregledale pretežni del tistih vasi, ki so bile najbolj prizadete. Nista pa še pregledana Breginj in Kobarid, ki sta tudi izredno prizadeta od potresa.

Naj navedem, da bo v nekaterih krajevnih skupnostih, ki jih je potres izredno prizadel, recimo v krajevni skupnosti Žaga potrebno porušiti od 159 objektov 43, 82 pa, ki spadajo v drugo oziroma v tretjo kategorijo, temeljito sanirati. V Krajevni skupnosti Srpenica bo treba od 147 objektov 103 objekte temeljito sanirati, 28 porušiti. V vasi Podbela so samo trije taki objekti, ki se dajo usposobiti z manjšimi sanacijami. Sploh pa je pravzaprav Breginjski kot (Podbela in Breginj) najbolj prizadet, poleg nekaterih drugih krajevnih skupnosti ob levem bregu Soče.

Iz teh ali drugačnih podatkov, o katerih je jasno govoril v uvodnem referatu tovariš Mikoš, se vidi, da gre za katastrofo, ki nas je izredno prizadela, in da je pred nami delo, katerega razsežnosti in posledic se v tem trenutku niti sami ne zavedamo. Celoten obseg škode, ki jo je ta potres prizadel, še ni znan. Ker pa se bo vendarle potrebno seznaniti s kompleksnimi podatki, predlagamo, da bi Izvršni svet Socialistične republike Slovenije celovito oceno katastrofe ponovno predložil v obravnavo Skupščini. Zlasti naj bi tudi ocenil učinkovitost ukrepov, ki bodo oziroma ki so bili že izvedeni.

Naša naloga pa je predvsem tudi, da z nekaterimi ukrepi pospešimo gospodarsko rast in da izvedemo ukrepe, ki smo jih v tem obdobju programirali. Prav gotovo je to za Tolminsko trenutek, ko se lahko migracija in depopulacija prostora ob meji še pospeši. Kaj hitra je odločitev delovnega človeka, prebivalca tega območja, da se izseli oziroma da poišče svoj dom v drugih krajih, zlasti seveda v krajih, kjer so pogoji bivanja ugodnejši. Breginj je razglašen za kulturni spomenik prvega razreda. Tudi tu bo treba uskladiti želje in potrebe, to se pravi zahteve delovnih ljudi in občanov glede na razpoložljiva sredstva. Ne bi želeli, da bi se ta prostor ob meji praznil, ker je to iz nacionalnih in narodnoobrambnih razlogov nesprejemljivo. Niti ne bi radi, da bi se sprejemale take rešitve, ki bi bile izredno drage in za občane nesprejemljive. To bi povzročilo, da bi se ljudje odseljevali, ne oziraje se sedaj na to, ali gre za spomenik prve ali kakšne druge kategorije.

Dileme in vprašanja, na katera se v tem trenutku še ne da odgovoriti, so številna. Seveda jih bomo morali učinkovito razreševati, če bomo hoteli v tem letnem času urediti nekatere zadeve, da ne bi prišlo do tega, da bi pretežen del družin v zimskem času prebival v zasilnih prebivališčih. To glede na vremenske pogoje v Tolminu skoraj ni možno.

Ne bi vas hotel obremenjevati še z drugimi podatki. Prepričani smo, da so vsi, tudi vsi tisti, ki so si ta kraj ogledali, in to so bili številni delovni ljudje iz posameznih kolektivov iz vse Slovenije, dobili vtis, kaj pravzaprav to pomeni za tolminsko občino.

Vsem delovnim ljudem Slovenije, pa tudi Jugoslavije, posameznikom, znanim in neznanim, ki so bili v tistem trenutku z nami in so z nami tudi danes, družbenopolitičnim organizacijam, republiškim organom in samoupravnim interesnim skupnostim se iskreno zahvaljujemo. Solidarnost v tistem trenutku, pa čeprav je bil to morda samo telefonski klic, je bila izredno močna moralna opora, da smo premagovali in reševali tudi tista vprašanja, na katera v tistem trenutku nismo vedeli odgovora. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Ladava! Prosim, tovariš Nakrst, delegat iz Nove Gorice!

Miroslav Nakrst: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da vas ob razpravi o predlogu zakona o prispevku za odpravo posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju še jaz seznanim s posledicami potresa v občini Nova Gorica in s tem poskusim podpreti sprejem navedenega zakona.

Pravzaprav ne bi našteval vseh števil, ki jih imam napisane, ker smo zanje deloma izvedeli iz poročila, ki ga je podal tovariš Mikoš, pač pa bi poudaril nekatere stvari, ki jih je omenil že tudi tovariš Ladava. Poudariti moramo, da je potres prizadel predvsem območje na desnem bregu Soče. V novogoriški občini je to predel Liga in Kambreškega ter Goriških brd, kjer je obstajala že pred potresom socialna problematika starih, osamljenih in bolnih ljudi, pogosto tudi brez lastnih sredstev za preživetje. V občini se pojavlja bojazen, tako kot v Tolminu, da se bodo zaradi potresa ti kraji ob naši zahodni meji začeli še bolj prazniti in da se bodo začeli zlasti mlajši ljudje še hitreje seliti v dolino. Tej skupščini smo že ob razpravi o zakonu o manj razvitih obmejnih območjih Slovenije posredovali podatke, da se je na tem območju zmanjšalo število prebivalcev v zadnjih 10 letih za 30 %. Odločno se zavzemamo za to, da se tako v občini kot tudi s pomočjo širše družbene skupnosti naredi vse, kar je mogoče, da bodo prizadeti ljudje s stimulativnimi ukrepi obnovili sedanje domove, da se ne bodo odseljevali v dolino.

Ob tej priliki bi se rad zahvalil za vso solidarnostno pomoč, ki je pritekala na potresno območje in je bila dovolj učinkovita, da smo lahko v relativno kratkem času rešili najnujnejše probleme prizadetih ljudi. Ugotoviti moramo tudi to, kar je povedal že tovariš Mikoš, da smo z razvojem koncepta splošnega ljudskega odpora ustvarili pogoje, da so se lahko delovni ljudje in občani v krajevni skupnosti neverjetno hitro in samoiniciativno organizirali ter da so v prvi fazi samostojno in odgovorno reševali probleme, ki jih je povzročil potres.

Naša delegacija podpira izhodišča ukrepov za odpravo posledic potresa v Posočju, ki so jih delegati sprejeli na zadnji seji Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Načeloma podpiramo tudi zakon o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju, ki naj bi veljal do 31. 12. 1977. Ker pa škoda na prizadetem potresnem področju še ni znana, znana bo šele okrog 15. junija, se danes še ne moremo izreči o tem, ali bodo sredstva, zbrana s tem zakonom, zadostovala za odpravo posledic. Poleg tega nam še niso dovolj znani ostali viri, ki bodo namenjeni za reševanje problemov na potresnem območju, zato predlagamo, tako kot tudi tovariš iz Tolmina, da bi zbori republiške skupščine pred letnimi počitnicami, to je v juliju, ponovno obravnavali informacijo o škodi na potresnem območju ter takrat sprejeli ukrepe, ki bi zagotovili učinkovito pomoč pri odpravljanju posledic potresa.

Naša delegacija je tudi mnenja, da bi morali predlog zakona o odpravljanju posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju dopolniti z obveznostjo Skupščine Socialistične republike Slovenije, da v primeru, če ta sredstva, ki so v zakonu predvidena, in drugi viri ne zadoščajo za sanacijo razmer na potresnem območju, Skupščina SR Slovenije ta zakon podaljša oziroma za-

gotovi z zakonom sredstva iz drugih možnih virov. Tako sem tudi razumel tovariša Mikoša pri uvodni obrazložitvi.

V razpravi o predloženem zakonu je naša delegacija izrazila bojazen, da zaradi še neizdelanih kriterijev za dodeljevanje pomoči že kasnimo z začetkom obnove. Prizadetim občanom moramo čimprej povedati, koliko in kakšno družbeno pomoč bodo dobili ter s tem tudi omogočili samoiniciativo pri reševanju posledic potresa, ki je med prizadetimi ni malo. Zato bi bilo prav, da ustrezni republiški organi skupaj s skupščinami izdelajo te kriterije do 15. junija.

Ker poznamo dosedanje prakso in dolgotrajno pot za pridobivanje potrebnih soglasij in dovoljenj, predlagamo delegatom zbora, da na današnji seji sprejmejo predlog, naj Izvršni svet s pomočjo pristojnih republiških upravnih organov v najkrajšem času izda ustrezna navodila za poenostavitev postopka za izdajo soglasij, lokacijskih in gradbenih dovoljenj. V nasprotnem primeru bodo občani izgubljali dragoceni čas za zbiranje papirjev. Napeti moramo vse sile, da bi prizadeti občani začeli takoj obnavljati svoje domove, saj lahko na delu prizadetega območja sneg še marsikaj poruši. Naši ljudje ob meji spremljajo tudi ukrepe, ki jih sprejema sosednja Italija za odpravo posledic potresa na njihovem območju. Prepričani smo, da bo pomoč naše družbene skupnosti učinkovitejša in hitrejša pri odpravljanju posledic potresa. Drugačno reševanje nastale škode bi zelo neugodno vplivalo na razpoloženje naših občanov ob meji. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Nakrst! Želi še kdo razpravljati? Tovariš Makovec, delegat iz Ajdovščine!

Stojan Makovec: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Slišali smo tovariše s prizadetih področij, poprej pa smo slišali tovariša Mikoša, ki je tudi dal konkretne smernice. Mislim, da moramo vsi podpreti ta stališča in ta misel naj bi zajela vsakega našega občana, da bi solidarno in humano pomagali prizadetim krajem.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Makovec! Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmaju Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da se za 10. členom doda nov 11. člen. Prosim, da se o tem amandmaju izrečeta predstavnik Odbora za finance in Zakonodajno-pravne komisije! (Zakonodajno-pravna komisija soglaša, Odbor za finance soglaša.)

Kdor je za amandma, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Glasovati moramo še o predlogu zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju v celoti! Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog zakona soglasno sprejel.

Menim, da ni potrebno posebej glasovati o sugestiji tovariša Ladave in tovariša Nakrsta, to je o tem, da je potrebno Skupščini po ugotovitvi vseh dimenzij posledic potresa predložiti dopolnilna poročila, ki bi dala celovito sliko o tej nesreči, o realizaciji sprejetih ukrepov za odpravljanje posledic,

kakor tudi predloge Izvršnega sveta v zvezi s postopki in drugimi dejanji, ki so potrebna, da se omogoči hitra in učinkovita pomoč za odpravo posledic. Tovariš Mikoš! Menim, da se samo po sebi razume, da Izvršni svet sprejema te sugestije? (Da.)

Vračamo se na 3. točko dnevnega reda. Ker sem obveščena, da je Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj končal z delom, prosim njegovega predstavnika, da poroča zboru in da predlaga eventualne dopolnitve predloga stališč.

Besedo ima tovariš Roman Mlakar!

Roman Mlakar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Odbor je proučil pripombe in predloge iz diskusij in ugotovil:

1. Večina pripomb se konstruktivno vključuje v oceno in predloge Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in predlagana stališča zbora. Te zadeve so bile po večini obravnavane tudi na seji Odbora in so posredovane Izvršnemu svetu in Zavodu SR Slovenije za družbeno planiranje.

2. V zvezi s konkretnimi pripombami in predlogi razpravljalcev, ki se nanašajo na posamezne delovne organizacije oziroma specifičnost panog in družbenih dejavnosti, naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije prouči konkretne ukrepe in jih vključi v akcijski program oziroma akte glede izvajanja resolucije o družbenoekonomske politiki za letošnje leto oziroma v srednjeročne programe, kolikor gre za ukrepe in akcije, ki imajo dolgoročni značaj.

3. Odbor meni, da ni potrebno spreminjati in dopolnjevati stališč, ki jih predlaga, ker po njegovem mnenju predložena stališča v načelu vsebujejo v diskusijah izražene poglede in predloge.

4. Odbor predlaga zboru, da sprejme stališča v predloženem besedilu. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Mlakar! Slišali ste predlog Odbora. Ali želi morda kdo od delegatov v zvezi s tem predlogom razpravljati? (Nihče.) Predlog stališč dajem na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejmejo stališča, ki jih je predložil Odbor, naj glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlogov stališč soglasno sprejel. Hkrati ugotavljam, da so ta stališča zbora sprejeta v skladu s predlogi in stališči Družbeno-političnega zbora, o čemer bom ta zbor po seji tudi obvestila.

Tako prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša dr. Antona Fazarinca, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo. Prosim, tovariš Fazarinc!

Dr. Anton Fazarinc: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih je nastajal dalj časa, kar je tudi razumljivo, saj gre za zakon, ki pomeni novo pravno ureditev področja zakonske zveze in družinskih razmerij, ki so jih doslej

urejali vse od osvoboditve dalje skoraj nespremenjeni zvezni in republiški zakoni in je zaradi tega pomemben za slehernega občana.

Zakonodajna pristojnost na tem področju je prešla na republike in pokrajini že z ustavnimi amandmaji leta 1971. Obsežnost in zahtevnost te pravne materije pa je zahtevala daljše in temeljitejše priprave.

Osnutek zakona je sprejela Skupščina SR Slovenije v marcu 1974. Vrsta variantnih rešitev in z njimi povezanih dilem je zahtevala pri oblikovanju predloga zakona intenzivno in dolgotrajno delo ter številne razprave.

Pri oblikovanju pravnih norm, ki urejajo zakonsko zvezo in razmerja v družini, je bilo treba izhajati predvsem iz novega ustavnega položaja človeka, saj sta družbenoekonomski položaj človeka in njegov položaj v zakonski zvezi in družini medsebojno pogojena.

Niti zakonska zveza niti družina nista nekaj stalnega oziroma nespremenljivega. Sta le zgodovinski obliki medsebojnega sožitja ljudi, povezani z razvojem družbe, z družbenoekonomskim in političnim sistemom ter položajem človeka v določenem sistemu. V sistemu socialistične samouprave družbe, ki temelji na delu in iz dela izvirajočih pravicah delovnega človeka, da odloča o pogojih dela in o delitvi ustvarjenega ter o vseh družbenih vprašanjih, se posameznik in družina ne pojavljata več kot objekt neke paternalistične državne skrbi ali pa objekt skrbi kakšne abstraktne družbe. Človek je postal subjekt in nosilec vseh družbenih odnosov. Udeležba v združenem delu mu zagotavlja pravico do odločanja o razporejanju ustvarjenega dohodka, pa tudi dolžnost, da po načelih solidarnosti in vzajemnosti zagotavlja razvoj družbenega varstva otrok in družine.

Starši torej nimajo le pravice in dolžnosti, da skrbijo za otroke v okviru svoje družine, ampak kot združeni samoupravljalci obveznost, da zagotavljajo pogoje za razvoj vseh otrok. Zakonsko zvezo pojmuje kot prostovoljni prevzem določenih pravic in obveznosti, ki temelji na svobodni odločitvi moškega in ženske in ki po njuni svobodni odločitvi lahko tudi preneha. Ob prenehanju zakonske zveze so pooblaščen družbeni organi dolžni zavarovati le interes otrok. Poleg varstva otrokovega interesa pa ima družba dolžnost, da z zakonodajnim sistemom in praktičnimi ukrepi prepreči možnost, da bi zakonska zveza postala pretveza za izkoriščanje človeka po človeka.

Zaradi tega je s tem zakonom tudi življenjska skupnost moškega in ženske, ki živita dalj časa v takšni skupnosti, pa nista sklenila zakonske zveze, v načelu izenačena glede pravnih posledic z zakonsko zvezo.

Družbeni interes je osredotočen v prvi vrsti na otroka. Starši imajo pravico in dolžnost, da skrbijo za svoje otroke, naloga družbenih organov in služb pa je, da jim pomagajo pri uresničevanju njihove roditeljske vloge. Ne gre torej za opredelitev, s katero bi nekemu družbenemu organu poverili pravico, da v imenu družbe nadzoruje starše, pač pa z zakonom opredeljujemo predvsem naloge in dolžnosti teh organov glede pomoči staršem. V primerih, ko pa starši zanemarjajo koristi otrok, so pa ti organi dolžni storiti vse potrebno, da zavarujejo interese teh otrok in jim zagotovijo možnosti za razvoj.

V predlogu zakona precizneje opredeljujemo postopek pri sklepanju zakonske zveze in v zvezi s tem kot pomembno novost obveznost, da bodoča zakonca pred sklenitvijo zakonske zveze opravita obisk v zakonski svetovalnici. V razpravah glede teh določb so se izoblikovala med drugim tudi stališča, katerih cilj je bil odpraviti to obveznost in prepustiti oceno o potrebi za takšnim svetovanjem bodočima zakoncema. Pri argumentaciji teh stališč je bilo

navedeno med drugim: vprašljivost skladnosti te določbe z ustavo Socialistične republike Slovenije, bojazen, da se bodo zaradi slabih kadrovskih in drugih pogojev zakonske svetovalnice spremenile v pisarne za izdajanje potrdil o obisku oziroma svetovanju bodočim zakoncem, potreba in možnost, da se potrebno stopnjo poučenosti in informiranosti o pomenu zakonske zveze in posledic, ki izhajajo iz nje, doseže z redno vzgojo, predvsem v družini in šoli, in končno bojazen, da bo delovanje zakonskih svetovalnic predstavljajo novo, dodatno breme za posameznika in družbo.

Glede prvega razloga menimo, da je obstajalo mnenje, da določba o obveznem obisku bodočih zakoncev v zakonski svetovalnici posega v svobodno odločanje vsakega izmed zakoncev, da sklene zakonsko zvezo, oziroma da se s tako določbo posega v osebnost oziroma zasebnost bodočega zakonca.

Obe navedeni mnenji, pa tudi druga možna mnenja o neskladnosti zakona z ustavo Socialistične republike Slovenije, niso utemeljena. Tako v načelnem delu kot tudi v določbah o svoboščinah in pravicah človeka in občana ustava Socialistične republike Slovenije, kot tudi ustava Socialistične federativne republike Jugoslavije, izrecno naglašajo povezanost pravic in svoboščin z dolžnostmi in odgovornostmi. Obravnavanje svoboščin in pravic brez povezave z ustreznimi dolžnostmi in odgovornostmi posameznika do sočloveka in do družbene skupnosti predstavlja izrazito formalni pristop k razlagi svoboščin in pravic in zato kot izhodišče ustavno-pravne interpretacije posameznih svoboščin in pravic nikakor ni sprejemljivo.

Predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih izrecno poudarja družbeni pomen zakonske zveze, ki je v zasnovanju družine, kakor tudi temelje zakonske zveze, ki poleg svobodne odločitve obeh zakoncev zanjo obsegajo tudi tiste značilnosti, ki so nujne, da se doseže enakopravni položaj obeh zakoncev, ohranitev njune osebne integritete in osebnega dostojanstva ter v skladu s tem doseganje realne osnove za ustrezna medsebojna razmerja obeh zakoncev.

Da bi lahko zakonska zveza tem načelom ustrezala, da bi bila odločitev obeh zakoncev za sklenitev tako pojmovane zakonske zveze v čimvečji meri zavestno svobodna, je potrebno, da se oba bodoča zakonca v kar največji meri seznanita z vsemi posledicami svoje odločitve, z vprašanji, s katerimi se bosta nujno srečevala med trajanjem zakonske zveze, nadalje z vprašanji, ki so povezana z uresničevanjem pravice do načrtovanja družine, kot tudi s svojimi dolžnostmi in odgovornostmi, s katerimi se bosta srečevala kot roditelja, ob predpostavki, da je družbeni pomen zakonske zveze predvsem v zasnovanju družine.

Svobodna odločitev obeh zakoncev je torej tembolj svobodna, čimbolj so v zavesti bodočih zakoncev jasne vse posledice njune odločitve. Pri tem ni potrebno posebej navajati, da je po tretjem odstavku 233. člena ustave Socialistične republike Slovenije dolžnost družbene skupnosti in torej tudi vseh pristojnih organov, da zakoncema zagotovijo vse tiste informacije, ki so potrebne za uresničevanje pravice do načrtovanja družine. Zato kot predlagatelj zakona menimo, da je obisk v zakonski svetovalnici tisti dejavnik, ki lahko bistveno prispeva k svobodnejši odločitvi glede zakonske zveze, ne pa ureditev, ki ovira takšno svobodno odločanje.

Zaradi družbenega pomena družine, ki po ustavi uživa posebno družbeno varstvo, tudi zakonska zveza nikakor ne more biti samo zasebna stvar zakoncev, ampak jo tako v naših kot v vseh drugih družbenih ureditvah ureja zakon.

Ustava Socialistične republike Slovenije v prvem odstavku 235. člena izrecno določa, da zakonsko zvezo in pravna razmerja v zakonski zvezi in družini ureja zakon. Poudarja pa tudi, da se zakonska zveza sklepa s svobodno privolitvijo zakoncev. Zakonodajalec ima torej možnost v skladu z ustavnimi načeli in našim družbenim sistemom, po našem mnenju pa tudi implicitno dolžnost, da z ureditvijo postopka sklepanja zakonske zveze prispeva k temu, da bo odločitev za sklenitev zakonske zveze v kar največji meri posledica trezne in premišljene presoje obeh bodočih zakoncev in da je zato lahko obvezna priprava zakoncev na sklenitev zakonske zveze samo koristna, in to v interesu obeh zakoncev in tudi družbe kot celote.

Zakonsko svetovanje, kot je zamišljeno, v nikakršnem pogledu ne bo posegalo v osebnost bodočih zakoncev, v njuno čustveno medsebojno navezanost in razumevanje, ampak bo prispevalo le k spoznavanju družbenih temeljev družinskih odnosov v naši samoupravni socialistični družbi.

Po našem mnenju bo torej taka ureditev samo prispevala k utrjevanju medsebojnih vezi obeh zakoncev in k premišljenosti njune odločitve. Ta ureditev torej nikakor ne posega v zasebno življenje bodočih zakoncev, ampak predstavlja samo družbeno in individualno potreben del po zakonu obveznega postopka za sklenitev zakonske zveze. Po našem mnenju je zato v interesu družbe in bodočih zakoncev, da to svetovalnico obišče vsakdo, ki namerava skleniti zakonsko zvezo.

Glede bojazni, da bi se zakonske svetovalnice spremenile v pisarne za izdajanje potrdil o obisku bodočih zakoncev, velja povedati naslednje: Da bi lahko zakonske svetovalnice uspešno izpolnile svojo nalogo, bodo morale biti ustrezno organizirane, imeti bodo morale ustrezne strokovne kadre s področja prava, sociologije, vzgoje in zdravstva, ki bodo sposobni zagotoviti ustrezno stopnjo in kvalitetno informiranje. Izoblikovati bo treba kriterije za organizacijo in razporeditev teh svetovalnic in ustrezne metode dela ob upoštevanju vseh sodobnih možnosti individualne in grupne tehnike informiranja. Da bi vse to uresničili, je pa treba nekaj več časa. Zato smo v prehodnih določbah predvideli, da naj bi te svetovalnice pričele delovati najkasneje 1. januarja 1980.

Z redno vzgojo in poukom v šoli in družini je nedvomno treba dati osnovno znanje in informiranost o pomenu zakonske zveze in o odnosu v družini, vendar pa to še ne da zagotovila, da sta bodoča zakonca dejansko poučena o vseh pravnih, socialnih in zdravstvenih vidikih in posledicah zakonske zveze in odnosov v družini ter o njunih medsebojnih pravicah in dolžnostih, kakor tudi o pomembnosti svojih obveznosti do družbe in nasprotno. Menimo, da lahko le obvezno svetovanje pred sklenitvijo zakonske zveze zagotovi potrebno stopnjo te informiranosti v trenutku, ko je ta najbolj potrebna.

Glede bojazni, da bo delovanje zakonskih svetovalnic predstavljalo novo finančno breme za posameznika in družbo, pa velja ugotoviti, da predstavlja svetovanje bodočih zakoncev, pred sklenitvijo zakonske zveze nedvomno pomemben preventivni ukrep, s katerim družba preprečuje posledice, ki bi jih pri sklepanju zakonske zveze imela nezadostna poučenost bodočih zakoncev. Reševanje teh posledic pa bi zahtevalo nedvomno več sredstev, kot pa delovanje svetovalnic. Zato vztrajamo pri stališču, da je treba z zakonom predpisati obveznost obiska bodočih zakoncev v zakonski svetovalnici pred sklenitvijo zakonske zveze.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine Socialistične republike Slovenije je ob razpravi o predlogu zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih med

drugim tudi sprejela sklep, da naj se izvršitev pravnega poskusa pred predlogom za sporazumno razvezo ali pred tožbo za razvezo zakonske zveze prenese iz pristojnosti sodišč v pristojnost občinskih skupnosti socialnega skrbstva. Temu sklepu je ustreženo z amandmaji Izvršnega sveta k 68., 69., 70., 71., 230. in 232. členu tega zakona. Z amandmajem Izvršnega sveta k 12. členu predloga zakona je ustreženo tudi pripombi Zakonodajno-pravne komisije k temu členu. Z ostalimi amandmaji Zakonodajno-pravne komisije, to je z amandmaji k 23., 24., 33., 132., 140., 146. in 235. členu zakona, se kot predlagatelj strinjamo. Predlagam, da Zbor občin sprejme predlog zakona z amandmaji Izvršnega sveta in Zakonodajno-pravne komisije. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Fazarinc! Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 6. 5. 1976. Obravnavali pa so ga: Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila, Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem pa tudi dodatno poročilo, ki ste ga danes prejeli na klop. Na klop so vam bila predložena tudi stališča Družbenopolitičnega zbora in amandmaji Izvršnega sveta. Predstavnik Družbenopolitičnega zbora v našem zboru je tovariš Janko Česnik. Ker ste dodatno poročilo Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem prejeli šele danes na klop, bi prosila predstavnika Odbora, da to dodatno poročilo še ustno obrazloži. Tovariš Marko Podobnik, poročevalec Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem!

Marko Podobnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Glede na to, da ste dodatno poročilo Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem dobili šele danes na klop, mi dovolite nekaj besed v zvezi s stališčem Odbora k obravnavanemu zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih.

Odbor je predlog tega zakona obravnaval dvakrat, in sicer 12. maja in včeraj. Na svojem prvem sestanku je Odbor sprejel amandmaje k 15., 26. in 230. členu tega zakona, s katerimi naj bi se obveznost obiska zakonske svetovalnice pred poroko črtala iz zakona. Tako stališče je Odbor zavzel v glavnem zato, ker iz obrazložitve zakona ni bilo moč ugotoviti, kakšen pomen naj bi imele te zakonske svetovalnice. S temi amandmaji Odbora se ni strinjal tako predlagatelj kot tudi ne Družbenopolitični zbor, kar je razvidno iz njihovega stališča, ki so ga sprejeli na svoji seji dne 24. maja. Zato je Odbor zakon ponovno obravnaval.

Predlagatelj je Odbor na včerajšnji seji podrobno seznanil z vzroki, ki govore za to, da se z zakonom določi obvezen obisk zakonske svetovalnice za tiste, ki se nameravajo poročiti. Še posebej je bilo poudarjeno, da je sklenitev zakonske zveze pomemben družbeni akt, ki je, kot ga opredeljuje ustava, z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki iz njega izhajajo, posebno odgovorno družbeno dejanje, iz katerega izhajajo tudi določene družbene obveznosti. Torej zakonska zveza ni samo zasebna stvar zakoncev, ampak stvar celotne družbe. S teh vidikov institut zakonskih svetovalnic in obvezen obisk le-teh pred sklenitvijo zakonske zveze ustreza ustavnemu konceptu družbene skrbi za družino.

Na podlagi podrobne obrazložitve o vlogi, pomenu in delu zakonskih svetovalnic, ki naj bi predvsem skrbale, da bodo ljudje, ki stopajo v zakonsko

zvezo, vsestransko pripravljeni na skladno skupno življenje, je Odbor spremenil svoje mnenje in umika svoje amandmaje k 15., 26. in 230. členu.

V razpravi je bilo tudi poudarjeno, tako kot že večkrat ob obravnavi drugih zakonov in drugih splošnih aktov, da bi moral predlagatelj tudi proučiti in obrazložiti, kakšne finančne posledice bodo imele določene določbe, v tem primeru ustanovitev zakonskih svetovalnic, za delovne ljudi in občane.

Odbor tudi opozarja, da naj občinske skupnosti socialnega skrbstva takoj pristopijo k razreševanju vseh finančnih, kadrovskih in drugih problemov, ki bodo nastale z realizacijo določbe o ustanovitvi zakonskih svetovalnic.

Pri tem Odbor tudi meni, da bi bilo smotno, da bi se zakonske svetovalnice ustanovljale za območja več občin skupaj.

Na koncu poudarjam, da se Odbor strinja z vsemi amandmaji Izvršnega sveta k temu zakonu.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Podobnik! Želi morda predstavnik Zakonodajno-pravne komisije še kaj dodati? (Ne.) Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo.

Prehajamo na glasovanje! Glasovati moramo o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije, Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Odbora za družbeno-ekonomske odnose in razvoj in o amandmaju skupine 10 delegatov, ki so predložili danes amandma k 144. členu.

Predlagam, da najprej glasujemo o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 23., 24., 33., 132., 140., 146. in 233. členu. Izvršni svet se s predlaganimi amandmaji strinja, prav tako se strinja s predlaganimi amandmaji naš odbor.

Mislím, da lahko o vseh teh amandmajih glasujemo skupaj, ker so nekateri redakcijskega značaja, drugi pa tudi ne posegajo bistveno v vsebino zakona. Se zbor s takim načinom strinja? (Da.) Prosim, da o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije glasujete! Kdo je za? (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da so amandmaji Zakonodajno-pravne komisije iz njenega poročila z dne 19. 5. 1976 k 23., 24., 33., 132., 140., 146. in 233. členu z večino glasov sprejeti.

Sedaj bomo glasovali o amandmaju Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj k 29. členu. Zakonodajno-pravna komisija meni, da ta amandma ni potreben. Vprašujem predstavnika Izvršnega sveta, če se z amandmajem strinja? (Izvršni svet amandmaja ne sprejema.)

Vprašujem poročevalca Odbora za družbenoekonomske odnose tovariša Mlakarja, če Odbor vztraja pri amandmaju! (Poročevalec je amandma Odbora za družbenoekonomske odnose k 29. členu umaknil.)

Prosila bi, da vzamete v roke amandmaje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, ki ste jih dobili danes na klop. Gre za amandmaje k 68., 69., 70. in 71. členu, za amandma k 230. členu s tem, da se namesto drugega odstavka dodasta dva nova člena, in sicer 230. a in 230. b, in za amandma k 232. členu.

Prosim, da se o teh amandmajih izreče predstavnik Zakonodajno-pravne komisije! (Se strinja.) Glede na to, da vsi predstavniki delovnih teles zbora in skupščine soglašajo s predloženimi amandmaji, mislim, da lahko o vseh amandmajih glasujemo skupaj. Morda kdo temu predlogu nasprotuje? (Ne.)

Kdor je za amandmaje Izvršnega sveta, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k 68., 69., 70., 71., 230. in 232. členu soglasno sprejeti.

Glede na pripombe skupščinskih teles je Izvršni svet predložil še amandma k 12. členu, ki ste ga prejeli danes na klop in ki ga je tudi obrazložil tovariš Fazarinc. Odbor in Zakonodajno-pravna komisija se z amandmajem strinjata. Kdor je za amandma Izvršnega sveta k 12. členu, naj glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma Izvršnega sveta k 12. členu z večino glasov sprejet.

Kot sem vas obvestila, je skupina delegatov predložila danes še amandma k 144. členu. Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da se izreče o tem amandmaju!

Dr. Anton Fazarinc: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Menimo, da predloženega amandmaja k 144. členu ni mogoče sprejeti. Razlogi so naslednji: v 152. členu predloga zakona je določba, ki govori o tem, kdaj je posvojitve neveljavna in pri tem med ostalim navaja, da je posvojitve neveljavna, če niso bili izpolnjeni pogoji, ki so navedeni v členih od 134 do 137 in od 139 do 141. Primer, ki ga skupina delegatov navaja v obrazložitvi amandmaja kot argument, spada v okolnosti, opredeljene s pogoji, navedenimi v 141. členu predloga zakona. Takšne probleme je mogoče v skrajnih situacijah razrešiti s postopkom za razveljavitev posvojitve. Zato menimo, da amandma ne le da ni potreben, temveč je celo v nasprotju s koncepcijo popolne posvojitve, ki jo uveljavljamo s predlogom zakona. Menimo, da tega amandmaja ni mogoče sprejeti. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Sprašujem Zakonodajno-pravno komisijo, ali se strinja z amandmajem! (Ne, strinja se s stališčem Izvršnega sveta.) Kaj meni Odbor? (Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem se strinja s stališčem Izvršnega sveta.)

Vprašujem predlagatelja tovariša Šemeta, ali vztraja pri amandmaju! (Delegat amandma umika.)

Tovariš Šeme izjavlja, da skupina delegatov umika amandma k 144. členu.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih z večino glasov sprejet.

Ugotavljam tudi, da je predlog zakona sprejet v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, ki je ta zakon obravnaval na seji dne 24. maja 1976 v smislu drugega odstavka 72. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije, o čemer bom tudi obvestila Družbenopolitični zbor.

Prav tako vas obveščam, da je Zbor združenega dela ta zakon sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dedovanju.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil Alojza Domjana, republiškega podsekretarja v Re-

publiškem sekretariatu za pravosodje, organizacijo uprave in proračun. Želi predstavnik predlagatelja predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 30. 4. 1976. Obravnavali so ga: Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Komisija za pravosodje in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila, ki ste jih prejeli. Danes na klop ste prejeli stališča Družbenopolitičnega zbora. Predstavnik tega zbora je tovariš Janko Česnik.

Želijo morda besedo predstavniki Odbora oziroma komisij? (Ne.)

Na podlagi predloga zakona in pismenih poročil pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem k 151., 202., 207. in 224. členu. Vsi amandmaji so redakcijskega značaja in z njimi soglašata tako Zakonodajno-pravna komisija kakor tudi predlagatelj. Zato predlagam, da o vseh glasujemo skupaj. Kdor je za te amandmaje, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem soglasno sprejeti.

Sedaj bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije iz njene poročila z dne 19. 5. 1976 k 230. in 232. členu. Predlagatelj z amandmajema soglaša. Ali soglaša z amandmajema tudi Odbor? (Da.) Komisija za pravosodje? (Soglaša.)

Mislim, da tudi v tem primeru lahko o obeh amandmajih glasujemo skupaj! Kdor je za te amandmaje, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da sta amandmaja Zakonodajno-pravne komisije z večino glasov sprejeta.

Sedaj vas prosim, da vzamete v roke poročilo Komisije za pravosodje z dne 17. 5. 1976. Iz tega poročila moramo glasovati o amandmajih k 59. in 61. členu. Prosim, da se o teh amandmajih Komisije za pravosodje izrečeta predstavnik predlagatelja in Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem! (Predlagatelj se z amandmaji strinja. Odbor se z amandmaji strinja.) Iz poročila Zakonodajno-pravne komisije je razvidno, da tudi ta soglaša z amandmajem. Kdor je za amandma Komisije za pravosodje, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta amandmaja Komisije za pravosodje k 59. in 61. členu z večino glasov sprejeta.

Glede na pripombe Komisije za pravosodje Skupščine SR Slovenije je Izvršni svet predložil še amandma k 42. členu, ki ste ga prejeli danes na klop.

Prosim, da se o tem amandmaju izrečejo; poročevalec Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem, poročevalec Zakonodajno-pravne komisije in poročevalec Komisije za pravosodje! (Odbor se strinja, Zakonodajno-pravna komisija se strinja, Komisija za pravosodje se strinja.)

Kdor je za amandma Izvršnega sveta k 42. členu, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma Izvršnega sveta k 42. členu soglasno sprejet.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o dedovanju soglasno sprejet.

Ugotavljam tudi, da je zakon sprejet v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, ki je ta zakon obravnaval na seji dne 24. maja 1976, in v skladu z drugim odstavkom 72. člena poslovnika. O tem bom Družbenopolitični zbor tudi pismeno obvestila.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o pravnem položaju verskih skupnosti v Socialistični republiki Sloveniji.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Toneta Poljšaka, podpredsednika Komisije Socialistične republike Slovenije za odnose z verskimi skupnostmi. Tovariš Poljšak želi uvodno besedo. Prosim!

Tone Poljšak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Ko ste pred približno pol leta obravnavali osnutek zakona o pravnem položaju verskih skupnosti, je predstavnik predlagatelja v tem zboru podal daljše poročilo, ki je vsebovalo tudi splošno oceno odnosov med cerkvijo in samoupravno socialistično družbo pri nas, ter opozoril na stalnost v tolmačenju položaja verujočih in verskih skupnosti v našem družbenopolitičnem sistemu, od njegovih začetkov do uveljavitve nove ustave.

Glede teh vprašanj v sedanjem trenutku ni nikakršnih sprememb in so tudi odnosi med cerkvijo in državo na primerni ravni. Zato o teh stvareh ob sprejemu predloga zakona ni treba ponovno razpravljati.

Ob tej priliki naj opozorim na javno razpravo o osnutku zakona, o čemer je nekaj več podatkov tudi v obrazložitvi k njegovemu predlogu. Ta razprava je bila na široko zasnovana in demokratično usmerjena. K njej smo povabili predstavnike vseh verskih skupnosti v republiki. Poleg tega pa smo organizirali še posebne sestanke in oblike tolmačenja načel in konkretnih rešitev v omenjenem zakonu z vsemi prizadetimi. Posebej pa naj glede tega omenim sestanek z vsemi petimi katoliškimi škofi ter razgovor na teološki fakulteti in v okviru Slovenskega duhovniškega društva. Večina pripomb, ki so jih dali predstavniki verskih skupnosti ali so jih v javni razpravi izrazili drugi udeleženci, je bila konstruktivnih, kajti jasneje določajo, kaj je oziroma kaj ni verska dejavnost. Zato smo jih tudi smotrno vnesli v besedilo predloga zakona. V predlog zakona pa nismo vnesli tistih pripomb in predlogov, ki po svoji vsebini sploh ne sodijo v zakon o pravnem položaju verskih skupnosti ali pa bi bile v nasprotju s celotno naravnostjo in duhom tega zakona. Če naštejemo nekatere od njih, bi bile to zahteve za oprostitev davka za tako imenovano puščico; zahteve za skrajšanje služenja vojaškega roka za gojence verskih šol; predlog, da bi se soglasje staršev za obisk verouka mladoletnika omejilo samo na enega od zakoncev; zahteva po prepovedi protiverske propagande in podobno.

Zakon, o katerem danes glasujete, rešuje položaj verujočih in verskih skupnosti pri nas po načelu ločitve cerkve od države ter v skladu z drugimi načeli, ki izhajajo iz naše ustave glede svoboščin državljanov ter neoviranega delovanja verskih skupnosti na verskem področju. Pri tem pojmuje ločitev

cerkve od države na način, ki ne pomeni izločitve cerkve iz družbe, še manj pa delitev državljanov na neverne in verne.

Osnutek zakona je vzbudil dokaj široko zanimanje domače javnosti in tujega tiska ter drugih informativnih sredstev. Pri tem je zanimivo, da je bilo v zvezi z njim tudi nekaj grobih dezinformacij, za katere pa se je kasneje praviloma pokazalo, da izhajajo ali iz nam sovražnih centrov svetovne reakcije ali pa iz krogov sicer nemočne, vendar ob vsaki taki priliki aktivne politične emigracije.

Predlog zakona se v največji meri vključuje v naš celoten pravni red v okviru nove ustave ter omogoča pri ocenjevanju, kaj je in kaj ni verska dejavnost, takšne razmejitve, ki jasno opredeljujejo, kaj je v okviru verskih skupnosti dovoljeno in kaj ni v skladu z zakonom. Kot tak bo zakon opora širši politični dejavnosti, kjer v okviru Socialistične zveze delovnega ljudstva uveljavljamo načelo o politični enotnosti slovenskega naroda ob svetovnonazorskih razlikah posameznih članov samoupravnih socialistične družbe.

V imenu predlagatelja predlagam, da zbor sprejme predlog zakona skupno z amandmaji, ki jih je predložil pristojni odbor, ter v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora, ki jih je ta oblikoval na svoji seji dne 24. tega meseca.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Poljšak! Predlog zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 26. 4. 1976. Obravnavala sta ga Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili, ki ste ju prejeli. Danes na klop ste prejeli stališča Družbenopolitičnega zbora in dodatno poročilo Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem. Predstavnik Družbenopolitičnega zbora je prav tako tovariš Janko Česnik.

Želijo morda predstavniki Odbora in Komisije poročili še ustno dopolniti? (Ne.)

Na podlagi predloga zakona in pismenih poročil pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem k 4., 10. členu, k drugemu odstavku 12. člena, k 13., 17. in 21. členu, ki so razvidni iz njegovega poročila z dne 12. 5. 1976. S temi amandmaji soglaša Zakonodajno pravna komisija in, kot je izjavil tovariš Poljšak, tudi Izvršni svet.

Iz dodatnega poročila Odbora, ki ste ga danes prejeli na klop, je razvidno, da Odbor popravlja svoj amandma k 3. odstavku 12. člena. Ali Zakonodajno-pravna komisija s tem popravkom soglaša? (Da.) Predstavnik predlagatelja? (Soglaša.)

Ker z vsemi amandmaji Odbora soglaša tako Zakonodajno-pravna komisija kakor tudi predlagatelj in ker gre pri nekaterih amandmajih le za redakcijske spremembe, drugi pa tudi bistveno ne posegajo v vsebino zakona, menim, da lahko o vseh glasujemo skupaj. Ali kdo temu predlogu nasprotuje? (Ne.) Prosim, da glasujete o amandmajih Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem! Kdor je za, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel amandmaje Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem soglasno.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o pravnem položaju verskih skupnosti v Socialistični republiki Sloveniji soglasno sprejet.

Ugotavljam tudi, da je zbor zakon sprejel v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora, ki je ta zakon obravnaval na svoji seji dne 24. maja 1976 v skladu z drugim odstavkom 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. O tem bom Družbenopolitični zbor pisмено obvestila.

Prehajam na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Socialistične republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1975.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Marjana Oblaka, republiškega podsekretarja v Republiškem sekretariatu za pravosodje, organizacijo uprave in proračun, ki bo imel uvodno obrazložitev.

Marjan Oblak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Proračun SR Slovenije za leto 1975 je sprejela Skupščina SR Slovenije 25. decembra 1974 na seji Zbora združenega dela in na seji Zbora občin na podlagi sprejetih izhodišč za sestavo republiškega proračuna za leto 1975.

Izhodišča, sprejeta na zborih Skupščine, so temeljila na načelih resolucije o družbenoekonomske politiki za leto 1975 in na ukrepih, ki jih je le-ta predvidevala, ter na določbah predloga zakona o financiranju splošnih družbenih potreb v družbenopolitičnih skupnostih v Socialistični republiki Sloveniji.

Obseg predvidenih dohodkov in izdatkov proračuna Socialistične republike Slovenije za leto 1975 je izhajal iz smernic srednjeročnega programa razvoja Socialistične republike Slovenije, s tem da naj bi se obseg proračuna porabe na ravni republike ukladil s programirano stopnjo rasti nominalnega družbenega proizvoda in narodnega dohodka.

Viri denarnih sredstev, iz katerih je republika zagotavljala zadovoljevanje splošnih družbenih potreb, ki so ji zagotovljeni po ustavi in zakonih, so ostali isti kot leta 1974, z izjemo, da v letu 1975 ni bil predviden kot vir sredstev republiškega proračuna temeljni davek od prometa proizvodov, ki je v letu 1974 v določenem delu še predstavljal dohodek republiškega proračuna.

Kot nov vir sredstev republiškega proračuna pa je bil uveljavljen 50% delež sredstev, zbranih z davkom od skupnega dohodka občanov. Tega je namreč republika do leta 1975 v celoti odstopala občinam. Tu gre za sredstva, ki jih zbira republika in zagotavlja v obliki dopolnilnih sredstev občinam za konkreten namen oziroma jih združuje s sredstvi občin za solidarnostno prelivanje občinam, ki s sredstvi iz lastnih virov ne morejo zagotoviti izvajanja svojih z ustavo in zakonom določenih nalog.

Doseženi dohodki republiškega proračuna za leto 1975 so znašali skupno 2738 milijonov dinarjev. Viri teh dohodkov pa so bili naslednji: davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela, posebna stopnja davka iz osebnega dohodka iz dopolnilnega delovnega razmerja, del davka iz skupnega dohodka občanov, poseben republiški davek od prometa proizvodov in od plačil za storitve, sodne takse in denarne kazni, izvirni dohodki ukinjenega računa

za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti in pa stari dohodki.

Izdatki republiškega proračuna za leto 1975 so znašali skupno 2600 milijonov dinarjev. Sredstva so bila uporabljena za pravočasno izvrševanje obveznosti Socialistične republike Slovenije do financiranja republiških organov, za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v Sloveniji, seveda pod pogoji in po merilih, ki so določena z zakonom, za zaščito in varstvo borcev NOV ter vojaških vojnih invalidov, za zakonske in dogovorne intervencije v gospodarstvu, za tiste negospodarske investicije in odplačila anuitet od kreditov, ki jih je najela republika oziroma federacija, pa so bile z likvidacijo neproračunske bilance federacije in z zakonom o prenosu pravic in obveznosti prenesene na republiko.

Rast življenjskih stroškov v prvih mesecih 1975. leta je narekovala potrebo po delni uskladitvi osebnih dohodkov delavcev državnih organov za prvo polletje 1975, ker ni bilo možno zagotoviti sredstev za realizacijo določb samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov z veljavnostjo od 1. januarja 1975 o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

Zato je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije 20. maja 1975 začasno uskladil osebne dohodke, in sicer tako, da so se delavcem z nižjimi osebnimi dohodki le-ti povečali za 12 %, delavcem z višjimi osebnimi dohodki pa za 8 %.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pa je decembra 1975 s sklepom odobril uporabo sredstev za 40 % realizacijo določb samoupravnega sporazuma za prvo polletje ter hkrati ugotovil, da so s tem izpolnjene vse obveznosti Socialistične republike Slovenije glede realizacije samoupravnih sporazumov za leto 1975 do organov, ki se financirajo iz republiškega proračuna.

Hkrati je bila izvršena tudi 7 % valorizacija osebnih dohodkov za voljene in imenovane uprave in pravosodne funkcionarje z veljavnostjo od 1. julija 1975 dalje.

Intervencije v gospodarstvu predstavljajo v zaključnem računu proračuna Socialistične republike Slovenije za leto 1975 781 milijonov dinarjev ali 33 % vseh izvršenih izdatkov proračuna. Skoraj polovico tega zneska, to je 47 % od 33 %, odpade na odplačevanje obveznosti Slovenije do federacije, ki so bile na podlagi zakona o prenosu sredstev, pravic in obveznosti federacije prenesene na republiko in avtonomni pokrajini.

Na osnovi tega zakona je Socialistična republika Slovenija prevzela obveznosti za odplačilo zunanjih posojil do Narodne banke Jugoslavije in Jugoslovanske investicijske banke ter za odplačilo notranjih posojil do Jugoslovanske investicijske banke.

Z zakonom o prenosu sredstev, pravic in obveznosti za investicije v gospodarstvu na določene temeljne organizacije združenega dela so bila prenesena neproračunska sredstva Socialistične republike Slovenije za investicije v gospodarstvu. Vse oblike tako imenovanega državnega kapitala so se prenesle na temeljne organizacije združenega dela za razširjeno reprodukcijo.

Temeljne organizacije združenega dela, ki so prevzele ta sredstva, so jih uporabile predvsem kot združena sredstva za investicije v železniško in luško infrastrukturo, za razširjeno reprodukcijo v črni metalurgiji, elektro gospodarstvu, stanovanjskem gospodarstvu in za pospeševanje izvoza. S prenosom sredstev na temeljne organizacije združenega dela so se prenesle tudi obveznosti, ki jih je do sprejetja tega zakona izpolnjevala Socialistična republika Slovenija.

Temeljna načela zakona o likvidaciji državnega kapitala določajo, da morajo temeljne organizacije združenega dela, na katere so se prenesla sredstva, pravice in obveznosti Socialistične republike Slovenije za investicije v gospodarstvu, same s samoupravnimi sporazumi določiti kriterije za razdelitev, pogoje in namene združevanja prenesenih sredstev.

Preostali znesek uporabljenih sredstev za intervencije v gospodarstvu ali 53 % do 33 % pa predstavljajo: sredstva za pospeševanje razvoja manj razvitih občin na podlagi zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v Socialistični republiki Sloveniji, sredstva za realizacijo tistih družbenih potreb na področju kmetijstva v Sloveniji, ki so že opredeljene s posebnimi predpisi, kot so nadomestila dela obresti za kredite iz hranilnih vlog, sofinanciranje kmetijskih pospeševalnih služb, premiranje mleka, sofinanciranje kmetijskega živinorejskega sklada, sredstva za izvedbo tistih nalog, ki omogočajo posameznim organizacijam združenega dela ohranitev določenih kulturno-zgodovinskih vrednot in nacionalnih parkov republiškega pomena, obveznosti za odplačevanje kreditov, ki jih je najela Socialistična republika Slovenija pri federaciji v višini 63 milijonov dinarjev iz proračunske rezerve federacije za financiranje obveznosti do borcev NOV in vojaških vojni invalidov v letu 1973, ko so bili izvršeni nekateri prenosi iz federacije na republiko, in za odplačilo kreditov pri Narodni banki Jugoslavije v višini 245 milijonov dinarjev za poravnavo obveznosti do Narodne banke Jugoslavije, ki so bile z zakonom o prenosu sredstev, pravic in obveznosti prenesene na Socialistično republiko Slovenijo, za plačilo obveznosti na podlagi medrepubliškega dogovora o pomoči Socialistični republiki Črni gori za kritje prekoračitve stroškov pri izgradnji proge Beograd—Bar na območju Črne gore, za konverzijo investicijskih kreditov Časopisno-grafičnemu podjetju Delo, za regres za roto papir in pokritje razlike v ceni trem slovenskim dnevnikom. In končno sredstva za pospeševanja sodelovanja z deželami v razvoju na podlagi zakona o prispevku republik in pokrajin za financiranje sklada solidarnosti z neuvrščenimi državami in deželami v razvoju.

Predlog zaključnega računa o izvršitvi proračuna Socialistične republike Slovenije za leto 1975 sta 17. 5. obravnavala odbora za finance Zbora združenega dela in Zbora občin Skupščine Socialistične republike Slovenije. Odbora soglašata, da se predlog zakona obravnava po hitrem postopku. V razpravi je bilo ugotovljeno, da predlog zakona pomeni realizacijo tiste politike, ki je bila načrtovana s sprejemom resolucije o družbenoekonomski politiki Socialistične republike Slovenije in s proračunom za leto 1975, ki je sledil gospodarskim gibanjem na območju republike in federacije.

Odbora podpirata razporeditev nerazporejenih dohodkov za leto 1975 v višini 136 milijonov dinarjev, tako kot to predvideva tretji člen predloga zakona o zaključnem računu. Ta razporeditev izhaja iz določb zakona o davku iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela, da se več doseženi dohodki za leto 1975 ne morejo uporabiti, so pa akontacija davka za leto 1976 in predstavljajo del dohodkov proračuna Socialistične republike Slovenije za leto 1976.

Vse ostale obveznosti, za izpolnitev katerih se zagotavljajo sredstva po zaključnem računu, pa pomenijo realizacijo obveznosti preteklega leta, ki niso mogle biti izvršene do 31. 12. 1975, oziroma obveznosti, ki jih ne bo mogoče pokriti s sredstvi proračuna za leto 1976.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine Socialistične republike Slovenije je na seji 18. maja 1976 obravnavala predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Socialistične republike Slovenije za leto 1975.

Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije predlaga sprejem zakona v predloženem besedilu, ker ta prezentira finančni zaključek preteklega leta, izhajajoč iz nalog, ki so bile Izvršnemu svetu naložene. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Oblak! Izvršni svet predlaga, da obravnavamo predlog zakona v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, v zadnji fazi.

O tem predlogu Izvršnega sveta pričujem razpravo. Želi kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Ivan Kočevar, delegat iz Novega mesta!

Ivan Kočevar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

V predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Socialistične republike Slovenije za leto 1975 je ugotovljen presežek dohodkov nad izdatki v znesku 136 milijonov 148 tisoč 111 dinarjev. Od tega zneska je po predlogu zakona namenjen znesek 84 milijonov 769 tisoč 256 dinarjev za povečanje proračunske porabe v letu 1976. V zvezi s tem skupina delegatov postavlja naslednje vprašanje: Ali je tako povečanje porabe sredstev republiškega proračuna za leto 1976 v skladu z resolucijo o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1976, ki določa, da bo skupna stopnja rasti realnega obsega skupne in splošne porabe za 20 % nižja od realne rasti družbenega proizvoda, kar pomeni povečanje v odnosu na lansko leto za 11,1 %, ko pa je v obrazložitvi zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1976 navedeno, da je že sprejeti republiški proračun povečan v odnosu na lansko leto še za 10,7 %?

Nadalje skupina delegatov ugotavlja, da je nevzdržna utemeljitev povečanja izdatkov v znesku 29 milijonov 638 tisoč dinarjev za razlike v povečanih prispevnih stopnjah iz osebnih dohodkov za republiške organe, ko vemo, da sredstva za ta namen niso zagotovljena ne občinskim organom in samoupravnim interesnim skupnostim s področja družbenih dejavnosti kot tudi ne organizacijam združenega dela s področja gospodarstva. Osební dohodek, kot ga opredeljuje ustava, je bruto osebni dohodek, ki ga delavec porabi za zadovoljevanje svojih osebnih in skupnih ter splošnih potreb. Vrsta porabe, osebna, skupna in splošna so sestavni del celotnega bruto osebnega dohodka in lahko medsebojno vplivajo na velikost posamezne vrste porabe, v ničemer pa ne bi smeli vplivati na velikost osebnega dohodka v celoti. Višina osebnega dohodka je torej odvisna le od delovnega uspeha oziroma usklajevanja osebnih dohodkov zaradi povečanja življenjskih stroškov v skladu s samoupravnim sporazumom, ne pa zaradi zvišanja ali znižanja skupne stopnje prispevkov, ki se plačujejo iz osebnih dohodkov. Zvišanje stopnje prispevkov iz osebnih dohodkov torej ni razlog za zvišanje bruto osebnih dohodkov. Prosimo predlagatelja predloga zakona za obrazložitev! Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Kočevar! To vaša razpravo bom sicer štela za vsebinsko razpravo, ko bomo obravnavali samo vsebino predlaganega zakona. Želi o postopku morda kdo razpravljati? (Ne.) Zaključujem razpravo in predlagam, da preidemo na glasovanje o predlogu Izvršnega sveta glede postopka.

Kdor je zanj, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta z večino glasov sprejet.

Predlog zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 26. 4. 1976. Obravnavala sta ga Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili, ki ste ju prejeli. Želijo besedo morda predstavniki Odbora in Komisije? (Ne želijo).

Na podlagi predloga zakona in pismenih poročil pričenjam razpravo. Prvi razpravljalec je že bil tovariš Kočevar. Želi še kdo razpravljati? Kaže, da ne. Zaključujem razpravo in prosim tovariša Oblaka za odgovor na vprašanje delegata Kočevarja!

Marjan Oblak: Tovarišice in tovariši delegati! Tovarišu delegatu bi lahko odgovoril na postavljena vprašanja tako, kot smo stvari že obrazložili ob rebalansu lanskoletnega proračuna oziroma kot smo to obrazložili danes. Vendar moramo opozoriti, da sprejem tega zakona ne pomeni povečanja proračunske porabe v letošnjem letu, ker je lanskoletni rebalans proračuna prav davek iz dohodka tozdv, ki je bil planiran v začetku leta v višini 756 milijonov, z rebalansom se je znižal na 692 milijonov, torej je za 64 milijonov znižal obveznosti gospodarstva. Potem so bile še odložene tudi akontacije, dve akontaciji za plačilo v preteklem letu. Kljub temu, da so bili dohodki ustvarjeni, čeprav smo ocenjevali, da ne bodo, in ker so nekateri toždi plačali tudi te akontacije, je bilo teh dohodkov doseženih še za 51 milijonov več. Te v celoti prenašamo v letošnje leto. V letošnjem letu pa je bila stopnja davka iz dohodka tozdv znižana, poleg tega pa so tudi olajšave in oprostitve mnogo širše, zato v letošnjem letu upravičeno pričakujemo na tem področju izpad dohodkov.

Lanskoletna realizacija na 5. strani gradiva kaže, da je bil proračun dosežen samo za 98,8 %, torej ne v celoti. Tretji člen zakona, ki ga predlaga Izvršni svet, namreč določa, da se v proračun za leto 1976 prenesejo na ustrezne postavke razporeda dohodkov nekateri izdatki, kolikor se direktno ne krijejo. Imamo namreč tudi obveznosti do kmetijstva, ki jih poravnavamo v znesku 20 milijonov dinarjev.

Glede osebnih dohodkov je naša utemeljitev naslednja: Lani je republiška uprava uskladila osebne dohodke v prvem polletju samo do 40 % razlike. To pomeni, da 60 % razlike za prvih šest mesecev delavci v republiški upravi niso dobili izplačane. Ne bi sedaj pojasnjeval, ker nimam pred seboj podatkov, kako so to napravile občine in interesne skupnosti. Kolikor se ta sredstva ne zagotovijo, ker je bil republiški proračun sprejet v decembru preteklega leta in je izhajal iz stopenj, ki so bile veljavne lansko leto, potem bi morali v letošnjem letu znižati osebne dohodke za približno 6 %. Republiški proračun za leto 1976 je bil sprejet v decembru, medtem ko interesne skupnosti šele sedaj sprejemajo svoje proračune in finančne načrte za leto 1976, ko so tudi uskladile svoje obveznosti znotraj načrtov. To je naša utemeljitev. Stališče Izvršnega sveta je, da se zakonsko besedilo, tako kot je, sprejme, ker je tudi ukladeno z družbenoekonomsko politiko v letu 1976. Izvršni svet se je danes že obvezal, da bo ob zaključku prvega polletja dal temeljito analizo o vseh gibanjih, tako na področju gospodarstva kot na področju splošne in skupne porabe.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Oblak! Tovariš Kočevar, ste zadovoljni z obrazložitvijo? (Da.) Hvala! Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Ker

vidim, da nihče, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat).

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog zakona z večino glasov.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o varstvu pred hrupom v naravnem in bivalnem okolju.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Andreja Urbanca, svetovalca predsednika Republiškega komiteja za varstvo okolja.

Želi morda predstavnik predlagatelja predlog zakona še ustno obrazložiti? Prosim, tovariš Urbanc!

Anton Urbanc: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Ne bom ponovno govoril o načelih tega zakona, ker se predlog zakona glede na osnutek ni bistveno spremenil. Govoril bom samo o spremembah, ki so nastale na podlagi predlogov, ki so jih dala nekatera telesa Skupščine. Te pripombe smo v največji meri upoštevali.

Zahtevano je bilo, da se jasneje opredeli pojem okolja, ki ga varuje zakon pred hrupom. Tako sedaj v predlogu ni več nejasnosti glede varstva pred hrupom na delovnem mestu, ki je urejeno z drugim zakonom oziroma predpisi. To je bilo v osnutku nejasno.

Hrup kot moteč dejavnik okolja je lokalno bolj omejen kot pa onesnaženost zraka ali vode. Zato zakon pooblašča občinske skupščine in jim daje vse možnosti, da na svojem teritoriju od primera do primera rešujejo ta problem s svojimi predpisi. Izvršni svet bo izdal samo take predpise, ki so splošnega pomena, in sicer o maksimalno dogovorjenih ravneh hrupa za posamezna območja.

Dana je bila tudi zahteva, da naj bi ta zakon zahteval od občinskih skupščin, da določijo fizične meje con za posamezne vrste okolja, to se pravi meje za industrijske cone, stanovanjske cone, rekreacijske cone itd. Predlagatelj meni, da s tem zakonom tega ne moremo predpisovati, ker bo to urejal drug zakon, npr. zakon o urbanističnem planiranju. Pri določanju takih con bo treba namreč upoštevati še druge vidike varstva okolja in ne samo hrup. Torej v tem zakonu tega predloga nismo mogli sprejeti.

Glede samih odlokov pripominjam, da bosta izvajanje tega zakona in njegova učinkovitost v veliki meri odvisna tudi od zvezne zakonodaje. Imamo namreč nekatera področja, ki jih sami ne moremo urejati, kot na primer hrup na letališčih, v železniškem prometu, lukah, hrup na izvorih, to je emisije hrupa posameznih strojev, naprav, aparatov in podobno, ki sodijo v zvezno pristojnost oziroma v pristojnost jugoslovanskih tako imenovanih JUS standardov. Teh ne moremo določati v republiškem merilu. Vse to smo sicer v zakonu predvideli, vendar tega ne bomo mogli učinkovito izvajati vse dotlej, dokler ne bomo teh določil oziroma predpisov sprejeli na zvezni ravni.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 30. 4. 1976. Obravnavala sta ga Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili, ki ste ju prejeli. Želi morda pred-

stavnik Odbora ali Komisije besedo? Predstavnik odbora Peter Novak želi besedo!

Peter Novak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši! Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Odbor Zbora združenega dela za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja sta na skupni seji obravnavala predlog zakona in predlagala nekatere amandmaje, pri katerih vztrajamo. Soglašamo pa, da naj se v prvi vrsti 16. člena umakne naš amandma. Menimo, da resnično tujih proizvajalcev ne moremo zavezati, da bi proizvajali po naši zakonodaji, čeprav se postavlja vprašanje drugačnega načina varstva pri uvozu aparatov, ki so močno šumni. Vendar se bo dalo to vprašanje v okviru predpisov tudi urediti.

Predsednica Mara Žlebnik: Vašo razpravo lahko razumemo tako, da Odbor umika svoj amandma k 1. vrsti 1. odstavka 16. člena.

Želi predstavnica Zakonodajno-pravne komisije besedo? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmaju Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja k 2., 4., 10., 16., 24., 28 in 29. členu. S temi amandmaji soglaša Zakonodajno-pravna komisija.

Ali predstavnik Izvršnega sveta soglaša s temi amandmaji?

Anton Urbanc: Mi soglašamo z vsemi amandmaji odborov, razen s tistim, ki ga je omenil že tovariš Novak. Ne soglašamo z amandmajem, ki zadeva kazenske določbe, in sicer tam, kjer odbora pripominjata, da niso sankcionirane določbe 7. in 8. člena. Ta dva člena zavezujeta projektante, prostorske planerje in druge dejavnike, da upoštevajo določbe tega zakona v svojih projektih in načrtih. Tega amandmaja torej ne sprejemamo, ker menimo, da se to tiče projekta, ki je podvržen raznim revizijam, lokacijskim razpravam, kjer se mora projekt, ki ne upošteva zahtev o varstvu pred hrupom, odkloniti.

Predsednica Mara Žlebnik: Tovariš, da se razumemo, to ni amandma Zakonodajno-pravne komisije, to je samo dobrohoten nasvet predlagatelju, da bi to pred sejo zbora storil oziroma zboru obrazložil, zakaj teh sankcij ni predvidel. Niso pa to amandmaji. Tudi k 26. členu ni amandmaja, marveč je samo pripomba. Tudi k 27. členu predlaga Zakonodajno-pravna komisija proučitev teh zadev. To so pripombe Odbora ne pa Zakonodajno-pravne komisije.

Tovariš Urbanc, to torej niso amandmaji in jih Odbor tudi na današnji seji ni formuliral kot amandmaje. Ti amandmaji torej ne obstajajo, zato se o njih ni treba izjavljati.

Amandmaji Zakonodajno-pravne komisije so v celoti istovetni z amandmaji Odbora. Ko je tovariš Novak umaknil še amandma k 16. členu, ni več dileme, kaj obstaja in kaj ne.

Glasovali bomo torej o amandmajih Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja k 2., 4., 10., 16., 24., 28. in 29. členu. Predlagam, da o teh amandmajih glasujemo skupaj, saj z njimi soglašata tako Zakonodajno-pravna komisija kakor tudi predlagatelj, kar smo pravkar razčistili. Nekateri amandmaji so redakcijskega značaja, drugi pa tudi bistveno

ne posegajo v vsebino zakonskega predloga. Ali kdo temu predlogu nasprotuje? (Ne.)

Prosim tedaj, da o amandmajih Odbora glasujete. Kdor je za, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za). Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja k 2., 4., 10., 16., 24., 28. in 29. členu soglasno sprejeti.

Sedaj vas prosim, da vzamete v roke poročilo Zakonodajno-pravne komisije, ker moramo glasovati še o njenih amandmajih k 7., 18., 25., 26. in 28. členu. Tudi tu mislim, da lahko o vseh amandmajih glasujemo skupaj, saj so skoraj vsi redakcijskega značaja.

Kdor je za te amandmaje, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za). Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Zakonodajno-pravne komisije k 7., 18., 25., 26. in 28. členu soglasno sprejeti.

Končno moramo glasovati še o predlogu zakona v celoti. (Nek delegat iz klopi: Še prej prosim, da predlagatelj obrazloži besedilo 21. člena predloga zakona.)

Prosim, tovariš Urbanc!

Anton Urbanc: Najprej bi rad povedal, da se 21. člen navezuje na 20. člena zakona, ki govori o posebnem varstvu za določena območja, to se pravi za tista, ki so potrebna posebne zaščite, če ima občinska ali republiška skupščina za potrebno, da taka območja posebej zavaruje. To so recimo rekreacijsko-zdravstvena območja in klimatska zdravilišča, kjer seveda razmere to dovoljujejo. Ta območja bodo posebej zavarovana mimo predpisov, ki jih naš zakon predvideva s 6. členom, ko določa maksimalne nivoje emisije hrupa za stanovanjska območja, industrijska območja in tako naprej.

21. člen predvideva posebno varstvo. Na pripombo obeh odborov smo predlagali novo besedilo tega člena. Tega najbrž še niste videli.

Predsednica Mara Žlebnik: Izvršni svet predlaga torej amandma k 21. členu. Vendar tega, tovariš Urbanc, niste povedali v uvodu!

Dokler ne ugotovimo, če je amandma prišel v Skupščino, prekinjam obravnavo 9. točke in prehajam na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o posebnem republiškem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve ter o načinu, po katerem občani in zasebne pravne osebe obračunavajo in plačujejo davek od prometa proizvodov in storitev.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Dragana Mozetiča, namestnika republiškega sekretarja za finance.

Želi predstavnik predlagatelja predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne želi).

Predlog zakona ste prejeli z razširitivijo dnevnega reda z dne 17. 5. 1976. Izvršni svet predlaga, da obravnavamo zakon v smislu 2. odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. O tem predlogu Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta glasujemo. Kdor je za predlog Izvršnega sveta o postopku, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta v zvezi s postopkom soglasno sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želita predstavnika Odbora in Komisije poročili še ustno obrazložiti? (Ne.) Na podlagi predloga zakona in pismenih poročil pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Tovariš Mozetič, prosim!

Dragan Mozetič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Obveščam vas, da soglašamo z amandmajem Odbora za finance, in sicer v tistem delu, kjer v 22. b členu razširja gradbeni material tudi na opeko in strešnike. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Mozetič! Se strinjate tudi z redakcijsko dopolnjenim amandmajem Odbora? (Da.) Hvala! Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej moramo glasovati o amandmaju Odbora za finance k 1. členu, ki je razviden iz njegovega poročila z dne 18. 5. Ta amandma je Zakonodajno-pravna komisija iz redakcijskih razlogov dopolnila, kar je razvidno iz poročila te komisije z dne 19. 5. Ali soglašata tudi Odbor s to redakcijo? (Da.) Predlagatelj se z amandmajem strinja. Kdor je za amandma Odbora, ki naj se redakcijsko dopolni, kot predlaga Zakonodajno-pravna komisija naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma soglasno sprejet.

Kdor je za predlog zakona v celoti, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dopolnitvi zakona o uvedbi in stopnjah republiških davkov in taks.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Dragana Mozetiča, namestnika republiškega sekretarja za finance. Tovariš Mozetič, želite uvodno besedo? (Ne.)

Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 17. 5. 1976. Izvršni svet predlaga, da obravnavamo zakon v smislu 2. odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. O tem predlogu Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta glasujemo. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta o postopku soglasno sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Predstavniki bržkone tudi tu ne želijo besede? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Na glasovanje dajem predlog zakona o dopolnitvi zakona o uvedbi in stopnjah republiških davkov in taks. Kdor je za predlog zakona, naj prosim gla-

suje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog zakona z večino glasov.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah zakona o podaljšanju rokov za določitev stopenj in osnov davkov za leto 1976.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Dragana Mozetiča, namestnika republiškega sekretarja za finance. Želite uvodno besedo? (Ne.)

Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 6. 5. 1976. Z dopisom z dne 17. 5. 1976 ste prejeli amandmaje Izvršnega sveta in prečiščeno besedilo predloga zakona. Izvršni svet predlaga, da obravnavamo zakon v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. O tem predlogu Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta glasujemo. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta glede postopka soglasno sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želijo predstavniki besedo? (Ne.) Na podlagi predloga zakona in pismenih poročil pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Mislim, da o amandmajih Izvršnega sveta ni potrebno glasovati, ker je le-ta predložil prečiščeno besedilo predloga zakona. Ali kdo temu predlogu nasprotuje? Kaže, da ne.

Dajem na glasovanje prečiščeno besedilo predloga zakona o spremembah zakona o podaljšanju rokov za določitev stopenj in osnov davkov za leto 1976. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje. Kdo je za? (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel prečiščeno besedilo predloga zakona.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu.

Predlog zakona je predložil Skupščini v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Borisa Mikoša, republiškega sekretarja za urbanizem. Tovariš Mikoš želi uvodno besedo!

Boris Mikoš: Dovolite mi, da ne pojasnujem posebej vsebine tega in naslednjega zakona, kajti na eni strani je del naše družbene akcije, na drugi strani pa predstavlja tudi izpolnitev obveznosti našega izvršnega sveta. To obveznost smo sprejeli, ko smo spomladi letos v republiki podpisali družbeni dogovor o razporeditvi dohodka. Mislim pa, da moram pojasniti, zakaj predlagamo hitri postopek.

Akcija za sistematično gradnjo dijaških in študentskih domov ni nova stvar. V republiki jo izvajamo že približno dve leti. V začetku je bila glede na vire nekoliko drugače usmerjena, kot je sedaj.

Pred časom smo se namreč orientirali na takole zbiranje sredstev za gradnjo domov: z dodatnim delom vseh zaposlenih naj bi s samoupravnimi sporazumi zbrali sredstva iz skladov skupne porabe. Posebej naj bi se sporazumeli o tem, da približno $\frac{1}{3}$ tako zbranih sredstev zberemo iz stanovanjskih skladov, predvsem iz republiškega in tudi občinskih odpravljenih stanovanjskih skladov.

Žal, kot veste, ta akcija ni dala pričakovanih rezultatov. Stanovanjske skupnosti so se sicer sporazumele o tem, da namenijo anuitete sredstev odpravljenega republiškega stanovanjskega sklada, v naslednjih petih letih za gradnjo dijaških in študentskih domov. Manj je bilo uspeha pri občinskih skladih in pri sredstvih iz sklada skupne porabe. To nas je, kot vam je znano, konec februarja letos privedlo do intervencijskega zakona, ki smo ga takrat sprejeli z veljavnostjo enega leta.

V svojem delovnem programu smo imeli družbeni dogovor o razporeditvi dohodka v tekočem letu in kompleksnejšo dopolnitev zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj. Ob tej priliki smo želeli urediti tudi vprašanje financiranja gradnje dijaških in študentskih domov iz stanovanjskih sredstev. Naš načrt je bil, da bi tak predlog dopolnitve in spremembe zakona o programiranju in financiranju stanovanjske graditve predložili v maju mesecu.

Ta zakon je v nekaterih svojih določbah močno vezan na zakon o družbenem planiranju in na zakon o združenem delu. Zvezni zakon o združenem delu je komaj objavljen v osnutku, republiški zakon o družbenem planiranju pa je bil premaknjen od spomladi na jesen letošnjega leta. Tako bomo komaj takrat lahko predlagali Skupščini predlog širših sprememb v zvezi z našim zakonom o programiranju in financiranju stanovanjske graditve in družbeni pomoči. Tako smo se znašli v položaju, da moramo Skupščini predlagati relativno majhno spremembo v našem zakonu, če ne želimo, da bi povzročili težave pri sprejemanju samoupravnih sporazumov o angažiranju stanovanjskih sredstev za gradnjo domov. Povedal bi rad, da je bil naš prvotni načrt postavljen tako, da sprejemanje tega širšega zakona s širšimi spremembami v maju mesecu ne bi predstavljalo neko posebno oviro za sklepanje samoupravnih sporazumov o združevanju sredstev za gradnjo dijaških in študentskih domov.

Seveda je sedaj, ko se je naša družbena akcija skoraj v celoti usmerila samo ali pa vsaj pretežno na stanovanjska sredstva in ko več ne zbiramo sredstev iz skladov skupne porabe, jih ne zbiramo z dodatnim delom itd., stvar postala toliko nujnejša, da jo moramo hitro urediti.

Zaradi tega je toliko bolj nujno, da Skupščina sprejme predlog zakona čim hitreje in v predloženem tekstu.

Glede na predloženi amandma, ki naj bi se sprejel, predlagam, da ga ne sprejmemo v tem trenutku. Podčrtati moramo namreč, da so na podlagi sedanje zakonske ureditve že na voljo sredstva za gradnjo domov za ostarele v okviru sredstev Skupnosti za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Na voljo pa so tudi sredstva solidarnostnih stanovanjskih skladov za gradnjo stanovanj za stare ljudi. Zaradi tega mislim, da na hitro vnašanje nove določbe v predlog zakona, ko nismo še proučili celotnega kompleksa bodoče globalne politike varstva družine in socialno ogroženih kategorij, ne bi bilo primerno. Zato predlagam, da predlagatelji umaknejo ta predlog. O tem vprašanju bomo pripravili potrebne konzultacije z družbenopolitičnimi organizacijami in bomo o njem razpravljali jeseni, ko bomo Skupščini predložili zakon o spremembah

in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju stanovanjske graditve in o družbeni pomoči. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Mikoš! Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 17. 5. 1976. Izvršni svet predlaga, da ga obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. O tem predlogu Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta glasujemo. Kdor je za predlog, naj prosim, glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta glede postopka soglasno sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pisмени poročili. Želita morda predstavnika Odbora in Komisije še ustno dopolniti poročili? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. V uvodu je tovariš Mikoš v imenu predlagatelja zavzel stališče k amandmaju, ki ga je predložila skupina delegatov iz občine Nova Gorica, in sicer k drugi alineji prvega člena predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu. Glede na to, da predlagatelj tega amandmaja ne sprejema, prosim tovariša Novaka, da pojasni stališče Odbora! (Novak iz klopi: Odbor ne sprejema.) Zakonodajno-pravna komisija amandmaja tudi ne sprejema. Vprašujem nosilca tovariša Nakrsta, ali še vztraja pri amandmaju! (Ne.)

V našem zboru torej amandmaji niso vloženi. Hvala lepa.

Kolikor bi bili v Zboru združenega dela ti amandmaji aktivirani in bi ta zbor zakon drugače sprejel, bomo dolžni obravnavati te amandmaje.

Prehajamo na glasovanje o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog zakona soglasno sprejel.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Borisa Mikoša, ki je predlog zakona ustno obrazložil že v prejšnji točki dnevnega reda. Sedaj je predstavnik predlagatelja tovariš dr. Miro Saje.

Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 17. 5. 1976. Izvršni svet predlaga, da obravnavamo zakon v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. O tem predlogu Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Predlagam, da o tem predlogu glasujemo. Kdor je za, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta glede postopka soglasno sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta pred-

ložila pismeni poročili, ki ste ju prejeli. Želijo morda predstavniki Odbora in Komisije besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog zakona soglasno sprejel.

Vračam se na 9. točko dnevnega reda, ki smo jo prej prekinili. to je na predlog zakona o varstvu pred hrupom v naravnem in bivalnem okolju.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da obrazloži situacijo glede predloženega amandmaja, ki ga naš zbor ni prejel. Prosim, tovarišica Bresjančeva!

Danica Bresjanac: Tovarišice in tovariši delegati! Opravičujem se, da je prišlo do te neljube pomote. Seja Izvršnega sveta je bila končana pozno sinoči in verjetno smo bili vsi tako utrujeni, da je prišlo do tega, da niste dobili besedila tega amandmaja. Amandma v resnici bistveno ne spreminja določila 21. člena. Če dovolite, bom prebrala ta amandma in vas opozorila, za kaj gre.

Tu gre predvsem za dve stvari, in sicer: na predlog Odbora vašega zbora je na Izvršnem svetu potekala razprava o 21. členu pri kateri je prišlo do spremembe. Po osnutku zakona je bil pooblaščen republiški sekretar za industrijo, da izda določene predpise. V razpravi na Izvršnem svetu je bilo povedano, da je to pristojnost prevzel republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo. V novem besedilu je to tudi dopolnjeno.

Druga zadeva je rok šestih mesecev za izdajo podzakonskih predpisov. Ta amandma je že sprejel Zbor združenega dela, namreč celoten predlog zakona s tem amandmajem.

Ce dovolite, bom sedaj prebrala 21. člen, in prosim, da z razumevanjem sprejmete pomoto, do katere je prišlo. 21. člen se glasi:

»Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo izda v soglasju z republiškim sekretarjem za industrijo in predsednikom Republiškega komiteja za varstvo okolja v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona predpise o omejitvi emisij hrupa v naseljih, rekreacijskih območjih in drugih območjih, ki bodo na podlagi 20. člena tega zakona posebej zavarovana.«

Še enkrat prosim za vaše razumevanje in za soglasje k predlogu zakona o varstvu pred hrupom. Obveščena sem, da so bili vsi ostali predlogi in pripombe obrazložene. Do sedaj je bila edino ta točka sporna. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Bresjančeva. Menim, da je zadeva sedaj jasna. Predlagam zboru, da ne vztrajamo, da mora predložiti Izvršni svet ta amandma v pismeni obliki, ker ne gre za komplicirano besedilo, marveč gre dejansko za uskladitev tega besedila s tem, kar je predlagal naš odbor. Če se zbor strinja in če ste spremljali izvajanje tovarišice, ki je prebrala novo besedilo 21. člena, predlagam, da o tem predlogu Izvršnega sveta glasujemo. Dajem na glasovanje amandma Izvršnega sveta k 21. členu zakona. Kdo je za? (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma Izvršnega sveta k 21. členu zakona soglasno sprejet.

Končno moramo glasovati še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona o varstvu pred hrupom v naravnem in bivalnem okolju, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona soglasno sprejet.

Prehajam na 16. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o uporabi devizne kvote od odkupljenih deviznih nakazil delavcev in izseljencev.

Predlog odloka je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Dragana Mozetiča, namestnika republiškega sekretarja za finance, ki ne želi dati ustne obrazložitve.

Predlog odloka ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 6. 5. 1976. Obravnavala sta ga Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli.

Na podlagi predloga odloka in pismenih poročil pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o uporabi devizne kvote od kupljenih deviznih nakazil delavcev in izseljencev. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog odloka soglasno sprejel.

Prehajam na 17. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o poročevju Socialistične republike Slovenije imetnikom obveznic, izdanih za financiranje 380 kV omrežja in modernizacijo magistralnih železniških prog v SR Sloveniji v znesku 13 milijonov ZDA dolarjev.

Predlog odloka je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Dragana Mozetiča. Želite uvodno besedo? (Ne.) Hvala!

Predlog odloka ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 18. 5. 1976. Obravnavala sta ga odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog odloka soglasno sprejel.

Prehajamo na 18. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o zavarovanju redkih in ogroženih rastlinskih vrst.

Predlog odloka je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil dr. Mira Sajeta, pomočnika republiškega sekretarja za urbanizem. Želite uvodno besedo? (Da.) Prosim!

Dr. Miro Saje: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Ne mislim dati obrazložitve predloga odloka, ker je dokaj utemeljen in ste ga že obravnavali v Skupščini. Dolžan pa sem pojasniti pripombo, ki sta jo dala Odbor za urbanizem in Zakonodajno-pravna komisija k 2. členu: »Predlagatelj naj bi do seje pristojnih odborov proučil možnost, da je v zvezi z drugim odstavkom tega člena, v skladu z ustreznimi določbami zakona o republiških upravnih organih, dana pristojnost Republiškemu komiteju za varstvo okolja in ne Republiškemu sekretariatu za urbanizem.« O tej pripombi se je Izvršni svet po-

svetoval z Republiškim komitejem za varstvo okolja in z Republiškim sekretariatom za urbanizem. Izvršni svet je sklenil, da predlaga zboroma, da sprejmeta odlok v besedilu, kot je predložen. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Predlog odloka ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 26. 4. 1976. Obravnavala sta ga Odbor za urbanizem, stanovaljsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili.

Želijo morda predstavniki Odbora in Komisije dati še ustno obrazložitev? (Ne želijo.)

Na podlagi predloga odloka in pismenih poročil pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! Kdo je za? (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog odloka soglasno sprejel.

Prehajamo na 20. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije je predložila v obravnavo in sprejem naslednje predloge odlokov: predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani, predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Novi Gorici in danes na klop še odlok o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Prehajamo na predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani.

S predlogom odloka se Izvršni svet strinja. O tem predlogu odloka pričnjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka.

S tem je bil Ivan Babič razrešen dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Prehajamo na predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Novi Gorici.

O tem predlogu odloka pričnjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Novi Gorici. S tem so bili za sodnike porotnike tega sodišča izvoljeni kandidati, navedeni v predlogu odloka.

Prehajamo na predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani.

O tem predlogu odloka pričnjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani. S tem sta bila za sodnika tega sodišča izvoljena Albina Palovšnik in Miha Štukelj.

Prehajamo na 21. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Po prvem odstavku 40. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ima delegat v zboru pravico postaviti Izvršnemu svetu ali republiškim funkcionarjem, ki vodijo delo republiških upravnih organov, vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ali na zadeve iz njihove pristojnosti.

Vprašanja lahko postavi delegat v zboru tudi predsedniku Skupščine SR Slovenije, predsedniku zbora ali tudi predsednikom delovnih teles, kot tudi skupščini samoupravne interesne skupnosti za območje republike, kadar ta enakopravno odloča s pristojnim zborom. K tej točki dnevnega reda smo vam poslali naslednja delegatska vprašanja, in sicer: Skupščine občine Kamnik, delegata Vlada Ūllna iz občine Murska Sobota in skupine delegatov iz občine Ljubljana-Šiška. Na vprašanje Skupščine občine Kamnik bo odgovoril Bruno Korelič, pomočnik predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze. Prosim!

Bruno Korelič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Posredujem odgovore na pismena vprašanja, ki jih je postavil tovariš Franc Svetelj, predsednik Skupščine občine Kamnik in delegat Zbora občin Skupščine Socialistične republike Slovenije. Vprašanja se glasijo:

1. Kako Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije ocenjuje predlog občinskih skupščin Domžale in Kamnik, da se razveljavi odlok Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije iz leta 1967 in da železniška proga Ljubljana—Kamnik znova dobi status javne proge?

2. Ali ima Izvršni svet za uresničljiv in pod kakšnimi pogoji predlog za ponovno uvedbo potniškega prometa na tej progi, s posebnim ozirom na prometno problematiko Ljubljane?

3. Ali je že v izdelavi oziroma kdaj bo izdelana študija o celoviti problematiki in razvoju prometnih tokov v Sloveniji, kakšne so poglavitve ugotovitve?

Na ta vprašanja posredujemo naslednje odgovore:

1. Na progi Ljubljana-Šiška—Kamnik, v dolžini 23 km, je bil ukinjen javni, potniški in blagovni promet zaradi nerentabilnosti dne 1. 2. 1968, na podlagi sklepa Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije št. 34-18/62 z dne 27. decembra 1967. leta. Na željo porabnikov te proge je bil uveden pogodbeni potniški in blagovni promet. Dne 30. 6. 1968 je bil na zahtevo skupščin občin Kamnik in Domžale ukinjen pogodbeni potniški promet zaradi slabe izkoriščenosti kapacitet, visokih obratovalnih stroškov in nizkih dohodkov. Leta 1970 so občinske skupščine Ljubljana-Bežigrad, Domžale in Kamnik sklenile z železnico v imenu uporabnikov s tega območja pogodbo za opravljanje blagovnega prometa na tej progi za nedoločen čas z enomesečnim odpovednim rokom. Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije meni, da se morajo o ponovni uvedbi javnega prometa na progi Ljubljana—Kamnik dogovoriti uporabniki železniških storitev in izvajalci teh storitev v okviru Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet.

Izvršni svet je zato predlagal Samoupravni interesni skupnosti, da o zahtevi skupščin občin Domžale in Kamnik razpravlja na svoji skupščini ter zavzame dokončno stališče.

2. Komite za promet in zveze je proučil zahtevo skupščin občin Domžale in Kamnik kot tudi ugotovitve iz analize Železniškega gospodarstva Ljubljana o možnosti uvedbe javnega prometa na progi Ljubljana—Kamnik. Iz predložene analize je moč ugotoviti, da bi bilo za usposobitev proge za uvedbo javnega prometa potrebno za približno 41 milijonov dinarjev novih naložb. Ugotovljeno je tudi, da bi z uvedbo javnega prometa nastali dodatni stroški obratovanja, ki jih v celoti ne bi bilo mogoče pokriti s cenami prevoznih storitev.

Iz navedenih razlogov menimo, da je predlog občinskih skupščin Domžale in Kamnik uresničljiv, kolikor se koristniki železniških storitev v Samoupravni interesni skupnosti za železniški in luški promet dogovorijo o zagotovitvi sredstev za usposobitev proge kot tudi za pokrivanje izgub, ki bi eventualno nastale.

3. V okviru projekta razvoja prometnih tokov v Sloveniji pripravlja Ekonomski center Maribor študijo »Transportni sistem Socialistične republike Slovenije«, ki bo odgovorila na vprašanja o celoviti problematiki in razvoju prometnih tokov v Sloveniji. Študija bo predvidoma končana do konca leta 1978. O osnovnih ugotovitvah še ne moremo govoriti, ker je ta študija šele v fazi priprave. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Korelič! Na vprašanje delegata Vlada Ulna iz občine Murska Sobota bo odgovoril tovariš Drago Petrovič, predsednik Republiškega komiteja za energetiko!

Drago Petrovič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Delegatsko vprašanje, ki ga je postavil tovariš Vlado Ūllen iz občine Murska Sobota, je zelo dolgo. Dovolite, da ga ponovim v krajši obliki: Kaj bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ukrenil, da se v Pomurju zgradi 110 kV daljnovod in se tako omogoči gospodarski razvoj Pomurja?

Posredujem naslednji odgovor:

Skupščina Interesne skupnosti elektrogospodarstva je na svojem prvem izrednem zasedanju dne 8. 10. 1975. leta sprejela letni načrt graditve prioriternih distribucijskih objektov za leto 1975, med katere so bili vključeni tudi 110 kV objekti za oskrbovanje Pomurja z električno energijo. Na podlagi tega sklepa je Podjetje za distribucijo poslalo Ljubljanski banki potrjeno investicijsko in tehnično dokumentacijo za navedene objekte. Direkcija naložb iz usmerjenih sredstev pri Ljubljanski banki, kjer so naložena energetska sredstva zaradi določb zakona o zagotavljanju plačil za investicije, ni sprejela kreditnega zahtevka investitorja za gradnjo teh objektov, ker predvidena finančna sredstva, predvsem pa letna dinamika dotoka sredstev ni pokrivala porabe sredstev za gradnjo novih energetskih objektov, zajetih v programu Interesne skupnosti elektrogospodarstva. Z namenom, da Interesna skupnost elektrogospodarstva zagotovi finančna sredstva za realizacijo programa, je Skupščina Interesne skupnosti elektrogospodarstva dne 11. maja 1976 sprejela samoupravni sporazum o združevanju sredstev za financiranje graditve energetskih objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976—1980, na podlagi katerega bodo — z upoštevanjem ostalih virov — zagotovljena sredstva za vse planirane objekte. Finančna sredstva, ki se zbirajo na podlagi

sedanjih zakonov, služijo namreč predvsem za kritje že odobrenih kreditov za objekte v gradnji. Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije bo na osnovi dinamike podpisovanja samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje graditve elektroenergetskih objektov in na podlagi drugih dejstev presodil, če bo potrebno predlagati Skupščini SR Slovenije za čas, dokler ne bo podpisan omenjeni samoupravni sporazum, sprejem zakona za financiranje razširjene reprodukcije in energetike v tem srednjeročnem obdobju. S tem bo omogočena realizacija sprejetega programa razvoja elektroenergetike v celoti in s tem tudi oskrba Pomurja prek predvidene mreže daljnovoda. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Petrovič! Na vprašanje skupine delegatov iz občine Ljubljana-Šiška bo odgovoril dr. Danijel Brezic, republiški podsekretar v Republiškem komiteju za zdravstveno in socialno varstvo.

Dr. Danijel Brezic: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Skupina delegatov iz občine Ljubljana-Šiška je postavila v zvezi s problematiko in odprtimi vprašanji pri delu invalidskih komisij naslednje delegatsko vprašanje:

1. Koliko časa traja poprečni čas do ocenitve v posameznih regionalnih zdravstvenih interesnih skupnosti?

2. Ali je mogoče postopek za ocenitev invalidske komisije I. stopnje v vseh zdravstvenih interesnih skupnostih omejiti na enako določeno dobo?

Na postavljeno delegatsko vprašanje odgovarjamo: Postopek za priznanje pravic iz invalidskega zavarovanja se začne na predlog zdravnika — ordinarija ali zdravniške komisije in tudi na zahtevo samega zavarovanca. Ob uvedbi invalidskega postopka je 40 do 50 % primerov, ko je zavarovanec začasno zadržan od dela zaradi bolezni ali poškodbe in je v bolniškem staležu. Odločitev o pravici zavarovanja — delovnega invalida je odvisna od mnenja invalidske komisije, ki mora v vsakem primeru dati svoje mnenje. Trajanje postopka za izdajo mnenja invalidske komisije je odvisno od tega, ali ima invalidska komisija na razpolago vso potrebno medicinsko dokumentacijo. Kolikor je na razpolago ustrezna in popolna medicinska dokumentacija, traja postopek en do dva meseca, preden poda invalidska komisija svoje mnenje. Veliko je primerov, ko predložena medicinska dokumentacija ni popolna. Ni na primer potrebnih izvidov zdravnikov-specialistov, popisa poteka bolezni iz bolnišnic in druge ustrezne dokumentacije. V določenih primerih je potrebna tudi ekspertiza kolegijskih klinik, kar traja več mesecev. Prav tako traja več mesecev, kadar je potrebna še poklicna rehabilitacija zavarovanca — delovnega invalida v Zavodu za rehabilitacijo invalidov v Ljubljani ali pa v drugem ustreznem zavodu. Vse to seveda podaljšuje čas trajanja postopka. Poleg tega zdravniki — ordinariji preuranjeno pošiljajo zavarovance k invalidski komisiji, preden je končano zdravljenje in preden so bili storjeni vsi ukrepi za povrnitev zdravja in delovne zmožnosti zavarovanca. Takih primerov je od vseh pregledanih zavarovancev pri invalidski komisiji okrog 8 %. Za invalidnost gre namreč, če nastane pri zavarovancu izguba ali zmanjšanje možnosti za njegovo dotedanje delo in je ni mogoče odpraviti z zdravljenjem oziroma medicinsko rehabilitacijo. Zavarovanec, ki je v staležu, ima pravico do nadomestila osebnega dohodka iz

zdravstvenega zavarovanja, dokler pristojni organ z odločbo ne ugotovi, da je nastala invalidnost. Navadno je že ob uvedbi invalidskega postopka 40 do 50 % od vseh pregledanih zavarovancev pri invalidski komisiji v staležu. To je približno 5000 oseb, če upoštevamo, da je bilo v letu 1975 10 800 novih zahtevkov za ugotovitev invalidnosti. V primerjavi s celotnim številom vseh delavcev, ki so med letom v staležu bolnih, to je 4,5 % v letu 1975 od vseh zaposlenih, pa je 5000 primerov ob uvedbi invalidskega postopka le neznatno število.

Zaradi ureditve medsebojnih razmerij bosta Zdravstvena skupnost Slovenije in Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Socialistični republiki Sloveniji v kratkem sklenili samoupravni sporazum o medsebojnem sodelovanju ter o dolžnostih in obveznostih v zvezi z ugotavljanjem invalidnosti zavarovancev.

V tem sporazumu se bo med drugim tudi določilo izplačevanje nadomestila osebnega dohodka po predpisih o zdravstvenem zavarovanju in pospešitev postopka o odločanju o pravicah delovnega invalida. Poleg tega bo sestavni del sporazuma tudi podroben opis medicinske dokumentacije, ki jo je potrebno predložiti invalidski komisiji.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa! Prehajam na drugi del te točke dnevnega reda. Ali želi kdo od delegatov postaviti delegatsko vprašanje? Prosim! Delegatsko vprašanje bo postavila tovarišica Tončka Žibert, delegatka Skupščine Obalne skupnosti Koper.

Tončka Žibert: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Skupina delegatov Skupščine Obalne skupnosti Koper za delegiranje delegatov v Zbor občin Skupščine SR Slovenije me je zadolžila postaviti naslednji dve delegatski vprašanji:

1. Ob koncu lanskega leta je Zvezna direkcija za prehrano na podlagi sklepa zveznega izvršnega sveta odstopila od nadaljnjega uvoza morske soli. S tem sklepom so se sprostile tudi zadnje rezerve morske soli v državi. Rezervo morske soli lastne proizvodnje ali iz uvoza smo imeli vsa povojna leta tudi v naši republiki. Z njo se je vsako leto v večji ali manjši meri, odvisno od proizvodnje morske soli v SFRJ, zagotavljalo normalno oskrbovanje potrošnikov. V nasprotnem primeru bi le-ti večkrat ostali brez morske soli. Da bi se tudi v bodoče uspešno reševala ta problematika, vprašujem, ali je možno, da se v naši republiki predvidi rezerva morske soli kot republiška tržna rezerva!

2. Zakaj še ni predpisov, ki bi urejali uvoz morskih rib za široko potrošnjo s konvertibilnega področja v letu 1976 in kdaj bo to urejeno?

Obrazložitev vprašanja: Uvoz morskih rib za široko potrošnjo je potreben kot dopolnitev asortimenta rib ne le za osebno potrošnjo in gostinstvo nasploh, temveč tudi za turistično gospodarstvo. Do leta 1975 je bil uvoz morskih rib za široko potrošnjo na listi prostega uvoza. Leta 1975 so bili izdani predpisi, ki so urejevali uvoz rib za široko potrošnjo tako, da je bilo potrebno kriti uvoz za široko potrošnjo z enakovrednim izvozom na isto tržišče. Poleg tega je bilo potrebno še soglasje Sekretariata za zunanjo trgovino. Ti predpisi so veljali do konca leta 1975. V letu 1976 ustreznih predpisov še ni.

Smo na začetku turistične sezone. Uvoz rib s klirinškega področja ne daje asortimenta po želji potrošnikov in turistov. Če vprašanje uvoza rib za široko potrošnjo s konvertibilnega področja ne bo pravočasno rešeno, lahko pričaku-

jemo — zaradi pomanjkanja rib na našem tržišču, negativne posledice za turistično gospodarstvo in gostinstvo.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Žibertova! Tovariš Cipot, prosim!

Ludvik Cipot: Tovarišice in tovariši delegati! Odgovor, ki smo ga dobili na vprašanje delegata od tovariša Draga Petroviča, bi prosil, da dobimo v pisni obliki. Ker mu nisem mogel popolnoma slediti, izjavljam, da nas odgovor ne zadovoljuje.

Zadeva se namreč vleče že skoraj leto dni.. Pomurje ima še vedno prepoved priključkov na električno omrežje, kar pomeni, da je praktično ves razvoj, če do izgradnje tega novega 110-kilovoltnega daljnovoda ne pride, zavrt.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Cipot! Tovariš Petrovič, želiš morda že kar sedaj dopolniti odgovor?

Drago Petrovič: Tovarišu delegatu bi odgovoril glede problematike Pomurja in gradnje distribucijskega omrežja 110 kV daljnovoda naslednje: Res je, da je bil načrt graditve tega daljnovoda sprejet v oktobru lanskega leta, ko so bili sprejeti že vsi zakonski predpisi o združevanju sredstev. Na podlagi združevanja sredstev smo zadovoljevali tiste programe, ki so bili sprejeti v juliju oziroma v marcu leta 1975. Moram reči, da je bil to dodatni program, za katerega banka iz razlogov, ki sem jih že navedel, to je zaradi vprašanja dotoka sredstev, ni pokrivala porabe sredstev.

Ponovno poudarjam, da je bil to dodatni program, ne samo za objekte v Pomurju, marveč še za vrsto drugih objektov. Prišlo je do razkoraka med dotokom in porabo sredstev, kar je predvsem vzrok, da se realizacija predloženega programa, ki je bil sprejet na izrednem zasedanju, predvsem načrt graditve prioritetnih distribucijskih objektov, reši takoj, ko bodo na razpolago nova dodatna sredstva. Nova dodatna sredstva predlaga s samoupravnim sporazumom Interesna skupnost elektrogospodarstva.

Skupščina je novi predlog sporazuma sprejela na svoji seji 11. maja 1976 in računa, da bo ta sporazum v določenem času tudi podpisan. Izvršni svet je zadolžen po 89. členu ustave, da v primeru, če bi prišlo v času podpisovanja sporazuma do zastojev, odloči, kako bo v tem obdobju, ko prenehajo veljati sedanji zakoni, in da zagotovi, dokler ne bo veljal samoupravni sporazum, potrebna sredstva z ustreznimi dopolnitvami oziroma z novimi zakonskimi predpisi.

Nesporno je, da so v novem programu, ki je bil sprejet v predlogu samoupravnega sporazuma, vključeni ti prioritetni distribucijski objekti in bodo takoj financirani, ko bodo na razpolago prva razpoložljiva sredstva. To je vse, kar lahko trenutno odgovorim. Tovariš delegat pa bo prejel pisni odgovor.

Predsednica Mara Žlebnik: Prosim, da pisni odgovor dobijo vsi delegati skupine. Tovariš Cipot, ste z dopolnilno obrazložitvijo zadovoljni? (Da.) Kdo še želi postaviti delegatsko vprašanje? Tovariš Nakrst, delegat iz Nove Gorice.

M i r o s l a v N a k r s t : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

V Socialistični republiki Sloveniji imamo zakon o stanovanjskih zadrugah, ki je bil sprejet konec leta 1974. Vendar stanovanjske zadruge, ki se ustanavljajo na podlagi tega zakona, ne delujejo, ker še niso sprejeti ustrezni zakoni v zvezi z gospodarjenjem in razpolaganjem s stavbnimi zemljišči v družbeni lastnini. Po veljavnem zakonu o urejanju in oddajanju stavbnih zemljišč in po občinskih odlokih, ki temeljijo na tem zakonu, stanovanjske zadruge kot družbeni pravni subjekti ne morejo pridobivati stavbnih zemljišč. Taka je tudi razlaga Sekretariata za zakonodajo Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije.

V občini Nova Gorica smo že lani začeli ustanavljati stanovanjske zadruge, ker že nekaj let nimamo na razpolago komunalno urejenih stavbnih zemljišč za individualno stanovanjsko gradnjo. Doslej je ustanovljenih že 7 stanovanjskih zadrug za zazidalne komplekse, za katere je že sprejeta urbanistična dokumentacija s približno 600 stavbnimi parcelami. Vendar te stanovanjske zadruge ne poslujejo, ker ne morejo pridobiti teh kompleksov, da bi jih lahko začele komunalno opremljati. Člani so del sredstev že vplačali in so sredstva še pripravljani vplačati, poleg tega imajo že odobrene stanovanjske kredite in privarčevana sredstva, ki pa jih ne morejo uporabiti. Problem se je v nekaterih primerih še bolj zaostрил zaradi posledic nedavnega potresa, ker so nekateri zadružniki postavljeni pred dejstvo, ali sanirati stanovanjske hiše ali nameniti stanovanjska sredstva za pričakovano novo gradnjo.

Tudi nedavno končano mariborsko posvetovanje o angažiranju osebnih sredstev pri gradnji in uporabi stanovanj šteje stanovanjsko združništvo za eno od politično sprejemljivih oblik za angažiranje osebnih sredstev v stanovanjski gradnji v srednjeročnem obdobju 1976—1980. Glede na obrazloženo postavljamo Izvršnemu svetu Skupščine Socialistične republike Slovenije naslednje vprašanje:

Kakšno je stališče Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, kakšne predloge in ukrepe namerava sprejeti ter do kdaj, da bi v Socialistični republiki Sloveniji začeli uresničevati sklepe X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije in VIII. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, ki se nanašajo na angažiranje osebnih sredstev delovnih ljudi v stanovanjski gradnji, na stanovanjsko združništvo in tudi na veljavni zakon o stanovanjskih zadrugah?

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Želi še kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Nihče.)

Tovarišice in tovariši delegati! Obveščam vas, da smo pri vseh točkah dnevnega reda, kjer smo sprejemali končne odločitve, uskladeni z Zborom združenega dela, razen pri zakonu o dedovanju, kjer trenutno še nismo uskladeni. Naš zbor je namreč na predlog Odbora sprejel nekatere redakcijske amandmaje, ki pa v Zboru združenega dela niso bili predloženi. Tako Zbor združenega dela v tem trenutku te uskladitve še ni opravil. Menim pa, da tudi to ne bo dolgo trajalo. Formalno zaključujem sejo zbora in se vsem delegatom zahvaljujem za udeležbo in sodelovanje v razpravi!

(Seja Zbora občin je bila končana ob 15.45.)

31. seja

(23. junija 1976)

Predsedovala: Mara Žlebnik,
predsednica Zbora občin

Začetek seje ob 9.05.

Predsednica Mara Žlebnik : Spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 31. sejo Zbora občin Skupščine Socialistične republike Slovenije, ki sem jo sklicala na podlagi prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Z dopisom z dne 10. 6. 1976 sem vas obvestila, da bom dnevni red današnje seje razširila še z naslednjimi točkami: s predlogom zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev uporabnikov družbenih sredstev za financiranje energetskih objektov, s predlogom zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev odjemalcev električne energije na visoki napetosti za financiranje energetskih objektov, s predlogom zakona o spremembi zakona o obveznem združevanju sredstev temeljnih organizacij združenega dela za pokritje manjkajočih sredstev pri gradnji energetskih objektov; s predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku odjemalcev električne energije na nizki napetosti za financiranje energetskih objektov, s predlogom zakona o dopolnitvah zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976 in s predlogom zakona o spremembi zakona o usmeritvi sredstev SR Slovenije za investicije v gospodarstvu v letih 1971 do 1976.

Tako predlagam za današnjo sejo zbora naslednji dnevni red:

1. izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije;
2. odobritev zapisnika 30. seje zbora;
3. osnutek družbenega plana SFR Jugoslavije za obdobje 1976 do 1980;
4. problematika varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov, pri čemer predlagam, da se prvotno predvideni vrstni red teh dveh točk zamenja;

5. predlog za izdajo zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka, z osnutkom zakona;
6. predlog za izdajo zakona o sladkovodnem ribištvu, z osnutkom zakona;
7. predlog za izdajo zakona o morskem ribištvu, z osnutkom zakona;
8. predlog za izdajo zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo, z osnutkom zakona;
9. predlog za izdajo zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975, z osnutkom zakona;
10. predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev uporabnikov družbenih sredstev za financiranje energetskega objektov;
11. predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev odjemalcev električne energije na visoki napetosti za financiranje energetskega objektov;
12. predlog zakona o spremembi zakona o obveznem združevanju sredstev temeljnih organizacij združenega dela za pokritje manjkajočih sredstev pri gradnji energetskega objektov;
13. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku odjemalcev električne energije na nizki napetosti za financiranje energetskega objektov;
14. predlog zakona o dopolnitvah zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976;
15. predlog zakona o spremembi zakona o usmeritvi sredstev SR Slovenije za investicije v gospodarstvu v letih 1971—1976;
16. odločba Ustavnega sodišča SR Slovenije, s katero je to sodišče ugotovilo, da določbe 116. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list SRS, št. 54/72, 26/73 in 34/74) niso v skladu z ustavo SR Slovenije;
17. volitve in imenovanja;
18. predlogi in vprašanja delegatov.

Ima kdo k predlaganemu dnevnemu redu kakšno pripombo? (Ni pripomb.) Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red za današnjo sejo zbora soglasno določen tak, kot sem ga predlagala. Ta dnevni red smo vam predložili na klop.

Na današnjo sejo so bili poleg Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije povabljeni še: Centralni komite Zveze komunistov Slovenije, Republiška konferenca Socialistične Zveze delovnih ljudi Slovenije, Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, Skupnost slovenskih občin, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, Republiški odbor Zveze združenj borcev NOV Slovenije, Samoupravna interesna skupnost elektrogospodarstva in Samoupravna interesna skupnost za železniški in luški promet.

Preden preidemo na obravnavo posameznih točk dnevnega reda, vas obveščam, da bomo na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela in Družbenopolitičnim zborom na predlog Izvršnega sveta poslušali uvodno obrazložitev Marjana Lenarčiča, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov, k 4. točki dnevnega reda, in sicer k problematiki varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov ter poročilo naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ o usklajevanju osnutka besedila družbenega plana SFRJ za obdobje 1976

do 1980, ki ga bo podal inž. Marko Bulc, vodja naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, k sedanji 3. točki dnevnega reda, to je k osnutku družbenega plana SFR Jugoslavije za obdobje 1976—1980.

Skupno zasedanje bo po dogovoru med predsedniki zborov vodil Stane Markič, predsednik Družbenopolitičnega zbora.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije.

Izvoliti moramo predsednika in dva člana Komisije. Če dovolite, bom kar sama predlagala v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja po abecednem redu občin naslednje delegate: Janeza Zibelnika, delegata občine Domžale za predsednika, Štefana Prša, delegata iz Dravograda in Staneta Červiča, delegata iz Gornje Radgone za člana.

Želi mogoče kdo o tem predlogu razpravljati? (Ne.) Prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Na podlagi glasovanja ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 31. sejo Zbora občin izvoljeni: Janez Zibelnik za predsednika in Štefan Prša in Stane Červič za člana. Komisijo prosim, da se takoj sestane v sobi 84, to je v pritličju levo od vhoda in ugotovi navzočnost delegatov na seji ter verificira pooblastila. Ostale delegate prosim, da ostanejo na svojih mestih, ker bo Komisija takoj opravila delo.

Tovarišice in tovariši delegati! Če želi na današnji seji zbora kdo izmed delegatov razpravljati v madžarščini ali italijanščini, naj prosim to sedaj sporoči tovarišu sekretarju zbora, da bi lahko zagotovili tolmača.

Je Komisija končala z delom? Nadaljujemo sejo. Prosim predsednika Komisije tovariša Zibelnika, da poroča zboru!

Janez Zibelnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja je pregledala pooblastila in daje naslednje poročilo o pregledu pooblastil za 31. sejo Zbora občin, ki je bila sklicana za 23. 6. 1976 ob 9. uri v mali sejni dvorani poslopja Skupščine SR Slovenije.

Zbor občin Skupščine SR Slovenije ima 62 delegatskih mest. Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora občin je iz predloženih pooblastil in seznama delegatov ugotovila, da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin SR Slovenije, razen delegatov občin Črnomelj in Ljubljana-Moste-Polje. Navzoča sta tudi delegata mesta Ljubljana in Obalne skupnosti občin.

Pri pregledu dokumentacije je Komisija ugotovila, da so vsa pooblastila, ki so jih delegati predložili, neoporečna, zato predlaga, da zbor poroči sprejme in s tem verificira pooblastila delegatov za današnjo 31. sejo.

Komisija tudi ugotavlja, da je zbor sklepčen in da lahko veljavno razpravlja in sklepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Zibelnik!

Prehajam na razpravo o poročilu, ki ste ga pravkar slišali. Želi kdo besedo? (Nihče.) Prehajam na glasovanje o poročilu. O poročilu bomo glasovali v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno. Kdor je za to, da se sprejme poročilo, naj

prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z glasovanjem soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 31. sejo Zbora občin.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 30. seje zbora.

Osnutek zapisnika ste prejeli z dopisom z dne 10. 6. 1976. Ima mogoče kdo k zapisniku 30. seje zbora kakšno pripombo ali popravek? (Ne.)

Dajem odobritev zapisnika na glasovanje. Kdor je za to, da se odobri zapisnik 30. seje Zbora občin, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno odobril zapisnik 30. seje zbora.

Sedaj prosim delegate, da gredo v veliko dvorano v prvem nadstropju, kjer bomo na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela in Družbenopolitičnim zborom poslušali obrazložitvi k 3. in 4. točki dnevnega reda. Po skupnem zasedanju bomo takoj nadaljevali sejo našega zbora v tej dvorani.

(Seja je bila prekinjena ob 9.20 in se je nadaljevala ob 11. uri.)

Predsednica Mara Žlebnik: Nadaljujemo sejo. Obveščam vas, da sta medtem prišla tudi delegat občine Ljubljana-Moste-Polje tovariš Franc Hrovat in delegat občine Črnomelj tovariš Janez Brodarič. Komisija je pregledala pooblastili in ju verificirala. Tako so sedaj navzoči delegati vseh občin.

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na osnutek družbenega plana SFR Jugoslavije za obdobje od leta 1976 do leta 1980.

Osnutek družbenega plana SFR Jugoslavije za obdobje od leta 1976 do leta 1980 je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavnik naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je tovariš Duško Čehovin. Predstavnik Izvršnega sveta pa je tovariš Jože Zakonjšek.

Poročilo o usklajevanju osnutka družbenega plana smo poslušali na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela in Družbenopolitičnim zborom.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli osnutek družbenega plana SFR Jugoslavije za obdobje od leta 1976 do leta 1980, informacijo o zaključnem usklajevanju srednjeročnega plana razvoja Jugoslavije za to obdobje in poročila odborov Skupščine SR Slovenije k I., II. in III. delu osnutka družbenega plana. Gradivo ste prejeli z dopisom z dne 14. 6. 1976. Danes na klop pa ste prejeli dopolnitev integralnega besedila osnutka družbenega plana in predlog Izvršnega sveta k osnutku družbenega plana.

Gradivo sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili.

Je predstavnik Izvršnega sveta tukaj? Tovariš Zakonjšek še ni prišel. Predstavnik delegacije je tovariš Duško Čehovin. Počakali bomo predstavnika Izvršnega sveta, ker menim, da je potrebno, da Izvršni svet svoj predlog, ki ste ga dobili danes na klop, še ustno obrazloži.

Želita mogoče poročevalca Odbora in Komisije svoji poročili še ustno obrazložiti? Tovariš Avgust Jeriha, prosim!

Avgust Jeriha: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Odbori so osnutek plana skupaj z delegacijo Skupščine SR Slovenije obravnavali izredno intenzivno, in sicer vsak del plana posebej, nazadnje pa še integralno besedilo. Odbori so ugotovili, da je naša delegacija v delovnih telesih Zbora republik in pokrajin zelo uspešna in da je uveljavila večino stališč Skupščine SR Slovenije oziroma Izvršnega sveta in naših odborov.

K zadnjemu integralnemu besedilu osnutka družbenega plana, ki ste ga prejeli, so bile še določene pripombe, ki so razvidne iz skupnega poročila odborov z dne 16. 6. 1976. Predlog stališč, ki jih odbori predlagajo pristojnim zborom, bi ob tej priložnosti nekoliko dopolnili oziroma spremenili.

V imenu Odbora predlagam, da se 2. točka stališč črta, saj so zadeve glede manj razvitih že v celoti dogovorjene med republikami in pokrajinama.

V 4. točki naj ostane besedilo, kot je napisano: »V točki 10.2, v kateri se opredeljuje politika zagotavljanja deviznih sredstev za potrebe sklada za pospeševanje manj razvitih republik in SAP Kosovo, je potrebno preoblikovati besedilo tako, da bo razvidno, da se sredstva lahko zagotovijo v skladu z zakonskimi predpisi oziroma v skladu s sistemom ekonomskih odnosov s tujino.« Tu naj se stavek konča, preostalo besedilo »in ne na podlagi odločitev Zveznega izvršnega sveta« pa črta.

Hkrati lahko izjavim, da se Odbor strinja s predlogom Izvršnega sveta glede uresničevanja projekta o prosti jugoslovansko-italijanski industrijski coni, predvideni v sporazumih z Italijo, saj je bila ta problematika na zadnjih sejah Odbora.

Še enkrat bi podčrtal, da je sprejemanje samoupravnega plana velika in nova stvar. Nedvomno smo se pri tem veliko naučili in smo bili v fazi usklajevanja, predvsem naša delegacija, dovolj ustvarjalni. V bodoče pa bomo morali biti še bolj, in sicer že na samem začetku oblikovanja teh tako pomembnih aktov.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Jeriha! Želi mogoče besedo predstavnica Zakonodajno-pravne komisije tovarišica Popovičeva? (Ne.)

Ravnokar je prispel predstavnik Izvršnega sveta. Predlagam, da v imenu Izvršnega sveta obrazloži predlog, ki ste ga dobili danes na klopi!

Jože Zakonjšek: Izvršni svet je danes poslal predlog za dopolnitev stališč k osnutku družbenega plana SFR Jugoslavije za obdobje 1976—1980, in sicer besedilo, ki se nanaša na organiziranje oziroma gradnjo proste jugoslovansko-italijanske industrijske cone.

V dosedanjih razpravah glede organiziranja in gradnje cone smo menili, da je to projekt, ki predstavlja skupni interes vseh republik in pokrajin, in ne le interes ene republike. Menim, da je ta skupni interes v bistvu izražen v duhu sporazuma med Italijo in Jugoslavijo, zato bi bilo potrebno, da se ta skupni interes pokaže na ustrezen način tudi v družbenem planu Jugoslavije, in sicer z besedilom, ki ga predlagamo.

Izvršni svet je poslal ta predlog neposredno Zveznemu izvršnemu svetu s pripombo oziroma s sugestijo, da ga Zvezni izvršni svet predloži Skupščini kot svoj amandma. Menimo, da bo Zvezni izvršni svet to naredil, kolikor

pa tega ne bi, naj bi predlog na ustrezen način uveljavljala delegacija Skupščine SR Slovenije v razpravi o predlogu družbenega plana Jugoslavije. Ne glede na to pa seveda obstaja obveznost Zveznega izvršnega sveta, da po ratifikaciji sporazuma z zakonom uredi razmerja, ki se bodo uveljavljala pri uresničevanju projekta proste jugoslovansko-italijanske industrijske cone.

Prosil bi, da v besedilu, ki je bilo danes predloženo, napravimo majhno spremembo, in sicer, da v drugi vrsti črtamo besedilo: »z deželami EGS in deželami v razvoju ter neuvrščenimi deželami«. Tako se začetek tega stavka glasi: »Pomembno obliko pospeševanja gospodarskega sodelovanja s tujino in za izboljšanje plačilne bilance.« Naprej pa ostane besedilo nespremenjeno. Predlog za črtanje vmesnega stavka je utemeljen s tem, da ne gre samo za krepitev sodelovanja z deželami EGS in deželami v razvoju — čeprav je verjetno na tem poudarek, kar je stvar konkretne politike gradnje in delovanja te cone — temveč za pospeševanje gospodarskega sodelovanja s tujino nasploh, kot končni učinek pa tudi za izboljšanje razmerij v plačilni bilanci republike in federacije. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Zakonjšek! Prosila bi še tovariša Dušana Čehovina, predstavnika naše delegacije, da k temu predlogu poda mnenje delegacije!

Duško Čehovin: Tovarišice in tovariši delegati! Vsa vprašanja glede nadaljnega usklajevanja srednjeročnega plana Jugoslavije so bila med usklajevanji že navzoča in so že znana vsem delegacijam republik in pokrajin. Vztrajali bomo, da se v procesu usklajevanja sprejmejo tudi ta stališča Skupščine SR Slovenije. Vprašanja proste cone delegacija doslej ni postavila, ker ni imela ustreznih predlogov in zadolžitve. Treba je računati, da bodo zoper ta predlog ugovarjale druge delegacije, predvsem iz dveh razlogov: prvič, ker še niso popolnoma jasno opredeljeni interesi posameznih organizacij združenega dela, republik in pokrajin, in drugič, ker je to mednarodna obveznost in teh ni malo, ki jih ima Jugoslavija, pa nobena ni v planu konkretno specificirana.

Če bo predlog sprejel Zvezni izvršni svet kot svoj predlog kot uresničevalec mednarodnih obveznosti, obstajajo možnosti, da bodo tudi druge delegacije sprejele ta predlog. Sicer pa že sedaj menimo, da bo potrebno začeti zakonsko iniciativo, da se s posebnim zakonom uredijo vse obveznosti Jugoslavije, ki izhajajo iz sporazuma, ki je podpisan med Italijo in Jugoslavijo. Tako bo z zakonsko ureditvijo ob ratifikaciji ali po ratifikaciji problem proste cone v celoti rešen. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Čehovin! Besedo ima tovariš Jelko Štojs, delegat Skupščine občine Sevnica!

Jelko Štojs: V imenu skupine delegatov za delegiranje delegatov v Zbor občin občine Sevnica dajem naslednjo pripombo:

V osnutku družbenega plana Jugoslavije za dobo od leta 1976 do leta 1980, I. del, je na 17. strani pod številko 3.8.10 opredeljen srednjeročni razvoj tekstilne industrije ter industrije usnja in obutve. V tej točki se določa, da bodo imeli največjo poizvodno rast končni izdelki, zlasti konfekcija, trikotaža in podobni.

Ni nam namreč jasna formulacija največja proizvodna rast. V okviru grupacije konfekcionarjev Jugoslavije je bilo dogovorjeno, da zaradi predimenzio-

niranih zmogljivosti konfekcije v Jugoslaviji ne smemo ustvarjati novih, saj je prav konfekcijska industrija, zaradi nenehnih gibanj na zunanjih trgih, vedno pod pritiskom, ali bo lahko prodala svoje proizvode ali ne.

Velik del zmogljivosti je tudi v predelovalnih poslih. Kot je razvidno iz tekočih podatkov, je ta industrija v težki siutaciji tudi zaradi velikih zalog.

Zaradi tega predlagamo, da bi bila v navedeni točki opredeljena proizvodna rast, ne z novimi zmogljivostmi, temveč s spremljanjem nove tehnologije, ki bi zagotovila konfekcijski in ostali industriji mesto v samem vrhu svetovne proizvodnje. Prav tako bi bilo potrebno dati poudarek še večjemu izkoriščanju notranjih rezerv in ustreznemu prestrukturiranju proizvodnje v okviru tekstilne industrije ter industrije usnja in obutve.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Štojs! Naprej, prosim! Kdo še želi razpravljati? Tovariš Zakonjšek, ali bi bil, glede na razpravo tovariša Štojsa, potreben kakšen odgovor?

Jože Zakonjšek: Menim, da so izvajanja, na katera se je osredotočil tovariš Štojs, na mestu, kadar gre za opredeljevanje politike razvoja določene dejavnosti, za usklajevanje notranje strukture te dejavnosti, kapacitet, zmogljivosti, za usmeritev v modernizacijo in tako dalje. Pri tem se seveda postavlja vprašanje, ali mora biti to zapisano tudi v zveznem planu.

Družbeni plan Jugoslavije, kot dogovor republik in pokrajin, opredeljuje tako imenovane skupne interese in cilje razvojne politike predvsem na strateških razvojnih točkah in ne gre, kot ste lahko sami opazili, v podrobnosti posameznih grupacij in dejavnosti.

Nekaj podobnega velja tudi za plan republike, ki je sicer bližji in bi zato moral biti bližji tudi neposrednim interesom in problemom, ki se v republiki pojavljajo pri razvoju proizvodnje, pa vendarle ne tako konkreten, da bi direktno usmerjal in dajal naloge za razvoj, kolikor seveda to ni na nek način dogovorjeno v temeljih za družbeni plan.

Zato menim, da ne bi kazalo v sedanjí fazi sprejemanja plana postavljati to vprašanje, vsaj ne kot pogoj za sprejemanje plana. Menim pa po drugi strani, da je v kontekstu politike, ki je vgrajena v družbeni plan, dano ustrezno mesto prizadevanjem vsake proizvodnje, ki zagotavlja bodisi večji izvoz bodisi na racionalnih osnovah substituirati uvoz ali pa je dolgoročno usmerjena na zagotavljanje osnovnih potreb domačega trga.

Vsako podrobnejše opredeljevanje posameznih nalog bi privedlo do vprašanja, zakaj ni opredeljena še neka druga proizvodnja, saj so ti problemi verjetno podobni na vseh področjih. Zato je za zvezni plan kot dogovor republik in pokrajin zadosti, da postavimo temeljne kriterije za politiko in usmeritve, ki se uresničuje s konkretnimi ukrepi ekonomske politike.

Če dovolite še odgovor na vprašanje tako imenovanih dvojnih kapacitet. Menim, da ni slučaj, da zadnje čase prav iz Slovenije prihajajo mnogi ugovori glede dvojnih zmogljivosti na drugih področjih, da so te kapacitete že pri nas zadostne in da zadovoljujejo potrebe domačega trga, delno pa tudi izvoza. V zvezi s tem menim, da se bo potrebno resno sprijazniti z dejstvom, da bodo druge republike oblikovale svojo proizvodno strukturo v skladu s svojo politiko, s potrebami svojega razvoja in problemi, ki jih imajo na področju zaposlovanja. Gradile bodo kapacitete, ki bodo dejansko pomenile podvojitev kapacitet, pri čemer bo morala tista proizvodnja, ki pri nas že obstaja, iskati

poti naprej in na višji ravni. Zato se ne kaže zaustavljati pri doseženi tehnologiji in prek ukrepov države ali kakorkoli drugače iskati zaščito. Kolikor je to povezano s postavljenim vprašanjem, menim, da je treba s tega stališča gledati na pripombe, ki jih dajejo nekatere panoge in skupacije proizvodnje v Sloveniji. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Naprej, prosim! Želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Stojan Makovec, član delegacije v Zboru republik in pokrajin!

Stojan Makovec: Tovarišice in tovariši delegati! Ko smo obravnavali srednjeročni plan razvoja Jugoslavije za obdobje 1976—1980, smo menili, da je strateškega pomena pri nas agroindustrijski kompleks, zlasti proizvodnja hrane. Plan daje tej proizvodnji potreben poudarek, in sicer ne samo s stališča domače potrošnje, temveč tudi s stališča izvoza, saj imamo dovolj naravnih pogojev in tudi delovnega potenciala, kmalu pa bomo lahko imeli doma tudi dovolj mehanizacije. Poudariti želim, da je plan na tem področju zavzel pravilno stališče, njegova uresničitev pa je seveda odvisna od prizadevanja nas vseh.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Makovec! Želi še kdo razpravljati, prosim? Tovariš Štojs, vas bi morala vprašati, ali glede na pojasnilo tovariša Zakonjška vztrajate, da je treba vašo pripombo posredovati Zvezni skupščini. Ne vztrajate? (Ne.)

Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin se strinja z delom delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ v dosedanjem usklajevalnem postopku.

2. Zbor občin sprejema integralno besedilo osnutka družbenega plana Jugoslavije za dobo od leta 1976 do leta 1980.

3. Pri oblikovanju predloga družbenega plana naj predlagatelj upošteva stališča Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj in predlog Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

4. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu družbenega plana Jugoslavije za dobo od leta 1976 do leta 1980.

Poleg tega predlagam, da zbor sprejme še naslednji sklep:

1. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj si v skladu s stališči, ki jih je sprejel Zbor občin v času razprav o družbenem planu, čimbolj prizadeva za sklenitev vseh predvidenih dogovorov republik in pokrajin, ki so vezani na sprejem družbenega plana Jugoslavije za dobo 1976—1980.

2. V zvezi s sklepanjem družbenih dogovorov za uresničevanje družbenega plana Jugoslavije naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije in drugimi dejavniki stori vse potrebno za sprejem družbenih dogovorov do konca leta 1976, vključno s kontinuiteto razvoja do leta 1985.

Želi kdo o tem sklepu razpravljati? Če nihče, prehajam na glasovanje. Kdor je za predloženi sklep, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlagani sklep soglasno sprejel.

Prehajam na 4. točko dnevnega reda, to je na problematiko varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov.

Analizo o varstvu borcev NOV ter drugih borcev, vojaških invalidov in o drugih zadevah iz pristojnosti Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov je skupaj s stališči o problemih socialne varnosti borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov predložil Skupščini v obravnavo njen izvršni svet in za svoja predstavnika določil Marjana Lenarčiča, predsednika Republiškega komiteja, in Justa Miklavca, namestnika predsednika Republiškega komiteja.

Uvodno obrazložitev k tej točki dnevnega reda smo poslušali na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela in Družbenopolitičnim zborom.

K tej točki je bil povabljen Republiški odbor Zveze združenj borcev NOV Slovenije. Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli poleg analize in stališč Izvršnega sveta tudi stališča Predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije. Vsa gradiva so bila objavljena v Poročevalcu št. 12.

Gradivo sta obravnavala Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Komisija za vprašanja borcev NOV, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Z dopisom z dne 11. 6. 1976 ste prejeli tudi predlog stališč, ki ga je pripravila Komisija za vprašanja borcev NOV in ga predložila zborom v obravnavo in sprejem.

Predstavniki Komisije je tovarišica Marija Aljančič, navzoča pa sta tudi člana Komisije dr. Erna Primožič in Franc Jere, ki bosta spremljala razpravo. Po razpravi bo seja Komisije, na kateri bodo morda dopolnili predlog stališč in ga predložili zborom v sprejem.

Želita poročevalca Odbora in Komisije poročili oziroma predlog stališč še ustno obrazložiti? Prosim! Tovarišica Aljančičeva!

Marija Aljančič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije je že v pismenem poročilu k analizi sporočila vsem delegatom Skupščine SR Slovenije svoja mnenja in predloge o problematiki varstva borcev NOV in drugih borcev, vojaških invalidov ter družin padlih borcev. Poleg tega je predložila Skupščini SR Slovenije v sprejem tudi predlog stališč o izvajanju in nadaljnjem urejanju sistema socialne varnosti borcev. Predlog stališč je Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije uskladila v odborih za družbenopolitični sistem vseh zborov Skupščine SR Slovenije in na skupnih razgovorih s predstavniki Izvršnega komiteja Predsedstva CK ZKS, Izvršnega odbora Republiške konference SZDL Slovenije in Republiškega odbora Zveze borcev NOV Slovenije, ki so v teh organih neposredno zadolženi za borčevsko problematiko, kot tudi s predstavniki Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških vojnih invalidov ter predstavniki Izvršnega odbora Skupnosti socialnega varstva Slovenije. Čeprav iz poročila Komisije in predloga stališč izhaja jasna usmeritev za nadaljnje dopolnjevanje sistema socialne varnosti borcev NOV in drugih borcev in vojaških vojnih invalidov, ima Komisija za potrebno, da da za popolnejše razumevanje obravnavane problematike še nekaj dodatnih mnenj in stališč.

Med borci, katerih problematiko spremlja naša komisija, je večina udeležencev NOV ter vojnih revolucionarnih gibanj, to je tistih naših občanov, na ramenih katerih sta ležali vsa teža in odgovornost za boj naših narodov proti fašizmu ter za zmago naše narodnoosvobodilne revolucije. Komisija je že na

prvi seji 28. septembra 1974 ugotovila, da je za nadaljnje sistematično urejanje borčevske problematike potrebno izdelati kompleksen pregled stanja borčevsko-invalidskega varstva, da bi bilo na tej podlagi mogoče dolgoročno dograjevati sistem socialne varnosti borcev NOV in drugih borcev in vojaških vojnih invalidov. O pravilnosti svojega stališča se je prepričala, ko je spomladi 1975 tudi Skupščina SFRJ obravnavala analizo Zveznega komiteja za vprašanja borcev in vojaških invalidov o izvajanju načrtane politike in izvrševanju zveznih predpisov, ki urejajo temeljne pravice borcev, vojaških invalidov in družin padlih borcev.

Komisija ocenjuje, da predstavlja predložena analiza dobro in dokumentirano gradivo, v katerem je prvič podan delegatski skupščini celovit vpogled v stanje in izvajanje sistema socialne varnosti borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov. Analiza predstavlja tudi pomembno gradivo za informiranje borcev NOV in vseh delovnih ljudi in občanov o družbeni skrbi za borce NOV in udeležence drugih vojn ter bodo njeni podatki in ugotovitve kot tudi stališča posameznim organom služili kot izhodišče za nadaljnje urejanje borčevske problematike.

Za popolnejše razumevanje sistema socialne in materialne varnosti borcev je potrebno poudariti, da zagotavlja temeljne pravice borcev NOV in vojaških invalidov federacija, druge družbenopolitične skupnosti pa jih s svojimi predpisi dopolnjujejo, kar se posebno skrbno izvaja tudi v Sloveniji, tako v okviru republike kot tudi v vseh občinah.

Pri tem se pozitivno ocenjuje in se podpira usmeritev k vse večjemu podružbljanju sistema socialne varnosti borcev ter k zagotavljanju in dopolnjevanju njihovih pravic v organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih in krajevnih skupnostih, kar smo v predlogu stališč posebej podčrtali. Vse to so tisti samoupravni družbeni organizmi, ki predstavljajo temelje samoupravnega socialističnega družbenega sistema. V teh družbenih organizmih in v družbenopolitičnih skupnostih uresničujejo delovni ljudje in občani skupne interese ter na temeljih solidarnosti in vzajemnosti ter socialističnega humanizma zagotavljajo ekonomsko in socialno varnost in ustvarjajo čedalje ugodnejše možnosti za življenje in delo.

Problematika borcev je bila doslej preozko družbenopolitično obravnavana in preveč zaprta v krog borcev samih ter nekaterih upravnih organov, po svoji naravi pa je takšna, da zahteva uskladenost akcij vseh družbenih dejavnikov. Vprašanja in stvari, ki zadevajo položaj in vlogo borcev in njihove življenjske razmere, pa morajo biti navzoči v vseh organiziranih prizadevanjih za ustavno preobrazbo naše družbene skupnosti. Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije meni, da je dobra socialna varnost vseh borcev in njihova navzočnost in aktivnost v celotnem samoupravnem mehanizmu tudi pomemben pogoj za razvoj socialističnih samoupravnih odnosov in za utrjevanje splošne ljudske obrambe.

Družbena prizadevanja bi morali usmeriti tako, da bi bila manj osredotočena na statusna vprašanja, bolj pa na uveljavljanje pozitivnega in aktivnega odnosa samoupravnih organov in družbenih dejavnikov do konkretnih problemov, ki tarejo vse ali le posamezne borce. Ta skrb za človeka borca mora rasti iz temeljnih organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti, krajevnih skupnosti in občin, v okviru republike pa se je potrebno dogovoriti o obsegu socialne varnosti borcev ter katera področja bomo urejali z republiškimi oziroma občinskimi predpisi in katera z družbenim dogovarja-

njem in samoupravnim sporazumevanjem med samcupravnimi družbenimi organizmi. V tak pristop sodi tudi izpeljava solidarnosti med občinami in samoupravnimi interesnimi skupnostmi, ki naj omogoči izenačevanje socialne varnosti borcev v območju republike, pa tudi njihovo sprotno usklajevanje s splošnimi družbenoekonomskimi gibanji oziroma življenjskim standardom. To mora biti vključeno v družbeni dogovor o splošni in skupni porabi.

Čeprav je socialistična družbena skupnost vsa povojna leta urejala in dopolnjevala sistem socialne varnosti borcev in drugih udeležencev vojne ter so bili pri tem, zlasti v SR Sloveniji, doseženi pomembni rezultati, obstajajo še vedno odprti problemi, ki se lahko rešujejo z doslednim uresničevanjem sprejetih zakonskih in drugih predpisov, pa tudi s pravilnim pristopom in posluhom za problematiko borcev, zlasti v okviru nekaterih samoupravnih interesnih skupnosti, kot so skupnosti zdravstvenega zavarovanja, skupnosti invalidsko-pokojninskega zavarovanja, stanovanjske skupnosti in skupnosti socialnega skrbstva. Ta prizadevanja bi morala usklajevati Samoupravna interesna skupnost socialnega skrbstva; za to pa so potrebni skupni organi teh skupnosti, sestavljeni iz delegatov zainteresiranih skupnosti in organizacij združenj borcev NOV.

V zadnjih letih je namreč med borci prišlo do nekaterih novih problemov, ki so posledica staranja in bolezni in zahtevajo poseben družbeni in humani pristop do njihovega reševanja. Poleg vprašanj, ki zadevajo materialno varstvo, pokojnine, invalidnine, priznavalnine, stanovanja, so posebno pomembna, včasih celo odločilna vprašanja zagotovitve vsestranskega zdravstvenega varstva in skrbi za stare in osamele borce. Naj navedem le nekaj odprtih vprašanj, s katerimi se srečujemo.

Vsako leto se pojavlja vprašanje ustreznosti osnov za odmerjanje in valorizacijo pokojnin borcev, zlasti tistih z zagotovljeno pokojninsko osnovo. Ugotavljamo, da se na področju zdravstvenega varstva prepočasi uresničuje zakon o zdravstvenem varstvu, tako glede ustanavljanja kot tudi glede ustreznega delovanja dispanzerjev za borce, pa tudi glede odnosa posameznih zdravstvenih delavcev do borcev ter stalnih problemov glede zagotavljanja nadomestnega bolnišničnega zdravljenja v naravnih zdraviliščih.

Prav to zadnje vprašanje je zadnjih nekaj let še posebej aktualno ter ga kljub prizadevanjem borčevskih organizacij nikakor ni mogoče premakniti. Problem je bil navzoč tudi v razpravi o republiškem proračunu za leto 1976, ko smo se zavzemali za zagotovitev namenskih finančnih sredstev za zagotavljanje te oblike zdravljenja v višini okoli 6 milijonov dinarjev, kar bi omogočilo podaljšano ali nadomestno zdravljenje za 800 do 1000 borcev letno. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predloga ni sprejel, ker je dejansko nestimski, mnenja pa je bil, da bi se morala finančna sredstva za to obliko zdravljenja zagotavljati v okviru finančnih sredstev posameznih samoupravnih skupnosti zdravstvenega varstva. Takega mnenja je tudi Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije, ki pa mora seveda ugotoviti, da se stanje na tem področju v ničemer ne izboljšuje. Zato bo potrebno, da Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ukrepa za rešitev tega problema, kot je bilo zagotovljeno z njegove strani na sejah zborov Skupščine SR Slovenije dne 29. decembra 1975.

Naj ob tej priliki tudi odgovorimo na predlog Izvršnega sveta Skupščine občine Izola z dne 28. maja 1976, naj bi omogočili borcem NOV pravico do zdravstvenega varstva v obsegu, ki ga uživajo vojaški vojni invalidi.

Komisija ugotavlja, da izhaja ta predlog tudi iz sklepov 4. redne skupščine Zveze združenj borcev NOV SR Slovenije, in sicer za borce pred 9. 9. 1943 oziroma 13. 10. 1943. Komisija je o njem razpravljala na 2. seji dne 11. 11. 1974 ob obravnavi predloga zakona o zdravstvenem varstvu. Na seji Komisije je predlagatelj tega zbora pojasnil, da je borcev pred 9. 9. oziroma 13. 10. 1943 okoli 42 000 ter bi uzakonitev omenjene pravice samo zanje veljala skupnost po takratnih izračunih od 90 do 100 milijonov dinarjev letno.

Komisija se je takrat, upoštevajoč te podatke in sedanjo stopnjo gospodarske moči naše družbe, odločila, da ne bo predlagala amandmaja k zakonu o zdravstvenem varstvu, ki bi uzakonil tako izenačitev. Pač pa je bilo dogovorjeno, da se zagotovijo finančna sredstva, da bi vsako leto izrabilo to vrsto zdravljenja le najpotrebnejše število borcev. Kolikor bi se tega dogovora držali na terenu, v zvezi s tem ne bi bilo problemov.

Glede predloga Izvršnega sveta Skupščine občine Izola za uveljavitev enotnih kriterijev in pogojev za priznavanje priznavalnin pa je znano, da je osnutek takega družbenega dogovora že v razpravi na terenu. To hkrati pomeni, da so že prisotna prizadevanja, da se v tem letu doseže izenačitev pogojev na področju priznavalnin, ki jih podeljujejo občine s svojimi odloki. Pri tem je potrebno poudariti potrebo po solidarnostnem združevanju sredstev med občinami v ta namen. Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije zato tudi sprejema amandma Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije k 1. točki predloga stališč, da naj se na koncu tretjega odstavka za besedo »Slovenija« črta pika in namesto nje postavi vejica ter doda besedilo: »kar je potrebno upoštevati pri družbenem dogovarjanju o skupni in splošni porabi«, ki s tem postane sestavni del predloga stališč.

Glede na razprave na regionalnih posvetih Komisija predlaga še naslednjo dopolnitev četrte alineje 4. točke stališč: Za besedami »stanovanjske problematike borcev« se črta vejica in doda besedilo »v stanovanjskih skupnostih, pokojninsko-invalidski skupnosti, v temeljnih organizacijah združenega dela in s sredstvi, ki so bila zbrana z zakonom o prispevku za graditev stanovanj za udeležence NOV«.

Naj te uvodne misli podpremo tudi z ugotovitvijo, da terja nova, samoupravna usmeritev reševanja borčevske problematike tudi vsa podpora delegatov Skupščine SR Slovenije, ki jim je bilo tudi omogočeno, da so se na regionalnih posvetovanjih, ki so se zaključila v ponedeljek 21. 6., in na različnih drugih sestankih in sejah seznanili s stališči do nadaljnjega urejanja socialne varnosti borcev.

Ta usmeritev daje tudi novo vsebino dela borčevskim organizacijam in hkrati pomeni uresničevanje delegatskega sistema. Vloga in aktivnost borcev NOV članov delegacij v zborih, telesih in organih skupščin samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti do izrednega pomena za učinkovito funkcioniranje delegatskega sistema, pa tudi za vsestransko uresničevanje pravic borcev NOV in drugih borcev, vojaških invalidov in družin padlih borcev.

S takšnim delovanjem bomo uspešno uresničili ustavo, sklepe X. kongresa ZKJ in VII. kongresa Zveze združenj borcev Jugoslavije, kar bo prispevalo k nadaljnji utrditvi organizacij Zveze združenj borcev v samoupravnem socialističnem sistemu in k nadaljnjemu izpopolnjevanju sistema socialne varnosti borcev.

Na koncu naj vas tudi obvestim, da bodo predstavniki Komisije za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije v vseh zborih Skupščine spremljali razpravo o borčevski problematiki ter morebitne amandmaje k predlogu stališč. Po končani razpravi o tej problematiki se bo Komisija za vprašanja borcev sestala na seji ter zavzela stališče do morebitnih amandmajev k predlogu stališč in z njim seznanila vse zbore Skupščine SR Slovenije. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Aljančičeva! Na podlagi vseh gradiv pričujem razpravo. K besedi se je javil tovariš Bogdan Javor, delegat občine Ljubljana-Bežigrad, ki bo govoril tudi v imenu občin Ljubljana-Center, Ljubljana-Moste-Polje, Ljubljana-Šiška, Ljubljana-Vič-Rudnik in Skupščine mesta Ljubljana!

Bogdan Javor: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupine delegacij za Zbor občin in Zbor združenega dela ljubljanskih občin in mesta Ljubljana so obravnavale analizo o varstvu borcev NOV in drugih borcev, vojaških invalidov ter drugih zadev iz pristojnosti Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov, stališča Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in Republiške konference Socialistične zveze delovnih ljudi, poročilo Komisije za vprašanja borcev NOV in predlog stališč, ki naj jih sprejmejo zbori republiške skupščine na svojem 31. zasedanju.

Celotna problematika je bila obravnavana tudi na področnem posvetovanju za ljubljanske občine. Ugotavljam, da je najbolj pereče in temeljno vprašanje neustrezno rešeno vprašanje pokojnin borcev NOV, ki so za različne kategorije različno urejene in obstajajo nerazumljivo velike razlike.

Vprašljive so zlasti pokojnine borcev NOV pred 9. 9. oziroma 13. 10. 1943, ki ne zagotavljajo socialne varnosti. Sedanja borčevska pokojnina v znesku 2982 dinarjev ne zadostuje niti za nastanitev borca v domu upokoјencev, kjer je mesečna oskrba 2868 oziroma 3056 dinarjev. Tako ne ostane dejansko niti dinar za ostale nujne potrebe za normalno življenje. V primeru dietne prehrane ali težje bolezni je še toliko slabše, zato je nujna socialna intervencija v oblikah, ki jo prejema jo tudi drugi socialni podpiranci občine. Borci NOV po 9. 9. pa so v celoti prepuščeni socialni pomoči občin.

Pokojnina je pravica, ki je točno določena in precizirana, pravica, ki je ne more nihče kratiti. Vsak drugi način zagotavljanja socialne varnosti je zato sociala in je odvisen od različnih dejavnikov, zlasti od ekonomske moči občine in razumevanja v občini za reševanje vprašanj borcev NOV. S tem je povezan tudi census, kdaj naj komu socialna pomoč pripada. O vsem pa odloča komisija, ki je lahko nekemu bolj ali manj naklonjena.

Nerazumljivo je, da pri pokojninah borcev NOV govorimo vedno le o minimalnih pokojninah, pri tem pa ne upoštevamo splošnega standarda in standarda, v katerem bi borci morali živeti in do katerega imajo vso moralno pravico, kar je tako v analizi kot v stališčih Izvršnega sveta in Republiške konference SZDL zelo dobro dokumentirano in ni potrebno še posebej utemeljevati.

Do vedno večjih razlik pride zlasti ob vsakoletnem usklajevanju in valorizaciji pokojnin, pri čemer so upoštevani le življenjski stroški, splošni porast standarda pa zanemarjamo. Na ta način zaostajajo pokojnine tako, da njihova vrednost ni več 85 % pokojninske osnove, temveč le 75, 70, 65, 60 % ali celo manj. To pa pomeni, da v teh pokojninah vrednoteno minilo delo iz časa NOB in pozneje ni več navzoče.

Ustrezno urejeno pokojninsko varstvo borcev narodnoosvobodilne vojske bi vsekakor bistveno vplivalo na zelo različno in pisano urejenost občinskih priznavalnin ali družbenih pomoči, kot jih v nekaterih občinah imenujemo, ker bi v tem primeru bila potreba za takšno pomočjo manjša ali celo nepotrebna. Veliko enostavneje in hitreje bi se dogovarjali o sprejemljivem družbenem dogovoru.

Podpiramo dogovarjanje o enotnem in solidarnem urejanju občinskih priznavalnin. Ob tem ugotavljamo, da so kriteriji in merila za dodeljevanje občinskih priznavalnin oziroma družbenih pomoči v ljubljanskih občinah enotni, zato ni bistvenih razlik in zagotavljajo dokajšnjo socialno varnost. Menimo, da bi bil vsak družbeni dogovor, ki bi kakorkoli zmanjševal doseženo stopnjo socialne varnosti borcev NOV, korak nazaj in zato nesprejemljiv.

Reševanje stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV.

V Ljubljani nadaljujemo politiko reševanja stanovanjskih vprašanj borcev NOV, začeto 1968. leta. Ko je bil leta 1973 ustanovljen enotni solidarnostni stanovanjski sklad Ljubljane, je v okviru sklada samostojno delovala Komisija za reševanje stanovanjskih vprašanj borcev NOV. Skupščina mesta Ljubljana je sprejela ustrezen odlok, Komisija pa je v okviru tega odloka odločala, kdo je upravičen do posojila za gradnjo, za dograditev ali adaptacijo stanovanja in kdo do dodelitve stanovanja. Za posojila so bila uporabljena vsa prenesena neuporabljena sredstva, zbrana po zakonu, to je 20 % od 4 % stanovanjskega prispevka in vplačane anuitete za dana posojila v letih 1968—1972. 96 upravičencev je tedaj dobilo posojila v skupnem znesku 5 milijonov dinarjev. Poleg tega so bili 4 primeri rešeni tako, da je Komisija prispevala 50 % vrednosti stanovanja, organizacije združenega dela, kjer so bili borci zaposleni, pa drugo polovico. Za nakup 51 stanovanjskih enot je sklad tedaj zagotovil sredstva v višini 13 milijonov din.

Z ustanovitvijo občinskih in mestne samoupravne stanovanjske skupnosti v Ljubljani 1975. leta so bile v okviru odborov za družbeno pomoč na občinski in mestni ravni imenovane komisije za reševanje stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV po delegatskem načelu, ki samostojno delujejo in dokončno sklepajo o upravičenosti zahtevkov borcev do dodelitve posojila ali najemnega stanovanja. Na predlog Mestnega odbora Zveze združenj borcev NOV Ljubljana, po predhodnem obravnavanju osnutka odloka o reševanju stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV v celotni borčevski strukturi, v krajevnih skupnostih in v občinskih skupščinah ter v občinskih in mestni skupščini Samoupravne stanovanjske skupnosti, je Skupščina mesta Ljubljana sprejela odlok o načinu upravljanja s sredstvi družbene pomoči v stanovanjskem gospodarstvu za udeležence NOV in o načinu reševanja stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV.

Z odlokom je določeno, da so sredstva posebnega računa Samoupravne stanovanjske skupnosti za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu za udeležence NOV anuitete iz odobrenih posojil, sredstva amortizacije najemnih stanovanj, druga namenska sredstva in, poudarjamo, zlasti dodatna sredstva ali stanovanja, ki jih prispeva Samoupravna stanovanjska skupnost Ljubljana za uresničitev letnega programa reševanja stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV.

Predlog izdela in predloži Komisija za stanovanjske zadeve za borce NOV pri Odboru za družbeno pomoč v Samoupravni stanovanjski skupnosti Ljubljana. Pravico do razpolaganja s temi sredstvi ima Komisija. Sredstva, ki se zbirajo neposredno na posebnem računu, se v Ljubljani uporabljajo za dajanje

posojil, najemna stanovanja pa zagotavlja Samoupravna stanovanjska skupnost Ljubljana.

Komisija na podlagi zahtevkov ugotavlja upravičenost in ne sestavlja prednostne liste, temveč listo upravičencev, kar pomeni, da morajo biti rešeni primeri vseh borcev, ki nimajo ustrezno rešenih stanovanjskih vprašanj, do česar so tudi po 30 letih svobode nedvomno upravičeni. Na ta način je Komisija odobrila 68 udeležencem NOV posojila v skupnem znesku 4 milijone dinarjev, na predlog Komisije pa je Samoupravna stanovanjska skupnost Ljubljana na zasedanju svoje skupščine odobrila dodelitev 85 stanovanjskih enot za najemna stanovanja.

Menimo, da je na ta način možno tudi v bodoče reševati tozadevna vprašanja in ne le izključno oziroma zlasti s sredstvi, zbranimi z zakonom o prispevku za graditev stanovanj za udeležence NOV, kakor je to zapisano v predlogu stališč, ki naj jih sprejme Skupščina SR Slovenije.

V Ljubljani je urejena tudi možnost zamenjave stanovanj za tiste udeležence narodnoosvobodilne vojne, ki imajo sicer ustrezna in dobra stanovanja, zaradi starosti, onemoglosti, slabega zdravja ali invalidnosti pa ne morejo priti v višja nadstropja. Tudi zamenjava se opravlja v okviru Samoupravne stanovanjske skupnosti na predlog Komisije.

K predloženim stališčem predlagamo naslednje spremembe, ki naj jih sprejme Skupščina na današnji seji:

1. Drugi odstavek 3. točke stališč naj se spremeni in dopolni tako, da se glasi: »Pri izpopolnjevanju sistema socialne varnosti borcev, vojaških invalidov in drugih borcev in družin padlih in umrlih borcev je v prihodnje čimprej zagotoviti.« Poudarek je na zagotavljanju reševanja vseh v analizi obravnavanih vprašanj, in ne le določanju prednosti reševanja posameznih vprašanj pri izpopolnjevanju sistema socialne varnosti borcev NOV in drugih. Namreč ne vemo, pred katerimi drugimi vprašanji naj bi ta vprašanja, ki so v celoti obravnavana v analizi, imela prednost.

2. Druga alineja te točke naj se začne takole: »ustanovitev in razvijanje službe zdravstvenega varstva za borce in dispanzerske službe za borce.« Naprej pa ostane nespremenjeno. To predlagamo zato, ker služba za zdravstveno varstvo borcev in dispanzerska služba za borce kljub zakonskemu predpisu nista povsod ustanovljeni ter ju je potrebno najprej ustanoviti in šele nato razvijati. Jasno je, da v primerih, kjer ti dve instituciji že delujeta, da ju moramo naprej razvijati.

3. Četrta alineja naj se glasi takole: »— nadaljnje urejanje stanovanjske problematike borcev NOV v okviru samoupravnih stanovanjskih skupnosti in temeljnih organizacij združenega dela...« Če bi reševanje stanovanjske problematike borcev omejili le na sredstva, zbrana z zakonom o prispevku za graditev stanovanj za udeležence NOV, bi v Ljubljani za ta sredstva kupili v 4 letih 1973—1976 komaj 30 stanovanjskih enot, tako pa je bilo v tem času zagotovljenih 110 stanovanjskih enot več in 9 milijonov dinarjev posojila.

4. Sedma alineja naj se glasi: »— zagotoviti je treba«, to smo namreč predlagali že pri prvi točki — reševanja vprašanj je treba namreč zagotoviti in ne le prednostno reševati, »ustrezen ekonomski položaj borcev NOV in vojaških invalidov, ki živijo v zamejstvu«. Menimo, da ni dovolj navesti le »stalno skrb«, od katere borci v zamejstvu ne bodo imeli kaj prida, temveč je tem borcem nujno zagotoviti ustrezen ekonomski položaj, do katerega imajo vso materialno pravico, prav tako kot borci v domovini.

Tovarišice in tovariši delegati! Pozdravljamo akcijo reševanja problematike vseh kategorij udeležencev NOV in drugih in podpiramo rešitve, ki so predložene, s predlogom, da se upoštevajo tudi naše pripombe in predlogi. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Javor! Naprej, prosim! Besedo ima tovarišica dr. Erna Primožič, delegatka občine Novo mesto!

Dr. Erna Primožič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

V stališčih je omenjeno, v 3. točki, pri izpolnjevanju sistema socialne varnosti borcev narodnoosvobodilne vojne, da naj imajo v prihodnje borci prednost, med drugim tudi pri podaljšanem zdravljenju v naravnih zdraviliščih. Kot pa iz prakse vidimo, so borci celo zapostavljeni glede na ostale zavarovance. Komisija socialnega zavarovanja za klimatsko zdravljenje borcem odobri le delno zdravljenje ali sploh ne. Deloma je krivda v nepopolnem pravilniku o indikacijah za zdravljenje v zdraviliščih, deloma pa mnenje, da lahko plačajo stroške zdravljenja krajevne organizacije Zveze borcev. Zato predlagam, da bi imeli posebno komisijo za borce ali pa da se obstoječa komisija dopolni s člani iz vrst borcev. Tako bi lahko v prihodnjih letih poslali več borcev na zdravljenje, ki so ga zelo potrebni.

Kot je znano iz podatkov, je bilo v SR Sloveniji v letu 1975 odobreno zdravljenje 863 borcem, in od teh samo 318 pod indikacijo a). Indikacija a) za zdravljenje v zdravilišču je popolno zdravljenje, se pravi, da socialno zavarovanje plača vse, indikacija b) pa samo kopališko zdravljenje, hotelski del in prehrano pa mora plačati zavarovanec sam. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Primožičeva! Naprej, prosim! Želi še kdo razpravljati? Če nihče, zaključujem razpravo. Ker se bo sestala Komisija za vprašanja borcev NOV in na podlagi razprave delegatov v zboru predlagala morebitne dopolnitve stališč, prekinjam to točko dnevnega reda in odrejam 30 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 11.55 in se je nadaljevala ob 12.35.)

Predsednica Mara Žlebnik: Nadaljujemo sejo. Ker Komisija za vprašanja borcev NOV še ni končala z delom, predlagam, da to točko odložimo in preidemo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovarišico Maro Rovano, pomočnico republiške sekretarke za finance, ki bo dala uvodno obrazložitev. Prosim!

Mara Rovana: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da na kratko pojasnim razloge, ki so nas navedli, da Skupščini SR Slovenije predložimo predlog za izdajo zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka.

Do uveljavitve ustavnih sprememb v 1971. letu je bila ureditev katastrskega dohodka v pristojnosti federacije. Z uveljavitvijo dopolnil k zvezni in tudi k republiški ustavi je bilo celotno področje zemljiškega katastra preneseno v zakonodajno pristojnost republik, tako tudi sistem ugotavljanja katastrskega dohodka. SR Slovenija je trenutno edina republika, ki še nima zakona, ki bi urejal vsebino, način in postopek ugotavljanja katastrskega dohodka.

Katastrski dohodek je bil zadnjikrat izračunan v 1964. letu, zato seveda ne upošteva vseh kasnejših sprememb pri obsegu, načinu proizvodnje, v cenah kmetijskih proizvodov in drugem. Glede na to ne daje več prave slike o višini dohodkov niti ne ustreznega razmerja teh dohodkov za posamezne kmetijske proizvajalce.

V tej zvezi tudi resolucija o skupni politiki ekonomskega in socialnega razvoja Jugoslavije v 1976. letu med drugim določa, da se bomo lotili valorizacije katastrskega dohodka individualnih kmetijskih proizvajalcev.

Potrebe po ažurnem stanju katastrskega dohodka so večstranske. Čeprav se tudi pri obdavčevanju dohodkov iz kmetijstva postopno prehaja na sistem obdavčevanja po ugotovljenih, dejansko doseženih dohodkih, je računati, da se bo za velik del zavezancev tudi v bodoče kot odmerni osnovi za odmero davka od negozdnih površin uporabljal katastrski dohodek.

Katastrski dohodek je tudi podlaga za določanje drugih obveznosti: prispevka za zdravstveno zavarovanje, prispevka za starostno zavarovanje kmetov, po njem se ugotavlja višina samoprispevkov in podobno. Pa tudi uveljavljanje raznih pravic občanov lastnikov kmetijskih zemljišč je vezano na višino katastrskega dohodka, od socialnih podpor, otroških dodatkov do raznih taksnih in drugih oprostitvev in olajšav glede štipendij, kreditov, pogojev za pridobivanje kreditov in podobno.

Vse navedeno tedaj nakazuje potrebo po novi ugotovitvi višine katastrskega dohodka, za izvedbo te naloge pa je potrebno sprejeti republiški zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka.

Naj še pripomnimo, da je s sprejetjem tega zakona pogojena tudi uveljavitev že v aprilu 1974. leta sprejetega zakona o zemljiškem katastru v tistem delu, ki namesto dosedanjih 8 določa po novem 12 zemljiških kultur. Za na novo uvedene štiri kulture, to so hmeljišča, gozdne plantaže, plantažni sadovnjaki in travniki, še ni bil izračunan katastrski dohodek.

Kar zadeva samo vsebino osnutka zakona, ki je predložen k predlogu za izdajo, želim le pojasniti, da v osnovi izhaja iz dosedanje ureditve tega vprašanja s tem, da naj bi o tem, kdaj se pristopi k ugotavljanju dohodka, odločila Skupščina SR Slovenije. Skupščina naj bi odločila tudi o načelih in elementih izračuna, celotno nadaljnje urejanje pa je prepuščeno predstojnikom republiških upravnih organov.

Upošteva je navedene razloge in vprašanja, ki naj bi jih ta zakon reševal, predlagamo zboru, da predlog za izdajo zakona skupaj z osnutkom odobri in sprejme! Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Predlog za izdajo zakona, z osnutkom zakona, ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 24. 5. 1976.

Izvršni svet predlaga, da se v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. Glede na ta predlog Izvršnega sveta pričenjam razpravo! Kdo želi

besedo? (Nihče.) Predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta glasujemo. Kdor je za predlog Izvršnega sveta, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta sprejet z večino glasov.

Predlog za izdajo zakona in osnutkov zakona so obravnavali: Odbor za finance, Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli. Želijo poročevalci odborov in Komisije poročila še ustno obrazložiti! (Ne želijo.) Pričenjam razpravo.

Pismeno razpravo nam je predložil delegat občine Domžale v imenu skupine delegatov te občine.

Kdo želi besedo? Če nihče, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva pripombe, predloge in mnenja, dana v poročilih skupščinskih teles in pripombe, dane od skupin delegatov.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajam na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o sladkovodnem ribištvu, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo njen Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Marjana Trebežnika, podsekretarja v Republiškem sekretaritu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog za izdajo zakona še ustno obrazložiti? Prosim! Tovariš Marjan Trebežnik ima besedo!

Marjan Trebežnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V predloženem osnutku zakona o sladkovodnem ribištvu je predlagana ureditev, ki je pogojena z razmerami v Socialistični republiki Sloveniji.

Po svoji vsebini predstavlja osnutek zakona izpopolnjene in poglobljene dosedanje ter nekatere nove temeljne elemente v gospodarjenju z ribami v odprtih vodah, hkrati pa konkretizira ustavna izhodišča, ki so izražena v določbah 102., 103. in 104. člena ustave SR Slovenije. Namen zakona je pravna ureditev varstva, gojitev in lova rib, pa tudi varstva in ohranitve čistosti ribolovnih voda. Ribe in druge vodne živali kot dobrine splošnega pomena je treba posebej varovati, ker so pomembna kategorija družbene lastnine, ne glede na to, kdo gospodari z njimi.

Zakon zato ureja pravice, obveznosti in odgovornosti obeh subjektov gospodarjenja z ribami, to je ribiških družin in organizacij združenega dela s področja sladkovodnega ribištva. Ribe v odprtih vodah, raki ter druge vodne živali predstavljajo samostojno kategorijo družbene lastnine. Kot naravno bogastvo in dobrina splošnega pomena so pod posebnim varstvom in se uporabljajo pod pogoji in na način, ki jih določa zakon. Ribolov je področje, ki ga po izrecni določbi 321. člena ustave SR Slovenije ureja z zakonom njena skupščina.

Slovenija je razmeroma dobro preprežena z vodami, saj ima nad 7600 ha ribolovnih voda, od katerih pa jih je zaradi vedno večjega onesnaževanja že

mного manj sposobnih za izvajanje intenzivnega športnega ribolova. Čuvanje teh voda in njihovega ribjega bogastva kot enega od pomembnih elementov človekovega okolja je naloga, ki je naložena ribiškimi organizacijam, pri čemer se interes ribičev, ki ob vodi iščejo rekreacijo, pokriva s splošnim interesom varstva okolja, kolikor se izvaja ribolov v mejah, ki jih določa zakon.

Interes za rekreacijo je vsak dan večji. Že danes je v 61 ribiških družinah 13 000 članov. Domačim turistom je bilo danih v preteklem letu 60 500 dnevnih lovnih dovolilnic, tujim gostom nad 14 000. Ob tako rastočem interesu občanov za ribolov imamo pojave, ko ribiške družine omejujejo število svojih članov, se zapirajo vase in si lastijo pravice, ki so pravice vseh občanov. Zato si osnutek tega zakona prizadeva ustvariti pogoje za takšno stanje, da bo vsak občan, ki sprejema seveda pravila ribolova, kot jih določa zakon in na njegovi podlagi statut in pravila ribiških družin, imel pravico postati njihov član. Za to pravico predvideva osnutek zakona tudi sodno varstvo.

Zahteva po odprtosti ribiških družin je novost v tem osnutku. Novost pa je tudi določilo, da je vsak občan lahko član le ene ribiške družine. To načelo, ki so ga, mimogrede povedano, lovci pri sestavljanju osnutka svojega zakona že sprejeli, je utemeljeno z dejstvom o že omenjenem rastočem interesu občanov za športni ribolov, kot tudi z omejitvenim dejavnikom, ki ga predstavljajo ribolovne vodne površine, ki se celo zmanjšujejo zaradi še vedno neobvladane procesa onesnaževanja voda.

S tem načelom se nekateri ribiči ne strinjajo. Gre preprosto za vprašanje, ali naj se materialno močnejšim občanom omogoči, da v večji meri izkoriščajo naravno bogastvo voda, kot tisti, ki materialno tega ne zmorejo in v končni posledici celo na njihov račun. Običajno se ob tem zahteva, naj bi zakon dovoljeval občanom članstvo v dveh družinah, kar je tudi omejitev neke vrste. To se utemeljuje s tem, češ da so vode glede vrste rib različne in da ni prav, da nekdo lovi le salmonidne ribe, drugi pa ne. Predlagatelj meni, da ti razlogi niso utemeljeni, posebno še ne zato, ker je omogočeno, da se v okviru asociacije ribiških družin doseže samoupravni sporazum o izmenjavi določenega števila ribolovnih dovolilnic, s čimer bi bilo ustrezno željam ribičev o popestritvi ribolova.

Zaradi vedno težjih pogojev za lovitev in ohranitev rib v naših vodah in da bi se omogočila rekreacija delovnemu človeku, je potrebno vedno večje vlaganje ribjega naraščaja, ki ga ribiške organizacije pridobivajo v številnih ribogojnicah. Pri tem in pri reševanju drugih strokovnih vprašanj ima po tem osnutku posebno vlogo Zavod za ribištvo, ki poleg drugih rib vzgoji letno do 500 000 mladice.

Poleg dveh novosti, ki se nanašajo na pravice občanov in ki sem jih omenil, osnutek prinaša še nekatere, ki so v obrazložitvi našteje, zato jih ne bi ponovno našteval. Zadržal bi se rad le pri tem, da osnutek zakona predvideva, da se smejo sredstva, ki jih ribiške družine pridobijo pri gospodarjenju z ribami v posamezni ribolovni vodi, uporabiti samo za gojitev in varstvo rib v vodah, s katerimi gospodarijo.

Za dosego skupnih ciljev pri gojitvi in varstvu rib lahko organizacije tudi združujejo svoja sredstva, cilj tega določila pa je, da se zbrana sredstva uporabijo izključno za napredek ribištva, predvsem za večje vlaganje ribiškega naraščaja. Četudi povečevanje ribiškega staleža ni neomejeno, so še vedno velike rezerve, ki jih bodo ribiške organizacije morale izkoristiti, če bodo hotele zadostiti vedno večjim potrebam.

Mnogo je tudi določil, da se nove, neavtohtone vrste rib lahko vlagajo v naše vodotoke le s posebno privolitvijo, s čimer se želi ohraniti naseljenost voda v čim večji meri z domačimi, avtohtonimi vrstami. Prav tako so nova tudi določila, ki govorijo o ribiško-gojitvenih načrtih, s čimer se želi doseči optimalno gospodarjenje z ribjim zarodom ob določenih pogojih.

Končno naj omenim še, da osnutek zakona predvideva, da člani ribiških družin, združeni v Ribiški zvezi Slovenije, delavci Zavoda za ribištvo v Ljubljani ter delavci drugih organizacij združenega dela s področja sladkovodnega ribištva urejajo s samoupravnim sporazumom zagotavljanje posebnega družbenega interesa in uresničevanje skupnih interesov na področju varstva in gojitve rib v Sloveniji ter enotne politike sladkovodnega ribištva. Osnutek zakona tudi določa glavne smernice tega sporazuma.

Omenil bi še to, da je bil osnutek izdelan v sodelovanju z Zvezo ribiških družin. Že dosedanje razprave v telesih Skupščine so dale vrsto pobud za dodatne ali izboljšane rešitve, zlasti naj omenim, da bodo nedvomno doživela spremembe določila o škodi in določila o varstvu pravic občanov, da lahko postanejo člani ribiških družin. Spremembe bodo gotovo šle v smeri samoupravnega reševanja teh vprašanj in čim manjšega obremenjevanja upravnih organov in sodišč.

Sprejem osnutka zakona o sladkovodnem ribištvu bo pomenil novo fazo v prizadevanjih za zakonsko ureditev odnosov pri gospodarjenju z ribami v odprtih vodah, ki sta jim glavne osnove postavili doslej dosežena stopnja razvoja sladkovodnega ribištva pri nas ter nova ustava SR Slovenije. Zato predlagam, da predlog za izdajo zakona skupaj z osnutkom sprejmete!

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Trebežnik! Obveščam vas, da je pri tej in pri naslednji točki dnevnega reda navzoč tudi predstavnik Ribiške zveze Slovenije tovariš Matej Dolničar.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona ste prejeli z dopisom z dne 26. 5. 1976. Izvršni svet predlaga, da se v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. Glede na ta predlog Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če nihče, predlagam, da o predlogu glasujemo. Kdor je za predlog Izvršnega sveta, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta sprejet z večino glasov.

Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona sta obravnavala Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili, ki ste ju prejeli. Želita poročevalca še ustno obrazložiti poročilo? (Ne želita.)

Obveščam vas, da so pismene pripombe predložili Lojze Kraševac, delegat občine Cerknica in skupina delegatov Zbora občin Skupščine občine Tolmin. Prav tako smo prejeli pismene pripombe Ribiške zveze Slovenije.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima tovariš Matej Dolničar, predstavnik Ribiške zveze Slovenije!

Matej Dolničar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Ribiška zveza Slovenije je posredovala Skupščini nekaj svojih pri-

pomb v zvezi s predloženim osnutkom zakona o sladkovodnem ribištvu z željo, da bi se po možnosti upoštevale in da bi se glede njih zavzela ustrezna stališča.

Ribiška zveza Slovenije in seveda s tem vse v njej vključene ribiške organizacije so mnenja, da naj se v novem zakonu ohrani načelo, da slovenske vode služijo le ribiški gojitveni, rekreativni in športni dejavnosti. Dosedanje izkušnje namreč kažejo, da vodotoki in jezera Slovenije, glede na njihovo majhno razsežnost in omejen ribji stalež, ne prenesejo kakega gospodarskega ribiškega izkoriščanja. To še zlasti glede nenehnega upadanja kakovosti voda, ki se dejansko glede salmonidov vzdržuje v lovnom stanju samo s pomočjo intenzivnega vlaganja ribjega naraščaja. Vse te okoliščine dopuščajo dejanski ribolov samo v rekreativnih oblikah po ustaljenih ribolovnih režimih in lovopustih.

Najčistejša, najbolj ekonomična in družbeno upravičena oblika ribiškega gospodarjenja je zato prek ribiških športnih organizacij v okviru Ribiške zveze Slovenije. Ribiška gospodarska dejavnost iz zgoraj navedenih razlogov po svoji naravi ne more biti rentabilna v smislu dejavnosti drugih organizacij združenega dela. Ribiške športne organizacije to dejavnost zmorejo samo z angažiranjem dela in sredstev svojega številnega in nenehno naraščajočega članstva, kar najboljše kažejo do sedaj doseženi rezultati in uspehi, to je zgrajeni objekti ribogojnic, gojišč in gojitvenih ribnikov ter potokov.

Zato je upravičena, po našem mnenju, ureditev v 2. členu osnutka, da se lahko ukvarjajo z ribištvom samo tiste organizacije združenega dela, katerih poslovni predmet je ribištvo. Vendar ta ureditev ni dosledna v 22. členu osnutka, po katerem naj bi bilo mogoče izročiti ribiški okoliš ali njegov del tudi vsaki drugi organizaciji združenega dela. Če ostane pri nameravani ureditvi, potem je treba določbo 22. člena uskladiti z 2. členom osnutka, da se namreč lahko izroči ribiški okoliš ali njegov del samo tisti organizaciji združenega dela, katere poslovni predmet je ribištvo.

K sedanjemu 22. členu osnutka je sicer še pripomba, da o kakšni začasni intenzivni gojitvi rib dejansko ne more biti govora, ker je takšna gojitev lahko le trajna. Nadalje ni videti razloga, da naj bi bil za tako dodelitev ribiškega okoliša ali njegovega dela pristojen ustanovitelj ribiškega okoliša. Po našem mnenju lahko to pride samo v pristojnost občine, ki po zakonu samem dodeljuje ribiške okoliše v gospodarjenje.

Iz teh razlogov predlagamo, da se opusti predlagano besedilo 22. člena in namesto njega vnese novo besedilo, ki bi se glasilo: »Ribiške organizacije lahko stopajo v medsebojno ribiško proizvodno sodelovanje za intenzivno gojitev rib na podlagi samoupravnega sporazuma ali pogodbe.« Če so pogoji za to, se mi zdi, da bi se lahko vneslo v besedilo tudi, da je mogoče tako kooperacijsko sodelovanje tudi z drugimi organizacijami združenega dela, če imajo za to nek družbeni interes. Menimo, da bi bila takšna ureditev bolj skladna z načeli zakona o združenem delu in z novimi ustavnimi ureditvami. Poleg tega pripominjamo, da je med ribiškimi organizacijami že do sedaj prihajalo do takšnih oblik sodelovanja.

Glede na stališče, da naj slovensko ribištvo služi le ribiški gojitveni, rekreativni in športni dejavnosti, ocenjuje Ribiška zveza Slovenije, da naj bi se za območje Slovenije zedinili ta družbeno športni sektor sladkovodnega ribištva, puščajoč ob strani ribiške komercialne dejavnosti nekaterih agrokombinatov in Ribarstva eksport Slovenije. Zato posredujemo željo in zamisel ribiških organizacij, da bi se Zavod za ribištvo v Ljubljani na primeren način

vključil v področje športnega ribištva prek Ribiške zveze Slovenije kot skupna ribiško-strokovna služba. Za tako ureditev je več tehčnih razlogov:

Z ribiških strokovnih in gospodarskih vidikov so vode porazdeljene v Sloveniji na ribiške okoliše in območja, v katerih gospodarijo ribiške družine, združene v svoje asociacije zvez, družin in Ribiške zveze Slovenije. Kot take so razvile razsežno družbeno koristno dejavnost, saj nosijo dejansko celotno breme gospodarjenja z vodami, gojitve in varstva rib ter ribiške športne rekreativne, turistične in publicistične dejavnosti. Ta njihova vloga in družbena aktivnost je sedaj še okrepljena z uvedbo delegatskega sistema, s sodelovanjem s Socialistično zvezo, občinami, interesnimi skupnostmi za varstvo narave, za vodno gospodarstvo, za telesno kulturo in rekreacijo delovnih ljudi in turizma.

Ribiške športne organizacije zato potrebujejo neposrednejšo, učinkovito ribiško strokovno službo, katere jim Zavod v sedanjih okoliščinah in izkušnjah ne more nuditi, med drugim tudi ne zaradi popolnega pomanjkanja opremljenosti s potrebnimi napravami.

Nadalje so zoper dosedanje izločitve posameznih delov najboljših voda širom po Sloveniji ribiške organizacije in tudi nekatere občine izrazile pomisleke. Ne glede na to, da takšno razcepljeno gospodarjenje ne more biti ekonomsko, tudi sicer vzbuja še vedno pripombe o nekakšnih privilegiranih rezervatih. Če je res, da se Zavod za ribištvo ne ukvarja več z intenzivno gojitvijo soške postrvi in sulca, pač pa to delajo športne ribiške organizacije, potem je vprašljiva izločitev izvirnega dela Soče in Save od izliva Ljubljance do Litije. Tudi izločitev nekaterih manjših delov voda, kot polovice Cerkniškega jezera, Unca, izvirnega dela Iščice ter izlivnih delov Ljubljance, Mlinščice in Game-ljiščice, je za ribiško gospodarstvo vprašljiva, ker pomeni oviro za enotno ribiško gospodarjenje na zaključnem vodotoku.

Zato se Ribiška zveza Slovenije zavzema za vključitev Zavoda za ribištvo v Ljubljani v Ribiško zvezo Slovenije kot skupno strokovno službo ribiških organizacij. Pri tem bi sicer obdržal svoje dejavnosti in primerne športne vode ter objekte, bi se pa vendarle nekatere vode, ki za Zavod niso gojitveno zanimive ali potrebne, vključile v določene ribiške okoliše, v katere sicer tudi spadajo. Na ta način bi Zavod za ribištvo dobil oporo pri ribiških organizacijah za strokovne ribiške dejavnosti.

V tej zvezi predlagamo, da se k nakazani problematiki dobi tudi stališče zadevnih občin.

Največje težave za ribištvo povzročajo industrijske in komunalne odplake. Čeravno obstajajo zakonski predpisi o obveznosti čistilnih naprav in o normativih največje dopustnosti onečiščevanja voda, ostajajo dejansko ti predpisi več ali manj na papirju.

Zato se ribiške organizacije zavzemajo za potrebno ukrepanje, da se uresniči zakonski predpisi. To ni samo v interesu ribištva, temveč zlasti še v splošnem družbenem interesu po ohranitvi voda kot enega od osnovnih življenjskih pogojev.

V zakon naj pride določba, da se brez čistilnih naprav ne sme graditi noben objekt, ki je vezan na uporabo vode, in da se morajo čistilne naprave tudi vedno vzdrževati v učinkovitem uporabnem stanju.

Ker izkušnje kažejo, da prihaja do katastrofalnih zastrupitev voda največ zaradi napak pri ravnanju s strupenimi snovmi v industrijskih objektih, bi kazalo vnesti v zakon tudi določbo, da mora vsak obrat, katerega predmet poslo-

vanja so strupene snovi ali odpadki, urediti svoje poslovanje s temi snovmi in obratovanje podrobneje določiti z ustreznim svojim internim aktom.

Zoper uvedbo ribiške inšpekcije sicer ni pomislekov. Ribiške organizacije pa opozarjajo na pomanjkanje potrebnih kadrov in sredstev v občinah, katere bo bremenila ta inšpekcijska služba.

Verjetno v osnutku nakazane naloge ne bi zahtevale povsod samostojne inšpekcije. Nekatere, v osnutku vsebovane naloge se mogoče dotikajo področja drugih inšpekcij, zlasti sanitarne inšpekcije, vodnogospodarske inšpekcije, oziroma spadajo glede poslovanja ribiških organizacij, v že vpeljano službo družbenega knjigovodstva. Zato bi mogoče kazalo v okviru občin razmisliti o uskladitvi vseh teh inšpekcijskih kategorij. Največ koristi za ribištvo bi pa imela taka inšpekcija tedaj, če bi ji bila poverjena skrb za čistilne naprave in preprečevanje onesnaževanja voda, ker prav na tem področju manjka družbena učinkovitost. Tudi glede uvedbe ribiških inšpekcijskih služb predlagamo posvetovanje s prizadetimi občinami.

Glede enojnega članstva v ribiških organizacijah so v ribiških organizacijah različna mnenja in različna praksa. Mogoče bi zato kazalo odločitev o dopustnosti enojnega ali dvojnega članstva prepustiti odločitvi družin samih, glede na različne objektivne in subjektivne okoliščine in ribolovne pogoje posameznih voda. Tudi je vprašanje, ali je takšna zakonska določba potrebna, glede na zakon o društvih, ki postavlja načelo svobodnega vključevanja občanov v društva.

V 19. členu osnutka je določba, da dodeljuje ribiške okoliše ribiškim organizacijam pristojna občinska skupščina. Če bi se ta določba razlagala tako, da morajo občine izdajati nove dodelitvene odločbe, potem bi to pomenilo odvečno delo, ker imajo vse ribiške organizacije že dodeljene vode v gospodarjenje. Zato je predlagano, da naj se glede na to določbo vnese med končne določbe predpis, da ostanejo dosedanje dodelitve ribiških okolišev še nadalje v veljavi. Hkrati so ribiške organizacije mnenja, da dosedanji ribiški okoliši in območja v splošnem ustrezajo in da utegne priti do kakšne spremembe samo izjemoma. Toda takšne spremembe se lahko kasneje opravijo in ni potrebe, da bi se na novo določili ribiški okoliši in območja, ko so oboji v skladu z intencijami novega zakona.

Nekaj podrobnejših pripomb še k posameznim členom:

K 4. členu: Četrty odstavek tega člena bi lahko odpadel, glede na popolnoma enako določbo oziroma še popolnejšo določbo 18. člena osnutka. Zato predlagamo, da naj se sprejme enostavna določba 18. člena, ki naj se hkrati uskladi s četrtyim odstavkom 4. člena.

K 8. členu: Namesto besedila v prvem odstavku »ribiške družine« naj se besedilo v skladu s 6. členom osnutka glasi »ribiške organizacije«. V tem odstavku izraženo načelo je namreč, po našem mnenju, takšne narave, da naj obvelja tako za ribiške družine, kot tudi za druge ribiške organizacije iz 6. člena, to je, da se sredstva lahko uporabljajo samo za pospeševanje sladkovodnega ribištva.

K 9. členu: Namesto besede »organizacije« naj se v skladu s 6. členom uporablja besedilo »ribiška organizacija«.

K 31. členu: Predvideno pokončevanje škodljivih rib je vprašljivo, saj v SR Sloveniji ne moremo pravzaprav govoriti o kakšnih škodljivih ribah, ki bi jih bilo treba uničiti. Že dosedanji zakon je imel enako določbo, vendar ni bilo nikoli potrebe po uporabi te določbe. Pomisleki so tudi zaradi tega, ker se ne

ve, kako bi se tako uničenje sploh tehnično izpeljalo. Zaradi tega menimo, da ni potrebe po takšni posebni zakonski določbi.

Prosil bi, tovariši delegati, da bi se vsa ta vprašanja v neki primerni obliki poskušala reševati in da bi se zavzela stališča, ki bi bila v interesu našega slovenskega sladkovodnega ribištva v celoti. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Dolničar! Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Franc Hrovat, delegat iz občine Ljubljana Moste-Polje!

Franc Hrovat: Tovarišice in tovariši delegati! Pri obravnavanju osnutka zakona o sladkovodnem ribištvu je skupina delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Ljubljana Moste-Polje ugotovila, da tretji odstavek 36. člena, ki govori, da »nihče ne more biti hkrati član dveh ali več ribiških družin«, ni v skladu z 12. alineo 4. odstavka obrazložitve, ki pravi, da nihče ne more biti član treh ali več ribiških družin. Pripominjamo, da se strinjamo z določbo 36. člena zakona in ne z navedbo, ki je napisana v obrazložitvi.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Hrovat! Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o sladkovodnem ribištvu, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, dana v poročilih skupščinskih teles, pripombe skupin delegatov, pripombe, dane v današnji razpravi na seji zbora ter pripombe drugih zainteresiranih dejavnikov.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (64 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o morskem ribištvu, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini poslal v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Marjana Trebežnika, podsekretarja v Republiškem sekretariatu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Tovariš Trebežnik, prosim!

Marjan Trebežnik: Predloženi zakon o morskem ribištvu glede na dosedanje ureditev ne prinaša posebnih novosti. Ureditve tega področja pa je v novi ustavi v celoti naložena republikam. Zato bo ta zakon nadomestil bivši zvezni kot temeljni zakon in pa sedanji republiški, ki je temeljil na bivšem zveznem zakonu.

Menim, da je v predlogu za izdajo zakona, ki je bil Skupščini predložen skupaj z osnutkom, ter v obrazložitvi osnutka zakona napisano vse, kar je menil predlagatelj, da je potrebno za presojo pravilnosti v osnutku zakona predvidenih določil. Poudarjam le dve stvari:

1. Osnutek je uskladen z obalnimi občinami kot neposredno zainteresiranimi, ki so pri obravnavi predlagale nekatere dopolnilne pripombe. Te smo upoštevali.

2. Vsebinska določila osnutka zakona so uskladeni z določili zakona o morskem ribištvi republik Hrvatske in Črne gore, s čimer se zagotavlja enotni režim na enotnem jugoslovanskem morju.

Razlika med našim osnutkom in zakonoma republik Hrvatske in Črne gore je le v tem, da se v njunih zakonih kompleksno obravnava celotna materija. Pri nas pa je prevladalo mnenje, da naj bi zakon uredil le vsebinske stvari, ostalo naj se uredi z izvršilnimi predpisi.

Z izvršilnimi predpisi pa bi se podrobno uredila predvsem vprašanja glede gospodarskega in športnega ribolova, vprašanja glede gojitve rib ter drugih morskih živali, način vodenja ribiškega katastra in podobne stvari.

Kakor pri osnutku tako je treba tudi pri oblikovanju izvršilnih predpisov upoštevati rešitve, ki so jih že sprejeli v republiki Hrvatski in republiki Črni gori.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 24. 5. 1976.

Izvršni svet predlaga, da se v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in osnutke zakona.

Glede na predlog Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Predlagam, da o predlogu glasujemo! Kdor je za predlog Izvršnega sveta, da se prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta z večino glasov sprejet.

Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Želita predstavnika Odbora in Komisije poročili ustno obrazložiti? (Ne želita.)

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o morskem ribištvi, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, ki so bila dana v poročilih skupščinskih teles.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Milana Štruca, republiškega podsekretarja v Republiškem komiteju za energetiko, ki bo imel uvodno besedo!

Milan Štruc: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Skupščina Socialistične republike Slovenije je ob ocenjevanju uresničevanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1975 zadolžila Samoupravno interesno skupnost elektrogospodarstva, da pripravi predlog sporazuma o združevanju sredstev za pokritje izpada dohodka elektrogospodarstva v letu 1975. Prav tako je Skupščina Socialistične republike Slovenije v mesecu marcu letos sprejela poseben zakon o pokrivanju primanjkljaja v elektrogospodarstvu za tiste porabnike električne energije, ki jih ni bilo možno zajeti s samoupravnim sporazumom.

Ko danes predlagamo izdajo zakona tudi za tiste temeljne organizacije s področja gospodarstva, ki še niso podpisale samoupravnega sporazuma, je potrebno nekaj povedati tudi o tem, zakaj pokritje izpadlega dohodka s samoupravnim sporazumom ni uspelo v celoti. Oceniti moramo torej, ali se je reševanje tega vprašanja pričelo pravočasno in ali je bilo storjeno dovolj, da bi združeno delo v celoti dojelo družbenoekonomski pomen tega problema.

Samoupravni sporazum je Skupščina Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva sprejela 16. oktobra 1975, v drugi polovici novembra pa je bil skupno z obrazložitvijo poslan vsem temeljnim organizacijam s področja gospodarstva. Na podlagi sklepa Skupščine Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva je bil konstituiran Odbor za spremljanje izvajanja samoupravnega sporazuma. Po sklepu tega odbora je bilo v času od 19. do 25. januarja letos sklicanih 21 konferenc delegatov porabnikov na vseh območjih, ki jih oskrbujejo temeljne organizacije distribucije. Za obrazložitev problematike elektrogospodarstva in vzrokov, zaradi katerih je nastal primanjkljaj v prometu z električno energijo, so združena elektrogospodarska podjetja Slovenije imenovala poseben štab. Člani tega štaba so se udeleževali sej delegatskih konferenc, pa tudi zborov delavcev organizacij združenega dela, ki so to zahtevali. Ker so mnoge temeljne organizacije navajale kot oviro za podpis samoupravnega sporazuma pomanjkanje trajnih obratnih sredstev, je Republiški sekretariat za finance objavil posebno pojasnilo, po katerem pomanjkanje obratnih trajnih sredstev ni ovira za podpis samoupravnega sporazuma. Navedeno problematiko je večkrat obravnaval tudi Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije, kjer je bil organiziran tudi poseben sestanek s poslovnimi organi nekaterih večjih organizacij združenega dela.

Rok za podpis samoupravnega sporazuma je bil 20. februar 1976, vendar je Odbor za spremljanje akcije podpisovanja samoupravnega sporazuma sklenil, da je ne glede na ta rok potrebno nadaljevati z akcijo. Čeprav torej podpisovanje samoupravnega sporazuma še teče, pa obseg doslej zbranih sredstev in predvidevanja o nadaljnjem poteku ne dovoljujejo odloga pri zagotovitvi sredstev za pokritje izpadlega dohodka elektrogospodarstva v letu 1975.

Po zadnjih podatkih je samoupravni sporazum podpisalo okrog 1000 temeljnih organizacij, kar je približno 30 % tistih temeljnih organizacij, ki bi morale podpisati samoupravni sporazum, okrog 25 % pa znašajo doslej po samoupravnem sporazumu izplačana sredstva temeljnih organizacij za pokritje izpadlega dohodka elektrogospodarstva v letu 1975.

Poudariti moramo, da večina temeljnih organizacij, ki še niso podpisale samoupravnega sporazuma, tudi ni izrecno odklonila podpisa tega sporazuma, saj predstavlja delež temeljnih organizacij, ki sporazuma niso odklonile, prek 60 %. Pri tem pa se zastavlja vprašanje učinkovitosti delovanja delegatskega sistema v Samoupravni interesni skupnosti elektrogospodarstva, ki kaže na nepovezanost delegatov s svojo samoupravno bazo. Drugače si je težko predstavljati, da so delegati v Skupščini Samoupravne interesne skupnosti sprejeli samoupravni sporazum o pokritju izpadlega dohodka oktobra 1975, delavci v temeljnih organizacijah pa k temu samoupravnemu sporazumu v večini primerov še vedno niso pristopili.

V razpravi o osnutku zakona v odborih Skupščine je bila širše obravnavana tudi splošna problematika slovenskega elektrogospodarstva. Obravnavani so bili tudi osebni dohodki delavcev v elektrogospodarstvu ter postavljena vprašanja o eventualnih bonitetah delavcev v elektrogospodarstvu pri odjemu električne energije v primerjavi z ostalimi porabniki. Za obrazložitev položaja slovenskega elektrogospodarstva navajamo tudi nekaj primerjav z elektrogospodarstvom v ostalih socialističnih republikah.

Skupnost jugoslovanskega elektrogospodarstva je za leto 1975 ugotovila naslednje povprečne cene električne energije za odjemalce na distribucijskem omrežju posameznih republik: Socialistična republika Slovenija 47 par za kWh, Srbija 54 par za kWh, Makedonija 56 par za kWh, Bosna in Hercegovina 57 par za kWh in Črna gora in Hrvatska 60 par za kWh. Po teh podatkih je bila povprečna cena električne energije za odjemalce na distribucijskem omrežju v Sloveniji najnižja. Upoštevati pa je treba, da je ob takšnih cenah elektrogospodarstvo Slovenije zaključilo leto 1975 z izpadom dohodka. Ob upoštevanju tega izpada dohodka se cena v Sloveniji poveča na 58 par za kWh in je višja od povprečne cene odjemalcev na distribucijskem omrežju Jugoslavije. Navedene cene seveda ne vsebujejo sredstev, ki se zbirajo za financiranje razširjene produkcije v energetiki, vendar se ta sredstva tudi ne upoštevajo v celotnem dohodku elektrogospodarstva.

Skupnost jugoslovanskega elektrogospodarstva je objavila tudi podatke o osebnih dohodkih v elektrogospodarskih organizacijah posameznih republik. Na osnovi teh podatkov so znašali povprečni neto osebni dohodki v letu 1975 v organizacijah prenosa in proizvodnje električne energije v Jugoslaviji 4535 dinarjev, v proizvodnji in prenosu v Sloveniji pa 4385, kar je za 3 % pod povprečjem proizvodnje in prenosa električne energije v Jugoslaviji. V distribuciji električne energije so znašali povprečni osebni dohodki v Jugoslaviji 3765 dinarjev, v Sloveniji pa 3980 dinarjev na zaposlenega, kar je za 6 % nad povprečjem osebnih dohodkov distribucije v Jugoslaviji.

Primerjava razporejenih sredstev glede na dohodke v slovenskem gospodarstvu kaže, da je slovensko gospodarstvo v letu 1975 razporedilo 96 % dovoljenih sredstev s samoupravnimi sporazumi, elektroproizvodnja je razporedila 98 %, elektrodistribucije pa 108 % sredstev, dogovorjenih s sporazumom. V Termoelektrarni Trbovlje in Dravskih elektrarnah Maribor so tudi presegli s sporazumom določen najvišji cesebni dohodek.

Gibanje osebnih dohodkov v prvih štirih mesecih letos je bilo v elektrogospodarstvu v primerjavi z gospodarstvom Slovenije nekoliko počasnejše. Po podatkih iz OD obrazcev je znašal porast povprečnih dohodkov v tem obdobju v primerjavi s povprečjem 1975, preračunan na pogojno nekvalificiranega delavca, v slovenskem gospodarstvu 11 %, porast v elektrogospodarstvu pa je

znašal 4 %. Absolutna višina osebnih dohodkov na pogojno nekvalificiranega delavca je bila v obdobju januar—april 1976 v elektrogospodarstvu višja od povprečja v Sloveniji za 6,5 %, medtem ko je bila v istem obdobju leta 1975 višja za 7,8 %. Takšna gibanja kažejo na nekoliko počasnejšo rast osebnih dohodkov v elektrogospodarstvu v primerjavi z osebnimi dohodki v gospodarstvu v prvih štirih mesecih letos.

Ugotavljamo tudi, da je bilo število zaposlenih v obdobju januar—maj letos v primerjavi s povprečjem leta 1975 v proizvodnji in prenosu električne energije zmanjšano za 1 %, v distribuciji električne energije pa je število zaposlenih ostalo nespremenjeno.

Navedena gibanja v letošnjem letu kažejo na določene pozitivne premike v elektrogospodarstvu, ki pa še vedno ne kompenzirajo negativnih gibanj v drugi polovici leta 1975. V okviru združenih elektrogospodarskih podjetij Slovenije so bili sprejeti akcijski programi za racionalnejše gospodarjenje v slovenskem elektrogospodarstvu. Konkretno rezultate akcije pa bo potrebno sproti preverjati ob analiziranju doseženega poslovnega rezultata v periodičnih obračunih elektrogospodarstva v letu 1976.

Glede dosedanjih rezultatov pri realizaciji akcijskega programa, sprejetega v okviru združenih elektrogospodarskih podjetij v letu 1975, ter eventualnih vprašanih glede bonitet delavcev v elektrogospodarstvu pri plačevanju električne energije lahko od odgovor predstavnik elektrogospodarstva, ki je prisoten na današnjem zasedanju skupščinskih zborov, ali pa bomo odgovore dali pri obravnavi predloga zakona.

Ne glede na navedena gibanja v elektrogospodarstvu, ki so v določeni meri vplivala tudi na potek podpisovanja samoupravnega sporazuma o pokritju primanjkljaja v letu 1975, velja dejstvo, da je potrebno elektrogospodarstvu v letu 1976 zagotoviti ustrezno likvidnost in normalne pogoje poslovanja za pokritje izpadlega dohodka iz leta 1975.

Zaradi nepokritega izpada dohodka in uveljavitve zakona o zavarovanju plačil med porabniki družbenih sredstev je elektrogospodarstvo prisiljeno najemati kratkoročne premostitvene kredite z visokimi obrestnimi merami, ki še nadalje povečujejo stroške proizvodnje električne energije v letu 1976.

Tovarišice in tovariši delegati! Zaradi navedenih dejstev Izvršni svet predlaga osnutek zakona, s katerim bi zajeli tiste temeljne organizacije s področja gospodarstva, ki sporazuma o pokritju primanjkljaja elektrogospodarstva še niso podpisale.

Pri pripravi predloga zakona bomo predlagali na osnovi porabe električne energije nekoliko višjo stopnjo prispevka, kot to predvideva samoupravni sporazum, medtem ko bo prispevek iz dohodka izenačen s samoupravnim sporazumom.

Osnovni namen takšnega predloga bo, da zavezance po zakonu izenačimo s tistimi, ki so samoupravni sporazum že podpisali. Torej ne gre za sankcijo, temveč za pokritje povečanih stroškov elektrogospodarstva, ki so nastali zaradi nujno potrebnih najetih kratkoročnih premostitvenih kreditov.

V razpravi o osnutku zakona v odborih je bilo danih tudi več pripomb in predlogov, ki jih bomo obravnavali ob pripravi predloga zakona.

Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Poleg predloženega zakona predlagamo danes še sklop zakonov, s katerimi zagotavljamo sredstva za pokrivanje stroškov razširjene reprodukcije v letu 1976.

V tem primeru gre za štiri zakone, in sicer: zakon o združevanju sredstev odjemalcev električne energije na visoki napetosti za financiranje energetskih objektov, zakon o združevanju sredstev porabnikov družbenih sredstev za financiranje energetskih objektov, zakon o obveznem združevanju sredstev temeljnih organizacij za pokritje primanjkljaja pri izgradnji energetskih objektov — tem zakonom podaljšujemo lani uveljavljene stopnje do 13. 12. 1976 oziroma do uveljavitve samoupravnega sporazuma, s spremembami in dopolnitvami zakona o prispevku odjemalcev energije na nizki napetosti za financiranje energetskih objektov podaljšujemo zakon do 31. 12. 1980. To je do konca obdobja srednjeročnega plana, kajti zavezancev za prispevek po tem zakonu ni moč zjeti s samoupravnim sporazumom.

Vse štiri zakone predlagamo po hitrem postopku, ker 30. 6. 1976 prenehajo veljati lani junija sprejete povišane stopnje oziroma celotni zakon o obveznem združevanju sredstev temeljnih organizacij. Pri tem pa samoupravni sporazum o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976—80 še ne bo sprejet in bi prenehanje veljavnosti zakonov pomenilo izpad določenega obsega sredstev. Izpad sredstev bi znašal 40 do 50 milijonov dinarjev mesečno oziroma 25 do 30 %, kar bi onemogočilo izvajanje že sprejetih kreditnih obveznosti, povzročilo zastoj v kontinuiteti gradnje energetskih objektov in v skrajni konsekvenci lahko povzročilo resne probleme pri zagotovitvi električne energije v letih 1977 in 1978. Ker bi tedaj prekinitev gradnje objektov lahko ogrozila nemoten potek družbene reprodukcije, predlagamo, da se lani sprejeto obvezno združevanje dodatnih sredstev oziroma plačevanje prispevka podaljša do uveljavitve samoupravnega sporazuma, kar je glede na omenjeno stanje v skladu z določili 25., 70. in 89. člena ustave Socialistične republike Slovenije.

Čas po sprejemu sporazuma v Skupščini Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva, to je po 11. 5. 1976, je bil prekratek, in to nam je onemogočilo, da bi predlagali sprejem obravnavanih zakonov po ustaljenem postopku. Zato predlagamo enofazni postopek.

Vsi zakoni, razen zakona o nizki napetosti, veljajo do konca letošnjega leta, ker računamo, da bo takrat v celoti uveljavljen samoupravni sporazum. Obveznost združevanja sredstev bo prenehala zavezancem takrat, ko bo samoupravni sporazum podpisalo najmanj 50 % zavezancev s 60 % porabe električne energije in bo le-ta uveljavljen, to se pravi lahko že precej pred koncem leta, upoštevajoč predvideno aktivnost pri sprejemu družbenega plana Socialistične republike Slovenije.

Glede na to, da samoupravni sporazum o razvoju elektrogospodarstva — predlog je bil objavljen šele 4. junija, do 30. 6. še ne bo sprejet, je bilo nujno potrebno podaljšati obvezno združevanje sredstev, ker bomo na ta način ob intenzivni družbenopolitični aktivnosti omogočili sprejem sporazuma po postopku, ki je določen v samoupravnih aktih.

Vsi porabniki električne energije s področja gospodarstva in proizvajalci električne energije, združeni v Interesni skupnosti elektrogospodarstva Slovenije, bodo ob uveljavitvi samoupravnega sporazuma na nov način urejali medsebojne odnose pri financiranju gradnje energetskih objektov. Z uveljavitvijo sporazuma se zakonsko zbiranje sredstev za razširjeno reprodukcijo elektrogospodarstva nadomešča s samoupravnim združevanjem, pri čemer so kriteriji oziroma viri združevanja sredstev v sporazumih isti kot v zakonih.

Skupno dogovorjena sredstva v letih 1976—1980 znašajo za dogovorjeni program gradnje po eskaliranih vrednostih 23,5 milijarde dinarjev, od tega je že zagotovljenih 8,6 milijarde, predvsem tujih sredstev, ostalih 14,9 milijarde morajo zbrati predvsem porabniki, ki bodo v okviru samoupravnega sporazuma združili 11,4 milijarde, gospodinjstva v obliki prispevka 3 milijarde, ostalo pa zagotavlja elektrogospodarstvo.

V okviru tega programa bodo dokončani vsi objekti proizvodnje, prenosa in distribucije, sprejeti v okviru Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije junija leta 1973 ter potrjeni in dopolnjeni v programu Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva junija leta 1975. Dokončana bo rekonstrukcija premogovnikov in rudnika urana ter začeta gradnja objektov za potrebe po letu 1980.

Iz sprejetega programa že obratuje Plinska elektrarna Brestanica z 69 megavatov instalirane moči, Plinska elektrarna Trbovlje pa je v poskusnem obratovanju. Pričetek obratovanja Termoelektrarne Šoštanj IV in hidroelektrarne srednja Drava II je predviden za drugo leto oktobra in zato pri obeh objektih potekajo intenzivna montažna dela. Po programu potekajo tudi dela pri Nuklearni elektrarni Krško in pri montaži 380-kilovatnih daljnovodov ter distribucijskih objektov. Dela so v polnem teku in bi tudi krajši izpad sredstev za financiranje gradnje povzročil resne zastoje, pa tudi nepremostljive težave pri kasnejši oskrbi z električno energijo. V tem trenutku torej potekajo najbolj intenzivna dela in si zastoja ne moremo dovoliti, ne da bi zaradi tega imeli resno finančno in materialno škodo neposredno v elektrogospodarstvu, v končni fazi pa tudi pri samih porabnikih.

Samo pravočasna in kvalitetna izvedba predvidenih del nam bo omogočila, da bomo leta 1979 končno premagali že vrsto let trajajoče strukturno neskladje, ki resno ogroža nadaljnji razvoj gospodarstva in je predvsem posledica neustreznega pristopa k planiranju energetskih potreb.

Dovolite mi nekaj pojasnil v zvezi s pripravo samoupravnega sporazuma. Lansko leto julija je s sprejemom zakonskih stopenj o združevanju sredstev in prispevkov za elektrogospodarstvo ta skupščina poudarila, da je do 30. 6. 1976 potrebno sprejeti v okviru Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva samoupravni sporazum o združevanju sredstev za gradnjo elektroenergetskih objektov, ki naj bi v celoti nadomestil obstoječe zakone. Prav tako je zadolžila Samoupravno interesno skupnost elektrogospodarstva, da s samoupravnim sporazumom pokrije izpad dohodka elektrogospodarstva za leto 1975.

Samoupravna interesna skupnost elektrogospodarstva je 15. oktobra lani obravnavala in sprejela samoupravni sporazum o pokritju primanjkljaja pri proizvodnji električne energije v letu 1975. Takrat je menila, da samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za razvoj elektrogospodarstva ne bi sprejeli, dokler ne bo s samoupravnim sporazumom pokrit primanjkljaj elektrogospodarstva za leto 1975, to je predvidoma do 20. februarja letos.

Kljub počasnemu podpisovanju sporazuma o primanjkljaju je Samoupravna interesna skupnost elektrogospodarstva skupaj z našim komitejem pričela januarja pripravljati sporazum o združevanju sredstev, ki naj nadomesti obstoječe zakone. Zaradi velikega obsega objektov in potrebnega usklajevanja je priprava samoupravnega sporazuma potekala do začetka marca, ko smo v prilogi Poročevalca objavili osnutek. Osnutek je bil v razpravi do 11. maja, ko je Skupščina Samoupravne interesne skupnosti sprejela predlog samoupravnega

sporazuma o razvoju elektrogospodarstva in ga 4. 6. objavila skupaj s predlogoma samoupravnih sporazumov o razvoju premogovništva ter nafte in plina.

V obdobju do sprejetja predloga so bile izvršene potrebne uskladitve s predlogom dogovora o temeljih plana kot tudi z osnutkom družbenega plana Socialistične republike Slovenije do leta 1980.

Predlog samoupravnega sporazuma je bil poslan vsem temeljnim organizacijam in je v sprejemanju. Do 22. 6. 1976, to je v prvem roku, je sporazum že podpisalo okoli 30 temeljnih organizacij, kar pa seveda ne zadošča za uveljavitev sporazuma.

Priprava in sprejem samoupravnega sporazuma poteka hkrati s sprejemom družbenega plana Socialistične republike Slovenije, kar je seveda zahtevalo dodatna usklajevanja v okviru proporcev družbenega plana.

Menimo, da je bilo to potrebno in koristno, saj smo predlog že usklajevali v okviru nove stopnje rasti in nove delitve investicij za prioritete dejavnosti skupnega pomena.

Prav tako je pri pripravi sporazuma prišla do izraza družbena vsebina dohodka, saj so tako uporabniki kot proizvajalci električne energije spoznali, kako potrebno je usklajevati med seboj odvisne razvojne programe. Pokazala se je vsa nujnost prestrukturiranja dohodka za razvoj elektrogospodarstva, ki jo moramo v sedanjih odnosih doseči predvsem s sporazumevanjem in dogovarjanjem, ne pa s silo zakona. Država naj bi intervenirala le takrat, ko se združeno delo v okviru svoje samoupravne organiziranosti ne bi uspelo pravočasno dogovoriti.

Mnenja smo, da pomeni podaljšanje zakona tak izjemen ukrep, s katerim bomo omogočili normalen potek podpisovanja samoupravnega sporazuma in s tem zagotovili kontinuiteto del pri gradnji elektroenergetskih objektov, ne da bi s tem povečali obremenitev gospodarstva.

Tovarišice in tovariši delegati! Teče široko zasnovana akcija za sprejemanje samoupravnih sporazumov o temeljih planov in dogovorov o temeljih planov v obdobju 1976—1980, ki jo je v dogovoru z občinskimi štabi pripravil operativno-politični štab pri Republiškem komiteju za družbeno planiranje in informacijski sistem.

Med njimi so navedeni tudi energetske sporazumi, pri katerih združeno delo sprejema materialne obveznosti. Te morajo sprejeti delavci v temeljnih organizacijah z osebnim izrekanjem ali z referendumom oziroma na zboru delavcev v skladu z določili statuta temeljne organizacije.

Občinski štabi so z akcijo začeli in računamo, da bo končana do 7. julija. Dogovor o tej akciji je bil sprejet na sestanku predsednikov občinskih in medobčinskih svetov, predsednikov občinskih štabov za družbeno planiranje ter predstavnikov Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva, v skladu z dogovorom na seji Izvršnega komiteja Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije z dne 16. 6. 1976.

Ob koncu predlagam, da sprejmete predloge zakonov in predloženi amandma k predlogu zakona o prispevku odjemalcev na nizki napetosti, v okviru svojih organizacij pa s svojo aktivnostjo omogočite čimprejšnji sprejem in podpis samoupravnega sporazuma o razvoju elektrogospodarstva, kot tudi ostalih samoupravnih sporazumov, ki urejajo vitalna vprašanja našega družbenega in ekonomskega razvoja. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: K tej točki dnevnega reda je povabljen Samoupravna interesna skupnost elektrogospodarstva.

Predlog za izdajo zakona, z osnutkom zakona, ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 24. 5. 1976. Izvršni svet predlaga, da se v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek.

Glede na ta predlog Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Ne.) Predlagam, da o predlogu glasujemo! Kdor je za predlog Izvršnega sveta, da se prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? K besedi se javlja Tone Volčič, delegat iz Kranja!

Tone Volčič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati. Glede na to, da smo v Kranju izoblikovali skupno pripombo in skupna stališča k obema zakonoma, ki se nanašata na pokrivanje primanjkljaja v prometu z električno energijo in na izpad transportnih dohodkov v železniškem prometu, bom ta stališča posredoval skupno.

Skupina delegatov občinske skupščine Kranj, ki delegirata delegate v Zbor združenega dela in Zbor občin republiške skupščine, sta na skupni seji 16. tega meseca obravnavali predlog za izdajo zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo, z osnutkom zakona, in predlog za izdajo zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v preteklem letu, z osnutkom zakona, ter stališča, ki so bila k navedenim zakonskim osnutkom sprejeta v temeljnih organizacijah združenega dela, ter izoblikovali naslednja stališča:

Organizacije združenega dela oziroma temeljne organizacije združenega dela v načelu podpirajo pokrivanje izpada dohodka, tako v Samoupravni interesni skupnosti elektro-gospodarstva Slovenije kot v Samoupravni interesni skupnosti za železniški in luški promet Slovenije, vendar menijo, da je bila akcija za podpis samoupravnega sporazuma slabo pripravljena oziroma da materiali, ki so jih dobile organizacije združenega dela, niso vključevali vseh tistih odgovorov, ki so jih zahtevali delavci na zborih v temeljnih organizacijah združenega dela že v preteklem letu v razpravah o sklenitvi takrat predloženega sporazuma. Za potrjevanje omenjenih dveh sporazumov so želeli biti bolj pripravljeni. Zato so organizacije združenega dela oziroma temeljne organizacije združenega dela iskale še dodatne informacije. Tako je na primer naša organizacija združenega dela »Sava« zadnja vprašanja naslovila na omenjeni dve samoupravni skupnosti konec aprila. Od Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva pa je dobila odgovore šele letos v mesecu maju. Od železniške interesne skupnosti in skupnosti za luški promet pa ustreznega odgovora niti do danes ni prejela. Ne glede na to pa organizacije združenega dela podpirajo pokrivanje izpada dohodka, vendar imajo naslednje pripombe:

Tak način financiranja je možen le na kratek rok, sicer je treba kritično ekonomsko situacijo na teh področjih rešiti sistemsko in dolgoročno, saj je nemogoče, da se kolektivi iz leta v leto na ta način srečujejo s problemi pokrivanja izpadlih dohodkov. Dolgoročna rešitev naj ne bo linearna, ampak pogojena z obsegom storitev, ki jih koristijo posamezne organizacije združenega dela. Tudi na kratek rok je potrebno ob takih rešitvah povečati iniciativo teh interesnih skupnosti, tako da je vsaj del izpada dohodka odvisen od njihovih lastnih prizadevanj. Na osnovi dodatnih informacij Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva se tudi ugotavlja, da prikazani izpadi dohodka vsebujejo tudi nekatere dohodke, ki se normalno ob izgubah sploh ne morejo formirati oziroma se po predpisih celo uporabijo za saniranje izpada dohodkov, kot so na primer obračunana amortizacija nad predpisano stopnjo, visoko investicijsko vzdrževanje glede na preteklo leto, rezervacija dohodka na osnovi zakonskega vpisa terjatev in zalog, rezervni sklad in tako dalje. V temeljni organizacijah združenega dela je bilo zelo težko zagotavljati uspešno akcijo, če je iz podatkov za Samoupravno interesno skupnost elektrogospodarstva po zaključnem računu 1975 razvidno, da formirajo sklad skupne porabe na zaposlenega v dosti višjem znesku, kot ga je sposobna formirati večina podpisnic. Delovne organizacije kranjske občine se zavedajo potrebe po razreševanju problemov izpada dohodka tako v elektrogospodarstvu kot v železniškem gospodarstvu, zato je večji del temeljnih organizacij združenega dela že rezerviral sredstva v svojih zaključnih računih v ta namen. Zavedajo se tudi, da je sprejetje zakona edini izhod iz nastale situacije.

Izoblikovano je tudi stališče, da sprejetje zakona ne more biti sankcija za temeljne organizacije, ki so se do sedaj, kot je rečeno v gradivu, neodgovorno obnašale, kar pa je v obrazložitvi zakona že pojasnjeno. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Volčič! Želi še kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, dane v poročilih skupščinskih teles, pripombe skupin delegatov in pripomb, dane v današnji razpravi na seji zbora.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlagani sklep.

Ker sem obveščena, da je Komisija za vprašanja borcev NOV končala z delom, predlagam, da se vrnemo na 4. točko dnevnega reda. Prosim predstavnico Komitije tovarišico Marijo Aljančič, da poda poročilo!

Marija Aljančič: Tovarišice in tovariši delegati! Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije se je po zaključku razprave v vseh zbora Skupščine SR Slovenije sestala na seji in zavzela stališče do predlaganih amandmajev skupine delegatov za Zbor občin in Zbor združenega dela ljubljanskih občin in mesta Ljubljana. Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine

SR Slovenije sprejema amandma k drugemu odstavku 3. točke stališč, tako da se besedilo »pri izpopolnjevanju sistema socialne varnosti borcev NOV, vojaških invalidov in drugih borcev in družin padlih in umrlih borcev« nadaljuje z besedilom »je treba v prihodnje čimprej zagotoviti«.

Komisija tudi sprejema amandma, da naj se besedilo druge alineje drugega odstavka 3. točke stališč spremeni takole: »ustanovitev in razvijanja službe za zdravstveno varstvo za borce in dispanzerske službe za borce«. Ostalo besedilo ostane nespremenjeno.

Komisija za vprašanje borcev NOV Skupščine SR Slovenije je že v uvodni razpravi na današnjih sejah zborov Skupščine SR Slovenije predlagala, da se četrta alineja drugega odstavka 3. točke stališč dopolni tako, da se za besedami »stanovanjske problematike borcev« doda besedilo »v stanovanjskih skupnostih, v pokojninsko-invalidski skupnosti, v temeljnih organizacijah združenega dela in s sredstvi, ki so bila zbrana z zakonom o prispevku za graditev stanovanj za udeležence NOV«. Glede na to, da je amandma Komisije širši kot amandma, ki ga je predlagala skupina delegatov, Komisija ne sprejema amandmaje skupine delegatov, s čimer se predstavnik skupine tovariš Javor strinja.

Predstavnik skupine delegatov za Zbor občin in Zbor združenega dela ljubljanskih občin in mesta Ljubljana tovariš Javor je bil navzoč na seji Komisije za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije. Po obrazložitvi, da skrb za vsestranski položaj borcev NOV in vojaških invalidov, ki živijo v zajedstvu, zlasti pa zagotavljanje materialne skrbi, ni samo v kompetenci SR Slovenije, temveč predvsem federacije, se je predstavnik predlagatelja amandmaje strinjal, da naj ostane dosedanje besedilo sedme alineje drugega odstavka 3. točke stališč nespremenjeno ter je umaknil amandma skupine delegatov.

Glede na sprejete amandmaje pa bo potrebno pri nekaterih besedah zamenjati sklon oziroma vrstni red, s čimer Komisija za vprašanja borcev NOV Skupščine SR Slovenije ob tej priliki ne bi obremenjevala delegatov Skupščine SR Slovenije. Komisija prosi, da se ji dopusti možnost, da se to opravi pri končni redakciji besedila stališč, glede katerih pa predlaga, da se objavijo v Uradnem listu Socialistične republike Slovenije.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Aljančič! Slišali ste dopolnjeni predlog stališč. Ali želi kdo od delegatov v zvezi z dopolnitvami predloga in obrazložitvijo predstavnice komisije še razpravljati? (Nihče.)

Dajem dopolnjeni predlog stališč na glasovanje! Kdor je za to, da se predlog stališč sprejme, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel dopolnjeni predlog stališč.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975, z osnutkom zakona, ki ju je Skupščini predložil v obravnavanje Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Bruna Koreliča, pomočnika predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze, ki bo imel tudi uvodno obrazložitev.

Bruno Korelič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! O stanju in problematiki na železnici v jugoslovanskem in slovenskem

merilu je bilo več razprav, tako v Zveznem izvršnem svetu, Zveznem komiteju za promet in zveze, Republiškem izvršnem svetu in Republiškem komiteju za promet in zveze. Razprave so potekale predvsem o perspektivnem razvoju železnice, ob upoštevanju sedanje izredno pereče finančne problematike v zvezi s kritjem izpada transportnih dohodkov v letu 1975.

Pripravlja se družbeni dogovor o prometni politiki v Jugoslaviji in o prometni politiki republike, v kateri naj bi železniški promet dobil pomembno mesto. Za ugoden nadaljnji razvoj železniškega prometa je pa potrebno temeljito proučiti položaj, pravočasno pripraviti ustrezne rešitve, vsekakor pa predtem zagotoviti rešitev vprašanja izpada transportnih dohodkov v letu 1975.

Izpad transportnih dohodkov v letu 1975 znaša 450 milijonov dinarjev. Na ta izpad je vplivalo več dejavnikov, tako dosednji način financiranja gradnje in rekonstrukcije železniške infrastrukture, razmejitev tovara, politika cen in še nekateri drugi. Med postopkom za sprejem predloženega zakona so bila v Samoupravni interesni skupnosti, kakor tudi v skupščinskih organih večkrat omenjena naslednja vprašanja: višina osebnih dohodkov železničarjev, produktivnost dela, kakor tudi vprašanje, na kakšen način so železničarji sami pristopili k reševanju vprašanja izpada transportnih dohodkov.

Poprečni osebni dohodki so se v letu 1975 gibali v mejah, določenih s samoupravnim sporazumom in so bili za 4,6 % višji od povprečnih osebnih dohodkov v gospodarstvu. V primerjavi s sorodnimi dejavnostmi, predvsem s cestnim transportom, pa zaostajajo za 11,7 %.

Po podatkih Železniškega gospodarstva Ljubljana je bilo v zadnjih letih veliko prizadevanj za povečanje produktivnosti, saj so slovenski železničarji po obsegu dela in izkoriščenosti osnovnih sredstev na prvem mestu v Jugoslaviji.

Kljub temu si moramo prizadevati predvsem za doseganje takšnih rezultatov, ki nas bodo uvrstili med razvite dežele. Vsi naporji morajo biti usmerjeni k povečani hitrosti pretoka blaga in v zvezi s tem k povečani potovalni hitrosti.

Stabilizacijski ukrepi, ki jih je sprejela Samoupravna interesna skupnost, so usmerjeni na področja dela Železniškega gospodarstva Ljubljana, in sicer v smeri znižanja stroškov ter v smeri povečanja dohodkov in izboljšanja poslovanja. Analiza izvršenih ukrepov kaže, da se vsi predvideni učinki ne uresničujejo. Vzroki so subjektivne in objektivne narave, zato bi bilo potrebno odstraniti vse zaviralne momente, ki onemogočajo realizacijo vseh sprejetih ukrepov. Tu predvsem mislimo na nekatere sistemske ukrepe, ki bodo omogočili izenačitev pogojev poslovanja predvsem med vsemi prometnimi panogami, hkrati pa nekatere notranje ukrepe v Železniškem gospodarstvu Ljubljana, ki bodo omogočili uspešnejše gospodarjenje.

Z ustanovitvijo Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet naj bi se njeni člani samoupravno sporazumeli tudi o nadaljnjem razvoju in nemotenem delovanju železnice. Ko so člani v okviru Samoupravne interesne skupnosti ugotovili izpad transportnih dohodkov v Železniškem gospodarstvu Ljubljana, so se odločili, da bodo izpad sporazumno krili sami. Tako je Skupščina Samoupravne interesne skupnosti svojim članom predložila samoupravni sporazum, po katerem naj bi temeljne organizacije združenega dela članice Samoupravne interesne skupnosti solidarno pokrile ta izpad s posebnim prispevkom v višini 3,7 od osnove, po kateri se v letu 1975 plačuje davek iz dohodka temeljnih organizacij.

Po predvidevanjih naj bi bil ta sporazum podpisan do konca januarja 1976. Kljub podaljševanju rokov je ta samoupravni sporazum podpisala le dobra

tretjina temeljnih organizacij združenega dela članic Samoupravne interesne skupnosti, zaradi česar je ogroženo normalno poslovanje železnice. Glede na take razmere v železniškem gospodarstvu, ki je kot osnovna prometna panoga izrednega pomena za normalno delovanje ostalega dela gospodarstva in družbe kot celote, in glede na to, da so z zakonom o samoupravnih interesnih skupnosti za železniški in luški promet na področju železnice določene zadeve posebnega družbenega pomena, je možno na podlagi 70. člena ustave SR Slovenije predpisati obveznost plačevanja prispevkov Samoupravni interesni skupnosti za železniški in luški promet.

V skladu z gornjim predlagamo sprejem ustreznega zakona, ki naj bi imel izrazito intervencijski značaj, hkrati pa bi zavezal k plačilu tudi vse tiste temeljne organizacije članice Samoupravne interesne skupnosti, ki niso podpisale samoupravnega sporazuma.

Tako naj bi prispevek po stopnji 3,7 od osnove plačali tudi vsi tisti člani Samoupravne interesne skupnosti, ki niso podpisali samoupravnega sporazuma, poleg tega pa bi zakon uvedel tudi poseben prispevek po stopnji 1,3 % od osnove za tiste člane Samoupravne interesne skupnosti, ki so v letu 1975 uporabili železniške storitve nad 10 000 dinarjev.

Zaradi neustreznih cen železniških storitev so večji uporabniki povzročili sorazmerno večji delež pri izpadu transportnih dohodkov, ki pa je v zakonu upoštevan po načelu diferenciranega pristopa.

Tovarišice in tovariši! Z uveljavitvijo zakona o uvedbi prispevka za pokritje izpada dohodka v železniškem prometu za leto 1975 bi bil po predloženih načelih in osnovah pokrit celoten izpad za navedeno leto. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Korelič! K tej točki je bila povabljen Samoupravna interesna skupnost za železniški in luški promet.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona ste prejeli z dopisom dne 26. 5. 1976. Izvršni svet predlaga, da se v smislu 2. odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek.

Glede na ta predlog Izvršnega sveta pričenjam razpravo! Želi kdo besedo? (Nihče.) Predlagam, da o predlogu glasujemo! Kdor je za predlog Izvršnega sveta glede postopka, naj prosim glasuje! (47 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli.

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, dana v poročilih skupščinskih teles in pripombe, dane v razpravi na seji zbora.

Tovariš Volčič je namreč razpravljal tudi o tej točki dnevnega reda.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev uporabnikov družbenih sredstev za financiranje energetskih objektov.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Mirana Štruca, republiškega podsekretarja v Republiškem komiteju za energetiko, ki je uvodno besedo k tej točki dnevnega reda že imel.

Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 10. 6. 1976. Izvršni svet predlaga, da ga obravnavamo v smislu 2. odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi.

O tem predlogu Izvršnega sveta pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje! Kdor je za predlog Izvršnega sveta, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Želita besedo predstavnika Komisije in Odbora? (Ne.)

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev odjemalcev električne energije na visoki napetosti za financiranje energetskih objektov.

Predlog zakona je skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Predstavniki Izvršnega sveta je tudi tu tovariš Milan Štruc. Uvodno besedo ste slišali.

Predlog zakona ste sprejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 10. 6. 1976. Izvršni svet predlaga, da ga obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi.

O tem predlogu Izvršnega sveta pričenjam razpravo! Želi kdo besedo? (Ne.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog Izvršnega sveta, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta z večino glasov sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmaju Zakonodajno-pravne komisije k 1. členu, ki je redakcijskega značaja. Vprašujem predstavnika predlagatelja, če se s tem amandmajem strinja! (Da.) Predstavniki Odbora z amandmajem soglašajo.

Kdor je za amandma, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani amandma.

Kdor je za predlog zakona v celoti, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o obveznem združevanju sredstev temeljnih organizacij združenega dela za pokritje manjkajočih sredstev pri gradnji energetskega objektov.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Predstavniki je tudi tu tovariš Milan Štruc, ki je uvodno besedo že imel.

Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 10. 6. 1976. Izvršni svet predlaga, da zakon obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi.

O tem predlogu Izvršnega sveta pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta glasujemo! Kdor je za, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta z večino glasov sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložili pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku odjemalcev električne energije na nizki napetosti za financiranje energetskih objektov.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Milana Štruca, ki je imel uvod že pri 8. točki dnevnega reda.

Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 10. 6. 1976. Izvršni svet predlaga, da ga obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi.

O tem predlogu Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta z večino glasov sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Danes pa smo vam na klop predložili tudi amandma Izvršnega sveta, ki ga je v svojem uvodu že utemeljil tovariš Štruc. Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo. Najprej bomo glasovali o amandmaju Izvršnega sveta, in sicer k 3. členu zakona. Vprašujem predstavnika Odbora, če se z amandmajem Izvršnega sveta strinja! (Se strinja.) Zakonodajno-pravna komisija se z amandmajem strinja.

Kdor je za amandma Izvršnega sveta k 3. členu zakona, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je amandma Izvršnega sveta k 3. členu zakona z večino glasov sprejet.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (3 delegati.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dopolnitvah zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Dragana Mozetiča, namestnika republiškega sekretarja za finance. Besedo ima tovariš Dragan Mozetič!

Dr a g a n M o z e t i č : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Predlagana dopolnitev davčnega zakona razširja obseg davčnih olajšav v letu 1976 na del dohodka, ki ga temeljna organizacija združenega dela nameni za nakup obveznic za gradnjo, rekonstrukcijo in modernizacijo magistralnih in regionalnih cest v SR Sloveniji. Zato da bi stimulirali vpisovanje obveznic za ceste, predlagamo, da se del dohodka, ki ga temeljne organizacije združenega dela namenijo za nakup obveznic za gradnjo, rekonstrukcijo in modernizacijo magistralnih in regionalnih cest v SR Sloveniji, ne všteva v davčno osnovo pri obračunavanju davka iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976.

Priznavanje regresa za prehrano v odbitne postavke pri ugotavljanju davčne osnove ne pomeni širjenja odbitnih postavk, temveč le prilagajanje izračunavanja davčne osnove novemu obračunskemu sistemu. V letu 1975 je bil regres za prehrano vključen med materialne stroške, in ker so materialni stroški odbitna postavka pri ugotavljanju davčne osnove, regresa za prehrano ni bilo treba posebej naštevati med odbitnimi postavkami. V letu 1976 pa regres za prehrano ne spada več v materialne stroške, zato ga je treba posebej navesti.

Amandma k predlogu zakona o dopolnitvi zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976 dopolnjuje obseg davčnih olajšav s pokritjem izpada dohodka pri Železniškem gospodarstvu Ljubljana in Združenih podjetjih elektrogospodarstva Maribor in s temeljnimi organizacijami združenega dela, ki se ukvarjajo s časopisno dejavnostjo in izdajo dnevnika.

Že v letu 1975 je bil izključen iz davčne osnove del dohodka, ki so ga temeljne organizacije združenega dela prispevale za pokrivanje izpada dohodka za železniško gospodarstvo ter za elektrogospodarstvo Slovenije. Menimo, da je treba tudi v letu 1976 ta del dohodka izločiti iz davčne osnove, da ne bi prišlo do dvojne obdavčitve dohodka.

Izhajajoč iz družbenopolitične vloge političnih informativnih dnevnikov, to je Dela, Dnevnika in Večera, predlagamo, da se za temeljne organizacije združenega dela, ki se ukvarjajo s časopisno dejavnostjo in z izdajo dnevnikov, zniža obračunski davek za 80 % in tako delno prispeva k znižanju razlik med prodajno in dejansko ceno dnevnikov. Da bi bile te olajšave čimprej uveljavljene, da bi čimbolj stimulatивно vplivali na potek določenih akcij, ki so

pomembne za celovit družbenoekonomski razvoj SR Slovenije, predlagamo, da se predlog zakona o dopolnitvah zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976, vključno z amandmaji, sprejme po hitrem postopku.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Mozetič! Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 10. 6. 1976. Izvršni svet predlaga, da ga obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi.

O tem predlogu Izvršnega sveta pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta glasujemo. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli.

Danes na klop pa ste prejeli še amandma Izvršnega sveta, ki ga je obrazložil tovariš Mozetič.

Želita predstavnika Odbora in Komisije poročili še ustno dopolniti? (Ne želita.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmaju Izvršnega sveta, da se za drugim členom dodasta nova 3. in 4. člen. Prosim, da se o tem amandmaju izrečeta še predstavnika Odbora za finance in Zakonodajno-pravne komisije! (Zakonodajno-pravna komisija in Odbor soglašata.)

Prehajamo na glasovanje! Kdor je za amandma Izvršnega sveta, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je amandma Izvršnega sveta z večino glasov sprejet.

Sedaj moramo glasovati še o predlogu zakona v celoti! Kdor je za zakon, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog zakona o dopolnitvah zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o usmeritvi sredstev Socialistične republike Slovenije za investicije v gospodarstvu v letih 1971—1976.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Bruna Koreliča, pomočnika predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze, ki bo imel uvodno besedo.

Bruno Korelič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Pred seboj imate predlog zakona, s katerim naj bi se podaljšalo zakonsko zbiranje sredstev, ki so jih temeljne organizacije združenega dela odvajala za potrebe razširjene reprodukcije železnice.

Slovensko gospodarstvo je že od leta 1969 usmerjalo del sredstev za gradnjo in rekonstrukcijo železnic, in sicer s predpisom, za katerega je bilo rečeno,

da naj bi veljal do sklenitve samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev v okviru samoupravnih interesnih skupnosti.

Samoupravna interesna skupnost za železniški in luški promet je hkrati svojim članom predložila samoupravni sporazum za kritje izpada transportnih dohodkov in samoupravni sporazum za združevanje sredstev za razvoj. Podobno usodo kot samoupravni sporazum za kritje izpada transportnih dohodkov je doživel tudi samoupravni sporazum o namenskem združevanju sredstev za razširjeno reprodukcijo. Do roka ga večina temeljnih organizacij združenega dela ni podpisala. Z zakonom je bilo določeno, da temeljne organizacije združenega dela združujejo za potrebe železnice sredstva po stopnji 1,6 od osnove, od katere se plačuje davek od dohodka temeljnih organizacij, vendar najdlje do 30. 6. 1976. Ugotavljamo, da do tega roka samoupravni sporazum ne bo podpisan.

Predlagamo, da predloženi zakon sprejmete po hitrem postopku, iz naslednjih razlogov: po sedanjem zakonu preneha obveznost združevanja sredstev za modernizacijo železnic v SR Sloveniji s 30. junijem 1976. Ker samoupravni sporazum o temeljih razvoja železniških zmogljivosti za obdobje 1976—1980 ne bo sprejet do tega roka, sredstva za modernizacijo in nemoteno delovanje železnice pa morajo dotekati, je nujno potrebno z zakonom podaljšati obveznost združevanja sredstev za te namene.

V nasprotnem primeru bi prišlo do hudih motenj na področju železniškega gospodarstva v SR Sloveniji, kar bi prizadelo celotno gospodarstvo. Do 30. 6. 1976 ne bosta sprejeta samoupravni sporazum o temeljih plana razvoja in samoupravni sporazum o združevanju sredstev za razvoj in delovanje železnice, zato je sprejetje predlaganega zakona nujno. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 10. 6. 1976. Izvršni svet predlaga, da ga obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi.

O tem predlogu Izvršnega sveta pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta glasujemo! Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta z večino glasov sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli.

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 16. točko dnevnega reda, to je na odločbo Ustavnega sodišča Socialistične republike Slovenije, s katero je to sodišče ugotovilo, da določbe 116. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list SRS, št. 54/72, 26/73 in 34/74) niso v skladu z ustavo Socialistične republike Slovenije.

Predstavniki Izvršnega sveta pri tej točki je tovariš Franc Bricelj, pomočnik republiškega sekretarja za delo.

Odločbo sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Danes na klop ste prejeli tudi mnenje Izvršnega sveta.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Pri tej točki dnevnega reda sodeluje tudi tovariš Viljem Zupanc, predstavnik Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejme zbor v skladu s predlogom Odbora in Komisije naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine Socialistične republike Slovenije ugotavlja, da je potrebno odločbo Ustavnega sodišča Socialistične republike Slovenije, s katero to sodišče ugotavlja, da določbe 116. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju niso v skladu z ustavo SR Slovenije, izvršiti tako, da se 116. člen zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ustrezno spremeni.

2. Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije naj imenuje delovno telo, sestavljeno iz predstavnikov Izvršnega sveta, Republiškega sekretariata za delo, pristojnih delovnih teles Skupščine in zborov in Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Socialistični republiki Sloveniji za izdelavo sprememb 116. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v skladu z nakazanimi razlogi odločbe Ustavnega sodišča Socialistične republike Slovenije.

3. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj do konca julija 1976 predloži Skupščini SR Slovenije predlog za izdajo zakona o spremembi oziroma dopolnitvi 116. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, z osnutkom zakona, in pri tem upošteva razloge odločbe Ustavnega sodišča SR Slovenije o ugotovitvi, da določbe 116. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju niso v skladu z ustavo SR Slovenije.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 17. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije je predložila v obravnavo in sprejem naslednje predloge odlokov:

- predlog odloka o izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Komisije Skupščine SR Slovenije za družbeno nadzorstvo;
- predlog odloka o začasnem nadomeščanju predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene;
- predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani;
- predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Celju;
- predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru;
- predlog odloka o razrešitvi sodnika za prekrške Republiškega senata za prekrške.

Predsednik komisije je tovarišica Mihaela Verbič, članica Komisije.

Prehajamo na predlog odloka o izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Komisije Skupščine SR Slovenije za družbeno nadzorstvo.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.)

Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem so bili v Komisijo Skupščine SR Slovenije za družbeno nadzorstvo izvoljeni: za predsednika Vladimir Logar, za podpredsednika Rud: Vrčkovnik, za člane pa Avgust Anderlič, Vasilij Koman, Franc Marcina, Filip Novak, Rasto Plesničar, Marica Šiker in Savo Vuk.

Prehajam na predlog odloka o začasnem nadomeščanju predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo! Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bil tovariš Miloš Šulin, član Izvršnega sveta, zadolžen, da začasno nadomešča Štefana Korošca, predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene, v času njegove odsotnosti oziroma zadržanosti pri opravljanju te dolžnosti v vseh njegovih pravicah in dolžnostih v Republiškem komiteju za tržišče in cene.

Prehajamo na predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bil Franc Miklavčič razrešen dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Prehajamo na predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Celju.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo! Želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje! Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bil Janez Novak razrešen dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Celju.

Prehajamo na predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo! Želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje! Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (65 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je Štefan Hlede razrešen dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru z 31. 8. 1976.

Prehajamo na predlog odloka o razrešitvi sodnika za prekrške Republiškega senata za prekrške.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bil Miloš Ogrin razrešen dolžnosti sodnika za prekrške Republiškega senata za prekrške z dnem 30. 6. 1976.

Prehajamo na 18. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Po prvem odstavku 40. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ima delegat v zboru pravico postaviti Izvršnemu svetu ali republiškim funkcionarjem, ki vodijo delo republiških upravnih organov, vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ali na zadeve z njihove pristojnosti. Vprašanja lahko postavi delegat v zboru tudi predsedniku Skupščine SR Slovenije, predsedniku zbora ali predsednikom delovnih teles, kakor tudi skupščini samoupravne interesne skupnosti za območje republike, kadar ta enakopravno odloča s pristojnim zborom.

K tej točki dnevnega reda smo vam poslali delegatska vprašanja naslednjih delegatov: delegata Miroslava Nakrsta iz občine Nova Gorica in delegatke Tončke Žibert iz občine Koper, ki je zastavila dve vprašanji. Na vprašanje, ki se nanaša na uvoz morskih rib, je Izvršni svet pismeno odgovoril, vendar je odgovor označil kot strogo zaupne narave, tako da ga na seji ne bomo prebrali. Prejela pa ga bo omenjena delegatka v pisni obliki.

Na drugo vprašanje iste delegatke, ki se nanaša na rezerve morske soli, pa bo odgovoril tovariš Miloš Šulin, član Izvršnega sveta in začasni namestnik predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene.

Miloš Šulin: Tovarišica Tončka Žibert, članica skupine delegatov Skupščine Obalne skupnosti Koper za delegiranje delegatov v Zbor občin Skupščine SRS je na podlagi sklepa Zvezne direktije za rezerve živil, da odstopa od nadaljnjega uvoza morske soli, poslala naslednje delegatsko vprašanje: Ali je možno, da se v naši republiki predvidi rezerva morske soli kot republiška tržna rezerva? Na vprašanje delegatke Žibertove odgovarjamo pritrdilno.

Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije sta namreč na svojih sejah dne 28. aprila 1976 obravnavala in sprejela predlog za izdajo zakona o republiških blagovnih rezervah, skupaj z osnutkom zakona.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pa je 8. 6. 1976 določil besedilo predloga zakona o republiških blagovnih rezervah, ki ga je dal Skupščini v obravnavo. Ta zakon obravnava oblikovanje in uporabo republiških blagovnih rezerv, ki so namenjene za osnovno preskrbo občanov in organizacij združenega dela v območju SR Slovenije v primeru izrednih razmer.

V smislu 4. člena zakona sestavljajo republiške blagovne rezerve stalne blagovne rezerve in tržne blagovne rezerve. Ker se programiranje, oblikovanje, financiranje in uporaba republiških tržnih blagovnih rezerv ureja z družbenim dogovorom, ki ga sklenejo Republiški komite za cene, večje organizacije združenega dela, ki se ukvarjajo z blagovnim prometom oziroma proizvodnjo, in banke in ker zakon ne izključuje nobenega proizvoda osnovne preskrbe, so dane vse možnosti, da družbeni dogovor predvidi v naši republiki rezerve morske soli kot republiške tržne rezerve.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Šulin!

Na delegatsko vprašanje delegata Miroslava Nakrsta bo odgovorjeno na prihodnji seji, ker predstavnik Republiškega sekretariata za urbanizem, ki bi moral odgovoriti, ni navzoč.

Prehajamo na drugi del te točke dnevnega reda. Obveščam ves, da sem prejela pismena delegatska vprašanja skupine delegatov občine Domžale, skupine delegatov občine Ljubljana-Bežigrad in še eno vprašanje skupine delegatov iste občine.

Kdo želi postaviti delegatsko vprašanje? Delegatsko vprašanje bo postavil tovariš Ivan Carl, delegat občine Idrija!

Ivan Carl: V srednjeročnem planu cestnih del 1976—1980 je predvidena modernizacija nekaterih cest, ki povezujejo večje naseljene kraje in so v sedanjem stanju ceste s skromnimi elementi. S predlaganimi ukrepi po planu za R-2 ceste, to je po obstoječi trasi, niveleti in z upoštevanjem sedanjih širin tudi pod 5 m, bi praktično izvršili modernizacijo po dolžini. Samo s takimi ukrepi bo možno modernizirati predvideno število kilometrov s sredstvi, ki so programirana. S temi ukrepi bi te kraje hitreje medsebojno povezali.

Pristojni republiški upravni organi pa togo zahtevajo tudi za take, manj pomembne ceste elemente gradnje strogo po zakonu, kar pa je smiselno le za nove gradnje pomembnejših cest. Zakonski predpisi namreč predvidevajo, da je modernizacija (sprememba iz makadama v asfalt) rekonstrukcija, to pa pomeni pridobitev gradbenega dovoljenja in s tem v zvezi najmanjšo širino asfalta 6 m, predpisane horizontalne in vertikalne radije, upoštevanje tega pa zahteva velika finančna sredstva.

V javni razpravi o planu cestnih del 1976—1980 smo v celoti podprli predvsem težnje po modernizaciji cest po dolžini. Zato bi bilo potrebno, da upravni organi tej težnji prilagodijo svoja stališča. Pomembnejše je, da se cesta izboljša v vsej dolžini, kot pa da jo z razpoložljivimi sredstvi izvedemo le eno tretjino, dalje pa ostaja v celoti neurejena in nevarna.

V javni razpravi o ljudskem posojilu za rekonstrukcijo, modernizacijo in gradnjo cest v SR Sloveniji je bilo poudarjeno, da so sredstva, zbrana iz javnega ljudskega posojila, le del dohodka za gradnjo cest in da se bodo dodatna sredstva zbrala tudi iz dosedanjih dotokov zaradi podražitve plinskega olja ter iz prerazporeditve prometnega davka od prodaje pogonskih goriv.

Prosim, da mi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije odgovori na naslednja vprašanja:

1. Kakšno je stališče Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o prerazporeditvi prometnega davka od prodaje pogonskih goriv?
2. V katerem času in po kakšni dinamiki bo prerazporeditev izvršena?
3. Zakaj se pristojni republiški organi hitreje ne prilagajajo vsesplošni potrebi po modernizaciji manj pomembnih cest po dolžini, temveč vztrajajo pri rekonstrukciji po elementih za novo gradnjo pomembnejših cest, kar pa zahteva znatno večja sredstva, kot smo jih sposobni vlagati. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Kdo še želi postaviti delegatsko vprašanje? (Nihče.) Zaključujem to točko dnevnega reda!

Delegate obveščam, da smo pri vseh točkah dnevnega reda uskladeni z Zborom združenega dela in Druženopolitičnim zborom.

Ker je s tem dnevni red današnje seje izčrpan, se vsem zahvaljujem za sodelovanje v razpravi in zaključujem sejo zbora.

(Seja je bila zaključena ob 14.45.)

družbenopolitični zbor

26. seja

(28. aprila 1976)

Predsedoval: Stane Markič,
predsednik Družbenopolitičnega zbora

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik Stane Markič: Pričenjam 26. sejo Družbenopolitičnega zbora Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Odsotnost so opravičili: Geza Bačič, Marijan Breclj, Marko Bulc, Danica Jurkovič, Zdenko Mali, Srečko Mlinarič, Zoran Polič, Emil Rojc, Aleksander Varga in Ivan Žagar.

Z dopisom z dne 6. 4. 1976 sem razširil dnevni red s poročilom o delu Javnega pravobranilstva SR Slovenije v letu 1975.

Glede na to predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 25. seje zbora;
2. poročilo Vrhovnega sodišča SR Slovenije o problemih kaznovalnega sodstva in kaznovalne politike v SR Sloveniji;
3. poročilo Javnega tožilstva SR Slovenije za leto 1975;
4. poročilo Republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1975;
5. poročilo o delu Javnega pravobranilstva v SR Sloveniji v letu 1975;
6. volitve in imenovanja in
7. predlogi in vprašanja delegatov.

Ali kdo predlaga kakšno spremembo ali dopolnitev tega dnevnega reda? (Nihče.) Ali se strinjate s tem dnevnim redom? (Delegati se strinjajo.)

Ugotavljam, da je predlog dnevnega reda sprejet in lahko preidemo na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 25. seje zbora.

Osnutek zapisnika 25. seje zbora ste prejeli. Ali kdo predlaga kakšno spremembo oziroma dopolnitev zapisnika? (Nihče.) Če nihče, dajem zapisnik 25. seje zbora v potrditev. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel zapisnik 25. seje zbora.

Preden nadaljujemo z delom, predlagam, da obravnavamo 2., 3., 4. in 5. točko dnevnega reda skupaj, ker vsako od poročil na svoj način in iz svojih vidikov prispeva k obravnavanju problematike kazenskega sodstva in kaznovalne politike in drugih ukrepov, s katerimi družba varuje samoupravno socialistično ureditev in njene temelje ter skupne in osebne interese delovnih ljudi in občanov.

Iz navedenih razlogov bi po koncu obravnave sprejeli tudi enoten dokument oziroma predlagana stališča. Ali se zbor strinja s tem predlogom? Ima kdo kakšne pomisleke? Če nihče, ugotavljam, da sprejemamo predlog, da razpravljamo o vseh predloženih poročilih skupno in potem skupno sprejemamo sklepe.

Poročilo Vrhovnega sodišča SR Slovenije o problemih kaznovalnega sodstva in kaznovalne politike v SR Sloveniji je predložilo Vrhovno sodišče SRS. Seji prisostvuje predsednik Vrhovnega sodišča tovariš Jože Pavličič.

Poročilo Javnega tožilstva SR Slovenije za leto 1975 je predložilo Javno tožilstvo. Seji prisostvuje predstavnik tožilstva, in sicer tovariš Roman Vobič, namestnik javnega tožilca.

Poročilo Republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1975 je predložil Republiški sekretariat za notranje zadeve. Seji prisostvuje republiški sekretar za notranje zadeve tovariš Marjan Orožen.

Poročilo o delu javnih pravobranilstev v SR Sloveniji v letu 1975 je predložilo Republiško javno pravobranilstvo. Seji prisostvuje predstavnik tega pravobranilstva dr. Marjan Pavlič, namestnik javnega pravobranilca.

Gradiva je obravnaval naš Odbor za družbenopolitični sistem in dal skupno poročilo za 2., 3., 4. točko, posebej pa za poročilo o delu Javnega pravobranilstva v SR Sloveniji za leto 1975.

Komisija za pravosodje je obravnavala poročila, ki zadevajo gibanje kriminalitete in drugih družbeno škodljivih pojavov, in prav tako dala poročila.

Izvršni svet je obravnaval vsa poročila in ugotovitve, ocene in stališča Predsedstva SR Slovenije. Izvršni svet daje stališča k poročilu Republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1975, k ostalim poročilom in ugotovitvam pa nima pripomb.

Posebej opozarjam delegate, da smo na zadnji seji Kluba delegatov poslušali poročilo namestnika republiškega sekretarja za notranje zadeve tovariša Janeza Zemljariča o varnostni situaciji v Socialistični republiki Sloveniji, ki je lahko prav tako podlaga pri naši razpravi o omenjenih poročilih.

Poročila ste prejeli. Prav tako ste prejeli ugotovitve, ocene in stališča Predsedstva SR Slovenije ob obravnavi nekaterih pomembnejših družbenopolitičnih vprašanj gibanja kriminalitete in usmerjanja kaznovalne politike v SR Sloveniji, stališča in mnenja Izvršnega sveta. Nedavno pa ste prejeli še statistične podatke o pripadu pravnih in drugih zadev od Republiškega javnega pravobranilstva. Danes ste prejeli na klop še stališča, ki jih predlaga Komisija za pravosodje na podlagi dogovorov z našimi odbori, ki so obravnavali ta poročila; naši zbori naj ta stališča obravnavajo in po končani obravnavi tudi sprejmejo.

Dajem besedo poročevalcu Komisije za pravosodje in Odbora za družbenopolitični sistem tovarišu Vladu Gošniku!

Vlado Gošnik : Tovarišice in tovariši! Nekoliko bom presegel pooblastilo, da opravi funkcijo poročevalca Komisije za pravosodje in Odbora za družbenopolitični sistem tega zbora, ker mislim, da bi sintezo tako zahtevne pa tudi obsežne in bogate problematike na relativno kratek način sicer morda ne razumeli dovolj dobro, kot smo jo zamislili v predlaganih stališčih.

V pripravah na obravnavo poročila Vrhovnega sodišča o problemih kazenskega sodstva in kaznovalne politike v SR Sloveniji, poročila Javnega tožilstva SRS za leto 1975, poročila Republiškega sekretariata za notranje zadeve v letu 1975 skupaj z že omenjenim ekspozejem ter poročila o delu javnih pravobranilstev v Sloveniji za leto 1975 smo ugotovili precejšnje prepletanje problematike pri delu organov odkrivanja, pregona in sojenja.

Čeprav je v tako gledani kompleksni temi seveda razumljiv, a po splošni oceni predolg časovni razmak od odkritja prek obtožbe do sodbe, se le kažejo nekatere skupne in značilne črte, kar je tudi privedlo do predloga, da vodimo razpravo o vseh štirih poročilih skupaj. Prav iz povezanosti teme je prišlo tudi do predloga enotnih stališč, ki jih zborom predlaga Komisija za pravosodje in so po svoje tudi povzetek vsebine ugotovitev v razpravi, tako v delovnih telesih Skupščine kot tudi v Predsedstvu SR Slovenije. Naj opozorim, da bo Komisija za pravosodje, eventualne dopolnilne predloge za stališča vnesla v dopolnjen tekst, ga po končani razpravi korigirala in predložila eventualno popravljenega zborom v sprejem.

Na sejah zborov dne 31. marca letos smo prejeli predloge za izdajo zakona o rednih sodiščih, o samoupravnih sodiščih in o javnem tožilstvu, s čimer smo opravili prvi del naloge za ustavno preobrazbo pravosodja. Danes pa so pred nami obsežni in podrobni podatki o delu prav teh organov, ki se jih ustavna preobrazba dotika kot ene od najbolj »državnih dejavnosti« v vsej zgodovini države in prava.

O ustavni smeri podružbljanja sodne funkcije v najširšem pomenu besede smo v našem zboru spregovorili letos januarja, ko smo obravnavali idejno-politična izhodišča in teze za to preobrazbo. Čeprav niso bila posebej izpostavljena, pa so vseeno že ves čas od javne razprave o novih ustavah prisotna sodobna gledanja na funkcijo organov odkrivanja, pregona in sojenja. Velika večina dobro hotečih ljudi se namreč z neprijetnim delom delovanja teh institucij praviloma ne sreča, tudi objektivni podatki nas o tem prepričujejo. Vseeno to velja za nekaj odstotkov ljudi, ki iz najrazličnejših vzrokov in povodov zaidejo na kriva pota. Tudi takrat se jim naša družba ne maščuje, temveč je celotno obravnavanje človeka v procesih in postopkih namenjeno odkrivanju celotnega ozadja vzrokov in celostne osebnosti storilca. Proces prestajanja kazni se vse bolj spreminja v proces prevzgoje in v poskus vračanja človeka na pravo pot.

Pomoč družbe človeku z odpustnico je (tako je skoraj soglasno ugotovljeno) žal še vedno preveč deklarativna, malo pa se stori za uresničitev čisto preprostega človeškega načela, da se človeku po padcu ponudi roko za ponoven vzravan korak. Morda tu še najbolj vztrajno prevladujejo predsodki, ki so seveda stari, mnogoteri največkrat celo krivični ter so praviloma odraz in posledica neorganiziranega javnega mnjenja, čustvenih opredelitev okolja, ki razumljivo največkrat prizadeto reagira.

Teh nekaj opozoril v začetku sem si dovolil zato, da bi v začetku razprave opozoril na protislovje teme same. Kolikor se namreč na eni strani tudi vsi mi strinjamo s potrebo obsodbe kriminala in storilca, smo vendarle v isti sapi

soočeni z njegovo človeško usodo in tragedijo in bi želeli, da se mu pravica čimbolj pravično odmeri. Globoko humanistična osnova družbe in možnost, ki jo tudi na to področje vnašajo naši socialistični samoupravni odnosi med ljudi, je ta velika možnost, ki lahko nekatere teorije o rasti kriminala vzporedno z družbenim razvojem okrni ali na nekih področjih celo demantira. V odnosih delavca do delavca, to je na isti, njegovi in istočasno družbenoekonomski osnovi, se lahko znatno hitreje spreminjajo tudi drugi družbeni odnosi, ki slonijo in se razvijajo v skladu s temeljnim družbenim odnosom. To smer podružbljanja najširše pojmovane sodne funkcije vsebuje in začenja naš koncept preosnove pravosodja, prvi korak v to smer pa so samoupravna sodišča.

Odgovornost in njena realizacija pred svojim okoljem, ne pred anonimno državo, je moralno merilo, ki šele dobiva prve obrise. Prav to neposredno človekovo okolje pri delu, v krajevni skupnosti, med sodelavci je verjetno lahko najhujši sodnik in hkrati lahko tudi najbolj preventivno deluje; tudi s tega vidika, ki v zdravih okoljih deluje najbrž že kot pravilo, je vredno gledati družbenopolitične napore za celovito ustavno dograjevanje odnosov v temeljnih samoupravnih skupnosti. Neposredno samoupravno urejanje odnosov je že možnost za urejanje tudi vrste drugih zadev in vprašanj, ki bi s pravočasnim opozorilom, tovariško pomočjo, pravo besedo v pravem času itd. marsikdaj ne prerasla v kriminal.

Morda nismo daleč od prave ocene razmer, če se priključimo mnenju, da so prvi znaki relativnega upadanja kriminala in kriminalitete tudi že odraz in posledica samoupravnega pojmovanja odgovornosti, samoupravnih odnosov, samoupravnega odločanja ljudi o vedno večjem številu temeljnih zadev itd. Morda je prav, da pa istočasno vsi skupaj nismo zadovoljni z naglico napredovanja te nove kvalitete v zgradbi naše družbene zavesti.

Delovanje organov odkrivanja, pregona in sojenja v preteklem letu nam je dokaj celovito razgrnjeno v poročilih, ki jih obravnavamo danes. Poseben odraz in na nek način svojstven izraz poskusov izigravanja družbenih norm je tudi v poročilu javnega pravobranilca. Splet in seštevek načenjanja napadov, poskusov zlorabljanja ali oškodovanja temeljnih človeških in družbenih pravic, vrednot osnov individualnega in skupnega, to je družbenega življenja, je pester in širok. To seveda izredno povečuje zahtevnost tako združene razprave.

Iz tega kompleksa bi podal le nekaj poudarjenih in v predlogu zaključnega dokumenta izpostavljenih vprašanj:

Morda je danes na nas najtežji del naloge v tem, da damo pravo dimenzijo in pravo oceno družbene nevarnosti vseh teh pojavov. Kvantifikacije same po sebi te ocene ne omogočajo. Za ilustracijo te trditve naj opozorim, da je na primer pri oceni neke kraje, grabeža, goljufije lahko mnogokrat večja moralna kot materialna škoda. Občutek nevarnosti, ogroženosti in podobno je največkrat dosti hujši kot izguba tisočaka. Občutek o nezadostni pravni varnosti, o »splošnem neredu«, obrekovanju o velikih in malih ribah in podobno, kar se lahko tu in tam sliši, so verjetno težje ozdravljive klice razkrajanja nekih družbenih vrednosti, ki imajo svoje mesto na vrhu dobrih, tudi nekaterih starih, še vedno veljavnih norm, in tudi novih, ki jih gradimo na novih ekonomskih, političnih in končno najširše pojmovanih kulturnih osnovah naše družbe.

Drugo vprašanje, ki bi ga želel poudariti in ki ima tu in tam določeno mednarodno politično dimenzijo, bi lahko poimenoval s kontinuiteto družbenega odnosa do teme in do dejavnosti. Vsako tavanje od skrajnosti do skrajnosti bi lahko izzvenelo kot družbena nemoč, kot reagiranje na trenutne ali posa-

mične primere, kot nestabilnost politike do tega občutljivega področja, za kar se najde pogostoma odmev v zamejstvu, ki mu ustreza na primeru izpostavljenih posameznikov ali posamičnih primerov ocenjevati bodisi sistem bodisi našo politiko. Svojestven izraz kontinuitete družbenega odnosa je tudi v predlogu stališč, ko na nek način »podaljšujemo« veljavnost sklepov Republiškega zbora te skupščine iz leta 1972 o približno isti tematiki.

Ne bi se mogli izogniti oceni dela organov odkrivanja, pregona in sojenja ter istočasno ne začetni ali pa odpreti nujnih družbenih ukrepov, ki so potrebni za njihovo večjo učinkovitost. Istočasno bi morali nedvoumno podpreti tudi ukrepe nosilcev dolžnosti za večjo samoupravno zavestno družbeno disciplino, zakonitost in ustavnost, ki skupno pomenijo samoupravni red in urejene družbene odnose.

Poudariti velja, in to smo tudi skušali v poročilu, preventivni značaj dejavnosti vseh samoupravnih družbenih in državnih organizmov in dejavnikov. Če jih zaradi celovitosti vtisa samo naštejemo, da bi se spomnili, kaj vse je našemu delavcu samoupravljalcu in občanu organizirano v pomoč kot obrambni mehanizem ter kot sredstva in pota, da pride do čim manjših zlorab: to so organi delavske kontrole, organi upravljanja, inšpekcije, Služba družbenega knjigovodstva, dejavnost in dejavniki družbene samozaščite, organi za notranje zadeve, javna tožilstva, vsa sodišča, družbeni pravobranilec samoupravljanja, organi družbenega nadzora, upravni in drugi državni organi, družbenopolitične organizacije in ne nazadnje tudi skupščine.

Med vsemi temi je najbrž potrebno doseči večje, koordinirano usmerjanje in akcijsko sodelovanje, kar vse skupaj vodi nujno tudi do večje in zelo potrebne učinkovitosti preprečevanja družbi škodljivih dejanj. Ugotovitve iz preteklega obdobja so nujno tudi izhodišče in smer za dograjevanje kazenske in v nekem delu procesne zakonodaje v republiki in federaciji.

Koncept družbene samozaščite, ki predpostavlja aktiven varnostni odnos vsakega človeka do sebe in do svoje imovine, prav tako pa do sodelavca, sosesda, delovne skupnosti, družbene lastnine itd., sloni tudi na permanentni aktivnosti ljudi v družbenopolitičnih organizacijah in teh organizacij v neprestanem procesu osveščanja ljudi in uveljavljanja socialističnih moralnih norm.

Nekaj besed o predlogu stališč! Predlog stališč skuša zajeti te elemente na nivoju enotnega skupščinskega dokumenta, ki ne ocenjuje le razmer, opisanih za preteklo leto, temveč povezuje ocene in stališča tudi s političnimi dokumenti in obravnava celoten proces od odkrivanja dejanja in storilca pa vse do vračanja človeka v organizirano družbeno življenje in delo po prestani kazni.

Vrsto podrobnosti in posameznih ugotovitev v vseh poročilih seveda predpostavljamo kot razumljene, zlasti akcijsko in s strani vseh, ki se glede skupne varnosti, reda in zakonitosti tičejo odgovornih; v bistvu se torej vračamo na začetno izhodišče ene od prej omenjenih vsebinskih točk, pri čemer gre seveda za to, da se na preventivnem delovanju celotne družbe in vseh njenih članov zoper kriminal zavzemamo za samoupravni red in zavestno disciplino.

V zvezi s stališči bi prosil za redakcijski popravek: na 3. strani predloga je v 5. točki v četrti vrsti stavek, ki se začne z besedami: »Za odpravljanje vzrokov teh dveh nesreč...«. Prosim, da bi besedo »dveh« črtali, ker je nastala kot lapsus pri prepisovanju.

Predsednik Stane Markič: Pričenjam razpravo. Prosim, kdo želi besedo? Tovariš Jože Pavličič, predsednik Vrhovnega sodišča SR Slovenije!

Jože Pavličič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Poročilo o problemih kazenskega sodstva in kaznovalne politike v SR Sloveniji je bilo izdelano na pobudo Predsedstva republike, ki je o njem razpravljalo v komisijah in na svoji seji. Sočasno smo ga predložili tudi Skupščini SR Slovenije, obenem pa o njem seznanili druženopolitično vodstvo Slovenije, Centralni komite Zveze komunistov Slovenije in Republiško konferenco Socialistične zveze delovnega ljudstva. O poročilu se razpravljala na posebnih konferencah tudi sodišča splošne pristojnosti, ki so pregledala svoje naloge in sprejela konkretne akcijske programe.

Za zadnje desetletje je značilno naraščanje kriminalitete v gospodarsko visoko razvitih državah po vsem svetu. V nekaterih najbolj razvitih državah narašča mnogo hitreje kot narašča prebivalstvo. Značilno je tudi naraščanje in nastanek mnogih oblik kriminalitete, kot so kriminaliteta v gospodarstvu, tatvine kulturnih in umetniških zakladov, nasilništvo in terorizem. Tudi države v razvoju ugotavljajo, da hiter gospodarski razvoj spremlja porast kriminalitete ali pojavljanje nekaterih novih oblik, ki jih prej skoraj niso poznali. Spričo novih oblik in razsežnosti kriminalitete v sodobnih družbenih razmerah se zastavlja tako pri nas kot v številnih drugih državah vprašanje, kaj storiti za učinkovitejše preprečevanje kriminala.

Problematika kriminalitete in njenega preprečevanja je tudi pri nas eno izmed vprašanj, ki povzroča zaskrbljenost javnosti, čeprav je odstotek naraščanja števila kaznivih dejanj v Jugoslaviji in Sloveniji mnogo manjši kot na primer v nekaterih zahodnih državah s približno istim razvojno-ekonomskim položajem. Gledano na daljše časovno razdobje — menimo, da je pri ocenjevanju gibanja kriminalitete treba stvar gledati tudi s tega zornega kota — pa se nam kaže, da se število pravnomočno obsojenih oseb ni povečalo in da jih je tako relativno, glede na porast prebivalstva, kot celo absolutno manj kot pred 20 leti. Tudi mladoletniška kriminaliteta se je umirila. Če pa abstrahiramo število obsojenih oseb za prometne delikte, katerih naraščanje je razumljivo glede na skokovit porast motorizacije, pa se je število obsojenih oseb za druga kazniva dejanja celo občutno zmanjšalo. Utemeljeno zato lahko sklepamo, da naš družbeni sistem samoupravljanja v celoti predstavlja močno oviro kriminalu. Predvsem pa sistem družbene samozaščite ovira prenašanje raznih novejših oblik kriminala iz sosednjih kapitalističnih držav.

Gradivo nam kaže nekatere razlike med kriminaliteto v SR Sloveniji in poprečjem v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji, kot so na primer: število obsojenih oseb v Sloveniji narašča hitreje kot v jugoslovanskem poprečju; intenziteta sodno ugotovljenega kriminala je najvišja v Sloveniji; delež polnoletnih obsojencev, še bolj pa mladoletnikov, katerim so bile izrečene kazenske sankcije, je višji kakor delež prebivalstva Slovenije v državi; struktura obsojenih oseb po vrsti storjenih kaznivih dejanj se je spremenila in se razlikuje od strukture za vso Jugoslavijo; obsojenih žensk je pri nas relativno manj kot v jugoslovanskem poprečju; odstotek priprtih oseb in odstotek povratnikov je pri nas višji itd.

V Sloveniji imamo tudi precej hudih kaznivih dejanj, za katerih preprečevanje je družba posebej zainteresirana. To so kazniva dejanja, s katerimi se huje oškoduje družbeno premoženje, nadalje kazniva dejanja z elementi

nasilja, ropi, roparske tatvine, kazniva dejanja, storjena v skupinah in s surovostjo, huda kazniva dejanja zoper življenje in telo ter posilstva.

Na višjo številčnost izkazane kriminalitete v Sloveniji v primerjavi z jugoslovanskim poprečjem vpliva cel kompleks vzrokov, med katerimi je treba predvsem omeniti intenzivnejše odkrivanje in doslednejši pregon storilcev kaznivih dejanj, pa tudi negativne pojave, ki spremljajo naglo spreminjanje družbe, kot so urbanizacija, migracija prebivalstva, širjenje turizma in geopolitični položaj Slovenije sploh.

Opisane posebnosti kriminalitete v Sloveniji nam narekujejo primerno ostro kaznovalno politiko, po drugi strani pa vključitev vseh družbenih dejavnikov v boj za preprečevanje kriminalitete. Znano je namreč, da za učinkovitejše preprečevanje kriminala ne zadostuje le represivno ukrepanje pristojnih državnih organov, čeprav morajo ti organi vedno in povsod izpolniti svojo pomembno družbeno nalogo. Nujno potrebno je sodelovanje družbenih nepravosodnih, socialnih, zdravstvenih, prosvetnih, kulturnih in vseh drugih organiziranih socialističnih sil ter javnosti sploh, kakor tudi vključitev preventivnih ukrepov v razvojne načrte posameznih organizacij združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti.

Poročilo zato opozarja na potrebo po organizirani, medsebojno povezani in načrtno usmerjeni preventivni dejavnosti pri odstranjevanju vzrokov kriminala in za njegovo preprečevanje, ki mora biti kot sestavni del družbene samozашčite vpletena v vse načrte našega družbenega razvoja. V tej zvezi posebej opozarja tudi na družbene napore za utrjevanje ustavnosti in zakonitosti in na spoštovanje predpisov, družbenih dogovorov, samoupravnih sporazumov ter na prizadevanja vseh družbenih organizmov za krepitev socialnih, moralnih, kulturnih in etničnih vrednot, državljskih dolžnosti in odgovornosti.

Sistem prevencije povsod še ne deluje ustrezno, zato je še toliko bolj pomemben preventivni vidik konkretno izrečenih kazenskih sankcij. Kazensko-pravni ukrepi namreč nimajo samo prisilnega pomena, temveč opravljajo tudi pomembno preventivno funkcijo. Do večjih in trajnih rezultatov pri preprečevanju kriminala lahko pripelje le uskladena preventivna in represivna družbena dejavnost.

Tovarišice in tovariši! V poročilu je dovolj gradiva, da bi lahko zaznali poglobitve probleme in razvojne težnje tako v gibanju kriminalitete kot v kaznovalni politiki sodišč. Zavedamo pa se, da s statistično metodo oziroma s številkami ni mogoče prikazati vse osebnostne in socialne problematike ljudi, ki so pred sodiščem, prav tako pa tudi ne teže in okoliščin obravnavanih dejanj. Ker pa je sodna kazenska statistika za vso državo enotna, nam omogoča dokaj solidno primerjavo. Glede na to, da sodna statistika zajema le pravnomočno obsojene osebe, se podatki te statistike nujno razlikujejo od podatkov organov odkrivanja in pregona. Seveda pa to poročilo ne more biti popolno, ker bi bila za temeljito obdelavo nekaterih problemov, ki jih načenja, potrebna dopolnjena analiza tudi dejavnikov izven pravosodja. Omejuje se namreč samo na eno fazo represivne dejavnosti, to je na sojenje in deloma še na izvrševanje kazenskih sankcij.

Sodišče je pri izdelavi poročila izhajalo iz mnenj in stališč skupščin družbenopolitičnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij, predvsem pa iz sklepov Skupščine SR Slovenije iz leta 1974, ko je bilo o tej problematiki danó zadnje poročilo Vrhovnega sodišča Socialistične republike Slovenije, sklepov 10. seje Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in 29. seje Izvršnega komiteja Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Slo-

venije ter iz stališč v pismu tovariša Tita in Izvršnega biroja o utrjevanju zakonitosti.

Vsi ti dokumenti so postali temelj akcijskih programov sodišč, spodbujali so jih k večji prizadevnosti pri njihovem delu in skrbi za ustavnost in zakonitost v skupnem boju proti družbeno negativnim pojavom, obenem pa jih opozarjali, katerim negativnim pojavom in protislovjem v družbi, ki jih razrešujejo in s katerimi se pri svojem delu srečujejo, morajo na sedanji stopnji družbenega razvoja posvetiti največjo pozornost.

Poročilo skuša čimbolj jasno ugotoviti, ali je delo sodišč na tem področju v skladu z že omenjenimi političnimi dokumenti in ali so sodišča pravilno ocenila družbeno nevarnost kaznivih dejanj, zlasti tistih, ki so naperjena zoper družbenopolitično ureditev, zoper družbeno premoženje, narodno gospodarstvo, zoper uradno dolžnost ter drugih hudih kaznivih dejanj. Skratka, poskuša ugotoviti, ali sodišča s svojim delom dovolj prispevajo k družbenopolitični stabilizaciji in k nadaljnjemu družbenemu razvoju.

Mnenja smo, da so sodišča v naši republiki pravilno razumela pomen navedenih dokumentov, da so pravilno ocenila naloge, ki so jih ti postavili prednje ter da so dala s svojim delom pozitiven prispevek v boju zoper družbeno negativne pojave in s tem tudi prispevek za družbeni napredek in za nadaljnjo graditev naše samoupravne socialistične skupnosti. Hkrati pa menimo, da so pri delu sodišč še slabosti in ovire za pravilno in učinkovito delo.

V poročilu, zlasti pa v ugotovitvah in sklepih je nakazano tudi, kaj je v delu sodišč potrebno izboljšati. Mnenja smo, da se da marsikaj izboljšati že s prizadevanjem pravosodja samega, s stalnim in bolje organiziranim strokovnim in idejno-političnim izobraževanjem sodnikov in s pomočjo višjih sodišč sodiščem prve stopnje. Potrebna pa je tudi večja skrb družbenopolitičnih skupnosti za izpopolnitev izpraznjenih mest sodnikov in za izbiro takih sodnikov, ki so družbenopolitično primerni in strokovno usposobljeni za opravljanje odgovorne družbene naloge na področju pravosodja. Sodišča so po našem mnenju sposobna izpolniti naloge, ki jih pred njih postavlja družba. Posebno skrb pa bo treba posvetiti usposabljanju sodišč za izvršitev tistih nalog, ki jih bo pred njih postavila preobrazba pravosodnega sistema v zvezi z določbami nove ustave.

Kaznovalna politika se je v zadnjem obdobju zaostрила za kazniva dejanja gospodarskega in političnega kriminala, zlasti najtežjega, tako da po našem mnenju ustreza družbeni nevarnosti storjenih dejanj. Izrečene kazenske sankcije so bolj uskladene z vzgojno preventivno funkcijo kaznovanja. Učinkovitost sodišč pri družbeno najpomembnejših kaznivih dejanjih je večja, zaradi hitrejšega reševanja zadev tako v preiskavi kot v samem sojenju. Stanje na tem področju pa še ni zadovoljivo, ker imamo še posamezne primere neutemeljeno nizkih kazni, ki dajejo javnosti vtis, kot da je celotna kaznovalna politika premila. Imamo pa tudi primere preostrih kazenskih sankcij in neupravičenih razlik v kaznovanju med posameznimi sodišči, senati ali sodniki posamezniki.

Na preostro kaznovalno politiko do takih storilcev kaznivih dejanj, ki so prvič pred sodiščem, in to zaradi lažjih kaznivih dejanj, kažejo tudi podatki o občutnem zmanjševanju števila pogojnih obsodb in še bolj o le izjemnem izrekanju sodnih opominov. Sicer pravilno prizadevanje po razustritvi kaznovalne politike za hujša kazniva dejanja se je v praksi večkrat razumelo preveč pavšalno. Posamezna občinska sodišča, ki so v preteklosti v preveliki meri izrekala pogojne kazni, so te v zadnji dobi preveč omejila. Iz prakse tudi vemo,

da prvostopna sodišča premalo osvetljujejo osebnost storilcev, tako da izrečene kazenske sankcije često niso dovolj individualizirane.

Poročilo tudi opozarja, da je potrebno zaostriti kaznovalno politiko pri kaznivih dejanjih z elementi nasilja, saj pri hujših dejanjih te vrste večkrat ugotavljamo, da so izrečene kazni prenizke.

V SR Sloveniji že vrsto let ni bila izrečena nobena smrtna kazen, 17 let pa je že minilo, odkar je bila ta kazen v Sloveniji tudi izvršena za kvalificiran uboj. Po ustavni določbi se sme smrtna kazen le izjemoma predpisati in izreči samo za hujše oblike hudih kaznivih dejanj. Po mnenju naših sodišč pa pri nas takih hudih primerov ni bilo.

Pri kaznovalni politiki ni moč upoštevati samo števila in narave storjenih kaznivih dejanj, ampak tudi čas, v katerem živimo. Zato je treba pri sojenju z vso skrbnostjo analizirati težo in posledice posameznih hujših in družbeno nevarnejših kaznivih dejanj in odmeriti temu primerno strogo kazen ter pogostejše izrekati tudi varnostne ukrepe, ki pridejo v poštev: odvzem premoženjske koristi, prepoved opravljanja poklica, odvzem voznških dovoljenj itd. Teh ukrepov se poslužujejo nekatera sodišča sicer v znatni meri, saj so ti pri nekaterih kaznivih dejanjih izredno učinkovito sredstvo za varstvo družbe pred storilci kaznivih dejanj.

K oblikovanju pravilne kaznovalne politike v znatni meri prispevajo javni tožilci, pa tudi obramba s svojimi pritožbami in tako omogočajo, da sodišča II. stopnje s svojimi odločbami vplivajo na pravilno uporabo kazenskih sankcij, hkrati pa odpravljajo neutemeljene razlike pri določanju kazenskih sankcij med posameznimi sodišči.

Poseben problem v Sloveniji so povratniki, saj je odstotek le-teh pri nas še enkrat večji kot v drugih republikah. Največ jih imamo pri kaznivih dejanjih zoper premoženje, kjer je tudi največ specialnih povratnikov, torej tistih, ki so bili že kaznovani za istovrstno kaznivo dejanje. Mnogo povratnikov imamo tudi pri kaznivih dejanjih zoper življenje in telo. Poročilo zato posveča tudi temu pojavu posebno pozornost. Menimo, da je zaostrena kaznovalna politika proti njim povsem utemeljena, čeprav smo mnenja, da na tako visoko število povratnikov ni vplivala samo morebitna neustrezna kaznovalna politika, temveč prav gotovo tudi druge okoliščine, zlasti problemi z vključitvijo v življenje na prostosti po prestani kazni.

Sicer pa povratništvo v svetu hitreje narašča od kriminala. V razvitih državah ocenjujejo, da je med obsojenci celo 40—60 % povratnikov, da je med njimi velik del psihično neprilagojenih oseb in da se kriminal v obliki povratništva povezuje s klateštvom, brezdjeljem, prostitucijo in drugimi asocialnimi obnašanji. V poročilu se nakazuje tudi potreba po posebni proučitvi tega problema, kar je že dogovorjeno. Potrebno bi bilo, da bi ponovno ustanovili komisije za pomoč obsojenim osebam pri občinskih skupščinah ter da bi se za reševanje tega problema bolj zavzele organizacije združenega dela in krajevne skupnosti.

Učinkovitost varstva družbe pred kriminalom je v znatni meri odvisna od hitrosti odkrivanja kaznivih dejanj in njihovih storilcev, od trajanja preiskav, kazenskega pregona in sojenja pa vse do izvršitve kazenske sankcije. Poročilo nam pokaže, da je postopek pred sodišči sorazmerno dolg. Iz gradiva je razvidno, da postopki v najtežjih zadevah praviloma ne trajajo dolgo, zaradi prednostnega reševanja teh zadev, toda splošna slika o trajanju postopka ni zadovoljiva. Sodišča so z izvajanjem akcijskih programov pospešila reševanje starejših, tudi

več let trajajočih postopkov in so glede tega pri nekaterih sodiščih ugotovljeni znatni uspehi; pri mnogih sodiščih pa teh uspehov ni ali pa so le manjši.

Večina odprtih preiskav in prvostopnih kazenskih zadev je na občinskih sodiščih, ki sicer pravnomočno obsodijo od 87 do 89 % vseh obsojenih oseb v Sloveniji. V glavnem je dolgotrajnost postopka posledica objektivnih razlogov, to je občutnega pomanjkanja sodnikov na nekaterih večjih sodiščih, ki odločajo o večini kaznivih dejanj v Sloveniji, pa tudi na manjših sodiščih, kjer dela le po en sodnik; nadalje v delu z izvedenci, odsotnosti obdolžencev ali prič in podobno. Na dolgotrajnost pa vplivajo tudi subjektivni razlogi, ki se odražajo v premajhni izkušeniosti in odločnosti mnogih mladih sodnikov, ki so šele začeli z delom, ki je po svoji naravi zelo odgovorno in zahtevno.

Končno še kratke pripombe o kaznovalni politiki za nekatera kazniva dejanja, ki so družbeno najbolj nevarna zaradi svoje teže, pomembnosti ali množičnosti. Gospodarskemu kriminalu je dana posebna pozornost, saj sodišča družbeno nevarnost teh kaznivih dejanj ocenjujejo ne le po nastali visoki premoženjski škodi, temveč tudi po tem, da ima gospodarski kriminal za posledico veliko moralno-politično škodo, ker spodkopuje in načenja moralne in splošno veljavne človeške vrednote, na katerih temelji naša samoupravna socialistična družba.

Menimo, da je kaznovalna politika za najhujša kazniva dejanja zoper družbeno premoženje, narodno gospodarstvo in uradno dolžnost na splošno primerna, učinkovito pa se obravnava tudi v pritožbenem postopku. Kjer so se pojavila odstopanja, smo o njih podrobneje razpravljali na konferencah sodnikov in zavzemali konkretna stališča o nalogah sodišč, da bi se dosegla ustrezna kaznovalna politika.

Prometni delikti, ki so se z naraščanjem prometa povzpeli na prvo mesto, v zadnji dobi ne naraščajo več tako močno kot prej. Pri prometnih deliktih, ki imajo za posledico lažje ali hude telesne poškodbe, sodišča večinoma izrekajo namesto zaporu denarne kazni; če pa je posledica ogrožanja javnega prometa smrt, sodišča izrekajo kazen zaporu ali strogega zaporu. Čeprav je kaznovalna politika glede teh kaznivih dejanj v glavnem ustrezna, pa menimo, da bi bilo treba strožje kaznovati vinjene in brezobzirne voznike.

Glede političnega kriminala pripominjamo, da je po podatkih sodne statistike število teh kaznivih dejanj majhno, obenem pa večina obravnavanih kaznivih dejanj ni imela značaja organiziranega protirevolucionarnega delovanja. V nobenem primeru pa ni imela elementov terorizma, temveč se je sovražno razpoloženje v glavnem izražalo v grobih in vulgarnih sovražnih izpadih posameznikov, neredko v vinjenem stanju.

Čeprav sodna statistika ne more dati celotne ocene sovražne dejavnosti proti naši državi in družbeni ureditvi, zlasti s strani sovražne emigracije in tujih agentur, pa ob spremljanju dejavnosti pristojnih organov družbene samozашčite menimo, da si sovražna emigracija in tuje agenture kljub vsem prizadevanjem ne morejo pridobiti podpore med našimi ljudmi v Sloveniji. Sodišča so v vseh primerih političnih kaznivih dejanj, ki so jih obravnavala, izrekala primerne kazni v skladu s konkretno družbeno nevarnostjo kaznivih dejanj in storilcev. Vsa ta kazniva dejanja, čeprav so maloštevilna in lažje oblike, sodišča ocenjujejo v vsakokratnem širšem povezovanju protisamoupravnega delovanja od zunaj, v povezavi z raznimi oblikami in sredstvi psihološke vojne proti neuvrščeni samoupravni socialistični Jugoslaviji ter z drugimi oblikami poskusov negativnega vplivanja na naš razvoj.

Razprava o kaznovalni politiki v republiški skupščini je primerna tudi zato, ker bo letos Skupščina Socialistične republike Jugoslavije sprejemala zvezni kazenski zakon in zakon o kazenskem postopku, vse republiške skupščine pa republiške kazenske zakone. Sedaj enotni kazenski zakon velja z nekaterimi spremembami in dopolnitvami od leta 1951. Ob uskladitvah kazenskih zakonov z ustavo bo treba rešiti tudi številna vprašanja, med drugim, ali so za določena kazniva dejanja še primerni dosedanji okviri, v katerih naj se izrekajo kazni, katere določbe o kaznivih dejanjih je primerno opustiti in katere na novo predpisati in ali kazenske sankcije za nekatera kazniva dejanja še ustrezajo namenu kaznovanja. Skratka, kazensko zakonodajo, to je kazenski zakon in kazenski postopek, bi bilo treba prilagoditi sodčnim družbenim potrebam, varovanju družbe kot celote ter temeljnih človekovih pravic in svoboščin.

Naj zaključim! Sodišča so pri opravljanju sodne funkcije neodvisna in sodijo po ustavi, zakonu in samoupravnih splošnih aktih. Vendar pa opravljajo to svojo funkcijo v enotnem sistemu oblasti in samoupravljanja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Zato je Vrhovno sodišče Socialistične republike Slovenije predložilo republiški skupščini poročilo o problemih kazenskega sodstva in kaznovalni politiki, da ta organ družbenega samoupravljanja in najvišji organ oblasti v okviru pravic in dolžnosti republike splošno družbenopolitično oceno dosedanjega dela kazenskega sodstva in še posebej kaznovalne politike. Sodiščem bodo stališča republiške skupščine dala trdno usmeritev za njihovo nadaljnje delo.

Predsednik Stane Markič: Kdo želi nadalje besedo? Tovariš Vobič, prosim!

Roman Vobič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Glede na izčrpno in tudi obširno poročilo Javnega tožilstva mi dovolite, da pritegnem vašo pozornost le na nekaj konkretnih vprašanj.

Z ustavo in zakoni opredeljen položaj Javnega tožilstva izraža v sedanjem družbenopolitičnem trenutku poleg represivnega delovanja tudi poudarjeno družbeno angažiranost. V organizirani borbi proti kriminaliteti pokriva Javno tožilstvo med represivnimi organi, to so organi za notranje zadeve, inšpekcije in drugi organi odkrivanja, sodišča in institucije za izvrševanje kazni, enega od najbolj občutljivih sektorjev. Funkcionalno je odgovorno za koordiniranje odkrivanja kaznivih dejanj in gospodarskih prestopkov, za uvedbo kazenskega pregona, za pravilno politiko kazenskega pregona, poleg tega pa ima tudi velik del odgovornosti pri kreiranju pravilne kaznovalne politike. Javni tožilec je dejansko nosilec politike kazenskega pregona. Z nepravilnim zavrženjem kazenske ovadbe oziroma odstopom od pregona krši svoja funkcionalna pooblastila, s katerimi je pred družbo odgovoren za preprečevanje kriminalitete, na drugi strani pa lahko z nepravilno sprožitvijo kazenskega postopka neutemeljeno poseže v pravice in svoboščine občanov.

Podatki iz poročila govore, da so javni tožilci z vso odgovornostjo dovolj kritično in strokovno presojali ovadbe, saj so jih zavrgli v 21 %. In če upoštevamo še število ustavljenih preiskav, potem lahko ocenjujemo, da javni tožilci niso neutemeljeno vlagali obtožb. Z odločitvijo javnih tožilcev o zavrženju ovadbe oziroma z odstopom od pregona ni soglašalo v lanskem letu 115 oškodovancev, ki so začeli oziroma nadaljevali pregon potem, ko so prejeli obvestilo

javnega tožilca, da ni razlogov za pregon. Oškodovanci kot tožilci pa so uspeli doseči pri sodiščih obsodilno sodbo le v 5 primerih.

Visok odstotek obsodilnih sodb po obtožbah javnih tožilcev, v poprečju 91 %, kaže, da so javni tožilci svoje odločitve skrbno pretehtali ter jih dejansko in pravno pravilno utemljili. V zvezi s tem je treba tudi poudariti, da lahko kazenske ovadbe, ki jih organi za notranje zadeve pošiljajo javnim tožilstvom, teh pa je prek 90 %, ocenjujemo za kvalitetne, kar kaže tudi na kvalitetno delo teh organov. Občinska javna tožilstva so namreč na podlagi argumentiranih ovadb brez predhodne preiskave oziroma preiskovalnih dejanj, že na podlagi podatkov same ovadbe, neposredno obtožila v letu 1975 prek 55 % ovadenih oseb.

Že omenjeno vprašanje kaznovalne politike je v ospredju pozornosti javnih tožilcev, zlasti kadar gre za kazniva dejanja na področju političnega in gospodarskega kriminala ter za kazniva dejanja z obležjem nasilja zoper občane. Občinski javni tožilci so s pritožbo izpodbijali vsako 13. sodbo in pri tem dosegli 83 % uspeh, okrožni javni tožilci pa so z izpodbijanjem vsake 7. sodbe dosegli 60 % uspeh. Javnotožilske pritožbe torej v veliki meri prispevajo k pravilni rešitvi posameznih kazenskih zadev, pa tudi k zaostrovanju ter izenačevanju kaznovalne politike sodišč.

Pomen in vloga neformalnega družbenega nadzorstva narašča s krepitvijo samoupravljalških družbenih odnosov. V sistem družbene samozaščite se tvorno vključujejo tudi javna tožilstva, ki s takšno dejavnostjo izpričujejo tudi svojo družbeno angažiranost. Pri svoji dejavnosti se javni tožilci niso omejevali le na reševanje konkretnih zadev, temveč so se spuščali v širše proučevanje in analiziranje raznih negativnih, družbi škodljivih pojavov in nezakonitosti, ki so jih ugotovili pri svojem delu.

Z opozorili organom delavske kontrole in drugim samoupravnim organom v organizacijah združenega dela je brez dvoma dan tehten prispevek k sanaciji posameznih neurejenih razmer in nevestnega poslovanja. Odzivi na opozorila javnih tožilcev so obetavni, saj organizacije združenega dela praviloma prično ustrezno ukrepati in ocenjevati vzroke ugotovljenih pomanjkljivosti ter obveščajo javna tožilstva o svojih ukrepih. V takšni klimi lahko javno tožilstvo deluje z vsemi možnimi oblikami opozarjanja in ima neposredne stike z organi upravljanja in organi notranje kontrole, tako da je animiran najširši krog delavcev samoupravljalcev.

Tako družbeno naravna aktivnost javnega tožilstva pa seveda zahteva popolno kadrovsko zasedbo, strokovne in družbeno aktivne delavce. Dosedanji rezultati, posebno če upoštevamo število pripravnikov in štipendistov, teh pa je sedaj skupaj 40, dajejo možnost, da lahko pričakujemo v naslednjih dveh letih rešitev sedaj še težkega kadrovskega vprašanja in potrjujejo pravilnost take usmeritve, s čimer se perspektivno nakazujejo še nove možnosti in dimenzije družbenega angažiranja javnih tožilcev, pa tudi njihove večje vloge v fazi odkrivanja in preiskave.

V zvezi s prizadevanji za doslednejše zagotavljanje načela zakonitosti v našem gospodarstvu želim posebej poudariti, da smo po naših ocenah v minulem letu dosegli določen uspeh v borbi proti dokaj razširjenemu pojavu lažne dokumentacije v gospodarstvu. Lažna dokumentacija je namreč tudi po pismu predsednika Tita in Izvršnega biroja še vedno zavzemala velik obseg, posebno v primerih, ko ni šlo za osebno okoriščanje, temveč za tako imenovane »koristne zlorabe«. Pri uporabnikih družbenih sredstev so bila prikazana zelo pogosto

Povsem drugačna stanja in poslovne spremembe od dejanskih. Na ta način so bile prikrite najrazličnejše nedovoljene manipulacije in zlorabe, na drugi strani pa tudi neupravičeno pridobivanje ugodnosti od družbene skupnosti v obliki izogibanja obveznosti in družbeni skupnosti ali izposlovanja posebnih privilegijev ali stimulacij, zlasti v zunanjetrgovinskem prometu.

Republiško javno tožilstvo je sprožilo zvezno akcijo za ostrejši kazenski pregon na tem področju. Sprejeti so bili ustrezni sklepi v smeri zaostritve pregona odgovornih oseb v organizacijah združenega dela za vse težje primere sestavljanja ali uporabe lažne dokumentacije kot kaznivih dejanj po kazenskem zakoniku, ne pa samo kot gospodarskih prestopkov po določitih zakona o knjigovodstvu v organizacijah združenega dela. Dogovorjeni so bili tudi ustrezni kriteriji, kdaj naj se posamezni primeri takšnih kršitev ocenjujejo kot težji primeri.

S temi sklepi in kriteriji so bili seznanjeni vsi organi odkrivanja in pregona, Gospodarska zbornica SR Slovenije in drugi družbenopolitični in upravni organi. Objavljeni pa so bili ti sklepi tudi v sredstvih javnega obveščanja, tako da so bili nanje v zadostni meri opozorjeni tudi vsi uporabniki družbenih sredstev. Izvajanje te zaostrene akcije pregona se je pričelo s 1. julijem minulega leta. Podatki s terena kažejo, kljub kratkemu roku od začetka te akcije, da je le-ta uspešna ter da se v pravnem prometu s poslovnimi listinami že čuti večja družbena disciplina. S takšnim pristopom se odstranjuje tudi ozka podjetniška miselnost ter dobivajo tako imenovane »koristne zlorabe« pravo podobo tudi v očeh odgovornih oseb in v vodilnih telesih organizacij združenega dela.

V naporih za zagotovitev izvajanja stabilizacijskih ukrepov v gospodarstvu uspešno delujejo tudi javna tožilstva, ko obravnavajo kršitve po zakonu o zagotavljanju plačil za investicije, ki je stopil v veljavo junija lanskega leta, in po zakonu o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev, katerega določbe so se pričele uporabljati v aprilu letošnjega leta. Tožilstva so do sedaj obravnavala 117 ovadb zaradi kršitev po zakonu o zagotavljanju plačil za investicije in vložila 51 obtožnih predlogov zoper uporabnike družbenih sredstev in odgovorne osebe le-teh. V zvezi z multilateralno kompenzacijo pa je bilo doslej sprejetih 22 ovadb, od katerih so bili v 7 primerih že vloženi obtožni predlogi. Oba navedena zakona določata tudi po 3 nova kazniva dejanja za investitorje, izvajalce investicijskih del oziroma dobavitelje opreme, odgovorne osebe banke in druge uporabnike družbenih sredstev. Za kazniva dejanja po zakonu o zagotavljanju plačil za investicije so občinska javna tožilstva doslej prejela 8 ovadb, na podlagi katerih sta bila do sedaj vložena dva obtožna predloga. Ostali primeri kaznivih dejanj in gospodarskih prestopkov so še v obdelavi.

Končno želim poudariti, da je varstvo samoupravnih pravic tisto torišče, ki bo moralo dobiti še večji pomen kot doslej tudi na represivnem področju. Prijav za tovrstna kazniva dejanja je zelo malo, čeprav sicer ugotavljamo odklone in kršitve temeljnih samoupravnih pravic. Odločilna vloga je poverjena sicer dejavnikom v združenem delu, toda družbeno angažirano delo javnega tožilstva in tudi družbenega pravobranilca samoupravljanja mora prav tako zagotoviti delavcu samoupravljalcu potrebno varstvo njegovih pravic.

Predsednik Stane Markič: Želi kdo besedo? Tovariš Marjan Pavlič!

Dr. Marjan Pavlič: Spoštovane tovarišice in tovariši delegati, spoštovani tovariš predsednik! Javno pravobranilstvo je dalo svoje poročilo o delu,

ki je temeljilo na podlagi zakonskih predpisov, in sicer temeljnega zakona o javnem pravobranilstvu, in na podlagi posebnih, specialnih zakonov, bodisi zveznih bodisi republiških. Poleg tega so opravljala javna pravobranilstva v preteklem letu svoje delo v skladu s sprejetimi sklepi in stališči Zveze komunistov Jugoslavije in Zveze komunistov Slovenije ter s pismom in govori tovariša Tita zaradi krepitev pravnega reda in zakonitosti. Kot družbena institucija za zakonito zastopanje družbenopolitičnih skupnosti in njihovih organov ter krajevnih skupnosti in za zastopanje po pooblastilu drugih družbenih pravnih oseb so si javna pravobranilstva prizadevala, da so poleg interesov in koristi zastopanih subjektov varovala družbeno lastnino tudi pred družbeno neupravičenim in nezakonitim izkoriščanjem posameznikov, zlasti v pravnem prometu z nepremičninami.

V okviru svojih nalog so pravobranilstva o vseh pojavih nezakonitosti in drugih deformacijah, zlasti pa o neupravičenem bogatenju posameznikov na škodo družbenega premoženja sproti obveščala družbenopolitične skupnosti, organe in organizacije in nakazovala možne zakonodajne rešitve in ukrepe, da bi se odpravili vzroki, ki pogojujejo tako ravnanje.

Poročilo pada v čas, ko teče postopek za izdajo republiškega zakona o javnem pravobranilstvu. Osnutek tega zakona je bil namreč sprejet marca letos v Skupščini SR Slovenije, sedaj pa je v pripravi predlog tega zakona, ki naj bi ga obravnavala Skupščina po programu dela predvidoma julija letos. Zaradi tega ima poročilo še poseben pomen, ker je iz njega razvidno sedanje delovno področje in opravljeno delo javnih pravobranilstev. Menimo, da je lahko tudi to poročilo pripomoček za oblikovanje novega republiškega zakona.

Poročilo zajema delo vseh javnih pravobranilstev v Socialistični republiki Sloveniji, to je zastopanje na podlagi zakona in na podlagi pooblastil ter preventivne ukrepe in pravna mnenja. Nadalje zajema tudi posebno področje dela Republiškega javnega pravobranilstva pri zakonitem zastopanju SR Slovenije in, končno, pri premoženjskopravnem varstvu družbenega premoženja v prometu z nepremičninami, kar je delovno področje občinskih javnih pravobranilstev. V poročilu je tudi kratek pregled sedanje organizacije javnega pravobranilstva v celotnem območju SR Slovenije.

Javna pravobranilstva imajo po že navedenem temeljnem zakonu dolžnost, da zastopajo družbenopolitične skupnosti in njihove organe ter krajeвне skupnosti v premoženjskopravnih zadevah kot njihovi zakoniti zastopniki, poleg tega pa imajo tudi možnost, da po pooblastilu zastopajo druge družbene pravne subjekte, tudi tiste s področja gospodarstva. Zastopanja po pooblastilu so se javna pravobranilstva posluževala le v manjšem obsegu in so praviloma zastopala le tiste družbene pravne osebe, ki so bile svoječasno financirane iz proračunov družbenopolitičnih skupnosti, pozneje pa so prešle na drugačen način financiranja. To so bile šole, vzgojno-varstvene ustanove, zdravstveni zavodi, knjižnice, fakultete, znanstveni zavodi in podobne organizacije, ki niso imele lastne pravne službe.

V sedanjem sistemu družbenega samoupravljanja financirajo te institucije praviloma samoupravne interesne skupnosti, ki so del skupščinskega sistema, s področja vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva in socialnega varstva. Med zastopanimi po pooblastilu so bile tudi družbene pravne osebe s področja stanovanjskega in komunalnega gospodarstva, vodne skupnosti in kmetijske zemljiške skupnosti.

Iz podatkov zadnjih petih let izhaja, da so v sporih pred sodišči javna pravobranilstva nastopala kot zakoniti zastopniki poprečno v 75 % vseh primerov, na podlagi pooblastila pa v 25 %. Vrednost spornih izvršilnih in drugih zadev, v katerih so nastopala kot zastopniki na podlagi zakona ali na podlagi pooblastila, znaša za preteklo leto 196 milijonov dinarjev.

Pojasniti moramo, da javna pravobranilstva niso zastopala družbenopolitičnih skupnosti, njihovih organov in krajevnih skupnosti samo v pravicah, temveč tudi v drugih postopkih, kot na primer v razlastitvenih, v katerih so bile družbenopolitične skupnosti razlastitveni upravičenci, in v postopkih za določanje odškodnine za nacionalizirane in razlašene nepremičnine. Obstaja še vrsta zakonov, ki določajo občino kot nosilca pravice uporabe na družbeni lastnini. V vseh teh postopkih zastopajo javna pravobranilstva premoženjske pravice in koristi družbenopolitičnih skupnosti.

Naloge javnega pravobranilstva pa niso bile omejene le na zastopanje pred sodišči in upravnimi organi. Javna pravobranilstva so dajala mnogim uporabnikom družbenega premoženja pravna mnenja in drugo pravno pomoč v premoženjskopравnih zadevah. Pomembno delo javnih pravobranilstev je tudi premoženjskopравno varstvo družbene lastnine, ki ga opravljajo javna pravobranilstva na podlagi posebnih republiških zakonov in zveznega zakona o prometu z nepremičninami, in to izključno pri pravnem prometu z nepremičninami, kadar prehajajo le-te iz družbenega sektorja v zasebni sektor in obratno.

Že zvezni temeljni zakon o javnem pravobranilstvu iz 1965. leta je predvidel, da javna pravobranilstva varujejo premoženjske pravice in koristi družbene skupnosti. Od leta 1971 do leta 1974 pa je Socialistična republika Slovenija sprejela zakone, s katerimi je posebej uredila nadzor nad prometom z nepremičninami določenih vrst, kot so stanovanja, stanovanjske hiše v družbeni lastnini, kmetijska zemljišča, gozdovi, nezazidana stavbna zemljišča, ki ga opravlja javno pravobranilstvo.

Pri vseh vprašanjih, ki jih ne urejajo ti posebni zakoni, se uporablja še vedno zvezni zakon o prometu z zemljišči in stavbami iz leta 1965 kot splošni predpis. Tak ureditev omogoča tudi naslednje značilne situacije: Prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini občanom ureja ustrezni republiški zakon tako, da se kupnina za prodano stanovanje določi po valorizirani vrednosti stanovanja na dan prodaje. Za izračun te vrednosti je predpisana metodologija, ki temelji na poprečni gradbeni ceni in poprečnih stroških za komunalno urejanje zemljišč v določeni občini. Ta dva elementa mora občinska skupščina določiti vsako leto s svojim odlokom. Tako izračunana valorizirana vrednost stanovanjske hiše pa je v večini primerov nižja od dejanske prometne vrednosti nepremičnine. Torej se te nepremičnine prodajajo iz družbene lastnine zasebnikom pogosto po pre nizki ceni. Po drugi strani pa kupujejo družbene pravne osebe enake objekte od zasebnikov po ceni, ki pa presega prometno vrednost. V teh primerih namreč uporabljajo še vedno zvezne predpise oziroma zvezni zakon o prometu z zemljišči in stavbami, ki dopušča, da kupnina odstopa od prometne vrednosti za 1/3. Ker je v pripravi republiški zakon o prometu z nepremičninami, katerega osnutek je Skupščina SRS že sprejela, se bo stanje izboljšalo, saj republiški zakon predvidoma ne bo dopuščal odstopanja od kupnine, kot je bilo sedaj to mogoče po zveznem predpisu.

Naj še posebej poudarimo, da so občinske skupščine dolžne sprejeti odloke o poprečnih gradbenih cenah stanovanj in o poprečnih stroških komunalnega

urejanja zemljišč vsako leto. Mnoge občine so z izdajo teh odlokov v zamudi, nekatere pa odlokov sploh še niso sprejele.

Tudi odškodnina za razlašeno nepremičnino se določa bivšemu lastniku po elementih za izračun odškodnine iz zgoraj navedenih odlokov. Če so odloki iz prejšnjih let, torej če so stari, so elementi iz izračuna odškodnine neuporabni. Zato so postopki pred sodiščem dolgotrajni. Sodišča morajo določati izvedence, ki naj izračunajo pravo prometno vrednost nepremičnine. Tako prejmejo bivši lastniki odškodnino z veliko zamudo. Po drugi strani pa zamuda občin pri izdaji teh odlokov prizadene družbene pravne subjekte, ki prodajajo stanovanja in stanovanjske hiše zasebnikom, ker so elementi iz odlokov osnova za izračun valorizirane vrednosti stanovanja na dan prodaje. Torej povzroča zamuda pri izdaji odlokov to, da je kupnina pri prodaji družbenih stanovanj v zasebno lastnino praviloma nižja kot v nasprotnih primerih. Nekateri od občin so sicer mnenja, da ni nobene škode zaradi zamude pri izdaji odlokov, ker ne predvidevajo, da bodo v bodoče družbene pravne osebe v večjem obsegu prodajale stanovanja zasebnikom.

Pri poročilu o delu javnih pravobranilstev v SR Sloveniji v letu 1975 smo se danes omejili samo na pomembnejša in značilna vprašanja, ki so jih javna pravobranilstva reševala v preteklem letu. Kljub tako postavljenim in poenostavljenim okvirom naj bi to poročilo v zadostni meri prikazalo vsebino in obseg dela javnih pravobranilstev in njihov družbeni pomen.

Predsednik Stane Markič: Prosim, kdo še želi besedo? Slišali smo predstavnike predlagateljev poročil. Besedo ima tovarišica Teodora Krpan.

Teodora Krpan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

V svojem izvajanju se bi želela omejiti na podatek, ki sem ga zasledila v poročilu Republiškega sekretariata za notranje zadeve za prejšnje leto, in sicer v VII. poglavju, »varnost prometa«, na 43. strani. Citiram: »V 1940 prometnih nesrečah ali v 24 % s smrtnim izidom in telesnimi poškodbami so bili kot povzročitelji ali ponesrečenci udeleženi otroci in mladoletniki, to je za 22 % več kot 1974. leta.« Menim, da ta podatek ne sme neopažen mimo nas. Naj navedem še podrobnejše podatke, ki jih je objavil novinar Dela Iztok Remec v svojem članku z dne 23. februarja 1976. leta pod naslovom »Pazite vendar na otroke«. 347 nesreč več je bilo kot 1974. leta ali skoraj vsak dan v letu je en otrok več žrtev prometne nesreče. Na naših cestah je prejšnje leto umrlo 56 otrok in mladostnikov ali skoraj 10 % vseh mrtvih v prometnih nezgodah. Celotno življenje bo trpelo posledice 2013 otrok. Od tega je bilo 1116 otrok, ki v bistvu še niso pričeli niti živeti, in 897 mladostnikov. Otroci so zakrivali 465 nesreč. Na čigavi strani je potemtakem večja krivda? Med 56 žrtvami je bilo 20 predšolskih otrok, 16 šoloobveznih otrok, 20 otrok pa je bilo starejših od 14 let. Kdaj so se pripetile najpogostejše prometne nesreče? Najnevarnejša meseca sta bila v 1975. letu julij in avgust, ko je umrlo 18 otrok.

To je nekaj podatkov, ki prikazujejo, da je na področju vzgoje in varstva otrok v prometu narejeno veliko premalo. Res pa je v poletnih mesecih promet gostejši in so zato otroci izpostavljeni večjim nevarnostim. Ni pa treba narediti posebnih raziskav, da bi ugotovili, kaj je storjeno za varstvo in varnost šoloobveznih otrok od takrat naprej, ko se za dva dobra meseca zaprejo šolska vrata. Menim, da bi bilo treba čimprej urediti varstvo otrok tudi v poletnih mesecih, ko so ves čas odsotnosti staršev otroci prepuščeni cesti. Dragocene

izkušnje tistih, ki imajo to urejeno, bi morali čimprej prenesti in sprejeti tudi tisti, ki tega nimajo.

Kako je s prometno vzgojo otrok in voznikov v razmerju do varstva otrok na cesti? Bolj ali manj uspešno delujejo sveti za preventivo in varstvo v cestnem prometu. Z novim zakonom naj bi se uvedla prometna vzgoja tudi v šole. Ponekod so organizirani neobvezni prometni krožki in kolesarski izpit. Ni pa dovolj proučeno, ali so šole kadrovske in materialno sposobne opraviti to nalogo. Akcija je izpeljana le do polovice poti in ne bi smela obstati.

Promet se iz dneva v dan veča. Stanje pa je, kljub predvidenim ukrepom, slabše. Vsi odgovorni, ki pri tem lahko pomagajo, bi se morali dogovoriti, da se te razmere popravijo. Iz podatkov je razvidno, da so največ nesreč zakrivali odrasli. To pomeni, da je njihova osveščenost, usposobljenost in odgovornost nezadostna. V zvezi z njimi bi morali sprejeti učinkovite ukrepe, vselej, kadar ne upoštevajo predpisov, ki zagotavljajo varnost otrok. Hkrati predlagam, naj bi ustrezni strokovnjaki proučili, ali ne bi morda imeli otroci, kadar so brez odraslih na cesti, primerno oznako, ki bi voznike opozarjala na to, da so otroci šolarji brez spremstva na cesti. Vemo, da hodijo v šolo in iz nje največkrat v prvem somraku ali ponoči in jih je na cesti težko razločiti. Podatek v poročilu bi moral biti izhodišče za delovanje svetov za preventivo in varstvo v cestnem prometu. Nanj naj bi reagirali tudi vsi, ki so odgovorni za cestni promet ter vzgojo in varstvo otrok.

Postavljam nekaj vprašanj:

Kako bi lahko rešili to problematiko? Ali je na tem področju že kaj storjeno? Kakšni ukrepi se predvidevajo? Kdaj bo urejeno varstvo otrok v poletnih mesecih? Ta vprašanja postavljam Republiškem sekretariatu za notranje zadeve in Izobraževalni skupnosti Slovenije.

Prosim, tovariši predsednik, da jih okvalificirate kot delegatska vprašanja, čeprav so dana pri tej točki dnevnega reda.

Predsednik Stane Markič: Vprašanja bomo posredovali. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Ludvik Golob!

Ludvik Golob: Tovarišice in tovariši delegati!

Menim, da so poročila Vrhovnega sodišča SR Slovenije, Javnega tožilstva SR Slovenije, Republiškega sekretariata za notranje zadeve in drugih organov zelo kakovostno razgrnila pred nas vso problematiko, s katero se ti organi soočajo pri vsakodnevni praksi, in dala dovolj osnov tudi za naše angažirano razmišljanje, v kateri smeri je treba dati še večjo podporo, da se tako izrazim, pri uveljavljanju kaznovalne politike. Zato se mi zdi, da je prav, da današnja poročila in celotno razpravo usmerimo v sklop celovitega razmišljanja o vseh vprašanjih, ki so že bila na dnevnem redu našega zbora. To je, kakor je že v uvodu poudaril tovariš Vladimir Gošnik, ustavna preobrazba, vsi njeni tokovi in posledice ter zlasti hitrejše uveljavljanje podružbljanja sodne funkcije. Prav tako smo imeli pomembne razprave o poročilu o enoletnem delovanju samoupravnega sodstva.

Seveda so pred nami obravnave o izredno pomembnih vprašanjih, ki bodo v središču naše pozornosti in tudi našega odločanja. Gre za nov kazenski zakonik, ne nazadnje tudi za vprašanje novih sistemskih zakonov glede ustavne preobrazbe državnih organov. V ta sklop se vključujejo tudi sodišča in organi odkrivanja in pregona. Koristno bi bilo, da bi bila naša razmišljanja usmerjena

tudi vnaprej. Zato bi skušali oblikovati nekatera mnenja in sugestije v zvezi s tako pomembno razpravo, kot je ocena kazenske politike, da bi na tej podlagi dobili konkretne predloge, v kateri smeri in kako oblikovati temeljna izhodišča novega kazenskega zakonika.

Teh nekaj mojih uvodnih razmišljanj sem dal zato, da od današnje seje naprej ne bi bili več neangažirani in bi bili usmerjeni v to, kar nas čaka, in da bi bile v prihodnje razprave našega zbora bolj žive in bolj aktivne. Dostikrat se vprašujem, ali je treba še kaj razpravljati o gradivih in o poročilih. Vendar se mi zdi, da naš zbor glede pomembnih vprašanj, če smo samokritični, ni dovolj angažiran.

To govorim zato, ker je prav mučno, da o tako pomembnih vprašanjih ni več razpravljalcev in več razmišljanj.

Menim, da so uvodničarji danes dali pomembna dodatna pojasnila, lahko bi rekel dodatne elemente k že obstoječim ocenam. Zato bi njihova izvajanja, zlasti predsednika Vrhovnega sodišča SR Slovenije, v celoti podprl.

Prav gotovo je, da so izrečene kazni storilcem družbeno škodljivih dejanj le eno izmed sredstev za varstvo družbe in za resocializacijo storilcev kaznivih dejanj, ki naj učinkuje v preventivnem smislu.

Opozarjam zbor — ne glede na to, da bom navajal nekatere že izrečene misli, zlasti na področje organizirane družbene zavesti. Kje in na katerih točkah so druženopolitične organizacije v tem smislu tudi ocenjevale in usmerjale dejavnost v družbenem prostoru in ustvarile družbeno klimo za to, da se ustrezneje, učinkoviteje družbeno organiziramo za preprečevanje družbeno škodljivih dejanj. V ta sklop sodijo tako delavci v pravosodnih organih, v organih odkrivanja in pregona kot tudi družbeno angažirani delavci in soustvarjalci takih ocen. Zaradi tega, kolikor je meni znano, je zlasti v naši republiki vedno, v vsakem trenutku tudi v teh organih prevladala revolucionarna, razredna zavest nad vso konservativnostjo, ki obstaja na vseh relacijah in v vseh točkah naše družbene organiziranosti, tako tudi na področju, o katerem razpravljamo. Tako so bile usmeritve dane vedno v kontekstu družbenih razmer, družbenih tokov in problemov, ki se pojavljajo v družbi, in v zvezi s tem so bile tudi oblikovane konkretne smeri in stališča za angažiran pozitivni pristop.

Z določeno konservativno miselnostjo ali liberalističnimi pogledi, kadarkoli se je postavilo vprašanje zaostrovanja kaznovalne politike, se nismo soočali le pri manjšem številu delavcev na tem področju, ampak tudi pri nekaterih pravnih teoretikih, ki so skušali biti zelo glasni v obrambi starega proti novim tokovom oziroma proti razredno naravnani kaznovalni politiki. Menim, da je naš dnevni tisk dal veliko prostora in možnosti, da so take, v določenem smislu negativne manifestacije, lahko prišle v javnost prav v času, ko so bili objavljeni pomembni politični dokumenti. Ohrabrujoče je, da so se delavci iz prakse, tudi v dnevnem tisku, čeprav zaenkrat v manjšem številu, pa vendar ostro postavili po robu takim pogledom.

V vrsti dokumentov naših najvišjih političnih in državnih forumov, ki so bili objavljeni v zadnjih štirih letih, je bilo opozorjeno na tiste družbene negativne pojave, ki na današnji stopnji našega gospodarskega in druženopolitičnega razvoja najbolj motijo napore in prizadevanja naših narodov pri graditvi in ustvarjanju samoupravnih socialističnih družbenih odnosov.

Vsi pristojni organi, vsak na svojem področju, so dolžni zaostriti boj proti vsem za družbo škodljivim pojavom. Že v pismu tovariša Tita in Izvršnega biroja Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije ter

v zadnjih sklepih 21. seje Predsedstva je bil dan poudarek zaostritvi boja proti nacionalističnim, tehnokratsko-menažerskim in birokratskim silam, ki skupaj z nosilci liberalizma delujejo zoper nadaljnji razvoj naše samoupravne socialistične družbe, proti pojavom zlorabe položaja, prilaščanja družbenega premoženja, sklepanju škodljivih pogodb, proti nesorazmernim provizijam ter drugim oblikam korupcije, oškodovanju družbenega premoženja z nevestnemu in nestrokovnemu upravljanju, proti poslovni nemorali in podobnim škodljivim in negativnim pojavom.

V sklepih in ukrepih Skupščine SFR Jugoslavije za dosledno uresničevanje zakonitosti iz 1973. leta in v sklepih naše skupščine iz 1972. leta, kar je citiral tovariš Vladimir Gošnik, in v predloženih stališčih je kot osnova tudi za sprejem naših sklepov poudarjeno, da so sodišča zadnja leta pokazala določene slabosti pri izrekanju kazenskih sankcij storilcem kaznivih dejanj. To je zlasti razvidno iz neupravičeno milih kazni, iz številnih pogojnih obsodb in iz drugih neupravičenih omilitov v zakonu določenih sankcij. Pri tem je opaziti, da so nekatere sankcije, kot so zaplemba premoženja, varnostni ukrep prepovedi opravljanja določenega poklica in odvzem nezakonito pridobljene premoženjske koristi, zelo redke, kar je imelo za posledico, da represija, ki bi delovala vseskozi vzgojno in preventivno na možne storilce, ni bila učinkovita.

V Socialistični republiki Sloveniji, kar je razvidno iz uvodnega referata in iz gradiva, je glede nekaterih elementov nasproten položaj kot v oceni Skupščine SFR Jugoslavije iz 1973. leta, ker so bili opuščeni vzgojni ukrepi, to je opomini in drugi vzgojni ukrepi in so se za lažja kazniva dejanja izrekale visoke zaporne kazni.

Premalo pa smo diferencirali težja kazniva dejanja in pri tem premalo zaostrovali kaznovalno politiko. To je šibka točka, na katero opozarjajo predložena stališča, šibka točka tudi zaradi tega, ker so bila dejanja v zvezi z gospodarskim kriminalom pretežno okvalificirana kot prestopki in prekrški. To so nekatera vprašanja, o katerih so razpravljali v odborih in organih pravosodja, odkrivanja in pregona.

Na znani 10. seji Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije v 1975. letu in na 29. seji Izvršnega komiteja je bilo ugotovljeno, da smo dosegli pomembne uspehe pri utrjevanju in upoštevanju zakonitosti v gospodarstvu, zlasti pa pri zatiranju gospodarskega kriminala. Opozorjeno je bilo, da še niso odstranjeni vsi vzroki in negativni pojavi iz prejšnjega obdobja, ki jih je realno možno preprečiti. Zaradi tega je potrebna določena neposredna in trajna dejavnost vseh organiziranih socialističnih sil pri zatiranju pojavov in izkoreninjanju vzrokov, v zvezi s katerimi prihaja do kršitve zakonov, družbenih dogovorov, samoupravnih sporazumov in drugih aktov. Znano je, da smo v sedanjem trenutku, zlasti glede spoštovanja samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, na šibkih nogah. Disciplina in konkreten odnos do tega sta pri nas še vedno neustrezna.

Izvršni komite je še posebej ugotovil, da s stanjem zakonitosti v gospodarstvu, z usposobljenostjo samoupravnih, družbenih in državnih organov za izvajanje zakonov in predpisov in z dejavnostjo subjektivnih sil naše družbe ne moremo biti v celoti zadovoljni.

Posebej je obravnaval kaznovalno politiko zoper odgovorne osebe v gospodarstvu in ocenil, da je neprimerna in da pogosto neposredno spodbuja nezakonito ravnanje. Zato je treba kaznovalno politiko, kar je tudi posebej poudarjeno v sklepih, sprejetih na 10. seji Predsedstva Centralnega komiteja Zveze

komunistov Jugoslavije, zaostriti in predvideti nove ukrepe materialne in druge odgovornosti za pravne in fizične osebe, ki kršijo posamezne zakone in samoupravne norme in počno razne malverzacije.

Iz tega izhaja, da bi morali pravosodni organi ostreje izvajati sedaj veljavni kazenski zakonik. V zvezi z oceno, ki je dana v predloženem gradivu, vam je znano, da je kazenski zakonik glede alternativnih ali pa obveznih določb o strogem zaporu uresničen komaj 8,2 %. Vprašanje je, ali je to realni kazalec tudi za prihodnjo usmeritev sodne prakse ali pa se mora kazenska zakonodaja glede tega nekoliko spremeniti. Zato bi bilo treba opredeliti v novem kazenskem zakoniku tiste družbene negativne pojave, ki doslej kot taki niso bili opredeljeni, in urediti tudi sedaj neprimerno opredeljene določbe. Temeljni problem so kršitve samoupravnih pravic. V kazenskem zakoniku in drugi pozitivni zakonodaji je dovolj, vsaj sodišča tako trdijo, ustreznih podlag, na podlagi katerih bi moral nov kazenski zakonik v večji meri zavarovati družbeno premoženje, samoupravne pravice in odgovornosti. Zato ni naključje, da so v poročilu navedeni le trije primeri sodnih obsodb v prejšnjem obdobju, čeprav je bilo zaradi političnih in drugih problemov v zvezi z uveljavljanjem ustavne preobrazbe v družbenoekonomskih samoupravnih odnosih, zlasti v združenem delu, teh primerov dosti več.

Po ugotovitvi predsednika Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije se skriva za nekaterimi nezakonitimi postopki, zlasti v zunanjetrgovinskem in bančnem poslovanju s tujino, tudi neposredna sovražna dejavnost iz tujine, ki je preračunana na to, da spodkopuje ekonomske temelje naše družbe. O tem smo poslušali informacijo tovariša Zemljariča. Splošne ugotovitve ocenjujejo, da se ti trendi zožujejo in da jih je čedalje manj. Srečujemo pa se še vedno s postopki iz prejšnjih let. Ne glede na to je prav, da smo na to pozorni in močnejše družbeno angažirani.

Poudarjeno je bilo, da povzročajo različne in številne oblike nezakonitega poslovanja z družbenim premoženjem, ne glede na motive in njihove pojavne oblike, predvsem politične probleme, ker neugodno delujejo na politično razporeditev, politični položaj, na odnose v posameznih družbenih okoljih in v družbi kot celoti.

Posebej naj poudarim, da bo treba v zvezi s sodno prakso spremeniti dosežani zakon o kazenskem postopku, ker v določeni meri pri razsojanju uveljavlja formalno-pravne odnose, ne pa toliko vsebinske. Tako ne moremo biti zadovoljni z nekaterimi postopki na področju dokazovanja. Znano vam je, da so v vsaki občini ustanovljene komisije za ugotavljanje izvora nezakonitega premoženja. Njihovo delo je pogosto neučinkovito zaradi povsem formalnih razlogov. Vprašanje formalnega značaja je, ali verjameš komisiji in dokaznemu gradivu ali pa stranki in pričam.

V samih postopkih so sodišča pogosto vezana na neustrezno zakonodajo. Zato sem omenil spremembe procesnega zakona. Ko bo to vprašanje na dnevnem redu našega zbora, bi se tudi v tej smeri angažirali. Brez dvoma je, da lahko izredno huda kazniva dejanja, kot na primer grabež in tudi druga dejanja gospodarskega kriminala, spodkopujejo gospodarske temelje socialistične graditve in da lahko vsebujejo tudi elemente ekonomsko-politične diverzije. To posebej poudarjam zaradi tega, ker se še vedno pojavljajo v dnevnem tisku prispevki raznih teoretikov s stališči o humanizaciji naše družbe, samoupravnega socialističnega razvoja in o demokratizaciji itd. Vendar ti teoretiki ne sprejemajo preveč navdušeno tako opredeljenih idejno-političnih stališč, ko lahko

neustrezna ravnanja na gospodarskem področju pomenijo elemente spodkopavanja gospodarskih temeljev naše družbe.

Zato menim, da takšna kriminalna dejavnost iniciatorjev, organizatorjev in glavnih storilcev najhujših oblik kaznivih dejanj, s katerimi se spodkopuje gospodarski temelj socialistične graditve, ne pomeni le gospodarskega kriminala, ampak hkrati tudi kontrarevolucionarni napad na državo in družbeno ureditev.

Tovariš predsednik je dal uvodoma dodatna pojasnila v zvezi z oceno Vrhovnega sodišča SR Slovenije o političnem kriminalu. V tem smislu bi sprejeli dopolnilo k oceni z dne 3. 6. 1975, ki je navedena v poročilu Vrhovnega sodišča SR Slovenije. S to oceno nisem v celoti zadovoljen. Menim, da bi lahko sprejeli dopolnilo, ki ga je na današnji seji predlagal tovariš predsednik. Predvsem zavračam to oceno s tem, da je treba imeti do političnega kriminala zelo diferenciran odnos. Vprašanje je, katere pojave je mogoče preprečevati s političnimi sredstvi in pozitivno vplivati na storilce, kateri pojavi pa dejansko pomenijo hujša kazniva dejanja, ki so storjena pod vplivom iz tujine, predvsem pod vplivom sovražnega dela emigracije in drugih političnih središč. V tem smislu se zavzemam za določeno večjo diferenciacijo, tako pri ocenah kot tudi v kaznovalni politiki. Zavrnuti bi morali namigovanja, da je treba razumeti to poročilo, da je zahteva nekaterih po zaostrenju kazenske politike na tem področju stvar določenih vplivov, tendenc in kampanjskega odnosa organov do te politike. Treba je v celoti zavrnuti take poglede, glede na to, da vsaka razprava o kateremkoli družbenem vprašanju ne pomeni tudi političnega pritiska na organe sojenja, pregona in odkrivanja, ampak predvsem zahtevo, da smo vključeni v splošne družbene tokove in razmere kot politični subjekti in da z vidika razredne usmeritve razvoja naše socialistične družbe v okviru družbenih pojavov in razmer ustrezno delujejo vsi subjekti v družbi kot tudi državni organi na tako kočljivih področjih svojega družbenega delovanja.

Treba je tudi poudariti posebno odgovornost, o čemer se je danes že govorilo, družbenopolitičnih organizacij, zlasti pa samoupravnih subjektov v družbi. Menim, da bi se morali konkretno veliko bolj angažirati pri lastnem nadzorstvu. Vsak delavski svet bi moral bolj delovati v okviru svoje samoupravljalске funkcije in funkcije nadzorstva pri izvrševanju sprejetih sklepov, norm in aktov v sleherni organizaciji združenega dela, v sleherni temeljni samoupravni skupnosti. Pri tem bi ugotavljal, kako se dejansko izvajajo predpisi, kako se uresničuje zakonitost in kako se izvajajo obstoječe družbene socialistične norme. Le s tako organiziranim in s tako angažiranim pristopom bomo v veliki meri zaježili in zožili, da se tako izrazim, manevrski prostor vseh tistih nagibov in vseh tistih, ki želijo delovati negativno v družbi. V ta sklop prav gotovo sodi pomembna funkcija vseh nadzorstvenih organov. Tovariš Gošnik je omenil samoupravno delavsko kontrolo. Tudi z odprtostjo sodišč, organov pregona in sojenja do samoupravnih subjektov, s pravočasnim seznanjanjem o stanju in njihovih ugotovitvah bi neposredno angažirali same samoupravne subjekte. To je prav gotovo pozitiven trend pravosodnih organov, organov odkrivanja in pregona. Menim, da moramo v celoti podpreti to smer.

Na koncu naj povem še to, da je treba okrepiti in družbeno bolj dejavno uveljavljati funkcijo družbene samozaščite v najširšem smislu te besede. V družbeno samozaščito mora biti vključen vsak zaveden občan, soustvarjalec in graditelj naše socialistične samoupravne družbe. Njegov dejavni odnos do varovanja pridobitev naše socialistične graditve bo po mojem mnenju najmočnejše

poročstvo pri reševanju družbenih problemov in preprečevanju delovanja družbeno škodljivih sil.

Predsednik Stane Markič: Ali še kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Marjan Orožen!

Marjan Orožen: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Razpravljaj bom le o dveh vprašanjih.

1. Poudarim naj, da vsa poročila, ki jih danes obravnavamo, izražajo spoznanje, da se je naša socialistična samoupravna družba v preteklem letu, verjetno pa se bo tudi v tem letu, soočala z ostanki obdobja, ko so v naše družbene odnose vdrli elementi liberalizma oziroma gesla, da cilj opravičuje sredstva in da je samoupravljanje nezakonitost. To je razvidno iz podatkov, ki jih vsebujejo poročila. To se tudi izraža v raznih postopkih, v tezah zagovornikov posameznih storilcev, ko se z navajanjem slabosti sistema skuša zmanjševati krivda posameznih storilcev. Menim, da to samo po sebi kaže, kakšne so bile tendence v tem obdobju, z ostanki katerega se danes srečujemo. Na to bi rad opozoril zato, ker se hkrati poskuša na podlagi odkritih primerov vriniti v naš družbeni prostor določena trditev, da se po 29. seji Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije v Jugoslaviji glede zakonitosti v osnovi ni ničesar spremenilo, da nezakonitost, egoizem itd. vladata še naprej, da torej naša socialistična samoupravna družba ni sposobna zagotoviti reda in zakonitosti. Komu gredo takšne trditve na roko, kaj je njihov cilj in kaj je njihovo ozadje, na tem mestu ni treba posebej ponavljati.

Menim, da je tudi današnja razprava in razprava, ki je bila opravljena v zvezi s podloženimi gradivi do današnje seje v raznih okoljih in na raznih ravneh, dokazala nasprotno. Dokazala je sposobnost socialistične samoupravne družbe, da zaustavi in prepreči negativne tendence. Vsi skupaj pa se bomo morali verjetno še naprej ukvarjati z vprašanjem, zakaj je tako dolgo obdobje od storitve dejanja do njegovega odkritja in njegove rešitve. Tisti, na katere se ta poročila nanašajo, bi se morali vprašati, zakaj so bila nekatera dejanja, ki so se dogajala v 1972. letu, odkrita šele v 1975. letu. To ni le vprašanje, ki bi bilo naslovljeno na organe odkrivanja, ampak je vprašanje, ki se nanaša na celotno družbo, na vse njene samoupravne dejavnike.

Republiški sekretariat za notranje zadeve je kot eden izmed organov odkrivanja kaznivih dejanj tudi v 1976. letu uvrstil to vprašanje med primarne naloge v okviru opredeljevanja temeljnih programskih izhodišč oziroma v okviru nalog varovanja naše ustavne ureditve, zavedajoč se pri tem določene taktike socialističnemu samoupravljanju nasprotnih sil, češ da je naša družbena morala pravzaprav danes bolj ranljiva, in sicer ne na političnem, ampak na ekonomskem področju.

2. Podpiram predlog tovariša Pavličiča, da bi si morali v naših nadaljnjih prizadevanjih prizadevati, da organi odkrivanja, pregona in sojenja izoblikujejo celovitejšo oceno posameznih pojavov. O tem je že govoril tovariš Ludvik Golob. Nujnost tega izhaja iz današnje razprave tovariša Pavličiča in iz ugotovitve Vrhovnega sodišča SR Slovenije, da si emigracija in tuje obveščevalne službe ne morejo pridobiti podpore med našimi ljudmi v domovini. To je prav gotovo 99,9 % točno. Vendar pa bi ta trditev, ki bi temeljila na empiričnih sodnih statistikah, lahko pomenila na nek način pasiviziranje nas vseh in čakanje, da se bo nekaj zgodilo, nekaj takega, kar bo zapisano v sodnih statistikah. Seveda

so glede pristopa razlike med sodišči in organi za notranje zadeve, ki morajo nekaj obvladovati ali biti na tekočem na veliko širšem področju, na katerem morajo proučevati vse pojave, in ne samo posamezne primere. Zato je treba take primere skupno ovrednotiti z vidika spoznanj, s katerimi razpolagajo organi za notranje zadeve, javna tožilstva in sodišča. Zelo je pomembno, da sprejemamo glede teh vprašanj zelo precizna stališča, da jih zelo precizno ovrednotimo in da glede tega nastopamo čimbolj enotno. Seveda pa mora ta enotnost temeljiti na realnih dejstvih, na argumentih, ne pa na tem, kaj kdo od nas o tem vprašanju misli.

To seveda pomeni, da bi tudi spoznanja posameznih organov morala biti bolj dostopna. To tudi pomeni, da bi tudi nekatere pomembne informacije, s katerimi razpolagajo organi za notranje zadeve, morale biti bolj dostopne javnim tožilstvom in drugim organom.

Na koncu naj odgovorim tovarišici, ki je postavila vprašanje o otrocih, ki so žrtve prometnih nesreč. Pridružujem se njenim ocenam. Dodal bi le to, da to ni le vprašanje, ki ga kot primarnega rešujejo naše izobraževalne ustanove, ampak je to tudi vprašanje, ki ga rešujejo družine, in vprašanje organiziranega varstva mladine in otrok v širšem smislu. Če pogledamo številke, se največji del teh nesreč zgodi v tako imenovanem prostem času. Takrat, ko gredo otroci v šolo, organizirajo, vsaj ponekod na večjih magistralnih cestah, prehode prek ceste pionirji oziroma mladinci sami.

Republiški sekretariat za notranje zadeve bo proučil predlog o posebnih označbah za otroke, kadar so sami na cestah, in v zvezi s tem tudi vprašanje ravnanja udeležencev v cestnem prometu v razmerju do takšnih označb. Seveda pa to pomeni novo obveznost za naše delovne ljudi in občane, ki pa jo lahko predpiše le zakon. Škoda, da do takšne pobude ni prišlo, ko smo obravnavali predlog zakona o varnosti cestnega prometa. Seveda pa se lahko ta zakon še dopolni, če bomo ocenili, da je to potrebno in koristno za splošno varnost naše mladine in naših otrok.

Predsednik Stane Markič: Tovarišica Krpanova! Ali šteješ to za delni odgovor Izvršnega sveta oziroma Republiškega sekretariata? (Da.)

Ali želi še kdo besedo? Besedo ima tovariš Majdič!

Cveto Majdič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Ne bom se spuščal na pravna področja. Dejansko so bila to poročila za nas, ki ne delamo na teh področjih, ne le prikaz celotne tovrstne problematike, ampak predvsem prikaz dilem in posredovanja številnih predlogov, kako naj bi se ta vprašanja tudi vnaprej reševala. Namreč, s temi sklepi, stališči in dilemami smo dobili odgovore na mnoga vprašanja, ki bi jih sicer postavljali bodisi kot delegati bodisi v kakšni drugi funkciji. Kot odgovor tovarišu Golobu naj povem, da je težko razpravljati o gradivu, ki je dejansko tako obširno.

Omenil bi nekatere vprašanja, ki so sicer v gradivu nakazana in jih podpiram, in nekatere, ki niti niso nakazana v gradivu.

Omenim naj, da smo pri dolgoletnem delu na področju invalidsko-pokojninskega zavarovanja naleteli na velike probleme v zvezi s posamezniki, ki so naredili takšno ali drugačno kršitev, na primer so povzročili prometno nesrečo. Krivec je bil obsojen na povrnitev vseh stroškov zdravstvenemu, pokojninskemu in invalidskemu zavarovanju na podlagi odškodninskega zahtevka. Obravnavali smo nekatere teh oseb, ki so dejansko s tem svojim prekrškom postale socialni

problem. Torej, tak krivec ni postal le socialni problem za družino, ki je izgubila bodisi rejnika bodisi otroka, ampak tudi za svojo družino. Vsi razpravljalci so bolj ali manj poudarjali individualni pristop do kršilcev. Dejansko pa je bil pristop do takega kršilca zelo oddaljen od življenjske rešitve. Izgubil je ne samo dobrine, ampak do konca življenja ne bo mogel odplačati škode in mu bo le manjši del sredstev ostal za življenje. Bili so primeri, ko so take osebe prenehale delati in so postale brezdelneži. To pomeni, tak kršilec ni dajal družbi nič, družba ni dobila povrnjenih odškodninskih zahtevkov in njegova družina je bila pri tem tudi dostikrat bistveno prikrajšana. Gre le za posamezne primere. Prav ti posamezni primeri pa kažejo na to, da je treba v zvezi z njimi biti res bolj precizni.

Omenim naj tudi vprašanje povratnikov. Gre za dvojen problem. Gre za povratnike, ki so bili v rednem delovnem razmerju in se po prestani kazni vračajo na delo. Brez dvoma smo premalo storili zanje. Večina povratnikov je obremenjena s svojo kaznijo in jim ni vseeno, kako jih družba sprejme. Postavlja se vprašanje primerne zaposlitve, odnosov do sodelavcev.

Vendar je tudi druga vrsta povratnikov. Iz razgovorov s posamezniki, ki se poklicno ukvarjajo s tem, sem zvedel, da je v večini občin določen sklad sredstev za pomoč povratnikom, ki se vračajo v družbo, vendar so ta sredstva bolj ali manj omejena. So tudi primeri, za katere smo včasih izvedeli iz literature ali smo zanje kje slišali. Lahko navedem tak primer. V občini Trbovlje je nekdo naredil 25 prekrškov. Vendar skupna škoda zaradi teh prekrškov ni presegla vrednosti enega milijona starih dinarjev. Naredil pa jih je zato, da je bil socialno varen, ko je prestajal kazen in zato, ker je bila pomoč, ki jo je lahko dala občina, prenizka, da bi lahko normalno živel. Je pa brezdelnež in hkrati socialni problem. So ljudje, na katere je naša družba, lahko rečem, pozabila. Skrbimo za tiste ljudi, ki so zaposleni, socialna varnost asocialnih oseb pa je vprašljiva.

Postavljam vprašanje: Verjetno gre za napako v poročilu o delu javnih tožilstev, in sicer na 9. strani, kjer je navedba, da prekrške prehodov prek meje delajo osebe, ki ne morejo dobiti potnih dovoljenj. V oklepaju so navedeni Romi. Vprašujem, če je to v skladu z našo ustavo, z enakopravnostjo vseh. Ne govorim o tistih, ki nimajo temeljnih pogojev, da bi dobili ta dovoljenja.

Končno bi postavil vprašanje v zvezi z dilemo, ki se pri nas še ne pojavlja ali pa se zelo redko pojavlja: o odpravi smrtni kazni.

Strokovnjaki na tem področju dostikrat, ne-le pri nas, ampak še bolj drugje, ugotavljajo, da v bistvu smrtna kazen ni najhujša kazen. To ni kazen, ki preprečuje kazniva dejanja. Zaradi tega so v mnogih državah razmišljali o odpravi smrtni kazni, ker so menili, da je morda bolje z drugimi ukrepi preprečevati kazniva dejanja. Ne gre za to, da se huda kazniva dejanja ne kaznujejo. Le vprašujem tiste, ki se na to res spoznajo, če je že več kot polovica evropskih držav bodisi že odpravila smrtno kazen bodisi jo namerava odpraviti, ali se v jugoslovanskem sodstvu morda razmišlja tudi o tem, da se hujša kazniva dejanja kako drugače kaznujejo in da morda smrtna kazen ni tista, ki bi odvrnila posameznike od hudih kaznivih dejanj.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Lojze Cepuš!

Lojze Cepuš: Tovarišice in tovariši delegati!

Ne bi se spuščal v razpravo o poročilih, ki so zame izredno kakovostna in vestno sestavljena. Podpiram dve ugotovitvi:

V poročilih so večkrat omenjeni preventivni ukrepi. Menim, da to ni kar tako iz trte zvito. V zvezi s preventivnimi ukrepi gre predvsem za delavsko kontrolo. Če bomo v prihodnje moralno bolj podprli organe delavske kontrole, potem dejansko sploh ne more priti do kriminala v delovnih organizacijah. Če bi prej odkrili kriminal v delovnih organizacijah, potem danes vodilni delavci »Jadrana« ne bi sedeli na zatožni klopi. Člane organov delavske kontrole je treba moralno bolj podpreti, predvsem v našem tisku. V našem dnevnem časopisu nisem zasledil, da bi pisalo o konkretnem delu organov delavske kontrole, da so kaj konkretnega ugotovili in tudi predložili. Menim, da bi bilo prav, da dneveni tisk o tem več poroča.

Drugo vprašanje pa so prekinitve dela. Tisti, ki delamo v delovnih organizacijah, smo večkrat priča raznim prekinitvam dela. To so lahko bodisi daljše bodisi krajše prekinitve dela. Prejšnji petek je v neki delovni organizaciji, če želite, jo lahko tudi imenujem, prekinilo delo za cel dan 365 ljudi. Ne gre toliko za gospodarsko škodo, čeprav je tudi ta nastala, ampak bolj za politično škodo. Potem se pa razpravlja in govori okoli, češ v vaši samoupravni družbi ne morete preprečiti, da ljudje »štrajkajo«. Seveda imajo pravico do prekinitve dela. V teh primerih pa bi bil jaz morda bolj strog. Po eni strani naj bi se zaostрила odgovornost, če bi bili krivi za »štrajk« vodilni delavci v delovni organizaciji, ki bi se tudi poklicali na odgovornost oziroma bi dobili nek moralen opomin, če ne drugega, ki bi se lahko objavil. Po drugi strani, če bi bili krivi organizatorji, kot je bilo na primer v konkretnem primeru, ki po vsej verjetnosti niso naklonjeni naši ureditvi in ki tudi namerno povzročajo nezadovoljstvo, bi bilo treba tudi te ljudi poklicati na odgovornost in tudi primerno kaznovati. Zato predlagam, da se taki primeri bolj spremljajo. Veliko teh prekinitev je storjenih, ne da bi bil obveščen sindikat in ne da bi bili obveščeni organi za notranje zadeve. Zaostriti je treba odgovornost v takšnih primerih. Po drugi strani pa naj se, ali bo to izvedel sindikat ali Zveza komunistov, sedaj vam ne bi mogel reči, katera od teh organizacij, moralno obsodijo tisti, ki so tako prekinitev povzročili v delovni organizaciji. Če pa se ugotovi, da jo je nekdo povzročil namerno, naj se ga pokliče na odgovornost. Tudi to je namreč takšno dejanje, ki škoduje našemu ugledu in sploh našemu samoupravnemu sistemu.

Predsednik Stane Markič: Ali želi še kdo besedo? (Nihče.)

Na koncu naj omenim še naslednje. Menim, da je vsa razprava pokazala pripravljenost in usmerjenost pravosodnih organov in zlasti Republiškega sekretariata za notranje zadeve za odločnejše uveljavljanje ustavnosti, zakonitosti, samoupravnih odnosov itd. Pri tem gre za to, da je ta usmerjenost teh organov bolj izrazita kot v preteklem obdobju. S tem smo seveda lahko le zadovoljni. Zato je prav, da tudi republiška skupščina podpre vsa prizadevanja teh organov na tem področju in tudi predloge in stališča v posameznih poročilih v zvezi z nadaljnjim delom.

Glede dela pravosodnih organov poudarjam še dve vprašanji, poleg tistih, ki so bila že omenjena: Morali bi zelo ceniti in varovati samostojnost in neodvisnost pravosodnih organov. Moramo se za to resno zavzemati, da ne bi prišli pod kakršenkoli vpliv pri opravljanju svoje ustavne zakonske funkcije. Menim, da bi bilo prav, da hkrati pravosodni organi s svoje strani naredijo vse, da bi razumeli utrip časa v razvoju družbe, hotenja in procese, ki se

uveljavljajo v družbi, da bi lahko interese delovnih ljudi čimbolj zaščitili in da bi razumeli, da so kot neodvisni in samostojni organi vendar v rokah delavskega razreda in da opravljajo svoje delo predvsem zato, da varujejo interese delavskega razreda. Zato menim, da bi bilo zelo koristno, da se v še večji meri v tej smeri angažira pravosodni kader, ki dela na teh področjih, zato da bi lahko sebe izpopolnjeval in zato da bi lahko dovolj dobro razumel interese delovnega razreda — vseh delovnih ljudi ter prizadevanja, da izgradimo in utrdimo družbo z razvitimi socialističnimi samoupravnimi odnosi.

V naših pravosodnih organih bi morali mnogo bolj uveljavljati ustavnost in zakonitost. Ne smemo ostati le pri izvajanju v predpisih taksativno naštetih odnosov, ampak moramo, kot je rekel tovariš Marjan Orožen, upoštevati družbene norme in moralo samoupravne družbe. To naj postane vodilo pri razlaganju pravne norme zakona ali kakršnegakoli drugega akta. To pomeni, da bi morali upoštevati predvsem interese, ki izvirajo iz značaja družbene lastnine, odnose, ki jih razvijamo v okviru našega samoupravljanja, in humane odnose, ki se morajo razvijati med ljudmi, torej ne le golo normo, ki jo včasih uveljavljamo v nasprotju s takimi odnosi ali pa jo vsaj razlagamo v nasprotju s takimi odnosi.

Menim, da je ta razprava, ki je bila danes in ki je bila tudi v odborih, pokazala, da ne gre za zaostrovanje, ampak za primernost kaznovalne politike, zlasti z vidika, koliko kakšna kazen ustreza družbeni škodljivosti dejanja. Seveda povprečja pri tem nič ne povedo. Včasih je treba storilce nekaterih dejanj, ki so družbi zelo škodljiva, seveda tudi temu primerno ostro kaznovati. To bi rad povezal s tistim, o čemer sem prej govoril. Menim, da je to v veliki meri odvisno od družbene občutljivosti sodišča, koliko se dejansko poglobi in koliko dejansko zna oceniti primernost izreka in koliko v danem primeru in v danem okolju upošteva možne posledice, ko izreka kazni.

Zaključujem to razpravo! Obveščen sem, da sta zaključila razpravo Zbor združenega dela in Zbor občin in da je bila v Zboru združenega dela dana sugestija za spremembo stališč glede preventivne vzgoje otrok v šoli in delavcev prek socialnih služb v delovnih organizacijah.

Vladimir Gošnik (iz klopi): Opozorilo v zvezi s komisijo za sestavo stališč.

Predsednik Stane Markič: Preden bomo glasovali o stališčih, naj se komisija sestane in ugotovi, ali je dan predlog za kakšno spremembo. Odrejam 15-minutni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 11.20 in se je nadaljevala ob 11.50.)

Predsednik Stane Markič: Tovariš Gošnik še ni prišel. Rekel je, da takoj pride. Predlagam, da preidemo na preostale točke dnevnega reda in se potem vrnemo na obravnavo te točke.

Preden preidemo na naslednjo točko dnevnega reda, vas opozarjam, da poročilo Republiškega sekretariata za notranje zadeve, ki ste ga prejeli za to sejo in je zaupnega značaja, vrnete tovarišicam pri izhodu iz dvorane. Če pa danes kdo nima tega poročila s sabo, naj ga vrne na prihodnji seji zbora ali odbora.

Predlagam, da preidemo na 6. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Predlog odloka je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se z njim strinja. Pričenjam razpravo. Ali želi kdo razpravljati o predlogu tega odloka? (Nihče.) Dajem predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani na glasovanje. Kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani soglasno sprejel in da je izvolil za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani Milana Gombača, dosedanjšega sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani.

2. Predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju.

Ta odlok je prav tako predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog ste prejeli. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se s predlogom odloka strinja. Ali želi kdo razpravljati v zvezi s predlogom tega odloka? (Nihče.) Dajem na glasovanje predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno izvolil 165 sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju.

3. Predlog odloka o imenovanju generalnega direktorja Službe družbenega knjigovodstva v Socialistični republiki Sloveniji.

Predlog odloka je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Tudi predlog tega odloka ste prejeli. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se s predlaganim odlokom strinja. Ali želi kdo razpravljati o predlogu tega odloka? (Nihče.) Dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno imenoval za generalnega direktorja Službe družbenega knjigovodstva v Socialistični republiki Sloveniji Andreja Levičnika, dosedanjšega generalnega direktorja Službe družbenega knjigovodstva v Socialistični republiki Sloveniji.

4. Predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije.

Predlog odloka je prav tako predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se z njim strinja. Ali želi kdo v zvezi s predlogom tega odloka razpravljati? (Nihče.) Dajem na glasovanje predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka, s katerim je imenoval za guvernerja Narodne banke Slovenije Sveta Kobala, dosedanjšega guvernerja Narodne banke Slovenije.

Prehajam na 7. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Na zadnji seji Zbora je postavil vprašanje tovariš Jože Pratengrazer. Na to vprašanje doslej Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ni dal odgovora, ampak je po telefonu obvestil sekretarja našega zbora, da je danes predložil v obravnavo Zboru združenega dela in Zboru občin osnutek zakona, ki ureja to vprašanje. To pomeni, da je s tem posredno odgovoril na vprašanje o pomoči Kozjanskemu. Ali se tovariš delegat s tem strinja?

Jože Pratengrazer: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Ko sem med gradivi prejel tudi osnutek tega zakona, sem dejansko vedel, da je to odgovor na moje delegatsko vprašanje. Morda sem pred zborom in pred Skupščino izpadel nekoliko vsiljiv, vendar star slovenski pregovor pravi, da lačen vedno sitemu v skledo gleda. Ko smo Kozjanci prejeli periodični delovni načrt zborov, smo opazili, da v njem ni naveden zakon, ki ureja pomoč Kozjanskemu zaradi potresa. Bili smo nekoliko revoltirani in smo se dogovorili, da v zborih postavimo delegatsko vprašanje. Verjetno bi osnutek tega zakona tako ali tako prišel na dnevni red pristojnih zborov. Če pa je to delegatsko vprašanje kaj pomagalo, da je ta zakon prišel na dnevni red prej, smo še toliko bolj zadovoljni.

Predsednik Stane Markič: Osnutek zakona je bil pripravljen že pred tem. Ali želi kdo od delegatov postaviti še kakšno delegatsko vprašanje? (Ne.) Zaključujem to točko dnevnega reda.

Vračamo se na prej prekinjeno točko dnevnega reda. Besedo ima tovariš Vladimir Gošnik!

Vladimir Gošnik: Ne bom bral naslova poročil še enkrat. Glede na razpravo v drugih dveh zborih je v 2. točki stališč na 2. strani spodaj predlagano naslednje novo besedilo prvega odstavka:

»V boju zoper vse oblike delinkvence je prvenstvenega pomena razvita preventivna dejavnost vseh samoupravno naravnanih družbenih sil v vseh oblikah njihove organiziranosti in na vseh ustreznih področjih družbene dejavnosti. Med njimi imajo posebno odgovornost organi odkrivanja, pregona in sojenja. Ti organi se morajo tesneje povezovati z organi v samoupravnih organizacijah in skupnostih z namenom, da izboljšajo učinkovitost, hitrost in doslednost pri odkrivanju pregona kriminala.«

Gre za nekoliko daljše besedilo, ki po našem mnenju zajema tudi sugestije glede posebne vzgoje otrok in odraslih ljudi.

Glede sugestije, da bi se vzgojno-izobraževalno delo posebej obravnavalo, smo bili mnjenja, da bi se z naštevanjem posameznikov, ki lahko vplivajo na celotno področje preventivne dejavnosti, izpostavili nevarnosti, da bi katerega izmed družbeno organiziranih dejavnikov izpustili. Zato komisija te sugestije, ki je bila dana v Zboru združenega dela, ni sprejela.

Predlagamo dve redakcijski spremembi:

Na 2. strani v tretjem odstavku, ki se glasi: »Preventivna dejavnost ni ustrezno razvita. Premalo aktivno je delovanje organov...« Samozaščite ne moremo pojmovati kot delo organov, ampak kot družbeno dejavnost nasploh. Zato predlagamo, da se izraz »organov« da za besedo »in« v drugi vrsti, tako da bi se ta odstavek glasil: »Preventivna dejavnost ni ustrezno razvita. Premalo aktivno je delovanje družbene samozaščite in organov delavske kontrole...«

Druga redakcijska sprememba se nanaša na 5. točko na 3. strani: V četrti vrsti naj bi se črtali besedi »dveh nesreč«.

Predsednik Stane Markič: Tovarišica Krpanova! To je v določenem smislu sedaj zajeto. Vaše delegatsko vprašanje pa ostane vprašanje v razmerju do Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Dajem na glasovanje stališča, skupaj s temi dopolnitvami in spremembami. Kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel stališča o gibanju kriminalitete in drugih družbeno škodljivih pojavov, njihovemu preprečevanju in usmerjanju kaznovalne politike v Socialistični republiki Sloveniji.

Na koncu bi vas rad seznanil o razpravi o osnutku zakona o združenem delu. Kot veste, je osnutek zakona o združenem delu dan v javno razpravo. Po dogovoru na seji Predsedstva naše skupščine naj bi se v to razpravo vključila tudi naša skupščina z vsemi svojimi telesi. Menimo, da bi bilo prav, da se v to razpravo vključi celotna delegatska baza, in sicer člani delegacij, konference delegacij, občinske skupščine itd.

Po dogovoru naj bi ta razprava tekla tako, kot jo organizira Socialistična zveza delovnega ljudstva oziroma Sindikat in naj bi se delegacije v temeljnih samoupravnih organizacijah vključile v razpravo v Sindikatu in v Socialistični zvezi delovnega ljudstva. Menili smo, da bi se posebej organizirale razprave v zborih občinskih skupščin.

V zvezi z našo skupščino in njenimi telesi pa menimo, da bi bilo prav, tak je tudi dogovor s predsedniki odborov, da bi odbori obravnavali osnutek zakona o združenem delu že proti koncu maja in v začetku junija tega leta na podlagi dogovora na več sejah bolj podrobno, ali po poglavjih ali pa v kakšni bolj strnjeni obliki. Menili smo, da je obravnava osnutka tega zakona v odborih koristna tudi zaradi tega, da ugotovimo, ali poznamo njegovo vsebino, in zaradi vsega preostalega zakonodajnega in siceršnjega dela v zborih. Menili smo, da bi bilo zelo koristno, če bi oba odbora našega zbora imela skupne seje, da bi se jih lahko člani Družbenopolitičnega zbora udeležili v čimvečjem številu. Zaradi tega bodo poleg članov obeh odborov obveščeni o njunih sejah tudi vsi člani Družbenopolitičnega zbora.

Odbora bosta imela kot pripravo za sejo zbora seveda posebej še sejo, preden bo zbor obravnaval osnutek tega zakona. Apeliram, da se vsak po svojih močeh čimbolj vključi v javno razpravo na svojih delovnih mestih v svojih organizacijah. Hkrati pa bi izkoristili priložnost, da tudi v naših odborih ugotovimo čim več stališč, vplivov in interesov, ki bodo posredovani v tej javni razpravi. Tako bi že v teh razpravah v odborih aktivno sodelovali.

S tem smo izčrpali dnevni red in zaključujem sejo Družbenopolitičnega zbora.

(Seja je bila končana ob 12.05.)

27. seja

(24. maja 1976)

Predsedoval: Stane Markič,
predsednik Družbenopolitičnega zbora

Začetek seje ob 9.10.

Predsednik Stane Markič: Začenjam 27. sejo Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Odsotnost so opravičili tovariši: Tone Romih, Marko Bulc in Marjan Šiftar.

Z dopisom z dne 6. 5. 1976 sem razširil dnevni red z naslednjo točko: predlog zakona o ratifikaciji pogodbe med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o spremembah in dopolnitvah pogodbe med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o skupni državni meji z dne 8. aprila 1965.

Zato predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 26. seje zbora,
2. ocena gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976,
3. predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih,
4. predlog zakona o dedovanju,
5. predlog zakona o pravnem položaju verskih skupnosti v Socialistični republici Sloveniji,
6. osnutek poslovnika Družbenopolitičnega zbora,
7. predlog zakona o ratifikaciji pogodbe med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o spremembah in dopolnitvah pogodbe med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o skupni državni meji z dne 8. aprila 1965,
8. volitve in imenovanja,
9. predlogi in vprašanja delegatov.

Kot je razvidno iz sklica za to sejo zbora, daje Družbenopolitični zbor v skladu s 345. členom ustave Socialistične republike Slovenije in 72. členom poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije stališča k predlogom

zakonov pod točko 3, 4 in 5 dnevnega reda, medtem ko za 2. točko dnevnega reda, to je za oceno gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976, naš zbor ni pristojen, zato predlagam, da obravnavamo to točko v smislu 88. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije kot zainteresiran zbor.

Prosim, kdor je za ta predlog, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor sprejel 2. točko dnevnega reda, to je oceno gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976, in jo bo obravnaval v smislu 88. člena poslovnika kot zainteresiran zbor.

Ima kdo kakšen predlog za spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Nihče.) Potem dajem na glasovanje predlog dnevnega reda v celoti.

Prosim, kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, na odobritev zapisnika 26. seje zbora.

Osnutek zapisnika 26. seje zbora ste prejeli. Ali ima kdo kakšen spremenjalni ali dopolnilni predlog? (Nihče.) Potem prosim, da potrdimo zapisnik 26. seje zbora z dvigom rok. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo zapisnik 26. seje Družbenopolitičnega zbora soglasno odobrili.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, na oceno gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976.

Oceno je predložil Zavod Socialistične republike Slovenije za družbeno planiranje. Izvršni svet je poslal oceno in stališča Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1976. Republiška konferenca Socialistične zveze je prav tako poslala stališča in mnenja o gospodarskih gibanjih v prvem trimesečju 1976, ki jih je sprejel Svet za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze. Vsa gradiva ste prejeli. Oceno je obravnaval Odbor za družbenoekonomske odnose. Danes ste prejeli predlog predlogov in stališč Družbenopolitičnega zbora k oceni gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976. Ta predlog je bil izdelan na podlagi poročila Odbora ter stališč in mnenj Sveta za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze.

Ker bodo mogoče v razpravi določene pripombe k predlogom in stališčem, predlagam, da izberemo redakcijsko komisijo, ki bi pripravila dokončno besedilo predlogov in stališč. V komisijo predlagam delegate Rudija Avblja, Cveta Majdiča in Vladimira Logarja. Ali se strinjate s tem predlogom? (Da.) Kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo redakcijsko komisijo izvolili soglasno.

Prehajamo na razpravo. Dajem besedo predstavniku Izvršnega sveta tovarišu Miranu Mejaku!

Miran Mejak : Tovarišice in tovariši, tovariš predsednik! Gospodarska gibanja v prvih mesecih letošnjega leta so v središču pozornosti vseh družbenih in gospodarskih dejavnikov. O njih je že v aprilu razpravljala Zvezna skupščina in sprejela možne smeri delovanja za rešitev najbolj perečih problemov tekočih gospodarskih gibanj. Zvezni izvršni svet je na osnovi razprave v Skupščini pripravil konkretne predloge ukrepov na področju kreditno-monetarne politike in politike davkov.

O tekočih gospodarskih gibanjih so razpravljali v vseh družbenopolitičnih organizacijah in njihovih vodstvih. O njih sta obsežno razpravljala tudi Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije in Republiški svet za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko. Z gradivom in stališči Izvršnega sveta, ki smo jih poslali Skupščini SR Slovenije, pa je bila omogočena poglobljena razprava tudi v delegacijah.

V razpravah so prevladovala vprašanja o tem, kako najti ustrezne rešitve za poživitev gospodarske rasti, povečanje produktivnosti in za razreševanje strukturnih neskladij. Izraženi sta bili prizadevnost in pripravljenost poiskati učinkovite rešitve, s katerimi bi gospodarske tokove naravnal v okvire, ki so začrtani v srednjeročnem planu za obdobje 1976—1980 in resolucijo za letošnje leto.

Sedanja gospodarska gibanja so še posebno pomembna iz dveh razlogov. Letos je prvo leto novega srednjeročnega plana, s katerim sočasno uveljavljamo na osnovi ustave novo kvaliteto v samoupravnih družbenoekonomskih odnosih. V javni razpravi je osnutek zakona o združenem delu, ki ureja temeljne pravice delavcev v združenem delu na ustavnih načelih. Uvajamo obračunski sistem na osnovi plačane realizacije in druge tekoče ukrepe, kot je zakon o zavarovanju plačil, kar vse prispeva k boljšemu in skrbnejšemu gospodarjenju.

Za nami je že prva tretjina letošnjega leta, ki s svojimi stagnacijskimi težnjami občutno odstopa od začrtanih okvirov v resoluciji o družbenoekonomskem razvoju ter bo zamujeno težko nadomestiti. Z vso ostrino se torej zastavlja vprašanje, kako reševati tekoča gospodarska gibanja tako, da bi odvrnili neugodne tokove in jih uskladili s cilji, začrtanimi z resolucijo. Težko in odgovorno je v danem trenutku vsako nepremišljeno poseganje po kakršnih koli ekonomskih instrumentih tekoče politike, da ne bi s tem odvrčali temeljnih organizacij združenega dela od naporov za stalno povečanje produktivnosti in za stabilizacijo. Vsaka preuranjena in ne dovolj z vseh zornih kotov pretehtana ali celo izsiljena odločitev nosilcev ekonomske politike in ekonomskih subjektov lahko prispeva sicer k odpravi trenutnih težav, ohranja pa strukturna neravnovesja, ki so pravzaprav temeljni razlog nestabilnosti.

Gospodarskih gibanj nikakor ne moremo ocenjevati statično na podlagi golih statističnih podatkov. Ravno tako pa jih ne moremo obravnavati osamljeno, ne da bi pri tem upoštevali tuje vplive na gibanja v naši mednarodni menjavi.

Realno podlago za razsojanje in sprejemanje ukrepov pri reševanju tekočih ekonomskih problemov bomo dobili le tako, da bomo jasno opredelili vse možne učinke kratkoročnih ukrepov v luči njihovih vplivov na zaželeno in dogovorjene razvojne trende vse naše skupnosti.

V nadaljevanju se bom omejil na ocene gibanj strateških, življenjsko pomembnih točk razvojne politike ter poskušal podati nekatera stališča za izvajanje take ekonomske politike, ki bi bila skladna z zahtevami resolucije.

Osnovni poudarek politike in ukrepov na področju družbenoekonomskega razvoja Slovenije v letu 1976, ki ga je sprejela skupščina, je bil:

- na utrjevanju vloge delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela in samoupravnih interesnih skupnostih;

- na urejanju medsebojnega sodelovanja, izhajajoč iz poslovne in dohodkovne odvisnosti, in uvajanju dohodkovnih odnosov na osnovi medsebojne odvisnosti in povezanosti v gospodarskih in družbenih dejavnostih;

- na povečanju proizvodnje in spreminjanju njene strukture ob vzporedni visoki rasti produktivnosti dela;

- na zagotovitvi takšne delitve dohodka, ki bo okrepila reprodukcijsko sposobnost gospodarstva in njegovo potrebno prestrukturiranje;

- na pospeševanju izvozno usmerjenih dejavnosti, ki izboljšujejo plačilno bilanco, vključno s turizmom in izvozom storitev.

Nobenega dvoma ni, da smo v obdobju intenzivnega uveljavljanja novih odnosov pri organiziranju temeljnih organizacij združenega dela in družbeno-ekonomskih odnosov v teh organizacijah.

Mnoge temeljne organizacije so zaživele in se uveljavile kot temeljne celice neposrednega delavskega odločanja o pogojih in rezultatih svojega dela.

V poglobljanju dohodkovnih soodvisnosti med gospodarskimi in družbenimi dejavnostmi je bil v načinu delovanja in organiziranja samoupravnih interesnih skupnosti narejen napredek pri krepitvi vloge uporabnikov in dogovarjanja o načinu reševanja odprtih vprašanj. Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet in Interesna skupnost elektrogospodarstva so se zaradi nerešenih vprašanj v primarni delitvi tudi v prvih mesecih letos znašle v težki finančni situaciji in pred problemom, kako zagotoviti sredstva za razširjeno reprodukcijo. Podobno je z raziskovalnimi dejavnostmi in šolstvom. Zaradi njihovega neposrednega povezovanja z dohodkom gospodarstva je bil pritok sredstev v teh dejavnostih nižji od načrtovanega.

Če lahko pozitivno ocenimo premike, ki so bili storjeni pri organiziranju temeljnih organizacij združenega dela in povezavi gospodarstva z družbenimi dejavnostmi, pa ne moremo biti zadovoljni z oblikovanjem dohodkovne soodvisnosti in s povezovanjem na osnovi skupne razvojne in poslovne politike v organizacijah združenega dela v gospodarstvu. Takšna situacija je prav gotovo eden bistvenih vzrokov za zastoje v gospodarski aktivnosti, posebno pri večjih delovnih organizacijah in pri sestavljenih organizacijah združenega dela.

Slika zaključnega računa za leto 1975 kaže, da je prišlo lani do bistvenih odstopanj v politiki razporejanja dohodka. Hitreje od bruto dohodka so rasle zakonske obveznosti, osebni dohodki in prispevki iz bruto osebnih dohodkov. Na drugi strani pa je v strukturi bruto dohodka padel delež amortizacije in poslovnih skladov, kar še posebej velja za družbene dejavnosti, zato ni bila dosežena predvidena stopnja akumulativne sposobnosti združenega dela za samostojno razširitev materialne osnove. V začetku letošnjega leta se nadaljujejo težnje, ki so bile prisotne že v lanskem letu.

Razmere so tipično depresijske, vendar se že kažejo prvi znaki umiritve: stopnja gospodarske rasti stagnira, povpraševanje tudi, inflacija se umirja, celoten gospodarski sistem se ohlaja in obtok sredstev upočasnjuje.

Resolucija o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije v letošnjem letu nakazuje kot temeljno nalogo vzdrževanje dinamične gospodarske rasti ob bistveno povečanem deležu produktivnosti dela pri ustvar-

janju družbenega proizvoda in postopni stabilizaciji gospodarstva. Industrijska proizvodnja naj bi rasla za okoli 6 %^o, realen izvoz za 6 %^o, uvoz blaga pa za 4 %^o ob rasti zaposlenosti okoli 3 %^o in povečanju produktivnosti dela za 2—3 %^o. Te naloge so zelo zahtevne in terjajo maksimalen napor vseh dejavnikov za njihovo uresničitev.

Industrijska proizvodnja ni dosegla načrtovanega obsega, saj je padla v prvih štirih mesecih v primerjavi z istim obdobjem lani za 2 %^o. Poleg tega še vedno rastejo zaloge, predvsem izdelkov široke potrošnje in zaloge sredstev za delo, kot kažejo podatki za prve štiri mesece.

Glavni vzrok za zmanjšanje proizvodnje je zastajanje domače potrošnje, ki je ni moglo nadomestiti niti dinamično povečanje izvoza. Še nadalje rastejo zaloge predmetov široke potrošnje, predvsem trajnih potrošnih dobrin.

Po pravilu se vplivi in premiki v potrošnji najprej pokažejo v proizvodnji za široko potrošnjo in šele potem v proizvodnji sredstev za delo, ker gre tukaj običajno za dolgoročnejša naročila in se stanje na trgu potrošnih dobrin pri proizvodnji odraža s časovnim zaostankom. Takšna je tudi naša trenutna situacija v proizvodnji sredstev za delo, ki ima še nadalje relativno ugodno rast, vendar zaloge močno rastejo zaradi zmanjšanih novih naročil.

Na področju kmetijstva se po prvih ocenah pričakuje ugodnejši pridelek ozimnih žit kot lansko leto, normalen pridelek krme ter ugodnejši pridelek sadja kot v preteklem letu. Pri oskrbi z mesom lahko pričakujemo težave, ker se čutijo posledice povečanega klanja telet v preteklem letu in zaostritve dohodkovnega položaja v živinoreji v obliki znatne zaostritve povečanih proizvodnih stroškov glede na minimalne odkupne cene.

Najnujnejše ukrepe na tem področju je Izvršni svet predlagal v okviru sprejema zaključnega računa proračuna SR Slovenije za preteklo leto, pripravljajo pa se že ustrezni predlogi glede uskladitve cen, in sicer tako v okviru Slovenije kot tudi pri zveznih organih.

Potrebno je omeniti težave pri izvozu hmelja, ki niso bile odpravljene. Zato je treba zveznim organom ponovno predlagati določitev izvoznih stimulacij na tem področju, če nečemo doživeti pomembne izgube v proizvodnji hmelja.

Problematika trajnih obratnih sredstev z zadnjo dopolnitvijo zakona v kmetijstvu in živilstvu ni bila rešena, ker sta ti dve panogi vezani na sezonske zaloge surovin in končnih izdelkov. Zato naj bi se ta vprašanja reševala s poslovnimi bankami v okviru Kmetijske razvojne skupnosti in z zveznimi zakoni.

Prometna dejavnost kot celota ne dosega s planom primernih stopenj rasti, vidneje zaostaja predvsem železniški, luški in blagovni promet. Na železnici ugotavljamo še nadalje padanje prevoza blaga, predvsem višjih tarifnih razredov, ki jih še vedno prevzema cestni transport. Dotslej še nismo uspeli odpraviti neskladij v poslovanju posameznih prometnih dejavnosti, kar je bilo predvideno kot naloga v resoluciji za letošnje leto. Nimamo še enotnih izhodišč prometne politike Jugoslavije. Prepočasi poteka dogovarjanje in povezovanje nosilcev prometnih dejavnosti, kar se odraža tudi v delovanju samoupravnih interesnih skupnosti v prometu.

Gibanja rasti zaposlovanja so se v štirih mesecih letošnjega leta nekoliko umirila. Struktura zaposlenih med dejavnostmi se ni gibala najbolj ugodno. Število zaposlenih v proizvodnih dejavnostih pada, število zaposlenih v družbenih dejavnostih še nadalje raste. Zato bo potrebno posvetiti več pozornosti politiki zaposlovanja, še posebej na nekaterih manj razvitih področjih.

Trenutne razmere kažejo, da stopnja rasti skupne zaposlenosti raste hitreje od industrijske proizvodnje. V posameznih kritičnih industrijskih panogah ob isti ravni zaposlenosti znatno zmanjšujemo obseg proizvodnje zaradi zastoja prodaje in velikih zalog. To je osnovni razlog za padec produktivnosti v industriji, ki znaša za prve štiri mesece letos kar 4 % v primerjavi z istim obdobjem lani. Rešitve ne moremo iskati v kolektivnih dopustih. Skupščine občin in občinske družbenopolitične organizacije ne bi smele podcenjevati takšnih pojavov. Morale bi ugotoviti ekonomsko situacijo in samoupravne odnose v sleherni od temeljnih organizacij, kjer pride do takšnega pojava, in sprejeti ustrezne ukrepe.

V prvih štirih mesecih letošnjega leta smo povečali vrednost izvoza blaga v primerjavi z lanskim za 12 %. Takšen trend se lahko še nadaljuje. Celoten obseg zunanjetrgovinske menjave se je v letošnjem letu zmanjšal zaradi zmanjšanja uvoza, ki je posledica administrativnih omejitev. Vidno sta povečala svoje izvozne napore kmetijstvo in industrija. Regionalna struktura izvoza se je premaknila v smeri povečanja intenzivnosti delovanja organizacij združenega dela na tržiščih neuvrščenih držav. Zmanjšal se je izvoz na klirinško področje, izvoz v zahodne države pa še vedno znaša več kot polovico skupne vrednosti izvoza.

Pojavljajo se težave pri normalni oskrbi dela gospodarstva z reprodukcijskim materialom, rezervnimi deli ter z opremo iz uvoza, ki je večkrat namenjena za proizvodnjo za izvoz. V istem času smo ustvarili precejšnje devizne rezerve, na drugi strani pa v organizacijah združenega dela primanjkujejo nujni reprodukcijski dejavniki.

Ena temeljnih usmeritev v aktivnosti Izvršnega sveta SR Slovenije v sedanjem gospodarskem položaju je krepitev gospodarskega položaja in opremljenosti izvoznikov. Nobenih izrednih ukrepov pa ni mogoče sprejemati za proizvodnjo, ki nima možnosti uspešno prodajati na tržiščih, niti s kratkoročnega niti z dolgoročnega vidika, in ki je odvisna predvsem od uvoza tujih materialov, opreme in znanja. Sledi torej, da moramo kljub trenutnim težavam enega dela proizvodnje voditi politiko, načrtano s planom za obdobje 1976—1980, s katero si prizadevamo, da bi z vsemi možnimi sredstvi in metodami dosegli spremembo gospodarske strukture.

Poudariti je treba, da se je v zadnjih mesecih v pričakovanju novega zakona o zavarovanju plačil povečala likvidnost bank in da so porasla naložena sredstva na žiro računih v organizacijah združenega dela. Glede pomanjkanja obratnih sredstev moramo reči, da imajo poslovne banke v Sloveniji dovolj velika kratkoročna kreditna in likvidnostna sredstva za zadovoljevanje potreb, seveda ob razumni in načrtni selektivni politiki uporabe, ki si mora prizadevati za uresničevanje nalog iz srednjeročnega plana.

V tem sklopu bo potrebno še posebej razrešiti vprašanje trajnih obratnih sredstev, tako v trgovini kot v proizvodnji in v njunem medsebojnem povezovanju, ki naj dokončno odpravi pojave izsiljevanja prodajnih pogojev, pomanjkanja blaga v trgovinah in sedanjo neustrezno lokacijo zalog. Trgovina ima le 24 %, industrija pa kar 58 % vseh trenutnih zalog.

Takšna lokacija negativno vpliva na obračanje celotnega družbenega kapitala. Ne moremo podpirati mnenje, da je novi zakon o zavarovanju plačil kriv za trenutno stanje v trgovini. Namesto tega moramo opozoriti na neustrezno

sestavo proizvodnih zalog in blagovnih rokov, ki skupaj s ponujenimi cenami niso skladne s pričakovanji in potrebami domačega in tujega tržišča.

Kot je bilo že rečeno je nespremenljivo in škodljivo mišljenje, da kolektivni dopust lahko reši gospodarsko organizacijo prevelikih zalog, pomanjkanja obratnih sredstev ali neustreznega proizvodnega načrta. Takšno ukrepanje ne samo da ne prinaša rešitve, temveč povzroča dodatne finančne in pozneje socialne probleme, ko se deli neustvarjeni oziroma družbeno nepotrebni dohodek, ki leži v zalogah.

Povedati je treba nekaj besed o cenah, ki kažejo, zlasti cene proizvajalcev, trende umirjanja. Cene proizvajalcev industrijskih proizvodov so se v prvih štirih mesecih glede na lansko leto dvignile za 8 %, cene na drobno za 14 %. To so najnižje stopnje rasti cen na drobno v prvih štirih mesecih v zadnjih petih letih.

Drugačna pa je slika pri življenjskih stroških. Ti so za 20 % višji v letošnjih prvih štirih mesecih v primerjavi z istim obdobjem lani. Tako velika rast življenjskih stroškov je bila značilna tudi za prejšnja leta. To nas opozarja, da je prišlo v zadnjem času do sprememb strukture potrošnje. Vzroke za takšna gibanja lahko iščemo v manjšem povpraševanju in restriktivni politiki cen. V zadnjem času so v proizvodnih organizacijah, ki pričakujejo oživiljanje gospodarske rasti in povečanje povpraševanja, prisotni pritiski na povečanje cen, s katerimi bi nadomestil izpadli dohodek, ki je posledica naraščanja proizvodnih stroškov, hitrejša rasti osebnih dohodkov in nanje vezanih prispevkov za skupno porabo. Osební dohodki so se gibalí tako dinamično zaradi dohajanja dinamike gibanja življenjskih stroškov. Čeprav je potrebno odpraviti nekatera neskladja, to nikakor ne sme pripeljati do inflacijskega povečanja cen, ker bi nas to privedlo v novo nestabilnost. Tudi politiki zaposlovanja in izkoriščanju kapacitet bomo morali v organizacijah združenega dela posvetiti več pozornosti.

V okviru celotnih prejemkov prebivalstva v prvih mesecih letos so najhitreje naraščali osebni dohodki, ki so se v prvih štirih mesecih letos povečali za 25,6 % glede na isto obdobje lani. Ob upoštevanju rasti življenjskih stroškov in povečevanja števila zaposlenih ugotavljamo malenkostni porast realnih osebnih dohodkov na zaposlenega. Hkrat pa je treba poudariti, da zaradi zmanjšanja produktivnosti dela kljub stagnaciji osebnih dohodkov ne realiziramo načela iz resolucije, ki pravi, da naj v letošnjem letu porast osebnih dohodkov zaostaja za rastjo produktivnosti dela.

To kaže, da je potrebno napore združenega dela in celotno družbeno aktivnost usmeriti k povečanju produktivnosti dela kot edini zdravi osnovi za kvaliteto gospodarsko rast in na tej osnovi tudi za povečanje osebnega standarda prebivalstva.

Realni obseg izdatkov se je zmanjšal. Realna vrednost prometa na drobno je v prvih štirih mesecih glede na isto obdobje lani padla za 4 %. Pri ocenjevanju možnega delovanja novih intervencij na področju potrošniških kreditov moramo upoštevati, da so osebni dohodki že občutno obremenjeni z že najetimi potrošniškimi krediti. Vzroki in motivacije za hitrejša povečanja zadolževanja bo treba prilagoditi tem razmeram.

Skupna poraba bi morala po usmeritvah resolucije za letošnje leto rasti za 10 % počasneje od rasti realnega družbenega proizvoda, povečanega za porast cen za leto 1975. Zaradi porasta osebnih dohodkov so samoupravne interesne skupnosti, ki združujejo sredstva iz prispevkov delavcev od njihovega bruto osebnega dohodka in iz dohodka tozgov na osnovi bruto osebnih dohodkov, spet

imela nekoliko večje dohodke od dogovorjenih oziroma določenih za prvo trimesečje. Izobraževalna skupnost in Raziskovalna skupnost Slovenije sta glede na to, da združujeta sredstva iz dohodka tozgov nasprotno v prvem trimesečju združili samo 80 % predvidenih sredstev.

V dosedanji gospodarski situaciji bi splošna in skupna poraba lahko bili bistveni generator gospodarskega gibanja s svojim vplivom na povečanje povpraševanja. Njune dohodke ne bi kazalo kot doslej strogo vezati na velikost gospodarskih gibanj v posameznih letih. Bolje bi bilo na osnovi analize bilancirati splošno in skupno porabo na daljše časovno obdobje, v odvisnosti od povprečnega trajanja gospodarskega ciklusa. Tako bi bili obe porabi v smeri gospodarskega mehanizma amortizer, ki bi zajemal več sredstev iz potrošnje, jih akumuliral in trošil v obdobju manjše gospodarske rasti in tako deloval kot pospeševalec gospodarskih tokov.

V splošni porabi v letošnjem letu priliv sredstev nekoliko zaostaja za načrtovanim obsegom, zaradi zmanjšanja gospodarske aktivnosti. Postavlja se vprašanje, kako ob izpadu priliva sredstev nadomestiti izpadli del glede na velike zahteve, ki se postavljajo pred nosilce ekonomske politike, zlasti v zaostrenih pogojih gospodarjenja, ko naj bi ta sredstva delovala kot eden od dejavnikov, ki bi pozitivno vplivali na poživitev gospodarstva.

Eden od najpomembnejših elementov v krogu družbene reprodukcije so prav gotovo investicije v osnovna sredstva. Porast investicijskih plačil v Sloveniji v prvem trimesečju v primerjavi z lanskim obdobjem je večji za 35 %. Analize notranjih dejavnikov kažejo, da investicijska nagnjenost pada, kar opozarja predvsem na nezasedene kapacitete v gradbeni operativi, na padanje rasti proizvodnje sredstev za delo in na večje zaloge sredstev za delo. Investicijska sposobnost združenega dela se zmanjšuje zaradi avtonomnega gibanja osebnih dohodkov in prispevkov, ki se napajajo iz bruto osebnih dohodkov, in padca produktivnosti. V takšnih okvirih se moramo nujno zavzemati za povečanje lastne sposobnosti razširitve materialne osnove združenega dela, predvsem s boljšim načinom poslovanja, s hitrejšim in učinkovitejšim povezovanjem znotraj gospodarstva in z nekaterimi kreditno-denarnimi ukrepi in instrumenti na področju ekonomskih odnosov s tujino.

Kratek prerez ekonomskih kazalcev nam je jasno pokazal, da gospodarska gibanja v začetku letošnjega leta kažejo odklone od okvirov, predvidenih z resolucijo za leto 1976. Najti je treba pot za izhod iz takšnega stanja in določiti smeri in nosilce ter poudariti odgovornost za ukrepe na vseh ravneh. Z resolucijo za letošnje leto smo se jasno opredelili za nadaljnjo dinamično gospodarsko rast, zlasti še za rast industrijske proizvodnje, ki naj temelji na povečani produktivnosti dela in uveljavljanju drugih kvalitativnih dejavnikov gospodarjenja. Primerno gospodarsko rast naj bi dosegli predvsem s povečanjem izvoza blaga in storitev in z nadaljnjo dinamično investicijo aktivnostjo. Ob tem naj bi osebna, skupna in splošna uporaba rasle nekoliko počasneje od rasti družbenega proizvoda.

Dejanska gibanja na področju domačega povpraševanja pa v prvih mesecih letos kažejo, da zlasti povpraševanje prebivalstva ne daje potrebnega vzvoda za rast proizvodnje. Nastaja torej prazen prostor v potrošnji končnih izdelkov, ki se je preselil tudi na investicijsko potrošnjo. Izvršni svet in pristojni republiški organi imajo na voljo dve pomembni področji ukrepanja, ki lahko prispevata k požitvi gospodarske aktivnosti. To je pospeševanje domače potrošnje in izvoza.

Ko smo se odločili za naloge in ukrepe, ki so navedeni v vam poslanih ocenah in stališčih Izvršnega sveta, smo izhajali s stališča, da so sprejeti ukrepi v skladu z usmeritvami v srednjeročnem planu, ob istočasni zahtevi, da ti ukrepi ne smejo sprožiti novega inflacijskega vala, ki nas bi oddaljil od zastavljene stabilizacije. Izvršni svet meni, da ni potrebno spreminjati resolucije za letošnje leto. Zavzemamo se za hitre rešitve v okviru razpoložljivih možnosti, ki bi obrnile gospodarska gibanja v smer, načrtano z resolucijo. Povsem iluzorno je pričakovati rezultate ukrepov, če vzporedno ne bi prišlo do odločnejšega uresničevanja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v združenem delu, do hitrejših in trdnjših povezav na osnovi dohodkovne odvisnosti in do povezovalja med proizvodnjo in trgovino.

Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in samoupravnih interesnih skupnostih upravljalci v poslovnih bankah bodo morali najti odgovor na zastavljene probleme znotraj samih sebe z odločilnimi premiki v kvaliteti organizacije, smotrni poslovni politiki in povečanju produktivnosti. Njihova razvojna politika se bo morala močneje opirati na raziskave potreb potrošnikov in na poglobljene analize gospodarskih tokov doma in v tujini.

Za takšen položaj, kot ga imamo danes, ni dovolj, da delavci v združenem delu samo opozarjajo na že nastale probleme, ko ni več možnosti za ukrepanje in pogosto preostane le še reševanje žgočih problemov. Sedanje oblike in načini predvidevanja ne ustrezajo, da bi lahko pravočasno preprečili zastoje v gospodarskih gibanjih v organizacijah združenega dela. Pomanjkljivo je tudi tekoče obveščanje delavcev o realnih možnostih razvoja na osnovi ustvarjenega dohodka ter o razmerah, ki veljajo na trgu in ki vplivajo na uspešnost poslovanja.

Ko se zavzemamo za oživljanje gospodarske aktivnosti, poskušamo to nalogo opraviti v skladu z načrtnim prestrukturiranjem gospodarstva, kar pomeni visoko investicijsko dejavnost v prednostnih panogah. Potegovali se bomo za odpravo obveznih depozitov za naložbe v nekaterih neproizvodnih in negospodarskih dejavnostih.

Da bi povečali povpraševanje prebivalstva, smo podprli v federaciji predvsem spremembe pri odobranju potrošniških posojil. Vendar bomo pri tem upoštevali potrebno selektivno usmeritev. Skupaj z občinami iščemo možnosti za zmanjšanje prometnega davka za nekatere proizvode, kjer so velike zaloge. S tem in s spremljajočimi ukrepi poskušamo v najkrajšem času učinkovito vplivati na globalno uravnovešanje ponudbe in povpraševanja.

Zunanjetrgovinska menjava je odločilnega pomena za gospodarski razvoj naše republike. Resolucija je posebej poudarila, da bo gospodarsko rast v letu 1976 moč doseči s povečanjem izvoza blaga in storitev, kar bo na drugi strani omogočilo tudi potreben uvoz reprodukcijskega blaga in opreme. To zahteva posebno izdelavo izvoznih stimulacij, s katerimi naj bi se verificirala naša stališča do glavnih smeri in nosilcev izvoza. Zavzemali se bomo za izboljšanje položaja tistih pomembnih izvoznikov, pri katerih je občutno oslABLJENA konkurenčna sposobnost na tujih trgih.

Že resolucija zavezuje organe Izvršnega sveta, da se na ravni federacije zavzemajo za pripravo ukrepov za vodenje bolj fleksibilne in realne politike tečaja dinarja, kar ima velik pomen za konkurenčno sposobnost naših izvoznikov. Še nadalje bomo predlagali ukrepe za zmanjšanje davčnih obremenitev in povračilo carin pri izvoznih dejavnostih. Upravljalci poslovnih bank naj bi v svoji politiki bolj selektivno kot doslej, neposredno ali posredno, podpirali

izvoz. Izvršni svet bo v okviru pooblastil vsestransko podpiral nove investicije, ki povišujejo čisti devizni priliv.

Pri uvozu se bodo Izvršni svet in pristojni republiški organi zavzemali za izboljšanje razumne oskrbe proizvodnje s surovinami in reprodukcijskim materialom iz uvoza, da ne bi prišlo do večjih zastojev v proizvodnji, ki ima zagotovljen trg. V federaciji si bomo prizadevali za poenostavitev in olajšanje uvoza ter za zmanjšanje kvantitativnih omejitev pri uvozu repromateriala, rezervnih delov in opreme.

Tako zastavljeno delo bo ob resničnem prizadevanju organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti, družbenopolitičnih skupnosti in vseh članov v združenem delu pripeljalo do zaželenega cilja, to je k približevanju ciljem iz resolucije o družbenoekonomski politiki za leto 1976. Le ob dinamičnejši rasti industrijske proizvodnje in celotnega družbenega proizvoda bomo lažje reševali zlasti probleme prestrukturiranja gospodarstva, pa tudi vprašanje osebne, skupne in splošne porabe. Pričakujemo lahko, da bodo, zahvaljujoč skupnim prizadevanjem, gospodarski tokovi v prihodnjem obdobju krenili hitreje. Pri tem se Izvršni svet zaveda svojega deleža pri nalogah, ki ste jih vi, tovarišice in tovariši delegati, že opredelili s sprejemom resolucije v začetku leta.

Predsednik Stane Markič: Želi poročevalec Odbora še kaj dodati? Prosim, tovariš Logar!

Vladimir Logar: Odbor za družbenoekonomske odnose je obravnaval oceno o gospodarskih gibanjih v prvih mesecih letošnjega leta in ocenil, da daje dovolj celovito in realno podobo gospodarskega stanja v naši republiki v prvih mesecih letošnjega leta. Globalno Odbor ocenjuje, da gospodarski razvoj ni v skladu s postavljenimi cilji in nalogami letošnje resolucije. To pomeni, da so določena odstopanja od postavljenih ciljev in da bi bilo potrebno čim hitreje sprejeti vrsto ukrepov, da bi se postavljeni cilji resolucije realizirali v letošnjem letu.

Najbolj problematična oziroma zaskrbljujoča je ugotovitev iz ocene, da se ne uresničujejo nekatere osnovne naloge iz resolucije. Tu mislim predvsem na realizacijo proizvodnje. Ugotavljamo namreč znatno nižji porast proizvodnje, kot je bila predvidena v resoluciji. Letošnja razvojna politika je temeljila predvsem na višji aplikaciji kvalitetnih razvojnih faktorjev, kot so večja produktivnost dela, večja ekonomičnost, rentabilnost poslovanja. V oceni pa ugotavljamo, da to ni bilo uresničeno. Zato ima naš odbor za eno od najpomembnejših nalog, da v tem smislu čim hitreje sprejmemo vrsto ukrepov.

Po drugi strani je sicer res, da so bili doseženi boljši rezultati v mednarodni menjavi dela in tudi določena stabilnost oziroma umirjanje gibanja cen, vendarle je to predvsem rezultat zavestne administrativne intervencije, ki pa ima lahko seveda le bolj kratkoročni karakter.

Odbor meni, da moramo vztrajati pri dosledni realizaciji resolucije o družbenoekonomski politiki v letošnjem letu in da so še naprej aktualna naša stališča, ki smo jih sprejeli, ko smo obravnavali letošnjo resolucijo.

Analiza in ocena gospodarskega gibanja, ugotavlja Odbor, sta premalo konkretni, da bi nosilce družbenega razvoja angažirali za doslednejše uresničevanje njihovih nalog. Konkretnije bi morali opredeliti politične in organizacijske

naloge in ukrepe, ki naj bi spodbudili subjekte družbenega razvoja, zlasti organizacije združenega dela.

Govora je, da je potrošnja eden od pomembnejših faktorjev, ki je zaviral dinamiziranje proizvodnje. Tudi na tem področju bi morali najti ukrepe, in to že med izvajanjem ekonomske politike, da bi dosegli večjo potrošnjo, na primer s potrošniškimi krediti in ostalimi ukrepi.

Dalje je bila v razpravi prisotna tudi ugotovitev, da družbene dejavnosti, ki so organizirane kot samoupravne interesne skupnosti in oblikujejo sredstva iz osebnega dohodka, ustvarjajo presežke sredstev, na drugi strani pa tiste samoupravne interesne skupnosti, ki oblikujejo svoj dohodek iz dohodka temeljnih organizacij, ne dosegajo za svoje delovanje predvidenih sredstev, kar seveda ustvarja probleme pri njihovem normalnem funkcioniranju. Ta položaj kaže, s naši presoji, na nujnost enotne sistemske ureditve.

Naš odbor predlaga, da se sprejmejo ocene in stališča Izvršnega sveta, s temi našimi pripombami, in da se čimprej sprejmejo ustrezni ukrepi za njihovo realizacijo.

Poleg tega bi opozoril še na naslednje: Iz podatkov izhaja, da je stopnja zaposlovanja v negospodarski sferi neprimerno višja kot pa v gospodarski sferi. Kazalo bi, da to oceno dopolnimo z analizo, ali gre za zaposlovanje visoko kvalificiranih kadrov v negospodarski sferi ali pa za zgolj ekstenzivno krepitev administracije v tej dejavnosti. Iz gradiva to ni razvidno.

Prav tako tudi menim, da je stopnja investiranja v negospodarski sferi znatno višja od stopnje investiranja v gospodarstvu. Tudi tu bi kazalo pripraviti konkretnjšo analizo, v kaj gredo te investicije, na katera področja. Ali gre za zdravstvo, za boljše opremljanje kapacitet ali pa mogoče za gradnjo upravnih poslopij itd. Prav gotovo je to vprašanje zelo pomembno, ker tudi predstavlja obremenjevanje gospodarstva. Če ugotavljamo, da so bili rezultati v letošnjem letu neprimerno slabši, kot smo predvidevali, in da pada produktivna sposobnost gospodarstva, bi zato morali to področje bolj osvetliti in seveda tudi sprejeti ustrezne ukrepe.

Predsednik Stane Markič: Kdo želi besedo? Tovariš Kropivnik!

Rudi Kropivnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Soglašam s predloženimi predlogi in stališči k oceni gospodarskih gibanj. Imam pa tri pripombe. In sicer k tretjemu odstavku, kjer se govori o pomenu sedanje razprave o gospodarskih gibanjih. Tu je zapisano, da le-ta omogočajo vsem subjektom družbenoekonomskega razvoja, da še pravočasno sprejmejo ukrepe v korist uresničevanja z resolucijo zastavljenih nalog. Zdi se mi, da je izraz »omogočajo« nekoliko preambiciozen. Ta razprava oziroma ocena gospodarskih gibanj pravzaprav ne omogoča nekega drugačnega obnašanja subjektom gospodarjenja, ampak je pravzaprav le neka informacija, ki opozarja na določeno doseženo stanje. Zato predlagam, da se izraz »omogočajo« zamenja z izrazom »informacija«. Pri tem mislim, da je dejansko potrebno, da se sprejmejo določeni ukrepi, ki naj omogočajo drugačno obnašanje, vendar bi bilo potrebno nekaj več zapisati na drugi strani. O teh ukrepih je že govoril tovariš Mejak, to se pravi, da aktivnost Izvršnega sveta že teče v tej smeri. Če smo se že odločili, da en odstavek posvetimo aktivnosti Izvršnega sveta, mislim, da bi potem v tem odstavku tudi to omenili.

Če naj bi govorili o tem, kako naj sestavljamo dokumente, da bi bolj spodbujali neposredne subjekte družbenega razvoja za večjo aktivnost, se mi zdi, da bi se to spodbujanje k drugačnemu obnašanju moralo začeti že v samem dokumentu, s katerim ocenjujemo gospodarska gibanja. Mislim, da bi ta dokument moral biti veliko bolj mobilizacijski, in sicer v tem smislu, da bi v večji meri raziskal vzroke določenih pojavov, da bi dal oceno obnašanja določenih subjektov in pa da bi tudi nakazal, kako naj se izvaja odgovornost za takšno ali drugačno obnašanje.

Lahko bi navedel vrsto znanih primerov, ki niso dosegli dovolj ostre ocene. Če vzamemo samo politiko delitve dohodka, se mi zdi, da bi bil prispevek k drugačnemu obnašanju že to, če bi bolj točno povedali, kdo so tisti, ki se niso obnašali v skladu z resolucijo. Mislim, da je popolnoma jasno, da so tisti, ki so povečali osebne dohodke prek rasti življenjskih stroškov, niso pa povečali ob tem akumulativnosti, po vseh naših dokumentih evidentno kršitelji le-teh. Seznam teh bi morali objaviti. To ne bi prav nič škodilo, nasprotno, pognalo nam bi kri v žilah in o teh stvareh bi bolj živahno razpravljali.

Po podatkih o gibanju osebnih dohodkov pa tudi vidimo, da sta elektro gospodarstvo in železnica ob vseh težavah, ki jih imata s pokrivanjem izgube v lanskem letu, in ob vseh težavah, o katerih je govoril tovariš Mejak, povečala osebne dohodke nad poprečjem gospodarstva, merjeno na pogojno kvalificiranega delavca. Moram reči, da v situaciji, ko se je iskala samoupravna rešitev ekonomskega položaja v teh dveh panogah, takšno obnašanje gotovo ni prispevalo k samoupravni rešitvi. To povzroča precejšnje razburjenje na raznih sestankih, ki na en ali drug način obravnavajo ta vprašanja.

Mislim, da Izvršni svet ne bi mogel iti mimo ocene takšnega pojava.

Na prvi strani se v zadnjem odstavku govori o tem, da je potrebno vztrajati, bolj kot doslej, pri osnovnih usmeritvah, ki jih vsebuje resolucija. Zdi se mi, da gre pri tem za to, da naj bi se še bolj aktivno angažirali, da bi to usmeritev uresničili. Ne gre le za vztrajanje pri usmeritvi, ampak za večjo in bolj intenzivno mobilizacijo nas vseh. Zato predlagam, da bi v tem smislu ta del besedila spremenili.

Predsednik Stane Markič: Tovariš Beno Zupančič ima besedo!

Beno Zupančič: Tovarišice in tovariši! Na rob gradiv in referatov sem si zapisal dve vprašanji, ki sta naslovljeni na Izvršni svet oziroma referenta tovariša Mejaka, pa tudi na nas same.

V vseh gradivih in v referatu je namreč govora o tako imenovanih kvaliteten dejavnikih proizvodnje, vendar nam nikoli ni popolnoma jasno, kaj to pomeni in kako so se posamezni od teh dejavnikov vedli v času, o katerem govorijo poročila in ocene.

Mene zanimajo predvsem tisti kvalitetni dejavniki, ki so skriti v tradicionalno imenovani skupni porabi. Mislim na raziskovalno delo, na šolstvo, zdravstvo in tako naprej, da vsega ne naštevam. Namreč gre za to, da bi si prišli na jasno, kako se vedejo in koliko učinkujejo na celotno rast proizvodnje in njene produktivnosti oziroma koliko nanje vplivajo že dolgoletne omejitve, ki so do neke mere nujne, ki pa so vendarle velikokrat sunkovite, nervozne in ki seveda lahko pomenijo udarec ravno tistemu, kar bi morale pomeniti prispevek k rasti celotne družbene produktivnosti.

Na ta vprašanja ni odgovorov. Tudi ne mislim, da jih je mogoče stresti iz rokava, pač pa mislim, da je treba na to opozoriti zato, da ne bi z nekimi novimi ukrepi dosegli ravno nasprotno od tistega, kar želimo, namreč višjo rast proizvodnje in višjo rast produktivnosti.

To je ena stvar. Druga stvar, ki je tudi v zvezi s tem, je pa to, da se mi zdi, da poročilo tovariša Mejaka ni popolnoma v skladu z ocenami in stališči Izvršnega sveta, ki smo jih dobili poprej. Mislim spet na področje, ki se tiče tako imenovanih kvalitativnih dejavnikov oziroma tako imenovane skupne porabe. O tem je dosti napisanega v ocenah in stališčih Izvršnega sveta. Tovariš Mejak pa je vnesel nekatere nove elemente, ki omenjajo tako imenovano porabo kot potencialni generator za oživljanje celotne gospodarske dejavnosti. Mislim, da je to prav in da je edino sprejemljivo stališče, kar piše na strani 11 njegovega govora. Toda tega nisem zasledil v ocenah in stališčih. Zato bi bilo najbrž dobro to misel dodati k stališčem našega zbora.

Na seji Republiške konference Socialistične zveze, ki je razpravljala o ustavni vlogi samoupravnih interesnih skupnosti, je bilo nekaj vprašanj omenjenih prav s področja družbenih dejavnosti. Tako je tovariš Osredkar opozoril na področje znanstveno-raziskovalnega dela, kjer so v izrazitem neskladju znanstveno-raziskovalni programi, ki so ponavadi dolgoročnejši, z neprestanim tekočim ali letnim prilagajanjem materialne politike tem programom oziroma programov v tej politiki. Zaradi tega seveda človek lahko sklepa, da tu prihaja do zaviranja tako imenovanega kvalitetnega faktorja, ki naj bi zlasti v nekatereh vejah znanstveno-raziskovalnega dela najbolj neposredno pospeševal rast raziskovalnega dela.

Kot tretjo stvar pa bi bilo najbrž treba v stališčih Družbenopolitičnega zbora omeniti od Izvršnega sveta obljubljen analizo o financiranju in delovanju samoupravnih interesnih skupnosti ob polletju. To je bila obljuba, ki je bila dana tudi na Republiški konferenci Socialistične zveze, ko se je sprejemal družbeni dogovor o porabi za letošnje leto. Treba bi bilo zelo določeno napisati, da je treba pohiteti z družbenim dogovarjanjem za skupno porabo, da se ne bomo znašli v enaki situaciji, kot smo se letos.

Predsednik Stane Markič: Tovariš Geza Bačič ima besedo!

Geza Bačič: Tovarišice in tovariši! V zadnjem času teče precej razprav o gospodarskih gibanjih v začetku letošnjega leta, tako v družbenopolitičnih organizacijah kot v občinskih skupščinah. Ker sem imel priliko sodelovati v nekaj takšnih razpravah, želim povedati nekaj misli v zvezi z oceno in stališči, ki jih je pripravil Izvršni svet. Nekatere se nanašajo tudi na predlog stališč, ki jih je za današnjo sejo našega zbora pripravil Odbor.

Moram reči, da se v glavnem strinjam s stališči Izvršnega sveta, pa tudi s stališči Sveta za družbenoekonomske odnose pri Republiški konferenci Socialistične zveze. Želim pa zelo na kratko opozoriti še na nekatere elemente, ki bi bili po mojem mnenju koristni pri oblikovanju ocene in stališč o gospodarskih gibanjih v letošnjem letu.

Najprej se mi zdi, da ocene vendarle premalo izhajajo iz dejstva, da gre za startno obdobje v novo petletko, ki je sicer še nismo dokončno sprejeli in potrdili, vendarle pa je res, da so že jasne ugotovitve, ki kažejo, kako uspevamo uresničevati prizadevanja za stabilizacijo na vseh področjih gospodarskega in družbenega življenja.

Glede tega se mi zdi, da preveč prevladuje vtis, da bomo stabilizacijo dosegli le s poživitvijo izvoza in z bolj varčno potrošnjo družbenih dejavnosti. S tem se sicer strinjam, vendar pa se mi zdi, da smo zanemarili pomembno razpravo pred nedavnim, ki pa še poteka z delavci, o notranjih rezervah, o varčevanju, o višji produktivnosti in podobnem. Predložena stališča namreč zanemarjajo najpomembnejšega med dejavniki našega jutrišnjega gospodarskega razvoja in položaja, to je delovne ljudi, delavce v združenem delu. Premalo računamo z večjo odgovornostjo delovnega človeka in z njegovo izvljenjsko zainteresiranostjo za njegov ekonomski položaj. Glede tega se mi zdi, da je dobra prilika tudi sedanja razprava o osnutku zakona o združenem delu, ki ne bi smela bili le razlaganje samoupravnih pravic delovnih ljudi, ampak je ob tem treba njegov sedanj in bodoči samoupravni položaj povezati z bistvenimi vprašanji gospodarjenja, stabilizacije, njegovega ekonomskega položaja, predvsem pa z obveznostmi, ki jih kot delavec v združenem delu skupaj z drugimi ima, da ta ekonomski položaj izboljša.

Drugi sklop mojih pripomb se tiče dejstva, da smo v letošnji resoluciji v družbenoekonomskih gibanjih v Socialistični republiki Sloveniji in naših nalogah izpostavili tudi nekatere prioritetne naloge, ki jih niti današnji uvod niti stališča Izvršnega sveta dovolj ne poudarjajo. To so naloge glede kmetijstva, glede proizvodnje hrane, glede skladnejšega in hitrejšega razvoja manj razvitih ter glede selektivnejše politike zaposlovanja. Podatki kažejo precej drugačno sliko, kot smo zapisali in kot smo se dogovorili, čeprav je točno, da so to začetna gibanja in da bi bilo prezigodaj dokončno ocenjevati situacijo. V kmetijstvo namreč še vedno premalo vlagamo, ni dovolj družbeno stimulativnih ukrepov in intervencij. Celó nasprotno, v tisku beremo od časa do časa izjave odgovornih ljudi, da so na primer cene kmetijskih pridelkov krive za dvig življenjskih stroškov. Pri tem bi nas vse spomnil, da dobro vemo, zakaj smo vrsto let zadrževali cene kmetijskih pridelkov in bi bilo vendarle treba ob takšnih ocenah istočasno povedati, kdo vse oblikuje cene in koliko vplivajo na cene razni posredniki, trgovci in drugi, ne pa kmetijski proizvajalci. Ob tem pa je tudi za kmetijstvo jasno, da ni izhoda samo v višjih cenah, ampak predvsem v ukrepih družbe za stimuliranje proizvodnje in potrošnje. To načelo poznajo danes vsi v svetu in tudi mi.

Glede zaposlovanja bi za pomurske občine povedal, da je stanje bolj zaskrbljujoče kot v celotni republiki. Ugotavljamo namreč, da se število zaposlenih giblje pod predvidevanji, čeprav resolucija zahteva višjo stopnjo zaposlovanja v manj razvitih območjih, celo enkrat višjo. Ob tem pa je še bolj zaskrbljujoča vest, da narašča število brezposelnih, trenutno jih je 2500. Te podatke pripovedujem enostavno zato, ker je nujno, da poleg naših lastnih sil v manj razvitih območjih še močnejše aktiviramo razpoložljive možnosti združenega dela razvitih območij, Zbornice, banke, Izvršni svet in druge dejavnike. Pri tem moram povedati vendarle razveseljivo dejstvo, da se Zbornica v tej smeri v zadnjem času začelja ustrezneje organizirati. Naj ob koncu poudarim, da gre za tiste predele Slovenije, kjer je na razpolago dovolj delovne sile, pa tudi hrane. Z ustreznimi ukrepi moramo to dvojje izkoristiti. Zato predlagam, da se ti predlogi na nek način vključijo v stališča našega zbora.

Predsednik Stane Markič: Tovariš Janko Česnik ima besedo!

Janko Česnik: Tovarišice in tovariši! Ko se zavzemamo za hitrejšo rast gospodarstva in proizvodnje in ko ugotavljamo v našem zboru, ki kot zainteresiran zbor prispeva svoj delež k stabilizaciji gospodarstva in k usmerjanju proizvodnje in gospodarstva v želeni smeri, ki je bila določena z resolucijo, se mi zdi, da niti današnja razprava niti poročilo našega odbora ni v tej smeri dovolj precizno oziroma ne našteva velikih bistvenih in učinkovitih ukrepov v tekočem obdobju, ki bi sedanja neugodna gospodarska gibanja, ki jih vsi opažamo in ki so opisana v tej oceni, preusmerili v smeri, nakazani z resolucijo o izvajanju gospodarske politike. Mislim, da je naloga današnje seje in seje zborov, ki bodo v sredo, prav to, da nas glede na kratko razdobje gospodarskih gibanj v tem letu usmeri v naši oceni k temu, ali bomo vztrajali ob takih ukrepih, kot jih predlaga Izvršni svet in za katere vidimo, da niso dovolj učinkoviti pri izvajanju naše resolucije, ali pa se bomo že pred poletjem oziroma na jesen, kot lansko leto, odločili za neke posebne ukrepe, ki naj preusmerijo neugodna gospodarska gibanja, bodisi tako, da se resolucija popravi ali pa da preusmerimo sama gibanja.

To govorim zato, ker me je do neke mere spodbudilo ugotavljanje tovariša Mejaka. V uvodnem referatu na strani 13 ugotavlja, da Izvršni svet meni, da ni potrebno spreminjati resolucije za leto 1976, zavzema pa se za hitre rešitve, ki naj v okviru razpoložljivih možnosti obrnejo gospodarska gibanja v smer, ki je zelena. Ko smo pa slišali te hitre rešitve, pa dejansko ni nobene take, ki bi lahko obrnila stvar. Nasprotno, vidimo, da so vse standardne, ki smo jih že navajeni in ki po mojem mnenju ne morejo hitro preusmeriti tokov družbenih gibanj v želeni smeri. Naj omenim samo nekatere: hitrejše in trdnejše povezovanje na osnovi dohodkovne soodvisnosti, hitrejše uresničevanje družbenoekonomskih odnosov v združenem delu, hitrejše povezovanje med proizvodnjo in trgovino. Strinjam se s tovarišem Bačičem, da je potrebno delavce neposredne proizvodnje zainteresirati za njihov dohodkovni položaj, prikazati jim v celoti sedanje ocene in sedanje analize gibanj. Vendar se mi zdi, da kljub temu, da gremo sedaj nekoliko pospešeno v organiziranje združenega dela na podlagi razprav o zakonu o združenem delu in na podlagi hitrejših povezav na osnovi dohodkovne soodvisnosti, malo počasneje pa s povezovanjem med proizvodnjo in trgovino, zlasti glede zalog, to niso tiste hitre rešitve, ki jih vsi skupaj na podlagi takih ukrepov pričakujemo. Poleg teh so še druge rešitve, navedene v referatu, kot so recimo smotrna poslovna politika, povečanje produktivnosti in cela vrsta ukrepov, za katere se bo Izvršni svet zavzel na ravni federacije. Končno je navedeno, da verjetno že sedaj lahko pričakujemo, da resolucija ne bo uresničena in da si torej le prizadevamo za približevanje ciljem, ki so navedeni v resoluciji.

Ce vse to skupaj ocenimo, se mi zdi, da bi se morali že danes nekoliko bolj dogovoriti, v kakšni smeri bo potrebno ukrepati za to, da bomo že ob polletju imeli predloge ukrepov za učinkovito spreminjanje neustreznih gospodarskih gibanj, ali pa se bo treba pripraviti na spremembo letne resolucije in na tej osnovi graditi nadaljnjo stabilizacijo gospodarstva.

Zdi se mi, da poročilo Odbora v tej smeri ne kaže ustrezne učinkovitosti. Primer, o katerem je govoril tovariš Zupančič, je omenjen le v tistem smislu, da bomo morali nujno sprejeti za njegovo rešitev enotno sistemsko ureditev. Toda, kje je ta sistemska ureditev za letošnje leto, ni nakazano. Mislim, da je potrebno, če že obravnavamo gospodarska gibanja kot zainteresiran zbor, nekoliko odločneje sprožiti širšo akcijo in širšo zainteresiranost za izvajanje načel

in ciljev, ki smo jih zastavili z resolucijo, in zavezati Izvršni svet, da nam na podlagi sedanje ocene in bodočih gibanj, verjetno že v polletju, predlaga ustrezne ukrepe, ki bodo lahko nakazane anomalije učinkovito odpravili.

Predsednik Stane Markič: Tovarišica Danica Jurkovič ima besedo!

Danica Jurkovič: Menim, da bi bilo potrebno reči nekaj o razliki med tem, kaj so ukrepi in kaj so obveznosti. Že zadnjič v Odboru smo delno kritizirali posamezne dejavnike, ki niso svojega naredili, jaz pa bi bila sedaj nekako jasnejša.

Ocena in stališča Izvršnega sveta izhajajo iz znanih kazalcev o znanih gibanjih. Premalo pa govorimo o uresničevanju vsebine letošnje resolucije. Mislim na tiste točke iz resolucije, ki določajo vsem nosilcem gospodarjenja, kako naj se v letošnjem letu obnašajo, kako naj gospodarijo, v kateri smeri morajo narediti resne korake že vsaj v prvi polovici letošnjega leta, da bi dosegli določene rezultate.

Že v Odboru sem ugotovila, da uresničevanja vsebine resolucije ni dovolj. Zaradi tega usmerjamo našo pozornost na ukrepe zveznega in republiškega izvršnega sveta, drugih družbenopolitičnih skupnosti, interesnih skupnosti itd. in organizacij združenega dela, manj pa govorimo o obveznostih, ki so v resoluciji napisane. Zato pri predlogu tovariša Kropivnika menim, da je treba zapisati »zavezujejo«, kajti ugotovitve o slabem stanju verjetno zavezujejo vse nosilce gospodarjenja, da dejansko uresničujejo resolucijo.

To je samo primer za to, da se premalo obračamo k temu, da smo imeli obveznosti, dolžnosti, da pa smo šli prek njih. Zaradi tega predlagam ustrezen popravek na drugi strani: v prvem odstavku na koncu sedme vrstice naj bi dodali »za dosledno izvrševanje njihovih obveznosti«.

Druga, ne toliko pomembna stvar, ki smo jo slišali že v Odboru in tudi danes, je sistem potrošniškega kreditiranja. Verjetno je treba jasneje povedati, da gre za racionalno izbiro podatkov in dolgoročne učinke.

Opozarjam, da prihaja do določenih zastojev v odnosih med proizvodnjo, trgovino in potrošnjo, kar v sedanjih pogojih dodatno zaostruje položaj proizvodnje. To je ugotovitev, ki naj bi razkrila gospodarsko in družbeno škodo, ki nastaja zaradi zaostajanja pri dogovorjenem povezovanju integracijskih procesov. Če bi hoteli to še zaostriti, bi morali ugotoviti, da že pet let od ustavnih amandmajev dalje zaostajamo in da ne pridemo nikamor. Sedaj pa se dejansko kažejo izredno težke posledice, ki bi jih na današnjem zboru imenovala celo z ostrejšimi besedami, kot so odpor, rezistenca.

Menim, kar nas tudi uči ekonomska zgodovina, da prav krizne situacije izsilijo boljše rešitve, tega se moramo zavedati in v tem smislu moramo delati.

Podpiram še misli, ki jih je dal Svet za socialno in zdravstveno politiko. Morda bi v naša stališča lahko dodali nekaj teh misli glede družbenih dejavnosti.

Predsednik Stane Markič: Prosim, kdo še želi besedo? Prosim, tovariš Miran Mejak!

Miran Mejak: Vse, kar so tovariši delegati rekli, je sprejemljivo, zato bo treba v tem smislu besedilo popraviti. S tem v zvezi pa bi hotel nekaj stvari pojasniti.

Res je, kar je tovariš Beno Zupančič rekel, da se dejansko ekspoze v nekem smislu nekoliko razlikuje od tistega, kar piše v stališčih in izhodiščih. Kot vsak smo tudi mi v nekem smislu evolvirali, ko smo se podrobneje spoznavali s situacijo.

V zvezi z razpravami večine tovarišev glede konkretnih in hitrih ukrepov menimo, da smo v situaciji, ki je posebno značilna po tem, da se mora slovensko gospodarstvo na nek način navaditi na drug model svojega poslovanja. Naš model poslovanja je bil v preteklosti tak, da smo uvozili surovine, blago doma predelali, nato artikel dobro prodali na jugoslovanskem trgu in s tem ustvarili potrebe finančne rezerve, ki so omogočile, da smo del tudi izvozili in dodatno pridobili uvozne pravice in devize za ponoven uvoz.

Ta cikel, ki je šel spiralasto naprej, se zdaj na dveh mestih bistveno lomi. Prvič zato, ker ni možno neprenehoma uvažati in manj izvažati, drugič pa zato, ker se je jugoslovanska industrija tudi v drugih republikah in pokrajinah tako razvila, da se tam pojavljajo konkurenčni izdelki. To pa nas navaja na popolnoma nov, kvaliteten pristop. To pomeni, da moramo prihajati na trg z novimi, popolnejšimi in sodobnejšimi artikli, kar zahteva, da se proizvodni programi spremenijo in približajo potrebi potrošnikov v Jugoslaviji. In drugič, ko gremo v izvoz, moramo imeti za to izvozne izdelke, ne pa izvozne presežke. Pri tem lahko ugotovimo, da na nekaterih področjih dosegamo že sedaj pomembne izboljšave in napredek, na mnogih pa še ne. Take izboljšave in napredek so gotovo opazni v naši izvozni usmeritvi.

Naloge, ki smo si jih zadali z resolucijo, moramo uresničevati in ne pri tem popuščati. Izvršni svet bo ob srednjeročnem planu razvoja Slovenije posredoval natančnejša stališča o tem. Tedaj se bomo verjetno lahko bolj kvaliteto in rekel bi bolj usmerjeno pogovorili in si zastavili naloge in odgovornosti za razrešitev vprašanj, ki ste jih omenili.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo? Ali lahko strnem razpravo v zvezi z 2. točko dnevnega reda? (Da.) Predlagam, da naj redakcijska komisija na podlagi sugestij, ki so bile dane v razpravi, dopolni oziroma spremeni predlog teh stališč.

Prehajam na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dedovanju.

Pravkar ste prejeli predlog stališč, ki jih je zboru predložil Odbor. Predlog tega zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Obravnavali so ga: Odbor za družbenopolitični sistem, Komisija za pravosodje in Zakonodajno-pravna komisija. Prejeli ste predlog tega zakona, poročili obeh komisij in danes poročilo Odbora, v katerem je navedel predlog stališč, ki naj bi jih sprejel zbor.

Predlagam, da tudi glede te točke dnevnega reda, tako kot pri 3. in 5. točki dnevnega reda, določimo dva predstavnika za Zbor združenega dela in Zbor občin, ki naj bi po potrebi v teh dveh zbora posredovala stališča našega zbora.

Predlagam, da bi bil predstavnik v Zboru združenega dela tovariš Vladimir Gošnik, v Zboru občin pa tovariš Janko Česnik. Ali se strinjate s tem predlogom? (Da.)

Prehajam na razpravo o predlogu zakona o dedovanju. Prosim, kdo želi besedo? Ker nihče ne želi razpravljati, dajem na glasovanje predlog stališč k predlogu zakona o dedovanju. Kdor je za predlog teh stališč, naj dvigne

roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog stališč k predlogu zakona o dedovanju.

Prekinjam sejo, ki jo bomo nadaljevali ob 11. uri s 3. točko dnevnega reda.

(Seja je bila prekinjena ob 10.45 in se je nadaljevala ob 11.05.)

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih.

Predlog zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Predlog zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija.

Prejeli ste predlog zakona in poročilo Komisije. Danes ste prejeli poročilo Odbora, v katerem predlaga stališča, ki naj bi jih sprejel zbor, in amandmaje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, ki v smislu stališč tega odbora in Zakonodajno-pravne komisije dopolnjujejo predlog tega zakona. Ta stališča naj bi v preostalih dveh zborih zastopala delegata, ki smo ju že prej določili.

Prehajam na razpravo. Prosim, kdo želi besedo? Besedo ima tovariš dr. Anton Fazarinc, predsednik Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo!

Dr. Anton Fazarinc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih je nastajal dalj časa. Gre za zakon, ki je pomemben za slehernega občana in pomeni novo pravno ureditev področja zakonskih in družinskih razmerij, ki so ga doslej urejali vse od osvoboditve naprej dejansko nespremenjeni zvezni in republiški zakoni. Zakonodajna pristojnost na tem področju je prešla na republike in avtonomni pokrajini že z ustavnimi amandmaji 1971. leta. Obsežnost in zahtevnost te pravne materije pa sta zahtevali daljše in temeljitejše priprave. Osnuitek zakona je sprejela Skupščina Socialistične republike Slovenije v marcu 1974. leta. Vrsta variantnih rešitev in dilem v zvezi z njimi je terjala še intenziven napor pri izdelavi predloga tega zakona. Pri oblikovanju pravnih norm, ki urejajo zakonsko zvezo in razmerja v družini, je bilo treba izhajati predvsem iz novega ustavnega položaja človeka, saj sta družbenoekonomskega položaja človeka in njegov položaj v zakonski zvezi in družini medsebojno pogojena. Niti zakonska zveza niti družina nista nekaj stalnega, nespremenljivega. Sta zgodovinski obliki medsebojnega sožitja ljudi, povezani z razvojem družbe, z družbenoekonomskega in političnega sistemom in s položajem človeka v določenem družbenem sistemu. V sistemu socialistične samouprave družbe, ki temelji na delu in iz dela izvirajoči pravici delovnega človeka, da odloča o pogojih dela in o delitvi ustvarjalnega dohodka ter o vseh družbenih vprašanjih, se posamezniki in družina ne pojavljajo več kot objekt določene paternalistične državne skrbi ali pa objekt skrbi kake abstraktne družbe. Človek je postal subjekt in nosilec vseh družbenih odnosov. Udeležba v združenem delu mu zagotavlja pravico do odločanja o razporejanju ustvarjenega dohodka, pa tudi nalaga dolžnost, da po načelih solidarnosti in vzajemnosti zagotavlja razvoj družbenega varstva otrok in družine. Tako starši nimajo le pravice in dolžnosti,

da skrbijo za otroke v okviru svoje družine, ampak kot združeni samoupravljalci zagotavljajo pogoje za razvoj vseh otrok. Zakonsko zvezo pojmuje kot prostovoljni prevzem določenih pravic in obveznosti, ki temelji na svobodni odločitvi moškega in ženske in ki po njuni odločitvi lahko tudi preneha.

Ob prenehanju zakonske zveze so pooblaščen družbeni organi dolžni zavarovati le interes otrok. Poleg varstva otrokovega interesa pa ima družba tudi dolžnost, da z zakonodajnim sistemom in praktičnimi ukrepi prepreči možnost, da bi tak odnos postal pretveza za izkoriščanje človeka po človeku. Zaradi tega je z zakonom tudi življenjska skupnost moškega in ženske, ki živita dalj časa v taki skupnosti, v načelu izenačena glede pravnih posledic z zakonsko zvezo. Družbeni interes pa gre predvsem otroku. Starši imajo pravico in dolžnost, da skrbijo za svoje otroke, naloga družbenih organov in služb pa je, da jim pomagajo pri uresničevanju njihove roditelske vloge. Ne gre torej za to, da bi nekemu družbenemu organu poverili pravico, da v imenu družbe nadzoruje starše, pač pa z zakonom predvsem opredeljujemo naloge in dolžnosti teh organov glede pomoči staršem. V primerih, ko starši zanemarjajo koristi otrok, pa so ti organi dolžni ukrepati, da zavarujejo otrokove interese in zagotovijo otrokom možnosti za razvoj.

Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem Zbora občin je predložil amandmaje k 15., 26. in 230. členu predloga zakona, s katerimi odpravlja v predlogu zakona dano obveznost obiska zakonske posvetovalnice pred sklenitvijo zakonske zveze. Menimo, da ta predlog ni utemeljen in da je Odbor te amandmaje sprejel zato, ker na seji Odbora niso bili posredovani vsi argumenti, ki so predlagatelja vodili k temu, da je opredelil obvezen obisk v zakonski svetovalnici pred sklenitvijo zakonske zveze.

Med razlogi, zaradi katerih predlaga navedeni odbor Zbora občin Skupščine SR Slovenije črtanje določbe drugega odstavka 15. člena predloga zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih in ustrezno spremembo preostalih dveh členov tega zakona, je navedeno tudi, da je vprašljiva skladnost te določbe z ustavo Socialistične republike Slovenije.

V obrazložitvi tega amandmaja k predlogu navedenega zakona pa niso navedeni razlogi, zaradi katerih naj bi bila zakonska obveznost bodočih zakoncev, da obiščeta pred sklenitvijo zakonske zveze zakonsko posvetovalnico, v nasprotju z ustavo Socialistične republike Slovenije. Med možnimi razlogi za tako razlago Odbora Zbora občin, ki predlaga ta amandma, naj omenim dva. Določba drugega odstavka 15. člena predloga tega zakona naj bi posegala v svobodno odločanje vsakega izmed zakoncev, da sklene zakonsko zvezo, oziroma da se s takšno določbo v nasprotju z ustavo posega v osebnost oziroma zasebnost bodočega zakonca.

Oba navedena razloga, pa tudi drugi možni razlogi za neskladnost zakona z ustavo Socialistične republike Slovenije, niso utemeljeni. Tako v načelnem delu kot tudi v določbah o svoboščinah in pravicah človeka in občana ustavi Socialistične republike Slovenije in Socialistične federativne republike Jugoslavije izrecno poudarjata povezanost pravic in svoboščin z dolžnostmi in odgovornostmi. Obravnavanje svoboščin in pravic brez povezave z ustreznimi dolžnostmi in odgovornostmi posameznika do sočloveka in do družbene skupnosti pomeni izrazito formalen pristop k razlagi svoboščin in pravic in zato kot izhodišče za ustavno-pravno razlago posameznih svoboščin in pravic nikakor ni sprejemljivo.

Predlog zakona o zakonski in družinskih razmerjih izrecno poudarja pomen zakonske zveze, ki je v zasnovanju družine, kakor tudi temelje zakonske zveze, ki poleg svobodne odločitve obeh zakoncev obsegajo tudi tiste značilnosti, ki so nujne, da se doseže enakopraven položaj obeh zakoncev, ohranitev njune osebnostne integritete in osebnega dostojanstva ter v skladu s tem realna osnova za ustrezna medsebojna razmerja obeh zakoncev. Da bi lahko zakonska zveza ustrezala tem načelom, da bi bila odločitev obeh zakoncev za sklenitev tako pojmovane zakonske zveze čim bolj zavestno svobodna, je potrebno, da se oba bodoča zakonca kar najbolj seznanita z vsemi posledicami svoje odločitve, z vprašanji, s katerimi se bosta nujno srečevala med trajanjem zakonske zveze, z vprašanji, ki so povezana z uresničevanjem pravice do načrtovanja družine, kot tudi s svojimi dolžnostmi in odgovornostmi, s katerimi se bosta srečevala kot roditelja, ob načelu, da je družbeni pomen zakonske zveze predvsem v zasnovanju družine.

Svobodna odločitev obeh zakoncev je torej tem bolj svobodna, čim bolj so v zavesti bodočih zakoncev jasne vse posledice njune odločitve. Pri tem ni potrebno posebej navajati, da je po tretjem odstavku 233. člena ustave Socialistične republike Slovenije dolžnost družbene skupnosti in torej tudi vseh pristojnih organov, da zakoncem zagotovijo vse tiste informacije, ki so potrebne za uresničevanje pravice do načrtovanja družine. Zato predlagatelj zakona meni, da je obisk v zakonski svetovalnici tisti dejavnik, ki lahko bistveno prispeva k svobodnejši odločitvi o sklenitvi zakonske zveze, ne pa ureditev, ki ovira takšno svobodno odločitev.

Zaradi družbenega pomena družine, ki po ustavi uživa posebno družbeno varstvo, tudi zakonska zveza nikakor ne more biti zasebna stvar zakoncev, ampak jo, tako v naši kot v vseh drugih družbenih ureditvah, ureja zakon.

Ustava Socialistične republike Slovenije v prvem odstavku 235. člena izrecno določa, da zakonsko zvezo in pravna razmerja v zakonski zvezi in družini ureja zakon, poudarja pa tudi, da se zakonska zveza sklepa s svobodno privolitvijo zakoncev. Zakonodajalec ima torej možnost, v skladu z ustavnimi načeli in našim družbenim sistemom pa po našem mnenju tudi implicitno dolžnost, da z ureditvijo postopka sklepanja zakonske zveze prispeva k temu, da bo odločitev o sklenitvi zakonske zveze v kar največji meri posledica trezne in premišljene presoje obeh bodočih zakoncev, zaradi česar je lahko obvezna priprava zakoncev na sklenitev zakonske zveze le koristna, in to v interesu obeh zakoncev in tudi družbe kot celote.

Zakonsko svetovanje, kot je zamišljeno v predlogu tega zakona, nikakor ne bo posegalo v osebnost bodočih zakoncev, v nujno čustveno medsebojno navezanost in razumevanje, ampak bo prispevalo le k spoznanju o daljnosežnosti in pomembnosti njune odločitve in k spoznavanju družbenih temeljev družinskih razmerij v naši samoupravni socialistični družbi.

Po našem mnenju bo torej taka ureditev le prispevala k utrjevanju medsebojnih vezi obeh zakoncev in k premišljenosti njune odločitve.

Ta ureditev torej nikakor ne posega v zasebno življenje bodočih zakoncev, ampak pomeni le družbeno in individualno potrebni del obveznega postopka za sklenitev zakonske zveze po zakonu.

Po našem mnenju je zato v interesu družbe in bodočih zakoncev, da to svetovalnico obišče vsakdo, ki namerava skleniti zakonsko zvezo.

Da bi lahko zakonske svetovalnice uspešno izpolnjevale svojo nalogo, bodo morale biti ustrezno organizirane, imeti bodo morale ustrezne strokovne kadre s

področja prava, sociologije, vzgoje in zdravstva, ki bodo sposobni zagotoviti ustrezno stopnjo in kakovost obveščanja. Izoblikovati bo treba kriterije za organizacijo in razporeditev teh svetovalnic in ustrezne metode dela ob upoštevanju vseh svobodnih možnosti individualne in skupinske tehnike obveščanja. Da bi vse to izvršili, je potrebno nekoliko časa. Zato je v prehodnih določbah predvideno, naj bi te svetovalnice pričele delovati najkasneje 1. januarja 1980.

Glede na vse navedeno menimo, da amandmaji Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem Zbora občin niso utemeljeni, zato bomo Odboru predlagali, da umakne svoje amandmaje k 15., 26. in 230. členu predloga tega zakona.

V razpravah o predlogu tega zakona je bil v Odboru za družbenopolitični sistem in v Zakonodajno-pravni komisiji sprejet sklep, naj se prenesejo dotedanje pristojnosti sodišč za pravni poskus pred tožbo za razvezo zakona ali pred sporazumno razvezo zakona na občinske skupnosti socialnega skrbstva. Temu sklepu je predlagatelj ustregel z amandmaji k 68., 69., 70. in 71. členu predloga zakona.

Predlagatelj je pripravil tudi preciznejše besedilo 12. člena tega zakona, ki se korigiran glasi takole: »Dalj časa trajajoča življenjska skupnost moškega in ženske, ki nista sklenila zakonske zveze, ima zanju enake pravne posledice po tem zakonu, kot če bi sklenila zakonsko zvezo, če ni razlogov, zaradi katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna. Na drugih področjih pa ima taka skupnost pravne posledice, če zakon tako določa.«

To besedilo bomo predložili Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, da ga predloži kot svoj amandma k 12. členu, skupaj s preostalimi že omenjenimi amandmaji, Zboru združenega dela in Zboru občin.

Predlagam, da Družbenopolitični zbor podpre rešitve v predlogu tega zakona in amandmajih, ki jih predlaga Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Predsednik Stane Markič: Prosim, kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovarišica Milka Pogačar, predstavnica Skupnosti socialnega varstva Slovenije!

Milka Pogačar: Spoštovane tovarišice in tovariši delegati, tovariš predsednik! Izvršni odbor Skupnosti socialnega varstva Slovenije je sklenil, da v zvezi s sprejemanjem predloga zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih opozori delegate v Družbenopolitičnem zboru na razmere, ki jih lahko pričakujemo v občinah pri izvajanju zakona.

Naj opozorim, da se Izvršni odbor Skupnosti socialnega varstva strinja z vsemi tistimi stališči o zakonskih posvetovalnicah, o katerih je govoril prejšnji govornik.

Torej, sprejeta so bila naslednja stališča:

Predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih je doživel zaradi svoje pomembnosti precej temeljitih razprav, tudi v samoupravnih interesnih skupnostih socialnega skrbstva in socialnega varstva, in to na vseh ravneh.

Glede na to, da so bili vsi pomembnejši predlogi, ki so se oblikovali že v času nastajanja predloga zakona, v fazi javne razprave, upoštevani, so se razprave glede samega predloga usmerile bolj na razmere, ki bodo nastale po sprejetju zakona.

V organih Skupnosti socialnega varstva Slovenije je bila zlasti poudarjena ideološka vrednost predloga tega zakona, v tem smislu, da predlog zakona sledi spremembam družbenoekonomskih in družbenopolitičnih odnosov, ki so bistve-

no vplivali na vlogo in položaj delovnih ljudi v socialistični samoupravni družbi. Predlog tega zakona je tudi pomemben, ker je v njem opredeljen splet novih odnosov med spoloma.

Ustavne določbe, ki opredeljujejo družino in njeno vlogo v socialistični samoupravni skupnosti, predloženi zakon dobro konkretizira. Predlog zakona ne prepušča družine same sebi. Čeprav predvsem poudarja pravice in dolžnosti staršev, močno poudarja interes naše družbe, ki naj družini pomaga od njenega nastanka naprej. Zato ni nobeno naključje, da se v zvezi z izvajanjem tega zakona pojavljajo nove institucije, ki imajo predvsem vzgojno-socialno nalogo pomagati družinam s svetovanji in drugimi oblikami pomoči kriznih obdobjih. Takšne institucije so zakonske svetovalnice, ki so popolna novost. Nastale so kot posledica današnjih razmer, in sicer zaradi tega, ker so mladi ljudje, ki sklepajo zakonsko zvezo, vedno mlajši in glede odgovornosti, ki jih prevzemajo kot bodoči starši, le malo ali slabo poučeni in tudi zaradi tega, ker zakoni, pri katerih so se odnosi zelo zaostрили, niso doslej imeli praktične možnosti, da bi poskusili te odnose tako ali drugače popraviti.

Pri pomoči družinam se je izhajalo iz dejstva, da je družini treba bolj pomagati glede oblikovanja njene vloge v družbi. Materialna pomoč družini je, kljub prizadevanju v zadnjih letih, da bi z otroškimi dodatki pokrili večje stroške, še vedno relativno majhna. Lahko trdi, da smo v zadnjem obdobju doživeli na tem področju veliko sprememb, zlasti mnoge pozitivne premike v zvezi z otrokovim rojstvom, in sicer glede podaljšanja porodniškega dopusta in drugih vprašanj pri urejanju pomoči ob rojstvu.

Lahko ugotovimo, da je družina ves čas glede na njen družbeni pomen in osebno srečo v zvezi z družbeno pomočjo nekoliko zanemarjena. Ko smo razpravljali o predlogu zakona, smo se zavedali, da bodo za izvajanje zakona potrebna določena nova finančna sredstva. V zvezi z novimi nalogami, ki bodo nastale, brž ko bo sprejet ta zakon, je Skupnost socialnega varstva Slovenije sprejela nekaj konkretnih zadolžitev, in sicer:

Zakonske svetovalnice je treba omejiti na večja območja oziroma za več občin ustanoviti le eno zakonsko svetovalnico. Socialne delavce, pedagoge, psihologe in druge delavce je treba sistematično dodatno izobraževati za vedno več novih in zahtevnejših nalog, ne samo na podlagi tega zakona, ampak tudi drugih zakonov. Občinske socialne službe je treba kadrovsko okrepiti in izboljšati organizacijo teh služb. Predlog zakona nalaga tem službam nove naloge tudi v zvezi s preživetimi in spravnim poskusom, glede katerega je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije danes predložil amandma. Znano dejstvo, da so, razen v nekaterih občinah v SR Sloveniji, te službe zelo maloštevilne, v zvezi s čimer se tudi v zadnjem času razmere niso bistveno popravile, terja akcijo v tem smislu, da se morajo službe socialnega skrbstva kadrovsko izboljšati. Te službe že doslej zakonskim nalogam nikakor niso bile kos in je vprašljivo, če bodo kos nalogam po predloženem zakonu.

Znanje, dostojanstvo in delovne izkušnje so osnove, ki naj bi bogatile delavce v teh službah. Zato je potreba po večjem znanju, zlasti socialnih delavcev kot temeljnega profila na področju socialnega dela, vedno bolj utemeljena.

Pri tem gre zlasti za potrebe v visokih šolah. Nedvomno je res, da smo v samoupravnih interesnih skupnostih socialnega skrbstva in socialnega varstva tudi doleti stabilizacije in gospodarskih težav, vendar menimo, da smo dolžni glede na zaostajanje tega področja, ki zaradi hitrih družbenoekonomskih razmer toliko bolj stopa v konfliktne situacije, terjati izboljšanje razmer. Najbrž ne bi

bilo prav, če ob sprejemanju predloga tega zakona ne bi ravnali tudi dovolj odgovorno.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo? (Ne.) Prehajam na glasovanje o stališčih k predlogu zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih.

Kdor je za ta stališča, ki jih predlaga Odbor, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko). Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel stališča k predlogu zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o pravnem položaju verskih skupnosti v Socialistični republiki Sloveniji. Predlog zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Obravnavala sta ga Odbor našega zbora za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija.

Predlog zakona ste prejeli. Prav tako ste prejeli tudi predlog stališč, ki jih Odbor predlaga zboru. Tudi v tem primeru naj bi bila predstavnika našega zbora v Zboru združenega dela in v Zboru občin delegata, ki smo ju že izvolili.

Pričenjam razpravo. Prosim, kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Rudi Čačinovič!

Rudi Čačinovič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V tej dvorani sem v zvezi z osnutkom tega zakona že imel ekspozice, v katerem sem navedel stališče Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o potrebi, da se problematika uredi z novim zakonom, o predlogu katerega danes razpravljate.

Glede teh vprašanj ni nikakršnih sprememb in tudi trenutni odnosi med cerkvijo in državo so na primerni ravni. Zato o teh vprašanjih ob sprejemu predloga tega zakona ni treba posebej razpravljati.

Spregovoril bom o poteku razprave o osnutku tega zakona, o čemer je nekaj več podatkov v obrazložitvi, ki ste jo prejeli s predlogom tega zakona. Kljub temu naj poudarim, da je bila ta razprava široko zasnovana in demokratično usmerjena. V njej so sodelovali predstavniki verskih skupnosti. Poleg tega smo organizirali še posebne sestanke in druge oblike razlage načel in konkretnih rešitev v omenjenem predlogu zakona. Posebej je bil organiziran razgovor z vsemi petimi katoliškimi škofi, ki so dali pripombe in katerim smo tudi posebej obrazložili naša stališča.

Opozarjam, da so o osnutku zakona razpravljali v Slovenskem duhovskem društvu. Posebej je o njem razpravljala Koordinacijska komisija v Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije. Vse te pripombe smo tudi upoštevali.

V večina pripomb, ki so jih dali predstavniki verskih skupnosti, jasneje določa, kaj je oziroma kaj ni verska dejavnost. Te konstruktivne pripombe smo tudi smotno vnesli v besedilo predloga tega zakona. V predlog tega zakona nismo vnesli tistih pripomb in predlogov, ki po svoji vsebini sploh ne sodijo v zakon o pravnem položaju verskih skupnosti ali pa bi bili v nasprotju s celotno naravnostjo in duhom tega zakona. Gre za zahteve predstavnikov verskih skupnosti glede oprostitve davka za tako imenovano puščico, za ureditev služenja vojaškega roka za gojence verskih šol, za omejitve soglasja za obisk verouka mladoletnika le na enega izmed staršev itd. Posebej so bili obravnavani problemi glede stališč o pogrebnih svečanostih.

Predlog zakona načelno rešuje položaj verujočih in verskih skupnosti pri nas na načelih ločitve cerkve od države ter drugih načelih, ki izhajajo iz naše ustave glede svoboščin državljanov ter neoviranega delovanja verskih skupnosti na verskem področju. Pri tem pojmuje ločitev cerkve od države na način, ki ne pomeni njene izločitve iz družbe, še manj pa delitve državljanov na verne in neverne.

Osnutek zakona je vzbudil dokaj široko zanimanje domače javnosti in tujega tiska ter tujih televizijskih postaj.

Pri tem je zanimivo, da je bilo tudi nekaj dezinformacij, za katere pa se je pokazalo, da izhajajo iz nam sovražnih krogov svetovne reakcije in ekstremne politične emigracije.

Predlog tega zakona se v največji meri vključuje v naš celotni pravni red v okviru nove ustave ter omogoča razmejitve pri ocenjevanju, kaj je in kaj ni verska dejavnost, ter s tem, kaj je in kaj v našem družbenem redu ni dovoljeno v okviru verskih skupnosti. Kot tak bo opora politični dejavnosti, po kateri naj bi bilo v okviru Socialistične zveze delovnega ljudstva uveljavljeno načelo o politični enotnosti slovenskega naroda ob svetonazorskih razlikah posameznih članov samoupravne socialistične družbe.

Na koncu predlagam, da ta zbor sprejme stališče k predlogu tega zakona. Kot predstavnik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije se strinjam s pripombami in popravki, ki so bili dani, kot tudi z amandmajem o pogrebni svečanostih.

Predsednik Stane Markič: Prosim, kdo želi še razpravljati? (Nihče.) Prehajam na glasovanje o stališčih, ki jih je predložil Odbor v zvezi s predlogom zakona o pravnem položaju verskih skupnosti v Socialistični republiki Sloveniji. Prosim, kdor je za ta stališča, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel stališča k predlogu zakona o pravnem položaju verskih skupnosti v Socialistični republiki Sloveniji.

Prehajam na 6. točko dnevnega reda, to je na osnutek poslovnika Družbenopolitičnega zbora Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Osnutek poslovnika je predložila Komisija za pripravo poslovnika Družbenopolitičnega zbora. Osnutek poslovnika so obravnavali: odbora za družbenopolitični sistem in za družbenoekonomske odnose našega zbora in Zakonodajno-pravna komisija. Prejeli ste skupno poročilo obeh odborov in poročilo Zakonodajno-pravne komisije. O osnutku se je izrekel tudi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Prosim, besedo ima tovariš Božič!

Jože Božič: Tovarišice in tovariši delegati! Osnutek poslovnika Družbenopolitičnega zbora, ki je pred nami, je nadaljevanje izpeljave skupščinskega poslovnika kot temeljnega akta, ki ureja bistvena vprašanja skupnega pomena za delo Skupščine in njenih zborov in uveljavlja delegatske odnose, ki izhajajo iz ustave SR Slovenije.

Pri izdelavi osnutka poslovnika Družbenopolitičnega zbora smo izhajali iz dveh temeljnih izhodišč:

1. Da ne ponavljamo določb, ki so zajete v skupščinskem poslovniku, ampak da opredelimo s poslovníkom zbora tiste določbe, ki so glede na pristojnost, vlogo in način dela zbora specifične.

2. Da poslovniške določbe postavimo tako, da ne zaviramo nadaljnega razvoja delegatskih odnosov in damo možnost, sledeč praksi oziroma pobudam delegatov iz Socialistične zveze delovnega ljudstva in družbenopolitičnih organizacij, da lahko posamezna vprašanja o delu zbora oziroma njegovih delovnih teles, ki niso urejena s poslovníkom, uredi zbor oziroma delovno telo zbora s sklepom.

Ta izhodišča so prisotna še posebej pri tistih poslovníških določbah, ki so izredno pomembne za učinkovito delo Družbenopolitičnega zbora in razvoj celotnega skupščinskega delegatskega sistema. To so določbe o oblikovanju in sprejemanju stališč po 345. členu ustave SR Slovenije, o sodelovanju zbora z Republiško konferenco Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije in drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, o programiranju dela zbora in njegovih delovnih teles in določbe o ustanavljanju in delu delovnih teles zbora.

Glede oblikovanja in sprejemanja stališč po 345. členu ustave SR Slovenije naj omenim, da je za razliko od večine drugih republik in avtonomnih pokrajin, v katerih se zadnje čase precej razpravlja o vlogi Družbenopolitičnega zbora, v naši ustavi in poslovniku Skupščine SR Slovenije, v 72. členu, zelo jasno določeno, kdaj in v katerih primerih oblikuje Družbenopolitični zbor stališča pred obravnavo v pristojnih zborih. V dveletni praksi je Družbenopolitični zbor tako tudi ravnal in ni presegel svojih pooblastil na škodo samostojnosti dela preostalih zborov. Ker so torej vsebinske pristojnosti Družbenopolitičnega zbora opredeljene v skupščinskem poslovniku, smo v tem osnutku opredelili le postopek in obveznost, da se zagotovi pristojnim zborom oziroma delegatom v teh zborih, da se pravočasno seznani s stališči Družbenopolitičnega zbora pred obravnavo in odločitvami in da Družbenopolitični zbor lahko ugotovi, kako so bila stališča sprejeta. Prvotno smo tudi glede roka napisali konkretne določbe, vendar smo jih opustili, ker smo menili, da je dovolj, če zapišemo, da se stališča pošljejo pristojnim zborom pred obravnavo oziroma odločanjem o zakonih in drugih splošnih aktih. Naloga predsednika zbora je, da delo organizira tako, da dobijo delegati v pristojnih zborih stališča pravočasno.

Določbe o sodelovanju z Republiško konferenco Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije kot delegacijo za delegiranje delegatov v Družbenopolitični zbor bo verjetno treba še dopolniti, vendar smo upoštevali statut in poslovnik Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, ki konkretno urejata številna vprašanja, ki se nanašajo na odnose Družbenopolitičnega zbora, Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije in družbenopolitičnih organizacij. V teh določbah smo zapisali obveznost delegatov glede poznavanja stališč, uskladenih in sprejetih v Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije in obveznost prisotnosti stališč Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije pri obravnavi posameznih vprašanj in sprejemanju stališč v Družbenopolitičnem zboru. V Komisiji je bilo postavljeno vprašanje, zakaj poleg Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije kot fronte organiziranih socialističnih sil še posebej opredeljujemo sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami. Izhodišče za tako sodelovanje je postavljeno že v 371. členu skupščinskega poslovnika in tudi v praksi obstaja sodelovanje Družbenopolitičnega zbora z družbenopolitičnimi organizacijami.

Glede programiranja dela našega zbora je povedano nekaj več v obrazložitvi. Gre za tesnejše sodelovanje z delegacijo, pristojnim zborom in bazo, predvsem ob upoštevanju zahtev, potreb in interesov delovnih ljudi, organiziranih v družbenopolitičnih organizacijah. Zavedamo se, da program dela nastaja in se obli-

kuje še vedno preveč z vrha navzdol. Delno zaradi še nedokončanega prilagajanja zakonodaje ustavnim določbam, delno tudi zaradi premajhne pozornosti nas samih v Družbenopolitičnem zboru in tudi Socialistične zveze delovnega ljudstva za oblikovanje programa dela Družbenopolitičnega zbora, ki bi ustrezal navedenim interesom delovnih ljudi.

Glede delovnih teles smo naredili po našem mnenju korak naprej. Osvobodili smo se šablonskega poslovniskega ustanavljanja odborov, čeprav so bila v razpravi različna mnenja o takem ustanavljanju odborov. V osnutku poslovnika smo se opredelili, da za področje družbenoekonomskih odnosov in družbenopolitičnega sistema ustanovimo obvezno delovno telo z odlokom zbora ne pa s poslovníkom. Za preostala vprašanja bi ustanovili delovna telesa — to že delamo zadnje mesece v našem zboru — z odlokom zbora ob sprejemanju programa dela in operativnih trimesečnih načrtov ali pa če se pojavi pomembno vprašanje poleg vnaprej določenega programa dela, če zbor meni, da bi bilo treba ustanoviti delovno telo, dokler se to vprašanje ne reši.

Drugi del določb glede delovnih teles pa se nanaša na vsebino in metodo delovanja delovnih teles, kot na primer, kako ugotoviti stopnjo doseženega soglasja delegatske baze v zvezi z zakonskim predlogom.

O osnutku poslovnika sta razpravljala oba odbora tega zbora, ki sta dala poročilo, in tudi Svet za družbenopolitični sistem pri Republiški konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Obe razpravi dajeta pobude za nadaljnje izboljšanje poslovniskih določb. Nekateri delegati v tem zboru so se že v začetni fazi priprave osnutka tudi angažirali pri opredeljevanju vsebine posameznih določb. Omenjeni razpravi pa sta se poleg konkretnih razmišljanj o poslovníku zbora nanašali tudi na širše razmišljanje o položaju in delu Družbenopolitičnega zbora pri njegovem dveletnem delu, predvsem v zvezi z razpravo in pisanjem o vlogi in delu družbenopolitičnih zborov v nekaterih drugih republikah. Čeprav to ni neposredno v zvezi s poslovníkom, je bila v razpravi dana sugestija, da bi, in to je tudi že praksa v delu tega zbora, čimprej ponovno podrobneje ocenili izkušnje, dobre in slabe strani delovanja zbora, šli nasproti težavam in ustvarjalno utirali pot temu pomembnemu zboru v našem skupščinskem in delegatskem sistemu.

V razpravi je bila tudi poudarjena potreba, da Socialistična zveza delovnega ljudstva prav tako analizira, spremlja in razvija, bolj kot doslej, pogoje dela delegatov, da bi lahko čimbolje opravili svojo funkcijo. Še tako dober poslovnik ne more nadomestiti prakse, življenja in razvoja, ki se neprestano pojavlja pri delu zbora in njegovih teles ter v odnosih z delegatsko bazo. V Svetu za družbenopolitični sistem pri Republiški konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva so bila na seji izražena še naslednja konkretna mnenja in stališča:

Poslovnik naj opredeli sodelovanje Družbenopolitičnega zbora ne samo z Republiško konferenco Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, ampak tudi z vodstvi in delovnimi telesi drugih družbenopolitičnih organizacij v republiki, zlasti še, ker tudi te lahko opravljajo funkcijo fronte. Seveda je treba pri tem paziti, da se ne razvodeni vloga Republiške konference kot delegacije.

Ali je smotrno opredeliti obveznost, da se delegati v Družbenopolitičnem zboru vključujejo v delovna telesa Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije? Gre za enega bistvenih elementov povezovanja delegatov z bazo in s tem lažjega opravljanja njihove delegatske funkcije.

V 15. členu je treba določiti, da se sklic seje Družbenopolitičnega zbora obvezno pošlje družbenopolitičnim organizacijam v republiki. Gre za vključitev prakse v poslovnik.

Glede drugega odstavka 18. člena je prevladalo mnenje, da je odveč, ker je to urejeno s skupščinskim poslovnikom. V 18. členu je treba konkretno določiti rok, v katerem mora Družbenopolitični zbor poslati stališča pristojnim zborom. Bolj jasno je treba pokazati na delegatsko odvisnost delegatov v Družbenopolitičnem zboru od baze, to je od Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

Naslov V. poglavja je treba formulirati drugače, ker ne gre za sodelovanje zbora z Republiško konferenco in drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, ampak za izvrševanje sklepov in stališč Republiške konference in drugih družbenopolitičnih organizacij v republiki.

V zvezi s programiranjem dela zbora je treba bolj poudariti, da mora program izhajati iz baze. Prav tako je treba bolj poudariti sodelovanje z Zborom združenega dela in Zborom občin pri oblikovanju programa.

23. člen bi bilo treba formulirati v tem smislu, da pri programiranju dela zbora ne gre le za sodelovanje z Republiško konferenco, ampak predvsem za to, da sta programa med njima uskladena.

24. člen bi bilo treba popraviti v tem smislu, da morajo biti stališča Republiške konference pri obravnavi v delovnem telesu ne le prisotna, ampak tudi upoštevana.

Pripombe obeh odborov tega zbora, kot sem že rekel, ste že prejeli. Toliko sem spregovoril za uvod, da bi bili s temi vprašanji nekoliko bolj seznanjeni.

Predsednik Stane Markič: Prosim, kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Zoran Polič!

Zoran Polič: Nočem vsiljevati stališč, ki morda niso dovolj preverjena, vendar priporočam Komisiji, da prouči nekatere člene. Dal bom povsem konkretne pripombe, ker se mi zdi, da bi bilo prav zaradi učinkovitosti dela zbora treba sprejeti nekatere dopolnitve. Ne glede na pomembnost pripomb bom šel kar po vrsti, da bom hitreje opravil.

K 14. členu predlagam, da se na koncu zadnjega odstavka besedilo glasi: »Če predlagatelj po pojasnilu predsednika zbora ostane pri svojem predlogu, odloči o njem zbor brez razprave.« Če tega ne bi določili, se bi lahko zgodilo, da bi zahteval predlagatelj, da se razpravlja o predlogu. Vendar je potrebno, če naj se razpravlja o predlogu, da predsednik postavi to na dnevni red kot posebno točko za razpravo v zboru. Če pa napišemo, da zbor odloči o predlogu brez razprave, gre le za glasovanje, ne da bi se podrobneje spuščali v razpravo o predlogu.

Glede 16. člena, v katerem je govora o izjemnem hitrem sklicanju, predlagam, naj Komisija prouči, ali se ne bi morda prvi odstavek dopolnil z besedilom: »Predsednik zbora mora na začetku seje pojasniti delegatom nujnost sklica.« Tako bi delegati odločali o tem, ali je prav, da je predsednik sklical sejo zbora ali ne, zaradi določenih razlogov, ki jih delegati ne sprejemajo.

V zvezi z 18. členom je bil dan predlog, da naj se drugi odstavek črta. Zdi se mi, da bi bilo prav, če ta odstavek ostane, ampak spremenjen. V njem naj bi bilo določeno: »Stališča pristojnima zboroma k zakonskemu predlogu daje zbor v obliki amandmajev.«

Sugestij in pripomb, ko je predložen predlog zakona, nima nikakršnega smisla dajati, ker druga dva zbora ne bosta vedela, kaj s tem početi.

Ce pa ugotovimo, da lahko k predlogu zakona zbor da le amandma, je najbrž tudi razprava o tem amandmaju povsem konkretna in so tudi predlogi v zvezi s tem amandmajem konkretni.

Ce bi zbor sprejel to spremembo, potem bi bilo treba, predvsem v drugem odstavku 21. člena, reči: »Ce zbor ugotovi, da zakon ali drug splošni akt v pristojnih zbora ni bil sprejet v skladu z njegovimi stališči ali amandmaji oziroma da niso bila ta stališča ali amandmaji upoštevani, se začne usklajevalni postopek po določbah poslovnika Skupščine SR Slovenije.« Dodalo naj bi se še besedilo: »Ce zbor vztraja pri svojih stališčih oziroma amandmajih.«

Zbor lahko namreč ugotovi, da druga dva zbora upravičeno odklanjata njegova stališča in amandmaje in ne vztraja več pri teh stališčih in amandmajih. Najpomembnejšo pripombo imam k 24. členu: Ce ugotavljamo, da morajo biti pri obravnavi v delovnem telesu zbora prisotna stališča Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, po eni strani posegamo v pristojnosti Socialistične zveze delovnega ljudstva, ker jo poslovnik zbora obvezuje, da mora dati stališča k vsem dokumentom, po drugi strani pa onemogočamo odborom oziroma delovnim telesom, da bi pričeli z delom kljub temu, da ni izrecnega stališča Socialistične zveze delovnega ljudstva in drugih organov. Lahko pa so ta stališča prisotna v splošnih dokumentih, ki jih je Socialistična zveza delovnega ljudstva nekoč sprejela, nima pa za potrebno, da bi ob kakšnem konkretnem dokumentu še kaj dodatnega povedala.

Zdi se mi, da bi bilo bolj prav, če bi se ta člen glasil: »Republiška konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, njeni organi in delovna telesa ter druga vodstva družbenopolitičnih organizacij v republiki morajo biti pravočasno obveščeni o sestankih delovnih teles zbora, da bi pri obravnavi v teh telesih lahko bila prisotna tudi njihova stališča.«

To pomeni, da teh organov ne obvezujemo, pač pa omogočamo delegatom v delovnih telesih zbora, da se lahko, sklicujoč se na splošne dokumente Socialistične zveze delovnega ljudstva, povsem svobodno in široko vključujejo v razpravo.

25. člen po mojem mnenju ne sodi v poslovnik zbora. Po statutu Socialistične zveze delovnega ljudstva morajo delegati v Družbenopolitičnem zboru poročati v organih Socialistične zveze delovnega ljudstva. Ne vem, če je prav, da bi Družbenopolitični zbor obvezoval delegate, da morajo poročati Republiški konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva.

28. člen bi najbrž bilo boljše, če bi se glasil: »Za pripravo delovnega programa izbere zbor delovno telo izmed delegatov v zboru.

Delovnemu telesu pomagajo pri pripravi programa strokovne službe zbora.«

To besedilo naj bi bilo namesto prvega odstavka in variante, ki je navedena v osnutku poslovnika zbora.

Za 36. člen predlagam, da bi vanj vključili tudi možnost, da »ni pripravljen predlog tako, da bi omogočal razpravo.« To pomeni, da odbor lahko predlaga zboru, da določenih zadev iz programa dela zbora zbor ne obravnava, če ugotovi, da ni več razlogov, zaradi katerih jih je zbor vključil v svoj program, oziroma če niso pripravljene na način, ki bi omogočal razpravo v zboru.

Tudi v zvezi s tem naj ima odbor pravico predlagati zboru, da se obravnava določene zadeve odloži.

V zadnjem odstavku 46. člena predlagam, naj bi opredelili pravico delovnega telesa, da v razpravi ugotovi, da so mu potrebni strokovnjaki in da potrebuje

mnenja raznih delovnih teles. Zadnji odstavek tega člena naj bi se tako glasil: »Delovno telo lahko sklene, da predsednik zaprosi za mnenje k posameznim vprašanjem...« Tako to ne bi bila izvirna pravica predsednika, ampak šele po pooblastilu delovnega telesa.

Predlagam, naj bi se 51. člen zaradi jasnosti glasil: »Kadar je delovno telo predlagatelj zakona ali drugega akta ali amandmaja, je predlog v delovnem telesu sprejet, če zanj glasuje večina vseh njegovih članov.« Sedanja formulacija je namreč glede glasovanja nejasna.

V 61. členu bi bilo prav, da Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve vedno da svoje mnenje. Zato predlagam, da se črta beseda »lahko«. To pomeni, naj se to besedilo glasi: »Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve da zboru mnenje k predlogu kandidature, ki je ni predlagala.« To pomeni, tudi če nima kaj reči, vendarle sporoči, da se strinja in nima nobenih pripomb.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo! Besedo ima tovariš Savin Jogan!

Savin Jogan: Tovarišice in tovariši delegati! V zvezi s tem, kar je povedal tovariš Božič, naj omenim še dvoje vprašanj:

Dogovorjeno je, da bi predlog tega poslovnika obravnavalo Predsedstvo Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Takrat bi ta organ poslal zboru tudi formalna stališča, glede na to, da je bila razprava o osnutku tega poslovnika precej široka in bi se verjetno takrat lažje jasneje opredeljevali, tako do formulacij kot tudi do vsebine tistih predlogov, ki so sedaj morda še nekoliko neuskladeni oziroma v fazi nastajanja.

Povem naj še to, da so tudi nekateri naši tovariši sodelovali v Komisiji za pripravo poslovnika tega zbora. Menimo, da bi bila ta oblika tudi poslej koristna, zaradi tega, ker gre za obravnavo vprašanj, ki obvezujejo, kot smo to danes opazili v razpravi, tako Republiško konferenco Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije in druga vodstva družbenopolitičnih organizacij v republiki, kot tudi ta zbor in Skupščino SR Slovenije.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo! (Ne.) Ker nihče, predlagam, da zbor sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek poslovnika Družbenopolitičnega zbora Skupščine Socialistične republike Slovenije se sprejme.
2. Predlog poslovnika naj pripravi Komisija za pripravo poslovnika zbora in pri pripravi upošteva današnjo razpravo v zboru in pripombe delovnih teles zbora.

Kdor je za ta sklep, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel ta sklep.

Prehajam na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji pogodbe med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o spremembah in dopolnitvah pogodbe med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o skupni državni meji z dne 8. aprila 1965.

Predlog tega zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v soglasje Zvezni zbor Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Predlog zakona sta obravnavali Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za mednarodne odnose, ki sta predložili predlog odloka o soglasju. Prejeli ste predlog tega zakona, poročilo Zakonodajno-pravne komisije in predlog odloka o soglasju, ki ga je pripravila Komisija za mednarodne odnose.

Danes ste prejeli še mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Ali želi morda besedo poročevalec Komisije? (Ne želi.) Začenjam z razpravo. Prosim, besedo ima tovariš dr. Ivo Murko, predstavnik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije!

Dr. Ivo Murko: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Predlog tega zakona je obrazložen. Ker pa gre za nekoliko svojevrstno pogodbo, bom predlog tega zakona nekoliko pojasnil, čeprav bi ga lahko sprejeli tudi brez posebne razprave. Gre namreč za soglasno spremembo mejne črte med Jugoslavijo in Avstrijo na treh mestih, in sicer s spremembo zakona o skupni državni meji iz 1965. leta. Povem naj, da je sama mejna črta med Jugoslavijo in Avstrijo nastala po prvi svetovni vojni. Fiksirana je bila s senžermensko pogodbo in na podlagi rezultatov koroškega plebiscita, ko so to delo opravljale posebne medzavezniške in dvostranske komisije. Mejna črta je bila dokončno fiksirana v naravi nekako 1924. leta.

Med okupacijo v drugi svetovni vojni se je nemška oziroma avstrijska stran zelo trudila, da bi to mejno črto odpravila na vseh možnih krajih in odstranila sledove o meji. Zato je bil že 1953. leta sklenjen provizoren sporazum, 1965. leta pa formalno dokončen sporazum o skupni državni meji, s katerim se je med obema državama na novo potrdila mejna črta na podlagi instrumentov po prvi svetovni vojni in s katerim je bila tudi ustanovljena posebna komisija, ki bi naj skrbela za obnovo in vzdrževanje mejnih znakov. Gre namreč za mejne kamne in druge mejne znake. V okviru te komisije in vodnogospodarske komisije za reko Muro med Jugoslavijo in Avstrijo se je na podlagi 1954. leta obnovljenega predvojnega sporazuma zelo kmalu ugotovilo, da teče v radgonskem kotu Kučnica. Ta potok sicer ne bi bil tako pomemben, če ne bi bil na državni meji. Gre za pritok reke Mure, ki deli avstrijski radgonski kot od našega Prekmurja. Ta potok je bil v stari Avstro-Ogrski nekakšna meja med ogrsko in avstrijsko polovico Avstro-Ogrske, kajti Prekmurje je bilo na Ogrskem. Ta potok pred vojno ni bil reguliran in je povzročal hude poplave in velike nevšečnosti na obeh straneh. Ravno redke slovenske vasi na radgonski strani, posebej vas Dedenitz, po slovensko Dedonci, so bile večkrat poplavljenе. V komisiji za reko Muro so se lotili regulacije tega potoka leta 1954. Reševanje tega problema se je takrat začelo po dolгих razpravah med vodnimi gospodarstveniki, ki so ves čas sodelovali v vseh fazah naših odnosov z Avstrijo. Predlagano je bilo, da je treba ta potok, ki je zelo vijugast, regulirati in da je treba tudi ugotoviti potek mejne črte. Na več krajih namreč ta potok teče tako, da je meja celo dva metra stran od potoka. Pri poplavah, raznih incidentih, pobegih, srečanjih obmejnih organov in pripadnikov vojske so bile zaradi tega večkrat kakšne komplikacije. Najprej je prišlo do sporazuma v komisiji za reko Muro. Ta sporazum pa so izvršili strokovnjaki za mejno črto. To so v glavnem vojaški geometri. Rešitev, ki ni bila tehnično lahka, je bila, da so mejno črto na novo fiksirali načelno na zadnjih 10 kilometrov tega potoka pred njegovim ustjem, da je mejna črta postala os potoka, da je bila opravljena njegova re-

gulacija in da so odpadle razne vijuge in so se rešile vse nejasnosti na ožjem mejnem območju.

Seveda mora biti meja tako uskladenjena, da nobena država ničesar ne izgubi, to je točno kvadratni meter za kvadratni meter. Pri regulaciji Kučnice gre pravzaprav za precej obsežno območje, in sicer za zamenjavo 55 000 kvadratnih metrov v eno in drugo smer. Vendar je bilo vse to tako urejeno, da niso bili premeščeni: nobena hiša, nobeno naselje, nobena oseba. Tudi zemljiške razmere glede lastnine zemljišč so se tako uredile, da niso nastala nova dvolastniška razmerja oziroma so bila zemljišča izročena Republiki Avstriji in nasprotno bremen prosto. To je pravzaprav glavni del pogodbe.

Gre še za dvoje problemov, ki sta tudi omenjena v predloženih gradivih in katerih rešitev je bila tudi koristna. Če bi namreč hoteli spreminjati mejo povsod tam, kjer je meja slabo načrtovana, bi bilo s tem v vsaki državi veliko dela. Ker je bila priložnost, se je uredila še malenkost na cestnem mejnem prehodu Šentilj. Gre le za zamenjavo 300 m² za 300 m² ob majhnem Šentiljskem potoku, ki ni imel niti imena, o čemer je tudi bila razprava.

Nadaljnja sprememba pa je nastala na Koroškem. Gre za cesto, ki pelje od Dravograda čez Prevalje proti Pliberku čez mejni prehod Holmec. Tam je bila cesta modernizirana, in sicer ima sedaj manj ovinkov in je razširjena. Zaradi tega se je dosedanja vijugasta cesta na sami meji spremenila v ravno cesto. Če bi ostala mejna črta taka, kot je določena v senžermenski dokumentaciji, bi prišlo do tega, da bi novo cesto, ki je relativno široka, prečkala državna meja pod zelo ostrim kotom, kar bi seveda lahko kasneje povzročilo komplikacije. Urejena so bila tudi nekatera lastninska razmerja. Urejen je bil problem nekega dvolastnika, da mu ni treba hoditi na lastno zemljišče na jugoslovanski strani nekaj metrov čez tuje državno ozemlje.

To je seveda tehnična plat izvedbe te pogodbe. Pravna plat pa je taka, da pomeni ta sporazum spremembo državnega ozemlja. Zato je predviden strog formalni postopek. S sporazumom morajo soglašati vse jugoslovanske republike in tudi Skupščina SFR Jugoslavije. V Avstriji morajo ta sporazum ratificirati: oba deželna parlamenta Štajerske in Koroške in še zvezni parlament.

Po mojem mnenju in tudi po mnenju vseh organov, ki so to že obravnavali, je ta ureditev meje koristna. Zanj je dejansko zainteresirana v glavnem le naša republika. V interesu rešitve je, da se postopek ratifikacije pospeši. Sedaj je namreč stanje tako, da sta od podpisa pogodbe, ko je bilo na terenu vse pripravljeno, na meji dve vrsti mejnih znakov, in sicer eni, ki so pokriti in ki bodo veljali, ko začne veljati pogodba, in stari mejni znaki, ki bodo odstranjeni.

Kot predstavnik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije predlagam, da ta zbor da soglasje k predlogu tega zakona!

Predsednik Stane Markič: Ali želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Dajem predlog odloka, ki ga je predložila Komisija Skupščine SR Slovenije za mednarodne odnose o soglasju k predlogu tega zakona, na glasovanje. Kdor je za ta predlog odloka, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji pogodbe med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o spremembah in dopolnitvah

pogodbe med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o skupni državni meji z dne 8. aprila 1965.

Prehajam na 8. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o izvolitvi podpredsednice Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Predlog odloka je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Menim, da bi se v naslovu predloga tega odloka moralo pravilno glasiti »podpredsednika Odbora« ne »podpredsednice Odbora«, ker je pač podpredsednica po naključju ženska. Ker ne želi nihče razpravljati, dajem predlog tega odloka na glasovanje. Kdor je za predlog tega odloka, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno izvolil za podpredsednika Odbora za družbenopolitični sistem našega zbora tovarišico Ivico Žnidaršič.

2. Predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Tudi predlog tega odloka je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Z njim se strinja tudi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Pričenjam razpravo. Želi kdo o njem razpravljati? (Nihče.) Dajem predlog tega odloka na glasovanje. Kdor je zanj, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor s sprejetjem predloga tega odloka soglasno razrešil sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani Ivana Babiča.

3. Predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Novi Gorici.

Tudi predlog tega odloka je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Z njim se tudi strinja Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Dajem predlog tega odloka na glasovanje. Kdor je zanj, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno, s sprejetjem predloga tega odloka, izvolil za sodnike porotnike Okrožnega sodišča v Novi Gorici 96 sodnikov porotnikov.

4. Predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Predlog odloka je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Z njim se strinja Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Želi kdo razpravljati o predlogu tega odloka? (Nihče.) Dajem predlog tega odloka na glasovanje. Kdor je zanj, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno, s sprejetjem predloga tega odloka, izvolil za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani: Albino Palovšnik-Grabrijan, sodnico Občinskega sodišča II v Ljubljani, in Miho Štuklja, sodnika Občinskega sodišča I v Ljubljani.

Prehajam na 9. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Na vprašanje delegatke tovarišice Teodore Krpan bo odgovoril tovariš Peter Winkler, pomočnik predsednika Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje!

Peter Winkler: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Tovarišica Teodora Krpan, delegatka v tem zboru, je postavila dve vprašanji: 1. Kaj je bilo narejenega doslej in kaj se misli storiti v bodoče za ureditev varstva otrok v polletnih mesecih oziroma v času šolskih počitnic? Vprašanje je bilo postavljeno v zvezi s prometnimi nesrečami otrok.

2. Ali so šole kadrovsko in materialno usposobljene za izvajanje prometne vzgoje, kot to predvideva zakon o varnosti cestnega prometa?

Odgovor na obe vprašanji je dal Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Pooblaščen sem, da posredujem njegov odgovor.

Uradne statistike prometnih nesreč v letih od 1970 do vključno 1975 kažejo, da je bilo največ prometnih nesreč, pri katerih so bili udeleženi otroci in mladoletniki, v mesecu avgustu, in sicer v petih letih 961, nato v mesecu juniju 918 in v mesecu juliju 892. Ves sistem prometne vzgoje v vzgojno-varstvenih zavodih, malih šolah in osnovnih šolah je vključen v reden sistem izobraževanja. V vzgojno-varstvenih zavodih in v malih šolah je v programu prometna vzgoja. Žal pa je v vzgojno-varstvene organizacije vključenih le približno 45 % vseh otrok od 3. do 7. leta, od skupaj približno 110 000 otrok, kolikor jih šteje ta populacija. V vzgojnem načrtu je precej poudarjena prometna vzgoja, zlasti v oddelkih za otroke od 5. do 7. leta. Vzgojiteljice izvajajo prometno vzgojo v konkretnih situacijah na igrišču, peskovniku, igralnicah, pogovarjajo se o prometu ob gledanju diafilmov, ob izdelavi igrača iz kartona in drugega gradiva in na sprehodih, ko otroci organizirano opazujejo prometne situacije.

Vzgojiteljice se pri izvajanju prometne vzgoje predšolskih otrok opirajo na lastne programe prometne vzgoje, pri čemer si pomagajo z brošuro »Predšolski otrok v prometu«, ki jo je izdala takratna Komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu s sodelovanjem Zavoda za šolstvo.

V vzgojno-izobraževalnem procesu imajo starši kot otrokov vzor izredno vlogo. Zato vzgojitelji organizirajo roditeljske sestanke, na katerih obravnavajo prometno tematiko, zlasti tisto, ki se nanaša na varno prihajanje in odhajanje otrok v vzgojno-varstveni zavod in iz njega.

Usposobljenost vzgojiteljev je nedvomno osnova za kakovostno vzgojo in izobraževanje. Zato se je na pobudo Republiškega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Zavod za šolstvo dogovoril s vzgojiteljskimi šolami, da bodo poskrbele za osnovno strokovno znanje in metodične napotke za prometno vzgojo v predšolskih zavodih tako, da bodo imele učenke vzgojiteljske šole v prvih štirih letnikih vsebino prometne vzgoje vključeno v pouk posameznih predmetov. Poleg tega je Zavod za šolstvo z organizacijskimi enotami in Republiškim svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ter občinskimi organi organiziral šesturne seminarje prometne vzgoje za vse vzgojiteljice vzgojno-varstvenih zavodov in malih šol.

Prometna vzgoja v osnovnih šolah se je začela organizirano izvajati že v šolskem letu 1966—1967. Osnovne šole imajo po učnem načrtu prometno vzgojo v okviru obveznega pouka na razredni stopnji vključeno v program spoznavanja narave in družbe, v višjih razredih osnovne šole pa je učno-vzgojna vsebina razporejena v več predmetih. Učenci naj bi se usposobili v nižjih razredih za varno vključevanje v promet kot kategorija pešcev in kolesarjev, v višjih razredih pa

naj bi znanje razširili na raven, ki se zahteva za voznika motornega vozila. Posebno pa je v teh razredih poudarjen etičen odnos med ljudmi v prometu.

Poleg redne vzgoje se izvaja prometna vzgoja tudi v okviru prostovoljnih dejavnosti, ki so dobile že skoraj status rednega pouka. Tako poteka tako imenovana »zunajšolska prometna dejavnost« v prometnih krožkih, družinah pionirjev prometnikov, organizacijah pionirske prometne službe, v kolesarskih krožkih, tekmovanjih »Kaj veš o prometu«, od razrednega do mednarodnega, v katerih sodeluje večina šol. Taka tekmovanja potekajo za osnovne šole že osmo leto, za srednje šole pa četrto leto. V njih sodeluje do 130 000 učencev. Organizirana so tudi srečanja pionirjev prometnikov v okviru orientacijskega pohoda, prometna kviz tekmovanja, pisanje prostih spisov in risanje prometnih motivov, izdelovanje prometnih ponazoril, sodelovanje v filmskih, fotografskih in dopisnih krožkih s prometno tematiko, vključevanje v kolesarske trim krožke itd.

Za prometno vzgojo v šolah so, poleg Republiškega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu in občinskih svetov, zadolženi Zavod za šolstvo s svojimi organizacijskimi enotami in Zveza prijateljev mladine ter še druge organizacije. Sveti za preventivo in vzgojo pomagajo šolam pri organizaciji raznih oblik prometne vzgoje, zlasti pri pripravi učnih pripomočkov in sodelujejo pri nabavi teh pripomočkov. V tem letu je predvideno vključevanje prometne vzgoje v celodnevno šolo, šolsko televizijo, usmerjeno izobraževanje. V pripravi so trije priročniki prometne vzgoje za vse stopnje itd.

Predvideno je tudi organiziranje posvetov in seminarjev in sodelovanje na posvetih in seminarjih za mentorje in metodične vodje prometne vzgoje v vzgojno-varstvenih zavodih, domovih za učence, osnovnih šolah in srednjih šolah, zlasti v pedagoških. Potekajo pa tudi pogovori za vnašanje elementov prometne vzgoje v višje in visoke šole.

Glede na navedena prizadevanja bi se po mnenju Republiškega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu morala odražati stopnja prometne varnosti otrok in mladine tudi v turistični sezoni, seveda če je bila vse šolsko leto oziroma več let stalna in učinkovita.

Republiški svet je skupaj z občinskimi sveti sprejel načelo, da postane poleg prometne vzgoje v šolah akcija za varnost otrok in mladine stalna oblika dela teh organov, pri čemer imajo zlasti organizacije, kot je Zveza prijateljev mladine, ki s svojimi oblikami dela niso vezane na šolski koledar, posebne možnosti za vplivanje na varnost otrok v počitniških domovih, kolonijah, pri delu s starši itd. Republiški svet že od 1972. leta opozarja občinske svete, da naj v krajih, kjer letujejo otroci in mladina, navežejo stike z vodstvi počitniških domov, okrevališč itd. ter jih spodbudijo za dejavnost v prometni vzgoji.

Bolj kot doslej bo potrebno v prometno vzgojo otrok pritegniti med počitnicami starše in organizacije, ki kakorkoli sodelujejo s starši. Posebej bo treba v prometno vzgojo vključiti tudi javna občila.

Odgovor na drugo vprašanje:

V zvezi s kadrovskimi možnostmi za izvajanje prometne vzgoje v šolah brez dvoma obstajajo pogoji, saj bi moral vsak vzgojitelj in pedagog kot udeleženec najmanj ene kategorije prometa obvladati, zlasti zaradi lastne varnosti, vsaj toliko prometnega znanja, kolikor ga potrebuje otrok za svojo varnost, zlasti še, ker mu Zavod za šolstvo ter Republiški svet in občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pomagajo s predavanji, s seminarji, z literaturo, z učnimi pripomočki itd.

V bližnji prihodnosti pa čaka vse organe, ki se s tem ukvarjajo, naloga, da usposobijo za prometno vzgojo še metodične vodje prometne vzgoje za vse stopnje šol ter priskrbijo priročnik za metodiko prometne vzgoje.

Materialne obveznosti za izvajanje prometne vzgoje v šolah bremene predvsem Republiški svet in občinske svete. Vendar lahko trdimo, da imajo vse centralne šole v Sloveniji najosnovnejše učne pripomočke za prometno vzgojo. Sodobno opremo, kabinete pa ima le približno 1 % vseh osnovnih šol. Vendar menimo, da najodobnejša oprema ni edini pogoj za uspešno opravljanje prometne vzgoje, zlasti če je ta usmerjena v vplivanje na medsebojne odnose oziroma na etiko udeležencev v prometu in ne zgolj v tehnično izobraževanje in poznavanje predpisov.

Seveda pa je stanje v prometni vzgoji odvisno od finančnih zmogljivosti in razumevanja šol, pa tudi od drugih pristojnih dejavnikov v občini. Velikokrat pa je, žal, prometna vzgoja odvisna tudi od osebne zavzetosti in razumevanja posameznikov. Republiški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pripravlja skupaj z Zavodom za šolstvo pregled situacije v prometni vzgoji v Sloveniji, zaradi načrtnejšega vlaganja sredstev in razporeditve pripomočkov tudi na tista področja, kjer jih doslej še ni bilo dovolj.

V tem letu pa pripravlja Republiški svet poseben program varstva otrok in mladine v poletnih mesecih, v katerega bodo vključene vse institucije s svojimi programi.

Predsednik Stane Markič: Tovarišica Krpanova, ali si zadovoljna z odgovorom?

Teodora Krpan (iz klopi): Le v tistem delu odgovora v zvezi s cestnim prometom.

Predsednik Stane Markič: Ali ima še kdo kakšno delegatsko vprašanje? Besedo ima tovariš Ludvik Golob!

Ludvik Golob: Tovarišice in tovariši delegati!

Leto dni je že minilo od takrat, ko je Izvršni komite Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov razpravljal o učinkovitosti delovanja komisij za ugotavljanje izvora premoženja. S svojimi sklepi je tudi priporočil ustreznim republiškim organom, naj ponovno proučijo položaj in delovanje teh komisij. Kakor mi je znano, je republiški sekretariat za finance sprejel pobudo in tudi pripravil delovno zasnovo tez za izdajo posebnega zakona na tem področju. Od takrat je preteklo že pol leta, pa se še ne ve, ali bo prišlo do izdaje tega zakona ali pa se bo to vprašanje drugače uredilo. Namreč praksa delovanja teh komisij opozarja, da je bistveni problem v zvezi z učinkovitostjo in delovanjem teh komisij predvsem v tem, da ni ustrezne pravne ureditve delovanja teh komisij. Novela zakona o davkih občanov, ki je bila že sprejeta in ki je opredelila vlogo, pravice, dolžnosti in postopek v zvezi z delom teh komisij, je precej utesnila delovanje teh komisij. Zlasti nista urejeni naslednji vprašanja:

Ni urejeno vprašanje odnosa med temi komisijami in drugimi upravnimi organi na ravni občine. Pogosto upravni organi predlogov teh komisij ne upoštevajo kot uradne pri vodenju nadaljnjega postopka. Večino postopkov pa

dokončno izvedejo pristojni upravni organi. Prihajalo je do določenih napetosti med temi organi, ker ta odnos ni pravno urejen.

Ni urejeno tudi vprašanje pritožbenega postopka na ravni republike. Večina republik ima republiške komisije, ki ustrezno rešujejo pritožbene postopke. V Sloveniji je to prepuščeno Republiškemu sekretariatu za finance, vendar ta njegova funkcija ni posebej opredeljena.

V zvezi s tem se moje vprašanje, naslovljeno na Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, glasi takole: »Kdaj lahko pričakujemo, da bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predložil predlog za izdajo posebnega zakona o delovanju komisij za ugotavljanje izvora premoženja.«

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Stane Gavez!

Stane Gavez: Naslavljam vprašanje na Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Predlagam, naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravi poročilo, kako so organizirane inšpekcijske službe v občinah, glede na sklepe v organizacijah Zveze komunistov, da je treba te službe kadrovsko in organizacijsko okrepiti pri izvajanju njihove temeljne funkcije. Gibanja na tem področju gredo ravno v nasprotno smer. Vsaka občina bi rada imela svoje samostojne inšpekcijske službe, ki pa niti kadrovsko niti organizacijsko niso usposobljene, čeprav je bil dan predlog, da se v regijah okrepijo in koncentrirajo kadri in zagotovijo pogoji za opravljanje njihove funkcije.

Zato prosim, če bi lahko dobil informacijo, kako je z uresničevanjem tega predloga!

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem to točko dnevnega reda.

Vračam se na 2. točko dnevnega reda oziroma na razpravo o predlogu sklepov. Besedo ima tovariš Vladimir Logar!

Vladimir Logar: Redakcijska komisija predlaga naslednje popravke na podlagi razprave in predlogov v zvezi s to točko dnevnega reda, in sicer:

V tretjem odstavku na 1. strani naj se v tretji vrsti za besedo »cilji« postavi pika, besedilo tega odstavka pa nadaljuje takole: »Te ugotovitve niso samo informacija vsem subjektom družbenoekonomskega razvoja, ampak jim omogočajo ter jih zavezujejo, da še pravočasno sprejmejo ukrepe v korist uresničevanja z resolucijo zastavljenih ciljev.«

Predsednik Stane Markič: Ali bomo o teh predlogih sproti odločali? Morda je to najbolje. Predlagatelji teh sprememb, če imajo v zvezi s tem še kaj, naj povedo. To dopolnitev lahko torej sprejmemo, ali ne? To je torej sprejeto.

Vladimir Logar: Na koncu četrtega odstavka na isti strani naj se doda naslednje besedilo: »Družbenopolitični zbor ugotavlja, da v stališčih Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije nekatera pomembna družbenopolitična vprašanja niso dobila ustreznega mesta oziroma poudarka.«

Gre za vprašanja v zvezi z razvojem manj razvitih in obmejnih območij v naši republici ter vprašanja v zvezi z razvojem kmetijstva oziroma predelovanjem hrane.

Predsednik Stane Markič: So s tem v zvezi kakšne pripombe? Tovariš Geza, je to v redu? To je torej sprejeto.

Vladimir Logar: Na 2. strani naj se drugi odstavek v prvem odstavku spremeni tako, da se v celoti glasi: »Zaradi tega zbor predlaga, naj bi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije sprejemal potrebne politične in organizacijske ukrepe, da se bodo neposredni subjekti družbenega razvoja, zlasti organizacije združenega dela, kar najbolj angažirali za dosledno izvrševanje obveznosti iz resolucije.«

Predsednik Stane Markič: Ali ima kdo kakšno pripombo? (Ne.) Predlagano besedilo torej sprejemamo.

Vladimir Logar: Drugi odstavek naj se v celoti spremeni, in sicer takole: »V cilju dinamiziranja proizvodnje, ki je odvisna tudi od povečanja osebne potrošnje, je potrebno dopolnjevati sistem potrošniškega kreditiranja v smeri racionalne izbire proizvodov in temeljiteje proučiti ukrepe za hitrejše in trajnejše usklajevanje ponudbe in povpraševanja, da bi zaloge blaga, zlasti trajnih potrošnih proizvodov, dosegle normalno raven.«

Predsednik Stane Markič: Ali ima kdo kakšno pripombo? (Ne.) To je torej sprejeto.

Vladimir Logar: Na isti strani naj se na koncu tretjega odstavka za besedo »procesov« postavi vejica ter doda besedilo: »ter tako povzroča družbeno in gospodarsko škodo«.

Predsednik Stane Markič: Sprejemate to dopolnitev? (Da.)

Vladimir Logar: Na isti strani na koncu četrtega odstavka naj se doda naslednje besedilo: »Dosedanje izkušnje kažejo tudi, da je treba v tem letu pravočasno opraviti družbeno dogovarjanje v zvezi z vprašanji oblikovanja programov in njihovega financiranja s sredstvi skupne porabe.«

Predsednik Stane Markič: Se s tem besedilom strinjate? (Da.)

Vladimir Logar: Na isti strani naj se na koncu petega odstavka doda naslednji stavek: »Glede na zadolžitev iz resolucije bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ob polletju pripravil kompleksno analizo financiranja samoupravnih interesnih skupnosti.«

Predsednik Stane Markič: Predlog je, da se reče »naj pripravi« in ne »bo pripravil«. Se strinjate s to dopolnitvijo? (Da.)

Vladimir Logar: Na isti strani naj se za petim odstavkom doda nov šesti odstavek, ki se glasi: »V toku je razprava o temeljih družbenega plana Socialistične republike Slovenije. Začela se je tudi razprava o osnutku srednjeročnega plana razvoja Socialistične republike Slovenije od leta 1976 do leta 1980. V zvezi s tem je nujna temeljitejša analiza gibanj gospodarstva za preteklo obdobje in družbenoekonomskega položaja v začetku novega planskega obdobja.

Kot prispevek k temu pa naj se štejejo tudi razprava in stališča, sprejeta na današnji seji Družbenopolitičnega zbora.«

Predsednik S t a n e M a r k i č : Ima kdo k besedilu kakšno pripombo? (Ne.) Torej, tudi to je sprejeto.

Ima kdo kakšno pripombo k celotnemu besedilu? (Ne.)

Dajem predlog stališč Družbenopolitičnega zbora na glasovanje, skupaj s predlaganimi spremembami. Kdor je za ta predlog stališč, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog stališč k oceni gospodarskih gibanj za leto 1976.

Prav bi bilo, če bi tudi v zvezi s predlogom teh stališč določili dva naša predstavnika v Zboru združenega dela oziroma v Zboru občin. Predlagam, naj bi bil v Zboru združenega dela predstavnik našega zbora tovariš Vladimir Logar, v Zboru občin pa tovarišica Danica Jurkovič. Ali se s tem strinjate? (Da.) Preden zaključim sejo, ker smo izčrpali dnevni red, vas obveščam, da je takoj po seji zbora sestanek sekcije Kluba delegatov Družbenopolitičnega zbora. Zato prosim, da ostanete v dvorani. Zaključujem sejo Družbenopolitičnega zbora. Hvala lepa!

(Seja je bila končana ob 12.32.)

28. seja

(23. junija 1976)

Predsedoval: Stane Markič,
predsednik Družbenopolitičnega zbora

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik Stane Markič: Pričenjam 28. sejo Družbenopolitičnega zbora.

Odsotnost so opravičili tovariši: Zoran Polič, Ivica Žnidaršič, Leo Fusilli, Franc Mrcina in Tone Romih.

Predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 27. seje Družbenopolitičnega zbora;
2. osnutek družbenega plana Jugoslavije za obdobje od 1976. do 1980. leta;
3. problematika varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov;
4. volitve in imenovanja;
5. predlogi in vprašanja delegatov.

Ali morda kdo predlaga kakšno spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog dnevnega reda sprejet.

Na podlagi 287. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije obveščam zbor, da sta Zbor združenega dela in Zbor občin sprejela predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih in predlog zakona o dedovanju v skladu s stališči, ki jih je sprejel Družbenopolitični zbor.

V skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora je tudi Zbor občin sprejel predlog zakona o pravnem položaju verskih skupnosti v Socialistični republiki Sloveniji.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 27. seje Družbenopolitičnega zbora.

Osnutek zapisnika ste prejeli. Ali morda kdo predlaga kakšno spremembo ali dopolnitev zapisnika? (Nihče.) Dajem zapisnik na glasovanje. Prosim, kdor je za,

naj dvigne roko! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno odobril zapisnik 27. seja Družbenopolitičnega zbora.

Preden bomo nadaljevali z delom, vas obveščam, da smo se na podlagi 85. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije predsedniki zborov sporazumeli, da bodo vsi delegati na skupnem zasedanju poslušali poročilo delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije, ki ga bo dal tovariš Marko Bulc, kot tudi uvodno obrazložitev v zvezi s 3. točko dnevnega reda, ki jo bo dal član Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in predsednik Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov tovariš Marjan Lenarčič.

Zato predlagam, da prekinemo sejo zbora in gremo na skupno zasedanje.

(Seja je bila prekinjena ob 9.10 in se je nadaljevala ob 11. uri.)

Predsednik Stane Markič: Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na osnutek družbenega plana Jugoslavije za dobo od 1976. do 1980. leta.

Osnutek družbenega plana je predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Obravnavala sta ga Odbor za družbenoekonomske odnose Družbenopolitičnega zbora in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila svoji poročili. Poročili ste prejeli. Prejeli ste tudi informacijo o zaključnem usklajevanju srednjeročnega plana Jugoslavije za obdobje od 1976. do 1980. leta, ki jo je predložila delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije, poročilo odborov zborov Skupščine SR Slovenije k 1., 2., 3. delu osnutka družbenega plana in danes dopolnitev integralnega besedila osnutka družbenega plana Jugoslavije za obdobje od 1976. do 1980. leta.

Uvodno besedo, ki jo je dal tovariš Marko Bulc, ste pravkar slišali. Ali želi poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose še kaj dodati k predlaganim stališčem odbora? Prosim, besedo ima tovariš Vladimir Logar!

Vladimir Logar: Prejeli ste poročilo štirih odborov zborov. Pri oblikovanju stališč nam je veliko pomagalo tudi poročilo tovariša Bulca, vodje delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije. Posredoval vam bom stališča štirih odborov zborov oziroma Odbora za družbenoekonomske odnose Družbenopolitičnega zbora.

Vsi štirje odbori so na podlagi obširne razprave o integralnem besedilu osnutka družbenega plana sprejeli sklep, s katerim predlagajo zborom — v konkretnem primeru Družbenopolitičnemu zboru, naj v načelu sprejemajo integralno besedilo osnutka družbenega plana Jugoslavije za obdobje od 1976. do 1980. leta in pooblastijo delegacijo Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije, da da v imenu Skupščine SR Slovenije na soglasje k predlogu družbenega plana Jugoslavije, z naslednjimi pripombami in stališči:

H gradivom, ki ste jih prejeli, je pod 1. točko izražen določen dvom oziroma pripomba, zlasti glede stopnje rasti družbenega proizvoda v prihodnjem petletnem obdobju, in postavljeno vprašanje investicijske politike v zvezi z

industrijo, ki ni prioriteta. V razpravi v odborih je bilo postavljeno vprašanje— če bomo le 35 % vseh investicij vlagali v preostalo industrijo, to je predvsem v predelovalno industrijo — ali bomo ustvarili tudi tak družbeni proizvod, katerega stopnja rasti bo 7 % letno. Izražen je bil tudi dvom v zvezi z gibanji gospodarstva v tem letu. Vemo, da v prvih petih mesecih tega leta gospodarska gibanja niso bila pozitivna in se precej odmikajo od postavk, ki so bile sprejete v resoluciji o družbenoekonomski politiki za to leto. Vprašljivo je, kako bi glede na startno leto pravzaprav realizirali tako visoko stopnjo rasti. Dana so bila sicer določena zagotovila, da bo druga polovica tega leta konjunktura tudi pri nas, da se bo proizvodnja povečala in da so celo možnosti, kar so ocene Zveznega izvršnega sveta, da bomo tudi skoraj dosegli planirano stopnjo rasti družbenega proizvoda, čeprav ocene, vsaj v naši republiki, kažejo, da to ne bo možno.

Ta pripomba je bila dana že na prejšnjih sejah štirih odborov republiške skupščine, ko so obravnavali prvi, drugi in tretji del osnutka družbenega plana, in na seji Sveta za družbenoekonomske odnose federacije. Že v poročilu tovariša Bulca je bilo to izraženo in tudi na 19. strani osnutka družbenega plana, ko predlagatelj navaja, da bi bilo v izjemno težkih pogojih treba s skupno dogovorjeno aktivnostjo in ukrepi ekonomske politike zagotoviti, da letna stopnja gospodarske rasti ne bi bila manjša kot približno 5 %, za industrijo pa 6 %.

Ugotovljeno je bilo, da se pojavljajo tri stopnje intenzivnosti investiranja v dejavnosti skupnega pomena, namreč 60 %, 63 % in 65 %. Odbor meni, da bi se delegacija morala potegovati, da bi bila ta stopnja v strukturi največ 63 % v korist dejavnosti skupnega pomena, pri preostalih dejavnostih pa vsaj 35 %, in sicer za predelovalno gospodarstvo, ki je navedeno v 2. oddelku. Ker je del besedila, ki se nanaša na gospodarsko manj razvite republike in avtonomno pokrajino Kosovo, že zajet, 2. točka ni več potrebna.

3. točka naj bi ostala.

V zvezi s 4. točko, ker je novo besedilo precizneje opredeljeno, predlagamo, naj bi se stavek v predzadnji vrsti končal za besedilom: »pri odnosu s tujino«, kjer bi se postavila pika.

K 5. točki predlagamo pri dejavnostih skupnega pomena, zlasti v zvezi z črno metalurgijo in barvasto metalurgijo, še dopolnitev v tem smislu, da se v družbenih dogovorih predvidi večje sodelovanje z deželami v razvoju.

Vsi štirje odbori zborov se strinjajo z delom delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije pri usklajevanju in ji dajejo tudi priznanje za njeno delo.

Danes ste prejeli predlog Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, naj bi se dopolnil drugi del 8. točke o ekonomskih odnosih s tujino, pri čemer ne bi navajal konkretnega sodelovanja z Evropsko gospodarsko skupnostjo, z deželami v razvoju in neuvrščenimi deželami, ampak naslednje: »Pomembno obliko pospeševanja gospodarskega sodelovanja s tujino in za izboljšanje plačilne bilance pomeni uresničevanje obveznosti, ki se nanašajo na projekt proste jugoslovansko-italijanske industrijske cone, predvidene v sporazumih z Italijo.« Ta predlog je bil dan predvsem zato, ker so realne možnosti, da tudi Zvezni izvršni svet sprejme ta predlog. Če bo Zvezni izvršni svet sprejel ta predlog, bi bilo prav, da ga podpre tudi naša delegacija, kar tudi ustreza našim interesom. Ne vemo pa, kako bodo na to reagirali delegati drugih republik. Ta predlog Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije priključujemo k preostalim predlogom, ki jih predlagamo temu zboru.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovarišica Lojzka Čotar!

Lojzka Čotar: Tovarišice in tovariši delegati!

Glede na to, da so opredelitve v poglavju o intenzivnejšem razvoju gospodarskih odnosov s tujino v prvem delu osnutka družbenega plana predvsem bolj verbalne narave in ni nakazanih možnosti za uresničevanje take politike, bi bilo prav, da naša delegacija vztraja pri sestavi obljubljenega gradiva o strategiji ekonomskih odnosov s tujino v letih 1976—1980. Odbor za družbenoekonomske odnose tega zbora je namreč obravnaval prvi del osnutka družbenega plana že februarja tega leta, do sedaj pa o tem gradivu še ni nič znanega. Menim namreč, da je to nujno spremljajoče gradivo k predlogu družbenega plana Jugoslavije za petletno obdobje, če hočemo združeno delo že takoj na začetku zavezati k uresničevanju tako pomembne politike.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Beno Zupančič!

Beno Zupančič: Tovarišice in tovariši delegati! Strinjam se s predlogom stališč, ki je predložen, in z obrazložitvijo tovariša Logarja. Predlagam v proučitev, ali bo dopolnitev s prosto cono povzročila, da bodo tudi druge republike za kaj podobnega predlagale, naj se vključi v osnutek družbenega plana. Zaradi tega lahko pride do novega postopka dogovarjanja in sporazumevanja, kar lahko povzroči nove zaplete, ki jih je bilo dovolj že v dosedanjem dogovarjanju. Osebo nisem sposoben za odločitev, ali bi to storil ali ne. Menim, da je to tvegano. Čeprav je ta predlog sicer v redu, vendar je odvisen od ratifikacije tega sporazuma v italijanskem parlamentu. Ta cona je opredeljena v meddržavnem sporazumu in ne vem, če je to dovolj, da se uveljavi v okviru razvoja našega gospodarstva v naslednjem obdobju oziroma je vprašanje, ali bo lepega dne, kot je to obljubil stari italijanski parlament, resnično tudi to do konca uveljavljeno.

V zvezi z osnutkom tega družbenega plana opozarjam na vprašanje, za katerega ne vem, ali naj ga delegacija uporabi ali ne. Morda bi se nekaj od tega dalo uporabiti. Gre namreč za to, kako osnutek družbenega plana pojmuje tako imenovane družbene dejavnosti. To namreč vpliva tudi na druge planske dokumente, med drugim tudi na osnutek republiškega družbenega plana, o katerem bomo razpravljali na prihodnji seji tega zbora. Iz slovenskega besedila osnutka na 5. strani je razvidno, da je ena izmed težav, ki tarejo naše gospodarsko življenje, tako imenovano deficitarno financiranje posameznih oblik porabe. Tako je namreč v osnutku izraženo. To je popolnoma nedoločno. Iz tega ni razvidno, ali gre za splošno ali skupno porabo, ali za oboje skupaj, še manj pa to, katere so te posamezne oblike, ki niso dovolj uskladene s potrebami proizvodnje in z objektivnimi možnostmi dežele. Kolikor se spominjam nekaj let nazaj, je bil glavni pospeševalec inflacije pravzaprav državni proračun. Iz take povprečne ocene, kot je napisana v osnutku družbenega plana, lahko izvirajo hude posledice za nekatere vrste porabe, zlasti za tiste, ki bi jim bilo treba v skladu z načelnimi postavkami tega osnutka dajati izrazito prednost, če hočemo med drugimi smotri doseči tudi višjo produktivnost dela, ki je ta trenutek v Jugoslaviji skoraj na ničli.

Osnutek navaja na 111. strani, kako se bodo republike in avtonomni pokrajini dogovarjale o politiki na področju družbenih dejavnosti, saj je to večinoma v njihovi pristojnosti.

Vendar v tem poglavju ni niti besede o kakšnem umetnem omejevanju teh dejavnosti. Zato pa je poudarjena racionalnejša organizacija, večja učinkovitost in podobno, kar je vse v redu in prav. Ni pa v tem osnutku nobene besede o tem, ali so med temi dejavnostmi tudi dejavnosti, ki bi jih lahko označili kot kakovostni dejavnik gospodarjenja ali gospodarskega razvoja ali rasti produktivnosti dela, na katere se sicer osnutek tega plana in osnutek družbenega plana naše republike nenehoma sklicujeta, ne da bi določneje opredelila, na čem pravzaprav temeljijo ambicije v zvezi s tem.

Na 21. strani osnutek navaja družbene dejavnosti kot »faktor reprodukcije«. Menim, da je to dobro, čeprav je to zelo splošno. Pri tem osnutek uvaja novo terminologijo. Opredeljuje namreč: »združeno delo v družbenih dejavnostih«, »združeno delo v gospodarstvu« in »združeno delo« nasploh. Osnutek navaja tri kategorije združenega dela, ki so druga drugi zoperstavljene. To pomeni, da se združeno delo v družbenih dejavnostih dogovarja z združenim delom v gospodarstvu, združeno delo v družbenih dejavnostih pa z združenim delom v celoti.

Iz vsega tega je razvidno, da ustavna logika in vsem tem odnosu in dialektiki teh dejavnosti še ni prišla do tega, da bi združeno delo pojmovala kot celoto, v kateri bi bili zajeti vsi proizvodni in ustvarjalni potenciali družbe in vseh dejavnosti v gospodarski in v vsakršni drugi proizvodnji. Prav tako so — zaradi česar menim, da ne gre za naključje, samoupravne interesne skupnosti v družbenih dejavnostih pojmovane kot ustanove družbenih dejavnosti in ne kot združeno delo, v katerem se na podlagi ustave srečujejo v okviru dvodomne sestave delavci v družbenih dejavnosti in delavci vseh drugih, zlasti gospodarskih dejavnosti. Govorim torej o močnih sledovih nečesa, kar po mojem mnenju ne temelji na ustavi in kaže na to, da je osnutek tega plana nastajal ob upoštevanju tehnomenažerskega pristopa k razvoju družbe in njene celovite produkcije oziroma reprodukcije.

Vse to bi bilo seveda lahko redakcijska pripomba, ko ne bi tega razločno navajali tudi drugi planski dokumenti in med drugim tudi osnutek družbenega plana naše republike, o katerem bomo razpravljali na prihodnji seji. Nikjer ni govora o celovitosti, h kateri težimo, ampak je vse skupaj še zmeraj sestavljeno po starih obrazcih in v okviru starih resorjev, da ne govorim o določeni vrsti etatiističnega varuštva družbe nad nekaterimi dejavnostmi. Glede tega ni mogoče trditi, da so avtorji osnutka tega plana s kakšno posebno strastjo prebirali sklepe zadnjih partijskih kongresov. Menim, da je treba na to opozoriti. Prizadevanje za restriktivno obravnavanje povprečja vseh vrst družbene porabe se je zadnja leta dovolj uveljavilo in vsaj verbalno ni nikjer neposredno zapisano. Menim pa, da je to povzročilo hude posledice za samo gospodarsko proizvodnjo, da ne govorim o produktivnosti dela. Sam seveda ne morem niti strokovno niti statistično tega dokazati. Vendar nihče noče vgrizniti v to kislo jabolko, da bi to izračunal in ugotovil. Če tega ne bomo ugotovili, se nam lahko čez nekaj let pokaže, da se ta vprašanja niso pravilno ocenjevala. Nekaj časa se je namreč trdilo, da vsi križi in težave v tej družbi izvirajo iz tako imenovane porabe, pri čemer je pred leti Zvezni izvršni svet izključeval splošno porabo iz teh križev in težav.

V osnutku družbenega plana ne zasledim nobene besede o tem, kaj vse pomenijo tako imenovani, kot sem že omenil, kakovostni dejavniki gospodarjenja, oziroma kaj bi morali, poleg nujnega omejevanja z obstoječo rastjo proizvodnje in produktivnosti, kar se mi zdi popolnoma naravno, storiti, da bi ti dejavniki, tudi plansko spodbujeni in mobilizirani, prispevali svoj delež k celotnemu smotru, ki ga osnutek tega plana postavlja kot okvir in v katerem pač s planskimi

instrumenti, deloma po starem deloma po novem, oblikuje usmeritev gospodarskega in družbenega razvoja. Seveda nisem prepričan, da je mogoče v času, ki ga še imamo do sprejetja družbenega plana Jugoslavije, spremeniti miselnost, ki je botrovala nekaterim opredelitvam v osnutku tega plana. Menim, da to morda v besedilu zveznega plana tudi ni tako zelo pomembno, ker so te dejavnosti, o katerih govorim, pretežno v pristojnosti republik in avtonomnih pokrajin. Vendar menim, da bi bilo treba družbeni plan vsaj terminološko na mestih, kjer ni v skladu z ustavo ali pa se lahko razume, da ni v skladu z ustavo, popraviti v zadnji redakciji.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Janko Česnik!

Janko Česnik: Tovarišice in tovariši delegati! Ker je izredno pomembno obdobje dela pri sestavi plana za nami in ker je izredno pomembno, da sedaj sprejememo dogovorjeni družbeni plan Jugoslavije, vprašujem člane delegacije, kaj pomeni pismo tovariša Zorana Poliča, naj bi bila Skupščina SR Slovenije posebej pozorna prav na tista vprašanja, ki sedaj še niso uskladenjena. Sklicujem se na pismo predsednika Zbora republik in pokrajin z dne 18. junija 1976, ki smo ga prejeli in v katerem navaja, da niso še uskladenjena vprašanja, ki sodijo v delovno področje Odbora za vprašanja razvoja gospodarsko manj razvitih republik in pokrajin, Odbora za kreditno-monetarni sistem in Odbora za družbeni plan in razvojno politiko. Če je tako, bi bilo potrebno nekoliko bolj, kot je to navedeno v stališčih štirih odborov zborov, in nekoliko bolj, kot je to navedel tovariš Bulc v uvodni razlagi o usklajevanju, proučiti te razlike in pripraviti za seje odborov, ki bodo v naslednjem obdobju, če sem to prav razumel. To postavljam kot vprašanje v razmerju do stališč tega zbora. Ali so ta stališča skladna z osnutkom plana, torej s predlogom predlagatelja in ali so bili dani pomisleki drugih republik k osnutku plana? V stališčih štirih odborov zborov ni bilo namreč zaslediti, da bi bila določena vprašanja še odprta.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo? Ali lahko kdo od članov delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije odgovori na vprašanje tovariša Česnika? Besedo ima tovarišica Danica Jurkovič!

Danica Jurkovič: Tovarišice in tovariši delegati! Posredovala bom splošno informacijo, ki je ni posredoval tovariš Bulc in ki je tudi nismo zapisali, ki pa je delen odgovor tudi na vprašanje tovariša Zupančiča. Kot veste smo na vseh mestih prvotno sorazmerno slabo besedilo mnogih poglavij poskušali korigirati se le da prilagajati ustavi. V zvezi z družbenimi dejavnostmi smo v tem času uveljavili stališče, da so to popolnoma enakovredne družbene dejavnosti v celotnem kompleksu družbene reprodukcije in da morajo tudi delavci v teh dejavnostih dobiti enak družbenoekonomski položaj. Vprašanja, na katera je opozoril tovariš Zupančič, so zapisana na marsikateri strani dvorezno. Vendar, ker je splošen sklep, da mora biti vse uskladenjeno z ustavo in osnutkom zakona o združenem delu, smo pričakovali, da bodo predlagatelji predloga družbenega plana šli od strani do strani in popravili vse, kar je treba. Vendar ne le zaradi časa, ampak tudi zaradi drugih okoliščin, ker tisti, ki so bili na seji, rečejo »da«, plan pa sestavljajo povsem drug ljudje, ki seveda vanj vnašajo svojo staro miselnost in tudi izrazoslovje, se v tem kratkem času to ne da narediti. Imeli smo

povsem konkretna prepričevanja. Bolj si govoril, da je treba plan uskladiti z osnutkom zakona o združenem delu, bolj je bila v planu izražena stara miselnost. Zelo poučen primer je z opredelitvijo »združeno delo«. Še vedno se ta pojem napačno razlaga. Čeprav je splošna naravnost vseh delegacij in vseh, ki govorijo o združenem delu, pravilna, je še vedno zapisano, da je gospodarstvo subjekt. Nekateri pravijo, da je to besedna napaka in da bodo to slogovno popravili. Dvomim, da bo to popravljeno. Ne gre le za slog, ampak tudi za vsebino. To se pač zamenjuje. Gre za pojasnilo. Opozorilo je na mestu. Kar naprej smo ga ponavljali. Pravijo, da smo nepopisno zoprni, ker kar naprej terjamo take popravke. Menimo, da so to bistveni popravki. Uspeh je bil že v tem, da smo sploh pojmu dejavnost dali njegov pravi smisel, čeprav je stara dikcija osnutku družbenega plana Jugoslavije še vedno nekoliko prisotna.

Besedilo o kakovostnih dejavnostih razvoja, ki je navedeno v poglavju »Ekonomija dela in sredstev«, je slabše kot v gradivu »Politika ekonomske stabilizacije«, v katerem smo dejansko opredelili tiste kakovostne prvine in dejavnike, ki so najbolj pomembni, in sicer »človek, delo, znanje, razvoj, raziskovanje« in druge. Vprašala sem in sem zvedela, da gre za določeno usmeritev znanja v drugih republikah, v katerih so se čudili, da je v gradivu »Politika ekonomske stabilizacije« zapisano drugače. Menimo, kolikor bomo bolj vztrajali, da se bo tudi to popravilo. Na primer, pri upravljanju in organizaciji res manjka navedba sodobnih metod, v zvezi s katerimi najbolj šepamo v Jugoslaviji.

Tovarišica Čotarjeva je opozorila na gradivo, ki je bilo pogoj za usklajevanje pri sestavi petletnega plana. Povem naj, da je bilo gradivo »Strategija ekonomskih odnosov s tujino« v našem odboru zelo kratek čas. To pa zato, ker je to gradivo vsebovalo notranje razčiščevanje organov, kako naj se usmerijo. Najbolj pomembna pa je bila v gradivu navedba tistih vprašanj, ki so nakazovala določene rešitve, kot sta obveznost relativno manjšega zadolževanja v tujini v prihodnjem obdobju v razmerju do preteklosti in regionalne preusmeritve. To gradivo je imelo velik pomen, ker so v njem ugotovitve, kje smo in kaj delamo, kar je tudi zapisano v osnutku petletnega plana kot regionalne usmeritve, odvisnost, pokrivanje in kot določene tolerance. To gradivo, ki je bilo posredovano kot strogo zaupno, je pozitivno vplivalo kot presoja o možnostih zadolževanja v tujini. Iz tega pa je nastala nekoliko preveč poudarjena oblika v osnutku tega plana — vse na skupna vlaganja, kar je tudi del iluzij, ki so neuresničljive.

Tovarišu Cesniku bo dal odgovor tovariš Kropivnik, ker je bil prisoten pri končnem usklajevanju. Povem naj le, da stališča niso uskladeni predvsem v zvezi z manj razvitimi, razen glede delitve investicijskih sredstev. Isto velja pri kreditno-monetarni politiki in pri ekonomskih odnosih s tujino, ko ne vemo, ali je SR Hrvatska dvignila rezervo ali ne.

Povedala bom še nekaj o predlogu stališč odborov, ki ga predlagajo zborom v sprejem, Pri tem smo vezani na stališča, ki so sicer že znana in ki so bila predložena v Beogradu. Sem sodi tudi danes predloženi amandma Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije v zvezi s prosto industrijsko cono. Gre za nekaj povsem novega in doslej neponujenega in je prav, ko je tovariš Logar sugeriral, naj to Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga Zveznemu izvršnemu svetu, ki bi po možnosti to sprejel in predlagal kot svoj amandma k predlogu tega plana. Menim, glede na vso našo prakso, da je to edina možnost, da pride to besedilo v predlog plana. V konkretnem usklajevanju je tudi odbor, katerega član sem, obravnaval ta amandma. Usklajevanje je potekalo ob precejšnjem popuščanju glede izoblikovanja načelnih stališč. Tako popuščanje je bilo na primer, ko smo

rekli: »Nič ne bomo pisali tega, kar bo urejal devizni zakon.« To pomeni, da v osnutku plana nismo omenjali interesnih skupnosti, ker gre za rešitev, ki bo urejena v zakonu. Na ta način smo nekako prebrodili te zelo hude pomisleke, čeprav smo se v načelu zelo strinjali z rešitvami, ki jih bo urejal zakon.

Tudi glede drugih vprašanj smo opravili usklajevanje. Tisti trenutek, ko je nekdo hotel nekaj, je bilo mogoče vključitev kakega vsebinskega nesmisla preprečiti le na ta način, da so se republike o tem konkretno dogovorile ali da si poskusil kaj drugega. Gre za metodo usklajevanja, in sicer ne z namenom, da kaj razčistiš do konca, ampak da dejansko pride do uskladitve in da si nekoliko bolj popustljiv.

Opozarjam, če vključimo ta amandma Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije v stališča tega in vseh drugih zborov, ne vidim posebnih perspektiv, razen če tega ne sprejmemo iz političnih razlogov. Gre namreč za opredelitev, na katero po mojem mnenju in po mojih izkušnjah druge republike nikakor ne bodo pristale oziroma bomo imeli v planu zapisane tri ali štiri proste cone in vse mednarodne pogodbe, česar prav gotovo ne želimo, ne mi ne kdor koli drugi. Menim, da v zvezi s tem ni posebnega upanja, ker je to že zagotovljeno in ker se mednarodne pogodbe izvršujejo. Če že obstaja pobuda Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, je realnejše, če da zakonsko pobudo Skupščina SR Slovenije. To sem povedala, da ne bi bili razočarani, ne zato, če bo to zapisano, da ne bi tega poskušali uveljaviti.

Osebnostno pa soglašam s popravki, ki jih je navedel tovariš Logar. Vse tisto, kar bi ostalo brez popravka v osnutku plana, je nezdružljivo z našimi načelnimi stališči k celotnemu planu in tudi z našo politiko ekonomskih odnosov s tujino. Tako spremenjeno besedilo lahko posredujemo, ne pa starega, ki ga imate na klopih. Sicer pa je to sedaj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije popravil. Sedaj pa bo dal odgovor še tovariš Rudi Kropivnik!

Rudi Kropivnik: Tovarišice in tovariši delegati! Ko smo razmišljali o tem, v kakšni obliki naj za današnje seje zborov Skupščine SR Slovenije damo svoje poročilo, smo imeli številne variante. Pristopi bi lahko bili zelo različni. Po posvetovanju s Predsedstvom republiške skupščine se je delegacija odločila za takšen pristop, kot je bil dan v poročilu tovariša Bulca. Kakšen je bil, ste pa lahko sami ugotovili. Dogovorjeno je bilo, naj se ne bi posebej poudarjale razlike, ki so nastale med usklajevanjem republik in avtonomnih pokrajin, pa tudi ne tiste razlike, ki še obstajajo pri posameznih, še ne uskladenih delih srednjeročnega plana. Ne vem točno, kakšni so bili razlogi, da so se na tem skupnem sestanku odločili za takšen pristop, vendar se mi zdi, da je eden izmed razlogov tudi ta, da dejansko tisto, kar je v gradivih, ki ste jih prejeli in ki so na vaših klopih, označene kot neuskladenost, danes ni več neuskladenost. Že v tem času od zadnjih sej odborov do danes so nekatere republike spremenile svoje stališče, tako da pravzaprav točnega stanja niti ne poznamo.

Ob razpravi na sejah vseh odborov in ob dajanju pripomb smo se dogovorili, pri katerih stališčih naj bi delegacija le vztrajala ob usklajevanju stališč v zvezi s predlogom. Ta stališča so bila zapisana.

Vsa druga vprašanja, ki so neuskladenost in glede katerih celo nismo dali dokončnega soglasja, kot na primer vprašanja amandmaja, to je razmerja med črnimi in belimi derivati ob rafinaciji nafte, v zvezi z našimi načrti v »Serminu« in vprašanje načina zagotavljanja deviz za Sklad federacije za pospeševanje hitrejšega razvoja manj razvitih, kjer imamo tudi še rezervo, so vprašanja, ki

niso takšnega pomena, da bi bil zaradi njih vprašljiv sprejem tega družbenega plana. Zaradi teh vprašanj nismo posebej poudarjali.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo? (Ne.) Zaključujem razpravo. Predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Družbenopolitični zbor se strinja z delom delegacije Skupščine Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije pri dosedanjem usklajevalnem postopku.

2. Družbenopolitični zbor sprejema integralno besedilo osnutka družbenega plana Jugoslavije za obdobje od 1976. do 1980. leta.

3. Pri oblikovanju predloga družbenega plana naj predlagatelj upošteva stališča Odbora za družbenoekonomske odnose, predlog Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije ter pripombe in stališča, izražena v razpravi na seji zbora.

4. Pooblašča se delegacija Skupščine Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije, da da v imenu Skupščine Socialistične republike Slovenije soglasje k predlogu družbenega plana Jugoslavije za obdobje od 1976. do 1980. leta.

5. Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije naj si v skladu s stališči, ki jih je sprejel Družbenopolitični zbor v času razprav o družbenem planu, čimbolj prizadeva za sklenitev vseh predvidenih dogovorov republik in pokrajin, ki so vezani za sprejem družbenega plana Jugoslavije za obdobje od 1976. do 1980. leta.

6. V zvezi s sklepanjem družbenih dogovorov za uresničevanje družbenega plana Jugoslavije naj Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije in drugimi dejavniki stori vse potrebno za sprejem družbenih dogovorov do konca 1976. leta, vključno s kontinuiteto razvoja do 1975. leta.

Želi kdo razpravljati v zvezi s predlaganim sklepom? Prosim! Besedo ima tovarišica Valentina Tomlje!

Valentina Tomlje (iz klopi): Ali lahko da Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, v zvezi s svojimi pooblastili ta amandma glede proste cone? Ali se Skupščini SR Slovenije ni treba v zvezi s tem opredeljevati?

Predsednik Stane Markič: Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je ta predlog dal Zveznemu izvršnemu svetu. Predlaga, naj Zvezni izvršni svet nastopi kot predlagatelj pred Skupščino SFR Jugoslavije. V 3. točki predloga sklepa navajamo, da zbor sprejema stališča Odbora za družbenoekonomske odnose in predlog Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in predlaga predlagatelju oziroma Zveznemu izvršnemu svetu, naj ga uveljavi. Od nadaljnje razprave bo odvisno, kar je jasno povedala tovarišica Danica Jurkovič, ali se bo besedilo vključilo v besedilo predloga družbenega plana. Pri tem gre za ratifikacijo mednarodne pogodbe med Italijo in Jugoslavijo. Uresničevanje mednarodnih pogodb je v pristojnosti države. Zaradi tega mora država sprejeti tudi vse ukrepe za uresničitev takšne mednarodne pogodbe. Tovarišica Danica Jurkovič je jasno opozorila, da bomo morali, kolikor ne bi bilo to besedilo zaradi takšnih ali drugačnih razlogov vključeno v predlog družbenega plana Jugoslavije, sprejeti zakon v zvezi s prosto cono in vse druge ustrezne ukrepe. Tega

ni treba razumeti tako, da ne obstajajo določene obveznosti, ki jih morata naša država in naša skupnost izpolniti.

So še kakšne pripombe v zvezi z besedilom predloga sklepa tega zbora? (Ne.) Dajem predlog tega sklepa na glasovanje. Kdor je za predlog tega sklepa, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na problematiko varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov.

Kot gradivo k tej točki dnevnega reda ste prejeli: analizo varstva borcev NOV in drugih borcev in vojaških invalidov ter drugih zadev iz pristojnosti Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov, ki je bila objavljena v Poročevalcu, stališča Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije o problemih socialne varnosti borcev NOV in drugih borcev in vojaških invalidov, ki so prav tako bila objavljena v Poročevalcu, in stališča Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije o problemih socialne varnosti borcev NOV in drugih borcev in vojaških invalidov, ki so tudi bila objavljena v Poročevalcu.

Z dopisom z dne 11. 6. 1976 ste prejeli tudi predlog stališč Skupščine Socialistične republike Slovenije o izvajanju in nadaljnjem urejanju sistema socialne varnosti borcev NOV in drugih borcev in vojaških invalidov, ki jih je predložila Komisija Skupščine Socialistične republike Slovenije za vprašanja borcev NOV.

Gradivo za to točko dnevnega reda so obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora, Komisija za vprašanja borcev NOV in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila teh delovnih teles ste prejeli. Uvodno obrazložitev ste slišali na skupnem zasedanju vseh zborov.

Obveščam vas, da bo Komisija za vprašanja borcev NOV na podlagi razprav v zborih dopolnila predlagana stališča. Ali želi poročevalec Odbora za družbenopolitični sistem dopolniti poročilo tega odbora? (Ne.) Ali želi morda dopolniti poročilo Komisija za vprašanja borcev NOV?

Prosim, besedo ima tovariš Janez Japelj!

J a n e z J a p e l j : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Komisija Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV je že v pismenem poročilu k analizi sporočila vsem delegatom v zborih Skupščine Socialistične republike Slovenije svoja mnenja in predloge o problematiki varstva borcev NOV in drugih borcev, vojaških invalidov ter družin padlih borcev. Poleg tega pa je predložila Skupščini Socialistične republike Slovenije v sprejem tudi predlog stališč o izvajanju in nadaljnjem urejanju sistema socialne varnosti borcev.

Predlog stališč je Komisija Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV uskladila z odbori za družbenopolitični sistem vseh zborov Skupščine Socialistične republike Slovenije in na podlagi skupnih razgovorov s predstavniki Izvršnega komiteja Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, Izvršnega odbora Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije in Republiškega odbora Zveze združenj borcev NOV Slovenije, ki so v teh organih neposredno zadolženi za problematiko borcev, kot tudi s predstavnikom Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Med borci, katerih problematiko spremlja ta komisija, je večina udeležencev NOV in predvojnih revolucionarnih gibanj, torej tistih naših občanov, na ramenih katerih je ležala vsa teža in odgovornost v boju naših narodov zoper fašizem ter pri zmagi narodne in socialne revolucije.

Komisija je že na prvi seji dne 28. septembra 1974 ugotovila, da je za nadaljnje sistematično urejanje problematike borcev potrebno izdelati celovit pregled stanja varstva borcev in njihovega invalidskega varstva, da bo na tej podlagi mogoče dolgoročno dograjevati sistem socialne varnosti borcev NOV in drugih borcev in vojaških invalidov.

O pravilnosti svojega stališča se je Komisija prepričala, ko je spomladi 1975. leta tudi Skupščina Socialistične federativne republike Jugoslavije obravnavala analizo Zveznega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov o izvajanju začrtane politike in izvrševanju zveznih predpisov, ki urejajo temeljne pravice borcev, vojaških invalidov in družin padlih borcev.

Komisija ocenjuje, da pomeni predložena analiza dobro in dokumentirano gradivo, v katerem je prvič posredovan delegatski skupščini celovit vpogled v stanje in izvajanje sistema socialne varnosti borcev in vojaških invalidov.

Analiza pomeni tudi pomembno informacijo za borce NOV in vse delovne ljudi in občane o družbeni skrbi za borce NOV in druge udeležence vojne ter bodo njeni podatki in ugotovitve kot tudi stališča posameznih organov rabili kot izhodišče za nadaljnje urejanje problematike borcev. Za popolnejše razumevanje sistema socialne in materialne varnosti borcev je potrebno poudariti, da zagotavlja federacija temeljne pravice borcev NOV in vojaških invalidov, druge družbenopolitične skupnosti pa jih s svojimi predpisi dopolnjujejo, kar se posebno skrbno izvaja tudi v Socialistični republiki Sloveniji, tako v okviru republike kot tudi v vseh občinah.

Pri tem pa se pozitivno ocenjuje in podpira usmeritev k čim večjemu podružbljanju sistema socialne varnosti borcev ter zagotavljanju dopolnjevanja njihovih pravic v organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih in krajevnih skupnostih, kar je v predlogu stališč posebej poudarjeno.

Vse to so tisti samoupravni družbeni organizmi, ki pomenijo temelje samoupravnega socialističnega družbenega sistema. V teh družbenih organizmih in družbenopolitičnih skupnostih uresničujejo delovni ljudje in občani skupne interese ter si na temeljih solidarnosti in vzajemnosti ter socialističnega humanizma zagotavljajo ekonomsko in socialno varnost in ustvarjajo ugodnejše možnosti za življenje in delo.

Problematika borcev je bila doslej preozko družbenopolitično obravnavana in preveč zaprta v krog borcev samih ter nekaterih upravnih organov. Po svoji naravi pa je taka, da terja uskladenost akcije vseh družbenih dejavnikov.

Vprašanja, ki se nanašajo na položaj in vlogo borcev in njihove življenjske razmere, pa morajo biti prisotna v organiziranih prizadevanjih za ustavno preobrazbo naše družbene skupnosti. Komisija Skupščine Socialistične republike Slovenije za vprašanja borcev NOV meni, da je dobra socialna varnost vseh borcev, njihova prisotnost in aktivnost v celotnem samoupravnem mehanizmu tudi pomemben pogoj za razvoj socialističnih samoupravnih odnosov in utrjevanje splošne ljudske obrambe.

Družbena prizadevanja bi morali usmeriti tako, da bi bila manj osredotočena na statusna vprašanja, pač pa da bi bolj uveljavili pozitiven in aktiven odnos samoupravnih organov in družbenih dejavnikov do konkretnih proble-

mov, ki tarejo vse ali posamezne borce. Ta skrb za človeka borca mora rasti iz temeljnih organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti, krajevnih skupnosti in občin. V okviru republike pa se je potrebno dogovoriti o obsegu socialne varnosti borcev ter katera področja bomo urejali z republiški oziroma občinskimi predpisi in katera z družbenim dogovarjanjem in samoupravnim sporazumevanjem med samoupravnimi družbenimi organizmi. Sem sodi tudi izpeljava solidarnosti med občinami in samoupravnimi interesnimi skupnostmi, ki naj omogoči izenačevanje socialne varnosti borcev v območju republike, pa tudi njihovo sprotno usklajevanje s splošnimi družbeno-ekonomskimi gibanji oziroma življenjskim standardom. To mora biti vključeno v družbeni dogovor o splošni in skupni porabi.

Čeprav je socialistična družbena skupnost vsa povojna leta urejala in dopolnjevala sistem socialne varnosti borcev in drugih udeležencev vojne ter so bili pri tem, zlasti v Socialistični republiki Sloveniji, doseženi pomembni rezultati, obstajajo še vedno odprti problemi, ki se lahko rešujejo ob zagotovitvi popolne realizacije sprejetih zakonskih in drugih predpisov, pa tudi s pravičnim pristopom in posluhom za problematiko borcev, zlasti v okviru nekaterih samoupravnih interesnih skupnosti, kot na primer v skupnostih zdravstvenega varstva, invalidsko-pokojninskega zavarovanja, stanovanjskih skupnostih, skupnostih socialnega skrbstva in še nekaterih. Ta prizadevanja bi morala usklajevati samoupravna interesna skupnost socialnega skrbstva. Za to pa so potrebni skupni organi teh skupnosti, sestavljeni iz delegatov zainteresiranih skupnosti in organizacij Zveze združenj borcev NOV.

V zadnjih letih je namreč med borci prišlo do nekaterih novih problemov, ki so posledica staranja in bolezni in terjajo stalen poseben družbeni in humani pristop k njihovem reševanju.

Poleg vprašanj, ki se nanašajo na materialno varstvo, pokrajine, invalidnine, priznavalnine in stanovanja borcev, so posebno pomembna in včasih celo odločilna vprašanja zagotovitve vsestranskega zdravstvenega varstva in skrbi za stare in osamele borce.

Naj opozorim le na nekaj odprtih vprašanj, s katerimi se srečujemo. Tega ne bom na široko obrazlagal, ker je to bilo že v ekspoziciji natančno in obširno povedano.

Vsako leto se pojavlja vprašanje ustreznosti osnov za odmerjanje in valorizacijo pokojnin borcev, zlasti tistih z zagotovljeno pokojnino. O problemu teh pokojnin je bilo na področnih posvetovanjih zelo veliko govora. Ugotovljeno je bilo, da so sedaj prenizke in da bo treba nekaj storiti, da se osnove za te najnižje pokojnine zvišajo.

Ugotavljamo, da se na področju zdravstvenega varstva prepočasi realizira zakon o zdravstvenem varstvu, tako glede ustanavljanja kot tudi glede ustreznega delovanja dispanzerjev za borce, pa tudi glede odnosa posameznih zdravstvenih delavcev do borcev ter v zvezi s stalnimi problemi zagotavljanja nadomestnega bolnišničnega zdravljenja v naravnih zdraviliščih. Prav slednje vprašanje je zadnjih nekaj let še posebno aktualno ter ga kljub prizadevanjem borčevskih organizacij nikakor ni mogoče premakniti z mrtve točke. Problem je bil prisoten tudi ob razpravi o republiškem proračunu za 1976. leto, ko smo se zavzemali za zagotovitev namenskih finančnih sredstev za zagotavljanje te oblike zdravljenja v višini okoli 6 milijonov dinarjev, kar bi omogočilo podaljšano ali nadomestno zdravljenje za približno 800 borcev letno. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije tega predloga ni sprejel, ker je dejansko nesistemskega

značaja. Mnenja pa je bil, da bi se morala finančna sredstva za to obliko zdravljenja zagotavljati v okviru finančnih sredstev posameznih samoupravnih skupnosti zdravstvenega varstva. Takega mnenja je tudi Komisija Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV, ki pa mora seveda ugotoviti, da se stanje na tem področju v ničemer ni izboljšalo. Zato bo potrebno, da Izvršni svet Skupščine SR Slovenije stori določene konkretne ukrepe v smeri rešitve tega problema, kot je to bilo zagotovljeno z njegove strani na sejah zborov Skupščine SR Slovenije dne 29. 12. 1975.

Naj ob tej priložnosti tudi odgovorim na predlog Izvršnega sveta Skupščine občine Izola z dne 28. maja 1976, naj bi omogočili borcem NOV pravice do zdravstvenega varstva v obsegu, ki ga uživajo vojaški vojni invalidi. Komisija ugotavlja, da ta predlog izhaja iz razprave na 4. redni skupščini Zveze združenj borcev NOV Slovenije, in sicer za borce pred 9. 9. 1943 oziroma 13. 10. 1943, ter je Komisija o njem razpravljala na svoji 2. seji dne 11. 11. 1974 ob obravnavi predloga zakona o zdravstvenem varstvu. Na tej seji Komisije je tedaj predlagatelj zakona pojasnil, da znaša samo število borcev pred 9. 9. 1943 oziroma 13. 10. 1943 okoli 42 000 oseb ter bi uzakonitev omenjene pravice samo zanje veljala skupnost po takratnih izračunih vsako leto od 90 do 100 milijonov dinarjev. Komisija se je takrat, upoštevajoč te podatke in stopnjo gospodarske moči naše družbe, odločila, da ne bo predlagala amandmaja k predlogu o zdravstvenem varstvu, ki bi uzakonil tako izenačitev, pač pa je bilo dogovorjeno, da se zagotovijo finančna sredstva, da bi vsako leto to vrsto zdravljenja koristilo najpotrebnejše število borcev. Kolikor bi se tega dogovora na terenu držali, v zvezi s tem ne bi bilo problemov. Glede drugega predloga Izvršnega sveta Skupščine občine Izola za uveljavitev enotnih kriterijev in pogojev za priznavanje priznavalnin pa je znano, da je osnutek takega družbenega dogovora na terenu že v razpravi. To pa hkrati pomeni, da so že prisotna prizadevanja, da se v tem letu doseže izenačitev pogojev na področju priznavalnin, ki jih podeljujejo občine na podlagi svojih odlokov.

Pri tem pa je potrebno poudariti potrebo po solidarnostnem združevanju sredstev med občinami v ta namen. Komisija Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV zato tudi soglaša z amandmajem, ki ga je dal k 1. točki predloga stališč Odbor za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, naj se na koncu tretjega odstavka 1. točke predloga stališč za besedo »Slovenija« črta pika, namesto nje postavi vejica ter doda besedilo: »kar je potrebno upoštevati pri družbenem dogovarjanju o skupni in splošni porabi.« S tem postane ta dopolnitev sestavni del predloga teh stališč.

Glede na razprave na regionalnih posvetih pa Komisija, ki je imela danes sejo, predlaga še naslednjo dopolnitev 4. alineje 4. točke predloga teh stališč: Za besedami »stanovanjske problematike borcev« se črta vejica in nadaljnje besedilo ter se doda dopolnjeno besedilo »v stanovanjskih skupnostih, v pokojninsko-invalidski skupnosti, v temeljnih organizacijah združenega dela in s sredstvi, ki so bila zbrana z zakonom o prispevku za graditev stanovanj za udeležence NOV«. Tudi ta dopolnitev ostane sestavni del predloga teh stališč. Naj še dodam kratko pojasnilo v zvezi s tem amandmajem. Na posvetovanjih je bilo namreč ugotovljeno, da so sredstva, ki se zbirajo iz anuitet in ki so bila na razpolago za graditev stanovanj borcev, že sedaj premajhna in da skupnosti prispevajo že večja dodatna sredstva za gradnjo stanovanj borcev. Zato predlagamo dopolnitev predloga teh stališč.

Naj te uvodne misli podprem tudi z ugotovitvijo, da terja nova samoupravna usmeritev reševanja problematike borcev tudi vso podporo delegatov zborov Skupščine SR Slovenije, ki jim je bilo tudi omogočeno, da se na regionalnih posvetih, ki so bili končani v ponedeljek 21. 6. tega leta, in na različnih drugih sestankih in sejah seznanijo s stališči o nadaljnjem urejanju socialne varnosti borcev. Ta usmeritev pa daje tudi novo vsebino dela borčevskim organizacijam in hkrati pomeni realizacijo delegatskega sistema. Vloga in aktivnost borcev NOV članov delegacij v zborih, telesih in organih skupščin samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti bo izrednega pomena tako za učinkovito funkcioniranje delegatskega sistema nasploh kot tudi za vsestransko realizacijo pravic borcev NOV in drugih borcev, vojaških invalidov in družin padlih borcev. S takim delovanjem bomo uspešno realizirali ustavo, sklepe X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije in VII. kongresa Zveze združenj borcev NOV Jugoslavije, kar bo prispevalo k nadaljnji utrditvi mesta in vloge organizacij Zveze združenj borcev NOV Jugoslavije v samoupravnem socialističnem sistemu in k nadaljnjemu izpopolnjevanju sistema socialne varnosti borcev.

Na koncu naj vas tudi obvestim, da bodo predstavniki Komisije Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV v vseh zborih Skupščine SR Slovenije spremljali razpravo o problematiki borcev ter morebitne amandmaje k predlogu stališč. Po končani razpravi o tej problematiki se bo Komisija za vprašanja borcev NOV sestala na seji ter sprejela stališča do morebitnih amandmajev k predlogu stališč in z njimi seznanila vse zbore Skupščine SR Slovenije.

Predsednik Stane Markič: Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima tovarišica Lilijana Čerin-Petrič.

Dr. Lilijana Čerin-Petrič: Tovarišice in tovariši delegati!

Dovolite, da nekoliko spregovorim o zdravstvenem varstvu borcev. Dispanzer za borce je v ljubljanski regiji. Preostale regije pa imajo zelo slabo urejeno zdravstveno varstvo borcev. Podaljšanega in klimatskega zdravljenja pa nimamo nikjer urejenega. Glede tega so borci na slabšem kot drugi državljani. Gre za resne primere, ko po operaciji žolčnika, želodca ali srca borec pride pred komisijo, komisija pa njegov predlog zavrne s tem, da reče: »Ah, ta lahko gre po liniji Zveze borcev.« Borčevske organizacije pa nimajo denarja za ta namen in tako tak borec ne gre na podaljšano zdravljenje ne po eni in ne po drugi liniji. Bil je primer, da je klinika v Trnovem že februarja tega leta odklonila predlog z obrazložitvijo, da so porabljena že vsa sredstva. Sama ne verjamem, da je to res. Menim, da bi bilo potrebno bodisi da bi borci imeli svojo zdravstveno komisijo bodisi da bi bil v komisiji v okviru zdravstvenega varstva član zdravnik iz dispanzerja ali pa da bi se v okviru zdravstvenega varstva določil odstotek sredstev, ki bi bila namenjena za zdravljenje borcev.

Predsednik Stane Markič: Prosim, kdo še želi besedo? Besedo ima tovariš Pavel Mermolja!

Pavel Mermolja: Menim, da ni prav, da o problematiki borcev govorijo le udeleženci NOB. Spregovorimo naj tudi drugi. Povem naj, da sem bil presenečen, ko sem slišal tako iz ekspezeja kot tudi od tovariša, ki je v uvodu posredoval stališča Komisije za vprašanja borcev NOV, da smo delegati dejan-

sko imeli možnost slišati na regionalnih posvetih to in ono s problematiko borcev. Delegati iz Nove Gorice smo zvedeli, da je bil regionalni posvet 2 dni prej in zanj sploh nismo vedeli. Zato se tudi ne oglašamo v skupščini. Ker tako poteka vse drugo, tako je potekalo tudi pri borcih.

Naj povem nekaj o kolektivu, v katerem delam, to je o Iskri-Avtoelektrika v Novi Gorici. V vseh njenih temeljnih organizacijah združenega dela smo organi upravljanja že pred 1968. letom, ko je bil sprejet zakon o stanovanjski problematiki borcev, uveljavili načelo: nobenega borca brez rešenega stanovanjskega problema. S tem smo do danes uspeli. Imeli smo seveda veliko zahtev po zaposlovanju borcev iz drugih organizacij združenega dela, ki tega niso imele urejenega. Na Goriškem, kolikor sem s tem seznanjen, je takih organizacij več. To smo sprejeli, ne glede na to, da je bila v kolektivu takrat povprečna starost delavcev 22 do 23 let. To pomeni, da na tako odločitev niso vplivali le borci. Izplačujemo tudi dodatke oziroma razliko osebnega dohodka do višine republiškega dodatka, ne glede na dan vstopa v narodnoosvobodilno gibanje do 31. 12. 1943 oziroma ne glede na datum 9. 9. oziroma 13. 10. 1943. Vsako leto letujejo številni borci brezplačno glede na zdravstveno stanje bodisi v hribih bodisi na morju. V celotni združeni organizaciji, kjer je danes zaposlenih nad 100 borcev, jih je približno 20 takih, ki gredo brezplačno na morje ali v hribe.

V obratni ambulanti je rezerviran poseben čas za borce. Borci imajo organizirane v tovarni tudi obvezne periodične preglede, in sicer tako na področju zobozdravstva kot tudi na splošnem zdravstvenem področju. Veliko je še drugih akcij, za katere so namenjena posebna sredstva, kot na primer izleti, družabna srečanja. Naj omenim skupno srečanje 4. julija vseh delavcev Združenega podjetja Iskra.

To informacijo sem dal le zato, ker sem hotel poudariti, da je verjetno mogoče v celotni Sloveniji in tudi v Jugoslaviji v vseh delovnih organizacijah in v temeljnih organizacijah združenega dela reševati vprašanja borcev in ne samo čakati na sredstva z vrha navzdol. Ta vprašanja se lahko rešujejo tudi tako. Osebno menim, naj bi zbrana sredstva na občinskih in republiških ravneh ter prek samoupravnega združevanja služila reševanju vprašanj borcev-kmetov, predvsem tistih, ki jim nima kdo kaj dati in nimajo od koga kaj dobiti. Zbrana sredstva bi bilo treba usmerjati za borce v manj razvitih občinah, ki jih je verjetno tudi po številu največ, za klimatsko zdravljenje borcev in invalidov narodnoosvobodilne vojne, za reševanje socialnih problemov tistih borcev, ki so socialno ogroženi, ne pa povsod tam, kjer borci živijo. Prepričan sem namreč, da probleme borcev delovne organizacije in občine različno rešujejo in zato je tudi velika razlika v ugodnostih, ki jih posamezni borci dobijo tam, kjer živijo.

Opozarjam tudi na vprašanje urejanja spomenikov in grobišč borcev narodnoosvobodilne vojne. Ne bi bilo prav in pošteno, da bi nastale pri raznih zavodih za spomeniško varstvo, čeprav nisem proti kulturi, ne me tako razumeti, kot so me nekateri razumeli, velike službe s »super« strokovnjaki in s tem ustreznimi dohodki. Prepričan sem, če bi sredstva namesto za te službe dali krajevnim skupnostim, bi te spomenike še kako pazile in urejale njihovo okolje.

Menim tudi, da ni prav, da se sedaj po 31 letih po koncu vojne samoupravno dogovarjamo o reševanju problematike borcev narodnoosvobodilne vojne, ker menim, da to traja predolgo. Problemi so po občinah različni glede

na število borcev, socialni sestav borcev in dosednji način reševanja te problematike v občini. Zato menim, da so poklicani republiški organi Zveze združenj borcev, da glede na analizo, ki pa ne vsebuje prikaza reševanja problematike borcev po posameznih občinah oziroma delovnih organizacijah ali v drugih okoljih, kjer živijo borci, proučijo ta vprašanja in jih začnejo reševati na podlagi združenih sredstev. Osebo pa menim, ker sam ne sodim med člane Zveze združenj borcev, naj ne bi vsega tistega, česar so deležni borci in za kar imajo pravico, prenašali na drugo, tretjo ali celo četrto generacijo, tako glede zdravljenja v zdraviliščih kot tudi obiskov domov, ampak bi bili tega deležni le tisti, ki so bili udeleženci narodnoosvobodilne vojne.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo? (Ne.) Mislim, da bi ne glede na to, da o tem razpravljajo tudi v drugih zborih, glasovali o stališčih, ki jih je predložila Komisija za vprašanja borcev NOV, vključno z vsemi predlogi oziroma amandmaji, o katerih je govoril tovariš Japelj.

Dajem ta stališča in amandmaje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Kdo je proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel stališče Komisije Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV.

Ce bodo v drugih dveh zborih predloženi amandmaji, jih bomo obravnavali in o njih glasovali.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o začasnem nadomeščanju predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene.

Predlog odloka je predložila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Ta predlog odloka ste prejeli. Želi kdo razpravljati v zvezi s predlogom tega odloka? (Nihče.) Predlagam, da glasujemo o predlogu odloka. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o začasnem nadomeščanju predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene, po katerem tovariš Miloš Šulin, član Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, začasno nadomešča Stefana Korošca, predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene.

2. Predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Predlog tega odloka je predložila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Želi kdo razpravljati v zvezi s predlogom tega odloka? (Ne.) Predlagam, da glasujemo o predlogu tega odloka. Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog tega odloka, s katerim je razrešen dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani Franc Miklavčič.

3. Predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Celju.

Tudi predlog tega odloka je predložila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Želi kdo razpravljati v zvezi s predlogom tega odloka? (Ne.) Dajem predlog tega odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Celju Janeza Novaka s 30. 6. 1976.

4. Predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru.

Predlagatelj predloga tega odloka je Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Želi kdo razpravljati v zvezi s predlogom tega odloka? (Ne.) Dajem predlog tega odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje. (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru, s katerim je razrešil Štefana Hledeta dolžnosti sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru z dne 31. 8. 1976.

5. Predlog odloka o razrešitvi sodnika za prekrške Republiškega senata za prekrške.

Predlagatelj predloga tega odloka je prav tako Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Želi kdo razpravljati v zvezi s predlogom odloka? (Ne.) Potem dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o razrešitvi sodnika za prekrške Republiškega senata za prekrške, s katerim je razrešil Miloša Ogrina dolžnosti sodnika za prekrške Republiškega senata za prekrške s 30. 6. 1976.

6. Predlog odloka o izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Komisije Skupščine SR Slovenije za družbeno nadzorstvo.

Predlog odloka je predložila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Želi kdo razpravljati v zvezi s predlogom tega odloka? (Ne.) Dajem predlog tega odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Komisije Skupščine SR Slovenije za družbeno nadzorstvo, s katerim so bili v Družbenopolitičnem zboru izvoljeni v Komisijo Skupščine SR Slovenije za družbeno nadzorstvo naslednji delegati: Za predsednika Vladimir Logar, delegat v Družbenopolitičnem zboru, za podpredsednika Rudi Vrčkovnik, delegat v Zboru občin, za člane Avgust Anderlič in Vasilij Koman, delegata v Zboru občin, Franc Mrcina in Filip Novak, delegata v Družbenopolitičnem zboru, Rasto Plesničar, Marica Šiker in Savo Vuk, delegati v Zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Na vprašanje delegata Ludvika Goloba, ki ga je postavil na 27. seji zbora, bo odgovoril Miro Kert, republiški podsekretar v Republiškem sekretariatu za finance!

Miro Kert: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Tovariš Ludvik Golob, delegat v Družbenopolitičnem zboru SR Slovenije, je postavil vprašanje: »Kdaj lahko pričakujemo, da bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predložil predlog za izdajo zakona o delovanju komisij za ugotavljanje izvora premoženja?« Delegat navaja, da je minilo skoraj leto dni, od-

kar je Izvršni komite Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov razpravljaj o učinkovitosti delovanja komisij za ugotavljanje izvora premoženja in da je v svojih sklepih med drugim predlagal, da bi ustrezni republiški organi ponovno proučili pravni položaj in delovanje teh komisij.

Tovariš delegat nadalje ugotavlja, da je novela davčnega zakona, ki je opredelila vlogo, pravice in dolžnosti teh komisij, komisije v samih delovnih postopkih precej utesnila in opozarja, da zlasti ni urejeno vprašanje odnosa komisij za ugotavljanje izvora premoženja do drugih občinskih upravnih organov in vprašanje pritožbenega postopka. Na zastavljeno vprašanje dajemo naslednji odgovor:

Tovariš delegat utemeljeno opozarja na potrebo po taki pravni ureditvi, ki bi zagotovila čim večjo učinkovitost ukrepanja na tem področju, kakor tudi na potrebo, da se ustrezni predpisi čimprej sprejmejo. V zvezi s tem naj pojasnim, da so priprave za urejanje tega vprašanja potekale in tudi prve teze za izdelavo zakona o ugotavljanju izvora premoženja bile izdelane v naši republiki že v 1975. letu. Vzporedno s tem in z željo, da se v območju SFR Jugoslavije enotno uredijo vprašanja v zvezi z izvorom premoženja, se uveljavljajo tudi prizadevanja za medrepubliško uskladitev teh vprašanj. Zvezni izvršni svet je zato na seji dne 9. oktobra 1975. leta zadolžil Medrepubliški in medpokrajinski odbor pri Zveznem izvršnem svetu za področje premoženjsko-pravnih zadev, da pripravi dogovor o enotnih izhodiščih pri ugotavljanju izvora premoženja. Navedeno koordinacijsko telo Zveznega izvršnega sveta za področje premoženjsko-pravnih zadev je osnutek dogovora tudi že pripravilo in je v fazi usklajevanja med republikami. Po osnutku dogovora naj bi se uredila naslednja vprašanja:

1. Materija s področja ugotavljanja izvora premoženja naj bi se uredila z zakonom.

2. Predmet ugotavljanja izvora premoženja občana, in to tisto, ki ga trenutno ima ali pa tudi tisto, ki ga je medtem odtujil.

3. Opredelile naj bi se naloge komisij kot organov, pristojnih za uvedbo in izvajanje postopka.

4. Uredila naj bi se krajevna pristojnost za vodenje postopka.

5. Določil naj bi se odvzem protipravno pridobljenega premoženja kot oblika sankcije, in to v naravi ali v denarju.

Osnutek dogovora povsem prepušča republikam in pokrajinama, da s svojimi zakoni natančneje uredijo vsa druga vprašanja s tega področja, in sicer tako obveznosti prijavljanja premoženja kot tudi oblikovanje strokovnih služb komisij. Nekaterе republike so v tem času že sprejele zakone o ugotavljanju izvora premoženja. Ugotovili smo, da so ti zakoni bolj ali manj uskladeni z osnutkom tega medrepubliškega dogovora. Skupna značilnost vseh do sedaj sprejetih zakonov je, da opredeljujejo ugotavljanje izvora premoženja kot posebno obliko družbenega ukrepanja, katere cilj je učinkovitejša zaščita družbene lastnine pred vsakršnimi pojavi protipravnega in nemoralnega ustvarjanja materialnega položaja posameznikov. Ne smemo namreč prezreti, da pri neupravičeno pridobljenem premoženju ne gre le za davku podvržene oziroma neustrezno obdavčene dohodke, ampak tudi za druge, povsem nezakonite in mimo moralnih norm prejete dohodke.

Ta ukrep je torej sestavni del širše družbene akcije zoper negativne pojave in kot sankcija odvzema protipravno pridobljenega premoženja posega v premoženjsko-pravne odnose. Tako je dana v zvezi s tem popolnoma druga

pristojnost v razmerju do sedanje, ko je bilo tako ugotovljeno premoženje obdavčeno.

Pri ureditvi posameznih drugih vprašanj pa najdemo v teh zakonih različne rešitve. Tako so na primer različne rešitve vprašanja odzema protipravno pridobljenega premoženja na podlagi pravnomočnih odločb komisij, ki ga ponekod odzemajo sodišča, drugje pa organi za premoženjsko-pravne zadeve. Prav tako je tudi različno urejeno izvajanje strokovnih in administrativno-tehničnih opravil, ki jih za komisijo ponekod opravljajo organi za premoženjsko-pravne zadeve, drugod pa ustrezne strokovne službe komisij, v SR Hrvatski pa davčne uprave. Osnutek medrepubliškega dogovora kot tudi nekateri že sprejeti zakoni drugih republik imajo do nekaterih vprašanj tudi drugačen pristop, kot je bil zamišljen v že omenjenih tezah za pripravo slovenskega zakona. Tako je na primer predmet ugotavljanja izvora le premoženje občana, ki ga trenutno ima, ali pa tudi tisto, ki ga je medtem odtujil, z razliko od pri nas zamišljenega pristopa, ko naj bi ugotavljali neskladje med dohoki in porabo v celoti, to je bodisi v obliki naložbe v premoženje bodisi da gre za druge oblike porabe. Iz navedenega izhaja, da je treba rešiti še številna odprta vprašanja. Zato menimo, da je treba s pripravami zakonske ureditve tega področja intenzivno nadaljevati. Zakon pa naj bi bil sprejet šele po uskladitvi teh vprašanj, in sicer po uskladitvi medrepubliškega dogovora. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Na vprašanje delegata Staneta Gaveza, ki ga je dal na 27. seji zbora, bo odgovoril Ivan Rau, republiški podsekretar v Republiškem sekretariatu za pravosodje, organizacijo uprave in proračun. Pripominjam, da je Republiški sekretariat za pravosodje, organizacijo uprave in proračun pripravil informacijo o organizaciji medobčinskih inšpekcijskih organov, ki ste jo prejeli dne 15. 6. 1976. Prosim, besedo ima tovariš Ivan Rau!

Ivan Rau: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Delegat tega zbora tovariš Stane Gavez je postavil Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednje vprašanje:

»V organizacijah Zveze komunistov so bili sprejeti sklepi, da je treba inšpekcijske službe v občinah organizacijsko in kadrovsko okrepiti, k čemur bi pripomogla tudi njihova organizacija na ravni regij. Dogaja pa se, da skušajo občine organizirati inšpekcijske službe v vsaki občini, čeprav za to ni niti organizacijskih niti kadrovskih pogojev. V zvezi s tem postavljam Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednje vprašanje: Kako poteka v občinah organizacija inšpekcijskih služb, v zvezi z omenjenimi sklepi organizacij Zveze komunistov, in ali lahko Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravi o tem posebno informacijo?«

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je na včerajšnji seji sprejel naslednji odgovor na postavljeno delegatsko vprašanje:

Velika neenotnost pri organizaciji inšpekcijskega nadzorstva v občinah, zlasti razdrobljenost inšpekcijskih služb po posameznih organizacijskih enotah občinske uprave, občutno pomanjkanje inšpekcijskih kadrov, pa tudi majhna pripravljenost nekaterih občin, da bi reševale probleme v zvezi z organizacijo inšpekcijskih služb, so povzročili, da je Skupščina Socialistične republike Slovenije 1974. leta sprejela zakon o inšpekcijah v SR Sloveniji. Zakon je splošni organizacijski predpis, ki velja za vse inšpekcije, kolikor ni s posebnim za-

konom drugače določeno. V 8. členu ima zakon pomembno odločbo, da lahko občine organizirajo skupne medobčinske inšpekcijske organe, in daje napotke za njihovo ustanovitev. Ugotovitev, da je precej občin, ki ne morejo organizirati inšpekcijskega nadzorstva v svojem območju, ter spoznanje, da ni smotno in zaradi težkih kadrovskih razmer tudi ni izvedljivo, da bi se v vsaki občini organizirale vse inšpekcije, sta že 1973. leta sprožila pobudo, da se je pričelo proučevati možnosti za načrtno ustanavljanje medobčinskih inšpekcijskih organov. V ta namen je takratni Republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo skupaj z republiškimi inšpektorati v 1973. letu pripravil predlog za organizacijo skupnih medobčinskih inšpekcijskih organov. Ti naj bi bili skupni organi občin v regiji, s specializiranimi in tehnično dobro opremljenimi kadri z ustrezno strokovno izobrazbo. Pomenili naj bi višjo organizacijsko obliko v primerjavi z do tedaj organiziranimi medobčinskimi inšpekcijskimi službami, ki so bile v bistvu organi ene občine, njeni inšpektorji pa so opravljali inšpekcijski nadzor tudi v sosednjih občinah. Republiški sekretariat je takrat pripravil tudi osnutek dogovora, na podlagi katerega naj bi občinske skupščine ustanovile skupne medobčinske inšpekcijske organe, republiški inšpektorati pa so izdelali orientacijski predlog o vrsti in številu kadrov, ki bi jih potrebovali medobčinski inšpekcijski organi v posameznih medobčinskih območjih. Republiški sekretariat za pravosodje, organizacijo uprave in proračun ter republiški inšpektorati so dali lansko leto in tudi v tem letu več konkretnih pobud za pristop k organizaciji medobčinskih inšpekcijskih organov na raznih posvetovanjih, s priporočili v konkretnih stikih. Vendar pri tem nismo dosegli zaželenih rezultatov.

Razmeroma majhni učinki pri skupnem reševanju organizacijskih vprašanj inšpekcijskih služb so povzročili, da je problem obravnaval tudi Izvršni komite Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije na svoji 29. seji. Ocenil je, da je odklonilno stališče nekaterih občin do organiziranja medobčinskih inšpekcijskih služb nesprejemljivo in ugotovil, da obstajajo neizkoriščene številne prednosti skupnih služb in hkrati široka področja, kjer ni dejansko nobene kontrole in se tako neposredno spodbuja nezakonito obravnavanje. Sprejel je tudi sklep, s katerim je obvezal osnovne organizacije Zveze komunistov občin in druge organe Zveze komunistov, da v sodelovanju z Republiškim sekretariatom za pravosodje, organizacijo uprave in proračun in republiškimi inšpektorati takoj sprožijo pobudo in politično akcijo za uskladitev organizacije inšpekcijskih organov. Vsi, ki so zadolženi za izvršitev te akcije, so zanjo v celoti odgovorni. Ta ocena in sklep Izvršnega komiteja Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije sta pospešila prizadevanja v tej smeri in prišlo je med občinami do novih stikov in novih konkretnih predlogov za ustanovitev skupnih medobčinskih inšpekcijskih organov. Na novo sta bila ustanovljena dva medobčinska inšpekcijska organa, in sicer za koroško in posavsko regijo. Pripravlja se ustanovitev medobčinskega inšpekcijskega organa za goriško regijo. V novomeški in zasavski regiji pripravljajo reorganizacijo že obstoječih medobčinskih inšpekcijskih služb, da bi odpravili dosedanje pomanjkljivosti. V širši ljubljanski regiji oblikujejo več medobčinskih inšpekcijskih organov za območje nekaterih občin, kot so Idrija, Logatec, Vrhnika, Ribnica, Kočevje, Kamnik, Domžale in druge. Kot medobčinski inšpekcijski organi delujejo že dalj časa še Uprava za inšpekcijske službe pri Skupščini mesta Ljubljana, Oddelek za inšpekcijske službe pri Skupščini Obalne skupnosti v Kopru in Medobčinski inšpekcijski organ v Postojni. Precej razvito je tudi sodelovanje med občinami, tako da posamezni inšpektorji nekaterih občin pogodbeno oprav-

ljajo inšpekcijsko nadzorstvo tudi v sosednjih občinah, ki nimajo organiziranih svojih inšpekcij. Podatki o trenutnem stanju inšpekcijskega nadzorstva v občinah, posebej še problematika v zvezi z organiziranjem medobčinskih inšpekcijskih organov, je razvidna iz posebne informacije, ki ste jo že prejeli. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Tovariš Gavez, ste zadovoljni z odgovorom? (Stane Gavez iz klopi: Z odgovorom sem zadovoljen, ne pa s stanjem na tem področju.) Želi morda kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Nihče.)

S tem smo izčrpali dnevni red današnje seje zбора. Obveščen sem, da so bile v Zboru združenega dela in v Zboru občin predložene dopolnitve k predlogu stališč Komisije Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev v NOV in da ta komisija sedaj usklajuje to besedilo. Zato predlagam, da prekinemo sejo in da jo čez eno uro nadaljujemo, da bomo lahko proučili te spremembe in o njih glasovali.

Sejo bomo torej nadaljevali ob 13,30.

(Seja je bila prekinjena ob 12.40 in se je nadaljevala ob 13.35.)

Predsednik Stane Markič: Prosim tovariša Japlja, da pove, za kakšne spremembe gre!

Janez Japelj: Komisija Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV se je po zaključku razprave v vseh zborih Skupščine SR Slovenije o problematiki varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov sestala na seji in sprejela stališča do predlaganih amandmajev skupine delegatov za Zbor občin in Zbor združenega dela ljubljanskih občin in mesta Ljubljana. Komisija Skupščine SR Slovenije za vprašanje borcev NOV sprejema amandma k drugemu odstavku 3. točke predloga stališč, po katerem se besedilo »pri izpolnjevanju sistema socialne varnosti borcev NOV, vojaških invalidov in drugih borcev in družin padlih in umrlih borcev« nadaljuje z besedilom: »je treba v prihodnje čimprej zagotoviti«. Gre za redakcijsko dopolnitev.

Predsednik Stane Markič: Ta amandma dajem na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je zbor amandma soglasno sprejel.

Janez Japelj: Komisija je tudi soglašala z amandmajem, da naj se besedilo 2. alinee drugega odstavka 3. točke predloga stališč spremeni takole: »ustanovitev in razvijanje službe za zdravstveno varstvo za borce in dispanzerske službe za borce«. Preostalo besedilo ostane nespremenjeno.

Predsednik Stane Markič: Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je zbor amandma soglasno sprejel.

Janez Japelj: Komisija Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV je že v uvodni razpravi na današnjih sejah zborov Skupščine SR Slovenije predlagala, da se 4. alineja drugega odstavka 3. točke predloga stališč dopolni tako, da se za besedami »stanovanjske problematike borcev« doda besedilo

»v stanovanjskih skupnostih, v pokojninsko-invalidski skupnosti, v temeljnih organizacijah združenega dela in s sredstvi, ki so bila zbrana z zakonom o prispevku za graditev stanovanj za udeležence NOV.« Glede na to, da je amandma Komisije širši kot amandma, ki ga predlaga skupščina delegatov, Komisija ne soglaša z amandmajem skupine delegatov, s čimer se je predstavnik skupine delegatov tovariš Javor strinjal. Predstavnik skupine delegatov ljubljanskih občin in mesta Ljubljana v Zboru občin in Zboru združenega dela tovariš Javor je bil navzoč na seji Komisije Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV. Po obrazložitvi, da skrb za vsestranski položaj borcev NOV in vojaških invalidov, ki živijo v zamejstvu, zlasti pa zagotavljanje materialne skrbi ni le v pristojnosti SR Slovenije, ampak predvsem federacije, se je predstavnik predlagatelja amandmaja strinjal, naj ostane dosedanje besedilo 7. alineje drugega odstavka 3. točke predloga stališč nespremenjeno ter je umaknil amandma skupine delegatov.

Glede na sprejete amandmaje pa bo potrebno pri nekaterih besedah zamenjati sklene oziroma vrstni red, s čimer Komisija Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV ob tej priložnosti ne bi obremenjevala delegatov v Skupščini SR Slovenije ter prosi za možnost, da se to opravi pri končni redakciji besedila predloga stališč, glede katerega predlaga, naj se objavi v Uradnem listu SRS.

Predsednik Stane Markič: Sprejeli smo amandmaje k predlogu teh stališč. S tem je besedilo predloga stališč enotno sprejeto v vseh treh zborih Skupščine SR Slovenije. Drugima dvema zboroma bomo sporočili, da sprejemamo besedilo amandmajev, kakršnega sedaj predlaga Komisija. Zaključujem to sejo.

(Seja je bila končana ob 13.45.)

skupno zasedanje zboru združenega dela in zboru občin

(26. maja 1976)

Predsedoval: Š t e f a n N e m e c,
predsednik Zbora združenega dela

Začetek seje ob 9.35.

Predsedujoči Š t e f a n N e m e c : Začenjam skupno zasedanje Zbora združenega dela in Zbora občin.

Ekspoze Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o gospodarskih gibanjih v prvih mesecih leta 1976 bo podal tovariš Miran Mejak, član Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Prosim tovariša Mirana Mejaka, da poda ekspoze!

M i r a n M e j a k : Tovarišice in tovariši delegati, tovariš predsednik! V skladu z zahtevo resolucije o družbenoekonomskem razvoju Slovenije in neposrednih nalogah v letu 1976 prihaja Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pred vas s poročilom o tekočih gospodarskih gibanjih in drugih problemih družbenoekonomskega razvoja.

Namen tega poročila ni le registracija določenih gibanj in odprtih problemov, temveč mora odgovoriti na vprašanje, kako uresničujemo dogovorjene naloge v tem letu in kakšni ukrepi so potrebni, da se približamo zastavljenim ciljem.

Nobenega dvoma namreč ni, da se od nekaterih poglavitnih ciljev razvoja oddaljujemo in da obstaja nevarnost, da nekaterih dogovorjenih nalog ne bomo izpeljali.

Ta ocena se utegne zdeti nekoliko preveč pesimistična, vendar je res, da gibanje na področju industrijske proizvodnje, prometa, zunanjetrgovinske menjave, zaposlenosti, produktivnosti dela, pa tudi na nekaterih točkah porabe bistveno odstopajo od zahtev, načrtanih v resoluciji. To so dejstva, ki jih kaže z vso resnostjo upoštevati, kajti njihovo podcenjevanje bi nam onemogočilo, da zaznavamo resnično stanje stvari in vzroke zanje ter da ob tem spoznanju sprejmemo ustrezne ukrepe.

Ko govorimo o uresničevanju nalog, začrtanih v resoluciji, in ko ocenjujem dosežke prvih štirih mesecev letošnjega leta, ne smemo mimo ugotovitev, do katerih smo prišli že ob sprejemu resolucije. Takrat smo ugotovili, da so naloge, ki smo si jih postavili z resolucijo za leto 1976, zahtevne in težko dosegljive. To velja zlasti za predvideno rast družbenega proizvoda in obseg zunanjetrgovinske menjave. Zavedali smo se namreč, da smo sprejemali resolucijo ob razmeroma neugodnih gospodarskih gibanjih, ki so se začela pojavljati v letu 1975 in ki so ob koncu leta kazala izrazito neugodne tendence.

Takih gibanj ni mogoče prenoviti naenkrat in doseči njihovega preokreta v kratkem času, zlasti še, ker je njihov vzrok v podobnih neugodnih gibanjih v svetovnem gospodarstvu in ker so jih strukturna neskladja v našem gospodarstvu še potencirala. Ta problem je celo izrazitejši pri nas v Sloveniji, kjer so ta neskladja še močnejša in kjer še bolj občutimo posledice neskladij v gospodarski infrastrukturi. Zaradi tega je odveč vsaka nervoza in malodušje, če neugodnih trendov v gospodarskih gibanjih ne moremo preusmeriti čez noč.

Po naši oceni je pomembnejše dosegati postopne, čeprav manjše premike, vendar na kvalitetnih osnovah trajnejše veljave. Samo tako bomo zagotovili dolgoročno preusmeritev neugodnih trendov v gospodarskih gibanjih.

O problemih družbenega in ekonomskega razvoja in uresničevanju letošnje resolucije je bilo že več razprav. Nazadnje je o predloženih gradivih razpravljal pred dvema dnevoma Družbenopolitični zbor te skupščine. Razprava v tem zboru je potrdila temeljne ugotovitve poročila o gospodarskih gibanjih in glavne smeri za ukrepanje, opozorila pa je še posebej na probleme učinkovitosti predlaganih ukrepov.

Lahko pričakujemo, da bo današnja razprava dala še nove pobude v tej smeri.

Resolucija o družbenoekonomskem razvoju SR Slovenije in neposrednih nalogah v letošnjem letu izhaja pri opredeljevanju nalog razvoja predvsem iz spoznanja, da bo združeno delo kot nosilec celotnega družbenoekonomskega razvoja organizirano na načelu nove ustave. Odtod sta v resoluciji na prvem mestu opredeljeni nalogi utrjevanja ustavne vloge delavcev, temeljnih organizacij združenega dela in drugih samoupravnih skupnosti in urejanja medsebojnega sodelovanja, izhajajoč iz poslovne in dohodkovne soodvisnosti.

Pomen tako organiziranih delavcev v združenem delu je bil še posebej poudarjen v skupščinski razpravi pri sprejemanju resolucije. Od uresničitve teh nalog je v mnogočem odvisno, kako se bodo uresničevale naloge na drugih strateških točkah razvoja, na področju povečanja proizvodnje in spreminjanja njene strukture ob visoki rasti gospodarstva, na področju pospeševanja dejavnosti, ki izboljšujejo plačilno bilanco, ipd.

Pri ocenjevanju gospodarskih gibanj moramo izhajati iz tako opredeljene naloge in iskati vzroke za odstopanje od smernic in nalog resolucije tudi v neustreznem in prepočasnem prilagajanju združenega dela ustavnim spremembam. Ne glede na to, da smo zlasti pri utrjevanju ustavne vloge delavcev v tozdu dosegli določen napredek, pa smo vsekakor dosegli premalo pri njihovem medsebojnem povezovanju v raznih oblikah združevanja dela in sredstev.

Slika zaključnega računa za leto 1975 kaže, da je prišlo do bistvenih odstopanj v politiki razporejanja dohodka. Hitreje od bruto dohodka so rasle zakonske obveznosti, osebni dohodki in prispevki iz bruto osebnega dohodka. Na drugi strani pa je v strukturi bruto dohodka padel delež amortizacije in poslovnih skladov, kar še posebej velja za družbene dejavnosti, zato ni bila do-

sežena predvidena stopnja sposobnosti združenega dela za samostojno razširitev materialne osnove. V začetku letošnjega leta se nadaljujejo težnje, ki so bile prisotne že v lanskem letu.

Razmere so tipično depresijske, vendar se že kažejo prvi znaki, ki dajejo določene možnosti za uspešnejše izvajanje zastavljenih nalog v prihodnjih mesecih.

V letošnjem letu naj bi se industrijska proizvodnja povečala za okoli 6 %, realen izvoz za 6 %, uvoz blaga pa za 4 % ob povečanju zaposlenosti za okoli 3 % in povečani produktivnosti za 2—3 %.

Industrijska proizvodnja ni dosegla načrtovanega obsega, saj je padla v prvih štirih mesecih, v primerjavi z istim obdobjem lani, za 2 %. Poleg tega še vedno rastejo zaloge predvsem izdelkov široke potrošnje in sredstev za delo, kot kažejo podatki za prve štiri mesece. Bistven vzrok za takšno stanje je zastajanje domače potrošnje, ki ni dosegla predvidevanj iz resolucije. Tega izpada domačega povpraševanja ni mogel nadomestiti niti povečan izvoz.

Na področju kmetijstva se po prvih ocenah pričakuje ugodnejši pridelek ozimnih žit kot lansko leto, normalen pridelek krme ter ugodnejši pridelek sadja kot v preteklem letu. Pri oskrbi z mesom lahko pričakujemo težave, ker se čutijo posledice povečanega klanja telet v preteklem letu in zaostritve dohodkovnega položaja v živinoreji zaradi neskladja med povečanimi proizvodnimi stroški in minimalno odkupno ceno. Najnujnejše ukrepe na tem področju je Izvršni svet predlagal v okviru sprejema zaključnega računa proračuna SR Slovenije za preteklo leto, pripravljajo pa se že ustrezni predlogi glede uskladitve cen, in sicer tako v okviru SR Slovenije kot tudi v zveznih organih. Težave pri izvozu hmelja niso bile odpravljene, zato bo potrebno zveznim organom ponovno predlagati razrešitev vprašanja pospeševanja izvoza hmelja, če ne želimo, da pride do upadanja pri njegovem pridelovanju. Prav tako ni bilo rešeno vprašanje trajnih obratnih sredstev v kmetijstvu, zato naj bi se ta vprašanja rešila s poslovnimi bankami v okviru kmetijske razvojne skupnosti.

Prometna dejavnost kot celota ne dosega s planom predvidenih stopenj rasti, vidneje zaostajata zlasti železniški in luški blagovni promet.

Na železnici ugotavljamo še nadalje upadanje prevoza blaga, predvsem višjih tarifnih razredov, ki jih še vedno prevzema cestni promet, čeprav je z resolucijo načrtana preusmeritev dela tovornega prometa s ceste na železnico. V tej smeri je bilo premalo narejenega tudi zato, ker še vedno nimamo enotnih izhodišč o prometni politiki v Jugoslaviji. Prepočasi poteka dogovarjanje in povezovanje nosilcev prometnih dejavnosti, kar se odraža tudi delovanju samoupravnih interesnih skupnosti v prometu.

Rast zaposlovanja se je v štirih mesecih letošnjega leta nekoliko umirila. Struktura zaposlenih med dejavnostmi se ni gibala najbolj ugodno. Število zaposlenih v proizvodnih dejavnostih pada, število zaposlenih v družbenih dejavnostih pa še dalje raste. Na ta problem in na strukturo na novo zaposlenih je v ponedeljek opozorila tudi razprava v Družbenopolitičnem zboru.

Zaostajanje rasti števila zaposlenih oziroma celo nazadovanje pa postaja pereč problem v nekaterih manj razvitih območjih, kjer je že tako stopnja zaposlenosti prebivalstva znatno izpod republiškega poprečja. Politiki zaposlovanja moramo posvetiti več pozornosti, kar nam poleg ostalega nalagajo tudi dogovorjene usmeritve o skladnejšem regionalnem razvoju. To pomeni, da je treba odpirati nova delovna mesta predvsem v območjih, kjer so še znatne možnosti zaposlovanja in seveda prirodni in drugi pogoji za racionalno go-

spodarsko rast. S tako politiko bomo tudi prispevali k uresničevanju programov o ponovni zaposlitvi zdomcev v domovini. To velja še posebej za manj razvita območja ob državni meji, kjer moramo tudi upoštevati specifičnosti tega problema.

Na splošno pa trenutne razmere kažejo, da stopnja rasti skupne zaposlenosti raste hitreje od industrijske proizvodnje, kar je v nasprotju z zahtevami resolucije in eden od osnovnih razlogov za padec produktivnosti v industriji, ki znaša za prve štiri mesece 1976 kar 4 % v primerjavi z istim obdobjem lani. Rešitve ne moremo iskati v kolektivnih dopustih. Skupščine občin in občinske družbenopolitične organizacije ne bi smele podcenjevati takšnih pojavov, morale bi oceniti ekonomsko situacijo in samoupravne odnose v slehernem tozdu, v katerem pride do takšnega pojava, in sprejeti ukrepe, da do kolektivnih dopustov ne bi prihajalo.

Zaradi zmanjšanja uvoza se pojavljajo težave pri oskrbi dela gospodarstva z reprodukcijskim materialom, rezervnimi deli ter opremo iz uvoza, ki je večkrat namenjena za izvozno proizvodnjo. Krepitev gospodarskega položaja in opremljenosti pretežnih izvoznikov ter pospeševanje dejavnosti, ki povečujejo čisti devizni priliv, je ena temeljnih nalog Izvršnega sveta, ki izhaja iz določil resolucije. Seveda pa zato ne moremo sprejemati izrednih ukrepov za proizvodnjo, ki nima možnosti za uspešno prodajo na tujih tržiščih, niti s kratkoročnega niti z dolgoročnega vidika, in temelji predvsem na uvozu materialov, opreme in znanja. Sledi torej, da moramo kljub trenutnim težavam dela proizvodnje nadaljevati politiko, zadržano s planom za obdobje 1976—1980, s katerim si prizadevamo, da bi z vsemi možnimi sredstvi in metodami dosegli spremembo gospodarske strukture.

Glede razprav o tem, da primanjkujejo obratna sredstva, moramo reči, da imajo poslovne banke v Sloveniji dovolj velika kratkoročna kreditna in likvidnostna sredstva za zadovoljevanje potreb, seveda ob razumni in načrtni selektivni politiki uporabe, ki si mora prizadevati za uresničevanje nalog iz srednjeročnega plana. Obenem so se povečala tudi sredstva organizacij združenega dela, naložena na žiro računih poslovnih bank.

Potrebno je omeniti tudi neustrezno lokacijo zalog, kajti trgovina ima le 24 %, industrija pa kar 58 % vseh trenutnih zalog. Na osnovi tesnejšega povezovanja trgovine in proizvodnje, kar je ena od temeljnih nalog, izhajajočih iz resolucije, je treba iskati možne rešitve za ustreznjšo lokacijo zalog in njihovo uskladenost s potrebami domačega in tujega tržišča.

Povedati je treba nekaj besed o cenah, ki kažejo, zlasti cene proizvajalcev, trende umirjanja. Cene proizvajalcev industrijskih proizvodov so se v prvih štirih mesecih glede na isto lansko obdobje dvignile za 8 %, cene na drobno za 14 %. To so najnižje stopnje rasti cen na drobno in cen proizvajalcev v prvih štirih mesecih v zadnjih petih letih. Drugačna pa je slika pri življenjskih stroških, ki so za 20 % višji v letošnjih prvih štirih mesecih v primerjavi z istim obdobjem lani. Tako visoka rast življenjskih stroškov je bila značilna tudi za prejšnja leta. To nas opozarja, da je prišlo v zadnjem času do sprememb v strukturi potrošnje. Vzroke za takšna gibanja cen lahko iščemo v zmanjšanem povpraševanju in restriktivni politiki cen.

Združeno delo in družbenopolitične skupnosti bodo morali okrepiti prizadevanje predvsem na področju zaviranja rasti življenjskih stroškov, ker imajo le-ti največji porast in s tem ogrožajo standard, predvsem nižjih dohodkovnih skupin.

V okviru celotnih prejemkov prebivalstva v prvih treh mesecih letos najhitreje naraščajo osebni dohodki, ki so se v prvih štirih mesecih letos povečali za 25,6 % glede na isto obdobje lani. Zaradi zmanjšanja produktivnosti dela kljub stagnaciji realnih osebnih dohodkov ne realiziramo načel iz resolucije, ki pravijo, da naj v letošnjem letu rast osebnih dohodkov zaostaja za produktivnostjo dela. To kaže, da je potrebno napore združenega dela in celotno družbeno aktivnost usmeriti k povečani produktivnosti dela in zmanjšanju proizvodnih stroškov kot edini zdravi osnovi za kvalitetno gospodarsko rast in na tej osnovi tudi k povečanju osebnega standarda prebivalstva.

Skupna poraba bi morala po usmeritvah resolucije za letošnje leto rasti za 10 % počasneje od rasti realnega družbenega proizvoda, povečanega za prenos cen za leto 1975. Zaradi porasta osebnih dohodkov so samoupravne interesne skupnosti, ki združujejo sredstva iz prispevkov delavcev od njihovega bruto OD in iz dohodka tozda na osnovi bruto osebnih dohodkov, spet imele nekoliko večje dohodek od dogovorjenih oziroma določenih za prvo trimesečje. Izobraževalna skupnost in Raziskovalna skupnost Slovenije sta glede na to, da združujeta sredstva iz dohodka tozdov, nasprotno v prvem trimesečju združili samo 80 % predvidenih sredstev, zato ker je manjši tudi predvideni dohodek.

Zaradi tega bodo morale samoupravne interesne skupnosti s področja družbenih dejavnosti preiti na racionalnejše poslovanje, poiskati vse notranje neizkoriščene rezerve in poskušati varčevati z revizijo programov. Presežke, nastale v letu 1975, so samoupravne interesne skupnosti dolžne poračunati na način, kot je tudi predviden v ocenah in stališčih Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

V splošni porabi v letošnjem letu priliv sredstev nekoliko zaostaja za načrtovanim obsegom, zaradi zmanjšanja gospodarske aktivnosti. Postavlja se še vedno odprto vprašanje, kako ob izpadu priliva sredstev nadomestiti izpadli del glede na velike zahteve, ki se postavljajo pred nosilce ekonomske politike, zlasti v zaostrenih pogojih gospodarjenja.

Eden od najpomembnejših elementov v krogu družbene reprodukcije so prav gotovo investicije v osnovna sredstva. Porast investicijskih plačil v Sloveniji v prvem trimesečju v primerjavi z lanskim istim obdobjem je večji za 35 %.

Analize notranjih dejavnikov kažejo, da investicijska nagnjenost pada, na kar opozarjajo predvsem nezasedene kapacitete v gradbeni operativi, upadanje rasti proizvodnje sredstev za delo in večje zaloge sredstev za delo.

Investicijska sposobnost združenega dela se zmanjšuje zaradi avtonomnega gibanja osebnih dohodkov in prispevkov, ki se napajajo iz bruto osebnih dohodkov, in padca produktivnosti. V takšnih okvirih se moramo nujno zavzemati za povečanje lastne sposobnosti za razširitev materialne osnove združenega dela, predvsem z boljšim načinom poslovanja, s hitrejšimi in učinkovitejšimi povezovanji znotraj gospodarstva in z nekaterimi kreditno-denarnimi ukrepi in instrumenti na področju ekonomskih odnosov s tujino.

Oris temeljnih nalog za oživitev gospodarske aktivnosti.

Gospodarska gibanja nam jasno kažejo, da se nekatere ekonomske kategorije v letošnjem letu bistveno oddaljujejo od okvirov, zastavljenih v resoluciji za leto 1976. Najti je treba pot za izhod iz takšnega stanja in določiti smeri in nosilce ter poudariti odgovornost za ukrepanje na vseh ravneh. Dejanska gospodarska gibanja, predvsem na področju domačega povpraševanja v prvih mesecih letos, kažejo, da zaostaja za predvidevanji predvsem povpraševanje pre-

bivalstva, ki ne daje dovolj velikega vzvoda za predvideno rast proizvodnje. Nastal je prazen prostor v potrošnji končnih izdelkov, ki se je preselil tudi na investicijsko potrošnjo.

Izvršni svet in pristojni republiški organi imajo na voljo več področij ukrepanja, ki lahko prispevajo k oživljanju gospodarske aktivnosti. To so predvsem področja pospeševanja domače potrošnje in izvoza. V tej zvezi moramo omeniti še investicijsko potrošnjo skupaj s politiko usmerjanja in spodbujanja naložb v osnovna sredstva gospodarstva, ki ima dolgoročnejši pomen. Obenem pa lahko investicijska potrošnja tudi zelo pozitivno vpliva na kratkoročno oživitev gospodarske aktivnosti.

Izvršni svet meni, da ni potrebno spreminjati resolucije za leto 1976. Zavzema se za rešitev v okviru razpoložljivih možnosti, ki bi obrnile gospodarska gibanja v smeri, ki je načrtovana z resolucijo.

Ko smo se odločali za naloge in ukrepe, ki so navedeni v vam poslanih ocenah in stališčih Izvršnega sveta, smo izhajali s stališča, da so sprejeti ukrepi v skladu z usmeritvami v srednjeročnem planu, ob zahtevi, da ti ukrepi ne bodo sprožili novega inflacijskega vala, ki bi nas oddaljil od zahtevane stabilizacije.

Nikakor ne moremo pričakovati rezultatov ukrepov, če vzporedno ne bo prišlo do odločnejšega uresničevanja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v združenem delu, do hitrejše in trdnjše povezave na osnovi dohodkovne soodvisnosti in do povezovanja med proizvodnjo in trgovino, za kar smo se dogovorili in obvezali ob sprejetju resolucije za leto 1976. V tem smislu se strinjamo z razpravljalci in zaključki zadnjega zasedanja Družbenopolitičnega zbora, kjer je posebej naglašen pomen povezav znotraj združenega dela. Delavci v tozidih in samoupravnih interesnih skupnostih upravljalci v poslovnih bankah bodo morali najti del odgovorov na zastavljena vprašanja znotraj sebe v iskanju smotrnejše poslovne politike, povečanju produktivnosti dela in v bolj doslednem izpolnjevanju načel in nalog zastavljenih z resolucijo. Njihova razvojna politika se bo morala močneje opirati na raziskave potreb potrošnikov in na poglobljene analize gospodarskih tokov doma in v svetu.

Obveščanje delavcev v tržnem položaju njihovih organizacij je večkrat nepopolno in enostransko. V organizacijah združenega dela je pogostokrat še v nezadostni meri prisotno načrtovanje izdelkov in prodaje, s katerimi bi lahko delavci v tozidih uspešno oblikovali poslovno politiko svojih delovnih organizacij. Vodilni ljudje v združenem delu vse preveč opozarjajo na probleme, ko so že izbruhnili, namesto da bi svoje napore usmerili v predvidevanje in preprečitev nastajanja negativnih pojavov, kar je poleg ostalega tudi veliko boljše, tako s stališča delovne organizacije kakor tudi narodnogospodarskega stališča.

Ko se zavzemamo za oživljanje gospodarske aktivnosti, poskušamo to nalogo opraviti v skladu z načrtnim prestrukturiranjem gospodarstva, kar pomeni visoko investicijsko dejavnost v prednostnih panogah. Potegovali se bomo za odpravo obveznih depozitov za naložbe v nekaterih neproizvodnih in negospodarskih dejavnostih, kar je v skladu z zahtevami resolucije.

Da bi povečali povpraševanje prebivalstva, smo podprli v federaciji predvidene spremembe pri odobranju potrošniških posojil, vendar bomo pri tem upoštevali potrebno selektivno usmeritev. Skupaj z občinami iščemo možnosti za zmanjšanje prometnega davka za nekatere proizvode, kjer so velike zaloge. S temi spremljajočimi ukrepi poskušamo v najkrajšem času učinkovito vplivati na globalno uravnovešeno ponudbo in povpraševanja.

Zunanjetrgovinska menjava je odločilnega pomena za gospodarski razvoj naše republike. Resolucija je posebej poudarila, da bo gospodarsko rast v letu 1976 moč doseči s povečanjem izvoza blaga in storitev, kar bo na drugi strani omogočilo tudi potreben uvoz reprodukcijskega blaga in opreme. To zahteva posebno izdelavo izvoznih stimulacij, skozi katere naj se verificirajo naša stališča do glavnih smeri in nosilcev izvoza. Zavzeli se bomo za izboljšanje položaja tistih pomembnih izvoznikov, kjer je občutno oslABLJENA konkurenčna sposobnost na tujih trgih.

Že resolucija zavezuje organe Izvršnega sveta, da se na ravni federacije zavzemajo za pripravo ukrepov za vodenje realne politike tečaja dinarja, kar ima velik pomen za konkurenčno sposobnost naših izvoznikov. Še nadalje bomo predlagali ukrepe za zmanjšanje davčnih obremenitev in povračila carin pri izvoznih dejavnostih. Upravljalci poslovnih bank naj bi v svoji politiki bolj selektivno kot doslej, neposredno ali posredno, podpirali izvoz. Izvršni svet bo v okviru pooblastil vsestransko podpiral nove investicije, ki povišujejo čisti devizni priliv.

Pri uvozu se bodo Izvršni svet in pristojni republiški organi zavzemali za izboljšanje razumne oskrbe proizvodnje s surovinami in reprodukcijskim materialom iz uvoza, da ne bi prišlo do večjih zastojev v proizvodnji, ki ima zagotovljen trg. V federaciji si bomo prizadevali za poenostavitev in olajšanje uvoza ter zmanjšanje kvantitativnih omejitev pri uvozu repromateriala, rezervnih delov in opreme.

Izvršni svet bo enako kot doslej prispeval svoj delež pri izvajanju politike investicij v osnovna sredstva gospodarstva, ki so zelo pomemben dejavnik gospodarske rasti v letu 1976 in ena od osnovnih nalog, zastavljenih z resolucijo. Naložbe v energetiko, promet, infrastrukturo in proizvodnjo hrane, črno in barvno metalurgijo, bazno kemijo in ostale v planu predvidene proizvodne prioritete in stanovanjska gradnja zagotavljajo skupaj s predvidenimi naložbami v izvozno orientirano proizvodnjo tisto silo, ki bo skupaj s povečanim izvozom prispevala odločilni delež k zanesljivejši gospodarski oživitvi. Poleg tega pa bodo načrtovane investicije v osnovna sredstva prispevale k zastavljenemu preoblikovanju gospodarske strukture in k odpravi neravnovesij gospodarske rasti in razvoja.

Izvršni svet bo pripravil analizo o financiranju samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti, kot to izhaja iz njegove zadolžitve in kar je tudi omenjeno v predlogih in stališčih Druženopolitičnega zbora, ko je razpravljal o oceni gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976.

V bodoče bo potrebno opredeliti minimalne standarde za razvoj skupne in splošne porabe. Rešitev bi kazalo iskati v dolgoročnejšem bilanciranju, ki ne bi bilo strogo odvisno od običajnih nihanj gospodarskih gibanj, pač pa bi se v okviru daljšega obdobja financirali izdatki oziroma ustvarjale rezerve, ki bi omogočale normalen obseg poslovanja družbenih dejavnosti. Tako bi lahko skupna in splošna poraba z ustvarjenimi rezervami v času nadpovprečne gospodarske rasti prispevali s pomočjo smotrno izdelanih selektivnih programov k oživiljanju gospodarske aktivnosti v obdobjih podpovprečnega gibanja v gospodarstvu.

Sedaj je v teku razprava o temeljih družbenega plana SR Slovenije. Obenem z njo se je začela tudi razprava o osnutku srednjeročnega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980. V zvezi s tem bo Izvršni svet SR Slovenije, s predložitvijo predloga družbenega plana, poročal Skupščini tudi o rezultatih

gospodarskih gibanj v letu 1976, ki je istočasno prvo leto novega planskega obdobja.

Tako zastavljeno delo bo ob resničnem prizadevanju organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti, družbenopolitičnih skupnosti in vseh členov v združenem delu pripeljalo do zaželenega cilja, tj. k približevanju ciljem iz resolucije o družbenoekonomski politiki za leto 1976. Le ob dinamičnejši rasti industrijske proizvodnje in celotnega družbenega proizvoda bomo lažje reševali zlasti probleme prestrukturiranja gospodarstva, pa tudi vprašanja osebne, skupne in splošne porabe. Pričakujemo lahko, da bodo, zahvaljujoč skupnim prizadevanjem, gospodarski tokovi v prihodnjem obdobju krenili hitreje. Pri tem se Izvršni svet zaveda svojega deleža pri nalogah, kot ste jih vi, tovarišice in tovariši delegati, že opredelili ob sprejemu resolucije ob začetku letošnjega leta. Hvala lepa.

Predsedujoči Štefan Nemec: Hvala lepa! Prosim tovariša Borisa Mikoša, da poda uvodno obrazložitev glede prispevka za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju!

Boris Mikoš: Tovarišice in tovariši delegati!

Ko smo zadnjič razpravljali o osnutku tega zakona, seveda nismo imeli pred očmi možnosti ponovne enake nesreče. Zaradi tega je predlog zakona, ki je pred vami danes, drugačen od osnutka, ki je bil prvotno predložen. Res je namreč, da že drugič zapored v nepopolnih dveh letih prihajamo pred ta visoki dom s poročilom o hudi naravni nesreči, ki je prizadela delovne ljudi na dveh različnih delih naše republike. Potres, ki smo ga doživeli v četrtek 6. maja zvečer, je tretji zelo močan potres v zadnjih 15 letih, ki je prizadel območje Jugoslavije. Prej sta bila skopski in banjaluški potres, tretji je potres v Posočju.

Poleg teh treh potresov je bila pri nas vrsta drugih, nekoliko manj močnih, a vseeno močnih potresov, ki so zatresli območje Makarske, Ulcinja, Slavonskega broda, Drniša in Kozjanskega. Vse to samo potrjuje sicer pri nas že dolgo znano dejstvo, da živimo na potresno zelo aktivnem področju in da se moramo za življenje na takšnem področju bolje organizirati, kakor smo bili organizirani doslej, ter da se moramo, če lahko tako rečem, navaditi na to, da se bomo tudi v bodoče spopadali v Jugoslaviji, pa tudi pri nas, v Sloveniji, s tem naravnim pojavom, ki ga, žal, vsaj zaenkrat še ne znamo in ne moremo napovedati vnaprej.

Od potresa v Skopju leta 1963 imamo v Jugoslaviji ostrejšje pogoje za protipotresno graditev in projektiranje in smo v tem pogledu ena redkih evropskih držav, ki ima ta vprašanja solidno rešena. Tokratni potres v Posočju so po sedaj veljavnih predpisih grajene stavbe vzdržale brez poškodb, celo v samem Breginju. V prihodnjih letih bomo morali na podlagi izkušenj zadnjih let dopolniti našo seizmično službo, ki je sicer v mnogočem veliko napredovala v zadnjih 15 letih, tako v naših domačih kot v mednarodnih merilih.

Skupščine občin bodo morale sedaj, ko pristopajo k noveliranju urbanistične zakonodaje, le-to dopolniti s kartami seizmične mikrorajonizacije, in to postopoma za vsa območja sedanjih naselij kakor tudi za tista območja, za katera je predvidena zazidava. To bo ukrep, ki bo omogočil relativno cenejšo gradnjo, ki bo povečal potresno varnost in ki bo hkrati opozoril na tista območja, kjer bo treba sanaciji današnjega stanja posvetiti posebno skrb.

Mislim, da pred nami resno stoji naloga, da stvarno proučimo naše materialne možnosti za sistemsko ureditev, na podlagi zakona, postopne protipotresne sanacije vseh zgradb, ki predstavljajo ali veliko kulturno vrednost ali so veliki stanovanjski objekti oziroma proizvodni in drugi objekti, v katerih hkrati biva ali hkrati dela veliko število ljudi.

S sistematičnim pristopom bi v nekaj letih lahko bistveno povečali nadaljnjo odpornost naših mest in drugih naselij proti potresom. Treba je namreč reči, da je popolno naključje, da so potresi, ki so nas prizadejali v zadnjih letih v Sloveniji, udarili v naše nerazvite kraje. V teh krajih so sicer posledice za delovne ljudi še prav posebno hude, ker je njihova ekonomska moč za obnovo majhna, vendar pa so kljub temu te nesreče za našo socialistično skupnost mnogo manj težke, kakor bi bile, če bi potresi prizadeli naša gospodarsko razvitejša in aktivnejša območja.

Potres v Posočju je zajel mnogo širše območje kakor potres na Kozjanskem in je bil po svoji rušilni sili močnejši od tistega pred dvema letoma, ki nam je prizadejal toliko škode, da je, kot sami veste, doslej nismo mogli sanirati. Kot veste, ob tem potresu nismo imeli smrtnih žrtev, nismo tudi imeli resneje ranjenih, kljub temu pa je naša materialna škoda velika.

V občinah Tolmin, Nova Gorica, Idrija, Radovljica, Škofja Loka in Jesenice je skupno poškodovanih blizu 9000 objektov. Potres pa je povzročil škodo na posameznih objektih tudi izven tega območja. Nedvomno sta najmočnejše prizadeti občini Tolmin in Nova Gorica, in to predvsem v zahodnih delih. Močno je poškodovan sam Kobarid, večina vasi v Breginjskem kotu in v dolini Soče med Žago pri Bovcu in Tolminom ter vasi v Goriških brdih, nad dolino Soče, manj pa območje Nove Gorice.

Sedaj je na delu 35 strokovnih gradbenih ekip, občasno jih je tudi več, ki ugotavljajo tehnično stanje po potresu. Po podatkih, ki so jih doslej posredovale prizadete občine Štabu za civilno zaščito Slovenije, je bilo v potresih med 6. in 9. majem 1976 poškodovano naslednje število objektov: 7696 stanovanjskih objektov, 918 gospodarskih objektov v zasebnem sektorju in 94 gospodarskih objektov v socialističnem sektorju, 32 osnovnih in srednjih šol ter dijaških domov, 7 otroških vrtcev, 6 kulturnih oziroma združnih domov, ena zdravstvena postaja, 18 trgovskih prodajnih lokalov ter 76 drugih družbenih objektov, kot so krajevni uradi, postaje ljudske milice, hoteli, bolniški objekti in vojni objekti na tem področju.

Kot sem rekel, stopnjo poškodovanosti ugotavljajo še posebne strokovne komisije. Doslej je bilo za rušenje že opredeljenih 21 družbenih objektov in 416 stanovanjskih objektov. Vendar delo še ni končano in ga je treba opraviti še več kakor polovico. Pri tem pa je vendarle treba poudariti dejstvo, da so komisije v glavnem že pregledale velik del najmočnejše prizadetega območja in najbolj poškodovanih vasi. Že iz doslej zbranih podatkov jasno izhaja, da gre za velik obseg posledic potresa.

Dovolite mi, da opozorim tudi na dejstvo, da so Posočje, posebno pa še tiste predele, ki ležijo blizu epicentra, v dneh od 6. do 13. maja dejansko prizadele tri zaporedne nesreče. Prvi potres je prizadel predvsem starejše objekte in je bil najmočnejši. Drugi potres v nedeljo 9. maja zjutraj je povečal obseg poškodb, načel je le malo novih stavb. Hudo neurje z orkanskim vetrom in strelami je v četrtek 13. maja uničilo del postavljenih šotorskih naselij in del imetja v nezavarovanih hišah s poškodovanimi strehami.

Štabi na terenu, kakor tudi naš v republiki, so se tako v razmaku nekaj dni vedno znova pri svojem delu srečavali s problemi, ki jih je vsaka od treh nesreč na novo odprla.

Na tem mestu moramo dati javno priznanje štabom civilne zaščite na prizadetem območju za hitro, učinkovito in organizirano ukrepanje, kakor tudi štabom in svetom ter odborom v krajevnih skupnostih, ki so s svojim organiziranim nastopom omogočili, da so posledice potresa ostale resnično omejene predvsem na materialne posledice.

V prvih dneh po potresu so dali vsestransko pomoč vojaki in starešine JLA, tako iz garnizonov kakor iz obmejnih enot, in pripadniki ljudske milice. Le-tem pa so se naglo in samoiniciativno pridružili Zveza tabornikov in drugi. V noči po potresu je vzpostavil stik s prizadetim območjem takoj tudi Rdeči križ Slovenije. Delovni ljudje Slovenije so se solidarno odzvali pozivom za pomoč in solidarnost. Ko je za obseg nesreče izvedela ostala jugoslovanska javnost, je prav tako široko ponudila pomoč za prizadete.

Ker so se sredstva javnega obveščanja zelo na široko in podrobno ukvarjala s konkretnimi posledicami potresa in s celo vrsto naših ukrepov, ki smo se jih v zadnjih treh tednih lotili, mi zato dovolite, da jih na tem mestu ponovno in podrobno ne naštevam. Kljub temu pa je prav, da vendarle ugotovimo, da so bili ukrepi v naši republiki izpeljani tako, da so bili vsi prizadeti ljudje 48 ur po potresu pod streho, da smo to uspeli doseči tudi po drugem potresu in da smo sedaj dosegli, da je pod šotori le še zelo malo družin, ker so skoraj vse ali v prikolicah ali v sosedski pomoči. V zasilnih oziroma začasnih bivališčih biva v 3 občinah v Posočju trenutno 1128 družin. Vsi proizvodni obrati delajo normalno, razen pekarne v Kobaridu, ki je, kot veste, močno poškodovana.

Po 10-dnevni prekinitvi se šolski pouk nadaljuje, čeprav pretežno ob začasnih rešitvah, v obliki večizmenskega pouka, s pomočjo prevozov, pouka v pomožnih prostorih, v drugih stavbah itd.

Danes lahko rečemo, da smo v Posočju zaključili prvo etapo sanacije. Ponovno se je začelo delo v tovarnah in na polju, bivanje je v danih okoliščinah rešeno na najboljši možen način. Ljudje in štabi se od razprave o nesreči obračajo k obnovi in k jutrišnjemu dnevu. Pred nami vsemi je obsežna večletna naloga obnove teh krajev. Mislim, da lahko rečem, da je to naša skupna naloga in zanjo se moramo zato ustrezno organizirati.

Kraji namreč, ki jih je potres najmočnejše prizadel, so gospodarsko nerazviti kraji, podvrženi so zelo močnemu razseljevanju in z zelo nizkim komunalnim in stanovanjskim standardom za življenje. Komaj v zadnjih letih smo se obrnili k tem krajem in začeli sistematično povezovati vsak kraj z zaledjem v dolini Soče in ustvarjati možnosti za zaposlitev in tako za dodatni dohodek delovnih ljudi.

V odročnih vaseh je starostna struktura izredno kritična. V celi občini Tolmin je udeležba prebivalstva, starega nad 60 let za polovico višja kakor v poprečju v Sloveniji. Število prebivalcev v tej občini stalno nazaduje, vsako leto več kakor 1 %. Podobna je situacija v Goriških Brdih. Posledice potresa so hkrati tudi resno ogrozile rezultate vseh naših dosedanjih vlaganj in morali bomo vsestransko ukrepati, če bomo hoteli zaustaviti v Goriških Brdih in v gornjem delu Soške doline negativne posledice, ki jih bodo posledice potresa še pospešile brez resne družbene intervencije.

Vsi naši dosedanji ukrepi so bili naravnani na te nujne dolgoročne učinke, s katerimi se v tem izpostavljenem delu Slovenije srečujemo. Večino predlogov za sanacijo nastalih razmer, ki jih je dal Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, je zvezni izvršni svet sprejel. Med sprejetimi sklepi je posebnega pomena za nadaljnjo akcijo odločitev o sredstvih za potrošniške kredite, ki jih bodo lahko najemali prizadeti. To je ukrep, kakršnega nismo imeli na voljo ob potresu na Kozjanskem. Gradbeni in inštalacijski material in usluge ter stavbno pohištvo bo možno plačati s potrošniškim kreditom brez pologa z odplačilno dobo 10 let in največ 3% obrestno mero. Najvišji znesek kredita bo znašal 150 000 dinarjev in najeli ga bodo lahko tudi kmetovalci. To pomoč bodo lahko uporabili vsi prizadeti iz občin Tolmin, Nova Gorica, Idrija in Radovljica. Ob takšnih pogojih bodo potrošniški krediti lahko predstavljali osnovo za sanacijo zelo velikega števila hiš, ki imajo manjše in srednje poškodbe. Banke bodo morale omogočiti progresivno in ne le linearno anuiteto za odplačilo teh kreditov, kar naj bi olajšalo najemanje kreditov.

Zveza stanovanjskih skupnosti Slovenije je sprožila akcijo, v kateri naj bi solidarno združile vse samoupravne stanovanjske skupnosti 150 milijonov dinarjev za izjemno posojilo stanovanjskima skupnostima v Tolminu in Novi Gorici. Ostale samoupravne skupnosti, izobraževalna, vodnogospodarska, skupnost zdravstvenega varstva in vse druge, so že začele akcijo za združevanje sredstev za sanacijo njihovih objektov.

Kot veste je Zveza sindikatov Slovenije sprožila med vsemi delovnimi ljudmi Slovenije široko solidarnostjo akcijo za poseben delovni dan, ki bi se ji moral odzvati vsak delovni človek naše republike. Izvršni odbor Republiške konference Socialistične zveze je prav tako pozval na posebno solidarnostno zbiralno akcijo, Zvezna konferenca Socialistične zveze delovnih ljudi Jugoslavije je pozvala delovne ljudi v Jugoslaviji, da solidarno pomagajo prizadetim.

Na tej osnovi se je doslej na računih Rdečega križa Slovenije, občin Tolmin in Nova Gorica natekla pomoč v gotovini v skupni višini 15 milijonov 875 tisoč 110 dinarjev. Velika pa je bila ob tem tudi pomoč v obliki šotorov, prikolic in drugega materiala, ki so ga kupile, darovale ali posodile posamezne temeljne organizacije združenega dela, družbenopolitične skupnosti in drugi. Med temi je bila pomembna pomoč mest Skopje in Banja Luka in nekaterih delovnih kolektivov iz Jugoslavije, ki so se pozivu odzvali takoj.

Celotna akcija pomoči in priprav za obnovo teče, na podlagi izkušenj, ki smo jih dobili ob potresu na Kozjanskem, mnogo uspešneje in bolj organizirano kot takrat. Delovni ljudje Jugoslavije so ponudili in tudi že dali solidarnostno pomoč. Še nadalje prejemamo ponudbe za pomoč iz vseh delov države. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je predlagal republikam in avtonomnim pokrajinama, da svojo pomoč pri nas izrazijo z gradnjo posameznih družbenih objektov, predvsem šolskih, v obeh prizadetih občinah. Lahko obvestim Skupščino SR Slovenije, da je Izvršni svet Skupščine Bosne in Hercegovine že sprejel sklep, da bo gradil posebno šolo v Novi Gorici, da je Izvršni svet Sabora Hrvaške včeraj sprejel sklep, da predloži Saboru Socialistične republike Hrvaške predlog za gradnjo enega izmed družbenih objektov na Tolminskem in da bo Izvršni svet Skupščine Avtonomne pokrajine Vojvodine o našem predlogu razpravljaj jutri. Zvezni komite za zdravstveno in socialno varstvo je na predvečerajšnji seji soglasno pozval vse zdravstvene organizacije v Jugoslaviji, da skupno zgradijo zdravstveni dom v Kobaridu.

Za takšno obliko pomoči delovnih ljudi Jugoslavije smo se v naši republiki odločili predvsem iz naslednjih dveh razlogov:

Nesreče preteklih let, ki so prizadele Bosno, Vojvodino, Srbijo, Hrvaško pa tudi našo republiko, so dejansko izčrpale sredstva teh republik, s katerimi bi lahko uresničili medrepubliški dogovor o solidarnosti ob naravnih nesrečah. V tem okviru imamo namreč v Jugoslaviji 12 milijard novih dinarjev še neporavnanih zahtevkov. Naš zahtevek bi bil tako samo povečanje te vsote, za katero pa v Jugoslaviji nimamo perspektive, da bi jo na podlagi medrepubliškega dogovora lahko medsebojno in solidarno pokrili, saj v ta namen letno zberemo samo nekaj več kakor 1 milijardo novih dinarjev.

In drugič. Za prizadete kraje je nedvomno neprimerno večjega družbeno-političnega pomena, če se z gradnjo konkretnih objektov tudi vidno in trajno označi solidarnost vseh delovnih ljudi Jugoslavije v teh krajih. Moram reči, da bodo tudi na tak način zbrana in v konkretne objekte vgrajena sredstva solidarnosti delovnih ljudi Jugoslavije predstavljala pomemben prispevek k obnovi teh nerazvitih in obmejenih krajev.

V okviru ukrepov, ki jih predlagamo, je tudi zakon, ki je danes predmet naše razprave. Zakon, ki je bil, kot veste, prej pripravljen samo za Kozjansko, smo sedaj prisiljeni razširiti v tem smislu, da zajamemo celoten odstotek po merilu bruto osebnega dohodka iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela, kakor je to doslej veljalo za Bosansko Krajino. Po našem prepričanju je to meja, ki je glede na naše sedanje stanje v gospodarstvu ne bi mogli preko-račiti.

S tem zakonom bomo za obnovo zbrali okrog 800 milijonov dinarjev, od tega za Kozjansko 320 milijonov dinarjev in za Tolmin in Novo Gorico 480 milijonov dinarjev. Zakon smo zasnovali tako, da z njim zbiramo pomoč na novo samo za Tolmin in za Novo Gorico, kjer so posledice najhujše. To pa seveda, tovarišice in tovariši, ne pomeni, da so to edina sredstva za odpravo posledic potresa. V idrijski in radovljiški občini bomo konkretno lahko pomagali s potrošniškimi krediti. V teh dveh ter v jeseniški in škofjeloški občini bomo lahko intervenirali tudi s sredstvi samoupravnih skupnosti s tega območja, s sredstvi temeljnih organizacij združenega dela, kjer so prizadeti zaposleni, s sredstvi solidarnosti po republiškem zakonu o oblikovanju sredstev solidarnosti, če bodo za to izpolnjeni pogoji po zakonu, pa tudi z drugimi sredstvi solidarnosti, ki jih zbiramo v naši republiki in v Jugoslaviji, s sredstvi bank in gospodarstva, če se bo za to pokazala potreba.

Vsa naša politika glede pomoči prizadetim občanom je naravnana tako, da naj se vsi občani ne glede na to, v kateri občini živijo, znajdejo v enakem položaju glede možnosti za obnovo.

Glede na vse te vire sredstev in glede na to, da bodo tudi gospodarstvo in samoupravne skupnosti v tolminski in novogoriški občini morale predvsem prevzeti breme sanacije, poleg delovnih ljudi, ki jo prevzemajo direktno, menimo, da je naš predlog, da se s tem zakonom zbrana sredstva namenijo obema najbolj prizadetima občinama, utemeljen.

Za obnovo Posočja bo formiran poseben medobčinski odbor, ki ga bodo oblikovale občina Idrija, Nova Gorica in Tolmin. Njegova naloga bo zasnovati, usmerjati in skrbeti za pomoč pri obnovi prizadetih krajev. Temu odboru bodo dana sredstva, zbrana po tem zakonu. Vsa, za obnovo namenjena solidarnostna sredstva, bodo obravnavana enotno in kot celota, ne glede na to, na kateri račun

so bila vplačana. Kriteriji družbene pomoči bodo poenoteni za vse območje tako, da bodo državljani povsod v enakem položaju glede možnosti za obnovo.

V tem trenutku velja prav posebna skrb tudi našim rojakom v prizadetih vaseh onstran državne meje, kjer je škoda na splošno večja in obnova težavnejša. Številni delovni ljudje in organizacije združenega dela so posebej izrazili željo, pripravljenost in zavzetost, da bi posebej pomagali prav tem rojakom, ki jih pravzaprav čaka podobna usoda, kakor bi čakala ljudi tostran meje, če jim ne bi vsa naša skupnost priskočila na pomoč.

Kakor veste je zvezni izvršni svet dal prizadetim v Furlaniji—Juljski krajini denarno pomoč. Rdeči križ Jugoslavije je dal to pomoč v materialu. V naši republiki smo v skladu s potrebami, ki nam jih je sporočila italijanska stran, dali vso potrebno pomoč v konkretni obliki. Zelo verjetno bomo o nadaljnji konkretni obliki pomoči in sodelovanja pri obnovi prizadetega območja lahko začeli razpravo sedaj, ko so naloge prve in najnujnejše pomoči več ali manj rešene.

Tovariši, naj zaključim! Tudi v tej nesreči je solidarnost med delovnimi ljudmi dobila svojo ponovno potrditev in prepričan sem, da bo ponovno potrjena tudi v prihodnjih dneh. Tudi zakon, ki ga obravnavamo, je del te naše solidarnosti, ki smo jo vgrajevali v temelje naše socialistične družbe od prvih dni njenega nastajanja in ki predstavlja njeno veliko kohezivno moč, krepi občutek varnosti posameznika in družine in ob uveljavljanju resnične delitve po delu odpira perspektive humane, samoupravne družbe. Hvala lepa.

Predsedujoči Štefan Nemec: Hvala lepa! S tem zaključujem skupno zasedanje Zbora združenega dela in Zbora občin. Zbori nadaljujejo svoje delo v prostorih, kjer so seje začeli.

(Skupno zasedanje je bilo končano ob 10.25.)

skupno zasedanje zboru združenega dela, zboru občin in družbenopolitičnega zboru

(23. junija 1976)

Predsedoval: **Stane Markič**,
predsednik Družbenopolitičnega zboru

Začetek seje ob 9.25.

Predsedujoči **Stane Markič**: Pričenjam skupno zasedanje Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zboru, na katerem bomo poslušali poročilo naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ o usklajevanju osnutka besedila družbenega plana Socialistične federativne republike Jugoslavije za obdobje 1976—1980, ki ga bo dal tovariš **Marko Bulc**, vodja naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ in uvodno obrazložitev tovariša **Marjana Lenarčiča**, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov k problematiki varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov.

Besedo ima tovariš **Marko Bulc**, vodja naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ!

Marko Bulc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Osem mesecev je minilo, odkar smo na zasedanju vseh treh zborov Skupščine SR Slovenije razpravljali in dali soglasje k osnutku osnov za dogovor o družbenem planu Jugoslavije za obdobje 1976—1980.

Soglasje, ki smo ga dali k osnutku, je pomenilo soglasje k osnovi oziroma bistvenim elementom srednjeročnega plana in s tem hkrati poziv na najširšo mobilizacijo vseh nosilcev planiranja, da začno z najpomembnejšim delom v procesu planiranja, z usklajevanjem različnih interesov, hotenj in ambicij, da bi se sporazumeli in skupno določili enotno globalno strategijo gospodarskega in družbenega razvoja Jugoslavije, skupne cilje in naloge in pota za njihovo uresničitev.

Začela se je uresničevati ena velikih in prednostnih nalog naše družbe, kot so to zapisali samoupravljalci VII. srečanja »Rdeči prapor« v zaključnem dokumentu: »da se čimprej in čim uspešneje uveljavi sistem samoupravnega planiranja, kot je načrtan v ustavi.«

Zaradi številnih razlogov, predvsem pa zaradi dejstva, da še ni bil sprejet zakon o družbenem planu in da še ni bilo dogovorjenih rešitev za zakone gospodarskega sistema — za monetarni sistem, sistem cen, sistem ekonomskih odnosov s tujino itd. — skratka, ker po starem nismo več hoteli, za novo pa nismo bili še dovolj organizirani, je Predsedstvo SFRJ predlagalo, da se rok za sprejem srednjeročnega družbenega plana podaljša do julija 1976. Hkrati je bilo z Zveznim izvršnim svetom dogovorjeno, da se bo srednjeročni plan pripravil in usklajeval v treh delih. O tem vam je delegacija poročala in tak pristop ste februarja letos potrdili. Na Predsedstvu Skupščine SR Slovenije pa je bil dogovorjen postopek za opredeljevanje slovenskih stališč. Tako se je začel proces usklajevanja med delegacijami republik in pokrajin v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ in je praktično potekal vse do sedaj.

Medtem je bil sprejet zakon o temeljih družbenega plana in o družbenem planu Jugoslavije. Vse bolj pa je bilo prisotno tudi spoznanje, da je družbeno planiranje lahko zelo učinkovit instrument usklajevanja tokov družbene reprodukcije in usmerjanja družbenoekonomskega razvoja samoupravne socialistične družbe, še posebej tudi kot instrument učinkovitega nadzora nad gibanji v materialni proizvodnji in nasploh nad izvajanjem začrtane razvojne politike.

Mislim, da je potrebno poudariti, da je ustava postavila republike in pokrajine prvič v položaj, da v delegatskih skupščinah same neposredno določajo in sprejmejo družbeni plan Jugoslavije, v položaj, da konfrontirajo svoje interese in da se, izhajajoč iz posebnosti lastnega razvoja, dogovorijo za skupno razvojno politiko Jugoslavije. Zato se ni čuditi, da usklajevanje ni šlo ne gladko, ne brez zastojev. Samo dejstvo, da je neka republika dala nek predlog, še ni pomenilo, da je bil predlog že tudi sprejet. V vsakem predlogu se je iskal predvsem skupen interes, in tiste obrazložitve in dokazila, ki so to pokazale, so bile tudi sprejete. Ne kaže prezreti tudi dejstva, da so pri usklajevanju prišla na dan sicer prisotna protislovja naše družbe, npr. velike ambicije po hitrem razvoju, saj smo še nerazviti, v nasprotju z realno omejenimi možnostmi; sprememba gospodarske strukture na eni strani in potreba po zaposlovanju na drugi; stvarna alokacija akumulacije in cilji razširjene reprodukcije; še prisotne tendence po anticipirani potrošnji in stabilizacijska naravnost itd.

Pri usklajevanju se je bilo potrebno upreti tudi nekaterim tendencam, da bi se v posameznih oblikah zadržal preživel centralistični sistem planiranja, v katerem bi država odtuževala dohodek in ga nato vračala v družbeno reprodukcijo po administrativnih merilih. Prav tako tudi rešitvam, da se gospodarsko in družbeno življenje prepusti stihiji trga in gospodarskemu liberalizmu.

Res je, da samoupravni položaj delavcev v organizacijah združenega dela v vseh rešitvah ni do konca izveden. Verjetno ne bi bilo realno misliti, da je to v prvem planu po sprejetju ustave že mogoče, saj se proces združevanja dela in sredstev, kot nova kvaliteta planiranja iz baze šele odločneje začneja. Zato bo toliko pomembneje uveljaviti sprotno preverjanje predvidenega in uresničljivega, t. j. kontinuirano planiranje. In če ni dosledno uveljavljen samoupravni položaj organizacij združenega dela, pa je zagotovo zelo dosledno uveljavljen položaj republik in pokrajin. To pomeni novo kvaliteto in tudi novo veliko odgovornost za vsako republiko in pokrajino. Skratka mislim, da se lahko reče, da so bistveni elementi ustavnih odnosov v planu vgrajeni.

In če pri vsem tem ugotovimo, da je srednjeročni plan razvoja Jugoslavije za obdobje 1976—1980 tako rekoč uskladen in dogovorjen, lahko rečemo, da je dogovarjanje in sporazumevanje kot edina alternativa večnacionalne samo-

upravne socialistične skupnosti, kakršna Jugoslavija je, položilo zrelostni izpit in dokazalo svojo življenjskost v praksi.

Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da preidem sedaj na konkretna stališča, katera smo oziroma jih nismo uspeli uveljaviti.

V oceni dosedanjega razvoja so v glavnem uveljavljene vse pripombe in je ta sedaj dokaj stvarna.

Kot osnovni skupni cilji razvoja so dogovorjeni:

1. nadaljnji razvoj socialističnih samoupravnih odnosov kot osnovni pogoj skladnega razvoja proizvodnih sil,

2. stabilizacija gospodarskih tokov z dinamičnim razvojem, s krepitvijo kvalitetnih dejavnikov gospodarjenja, skladnejšo strukturo proizvodnje in potrošnje in nadaljnjo rastjo življenjskega standarda,

3. izboljšanje položaja Jugoslavije v mednarodni delitvi dela na enakopravni osnovi ob krepitvi izvozne sposobnosti gospodarstva in zagotavljanju zunanje likvidnosti države, še posebej krepitev sodelovanja z neuvrščeni in deželami v razvoju,

4. hitrejši razvoj vsake gospodarsko ne dovolj razvite republike in najhitrejši razvoj SAP Kosova od povprečja razvoja Jugoslavije zaradi zmanjševanja razlik v stopnji razvitosti. Glede tega cilja moramo poudariti, da je bil sprejet naš predlog,

5. nadaljnja krepitev obrambne sposobnosti in družbene samozaščite kot bistvenega pogoja za varnost razvoja Jugoslavije in socialistične samoupravne družbe.

Pri tem je v planu poudarjeno, da se bodo cilji in naloge tega plana uresničevali v zapletenih pogojih, da bo šele zgrajen celovit gospodarski sistem na osnovi ustave prispeval k učinkovitejšemu obvladovanju tržne stihije in raznih negativnih »izmov«, da je treba računati, da bodo omenjena družbena naspotja karakteristična tako rekoč za vse naslednje plansko obdobje, da tako velikih sprememb, kot jih predvideva srednjeročni plan, ne bo mogoče uresničiti brez vpliva na hitrost in smeri gospodarske rasti, posebej ne v prvih letih uresničevanja plana.

V poglavju »usmeritev na nadaljnjo razširitev materialne osnove življenja in dela in usklajevanje tokov družbene reprodukcije« sta bila prisotna predvsem dva problema:

1. kakšne stopnje rasti je realno predvideti in

2. kaj naj bo v tržišču gospodarskega razvoja.

Naša delegacija je opozorila, da stopnja rasti ni in ne more biti obvezna izhodiščna planska kategorija, ker je samo sintetični indeks drugih veličin. Prav tako, da so predvidevanja, da bo letni porast družbenega proizvoda 7 %, preoptimistična in še posebej, da ne more rabiti kot osnova za bilansiranje potrošnje. Po zelo obširnih razpravah smo uspeli uveljaviti stališče, da so rast družbenega proizvoda okoli 7 % in vse iz nje izvedene druge stopnje rasti zapisane samo kot orientacija. Prav tako je sprejeto tudi naše stališče, da naj se v posebno težkih pogojih z ukrepi ekonomske politike zagotovi, da letna stopnja rasti družbenega proizvoda ne bo pod 5 %.

Namreč, vse dosedanje analize in izkušnje kažejo, da je temeljni kamen razvoja relativno povečanje akumulacije v strukturi delitve nacionalnega dohodka. To zahteva, da vse oblike porabe rastejo počasneje od družbenega proizvoda. Očitno je, da takšno razmerje med akumulacijo in potrošnjo lahko zagotovimo le v dinamični gospodarski aktivnosti. V pogojih nizke rasti ali celo

v stagnantnih pogojih pa ni mogoče reševati problemov, ki zahtevajo več sredstev iz akumulacije. Znano je namreč, da so fiksni stroški produkcije trdoživa za deva in enako tudi postavke, kot so izobraževanje, zdravstvo, pokojnine, kultura, znanost, narodna obramba itd. Od tod naš predlog, da je treba poskušati zagotoviti tak dinamični razvoj, iz katerega bi izhajal vsaj okoli 5% letni porast družbenega produkta.

Glede vprašanja, kaj naj bo v težišču politike gospodarskega razvoja, ni bilo bistvenih razhajanj in je na prvem mestu intenziviranje razvoja energije, surovin in hrane na osnovi racionalne uporabe lastnih potencialov, na drugem mestu razvoj prometne infrastrukture, na tretjem razvoj tiste izvozne aktivnosti, ki daje večje devizne efekte, in proizvodnja, ki racionalno substituirajo uvoz, na četrtem pa razvoj dejavnosti, ki angažirajo notranjo kupno moč in delujejo pozitivno na notranjo konjunkturo, če pri tem rabijo v večji meri domače surovine.

Tudi v poglavju »izboljšanje ekonomije dela in sredstev« ni bilo večjih razhajanj. Zelo hitro smo se sporazumeli, da je nujen poudarek na večji mobilnosti in učinkoviti uporabi dela in sredstev, posebno izrabi obstoječih kapacitet, racionalnejšemu zaposlovanju, boljšemu izkoriščanju delovnega časa, nadaljnji delitvi dela in samoupravnim integracijskim procesom, hitrejši modernizaciji in višjemu tehnološkemu nivoju sredstev dela, inovacijam, zagotovitvi realne vrednosti družbenih sredstev in na osnovi vsega tega povečanju produktivnosti, ki naj bo letno okoli 4%.

Politiki ustvarjanja in delitvi dohodka je bila posvečena velika pozornost. Vsem delegacijam je bilo jasno, da je od te politike v mnogočem odvisna uresničitev ciljev in nalog plana. Dogovorjeno je bilo, da se bodo ustvarjali taki pogoji, da bi nosilci odločanja v delitvi dohodka zagotovili:

1. da bodo vlaganja v osnovna sredstva gospodarstva rasla hitreje od rasti družbenega proizvoda in vseh ostalih oblik finalne porabe,

2. da bodo sredstva za življenjski standard rastla blažje od rasti družbenega proizvoda,

3. da bodo poprečni realni osebni dohodki rasli v skladu z rastjo produktivnosti,

4. da bodo sredstva za skupno porabo na osnovi družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov v globalu rasla počasneje od rasti družbenega proizvoda,

5. da bodo sredstva za splošno porabo rasla počasneje od vseh ostalih oblik porabe.

Med najtršimi orehi usklajevanja je bila politika razvoja strukture in osnovne spremembe gospodarske strukture. Štiri sporna vprašanja so bila v ospredju:

Ali naj se sprejmejo številke, ki govore, za koliko procentov se bo spremenil delež posamezne proizvodnje v gospodarski strukturi, na primer energetike od 12,4 na 12,9%, metalov od 8 do 9%, kemije od 8 na 10% itd., ali pa naj bodo številke zapisane samo orientacijsko. Sprejeto je bilo stališče, da ne more nihče mimo konkretne opredelitve delavcev v organizacijah združenega dela, ki edino lahko zagotove te spremembe. Zato je dogovorjeno, da bodo dokončno sprejete tiste številke, ki bodo dogovorjene v družbenih dogovorih v organizacijah združenega dela, republik in pokrajin v III. delu plana.

Kot drugo je bilo zastavljeno vprašanje, ali naj se pri spremembah strukture proizvodnje zapišejo kakšni posebni pogoji ali ne. Končno je bilo sprejeto

stališče, ki smo ga mi predlagali, da naj se pri spremembah strukture proizvodnje upoštevajo predvsem naslednji kriteriji: ekonomsko racionalna proizvodnja, komparativne prednosti, strateški razlogi in plačilno bilančni efekti.

Največ razlik je bilo ob vprašanju, kaj uvrstiti kot dejavnosti posebnega pomena za razvoj Jugoslavije kot celote. Razlike so se gibale od stališča, da naj to bodo tri dejavnosti — to je energetika, hrana in promet, pa do predloga, da naj jih bo 15. Sprejeto je bilo stališče, da so energija, agro-industrijski kompleks in magistralni promet strateškega pomena, razvoj surovinske dejavnosti, in sicer črna metalurgija, barvasta metalurgija, produkti bazične kemije in nemetalov, strojegradnja in brodogradnja, inozemski turizem pa so posebnega pomena za celoto toliko, kolikor prispevajo k izboljšanju plačilne bilance Jugoslavije, kar je bilo slovensko stališče. Naj opozorim, da je bil sprejet tudi naš predlog, da bo položaj posebne dejavnosti uživala tista strojegradnja, ki bo zagotovila prodajo na tuja tržišča, sodobne tehnično-tehnološke karakteristike in kvaliteto. Naj poudarim tudi to, da je bilo v tem delu sprejeto naše stališče, da uresničevanje take proizvodne orientacije predpostavlja graditev skupne strategije razvoja v skladu z dogovorjenimi dolgoročnimi skupnimi interesi z neuvrčenimi deželami in z deželami v razvoju.

V poglavju »osnove politike investiranja« je ostalo neuskladeno stališče, da naj bo delež investicij za dejavnosti posebnega pomena 65 % v primerjavi s 35 % za ostale dejavnosti.

Naša delegacija je izrazila rezervo že pri odnosu 63 : 37 %, ker smo menili, da je treba zagotoviti v tem srednjeročnem razdobju modernizacijo vsemu gospodarstvu, uresničiti strukturne spremembe tudi v neprednostnih dejavnostih, ki jih navaja plan, in končno zagotoviti določeno stopnjo zaposlovanja. Z ozirom na dogovorjeno razrešitev magistralnega prometa z razvojem luk in avioprometa se je odnos spremenil. Menili smo, da bi bilo potrebno razširitev vključiti v okvir 63 %. Nismo sprejeli pojasnila, da odnos ni bistven, češ saj bodo dokončne velikosti določene z družbenimi dogovori v III. delu plana. Menili smo, da je 63 % pomemben maksimalen okvir, v okviru katerega naj se sklepajo družbeni dogovori. O tem bi se kazalo posebej izreči.

Ekonomski odnosi s tujino so predstavljali drugi trdi oreh usklajevanja.

Ni bilo razlik v gledanju, da uresničevanje ciljev intenzivnega gospodarskega razvoja Jugoslavije v danih pogojih mednarodnega ekonomskega sodelovanja zahteva posebne napore za bolj organizirano in učinkovito, selektivno in vendar optimalno vključevanje našega gospodarstva v mednarodno delitev dela. Bila je tudi velika enotnost v gledanju, da mora postati izvoz trajna orientacija v politiki razvoja ekonomskih odnosov s tujino, uvaža pa naj se predvsem blago, ki ga sami ne proizvajamo ali pa ne dovolj oziroma ga ne bi bilo racionalno proizvajati. Vse to seveda v okvirih plačilnobilančnih možnosti Jugoslavije. Soglasje je bilo tudi v tem, da naj izvoz raste po stopnji okoli 14 %, uvoz pa po stopnji 10 % letno po tekočih cenah in da naj bo obseg deviznih rezerv na nivoju dvomesečnega uvoza. Zelo sporno pa je bilo vprašanje, kdo, kako in koliko se lahko zadolžuje v tujini in kako uporabiti ta sredstva. Končno je bilo doseženo soglasje, da naj se stopnja zadolženosti do leta 1980 relativno zmanjša. Zadolževanje naj bo odvisno predvsem od izvoznih možnosti gospodarstva in deviznega priliva po posameznih valutnih področjih, kar je bilo eno od naših stališč. Osnovni nosilec zadolževanja pa naj bodo organizacije združene ga dela in poslovne banke, ki se lahko zadolžujejo za toliko, kolikor imajo lastnih

oziroma združenih deviz oziroma jim jih zagotavlja še zakon. Narodna banka Jugoslavije pa naj bi se zadolževala samo za potrebe likvidnosti države. Vloga in odgovornost republik za plačilno bilanco sta postali zelo pomembni. Za vsako republiko in pokrajino se bo dogovarjal njen plačilnobilančni položaj. In ker se med mnogimi kriteriji za delitev deviz na republike in pokrajine nismo mogli dogovoriti za skupnega, je bilo sprejeto stališče, da bodo republike in pokrajine nismo mogli dogovoriti za skupnega, je bilo sprejeto stališče, da bodo republike in pokrajine do sprejetja plana posebej določile kriterije za uporabo deviznih sredstev. Prav tako smo se tudi dogovorili, da bo v posebnem dogovoru republik in pokrajin določena skupna politika, smeri in okviri ukrepov za pospeševanje izvoza in programov ukrepov za uresničevanje plačilnobilančnega položaja republik in pokrajin.

Tretji oreh pri usklajevanju je bil razvoj manj razvitih republik in Socialistične avtonomne pokrajine Kosovo. Sporna so bila predvsem štiri vprašanja: Prvič, na kakšnem nivoju naj se formira sklad za razvoj manj razvitih republik in pokrajin, drugič, kako naj se formirajo in dele dopolnilna sredstva za razvoj tako imenovanih družbenih dejavnosti, tretjič, kdo in kako naj bo odgovoren za hitrejši razvoj manj razvitih republik in pokrajin, in četrtič, kakšne prednosti naj imajo manj razviti pri tujih posojilih in kreditih.

Kakor je razvidno iz dopolnilnega besedila, ki vam je bilo predloženo na klop, je doseženo soglasje, da se bo sklad oblikoval po 1,97% stopnji od družbenega produkta družbenega gospodarstva. Od tega se bo 0,17% vnaprej izločilo za najhitrejši razvoj Kosova, 0,03% pa kot namenska sredstva za financiranje graditve hidrosistema Ibar—Lepenac. Preostalih 1,77% pa se bo na dosednji način razdelilo med nerazvite republike in SAP Kosovo. Roki posojil in višina obresti so v glavnem ostali kot do sedaj. Tu smo od našega predloga, da naj se povečajo, v usklajevalnem postopku odstopili.

Dopolnilna sredstva bodo zagotovljena z zveznim proračunom v višini 0,93% od družbenega produkta celotnega gospodarstva. 0,07% bo predhodno dodeljenih Kosovu, 0,03% Črni gori za specifičnosti v invalidsko-pokojninskem zavarovanju. Preostala sredstva, 0,83%, pa se bodo razdelila med nerazvite republike in SAP Kosovo kot do sedaj. To pomeni, da bodo za naslednje obdobje stopnje sredstev za razvoj manj razvitih ostale približno na istem nivoju kot do sedaj.

Važno je omeniti, da se bodo organizacijam združenega dela, ki bodo združevale svoja sredstva z organizacijami združenega dela z manj razvitih področij, priznala ta sredstva namesto obveznega posojila. Prav tako, da bodo organizacije združenega dela z razvitih področij v te namene lahko udeležene z 20% sredstev sklada. Končno je v plan vgrajena nova kvaliteta, namreč da federacija ne zagotavlja več za 20 do 25% hitrejši razvoj manj razvitim republikam in SAP Kosovu. Federacija je odgovorna za izvrševanje dogovorjenih ukrepov, nerazvite republike in SAP Kosovo pa so ob ukrepih federacije same odgovorne za doseganje takih stopenj hitrejšega razvoja. V tem smislu je tudi izenačena učinkovitost naložb teh področij z ostalimi področji Jugoslavije. Iz dopolnilnega besedila tudi izhaja, da je uskladeno stališče, da bodo manj razvite republike in SAP Kosovo imele absolutno prednost pri kreditih Svetovne banke za obnovo in razvoj. Kriteriji za delitev teh in ostalih tujih sredstev pa bodo določeni s posebnim dogovorom republik in pokrajin. Res je, da k temu še ni dala soglasja delegacija Socialistične republike Hrvatske, vendar menim, da bi se

lahko pripomba v 2. točki stališč štirih odborov zbrisala, ker je to uskladeno že po seji teh odborov.

Da bi bila slika popolna, moram omeniti še dve področji, kjer je bilo tudi precej težav pri usklajevanju. To sta področji trga in cen in kreditno-monetarna politika.

Težave pri usklajevanju politike trga in cen so bile v tem, da nimamo sprejetega sistema cen. V središču razprave je bilo vprašanje nadaljnega razvoja enotnega jugoslovanskega trga. Sprejet je bil predlog, da naj se družbenopolitične skupnosti med seboj dogovorijo za področja, kjer se bodo cene in drugi elementi politike cen določali na osnovi družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov, ostale cene pa na osnovi pogojev trga. Prav tako so bila tudi sprejeta stališča, da se bo ponovno ocenil sistem blagovnih rezerv, njihovo funkcioniranje, upravljanje in financiranje, izhajajoč iz njihove vloge na enotnem jugoslovanskem trgu, odgovornosti družbenopolitične skupnosti in združenega dela.

Temeljni problem kreditno-monetarne politike je bil dogovor, za kaj uporabiti primarno emisijo denarja, in selektivni nameni kreditno-monetarne politike. Bistveno je soglasje, da bo vsako leto Skupščina Socialistične federativne republike Jugoslavije določila cilje in naloge skupne emisijske politike, globalni obseg in namene, Zvezni izvršni svet v soglasju z organi republik in pokrajin pa njene detaljne naloge. Prav tako, da se primarna emisija, razen izjem, kar mora biti določeno z zakonom, ki ga sprejmejo republike in pokrajine, ne more uporabljati za investicije in druge oblike končne porabe.

Dogovorjeno je, da bodo selektivni nameni kreditno-monetarne politike, ki jo izvaja Narodna banka Jugoslavije, usmerjeni k izvrševanju prioritetnih nalog plana, in to:

1. za kreditiranje priprave za izvoz in za izvoz blaga in uslug,
2. za kreditiranje proizvodnje in zalog osnovnih kmetijskih produktov — kaj so osnovni, bo pa treba še določiti.
3. za podporo prodaji domače opreme in ladij na jugoslovanskem trgu,
4. za usmerjanje uvoza iz dežel v razvoju, za uvoz iz drugih dežel pa, če bo to dopuščal plačilnobilančni položaj, kar bo dogovorjeno v letnih resolucijah, in končno, za zaloge kovin ob eventualnih dekonjunkturah na svetovnem trgu.

Pri tem moram opozoriti, da nismo pristali na enak položaj pri kreditiranju uvoza iz dežel v razvoju in nekaterih socialističnih držav Vzhodne Evrope, čeprav je bila dana taka zahteva, ker bi nas to lahko vodilo ob prevelikem uvozu in podpiranju takega uvoza v regionalno nesorazmerje oziroma odvisnost. Vsi ostali selektivni nameni pa bodo določeni po samoupravnih poti v okviru samoupravnega sporazuma poslovnih bank. To kaže, da so praktično vsa slovenska stališča v tem delu uveljavljena.

Tovarišice in tovariši delegati! Osnovni problemi usklajevanja III. dela plana, ki nosi naslov »Posebne obveze in naloge«, so bili:

prvič, na kaj naj se nanašajo določbe tretjega dela plana, ali na dogovorjeni obseg posamezne dejavnosti ali na dejavnost kot celoto,

drugič, kakšen naj bo izbor ukrepov na nivoju federacije, republik in občin za pospeševanje razvoja dejavnosti posebnega pomena in

končno, konkretno predvidevanje razvoja v okviru posamezne dejavnosti.

Po dolgih razpravah smo se sporazumeli, da se bodo ukrepi za razvoj teh dejavnosti nanašali samo na dogovorjeni obseg proizvodnje. Sicer bi lahko ustvarjali nove disproporce.

Glede ukrepov sta bili prisotni dve tendenci: ena, da naj federacija podpira razvoj teh dejavnosti samo z omogočanjem uvoza opreme brez carine ali z zmanjšano carino, in druga, da so potrebni še posebni ukrepi na področju cen, kreditno-monetarne politike in deviz. Ta druga tendenca je v sebi nosila nevarnost, da uvedemo dva gospodarska sistema, v katerih bi organizacije združenega dela imele različne in neenake pogoje gospodarjenja. Doseženo je soglasje, da v federaciji ostanemo samo pri carinskih olajšavah. Če pa se bo pokazalo, da so potrebni še kakšni posebni ukrepi, pa bodo le-ti določeni s posebnim dogovorom federacije, republik in pokrajin. Dogovorjeni so tudi nekateri specifični ukrepi, ki naj omogočajo razvoj posameznih dejavnosti, npr. da naj v kmetijstvu ostane sistem zaščitnih cen, razvojne premije, kompenzacije za nižje cene gnojil in prelevmaji, da v prometu ostane tako imenovani bencinski dinar in takse za ceste, da v turizmu ostane devizna stimulacija, selektivno kreditiranje, skupna propaganda v tujini in podobno. Seveda bodo v vsakem od teh primerov, ki so, kot ste videli iz plana, konkretno navedeni, s posebnim dogovorom republik in pokrajin določen nivo, namen in sredstva teh ukrepov, skratka, vsi detajli. V zvezi s konkretnimi predvidevanji razvoja posameznih dejavnosti je bilo ocenjeno, da se še vse premalo računa na realne finančne možnosti iz lastne akumulacije in inozemskih sredstev in še preveč na vlogo družbe oziroma države. Premalo je prisotno samoupravno združevanje dela in sredstev in ne dovolj spoznanje, da skozi cene, kredite in devize ne bo mogoče zagotavljati manjkajoče akumulacije. Bolj ko bo prisotno »uzdaj se use i svoje kljuse«, kot rečejo v Beogradu, več bo realnosti v predvidevanjih. Zato je dogovorjeno, da so vse številke samo orientacijske. Veljale bodo le tiste, ki bodo v družbenih dogovorih konkretno dogovorjene.

Naj omenim še to, da je bila prisotna tendenca, da bi se družbeni dogovori sklepali, kolikor ne bi uspeli letos, še v letu 1977 zaradi kontinuitete razvoja do leta 1985 pa še celo v letu 1978. Menili smo, da bo konec letošnjega leta že ena petina plana za nami in da bi bilo prav, če bi ob sprejemanju plana imeli že tudi sprejete družbene dogovore. Če pa to ni realno, naj se sprejmejo vsaj do konca letošnjega leta, vključno s kontinuiteto razvoja do 1985. To stališče je bilo končno tudi sprejeto.

Naj končam! V integralnem tekstu osnutka plana je okoli 40-krat zapisano, da je o posameznem vprašanju potreben poseben dogovor republik in pokrajin oziroma organizacij združenega dela. Mogoče bo kdo rekel, da je to svojevrsten izraz nemoči, da bi stvari uskladili med delegacijami. Mogoče! Vendar je treba reči, da je za razrešitev nekaterih zank potrebno več strokovnih stališč in podatkov, ki jih izvršni sveti republik in pokrajin imajo, mi pa jih vedno nismo imeli. Nekaj spoznanj, še posebej v zvezi s sistemskimi vprašanji, pa še nismo dognali. Sedaj imamo pred seboj celoto plana, cilje, naloge, smeri in okvire. To omogoča, da se ti dogovori ob resnem angažiranju pravzaprav hitro sprejmejo. Na voljo je še mesec dni do sprejetja plana, da bi postali njegov sestavni del, kar ni nerealno.

Tovarišice in tovariši delegati! Pred vami je integralni tekst osnutka družbenega plana Jugoslavije od 1976—1980 in pismeno poročilo o delu delegacije pri usklajevanju. Naša delegacija je, razen navedenih izjem, dala soglasje k zapisanim stališčem. Na vas je, da ocenite, kako smo uresničili vaše napotke in

pooblastila, da ocenite, o čem bi se bilo še potrebno dogovoriti, da bi predlog plana, lahko sprejeli v juliju in z njim dali delavcem v organizacijah združenega dela novo pomembno orožje za uresničitev našega nadaljnega družbeno-ekonomskega razvoja. Hvala.

Predsedujoči Stane Markič: Besedo ima tovariš Marjan Lenarčič, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov!

Marjan Lenarčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Sistem varnosti borcev narodnoosvobodilne vojne in vojaških invalidov ter družin padlih borcev v socialistični samoupravni družbi je v vsej svoji razsežnosti danes prvič pred Skupščino SR Slovenije. V preteklem obdobju je Skupščina SR Slovenije razpravljala le o posameznih vprašanjih s tega področja, npr. o borcih prekomorskih brigad narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije, o stanovanjskih vprašanjih, o zdravstvenem varstvu in o nekaterih drugih vprašanjih urejanja materialne varnosti borcev, posebno vojaških invalidov.

O tej analizi so doslej razpravljali: Predsedstvo Republiške konference SZDL Slovenije, Svet za socialno in zdravstveno politiko pri Republiški konferenci SZDL Slovenije, posebna delovna skupina IK Predsedstva CK ZKS za reševanje vprašanj borcev in vojaških invalidov, Komisija za socialna in zdravstvena vprašanja borcev NOV Republiškega odbora ZZB NOV Slovenije in Komisija za vojaške invalide istega republiškega odbora. Analiza je bila poslana v razpravo tudi občinskim konferencam SZDL, občinskim odborom ZZB NOV in skupščinam občin ter samoupravnim interesnim skupnostim na ravni republike. O njej so razpravljali tudi na desetih bazenskih posvetovanjih, ki jih je sklical Republiški odbor ZZB NOV Slovenije v dogovoru s predsedstvom Republiške konference SZDL Slovenije in Republiškim komitejem za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov. Ta posvetovanja so bila v Ljubljani, Izoli, v Novi Gorici, v Kranju, Novem mestu, v Celju, Ravnah na Koroškem, Mariboru in v Murski Soboti. Na njih so sodelovali delegati iz skupščin občin in predstavniki njihovih komisij za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov, delegati občinskih konferenc SZDL, občinskih odborov ZZB NOV, občinskih konferenc ZK, vodje skupin delegacij za Skupščino SR Slovenije, delegati samoupravnih interesnih skupnosti zdravstvenega varstva, pokojninskega in invalidskega zavarovanja, socialnega varstva in stanovanjskih skupnosti, predstavniki republiških organov in organizacij, in sicer Komisije Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV, Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov in Republiškega odbora ZZB NOV Slovenije.

Na splošno so vsi naštetni organi in organizacije ter skupnosti ugodno ocenili analizo kot celovit prikaz socialne in materialne varnosti borcev NOV in vojaških invalidov ter družin padlih in umrlih borcev ter nekaterih drugih skupin, ki so navedene v analizi. V razpravah je bila izražena podpora usmeritvi, ki jo nakazujeta Predsedstvo Republiške konference SZDL Slovenije in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije za reševanje vprašanj, ki sestavljajo sistem varnosti borcev in vojaških invalidov.

Problematika, ki jo nakazuje analiza, predvsem vprašanje družbenega položaja in socialne varnosti borcev NOV, vojaških invalidov in družin padlih

borcev, zahteva, da se v reševanje teh vprašanj aktivno vključujejo vsi naši samoupravni, politični in upravni organi in organizacije ter skupnosti in drugi dejavniki, iz naslednjih razlogov:

- materialni, socialni, zdravstveni, stanovanjski in drugi problemi borcev dobivajo z razvojem družbenih odnosov, s staranjem borcev, s slabšanjem njihovega zdravstvenega stanja nove razsežnosti;

- celotni sistem varnosti borcev je treba uskladiti z novo ustavo, upoštevajoč tudi usmeritve, ki jih vsebuje osnutek zakona o združenem delu;

- reševanje te problematike je treba prenesti iz dosedanjega okvira organizacij ZZB NOV in nekaterih upravnih organov na širše družbenopolitično področje in ga razmejiti po vsebini na obveznosti in odgovornosti posameznih nosilcev, npr. temeljnih organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti, družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij, kar po svojem obsegu, zahtevnosti in odgovornosti terja uskladeno družbenopolitično akcijo vseh družbenih dejavnikov.

Iz celotne problematike je potrebno nekatera vprašanja pospešeno in prednostno obravnavati, zlasti vprašanja pokojnin borcev z varstvenimi pokojninami, vprašanja socialne varnosti kmetov borcev, zdravstvena vprašanja, priznavalnine, stanovanjsko vprašanje in še nekatera druga.

Ugotoviti je treba, da smo v SFRJ po osvoboditvi zgradili obsežen sistem socialne in materialne varnosti na temelju stališč in sklepov kongresov ZK in ZZB NOV Jugoslavije, z zakonitimi predpisi in z družbeno dogovorjeno politiko, ki je bila sprejeta v Skupščini SFRJ v skladu z družbenoekonomskimi gibanji in objektivnimi ekonomskimi možnostmi združenega dela ter s socialističnimi samoupravnimi odnosi, v katerih dobiva združeno delo odločilno vlogo v družbeni reprodukciji in delitvi. Sistem materialne in socialne varnosti borcev je tako zgrajen, da zagotavlja različen obseg in raven pravic, ki so odvisne od trajanja udeležbe v NOV, od materialnega položaja borca, od pravic iz socialnega zavarovanja na temelju prispevka dela in ne nazadnje od celovitega razvoja družbenoekonomskih odnosov. V tem sistemu pridobijo borci NOV pred 9. 9. oziroma do 13. 10. 1943 temeljne pravice, ki jih ureja federacija pod ugodnejšimi pogoji, kot jih imajo borci, ki so vstopili v NOV po omenjenih datumih. Borci pred 9. 9. oziroma do 13. 10. 1943 pridobijo pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter dodatek za borce pod enakimi pogoji, ne glede na leto vstopa v NOV. Za imetnike »Partizanske spomenice 1941«, narodne heroje in španske borce zagotavljajo zvezni predpisi nekatere pravice, ki izvirajo iz njihovega izjemnega prispevka k socialistični revoluciji, na splošno pa imajo ti borci enake pravice kot tisti pred 9. 9. oziroma do 13. 10. 1943.

Temeljne pravice na področju varstva borcev NOV in vojaških invalidov ureja in zagotavlja federacija. Socialistične republike in socialistični avtonomni pokrajini, občine, samoupravne interesne skupnosti in organizacije združenega dela ter delovne skupnosti pa s svojimi zakoni oziroma samoupravnimi akti urejajo in zagotavljajo dopolnilne pravice borcem NOV. Socialistični avtonomni pokrajini in vse socialistične republike so sprejele vrsto predpisov, s katerimi so razširile krog uporabnikov teh pravic in z njimi izboljšale socialni in materialni položaj borcev NOV, vojaških invalidov in družin padlih borcev ter drugih udeležencev vojne, ki so pod posebnim družbenim varstvom. Ob tem velja opozoriti, da ureja SR Slovenija sistem socialne in materialne varnosti borcev NOV in vojaških invalidov ter družin padlih borcev na nekoliko višji ravni kot v drugih socialističnih republikah in socialističnih avtonomnih pokrajinah.

Ta vprašanja delno urejajo na podoben način tudi nekatere samoupravne interesne skupnosti in temeljne organizacije združenega dela, ki v svojih splošnih samoupravnih aktih urejajo posamezne pravice borcev iz njihovih medsebojnih razmerij v združenem delu.

V prihodnje bo treba odpraviti nekatere pomanjkljivosti, ki jih je nakazala praksa, in celovito sistemsko urediti vprašanja, ki nastajajo kot posledica inflacijskih gibanj, naraščanja življenjskih stroškov, staranja borcev in drugih specifičnih problemov zlasti na zdravstvenem in socialnovarstvenem področju. Še posebej velja to za kmete borce, med katerimi je posebno veliko število ostarelih, ki živijo v težkih razmerah.

Težke razmere, v katerih živijo številni borci NOV, imajo svoje korenine tudi v še nedograjenih sistemih materialnega varstva udeležencev NOV. V SFRJ je npr. 330 000 upokojenih borcev, od katerih je 177 000 takšnih, ki imajo udeležbo v NOV priznano pred 9. 9. 1943. Od tega števila je v SFRJ 110 000 borcev, ki imajo varstveno pokojnino, katera znaša 2600 din na mesec. V SR Slovenije je 57 800 upokojenih borcev NOV, od katerih je 34 550 borcev pred 9. 9. 1943 in od katerih jih prejema varstveno pokojnino v znesku 2992 din nekaj več kot 16 000. Za pokojnine borcev NOV, za varstvo vojaških invalidov, družin padlih in umrlih borcev je federacija v letu 1975 porabila nekaj nad 7 milijard dinarjev, od česar je odpadlo na Slovenijo 693 milijonov dinarjev. V zveznem proračunu za leto 1976 je za ta namen predvidenih 9 milijard 88 milijonov dinarjev, poraba v SR Sloveniji pa bo iz teh sredstev približno za 10 odstotkov večja kot lani. V letu 1975 je SR Slovenija porabila iz svojega proračuna 266 483 000 dinarjev za dopolnilno varstvo borcev in vojaških invalidov, za leto 1976 pa je v republiškem proračunu zagotovljenih za isti namen 365 300 000 dinarjev, kar je za 37 odstotkov več sredstev kot v letu 1975.

Brez dvoma gre za znatna sredstva, ki jih ustvarjajo delovni ljudje s svojim delom za potrebe borcev NOV in vojaških invalidov ter družin padlih borcev. Ti podatki izpodbijajo trditve nekaterih kritikov, češ da socialistična samoupravna družba ne izpolnjuje svojih materialnih obveznosti in odgovornosti do nosilcev socialistične revolucije. Prepričani smo, da bo današnja razprava o analizi in o nadaljnji politiki ter ukrepih za izpolnjevanje nekaterih neresenih ali neustrezno urejenih vprašanj pripomogla h kvalitetnejši in višji ravni socialne in materialne varnosti borcev. Dogovoriti se bomo morali o ukrepih, ki jih v tem trenutku objektivno zmoremo. V razpravah o analizi so s tem v zvezi bili dani nekateri predlogi, katere bo Republiški komite skrbno in vsestransko proučil ter na tej osnovi predlagal Skupščini SRS in drugim organom ustrezne ukrepe.

V federaciji pravkar teče postopek za uskladitev nekaterih zakonov, ki zadevajo vojaške invalide in borce NOV z ustavo, zlasti pa pripravljajo izpopolnitve in izboljšave sistema socialne in materialne varnosti na pokojninskem področju. Med pomembne ukrepe gre šteti tudi ponovno odprtje roka za uveljavljanje posebne dobe za tiste borce, ki je doslej še niso uveljavili, nadalje izjemno valorizacijo dodatka za borce in pokojnine imetnikov »Partizanske spomenice 1941«, narodnih herojev, španskih borcev in imetnikov odlikovanj »Kardajordjeve zvezde z meči«. Ukrepi obsegajo tudi uskladitev invalidskih prejemkov zaradi ohranitve njihove realne vrednosti, zvišanje prejemkov vojaških invalidov, ki živijo v inozemstvu, ustrežnejšo ureditev zdravstvenega varstva vojaških invalidov kmetov in vojaških invalidov, ki stalno prebivajo v inozemstvu, izpopolnitev zdravstvenega varstva vojaških invalidov s siste-

matičnimi pregledi in domačo nego ter dodelitev osebnega vozila slepim invalidom. V okviru akcij za izboljšanje sistema varnosti borcev NOV in vojaških invalidov si Zvezni komite za vprašanja borcev in vojaških invalidov prizadeva, da bi še v tem letu sprejeli medrepubliški in medpokrajinski dogovor o skupnih merilih za urejanje pravic borcev in vojaških invalidov, ki jih urejajo predpisi posameznih socialističnih republik in socialističnih avtonomnih pokrajin (npr. poenotenje starostne meje in censusov pri določanju invalidskega dodatka, poenotenje načina dodeljevanja denarnih pomoči itd.).

Rešitev teh vprašanj je nujna in pomembna, saj so borci NOV aktiven dejavnik v socialističnem samoupravnem sistemu na različnih področjih družbenega in političnega življenja na vseh ravneh, zlasti v življenju krajevnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij, družbenopolitičnih skupnosti, kakor tudi v aktivnostih, povezanih s splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ter v raznih družbenih organizacijah. Z odnosom do borcev NOV in drugih udeležencev revolucije ter z reševanjem njihovih socialnih in materialnih problemov izpričujemo tudi odnos do pridobitev socialistične revolucije in do njene kontinuitete. Z učinkovitim reševanjem vprašanj, ki so povezana z družbenim položajem in vlogo udeležencev socialistične revolucije, spodbudno vplivamo tudi na mlade in na njihovo vključevanje v splošno ljudsko obrambo in v organizirano družbeno samozaščito. V takšnem ravnanju vidi mlada generacija zagotovilo za pravilno vrednotenje njihovega prispevka in ustrezno reševanje njihovih problemov pri morebitni obrambi domovine. Uspešno reševanje problemov borcev pogojuje njihovo še močnejšo prisotnost in aktivnost v celotnem socialističnem samoupravnem sistemu ter pri utrjevanju in razvijanju sistema splošne ljudske obrambe, družbene samozaščite in pri razvijanju tradicij revolucije in narodnoosvobodilne vojne.

Iz navedenega izhaja, da gre pri reševanju socialnih in materialnih vprašanj borcev NOV in vojaških invalidov za široko, celovito družbeno vrednotenje njihovega družbenega, političnega, socialnega in ekonomskega položaja ter njihovega minulega dela, prilagojenega novemu ustavnemu sistemu.

Razprave o analizi so podčrtale, da smo doslej pri reševanju vprašanj socialne in materialne varnosti borcev preveč poudarjali materialne vidike, manj pa družbeni položaj in vlogo borcev, ki jo opredeljuje revolucionarni boj, katerega nosilci in organizatorji so bili borci v predvojnem, medvojnem in po vojnem obdobju.

Pravkar končana posvetovanja o tej analizi po regijah so pokazala, da vse občinske skupščine in njihovi organi, samoupravne interesne skupnosti in družbene ter družbenopolitične organizacije soglašajo s predvidenimi ukrepi za okrepitev materialnega položaja borcev NOV in ugotavljajo, da je treba izpopolniti sistem socialne in materialne varnosti borcev, zlasti tistih z najnižjimi pokojninskimi prejemki. Pri tem je treba upoštevati ekonomska gibanja, gibanja življenjskih stroškov in realne sposobnosti naše družbe. Ukrepe naj bi uveljavili že s 1. 1. 1977, pri čemer pa bo treba napraviti tudi nekatere sistemске spremembe. Posvetovanja so predvsem ugotovila, da je treba osnovo za določitev minimalne pokojnine borcev NOV tako spremeniti, da bo ta osnova zagotavljala dostojno preživljanje vsakega upokojenega borca, ne glede na pokojninsko dobo. Vse dosedanje razprave so pokazale zlasti na pereč problem pokojnin kmetov borcev, kajti sedanji sistem kmečkih pokojnin posebno zdravstveno prizadetim borcem NOV ne daje temeljnega materialnega varstva. Najbolj pogoste zahteve na tem področju so, da je treba znižati starostno dobo

kmetov borcev za pridobitev pokojnine od 60 na 55 let, da je treba za isto kmetijo dovoliti pridobitev pokojnine obeh zakoncev, če sta udeleženca NOV, da naj bi imel pravico do borčevske pokojnine tudi zakonec, ki ni lastnik posestva, je pa udeleženec NOV brez lastnih dohodkov, da je treba osnovo za določitev pokojnine kmeta borca NOV znatno zvišati in da je treba proučiti, če je sploh smiselno upoštevati katastrski dohodek pri izračunavanju pokojnine, glede na dejstvo, da je starost kmetov borcev precej visoka in da so po večini za delo nesposobni.

V prvem povojnem obdobju zdravstveno stanje borcev NOV ni bilo v ospredju, sedaj pa zaradi starosti, zaradi posledic vojne, vojnih in delovnih naporov prehaja v kritično obdobje. Srečujemo se z vse pogostejšimi zahtevami borcev po dopolnilnem zdravstvenem varstvu, po organiziranju dispanzerske službe za zdravstveno varstvo borcev v zdravstvenih domovih in bolnišnicah, po zagotavljanju podaljšanega in nadomestnega bolnišničnega zdravljenja v naravnih zdraviliških ter po izboljšanju kvalitete invalidskih ortopedskih pripomočkov. Pri tem velja opozoriti, da je treba okrepiti skrb za borce in vojaške invalide v okolju, kjer živijo in delujejo, zlasti skrb za bolne, ostarele, onemogle in osamele borce. Zanje bo treba organizirati patronažno službo, nego na domu in druge oblike pomoči. V reševanje teh vprašanj doslej niso bili v zadostni meri vključeni nekateri družbeni dejavniki, zlasti ne samoupravne interesne skupnosti in krajevnne skupnosti. Tu kaže podpreti iniciativo ob razpravah o analizi, da naj bi samoupravne interesne skupnosti socialnega varstva prevzele osrednjo povezovalno in usklajevalno ter organizacijsko vlogo s tem, da bi pri skupščinah teh skupnosti ustanovili posebno telo, sestavljeno iz delegatov zainteresiranih samoupravnih interesnih skupnosti, krajevnih skupnosti, organizacij združenega dela, družbenopolitičnih organizacij in drugih organov in organizacij ter skupnosti, za celovito reševanje odprtih vprašanj borcev, vojaških invalidov in družin padlih borcev. Pri raziskavah, kakšne naj bi bile najustreznejše službe, ki bi pripomogle k izboljšanju zdravstvene nege in skrbi za ostarele in bolne borce, bo potrebno vključevati tudi gerontološke in druge ustrezne ustanove. S primerno družbenopolitično akcijo bo potrebno doseči bolj humane odnose do borcev NOV v nekaterih zdravstvenih ustanovah in zdraviliških, ker so bile na posvetovanjih izrečene številne kritike teh odnosov. Posvetovanja so namreč ugotovila, da se mreža ambulant oziroma služb za zdravstveno varstvo borcev NOV prepočasi razvija, da je povezava med ambulantami za borce in specialističnimi službami prešibka ter da so sprejemni roki odločno predolgi, da so borci preslabo udeleženi pri zdravljenju v naravnih zdraviliških ter da je treba v družbenem planu razvoja od leta 1976 do leta 1980 vsekakor upoštevati razvoj naravnega zdravilišča »Triglav« v Mojstrani in naravnega zdravilišča vojaških invalidov v Strunjanu.

Med prioritete naloge sodi nadalje uskladitev meril in kriterijev za podeljevanje priznavalnin udeležencem NOV in udeležencem drugih vojn, katere podeljujejo skupščine občin na podlagi svojih predpisov. Z njimi zagotavljajo občine materialno pomoč socialno ogroženim borcem in borcem z razmeroma nizkimi osebnimi prejemki. V razpravah o analizi je bilo izpostavljeno stališče, da je potrebno sistem družbene pomoči borcem NOV uskladiti z ustavo in ga urejati po samoupravnih poti z družbenim dogovarjanjem med občinami na podlagi solidarnostnega združevanja in prelivanja finančnih sredstev. Za ta namen je Republiški komite za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov pripravil osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za po-

deljevanje občinskih priznavalnin. Družbeni dogovor je sedaj v javni razpravi v pristojnih občinskih organih in organizacijah ter skupnostih. Za takšno pot reševanja socialnih in materialnih vprašanj borcev NOV se je že pred nekaj leti odločil Republiški odbor ZZB NOV Slovenije, vendar ta akcija ni uspela zaradi nasprotovanj solidarnostnemu združevanju sredstev za te namene. Nasprotovanja za solidarnostno združevanje sredstev so ponekod sicer še prisotna, vendarle je skoraj povsod zmagalo prepričanje, da je le na takšen način moč uravnavati enakopraven položaj borcev NOV v vsem območju SR Slovenije. Republiški komite meni, da mora sistem socialne in materialne varnosti borcev NOV, vojaških invalidov in družin padlih borcev temeljiti na samoupravnem dogovarjanju in na samoupravno dogovorjenem združevanju sredstev. S skupno organizirano družbenopolitično akcijo vseh zavestnih socialističnih sil nam bo uspelo uveljaviti ustrezne instrumente, ki bodo zagotavljali enakopravno varnost borcev in usklajevanje splošnih družbenoekonomskih gibanj s potrebami borcev in vojaških invalidov. Aktivno udeležbo v NOV bomo tudi na ta način ovrednotili kot pomemben in izjemen družbeni prispevek, kot minulo delo z vsemi posebnostmi, pomembnimi za obstoj in razvoj socialistične samoupravne skupnosti, in kot izpolnjevanje nalog pod najtežjimi pogoji. Tako pojmovano udeležbo v NOV bo treba v bodoče uveljaviti tudi v drugih sistemskih rešitvah, ki jih oblikujemo, npr. v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja, v sistemu nagrajevanja in pri uveljavljanju drugih pravic iz dela.

Republiški komite in organizacija ZZB NOV ugotavljata — to pa so ugotovili tudi na pravkar končanih posvetovanjih o problemih, ki jih obravnava predložena analiza — da še vedno ni zadovoljivo rešeno stanovanjsko vprašanje za okoli 2600 borcev NOV. V smislu 26. člena republiškega zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu so sredstva iz anuitet za posojila borcem NOV namenjena izključno za gradnjo stanovanj za udeležence NOV. To določilo je treba izkoristiti, kakor tudi določila, da glede načina upravljanja s temi sredstvi odločajo skupščine občin na predlog občinskih odborov ZZB NOV.

S tem v zvezi je večina samoupravnih interesnih stanovanjskih skupnosti ustanovila posebna telesa, sestavljena iz borcev NOV in drugih delovnih ljudi ter občanov, ki aktivno in odgovorno sodelujejo pri odločanju o porabi omenjenih sredstev. Zaželeno je, da bi takšne organe ustanovili pri vseh samoupravnih interesnih stanovanjskih skupnostih.

Nadalje je treba zagotoviti, da bodo tudi v temeljnih organizacijah združenega dela reševali stanovanjska vprašanja še zaposlenih borcev, katere naj pri uresničevanju svoje stanovanjske politike čimbolj zavzeto rešujejo probleme tistih svojih delavcev borcev NOV, ki odhajajo v pokoj. Nadvse pozitivno je, da je Zveza stanovanjskih skupnosti SRS stanovanjsko problematiko borcev že vključila v predlog samoupravnega sporazuma o osnovah plana samoupravnih stanovanjskih skupnosti SRS za področje stanovanjskega gospodarstva v obdobju 1976 do 1980. Prepričani smo, da bodo tudi druge samoupravne interesne skupnosti vključile reševanje problematike borcev NOV in vojaških invalidov v svoje programe za naslednje obdobje.

Sistem varnosti borcev NOV bo potrebno nenehno dopolnjevati v skladu s krepitvijo materialnega temelja naše družbene skupnosti ter hitro in učinkovito reševati najaktualnejše splošne in osebne probleme borcev z zavzetim in odgovornim delom pristojnih organov in organizacij ter skupnosti. Sproti bo potrebno spremljati uresničevanje družbeno dogovorjene politike in o njej

obveščati borce in javnost, družbenopolitične organizacije, samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične skupnosti in druge družbene dejavnike. Ta vprašanja morajo biti prisotna v organiziranih prizadevanjih za ustavno preobrazbo naše socialistične samoupravne skupnosti.

Republiški komite ugotavlja, da je vprašanje varstva spomenikov in spominskih obeležij socialistične revolucije, med njimi zlasti grobišč in grobov borcev NOV, dokaj neurejeno in zanemarjeno in da določbe zakona o vojaških pokopališčih in grobovih iz leta 1973 niso bile uresničene. Ta zakon bo potrebno prilagoditi ustavnim načelom in varstvo spominskih objektov socialistične revolucije postaviti na ustavno osnovo, to je zagotoviti podružbljanje njihovega varstva. V okviru Samoupravne interesne skupnosti za kulturo bi morali v te namene združevati sredstva za ureditev in za vzdrževanje spomenikov in spominskih obeležij socialistične revolucije, grobišč in grobov padlih borcev NOV. Zato bo potrebno ob aktivnem sodelovanju temeljnih organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij in skupnosti ter drugih organov in organizacij in skupnosti ustanoviti tudi posebne samoupravne interesne skupnosti, ki naj bi med drugim združevale sredstva in se dogovarjale o politiki urejanja in vzdrževanja ter o osnovah in merilih za združevanje sredstev na ravni občine, regije in republike. Odpraviti bo treba tudi sedanjo delitev vojaških pokopališč in grobov na tiste, ki so razglašeni za kulturne spomenike, in na ostale, ki tega statusa nimajo in zanje skrbi občina. Za nekatere večje spomenike, npr. za tiste, za katere so se po samoupravni poti dogovorile skupščine občin ob pripravah za sprejem odloka Izvršnega sveta Skupščine SRS o tem, katera grobišča borcev narodnosvobodilne vojne in žrtev fašističnega terorja so posebnega zgodovinskega pomena in imajo značaj kulturnega spomenika, bo potrebno tudi v prihodnje delno združevati sredstva tudi na republiški ravni, in sicer za njihovo urejanje in vzdrževanje, ker za nekatere velike spomenike socialistične revolucije ni mogoče enostavno prealiti skrbi in odgovornosti za urejanje in vzdrževanje na občine, zlasti še na nerazvite. Zato bo tudi na tem področju potrebno pospeševati solidarno združevanje sredstev na republiški ravni na osnovi skrbno izdelanega programa.

V sistem varstva spomenikov socialistične revolucije, grobišč in obeležij NOV bo treba vgraditi odgovornost delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih, v temeljnih organizacijah združenega dela, v samoupravnih interesnih skupnostih, v družbenopolitičnih skupnostih ter v vseh družbenopolitičnih in družbenih organizacijah ter društvih, ki naj bi skupno s strokovnimi službami postali osnovni nosilci trajne skrbi, obveznosti in odgovornosti za sistem varstva spomenikov, grobišč in obeležij narodnoosvobodilne vojne ter socialistične revolucije.

V skladu z določili medrepubliškega in medpokrajinskega dogovora o urejanju socialne varnosti žrtev fašističnega nasilja, civilnih žrtev vojne in vojnega materiala bo potrebno izpopolniti republiško zakonodajo, ki je v preteklih letih zaostajala za razvojem drugih socialnih področij, zaostajala pa je tudi za ravnijo, ki so jo zagotovile tem občanom nekatere druge socialistične republike oziroma socialistični avtomni pokrajini.

Republiški komite bo moral na podlagi sprejetih ocen, predlogov in priporočil iz razprave, stališč in sklepov Skupščine SR Slovenije proučiti še vrsto drugih vprašanj in predlagati ustrezne ukrepe za izpopolnjevanje sistema varnosti borcev NOV, vojaških invalidov in družin padlih borcev. Eno izmed takšnih vprašanj je nujnost hitrejšega razvoja protetike in ortotike, pri čemer bo

potrebno v večjem obsegu pritegniti k sodelovanju ustrezne raziskovalne organizacije. Za hitro reševanje najbolj perečih problemov pa naj bi uporabili najnovejše izsledke na tem področju tudi iz drugih držav. Drugo pomembno vprašanje so zahtevki borcev prekomorskih brigad NOV in POJ za priznanje posebne dobe, ki jih je treba tudi v prihodnje reševati v skladu z družbeno dogovorjeno politiko na temelju veljavnih zakonskih predpisov.

Pristopiti bo treba tudi k uveljavitvi novele temeljnega zakona o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki dopušča možnost za uveljavljanje posebne dobe udeležencev NOV, ki do sedaj te dobe niso uveljavljali. Mogoče jo bo uveljaviti, ko bo sprejeto navodilo Predsedstva Zveznega odbora ZZB NOV Jugoslavije, ki je sedaj v javni razpravi. Po končani razpravi bodo organizirani ustrezni seminarji za čimbolj uspešno izpeljavo te akcije. Pri izpeljavi te naloge bodo imeli posebno odgovornost občinski odbori ZZB NOV, organi skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter občinski upravni organi, pristojni za zadeve borcev NOV in vojaških invalidov, ki bodo morali zagotoviti dosledno in odgovorno delo, tako da bodo vsi upravičeni borci NOV kar najhitreje prišli do svojih pravic.

Okrepiti bo treba tudi skrb za urejanje nekaterih odprtih vprašanj borcev NOV in vojaških invalidov, ki živijo v zamejstvu.

Predlagane rešitve in ukrepi na področju socialne in materialne varnosti borcev NOV in vojaških invalidov ter družin padlih borcev ne širijo temeljnih pravic borcev, ki jih zagotavlja federacija. Rešitve so usmerjene k odpravljanju nekaterih neustrezajočih rešitev v socialističnih republikah oziroma v socialističnih avtonomnih pokrajinah glede na specifične pogoje njihovega razvoja in k izpopolnjevanju in izboljševanju socialnega in materialnega položaja borcev NOV. Najbolj učinkovito bomo to storili po samoupravnih poti in v skladu z ustavo in z zakonitimimi predpisi ter z družbeno dogovorjeno politiko na tem področju.

Republiški komite za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov nadalje predlaga Skupščini SR Slovenije, da priporoči, naj se pri skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti socialnega in zdravstvenega varstva kakor tudi pri skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter stanovanjskih skupnostih ustanovijo delovna telesa skupščin za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov, ki naj bi bila delegatsko sestavljena tudi iz vrst borcev NOV oziroma predstavnikov organizacij ZZB NOV. Ta delovna telesa naj bi spremljala uveljavljanje in urejanje sistema socialne in materialne varnosti borcev, prispevala pa naj bi tudi k hitremu odpravljanju nekaterih problemov na tem področju.

Predlagamo tudi, naj Skupščina SR Slovenije priporoči vsem skupščinam občin, pristojnim samoupravnim interesnim skupnostim, krajevnim skupnostim in temeljnim organizacijam združenega dela, da naj obravnavajo problematiko borcev NOV in vojaških invalidov ter stališča Skupščine SR Slovenije. To problematiko naj vključijo v svoje programe dela in po samoupravnih poti sprejmejo ustrezne ukrepe za izpopolnjevanje sistema socialne in materialne varnosti borcev NOV, vojaških invalidov in drugih padlih in umrlih borcev ter drugih vojnih udeležencev.

Za učinkovito in uspešno uresničenje stališč in sklepov, ki jih bo sprejela Skupščina SR Slovenije in ki so jih predlagali Izvršni svet Skupščine SRS in Predsedstvo Republiške konference SZDL Slovenije ter drugi organi in organizacije ter skupnosti za samoupravno urejanje sistema splošne varnosti borcev NOV

ter drugih borcev in vojaških invalidov, bo potrebno v samoupravnih interesnih skupnostih, v občinah in v republiki kadrovsko delno okrepiti tudi strokovne službe, da bodo sposobne strokovno analizirati, oceniti in predlagati ukrepe s področja sistema varnosti borcev NOV, vojaških invalidov in družin padlih borcev. Strokovnim službam pri skupščinah občin in v Republiškem komiteju bo potrebno zagotoviti tudi ustrežnejše delovne pogoje, da bo mogoče v predvidenih rokih uresničiti vse naloge.

Republiški komite na koncu ocenjuje, da so stališča Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Predsedstva SZDL Slovenije, predvsem pa stališča Skupščine SRS, ki bodo danes sprejeta skupno z analizo, ki vsebuje problematiko socialne varnosti borcev NOV in drugih udeležencev revolucije, ustrezna podlaga za uskladeno reševanje problemov na tem področju skupaj z organi in organizacijami ter skupnostmi v Socialistični republiki Sloveniji in da bodo ta stališča ter sklepi ustrezna podlaga delegatom Skupščine SFRJ in SR Slovenije za usklajanje in razreševanje teh problemov v organih in organizacijah federacije.

Predsedujoči Stane Markič: S tem zaključujem skupno zasedanje vseh zborov. Zbori bodo nadaljevali sejo ločeno, in sicer v dvoranh, kjer so jih pričeli.

(Skupno zasedanje je bilo končano ob 10.30.)

skupščina skupnosti socialnega varstva slovenije

4. seja

(28. junija 1976)

Predsedovala: Majda Gaspari,
presednica Skupščine
Skupnosti socialnega varstva Slovenije.

Začetek seje ob 10.15.

Predsednica Majda Gaspari: Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 4. sejo Skupščine Skupnosti socialnega varstva Slovenije.

Glede na to, da smo predlog dnevnega reda, ki ste ga dobili skupaj z vabilom za sejo, kasneje spreminjali in dopolnjevali, predlagam za današnjo sejo tale dnevni red:

1. izvolitev komisij za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za Zbor uporabnikov ter Zbor izvajalcev,
2. odobritev zapisnika 3. seje Skupščine Skupnosti socialnega varstva Slovenije z dne 26. februarja 1976,
3. predlog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb, skupaj z amandmaji,
4. osnutek družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980,
5. analiza varstva borcev NOV in drugih borcev, vojaških invalidov ter drugih zadev iz pristojnosti Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov,
6. predlog finančnega načrta Skupnosti socialnega varstva Slovenije za leto 1976,
7. pristop k družbenemu dogovoru o osnovah in merilih za določanje osebnih prejemkov delegatom in voljenim ali imenovanim funkcionarjem,
8. analiza o organiziranosti in dosedanjem delu občinskih skupnosti socialnega varstva,
9. vprašanja in pripombe delegatov,
10. razno.

Ima morda kdo še kak dopolnilni ali spreminjevalni predlog k temu dnevnemu redu? (Nihče.) Če nihče, potem lahko preidemo na glasovanje o predlaganem dnevnem redu. Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red 4. seje Skupščine Skupnosti socialnega varstva Slovenije soglasno sprejet.

V zvezi z delom naše skupščine vas moram najprej informirati, da na dnevni red nismo uvrstili obravnave dopolnitve samoupravnega sporazuma in statuta naše skupnosti, ker smo se po obravnavi na Izvršnem odboru, zlasti pa po razpravi pri Republiški konferenci SZDL Slovenije odločili, da bi nekoliko bolj razčlenili najbolj pomembne sestavine samoupravnega sporazuma in statuta, kar sedaj pripravlja naš Izvršni odbor. Ker pa gradivo še ni bilo zrelo za razpravo na današnji seji, računamo pa, da bo prišlo na dnevni red prve naslednje seje naše skupščine v jeseni, je to hkrati pojasnilo, zakaj ste gradivo s tega področja sicer dobili, pa ga ne uvrščamo na dnevni red današnje seje.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, na izvolitev komisij za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za Zbor uporabnikov ter za Zbor izvajalcev.

Dovolite mi, da v verifikacijsko komisijo Zbora uporabnikov predlagam delegate iz občin Cerknica, Brežice in Maribor. V verifikacijsko komisijo Zbora izvajalcev pa delegate iz občin Novo mesto — Trebnje, iz občin Izola — Piran in občin Ormož — Ptuj.

Ima morda kdo kakšen drugačen predlog za sestav verifikacijskih komisij? (Ne.) Če ne, potem prosim, da se Zbor uporabnikov z glasovanjem izreče, ali soglaša, da so v verifikacijski komisiji njegovega zbora delegati iz občin Cerknica, Brežice in Maribor. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati Zbora uporabnikov dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora uporabnikov soglasno izvoljena.

Prav tako prosim, da se tudi Zbor izvajalcev izreče o sestavu svoje komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja, ki bi jo sestavljali delegati iz občin Novo mesto — Trebnje, Izola — Piran in Ptuj — Ormož. Kdor je za tak sestav Komisije, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati Zbora izvajalcev dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je tudi Zbor izvajalcev soglasno izvolil svojo verifikacijsko komisijo, sestavljeno iz delegatov občin Novo mesto — Trebnje, Izola — Piran in Ptuj — Ormož.

Prosim obe komisiji, da takoj odideta na delo in da ugotovita navzočnost delegatov ter Skupščini poročata o tem, ali je seja sklepčna. Med tem časom pa bi Skupščina nadaljevala z delom in bomo sejo prekinili takrat, ko bosta komisiji pripravljeni, da o svojem delu poročata Skupščini.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 3. seje Skupščine Skupnosti socialnega varstva Slovenije z dne 26. 2. 1976.

Zapisnik ste prejeli. Ima kdo kako pripombo k zapisniku ali pa kak spreminjevalni ali pa dopolnilni predlog? (Ne.) Ker ni pripomb, predlagam, da pred-

log zapisnika potrdimo z dviganjem rok. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zapisnik 3. seje naše skupščine soglasno potrjen.

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb.

Za to točko dnevnega reda ste dobili predlog zakona in poročila odborov Skupščine SR Slovenije, ki so ta zakon obravnavali. V poročilih odborov so navedeni tudi predlogi amandmajev, ki so nastali v postopku sprejemanja tega zakona. Poleg tega ste kot prilogo dobili tudi pismo predsednika Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije in predsednice Zbora občin Skupščine SR Slovenije, v katerih nam sporočata, da sta oba zbora zakon že sprejela, in nas hkrati seznanjata, katere amandmaje sta zbora k predlogu tega zakona sprejela. Prosim, da ta dodatna gradiva upoštevate, ker se bomo o amandmajih morali tudi mi posebej izreči, preden bomo glasovali o zakonu v celoti.

Zaprosili smo tudi predlagatelja zakona Izvršni svet, da bi nam njegov predstavnik, ne glede na temeljito obrazložitev tega gradiva v fazi osnutka, dal obrazložitev tudi v tej fazi sprejemanja zakona. Izvršni svet je za svojega predstavnika na današnji seji določil tovariša Rada Mikliča, ki ga prosim, da predlog zakona še dodatno obrazloži!

Rado Miklič: Tovarišica predsednica, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet predlaga tej skupščini v obravnavo in sprejem predlog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb, katerega osnutek sta sprejela Zbor združenega dela in Zbor občin 19. novembra 1975, vaša skupščina pa na svoji seji 29. decembra 1975.

S tem sprejemom so vsi trije zbori soglasno potrdili družbenopolitično, ekonomsko in socialno utemeljenost predlaganega zakona, ki ga naša javnost z zanimanjem pričakuje ter s tem opozarja na njegovo aktualnost. Poglavitni namen zakona je v skladu z določbami 236. in 238. člena slovenske ustave zagotoviti ustrezno družbeno varstvo še tistim invalidnim osebam, ki tega varstva doslej še nimajo po drugih predpisih s področja socialne varnosti. Bistvo tega varstva pa sta usposabljanje in zaposlovanje, torej ustvarjanje pogojev za vključitev v normalno delovno in življenjsko okolje.

S sprejemom predlaganega zakona bosta torej dani temeljna pravna osnova in pravna možnost, da si okoli 31 000 invalidnih oseb, ki so sedaj brez tega varstva, postopoma pridobi in ustvari pravico do uposabljanja za delo, ki pomeni pridobitev, izpopolnjevanje ali spremembo znanja in delovnih sposobnosti, potrebnih za zaposlitev v določenem poklicu ali za opravljanje določenega dela ali določenih opravil.

Takšno usposabljanje, ki zajema tudi prilagajanje na delo ter pravice in obveznosti iz naslova priprave za zaposlitev po predpisih o zaposlovanju, pa je edini uspešen način, da se tem invalidnim osebam odpro možnosti, da bodo lahko uveljavile svojo ustavno zajamčeno pravico do dela, do zaposlitve v skladu s svojo pridobljeno usposobljenostjo.

Odveč bi bilo na drobno dokazovati, kolikšen pomen ima pravica do usposabljanja, da si invalidna oseba lahko pridobi status delavca v združenem delu. Zlasti pa je očitna aktualnost te pravice v smislu predlaganega zakona, če upoštevamo, da predlog zakona glede zaposlovanja invalidnih oseb izhaja iz načela, da je treba invalidno osebo praviloma vključiti v normalno delovno oko-

lje, če je to le mogoče glede na njeno zdravstveno stanje, ter s poklicno in socialno rehabilitacijo zagotoviti določeno delovno zmožnost.

Predlagani zakon izhaja iz temeljne predpostavke, da se invalidne osebe praviloma zaposlujejo v organizacijah združenega dela in v drugih delovnih skupnostih ter tudi pri zasebnih delodajalcih. V skladu z vlogo usposabljanja si predlagani zakon zatorej prizadeva, da se zagotovi zaposlitev invalidnih oseb v normalnem delovnem okolju. Le izjemama naj bi se te osebe zaposlovale v invalidskih delavnicah in v posebnih socialnih zavodih, in sicer samo takšne invalidne osebe, ki ne morejo delati v enakih razmerah kot drugi delavci, to je normalnih razmerah.

Predlog zakona torej temelji na sodobnih, humanih pogledih na invalidne osebe, na sodobnem, našim družbenim odnosom ustreznem pojmovanju vsebine, mesta in vloge tako imenovanega invalidskega varstva, katerega temeljna tendenca je zagotoviti invalidski osebi vse možnosti, da si pridobi enak družbenoekonomski položaj v združenem delu kot zdrava oseba. Pot k takšni enakopravnosti pa vodi prek usposabljanja in seveda hkrati s tem primerno organizirane in programirane skrbi za zaposlovanje. Po drugi strani pa je treba realizacijo teh načel zagotavljati z uresničevanjem predvsem tiste določbe predlaganega zakona, ki z opisom vsebine politike zaposlovanja in usposabljanja invalidnih oseb uveljavlja princip, da mora biti ta politika integralni del celotne politike zaposlovanja, ne pa nekaj posebnega in ločenega.

Za vse to si prizadeva zakon s svojimi določbami o nalogah organizacij združenega dela, skupnosti za zaposlovanje, skupnosti socialnega varstva, o zavodih za usposabljanje invalidnih oseb, o invalidskih delavnicah ter tudi o davčnih in drugih olajšavah, ki jih bodo lahko deležne posebne organizacije za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb, pa tudi druge organizacije združenega dela, če bodo uspešno izpolnjevale s tem zakonom predvidene dolžnosti. K učinkovitosti zakona naj prispeva v predlogu novo poglavje, ki celovito ureja poglobljena procesualna vprašanja o uveljavljanju in uživanju pravic, ki ga, kot rečeno, osnutek še ni imel, je pa sedaj v predlogu zakona na pobudo Zakonodajno-pravne komisije.

Osnutek je predvideval, da bi se novi zakon začel uporabljati s 1. julijem 1976. Temu ustrezno je bila v osnutku tudi predvidena kalkulacija potrebnih finančnih sredstev za drugo polletje 1976. Predlog zakona pa sedaj določa, da začne veljati zakon 1. januarja 1977. Po sprejemu osnutka sta bila namreč sprejeta dva, za financiranje skupne in splošne porabe odločilna dokumenta. Bila je sprejeta resolucija o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije ter o neposrednih nalogah v letu 1976. S to resolucijo so postavljeni temelji in okviri za financiranje vseh vrst družbenih dejavnosti. In drugič, sprejet je bil družbeni dogovor o razporejanju dohodka v letu 1976, s predvidevanji in z ukrepi, ki naj zagotovijo postavke navedene resolucije, ki zadevajo skupno porabo. Ta družbeni dogovor sta sprejeli tudi Skupnost socialnega varstva Slovenije in Zveza skupnosti za zaposlovanje Slovenije. S tem dogovorom so se podpisniki zavezali, da bodo pri obsegu in sestavi skupne porabe, torej pri financiranju in uporabi zbranih sredstev, ravnali tako, da bo zagotovljena uresničitev politike, ki jo določa omenjena resolucija. Med drugim je v tem dogovoru sporazumno določeno, da bodo skupnosti za zaposlovanje v okviru sredstev, ki bodo na razpolago v letu 1976, izvajale samo dosedanje naloge pri usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb. Za nove naloge, izvirajoče iz

predlaganega zakona za leto 1976, torej ni bilo mogoče zagotoviti novih sredstev.

Treba pa je pojasniti, da je bilo med pripravo in sprejemom osnutka storjeno vse, da bi bilo mogoče dobiti za drugo polletje potrebna sredstva za izvajanje zakona v najracionalnejšem obsegu. Temu ustrezno je bila opravljena tudi ocena potrebnih sredstev z upoštevanjem postopnosti izvajanja tega zakona.

Vse to je bilo podrobno prikazano v obrazložitvi osnutka in na sejah ustreznih pristojnih organov, preden je bil osnutek sprejet. Toda racionalnost, smotrnost, gospodarnost, načrtnost ter temu ustrezna politika financiranja splošne in skupne porabe v okviru gospodarskih zmogljivosti so bile razlog, da predlaganih sredstev za leto 1976 ni bilo mogoče zagotoviti. Poudariti pa je treba, da pri tem ni šlo in ne gre za nikakršno podcenjevanje pomembnosti novega zakona. Toda z resolucijo o družbenoekonomski politiki in o razvoju Socialistične republike Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1976 dogovorjena politika je postavila dokaj oster okvir na vseh področjih skupne in splošne porabe in ta okvir zaenkrat ni dovoljeval povečanja prispevka za zaposlovanje, s katerim bi se zbirala sredstva za izvajanje zakona že v drugem polletju letošnjega leta. Objektivni razlogi narekujejo torej, da stopi zakon v veljavo s 1. januarjem 1977. Hkrati s tem pa je bila izdelana nova ocena potrebnih finančnih sredstev za izvajanje zakona v letu 1977. Po tej oceni naj bi znašali stroški tega izvajanja skupaj 62 712 000 dinarjev.

Ta kalkulacija je izdelana na predpostavki, da bo že v letu 1977 deležnih usposabljanja in vseh drugih pravic iz tega zakona okrog 3000 invalidnih oseb, ki doslej nimajo statusa invalidne osebe in niso deležne družbenega varstva, do kakršnega bodo opravičene po novem zakonu. V ta znesek so seveda računani tudi povečani stroški skupnosti za zaposlovanje, ki bodo nastali z organizacijo in izvajanjem usposabljanja in zaposlovanja invalidnih oseb ter z ustrezno kadrovsko okrepitvijo teh skupnosti.

Določba, da bo začel veljati zakon s 1. 1. 1977, pa ne pomeni nikakršnega odlaganja vseh tistih priprav, ki jih je treba opraviti, da se zagotovi izvajanje zakona takoj po njegovi uveljavitvi. V ta namen se že pripravljajo ustrezni izvršilni predpisi. Pripravljen je že tudi osnutek samoupravnega splošnega akta o merilih in postopku za ugotavljanje lastnosti invalida po novem zakonu, kar je eden od pglavitnih izvršilnih predpisov. Zveza skupnosti za zaposlovanje pa prav tako pripravlja akcijski program, ki bo podlaga za organizirano in načrtno izvajanje novega zakona.

Naj še pripomnim, da sta predlog zakona obravnavala Sekretariat in Predsedstvo prejšnje republiške konference za rehabilitacijo invalidov in ga soglasno podprla in sprejela. Predlog zakona, kakršen vam je predložen, je izdelan na podlagi sklepov, s katerimi so pristojni zbori sprejeli osnutek, hkrati pa na podlagi predloženih amandmajev, ki so jih sprejeli v Odboru za družbeno-ekonomske odnose Zbora združenega dela, Odboru za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin, Odboru za finance Zbora združenega dela ter v Zakonodajno-pravni komisiji.

Predlagatelj je proučil predlagane amandmaje in pripombe. Amandmaje sprejema, pri čemer velja pripomniti, da sprejeti amandmaji zajemajo in deloma tudi dopolnjujejo nekatere amandmaje Odbora za finance. Prav tako je predlagatelj proučil pripombe Zakonodajno-pravne komisije in v zvezi s tem predlaga, da se spremeni 3. odstavek 14. člena predloga tako, da se sedaj

glasi: »Pri programiranju in izvajanju tehnološkega oziroma delovnega procesa si je treba prizadevati, da so delovna mesta dostopna tudi invalidnim osebam.« S tem odpade neracionalna togost obveznosti, na katero je opozorila Zakonodajno-pravna komisija.

Predlagatelj predlaga tudi, da se v 16. členu predloga črta beseda »lahko« in s tem odpravi neskladnost, ki je vsebinskega pomena, med prvim odstavkom 14. člena in dosedanjim besedilom 16. člena predlaganega zakona.

Med predloženimi amandmaji pa velja še posebej opozoriti na dva, in sicer na dopolnjeni drugi odstavek 20. člena, ki se glasi: »Če se pride do sporazumne določitve posebnega pripevka za zagotavljanje pravic po predloženem zakonu, določi njegovo višino občinska skupščina na predlog občinske skupnosti socialnega varstva.« S tem je posebej poudarjena vloga občinskih skupnosti socialnega varstva pri ustvarjanju in zagotavljanju pogojev za zaposlovanje invalidnih oseb po tem zakonu.

V 46. členu naj se črta prvi odstavek tako, da se potem novi drugi odstavek glasi: »Pravice, priznane po tem zakonu, se začno uživati, ko postane sklep o priznanju lastnosti invalidne osebe pravnomočen.« Navidez je to procesualna sprememba, vendar pa je vsebinsko pomembna. Prizadeti osebi so s tako formulacijo zavarovana vsa pravna sredstva, da si med postopkom pravnomočno pridobi lastnost invalidne osebe in s tem pravni naslov za to, da je dejansko deležna pravic po tem zakonu.

Zakonodajno-pravna komisija je tudi opozorila, da je treba rešiti status oseb, ki bodo na poklicni rehabilitaciji ob uveljavitvi predlaganega zakona, ki v 52. členu določa, da z dnem uveljavitve zakona preneha veljati 112. člen zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Skupščina SR Slovenije je na 28. seji 31. marca letos sprejela osnutek zakona o usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. V tem osnutku je v 7. členu določba, po kateri ustvarjajo in zagotavljajo pogoje za usposabljanje takih otrok in mladostnikov izobraževalne skupnosti. Torej tudi po tej določbi ne bo več Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja skrbela za poklicno rehabilitacijo takih otrok, kot je to doslej po 112. členu citiranega zakona. Potemtakem tudi s tega vidika odpade potreba po citiranem členu. Naloge prevzemata Skupnost za zaposlovanje in Izobraževalna skupnost. Določba 52. člena predloga zakona lahko torej ostane takšna, kot je predlagana, s sprejetim amandmajem k 1. odstavku. Pri tem velja upoštevati, da bo do konca leta uveljavljen citirani novi zakon o usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, ki s tem našim zakonom tvori zaokroženo celoto. Zaradi tega je tudi citiran v drugem odstavku 1. člena predlaganega zakona, za katerega predlagam, da ga vaša skupščina sprejme v predlaganem besedilu in s predlaganimi amandmaji. Hvala lepa.

Predsednica Majda Gaspari: Predlagam, da, preden preidemo na razpravo, ugotovimo, kako je s sklepčnostjo. Prosim predstavnika Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora uporabnikov, da poroči!

Zmago Kokolj: Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora uporabnikov je ugotovila, da je na zboru navzočih 34 de-

legatov. Tako je Zbor uporabnikov sklepčen, ker je na seji navzočih več kot polovica delegatov.

Predsednica Majda Gaspari: Ugotavljam, da je Zbor uporabnikov sklepčen. Prosim še za poročilo Verifikacijske komisije Zbora izvajalcev!

Marija Kranjc: Po 18. členu statuta Skupnosti socialnega varstva Slovenije lahko Skupščina veljavno sklepa, ker prisostvuje seji 17 delegatov Zbora izvajalcev, kar je več kot polovica delegatov tega zbora.

Predsednica Majda Gaspari: Ugotavljam, da je tudi Zbor izvajalcev sklepčen in da je s tem sklepčna tudi naša skupščina ter da lahko polnopravno sklepa o vseh točkah dnevnega reda. Nadaljujemo z obravnavo 3. točke dnevnega reda, to je z razpravo in sklepanjem o predlogu zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb.

Preden pa bi začeli z razpravo, pa prosim tovariša Vinka Mura, da informira Skupščino o pripravah akcijskega programa za izpeljavo tega zakona, za kar je zadolžena naša skupnost.

Vinko Mur: Tovarišice in tovariši delegati! Že pri izdelavi osnutka, predvsem pa v javni razpravi je bila pogosto izražena ugotovitev, da ureja ta zakon izredno pereče, občutljivo področje socialne varnosti nezaposlenih invalidov, invalidov brez statusa ter področje organizacij za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb. Zato mora biti pristop k izvajanju toliko bolj pripravljen.

Skupnost socialnega varstva ima po določilih v predlogu tega zakona vrsto koordinativnih in konkretnih nalog za njegovo izvedbo. Izvedba takega zakonskega predpisa, kot je zakon o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb, zahteva spričo sedaj neurejenega stanja vrsto priprav, od priprave oziroma izdelave podzakonskih predpisov in usposobitve ustreznih strokovnih služb vse do ugotovitve ustreznih sredstev za izvajanje tega zakona. Ko je Izvršni odbor Skupnosti socialnega varstva razpravljal o osnutku in predlogu tega zakona, je z namenom, da se čim ustrežneje pripravi njegovo izvajanje, imenoval dve delovni skupini. Prva skupina, ki jo sestavljajo predstavniki Zveze skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije, Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije, Zdravstvene skupnosti Slovenije in Odbora za družbeni položaj in aktivnost invalidov pri Republiški konferenci SZDL Slovenije, je imela nalogo, da pripravi osnutek samoupravnega sporazuma o merilih in postopku za ugotavljanje lastnosti invalidnosti, ki jo predvideva 6. člen zakona, ter akcijski program za izvajanje zakona.

Prečiščeno besedilo osnutka sporazuma je bilo posredovano ustreznim službam udeleženk sporazuma. Pripombe in predloge, ki so jih komisiji posredovale strokovne službe, smo že obravnavali, v kratkem pa bo izdano prečiščeno besedilo sporazuma in poslano pristojnim samoupravnim organom, samoupravnim interesnim skupnostim v obravnavo in sprejem.

Druga delovna skupina, ki jo je imenoval Izvršni odbor Skupnosti socialnega varstva, bo pripravila pregled nalog in rokovnik za izvedbo teh nalog po posameznih nosilcih, ki jih določa predlog zakona o usposabljanju invalidnih oseb.

Doslej je bil narejen pregled nalog Skupnosti socialnega varstva, v zaključni fazi pa sta tudi celoten pregled in rokovnik. V tem pregledu so zajete tudi naloge občinskih skupnosti socialnega varstva, ki jim bo verjetno v izredno pomoč pri pripravah na izvedbo tega zakona.

Hkrati je v izdelavi analiza vsebinskega dela regionalne prostorske razmestitve in statusa posebnih organizacij za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb ter posebnih socialnih zavodov v SR Sloveniji. Verjetno vam je znano, da je bila razposlana obširnejša anketa in da se v teh dneh zbirajo odgovori. Takoj ko bo to končano, bo tudi dokončana ta analiza. Ta analiza pa je nujno potrebna za načrtovanje bodoče mreže zavodov v SR Sloveniji, kar je seveda tudi naloga te skupnosti.

Kljub temu, da bo zakon začel veljati šele s 1. 1. 1977, je že sedaj potrebno pristopiti k temeljiti pripravi. Pripraviti je treba vse, da bo z navedenim dnem učinkovito stekla vsa dejavnost po tem zakonu. Zato je med najpomembnejše naloge, predvsem na področju občinskih skupnosti socialnega varstva, šteti predvsem analizo obstoječega stanja — tu mislimo predvsem na število invalidov, predvsem tistih, ki danes nimajo zagotovljenega varstva in jim bo varstvo zagotovljeno po tem zakonu, analizo ustreznega kadra, ki ga bomo potrebovali za izvedbo tega zakona, in pa verjetno tudi trend potreb v določenem obdobju v neki občini.

Nadalje bo potrebno ugotoviti stanje v obstoječih zavodih za usposabljanje oziroma kakšne bodo potrebe glede na predhodne ugotovitve v številu invalidov in v trendih. Zagotoviti bo potrebno tudi ustrezen strokovni kader; tu bo vse-kakor prišlo do določenega povečanja. Poleg tega je še vrsta drugih nalog, ki jih predvideva ta zakon. Kakor smo bili seznanjeni, so v mnogih skupnostih ta zakon obravnavali in si že v večji ali manjši meri pripravili akcijski program.

Vse te priprave bodo ob ustrezni koordinaciji z Republiško skupnostjo socialnega varstva brez dvoma nudile tisto osnovo in zagotovilo, da bo ta zakon resnično zaživel v korist tistih, ki jim je namenjen.

Predsednica M a j d a G a s p a r i : Pričujem razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče se ne javi.) Če se nihče ne priklanja k razpravi, zaključujem razpravo in predlagam, da se najprej izrečemo o amandmajih k predlogu zakona. Predlagam, da se glede amandmajev izreče vsak zbor posebej.

Preden preidemo na ta postopek, pa dovolite, da preberem, h katerim članom so predlagani amandmaji, o katerih bomo glasovali, pri čemer predlagam, da bi glasovali o vseh amandmajih naenkrat. Amandmaji so k 5., 10., 14., 16., 20., 44., 45., 46., 47., 51. in k 52. členu. Besedilo amandmajev, ki sta jih oba zbora Skupščine SR Slovenije že sprejela, ste dobili skupaj z gradivom. Vprašujem, ali se strinjate s tem, da o vseh amandmajih glasujemo naenkrat! Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Predlog je soglasno sprejet. Sedaj prosim predsednika obeh naših zborov, da dasta te amandmaje na glasovanje!

Predsednik I v a n L o z e j : Ker je predstavnik predlagatelja zakona tovariš Rado Miklič že obrazložil vse amandmaje k predlogu zakona in ker sta, kot vemo, tudi oba zbora republiške skupščine te amandmaje že potrdila, predlagam, da glasujemo o predlaganih amandmajih. Prosim delegate Zbora uporabnikov, da dvignejo roko, če se strinjajo s predlaganimi amandmaji! (Vsi

delegati Zbora uporabnikov dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor uporabnikov vse amandmaje soglasno sprejel.

Predsednik V l a d o K o k o l j : O teh amandmajih glasuje tudi Zbor izvajalcev. Kdor je za te amandmaje, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati Zbora izvajalcev dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji v Zboru izvajalcev soglasno sprejeti.

Predsednica M a j d a G a s p a r i : Glede na to, da sta oba zbora soglasno sprejela amandmaje, lahko preidemo na glasovanje o predlogu zakona v celoti. Prosim predsednika Zbora uporabnikov, da da zakon na glasovanje.

Predsednik I v a n L o z e j : Predlagam, da Zbor uporabnikov sprejme predlog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb, skupaj s sprejetimi amandmaji. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati Zbora uporabnikov dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor uporabnikov predlog zakona soglasno sprejel.

Predsednik V l a d o K o k o l j : O predlogu zakona skupaj z amandmaji glasuje tudi Zbor izvajalcev. Kdor je za predlog zakona skupaj z amandmaji, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati Zbora izvajalcev dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je tudi v Zboru izvajalcev predlog zakona skupaj z amandmaji soglasno sprejet.

Predsednica M a j d a G a s p a r i : Potem lahko ugotovim, da je Skupščina Skupnosti socialnega varstva Slovenije sprejela zakon o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb. S tem je zakon veljavno sprejet, ker smo mi zadnji sklepali o njegovem sprejemu. O tej naši odločitvi bomo obvestili predsednika Skupščine SR Slovenije.

S tem je postopek enakopravne obravnave in sklepanja skupaj z drugimi zbori Skupščine SR Slovenije o zakonu o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb opravljen.

SEZNAM GOVORNIKOV

Zbor združenega dela

Alič Peter 213	Modic Stane 161
Ažman Janez 194	Moljk Anton 212
Babnik Jakob 66	Mozetič Dragan 155
Bajželj Mirko 39, 40	Murko Ivo 83
Bidovec Andrej 32	Naglav Oskar 28, 35, 112
Bohinc Stanislav 20	Naglič Albin 38
Bole Milan 161	Nemec Stefan 75
Boštjančič Stane 90	Oblak Marjan 80
Bresjanac Danica 97	Oman Andrej 31, 139
Budihna Karmelo 157	Osredkar Milan 214
Bulc Marko 124, 125	Oštir Jože 202
Cigale Marija 86	Ozbič Milica 46, 53, 57, 104, 106, 107, 108, 116,
Cvetkovič Božo 65	Pavšič Rok 123, 124, 164
Čačovič Franc 202	Pelan Igor 28, 56
Čeferin Marjan 139	Perozzi Rudi 63
Črnivec Miroslav 171	Petek Viljem 28
Dragan Zvone 78	Petrovič Drago 134, 140, 144, 145, 148
Dular Metod 209	Pretnar Stojan 207
Džafič Mirosad 184	Prinčič Vida 191
Filipi Zvonko 162	Polič Vasilij 216
Gantar Pavle 25	Ponikvar Igor 187
Gosak Zora 62	Razdevšek Milan 152
Gospodarič Alfonz 147	Repinc Ivan 8
Gregorc Peter 181	Rev Stane 40
Harmel Marija 132	Rihtar Gizela 164
Herman Srečko 67, 73	Rot Vojko 159
Horvat Matija 7	Rovan Mara 163, 164
Hrček Lojze 113	Rudolf Franc 160
Ignjatović Mateja 204	Saje Miro 167
Jakomin Livio 42, 51, 150, 152, 153, 154	Slokan Milan 211
Jan Jože 210	Sodja Janko 74
Jankovič Mirko 90	Somrak Marjan 137, 142
Jurše Adolf 95, 138	Starman Milan 197
Kavčič Ivica 23	Stokin Marko 214
Kejžar Leopold 49	Škrk Bojan 14
Kert Jože 122	Šlajmer Miran 199
Kert Zlata 171	Šolc Leopold 189
Kirn Anica 127, 142	Štancar Jože 186
Knez Tone 133	Šugman Betka 16
Kobal Nada 120	Tance Vlado 96
Kobe Miloš 200	Trstenjak Pavel 103
Komac Miloš 198	Tvrdy Božidar 115
Kornhauser Aleksandra 214	Ulčar Jože 195
Korošec Štefan 36, 39	Umek Ciril 31, 38
Kos Stanko 23	Uršič Janko 99
Koželj Bogomil 205	Verbič Andrej 173
Lenarčič Marjan 133	Vilar Stane 137, 153
Levičnik Andrej 91	Vilfan Ivo 42
Lotrič Franc 6	Vizovišek Gojko 54
Marenk Ivo 29	Vuk Savo 101
Marinšek Janez 100	Zakonjšek Jože 122
Mikoš Boris 33, 48, 103, 109	Zelenšek Ivan 95, 153, 215
Močnik Metka 130	Žugman Franc 55

Zbor občin

Aljančič Marija 328, 352	Bresjanac Danica 311
Balažič Koloman 223	Brezic Danijel 316
Benčina Drago 269	Carl Ivan 364

Cipot Ludvik 267, 318
 Cehovin Duško 325
 Dolničar Matej 339
 Fazarinc Anton 289, 295
 Fortuna Franc 281
 Gorišek Vlado 275
 Gošler Karel 244
 Hrovat Franc 343
 Javor Bogdan 332
 Jelovčan Jože 268
 Jeriha Avgust 324
 Justin Desan 269
 Kočevar Ivan 302
 Korelič Bruno 314, 353, 359
 Korošec Stefan 240
 Ladava Anton 284
 Lešnjak Janez 253
 Makovec Stojan 250, 272, 288, 327
 Malerič Viljem 263
 Mejak Miran 276
 Miklič Rado 236
 Mikoš Boris 245, 256, 258, 308
 Mlakar Roman 289
 Mozetič Dragan 258, 307, 358
 Murko Ivo 279
 Nakrst Miroslav 287, 319
 Novak Peter 305
 Oblak Marjan 299, 303

Osterc Roman 221
 Otrin Jaka 228
 Petrovič Drago 315, 318
 Podjed Matija 272
 Podobnik Marko 293
 Poljšak Tone 297
 Primožič Erna 335
 Rome Dragica 239
 Rovn Mara 335
 Saje Miro 312
 Skobir Anton 231
 Svetelj Franc 265, 283
 Štojs Jelko 325
 Štruc Milan 345
 Šulin Miloš 363
 Trebežnik Marjan 337, 343
 Urbanc Anton 304, 306
 Ÿllen Vladimir 259
 Verstovšek Breda 221, 243
 Volčič Tone 351
 Vrhunec Jernej 222
 Winkler Peter 255
 Zakonjšek Jože 324, 326
 Zelič Franc 247
 Zibelnik Janez 322
 Zimšek Tone 274
 Žibert Tončka 317
 Zlebnik Mara 234

Družbenopolitični zbor

Bačič Geza 406
 Božič Jože 417
 Cepuš Lojze 388
 Čačinovič Rudi 416
 Cerin-Petrič Lilijana 445
 Česnik Janko 408, 437
 Čotar Lojzka 435
 Fazarinc Anton 411
 Gavez Stane 429
 Golob Ludvik 381, 428
 Gošnik Vlado 367, 390, 392
 Japelj Janez 441, 452
 Jogan Savin 422
 Jurkovič Danica 409, 437
 Kert Miro 448
 Kropivnik Rudi 404, 439
 Krpan Teodora 380, 428

Logar Vladimir 403, 429, 430, 433
 Majdič Cveto 387
 Markič Stane 389
 Mejak Miran 396, 409
 Mermolja Pavel 445
 Murko Ivo 423
 Orožen Marjan 386
 Pavlič Marjan 377
 Pavličič Jože 370
 Pogačar Milka 414
 Polič Zoran 420
 Pratengrazer Jože 392
 Rau Ivan 450
 Tomlje Valentina 440
 Vobič Roman 375
 Winkler Peter 426
 Zupančič Beno 405, 435

Skupno zasedanje

Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora

Bulc Marko 467
 Lenarčič Marjan 475

Mejak Miran 454
 Mikoš Boris 461

Skupščina Skupnosti socialnega varstva Slovenije

Kokolj Zmago 489
 Kranjc Marija 490

Miklič Rado 486
 Mur Vinko 490

Seznam govornikov
 dokumentacija

VSEBINA

Zbor združenega dela

29. seja — 28. aprila 1976

Pred dnevnim redom:

1. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	3
2. Določitev dnevnega reda	3

Dnevni red:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja	4
2. Sporočila pred prehodom na dnevni red	4
3. Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja	6
Govornik:	
Franc Lotrič	6
4. Izvolitev podpredsednika Zbora združenega dela	6
Govornik:	
Mitja Horvat	7
5. Odobritev zapisnika 28. seje Zbora združenega dela	8
6. Poročilo Vrhovnega sodišča SR Slovenije o problemih kazenskega sodstva in kaznovalne politike v SR Sloveniji, poročilo Javnega tožilstva SR Slovenije o delu javnih tožilstev v letu 1975, poročilo Republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1975 in poročilo o delu javnih pravobranilcev v SR Sloveniji v letu 1975	8
Govorniki:	
Ivan Repinc	8
Bojan Škrk	14
Betka Sugman	16
Stanislav Bohinc	20
Ivica Kavčič	23
Stanko Kos	23
7. Predlog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb	25
Govorniki:	
Pavle Gantar	25
Oskar Naglav	28
Igor Pelan	28
Viljem Petek	28
8. Predlog za izdajo zakona o zdravstvenem varstvu živali	29
Govorniki:	
Ivo Marenk	29
Ciril Umek	31

Andrej Oman	31
Andrej Bidovec	32
9. Predlog za izdajo zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem, z osnutkom zakona	32
Govornika:	
Boris Mikoš	33
Oskar Naglav	35
10. Predlog za izdajo zakona o republiških blagovnih rezervah, z osnutkom zakona	35
Govorniki:	
Štefan Korošec	36
Ciril Umek	38
Albin Naglič	38
Mirko Bajželj	39
Štefan Korošec	39
Mirko Bajželj	40
11. Nadaljevanje razprave k poročilu Vrhovnega sodišča SR Slovenije, Javnega tožilstva SR Slovenije, Republiškega sekretariata za notranje zadeve in o delu javnih pravobranilcev v SR Sloveniji v letu 1975	40
Govornik:	
Stane Rev	40
12. Predlog odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene družbeni dogovor o ustanovitvi in nalogah Jugoslovanskega sveta za varstvo prometa	41
Govornika:	
Ivo Vilfan	42
Livio Jakomin	42
13. Samoupravni sporazum o ustanovitvi Zveze skupnosti otroškega varstva Slovenije	42
14. Statut Zveze skupnosti otroškega varstva Slovenije	43
15. Osnutek zakona o spremembah zakona o sredstvih rezerv	43
16. Osnutek zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa razvoja in modernizacije letalske meteorologije v Jugoslaviji v obdobju od leta 1976 do leta 1980	44
17. Osnutek zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa modernizacije carinske službe od leta 1976 do leta 1980	44
18. Osnutek zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prispevkih za obnovo in graditev Skopja	45
19. Volitve in imenovanja:	
— predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi podpredsednika Odbora Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za družbenoekonomske odnose	45
— predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani	46
— predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju	46
— predlog odloka o imenovanju generalnega direktorja Službe družbenega knjigovodstva SR Slovenije	46
— predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije	46

20. Vprašanja delegatov	46
Govorniki:	
Milica Ozbič	46
Boris Mikoš	48
Leopold Kejžar	49
Livio Jakomin	51
Milica Ozbič	53
Gojko Vizovišek	54
Franc Zugman	55
Igor Pelan	56
Milica Ozbič	57

30. seja — 26. maja 1976

Pred dnevnim redom:

1. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	59
2. Določitev dnevnega reda	60

Dnevni red:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja	61
2. Odobritev zapisnika 29. seje Zbora združenega dela	62
3. Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja	62
Govornik:	
Zora Gosak	62
4. Ocena gospodarskih gibanj v prvih mesecih 1976. leta	63
Govorniki:	
Rudi Perozzi	63
Božo Cvetkovič	65
Jakob Babnik	66
dr. Srečko Herman	67
Janko Sodja	74
Štefan Nemec	75
Zvone Dragan	78
5. Predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna SR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1975	80
Govornik:	
Marjan Oblak	80
6. Predlog zakona o ratifikaciji pogodbe med SFR Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o spremembah in dopolnitvah pogodbe med SFR Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o skupni državni meji z dne 8. aprila 1965	83
Govornik:	
dr. Ivo Murko	83

7. Zaključni račun dohodkov in izdatkov Narodne banke Slovenije za leto 1975, finančni načrt Narodne banke Slovenije za leto 1976 in zaključni račun Narodne banke Jugoslavije za leto 1975	85
8. Predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih	86
Govorniki:	
Marija Cigale	86
Stane Boštjančič	90
Mirko Jankovič	90
9. Letno poročilo o delu Službe družbenega knjigovodstva v letu 1975 in program dela Službe družbenega knjigovodstva za leto 1976	91
Govornik:	
Andrej Levičnik	91
10. Usklajevanje stališč k oceni gospodarskih gibanj v prvih mesecih 1976. leta	95
Govornik:	
Ivan Zelenšek	95
11. Predlog zakona o dedovanju	95
Govornika:	
Adolf Jurše	95
Vlado Tance	96
12. Predlog zakona o varstvu pred hrupom v naravnem in bivalnem okolju	97
Govorniki:	
Danica Bresjanac	97
Janko Uršič	99
Janez Marinšek	100
13. Predlog odloka o zavarovanju redkih ali ogroženih rastlinskih vrst	100
14. Predlog zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju	100
Govorniki:	
Savo Vuk	101
Pavel Trstenjak	103
Boris Mikoš	103
15. Predlog zakona o spremembah zakona o podaljšanju rokov za določitev stopenj in osnov davkov za leto 1976	104
Govornik:	
Milica Ozbič	104
16. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o posebnem republiškem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve ter o načinu, po katerem občani in zasebne pravne osebe obračunavajo in plačujejo davek od prometa proizvodov in storitev	105
Govornik:	
Milica Ozbič	106
17. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o uvedbi in stopnjah republiških davkov in taks	107
Govornik:	
Milica Ozbič	107

18. Predlog odloka o uporabi devizne kvote od odkupljenih deviznih nakazil delavcev in izseljencev	108
Govornik:	
Milica Ozbič	108
19. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu in predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj	108
Govornik:	
Boris Mikoš	109
20. Predlog odloka o poročstvu SR Slovenije imetnikom obveznic, izdanih za financiranje 380 kV omrežja in modernizacijo magistralnih železniških prog v SR Sloveniji, v znesku 13 milijonov ZDA dolarjev	111
21. Predlog za črtanje 21. člena zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci	111
22. Osnutek poslovnika Zbora združenega dela	111
Govornika:	
Oskar Naglav	112
dr. Lojze Hrček	113
23. Volitve in imenovanja	
— predlog o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani	114
— predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani	114
— predlog odloka o določitvi števila sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Novi Gorici	114
24. Vprašanja delegatov	114
Govornika:	
Božidar Tvrđy	115
Milica Ozbič	116

31. seja — 23. junija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	118
2. Določitev dnevnega reda	118

Dnevni red:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja	119
2. Odobritev zapisnika 30. seje Zbora združenega dela	120
3. Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja	120
Govornik:	
Nada Kobal	120

4. Osnutek družbenega plana Socialistične federativne republike Jugoslavije za obdobje 1976 do 1980	121
Govorniki:	
Jože Zakonjšek	122
Jože Kert	122
Rok Pavšič	123
Marko Bulc	124
Rok Pavšič	124
Marko Bulc	125
5. Problematika varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov	126
Govorniki:	
Anica Kirn	127
Metka Močnik	130
Marija Harmel	132
Marjan Lenarčič	133
Tone Knez	133
6. Predlog za izdajo zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo, z osnutkom zakona	113
Govorniki:	
Drago Petrovič	134
Stane Vilar	137
Marjan Somrak	137
Adolf Jurše	138
Andrej Oman	139
Marjan Čeferin	139
Drago Petrovič	140
Marjan Somrak	142
7. Nadaljevanje razprave o problematiki varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov	142
Govornik:	
Anica Kirn	142
8. Predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev uporabnikov družbenih sredstev za financiranje energetskih objektov	143
Govorniki:	
Drago Petrovič	144
Alfonz Gospodarič	147
Drago Petrovič	148
9. Predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev odjemalcev električne energije na visoki napetosti za financiranje energetskih objektov	148
10. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku odjemalcev električne energije na nizki napetosti za financiranje energetskih objektov	148
Govornik:	
Drago Petrovič	148
11. Nadaljevanje razprave k predlogu zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev odjemalcev električne energije na visoki napetosti za financiranje energetskih objektov	149

12. Predlog zakona o spremembi zakona o obveznem združevanju sredstev temeljnih organizacij združenega dela za pokritje manjkajočih sredstev pri gradnji energetskih objektov	150
13. Predlog za izdajo zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975, z osnutkom zakona	150
Govorniki:	
Livio Jakomin	150
Milan Razdevšek	152
Livio Jakomin	152
Stane Vilar	153
Ivan Zelenšek	153
Livio Jakomin	153
14. Predlog zakona o spremembi zakona o usmeritvi sredstev SR Slovenije za investicije v gospodarstvu v letih 1961 do 1976	154
Govornik:	
Livio Jakomin	154
15. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976	155
Govornik:	
Dragan Mozetič	155
16. Predlog za izdajo zakona o sladkovodnem ribištvu, z osnutkom zakona	156
Govorniki:	
Karmelo Budihna	157
Vojko Rot	159
Franc Rudolf	160
Stane Modic	161
Milan Bole	161
17. Predlog za izdajo zakona o morskem ribištvu, z osnutkom zakona	162
Govornik:	
Zvonko Filipi	162
18. Predlog za izdajo zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka, z osnutkom zakona	162
Govorniki:	
Mara Rován	163
Gizela Rihtar	164
Rok Pavšič	164
Mara Rován	164
19. Odločba Ustavnega sodišča SR Slovenije, s katero je to sodišče ugotovilo, da določbe 116. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju niso v skladu z ustavo SR Slovenije	165
20. Volitve in imenovanja:	
— predlog odloka o začasnem nadomeščanju predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene	165
— predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani	166
— predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Celju	166
— predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru	166

— predlog odloka o razrešitvi sodnika za prekrške Republiškega se-	
nata za prekrške	166
— predlog odloka o izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov	
Komisije Skupščine SR Slovenije za družbeno nadzorstvo	166
21. Vprašanja delegatov	167
Govornik:	
dr. Miro Saje	167

32. seja — 30. junija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda	169
--------------------------------------	-----

Dnevni red:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja	
ter poročilo te komisije	169

Govornika:

Zlata Kert	171
Miroslav Černivec	171

2. Inovacija kot sestavina združenega dela	172
--	-----

Govorniki:

Andrej Verbič	173
Peter Gregorc	181
Mirsad Džafić	184
Jože Štancer	186
Igor Ponikvar	187
Leopold Šolc	189
Vida Prinčič	191
Janez Ažman	194
Jože Ulčar	195
Milan Starman	197
Miloš Komac	198
dr. Miran Šlajmer	199
Miloš Kobe	200
Franc Čačovič	202
Jože Oštir	202
Mateja Ignjatovič	204
Bogomil Koželj	205
dr. Stojan Pretnar	207
Metod Dular	209
Jože Jan	210
Milan Slokan	211
dr. Anton Moljk	212
Peter Alič	213
Marko Stokin	214
dr. Milan Osredkar	214
dr. Aleksandra Kornhauser	214
Ivan Zelenšek	215
Vasilij Polič	216

Z b o r o b č i n

29. seja — 28. aprila 1976

Pred dnevnim redom:

1. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda 218
2. Določitev dnevnega reda 218

Dnevni red:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja
ter poročilo te komisije 219

Govornik:
Breda Verstovšek 221
2. Izvolitev podpredsednika Zbora občin 221

Govornika:
Roman Osterc 221
Jernej Vrhunec 222
3. Odobritev zapisnika 28. seja Zbora občin 222
4. Poročilo Vrhovnega sodišča SR Slovenije o problemih kazenskega sod-
stva in kaznovalne politike v SR Sloveniji, poročilo Javnega tožilstva
SR Slovenije o delu javnih tožilstev v letu 1975, poročilo Republiškega
sekretariata za notranje zadeve za leto 1975 in poročilo o delu javnih
pravobranilcev v SR Sloveniji v letu 1975 223

Govornika:
Koloman Balažic 223
dr. Jaka Otrin 228
dr. Anton Skobir 231
Mara Žlebnik 234
5. Predlog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb . . . 236

Govornika:
Rado Miklič 236
Dragica Rome 239
6. Predlog za izdajo zakona o republiških blagovnih rezervah, z osnutkom
zakona 240

Govornika:
Štefan Korošec 240
Breda Verstovšek 243
7. Predlog za izdajo zakona o zdravstvenem varstvu živali 243

Govornik:
dr. Karel Gošler 244

8. Predlog za izdajo zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem, z osnutkom zakona	245
Govornika :	
Boris Mikoš	245
Franc Zelič	247
9. Predlog odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene družbeni dogovor o ustanovitvi in nalogah Jugoslovanskega sveta za varnost prometa	248
10. Samoupravni sporazum o ustanovitvi Zveze skupnosti otroškega varstva Slovenije	248
11. Potrditev statuta Zveze skupnosti otroškega varstva Slovenije	249
12. Osnutek zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa razvoja in modernizacije letalske meteorologije v Jugoslaviji v obdobju od leta 1976 do leta 1980	249
Govornik :	
Stojan Makovec	250
13. Osnutek zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prispevku za obnovo in graditev Skopja	250
14. Osnutek zakona o določitvi skupnega zneska sredstev za financiranje programa modernizacije carinske službe od leta 1976 do leta 1980	251
15. Osnutek zakona o spremembah zakona o sredstvih rezerv	251
16. Volitve in imenovanja:	
— predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani	252
— predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju	252
— predlog odloka o imenovanju generalnega direktorja Službe družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji	252
— predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije	253
— predlog odloka o izvolitvi predsednika Komisije za poslovniki Zbora občin	253
17. Nadaljevanje razprave o poročilu Vrhovnega sodišča SR Slovenije, Javnega tožilstva SR Slovenije, Republiškega sekretariata za notranje zadeve in o delu javnih pravobranilcev v SR Sloveniji v letu 1975	253
Govornik :	
Janez Lešnjak	253
18. Predlogi in vprašanja delegatov	254
Govorniki :	
Peter Winkler	255
Boris Mikoš	256
Dragan Mozetič	258
Vladimir Ullen	259

Pred dnevnim redom:

1. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda 261
2. Določitev dnevnega reda 262

Dnevni red:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije 263
Govornik:
Viljem Malerič 263
2. Odobritev zapisnika 29. seje Zbora občin 264
3. Ocena gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976 264
Govorniki:
Franc Svetelj 265
Ludvik Cipot 267
Jože Jelovčan 268
Desan Justin 269
Drago Benčina 269
Stojan Makovec 272
Matija Podjed 272
Tone Zimšek 274
Vlado Gorišek 275
Miran Mejak 276
4. Predlog zakona o ratifikaciji pogodbe med SFR Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o spremembah in dopolnitvah pogodbe med SFR Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o skupni državni meji z dne 8. aprila 1965 278
Govornik:
dr. Ivo Murko 279
5. Osnutek poslovnika Zbora občin Skupščine SR Slovenije 280
Govornika:
Franc Fortuna 281
Franc Svetelj 283
6. Predlog zakona o prispevku za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju 284
Govorniki:
Anton Ladava 284
Miroslav Nakrst 287
Stojan Makovec 288

7. Nadaljevanje razprave o oceni gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976	289
Govornik:	
Roman Mlakar	289
8. Predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih	289
Govorniki:	
dr. Anton Fazarinc	289
Marko Podobnik	293
dr. Anton Fazarinc	295
9. Predlog zakona o dedovanju	295
10. Predlog zakona o pravnem položaju verskih skupnosti v SR Sloveniji	297
Govornik:	
Tone Poljšak	297
11. Predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna SR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1975	299
Govorniki:	
Marjan Oblak	299
Ivan Kočever	302
Marjan Oblak	303
12. Predlog zakona o varstvu pred hrupom v naravnem in bivalnem okolju	304
Govornika:	
Andrej Urbanc	304
Peter Novak	305
Andrej Urbanc	305
13. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o posebnem republiškem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve ter o načinu, po katerem občani in zasebne pravne osebe obračunavajo in plačujejo davek od prometa proizvodov in storitev	306
Govornik:	
Dragan Mozetič	307
14. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o uvedbi in stopnjah republiških davkov in taks	307
15. Predlog zakona o spremembah zakona o podaljšanju rokov za določitev stopenj in osnov davkov za leto 1976	308
16. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu	308
Govornik:	
Boris Mikoš	308

17. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj	310
18. Nadaljevanje razprave k predlogu zakona o varstvu pred hrupom v naravnem in bivalnem okolju	311
Govornik:	
Danica Bresjanac	311
19. Predlog odloka o uporabi devizne kvote od odkupljenih deviznih nakazil delavcev in izseljencev	312
20. Predlog odloka o poročstvu SR Slovenije imetnikom obveznic, izdanih za financiranje 380 kV omrežja in modernizacijo magistralnih železniških prog v SR Sloveniji, v znesku 13 milijonov ZDA dolarjev	312
21. Predlog odloka o zavarovanju redkih in ogroženih rastlinskih vrst . . .	312
Govornik:	
dr. Miro Saje	312
22. Volitve in imenovanja:	
— predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani	313
— predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Novi Gorici	313
— predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani	313
23. Predlogi in vprašanja delegatov	314
Govorniki:	
Bruno Kolerič	314
Drago Petrovič	315
dr. Danijel Brezic	316
Tončka Žibert	317
Ludvik Cipot	318
Drago Petrovič	318
Miroslav Nakrst	319

31. seja — 23. junija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	320
2. Določitev dnevnega reda	320

Dnevni red:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije	322
Govornik:	
Janez Zibelnik	322

2. Odobritev zapisnika 30. seje Zbora občin	323
3. Osnutek družbenega plana SFR Jugoslavije za obdobje od leta 1976 do leta 1980	323
Govorniki:	
Avgust Jeriha	324
Jože Zakonjšek	324
Duško Čehovin	325
Jelko Štojs	325
Jože Zakonjšek	326
Stojan Makovec	327
4. Problematika varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov	328
Govorniki:	
Marija Aljančič	328
Bogdan Javor	332
dr. Erna Primožič	335
5. Predlog za izdajo zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka, z osnutkom zakona	335
Govornik:	
Mara Rovar	335
6. Predlog za izdajo zakona o sladkovodnem ribištvu, z osnutkom zakona	337
Govorniki:	
Marjan Trebežnik	337
Matej Dolničar	339
Franc Hrovat	343
7. Predlog za izdajo zakona o morskem ribištvu, z osnutkom zakona	343
Govornik:	
Marjan Trebežnik	343
8. Predlog za izdajo zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo, z osnutkom zakona	344
Govornika:	
Marjan Štruc	345
Tone Volčič	351
9. Nadaljevanje razprave o problematiki varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov	352
Govornik:	
Marija Aljančič	352
10. Predlog za izdajo zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975, z osnutkom zakona	353
Govornik:	
Bruno Korelič	353

11. Predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev uporabnikov družbenih sredstev za financiranje energetskih objektov	356
12. Predlog zakona o spremembi zakona o združevanju sredstev odjemalcev električne energije na visoki napetosti za financiranje energetskih objektov	356
13. Predlog zakona o spremembi zakona o obveznem združevanju sredstev temeljnih organizacij združenega dela za pokritje manjkajočih sredstev pri gradnji energetskih objektov	357
14. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku odjemalcev električne energije na nizki napetosti za financiranje energetskih objektov	357
15. Predlog zakona o dopolnitvah zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976	358
Govornik:	
Dragan Mozetič	358
16. Predlog zakona o spremembi zakona o usmeritvi sredstev SR Slovenije za investicije v gospodarstvu v letih 1971 do 1976	359
Govornik:	
Bruno Korelič	359
17. Odločba Ustavnega sodišča SR Slovenije, s katero je to sodišče ugotovilo, da določbe 116. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju niso v skladu z ustavo SR Slovenije	360
18. Volitve in imenovanja:	
— predlog odloka o izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Komisije Skupščine SR Slovenije za družbeno nadzorstvo	361
— predlog odloka o začasnem nadomeščanju predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene	362
— predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani	362
— predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Celju	362
— predlog odloka o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča v Mariboru	362
— predlog odloka o razrešitvi sodnika za prekrške Republiškega senata za prekrške	362
19. Predlogi in vprašanja delegatov	363
Govornika:	
Miloš Šulin	363
Ivan Carl	364

Družbenopolitični zbor

26. seja — 28. aprila 1976

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost delegatov	365
2. Določitev dnevnega reda	365

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 25. seje Družbenopolitičnega zbora	365
2. Poročilo Vrhovnega sodišča SR Slovenije, Javnega tožilstva SR Slovenije, Republiškega sekretariata za notranje zadeve in Javnega pravobranilstva SR Slovenije za leto 1975	366

Govorniki:

Vlado Gošnik	367
Jože Pavličič	370
Roman Vobič	375
dr. Marjan Pavlič	377
Teodora Krpan	380
Ludvik Golob	381
Marjan Orožen	386
Cveto Majdič	387
Lojze Cepuš	388
Stane Markič	389
Vladimir Gošnik	390

3. Volitve in imenovanja:	
— predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani	391
— predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju	391
— predlog odloka o imenovanju generalnega direktorja Službe družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji	391
— predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije	391

4. Predlogi in vprašanja delegatov	391

Govornik:

Jože Pratengrazer	392
-----------------------------	-----

5. Nadaljevanje razprave o poročilih s področja pravosodja	392

Govornik:

Vladimir Gošnik	392
---------------------------	-----

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost delegatov 394
2. Določitev dnevnega reda 394

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 26. seje Družbenopolitičnega zbora 395
2. Ocena gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976 395
 - Govorniki:
 - Miran Mejak 396
 - Vladimir Logar 403
 - Rudi Kropivnik 404
 - Beno Zupančič 405
 - Geza Bačič 406
 - Janko Česnik 408
 - Danica Jurkovič 409
 - Miran Mejak 409
3. Predlog zakona o dedovanju 410
4. Predlog zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih 411
 - Govornika:
 - dr. Anton Fazarinc 411
 - Milka Pogačar 414
5. Predlog zakona o pravnem položaju verskih skupnosti v SR Sloveniji 416
 - Govornik:
 - Rudi Čačinovič 416
6. Osnutek poslovnika Družbenopolitičnega zbora 417
 - Govorniki:
 - Jože Božič 417
 - Zoran Polič 420
 - Savin Jogan 422
7. Predlog zakona o ratifikaciji pogodbe med SFR Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o spremembah in dopolnitvah pogodbe med SFR Jugoslavijo in Republiko Avstrijo o skupni državni meji z dne 8. aprila 1965 . . 422
 - Govornik:
 - dr. Ivo Murko 423
8. Volitve in imenovanja:
 - predlog odloka o izvolitvi podpredsednika Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora 425
 - predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani . . 425
 - predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Novi Gorici 425
 - predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani 425

9. Predlogi in vprašanja delegatov	425
--	-----

Govorniki:

Peter Winkler	426
Teodora Krpan	428
Ludvik Golob	428
Stane Gavez	429

10. Nadaljevanje razprave o oceni gospodarskih gibanj v prvih mesecih leta 1976	429
---	-----

Govornik:

Vladimir Logar	429
--------------------------	-----

28. seja — 23. junija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost delegatov	432
2. Določitev dnevnega reda	432

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 27. seje Družbenopolitičnega zbora	432
2. Osnutek družbenega plana Jugoslavije za dobo od 1976. do 1980 leta	433

Govorniki:

Vladimir Logar	433
Lojzka Čotar	435
Beno Zupančič	435
Janko Česnik	437
Danica Jurkovič	437
Rudi Kropivnik	439
Valentina Tomlje	440

3. Problematika varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov	441
--	-----

Govorniki:

Janez Japelj	441
dr. Lilijana Čerin-Petrič	445
Pavel Mermolja	445

4. Volitve in imenovanja:

— predlog odloka o začasnem nadomeščanju predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene	447
— predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani	447
— predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Celju	447
— predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru	448
— predlog odloka o razrešitvi sodnika za prekrške Republiškega senata za prekrške	448
— predlog odloka o izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Komisije Skupščine SR Slovenije za družbeno nadzorstvo	448

5. Predlogi in vprašanja delegatov	448
Govorniki:	
Miro Kert	448
Ivan Rau	450
Janez Japelj	452

S k u p n o z a s e d a n j e

Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora

Zasedanje — 26. maja 1976

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda	454
--------------------------------------	-----

Dnevni red:

1. Ekspoze Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o gospodarskih gibanjih v prvih mesecih leta 1976	454
---	-----

Govornik:

Miran Mejak	454
-----------------------	-----

2. Uvodna obrazložitev glede prispevka za odpravljanje posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju	461
--	-----

Govornik:

Boris Mikoš	461
-----------------------	-----

Zasedanje — 23. junija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda	467
--------------------------------------	-----

Dnevni red:

1. Poročilo delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ o usklajevanju osnutka besedila družbenega plana SFR Jugoslavije za obdobje 1976 do 1980	467
--	-----

Govornik:

Marko Bulc	467
----------------------	-----

2. Obrazložitev k problematiki varstva borcev NOV in drugih borcev ter vojaških invalidov	475
--	-----

Govornik:

Marjan Lenarčič	475
---------------------------	-----

Skupščina skupnosti socialnega varstva Slovenije

4. seja — 28. junija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda	484
--------------------------------------	-----

Dnevni red:

1. Izvolitev Komisij za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za Zbor uporabnikov ter za Zbor izvajalcev	485
2. Odobritev zapisnika 3. seje Skupščine skupnosti socialnega varstva Slovenije	485
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb	486

Govornik:

Rado Miklič	486
-----------------------	-----

4. Poročilo komisij za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora uporabnikov in Zbora izvajalcev	489
---	-----

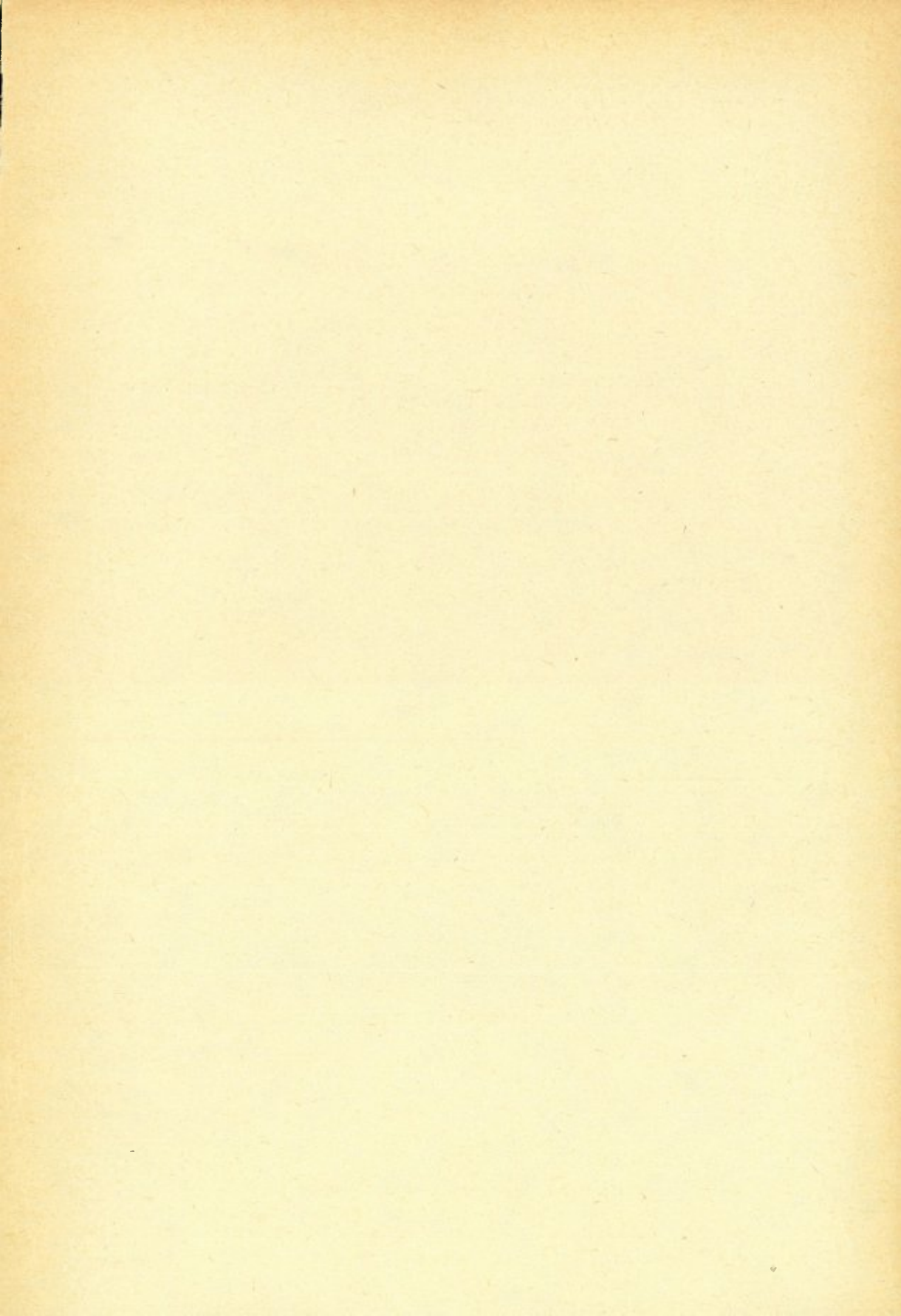
Govornika:

Zmago Kokolj	489
Marija Kranjc	490

5. Nadaljevanje razprave o predlogu zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb	490
---	-----

Govornik:

Vinko Mur	490
---------------------	-----

Izdala in založila
Skupščina SR Slovenije

Odgovorni urednik
Milan Megušar-Borut

Natisnila
tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani

januarja 1977

v 350 izvodih

Obseg 516 strani

Z odločbo republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SR Slovenije, št. 421-2/72,
z dne 28. 9. 1972, je edicija oproščena temeljnega davka od prometa proizvodov.

